C.A. 2

[illegible]

Universidad de Deusto
Biblioteca

I. H. S.

Siglo 15 Año Johānis Versoris

parisiensis doctoris Sūmularū expositio.

(Archivo de Loyola).

Universidad de Deusto
Biblioteca

Caj. 6 N. 6

Summule versoris super textu Petri hispani

Societatis Jesu. Burgis. 1862.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Jn opus petri hispani in versorisq; in id com/
mētaria laudationis emēdationisq; epistola.

Petrus de sancto iohanne Johanni pardo salutem. Sepe/
numero a me petieras vt Versorium nostrū vna cum ma/
gistri Petri hispani vbi exigitur intersertum textum quem
tibi magnopere aiebas placere: transcribēdum curarem e
meo: quoniam propter miram eius raritatem venalis nusq;
inueniretur: nec recusaras quo minus pro eo q̄uis magnum
precium dūmodo cū haberes impenderem. Ego vero cum
tibi cuperez celerrime satisfieri: nec librarium inuenirem qui
ita breui de bonis notis se expediturum polliceretur impri/
mendum curaui: quo et celerius et emendatius: qua in re plu
rimum laboris ego consumpsi: z pulchrioribus notis cum ha
beres simul. z si tu id non curabas multo vilius cum emeres
de cuius virtutib⁹ nihil attinet me plura dicere: p̄sertim apud
eum cui tam sit notus. vides vt omnia que ab aristotele de lo
gica sunt conscripta preter posteriores analeticos quos hic con
sulto omisit: que quidem ab illo non satis explicate sunt dicta
ab hoc dici q̄ dilucidissime vt mihi non Petrum hispanū sed
Aristotelē explanare voluisse videatur Plures alias affert vti
litates: que et tibi vt dixi sunt note: et alijs eius studiosis ita
placebunt vt ex omnibus qui in hoc genere scripserunt nemi
nem huic nostro existiment anteferendum. Vale

Expositio Versoris prestā
tissime doctoris parisiensis su
per summulis magistri Pe/
tri hispani Incipit feliciter.

Ste est pri/
mus tractat⁹ summula
rum magri petri hyspa/
ni: in quo ipse cōpendio
se determinat de his que
i libris logice aristotelis
boecij z porphirij pone/
re cōtinent. Et dicit iste
liber summularū p similitudinē ad summā, p/
prie dictā. Est enī summa, ppie dicta magnus
numerus resultās ex aggregatōe pluriū puoz
numeroz. Et transumpsit p similitudinē ad
summā, ppie dictā aliqs liber in quo ē aggre
gatio plurū particularū tractatuū vel capitu
loz dē summa: z summula est eius diminutiuū
scz de summa sic accepta scōm trāsumptiones.
Et q: iste liber ē breuis z cōpendiosus: ideo vo
catur summula z dicit sic. Sūmula ē quod
dam breue cōpendiū in breui z gñali cōprehen
dens illa q̄ in libris logicalib⁹ diffuse z in spāli
tractant. Et dicit petri byspani ad denotāduz
cām efficientē hui⁹ tractatus. Ipse enī hunc li
bū extraxit a libris Aristotelis z alioz logico
rum. Et p hoc ptz titulus hui⁹ libri. Est enī ti
tulus nomīatio libi scōm omēs vel aliquam
suarum causarum.

Primo sciendū est: q̄ hui⁹ libri sicut et
alioz sunt q̄tuor cause. Eius
causa efficiēs dicta ē. Et eius cā mālis siue sub
iectū attributiōis sicut etiā totus logice ē ar/
gumētatio: q̄ nihil aliud est q̄ quidam, pcessus
rōnis nře de noticia noti ad ignoti noticiā. Et
capit ibi rō in p̄dicta diffinitiōe vt capitur ab
ysaach. quā sic diffinit: q̄ est aīe nře intelligibi
lis vir⁹ faciēs currere cām i causatū. Et q̄ ar
gumētatio sit subiectū hui⁹ sciētie sic, pbāt in
rōne. Quia p̄ditiones subiecti attributiōis cō
uenīūt argumētationi respectu hui⁹ sciētie: er
go ipsa est subiectū, attributiōis hui⁹ scientie.
Vñ tres sunt p̄ditiones subiecti attributionis
Prima est q̄ illud sit p̄ncipalius cōsideratū in
sciētia cui⁹ est subiectū. Et iō passiones subie/
cti p̄ncipia z ptes subiectiue z integrales q̄ p̄si
derant rōne ipsi⁹ subiecti z nō p̄ncipaliter nō
habent rōnez subiecti. Secūa cōditio est q̄ oīa
cōsiderata in sciētia cui⁹ est subiectū habeāt re
ductionē ad tale subiectū z sub eo p̄ncipiant q̄
tuz ad rōnez formalē suam z modū p̄siderādi.
Vñ aliqua reducunt ad subiectum vt p̄ncipia
eius: aliqua vt passiones: z aliq̄ vt ptes subie/
ctiue vel integrales. Tertia cōditio tale subiectū
sit adequatū sciētie cui⁹ est subiectū: ita q̄ sub
tali rōne formali in nulla alia sciētia cōsideret
sed q̄ tale sit sibi, ppriū sub tali rōne.

Secundo sciendū ē q̄ subiectū octo
modis dr. Primo modo
, p obiecto alicui⁹ potētie vt color dr subiectuz
visus siue obiectū. Secūo modo, p famulo ali
cuius dīt: vt famulus dr subiect⁹ suo dño. Ter
tio modo, p corpe posito sub alio vt fundamē
tuz dr subiectū parietis. scabellū dicit subiectū
pedū. Quarto modo, p subiecto accidentis: vt
partes est subiectū albedinis. Quinto, p subie/
cto, ppositionis. Sexto, p subiecto, ppie passi
onis. Septimo, p subij cabili inferiori respectu
alicuius superioris: vt species respectu generis
Octauo p̄o subiecto attributionis: de quo est
hic p̄ncipaliter ad, ppositū. z describit sic Sub
iectū est cuius cōpleta z pfecta noticia intēdit
in sciētia cuius est subiectū: z sub cuius ratiōe
formali oīa tradita, in illa sciētia p̄siderantur z
ad ipsuz habēt attributionē z ordinē. Qui mo
di in his versibus notātur. Obiectū perna. po
sitū sub. cui q̄d inhereat. Quod p̄us est copula
p̄piū logicaliter infra. Quod simul ars z he/
ret sunt bis subiecta quaterna.

Tertio sciendū est q̄ duplex est causa fi
nalis. s. intrinseca z extrinseca.
Unde finis eius intrinsecus est perfecta z cō/
pleta cognitio sui subiecti scz argumētationis
z hoc q̄tū ad sua p̄ncipia partes z ppietates
sicut z in qualibet sciētia speculativa finis pro
pinquus est pfecta cognitio sui subiecti. Sed
eius finis extrinsecus est cognitio oīm aliaruz
sciētiarū que p argumentationē acquiruntur.
Et ideo cū oīs sciētia nostra sit bonū z pfectio
ipsius aīe excedēs in pfectione omia bona cor
poris: seqūtur q̄ logica p quā oēs alie sciētie ac
quirūtur est vtilis z necessaria. Vñ sciendū q̄
bonitas rei z vtilitas attrēdūtur ex pte sui finis

Quarto sciēdū ē q̄ causa formalis hu
ius tractatus est duplex. s. Fo
ma tractādi z forma tractatus. Forma tractā
di est simus modus procēdēdi qui est quadruplex
scz diffinitus⁹, divisiuus, pbatiuus z ratiōc no
stri exēploz positiuus. Cuius sufficiētia sic ha
betur. Nam oīs modus procēdēdi in aliqua sci/

entia aut est de bene esse. aut est de necessitate doctrine. Si primū sic est quartus modus qui est exēploꝝ positiuus. Si secundū hoc est dupliciter. aut se tenet ex parte scientie tm̄: ꝛ sic ē probatiuus. aut se tenet ex parte rei scibilis: et hoc est etiā dupliciter. qz aut notificat ipsuꝫ scibile q̄tū ad sua essentialia ꝛ sic est modus diffinitiuus. aut notificat illud q̄tū ad potestatē ꝛ sic est diuisiuus. Et forma tractatus est diuisio libri p tractatus. ꝛ tractatuū p capitula. ꝛ capitulorꝫ p partes. ꝛ partū p lectiones. Unde in hoc libro sunt septē tractatus p̄ncipales. Primus est de enūciatione correspōdēs libro perarmenias. Secūdus est de vniuersalibus correspondēs libro p̄dicabiliū porphirij. Tertius est de p̄dicamentis correspōdens libro p̄dicamentoꝝ Aristo. Quartus ē de sillogismo simpliciter: correspondēs libro priorꝫ. Quintus ē de locis dyaleticis corrñdens libro topicorum Sextus est de fallacijs correspondēs libro elēchoꝝ. Septimus est de paruis logicalibus cōsiderans de aliquibus ꝓprietatibus terminorꝫ scz de suppositionib⁹. de relatiuis. de appellationib⁹. de ampliatiōib⁹. restrictionibus ꝛ de dictionibus sincategorematicis: q̄ tractat⁹ nō correspōdet alicui speciali librorꝫ logice sed est extractus ex diuersis libris. Et licet via doctrine ille tractatus sequaꝫ tractatū fallaciarū: tm̄ ordine nature debet imediate sequi tractatū p̄dicamentorꝫ: qz ibi determinaꝫ de passionibus terminorꝫ incōplexorꝫ: ꝛ sic patet titulus cause ꝛ diuisio huius tractatus. Et si queraꝫ cui pti philosophie scīa hui⁹ libri subordineꝫ. Rñdeꝫ ꝑmocionali q: logica ē scīa tractās de ꝑmone

Sed contra p̄dicta arguiꝫ Primo sic. Iste liber est tm̄ vna summa: igiꝫ male noīatur summule i plurali numero. ¶ Secūdo arguiꝫ sic. aīa est subiectū scīe huius libri: igiꝫ nō argumētatio. ¶ Tertio arguiꝫ sic. scīa est habitus ꝟclusionis: ergo solū de ꝟclusione est scīa. sz argumentatio nō est ꝟclusio: igiꝫ de ipsa nō est scīa nec subiectū. ¶ Quarto arguiꝫ sic. ꝓus nō reduciꝫ ad posterius. sz principia subiecti p̄cedunt ipsum: igiꝫ nō habēt reductionē ad ipm̄ vt dictū est ꝓus. ¶ Quinto arguiꝫ sic. finis logice ē ꝑfectio aīe cū sit finis cuiuslibet scīe: g̃ ꝑfecta cognitio argumētatiōis nō ē b̄ finis cū illa cognitio sit effect⁹ aīe ꝟsequens suū esse cōpletū.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dicit q̄ si ꝟsidereꝫ iste liber vt est vn⁹ totalis tractatus bene dicit summula in singulari. sed si ꝟsideretur vt ꝓtinēs plures partiales tractatus bñ d: sūmule in plurali. ¶ Ad scōz d: q̄ lz aīa sit subiectū mbeſioms cuiuslibet scīe capiēdo subiectū, ꝑ subiecto accidētis: tm̄ nō est subiectū attributōis eius de quo solū est hic ad ꝓpositū. ¶ Ad tertiū d: q̄ de ꝟclusione tm̄ ē scientia directe tanq̄ de obiecto. ꝓprio eius: sz tm̄ indirecte est scīa de subiecto ꝟclusionis ꝛ de eius p̄dicato: de p̄ncipijs ꝛ partib⁹ eiusdē subiecti. modo licet argumētatio nō sit cōclusio tm̄: tm̄ vt designaꝫ ꝑ modū incōplexi pōt esse subiectū vel p̄dicatū ꝟclusionis. ¶ Ad quartū d: q̄ lz p̄ncipia subiecti sm̄ suū esse nō habeāt reductionē ad subiectum: tm̄ possunt reduci ad ipsum q̄tū ad rationē ꝟsiderādi: ꝛ isto modo posteriora sunt. ¶ Ad quintū negaꝫ ꝟsequētia et causa est: qz licet perfecta cognitio argumētationis sit ipsamet ꝑfectio siue effectus aīe: tm̄ bene esse pōt ꝑfectio eius accidētalis ꝛ potest perficere ipsam in ordine ad suū finē vltimum qui est felicitas: ideo ꝛc.

Dyaletica est ars artiū scīētia scīētiarum: ad oīm methodoꝝ p̄ncipia viā habēs. Sola enī dyaletica probabiliter dispu tat de p̄ncipijs oīm aliarū scīētiarū.

¶ Postq̄ dictū est de causis huius libri ꝛ tituli eius. Hic ꝟsequēter accedendū est ad materiam eius. In p̄ncipio aūt huius auctor p̄mittit, ꝓhemiū. ꝛ qz in ꝓhemio quilibet auctor debet reddere auditorē benivolū docilē ꝛ attētū. ideo ratione huius auctor ꝓmo ostēdit excellentiam vtilitatē ꝛ ordinē huius scīētie: ratiōe cuius ꝓmo diffinit dyaleticā dicēs q̄ est ars artium ꝛc. In qua diffinitione ostēdit excellentia hui⁹ cū d: Ars artiū. ꝛ tāgit vtilitas ei⁹ cū dicit Ad omniū methodoꝝ, principia viā habens.

Procuius diffinitione ꝓmo scīēdū est q̄ ars dupliciter accipitur. Uno mō specialiter vt ab aristotele diffinitur q̄ est recta ratio rerū a nobis factibiliuꝫ. Et sic est vnus habitus intellectualis ab alijs distinctus. ꝛ hoc modo diuidit per septē artes mechanicas que p̄nētur in his versibus. Lana nemus miles naugatio rus medicina Dis ars fabulis cōnumerari potest. Et dicūtur iste artes mechanice q: faciūt hoīem mechanicū. i. cōmiscerī cū rebus exterioribus ꝛ alienari a sua ꝓpria operatione q̄ est speculatio. Alio modo sumiꝫ ars generaliter vt diffiniꝫ a Tulio. vt est collectio plurū p̄ceptoꝝ in vnū finē tendentiū Et hoc modo est quodd̄ supius ad scientiā ꝛ ad artē, ꝓprie dictā. Et hoc mō ponit in diffinitione dyaletice: rōne cui⁹ ꝓmo ponit ars q̄ scientia. Et nō capit specialiter vt opponaꝫ scīēte: q: sic oppositā ponerētur ī eadē diffinitiōe

Secundo sciendū est q̄ ars generaliter capta sub se cōprehēdit plures habitus intellectuales ab alijs distinctus. Unde sciendū est q̄ q̄ntcz̄ sunt habitus vel virtutes intellectuales quibus nō p̄tingit falsum dicere. ſ. sapiētia. scīētia. intellect⁹. prudentia ꝛ ars. quoꝝ sic habeāt sufficiētia. qz oīs habitus intellectualis est speculatiuus vel practicus. Si speculatiuus hoc est tripliciter. vel dicit cognitionē p̄nciploꝝ ꝛ ꝟclusionū simul ꝛ sic est sapiētia. vel p̄nciploꝝ tm̄ ꝛ sic est intellectus. vel ꝟclusionū tm̄ ꝛ sic est scientia. Vel sic pōt sumi sufficiētia. qz oīs habitus est speculatiuus vel practicus. Si speculatiuus hoc ē dupliciter. vel circa p̄ncipia. vel circa ꝟclusiones Si secundū sic est scīētia. Si ꝓmū hoc est dupliciter. vel circa p̄ncipia demonstrationū que sunt p̄ncipia cognoscēdi ꝛ sic est intellect⁹. vl circa p̄ncipia rei q̄ sunt principia quo ad esse ꝛ sic est sapiētia. Si sit practicus hoc est dupliciter. vel circa agibilia ꝛ sic est prudētia q̄ sic describiꝫ. Prudentia est recta ratio rerū a nobis agibiliū. vel circa factibilia ꝛ sic est ars. vñ sapiētia est cognitio de ꝓmis causis ꝛ principijs cōplexis rerū. Sed intellectus est habit⁹ p̄nciploꝝ indemōstrabiliū. Scīētia vo est habitus ꝟclusionis firmus certus ꝛ euidēs ꝑ demōstrationē acq̄situs. Et oēs isti habitus aliquo mō ꝓtinēnt sub arte generaliter dicta: qz in quolibet est collectio plurū p̄ceptoꝝ ad vnū finē tendentiū. Et quo patet q̄ sub arte accepta generaliter ꝓtinētur septē artes liberales que sunt grāmatica. logica. rhetorica. musica. arismetrica. geometria ꝛ astrologia. Tres ꝑme dicūt triuiales quasi tribus vijs in vnū finē tendentes. qz grāmatica ꝟsiderat de sermone ꝗruo vel mcōgruo. logica vero de sermone vero vel falso. rhetorica de sermone ornato vel mornato. ꝛ sic ꝓcedūt in cognitionē sermonis. Alie dicūnt quadriuiales quasi quattuor vijs i vnū finē tendētes scz in cognitionē q̄ntitatis. qz arismetrica ē de q̄ntitate discreta nō ꝓtracta scz de numero. Musica est de q̄ntitate, discreta ꝓtracta ad sonū. Geometria est de q̄ntitate cōtinua nō ꝓtracta. Astrologia ē de q̄ntitate ꝓtinua ꝓtracta ad mōtū. vñ oīm liberaliū artium sic pōt haberi sufficiētia. Dis ars liberalis est circa sermonē vel circa q̄ntitatem. Si primū sic est tripliciter. vel circa sermonē congruū vel incōgruū ꝛ sic est grāmatica. aut circa sermonē verū vel falsum ꝛ sic est logica. aut circa ornatū vel mornatum ꝛ sic est rhetorica. Si circa quantitatē hoc est dupliciter. vel circa q̄ntitatē ꝓtinuā vel discretā. Si secundus hoc est dupliciter. vel circa eaz simpliciter ꝛ nō ꝓtractā ꝛ sic est arismetrica que est de numero in cōi. vel circa q̄ntitatē discretā ꝓtractaz ad sonū ꝛ sic est musica q̄ ꝟsiderat de numero sonorum. Si ꝓmū hoc est dupliciter. aut est circa eam simpliciter non ꝓtractā ꝛ sic est geometria. aut circa ipsam ꝓtractā ad motuz ꝛ sic est astrologia. vñ ver⁹ illa loquitur. dya vera refert. re ẏba colorat. Mu canit. ar numerat geo pōderat. as colit astra. Iste aūt artes dicūtur liberales triplici de causa. Prima qz antiq̄tus solū liberi ꝛ nobiles ꝟsueuerūt eas studere Secūda q: liberāt hoīes eas studētes a curis mūdanis. Tertia qz ordinaꝫ ad opera p aliaz tm̄ exercēda. qz aīa libera est respectu corporiꝭ ideo iste artes dicūtur liberales. Artes vo mechanice dicūtur potius serviles: qz ordinaꝫ ad opa p corpus exercēda. corp⁹ aūt seruit aīe Et dicūtur ille liberales artes alia de causa. qz libere informāt intellectū nostrū sine aliq̄ difficultate. ꝛ p hoc physica ꝛ methaphysica q̄ nō libere informāt intellectū nō dicūtur liberales. qz methaphysica est de nimis eleuatis supiꝫ intellectū. ꝛ physica est de nimis imersis materie.

Tertio sciendū est q̄ methodus accipiꝫ dupliciter: vno mō, ꝓprie, put est breuis ꝛ recta via ciro ad terminū ducēs. Alio modo trāsumptiue ꝛ similitudinarie ꝛ sic ē scientia cōpendiose tradita cito ducēs in cognitionem sui subiecti. Et hoc modo q̄capiꝫ in ista diffinitione dū dicit q̄ logica habet viā ad ꝓncipia oīm methodoꝝ. sensus est oīm scientiarū. Et valet p hoc ad illa ꝓncipia qz ꝟsiderat d: argumentatione ꝑ quā māximus de ꝓncipijs oīz scientiarū. ꝛ qz nulla scientia ab ista docet modus arguendi, pbabiliter: iō sola dyaletica disputat de principijs omniū aliarum scientiarum.

Quarto sciendū est q̄ dyaletica dupliciter accipiꝫ. Uno modo generaliter, p tota logica. Alio modo specialiter solum p illa parte logice que tradit i libris thopicoꝝ. hic aūt diffiniꝫ, p tota logica: tm̄ sub nomine sue partis. qz illud q̄ conuenit parti etiam aliquo mō conuenit toti gratia partis. ꝛ sic patz

diffinitio dyaletice et quomodo hic accipitur.

Sed contra hanc diffinitionem. Prio arguit sic. Ars est de factibilib⁹ a nobis cū sit recta rō rez factibiliū. ſz logica nō est de factibilib⁹ a nobis. ergo nō est ars. ¶ Scdo arguit sic. mod⁹ sciendi nō est scientia. ſz logica est mod⁹ sciēdi. ergo logica nō est scientia ¶ Tertio arguit sic. Ille grūs artiū siue scientiaꝝ denotat excellētiaꝝ logice ad alias scientias. cū oīs gentiu⁹ reflexus sup suū noiatiuū singulariē importet excellentiā. ſz logica nō est excellētioꝛ alijs: cū multe sint excellentiores ipa. ergo. ¶ Quarto arguit sic. logica est q̄daꝫ method⁹. ergo si docet viam ad principia sequitur q̄ docebit viam ad principia sui ipius. quod est inconueniens. ¶ Quinto arguit sic. p̄incipia scientiaꝝ sunt p se nota. ergo logica non valet ad cognitionez ilozum principiorum.

Ad argumenta in oppositum Ad p̄mū uidet dz q̄ licet ars spāliter capta sit de factibilib⁹ a nobis nō tñ generaliter capta. z illo modo capit hic. capit eñ gñaliter, p vt est collectio plurū p̄ceptoꝝ. z sic nō est de factibilib⁹ a nobis. z sic logica bene est ars. ¶ Ad secundū dz q̄ logica duplicit accipit. Uno mō pro pfecta argumētatōis cognitiōe q̄ dz logica docēs. z sic dicitur scientia nec est mod⁹ sciendi. Alio modo p vsu argumētatōis quo vtimur in alijs scientijs. q̄ vsus dz logica vtēs. z sic est mod⁹ sciendi z nō est scientia, ppie dicta. ¶ Ad tertiū dicitur q̄ logica nō est excellētioꝛ in dignitate omnibus alijs z in pfectiōe. est tñ excellentioꝛ ceteris in vsu siu subiecti z in applicatione. ¶ Ad quartū dz q̄ ratione argumētatōis p quā possum⁹ inq̄rere de p̄ncipijs logice: logica valz ad inquirendū sua principia sm q̄ argumētatio est instrumentū sciendi. Argumentatio eñ in vniuersali cōsiderata ē subiectū logice. z in particulari est instrumentū ad inq̄rendū de p̄ncipijs ei⁹. ¶ Ad quintū dz q̄ licet principia scientiarū sint p se nota scōm se. tñ quandoq; sunt ignota quo ad nos. z sic ex parte nostri argumentatio valet ad cognitionem eorum.

Et ideo in acq̄sitiōe omnium aliaꝝ scientiaꝝ dyaletica dz esse prioꝛ. Dicit eñ dyaletica a dya qđ est duoꝛ logos sermo vel lexis qđ ē ratio quasi duoꝛ sermo vl ratio scilicet opponētis z respōdentis in dispūtādo Sz q̄ dispūtatio nō pōt haberi nisi mediāte sermōe: nec sermo nisi mediāte voce: nec vox nisi mediante sono. ideo a sono tanq̄ a cōmuniori incipiendum est.

¶ Ostēdit petrus hispan⁹ posuit diffinitionem dyalectice z p̄bationē vni⁹ p̄tis eiꝰ in q̄ diffinitione ostēsa est excellētia z vtilitas huius scientie. Die p̄ñ oñdit ordinē huius scientie ad alias z interpretationē huius nois dyaletica. Ad reddendū audit oꝛē huius scientie docilē z attentū oñdit de quoꝛ quo ordine sit in hac scientia considerandū. Ratione aūt primi infert vnū correlariū dicēs q̄ dyaletica in acq̄sitiōe aliaꝝ scientiarū dicit esse prioꝛ. Cuius rō est. q̄ principia eiꝰ aliaꝝ scientiaꝝ z etiā conclusiones acquirunt per argumentationē. sed logica considerat de argumentatiōe z docet modum arguendi. ergo debet prius acquiri q̄ alie scientie, ideo in acquisitione debet esse prioꝛ.

Primo sciendum est. q̄ una scientia dicitur eē poꝛ alia dupliciter. Uno modo ordine nature z pfectionis. z sic scientie reales precedunt logicaꝫ. z ratio est. q̄ ordine nature scientie ordinātur sicut z sua subiecta. sed ens reale prius est ente rationis. ergo scientie reales vt physica, methaphisica. que sunt de ente reali precedūt logicā que est de ente rationis. z similiter alias scientias rationales vt sunt grāmatica. et rhetorica. Alio mō vna scientia dicitur prioꝛ alia ordine doctrine⁹ quo ad nos Et hoc modo intelligit q̄ logica est poꝛ alijs scientijs. ideo notanter dicitur non q̄ sit prioꝛ simpliciter sed in acquisitione, eo q̄ debet prius acquiri alijs scientijs que per argumētationem acquiruntur

Secundo sciendum est q̄ actoꝛ posuit interpretationem huius nominis dyaletica quod potest triplicit declinari. uno modo potest dici a dya quod scribitur per i latinum quod est de z logos sermo et ycos scientia quasi scientia de sermone. alio modo a dya per y grecū quod est duo z logos sermo. z ycos scientia quasi scientia de sermone duorum scilz opponentis z respondentis. licet

enim idem possit arguere z respondere z per se facere disputationē. tamen hoc est magis ipse tenet locum duoꝝ. Ex hoc patet q̄ hic nō accipitur dicitur prout tantū valet sicut proferri vel predicatur. sed vt tm valet sicut derivatur.

Tertio sciendum est q̄ in hoc libro incipiendum est determinare de sono tanq̄ a cōmuniori in hac scientia cōsiderato. Cuius ratio est. quia logica cōsiderat de argumentatione tanq̄ de proprio subiecto eius. z de disputatione que fit mediante argumētatione, sed argumentatio non potest fieri nisi mediante sermone. nec sermo nisi mediante voce nec vox nisi mediante sono. ideo a sono tanq̄ a communiori incipiendum est. quia communior est omnibus istis.

Quarto sciendum est q̄ dupliciter potest fieri argumētatio siue disputatio. Uno mō mentaliter quando homo disputat per seipsum considerando. z talis disputatio potest fieri sine vocibus z sermone. Alio modo vocaliter z talis proprie est disputatio quasi duorum putatio. nam talis semper est inter opponentem z respondentem. Et ista non pōt fieri nisi mediante sermone. z in hoc habetur ordo huius scientie ad alias. z interp̄tatio huius nominis dyaletica z de quo sit terminandum z a quo incipiendum sit

Contra predicta arguitur. ¶ Prio sic grāmatica prius debet acquiri q̄ logica cum logicus presupponat significationem terminoꝝ z modoꝝ congrue loquēdi qui per grāmaticam habetur. ergo grāmatica prioꝛ est in acq̄sitione z nō logica. ¶ Secundo arguitur sic. plures medici acquisiuerūt scientiā medicine ante inuētionē logice. z etiaꝫ multi q̄ nō habuerunt logicā. ergo logica non est prioꝛ in acquisitiōe oīm aliaꝝ scientiarum. ¶ Tertio sic. sonus z vox ab oꝛe aīalis eque cito, pferunt. ergo sonus nō precedit vocē. igit vox nō fit mediāte sono. ¶ Quarto sic. idē nō debet cōsiderari in diuersis scientijs. sed sonus cōsiderat in physica. ergo nō debet cōsiderari in logica. ¶ Quinto sic. q̄litas est prioꝛ q̄ sonus cum sit genus soni. ergo magis incipiendū est a qualitate q̄ a sono.

Ad argumenta in oppositum ¶ Ad p̄mum dz q̄ duplex est grāmatica ſz positiua z regularis. Positiua est cognitio que est de significatis terminoꝝ z regulis grammatice nō cognoscendo causas eoꝝ: z ista bene p̄cedit logicā: ſz nō est scientia, ppie dicta: sed quedaꝫ cognitio impfecta. Sed grāmatica regularis est cognitio, ppter quid regularū grāmaticaliū qua cognoscūtur, p̄batiue z per causas: z talis bene ē scientia z nō pōt acquiri ante logicam nisi impfecte cum acquiratur p argumentatiōem que cognoscitur per logicā. ¶ Ad scōm dz q̄ licet tales medici acq̄siuerūt medicinā impfecte per quādā argumētationē naturalē factā ſz naturali cognitiōe intellect⁹ q̄ est naturaliter discursiuus: nō tñ pfecte acq̄siuerūt eā z p argumētationē artificiose factā: q̄ nō habuerūt artē arguendi: z inde fuit q̄ inciderūt i errores: z silr dicendū est de alijs scientijs q̄ nō acq̄runt pfecte sine argumētatiōe de q̄ est logica. ¶ Ad tertiū dz q̄ ſz son⁹ nō precedit vocē sm tps. tñ bene p̄cedit sm naturā z in rōe principij formalis: z ideo vox fit mediāte sono in gñe cause formalis z nō effectiētis. ¶ Ad quartū dz q̄ idē in diuersis rōnib⁹ pōt in diuersis scientijs cōsiderari ſz nō sub eadē rōe. Nō sonus in physica cōsideratur vt passio rei naturalis: z in logica vt ē signū cōceptus mētis. iō diuersis rōnib⁹ hic z ibi cōsiderat. ¶ Ad q̄ntū dz q̄ qualitas ē cōmunior sono sm p̄dicatōez: nō tñ vt est signū cōceptus mētis. q̄ nō significat p̄ceptū nisi vt est i sono: z sub illa rōe son⁹ hic cōsiderat: z ſz etiā son⁹ nō sit signū cōceptus nisi vt ē in voce. q̄ tñ est primū genus oportuit p̄ de ipo determinare

Omnis est q̄dq̄ ppie z per se ab auditu percipit. dico autē ppie q̄ ſz hō vl campana audiat hoc nō ē nisi p sonū suū

¶ Postq̄ petr⁹ hispan⁹ posuit, phemius suū. p̄mittit aggredit tractatū. q̄ in isto p̄mo tractatu cui⁹ enūciatio ē subiectū determinat de noīe et vbo eo q̄ sunt ptes enūciatōis: z in eoꝝ diffinitiōibus ponit vox cui⁹ son⁹ ē genus. iō actoꝛ primo determinat de sono ipm diffinitēdo. Son⁹ ē quicquid ppie z per se ab auditu percipitur

Pro cuius intellectu p̄mo sciēdum est q̄ sensibile in cōi dz illud qđ aptū natū ē sentiri. Et dicit in sensibile p se z p accidēs. Sēsibile p se ē qđ p se immutat sensuz z nō rōe alicui⁹ accidētis ei⁹: sic ē color p se z nō rōe alicui⁹ accidētis ei⁹ immutat visuz z sapoꝛ gustū. Sēsibile p accidēs ē qđ rōe alicui⁹ accidētis ei⁹ immutat sensū: sic cāpana immutat auditū nō rōe sui ſz rōe son⁹ ei⁹ q̄ sibi est accidēs.

Secundo sciēdū est: q̄ sensibile p se uterius dividit in sensibile

Universidad de Deusto
Biblioteca

cõe ⁊ ꝑticũ. Sensibile cõe est qđ plurib⁹ sensibus sentire põt: sicut ista q̃q: magnitudo: numerus: mot⁹: figura: ḡes: q̃ dicũtur cõia nõ q: ab oĩb⁹ sensib⁹ ꝓpriañ ꝛ a plurib⁹. Sz sensibile ꝑticulẽ est qđ ab vnico sensu sentiri põt: sicut color ẽ ꝑticulũ obiectũ visus: sic̃ ꝑticulũ sensibile ⁊ son⁹ ꝑticulũ obiectũ auditꝰ. ⁊ odor olfactꝰ. ⁊ sapor gustꝰ. ⁊ q̃litates tãgibiles q̃ sunt caliduꝫ frigidũ: hũidũ: ⁊ siccũ: sũt ꝑticulũ obiectũ tactꝰ

Tertio sciendũ ẽ q̃ sensibile i cõi vt ꝓz ex p̃dictis est gen⁹ soni ⁊ illõ oz intelligi in suã diffinitiõe cũ dr. qđq ꝓprie. i. aliqđ ꝓceptibile vel sensibile: q: ꝓprie i illa diffinitione dicit aptitudinẽ ⁊ nõ actũ. ⁊ sic illa ꝓs diffinitõis soni ponit loco generis. Deinde ponit ꝓ se ad drãm sensibilẽ ꝑticulũ. ⁊ dr. ꝑticulare ad drãm sensibilẽ cõmunẽ: q: son⁹ est sensibile, ꝑticulũ audit⁹. ⁊ subiũgit ab auditu ad drãm, ꝑticularium sensibiliũ aliꝰ sensuũ. ⁊ sic intellect⁹ diffinitionis est q̃ son⁹ est sensibile ꝓ se ⁊, ꝑticulũ auditꝰ ⁊ melius sic diffinit ꝓ suũ gen⁹, ꝓpinquũ q̃ est sensibile q̃ ꝓ suũ gen⁹ remotũ qđ est q̃litas sensibilis vt diffinit ipm buridan⁹. vñ Buridan⁹ diffinit ipm ꝓ qualitatẽ dicẽdo Son⁹ est qualitas sensibilis. sed illa diffinitio cessit ab vsu. Et posset etiã ista diffinitio ꝓbari: q: tres cõditiões bone diffinitõis sibi cõueniunt. igit̃

Quarto est sufficiens.

sciendũ est q̃ tres sunt ꝓditiones bone diffinitõis. Prima est q̃ diffinitio oz ꝓuenire oi ꝓtẽto sub diffinito Secũda q̃ ꝓueniat soli diffinito. ⁊ rõ harũ conditionũ est q: diffinitio cõponit ex genere ⁊ dr. ia, ꝑticulũ diffinituꝫ. Sz illa dria cõpetit oi ꝓtẽto sub diffinito ⁊ soli diffinito q: ꝓuertit cũ ipso. ideo diffinitio debet cõuenire oi ⁊ soli. Tertia ꝓditio est q̃ diffinitio oz sufficiẽter explicare naturã diffiniti ⁊ facere ipsuꝫ differre a quolibet alio. ratio est q: natura rei sufficiẽter explicat ꝓ gen⁹. ⁊ driaz q̃ dicũt ꝓmã potẽtiã ⁊ vltimũ actũ nature rei. diffinitio aũt fit ex rõne ⁊ gñe ⁊ dria. ⁊ ratiõe differẽtie, ꝓprie facit diffinitũ differre a quolibet alio. Iste aũt tres cõditiões cõueniũt diffinitioni soni vt ꝓbarek ĩductiue. igit̃ ẽ sufficies

Sciendum vlterius q̃ quadruplex est diffinitio. s. q̃ditatiua. descriptiua. causalis ⁊ q̃d noĩs. Diffinitio quidditatiua oꝰ est q̃d est esse rei significãs ꝓ essentialia vt hõ est aĩal rõnale ⁊ mortale. Diffinitio descriptiua est oꝰ q̃d est esse rei indicãs per accidentalia vt hõ est aĩal gressibile bipes. Diffinitio causalis ẽ que dat ꝓ causas. s. efficiẽtem vel materialẽ: vt ira est accẽssio sanguinis circa cor. Diffinitio q̃d noĩs est oꝰ significãs q̃d ꝓ nomẽ imptat̃. sicut vacuũ dr. spaciũ non repletũ corpe possibile tñ repleri. Sz q: diffinitio cadit sub ꝑma opatiõe intellectus: ideo sciendũ est q̃ tres sunt opationes intellectus. Prima est simplicium apphẽsio Secũda est cõpositio vel diuisio. Tertia ẽ discursus ⁊ ratiocinatio

Contra p̃dicta arguit̃. Primo sic. oĩs ꝓpositio est falsa in qua p̃dicatur vniuersale vniuersaliter sumptũ ⁊ sic est in ista diffinitõe. Son⁹ est q̃quid. nã quecq̃d est signũ distributiuũ includẽs materiã siue distributionis. igit̃ diffinitio est male posita. ¶ Secũdo sic. audibile nõ est de essentia soni sz accidens eius. igit̃ son⁹ cũ ꝓpriat̃ ꝓ auditu ⁊ nõ ꝓ se. ¶ Tertio sic. oĩs mot⁹ est sensibile cõe vt patz ex p̃dictis sz son⁹ est q̃dã mot⁹ cũ sit mot⁹ aeris refracti vt dr. in de aĩa. ergo son⁹ est sensibile cõe. ⁊ sic in ista diffinitione male ponit ꝑticulare. ¶ Quarto arguit̃ sic. nullũ obiectũ potẽtie passiue dr. diffiniri ꝓ potentiã cuius est obiectũ: cũ ipsum sit ꝓus ⁊ notius ipsa potẽtia: sz son⁹ est obiectum auditꝰ qui est potẽtia passiua. igit̃. ¶ Quinto sic. silentiũ, ꝑticulare ⁊ ꝓ se ꝓpriat̃ ab auditu: q: nõ ꝓpriat̃ ab eo ꝓ aliqđ accidẽs. nec etiã ꝓpriat̃ ab aliis sensibus q̃ ab auditu. igit̃ diffinitio cõuenit silẽtio ⁊ ꝓ cõs nõ ꝓuenit soli diffinito.

Ad argumenta in oppositum

Ad ꝓmũ dr. q̃ quecq̃d est signũ distributiuũ: sz tñ ibi nõ tenet distributiue sz infinite: ⁊ tantũ valet quecq̃d ꝓpriat̃. i. qđ est ꝓceptibile. ergo ibi nõ p̃dicat vle vniuersaliter sumptũ. ¶ Ad scõm dr. q̃ sz audibilitas sit accidẽs ꝑticulũ soni: nõ tñ est sibi accidẽs cõi. iõ sibi bñ ꝓuenit ꝓ se sicut ꝑticulare ꝓ se suo subiecto. ¶ Ad tertiũ dr. q̃ licz sonus q̃tũ ad suũ materiale dicat̃ motꝰ aeris q: sp multiplicat̃ cũ motu aeris. tñ q̃tuz ad suũ formale nõ est motꝰ localis: sz est qualitas causata ex violẽta fractiõe aeris vel alicuius alterius medij: iõ nõ est sensibile cõe. ¶ Ad quartũ dr. q̃ obiectũ potẽtie passiue nõ diffinit̃ a ꝓri ⁊ q̃ditatiue ꝓ potentiã cuius est obiectũ: tñ bñ diffinit̃ ꝓ ipsaz a posteriori ⁊ descriptiue. ⁊ hoc q̃ñ potẽtia ẽ nobis obiecto notior ⁊ sic est in ꝓposito. ¶ Ad q̃ntũ dr. q̃ sz silentiũ ꝓpriat̃ ꝑticulare ab auditu. s. ꝓ carentiã soni nõ tñ positiue ⁊ ꝓ se sicut sonus. ideo sibi nõ competit ꝓprie sens diffinitio.

Sonorus: alius vox: alius non

vox. Sonus vox idẽ est q̃ ipsa vox. Dñ vox est son⁹ ab ore aĩalis ꝓlat⁹ naturalib⁹ instrumẽtis format⁹. Naturalia instrumẽta q̃bus vox format̃ sũt nouẽ sz guttur: lingua: palatuz: quattuor dẽtes: ⁊ duo labia. vñ versus. Instrumẽta nouez sũt guttur lingua palatũ. Quattuor ⁊ dẽtes: sunt duo labia sit̃

Son⁹ nõ vox ẽ q̃ generat̃ ex collisiõe duoꝝ corpoꝝ laiatoꝝ vt fragoꝝ arboꝝ ⁊ strepitꝰ pedũ.

¶ Premissa diffinitiõe soni: hic ꝓsequit̃ auctor ponit diuisionẽ eius ipm diuidẽdo ꝓ sonũ vocez ⁊ sonũ nõ vocẽ: cuius diuisionis rõ est: q: oĩs sonus fit ex violẽtia fractiõe aeris vel alicuius corporis. vt igit̃ in tali fractiõe fit formatio vocis ab ore aĩalis cũ naturalib⁹ instrũs: vel fit ex ꝓcussione corpoꝝ sine tali formatiõe. si ꝓmũ sic est son⁹ vox: si scõm sic ẽ son⁹ nõ vox: ⁊ ꝓt ista diuisio ꝓbari ꝓ ꝓditões q̃ ꝓuenũt bõe diuisioni

Primo sciendũ est q̃ tres sunt ꝓditões bone diuisionis. Prima ẽ q̃ mẽbra dñt esse opposita qđ oz intelligi q̃ sint opposita vel formaliter vel ỹtualiter sic q̃ aliquo mõ includãt modos ꝓtradictorie oppositos: q: in his q̃ diuidunt vel distinguitur inter se sp vnũ includit aliquo mõ negatiõez alteri⁹. Secũda est q̃ mẽbra diuisiõis nõ dñt excedi a diuiso: sz dñt euacuare totã naturã ipsius diuisi siue ptãtez: sic q̃ nihil ꝓmeat sub diuiso qđ nõ sit in aliquo mẽbro diuisiõis. Tertia ẽ q̃ illa mẽbra simul sumpta nõ excedãt diuisum: sz cũ eo cõuertant. sz iste tres ꝓditiones in p̃dicta diuisione reperiunt̃: vt põt facili declarari. iõ ipsa est sufficiẽs. Et est p̃dicta diuisio generis in suas spẽs: q: diuisuz ⁊ eq̃liter ⁊ vna, diffinitiõe dr. de mẽbris diuidẽtibus. Et sz vox sit ꝑfectior ⁊ ꝓr ore via ꝑfectionis q̃ son⁹ nõ vox ex pte, ꝓprie nature ⁊ ꝑfectiõis. nõ tñ respectu soni in cõmuni sed equaliter se habent.

Secundo sciendũ ẽ q̃ vox ẽ son⁹ ab ore aĩalis, platus naturalibus instrumẽtis format⁹. ⁊ ibidẽ ponit sonus loco gñis. ⁊ ponit ab ore aĩalis, platus ad drãz soni facti ex ꝓcussiõe duoꝝ corpoꝝ. ⁊ ponit naturalibus instrumẽtis formatꝰ ad drãm tussis ⁊ sternutationis ⁊ multoꝝ sonoꝝ: q̃ fiunt ab ore aĩalis: ⁊ tñ nõ formant̃ naturalibus instrumẽtis: ideo nõ sunt voces. vñ in formatiõe vocis nouẽ instrumẽta requirũt̃. s. guttur. lingua. palatũ: ⁊ q̃ttuoꝝ dẽtes: pulmo: labia. ⁊ sz plura requirañt̃ in causatiõe vocis. tñ ista sufficiũt ad debitã formationẽ tanq̃ instrumẽta, ꝓpinqua

Tertio sciendũ est q̃ quadruplex fit formatio vocis. Primo cũ ꝓ respirationẽ fit attractio aeris ad pulmonem. Secũdo aeris attracti circa pulmonẽ ingrossatio Tertio fit aeris ingrossati reuerberatio ad arteriam vocalẽ in qua ex pulsione causat̃ son⁹ Quarto fit soni in aere reuerberati debita distinctio ⁊ formatio cũ plectro lingue ad palatũ ⁊ ad dẽtes: ⁊ ex diuersa ꝓcussione causat̃ diuersitas vocis. ⁊ ꝓ defectũ buius soni facti ab ore aĩalis sine tali formatiõe cũ naturalibus instrumẽtis nõ sunt voces: ⁊ hec gñatio vocis explicat in diffinitiõe eius q̃ sic ponit in secundo de aĩa q̃ est repercussio aeris respirati ab aĩa ad vocalem arteriã cũ imaginatione significandi.

Quarto sciendũ est q̃ sonus nõ vox ẽ ille q̃ generat̃ ex collisiõe duorum corpoꝝ maiatoꝝ vt fragoꝝ arboꝝ. strepitus pedũ. Et est collisio mutua ꝓcussio duoꝝ corpoꝝ adinuicẽ. ⁊ dicit collisio ex cõ qđ est simul ⁊ lesio: ⁊ ponit hic loco gñis. Dicit corpoꝝ maiatoꝝ q̃tum ad modũ faciẽdi sonũ: q: non oportet q̃ talia corpora sint maiata ꝼm subam suã: q: fragoꝝ arboꝝ ⁊ ꝓcussio manuũ sunt soni nõ voces: ⁊ fiũt a corpibus q̃ sunt aiata ꝼm subam: sed sunt maiata q̃tum ad modũ opandi: quia faciunt talẽ sonuz: vt sunt corpa dura ⁊ nõ vt sunt animata

Contra p̃dicta arguit̃ ꝓmo sic. Nulla forma simplex est diuisibilis. son⁹ est forma simplex: igitur male diuiditur.

¶ Secũdo sic. sonus tube ⁊ instrumentoꝝ musicaliũ est quedã vox cũ habeat cõtinuationem melodiã ⁊ articulationẽ q̃ sunt, ꝓprie passiones vocis. ⁊ tñ nõ fit ab ore aĩalis cũ naturalib⁹ instrumentis: g̃ ꝓtra diffinitionẽ vocis. ¶ Tertio sic. homines edentati ⁊ quedã aues carentes labijs ⁊ dentib⁹ faciũt vocẽ. ⁊ tñ nõ habent instrumẽta prius enumerata. ergo ad formationem vocis nõ requirunt̃. ¶ Quarto sic. in fractione pãni vel papiri fit son⁹ nõ vox: ⁊ tñ ille nõ generat̃ ex mutua collisione. i. ꝓcussiõe duorum corpoꝝ inanimatoꝝ. igit̃. ¶ Quinto sic.

tussis est sonus nō vox: ꝛ tm nō fit ex percussione duox corpox maiatox. g̃ cōtra diffinitionem

Ad argumenta in oppositum. Ad primuz dicit ꝙ nulla forma simplex est diuisibilis in partes integrales ꝛ q̃titatiuas qz caret talibus: tm bene est diuisibilis in ptes subiectiuas sicut genus in suas spēs: ꝛ b̄ modo hic dicit son⁹ in spēs eius: ꝛ lz illud mēbrū son⁹ nō vox sit qdam cōplexū includēs negationē: tm ponit ad circūloquendū vnā spēm positiuā incōplexam defectu noīs simplicis sibi impositi. ¶ Ad secundū dicit ꝙ lz voces tube ꝛ ceteroꝝ instroꝝ dicant voces trāsumptiue ꝛ similitudinarie eo ꝙ p similitudinē principāt p̄dictas passiones vocis: nō tm sunt voces ꝓprie. Ad tertiū dr ꝙ homines edētati ꝛ aues formāt quodāmodo voces mdistincte ꝛ impfecte: nō tm voces dictas bñ distingūt, ppter defectū illoꝝ instroꝝ ¶ Ad quartū dr ꝙ lz in fractione pānī nō sit formalr mutua pcussio duoꝝ corpoꝝ: tm ibi ē equaliter q̃tum ad suū effectū q̃ est subita ꝛ violēta fractio aeris q̃ pōt fieri p subitā subtractionē partiū talis corpis ¶ Ad ultimū dr ꝙ lz in tussi nō fit pcussio corpoꝝ maiatoꝝ fm subam eoꝝ: tm sūt ibi corpa maiara q̃tū ad modū opandi: qz nō fit ibi aliq̃ formatio vocis scōm aliquaz virtutem cognoscitiuam anime.

Vocū alia significatiua alia ñ significatiua. Vox significatiua est illa q̃ auditu nr̄o aliq̄d repñtat vt hō hoiem. Vox nō significatiua est illa q̃ auditu nr̄o nihil repñtat: vt buf baf.

¶ Postq̄ actor pmisit diuisionē soni ꝛ diffinitiones mēbroꝝ: hic pñr subdiuidit illud membrū de quo est sibi ad ꝓpositū scz sonū vocē. aliud mēbrū relinqt qz suo ꝓposito nō deserunt. Et dicit vocē in vocē significatiuā ꝛ non significatiuā. cuius diuisionis rō est: qz ois vox se obūcit intellectui ꝛanq̄ signū alterius: vt solum repñtat seipsam ꝛ nō est signū alterius significati. si pmū est significatiua. si scōm ē vox nō significatiua: ꝛ nō est ista diuisio, gñis in suas spēs: sed subiecti in accidētia. accidit enī voci ꝙ scōm se accipiat vt signū alicuius signati nec iste sunt cēntiales ꝛ formales differētie vocis sed accidentales

Primo sciendū est ꝙ vox significatiua est illa q̃ auditui nr̄o aliq̄d repñtat. ꝛ intelligit ꝙ repñtat aliq̄d: tanq̄ significatū eius cuius ipsa est signū. Signū aūt vt dicit Iulli⁹ ē ꝙ se offert sensui aliq̄d relinquēs intellectui: qđ fit b̄ modo qz vox ordinata ē ad significandū cū sit q̃daz son⁹ pmo se obūcit auditui ꝛ p auditū species vel similitudo illius vocis p̄sentat intellectui: p quā spēm intellect⁹ cognoscēs ipositōez vocis ad significandū cognoscit ꝛ accipit speciē significati talis vocis. ꝛ sic vox mediāte auditu representat intellectui suū significatum.

Secundo sciendū est ꝙ vox significatiua duo includit. Primuz est materiale qđ est ipsa vox. Scōm vero formale qđ est virtus significādi ꝛ representandi actualiter suū significatū: q̃ virt⁹ sibi ꝓuenit p institutionē ꝛ ordinationē ad significandū: p hoc enī ꝙ ipsa imponit ad aliqđ significatuz ꝛ efficit signum eius accipit virtutez repñtandi actualiter illud significatū: ꝛ hec virt⁹ q̃q̃z vocat significatio habitualis. q̃q̃z rō significādi Et datur ipi voci q̃q̃z p ordinationē pmi imponētis ꝙ ordinat vocē ad suū significatū ꝛ nō ad aliud. q̃q̃z vero ovenit p ordinationē que fit ab instinctu nature q̃ instigat ꝛ inclinat aīalia ad formandū voces p̄sentantes suos effectus Ex q̃ pz ꝙ ad vocē significatiuā req̄rit pmo ꝙ hēat significatū aliud a se cui⁹ipa ē signū Scōdo requirit ꝙ habeat ordinatōez ad tale significatū vel fm placitū vel fm instinctū nature.

Tertio sciendū est ꝙ licz q̃ntz sint obiecta, ppria sensuū ptiularū sicut supius visuz est: tm qz vox ꝓcipit p auditū magis imponit ad significandū cōceptus ꝛ affectiones aīe q̃ obiecta aliox sensuū ab auditu. Cuius rō est qz voces sunt in ptāte nr̄a ꝛ possum⁹ formare ipsas cū volumus ꝛ variare fm multas dr̄as nō aūt possum⁹ formare ad placitum nr̄m obiecta aliox sensuū: vtpura colores vel sapores. ideo vox est magis cōueniens ad significandū cōceptus anime. ꝛ ad hoc ꝙ fiat significatiua q̃ cetera sensibilia

Quarto sciendū est ꝙ vox non significatiua est q̃ auditui nr̄o nihil repñtat: qđ sic intelligit. nihil repñtat ꝓter seipsam p modū signi. lz aliq̄d bñ representet p modū rei sicut buf ꝛ baf que nihil repñtant. Si tm ille voces ꝓferant indignāter cū aspertate vocis pñt significare derisionē vel aliquē affectū mētis ac si ēent interiectiones: lz q̃n ꝓferunt sine spāli signo in gestu corpali vel in modo ꝓferēdi sic sunt significatiue. ꝛ p hoc ptz diuisio vocis ꝛ diffinitiones mēbroꝝ eius

Contra p̄dicta arguit. ¶ Pr̄io sic. In bona diuisiōe mēbra diuisiōis nō dñt excedere diuisū: lz significatiuū excedit vocē cū multa sint significatiua q̃ nō sunt voces: sic est circul⁹ añ rabnā. g̃ ista diuisio nō valet. ¶ Scōo sic. ois vox repñtat aīal cui⁹ ē ista vox. g̃ vox nō significatiua aliq̄d auditui nr̄o repñtat. ¶ Tertio sic. vox nō se obūcit intellectui lz tm auditui: lz audit⁹ nō repñtat significatū vocis igit vox significatiua nihil auditui repñtat ¶ Quarto sic. Omis vox fit cū intentione significādi: vt ptz m. ý. de aīa. g̃ ois vox est significatiua. ¶ Quinto sic. Ome subiectū alicuius ꝓpositiōis est nomē: ꝛ p ꝓns vox significatiua. lz buf ꝛ baf bñ sūt subiecta ꝓpositiōis: dicēdo buf est vna vox. g̃ tales voces sunt noīa ꝛ p cōsequens sunt voces significatiue.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad pmū dr ꝙ significatiuū ñ cōi bñ excedit vocē: nec est mēbrū hui⁹ diuisiōis. lz significatiuū vt est ad iectiuū voc nō excedit vocē: ꝛ isto mō hic ūtel ligit. ¶ Ad scōm dr ꝙ lz vox nō significatiua repñtet aīal sicut effect⁹ suā cāz: nō tm sic signū signatū cui⁹ imponit ad significandū: de q̃ repñtatiōe est b̄ ad ꝓpositū. ¶ Ad tertiū dr ꝙ licet vox significatiua nō pmo se obūciat intellectui tm bñ se obūcit ex ꝓsequenti mediāte auditu qz p auditū repñtat suā situdinē ꝛ ex ꝓsequenti signatū intellectui. ¶ Ad q̃rtū dr ꝙ in. ý. de aīa solu⁹ ꝓncipal⁹ intelligit de voce significatiua ꝛ p analogiā de nō significatiua. Vñ nō oz ꝙ diffinitio analogi, p q̃ lz sit pte ꝓsentet cuilz mēbrorū diuisiōis. lz sufficit ꝙ cōplete ꝓsentet ꝓtor fm alias ptes alijs. ¶ Ad q̃ntū dr ꝙ buf ꝑt cē subiectū, ppositiōis nō ꝙ hēat signatū: lz solū ꝓut ab intellectu capit loco vni⁹ voc⁹ ad significādū ipposite talē vocē ipfectā: ꝛ tūc tenet mālr

Vocū significatiua: alia signt naturaliter. alia ad placitum. Vox significatiua naturaliter est illa q̃ apud oēs hoīes idē repñtat vt gemit⁹ infirmoꝝ latratus canū Vox significatiua ad placitū est illa q̃ ad volūtatē primi instituētis aliquid significat vt homo hoīez significat.

¶ Postq̄ actor posuit diuisiōez vocis in cōi ꝛ diffinitiones ptū ei⁹. b ꝓpr subdiuidit vocem significatiuā dicēs ꝙ vocū significatiuaꝝ q̃dam signt ad placitū ꝛ q̃dā nāl⁹. cui⁹rō est: qz omis vox significatiua bz ipositiōez ꝛ ordinē ad suū significatū. vel g̃ talis significatio fit fm istum ctū nature: ꝛ sic ē vox significatiua nāl⁹: vel fm placitū ponētis ꝛ sic ē vox significatiua ad placitū

Primo sciendū est ꝙ vox significatiua nāl⁹ est illa q̃ apud oēs hoīes idē signt. vt gemit⁹ infirmoꝝ. Cui⁹rō ē qz talis vox ordinatur ad significandum et representandum suum significatum p instinctuz nature q̃ inclinat aīal ad formādū talē vocez ꝛ ad exprimendū suas affectiones. vtputa ad exprimendū irā, famē, rechā. vl gaudiū. ꝛ sic ō alijs Et qz nā ē eadē apud oēs ꝛ eodē mō inclinat aīalia ad explicādū suas passiones: nō vox significatiua nāl⁹ idē repñtat apud oēs: lz significatiua ad placitū nō signt idē apud oēs. lz solū apud illos q̃ nouerūt eoꝝ impositiōez ad significāduz.

Secundo sciendū est ꝙ vox significatiua naturalr ꝛ vox significatiua ad placitū quadruplr ostr. Pr̄io in platiōe. qz vox significatiua nāl⁹ nō pfecte formal neq̄ pferr, ppter impetū passiōis q̃ impedit hoīem ad debite ꝓferendū. lz vox significatiua ad placitū ē debite, plata ꝛ formata Scōdo dr̄ ex pte significatiōis: qz significatiua nāl⁹ apud oēs idē repñtat. alia vo nō: lz tm apud illos q̃ cognoscūt eius impositiōez. Tertio dr̄ ex pte significati. qz significatiua nāl⁹ significat affectiōes ꝛ passiones appetitus. alia vo significat cōceptum intellectus. Quarto ex causa siue ordinatiōis ad significāduz qz significatiua naturalr ordinat ad significandū ab instinctu nature. alia vo fm placitū imponentis.

Tertio sciendū est ꝙ vox significatiua ad placitū est illa q̃ ad volūtatez pmi ipōnētis aliq̄d repñtat. vñ dr̄ volūtas ꝛ placitū qz volūtas est potētia volitiua vl act⁹ eius q̃ incipit ab intra ꝛ terminat ad extra. s. in bonū cognitū. Sed ēs placitū nō inat actū volūtatis q̃ incipit ab extra ꝛ termiat ad intra. Incipit enī a re cognita ꝛ termiat ad volūtatē. Et qz vox significatiua ad placitū iponit ad significandū rem q̃ concipit ab aīa: ꝛ ulla cognitio pmo venit ab extra. iō magis ꝓprie dr̄ significare ad placitū q̃ ad volūtatē

Quarto sciendū est ꝙ cū res pñtat sensui mediante sensu generat suam similitudinez in anima. ꝛ p illā similitudinez anima formatur intra se cōceptum rei q̃ postea vult exprimere ꝓpter quod imponit vocem ad significanduz

Universidad de Deusto
Biblioteca

talem conceptū ⁊ mediante ipso rem ꝓceptaz. ⁊ ideo apud ꝓferentē vox ꝓmo significat ꝓceptum: licet apud audientē ꝓmo repsentet rem cōcepta. vñ ipsa ꝓprie nō significat ꝓceptū tm̄ nec rem tm̄: sed rem sub ꝓceptu. vñ ista quattuor, s, res. ꝓcept⁹ rei. voces ⁊ scripture sic se habent q ꝓceptus significat res a quibus causat in aīa. ⁊ voces i mediate significāt ꝓceptus. ⁊ scripture significāt voces: ⁊ sunt signa tm̄ nec vlterius significāt p aliō. Ex istis patz diuisio vocis significatiue ⁊ diffinitōes mēbroꝝ eius.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. sicut se habēt ꝓceptus ad res: ita voces ad ꝓceptus. sed ꝓceptus naturaliter significāt res. ergo naturaliē significāt ꝓceptus. ⁊ p cōsequēs mille voces significāt ad placitū. ¶ Secūdo sic. oīe signū habet similitudinē cū signato. sz ois vox significatiua est signū rei. ergo habet similitudinez rei. ⁊ p cōs significat naturaliter ⁊ nulla significat eaz ad placitū. ¶ Tertio sic. illa vox significat naturaliter que ō sua natura repsentat suum significatum. sed gemitus infirmoꝝ de sui natura nō repsentat suū significatū: q; si ꝓferatur ab hoīe sano talis vox nō significat dolorē ergo talis vox non significat naturaliter.

¶ Quarto sic. quilibet cognoscēs impositōez vocis significatiue ad placitū cognoscit significatū eius. sed oīes possunt cognoscere talem impositōez: sicut oīes possimt cognoscere impositionez huius vocis homo. ergo talis vox idem significat apud oīes. ¶ Quinto sic. illō q̄ fit ad placitū est variabile in infinitū cū voluntas hoīs in infinitum variet. ergo si vox significet ad placitū sua significatio erit variabilis in infinitū. ⁊ sic nulla erit certa cognitio de significatione vocis significatiue q̄ est icōueniēs. g̃ ipa nō significat ad placitū istituētis.

Ad argumenta in oppositum Ad primū istorum dr̄ q̄ licet sit in istis simile in hoc q̄ voces significāt ꝓceptus ⁊ ꝓceptus res. est tm̄ dissimile in hoc q̄ cōceptus est essentialis similitudo causata a re ipsa naturaliter. ideo significat eā naturaliter. sed vox nō causat naturaliē a cōceptu sz a volūtate cōcipiētis. ideo nō significat ipsum naturaliter. ¶ Ad scōm dr̄ q̄ signū causatum a natura semp hz similitudinē cū signato. sed nō oportet de signo causato p volūtatez sicut patet de circulo raberne qui nō habz similitudinē vim. ¶ Ad tertiū dr̄ q̄ si talis vox eodem modo formaret ab hoīe sano sicut ab homine infirmo: tūc semp repsentabit dolorē. sed si nō haberet formā eandē platonis cuz gestu corpali nō repsentabit idē: nec erit eadem nisi materialiter. ¶ Ad quartū dr̄ q̄ si oēs cognoscerēt impositionē huius vocis homo tunc significaret idē apud oēs sz nō sine noticia sue impositōis. ideo illa ipositio nō est nota apud oēs sicut est iclinatio naturalis qua vox significat naturaliter. ¶ Ad q̄ntū dr̄ q̄ illud qō fit ad placitū cuiuslibet indifferēter variat in infinitum: nō tm̄ id qō determinate fit ad placitum vnius sicut est vox significatiua que significat solū ad placitum primi instituentis.

Vocum significatiuarū ad placitum: alia complexa alia incōplexa. Cōplexa vt oratio. Incōplexa vt nomē vel v̄bum.

¶ Postq̄ auctor posuit diuisionē vocis significatiue ⁊ diffinitōes mēbroꝝ eius. ibi auctor diuidit vocē significatiuā ad placitū p vocē cōplexā ⁊ incōplexā. Cuius diuisionis ratio est. q; ois vox significatiua ad placitū vel cōtinet plures voces significatiuas vel vnam tm̄. Si ꝓmū est vox cōplexa. Si scōm est incomplexa

Primo sciēdū est q̄ q̄libet res duplicit accipit. Uno mō ꝑm se ⁊ tunc fit ꝓcept⁹ simplex sive incōplexus vt cū sortes ꝑm se ⁊ nō p habitudinē ad aliud apphēditur Scōo aliq̄d ꝓcipit ꝑm cōpositōem vel habitudinē ad aliō. vt cū sortes apphēdit sive cognoscit sub albedine vel alio accideret: ⁊ tūc fit ꝓceptus cōplexus. ideo ē duplex ꝓceptus rei. s. cōplexus ⁊ incōplexus. ⁊ q; vox significatiua ad placitū significat ꝓceptū aīe. ideo aliq̄ ē cōplexa significās cōceptū aīe cōplexū sicut oro. ⁊ alia ē incōplexa cōceptū incōplexū signās vt nomen vel v̄bum p se sūptū.

Secundo sciēdū ē q̄ vox complexa ē illa i q̄ vnūquod plures voces significatiue ⁊ repsentat ꝓceptū cōplexū. ⁊ ideo ad pfectā rōnē vocis cōplexe tria requirunt Primo q̄ ibi sint plures voces significatiue ⁊ ille voces habeāt se tāq̄ materiale vocis cōplexe. Scōo q̄ ille voces habeāt cōplexionē: vnionē: ita q̄ vna se habeat vt determinatio alia v̄o vt determinabile: ꝓpter cuius defectū hec nō est vox cōplexa. hō asin⁹. q; licz ibi sint plures voces significatiue tm̄ nō habēt cōplexionē intrinsecā inter se cū ibi nō sit vnio determinatōis ⁊ determinabilis. ⁊ hoc scōm est formale in voce cōplexa. Tertio requirit q̄ talis vox significet ꝓceptū cōplexū: sz illō ē mun⁹ ꝓncipale i voce complexa q̄uis tm̄ reqrāt ex ꝑte cause finalis.

Tertio sciendū est q̄ vox incōplexa est illa que ꝓtinet solū vnā vocē significatiuā sicut homo vel asinus. ⁊ repsentat ꝓceptū incōplexū. ⁊ ad talē vocē nō sufficit q̄ habeat signatū incōplexū: sed magis reqrit q̄ sit tm̄ vna vox significatiua. ⁊ ideo licet diffinitio solū habeat vnū signatū remotū qō est diffinitū qō signatū est incōplexū: q; tm̄ continet plures voces significatiuas ⁊ etiā sinū significatum, ꝓmquā sz cōplexus ꝓceptus generis ⁊ differentie diffinit est cōplexum. ⁊ ideo est vox significatiua cōplexa.

Quarto sciendū est q̄ ad vocē incomplexā nō reqrit q̄ habeat tm̄ vnū significatū sz sufficit q̄ sit actualiter vna sz q̄tū ad vocē ⁊ modū ꝓferēdi. Et iō nomē equiuocū sicut est canis est bene vox incōplexa q; licet habeat plura significata tm̄ est dictio actualiter vna nō ꝓtinēs plures voces significatiuas. nec requirit ad vocē significatiuā incōplexā q̄ nō sit cōposita ex pluribus vocib⁹: sz sufficit q̄ ille voces nō sint in toto significatiue. ideo nomen cōposite figure cū partes non sint significatiue est vox incōplexa. ideo nō est idē cōplexio ꝑm logicū ⁊ cōpositio ꝑm grāmaticū. ⁊ per hoc patet diuisio vocis significatiue ad placitū ⁊ diffinitiones membroꝝ eius.

Sed contra predicta arguit Primo sic. vox incōplexa est pars vocis cōplexe ⁊ in ipsa ꝓtinet. igit vnū mēbrū huius diuisionis ꝓtinet in alio. ⁊ p̄ sequēs mēbra nō sunt opposita nec diuisio ē sufficiēs. ¶ Secūdo sic. ois ꝓceptus est incōplexus. sz vox significat ꝓceptū. ergo ois vox est incōplexa. ⁊ sic diuisio est insufficiēs. maior patet q; intellectus nō pōt plura simul intelligere sz vnū tm̄. ergo ois ꝓceptus est incōplex⁹ ¶ Tertio sic. oratio est tm̄ vna vox significatiua ⁊ nō ꝓtinet plures voces cū sit vnū nomen igit male dr̄ q̄ quedā est vox cōplexa vt oratio ¶ Quarto sic. oīe cōplectēs vocē ⁊ significatum est cōplexū. sz ois vox ꝓtinet vocē ⁊ significatū. ergo quelibet vox est cōplexa ⁊ nulla est incōplexa. ¶ Quinto sic. ois vox cōponit ex literis ⁊ sillabis que grāmaticaliter elementa vocātur. igit quelibet vox ē cōplexa. ergo male dr̄ q̄ aliqua est incōplexa vt nomē vel v̄bum

Ad argumenta in oppositum Ad ꝓmū dr̄ q̄ licet vox incōplexa materialiter ꝓtineat in voce cōplexa nō tm̄ formaliter tanq̄ pertinēs ad formā vocis cōplexe. ⁊ licet in voce complexa maneat forma vocis incōplexe: tm̄ illa se habz ꝑ modū materie respectu forme totius vocis cōplexe. ¶ Ad scōm dr̄ q̄ licet intellectus noster possibilis nō possit intelligere plura simul ꝑ modū plurū: tm̄ pōt intelligere plura se habētia ꝑ modū vni⁹: q; plura simplicia ibi sunt sub vna cōplexione. ¶ Ad tertiū dr̄ q̄ si sumatur oratio, ꝓ illa voce vel intentione tūc ē vox incōplexa. sz si sumat, ꝓ re subiecta intentioni sive, ꝓ figurato illius vocis vt hic sumit tunc est vox cōplexa. ¶ Ad quartū dr̄ q̄ si capiatur cōplexio generaliter, ꝓ quacūq; cōplexione reali vel etiā rationis tūc ꝓcedit q̄ oē cōplectēs vocē ⁊ significatū est cōplexū. sz si capiat specialiter, ꝓ vnione plurū vocū significatuarū vt hic sumit in ꝓpōsito sic maior est falsa. ¶ Ad quintū dr̄ q̄ licet vox significatiua cōponat ex lr̄is ⁊ sillabis tāq̄ ex elemētis: q; tm̄ nō sūt voces significatiue iō nō dz dici q̄ sit vox cōplexa

Omē est vox significatiua ad placitū sine tēpore cui⁹ nulla pars sepata aliq̄d significat finita et recta. Vox in ista diffinitiōe ponitur loco generis. Significatiua ponit ad differentiam vocis non significatiue Ad placitū ponit ad differentiam vocis significātis naturaliter. Sine tpe ponit ad differentiam v̄bi qd significat cū tpe. Cuius nulla pars sepata aliq̄d significat ponit ad differentiam oratōnis cui⁹ partes sepate aliq̄d significant. Finita ponit ad differentiam noīs infiniti q̄d nō est nomē ꝑm logicū sed nomē infinitū: vt nō homo nō equ⁹. Recta ponit ad differentiam noīm obliquoꝝ. vt cathonis cathoni que non sunt noīa ꝑm logicū sz sunt noīa obliqua vt

casus noim: vnde solus rectus scom logicos dicit esse nomen

¶ Postq̃ auctor determinauit de sono & voce que sunt principia materialia partiũ orõis. hic pñr determinat d̃ partibus orõis scz de noie & verbo primoq̃ de tota orõe: eo q̃ partes ex q̃ bus fit aliq̃d totũ naturaliter p̃cedũt ipsum totum. & q̃ nomẽ substãtiã significat a qua egreditur actus. verbũ vero significat actũ egredientem a substãtia: ideo pius determinat d̃ noie q̃ de verbo: ipsum sic diffinies Nomẽ est vox significativa ad placitũ sine tẽpore: cuius nulla pars separata aliq̃d significat finita & recta

Pro quo scienduꝫ est q̃ no q̃ vox i ista diffinitione ponit loco generis: q̃ vox bz modũ generis respectu vocis significative & nõ significative. & totũ residuũ ponit loco diffie. s. significativa ad diam vocis nõ significative. ad placitũ ad diaz vocis naturaliter significãtis. Nomẽ enim ꝯsideratũ materialiter ꝯtum ad ipsam vocẽ ẽm placitũ imponit ad significandũ. si tñ ꝯsideretur formaliter sub ratione signi: illo modo de necessitate est signũ: q̃ hoc est de ratione signi.

Secundo scienduꝫ est q̃ nomẽ significat p modũ substãtie & p modũ pmanẽtis: & nõ p modũ fluxus & fieri. & q̃ ips est mẽsura motus & fluxus: iõ nomẽ significat sine tpe: qđ ponit ad diam verbi qđ significat cũ tpe. Et licet multa noia vt dies annus & similia significent tẽpus: nõ tñ cũ tẽpe. Vñ significare tps est de suo p̃incipali significato importare tps. scz significare cũ tpe est cũ suo p̃incipali significato importare vnã diam tẽporis vt p̃sens vel p̃terũ vel futurũ. & hoc nulli noi ꝓuenit in quo differt a verbo. Deinde ponitur cuius nulla pars separata aliq̃d significat ad diam orõis cuius partes separate aliq̃d significãt. & ponit finita ad diam nois infiniti. & ponit recta ad differentiã noim obliquoꝝ

Tertio scienduꝫ est q̃ ẽm logicũ solũ illud est nomẽ qđ pot esse subiectum enũciatiõis & de quo aliq̃d pot vere vel falso enũciari. & q̃ nomẽ infinitũ nõ pot esse subiectũ enũciationis q̃ nõ significat aliq̃d determinatũ de quo aliq̃d possit enunciari vere vel falso. Similiter nomẽ obliquũ qđ non significat p modũ substãtie absolute scz p modũ dependentis nõ pot esse subiectũ v̄bi: iõ noia infinita & obliqua nõ sunt noia ẽm logicũ. Itez nomen est vox p̃mo & p se significatiua: scz nomẽ infinitũ nõ est p̃mo & p se significatiuũ scz solũ rõne nois finiti cui ũgit negatio ifinitãs. & nomẽ obliquũ solũ significat ex ꝯsti rõe recti a q̃ descẽdit. Ideo noia ifinita & obliq̃ nõ sũt noia

Quarto sciendũ est q̃ nomẽ infinitum est cuius ꝓuata est certa qualitas & determinata remanẽte substãtia infinita vt nõ bõ nõ equus. In noie enim est substantia que finit p qualitatẽ & est qualitas determinãs substantiã: & negatio aducmẽs noi p cõpositionem tollit illã qualitatẽ & cõpositionẽ eius cuz substantia relinquẽs substantiã indeterminatã & sic redit nomẽ infinitũ. Scz ad hoc q̃ aliq̃d nomẽ infinitum & req̃runt due ꝓditiones. Primus est q̃ habeat qualitatẽ determinatã defectu cuius trãscendẽtia vt res & ens capta in cõi. & ista vt q̃s & aliq̃s. & signa distributiua vt ois quilibet nõ possunt infinitari: q̃ nõ habẽt q̃litatẽ & determinatã substãtiã. Secunda est q̃ tale nomẽ nõ sit negatiuũ scz habeat q̃litatẽ positivã: defectu cuius nemo nihil & sic ista nõ possunt ifinitari: ex q̃b̃ patz intellect? diffinitiõis

Sed contra p̃dicta arguit. Primo sic. nulla materia vere p̃dicat̃ de toto cõposito cũ nõ dicat totũ esse ei?. scz vox est materia nois. ergo male dr q̃ nomẽ est vox. ¶ Secũdo sic. fluxus & fieri mẽsurant tpe. sed motꝰ umptat fluxũ & fieri & multa alia. ergo motus qđ est nomẽ significat cuz tẽpore. ¶ Tertio sic. partes nomis cõpositi significãt aliq̃d sepate sicut partes buꝰ nois eq̃ferus & tñ est nomẽ. ergo male dr cuiꝰ partes sepate nihil significãt. ¶ Quarto sic. nomẽ infinitũ pot esse subiectũ enũciationis vt dicẽdo nõ homo currit. & similiter nomẽ obliquũ vt dicẽdo regis interest. ergo ipa sunt noia ẽm logicũ ergo ꝺ diffinitõez. ¶ Quinto sic. aliq̃s ẽ nomẽ infinitũ & sil'r alter & reliquꝰ & tñ i ipis nõ ẽ ꝓuata q̃litas determiata q̃ nũ̃ habuerũt q̃litatez determinatã. ergo ꝓtra diffinitõez nois infiniti

Ad argumenta in oppositum ¶ Ad p̃mũ dr q̃ licet materia, ppne dicta q̃ est materia ex q̃ i naturalibꝰ nõ verificet̃ de toto cõposito: q̃ nõ dicit totũ esse eius. tñ materia i qua & materia ẽm modũ bñ verificat̃ de eo cuius est: vt dicendo albus est homo. modo vox ẽm modũ ẽ materia nois & habet similitudinẽ cũ materia rei artificialis in hoc q̃ sicut materia rei artificialis p̃dicat̃ in recto de cõposito vt patet dicẽdo domus est fundamẽtũ parietis & tectũ: ita etiã materia ẽm modũ cuiꝰ modi est vox respectu nois. ¶ Ad scõz dr q̃ motus duplicat̃ accipit̃ vno mõ ẽm suũ esse reale qđ habet in mobili

& sic nõ est ens permanẽs sed successiuũ. Alio modo ẽm esse qđ habet in aia q̃ retinet primaz partẽ ipsius motꝰ cũ aliis sequẽtib̃. & illo modo est ens pmanẽs. & q̃ modus significãdi est immediate sumit̃ a tali modo intelligẽdi quo ꝓcipit̃ alb aia: ideo motus nõ significat p modum fluxus licet significet fluxũ. ideo nõ significat cũ tpe. ¶ Ad tertiũ dr q̃ si partes nominis cõpositi ꝯsiderent̃ vt sunt partes orõis sic bene aliq̃d significãt. sed si ꝯsiderent̃ vt sunt partes nois cõpositi sic nihil significãt: & causa ẽ q̃ ille partes in noie cõposito nõ imponũtur ad significandũ. scz totũ nomẽ cõpositum vno ꝓceptu significat suũ significatũ: vnde partes buꝰ nois equiferus i hoc noie nihil significãt per se: licet bene significẽt vt sunt partes buꝰ orationis equiferus. ¶ Ad quartũ dr q̃ si nomen infinitũ ꝯsideret̃ vt nomẽ infinitũ est: sic non pot esse subiectũ enũciationis. sed si cõsideret̃ mõ̃tũ virtute intellectus determinat̃ ad aliq̃d subiectũ finitũ: vt non bõ capit̃ p omni alia parte ab ipso boie fit subiectũ enũciatiõis sed tũc non capit̃ vt est infinitũ sed p modus finiti. dicit̃ secũdo q̃ in hac orõne regis interest & similib̃. obliquus non est subiectũ: scz noiatus in tali orõne intellectus vt patet resoluendo. regis interest. hoc est. aliq̃d est pertinẽs regi. ¶ Ad quintũ dr q̃ si capiat̃ generaliter nomen infinitũ, p oi illo qđ significat substantiã infinitã & habet significatũ indeterminatũ sicut aliquis & reliquus bene sunt noia infinita & sil'ter oia, pnoia. Sed si capiat̃ specialiter, p illo qđ fit infinitũ p aduentuz negationis ꝓ quo hic diffinit̃ sic non sunt noia infinita. ideo hec diffinitio non conuenit alijs a diffinito

Erbuz est vox significativa ad placitũ cum tpe. cuiꝰ nulla pars separata aliq̃d significat: finita & recta. Cũ tpe ponit̃ ad diam nois qđ significat sine tpe. Finita ponit̃ ad diam v̄bi infiniti: vt nõ currit nõ laborat. que nõ sunt v̄ba scẽduz dyaleticũ scz v̄ba ifinita. Recta ponit̃ ad diam v̄borum obliquoꝝ vt currebã currebat cucurri cucurrit. que nõ sunt v̄ba scẽm dyaleticũ scz v̄ba obliqua. Vnde solũ verbũ ꝓsentis tẽporis indicatiui modi scẽm dyaleticũ dicit̃ esse verbuz. reliqua vero verba eiusdẽ modi et aliorũ modorum dicũtur v̄ba obliqua. Alie vero particule ponũtur hic eadez ratõne qua ponebãtur i diffinitõne nois. Et sciẽduz est q̃ dyaleticꝰ potit tantuz duas partes orationis scilicet nomẽ & verbũ. alias autez appellat sincathegorematicas id est cõsignificatiuas: hoc est cum alijs significatiuas.

¶ Postq̃ auctor determinauit de noie qđ significat substantiã a qua egredit̃ actus qđ quidez nomẽ in, ppositione dicit̃ subiectũ & est materia, ppositionis. Nic ꝓsequẽter determinat de verbo qđ significat actũ egredientẽ a substantia: & est p̃dicatũ formale, ppositionis ipm̃ primo sic diffiniens. Verbũ est vox significativa ad placitum cum tempore cuius nulla pars separata aliquid significat finita & recta.

Pro cuius intellectu ꝓmo sciendũ q̃ in hac diffinitione ponitur vox loco generis: & totũ residuũ ponit̃ loco differẽtie scz significativa ad placitũ cuius nulla pars &c. cadẽ ratione ponũtur qua ponebant̃ in diffinitione nois. Cũ tpe ponit̃ ad differentiã nois qđ significat sine tpe. & ponit̃ finita & recta ad diam verboꝝ infinitoꝝ & obliquoꝝ que ẽm logicũ nõ sunt v̄ba. In ista aut̃ diffinitione nõ ponit̃ illa pricula. & est semper eoꝝ q̃ de altero dicũtur nota. eo q̃ nõ respicit naturã v̄bi nec de necessitate ponit̃: q̃ illa solũ ponũtur de bene esse ad maiorẽ declarationem & non de necessitate.

Secundo sciendũ est q̃ fluxus & fieri mẽsurant tpe. Tempus enim est mẽsura motus & fluxus ẽm ꝓmus & posterius. & q̃ verbũ ẽm suũ essentiale modũ

Universidad de Deusto Biblioteca

significādi,significat p modū fluxus ⁊ fieri: ō oñe verbū significat cū tpe.i. cū ꝓprio significato significat tēpus:nō tñ capiēdo tps ,ꝓprie ,put est numerus motus:ſz capiēdo tps generaliter,p oi modo tpis vt reperiť in qualibet mensura durationis.ſ.in eternitate ⁊ tpe,pñe dicto,sicut eñi verbū nō semp significat verū fluxū sed sufficit qꝫ significet per modū fluxus sic non semper consignificat verum tempus sed consignificat per modum temporis.

Tertio sciendū est qꝫ verbū infinitū est cuius est ꝑuatus actus specialis remanēte actu generali infinito.sicut enim in noīe est substātia ⁊ qualitas finīēs talē substātiam:sic in oi alio verbo ab isto verbo est iclusa ditur actus generalis qui est esse:⁊ actus specialis siue res verbi que imptať p participiū illi? verbi.ideo oñe verbū ꝓter est resolubile p est ⁊ suū participiū:vt currit.i. est currēs.⁊ ideo sicut in noīe infinito negatio remouēs qualitatem determinatā a substātia facit nomē infinitum.similiter in verbo negatio tollens actum specialē qui determinat actū generalē reddit verbū infinitū qđ se extēdit tam ad ens qꝫ ad nō ens. Ex quo patet qꝫ tale verbū nō pōt enūciari de subiecto:qꝫ nō significat aliquē determinatū actū qm p intellectū ꝺ: de alio enūciari:ideo ſm logicū nō est verbū. Uñ tale ꝟbum nō pōt esse infinitū in oratione:nec etiā infinitandum est in oratione.qꝫ negatio sibi aduenies in oratione negat cōpositionē actualē extremoꝝ ⁊ non compositionē intrinsecam ipsius verbi

Quarto sciendū est qꝫ verba obliqua aut verba ceteroꝝ tēporum ⁊ modoꝝ a p̄senti indicatiui modi quoꝝ aliqua sunt obliqua ſm tēpus tñ vt ꝓteritū ⁊ futurū indicatiui. Alia vero ſm modū tñ vt p̄sentia aliorum modoꝝ. Alia aūt ſm vtrūqꝫ vt ꝓteritat futura de alijs modis. Uñ talia verba obliqua nō possint vere vel falsē enūciari ꝺ aliquo nec facūt p se ⁊ ꝑmo orationē verā vel falsam. Et qꝫ solū ſm logicū illud est nomē qđ p se ꝑmo ⁊ nō rōne alterius pōt dici subiectū enūciationis.similiter illud est verbū apud logicū qđ p mo ⁊ p se ⁊ nō rōne alterius vere vel falsē p̄dicatur.ideo ſm scīm verba obliqua nō sunt ꝟba. Unde ſm ipsum tñ due sunt partes orationis. Et capit ſpāliter partē oōnis,p parte requisita necessario ad orationē verā vel falsam ⁊ nō capit eā generaliter sicut grāmaticus qui capit partē orationis,p oi voce significatiua q̄ ponit in oōne:siue cōponat vt pars principalis siue vt dispositio ꝑtū:ratione cuius ipse ponit octo partes oōnis.⁊ per hoc patet declaratio ipsius vocis.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶Primo sic. verbū significat p suā significationē.sed significatio est de natura verbi cū virtus significādi sit de ratōe eius.ergo verbū significat naturaliter ⁊ nō ad placitū. ¶Secundo sic. creare est verbū ⁊ tñ non significat cū tpe qꝫ non significat fluxū ⁊ fieri sed actionē que fit in indiuisibili.ergo male ponit eum tpe. ¶Tertio sic. littere ⁊ sillabe sunt partes verbi ⁊ sunt significatiue separate ⁊ qꝫ sicut voces significāt ꝓceptus : ita littere vel sillabe significāt voces. ergo partes verbi aliqđ separate significāt. ¶Quarto sic. verbū infinitū pōt p̄dicari in oōne:ergo est verbum antecedēs patet qꝫ significat actū cōem enti vel non enti.sed oē cōius pōt p̄dicari de suis inferioribus.ergo tale verbū apud logicū dicitur verbū. ¶Quinto sic. iste,ꝓpositōes sunt vere. adam fuit.antichristus erit.⁊ tñ ibi p̄dicatur verba obliqua.ergo verbū obliquū pōt vere p̄dicari de alio.igit est verbū ſm logicum.

Ad argumenta in oppositum. ¶Ad primuꝫ ꝺ: qꝫ si verbū ꝓsideret formaliter in ratione signi:sic virtus significādi est de ratione ⁊ de natura eius.sed hic hoc modo nō capit. Sed si ꝓsideret materialiter in ratione vocis:sic significatio non est de rōne eius seu materia ſz sibi attribuit ad placitū Et hoc modo intelligitur in ista diffinitōe referēdo ad placitū ad ipsam vocē:qꝫ significatiuū ad placitū referť ad vocē ¶Ad scām ꝺ: qꝫ creare nō significat fluxū realem qui mēsurať tpe:ſz significat p modū fluxus⁊ fieri:ideo significat sub modo tpis ⁊ hoc sufficit. ¶Ad tertū ꝺ: qꝫ si capiať littera,p figura scripta in aliqua supficie tūc lr̄e ⁊ sillabe sunt significatiue vocum:sed sic non sunt partes verbi. Sed si capiatur littera pro voce indiuisibili significata p illam figurā q̄,ꝓprie ꝺ: elementū:tūc lr̄e ⁊ sillabe bñ sunt partes verbi sed nō sunt significatiue ¶Ad quartū ꝺ: qꝫ oē cōius determinatū pōt p̄dicari de suis inferioribus:sed cōius indeterminatū ⁊ infinituꝫ qđ non pōt accipi p intellectū ,p aliquo certo ⁊ determinato nō p̄dicať de suis inferioribꝰ. modo sic ē ꝺ ꝟbo infinito. ¶Ad q̄ntū ꝺ: qꝫ ꝟba ꝓterita ⁊ futura ꝺicatiui modi nō p̄dicanť vere de aliquo nec faciūt oōnē verā vel falsam in ꝓtū obliqua sunt:ſz solū in ꝓtū icludūt pñs tps indicatiui modi intra illd. ,ꝓpositōes de ꝓterito vel de futuro nō sunt vere vel falsē nisi p reductionem ad illas de presenti. Unde ista non est vera.adam fuit.nisi qua ista fuit vera. Adam est.Et similiter de futuro suo modo

Ratio est vox significativa ad placitū:cuiꝰ ptes sepate aliqđ significāt.hoc totū ponit ad differentiā noīs ⁊ verbi quoꝝ partes sepate nihil significant. Alie vero particule ponūtur hic eadē ratione qua i diffinitōe noīs ⁊ ꝟbi ponebāť

¶Postq̄ determinatū est de noīe ⁊ verbo qui sunt ptes materiales enūciatiōis,hic ꝓsequēť actor determinat de oōne q̄ est genus enūciationis:⁊ qꝫ diffinitio explicat cē rei.dimitto vero posse siue repatione partū eius:⁊ esse preceditum posse vel sepatione prū eius:nō anteq̄ detur oratione ponit eius diffinitione que talis est. Oratio est vox significativa ad placitū cuius partes separate aliquid significant.

Pro quo sciendū est primo.qꝫ oratio accipitur triplicť. uno modo,p re subiecta intentioni ſm se:⁊ illo modo nō diffinit hic.qꝫ est vox cōplexa.⁊ cōplexoꝝ inquātuꝫ hmōi nō est diffinitio. Alio mō pōt capi absolute p ꝺicatiua intentiōe vel illa voce significativa q̄ est oratio:⁊ sic iterū nō diffinitur hic.qꝫ partes eius separate nihil significarent Tertio mō capiť p illa intentiōe vt est significativa rei subiecte q̄ est significatū eius:et illo modo hic diffinit.Sicut enī hō diffinitur sub illa voce homo:⁊ p̄ significato ei? qđ est aīal rationale.ita silr hec vox oratio diffinit,p suo significato,p quo est vox quedaꝫ complexa

Secundo sciendū est:qꝫ licet oratio nō sit vna vox incōplexa est tñ vna p cōplexionem. Et pōt dici vna propter duas causas. Primo rōne forme:qꝫ ibi est vnitas ordinis ⁊ cōplexionis plurium vocum significativaꝝ que sub tali forma vnūtur. Secūdo ex parte finis:qꝫ predicte voces vnūtur ad significādum vnum conceptum cōplexum ideo in diffinitiōe oōnis ponit vox tāq̄ genus

Tertio sciendū est:qꝫ ſz oratio non fuerit ꝑmo ⁊ p se imposita ad significandū:tñ fuit ex cōsequēti ratione impositionis suaꝝ ptiū. Per hoc eñi qꝫ ptes sunt significatiue oratio imposita ex ipis trahit suū significatū:⁊ tñ hz significatū distinctuꝫ ab illis.qꝫ ille ptes significat cōcepe? simplices. oratio vo p se ⁊ ꝑmo significat ꝓceptū cōplexū. Et eodē mō pōt dici oratio significare ad placitū rōne impositionis suaꝝ ptiuꝫ q̄ facta est ad placitū ſz oratio ſm se nō significet ꝑmo ad placitum ideo in diffinitiōe oronis cōuenienter ponit significativa ad placitū rōne oīe:sicut in diffinitionib? noīs ⁊ ꝟbi. Et ibi ponit cui? ptes separate aliqđ significāt:ad differentiam nominis ⁊ verbi.

Quarto sciendū est:qꝫ duplices sunt ptes orationis. Quedā sunt remote.vt lr̄e ⁊ sillabe.⁊ quedā ꝓpinque. vt nomē et verbū. Prime aūt nō sunt significative: nec sunt ptes oōnis nisi ſm q̄d. Sed alie sunt significative q̄,ꝓprie dicūtur ptes oratōis de q̄bus intelligit in ista diffinitione. Et p hoc habetur declaratio huius diffinitōis oronis que satis cōcordat diffinitioni ei? sic posite a Prisciano,oro est ordinata dictionū ordinatio ꝑfectā sententiā demōstrās ex mētis significādi causata

Sed contra predicta arguit ꝑmo sic.nullū cōplexū pōt diffiniri cū nō habeat vnū esse: oratio est quid cōplexū.ergo male hic diffinitur. ¶Secō sic. nulla q̄ntas est vox cū vox sit q̄dā q̄litas:oratio aūt est q̄dā quātitas:cū sit ꝑs quātitatis discrete:igit male ꝺ: qꝫ oratio est vox. ¶Tertio sic. oīs vox significativa ad placituꝫ habet aliqđ significatū ꝓprū. oratio,nō est hmōi :qꝫ nō significat nisi rōne suaꝝ partū.ergo male ꝺ: oratio est vox significativa. ¶Quarto sic. nullū significās de necessitate significat ad placitū.sed illa oratio hō currit in ꝑma eius formatione significabat suū significatū. ſ.homo currere:nec,poterat aliud significare :: similiť q̄libet alia oratio.ergo oratio nō significat ad placitum ꝑmum imponēs. ¶Quinto sic. dicendo sic.curro.plut.sunt orationes.⁊ tñ partes eius sepate nihil significant.igitur male ponitur.cuius ptes sepate aliquid significant

Ad argumenta in oppositum Ad primuꝫ ꝺ: qꝫ nullū cōplexū cōplexe designatū pōt diffiniri:qꝫ ibi nō esset explicatio vni? diffiniti ſm nomē:tñ cōplexū significatū incōplexe sub voce incōplexa bñ diffinit:⁊ sic est ī ,ꝓposito. ¶Ad scām ꝺ: qꝫ si capiať oro,p mēsura,platōis sic est quātitas discreta.nec illo mō hic diffinitur ſz si capiať,p voce significativa cōplexa sic capitur in ,ꝓposito sic nō est quātitas:sed quātuꝫ ad suū materiale qđ ē vox q̄dā est q̄litas ¶Ad tertū ꝺ: qꝫ ſz oratio trahat suuꝫ significatum

Universidad de Deusto
Biblioteca

ēaūsaliter ex suis ptib⁹. ñ̄ non trahut illud formaliter a partib⁹: ſz habet ꝓpriū significatum rōne cōpositōis partiū: ⁊ illud est ꝯceptus cōplex⁹ significat⁹ suaz ptium. ¶ Ad quartuz dr ꝙ illud qđ de necessario significat suū significatū nō significat p se ꝑmo ad placitū sed ex ꝓsequēti. ⁊ sic ē de oſone q̄ significat ad placitū ꝓpter ipositionē suaz ptiū factā ad placitum: ſz suppositā talī impositōne ptiū oſo cōpositā ex ipis necessario habet significatū determinatū. ¶ Ad quintū dr ꝙ ille voces. curro pluit ⁊ silēs ex vi ꝑmonis nō sunt oſones ſz vba tātū ſz vtute intellect⁹ q̄ intelligut suppositā in vbis ꝑme ⁊ sēde ꝓsonaz. ⁊ in vbis excepte actionis sunt oſones. ⁊ ptes sepate aliqđ significāt duz intelligūt suppositū vt curro tū valz sicut ego curro. ⁊ pluit: sic dc⁹ vlmaka pluit ⁊ sic ꝺ silib⁹

Orationuz alia pfecta: alia impfecta. Perfecta est illa q̄ pfectū sensuz generat in aīo auditoris. vt hō currit. Impfecta est illa q̄ impfectū sensuz generat in aīo auditoris vt hō alb⁹ Orationū pfectaz: alia indicatiua: vt hō currit. Alia impatiua. vt petre fac iguē. Alia optatiua. vt vtinā essem bon⁹ clericus. Alia cōiūctiua. vt si veneris ad me dabo tibi equū. Alia deꝓcatiua. vt miserere mei deus. Harum autem orationuz sola idicatiua dr̄ esse ꝓpositio.

¶ Postq̄ auctor posuit diffinitionē oſonis q̄ explicat ipam a ꝓpri. h̄ ꝓñr ponit diuisionē ei⁹ q̄ explicat ipam a posteriori. ipam sic diuidēs Oſonū alia pfecta alia impfecta. Cui⁹ diuisionis rō est. q: oīs oſo repsentat aliquē sensuz intellectu. vel ꝙ repsentat sensuz pfectū. ⁊ sic est oſo pfecta. vel impfectū. ⁊ sic est oſo impfecta

Pro quo sciendū est ꝑmo. ꝙ sensus pfect⁹ est ille q̄ pfecte termiat actū intellect⁹ nō suspendēs animū audientis ad inquisitionē alteri⁹ requisiti ad suaz intellectionē. vt cū dr. hō est aīal. ibi est sntia cōpleta nō requirēs additionē alteri⁹ vt cōplete intelligat. Sed sensus ipfect⁹ est ille q̄ nō terminat pfecte actū intellect⁹. ſz indiget alio vt cōplete intelligat. vt dicēdo hō alb⁹. ibi est sntia incōpleta ⁊ impfecta in qua intellect⁹ audientis non pfecte terminat. hō est ibi sensus impfect⁹. vnō patz ꝙ hic nō capit sensus ꝓ potētia sensitiua aie. ſz capit ꝓ sntia q̄ est significatio orationis.

Secundo sciendū est: ꝙ oratio perfecta est illa q̄ pfectū sensum generat in aīo auditoris. i. in itellectu audientis ipam. ꝓ hoc enī ꝙ ipsa ꝑsentat̄ auditui sua spēs sine simlitudo defert ad intellectū. ⁊ intellectus cognoscens significationes terminoū apprehendit per illas significationes sensum oſonis. Et ita oſo pfecta mediāte sua specie ⁊ sīlitudine generat pfectū sensuz in itellectu audiētis. Sed oſo impfecta dr illa q̄ ipfectū sensum gñat in aīo auditoris. Et ibi capit gñat vt dicit aptitudinēr nō actū. q: talis oſo nō semp gñat sensuz i actu. sed bene ſm aptitudinem.

Tertio sciendū est: ꝙ oratio pfecta diuiditur ꝓ oſonē indicatiuā. impatiuā. optatiuā. cōiunctiuā. ⁊ deprecatiuā. quaz sic habeā sufficiētia. q: oīs oſo pfecta explicat sensuz pfectū. vel ergo explicat cōceptū intellectus. vel affectū appetit⁹. Si conceptū hoc est duplicit. vel explicat talē cōceptū cathegorice ⁊ determinate. ⁊ sic est indicatiua. aut dubitative ⁊ cōditionalit̄. ⁊ sic est cōiunctiua. Si explicat affectuz hoc est duplicit̄er. vel ꝓtinet ad appetitū concupiscibilē. ⁊ sic est optatiua. vel irascibilē. ⁊ hoc duplicit̄er. q: vel denotat imperiū qđ fit ad minores. ⁊ sic est impatiua vel deprecationez q̄ fit ad maiores. ⁊ sic est deprecatiua. Et hec est diuisio gñis in suas spēs ⁊ similiter ꝓcedens. q: ſz oratio nō sit verū gen⁹ ⁊ ſm rez tñ est genus ſm modū. ⁊ diuidit ad modus diuisionis generis. ⁊ sīl⁹ oratio pfecta. ⁊ ideo diuisiones sub diuisione generis continentur.

Quarto sciendū est: ꝙ oſo indicatiua est cuius verbū principale ē indicatiuū: ⁊ impatiua cui⁹ vbū principale est imperatiuū. ⁊ sic de alijs suo mō. Et q: vbū indicatiuū ceteris est pfect⁹. ideo oſo indicatiua ceteris pfectior est. hō etiā oſo indicatiua significat verū vel falsuz. eo ꝙ alie nō dicūt determinate aliqđ esse vel nō esse. ſz sola indicatiua rōne vbi indicatiui. hō ipa sola dr̄ ꝓpositio vel enunciatio. ex quib⁹ apparet diuisio oſonis ⁊ diffinitiones mēbroꝝ ei⁹. ⁊ diuisio oſonis perfecte.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Nihil est pfectū cui pōt fieri additio. ſz cuilibet oſoni pōt fieri additio. ꝯ nulla oſo est pfecta. ¶ Scđo sic oē qđ habet debitā cōpositionē materie ⁊ forme est pfectū. dr̄ cui⁹ pfectū cui nihil deest de rēquisitis ad suū cōplemētū: ſz ois oſo habet debitā cōpositionez materie ⁊ forme. ergo ois oſo est pfecta. ⁊ sic diuisio nō valz ¶ Tertio sic. nulla oſo agit in aīo auditoris. igit̄ nulla gñat pfectū sensuz in itellectu. añs triplr̄ ꝓbat. Prio q: oē qđ agit est suppositū. Secūdo q: oſo nō ꝓñrat intellectu. q: vox nō ꝓtinet ad itellectū Tertio q: intellectus est impassibilis. cū sit immaterialis ⁊ passio ornat a materia. ꝯ oſo non agit in itellectu ¶ Quarto sic. aliq̄ est oſo pfecta infinita. q: talis cōponit ex noīe ⁊ vbo. et tñ talis nō ponit in diuisiōe oſonis pfecte. igit̄ illa nō ē bona ¶ Quīto sic. ista oſo optatiua vel lē eē bon⁹ cleric⁹ significat verū vel falsuz: ergo nō sola indicatiua significat verum vel falsuz

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dr ꝙ aliqđ dr pfectū dupliciter. Uno mō simplr̄ ⁊ absolute cui nulla simplr̄ pōt fieri additio. et sic oſo nō est pfecta. sed sol⁹ deus. Alio mō in genere vel in specie cui nihil deest de requisitis ad suā pfectionē in gñe vel i specie. Et sic oſo dr pfecta. ⁊ sibi nō pōt fieri additio essentialis rēquisita ad suū gen⁹ vel spēm: ſz accidētal̄ ¶ Ad secām dr ꝙ ois oſo possit dici pfecta pfectione ꝑmaria q̄ resultat ex debita cōpositiōe materie ⁊ forme ei⁹ q̄ est ei⁹ mod⁹. pfectū. tñ non ois est pfecta pfectiōe finis oratōnis q̄ est repñtatio ꝯcept⁹ pfecti cōpleti ¶ Ad tertiū dr ꝙ oſo nō agit ꝓ modū efficiētis ⁊ tāq̄ qđ. q: b cōuenit soli suppositō. tñ bñ agit ꝓ modū forme vel instrumēti vel tanq̄ quo. Dr̄ secō ꝙ ipa ꝑsentatur ex ꝓsequēti itellectui ſm suā spēm. ſz nō ſz se. Dr̄ tertio ꝙ ſz intellect⁹ nō sit passiu⁹ passione corruptiua. tñ bñ est passiu⁹ passiōe pfectiua q: pōt pfici ꝙ ipm intellectū ¶ Ad quartuz dr ꝙ ſz oſo infinita habeat nomē ⁊ vbū obliquū nō tñ rectū. q: nō pfectū sensuz gñat in aīo. ⁊ nō est oſo pfecta nec debuit poni ī diuisiōe ei⁹ ¶ Ad quintū dr ꝙ ista: ego vellē esse bon⁹ cleric⁹: si cōsiderē vt optatiua est ⁊ vt explicat desiderū nō est vā nec falsa: ſz si cōsiderē vt virtualit̄ includit vnā indicatiuā. s. ista volūtas mea ē ꝙ essez bon⁹ cleric⁹: sic est vā vel falsa. Et ita dicendum est de similibus.

Ropositio ē oſo verū vl falsuz significās idicādo vt hō currit. Propōnū aūt alia cathegorica. alia ypothetica.

¶ Postq̄ auct⁹ determiauit de oſo q̄ ē gen⁹ enūciatōis. h ꝓñr determiat de ipa enūciatiōe dr̄ q̄ principalit̄ intēdit in h primo tractatu. ⁊ ipm ꝑmo diffinit sic sub nōie ꝓpositōis dicēs. Propositio est oſo verū vel falsuz significās indicādo. Jn q̄ diffinitiōe ponit oſo loco gen⁹ verū vel falsuz significās. ponit ad dr̄ias oſonū impfectarum et aliarum perfectarum ab indicatiua: quia nulla earum significat verum vel falsum. Et ponitur indicando ad maiorem explicationem. s. ad oñendū ꝙ sola indicatiua dr̄ ꝓpositio. ⁊ q̄uis h̄ posſit itelligi per hoc dr̄ verū vel falsuz significās. nō tñ eq̄ explicite nō ulla ꝓs nō supfluit. q̄uis etiā aliqua propositio ypothetica nō sit indicatiua. nō tñ significat verū vl falsū nisi ꝓ reductionē ad idicatiuā

Pro quo sciēdū est ꝑmo ꝙ ꝓpositio ⁊ enūciatio dicūt idē realit̄ ſz differūt rōe. ꝙd nōis. Nā dr̄ enūciatio inq̄tū p ipz ex̄ intellectū enūciat̄ ꝑdicatū de subiecto. Dr̄ enī enūciatio ab e qđ ē ex̄ ⁊ nūcio q: ipsa ē quasi nūca itellect⁹ nūciās ꝯceptū iferiori ē ex̄ itellectū. Sz dr̄. ꝓpositio iq̄tū ponit ꝑ alio s. ꝑ cōclusiōe iferēda i argumētatiōe. ſz q: idem sūt realit̄ ꝓpositio ⁊ enūciatio. iō bñt eādē diffinitiōez ēentialē. Uñ diffinit̄ enūciatio ꝙ est oſo i qua verū vel falsuz ē. ⁊ b est eadē cū diffinitiōe ꝓpositōis. ⁊ iō diffinit̄ enūciatio sub nomine propositionis q: hic cōsideratur inquātuz

Secundo ordinat̄ finaliter ad syllogismū sciēdū est: ꝙ significare verū ē significare aliqđ ita ē sic ē. vl aliqđ ita non ē sic nō ē. Et significare falsuz est significare aliqđ ē vl nō ē aliter q̄ ē. iō ꝓpositio significat verū qñ repñtat ꝓpositionē adequate: sic est significat falsuz qñ repñtat illā ꝓpositionē inadequate ⁊ aliter q̄ sic. Ex quo patz ꝙ veritas propositionis est adequatio eius ad suū significatum. ⁊ falsitas est inadequatio. Patet vlterius ꝙ primuz significatum ⁊ formale propositionis est cōpositio extremoꝝ. ⁊ verum vl falsuz sunt significatū materiale ⁊ secundariū ꝓpositionis. Ipsa enim primo significat illam compositionem. Et dicitur verum vel falsum quantum ad modos repsentandi illam compositionem. Et per hoc patet declaratio diffinitionis propositionis.

Tertio sciendum est ⁊ ꝙ propositio in commuui diuiditur in propositi-

tionē cathegoricā ⁊ ypothetica. Cuius diuisionis cā est q; omis ,ppositio est oō vera vel falsa. vel ergo talis oō cōponit imediate ex terminis vel ex pluribus oōnib⁹. si ꝑmū sic est cathegorica. si scōm est ypothetica ⁊ hanc diuisionē ponit aristoteles in libro perermenaz alter hoc modo. Enūciationū. alia est vna simpliciter q̄ dicit cathegorica. alia est ꝯiunctione vna que dicit ypothetica.

Quarto sciendū est q; ista diuisio dicit dari penes subam ,ppōnis: q; ,ppositio cathegorica ⁊ ypothetica dīnt ꝑm materiā ⁊ formā ipsaz. ⁊ ex cōsequenti ꝑm totam subam: q; cathegorica hz subiectū ⁊ ꝑdicatum materiale pro materia. ⁊ habet copulam, verbalē ,p forma. ypothetica vero, hz duas cathegoricas ,p materia ⁊ ꝯiunctionē vnientes ipsas ,p formā: ⁊ p hoc ptz declaratio hui⁹ diuisionis

Sed contra ꝑdicta arguit. ¶ Primo sic. nulla distincta de se inuicē verificanf cū distinctio semp includat oppositionem ⁊ in ea fundet. sz ,ppositio ⁊ oō distinguunf. cū oō sit cōior ,ppōne. igit male dicit q; ,ppositio est oō. ¶ Scōo arguit sic. in bona diffinitiōe nō debēt poni opposita: sz in ista ponūtur vez vl falsz q̄ sunt opposita: g̃ nō est bona ¶ Tertio arguit sic. omis oō que semp significat suū significatū ad qō est ipsita ad significandū est vera. sz oīs ,ppositio repūtat suū significatū vt hec ,ppositio hō currit semp significat hoiem currere: siue currat siue nō. ergo oīs ,ppositio semp significat verū et nunq; falsū. ¶ Quarto sic. mēbra diuisionis ,ppōnis nō sunt opposita. q; vnū in alio ꝓtinetur vt ps alterius: q; cathegorica ēps ypothetice: igit illa diuisio est insufficiens. ¶ Quinto sic. hec oō. tm̄ homo currit. est ,ppositio. ⁊ tm̄ nō est cathegorica: q; cōtinet plures cathegoricas nec ypothetica cū ibi nō sit ꝯiunctio vniēs plures cathegoricas. g̃ diuisio illa ē insufficiēs

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad ꝑmū dicitur q; illa q̄ sunt distincta cēntialiter vt opposita vel despata de se inuicē nō verificanf. sz illa que distinguunf accidētaliter tm̄ vt supius et inferius bene verificanf de se inuicē. ⁊ hoc modo solū distinguunf ,ppositio ⁊ oō. ¶ Ad scōm dicit q; si ꝓsiderenf opposita vt opposita sunt ⁊ destruūt se inuicē: sic nō debēt poni in eadez diffinitiōe. sz si ꝓsiderenf vt circūloquūtur aliq̄d supius ipsoz vel vt explicāt diuersas passiones inferioz diffiniti sic bene ponūtur distincte in eadem diffinitione. ⁊ sic ponitur peruz ⁊ falsum in eadē diffinitiōe ad circūloquēduz ,p priā passionē ,ppōnis ⁊ diuersas passiones suorum inferioz. ¶ Ad tertiū dicit q; oō nō dicit vera eo q; repūtat suū significatū: sz q; repūtat ipm̄ adequate. ideo maior ē falsa. ¶ Ad quartum dr q; cathegorica materialiter cōtinet in ypothetica tanq; ptēs ad materiā eius. non tm̄ formaliter tanq; ptēs ad formā eius. Et sz ibi maneat cathegorica ꝑm formā eius: tm̄ illa forma se hz ꝑ modum materie respectu ypothetice. ⁊ nō manet ibi formaliter. ⁊ sic bñ opponunt ille ,ppōnes ꝑm suas formas. ¶ Ad q̄ntuz dr q; illa tm̄ homo currit. est formaliter cathegorica q; solū ponit formaliter vnā cathegoricā ꝓtiacentē eius: sz est ⁊tualiter ypothetica: q; ⁊tualiter ⁊ ip̄licite cōtinet duas cathegoricas cōiunctas copulatiue: vt patet in resolutione eius.

Propositio cathegorica ē illa q̄ hz subiectū ⁊ ꝑdicatū ⁊ copulaz tanq; principales ptes sui vt hō currit. In hac enī ,ppositōe hō ē subiectū: currit vero ꝑdicatū. ⁊ qō quīgit vnū cū altero est copula: vt ꝑz resoluēdo. hō currit. hō est currēs: ibi hō est subiectū ⁊ currēs ꝑdicatū: ⁊ illud verbū est dr esse copula q; copulat vnū cū altero. Et dr cathegorica a cathegorilo as qō idē est sicut ꝑdico ꝑdicas. Vñ dr cathegorica. i. ꝑdicatiua. Subiectuz est illud de quo aliud dicit̄ scilz ꝑdicatuz. Predicatuz est quod dicitur de altero scilicet de suo subiecto.

¶ Postq; auctor posuit diffinitionē ,ppōnis ⁊ eius diuisionē in cathegoricaz ⁊ ypotheticam. Hic ꝓsequit incipit determiare de mēbris illius diuisionis. Et q; ,ppositio cathegorica ps est ,p positionis ypothetice ⁊ ps naturaliter ꝓcedit totū qō ex ipsis cōponit. ⁊ ꝓ hoc determiat de

ꝓpositōe cathegorica q; ypothetica ipaz sic diffinit̄. Propositio cathegorica est illa q̄ habet vnum subiectum. vnam copulam. ⁊ vnum predicatum tanq; principales partes sui.

Pro quo sciendū est ꝑmo q; ī hac diffinitiōe ꝓ hoc relatiuuz illa intelligit gen⁹ diffiniti. s. ,ppositio Est enī relatiuū idēptitatis subē ⁊ supponit ,p suo añcedēte qō est ,ppō. ⁊ō dat intelligere gen⁹ diffiniti. Et totū residuū ponit ad dr̄iam ypothetice ,ppōnis. in q̄ hz sint subiectū: ꝑdicatū ⁊ copula nō tm̄ tanq; ptes ꝓncipales sui. sz sicut mul⁹ principales ⁊ remote. Et ꝓ subiectū ⁊ ꝑdicatū intelligit materia ,ppōnis cathegorice: ⁊ ꝓ copulā intelligit forma ptis. ⁊ sua forma totū⁹ est esse vnitū resultās ex vnione copule ꝑdicati ⁊ subiecti: ideo per hanc diffinitionem explicatur natura propositionis cathegorice.

Secundo sciendū est: q; in oī ,propositione cathegorica dr aliq̄d de aliquo. ⁊ ō in q̄libet ,ppōne cathegorica tria req̄runf. Primo req̄rit illud de quo aliq̄d dr. s. subiectū. Scōm ē illō qō dr de aliquo. s. ꝑdicatū materiale. Tertiū ē illud ꝓ qō vl mediāte quo vnū dr de alio qō est copula vel ꝑdicatuz formale ipi⁹ ,ppōnis. Et dr cathegorica quasi ꝑdicatiua. a cathegorizo as qō est idez q; ꝑdico as. q; sp ibi predicaf aliq̄d de aliquo. Et magis dr ꝑdicatiua a ꝑdicato: q; subiectiua a subiecto: q; ꝑdicatū in ipa hz rōnē forme. subiectū vo rōnē materie: mō a formatiōe dz fieri denoīatio. ⁊ ō dicit denoīatio ꝓncipaliter ex p te ꝑdicati formalis quod est copula.

Tertio sciendū est q; subiectuz ,ppōnis dr illud ō quo dr aliō. s. ꝑdicatū ⁊ ꝑdicatū est illud qō dr de alio. s. de subiecto. Dupler tm̄ reperit predicatū. s. materiale qō vnit cū ipo subiecto ꝓ copulā. ⁊ ꝑdicatū formale qō vnit ꝑdicatū materiale cū subiecto: qō est ipsa copula. vt in hac ,ppōe. hō est aīal. h vbū est dr ꝑdicatū formale. ⁊ aīal dr ꝑdicatū materiale. Et q̄ñq; in ,propositione ꝑdicatū materiale ⁊ formale ꝑm vocē ⁊ realit̄ distinguūf vt h. homo ē animal. quandoq; vero differunt ratione tm̄ ⁊ non ꝑm vocem. vt hic homo currit.

Quarto sciendū ē ꝙ ,propositionū cathegoricaz quedā sunt de est secūdo adiacēte in quib⁹ nō ponit aliq̄d ꝑdicatū ꝓter illud vbū est. vt hic. hō est. Alie sunt ,propositiones de tertio adiacente: in q̄bus ꝓter illud vbū est ponit ꝑdicatū materiale. vt hic. hō est aīal. Et in ,propositionib⁹ de tertio adiacēte ꝓdicatū materiale ⁊ formale ꝑm vocē distinguūf ⁊ formaliter. Sz in illis de scōo adiacēte non distinguntur realiter. sz rōe tm̄ hoc mō. q; tale vbū significat quēdā actū ꝓ modū fluxus et fieri: ⁊ importat illū vt fluit ab agente ⁊ recipitur a patiēte. rōe cui⁹ vbū significat ꝓ modum actōis vel passionis ⁊ dicibilis de alio: ⁊ rōne actus vbū dicit id qō vnit cū subiecto ⁊ hz rōnē ꝑdicati materialis: sed inquātū respicit id cui⁹ est. s. id a quo fluit vel a quo recipit ē vnitū suppō ad subiectū ⁊ hz rōnē ꝑdicati formalis. ⁊ō in ,ppōne de scōo adiacente ꝑdicatuz materiale ⁊ formale ratione distinguntur.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Tm̄ due sunt ptes ꝓncipales oōnis. s. nomē ⁊ vbū: ergo ,propositio cathegorica nō hz tres ptes ꝓncipales ¶ Scōo arguit sic. in ista ,ppōne. hō est. nō reperiunt subiectū ⁊ ꝑdicatū ⁊ copula: ⁊ tm̄ est cathegorica. igit̄ diffinitio nō ꝙuenit ei⁹ contēto sub diffinito ¶ Tertio arguit sic. in ista ,ppōne homo est hō. hō est subiectū: ⁊ tm̄ de ipo nō dr aliud cū idez ꝑdicet̄ de seipo. ergo male diffinitur subiectū de quo aliud dr. ¶ Quarto arguit sic. subiectū ⁊ ꝑdicatū opponūtur. q; de ratōe subiecti est esse sub: ⁊ ꝑdicati est esse supra. ergo ꝑdicatū nō pōt dici de subiecto ¶ Quinto arguit sic. idē nō pōt esse diffinitū ⁊ diffinitū respectu eiusdē: q; si sic idem ignot⁹ ⁊ not⁹ esset respectu eiusdē. sed subiectū diffinit ꝓ ꝑdicatū ergo male diffinitur ꝑdicatū per subiectum

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dr q; hz sint tm̄ due ptes oōnis essentialiter distincte q̄tū ad modos significandi. s. nomē ⁊ vbū tm̄ sunt ples accidētaliter distincte. s. q̄tum ad situ ⁊ numez earū in ,ppōne. ⁊ sic distinguunf ꝑdicatū materiale ꝑdicatū formale ⁊ subiectū ,propositōis ¶ Ad scōm dicit q; hz in illa ,propositione hō est. ꝑdicatū ⁊ copula nō distinguūtur ꝑz vocē ⁊ realiter. tm̄ distinguūtur rōne. vt ꝓbat̄ ꝓ visum est. Et ō pōt resolui in ista. hō est ens. vbi ꝑdicatū ⁊ copula vocalit̄ distinguuntur. Et sil'r q̄libet ,propositio in qua ponūtur nomē ⁊ vbum tm̄ pōt resolui ꝓ participiū illi⁹ vbi: ⁊ ꝓ b verbū est. vt hō legit. i. hō est legēs ¶ Ad tertium dr q; in illa hō est hō. hz ꝑdicatū nō sit realiter aliud a subiecto: est tm̄ aliud ꝑm situ ⁊ numerū vocis: ⁊ hoc sufficit: q; nō sumit hic aliud, ꝑpe vt dicit diuersitatē essentialē. ¶ Ad q̄rtū dr q; subiectū ⁊ ꝑdicatū accepta formaliter quantū ad intentōes subiecti ⁊ ꝑdicati opponūtur. ⁊ō ista est impossibilis. subiectū est ꝑdicatū: tm̄ ipsa accepta materialiter q̄tum ad illud qō sunt

nō opponūtur. ⁊ hoc mō vnū dr de alio ¶ Ad ⁊ntū dr qꝫ lz in entib⁹ absolut⁊ idē nō sit diffⁱ mēs ⁊ diffinitū. tñ bñ est in relatiuis in quib⁹ vnū pōt esse magis ⁊ min⁹ notū altero fm di uersas rōnes. Et hmōi sūt subiectū ⁊ p̄dicatus et iō p se inuicē quemēter possunt diffinⁱ

Propositionuꝫ cathegoricaruꝫ alia vl̄is: alia pticl̄aris alia in definita. alia singl̄aris. Propositio vl̄is est illa in qua subijcit terminꝰ cōis signo vl̄i determiāt⁹. vel ꝓpositio vl̄is est illa que oī vel nulli ī esse significat. vt oīs hō currit. vel nullꝰ homo currit Terminꝰ cōis est q̄ aptꝰ natꝰ est p̄dicari de plurib⁹ vt hō de sorte ⁊ de platone Signa vniuersalia sūt hec: oīs nullꝰ: quilibꝫ: uterꝫ ⁊ similia

¶ Postq̄ auctor p̄missit diffinitionē ꝓpōis ca thegorice. hic ꝓsequit eā diuidit p vniuersalē ꝓpo sitionē: pticularē: indefinitā: ⁊ singularē Cuꝰ diuisiōis sufficiētia sic pōt hꝫ. Q⁹ in oī ꝓpōe cathegorica est subiectū. p̄dicatū. ⁊ copula. vel ergo subiectū eiꝰ tenet⁹ p vnico suppōsito. ⁊ sic est singularis. vel ꝓ plurib⁹ ⁊ b duplicat. vl̄ te net⁹ sub q̄ntitate indeterminata p signū ⁊ sic ē i definita. vl̄ sub q̄ntitate determiāta p signū ⁊ b duplicat. q⁹ vl̄ illud subiectū determiat⁹ p signū vniuersale. ⁊ sic est vniuersalis. vel per signuꝫ particulare. ⁊ sic est particularis. ⁊ dicit ista di uisio sumi ex parte quantitatis ꝓpositionis.

Pro quo sciendū est ꝑmo q̄ quātitas ꝓpōis est diſpositio subiec ti qua mēsurat acceptio eiꝰ ꝓ vno vel ꝓ pluri bus. Et dr ista diſpositio quātitas trāsumptie p silitudinē ad quātitatē proꝑe dictaꝫ. q⁹ sicut quātitas proꝑe dicta est mēsura subē. sic ista di spositio est mēsura acceptōis subiecti ꝓpōis Et q⁹ ista diuisio sumit ex parte diſpositōis subie cti ꝓpōis. vt ptz ꝑ sufficiētiā eiꝰ. iō sumit ex parte q̄ntitatis. ⁊ nec⁹ q⁹ illa q̄ntitas se tenet ex p te subiecti ⁊ materie ꝓpōis. iō hec diuisio dr su mi ex parte materie. lz īmediate sumat ex parte q̄ntitatis. Ex quo ꝑz q⁹ non est diuisio gñis in su as spēs. ḥa illa diuisio sꝫ fit ꝑ form ales diās qō nō conuenit ista diuisiom. sed magis diuisio

Secundo subiecti in accidentia.

sciendus est q⁹ propositio vniuersalis est illa in qua subijcit⁹ terminꝰ cōis signo vniuersali determinat⁹. vt oīs hō currit Et ad ipam req̄rit⁹ ꝓmo q⁹ ibi sit terminꝰ cō munis cōiter tent⁹. defectu cuius ista nō est vl̄is oīs hō est totū in q̄ntitate. sꝫ singularis. q⁹ licet hō fm se sit terminꝰ cōis. tñ ibi capit⁹ singulari ter pro scipō nō distributo: iō ista ꝓpositio est singularis. Secō req̄rit⁹ q⁹ talis terminꝰ sit determiatus signo vl̄i: sic q⁹ distribuat⁹ p ipsuꝫ ⁊ teneat⁹ vniuersaliter: defectu cuius ista nō est vni uersalis. nō oīs hō currit: sꝫ pticularis: q⁹ illud signū oīs nō distribuit subiectū. q⁹ p negatōez impedit⁹ actio eiꝰ. ⁊ sic ptz q⁹ in ꝓpōe vl̄i req̄ rit⁹ terminꝰ vl̄is vniuersaliter tēt⁹. ⁊ q⁹ sit vl̄is bz ex pte sui significati. ⁊ q⁹ sit vl̄r tent⁹ bz a si gno vl̄i. ⁊ ab hoc vltimo propositio dicit⁹ vl̄is.

Tertio sciendū est q⁹ ad notificādū diffi nitionē ꝓpōis vl̄is auctor noti ficat terminū cōem ⁊ signa vl̄ia. Tñ terminus cōis est q̄ aptꝰ natꝰ est p̄dicari de plurib⁹. ⁊ huiꝰ rō est: q⁹ terminꝰ cōis dr cuius significatū est cōi cabile multis. sic ē hō significat hūanitatez q̄ est cōicabilis sorti ⁊ platoni. ⁊ sic de aliis. Et q⁹ ta le significatū cōe est reputū in multis actu vl̄ ap titudine: iō terminꝰ cōis pōt p̄dicari de multis et cōmunitas eius attenditur ex pte sui significati ⁊ non ex parte vocis. quia ex parte vocis hō non habet maiorem cōmunitatē q̄ sortes.

Quarto sciendū est q⁹ signū vl̄e dr q̄ facit terminū cui unigit⁹ teneri vl̄r pro oībus suis suppositis. vel ē signū q̄ significat q̄m vl̄r. i. q⁹ terminꝰ cui adiūct⁹ tenet⁹ vl̄r ⁊ distributiue. Et signoꝝ quedā significant q̄m vl̄r ⁊ affirmatiue. vt oīs. q̄libet. alia vl̄r et negatiue. vt nullus ⁊ neuter. Et quo patz q⁹ si gnū vl̄e est q̄dā diſpositio subiecti non tñ abso luta: dicens quale sit subiectuꝫ fm se. sed est di spositio respectiua: dicens qualiter subiectum subijcitur predicato. Et per hoc patz prima di uisio propositionis cathegorice. ⁊ diffinitio pri mi membri eius.

Sed contra predicta arguit. Pri mo sic. mēbra diuisio nis propositōis cathegorice nō sunt opposita igit⁹ ⁊c. añs ptz. q⁹ pticularis propositio ptinet tur in vl̄i. igit⁹ ille nō sunt oppositе vel oppositа essent in eodē. ¶ Secō sic. in ista. cuiuslibet hoīs asinus currit. subijcitur terminus cōis si gno vl̄i determinat⁹. ⁊ tñ est indefinita. igitur

diffinitio propositōis vl̄is cōuenit alijs a diffi nito ¶ Tertio sic. ista est vl̄is. nihil est in bursa ⁊ tñ nō subijcitur terminus cōis. sed tñ modo signū vl̄e sez nihil. igitur cōtra hanc diffinitio nē ¶ Quarto sic. ista est vl̄is. nō hō currit. ⁊ tñ ibi nō ponitur signū. igit⁹ in illa diffinitiōe ma le ponitur signo vl̄i determinatus. ¶ Quinto sic. omne vl̄e p̄dicatur de multis. sed nullus si gnum predicatur de multis. igitur nullum si gnum est vniuersale.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dr q⁹ ꝓpositio pticularis lz fm suū significatū cōti neatur in vl̄i. nō tñ formaliter ⁊ fm vocē. iō formaliter bñ opponūtur penes vl̄e ⁊ pticula re. ¶ Ad scōm dr q⁹ in ista. cuiuslibet hoīs asi nus currit est duplex subiectū. sez subiectuꝫ lo cutionis q̄ reddit suppositū vbo. ⁊ subiectum distributionis q̄ ibi distribuit⁹ p signū vniuer sale Rōne primi est indefinita. rōne secundi est vl̄is. Sed q⁹ enūciatio simpliciter denominat⁹ q̄ta ex pte subiecti locutionis q̄ proꝑe ē sub iectū enunciationis. ideo simpl⁹ est indefinita Et sil⁹ dicēdū est de istis. cuiuslibet hoīs oculꝰ est dexter: oēm hoīem videt sortes. ¶ Ad ter tium dr q⁹ licet in ista. nihil est in bursa. non po natur explicite terminꝰ cōis. tñ virtualiter po nitur ⁊ implicite in illo signo nihil quod includit terminū siue distributionis: sez ens. ¶ Ad quartū dicit⁹ q⁹ i ista. nō hō currit. lz nō ponat⁹ formaliter signū vl̄e. tñ ibi ponitur distributio ex ꝓsequēti rōne negatōis q̄ ꝑ se ꝑmo negat ve ritatē buiꝰ ꝓpōis hō currit. ⁊ ꝑ hoc removet⁹ p̄dicatū a quolibet suppōsito subiecti. q⁹ hoc req̄rit⁹ ad falsitatē huiꝰ hō currit. ⁊ iō ex cō sequēti ponit ista nullus hō currit. ⁊ distribuit subiectū. ¶ Ad quintū dicit⁹ q⁹ nullū signū vl̄e est vl̄e in predicādo. sed bñ in distribuendo. q⁹ sufficit vt aliqua dicantur signa vniuersalia

Propositio pticularis est illa ī qua subijcitur terminus cōis signo pticulari determiatꝰ vt q̄dā hō currit Signa particularia sūt hec. q̄dā: alter: aliqs: ⁊ similia. Propositio indefinita ē illa in qua subijcit⁹ terminꝰ cō munis sine signo vt hō currit

¶ Postq̄ auctor determiauit de propositione vl̄i. q̄ inter alias habet ꝓfectiones q̄ntitatē eo q⁹ subiectū eius teneat⁹ in actu: ⁊ fm modū enun ciandi pro oībus suis suppositis q̄ non fit in alijs. Dic ꝓsr auctor determiat de propositio ne pticulari ⁊ indefinita. Et q⁹ ꝓpositio pticu laris habet q̄ntitatē sm subiecti determinatam nō aūt indefinita. ideo ꝓpus determiat de pticu lari ipam sic diffinies. Propositio pticularis ē illa in q̄ subijcit⁹ terminus cōis signo pticula ri determinatus. vt quidam homo currit.

Pro quo sciendū est primo. q⁹ in pro positione pticulari subiectū cōtrahit⁹ ad standū ꝑ aliqua ꝑte eius siue ꝑ aliquo suoꝝ pticularū. Et inde dr pticularis. Et q⁹ terminus discret⁹ nō habet aliquā ptem subiectiuā sub se: iō nō habet contrahi ad stan dū pro aliquibus eius pticularis: nec pōt esse subie ctum alicuius propositōis pticularis: iō oportet q⁹ in ea subijciat⁹ terminꝰ cōis: ⁊ q⁹ terminꝰ cō munis nō habet de se maiorē determinationez ad standū pro natura simplici q̄ pro pticulari bus: nec ad standū pro oībus suppositis simul vel pro aliqbus tñ: ideo ad determinandus ip sum pro aliquo pticulari eius⁹ requiritur q⁹ sit determinatus per signum particulare.

Secundo sciendū est q⁹ signū pticu lare est diſpositio subiecti determiās ipm ꝑ ptē indeterminā ta eiꝰ. s. ꝑ in diuiduo vago i ordine ad p̄dicatū. ⁊ mō dr pti culare a ptē: q⁹ cōtrahit terminū ad aliquā ptē eiꝰ: vt dicēdo quidā hō currit: illud signū q̄daꝫ determiat hoīem ad indiuiduū eiꝰ licz indeter minatū: hō enī remoto illo signo non haberet tale determiatōez: sꝫ posset indifferenter accipi ꝑ natura cōi vel ꝑ suppositis. ⁊ nō est signū p ticulare diſpositio absoluta subiecti: sed est di spositio respectiua subiecti dicēs q̄lit subiectū p dicato subijcit⁹ sic dictū est de signis vl̄ibus

Tertio sciendū est q⁹ ꝓpositio indefini ta est illa in qua subijcitur termi nus cōmunis sine signo: vt hō currit. Cuiꝰ ra tio est: q⁹ propositio indefinita est indetermi nata fm quantitatem ⁊ acceptionem sui subiecti ⁊ qua terminus singularis semper habet deter minatam acceptionem: quia tenetur pro vni co determinato suppōsito. ideo in propositiōe indefinita non potest subijci terminus discre tus: ⁊ sed ibi requiritur terminus communis. Et quia terminus acceptus cū signo vniuersa li ⁊ pticulari semp habet determinatam quāti tatez: ideo ad propositiōem indefinitā req̄rit⁹ q⁹ talis terminꝰ ponat⁹ sine signo determinate ip sum ad certam quātitatē: mēsurando acceptio

nez eius ꝑ vnico suppositō vel ꝑ pluribus. Et ad ꝓpōnez indefinitā reḡrīt ꝙ ibi sit terminꝰ cōis cōiter tenꝫ. defectu cuiꝰ hec nō est indefinita. bō est ſpēs. q: bō ibi tenet ſimpliciter.

Quarto sciendū est ꝙ ꝓpositio indefinita nō dr idefinita q: nō habeat determiatā q̄titatē ſm rē z intellectū. q: oīs ꝓpositio ſm rē hz determiatā q̄titatē cum in ea sit determiata acceptio sui subiecti: sed dr indefinita q: acceptio subiecti nō est determiata ad certā q̄titatē ſm modū enūciandi q̄ puta ex dispositiōe subiecti ꝑ signū vniuersale vl ꝑticulare. iō dr indefinita. i. indeterminata. q: subiectū ei⁹ nō est determiatū signo vniuersali vel ꝑticulari ad aliquā q̄titatē. z hz subiectum ꝙ supponat determiate quātū ꝙd illud ꝑ q̄ verificat locutio. tm quātū ad modū enunciandi tenet indeterminate. q: nō determiatur ꝑ signū Et ꝑ hoc apparēt diffinitiones ꝓpositionum

Sed contra ꝑticularis z idefinite ꝓdicta arguit. ¶Primo sic. Nec est ꝑticularis. nō omis bō currit. z tm ibi nō est terminꝰ cōis signo ꝑticulari determiatus: igit ꝓtra diffinitionē. ¶Secō sic. nullū cōune pōt determiare terminꝰ cōe: cū sit magis determiatū ꝙ sit cōmis: hz signū ꝑticulare ē cōune z minꝰ determiatū ꝙ terminus cōis. q: pōt applicari ad quelibz terminuz cōem. ḡ nō pōt determiare terminū cōem. ¶Tertio sic. signū ꝑticulare nō remouet cōitatez termi cōis q: ꝺdaz bō verificat de tot hoībus sicut bō. ḡ signū ꝑticulare nō ꝓtrahit terminū cōez ad aliquā ei⁹ ꝑtez. ¶Quarto sic. hec ē indefinita. sortes est dictio dissillaba: q: sortes ibi tenet ꝑ vocibus. platis diuersis hoībus z pōt ꝑ qlibz verificari. z tm ibi nō subiicit terminꝰ cōis: igit in indefinita nō ſp subiicit terminꝰ cōis ¶Quinto sic. ista est indefinita. tm bō currit. z tm ibi nō ponit terminus cōis sine signo: igitur ꝛc.

Ad argumenta in oppositum. ¶Ad ōmū dr ꝙ hz in ista nō oīs bō currit nō sit signū ꝑticulare formaliter. tm ibi est virtualiter rōne negationis remouētis vniuersalitatē signi vniuersalis sequētis z ponētis ei cōsequēti ꝑticularitatē. ¶Ad ſcōm dr ꝙ hz signū ꝑticulare sit minus determiatū ſm ſpēm q̄ terminꝰ cōis. q: applicabile est indifferēter ad oēs ſpēs. tm est magis determiatū ſm nūerū. z quo ad hoc pōt ꝓtrahere terminū cōem ad aliquā ꝑtem eius. ¶Ad tertū dr ꝙ hz signū ꝑticulare nō cōtrahat terminū cōem ad ꝑtē determinataz ei⁹: hez ad indiuiduū signatū. tm bene ꝓtrahit ipsaz ad ꝑtem indeterminatā. z hz ꝺdaz hō verificet de tot suppositis de quot hō. tm nō pōt teneri pro natura simplici sicut hō ꝑ se sumpt⁹. ideo ē ibi determiatio quātū ad acceptionem z ꝓdicationez indiuidui. vñ quādā hō nō ꝓdicat de multis hoībus nisi eq̄uoce. hz bñ ꝓdicatione speciei.

¶Ad quartū dr ꝙ si sortes sumat ꝑ vno supposito est terminꝰ discretus. hz si sumatur loco vnius vocis impositē ad significandū omēs similes voces ut. platōem: sicut sumit in hac. sortes est dictio dissallaba. sic hz rōnē termi cōis. z ideo illa ē indefinita. z sortes ibi supponit determiate. ¶Ad q̄rtū dr ꝙ hz in ista. tm hō currit. sic signū exclusiuū. non tm signū vniuersale vel ꝑticulare disponēs subiectū ſm vniuersalitatem vel ꝑticularitatem. z de illo soluz est hic ad ꝓpositum.

Propositio singularis est illa in qua subiicit terminꝰ singularis vel discretꝰ: vt sortes currit vel terminꝰ cōis cuz ꝓnoīe demōstratiuo primitiue ſpēi. vt iste homo currit. Terminꝰ singularis vel discretus est qui aptus natus est predicari de vno solo. vt sortes de seipso

¶Post q̄ determiatū est de ꝓpōne vlt. ꝑticulari. z indefinita. Dic ꝙm auctor determiat de ꝓpositiōe singulari. Ratio ordinis est. q: in trib⁹ ꝓmis subiicit terminꝰ cōis cōiter acceptꝰ q̄ ſp pōt teneri ꝑ multis. In singulari vō subiicit terminꝰ singularis siue discretus vel terminus cōis singulariter captꝰ. q̄ nō pōt teneri ꝑ plurib⁹. iō in illis trib⁹ est pfectio q̄titas subiecti q̄ in singulari. rōne cuiꝰ inter bas ꝓpōnes auctor vltimo determiat de singulari ipsaz sic diffinies. Propositio singularis est illa in q̄ subiicitur terminꝰ singularis vel discretus vel cōis cum ꝓnoīe demonstratiuo.

Pro quo sciendū est. Primo ꝙ in ꝓpositiōe singulari subiectū dz teneri singulariter z ꝑ vno tm: sic ꝙ nō possit teneri ꝑ plurib⁹. rōne cuiꝰ ipsa dicit singularis. z q: ois terminꝰ cōis cōiter acceptꝰ tenet ꝑ plurib⁹ in actu vel in aptitudine. iō in ꝓpōne singulari nō pōt subiici terminꝰ cōis cōiter acceptus. hz ibi reḡrit terminꝰ discretus q̄ solum sumit ꝑ vno vel aliqō sibi eq̄ualens qō tenetur singulariter ꝑ vno tm. sicut est terminus cōis sumptꝰ cū ꝓnoīe demōstratiuo: qō ꝺdez ꝓnomē ꝓtrahit terminū cōez ad vnū suppositū de

Secundo sciendū est ꝙ (terminatū quattuor modis fit ꝓpositio singularis. ¶Primo mō qñ ibi subiicit terminꝰ discretus: vt sortes currit. ¶Secō mō qñ ibi subiicit terminꝰ cōis cū ꝓnoīe demōstratiuo. vt iste hō currit. qō dz intelligi de ꝓnomīe ꝑmutuo z nō determiatiuo. q: hec est indefinita. mea tunica est alba. ¶Tertio qñ subiicit terminꝰ cōis captꝰ ꝑ natura simplici significata ꝑ ipm: vl bñs supponez simplicē. vt hō est ſpēs. ¶Quarto qñ subiicit aliqd dictū qd solū supponit ꝑ vno singulari dicto. vt hic. hoīem currere est possibile. vel hic: hoīem esse aīal est necessariū est. ꝓpositio vera sit r in oībus modalib⁹

Tertio sciendū ē ꝙ cuz dr hoīez currere est possibile. illd dictū qd ē hoīez currere accipit ꝑ scipso. in defectu vnius vocis q̄ nō est impositus ad significandū ipm: z iō solum supponit ꝑ talu dicto: nec pōt supponere nec appellare ꝑ aliq̄ alio dicto. sicut nō pōt sumi ꝑ isto dicto asinū moueri. vel hoīem esse asinū. iō tenet singulariter z reddit ꝓpōnem singularē. z hz ibi nō subiiciat terminꝰ discretꝰ formaliter. tm ibi subiicit virtualiter z equaliter. z sit r in alijs singularib⁹. vñ ad declarationez diffinitionis ꝓpositionis singularis hic diffinitur

Quarto terminꝰ discretus sciendū ē ꝙ terminꝰ discretꝰ ē q̄ est aptꝰ natus ꝑdicari de vno solo. Cuius rō est. q: terminꝰ discretus hz significatū incōicabile qō est discretū. i. diuersis certū z distinctuz ab alijs: hz incōicabile nō ꝙuenit plurib⁹ actu vel aptitudine. z q: ab esse plurib⁹ oppoñ dicit de plurib⁹. iō terminꝰ discretꝰ nō pōt dici de plurib⁹. sed tm de vno solo. s. de seipso. Cūm ꝑz ꝙ idē sunt terminus discretus ſm logicū z nomen ꝓprie q̄litatis ſm grāmaticū. sicut idē sūt terminꝰ cōis z nomē appellatiuū. Nomē em appellatiuū hz significatū cōicabile mltis. ꝑ ꝓprīū vō incōicabile. Et ꝑ hoc ꝑz declaratio diffinitiōis ꝓpōnis singularis z termini discreti.

Sed contra arguit. ¶Primo sic. ista est singularis. bō est ſpēs. z tm ibi nō subiicit terminꝰ discretꝰ vl cōis cū ꝓnoīe demōstratiuo. ḡ ꝓtra diffinitionez ꝓpōnis singularis. ¶Secō sic. ista est singularis: oēs apli dei sunt duodecim. z tm ibi nō subiicit terminꝰ discretus nec formaliter nec virtualiter: q: subiectū actu tenet ꝑ plurib⁹. ꝙ diffinitio est mala. ¶Tertio sic. in ista. tot⁹ sortes est albꝰ. subiicit terminus discretꝰ. z tm nō est singularis. q: equalet istī. qlibet ps sortis ē alba. modo equalētes sunt eiusdē q̄titatis. ergo diffinitio ꝙuenit alijs a diffinito. ¶Quarto sic. nullū indeterminatū ꝓtrahit terminum cōem ad standū ꝑ aliquo vno singulari discreto. hz ꝓnomē demōstratiuū est indeterminatum q: significat subam infinitā. z pōt demonstrare gñaliter omne ens reale vel rōnis: igit terminus cōis sumptꝰ cū ꝓnoīe demonstratiuo non facit ꝓpositionē singularez. ¶Quinto arguit sic. sortes est terminus discretus. z tm predicat de isto sorte z de illo. ergo terminꝰ discretꝰ non predicat solum de vno solo.

Ad argumenta in oppositum. ¶Ad ꝑmū dr ꝙ in ista. homo est ſpēs nō subiicit terminꝰ discretus formaliter: hz bñ virtualiter: q: hō ibi tenet ꝑ natura simplici in se accepta ꝑ modum vnius discreti. z hz modū singularis respectu huius ꝓdicati ſpēs qō ꝙuenit sibi ſm se. z non ea pte qua cōis est suis inferioribus hz māꝑtuz differt ab eis. ¶Ad ſcōm dr ꝙ si in ista. oēs apli dei sunt duodecim. oīs sumat distributiue est vniuersalis z falsa: z si collectiue est singularis z vera. Et hz subiectū teneat actu ꝑ plurib⁹: tm illa plura accipiunt vt collecta ꝑ moduz vnius discreti. vt sunt vnū subiectū huius nūeri duodecim. z sic est ibi virtualiter terminꝰ discretꝰ vl singularis. ¶Ad tertū dr ꝙ si in illa. tot⁹ sortes est albꝰ. ly totꝰ teneat collectiue ꝑ pfecto ē simpliciter singularis. hz si teneat distributiue ꝓ ptibus integralib⁹ vt tm valz sicut qlibz pars tūc est virtualiter vlis: hz adhuc est formaliter singularis ¶Ad q̄rtū dr ꝙ ꝓnomē ꝓsideratū ſm suos modos significādi eēntiales q̄ sunt significare ꝑ modū substātie indeterminate z determinabilis est indeterminatū: nec pōt determiare nec ꝓtrahere terminū cōem. hz ipm ꝓsideratum q̄tū ad suos modos accidētales q̄ sunt relatio vel demōstratio virtute demōstratōis ꝓtrahit terminū cōem cui addit ad standuz ꝑ vno supposito determiato. ¶Ad q̄ntū dr ꝙ hz sortes dicat eq̄uoce de isto z de illo. nō tm vniuoce ſm vnā rōnē. z hz ille sortes z alꝰ habeāt eandez rōnē cōem vt q: ꝙuenit in noīe hois. nō tm ꝙuenit in b noīe sortes. q: nō signāt eos ſm idē significatū nec ſm eādez impositōez vocis

Item propositionū categoricaruz alia ē affirmatiua: alia negatiua Affirmatiua est illa in

qua p̄dicatū affirmaſ de ſubiecto vt hō currit. Negatiua eſt illa in qua p̄dicatum negaſ de ſubiecto vt homo non currit

¶Poſtq̄ auctor p̄miſit diuſionē, ppōnis categoryce ſumpta ex pte q̄litatis ⁊ materie ei⁹ ⁊ cētiā poſuit diffinitōes mēbroꝝ eius. hic oīr ponit alia diuſionē, ppōnis categoryce q̄ ſe⁊z ex pte forme ⁊ q̄litatis cētialis, ppōnis dicēs q⁹, ppōnuz categoryca⁹ alia eſt affirmatiua. alia negatiua. Cui⁹ diuſiōis rō eſt. q⁹ in oī, ppoſitōe categorica eſt cōpoſitio p̄dicati ⁊ ſubiecti. vel ergo ibi cōpoſitio eſt ſm voces tm̄. ⁊ ſic eſt negatiua. vel fit ſm voces ⁊ ſignificata: **Pro quo** ⁊ ſic eſt affirmatiua.

primo ſcendū eſt q⁹ in oīn voce cōplexa eſt cōpoſitio pluriū vocū ſignifi catiuarū. ⁊ q⁹ ois, ppoſitio categorica eſt q̄dā vox cōplexa ex ſubiecto ⁊ p̄dicato. ⁊ō in qua libet categorica eſt cōpoſitio ſubiecti ⁊ p̄dica ti⁊z ſubiectū q̄libz cōponiſ cū predicato ſm vo cem ⁊ ſignificatū ſimul. vt hic hō eſt aſal. ibi ē cōpoſitio boīs ⁊ aſalis ſm voces ⁊ ibidē ſigna tur cōpoſitio eoꝝ ſm. ſignificata. q̄libz vero cō ponuntſ ſubiectū ⁊ p̄dicatū ſm voces tm̄: ⁊ ibi ſignificaſ diuſio eoꝝ q̄tuz ad ſignificata. vt hō hō nō eſt aſin⁹. ibi ſignificaſ diuſio ⁊ remotio

Secundo ſignificatoꝝ boīs ⁊ aſini.

ſcendū eſt q⁹, ppoſitio affirmatiua eſt illa in qua p̄dicatum affirmaſ de ſubiecto. vt hō currit. Et ponit illa loco gñis. reſiduū ad dīam, ppōnis negatiue in qua p̄di catū nō affirmaſ de ſubiecto. Et dr aliq̄d affir mari de alio q̄ cōponiſ cū ipſo mediāte copu la verbali nō negata: ⁊ q⁹ in, ppoſitōe affirma tiua p̄dicatū cōponiſ cū ſubiecto mediante co pula v̄bali ſine negatiōe: ⁊ ibi deſignaſ cōpoſi tio ſubiecti ⁊ p̄dicati. ⁊ō in ipſa p̄dicatū cōpo niſ cū ſubiecto. nō eſt tm̄ intelligendū de inten tionib⁹ ſubiecti ⁊ p̄dicati q⁹ cōponāt inter ſe: ſz dz intelligi de reb⁹ ſubiectis intētionib⁹ illis.

Tertio ſcendū eſt q⁹, ppoſitio negatiua eſt illa in qua p̄dicatuz remouet a ſubiecto. vt hō nō currit. Ratio ē: q⁹ illud dr remoueri a ſubiecto q̄d ſolū cōponiſ cū eo ſm vocē ⁊ denotaſ diuidi ⁊ ſeparari ab eo ſm rem: ⁊ ſic eſt in negatiua: vt p̄us dictū eſt. ⁊ō in ea p̄di catū remouet a ſubiecto ſm modū enūciandi. ſcz mediāte negatiōe cōpoſitionis deſignate p v̄bū. ⁊ q⁹ hoc dr̄ſt, ppoſitio affirmatiua ⁊ negatiua. Ex quo pt̄z q⁹, ppoſitio affirmatiua ⁊ ne gatiua inter ſe dr̄ſt ſm ſpēm. cui⁹rō eſt: q⁹ que cūq; dr̄ſt ſm ſuas formas cētiales: ſic q⁹ oīa ſumaſ ab illis formis cētialib⁹: dūmō ꝓueniant i gñe dr̄ſt i ſpē: ſz dr̄ia, ppōnis affirmatiue ⁊ negatiue ſumiſ ſm ſuas formas cētiales. q⁹ ſumiſ ex pte cōpoſitōis q̄ ē forma cētialis ca thegorice. ⁊ō, ppōnes ille ſpē dr̄ſt: ⁊ ⁊ō diuſio p̄ us poſita ē diuſio gñis i ſuas ſpēs ſm modū.

Quarto ſciendū eſt q⁹ affirmatio ⁊ ne gatio dupliciſ accipiunt. vno modo formaliter. ſ. affirmatio, p cōpoſitōe affirma tiua p̄dicati cū ſubiecto. negatio, p cōpoſitōe ne gatiua coꝝūdez q̄ fit p negationē appoſitā v̄bo capiēdo negationē, p aduerbio negādi. Et iſto modo affirmatio ⁊ negatio ſunt dr̄ie cētiales enūciatiōis. Alio mō māl̄r. ſ. affirmatio, p oīo ne affirmatiua ⁊ negatio, p oīone negatiua. Et ꝺ modo ſūt ſpēs enūciatōis: ⁊ ab ariſtotele diſ finiūtur. Affirmatio ē enūciatio alicui⁹ de ali quo. Negatio vero eſt remotio alicuius ab ali quo Et capiēdo iſto mō diuſio pñs fit in ſpēs ſed capiēdo affirmationē ⁊ negationē primo modo formaliter ſic fit p differentias.

Sed contra p̄dicta arguiſ. ¶Pri mo ſic. nulla oīo in q̄ deſtruiſ fōa cōpoſitōis eſt, ppoſitio: ſz negati ua eſt hmōi: q⁹ negatio deſtruit cōpoſitōez q̄ ē forma, ppōnis: igiſ nulla, ppoſitio ē negatiua ¶Sēdo ſic. hec ē categorica. q̄libz eſt v̄l nō eſt. ⁊ tm̄ nō eſt affirmatiua vel negatiua: q⁹ vnū mēbrū affirmaſ ⁊ aliō negaſ: ⁊ ſic ñ dz magis di ci affirmatiā q̄ negatiā: igiſ ꝺ diuſiōez ¶Ter tio ſic. hec ē affirmatiā. ſortes q̄ nō currit mo ueſ. ⁊ tm̄ ibi p̄dicatū nō affirmaſ de ſubiecto: cū ibi ſit negatio negās p̄cedens p̄dicatū. q̄ male diſſimiſ ꝓpō affirmatiua. ¶Quarto ſic. vbi p̄ dicatū cōponiſ cū ſubiecto nō remouet ab eo: ſz in, ppōne negatiua p̄dicatū cōponiſ cū ſub iecto: cū ꝺ ſit de rōne, ppōnis: igiſ nō remouet p̄dicatū a ſubiecto: igiſ ⁊c. ¶Quīto ſic. hec eſt negatiua. hō nō eſt aīal. ⁊ tm̄ p̄dicatū nō remo uet a ſubiecto cū ipoſſibile ſit aīal remoueri ab

Ad argumenta in op⁹ (boīe poſituz. ¶Ad p̄mū dr q⁹ ⁊z in, ppōne negatiua deſtruaſ cōpo ſitio ſignificatoꝝ ſubiecti ⁊ p̄dicati: tm̄ non de ſtruiſ copula v̄balis ſm ſe nec cōpoſitio p̄dica ti ⁊ ſubiecti ſm voceꝝ. ¶Ad ſcm dr q⁹ ſi iſta q̄libz ē vel nō eſt ſit vna diſiūctiua: ſic ē affir matiua. q⁹ ei⁹ copula p̄ncipalis. ſ. diuunctio illa vel nō negaſ. ⁊ ſilr ſi ſit categorica de diſiūcto p̄dicato ē affirmatiua. q⁹ p̄ncipalis ei⁹ copula nō negaſ. ſenſus eiū eſt. q̄libz ē ens vl nō ens

⁊ illud v̄bū eſt nō negaſ. ¶Ad tertiū dr q⁹ hec eſt ſimplr affirmatiua. hō q̄ nō currit mouet: q⁹ p̄ncipale v̄bū eius. ſ. mouet nō negaſ. ⁊ licet negatio negans p̄cedat tm̄. hoc tm̄ nō eſt ītme diate: ſz act⁹ eius terminaſ ſup illud verbū cur rit q̄d ſe⁊z ex pte ſubiecti. q⁹ hoc totū q̄ nō cur rit. eſt q̄daz implicatio determinatiua ſubiecti. ¶Ad quartū dr q⁹ vbi p̄dicatū cōponiſ cū ſub iecto nō remouet ab eo ſm id in quo cōponiſ. ſed bñ ſm aliud: modo i negatiua p̄dicatū ſm diuerſa cōponiſ ⁊ diuidiſ a ſubiecto vt viſuz eſt p̄us. ¶Ad q̄rtū dicīſ. in iſta hō nō eſt aīal. p̄e dicatū nō remouet a ſubiecto ſm rē: ſed bñ ſm modū enūciādi. ſ. q⁹ negationē qua denotaſ ab ipſo ſepari. ⁊ ꝺ modo intelligiſ remoueri in diſ finitione, ppōnis negatiue. ideo nō ſequiſ.

Iuſta ꝓpōne tripliciter: ſciēdū ē q⁹ triplex eſt q̄ſtiuū p q̄d q̄rim⁹ de ipſa ꝓpōne. ſ. q̄ qualis ⁊ quanta. Que q̄rit de ſubſtātia ꝓpōnis: ⁊ō ad q̄ſtionē factā p q̄ rñdēdū ē categorica vel ypothetica. Qualis q̄rit de qualitate ꝓpōnis: ⁊ō ad q̄ſtionē factā p qualis rñdendū ē affir matiua vel negatiua. Quāta q̄rit de quātitate ꝓpōnis: ⁊ō ad interrogationē factā p quāta reſpōdēdū ē vniuerſalis vel par ticularis indefinita vel ſingu laris: vñ vbis. Que ca. vl yp. qualis ne. vel af. v. quāta par. in. ſin.

¶Poſtq̄ auctor poſuit tres diuſiones. vnā, p poſitiōis in cōi. ⁊ duas, ppōnis categorice. ꝺ ꝓñr oñdit aliqua q̄ſtiua illis diuſionib⁹ corre ſpondētia ad q̄rendū de mēbris earūdez dicēs q⁹ ſm triplicē diuſionē, ppōnis. tripler eſt q̄ſi tiuū. ſ. que. q̄lis. q̄ta. quoꝝ ſic habeſ ſufficiētia q⁹ oīne q̄ſtiuū abſolutū, ppōnis q̄rit de ſubſtā tia eius vel accidēte. ſi p̄muz ſic eſt que. ſi ſm: hoc eſt dupl̄r. Vel q̄rit de q̄ſtate. ⁊ ſic eſt q̄ta

Pro quo Vel de q̄litate. ⁊ ſic eſt q̄lis.

ſciendū eſt p̄mo q⁹ hic non enumeraſ omia q̄ſtiua gñaliter q̄bus pōr in terrogari oe, ppōne: ſz ſolū enumeraſ queſtti na co: reſpondētia tribus p̄dictis diuſionibus q̄bus querim⁹ de ſubſtātia q̄ſtate ⁊ qualitate, ppōnis. ⁊ magis hoc enumeraſ q⁹ alia q̄ſtiua vt ſunt. ne. an. vtr. dupliciōne. Primo q⁹ iſta tria q̄rūt ō ſuba. q̄litate: ⁊ q̄ſtate, ppōnis. alia vero de v̄itate ⁊ falſitate. modo inferi⁹ determi naſ de oppōne. querſiōe. ⁊ech pollētia, ppoſitio nuz: ad quas cognoſcēdū aſ neceſſariū eſt cogno ſcere ſubām qualitatē ⁊ q̄ſtatez, ppōnis. non aūt veritatē ⁊ falſitatē. Alia rō eſt. q⁹ iſta tria querūt de his q̄ cōueniūt, ppōni ſm ſe abſolute alia vero de his q̄ ſibi cōueniūt reſpectiue. ſ. p reſpectū ad eius ſignificatuz. ⁊ō iſta hic potius enumeraſ q⁹ alia.

Secundo ſciendum eſt q⁹ vt dicīſ in textu que querit de ſubſtā tia, ppoſitionis eo q⁹ eſt, pnomē infinitū ſigni ficans ſubſtantiā infinitā ⁊ queſitiuū ſubſtātie rei ad quam applicaſ: ⁊ querit inſtrumēaliter tm̄: nō aūt p̄ncipaliter p modū p̄ncipalis agen tis. ⁊ ſibi dz rñderi categorica vel ypothetica que dicūt ſubſtantiā, ppoſitionis: ⁊ ſunt mēbra diuſionis eius date penes ſubſtantiā. Sed q̄ ta q̄rit de q̄ſtate, ppoſitionis eo q⁹ eſt q̄ſtituuz q̄ſtatis. ad q̄d debet reſpōderi vniuerſalis vl particularis indefinita vel ſingularis: eo q⁹ illa ſunt mēbra diuſionis, ppōnis ſumpte penes q̄ſtatē eius ⁊ materiā. Sed qualis q̄rit ō qua litate, ppoſitionis: eo q⁹ ꝺcretū ⁊ q̄ſtituuz q̄ litatis: ⁊ ſibi debet reſponderi affirmatiua vel negatiua q̄ dicunt qualitatē propoſitionis.

Tertio ſcienduz eſt q⁹ ſubſtātia accipiſ dupliciſ. Uno modo, ppꝛie vt ē ens p ſe. Alio modo tranſumptiue ⁊ generali ter pro oīn illo q̄d accipiſ ſm ſe ⁊ p modū ſub ſtantie. vt cū dicīſ q⁹ albedo eſt ſubſtantia albi m, ppōne aūt nō reputur ſubſtantia propꝛie dicta. ſed intelligiſ q⁹ in ipſa eſt modus ſubſtātie ⁊ ideo q̄ nō querit de ſubſtātia abſoluta: ſed de ipſa accepta p modū ſubſtātie. Similr in pro poſitione nō reperitur q̄ſtas propꝛie dicta vt eſt meſura ſubſtantie. ſed ibi reperiē trāſumpti ue q̄ſtas vt eſt meſura acceptionis ſubiecti p poſitionis. ⁊ ſimilr eſt de qualitate. vnde affir matio ⁊ negatio ſm ſimilitudinē dicimuſ qua litates propoſitionis.

Quarto ſciendum eſt q⁹ dupliciter poteſt intelligi affirmationem

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝛ negationez esse qualitates ꝓpositiõis. Uno mõ ꝙ sint qualitates accidẽtales: ꝛ accidẽtia ꝓsequẽtia ꝓpositionẽ affirmatiuã ꝛ negatiuã: ꝛ hoc mõ nõ debet intelligi ꝙ non aduenmunt ipis post esse completũ q: nõ est ꝓpositio affirmatiua nisi habeat affirmationez. Alio mõ ꝙ sint qualitates essentiales illaꝝ ꝓpositionũ et isto mõ dicunt qualitates ꝓpositõis: ꝛ hñt modũ accidentis respectu illius generis.

Sed contra pdicta arguit. ¶Primo sic. ꝙ vtrũ bene q̃rimus de subã ꝓpositõis ꝛ etiã de quãtitate vt dicendo: vtrũ ista hõ currit. sit categorica vel ypothetica: ꝛ tñ illud q̃situũ nõ enumerat inter ista: igit hec nõ sufficiẽter enumerant questiua correspõdẽtia trib⁹ diuisionib⁹ premissis ¶Scõo sic. per que querim⁹ de quãtitate ꝓpositionis dicẽdo. q̃ quantitas est in hac ꝓpositione hõ est: ergo q̃ nõ solũ querit de substãtia ꝓpositionis ¶Tertio sic. oĩs quãtitas est continua vel discreta: sed ꝓpositio nõ hz quãtitatez cõtinuã nec discretã: igit nõ habet quãtitatem nec quãta querit de quãtitate eius. ¶Quarto sic. vn⁹ q̃situm est tñ vnũ respõsiuũ. sz quãta ẽ vnũ q̃situũ. igit nõ sibi debẽt rñderi ista quatuor. s. vniuersalis. pticularis. indefinita. ꝛ singularis ¶Quito sic. q̃lis est q̃situũ qualitatis in cõmuni. igitur nõ est ꝓprie questiuũ ꝓpositionis. ergo male enumeratur iter q̃situa eius

Ad argumenta in oppositum. ¶Ad ꝓmũ dr ꝙ p illud q̃situũ vtrum hñ querit indirecte de substãtia vel q̃ntitate ꝓpõnis nõ tñ directe. sed p tꝑm q̃ritur directe de vitate ꝓpõis in q̃ põt fieri mẽtio de subã vel quãtitate. vt hic. vtrũ hõ currit sit categorica directe q̃ritur vitas huiꝰ ꝓpõis hõ currit est categorica. ¶Ad secũdũ dr ꝙ per q̃ q̃ñz querit de quãtitate ꝓpõnis accepta p modũ sube ꝑm suã essentiã: non tñ querit de ipsa ꝑm esse quãtitat⁹ vt est denoiatiua ꝓpositionis. sz solũ hoc fit p quãta ¶Ad tertiũ dr ꝙ oĩs quãtitas ꝓprie dicta est cõtinua vl discreta: nõ tñ quãtitas accepta transumptiue. sicut hic accipitur. ¶Ad quartũ dr ꝙ vn⁹ que sitnn est tñ vnũ respõsiuũ adequatũ ꝛ ꝓprium. tñ pñt esse plura pticularia nõ adeqte. ꝛ sic est de illo q̃sitno quãta. ꝓprium ei⁹ respõsiuũ est quãtitas propositionis in cõi. pticularia responsiua ei⁹ cõtenta sub quãtitate. ꝓpositõis sint vl pticulare. ꝛ sic de ceteris. ꝛ debet respõderi tantuz vnũ responsiuũ cũ querit de vnica ꝓpositione ꝛ de diuersis dant diuersa respõsiua ¶Ad quitũ dicit ꝙ qualis in cõi est q̃situũ qualitat⁹ in cõi. sed p applicationẽ ad ꝓpositionez dici põt q̃situum qualitatis propositionis ꝛ etiam proprium: eo ꝙ non querit de alijs accidentibus eius. similiter diceretur de alijs quesitiuis

Jtez ꝓpositionũ cathegoricarũ quedã pticipãt vtroqz termino vt hõ ẽ aĩal. hõ nõ ẽ aĩal. Alie pticipãt alto tñ: vt hõ currit: hõ disputat. Alie vo nullo vt plato disputat: equꝰ mouet Jtẽ ꝓpositõnũ pticipãtiũ vtroqz termio. Alie pticipãt scõz cũ dez ordinẽ: vt hõ currit: hõ non currit. Alie vo ordine ecõuerso vt homo est aĩal aĩal ẽ homo.

¶Postq̃ auctor determiauit de ꝓpõne ꝑm se et quãtũ ad principia ei⁹. hic ꝑsequit incipit determinare de aliquib⁹ passionib⁹ eius. s. de oppositione. cõuersione. ꝛ equipollentia. ꝛ ante ꝙ de ipis determiet duas diuisiones ponit valentes ad cognitionẽ ipaꝝ. Quaꝝ prima est. ꝓpositionũ cathegoricaꝝ: quedã pticipãt vtroqz termino. alie vero vno tñ. alie vo nullo. Cuiꝰ ratio est. q: oẽs propositões cathegorice vel cõueniunt in extremis vel discõuenũt. Si cõueniunt hoc est duplicit. vel cõuenũt in vtroqz simul. et sic ẽ ꝓmũ mẽbrũ. vel in altero tñ. ꝛ sic est scõz vel discõuenũt in vtroqz simul. ꝛ sic est tertiũ.

Pro quo primo sciendũ est ꝙ pticipare tripliciter accipitur. Uno modo idẽ est ꝙ participati rationem suscipere. sicut species participat genus. quia suscipit diffinitionem eius ¶Secundo mõ idem est ꝙ partem rei capere: sicut duo fratres dicuntur patris bona participare ¶Tertio mõ idem est ꝙ conuenire in aliquo. ꝛ illo modo sumitur in proposito. ꝛ ideo ille propositiones dicũtur pticipare vtroqz termino que cõueniunt in vtroqz suorum terminorum seu extremorum.

Secundo sciendum est ꝙ terminus est dictio materialiter et per se terminans propositionem. et dicitur materialiter ad differentiam copule verbalis

que terminat formaliter. ꝛ dr ꝙ se ad dictam diuisionem subiecti ꝛ ꝓdicati: sicut sunt signa distributiua ꝛ adiectiua q̃ nõ terminant ꝙ se cõpositionẽ. Et dr termin⁹ a terminãdo eo ꝙ terminat ꝓpositiones sicut extremũ eius.

Tertio sciendũ est ꝙ cõuenientia vel discõuenientia vnius ꝓpõnis ad aliã est accidẽs respectuũ ꝓpõnis ꝛ non absolutũ: ꝛ q: ista diuisio attendit penes quemẽtaz ꝛ discõuenientiã. ꝓpõnis vnius ad aliaz seu exꝑte suoꝝ terminoꝝ. sequit ideo ꝙ ista diuisio sumit ꝑm accidẽtia. ꝓpõnis: q̃re ista diuisio ẽ subiecti in accidẽtia ꝛ nõ gñis in suas spẽs. ꝛ valz ista diuisio ad cognoscendũ q̃bus ꝓpõnib⁹ opponitio ꝙuersio ꝛ eq̃pollẽtia ꝙueniũt ꝛ q̃b⁹ nõ: q: solũ cõueniũt ꝓpõnibus vtroqz termio pticipantib⁹. vñ iste tres sunt passiões respectiue qui solũ cõueniũt ꝓpositiõi per cõparationẽ

Quarto sciendũ est ꝙ ꝓpõnes vtroqz termio pticipates iterũ diuidũtur: q: q̃dã pticipãt vtroqz termio eodẽ ordine. Alie vo ordine ecõuerso. vñ ille sunt pticipates vtroqz termio eodẽ ordine q̃ sunt eiusdẽ subiecti ꝛ eiusdẽ ꝑdicati. vt hõ est alb⁹. hõ nõ est alb⁹. Sz ille sunt pticipates ordine ecõuerso q̃rum ꝑdicatũ vn⁹ est subiectũ alteri⁹ ꝛ ecõtra. vt hõ est alb⁹. alb⁹ est hõ. Et p hoc faciliter dare ꝓ sufficiẽtia hui⁹ diuisiõis. Et valet ista diuisio sicut sicut ꝓcedẽs ad cognoscendũ q̃b⁹. ꝓpõnibus oppositio ꝛ eq̃pollẽtia ꝙueniãt: q: solũ ꝙueniũt pticipãtibus vtroqz termio eodẽ ordine: ꝛ q̃bus ꝙuenãt ordine ecõuerso. q: solũ ꝙuenit pticipãtibus vtroqz termio ordine ecõuerso. ꝛ p hoc patent iste due diuisiones ꝓpositionũ cathegoricaruz.

Sed contra pdicta arguit. ¶Primo sic. distincte ꝓpositões semp hñt distinctos termios cũ distinguant ꝙ sua subiecta ꝛ ꝑdicata. g̃ nulle ꝓpõnes distincte participãt vtroqz termio ¶Scõo sic oẽs ꝓpõnes cathegorice ꝙuenũt in rõne ꝓpositõis cathegorice: cũ q̃libz ꝓpositio cathegorica semp habeat duos termios subiectũ ꝛ ꝑdicatum. ꝛ igit nulle participãt altero termio tñ: cuz tñ excludat oẽ aliud. ¶Tertio sic. in oĩi ꝓpositiõe cathegorica repit hoc ꝟbũ est. ꝛ tñ est terminꝰ q: terminat ꝛ actuat ꝓpõnez. ꝛ est ꝑdicatũ ꝓpõnis. g̃ oẽs ꝓpõnes aliquo termio participãt: ꝛ ꝙ iis nõ sunt alique nullo termio pticipates. ¶Quarto sic. in q̃libet ꝓpõne ẽ vn⁹ ordo. ergo diuerse ꝓpõnes hñt diuersos ordines. ergo nulle sunt participãtes eodez ordine ꝓtra scõam diuisionẽ. ¶Quinto sic. ordo ꝓpositionis est ordinatio suoꝝ terminoꝝ. s. subiecti ꝛ ꝑdicati. sed in oĩbus est ordinatio eadẽ. quia subiectũ ꝛ ꝑdicatũ simil⁹ ordinant. cuz semper subiectuz ꝑdicat predicatum: igitur nulle sunt participantes ordine econuerso

Ad argumenta in oppositum. ¶Ad ꝓmũ dr ꝙ lz oẽs ꝓpõnes diuerse habeant diuersos terminos ꝑm numerũ: q: qõ semel dictũ est i vna ꝓpõne ampli⁹ resumi nõ põt idẽ nũero: tñ bene hñt eosdẽ termios ꝑm spẽm vocis ꝛ significati simul. ¶Ad scõm dr ꝙ si tñ faciat exclusionẽ respectu ꝙuemẽtie ꝓpõnis in cõi. sic nulle cathegorice ꝙuenit tñ vno termio: ſz si faciat exclusionẽ respectu ꝙuemẽtie termioꝝ. sic alique ꝓpõnes ꝙuenũt en altero tñ: ꝛ sic intelligit circa ꝓcedentẽ diuisionẽ. ¶Ad tertiũ ꝑdr ꝙ hoc verbũ est nõ est termin⁹: q: lz terminet ꝓpõnez formaliter ꝛ in rõne copule. nõ tñ materialit inquãtũ hz rõnez copule. ꝛ si aliq̃ sit ꝓdicatũ vt hic: homo est. tñ in rõne copule nõ dicitur ꝑdicatũ materiale. ideo rõne ipsius non oẽs ꝓpõnes pticipãt vno termio. ¶Ad quartuz dr ꝙ lz diuerse ꝓpõnes semp habeãt diuersum ordinẽ in nũero: nõ tñ in specie. ¶Ad q̃tum dr ꝙ licz subiectũ ꝛ ꝑdicatũ accepta ꝑm illas intẽtiones simil⁹ ordinent in ꝓpõne: quia semp illud qõ hz rõnez subiecti ꝓponit alteri: tñ q̃tuz ad res subiectas intẽtionibus illis nõ semp simil⁹ ordinant: q: aliq̃n subiectũ vnius ꝓpõnis bene fit ꝑdicatuz alterius ꝛ ecõuerso.

Jtez ꝓpositionũ vtroqz termino pticipantũ scõm eundez ordinẽ: alie sunt ǫtrarie. alie subcontrarie. alie ǫtradictorie. alie subalterne Cõtradictorie sunt vniuersalis affirmatiua ꝛ vniuersalis negatiua eiusdẽ subiecti ꝛ eiusdẽ ꝑdicati. vt omis hõ currit: nullus hõ currit Subcõtrarie sunt pticularis affirmatiua ꝛ pticularis negatiua eiusdẽ subiecti ꝛ eiusdẽ ꝑdicati vt quidam homo currit. quidã homo non currit.

¶ Posti͡ꝫ actor ꝓmisit duas diuisiões valêtes ad cognoscendū ꝙersiones oppositiões ⁊ eą pollêtias ꝓpositionū. hic ꝓ̄ir determiat ō illis passionib⁹. ⁊ ꝓmo de oppositionib⁹. ¶ Cuius rō est q; oppositio solū ꝙuenit ꝓpōnib⁹ q̄ ptic̄pāt fm q̄dez ordinē. ⁊ econuerso ꝙuenit illis q̄ ptic̄pāt ordine econuerso. ideo oppositio p̄cedit ꝙersionē. Et q; equipollētia sup respectu propositionū oppositarū q̄ fiūt equipollētes: ideo etiā oppositio p̄cedit eąpollentiā. ¶ re ꝙuenīēter determiat ꝑtis de oppositionib⁹ q̄ de alijs

Pro quo primo sciendū est q; duplex est oppositio. queda est oppositio rerū vel termioꝝ q̄ est repugnantia alicuoꝝ duoꝝ non ꝑmittentiū se simul ⁊ respectu eiusdē. ⁊ de ista nō determiat ℔. ſz in post p̄dicamētis. Alia ē oppositio ꝓpositionū. vl̄ modo rū enūciandi q̄ est repugnātia duarū cathegoricarū eiusdē subiecti ⁊ eiusdē p̄dicati in q̄litate vel quantitate simul vel in altero eoꝝ. ⁊ illo modo hic ꝑsiderat de oppositione ⁊ de propositionib⁹ oppositis. Vñ ad cognoscendū spēs oppositionis p̄dicte. hic actor ponit diuisionez ꝓpositionū oppositarum.

Secundo sciendū est q; ꝓpositionū oppositarū. alie sunt ꝯne alie subcontrarie. alie ctradictorie. alie subalterne. Cuius diuisiōis sic habeť sufficientia. q; oēs ꝓpōnes opposite habēt repugnātiaz ītersē. vel q̄ repugnāt in q̄litate ⁊ q̄tate simul. ⁊ sic sunt cōtradictorie. vl̄ in altero eoꝝ tm̄. ⁊ sic est duplex: q; vel repugnāt in quātitate solū ⁊ sic sunt subalterne: vel in q̄litate. ⁊ hoc est triplicit er: vel ābe sunt vniuersales. ⁊ sic sunt ctrarie. vel ambe sunt ꝑticulares: ⁊ sic sunt subcōtrarie vel ābe sunt singulares. ⁊ sic uerū sūt ꝑdictorie

Tertio sciendū ē q; ctrarie sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdē p̄dicati. vt q̄libet hō currit ⁊ nullus hō currit. ⁊ in ipsis requirit idēptitas subiecti ⁊ p̄dicati i tribus vel fm tria. Primo q; sint eadē fm vocē. ratione cuius iste nō ctrariatur. q̄libz hō currit. nullus rōnale currit. Secō q; sint eadē fm significata. rōne cuius iste nō ctrariatur. oīs canis currit. null⁹ canis currit: nisi canis teneat vnuoce. q; ꝑtis ambe siml esse vere. Tertio q; sint eaꝝ q̄tuz ad supposita, p q̄bus tenent. ita q; eą ample ⁊ cą restricte i vtraq; teneant. ꝯ iste nō ctrariatur. oīs hō est alb⁹. null⁹ hō fuit alb⁹. q; in ꝑma supponit, p ꝑtibus tm̄. ⁊ in scḋa, p ꝑtib⁹ ⁊ ꝑteritis sil'. ⁊ sic nō sūt eiusdē subiecti fm rez ⁊ vocē. qđ tm̄ requirit in oīb⁹ oppositionib⁹

Quarto sciendū est q; subcōtrarie sūt ꝑticularis affirmatiua ⁊ ꝑticularis negatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdē p̄dicati. vñ ad ipsas requirit q; ābe sint ꝑticulares vel ī definite. rō est: q; subcōtrarie dīr q̄si sub ctrarijs posite: ſz sub cōtrarijs nō ponunt ꝓpōnes vniuersales nec singulares: q; nō sunt eiusdez subiecti cū ipsis. ꝯ subcōtrarie ābe debēt ee ꝑticulares vel idefinite. ⁊ q; nō repugnāt in q̄ti tate optet eas repugnare in q̄litate. ⁊ sic vna dz esse affirmatiua alia negatiua. ⁊ nō ponunt aliqua subcōtradictoria sicut subcōtraria. q; vna est ꝑticularis in ctradictorijs sub qua non pōt sumi alia ꝓpositio. q; sub ꝑticulari nunq̄ est sumere aliquid. Et p hoc ꝑz diuisio ꝓpositionū oppositaꝝ: ⁊ diffinitio ctrariaꝝ ⁊ subcōtrariaꝝ

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. iste propōnes oīs hō nō currit. null⁹ hō currit. ꝑticipāt vtroq; termio ⁊ eodē ordine. ⁊ tm̄ nō sunt ꝯne nec subcōtrarie. ⁊ sic ꝺ alijs. ſz sunt eąpollētes: igitur hic male diuidunt ꝓpōnes vtroq; termio ꝑticipātes eodē ordine. ¶ Secō sic. oīa ctraria sunt forme actiue ⁊ passiue inter se. ſz ꝓpositōes nūq̄ sunt actiue ⁊ passiue: cū ꝓpōnes nō agāt nec patiant inter se igit nulle sunt ctrarie ¶ Tertio arguit sic. diffinitio ctrariaꝝ ꝙuenit istis. omis hō est alb⁹. null⁹ hō est alb⁹. ⁊ istis oīs hō currit. null⁹ hō currit. ⁊ tm̄ iste nō sunt ctrarie. q; in ꝑma hō supponit p viris ⁊ mulieribus⁹. ⁊ in scḋa p viris tm̄: igit ⁊c. ¶ Quarto arguit sic. ꝓpōnes q̄ simul se cōpatiunt in vtate nō opponunt. q; nō hñt repugnātiaz. ſz subcōtrarie simul se cōpatiunt in vtate. q̄ nō opponunt ¶ Quīto sic. iste sit ſbcōtrarie. iste hō currit. iste hō nō currit: q; sūt posite sub ꝯrijs que sunt vniuersales. ⁊ tm̄ ille nō sunt particulares nec idefinite. ꝯ male diffiniunt subcōtrarie.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad ꝑmū ꝺz q; hic nō diuidunt ꝓpōnes ꝑticipātes vtroq; termio in cōi: ſz tm̄ ꝑticipātes vtroq; termino q̄ sunt opposite. ꝯ cū p̄dicte ꝓpōnes sint equipollētes nō ctrariant. ¶ Ad scḋm ꝺz q; lz cōtraria incōpleta sint forme actiue ⁊ passiue: nō tm̄ cōpleta de q̄bus hic solū est ad ꝓpositum.

¶ Ad tertū ꝺz q; de vtute fm omis iste nō ctrariant. oīs hō currit. null⁹ homo currit. q; subiectū in vtraq; nō tenet p equalib⁹ suppositis ſz vtute vsus sunt ctrarie: q; fm vsuz restringitur ad standū p viris tm̄. ⁊ est ibi restrictio ad vsuz. Sed de alijs ꝺz q; vere ctrariant: q; alb⁹ in p̄dicato q; cōsignificatiōnē ei⁹ restringit ho

minē in vtraq; ad standū p viris p q̄bus solū distribuit. ¶ Ad quartū ꝺz q; lez subcōtrarie nō repugnāt in veritate: tm̄ hñ repugnāt in falsitate ⁊ etiā in q̄litate: nō opponunt. ¶ Ad q̄n tuz ꝺz q; lz singulares sint posite sub vniuersalibus q̄ sunt ctrarie: nō tm̄ ponunt sub tpis fm idē subiectū: q; in ctrarijs termin⁹ cōis vt hō supponit p oībus suis suppositis. ⁊ in illis singularibus, p vno solo tō nō habēt idē subiectū cū suis vniuersalib⁹: qđ tm̄ requirit ad subcontrarias respectu contrariarum.

Cōtradictorie sūt vniuersalis affirmatiua ⁊ ꝑticularis negatiua. vl̄ vl̄is negatiua ⁊ ꝑticularis affirmatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdē p̄dicati: vt oīs hō currit. q̄dā hō nō currit. null⁹ hō currit q̄dā hō currit. Subalterne sūt vl̄is affirmatiua ⁊ ꝑticularis affirmatiua. vl̄ vl̄is negatiua ⁊ ꝑticularis negatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdē p̄dicati: vt oīs hō currit: q̄dā hō currit. nullus hō currit: q̄dā hō nō currit. Et hoc totū patet in figura sequenti.

¶ Posti͡ꝫ actor determiauit de ctrarijs ⁊ subcōtrarijs ꝓpōnib⁹. hic ꝓ̄ir determiat de ctradictorijs ⁊ subalternis. Ratio ordinis ē: q; cōtrarie ⁊ subcōtrarie sunt eiusdē q̄litatis: ſz cōtradictorie opponunt simplr ⁊ fm rē. subalterne vo fm modū tm̄. ideo ꝓpter auctor determiat de ctradictorijs q̄ subalternis: ipsas sic diffiniens. Cōtradictorie sunt vl̄is affirmatiua et ꝑticularis negatiua. vel vl̄is negatiua ⁊ ꝑticularis affirmatiua eiusdē subiecti ⁊ p̄dicati.

Vbi est ꝓmo sciendū q; duplices sunt ctradictorie. Quedā sunt repugnātes in veritate ⁊ falsitate ⁊ q̄litate ⁊ non m q̄litate: ⁊ tales sunt ctradictorie fm rez: ⁊ ex pte significatoꝝ. nō aūt fm rē ⁊ modū simul: ⁊ boc modo due singulares eiusdē subiecti ⁊ predicati ⁊ diuerse qualitatis bñ sunt ctradictorie alie sunt cōtradictorie q̄ repugnāt in veritate ⁊ falsitate ī q̄tate ⁊ q̄litate siml. ⁊ iste sunt ctradictorie fm rē ⁊ modū simul ⁊ ꝑfecte ctradictorie: ⁊ solū de talib⁹ datur ista diffinitio ⁊ nō de alijs. ideo bñ ꝺz q; ctradictorie sunt eiusdē subiecti ⁊ p̄dicati, ⁊ diuerse q̄tatis ⁊ qualitatis si mul. vñ in talibus est ꝑfecta cōtradictio.

Secundo sciendū est q; cōtradictio ē affirmatio ⁊ negatio cuius dez de eodē: ad idē fm idē. simlr ⁊ in eodē tpe Vñ ad ipsaz bene q̄nq; requirit reḡri. ꝓmo reḡritur q; affirmet idē de eodē fm rē ⁊ vocē: defectu cui⁹ iste nō ctradicit. Tullius currit: nisi Marcus nō currit. Secō q; p̄dicatū in vtraq; enūciet de subiecto cōparato ad idē. ideo iste nō cōtradicit: sortes est pr̄ platonis: sortes nō est pr̄ tullij. Tertio q; p̄dicatū affirmet ⁊ neget de eodez fm eandē ptē vel rōnez: ideo iste nō ctradicit: sortes videt fm oculos: sortes videt fm aures. Quarto q; subiectū in vtraq; teneat similiter. ideo iste nō ctradicit. bō est ſpēs: nullus homo est ſpēs: q; in ꝑma homo tenet ꝑ natura simplicit ⁊ in scḋa ꝑ suppositis. Quīto q; p̄dicatū enūciet in vtraq; ꝑ eodē tēpe. ideo iste nō ctradicit. sortes currit hodie. sortes nō currit cras. ⁊ p istas conditiones pōt cognosci natura cōtradictoriarum.

Tertio sciendū ē q; subalterne sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ particularis affirmatiua vel vniuersalis negatiua ⁊ ꝑticularis negatiua eiusdē subiecti ⁊ p̄dicati. Vñ ad ipsas requirit q; sint diuerse quantitatis. ratio est. q; in subalternis vna ponit supra alia sicut totū sup̄ ꝑtez. sed due vniuersales nō ponūtur supra se inuicē: nec due ꝑticulares eiusdem subiecti ⁊ p̄dicati. ideo in subalternis reḡritur vna vniuersalis q̄ ponit supra: ⁊ est subalternans. ⁊ alia ꝑticularis q̄ ponit infra: ⁊ est subalternata. Secō reḡrit q; sint eiusdē q̄litatis. q; negatiua nūq̄ ponit sub affirmatiua de eodē subiecto ⁊ p̄dicato: nec econuerso. ꝯ subalterne sint vel ambe affirmatiue vel ābe negatiue

Quarto sciendū est q; subalterne non opponūtur ſzm rem ex parte suoꝝ significatoꝝ: ſz ſzm modum tm̄. cuius rō est: q; solū, ꝓpōnes ille opponūtur ſzm rē que repugnāt in vtate ⁊ falsitate ex pte suoꝝ significatoꝝ: sed subalterne nō repugnāt in vtate ⁊ falsitate. q; ꝑtis simul esse vere ⁊ falsē. q̄ non opponūtur ſzm rē. ideo aristoteles inter oppositiōes nō enūcrauit oppositionē subalternam q; cepit oppositiōes ſpāliter, p repugnātia duarum ꝓpositionū ſzm affirmationē ⁊ negationem. sed Petrus hyspan⁹ q̄ cepit oppositionē

gñaliter ꝑ omni repugnãtia duaꝝ ꝓpositionũ eiusdẽ subiecti ⁊ ꝓdicati in qualitate vel quantitate. nõ ponunt oppositionẽ subalternã. Unõ subalterne opponũt ꝑm modũ enũciãdi. s. ex parte ꝙntitatis sui subiecti. ⁊ penes vniuersale ⁊ particulare. Et ꝑ hõ ꝓtz q̃ sint subalterne ⁊ ꝯdictorie

Sed contra ꝓdicta arguit ¶Primo sic. iste ꝓtradicũt sortes est. sortes nõ est. cum ibi sit affirmatio ⁊ negatio eiusdẽ de eodẽ: ⁊ tñ nulla est vniuersalis: ergo ꝓtra diffinitionẽ ꝯdictoriaꝝ. ¶Secũdo arguit sic. in ꝯdictoriis subiectũ debet teneri sili'. �takꝫ in vniuersali ⁊ particulari nõ tenetur sili'. qz i, vna distribuit ⁊ i alia nõ. igit vlis ⁊ particulaꝝ nõ sunt ꝯtie ¶Tertio arguit sic. Iste ꝓtradicit. ois hõ est ens. q̃dã hõ est nõ ens. ⁊ tñ ambe sunt affirmatiue. ergo nõ semp in cõtradictoriis vna ẽ affirmatiua ⁊ alia negatiua ¶Quarto arguit sic. vlis affirmatia ⁊ particlaris affirmatia eiusdẽ subiecti ⁊ ꝓdicati nõ opponũtur inꝫ se. qz particularis sequit ad vniuersalẽ. g̃ subalterne nõ opponũtur ¶Quito sic. due subcõtrarie sũt subalterne. qz sunt sub aliis posite ⁊ tñ nõ sunt vlis affirmatiua ⁊ particulaꝝ affirmatia: nec ecõuerso. igitur contra diffinitionẽ earũdez.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmũ dr ꝙ �takꝫ iste sint ꝯdictorie ꝑm rem ⁊ tamen non ꝑm rem ⁊ modum simul: qz nõ repugnãt in quãtitate ⁊ q̃litate: sed solũ in qualitate. Et de contradictoriis ꝑm rem ⁊ modum simul datur ista diffinitio. ¶Ad secundum dicit ꝙ in vniuersali ⁊ particulari subiectũ non tenet similiter quãtũ ad distributionẽ. tñ tenetur similiter quãtũ ad illa ꝑ quꝫ sumit: qz i vtracꝫ tenetur ꝑ oĩbus sius suppositis: vel ꝑ bis ad q̃ restringit. ¶Ad tertiũ dr ꝙ ille bene contradicunt virtualiter ⁊ nõ formaliter. ⁊ eo mõ quo ꝓtradicũt vna ẽ negatiua virtualit ꝛ ista hõ est nõ ens. q̃ includit istã hõ non est ens ¶Ad quartũ dr ꝙ particularis continetur ⁊ sequit ad vniuersalẽ ratione sui significati ⁊ nõ rõne ꝙntitatis ꝑm quã opponũtur ⁊ habẽt repugnãtiã ¶Ad quintũ dicitur ꝙ licet subcontrarie sint subalterne respectu suarum contrariaꝝ: nõ tamen sunt inter se subalterne. quia vna nõ ponitur sub alia. Et hec diffinitio intelligitur de bis que ad ĩuicem sunt subalterne. seu subalternant. Et oĩa patent in figura sequenti.

Ropositionũ triplex est materia scilicet naturalis contingẽs ⁊ remota. Naturalis est illa in qua predicatuꝫ est de essentia subiecti vl' ꝑpriuꝫ ei⁹. vt hõ ẽ aĩal: hõ ẽ risibilis

¶Postq̃ actor determiant de oppositionib⁹ ꝓpositionũ. hic ꝓsequẽter vult determinare de legibus oppositionũ. Et quia ille leges vel regule variantur ꝑm variationẽ materie ꝓpositionũ. ideo anteq̃ de ipis determinet ꝑus agit de materia ꝓpositionũ. Et licet ꝓpositio non habeat materiã ꝑprie dictã. quia nullum accidens vel ens rationis habet materiã ꝑprie dictam. ꝓpositio aũt ſcõm ſuuꝫ materiale qõ est vox est accidens ⁊ quantũ ad ſuuꝫ formale qõ est esse signũ cõpositõis est ens rõnis. ideo nõ hz materiã ꝑprie dictã. ſz ſimilitudinarie tãtũ.

Pro quo sciendũ est primo: ꝙ propositio habet materiã ex qua ſimilitudinarie. ⁊ materiã in qua: ⁊ circa quam Uñ materia ex qua ſunt ſubiectũ ⁊ predicatuꝫ. et ſubiectum vocis est materia in qua. vel ipſa vox ſi ꝓpositio conſideretur quãtum ad ſuum formale. ſed enũciabile de quo est ipa ꝓpositio est ſua materia circa quã. hic aũt capitur materia propoſitionis ſolum pro conditione materie ſue ex qua id est ꝑ habitudme predicati ad ſubiectum: ideo materia ꝓpoſitionis vt hic ſumitur est habitudo ꝓdicati adi ſubiectũ in qua

Vult de natura paſtulos prima figura
Quattuor in numero cõcomitãte mero

ſit compoſitio predicati cum ſubiecto: ⁊ in qua ſubiectum ⁊ predicatum conueniunt.

Secundo ſciendũ est ꝙ triplex ẽ materia, ꝓpoſitionũ. ſ. naturalis. cõtingẽs ⁊ remota. qõ ꝓbat ꝑ ſufficiẽtiam. qz materia ꝓpoſitionis est habitudo ꝓdicati ad ſubiectum. vel ergo illa habitudo dicit repugnantiã predicati cum ſubiecto: ⁊ ſic ẽ materia remota. vel dicit conuenientiam: ⁊ hoc dupliciter. vl dicit cõuenientiam neceſſariam: ⁊ ſic ẽ naturalis. vel ꝓtingẽtẽ ⁊ accidentalẽ: ⁊ ſic ẽ cõtingẽs. Et qz ꝙuemẽtia neceſſaria pfectior est ꝙ ꝓtingẽs ⁊ cõtingens ꝙ remota: ĩõ materia naturalis perfectior est aliis: deinde contingẽs

Tertio et remota est imperfectior.

ſciendũ est ꝙ materia naturalis est in qua ꝓdicatũ est de eſſentia ſubiecti vel ꝑpriũ eius. vt hõ est aĩal. vel hõ est' riſibilis. Et ꝛ naturalis materia naturalis qz ꝓdicatũ naturaliter cõuenit ſubiecto: ⁊ habet naturalẽ habitudinẽ ad ipm: ſed id quod hz naturalẽ habitudinẽ ad ſubiectũ est de natura ⁊ eſſentia ſubiecti: vel neceſſario cõſequẽs naturam ſubiecti: ſicut ꝑpriũ cõſequit ſpeciẽ: ſz cñ, ꝑpriũ non ſit de natura ſui ſubiecti tñ ĩmediate cõſeq̃tur illã naturam. ideo naturaliter inest ſuo ſubiecto

Quarto ſciendũ est ꝙ eſſentia ꝛ illud quo formaliter res hz eſſe. ſicut humanitas est illud quo hõ hz eſſe: ⁊ ſimiliter aĩa rõnalis. Eſſe aũt ꝑm Boctiũ est exiſtẽtia forme in materia vel act⁹ in potẽtia. Quid aũt ſit, ꝑpriũ videbit in predicabilibus. ⁊ per hoc patet intellectus huius diuiſionis

Sed contra predicta arguit. Primo ſic Habitudo predicati ad ſubiectũ est forma in qua extrema cõueniũt. ergo illa nõ est materia propoſitionis. ¶Secõdo arguit ſic. iſta, ꝑpõ. ſortes ẽ ẽs. ẽ i materia naturali. cũ ens ſit de rõe ſubẽ: ⁊ oĩm ſuorũ inferiorꝫ. ⁊ etiã in materia ꝓtingẽti qz ꝓdicatũ põt adeſſe ⁊ abeſſe ſubiecto cũ ſortes poſſit eſſe ⁊ nõ eſſe. g̃ materia naturalis ⁊ cõtingens coincidũt. igit mẽbra diuiſionis materie, ꝓpoſitionis nõ opponũt ¶Tertio ſic. b̃ est in materia naturali. aĩal ẽ hõ. ⁊ ſili' iſta. hõ est hõ. cũ iſte ſint neceſſarie. ⁊ tñ ꝓdicatũ nõ ẽ de eſſentia ſubiecti: cũ inferi⁹ nõ ſit de eſſentia ſuperioris. nec idem de eſſentia ſuꝑ ſue: nec etiam est ꝓpriũ eius. igit ꝓtra diffinitionem materie naturalẽ ¶Quarto ſic. ignis ẽ calid⁹. est i materia naturali cũ ſit neceſſaria. ⁊ tñ ꝓdicatũ non est de eſſentia ſubiecti cũ ꝓdicatũ poſſit abeſſe ſubiecto cũ ſit accidẽs ei⁹, nec ꝑpriũ qz ꝓtingit

alĩs. ⁊ ſili' argueretur de iſta. aqua est frigida. ¶Quinto ſic. in iſta hõ est aĩalitas ꝓdicatuꝫ ẽ de eſſentia ſubiecti. ⁊ tñ illa nõ ẽ in materia naturali: ſz i remota cũ ſit ipoſſibil': qz ꝓdicatũ ñ põt ꝛe dici de ſubiecto. ergo illa diffinitio conuenit

Ad argumenta alĩs a diffinito in oppoſitum. ¶Ad ꝓmũ dr ꝙ hz illa habitudo ſit forma reſpectu ſubiecti ⁊ ꝓdicati. tñ hz modũ materie reſpectu cõpoſitõis actualis ꝓpõnis ¶Ad ſecũdum dr ꝙ ſi capiaꝫ ens noiali' vt idẽ est ꝙ hñs eſſentiã: ſic est de eẽntia ſubẽ ⁊ etiã ceteroꝝ entiũ: et hoc mõ iſta. ſortes ẽ ens ẽ in materia naturali Sz ſi capiaꝫ pricipali' vt tñ valz ſic exñs: ſic ꝓuenit ſubẽ ꝓtingẽti: ⁊ ſili' ſortes. ⁊ ſic est in materia ꝓtingẽti. ⁊ ſic nõ ẽ idẽ ꝓdicatũ illi⁹, ꝓpõnis nec eadẽ, ꝓpõ. dũ ẽ in materia naĩali ⁊ ꝓtingẽti ¶Ad tertiũ dr ꝙ hz hõ nõ ſit de eſſentia aĩalis in cõ: est tñ de eſſentia aliquoꝝ ſuppoſitoꝝ aĩalis. ſ. illoꝝ q̃ ꝓtinẽtur ſub hoĩe. etiã in iſta, aĩal est hõ. aĩal ſupponit ꝑ ſius ſuppoſitis. ⁊ hõ, ꝑ natura ſimplici. Et ſic vificatur locutio, ꝑ ſuppoſitis aĩalis q̃ ſunt ſub hoĩe. ideo ꝓdicatũ est de eſſentia ſubiecti quãtũ ad ſuppoſita, ꝑ quib⁹ verificatur de ipõ. ⁊ in iſta. hõ est homo. homo in ſubiecto ſupponit, ꝑ ſuppoſitis. ⁊ in ꝓdicato, ꝑ natura ſimplici. ideo predicatũ est de eſſentia ſubiecti ¶Ad quartũ dr ꝙ hz eſſe calidũ nõ ſit ꝑpriũ ignis quarto mõ: ẽ tñ proprius eius ſecõ mõ. ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ ſit in materia naturali: qz ꝑpriũ ſecõ mõ ⁊ quarto mõ neceſſario cõueniũt ⁊ ſemp: nõ facium ꝑpoſitionẽ in materia naturali. Et de iſta aqua est frigida dr ꝙ ſi eſſe frigidũ dicat aptitudinem est in materia naturali ⁊ est ꝑpriuꝫ aque ſecõ mõ. ſed ſi dicat actũ ẽ i materia cõtingẽti. ⁊ põt adeſſe ⁊ abeſſe ipſi aque ¶Ad quintũ dr ꝙ hz aĩalitas ꝑm rem ſit de eſſentia hoĩs nõ tñ ꝑm modum qui predicatur in illa, ꝓpoſitione. qz ibi ꝓdicat in abſtracto prout ſumitur cum preciſione ſuoꝝ inferiorum. ideo ſub tali mõ non conuenit ſubiecto ſed illa est in materia remota ideoꝛẽ.

Contingens est illa in qua predicatuꝫ poteſt adeſſe et abeſſe ſubiecto preter ſubiecti corruptionẽ: vt homo est alb⁹ homo non est albus Remota. est illa in qua ꝓdicatũ non poteſt cõuenire ſubiecto: vt homo ẽ aſin⁹.

¶ Post q̄ acto: determinauit de materia natu rali. hic p̄fr determinat de materia ꝓtingēti r remota. r primo de materia cōtingenti que sic diffinit. ¶ Materia cōtingēs est illa in qua p̄dicatū p̄t adesse r abesse subiecto preter subiecti corruptionē. vt hō currit. in hac diffinitōe ponitur adesse ad differentiā materie remote in q̄ p̄dicatū nō p̄t ꝓuenire subiecto. r ponitur abesse ad differentiā materie naturalis in q̄ predicatū non potest abesse subiecto

Pro quo sciēdū est primo q̄ materia dicit cōtingēs eo q̄ p̄dicatū cōtingenter cōuenit subiecto. illud aūt qđ contingēter cōuenit talem p̄t sibi adesse cū nō habeat repugnātiā: r etiā p̄t tali subiecto abesse q: nō cōuenit necessarie. ideo qđ ꝓtingēter in est p̄t nō inesse. ¶ hō bñ diffinit materia contingens est in qua p̄dicatū p̄t adeē r abesse subiecto. nō tñ est intelligēdū q̄ possit adeē r abeē simul ſm actū q: hoc ꝙplicat p̄dictionem. ſz ſm aptitudinem r successiue q̄tū ad actum

Secundo sciendū est q̄ cōtingens a quo venit cōtingēs dupl'r accipit. vno mō ꝓ omni eo qđ p̄t eē r conuertitur cū possibili. r dr tā de necessario q̄ de nō necessario. Alio mō spāliter ꝓ cōtingēti nō necessario: qđ p̄t esse r nō esse. r dividit per contingēs natū ad vtrūlibet r cōtingēs rar. Contingēs natū est qđ est magis determinatū ad eē q̄ ad nō esse: vt frig⁹ in byeme. Et ꝓtingēs rarū est qđ est magis determinatū ad nō eē q̄ ad esse. sicut bos nat⁹ cū duob⁹ capitib⁹. Contingēs ad vtrūlibet est quod nō magis determinatū est ad eē q̄ ad nō eē: sicut viz ludentes. Et a cōtingenti hoc mō accepto venit cōtingenter qđ denotat materiā ꝓtingētē: r nō a contingēti cōi accepto. q: tale ꝓtingēs nō semp p̄t eē r nō eē. cū dicat ď necessario qđ nō est cōtingēs

Tertio sciendū est q̄ materia remota ē illa in qua p̄dicatū nō p̄t cōuenire subiecto: vt hō est asin⁹. r rō est. q: in materia remota p̄dicatū habet repugnātiā r distātiā cū subiecto: r a tali repugnātia vel remotione p̄dicati a subiecto dr materia remota. illd aūt qđ hz repugnātiā cū aliquo nō p̄t sibi cōuenire. sicut asin⁹ repugnātiā quā hz cū hoīe p rōnale nō p̄t sibi cōuenire. ¶ hō bñ dr materia remota est in qua predicatum nō p̄t cōuenire cū subiecto. ꝓpter remotionē eius a subiecto

Quarto sciendū est q̄ tripliciter p̄t fieri remotio p̄dicati a subiecto vno mō ꝑ negationē negando ipm a subiecto alio mō removēdo ipm de ꝓpositione r a subiecto ſm vocez. r de istis remotionib⁹ nō est ḃ ad ꝓpositū. Alio mō q̄ removeat p̄dicatū ſm suū significatū a subiecto. ꝓpter repugnātiam quā hꝫ ad inuicē. r a tali remotiōe ꝑ repugnātiā predicati a subiecto dr materia remota. Ex quo ptz q̄ ꝓpositōes affirmatiue in materia remota sunt false: r negatiue ve. sic in materia naturali affirmatie sunt ve r negatie false. ī ꝓtingēti vo affirmatie r negatie p̄nt esse ve r false r per hoc patent diffinitiones istarum materiarum.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. ista est in materia cōtingēti. hō est ḡtus. r tñ ḡtū nō p̄t abesse subiecto. igit. Maior: ptz. q: illa ꝓpositio nō est in materia remota vt ptz ex diffinitōe nec in materia naturali cū p̄dicatū nō sit de essentia subiecti vel ꝓpriū ei⁹. ḡ est in materia cōtingenti ¶ Secō sic. ista est in materia cōtingēti corvus est niger. r tñ predicatus nō p̄t abesse subiecto cū sit accidēs ei⁹ inseparabile. ergo cōtra diffinitionē ¶ Tertio sic. in ista. hō vivit predicatū p̄t a deē r abeē subiecto r tñ nō est in materia cōtingēti: cū vita sit de eē hoīs r eadem cū aīa ei⁹. r silr de ista. hō ē. ḡ illa diffinitio cōuenit alijs a diffinito ¶ Quarto arguit sic. hec est in materia remota. fortes ē albedo vel q̄litas: r tñ p̄dicatū p̄t cōuenire subiecto. ḡ male diffinit materia remota ¶ Quinto sic. ista ē in materia remota. hō nō est asin⁹ cū affirmatia r negatiua sūt in eadē materia. r tñ p̄dicatū p̄t cōuenire subiecto q: ve enunciat de ipo: ergo diffinitio est mala

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad p̄mū dr q̄ ista hō ē ḡtus est i materia naturali. Et ſz ḡtū nō sit. p̄t hoī ḡrto mō: ē tñ sibi. ꝓprie ſcdo mō: r ḡrto mō. p̄t respectu corpis de gñe sui. Ec qđ ē supius ad hoiez. ¶ illa ē in materia naturali sicut r ista. hō est risibil'. ¶ Ad scām dr q̄ ſz niger nō possit facilr abeē corvo remanēte ib⁹ sit is ꝓncipijs cōplexionalib⁹ tñ p̄t sibi abeē permutationē sue cōplexionis. vñ nō dr accidens inseparabile q: nullo mō possit separi sed q: cuz difficultate ¶ Ad tertū dr q̄ si vivit dicat actū vinēdi r eē actuale vuētis sic. p̄t abeē hō r illa est in materia ꝓtingēti: ſz si dicat aptitudinē sibi cōuenit naturalr r nō p̄t sibi abeē: r illa est in materia naturali: r silr ista. hō est. ¶ est p̄t dicere actū q̄ ꝓtingenr aduenit cuilz rei create. r sic ē in materia cōtingēti: vel eē possibile r in suis causis: qđ sp cōuenit rei. r sic est i materia naturali ¶ Ad quartū dr q̄ albedo ē

rem p̄t inesse subiecto: nō tñ ſm denotatōez vt designat in abstracto q: designat cū passione subiecti. r sic nō p̄t verificari de subiecto: cū secuz habeat repugnātiam sub tali modo significādi ¶ Adquintū dr ſz istud p̄dicatū vere enūciatur negatiue de subiecto: nō tñ ꝓpter ḃ hz cōuenientiā cū eo: ſz magis repugnantiā. q: dicit de alio negatiue nō sumit ab esse ſz pot⁹ a non esse

Lex siue natura cōtrariarum talis ē q̄ si vna ē ṽa reliqua ē falsa r nō ecōuerso. p̄nt enī ambe simul esse false i cōtingenti materia: vt oīs hō est alb⁹: nullus hō ē albus. i naturali vero materia r remota semp vna ē ṽa r reliqua falsa. vt oīs hō est aīal: nullus hō est aīal. oīs hō ē asinus: nullus hō est asinus:

¶ Post q̄ acto: determinauit de materia ꝓpositionū cui⁹ cognitio valet ad cognoscendū leges oppositionū. hic p̄fr ꝓsequit determinando de illis legib⁹ ꝓpōnū oppositar. Et q: propōnes ꝓprie p̄cedūt oēs alias oppositōes ſm ordinē superiorit⁹ positas: eo q̄ ꝓprie sunt ābe vles r p̄nt p̄fectoe ē ꝓtitatē alijs ꝓpōib⁹ oppositis tō ḃ acto: determinat ď lege ꝓriar⁹ pus q̄ de alijs

Primo sciendū est q̄ ꝓtrarie nū q̄ p̄nt esse sil' ve in q̄cūq: materia. cuius duplex est rō. Pria ē q: in ꝓpōne vna ē vlis affirmatiua denotās predicatū cōuenire subiecto ꝓ oī supposito eius. r alia est vlis negatiua denotās p̄dicatuz remoueri a quolz supposito subiecti. ſz q: ipossibile est idez p̄dicatū sil' conuenire cuilz supposito subiecti r a quolibet removeri: q: hoc ꝙplicat p̄dictionē. tō due cōtrarie nō p̄nt sil'eē vere. Scda rō est q: si due ꝓpōnes ambe sunt vles sint simil' vere r ad veritatem vlis sequit veritas ꝑticularis p legē subalternar. due subcōtrarie q̄ ambe sunt ꝑticulares essent sil' vere cū ipis: r p ꝓpōnes, ꝓpōnes contradictorie essent simul vere: quod est impossibile. ergo contrarie non possint simul esse vere

Secundo sciendū est q̄ due cōtrarie bñ p̄nt eē simul false in cōtingenti materia: dū tñ accidēs est separabile. cuius rō est. q: in materia contingēti p̄dicatum p̄t cōuenire subiecto ꝑ aliquib⁹ suppositis: r ꝓ aliquib⁹ nō. sicut albū conuenit homini ꝑ aliquibus suis suppositis r ꝓ quibusdā non sed ꝑ illa pte qua nō conuenit subiecto vlis affirmatiua falsificatur: r ea pte qua cōuenit vlis negatiua redditur falsa. igitur in tali materia cōtingenti contrarie p̄nt sil'eē false. Et dr notanter. dū accidens est separabile. q: si esset inseparabile affirmatiua semper esset vera: r negatiua falsa: r sic nō possent simul esse false.

Tertio sciendū est q̄ due cōtrarie i materia naturali r remota nūq̄ possunt simul esse false. cui⁹ rō est: q: in cōtrarijs i materia naturali ſp vlis affirmatia est ṽa. cū predicatum subiecto cōueniat ꝑ quolz supposito r vlis negatiua falsa. Et econuerso est in materia remota: vlis affirmatiua est falsa r negatia vera: r sic ibi due cōtrarie nūq̄ p̄nt sil'esse false. Ex quib⁹ ptz q̄ tres sunt ptes in lege ōtrariū. ¶ Prima est q̄ cōtrarie numq̄ p̄nt eē simil' vere: sed repugnāt in veritate ¶ Scda est q̄ i materia contingēti p̄nt simul esse false. r sic nō repugnant in falsitate ¶ Tertia est q̄ in materia naturali r remota non possunt simul esse false

Quarto sciendū est q̄ repugnantia in veritate conuenit contrarijs ratione forme siue oppositionis. q: in quacūq: materia sint conuenit ipsis semp. ideo ptinet formaliter ad legē ipārum. sed repugnātia in falsitate q̄cūq: conuenit ipsis: vt i materia naturali r remota: r q̄cūq: nō vt in ꝓtingēti. r sic repugnātia in falsitate nō ꝓuenit ipsis ratiōe forme siue oppositionis: sed ratione materie. ideo non pertinet formaliter ad legem ipsarum: sed primum membrum scilicet repugnantia in veritate.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. Oīs lex est constitutio quedam precipiens bonum vel prohibens malum. sed in contrarijs non est talis constitutio. igitur nulle sunt leges contrariarum. ¶ Secundo sic. iste. omnis homo currit: r nullus homo currit. possunt simul esse vere qnia ambe simul habent potentiam ad hoc q̄ sint vere: cum nunc quelibet sit in potentia ad veritatem. igitur contrarie possunt simul esse vere. ¶ Tertio sic. iste contrarie antur. omnis homo est totum in quantitate. r nullus homo est totum in quātitate. r tamē sunt simul vere. ergo contrarie possunt simul esse vere. ¶ Quarto sic. in contrarijs includūt subcōtrarie. igit si ꝓtrarie sunt simul false sequitur q̄ r subcontrarie quod est impossibile. igi-

tur cõtrarie nõ possunt simul esse false in ꝓtingenti materia. ¶ Quinto sic. iste cõtrariaꝫ in materia naturali vel remota. oñe aial est bõ. nullũ aial est homo. ꝛ tñ sunt simꝫ false. igit cõtrarie in materia nãli pñt simul esse false.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad ꝑmũ dr ꝙ lex vno modo capit ꝑprie vt est regula opationũ humanarũ docẽs modũ bñ viuẽdi: sicut est lex natura diuina vel bũana: ꝛ hoc modo ẽ ꝑcipiens bonũ: vel, phibens malũ: ꝛ sic nõ capit in ꝓposito. Alio modo capit similitudinarie vt est de modo repugnãtie, ꝓpõnz oppositarũ: ꝛ solũ hoc modo capit hic ꝛ quenit contrarijs ¶ Ad scõm dr ꝙ hec est duplex: ꝛtrarie pñt simꝫ esse vere: ꝙ hec determiatio simul põt referri ad pñt: ꝛ sensus istius est. simul bñt potentiaꝫ vt sint vere: ꝛ hoc modo est ỽa. Alio modo põt referri ad esse ỽe: ꝛ sic est falsa. ꝛ sensus istius est ꝙ ꝛtrarie pñt simul esse vere: ꝛ sic põnit simul in pñti loco. ¶ Ad tertiũ dr ꝙ si in ullis bõ distribuaꝫ sic sũt ꝑticularia: ꝛ tũc ista est falsa. oĩs homo est totũ in ꝙtitate: ꝛz si homo teneaꝫ ibi simpliciter ꝓ seipso distributo: sic non sunt ꝛtrarie. ꝙ ambe sunt singulares: ꝛ ita dz teneri homo de vi ꝛmonis rõne illius attributi totũ in ꝙtitate. ¶ Ad quartũ dr ꝙ ad falsitatez vlis nõ sequit falsitas ꝑticularis: tõ nõ oportz ꝙ si due subcõtrarie includanꝫ in duabꝫ cõtrarijs simul falsis ꝙ ꝓpter hoc sint false. ¶ Ad ãntuz dr ꝙ lz ille sint in materia remota vel naturali: tñ ibi est ꝑdicatio indirecta. ꝛ hoc qđ dicũ est ꝑpus ꝙ cõtrarie in illis materijs nõ possunt simul esse vere: debz intelligi in predicatione directa ꝛ ordinata. vñ lz illa. oĩs bõ est aial sit in materia naturali: tamẽ ista. oñe aial est homo. vonit in materia remota: ꝙ aial ibi stat nõ solũ ꝓ bomibus. sed etiã ꝓ alijs aialibus ꝙbus homo nõ põt cõuenire.

Lex sine natura subcõtrariaꝫ talis est: ꝙ si vna est falsa reliqua est vera ꝛ nõ econtra. pñt cũ ambe simul esse vere in cõtingẽti materia. vt q̃daz hõ est albꝰ. q̃daz hõ nõ ẽ albꝰ. Sñ lex subcõtrariaꝫ ꝙtrario mõ se hz legi ꝙtrariaꝫ. Lex sine natura ꝙtradictoriarũ talis ẽ: ꝙ si vna ẽ ỽa reliqua ẽ falsa ꝛ nõ ecõuerso In nulla cũ materia pñt eẽ sil' ỽe aut falsc: vt oĩs homo ẽ aial: quidã homo non est aial.

¶ Postꝫ actor determiaut de lege ꝓtrariarũ hic ꝓnter determiat de le subcõtrariarũ in qua sunt plures ꝓtes sicut in lege ꝓtrariarũ. ¶ Prima est ꝙ due subcõtrarie in nulla materia pñt simul esse false: cuiꝰ rõ est: ꝙ si due subcõtrarie pñt simul esse false: due ꝓtradictorie erũt simul false. vt si iste subcõtrarie. q̃daz hõ currit. q̃dã homo nõ currit. sint false. cũ ad falsitatẽ ꝑticularis sequaꝫ falsitas vlis. vt ad falsitatẽ istius aliqs homo currit: sequit falsitas istius. oĩs hõ currit. ꝛ due cõtradictorie erunt simul false qđ est inconueniens. ideo si in subcõtrarijs aliqua sit falsa reliqua erit vera ꝛ nõ ecõuerso.

Primo sciendũ est ꝙ scda ps legis subcõtrariarũ talis est ꝙ due subcõtrarie in materia ꝓtingẽti pñt simul esse vere. rõ est. nã in materia ꝓtingẽti ꝑdicatũ põt inesse subiecto ꝓ aliquo supposito ꝛ ꝓ alio nõ inesse: sed ꝓ illo supposito cui cõuenit verificaꝫ ꝑticularis affirmatua: ꝙ ad veritatẽ eius sufficit ꝑdicatũ eius inesse subiecto ꝓ vnico supposito ꝛ ꝓ supposito cui nõ inest verificaꝫ ꝑticularis affirmatua: ꝙ ad ỽitatẽ eius sufficit ꝑdicatuz remoueri ab vnico supposito subiecti. tõ in materia ꝓtingẽti due subcõtrarie pñt sil'esse ỽe: vt iste. q̃daz hõ est cecus. q̃daz homo nõ est cecus

Secundo sciendus est ꝙ in materia naturali ꝛ remota subcontrarie nũq̃ pñt simul esse vere. rõ est: ꝙ in materia naturali ꝑdicatũ inuenit oi supposito subiecti. tõ negatiua sp est falsa: ꝛ affirmatiua sp̃ vera. Sed in remota ꝑdicatũ remouet a quolibet supposito subiecti. tõ semp affirmatiua est falsa: ꝛ negatiua vera. Ex quo ptz ꝙ tres sunt ptes in lege subcõtrariarũ. ¶ Prima est ꝙ pñt simꝫ esse false. ¶ Scda est ꝙ pñt esse simꝫ vere in ꝓtingẽti. ¶ Tertia est ꝙ in materia nãli ꝛ remota nũq̃ pñt esse vere nec false. ꝛ sic sp repugnãt i falsitate. ꝛ ꝝ inuenit eis rõne fore siue oppositiõis. tõ ptinet formaliꝫ ad legẽ ipsaꝫ. Qñ ꝙz repugnãt in veritate ꝛ qñq̃ nõ. tõ inuenit ipsis rõne materie nec ptinet formaliꝫ ad legem ipsarũ. Vñ ptz ꝙ lex subcõtrariariz ecõtrario

Tertio se habet ad legem cõtrariarum. sciendũ est ꝙ due cõtradictorie i nulla materia pñt simꝫ esse vere. Cuiꝰ rõ est: ꝙ in ꝓtradictorijs denotaꝫ idẽ inesse ꝛ nõ inesse eidem ꝙ: idez affirmaꝫ ꝛ negaꝫ de eodez. sed impossibile est idẽ inesse ꝛ nõ inesse eidẽ. Hoc eñ est ꝑmũ ꝓncipiũ oĩum cõplexoriz. tõ ꝑdictorie nãꝫ pñt sil'esse ỽe: ſz si vna ẽ ỽa: alia est falsa.

Quarto sciendũ est ꝙ ꝓtradictorie in nulla materia pñt simul eẽ false. Ratio est ꝙ si possent simul esse false cũ vnũ ꝑdictoriuꝫ sit ens ꝛ aliud non ens: sequit ꝙ inter ens ꝛ non ens esset dare medium. sed hoc est impossibile: ꝙ ens continget oĩa entia ꝛ oẽ aliud ab ente dr non ens. ideo ꝑdictorie non pñt simul esse false. ꝛ sic habent repugnantiã in veritate ꝛ falsitate simul. ꝛ vtrũq̃ ptinet formaliter ad legẽ ipsaꝫ. ꝛ hoc est ꝙ dr ꝙ ꝑdictorie magis opponũtur q̃ contrarie ꝛ subcontrarie. ꝙ contrarie in veritate opponũtur. subcontrarie in falsitate, solũ. subalterne in quãtitate solum.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. due contrarie pñt simul esse false. sed falsitas vniuersalis prouenit ex falsitate alicuiꝰ ꝑticularis eiꝰ. igit ad falsitatẽ contrariaruz oportet ꝙ subcontrarie sint simul false ¶ Secũdo sic. idem nõ põt inesse ꝛ nõ inesse eidẽ nec vere affirmarie negari de eodẽ. ſz in subcõtrarijs ſp idẽ affirmaꝫ ꝛ negatur de eodẽ. igit in materia ꝓtingẽti non pñt simul esse vere ¶ Tertio sic. iste sunt vere sil'. qđ dã ens est bonũ qđã ens nõ est bonũ. ꝛ tñ sũt in materia naturali q: bonũ est, ꝓprietas entis ergo in materia naturali subcontrarie possunt simul esse vere: qđ est ꝓtra legẽ eaꝫ ¶ Quarto sic. in morte sortis sortes habet simul esse ꝛ nõ esse. igit duo ꝑdictoria q̃ñq̃ sunt simul vera. antecedẽs ptz: ꝙ si eẽ ꝛ nõ eẽ sibi nõ, sil' inuenirẽt in eodem instãti sibi inuenirẽt in diuersis instãtibus ꝛ ibi cẽt rps intermediũ i quo sortes nec haberet esse nec nõ eẽ. ꝛ sic due ꝓtradictorie essent simul false. ꝛ cũ hoc sit impossibile oportet dare ꝑmũ qđ simul habet esse ꝛ nõ esse. ¶ Quinto sic. vnũ ꝓtradictoriuꝫ est falsuz. igitur alterũ est falsum: ꝛ sic pñt simul esse falsa: ꝓña tenet ꝙ: vel alterꝫ est falsuz vel nõ alterꝫ. si nõ alterũ cũ non alterꝫ ꝛ neuterũ ꝛpolleant sequit ꝙ neutrum erit falsum sed ambo erunt vera.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad ꝑmũ dr ꝙ ad falsitatẽ vlis nõ sequit falsitas ꝑticularis eiꝰ sed tñmõ vniꝰ suaꝫ singulariũ. ꝛ ſz veritas vniꝰ singularꝭ sufficiat ad veritatẽ ꝑticularis: tñ falsitas singularis nõ sufficit ad falsitatẽ ꝑticularis: ꝙ plus requirit ad veritatez singlaris q̃ ꝑticularis. ſ. ꝑdicatũ inesse ꝛ nõ inesse, ꝓ vno supposito determiato qđ nõ requirit ad ꝑticularẽ ¶ Ad scõm dr ꝙ lz idẽ nõ possit inesse ꝛ non inesse eidẽ in nũero: tñ põt inesse ꝛ nõ inesse eidem in specie ꝓ diuersis suppositis. ꝛ sic ꝓ diuersis suppositis verificantur subcontrarie ¶ Ad tertium dicitur ꝙ si capiatur bonum vt est passio entis ꝛ cõuertit cũ ente illa sunt i materia naturali ꝛ negatiua ỽa falsa. ſz si capiaꝫ vt dicẽ bonitatẽ moris illo mõ est accidẽs respectu entis. ꝛ illa sunt i materia contingẽti ¶ Ad quartum dr ꝙ in morte sortis ipse bz eẽ ꝛ non eẽ in eodẽ instãti capto materialiter: diuerso tñ formaliter. ꝙ vt est finis ꝓteriti habz in eo eẽ: ꝛ vt est ꝓncipiũ futuri habet in eo non eẽ: ꝛ ꝙ nõ ẽ idẽ instãs formaliter: ideo eẽ ꝛ nõ eẽ dicunt simꝫ conuenire sorti. nec etiã ꝙptz ibi esse ꝑpus medium. ¶ Ad ãntũ dr ꝙ alterꝫ vno modo tenet indefinite vel ꝑticulariter vt tñ valet sicẽ vnũ vel aliqđ ꝛ sic bñ sequit vnũ ꝑdictoriuꝫ: ergo ꝛ alterũ. et valet ꝓbatio ꝑpetue. Alio modo relatiue, vt ẽ relatiuũ diuersitatis: ꝛ sic consequentia non valet nec probatio eius: quia hoc modo non alteruz et neutrum non equipollent

Lex sine natura subalternaꝫ talis est ꝙ si vlis ẽ vera sua ꝑticularis erit vera: ꝛ nõ econuerso Potest cui ꝑticularis esse vera sua vlis exĩte falsa vt q̃dã hõ ẽ albꝰ oĩs hõ ẽ albꝰ. ſz si ꝑticularis est falsa vlis erit falsa ꝛ nõ econuerso vt quidam homo est lapis. omnis homo est lapis.

¶ Postꝫ actor determiaut de lege ꝑdictoriaꝫ q̃ repugnãt i q̃litate ꝙtitate sil'. Vñ ꝑpetue determinat de lege subalternaꝫ q̃ repugnãt in ꝙtitate solũ. Subalterne eñ nõ repugnãt in veritate: ꝙ pñt sil'eẽ. ỽe nec in falsitate ꝙ pñt sil' esse false nec in q̃litate. tõ solũ repugnãt in ꝙtitate. ideo ĩter oẽs ꝓpões subalterne minime repugnant siue opponũtur. rõna cuiꝰ auctor vltimo determinat de ipsis: ꝛ primo ꝓdicit. ꝙ si vniuersalis est vera particularis est vera: ꝛ non econuerso.

Primo sciendũ est ꝙ ad veritatẽ vlis sequit veritas ꝑticularꝭ sibi subalterne. Cuiꝰ sunt due rões. Prima ꝙ si ꝑdicatuz ỽe dicaꝫ de quolibet supposito subiecti sicut dicit vlis etiã ỽe dicẽ de aliquo supposito subiecti qđ sufficit ad veritatẽ ꝑticularis. tõ ad veri

tatē vlis sequīt veritas sue pticularis. Scōa rō est:q; si vlis ē vera sua pticulari exīte falsa sequit̄r q; ꝺictorie essent sil' ve: sil' false.q; si ista esset vera. oīs bō currit:: ulla falsa.quidaꝫ bō currit. subcōtraria ist⁹.s.q̄dā bō nō currit. p legē subcontrariaꝫ eēt va. sed ß.aliq̄s bō nō currit ꝺicat prime.s.oīs bō currit:q; ponebat va.igit due ꝺictorie erūt vere sil'. etiā si illa sit va.oīs homo currit p legē ꝺriarū sua ꝺria erit falsa.f.null⁹ homo currit. Sz ista cōtradicit illi pticulari.aliq̄s homo currit.ideo si ista ponat falsa: vlis va due ꝓtradictorie erūt sil' false:qꝺ est impossibile. ideo relinquitur q; si vniversalis est vera sua particularis erit vera

Secundo sciendū est q; ad veritatē pticularis non sequit̄ veritas vlis. Ratio ē:q: in materia ꝓingēti ꝑdicatū p̄t contingere alicui suppositō: tñ non convenire oībus. ido pticularis potest ee va:q: ad ip sam sufficit ꝑdicatū ve dici de subiecto pro aliquo: vl' tñ exīte falsa. ido q̄ntus ad vitatē vlis sequat veritas pticularis. nō tñ econuerso.

Tertio sciendū est q; ad falsitatē pticularis sequit̄ falsitas sue vlis Ratio est.q: si ꝑdicatū nō vificet de aliquo suppositō subiecti qꝺ req̄rit ad vitatē pticularis nō verificabit de quolibz sicut req̄rit ad vitatē vlis igit̄ si pticularis est falsa sua vlis est falsa. Sz nō econuerso. etiā si pticularis poneret falsa: non vlis ei⁹ seq̄ret q; due ꝺictorie essent simul vere: simul false:qꝺ ꝓbaret eodem mō sicut probatū est in ꝓma pte legis subalternarum.

Quarto sciendū est q; ad falsitatē vlis nō sequit̄ falsitas pticularis. Rō est.q: ad falsitatē vlis sufficit ꝑdicatū falso dici de aliquo supposito subiecti.: ad falsitatē pticularis req̄rit falso dici de oībus. Sz si falso dicat de vno nō oportet q; falso dicat de oībus alīs. Ideo ad falsitatē vlis nō sequit̄ falsitas pticularis.: boc i materia ꝓingēti. q: i materia naturali: remota si vlis sit falsa etiā: pticularis.: p boc babētur ꝙtuor ptes q̄ sūt in lege subalternar. Ex ꝑdictis colligit̄ q; ad veritatē vlis affirmatie ꝑdicatū debz unicē subiecto.p quolibet supposito.: ad falsitatē sufficit q; removeat ab aliquo seu vnico supposito Sz ad veritatē pticularis vel indefinite sufficit ꝑdicatū verificari de subiecto pro vnico supposito ei⁹.: ad falsitatez ei⁹ oportet ipm falso dici de quolibet supposito:: ad veritatē singularis req̄rit q; verificet de vnico determinato supposito:: ad falsitatē q; removeat ab quoꝫ

Sed contra predicta arguit̄. Primo sic. ad positiōem vlis nō seq̄t positio pticularis: vt ad positionē aīalis nō sequit̄ positio hois. ergo ad veritatē vlis non req̄ritur veritas pticularis. ¶ Scōo sic. non seq̄tur. oē aīal p̄ter sortez currit:q; qꝺā aīal p̄ter sortē currit. igit̄ ad veritatem vlis nō sequit̄ vitas pticularis ¶ Tertio sic. ad veritatē bui⁹.q̄dā bō est aīal. seq̄tur veritas bui⁹ oīs bō est aīal:: ad istaz. aliq̄s sol lucet seq̄tur ista. oīs sol lucet:igitur ad veritatez pticularis seq̄tur veritas vlis. ¶ Quarto arguit sic in oī bona ꝓpa cōsequēs includit̄ i antecedēte. Sz i falsitate pticularis nō includit̄ falsitas vlis. q: in omni pticulari non includitur vniversalis sua ergo ad falsitatē pticularis nō seq̄tur falsitas vlis ¶ Quinto sic: vbicūq; subiectū tenetur pro equalib⁹ suppositis:: vbi est idez ꝑdicatū est eadem cā veritatis: falsitatis. Sz in vniversali et pticulari ei⁹ subiectū teneat̄ p cōplib⁹ suppositis alias nō essent oppositē. igitur habent eandez causam veritatis: falsitatis. ergo. ad falsitatē vniversalis sequitur falsitas particularis.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmū ꝺr q; ad positionē vniversalis incōplexi qꝺ est suppositus alicui⁹ inferioris nō seq̄tur positio sui pticularis. sed ad positionē vlis cōplexi qꝺ ē, ꝓpositio vniversalis sequit̄ positio sui particular. : de isto vniversali solū est hic ad ꝓpositū ¶ Ad secundū ꝺr q; ibi male capit̄ pticulare illius ꝓpositionis vniversalis:q: exceptio non p̄t addi termino capto pticularit̄ Sz debet sic capi sua pticularis. aliqꝺ aīal aliud a sorte currit.: tūc bene seq̄tur ad suā vniversalē ¶ Ad tertiū ꝺr q; licet in illis ꝓpositionib⁹ ad pticularē sequatur vlis. hoc tñ nō est rōne modi enūciandi. Sz tñ gra materie. q: nō seq̄tur in oībus. vñ due ptme sunt in materia naturali in q̄ vniversalis: pticularis ei⁹ equipollēt quo ad veritatē: et in alīs est vnū solū suppositū subiecti. ḡre si pticularis est vera etiā vniversalis ¶ Ad quartū ꝺr q; licet in falsitate pticularis non includat̄ formaliter falsitas vniversalis: tñ includit̄ virtualiter q: i boc q; ꝑdicatū falso ꝺr ꝓ quolibz supposito subiecti includitur q; falso ꝺr ꝓ aliquo qꝺ sufficit ad falsitatem vniversalis ¶ Ad ultimum dicitur q; in vniversali et particulari subiectū dicitur de equalib⁹ suppositis nō tñ in eodem mō. q: in vniversali distribuit: tenetur in actu ꝓ oībus suppositis ei⁹. : in particularib⁹ solū tenet̄ ꝓ oībus i aptitudine: nō i actu cū nō

distribuat.: sic ptz de lege subalternarum.

Tez ꝓponū cathegoricarū vtroq; termio principāt suuz ordine econuerso triplex est conuersio. scz simplex per accidens: per contrapositionem.

¶ Post q; auctor determinauit superi⁹ de oppositione que est passio ꝓpositionū principiantium vtroq; termino eodem ordine. hic p̄r determinat de cōuersione q̄ est passio ꝓpositionū principiantiū vtroq; termino ordine econuerso.: q: cōuersio ꝺr analogice.i. fm prius: posterius de suis speciebus. ideo auctor non diffinit eam in cōi: sed ꝺividit: postea diffinit eā in suis speciebus. hic tñ videndū est de ratione eius in cōi

Primo sciendū est q; cōuersio accipit̄ dupliciter. Uno mō gñaliter ꝓ quacūq; mutatione rei de vno in aliud: sicut ē cōuersio de bono in malū: vel cōuersio aque in vinū.: sic ꝺr tam de cōuersione terminoꝝ: q; rerū: ꝓpositionū. Alio mō capitur ſpaliter solū pro mutatione vni⁹ ꝓpositionis in aliam q̄ est conversio ꝓpositionis: sic ē, ꝓprietas ꝓpositionū que convertuntur:: sic ꝑsideratur hic: et nō primo modo.

Secundo sciendū est q; conversio ꝓpositionū aꝺhuc accipitur tripliciter. Uno mō cōiter ꝓ omni mutatione vnius ꝓpositionis in aliaz:: sic cōtinet sub se conversionē in terminis: cōuersionē in oppositā qualitatē: que cōueniunt ꝓpositionib⁹ de contingēti ad vtrūlibet. vt ꝺicēdo. sortē currere ē cōtingēs. ergo sortē nō currere est ꝓtingēs ¶ Secūdo mō capitur minꝰ cōiter prout est mutatio predicati in subiectū et econuerso. siue ibi sit bona ꝑpa siue nō. ¶ Tertio modo capit̄ ꝓprie. ꝓ ut est mutatio predicati in subiectū: et ecōtra cū bona ꝑpa vnius ꝓpositionis ad aliā. Uñ quia mutatio siue terminoꝝ cū qua est bona cōsequētia: debita ꝺr ꝺebita mutatio. ideo cōuersio magis ꝓprie significat mutationē siue terminoꝝ ꝓpositionis cū bona cōsequentia vnius ꝓpositionis ad aliam q̄ significet aliā mutationē.: soluz boc tertio mō sumitur hic cōuersio

Tertio sciendū est q; conversio sic diffinitur. Conuersio est, ꝓpositionū vtroq; termino participantiū oꝺine econuerso vnius ad aliā formalis consequētia. In qua diffinitione ponit̄ formalis consequentia loco generis. ipsa enim est superius ad argumentationē conuersionē: et ad alias simplices consequentias. Et est formalis consequentia que tenet in omnibus terminis simul forma arguendi retenta. Deinde ponit̄ propositionum vtroq; termino participantiū ad differentiā cōsequentie propositionum que nō sunt vtroq; termino participates: sicut est in enthimemate vel exemplo. Ponitur oꝺine econuerso ad differentiaz consequentie propositionū que sunt vtroq; termino participātes eoꝺem oꝺine. sicut est consequentia inter subalternas vel inter cōpollētes. Et quibus ptz q; in qualibet conversione cū sit quedam consequentia requirūtur due ꝓpositiones.: prima est conversa: et antecedēs respectu alterius. secunda vero ꝺicitur convertens: et est consequens ad aliam.

Quarto sciendum est q; ꝓpositionum cathegoricarum vtroq; termino participantiū oꝺine econuerso triplex ē conuersio. simplex. per accidens.: per cōtrapositionem. Cuius ꝺivisionis sufficientia ꝑ ꝺ habet̄ quia omnis conversio est consequentia vnius propositionis ad aliam cum mutatione situs terminorum. vel ergo in illis propositionibus terminī habent contrariam positionem: sic q; in vna ponātur finite: et in alia infinite: vel habent similem positionem sic q; eodez modo teneantur in vtraq;. Si primum sic est, conversio per cōtrapositionez. Si secundū boc est ꝺupliciter. vel vna propositio sequitur imediate: et cōuertibiliter ad aliam: : sic est cōuersio simplex vel nō convertibiliter: sed solum ex consequenti: sic est econuersio per accidēs in qua convertens nō sequitur imediate ad conuersam sed p alterum. scz ratione vni⁹ propositionis que seq̄tur primo ad conuersam: ad quaz sequitur sua conuertens vt infra patebit.

Sed contra predicta arguit̄. Primo sic, quersio ꝺr mutatio predicati in subiectum. sed predicatuz cū habeat rationem forme non p̄t mutari in subiectum quod habet rōnem materie. ergo ꝓuersio non est possibilis nec est passio, ꝓpositionuz ¶ Secundo sic. cōuersio est mutatio situs terminorum propositionis. igit̄ debet ꝺici passio terminoꝝ: nō ꝓpositionū ¶ Tertio sic. ꝓuersio nō est aliq̄ argumētatio cū in ipsa nō sit medium: : tñ in oī argumētatōe est aliqꝺ medium. igit̄ cōuersio nō est ꝑa formalis ¶ Quarto sic. homo: risibile cōuertūtur: non cōuertunt̄ ꝑ aliquā harū specierum cōversionis. igit̄ ponuntur male tñ tres spēs ꝓuersionū ¶ Quinto sic. Arī

toteles sufficiēter determinās de ꝓuersionib⁹ nō posuit cōuersionē p cōtrapositionē: igitur hic male ponit inter species cōuersionis.

Ad argumenta in oppositum. ¶Ad ꝑmū dr ꝙ cōuersio est possibilis cum omēs eius cause sint possibiles: lz ꝑdicatū formaliter sub intentione ꝑdicati nō possit mutari in subiectuz: tn ꝗtū ad illud qđ est bn mutat in subiectū t ꝑdicatū t ecōtra. ¶Ad scām dr ꝙ cōuersio debita ꝗtū ad rōnē a qua sumit nomē cōuersionis dicit mutatio situs termioz: dicit em cōuersio quasi simul versio subiecti in ꝑdicatū t ecōtra. t �sm hoc in suo noie nō est bona ꝓpōitia. lz ꝗtū ad id cui nomē imponit est ꝓpōitia cū mutatiōe termioz: t talis ꝓpōitia est passio ,ppōnuz t non termioz. t adhuc mutatio termioz nō ꝓuenit terminis �sm se: lz vt sunt ī ,ppōne: iō est passio ,ppōnis sibi cōuenies rōne termioz. ¶Ad tertium dr ꝙ lz cōuersio nō sit aliqua argumentatio: tn nō sequit ꝙ nō sit ꝓpōitia formalis: qz cōsequētia est quod dā supius ad argumētationē t simpliciter ꝓpōitias. cuiusmodi sunt cōuersio t cāpollentia. ¶Ad quartū dr ꝙ bō t risibile inter se cōuertunt p cōuertibilitatē t nō p cōuersionē. sic em dīt cōuersio t cōuertibilitas t cōuertēs. qz ꝓuertibilitas est passio termioz cōuertibiliū: q̄ de se inuicē vniuersaliter verificātur: lz cōuertentia est passio relatiuoz q̄ admittit eccm referunt: vt sunt pr t filius. t cōuersio est passio ,ppōnuz. ¶Ad ānt̄ū dr ꝙ aristoteles cōsiderat cōuersionē vt est ꝓncipiū reductiuū syllogismoz imꝑfectoz ad ꝑfectos. t qz cōuersio p cōtrapositionē ad b nō deseruit: qz in ipa nō manēt idē terminus simplr q̄ tñ debēt remanere in reductiōe syllogismoz: iō illā nō enumerauit aristoteles inter ꝓuersiōes. Dz Petr⁹ hysp. cōsideraut ꝓuersionē vt est passio ,ppōnis: et cōuersio p cōtrapositionē est qđaz passio eius: ideo ipsaz cū aliis enumerauit. Inde etiā ,patuit ꝙ auctor iste determinauit de cōuersiōe in ꝓmio tractatu vbi cōsiderat de enūciatione. t aristoteles de cōuersione in libro prioz determinat vbi considerat de syllogismis.

Conuersio simplex est qñ fit de subiecto ꝑdicati t de predicato subiecti: manēte eadē qualitate t quātitate. Et hoc modo cōuertit vniuersalis negatiua in seipsaz t particularis affirmatiua in seipsaz. vt nullus homo est lapis: ergo null⁹ lapis ē homo: quidā homo est aīal: ergo quoddā animal est homo.

¶Postq̄ auctor ꝓmisit diuisionē cōuersionis hic ꝓsequit determinat de mēbris eius. t qz in cōuersione simplici t p accidēs manēt idē termin t �sm rē t vocē. t in cōuersione p cōtrapositionē solū manēt �sm vocē t variant �sm signification. iō ꝓmus determinat de cōuersione simplici t p accidēs q̄ de alia. t qz in ꝓuersiōe simplici est solū mutatio situs termioz: t nō mutatio ꝗtatis nec q̄litatis ,ppōnis. t in cōuersione p accidēs est mutatio ꝗtatis cū mutatiōe situs terminoz: ideo ꝓmus agit de conuersione

Primo simplici q̄ p accidens.

scīendū est ꝙ cōuersio simplex est mutatio ꝑdicati ī subiectū t ecōtra: manēte eadē ꝗtitate t qualitate. In qua diffinitiōe ponit mutatio loco gn̄is. deinde ponit ꝑdicati in subiectū t ecōtra. ad differentiā cōuersionis p cōtrapositionē vbi nō mutat simplr ꝑdicatū in subiectū: lz mutant termini finiti ī termios infinitos: t sic variant �sm significata: vnde ponit. manēte eadē q̄litate t ꝗtate: ad oīam cōuersionis p accidēs vbi est mutatio ꝗtatis ,p positionis: nō tñ remanet hic eadē qualitas vl ꝗtas in numero: qz ꝓuertens t ꝓuersa numero differūt: lz solū manet eadē in specie.

Secundo scīendū est ꝙ ista ꝓuersio dicit simplex duplici ō causa. Prima qz ibi est simplex mutatio ꝑdicati in subiectū sine mutatione ꝗtatis vel terminoz finitoz in infinitos termios: sicut in cōuersiōe p cōtrapositionē q̄ nō est simplex mutatio: sed est mutatio cōplectēs plures mutationes. Secūda causa est: qz in hac ꝓuersione ,ppositio cōuersa p se ꝑmo. i. �sm se tota cōuertit t nō gratia ptis: sicut in cōuersione p accidēs vbi vniuersalis nō �sm se tota cōuertit: lz �sm suā ptem tantū. t inde est ꝙ in ista cōuersione vna ,ppositio simplr cōuertit in aliā. t ideo in ꝓuersione simplici est cōsequētia ꝓuertibilis: qz sicut cōuertens sequit ad cōuersam: ita econuerso. qđ tñ nō fit in cōuersione p accidens: vbi lz particularis conuertēs sequat ad vniuersalē: nō tamē econtra: vt lz sequat. omis homo est aīal. q̄dā aīal est homo: nō tamen ecōtra.

Tertio scīendū est ꝙ �sm ꝓuersionē simplicem cōuertit particularis affirmatiua qđ sic ꝓbat: qz bene sequit. quidaz homo est aīal. ergo quoddā aīal est homo. t ibi est mutatio ꝑdicati in subiectū t ecōtra: igit ibi est bona cōuersio. antecedēs ptz: qz si ista sit vera ,quidaz homo est aīal. optz ꝙ aliqđ idē sit homo t aīal. tunc signet illud idē qđ sit homo t aīal. t vocet sortes. t arguit sic p silogismū expositoriū. i. ex singularib⁹ factū. sortes ē homo: sortes est aīal. ergo quoddā aīal ē homo. t sic ista quoddā aīal est homo. sequit ad illā. s. ,quidaz homo est animal. ad quā sequitur ꝓmissa illi⁹ silogismi expositorij.

Quarto scīendū est ꝙ ista conuersione etiā ꝓuerit vniuersalis negatiua. qđ ꝓbat sic. qz bn sequit. nullus homo ē lapis. ergo nullus lapis est homo. qz ois ꝓpōitia est bona in qua ex opposito cōsequentis sequitur oppositum antecedētis: sed sic est de ista: qz ad istā que est cōtradictoria ꝓsequētis. ,quidaz lapis est homo: sequitur ista. ,quidam homo est lapis per cōuersionē simplicē ꝑticularis affirmatiue iaz ,patuit. t illa est oppositū antecedētis. g̃ ꝓma ꝓpōitia fuit necessaria. Et potest aliter sic argui. Si nō sequitur. nullus homo est lapis. g̃ nullus lapis est homo: oppositū cōsequētis stabit cuz antecedēte. sed ad ipm sequitur cōtradictoriū antecedētis. ergo due cōtradictorie stabūt simul in veritate: qđ est impossibile: igit oportz ꝓmā cōsequentiā fuisse necessariā.

Sed contra ꝑdicta arguit. ¶Primo sic. In omni conuersione est mutatio ꝑdicati cū mutatiōe subiecti: ergo in qualibet ꝓuersione sunt plures mutationes. t p ꝓns nulla est mutatio simplex sine cōuersio. ¶Secūdo sic. hec est cōuersio simplex. sortes est homo: igit ,quidam homo est sortes. t tn ibi nō remanet eadē ꝗtas: cū ꝓuma sit singularis t ꝛcda sit particularis: igit in cōuersione simplici nō manet eadem ꝗtas. ¶Tertio sic. nullus homo est ꝑs: igitur nulla ꝑs est homo: nō sequitur: cū antecedēs sit verū t cōsequens falsum. cū cōtradictoriuz cōsequentis sit verū. sez aliqua ꝑs est homo: igit vniuersalis negatiua nō bene cōuertitur simpliciter. ¶Quarto sic. nō sequitur nullus senex erit puer ergo nullus puer erit senex: cū antecedēs sit verū t ꝓns falsuz: igit ꝓuersio simplex vniuersalis negatiue nō est bona cōsequentia. ¶Quinto sic. Non sequitur. ,quidam lapis est in muro. ergo ,quidam murus est in lapide: igitur particularis affirmatiua nō cōuertitur simpliciter.

Ad argumenta in oppositum. ¶Ad primuz dicit ꝙ lz in cōuersione simplici sint due mutationes in numero q̄tuz ad terminos ,ppositionis: tn est tm vna in specie scz mutatio situs terminoz. t nō est cōplectēs plures mutatiōes specie: sicut est in aliis ꝓuersionibus. ¶Ad scām dicit ꝙ in illa cōuersione nō manet eadē quātitas q̄tum ad moduz enunciandi: tn manet eadem virtualiter q̄tuz ad id. ꝑ quo verificant ille ꝓpōnes: qz sicut singularis ꝑ vnico supposito verificat: ita t particularis t indefinita: rōne cuius de singularib⁹ particularibus t indefinitis idē est iudiciū q̄tuz ad cōuersiones. ¶Ad tertium dicit ꝙ illa. nullus homo est ꝑs. debet sic ꝓuerti. nulla ꝑs est aliqs homo. ad hoc ꝙ aliqs homo ī scda eundēter teneat ꝑ suppositis sicut in ꝑma. ¶Ad quartū dicit ꝙ ille due scz nullus senex erit puer: t nullus puer erit senex pñt capi ī sensu cōposito: t tūc est sensus. null⁹ senex sub forma sensus erit puer: t sic ambe sūt vere t possunt capi in sensu diuiso: t est sensus talis: nullus senex quātuz ad id qđ est erit puer t sic ꝑma ē falsa sicut t secūda: qz ibi senex supponit ꝑ oībus sentibus ꝑsentibus t futuris rōne vbi de futuro: t ꝑ oīb⁹ illis distribuit. modo ō aliquo futuro sene q̄ forsan cras nascet vez est dicere ꝙ erit puer. ¶Ad ānt̄ū dicit ꝙ illa non cōuertit sic: quidā lapis est in muro. ergo q̄dam murus est in lapide. lz debet sic ꝓuerti. g̃ quoddam ens in muro est lapis. qz ꝑdicatū ꝑme nō est murus lz ens in muro. t simlr etiā dicit de illis. ,quidam oculus est in capite. quoddā vinuz est in dolio.

Conuersio ꝑ accidens est facere de subiecto ꝑdicati t de ꝑdicato subiecti manēte eadē qualitate: lz mutata ꝗtitate. t hoc modo cōuertit vniuersalis affirmatiua in ꝑticularem affirmatiuā: t vniuersalis negatiua in ꝑticularē negatiuam. vt omnis hō est aīal: ergo quoddaz aīal est homo. Nullus homo est lapis: ergo quidā lapis non est homo.

¶Postq̄ auctor determinauit de conuersione simplici in qua solū est mutatio ꝑdicati in sub-

sectū ⁊ ecōtra. hic ꝓmr determiat de cōuersione p accidēs in qua sunt due mutationes. s. ꝑdicati i subiectū ⁊ quātitatis ipsaz sic diffimiēs. Cōuersio p accidēs est trāspositio ꝑdicati in subiectū ⁊ ecōtra manēte eadē q̄litate sz mutata q̄tate. Cui⁹ diffinitionis est cadē explicatio sicut ꝓcedentis: ꝓter hoc q̄ hic ponitur mutata quātitate ad differentiā ꝓuersionis simplicis.

Pro quo sciendū est ꝓmo q̄ hec ꝓuersio dicit p accidēs: q; p ipam nō cōuertit ꝓpositio ꝑm se totā ⁊ p se ꝓmo: sed ꝑtis sez ꝑm suā ꝑticularē: vt hic. omis homo est aīal. g̃ quoddā aīal est bō. ꝓma nō ꝓuertit nisi rōne sue ꝑticularis. s. q̃dam bō est aīal: q̄ cōuertit simplr in aliā: ⁊ nō ꝓuertit ꝑm se totaz. hoc est ꝑm omēs suas singulares. ctiaz illa cōuertens sequit ad ipsaz ꝑm partez eius ⁊ nō p se ꝓmo. modo id qđ cōuenit alicui ꝑm ptez sibi cōuenit p accidens ⁊ p alterū. ideo talis cōuersio p accidens nomiatur.

Secundo sciendū est q̄ ꝑm hanc cōuersionē debite cōuertitur vniuersalis affirmatiua in ꝑticularē affirmatiuā. ꝓbat: q; hic ē bona ꝯsequētia cū trāspositione subiecti ⁊ ꝑdicati. ois homo est aīal. ergo quoddā aīal est homo. g̃ ibi est debita ꝓuersio: cū ꝓuersio sit formalis ꝑmissa vnius ꝓpōnis ad aliā cū mutatiōe ꝑdicati in subiectū. antecedēs ꝓbat: q; ad vltā. omis bō est aīal: sequit ista. q̃dam homo est aīal. p legē subalternarum. ⁊ vltra sequit. quoddā homo est aīal. ergo quoddam aīal est homo p cōuersionē simplicē. q̃ ē ꝓmo ad vltimū sequit. ois homo est aīal. g̃ quoddā aīal est homo. p illā regulā ꝯsequentiarū. quic̄ qđ sequit ad ꝑmissas bone ꝯsitū sequit ad antecedens. ⁊ talis ꝑmissa vocat de ꝓmo ad vltimuz. ⁊ sic vniuersalis affirmatiua bñ ꝓuertit per accidens. nō tñ pōt conuerti simplr: q; arguerēt a nō distributo ad distributū: ꝑ ꝑdicati ꝓme ꝓpōnis qđ nō distribuit in ꝓma: eo q̄ est ꝑdicatū ꝓpōnis affirmatue: ⁊ tñ distribueret in secūda cū esset subiectū ꝓpōnis vniuersalis.

Tertio sciendū est q̄ p cōuersionē p accidens debite cōuertit vniuersalis negatiua in ꝑticularē negatiuā: ꝓtz q; hec est bona ꝑmissa cū trāpositiōe termiōz. nullus homo est lapis: igit quidā lapis nō est bō: igit vniuersalis negatiua bñ cōuertit p accidēs. antecedēs ꝓtz. oz bene sequit. nullus homo est lapis: ergo nullus lapis est homo. p ꝓuersionem simplicē. ad quā sequit. quidā lapis non est homo. ideo sequebat ad ꝓmā. ⁊ ibi est bona consequentia. Itē si nō sequat. nullus homo est lapis: ergo q̃daz lapis nō est homo. Oppositum cōsequētis stabit cū antecedēte in veritate: sez omis lapis est homo: sz ad ipsaz sequit. quidā homo est lapis p cōuersionē p accidens vniuersalis affirmatiue: sed ulla est cōtradictoria antecedētis: igit due ꝓtradictorie stabūt simul in veritate qđ est impossibile. ⁊ simr posset, ꝓbari cōuersio p accidens vlis affirmatiue.

Quarto sciendus est q̄ vt supponit in hac, ꝓbatiōe vltia in oi mala ꝑmissa oppositū ꝑmissis stabit in veritate cū antecedēte. Cuius rō est. q; in oīm mala ꝑmissa antecedēs pōt esse verū ꝯsequēte existēte falso: ⁊ ideo oppositū cōsequētis ipsius pōt stare in veritate cū antecedēte. Unde ꝑmissa nō dicit mala nisi q; ꝑmissa eius nō includit in antecedēte: sz pōt esse falsum antecedēte existēte vero. iō suū oppositū pōt esse verū cū antecedēte talis cōsequentie: ⁊ econtra in bona ꝑmissa. vnde ex vero nunq̄ sequit falsuz sz ex falso q̃libz sequat verū. Ex q̃bus ꝓtz q̄ vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua bene ꝓuertunt p accidens: sz nulla ꝑticularis pōt ꝓuerti p accidens: q; si sic cōuerteret in vniuersalē: sed ad ꝑticularem nūq̄ q̄ sequit formaliter sua vniuersalis: ideo ꝑticularis nunq̄ cōuertit p accidens

Sed contra ꝑdicta arguit. ¶ Primo sic. Qualitas ꝛi cōsequit q̄titatez eius: igit mutata quantitate mutabitur qualitas. g̃ in ꝓuersione p accidēs nō manet eadē qualitas mutata quātitate.

¶ Secūdo sic. nō sequit. omis homo videt lapidem: igit. quidā lapis videt hominē. g̃ vniuersalis affirmatiua nō bene cōuertit per accidens ¶ Tertio sic. nō sequit. ois homo ē mortuus. ergo quoddā mortuū est homo. cū antecedēs possit esse verū cōsequēte existente falso ergo vniuersalis affirmatiua nō bene cōuertit p accidēs. ¶ Quarto sic. nō sequit. nullus homo est mulier: ergo quedā mulier nō est homo igit ꝯ cōuersionē vniuersalis negatiue. ¶ Quinto sic. nō sequit. nullū animal ꝓter hominē est rōnale. ergo quoddā rōnale nō est aīal ꝓter hominē: igit vniuersalis negatiua nō debet ꝓuerti per accidens.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad primuz dicit q̄ mutata quantitate in numero mutatur qualitas ꝑm numerū: q; q̃litas sequit q̃titatez in esse numerali: sed mutata quātitate in specie non mutatur qualitas in specie: quia ꝑm suum esse specificum non sequitur quantitatem: ⁊ de ista est hic ad ꝓpositū. ¶ Ad ꝯm dicit q̄ illa nō bñ cōuertit: sz dz sic cōuerti. ois bō videt lapidē. g̃ quoddā videns lapidē est homo. Est enī regula in cōuersionib⁹ q̄ q̃n in ꝓpositione ponit verbum adiectiuū, ꝓ copula ꝓncipali antecq̄ cōuertat, ꝓpositio: illud resoluendus est p est ⁊ p suū participiū. ⁊ dz illud ꝓncipiuz accipi in ꝑdicato: reduci ad subiectū ꝓuertēdis. alr ñ fieret de ꝑdicato ꝓme subiectū ꝯsequēte. ¶ Ad tertium dicit q̄ illa nō bene ꝓuertit: q; in ista. ois homo est mortuus. homo supponit, p ꝑsentibus ⁊ ꝓteritis simul rōne ullius ꝓteriti mortuus. ⁊ in alia tenet, p ꝑsentibus tm ⁊ nō ampliat: sz dz sic ꝓuerti. ois homo ē mortuus. ergo quoddā mortuū est vel fuit homo. Unde habendū est, p regula q̄ termini cōuertentis ⁊ cōuerse debēt teneri eque ample ⁊ eque stricte. i. p equalib⁹ suppositis. alr ille nō essent ꝓncipales vtroq; termino. ideo ista sic cōuertit. omis homo est generādus. ergo quoddā generanduz est vel erit homo. ⁊ debet poni verbū futurū. vt homo stet in secūda, p futuris sicut in ꝓma. ¶ Ad quartum dicit q̄ illa dz sic cōuerti. nullus homo est mulier. ergo quedā mulier nō est aliq̄s homo. ⁊ ponit aliq̄s homo: vt homo stet in secūda, p vtris tm sicut in ꝓma. ¶ Ad quintum dicit q̄ illa male cōuertit: sed dz sic cōuerti. nullus animal ꝓter hominē est rōnale. ergo quoddam rationale non est animal aliud ab homine: resoluendo preter p aliud ⁊ ab. ⁊ sic debet fieri in oībus exceptuis. De istis tñ ⁊ reduplicatiuis ⁊ exclusiuis videbitur in parvis logicalibus quomodo in speciali cōuertantur: ⁊ sic patet de conuersione per accidens.

Conuersio p cōtrapositionez ē facere de subiecto ꝑdicatū ⁊ de ꝑdicato subiectū manēte eadē qualitate ⁊ q̃titate: sed mutatis termis finitis i termios infinitos Et hoc mō cōuertit vlis affirmatiua i vlez affirmatiuaz. ⁊ ptic̄laris negatiua i seipsaz. vt ois hō ē aīal. ergo omne nō aīal ē nō hō. q̃daz hō nō ē lapis. ergo q̃dā nō lapis nō ē nō hō

Vñ vlis Simpliciter sic: cōuertit cū p accī. Alter p ꝓtra: sic fit cōuersio tota Affirmat a negat e sūt vlīter ābe Affirmat i negat o sunt particlariter ābo. Et sciēdum est q̄ signū posituz i subiecto ꝓpositionis que debet cōuerti debet poni supra totum predicatum: vt totum reducat ad subiectum in conuertente. Preterea eadem est conuersio propositionis particularis: indefinite ⁊ singularis

¶ Positō determinatum, est de cōuersione simplici ⁊ p accidens vbi terminī mutantur solum ꝑm situm. Dic consequenter de conuersione p contrapositionem. vbi termini mutantur secūduz situm ⁊ significata simul. ipsam sic diffimiens. Conuertio per contrapositionem est mutatio subiecti in predicatum ⁊ ecōuerso manente eadem qualitate ⁊ quantitate: sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos. cuius diffinitionis similis est explicatio sicut precedentiuz: nisi quia ibi ponitur mutatis terminis finitis in terminos infinitos ad differentiam conuersionis simplicis ⁊ p accidens.

Pro quo sciendum est primo q̄ terminus finitus ⁊ infinit⁹ cōtradicunt. ideo dicuntur habere contrariaz positionem ⁊ non similē: ⁊ quia in ista conuersione terminī finiti mutantur in terminos infinitos habentes contrariam positionez terminis finitis. Et ista conuersio dicitur per contrapositionem. vnde quia terminus finitus ⁊ infinitus contradicunt vt dictum est: ⁊ quanto vnuz contradictorium est cōmunius ⁊ de pluribus dicitur. tanto suum contradictorium est minꝰ cōe ⁊ de paucioribꝰ dicitur. ideo quanto terminus finitus est cōmunior ⁊ generalior tāto terminus infinit⁹ est specialior vt ꝓtz per exēplū animal cñ ē cōmunius q̄ homo et ecōtra: nō homo est cōmunius q̄ non animal: quia dicitur de omnibus alijs ab animali ⁊ cum hoc de alijs animalibus ab homine. ⁊ non animal

solum dicitur de alijs ab animali.

Secundo sciendū est q̄ p istā cōuersionē debite cōuertit vlis affirmatiua. ptz q: hic est bona ꝓña. ois bō est aīal. ergo oē nō aīal est nō bō. igitur vlis affirmatiua cōuertit in vlem affirmatiuā p cōtrapositionē. añs ptz. q: bene sequit. ois homo ē aīal. igitur ois bō non est nō aīal. q: aīal t nō aīal cōtradicūt. t vltra. ois bō non est nō aīal igitur oē non aīal nō est bō. p cōuersionē simplicē vlis negatiue: t vltra. oē non aīal non est homo. ergo oē nō animal est non bō. q: bō et non bō cōtradicūt. ideo de quocūq; verificatur homo negatur nō homo. ergo de primo ad vltimū sequitur. ois bō est animal. ergo oē non aīal est non bō. Aluer etiā posset probari q: sicut aīal est superi' ad boīem: ita nō bō ad non aīal rōne infinitationis vt dictuz est: ideo sicut aīal vl'r vīificat de boīe: ita nō bō de non aīali.

Tertio sciendū est q̄ pticularis negatiua debite ꝓuertit p cōtrapositionē. ptz q: bñ sequitur. quidā bō non est lapis. ergo q̄dā nō lapis nō est nō bō. Et sic ibi est debita cōuersio. añs ptz: q: bñ sequitur. quidam bō nō est lapis. g̃ q̄dam bō est nō lapis. q: lapis t nō lapis p̄dicūt: t vltra. quidā bō est nō lapis. igitur quidā nō lapis est bō. per ꝓuersionē simplicē pticularis affirmatiue. t vltra. quidā nō lapis est bō. igitur quidā nō lapis nō est nō homo. q: bō t nō homo contradicūt: ergo de primo ad vltimū bñ sequit. quidā homo nō est lapis. ergo quidā non lapis non est non homo Et sic pticularis negatiua bñ ꝓuertit p contrapositionē: non tñ cōuertit simplr nec p accidēs q: ibi argueret a non distributo ad distributuz ex pte subiecti primi: qđ in ꝑma non distribuitur cum sit subiectuz ꝓpositionis pticularis: t tñ in secunda distribueretur cuz esset predicatum propositionis negatiue

Quarto sciendum est q̄ circa ꝓuersiones p̄dictas actor pōit duo notabilia i textu. Primū ē q̄ signū positū in subiecto ꝓpositionis q̄ debet conuerti debet poni supra totū p̄dicatū eius. t illud aggregatū debz poni in subiecto conuertēdis: t hoc est intelligendū de conuersione simplici t p contrapositionez vbi manet eadē q̄ntitas t idem signū: t non de conuersione p accidēs vbi mutat q̄ntitas. Secundū notabile est q̄ cadē est conuersio pticularis: indefinite t singularis. ratio est: q: sicut singularis p vnico supposito verificat ita t pticularis t indefinita: ideo de ipis idē est iudicū quātum ad conuersiones. Añ ex p̄dictis pz q̄ vniuersalis affirmatiua conuertit p accidēs t per contrapositionē simul. t vlis negatiua simpliciter t p accidens. Sed particularis affirmatiua solū conuertit simpliciter t particularis negatiua solū p cōtrapositionē. t per hoc habentur omēs ꝓuersiones. Añ versus. Simplr fecit cōuertit ena p acci. Aliter p contra: sic fit ꝓuersio tota.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Termini sinti t infiniti nō sunt idē termini. igit in conuersione p contrapositionē nō manent idem termini ꝑm significatū t modū significandi: manent tamen idem terminus ꝑm vocem: quia in termino infinito includit tota vox terminus finiti: ideo fit de predicato subiectum ꝑm quid: t ille ꝓpositiones sunt vtroq; termino participantes ¶ Ad secundum negatur maior. quia homo est inferius ad animal. sed non homo est superius ad nō animal: ideo non se habēt similiter. t illa auctoritas. sicut se habet t̄. intelligitur in conuertibilibus t non inter inferius t superius ¶ Ad tertium dicitur q̄ in hac conuersione subiectum conuerse non manet simpliciter t ꝑm significatum eius. nō non est idem quod distribuitur in predicato cōuertentis: et in subiecto conuerse est non distributum. quare non arguitur a non distributo ad distributum ¶ Ad quartum dicitur q̄ illud notabile solum intelligitur quando predicatū ꝓuerse est terminus cōis cui bñ pōt addi signū: nō aūt q̄n est terminus singularis. ¶ Ad q̄rtum dicitur q̄ hoc solum de particularibus t singularib⁹ non sit idē iudicū q̄tū ad oppositionē: est tñ idē iudicium q̄tum ad cōuersionem.

Sequitur de propositione ypothetica.

Propositio ypothetica ē illa q̄ habet duas categoricas ꝓpositiones tāq̄ principales ptes sui quāctas per aliquā quāctionē vl' per aliqđ sibi equalēs. vt si hō currit hō monet. Et dr ypothetica ab ypos qđ ē sub t thesis qđ est positio: quasi suppositio sine suppositua locutio: q: vna pars eius ponit alteri Propositionū ypotheticaruz alia copulatiua: alia disiunctiua.

¶ Postq̄ supius determinatū est de ꝓpone categorica q̄ est simplex enūciatio t de qua principalr in b tractatu intendit. hic ꝓsr auctor determiat de ꝓpone ypothetica q̄ cōponit ex pluribus categoricis. t sequit categoricā sicut cōpositū sua cōponēntia: ipsaz sic diffinies. Propositio ypothetica est illa q̄ bz duas categoricas cōunctas p aliquā ꝓunctionē: vel per aliquod sibi equivalens.

Pro quo sciendū est q̄ in hac diffinitione p hoc relatiuū illa intelligit gen⁹ diffinitū. s. ꝓpositio q̄ bz modū q̄ntis respectu propositionis categorice. t residuū ponit ad diffiam ꝓpōnis categorice. Añ ponit q̄ bz duas categoricas ad explicandū materiaz ꝓpōnis ypothetice. due cūm categorice materialiter cōponūt ypotheticaz Et ponit ꝓūctas ad ostēdendū suā formā totius q̄ est esse ꝓūctuz duaꝝ categoricarū inter se. Et ponit p aliquā ꝓunctionē: ꝑpter formā ptis ypothetice. Sicut cūm in categorica subiectū t p̄dicatū sunt materia t copula ē forma ptis: t esse vnitū subiecti t p̄dicati est forma totius. sic in ypothetica due categorice sunt materia t ꝓūctio ipsas vnies ē forma ptis: t esse vnitum ipsarū est oīno forma totius.

Secundo sciendū est q̄ ꝓpones ypothetice pñt dici affirmatiue vel negatiue. q: vt dictū est habēt copulam ꝑncipalē: t si illa ponat cū negatione dīr negatiue. t si sine negatiōe dicunt affirmatiue: t sic pñt dici quales t nō quāte. cuius rō est. q: q̄ntitas ꝓpōnis se tenet ex pte subiecti ꝓpositionis sed subiectū nō est pars ꝑncipalis ꝓpōnis ypothetice: sed tantūmodo remota. t a ptibus remotis nō dz fieri denoīatio rei: nō ypothetice nō dicunt aliquem q̄ntitatis.

Tertio sciendum est q̄ p̄dicta diffinitio pōt dici quidditatiua ꝑm modū. rō est: q: explicat naturā ꝓpōnis ypothetice p gen⁹ t differētiam. hoc est p materiā t formaz eius. ī oīdit ꝑncipia cēntialia diffiniti t cēntiaz eius eo modo quo bz cēntiaz. t p ipsam habet sufficiēter quid est ꝓpositio ypothetica. Et dr ypothetica ab ypos qđ est sub t thesis positio q̄si suppositiua locutio. q: in ipsa vna categorica ē in potentia ad aliā. Añ ꝑma se bz quodāmodo ī potentia ad sc̄am. ī aliquo modo sibi supponit

Quarto sciendū est q̄ ꝓpositio ypothetica dividit p cōditionalē: copulatiuā t disiūctiuā: que dicunt spēs eius ꝑm modū: q̄ divisio sic ꝓbat. q: in oīa ꝓpone ypothetica ꝓiungunt due categorice. vel g̃ cōiungunt ꝑm voces tm̄: t sic est disiunctiua: vel ꝑm voces t significata simul: t hoc dupliciter. quia vel illa significata denotant ꝑtmere se mutuo: et sicut antecedēs ꝑtinet cōsequēs: t copulant p modū vni⁹: t sic est ꝯditionalis. vel copulant p modū diversoꝝ: t sic est copulatiua. Et p̄b ptz q̄ in cōditionali in qua vnūtur due categorice p modū antecedētis t ꝓsequētis t p moduz vni⁹ magis vnūtur categorice q̄ in alijs vbi vnūtur p modū diversoꝝ. t adhuc magis ī copulatiua q̄ in disiūctiua. ideo cōditionalis p̄cedit copulatiuā: t copulatiua disiūctiuam.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. idē est ꝓpō t ꝓpō vna: sicut habet p̄bs. Idē est homo t vn⁹ homo. ſz ypothetica nō ē ꝓpō vna: igit nec est ꝓpositio. t p ꝑns male ponit ꝓpositio esse genus eius. ¶ Sēdo sic. ex duob⁹ actu existētib⁹ nō pōt fieri vnū tertiū: sed due categorice sūt ꝓpones in actu: igit ypothetica non fit ex duabus categoricis. ¶ Tertio sic. hec est ypothetica. sortes q̄ currit monet. t ñ ibi nō est ꝓūctio vnies ipsas categoricas: igit cōtra diffinitionem ypothetice. ¶ Quarto arguit sic. aliqua ē ypothetica causalis. vt hec. q: sol lucet dies est.

Universidad de Deusto Biblioteca

Et est aliqua tpalis: vt qñ sol lucet dies est. et aliqua localis. vt sortes currit vbi plato disputat. r tñ ille spēs nō ponūtur in diuisione, propositionis ypothetice: igit diuisio nō est bona.
¶ Quinto sic. eadē est copulatiua r disiūctiua. vt sortes currit r plato vel robertus disputat: igitur mēbra illius diuisionis coincidunt: igit diuisio est insufficiens.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad primū dicit q̄ hz ypothetica nō sit vna simplr: est tñ vna p̄iunctione: q̄ capit vnitatē a p̄iunctione vniente ipsas cathegoricas. ¶ Ad scām vero dicit q̄ licz ex duob⁹ existentibus actu vt actu sint nō fiat vnū tertiū. tñ ex ipsis inquātū vnū est in potētia respectu alterius bene fit vnū tertiū actu. hz in ypothetica vna cathegorica bene est in potētia ad aliā. Est tñ cathegorica sm p primū esse actū q̄ est vnio p̄dicati r subiecti in ypothetica. tñ ille actus p̄mus nō est sibi vltimus actus: sed ipsa est sub actu totius ypothetice. ideo nō dicit ibi esse sub actu propositionis manet ibi sub forma p̄pria tanq̄ sub vltima forma. quia forma eius se hz p modū potentie ad formā totius ypothetice. ¶ Ad tertiū dicit q̄ in illa propositiōe nō est p̄iunctio explicite: hz sit implicite: r implicat in sē relatiuū qui: qđ tñ valet sicut r ille: ideo sensus est. sortes currit q̄ mouet. i. sortes currit r ille mouet. Et simili diceret ō istius sortes est tanq̄ quārus est plato. r hector est talis q̄lis est paris. ¶ Ad quartū ō: q̄ ille spēs ypothetice cōtinent sub istis tribus tanq̄ sibi inferiores. ideo nō debuerūt p̄tra ipsas enumerari. vñ causalis cōtinet sub p̄ditionali r tēporalis localis sub copulatiua. q̄ cuz dicit. sortes currit q̄si plato disputat. sensus est. sortes currit in aliquo tēpore in eodē plato disputat. r similiter cuz dicit. sortes currit vbi plato disputat. sensus ē. sortes currit i aliquo loco: r in eodem plato disputat: r sic vtraq̄ resolui in copulatiua. ¶ Ad q̄rtū dicit q̄ hz eadē ypothetica sit māliter copulatiua r disiūctiua. nō tñ est eadē formalr: q̄ sm eō in ipsa p̄nt capi diuerse p̄iunctiones p copula p̄ncipali: sic est diuersarū specierū. vt in ista. sortes currit r plato vel robert⁹ disputat. si r sit copula p̄ncipalis ē copulatiua. r si vel est copula p̄ncipalis ē disiūctiua.

Cōditionalis ē illa i qua ꝙiungūtur due cathegorice p hāc cōiunctionē si. vt si sortes currit sortes mouet. Et illa cathegorica cui immediate p̄ponit illa ꝙiūctio si dr antecedēs: reliqua vo ꝙsequēs. Ad vitatē ꝙditionalis exigit q̄ añs nō possit cē verū sine ꝙnte: vt si hō ē aīal ē Dñ ois ꝙditionalis va ē necessaria: r ois falsa est impossibilis

Ad falsitatē ꝙditionalis sufficit q̄ antecedēs possit esse verū ꝙsequēte existēte falso: vt si homo est album est.

¶ Postq̄ actor posuit diffinitōez p̄pōnis ypothetice r eius diuisionē. hic p̄cēdit determinat de mēbris eī⁹. Et q: p̄ditiōalis p̄fectior est oībus alijs. q: in ipsa vnit due cathegorice p modū antecedētis r p̄nts. in alijs aūt solū vnūtur p modū diuersarū. p̄pōniz. ideo p̄us determinat de ꝙditionali q̄ de alijs ipsam sic diffinies Conditionalis est illa in qua ꝙiūgunt due cathegorice p hanc p̄iunctionem si.

Pro quo sciendū est primo q̄ talis p positio dr cōditionalis: q̄a ponit veritatē siue cōsequētis ꝙditionaliter tñ r nō absolute. vñ ponit suā veritatē sub illa cōditione si antecedēs est verū denotādo cōsecutionē vnius p̄pōnis ad aliam. Et q: ista cōiunctio si: denotat cōsecutionē r antecessionē vnius p̄pōnis ad aliā. ideo in cōditionali due cathegorice cōuenīēter cōiungunt p hanc cōiunctionē si vel p aliā sibi eq̄lentē. Ex quo pz q̄ ad p̄fectaz rōnē cōditionalis sufficit q̄ vna p positio denotet sequi ad altaz. r hoc fit in p̄pōne causali vbi denotat q̄ antecedēs est causa cōsequētis r īfert ipm: vt hic. q: sol lucet dies ē. iō causalis est vna spēs cōtenta sub conditionali sed vltra rōnem conditionalis addit causalitatem siue antecedentis respectu cōsequentis: ratione cuius plus requritur ad veritatem eius q̄ ad veritatem conditionalis.

Secundo sciendū est q̄ ad veritatez conditionalis requrit q̄ antecedēs nō possit esse verū sine cōsequente hoc est sine veritate sui ꝙsequentis. cuius ratio est. q: cōditionalis vera importat cōsequētiā necessariā. hz in omni ꝙsequētia si antecedens sit verū cōsequens erit verum. q: consequens

actu r intellectu includitur in antecedēte: rōne cuius ex vero nō sequit nisi verū: ideo in cōditionali si antecedens eius sit verum. cōsequēs eius est verum.

Tertio sciendū est q̄ ad falsitatē conditionalis requrit q̄ antecedens possit esse verū sine cōsequente. rō est. q: cōditionalis denotat cōsequentiā vnius p̄pōnis ad aliā. Sed ad hoc q̄ sit mala cōsequentia oportet q̄ antecedens possit esse verum consequente existente falso: nisi sit repugnātia terminorum antecedentis: eo q̄ in tali consequentia consequens non includitur in antecedente ideo p̄pter habitudinē antecedētis r cōsequentie nō repugnat antecedēs esse verū sine consequente. Vnde in conditionali illa p̄positio cui immediate iūgit hec p̄iunctio si: dicit antecedēs alia vero cōsequens. Et p̄dictis pz q̄ omis cōditionalis vera est necessaria: q: dicit necessariā cōsequentiā vnius p̄pōnis ad aliā q̄ requrit ad veritatē eius. hz omis falsa est impossibilis: q: ipsa dicit cōsequētiaz vnius p̄pōnis ad aliā r illa cōsequētia p nullo tpe est necessaria: siue sit ibi habitudo cōtingens siue impossibilis. tō est. p omni tēpore falsa: r sic est impossibilis.

Quarto sciendū est q̄ a tota ꝙditionali duob⁹ modis arguit. Uno mō a positione antecedētis ad positionē consequentis: vt hic. si sortes currit sortes mouet hz sortes currit. ergo sortes mouet. Dcō modo a destructione cōsequētis ad destructionē antecedentis. vt si sortes currit: sortes mouet. q̄ si sortes nō mouet nō currit. Et tales sillogismi dicunt ypothetici. Posset etiā argui p alias regulas cōsequentiarū: vt p istam. Quicq̄d sequitur ad cōsequens bone consequentie sequitur ad antecedēs eius. Et p istam. Quicq̄d antecedit ad antecedēs: antecedit ad cōsequēs. Et rō est quia conditionalis est quedam cōsequentia vt dictum est.

Contra predicta arguit. ¶ Primo sic. hoc est cōditionalis. si hō esset asin⁹ esset rudibilis: r tñ ibi nō cōiungūtur due cathegorice sed due orōnes cōiunctiue igit male diffinit p̄positio cōditionalis. ¶ Scō sic. hoc est ꝙditiōalis. sortes currit: igit mouet: cuz sit ypothetica r nō sit copulatiua nec disiūctiua r tñ ibi nō cōiungunt due cathegorice p hanc cōiunctionē si. ergo cōtra diffinitionē. ¶ Tertio. sic. in ista. si homo est asinus: equus currit: antecedens non pōt esse verum sine cōsequente: q: illud antecedēs nullo modo pōt esse verum: r tñ nō est vera cōditionalis. ergo ad veritatem cōditionalis nō sufficit q̄ antecedens nō possit esse verū sine cōsequente. ¶ Quarto sic. hec ꝙditionalis est vera: si sortes currit: sortes mouetur: r tñ nō est necessaria: cum vtraq̄ pars sit contingens: q̄ nō omis conditionalis vera est necessaria. ¶ Quinto sic. ista est falsa. si homo currit homo est albus: r tñ pōt esse vera: suppositio q̄ omne currens sit albū: igit non omis falsa est impossibilis.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad primū dicit q̄ ista nō est cōditionalis p se p̄mo: hz solum p reductionē istarū cōiunctiuarū ad p̄positiones indicatiuas. rō est: q: cōditionalis denotat veritatē sui ꝙsequētis sequi ad veritatez sui antecedētis: hz antecedēs nō pōt esse verus vel falsus nec ꝙsequēs nisi sit oō indicatiua.
¶ Ad scām dr q̄ hz in illa nō ponat formalr hāc p̄iunctio si: ponit tñ virtualiter in hac p̄iūctione ergo: q̄ denotat habitudinē vnius p̄pōnis ad aliā sicut illa cōiunctio si. Et hz illa p̄positio ponat veritatē sui antecedētis. hoc tñ nō est m̄ p̄tum cōditionalis sed virtute modi positiōis p̄pōnis cathegorice. ¶ Ad tertiū dr q̄ hz in illa p̄pōne antecedēs nō possit esse verus p̄pter repugnantiam suoz terminoz. hoc tñ nō repugnat p̄pter habitudinē eius ad suū cōsequens cum possit esse verū sine cōsequente: q: si poneretur esse verū p impossibile: nō p̄pter hoc seq̄retur cōsequens. ideo illa nō est ꝙditionalis vera. ¶ Ad quartū dicit q̄ hz vtraq̄ pars illius cōditionalis sit p̄tingēs: tñ habitudo vni⁹ ad aliā est necessaria: r hoc sufficit ad veritatē cōditionalis q̄ solū denotat necessariā habitudinez vni⁹ cathegorice ad aliā. ¶ Ad q̄ntū dicit q̄ si supponat illa vniuersalis. oīe currēs est albuz: tūc cōclusio sequit de necessitate: hz hoc erit virtute illarū duarū p̄missarū. oīe currens est albū. r homo currit. r nō virtute illius solius p̄pōnis. hō currit. ideo illa ꝙditionalis p̄ma nō p̄pter hoc efficit vera sed semper est impossibilis.

Copulatiua est illa i qua cōiungūtur due cathegorice per hanc coniūctionē t: vel aliquā sibi simulem: vt sortes currit t plato disputat. Ad veritatez copulatiue exigit vtrāq̄ partē esse verā. vt hō ē aīal t deus est

Ad falsitatē ei⁹ sufficit alterā partez esse falsaz. vt homo est animal et equus est lapis.

¶Post⁹ actor determinant super⁹ de ꝓpositione cōditionali. hic ꝓmr ꝑm ordinē ꝑus positum determinat de copulatiua ipam sic diffiniens. Copulatiua est illa in qua ꝯungunt due ꝓpositōes categorice p hāc ꝯunctionē t. vel p aliqđ sibi ēqualens. Et ponit per hāc ꝯunctionem t. ad differentiaz aliaz⁹ speciez ypothetice in quib⁹ categorice cōiungunt p alias connunctiones Et dicit talis ꝓpositio copulatiua magis ꝙ alie ypothetice. qz lz in alijs ꝯungant categorice p aliquā cōiunctionē: tñ in ista soluz copulant p cōiunctionē copulatiuā. Vñ in cōditionali cōiungūtur p modū vn⁹: sicut añs t ꝓsequēs ꝙ includūt se inuicē. t in disiunctiua solū cōiungūtur ꝙtū ad voces t disiungūtur ꝙtū ad significata. ideo i sola copulatiua categorice vnūtur simplr⁹ p modū diuersorum

Pro quo sciendū est ꝑmo ꝙ ad veritatez copulatiue requirit ꝙ vtraqz ps sit vera. cui⁹ rō est. qz copulatiua sit ponit ambas ptes ei⁹ simul asserēdo eas ꝑm significata. cō ad veritatē eius requiritur ꝙ vtraqz ps sit vera. ipa enī est sicut totū integrale respectu partiū eius. sed ad esse totus integralis sequit cē cuiuslibet ptis ꝓncipalis ei⁹: nō ad vitatē copulatiue requirit veritas vtriusqz partis ꝙuis tñ in tpali vltra b requirat ꝙ ambe partes sint vere. p eodē tpe. t hoc est: qz spēs semp addit aliqđ vltra suū gen⁹: modo tpalis est vna spēs copulatiue. cetā in local requirit vtramqz prem esse veram pro eodē loco: vt b sortes currit vbi plato disputat. b tñ nō requirit ad ipam i ꝙtū copulatiua est: lz in ꝙtū est talis copulatiua

Secundo sciendū est ꝙ copulatiua inter oēs ꝓpositōes ypothetice spēs hz minorē vnitatē. qz ponit duas categoricas simul ꝙtū ad veritatē earū si ē prius dictū est. cōditionalis aūt solū ponit habitudinē vn⁹ ad aliā. t disiunctiua solū ponit veritatē vn⁹ categorice. cō copulatiua hz minorē vnitatē inter oēs t est simplr⁹ ꝓpō plures t solū est vna cōiunctione t ꝑm quid. Vñ qz copulatiua simul ponit veritatē vtriusqz partis eius. ideo arguēdo a tota copulatiua ad veritatē cuiuslibet ptis ei⁹ sequitur est bona ꝯña: vt bñ sequitur. bō est aial t de⁹ est. ergo bō est animal.

Tertio sciendū est ꝙ ad falsitatē copulatiue sufficit alterā ptem esse falsam. ratio est qz ipsa simul ponit ambas ptes ei⁹ sicut vlis oēs suas singulares. ꝯ ꝓpē falsitatē vn⁹ categorice ipa est tota falsa. t copulatiua cui⁹ ambe ptes sunt false nō est magis falsa mtēsiue ꝙ illa q̄ hz tñ vnā falsaz. lz sit magis falsa extēsiue qz falsitas ei⁹ ad plura se extēdit. Ex istis sequit ꝙ arguēdo a falsitate vn⁹ categorice ad falsitatē totius copulatiue est bona ꝯña. Sequit etiā ꝙ ad possibilitatē copulatiue requirit possibilitas vtriusqz ptis ei⁹ Nec sufficit ꝙ ambe ptes sint ꝑm se possibiles: sed requiritur ꝙ sint inter se cōpossibiles. cō ista nō ē cōpossibilis. sortes est t sortes nō ē. qz ille due nō sunt possibiles inter se in veritate. Sed ad necessitatē copulatiue requirit necessitas vtriusqz ptis eius. t ad impossibilitatē sufficit impossibilitas vn⁹ ptis eius. t ad ꝓtingētiā sufficit ꝓtingētia vn⁹ ptis nisi altera sit ipossibilis

Quarto sciendū est ꝙ ad dandū cōtra dictionē in copulatiuis habetur talis regula. qz copulatiua t disiuctiua de ptibus ꝯdicētib⁹ ꝓtradicūt ꝙ nō ꝓnt simul ēē vere nec sil⁹ false: lz repugnāt in vitate t falsitate simul. Et posset etiā aliter dari ꝯdictio in oīb⁹ ypothetics ferēdo negationē ad ꝓncipalē copulā ypothetice: vel ꝓponēdo negationez toti ꝓpositioni. qz nō est verū dare ꝯdictionē ꝙ toti ꝓpositioni ꝓponere negationē. Et p hoc ptz quid sit ꝓpositio copulatiua: t quid reqritur ad falsitatem t veritatem eius.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. hec est copulatiua. sortes t plato currunt. t tñ ibi non sunt due categorice. igit cōtra diffinitionē copulatiue ¶Secundo arguit sic. hec est vna copulatiua. oīs homo currit: probat sic. qz copulatiue cōtinet istas. sortes currit. plato currit: t sic de alijs. t tñ ibi nō est ꝯunctio copulatiua. igitur ꝓtra diffinitōem ¶Tertio arguitur sic. hec est vna copulatiua vera. homo est animal. t equ⁹ est lapis. igit ad veritatē eius nō requirit veritas vtriusqz partis. añcedens ptz: quia oīs ꝓpositio aliquid dicens ita esse sicut est: est vera sed illa dicit aliquid esse sicut est. igitur est vera qz dicit hominez ēē animal. ¶Quarto sic. in copulatiua magis vnuntur due categorice ꝙ in disiunctiua in qua vnuntur ꝑm voces tantum. igitur copulatiua est magis vna ꝙ disiunctiua. t sic nō habet minorē vnitatez omnib⁹ alijs ¶Quinto sic. tota valet tantum quantuz quelibet pars. igitur ad hoc ꝙ tota copulatiua sit falsa oportet quālibet partem esse falsam. et non sufficit falsitas alterius partis.

Ad argumenta in oppositum. ¶Ad ꝑmū dr ꝙ si in illa ꝓpositione. sortes t plato currūt. illa cōiunctio t copulet inter termios. s. inf sortē t platonē. ipa ē categorica ꝺ copulato subiecto. lz si copulet inter ꝓpones ipa est copulatiua. t tūc sunt ibi due categorice. s. sortes currit. t plato currit. ¶Ad scām dr. ꝙ lez ista oīs hō currit materialiꝫ primeat plures categoricas etiā copulatiuc: tñ ille nō cōtinētur p modū plurū t formaliter. sed p modū vn⁹ tm. iō nō est copulatiua ¶Ad tertiū dr ꝙ lz ista. oīs hō est aial t equ⁹ est lapis. dicat aliqđ esse sicut est ꝙtū ad ptē sin significati. nō tñ ꝙtū ad suū totū significatū qđ ipsa affirmat. qđ reqrit ad vitatē ꝓpositōis copulatiue ¶Ad quartuz dr ꝙ lz in disiuctiua categorice mm⁹ vnūtur ꝙ in copulatiua. qz tñ disiuctiua solū ponit vitatē vn⁹ categorice. iō habz simplr⁹ maiorē vnitatē ꝙ copulatiua ¶Ad ꝙntū dr ꝙ si capiat⁹ tota distributive: tunc ad b ꝙ tota copulatiua sit falsa reqritur falsitas vtriusqz partis eius. sed si capiatur tota copulatiue. p perfecto. sic tota dicitur falsa propter falsitatem vnius partis

Disiuctiua est illa in qua coniungūtur due categorice p hāc cōiunctionē vl⁹: aut aliā sibi eq̄ualētez. vt sortes currit vl⁹ plato disputat. Ad vitatē disiuctiue sufficit alterā ptē esse verā: vt hō est aial: vel equ⁹ ē lapis. tñ pmittit ꝙ vtraqz pars eius sit vera: sed non ita ꝑpie. vt hō ē aial vl⁹ equ⁹ ē humibilis. Ad falsitatē ei⁹ oportet vtrāqz partē eius esse falsā. vt homo est asinus: vel equus est lapis.

¶Post⁹ actor determiant de ꝓpone copulatiua in q̄ ꝯungunt due categorice ꝑm voces et significata sil⁹. hic ꝓmr determiat de disiuctiua in q̄ due categorice cōiungūtur ꝑm voces tm. ipsam ꝑmo sic diffimēs. Disiuctia ē illa in q̄ coniungūtur due categorice p hāc cōiunctionē vl⁹ aut p aliā sibi equipollentem

Primo sciendū est ꝙ hec ꝓpō ꝺr disiuctiua eo ꝙ in ipa due categorice disiūgunt ꝙtū ad significata. t qz b fit cōuerter p cōtradictionez disiunctiuā. iō in ipa categorice vnūtur p aliquā cōiunctionē disiuctiuā. cōiunctōis cui⁹ disiuctiue duo sunt act⁹ ¶Primus est ꝯungere voces i quo cōuenit cū alijs ꝯiunctionib⁹ rōe cui⁹ cōiunctio ꝺr ¶Secūs act⁹ ē disiūgere significata rōe cui⁹ ꝺr disiuctiua. Et i b differt ab alijs ꝑdis ꝯiunctōis. Et p b ꝑz intellect⁹ diffinitōis ꝓmisse

Secundo sciendū est ꝙ ad vitatē disiunctiue sufficit alterā ptē esse verā. rō est qz disiuctiua ponit duas categoricas. s. vnā sub disiunctiōe ad aliā. iō de suo formali significato tm ponit vnā categoricā. nō tñ determiate hanc vel illā sed indeterminate. iō ad veritatē ei⁹ sufficit alterā ptē ei⁹ ēē verā: cū solū ꝓat vnā illaz ptiū. ipa enī ē sic totū vle. sed ad esse totⁱ vlis sufficit positio vn⁹ suaz ptiū. sic ad positionē alialis sufficit positio bois. iō ad vitatē disiuctiue sufficit veritas vn⁹ ptis. Ex quo ꝑz ꝙ ad possibilitatem ei⁹ reqrit possibilitas alteri⁹ ptis eius. t sil⁹ ad necessitatē ei⁹ sufficit necessitas vn⁹ ptis ei⁹ qz eadē ē rō de possibilitate sicut de necessitate ei⁹

Tertio sciendū est ꝙ ad falsitatē disiunctiue reqritur vtraqz ptē esse falsaz: qz si tantū vna sit falsa t alia vā cū ad veritatē ei⁹ sufficiat vitas vn⁹ ptis ipa erit simplr⁹ vā t non poterit dici falsa. iō ad hoc ꝙ ipsa sit falsa reqritur falsitas vtriusqz ptis eius sicut etiā ad destructionē vlis reqritur destructio oīm suaz ptiuz subiunctiuaz. Ex quo sequit. ꝙ ad impossibilitatē ipi⁹ disiuctiue requirit impossibilitas vtriusqz ptis ei⁹. qz si vna esset possibilis tota diceretur possibilis t ad cōtigētiaz ei⁹ reqrit vtrāqz ptē esse ꝓtingentē. vl⁹ ꝙ vna sit ipossibilis t alia ꝓtingēs. qz si vna sit necessaria t alia ꝓtingēs tota diceret necessaria. Et b itelligēdū est i affirmatiuis. qz oppositio mō se hz i negatiuis

Quarto sciendū est ꝙ duplicit arguit ad disiuctiua. Uno mō a tota disiuctiua cū destructōe vn⁹ ptis ad positionē alteri⁹. vt hō est aial vel equ⁹ ē lapis. lz equ⁹ nō est lapis. igit hō est aial. Secundo modo arguēdo a veritate vn⁹ ptis ad veritatē totⁱ est bona ꝯña. vñ bñ sequitur. b est vā. hō currit. igit hec est vā. hō est asin⁹ vel hō currit. Et posset argui a falsitate totⁱ disiunctiue ad falsitatem vtriusqz ptis t ecōuerso. De mō aūt dādi cōtradictionem in disiunctiuis satis dictum est.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. hec est disiun-

ctiua. Ois ꝓpositio est vera vel falsa cuꝫ ibi sit cōiunctio disiunctiua. ⁊ tū ibi non sunt due cathegorice. igit. ¶ Scōo sic, cōungere ⁊ disungere sunt actꝰ oppositiq̄ nō pñt cōuenire eidē sed cōiunctio disiunctiua hꝫ disiūgere, ꝓnes igitur per cā nō cōiūgunt due cathegorice in disiunctiua. ¶ Tertio sic. omē totū integrale si vnū ponit oēs suas ptes. sꝫ disiūctiua est totuꝫ integrale cū integret ex suis ptibꝰ, igit sil' ponit vtrāq;. ⁊ sic ad vitatē eiꝰ nō sufficit vitas vnius ptis. ¶ Quarto sic. disiūctiua nō ponit vitatē alicuiꝰ ptis eius. qꝫ nō ponit vitatē nec ꝑmenec scōe. igit ad veritatē eiꝰ non req̄rit veritas vnꝰ ptis. ¶ Quinto sic. ℔ disiūctiua ē falsa. oēs hoies sūt asim vel hoīes ⁊ asim sunt asim. ⁊ tū vna ps eiꝰ ē va. s. ℔, asim sūt asim. igit ad falsitatē disiūctie nō req̄ritur falsitas vtriusq; ptis.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad ꝑmū dr q̄ si hec coniūctio vel cōungit inter terminos sic illa nō est disiunctiua. sed cathegorica de disiuncto predicato, cuius predicatū est hoc totū verū vel falsum. ⁊ sic est vera. Sed si cōungat inter ꝓpōnes sic est vna disiūctiua falsa. ⁊ sic in ea sunt due cathegorice. s. iste ois, ꝓpositio ē vera vel' ois, ꝓpositio est falsa. ¶ Ad scōm dicitur q̄ cōungere ⁊ disiūgere nō possūt cōuenire eidē respectu eiusdē. sed bñ respectu diuersorū. ⁊ sic simul cōuenit ꝓnctiom disiūctiue cōungere ⁊ disiungere: qꝫ cōungit voces ⁊ disiūgu signficata respectu alicuiꝰ tertij. ¶ Ad tertium dr q̄ si cōsideret disiūctiua ꝑm, vocē: bene est totū integrale suaꝝ cathegoricaꝝ. sed nō si cōsideretur q̄tū ad significata eius. qꝫ non ponit formaliter significatū vtriusq; ptis de suo significato formali. ponit tū significatū vniuꝰsū. ¶ Ad quartū dr q̄ ly disiūctiua nō ponat veritatē alicuiꝰ ptis eius determinate. tū ponit veritatem eius indeterminate sub disiūctiōe ad aliam. ¶ Ad q̄ntū dr q̄ in illa ꝓpositiōe prima cathegorica pōt esse de disiuncto p̄dicato ⁊ sic est vna copulatiua vera. qꝫ vtraq; pars est vera. Prima eni pars est. oēs boies sunt asini vl' homines. secunda est. asim sunt asim. Alto mō secunda cathegorica pōt ē de copulato subiecto ⁊ sic est disiunctiua falsa. qꝫ vtraq; pars est falsa. Prima ps est. oēs boies sunt asini. secunda est boies ⁊ asim sunt asini. ⁊ sic eo modo quo ē disiunctiua habet vtrameq; partem falsam. Et sic patet de ypotheticis.

Equit dō eq̄pollētijs de q̄ bꝰdā tales regule. Prīa est q̄ si alicui signo vl' vel pticulari ꝓponat negatio eq̄pollet suo ꝯtradictorio. vt iste eq̄pollēt: non ois hō currit ⁊ quidā hō nō currit. Scōa regla ē q̄ si alicui signo vl' postponat negatio eq̄pollet suo ꝯtrario. vt iste due equipollent. omnis homo nō currit: nullus homo currit.

¶ Postq̄ auctor determinauit de ꝓpositionibꝰ tā cathegoricis q̄ ypotheticis. hic ꝑcedit determinat de quadā passione, ꝓpositionis. s. de eq̄pollentia q̄ per se ꝑmo cōuenit ꝓpositionibꝰ cathegoricis ⁊ p cathegoricas ypotheticas. Et licet ordine nature eq̄pollētia debeat īmediate poni post oppositiones ⁊ ante ꝯuersiones sicut ponit Buridanus. eo q̄ regule eq̄pollētiaꝝ dātur p respectū ad oppositiones. tū ordine doctrine cōuenientius ponūtur post ꝓpositōes ypotheticas ad īuenīdū q̄ equipollētie nō solū cōueniunt ꝓpositionibꝰ cathegoricis: sed etiā et p sequētes ypotheticas. s. ratione suaꝝ partiū. vt ille equipollent. si nullus hō mouetur. nullus homo currit. ⁊ si non quidam homo mouetur non quidam homo currit.

Pro quo ꝑmo sciendū est q̄ equipollētia dr equualētia duaꝝ ꝓpositionuꝫ in qualitate ⁊ q̄ntitate in veritate et falsitate p aduentū negationis facta. Et dicit eq̄pollētia ab equi qđ est equalet polleo les. qđ idez est q̄ valeo les. nō eq̄pollētia ⁊ equualentia idez dicūt realiter. Sed eq̄alētia cōuenit ac ciuit, p equualētia rez terminoꝝ ⁊ ꝓpositionū. Equipollētia vero q̄nus ita generalit ⁊ ita cōuenit ꝓsit accipi: tū magis ꝓprie sumit pro equualētia ꝓpositionū q̄ pro aliis. nō equalentia se habz vt genꝰ ad equipollentiaꝫ. nō bene ponitur in sua diffinitiōe loco generis. ⁊ residuum quod sequitur loco differentie ad explicandū spāliter naturā equipollētie, ꝓpositionū

Secundo sciendū est q̄ triplex ē negatio. s. negās: infinitās: ⁊ priuās. Negatio negās est q̄ negat totū qđ refert post se ⁊ eiꝰ oppositū ponit. cuius ꝓprius actus est negare cōpositionē ꝓpositionis. Sꝫ negatio infinitās est que negat cōpositionem intrinsecā termini finiti faciens ipsum infinitū sicut est negatio nois infiniti vel verbi infiniti

q̄ solū infinitat ⁊ negat qualitatē vel actū determinatū relinquēs subſtantiā infinitam vel actū indeterminatū. vt non hō vl' nō currit. Sed negatio priuās est q̄ negat habitū subiecti. ⁊ relinquit subiectū cui aptitudinē ad habitus sicut est cecitas. Et de negatione negante solum intelligitur totus in diffinitione equipollentie et in regulis sequentibus non autem de alijs negationibus.

Tertio sciendū est q̄ equipollētie, ꝓpositionū quattuor regulis nonfi cantur in textu. quarum prima est. Si alicui signo vl' vel pticulari ꝓponatur negatio equipollet suo cōtradictorio. cuiꝰ rō est: qꝫ contradictorie repugnant in qualitate ⁊ q̄ntitate simꝫ sed negatio ꝓposita signo mutat q̄ntitatē signi ⁊ qualitatē copule in suā oppositā. eo q̄ ipa totum negat qđ post se reperit. nō facit propositiones prius repugnantes in qualitate ⁊ q̄ntitate simul esse eiusdem qualitatis ⁊ quātitatis: ⁊ sic facit cōtradictorias eq̄pollere p aduentū eius.

Quarto sciendū est q̄ scōa regula ē q̄ si alicui signo vniuersali postponatur negatio eq̄pollet suo cōtrario. cuiꝰ rō est. qꝫ cōtrarie repugnāt in qualitate solus ⁊ in q̄ntitate nō. sed negatio postposita signo ⁊ addita copule mutat qualitatē copule: ⁊ non q̄ntitatē. qꝫ non agit in precedens. nō ipsa facit prius q̄ntitas esse eiusdē qualitatis ⁊ equipollere inter se. ⁊ hanꝫ regulaꝝ exēpla sat] patēt i textu

Sed contra primo sic. signo non est addenda negatio: vt dicit primo Periarmenias: neq; infinitans neq; negās eo q̄ actus negationis negant] est negare cōpositionē subiecti cum p̄dicato. igitur signo non debet ꝓponi negatio aliqua. vt dicit prima regula. ¶ Secundo sic. nulla negatio dat, ꝓponi aliquā q̄ntitatē. sed solū negat ⁊ destruit id qđ reperit. igitur negatio addita signo pticulari ponit sibi q̄ntitatē vniuersalē. igit nō facit ipm eq̄pollere suo cōtradictorio. ¶ Tertio sic. contradictorie nunq̄ sunt equipollentes. cū simul repugnant in qualitate ⁊ q̄ntitate. ergo negatio ꝓposita signo non facit ꝯdictorias eq̄pollere. ¶ Quarto sic. negatio postposita signo est eiusdem virtutis sicut ꝓposita. cū sit eiusdem nature ⁊ rationis. igitur sicut negatio ꝓposita signo facit equipollere contradictoria. ita negatio postposita. ⁊ sic nō facit eq̄pollere cōtraria. igit cōtra scōam regulā. ¶ Quinto sic. m istis. oē currens mouet: nullū nō currēs mouet. ē negatio postposita signo. ⁊ tū nō facit contrarias equipollere: quia ille non equipollent in veritate: ergo secunda regula est falsa.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad primuꝫ dicitur q̄ signo non est addenda negatio infinitans. qꝫ non est infinitabile. tū sibi potest addi negatio negās. ⁊ ly actꝰ primꝰ negationis negantis sit negare cōpositionē ordinis: tā scōario pōt negare q̄ntitatē signi ⁊ alia q̄ reperit post seipm. ¶ Ad scōm vero dicitur q̄ licet negatio negans p se ꝑmo solū neget id qđ post se reperit. tū ex consequēti pōt ponere oppositū illius qđ ipa negat: licet sit p accidens ⁊ non per se. ideo q̄n negat particulare q̄ntitatē ex p̄sequēti ponit vniē. ⁊ ecōtra negādo negationez ex cōsequēti ponit affirmationē. ¶ Ad tertiū dicit q̄ si capiant cōtradictorie formaliter vt cōtradictorie sunt numq̄ sunt equipollētes sed repugnātes. sed si capiantur materialiter ꝑm id qđ sunt bene sūt equipollētes p aduētū negatiōis sic q̄ ille due q̄ prius erāt cōtradictorie p aduētū negatiōis fiūt eq̄pollentes. ⁊ sic intelligitur ista regula ⁊ oēs alie sequētes. ¶ Ad quartū dr q̄ ly negatio postposita signo ꝑmisse sit equalis ꝓtutis sicut ꝓposita. tū nō est eo mō applicata ad subiectū qđ debet negare eo q̄ nō reperit post se q̄ntitatē sicut alia. tō nō mutat q̄ntitatem: nec facit eq̄pollere ꝯdictorias. ¶ Ad q̄ntū dr q̄ ly in illis sit negatio postposita signo. tū nō ferꝫ sup copulā principalē ꝓpositionis. sꝫ supra illō principiū currēs. tō nō facit ꝯrias eq̄pollere. sꝫ solū mutat subiectū, ꝓponis. Vñ regula intelligit sic. q̄ sit negatō postposita signo ⁊ toti subiecto cadēs sup copulā, ꝓponis qđ tū nō fit in istis.

Tertia regula talis ē q̄ si alicui signo vl' vel pticulari preponat ⁊ postponat negatio equipollet suo subalterno. vt iste due eq̄pollēt: nō ois hō non currit qđā hō currit. Et dicte regule i hijs vsib' ꝙtinēt Vñ versus Pre ꝙtradic. post ꝙtra. pre postq; subalter. Nō ois: qdam nō. ois non quali nullus Non null': quidam. sed null' nō valet ois. Nō aliqs: nullus. non

quidā nō valet oīs. Non alter neuter.neuter nō p̄tet vterq;. Ex istis regulis infert regula q̄ talis ē. Si duo signa vniuersalia negatiua ponātur ī eadē locutōe:ita q; vnū sit ī subiecto ⁊ reliquū ī p̄dicato:primū equipollet suo ǫtrario p̄ secām regulā:⁊ secūdū suo ǫtradictorio p primā regulā:vt nihil ē nihil eq̄pollet huic.q̄libet ē aliq̄d:q; p secām regulā nihil nō ⁊ q̄libet eq̄pollēt:sicut oīs nō ⁊ nullus.⁊ p primā regulā: nō nihil ⁊ aliq̄d eq̄pollent sicut non nullus ⁊ quidā.⁊ sic due prime sūt equipollentes.

¶ Postq̄ auctor determīauit ⁊ posuit duas regulas.s.p̄mā ad habendū eq̄pollentiā ǫtradictoriarū.⁊ secām ad habendū eq̄pollentiā cōtrariarū.hic p̄sequit tertiā regulā ad habendū eq̄pollentiā subalternaq̄ talis est. Si alicui signo vlī vel particulari p̄ponat ⁊ postponat negatio eq̄pollet suo subalterno.q; subalterne repugnāt in q̄ntitate solū ⁊ nō in q̄litate. ſz negatio preposita signo mutat q̄ntitatē,p̄onis.⁊ posita īpedit ne mutet q̄litas. q; vna negatio destruit actū alterī⁹.ī p̄ma negatio variat q̄ntitatē,p̄onis ⁊ nō qualitatē.⁊p ꝯs facit equi

Primo pollere subalternas.

scienduz est q; vt in ista regula habeā due negatiōes eq̄ualēt vni affirmatiōi. Cuius rō est.q; p̄ma negatio q̄ posit seipsaz reperit aliā negatiōez:negat ⁊ destruit ipsaz:ſz destructa negatōe ponit affirmatio.q; de quolz est affirmatio vel negatio vera ⁊ de nullo ābe sim⁹. ī due negatōes cadētes sup̄ se inuicē eq

Secundo ualent vni affirmationi.

scienduz est q; due affirmatiōes nō eq̄ualēt vni negatōi sicut due negationes vni affirmatiōi.cui⁹ rō est.q; vna affirmatio nō destruit aliā:ſz magis affirmat eā. affirmatio em̄ nō est ins̄m intellect⁹ ad destruēdū illud qđ p̄us dictū est.vel qđ reput post se sic̄ est negatio.ī nō destruit affirmatiōes sequentes q̄re nō ponit negatōez p destructionē affirmationis sicut fit in negationib⁹. Et ſz affirmatō ex consequenti destruat negationē rōne oppositionis.tm̄ nō p̄mo ⁊ p se destruit sicut negatō ſz solū ex ꝯsequēti:p q̄ p̄tio ponit suā signm̄ catū,p̄positū cū quo nō p̄t stare negatio eius.

Tertio sciēduz est q; ſz in textu ponant tres regule spāles de eq̄pollētia ǫtradictoriarū.ꝯtrariū:⁊ subalternarū.tm̄ nulla ponit de subcontrariis. cuius rō est. quia si daret eq̄pollētia in subcōtrariis: vel negatio p̄poneret ⁊ postponeret signo particulari vel p̄poneret tm̄.⁊ sic vtroq; modo mutaret q̄ntitas,positiōis.ī subcōtrarie nō essent eiusdē q̄ntitatis: vel postponeret tm̄.⁊ hoc duplr. vel q; essent in affirmativa:vel in negativa. Si p̄m sic esset negatio ponēdo duas negationes: vt hic q̄daz hō nō currit.Si p̄mū sic esset penitus ea dez,ppositio cū alia.⁊ sic nō eēt eq̄pollētia duarū,p̄onuz.ī in istis nō p̄t dari eq̄pollentia.

Quarto sciendū est q; ex p̄cedentib⁹ regulis Petrus byſ. infert q̄rtā regulā quodā modo ǫtrientē p̄mā ⁊ secām q̄ talis est. Si in eadē locutōe ponant duo signa vlia negativa, vnū in subiecto ⁊ reliquū in p̄dicato.p̄mū eq̄pollet suo ǫtrio.⁊ reliquū suo ǫdictorio.cuius rō est:q; p̄mo signo postponit negatio scđi.⁊ sic eq̄pollet suo ǫtrio p secam regulam.⁊ scđo signo p̄ponit negatio p̄mi.⁊ sic eq̄pollet suo ǫtradictorio p primā regulā: vt ille eq̄pollēt.nihil est nihil.⁊ q̄libet est aliq̄d.vnō ad retinendū predictas regulas cū exēplis earū ponūtur metra in textu que satis faciliter possunt intelligi p ea que dicta sunt

Sed contra arguit. ¶ Primo sic. due subalterne min⁹ repugnāt q̄ due ǫtradictorie: igit̄ min⁹ requiritur ad faciendū eas eq̄pollere.ſz ad eqpollentiā cōtradictoriarū sufficit vna negatio.ergo cū due negatiōes magis faciāt q̄ vna sequit̄ q; ad eqpollentiā subalternaq̄ nō requirunt due negatōes:igit̄ ꝯtra tertiā regulā in ordine ⁊ p̄mā huius lectionis. ¶ Scđo sic. vna negatio nō p̄t destruere aliā: igit̄ p hoc q; negatio p̄posita ⁊ postposita se destruāt nō fit eqpollentia subalternaq̄.antecedēs patz. q; ofic qđ corrūpit a suo ǫtrio corrumpit. ſz due negationes nō opponūtur:imo sunt eiusdē rōnis:igit̄ vna nō destruit aliā. ¶ Tertio sic. due negationes nō ponūt affirmatiōez.q; vnū ǫtradictorium ponit reliquū. sed negatio cōtradicit affirmationi.ergo negatio p̄epositā ⁊ posita signo nō facit equipollere subalternas ¶ Quarto sic. signū vlē est dispositio subiecti m̄q̄tū subiectū est:ergo nūq̄ debet poni in predicato.igit̄ ī quarta regula supponit falsuz q; signū vlē ponat a pte p̄dicati ¶ Quīto sic. iste nō eq̄pollēt.nihil est nihil:⁊ qōlibet est aliq̄d:quia p̄ma ē negativa cum ibi ponatur tantum vna negatio ante copulam.⁊ alia est affirmatiā.igitur contra quartam regulam.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad primuz dī q; min⁹ requirit̄ ad equipollētiā subalternarū q; p̄dictoriaq;.q; ibi solū requirit̄ mutatio q̄ntitatis .in p̄dictoriis vo req̄rit̄ mutatio q̄ntitatis ⁊ q̄litatis sil.⁊ ſz due negatōes sint aliquid plus q̄ vna fm vocē:tm̄ fm actuz negādi min⁹ faciūt:q; solū mutāt q̄ntitatē: vna aūt sola preposita signo mutat q̄ntitatē ⁊ q̄litatē sil. ¶ Ad scđm dī q; si due negatōes p̄sideren̄t fm suam rōnē: sic nō opponūtur.ſz si vna p̄sideret̄ iquātū est instrumētū intellect⁹ ad negādū aliq̄d .⁊ alia vt ē obiectū qđ negat̄ supra qđ cadit actus negādi.illo mō bñ opponūtur fm rōem agentis ⁊ patientis:⁊ sic vna destruit aliā quātū ad suos act⁹.⁊ nō fm subam ea⁹ ¶ Ad tertiū dī q; ſz negatio p se p̄mo nō ponat affirmatōez:tm̄ bñ ex cōsequēti ⁊ p accidēs negādo negatōem : q̄ negata ponit affirmatio ¶ Ad q̄rtū dī q; signū vlē vt includit ī se terminū sue distributōis sue significatū terminī q̄ p ipm̄ distribuit bñ ponit̄ in p̄dicato,p̄onis:⁊ ad huc inquātū distributum est p̄t poni a pte subiecti seu a pte predicati.ſz magſ,p̄e ponat̄ a pte subiecti ¶ Ad quintū dī q; ſz in ista. nihil ē nihil. scđa negatō nō ponat̄ ante copulā fm vocē tm̄ ponit fm intellectū ⁊ sensuz cōstructionis:q; debet resolui scđz nihil p nō ⁊ aliq̄d.⁊ ē sensus nihil ē nihil id est nihil nō est aliquid.ideo illa est simplicit affirmativa ⁊ equipollet alteri affirmative .⁊ sic patet de equipollentijs.

Dnus est adiacēs rei determīatio.⁊ hz fieri p adiectiuū. ſz duplex est adiectiuū qđdaz ē adiectiuū nois vt albus niger ⁊ simulta. aliud ē adiectiuū vbi: vt aduerbiū. Scđz em̄ Prisciaū aduerbiū est vbi vbi adiectiuū. Et iō duplex est mod⁹. Dn⁹ nominalis q̄ fit p adiectiuū nois vt hic. hō albus currit Alt⁹ aduerbialis q̄ fit p aduerbiū vt hō currit velociter. Itez aduerbiorū q̄dā determīant vbi gr̄a cōpositionis. vt ista sex necessario:ontingēter:possibiliter:īpossibiliter:bo:⁊ falso Alia determīnāt vbi gr̄a rei vbi vt fortiter agit.velociter currit. Alia determīnāt vbi rōne tēporis vt hodie cras ⁊ alia aduerbia tēporalia Alia determinant vbi rōne modi vt aduerbia optādi et hortādi :⁊ sic de alijs.Et scđm hoc sumit̄ multipliciter modus p aduerbia.

¶ Postq̄ auctor determīauit superi⁹ de,p̄positione de messe in q̄ denotat simplex inherētia p̄dicati ad subiectū ⁊ est cōpositio simplex.hic p̄sequit vult determīare de,p̄one modali in q̄ est cōpositio modificata ⁊ cōposita fm rōem ex cōpositiōe dicti ⁊ modificatōe:rōne cui⁹ modalis sequit illā de messe sicut cōpositū suum simplex:⁊ q;,p̄positio modalis dī a mō p q̄ formaliter modificat:ideo ante eq̄ auctor notificet ,p̄onē modalem: p̄us determīat de mō in cōi diffinitiue ⁊ diuisiue vt eliciat modum facientē

Primo propositionem modalem

sciendū ē q; mod⁹ est adiacens rei determīatio.⁊ hui⁹rō est.q; idez est modus realiter fm logicū ⁊ adiectiuū fm grāmaticū sed oē adiectiuū est determīatio adiacēs rei.scz suo substātio. oē em̄ adiectiuū ē determīatio sui substantiui ⁊ sibi adiacet . ideo mod⁹ bñ dī determinatio adiacēs rei.et ponitur ibi determinatio loco generis.quia determīatio est qđdaz supius ad determīationē q̄ fit p adiectiuū ⁊ ad determinationē que fit p substantiuū vel per īfinitus additū suo suppoſito:vt alibi bō. Deinde dī adiacens rei ad diam determinatiōis facte p

substantiuū. Ex ista diffinitõe ptz q oē adiectiuū siue sit determinatio ỹbi siue rei subiecte vel p̄dicate: vl' subiecti inquātū subiectū vl' predicati inquātū p̄dicatum est: vt sunt signa vlia vel ptic̄laria ꝛ alie dispositiões respectie p̄nt dici modi accipiẽdo modū coīter sic accipit B.

Secundo sciendū est. q̄ mod⁹ in cōi sic diuidit. q: q̄dā est modus noīalis. ꝛ ali⁹ aduerbialis. cui⁹ rō ē. q: oīs mod⁹ bz fieri p adiectiuū cū sit adiacēs rei. vel ergo fit p adiectiuū noīs: ꝛ sic est mod⁹ noīalis vel p adiectiuū ỹbi qō est aduerbiū: ꝛ sic ē aduerbialis. q̄ mod⁹ est determiatio determinās ip̄m ỹbū ꝛ sibi adiacēs. Vñ talis mod⁹ pōt dici ỹbalis rōne obiecti sui qō determiat q: ē determinatio ỹbi: ꝛ pōt dici aduerbialis ratione sui subiecti eo q̄ est aduerbium.

Tertio sciendum est. q̄ nomē significat per modum pmanētis siue per modum quietis. verbum vero per modum fluxus: fieri. ꝛ q: adiectiuum nominis significat p modū pmanētis. tō solū bz determiare nomē vel aliq̄d captū p modū noīs ꝫm suos modos significādi. sed aduerbiū significat p modum fluxus ꝛ fieri in alio: rōne cui⁹ est cōueniens determiatio ỹbi: ꝛ adiectiuū ei⁹. tō isti mōi sic differūt inter se q: mod⁹ noīalis est adiectiuū nominis: ꝛ est determiatio noīs substātiui. ꝫ modus aduerbialis habet fieri per aduerbia: ꝛ est determinatio verbi.

Quarto sciendū est q̄ mod⁹ aduerbialis subdiuidit̄ p q̄tuor modos ꝫm diuisionē aduerbioꝝ. q: q̄dam modificant ỹbū gr̄a cōpositōis vt possibile impossibile ꝛ sic de aliis. Alia vero gr̄a rei ỹbi vt velociter: cōmunit. fortiter. Alia ỹo gr̄a tp̄is vt aduerbia tp̄alia. Alia ỹo gr̄a mōi: vt aduerbia optandi ꝛ hortādi. Cui⁹ rō est: q: ỹbū sp̄aliter adiectiuū includit in se q̄tuor ista. s. cōpositionē que est act⁹ gñalis. ꝛ rē ỹbi q̄ dr̄ act⁹ sp̄alis ipsi⁹ verbi: vt in hoc ỹbo currit importat̄ cōpositio q̄ est act⁹ gñalis ei⁹ ꝛ cursus i tpo dr̄ res ỹbi. ꝛ ē act⁹ sp̄alis p ip̄m importat⁹. Tertiū est tp̄s. Quartus est mod⁹. ꝫ duo p̄ma sunt essentialia ỹbo. duo vero vltima sunt mōi significādi accidētales ei⁹. ꝛ ꝫm ista q̄tuor sunt diuersa aduerbia ỹbū diuersimode determinātia. Ex p̄dict̄ patēt diffinitio ꝛ diuisio modi: ꝛ subdiuisio ei⁹. ptz etiaz q̄ oīs mod⁹ cadēs in ꝓpõne est determinatio subiecti vel predicati vel cōpositionis ipsoꝝ quia semper est determinatio alicuius nominis vel alicuius verbi.

Sed contra predicta arguit̄. Primo sic. oīs determiatio est actio q: determinare est agere. ꝫ mod⁹ nō est actio. igit̄ nō est determinatio ¶ Sēdo sic. ipossibile est mod⁹. et tñ nō est determinatio rei adiacēs q: nō significat aliquā formā alteri adiacētē. igr̄ male ponunt̄ diffinitio modi ¶ Tertio sic. oē nomē significat p modū p se stātis cū oē nomē significat p modū subē. igr̄ nullū est adiectiuuz noīs nec mod⁹ noīalis ¶ Quarto arguit̄ sic. vn⁹ determinabilis est tm̄ vnica determiatio. ꝫ ỹbū est vnū determinabile. g̃ male ponuntur plura aduerbia q̄ p̄nt determiare idē ỹbū ¶ Quinto sic. quedā aduerbia determinant ỹbuz gr̄a loci vt aduerbia localia. Et quedam gratia numeri vt aduerbia numeralia. igitur insufficienter enumerant̄ aduerbia determinantia verba.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad primum dr̄: q determiare effectiue ꝛ p modū agētis est agere. ꝫ nō determiare formaliter: nō ꝫ determiatio actiua sit actio: nō tm̄ determiatio formalis de q̄ intelligit̄ in diffinitõe modi ¶ Ad scōz dr̄: q ꝫ ipossibile nō significet formā realē adiacētē cōpositiōi: q: significat ipossibilitatē q̄ est p̄uatio potētie: tm̄ significat formā ꝛ determinationē ꝫm modū intelligēdi. q: ipossibilitas bñ ap̄bēdit̄ p modū forme ꝛ determiatōis cōpositiōis. ꝛ sic significat p būe modū impossibile ¶ Ad tertiū dr̄: q duplex est mod⁹ subē. s. modus pmanētis ꝛ p se stātis. ꝛ oē nomē significat p modū subē q̄tū ad modū pmanētis. ꝫ sola substātia significat p modū p se stāt. adiecti ua ỹo p modū alteri adiacēt. ¶ Ad q̄rtū dr̄: q vn⁹ determiabilis ꝫm idē esse vel eandē rōem est vnica determiatio: ꝫ tm̄ vn⁹ determinabilis materialit̄ ꝫm diuersas rōes p̄nt ee plures determinatōes. ꝛ sic est de ỹbo q̄ diuersis rōib⁹ determinat̄ p aduerbia ¶ Ad q̄ntū dr̄: q aduerbia loci ꝛ numeri ꝛ alia multa determinā ỹbuz gr̄a rei ỹbi: ꝛ cōtinent̄ in illa diuisiõe. vnde q̄ nerbū nūeri nō determinat ỹbū rōne nūeri q̄ est mod⁹ significādi verbi: ꝫ rōe numeri rei significate p verbū. vt cū dr̄. sortes bis currit. ibi determinat currit rōe q̄litatis cursus significati per ipsum verbum nō autē ratione numeri singularis aut pluralis.

Sed omissis oīb⁹ aliis solū nūc de illis modis dicēdū est q̄ cōpositionē determināt vt sūt hi sex necessario cōtingēter ꝛc.

Cū cū dr̄. hō necessario sedet: designat̄ q: cōpositio sessionis cū hoīe sit necessaria. Sed cuz dicit̄. hō bñ currit vel velociter significat̄ q: cursus hois sit velox vel bon⁹: ꝛ in ista determinat̄ res ỹbi. in prima ỹo cōpositio. Vñ solū illi modi q̄ cōpositionē determināt faciūt ꝓpositionē modalē: ideo de talibus solūmodo hic intēdim⁹. Et summit̄ q̄ñq̄ p̄dicti modi noīaliter: vt possibile ipossibile ptingēs necessariū verū ꝛ falsum. q̄ñq̄ aduerbialiter vt possibiliter ipossibiliter necessario ptingenter vero ꝛ falso.

¶ Postq̄ auctor determinauit de mō in cōi tā diffinitiue q̄ diuisiue. hic p̄mittit oīdit de quo mō est spāliter b ad ꝓpositū dicēs q: hic solū i spāli dicendū est de mō q̄ determinat verbū gr̄a cōpositionis ꝛ cōpositionē ꝓpositōis: cui⁹ ratio est. q: hic solū principal'r cōsiderat mod⁹ faciens ꝓpositionē modalē: sed sol⁹ mod⁹ determinās cōpositionē ꝓpōnis facit ꝓpositionē modalē eo q̄ cōpositio est forma totī ꝓpositiōis tō mod⁹ ipam modificās reddit ꝓpositionem modalē. Sed modi determinātes subiectū vl' p̄dicatū q: solū modificāt ptes materiales ꝓpositionis non faciunt ꝓpositionem modalez quare de illis non est amplius determinandum.

Primo sciendū est q: cōpositio ꝓpositionis p̄t dupliciter determinari. Uno mō gñali determinatiõe q̄ñ sibi addit aliq̄s mod⁹ entis sine ap̄liatiõe ip̄i⁹ cōpositōis ꝛ hoc mō determinat istis modis ỹo vel falso ꝫ q: gñalis determiatio nō est determinatio simpliciter: sed ꝫm quid tm̄. tō cōpositio b mō nō simpl'r modificat nec fit simpl'r modalis ꝓpositio. Alio mō determinat̄ sp̄ali determinatiõe q̄ñ. s. modus dicit specialē modū entis et ampliat cōpositionem' ultra tempus p̄sens. ꝛ sic determinatur istis modis possibile. impossibile. contingēs. ꝛ necessarium. ꝛ hoc mō simpliciter fit ꝓpositio modalis.

Secundo sciendum est q: ad modū facientem propositionem modalē requirūtur tres cōditiones. Prima est q: talis modus determinet cōpositionē ꝓpositionis: defectu cuius adiectiua q̄ determinant subiectum vel p̄dicatū materiale ꝓpositōis vel verbuz gratia rei verbi modi vel tp̄is non reddunt ꝓpositionē modalē. Secūda conditio ē q: talis modus dicat aliquā differentiā vl' modum entis circa talē cōpositionē: defectu cui⁹ negatio ꝛ isti modi opinabile ꝛ inopinabile vl' credibile nō faciūt ꝓpositionez modalē. Tertia est q: talis modus ampliet compositionem vltra tempus siue p̄teritus siue p̄sentis: defectu cuius verum et falsum non faciunt propositionez modalem simpliciter dictā sed generaliter tantuz

Tertio sciendū est q: tm̄ q̄tuor sūt modi faciētes simpl'r ꝓpositionem modalē. s. possibile ꝛ impossibile ptingens et necessariū. ꝓbatur p sufficientiam. q: oīs modus faciēs ꝓpōnē modalē determinat cōpositionē ꝓpositōis. vel g̃ circa ipam dicat nō esse ꝛ sic ē impossibile. vl' dicit esse. ꝛ hoc dupliciter vel dicit simpl'r esse ꝛ in actu: ꝛ sic est necessariū vel esse ꝓmixtū potētie ꝛ b ē dupl'r. vel dicit ipz p respectū ad suū actū: ꝛ sic est possibile. vel per respectū ad suā causam cōtingentē ꝛ sic est cōtingēs. Vñ q: isti modi determinet cōpositōez ptz: q: cū dicitur. sortes necessario currit. designat̄ q: cōpositio cursus cū sorte sit necessaria: ꝛ nō necessitas sortis ꝫm se. nec cursus: sed necessitas cōpositionis vnius cum altero. sed si dicatur. sortes currit fortiter. designatur q: ille cursus est sortis.

Quarto sciendū est q: p̄dicti mōi p̄nt sumi dupliciter. Uno modo nominaliter: alio mō aduerbialiter. Et rō est q: modus in cōi ꝛ adiectiuū idem sunt. sed oē adiectiuū pōt sumi noīaliter cū significet p modum pmanētis. ꝛ aduerbialiter cū significet p moduz fluxus ꝛ fieri: iō isti modi p̄nt duob⁹ istis modis accipi ꝛ vtroq̄ mō facūt propositionem modalem simpliciter. quia simplicit determinant compositionem propositionis: differenter tamen. quia quando sumunt nominaliter determinant cōpositionē acceptam p modum nominis. vt hic. sortē currere est possibile. cōpositio istius dicti: sortem currere sumit noīaliter. sed quando sumūtur aduerbialit determināt cōpositionem verbaliter designatam vt hic. sortes currit possibiliter. Ex dictis pa-

tet q̄ ⁊ quot sunt modi faciētes ꝓpōnez moda
lem ⁊ quot modis accipiant.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶Pri
mo sic. Dñe determi
nabile est in potētia, ſz cōpositio ꝓpōnis cū sit
forma tocī? est in actu tm̄. ⁊ p ꝓns nō est deter
minabilis ngit̄ nullus mod? determiat illā cō
positionē. ¶Scdo arguit sic. mod? determi
nās ptē totius ex ꝓsequēti denoiat totum vt si
gnū, distribuēs ꝑmo subiectū, ꝓpōnis. ex ꝓns
denoiat totā, ꝓpōnez vlēm. ergo modi determi
nātes subiectū vel p̄dicatū debēt denoiare totā
ꝓpōnez ⁊ nō solū modus determinās totaz, p
positionē. ¶Tertio sic. determiatōes entis in
cōplexi nō determinat cōpositionē oōnis. sed
necessariū ⁊ ꝓtingēs sunt determiatōes entis
incōplexi. q̄ ens dr necessariū vel ꝓtingens. ꝯ
ſsti modi nō determināt compositionem.

¶Quarto arguit sic, ꝙ se ⁊ ꝙ accidēs faciūt ꝓ
positiōez modalē. vt dicēdo. sortes accidētali
ter currit: igit̄ nō sunt tm̄ q̄ttuor modi faciētes
ꝓpōnez modalē. ¶Quinto sic. nihil q̄ signi
ficat̄ noialiter determiat cōpositōz vbi. ſz so
lū illud q̄ designat̄ aduerbialiter. sed modi fa
ciētes ꝓpōnez modalē determināt vbū gr̄a cō
positionis: igit̄ nō p̄nt nomialiter designari.

Ad argumenta in oppositum.
¶Ad ꝑmū dr
q̄ ſz cōpositio oōnis nō sit in potentia respe
ctu esse totius ꝓpōnis. ſz in actu tm̄. tm̄ est i po
tētia respectu determiationū accidētaliū eius.
ideo bñ p̄t modificari. idē em̄ respectu diuer
soꝝ bñ est in potētia ⁊ in actu simul. ¶Ad se
cūduz dr ꝙ in accidentibus q̄ nō cōuenit to
ti nisi gr̄a ptis accidēs ptis bñ denomiat totū
sed in illis q̄ p̄nt ꝯuenire toti ⁊ ptibus accidēs
ptis nō sufficit denoiare totū. ⁊ sic est de modi
ficatiōe. q: tota, ꝓpositio p̄t ꝑ se ꝑmo modifi
cari q̄m modificat̄ sua forma totius. ⁊ p̄nt mo
dificari sine ptes. ſz ab illa modificatione nō de
nomiat̄, ꝓpositio modalis. ¶Ad tertiuz dr ꝙ
ſi ꝓtingens ⁊ necessariū accipiant̄ vt sunt dic
entis incōplexi: sic sunt determiatiōes eius. ſz
si accipiant̄ vt sunt dic entis cōplexi q̄d est in
herētia p̄dicati ad subiectū: sic sunt determia
tiones cōpositionis ⁊ sic sumit̄ in ꝓposito.

¶Ad quartū dr ꝙ ꝑ se ⁊ ꝑ accidēs nō sūt mo
di distincti ab istis. q: ꝑ se sub necessario ꝓtinet
reductiue: ⁊ ꝑ accidēs sub ꝓtingēti. ¶Ad ꝉ
tū dr ꝙ ſz illud q̄d sumit̄ noialiter nō possit de
terminare cōpositionē vbaliter acceptā: ſz solū
aduerbiū. tm̄ p̄t bñ determiare cōpōnez noialit̄
captū quō determināt isti mōi noialiter capti.

Ꝓpositio modalis est il
la que modificat aliquo
istoꝝ sex modoꝝ. possibile: ipo
ssibile: ꝓtingēs: necessariū: verū
⁊ falsuz: vt sortē currere ē possi
bile. ⁊ sic ꝯ alijs. Et in istis mo
dalib? vbū dr subiect: mod? aūt
p̄dicari. Dēs autē alie ꝓpōnes
q̄ nō determiant̄ p illos sex mo
dos dicunt̄ de inesse. Sz adhuc
ille ꝓpositiones q̄ modificant̄
his modis. vo ⁊ falso ad ꝑsens
relinquūtur. q: i illis eodē modo
sumunt̄ oppositio ⁊ quemētia
sicut i illis de ēesse. In illis aūt
de his quattuoꝝ mōis possibile
ipossibile: ꝓtingēs: ⁊ necessariū
alio modo sumunt̄ oppositio
et equipollentie vel conuenien
tie vt postea patebit.

¶Post ꝑ auctoꝝ determiauit de modo q̄ est ꝑn
cipiū formale, ꝓpōnis modalis. hic ꝓſr determ
inat de, ꝓpōne modali. ⁊ q: suba rei precedit
passiōes eius. ꝯ ꝓus determiat de, ꝓpōne mo
dali ꝑm se q̄ de cōpollētijs ⁊ oppōnib? eius: ip
sam ꝑmo sic diffinies. Propositio modalis est
illa q̄ modificat̄ aliquo istoꝝ sex modoꝝ. ſ. pos
sibile: ipossibile: ꝓtingēs necessariū. verū ⁊ fal

Pro quo sciendū est ꝑmo q̄ ꝙ (sum
positio modalis dupl'r acci
pit. Uno modo cōiter, ꝙ oi, ꝓpōne in qua mo
dificat̄ cōpositio sine hoc sit determiatione ge
neralis sine spāli. ⁊ sic verū ⁊ falsuz facit̄, ꝓpoſ
tionē modalē ⁊ hoc modo diffinit̄ hic in gñali
Alio mō capit̄ spāliter solū, ꝙ illa, ꝓpōne: cui?
cōpositio spāli determiatione modificat̄ āphā
do ipsaz vltra ꝓpus sue placentis. ⁊ sic soluz fit
ꝓpositio modalis ꝙ illos q̄ttuoꝝ modos. possi
bile. ipossibile. ꝓtingēs. ⁊ necessariū. ⁊ solū mo
dales q̄ sunt modificate his modis sūt simpli
citer modales. ⁊ de illis in sequētibus soluz de

terminabit̄. eo ꝙ nō habent easdē cāpollētias
⁊ oppositiōes: sicut ille de inesse. ille vo q̄ mo
dificant̄ ꝙ verū ⁊ falsuz bñt easdez cāpollētias
⁊ oppositiōes sicut ille de inesse: q: nō bñt am
pliationē vltra tempus ꝑsens. ideo de illis nō
determinabitur amplius.

Secundo sciendū est ꝙ duplex est, ꝙ
positio modalis. ſ. cōposi
ta ⁊ diuisa. Cōposita est illa in qua p̄dicatū di
citur cōponit̄ cū materia ⁊ forma ipsi? subiecti. ⁊
dr, ꝑferri dictū, platiōe cōmuna ad designandū
illā cōpositionē nō pausando inter ptes dicti:
sed inter dictū ⁊ modū. Diuisa est illa in qua ꝑ
dicatū dicit̄ solū cōponit̄ cū materia subiecti. ⁊
diuidit̄ a forma eius ⁊ dr, ꝑferri, platiōe discōti
nua ad designandū illā diuisionē inter ptes di
cti pausando. ⁊ nō inter dictuz ⁊ modū. vt hec
albū esse nigrū est possibile. si nigrum cōponat̄
cū albo, ꝙ subiecto albedinis ⁊ ꝙ ipsa albedine
tūc est cōposita ⁊ falsa. ſz si cōponat̄ cū albo, ꝙ
subiecto albedinis ⁊ diuidat̄ ab albedine discō
tinuando ptes dicti: sic est diuisa ⁊ vera. Ex q̄
bus ptz q̄ tā in modalib? diuisis q̄ cōpositis
modus determiat totā cōpositionē dicti. ſz dif
ferēter. ꝯ vtraq; ē simpl'r modalis ⁊ ꝯ vtraq;
intelligit̄ diffinitio ꝓpus posita. nec differūt spe
cie essentiali cōposita ⁊ diuisa de eodem modo
sed specie accidentali solum.

Tertio sciendū est q̄ in, ꝓpōnib? moda
libus dictū subijcit̄ ⁊ mod? sem
per p̄dicat̄. Cui? rō est. q: sicut se bñt esse ⁊ nō
esse in illis de inesse: ita modus in modalib?: ſz
in illis de inesse esse vel nō esse est p̄dicatū for
male. ꝯ simil'r modus in modalib? est p̄dicatū
formale ⁊ nō māle: q: est illud q̄ p̄dicatū māle
denoiat inesse subiecto. Itez illud qō est deter
minatio ⁊ se hz ꝑ modū forme respectu cōposi
tionis dicti nisi ꝙ subijcit̄ in, ꝓpōne modali: sed
semp p̄dicat̄: eo ꝙ determinatio nō hz subijci
suo determiabili: ſz mod? se hz vt forma respe
ctu cōpositionis dicti. q: est determiatio ei?. ſz
nō sit determiatio cōpositiōis q̄ est inter dictuz
⁊ modū: igit̄ in modalib? nunq̄ modus subij
citur: sed semp predicatur.

Quarto sciendū est ꝙ in modalib? est
illa oō cuius cōpositio modi
ficat̄ sive sit cōposita ex accusatiuo casu ⁊ vbo
infinito cui addit̄ modus noialiter capt?: sive
sit oō ꝑfecta cui addit̄ modus aduerbialit̄ ca
ptus. talis oō ante aduentū modi dr placens
ꝓpōnis modalis. ⁊ tale dictū est materia, ꝓpo
sitionis. ⁊ mod? determiās cōpositionē ei? se
hz vt forma ptis. ⁊ esse modificatū cōpositōis
resultās ex vnione modi ⁊ cōpositionis q̄ faci
unt vnū: sicut determiatio ⁊ determiabile ē for
ma totius, ꝓpōnis modalis. ⁊ ꝑ hoc ptz q̄d sit, ꝙ
positio modalis: ⁊ quot modis dr. ⁊ q̄d sit sub

Sed contra iectū ⁊ p̄dicatū eius.
p̄dicta arguit. ¶Pri
mo sic. in ista. sortē currere est possibile. hoc di
citū. sortē currere est illud qō modificat̄ ꝙ illuz
modū possibile. ⁊ tm̄ nō est, ꝓpositio modalis
sed tm̄ eius subiectū. g̃, ꝓpositio modalis non
est q̄ modificat̄ aliquo istoꝝ sex modoꝝ. ¶Se
cūdo sic. hec est modalis. hoiem esse asinū est i
possibile. ⁊ tm̄ nō modificat̄. igit̄. mio: pz. q: in
illa ille modus impossibile destruit totā cōpoſi
tionē dicti: igit̄ nō determiat vel modificat ip
sam. ¶Tertio sic. aduerbiū in oōne nūq̄ p̄di
cat̄. sed modus in modalib? q̄nq; ponit̄ aduer
bialiter. g̃ modus in ipsis nō semp p̄dicatur.

¶Quarto sic. ꝓpositio modalis aliq̄n cōuer
titur: igit̄ in ea fit de p̄dicato subiectū. ⁊ ecōtra
g̃ cū modus q̄nq; p̄dicet ꝙ cōuersionez mutat̄
in subiectū. ⁊ sic nō semp p̄dicat̄. ¶Quinto sic.
vnūs semp est formalis? vnus. ſz modus vnit̄
cū dicto mediāte copula vbali: igit̄ modus se
hz in modalib? vt p̄dicatū māle. ⁊ nō formale

Ad argumenta in oppositum.
¶Ad ꝑmū dr
ꝙ ſz illud dictū modificet̄ ꝑmo ꝙ modū ptis ⁊
tanq̄ quo: tm̄ tota, ꝓpositio modificat̄ ꝙ modū
totius: ſz hoc sibi cōueniat ꝙ cōpositionē dicti
q̄ ꝑmo modificat̄. ꝯ tota, ꝓpositio dr moda
lis ⁊ nō ipm dictū. ¶Ad scōm dr ꝙ impossibi
le nō destruit ꝑmo ⁊ ꝑ se illā, ꝓpōnez. ſz ex ꝓns
tm̄. q: ꝑ se ꝑmo negat vnū spāliz modū entis a
tali cōpositōe. ſ. possibilitatē. siue potentiā ad
esse. qua negata destrunt̄ ex ꝓsequēti cōpositio

¶Ad tertiū dr ꝙ aduerbiū ꝑ se sumptū nō est
p̄dicatū, ꝓpōnis: ſz aduerbiū ꝓiūctuz cū verbo
sicut determiatio suo determiabili p̄t esse p̄di
catū formale, ꝓpōnis. ⁊ sic est de modo aduer
bialiter posito in, ꝓpōne. q: determinat forma
liter verbū gr̄a cōpositionis. ⁊ inde fit vnū p̄di
catū formale. ¶Ad quartū dr ꝙ ꝓpositio mo
dalis nō cōuertit̄ sm se totaz: sic ꝙ modus po
nat̄ in subiecto: ſz solū cōuertit̄ ꝙtuz ad dictū
faciēdo de p̄dicato dicti subiectū ⁊ ecōtra. Un
de modales de possibili ⁊ necessario sm dictuz
eodē modo cōuertunt̄: sicut ille de inesse. ⁊ sil'r
ille de ꝓtingēti accepto, ꝑ possibili. ſz in illis de
ꝓtingēti ad vtrūlibet fit ꝯuersio i oppositā qua
litatē. ⁊ vniuersalis negatiua in eis nō cōuerti
tur simpliciter in terminis. ſz particularis negati
ua cōuertit̄ simpliciter. Sed in illis de impos-

sibili ꝑmo ad cõuertendũ illas oportet videre q̃bus cãpollẽt de necessario ⁊ conuertere illas de i possibili sicut conuertunt sine cãpollẽtes de necessario: ⁊ in eis vlis affirmatiua non cõuertit in termis. ſz ꝑticularis negatiua bñ conuertit in terminis. ¶ Ad q̃ntũ d̃z q̃ modus nõ vnit cũ dicto mediãte vbo mõ tua est modus: sed solũ in q̃tũ nosaliter significat. ideo in rõne modi nõ est poteria ad copulã vnienẽ. sed est p̃dicatus formale respectu cõpositionis.

Sciẽdũ aũt q̃ q̃libz istoz quattuor modoz quattuor facit ꝓpones modales. ĩ cũ modi sunt quattuor: quater quattuor erũt ꝓpositiones ⁊ sic erũt sex decim: vbi q̃ra. iste modꝰ possibile si sumat sine negatiõe facit vnã ꝓpositionẽ modalẽ. vt sortes currere est possibile. Si aũt sumat cũ negatiõe lata ad verbũ facit secaz. vt sortẽ non currere est possibile. Si vo cuz negatiõe posita ad modũ facit tertiã. vt sortẽ currere nõ e possibile. Sed si sumat cũ duplici negatiõe vna posita ad vbuz et alia ad modũ facit aliã ꝓpõnẽ vt sortẽ nõ currere nõ est possibile. Et hoc mõ sciz vnũquẽq istoz quattuor modoz sumũtur quattuor ꝓpones modales

¶ Postq̃ auctor determinauit d̃ ꝓpõne modali q̃tũ ad subaz eꝰ. hic ꝓsequitur determinat de suis passionibꝰ. s. de cãpollẽtibus ⁊ oppõne. ⁊q; cãpollẽte ⁊ oppones modaliũ faciliꝰ cognoscũt neque unt nisi cognoscat multiplicatio ꝓpõnuz modaliũ. ĩ ante q̃ de illis passionibꝰ determinet ꝓ uis ostendit q̃ propositiones ꝑnt multiplicari ꝑm

Primo quẽlibet modum.

sciendũ ẽ q̃ in omni ꝓpõne modali duplex est cõpositio. Prima est cõpositio partiũ dicti inter se. Scda vo est cõpositio modi cũ dicto q̃ est ꝓncipalis in ipsa: ⁊ q̃litas ꝓpositionis sicut est affirmatio ⁊ negatio attenditur ex pte cõpositionis. ĩ ꝓpositio modalis pot dupliciter dici affirmatiua ⁊ negatiua. s. ex pte modi ⁊ ex pte dicti. illa aũt in q̃ negat modꝰ est simpliciter negatiua modalis. ſz illa in qua solũ negat cõpositio dicti nõ est simpliciter negatiua: sed vt dicit aristoteles habet negatiuã figurã. ⁊ po

Secundo test dici negatiua de dicto sciendũ est q̃ ꝑm istũ modum possibile. p variationẽ affirmationis ⁊ negatiois ꝑnt fieri q̃tuor ꝓpones modales. Prima est affirmatiua tam de dicto q̃ de modo. vt possibile est esse. Scda est negatiua de vtroq;. vt nõ possibile est nõ esse. Tertia ẽ negatiua d̃ dicto solũ: vt possibile est nõ esse. Quarta ẽ negatiua solũ de mõ. vt nõ possibile est esse. ⁊ sili ꝑnt fieri q̃tuor ꝑm quẽlibet aliorum modoz. ⁊ sic in toto ꝑnt multiplicari in sexdecim ꝓpones modales ꝑm q̃tuor modos. vñ ꝓdicte q̃tuor ꝓpones p quattuor vocales significant. p a significat affirmatiua tã de dicto q̃ de modo. p u negatiua de vtroq;. p e negatiua d̃ dicto solũ ⁊ p i negatiua de modo solũ: iuxta illos versus

Destruit u totũ: ſz a affirmat vtrũq;. Destruit e dictũ: destruit iq; modũ. ex q̃bus ꝓz quõ sumitur ⁊ variat qualitas in modalibus.

Tertio sciendũ est q̃ in modalibꝰ triplicater attenditur q̃ntitas. Primo ex pte dicti qd̃ est subiectũ tonis ꝓpõnis. Scdo ex pte subiecti dicti Tertio ex pte modi. vñ ex pte dicti oẽs sunt singulares: q; in ipsis dictũ simpliciter accipit. p vno solo dicto in defectu vnitus vocis ĩposite ad significandũ ipm: ſz ex pte subiecti dicti ꝑnt dici vlẽs ꝑticulares indefinite ⁊ singulares ꝑm q̃ tale subiectũ differẽter tenet vliter ꝑticulariter indefinite aut singulariter. ſz ex pte modi aliq̃ sunt vlẽs: alie ꝑticulares ⁊ mille sunt indefinite aut singulares.

Quarto sciendũ est q̃ q̃ntitas modalis sumpta ex pte mõi nõ est q̃ntitas suppositoꝝ ſz tẽpoꝝ ⁊ que est mẽsura acceptiõis copule respectu tpis ꝑm ãpliatiõz mõi: sicut q̃ntitas suppositoꝝ est mẽsura acceptiõis subi respectu suoꝝ suppositoꝝ. vñ modales de necessario ⁊ ipossibili dñr vlẽs: eo q̃ necessariũ ãpliat ad oẽ tpus affirmative. sicut oĩs distribuit vlẽ ⁊ affirmative. ⁊ ipossibile ãpliat ad oẽ tpus negatiue: sic̃ nullꝰ distribuit vlr ⁊ negative. Sz ille de possibili ⁊ ꝓtingẽti sunt ꝑticulares: q; vtrũq; ãpliãt ꝑticulariter ⁊ affirmatiue. q; solũ ãpliant ad ꝑsis ⁊ ad futurũ ⁊ se hñt sicut illũ

signũ q̃daz. vñ vsus. Omne necessariũ ipossibile q̃si nulli. Possibile q̃daz nõ q̃daz possibile nõ ẽt p hoc ptz de multiplicatiõe q̃litate ⁊ q̃ntitate ꝓpositionis.

Sed contra ꝓpõuz modaliũ. p̃dicta arguit. ¶ Primo sic. ꝑm hũc modũ possibile ꝑnt fieri infinite. ꝓpones modales: igit male dictũ est q̃ ꝑm ipm solũ sunt q̃tuor ꝓpones modales. ¶ Secũdo sic. oẽs ꝓpones de eodẽ mõ sunt eadẽ. p positio in specie eo q̃ modales specie distinguit ex pte modi q̃ est forma ꝓpõnis modalis: igit nullus modꝰ facit q̃tuor ꝓpones modales in spẽ ¶ Tertio sic. ista. sortẽ currere nõ est possibile ⁊ sili alie vbi possibile negat nõ fit de possibili ſz de ipossibili vel necessario: igit male d̃z q̃ possibile facit vnã negatiuã ꝓpõnẽ modalẽ ex pte modi ¶ Quarto sic. cum sibz rei est tñ vna forma. ſz q̃litas est forma ꝓpõnis: igit vnꝰ ꝓpositiõis modalis ẽ vna q̃litas. ⁊ sic in istis nõ pot accipi duplex q̃litas. ¶ Quinto sic. modꝰ in modalibꝰ se hz ꝑ modũ forme: ſz q̃ntitas reste net ex pte materie ⁊ nõ ex pte forme: igit in ipsis nõ sumit q̃ntitas ex parte modi.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad ꝑmũ d̃z q̃ ꝑm quẽlibz modũ ꝑnt fieri infinite ꝓpones in nũero: nõ tñ ꝑnt fieri plus q̃ q̃tuor in specie ⁊ solũ de tali multiplicatiõe ꝑm spẽz est hic ad ꝓpositũ. ¶ Ad scõm d̃z q̃ ſz oẽs modales de eodẽ modo affirmato sunt eadẽ ꝓpositio i specie essentiali ⁊ ex pte modi. tamẽ bñ variant specie accidẽtali ex pte affirmatiõis vel negatiõis dicti. ¶ Ad tertiũ d̃z q̃ ſz ꝓpositio in qua negatur possibile q̃tũ ad significatũ eius sit de ipossibili vel d̃ necessario. tñ est formaliter de possibili q̃ ibi ponit ꝑm vocẽ. ¶ Ad quartuz d̃z q̃ ſz vnus modalis sit tñ vna q̃litas ꝓncipalis. tñ ꝑnt esse plures subordinate ad se inuicẽ: quarũ vna est mus ꝓncipalis ⁊ subordinat alteri. sicut cõpositio dicti respectu cõpositionis modi cum dicto. ¶ Ad q̃ntũ dicit q̃ q̃ntitas suppositorum sumit ex pte subiecti ⁊ materie ꝓpõnis. tamẽ q̃ntitas tẽpoꝝ bene sumit ex parte forme ideo possunt sumi ex pte modi ampliãtis cõpositionem vltra tempus eius.

Arũ aũt ꝓpõũ modaliũ cãpollẽtie quattuor regulis cognoscũt: quaꝝ ꝓma est Cuilibz dicto affirmato attribuit possibile eidẽ attribuit cõtingẽs ⁊ ab eodẽ dicto remouet impossibile ⁊ ab eiꝰ cõtradictorio opposito remouet necesse: vt sortẽ currere est possibile. sortẽ currere ẽ ꝓtingẽs. sortẽ currere nõ ẽ ipossibile. sortẽ nõ currere nõ ẽ necesse. Scda regla ẽ A quocũq; dicto negato attribuitur possibile eidẽ attribuit cõtingẽs ⁊ ab eodẽ remouet ipossibile ⁊ ab eiꝰ dictõ ꝓtradictorio opposito remouet necesse: vt sortẽ nõ currere ẽ possibile. sortẽ nõ currere ẽ ꝓtingẽs. sortẽ ñ currere nõ ẽ ipossibile. sortẽ currere nõ ẽ necesse Tertia regla ẽ A quocũq; dicto affirmato remouet possibile ab eodẽ dicto remouet ꝓtingẽs ⁊ eidẽ attribuitur ipossible ⁊ eiꝰ ꝓtradictorio opposito attribuit necesse: vt sortẽ currere nõ ẽ possibile. sortẽ currere nõ ẽ ꝓtingẽs. sortẽ currere ẽ ipossibile. sortẽ nõ currere nõ ẽ necesse. Quarta regla ẽ A quocũq; dicto negato remouet possibile ab eodẽ remouet ꝓtingẽs ⁊ eidẽ attribuit ipossibile ⁊ eiꝰ ꝓtradictorio opposito attribuit necesse: vt sortẽ nõ currere nõ ẽ possibile. sortẽ nõ currere non est contingẽs. sortem non currere est ipossibile. sor-

tem nō currere ē necesse. Ista rū aūt regl'az exēpla disponūt in quattuor lineis siue ordinib⁹ figure sequētis q̄ possūt per hos vl⁹ denotari. Primus amabim⁹. edentuliqz scds. Tertius yliace. purpurea reliqu⁹. Destruit v totū. sz a ꝙfirmat vtrūqz. Destruit e dictū. destruit i qz modū Dē necessariū. ipossibile est quali null⁹ Possibile ē q̄daz. q̄ daz non. possibile nō. Ē dictū negat. i qz modū. nihil a. sz v totū. ꝛ hec patēt ī figura sequēti. Dēs aūt ppōes q̄ sūt in prima linea eq̄pollent p primā regulā ꝛ quecunqz inter se. q̄ vo ī scda per scdaz. q̄ in tertia p tertiā. ꝛ q̄ in quarta per quartam

¶ Postq̄ actor oñdit multiplicatione ppositionū modaliū ad cognoscēdū eaz eq̄pollentias. hic ꝓfitr actor determiat de eq̄pollētijs earū quaz cognitio valet ad cognoscēdum cōsequētias ppositionū modaliū. qz inter eq̄pollētes sp vna ppō scd'z ad aliā ꝛ ecōtra eo q̄ sunt eq̄pollētes siue eq̄alētes ī vtrate ꝛ salsitate

Primo sciēdū est q̄ hic magis determinatur in speciali de equipollentijs modaliū q̄ de cōuersionib⁹ earū. eo q̄ modales eo mō cōuertūtur sicut ille de inesse. ꝛ solū quātū ad dictū. sed equipollentia nō conuenit ipis eodē mō sicut illis de inesse. qz in ipsis variaf equipollentia. ꝛ etiā sumit ex pte subiecti. ꝓpositōis sicut in illis de inesse. Et etiā cōuenit ipis inquātū sunt modales. ideo oportuit specialiter determiare de equipollentia earum.

Secundo sciendū est q̄ p̄dicte equipollētie ētruor regulis cognoscuntur ¶ Prima est cuicūqz dicto affirmato attribuit possibile: eidē attribuit cōtingēs: et ab eodē remouet impossibile: ꝛ ab eius ꝓtradictorio oppositio remouet necesse. cuius rō est: qz possibile ꝛ cōtingēs cōuertūt. igr cuicūqz attribuitur possibile ꝛ cōtingēs. ꝛ possibile ꝛ ipossibile cōtradicunt. iō cuicūqz attribuit possibile ab eodē remouet impossibile. qz vnū ꝓtradictorioz remouet reliquū. ꝛ si aliqd dictū sit possibile pōt aliq̄s verificari ꝛ suū ꝓtradictoriuz pōt ee falsuz. iō si alicui dicto attribuit possibile ab eodē remouet ipossibile ꝛ ab eius ꝓdictorio remouet necesse. Scda regula ē. cuicūqz dicto negato attribuit possibile: eidē attribuit ꝓtingēs ꝛ ab eodē remouet impossibile ꝛ a suo ꝓdictorio oppositio remouet necesse. Tertia regla est a quocūqz dicto affirmato remouet possibile: ab eodē remouet ꝓtingēs. ꝛ eidē attribuit impossibile ꝛ suo ꝓtradictorio attribuitur necesse Quarta regula est. a quocunqz dicto negato remouetur possibile: ab eodem remouetur contingens. ꝛ eidem attribuitur impossibile: ꝛ suo cōtradictorio attribuitur necesse. Et iste regule eodē modo possent probari sicut prima.

Tertio sciendū est q̄ mod⁹ ds attributi dicto q̄ affirmatiē p̄dicaf de ipso. ꝛ ds ab eo remoueri q̄ negaf de ipo Dupliciter tñ pōt ītelligi modū remoueri a dicto. vno mō q̄ remoueaf ab ipo fm rez ꝛ vocē. ꝛ sic nō debet intelligi in ppōsito. qz si sic remoueretur non remaneret ppositio modalis. Alio mō q̄ remoueatur fm modū enūciandi p negatōez. ꝛ sic capitur hic remouef. put tñ valz sic negaf.

Quarto sciendū est q̄ p̄dictaz regulaꝝ exēpla disponūtur in quattuor lineis siue ordinib⁹. Et oēs de primo ordine equipollēt p primā regulā ꝛ cōsequūtur se inuicē. ꝛ oēs de scdo p scdam. ꝛ sic de alijs. Et oēs illi ordines habenf p hos versus. Primus amabim⁹. edentuliqz scds. Tertius yliace. purpurea reliquus Prima dictio. s. amabim⁹ significat primum ordinē. ꝛ quattuor eius vocales dāt itelligere ētruor ppōes p̄mi ordis. significādo p p̄mū a. ppōez ds possibili eē affirmatiuā de dicto q̄ de mō. p secūdū illā de ꝓtingēti esse affirmatiuā de vtroqz. ꝛ i significat illaz de ipossibili esse. negatiuā de mō. ꝛ u significat illā de necessario eē negatiuā ds vtroqz. Et silr exponerenf alie dictōes p alijs ordinib⁹ fm significatōes suaz vocaliū iuxta sniaz illoz vsuū. Destruit. v. rotuz: sed a confirmat vtrūqz. Destruit e dictum. destruit i qz modū. Et p hoc patent equipollentie ppositionum modalium.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. hoc dictum

hominē esse aīal est possibile. ꝛ tñ nō ē ꝓtingēs cū sit necessarium. q̄ male dicit'an p̄ma regula. cuicūqz dicto affirmato attribuit possibile eidez attribuit cōtingēs. ¶ Scdo sic. hoc dicto negato deū nō esse attribuit possibile. dicēdo. deū nō esse est possibile. ꝛ tñ ab eo nō remouef impossibile: cū semp sit impossibile: igr cōtra scdam regulā. ¶ Tertio sic. impossibile semp negat dictū cui attribuit. qz destruit cōpositionez eius: igr nō pōt attribui dicto affirmato ꝓtra tertiā regulā ¶ Quarto sic. ppositio affirmatiua ꝛ negatiua nūq̄ sunt eqpollētes: q̄a nō equualēt in qualitate: igr ppositio negatiua de possibili: ꝛ affirmatiua de necesse nū q̄ eq̄ualent ꝓtra quartā regulā. ¶ Quito sic. omēs ppōes eq̄alentes debēt esse eiusdē subiecti ꝛ eiusdē p̄dicati. cū eq̄pollētia sit eq̄alētia duarū. ppōnuz vtroqz termio ptcipantiū: sed illa de possibili: ꝛ de necessario q̄ ponūtur in q̄rta regula nō habēt idē subiectū. qz in eis ꝓtradictoria dicta subñtrāt. nec idē p̄dicatuz. qz nō est idē modus: igr ille ppōes nō equualēt.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad p̄mū ds: q̄ si capiaf ꝓtingēs spāliter. p ꝓtingenti nō necessario qđ diuidit p ꝓtingēs natū. ruz. ꝛ ad vtrūlibet. illud dictū boiem esse aīal nō est cōtingēs. sz si capiaf gñaliter cōtingēs vt cōuertitur cū possibili. ꝛ diuidit p necessariū ꝛ nō necessariū. sic bñ est cōtingēs. ꝛ illo modo capit ꝓtingens b. ¶ Ad scōm ds q̄ sz ab b dicto. deū nō esse. nō vere remouef impossibile. tñ falso remouef ab ipso eodē modo sicut possibile sibi attribuit. ¶ Ad tertiū ds q̄ sz impossile neget vtualiter dictū cui attribuit. nō tñ formaliter. ideo pōt attribui dicto formaliter affirmato.

¶ Ad quartū ds q̄ sz affirmatiua ꝛ negatiua de eisdē termis nūq̄ sint eq̄pollentes. tñ ille de diuersis extremis pñt eq̄pollere quo ad veritatez ꝛ falsitatē. sz nō fm q̄litatē. ¶ Ad q̄ntū ds q̄ si capiaf eq̄pollentia spāliter. p equalentia. p positionū vtroqz termio ptcipantiū in qualitate ꝛ q̄ntate. veritate ꝛ falsitate. sic maior est vera. Sed si capiaf gñaliter. p quacūqz eq̄alētia duaꝝ. ppōnuz in vtrate ꝛ falsitate. sic ē falsa. Et in. ppōsito sic accipit eq̄alētia gñaliter.

Jtē eq̄pollētie vl⁹ sequētie modaliū pñt haberi p hāc regulaz. Dēs ppōnes de possibili ꝛ impossibili eq̄polēt vbo silr se habēte ꝛ modo dissilr: vt sortē currere ē possibile. sortē currere nō est ipossibile. Jtē oēs propositiōes de possibili ꝛ necessario equipollēt vbo ꝛ modo dissimiliter se habētib⁹ vt sortē currere est possibile: sortē non currere nō est necesse. Jtez omnes ppositiones de ipossibili ꝛ necessario eq̄pollēt vbo dissimiliter se habēte. ꝛ modo similiter vt sortē currere nō est ipossibile: ꝛ sortē nō currere nō est necesse Et itelligit mod⁹ similiter aut dissimiliter se habere q̄tū ad affirmationē ꝛ negationez vt dicaf se habere similiter cū affirmaf in vtraqz vel ī vtraqz negaf. Dissimiliter aūt quādo affirmaf in vna ꝛ negaf in alia. Et eodē modo itelligēdū est de vbo sicut dictū est de mō Et sciēdū ē q̄ in p̄dicta regula nō facim⁹ mētionez de cōtingēti eo q̄ cōtingēs conuertit cuz possibili. Unde idez est iudicū de ppositionib⁹ vtrūqz. Exēpla aūt querē in figurā dispositā sup quattuor ordines: quia ista regl'a generalis est ad oēs

¶ Postq̄ actor supius oñdit p quattuor regulas eq̄pollētias ꝛ ptias modaliū. hic ꝓfitr notificat ipsas fm alias regulas. Et q̄nis ipe eq̄pollentie sufficiēter notificenf p regulas p̄dictas. tñ magis facile cognoscunf p ists regu-

las cū alijs q̄ p alias trm̄. ꝛ ō iste regule ad maiorez ꝛ faciliorē cognitionē ꝑ ꝓuenēter ponū

Primo tur ꝛ non superfluc.

scēdū est q̄ negatio posita ad modū negat q̄titatē ꝛ applicationis tēpoꝛ q̄ sc tenet ex pte modi ꝛ etiā qualitatē, ꝓpositōis. qz negat modificationē. ꝛ ex cōsequēti cōpositionez modificatā. ō mutat q̄titatē ꝛ qualitatez ꝓpōnis. ꝛ facit ꝓtradictorias equipollere. Ipsa cm̄ negatio p̄posita modo simil'r se bz i modalib⁹ sicut negatio p̄posita signo in illis ō in esse. sz negatio posita ad dictū trm̄ negat solā cōpositionē, ꝓpōnis ꝛ q̄titatē modi. ꝛ sic nō mutat q̄titatē ipsius. qz in negādo p̄uenit amplitōez modi. ō talis negatio mutat q̄litatē ꝛ nō q̄titatez: ꝛ se bz vt negatio postposita signo q̄ facit eq̄pollere ōrias. Sed negatio posita ad dictū ꝛ ad modū simul mutat q̄litatē solum ideo se bz vt negatio preposita ꝛ postposita signo. ꝛ facit equipollentiā subalternā.

Secundo sciendū est q̄ ad cognoscē duz p̄dictas eq̄pollentias ponunt hic tres regule. Prima ē q̄ ꝓpones de possibili ꝛ ipossibili eq̄pollent vbo simil'r se habēte ꝛ modo dissimil'r. cuj⁹ rō est. qz ꝓpones ō possibili ꝛ ipossibili ꝓtradicūt. sz negatio posita ad modū trm̄ facit cōtradictorias equipollere vt dictū est. ideo ꝓpones de possibili ꝛ ipossibili equipollēt modo dissimil'r se habēte ꝛ verbo simil'r. ꝛ ō: modus simil'r se habere q̄tū ad affirmationē ꝛ negatiōez q̄ in vtraq; affirmat vel negat. ꝛ dissimil'r q̄ in vna negat ꝛ in alia affirmat. Et ita intelligit verbū simil'r vel dis

Tertio similiter se habere suo modo.

sciendū est q̄ secūda regl'a talis est. oēs ꝓpones de possibili ꝛ necessario eq̄pollēt vbo ꝛ mō dissimil'r se habētib⁹. Cuj⁹ rō est qz ꝓpones de possibili ꝛ necessario affirmatiue de dicto ꝛ mō simil'r opponunt subalterne. sz negatio posita ad dictū ꝛ ad modū simil'r facit in modalib⁹ eq̄pollentiā subalternā. qz se bz sic negatio p̄posita ꝛ postposita signo in illis ō in esse. ō ꝓpones de possibili ꝛ necessario eq̄pollēt posita negatiōe ad dictū ꝛ ad modū simil'. vñ ex istis duab⁹ regulis sequit q̄ ꝓpones de ꝓtingēti ꝛ ipossibili etiā eq̄pollēt vbo simil'r se habēte ꝛ mō dissimil'r. Sed ille de ꝓtingēti ꝛ necessario eq̄pollēt vbo ꝛ mō dissimil'r se hītib⁹ qz ille de possibili ꝛ ꝓtingēti ad invicē ꝙuertūt

Quarto sciendū est. ꝑ tertia regula q̄ ꝓpones de ipossibili ꝛ necessario eq̄pollēt vbo dissimiliter se habēte ꝛ mō simil'r. Cuj⁹ rō est. qz ille de ipossibili ꝛ necessario affirmatiue de vtroq; ꝓtrariant. Sz negatio posita ad dictū trm̄ in modalib⁹ facit contrarias eq̄pollere. qz solū mutat q̄litatē: igit̄ ille de ipossibili ꝛ necessario eq̄pollēt vbo dissimil'r se hītē ꝛ mō simil'r. Nic aūt nō ponunt regule de eq̄pollētijs ꝓponuz de ꝓtingēti. qz de ipsis idē est iudiciū sicut de illis de possibili. eo q̄ cōtingens ꝛ possibile ꝙuertunt̄ capiēdo ꝓtingēs in cōi vt se extendit ad necessariū ꝛ nō necessarium. ꝛ cā est. qz vtrūq; ampliat ad p̄ns ꝛ ad futurū affirmatiue ꝛ nō ad ꝑteritū. eo q̄ vtrūq; dicit potentiā. ꝛ potētia se bz ad p̄ns ꝛ ad futurū qz ad ꝑteritū nulla est potētia. ō, ꝓpones ō possibili ꝛ ꝓtingēti. ad invicē ꝙuertunt̄ ꝛ eq̄pollēt vbo ꝛ modo simil'r se habētibus.

Sed contra p̄dicta arguit̄. Primo sic. iste due eq̄pollent de possibili ꝛ ipossibili. sortē currere ē possibile. ꝛ sortē currere nō est ipossibile. ꝛ tñ vbuz nō se bz simil'r. qz in vna negat̄ ꝑ vbuz est: ꝛ in alia affirmat: igit̄ ille de possibili ꝛ ipossibili nō eq̄pollēt vbo simil'r se habēte. Scō sic. oēs eq̄pollētes in modalib⁹ sunt eiusdē q̄titatis ex pte modi: igit̄ modus in oībus eodē mō ampliat ꝛ se bz simil'r: igit̄ ille de possibili ꝛ ipossibili equipollēt mō dissimil'r se hītē. Tertio sic ille nō eq̄pollēt. sortē currere ē possibile. ꝛ sortē nō currere nō ē necesse. qz ꝑma aliq̄d ponit: ꝛ scōa nō cuz sit negativa tā de dicto q̄ de mō igit̄ ille de possibili ꝛ necessario nō eq̄pollēt vbo ꝛ mō dissimil'r se hītib⁹. Quarto sic. ipossibile sp includit negationē ꝛ necesse affirmationē: igit̄ ipossibile ꝛ necesse nō p̄nt simil'r se habere q̄tū ad affirmationē ꝛ negationē. ꝛ p positiōes de ipsis nō eq̄pollēt mō simil'r se habēte. Quinto sic. ille q̄ sunt inter se diuersa nō ꝙuertunt̄. sz possibile ꝛ ꝓtingēs sunt duo diuersi modi. nā aliter nō erūt quattuor modi faciētes ꝓpōnez modalē. ergo possibile ꝛ cōtingens nō cōuertuntur inter se.

Ad argumenta in oppositum.

Ad ꝓmā dr q̄ sz in illis ꝓpōnib⁹ vbuz omēs modū cā dicto se bēat dissimil'r. tñ verbū dicti se bz simil'r ꝛ solū de illo hic intelligit. Ad scām dr q̄ sz in oībus modalib⁹ q̄ equipollēt modus se habeat simil'r q̄tū ad ampliatōez: nō tñ q̄tuz ad affirmationē ꝛ negationē. Et ꝺ modo intelligit modus dissimil'r se bē vl simil'r. Ad tertiū dr q̄ ista. sortē nō currere nō ē necesse. nihil ponit ꝓmo ꝛ ꝑ se. tñ ponit aliq̄d ex cōsequenti. qz negat ꝺ dictū. sortē nō currere est necessariū deo ex ꝙsequēti ponit suū ꝓtradictorium esse possibile. Ad quartū dr q̄ sz ipossibile includat negationē intrinsecā. tñ nō includit extrinsecā de qua solū est ad ꝓpositū. ideo quo ad illam p̄nt simil'r se habere ꝛ dissimil'r ipossibile ꝛ necessariū. Ad q̄rtū dr q̄ sz illa q̄ cōuertunt̄ q̄tū ad suppositā ꝛ rōnez formalē nō sunt diuersa. tñ illa q̄ cōuertunt̄ q̄tum ad suppositā ꝛ nō q̄tū ad rōnez formalē p̄nt esse diuersa. ꝛ sic possibile ꝛ ꝓtingēs ꝙuertunt̄. ꝛ facūt iter se distinctas ꝓpositiones modales.

Item propositionū modaliū alie sunt cōtrarie: alie subcōtrarie: alie contradictorie: alie subalterne. Unde quartus ordo et tertius ꝙtrariātur: sine ꝓpositiones posite in tertia ꝛ quarta lineis. Primus ordo ꝛ secūdus subcōtrariant̄. Primus ordo ꝛ tertius cōtradicūt ꝛ simil'r secūdus ꝛ quartus sed primus ordo subalternatur quarto: ꝛ similiter secūdus quarto unde vlus. Tertius est quarto semper contrarius ordo. Sit tibi linea subcōtraria secūdo Tertius ē primo sp ꝙtradictorius ordo Pugnat cū quarto ꝙtradicēdo secūdus. Prima subest quarte vice ptic'laris habēs se. Hāc habet ad seriē se lege secūda sequentez. Primus anabtus cēdūli qz secūdus. Tertius vltace purpurea reliquus.

Postq̄ actor determinauit ō eq̄pollētijs modaliū q̄ sūt iter ꝓpositōes eiusdē q̄litatis ꝛ q̄titatis. hic p̄mittit determinat de oppositionib⁹ earū q̄ quidē oppositiones sunt ꝓpones diuerse q̄litatis vel q̄litatis. primo ponēs talē diuisionem

Propositionū modaliū: alie sunt ꝑtie. alie subcōtrarie. alie ꝺictorie. alie subalterne. cuj⁹ diuisionis eodē modo pōt dari suffic. cientia sic data est de oppositionib⁹ ꝓpositionū de inesse.

Primo sciendū est q̄ inter ꝓpones modales sup̄nas positas in q̄tuor ordinib⁹. oēs de primo ordine q̄ significant̄ per amabim⁹ sunt ꝓtic'lares ex pte modi vel forma liter vel eq̄aliter ꝛ etiā affirmatiue. qz oēs eq̄pollēt isti. sortē currere est possibile. q̄ est ꝓticularis affirmatiua. ꝛ oēs de secūdo ordine q̄ significant̄ p edētuli sunt ꝓticulares negatiue. qz eq̄pollēt isti. sortē nō currere est, possibile q̄ est ꝓticularis negatiua. ꝛ oēs ō tertio ordine q̄ significant̄ p yliace sunt vlēs negatiue. qz eq̄pollent isti. sortē currere est ipossibile. ꝛ oēs de q̄rto ordine q̄ significant̄ p purpurea sunt vlēs affirmatiue. qz eq̄pollēt isti. sortē currere ē necesse.

Secundo sciendū est q̄ q̄rtus ꝛ tertius ordo sine ꝓpōnes ō tertio q̄rto ordine inter se ꝓriant̄. Ratio est. qz vlis affirmatiua ꝛ vlis negatiua ꝓriant̄. ille autez de tertio ordine sunt vniuersales negatiue ꝛ ille de q̄rto vniuersales affirmatiue. vt ptz intuēti. Sed ꝓpones de primo ꝛ secūdo subcōtrariātur. rō est: qz ille de primo sunt ꝓticulares affirmatiue: ꝛ ille de secūdo sunt ꝓticulares negatiue. sz ille de primo ordine ꝙtradicunt illis de tertio. qz in primo sunt ꝓticulares affirmatiue: ꝛ in tertio vniuersales negatiue. Similit'r ille de secūdo q̄ sunt ꝓticulares negatiue. ꝙtradicūt illis de quarto q̄ sunt vniuersales affirmatiue. ꝛ sic ibi est repugnātia in q̄titate ꝛ q̄litate simul.

Tertio sciēdū ē q̄ ad dandū ꝙtradictōez in modalib⁹ de modo fereda est eadē negatio ad modū ꝛ nō ad dictū. Cuius rō est. qz ꝙtradicto est affirmatio ꝛ negatio eiusdem de eodē. Sed in modali affirmatiua modus formaliter affirmat de cōpositione dicti. ꝛ est p̄dicatū formale respectu ipsius: igit̄ ad dādu ꝙtradictionē dz fieri ꝺictio ad modū dicto remanēte eodē. Itē sicut se habet verbū in illis de inesse. ita modus in modalib⁹. sz ad dādu cōtradictionez in illis de inesse negatio dz fieri ad vbū: igit̄ negatio in modalib⁹ dz fieri ad modū ꝛ nō ad dictū: ꝛ nō refert vtrum immediate ponat̄ ad modū vel ad cōpositiōez q̄ cōponunt cū dicto vt nō refert dicē. sortē currere ē nō possibile. vel sortē currere nō est possi

Quarto sciendū est q̄ ꝓpositiones de ꝓmo ordine subalternant̄ illis de quarto. ꝛ ille de secūdo subalternant̄ illis de tertio. qz repugnāt in q̄litate ꝛ qualitate. vt patz ꝑ ea que dicta sunt. ꝛ ꝑ hoc possunt haberi plures ꝙsequentie istarū modalium. qz omnes particulares sequūtur ad vni-

uersales q̄b⁹ subalternant. vt ille de p̄mo ordie
seq̄t̄ur ad illas de q̄rto ordie. vt ad ista sortē
currere est necesse. seqūtur oēs de q̄rto ordine
p equipollentiā. z omēs ille de p̄mo ordine per
legē subalternā. Sīr ad ista. sortē nō currere
est necesse. seqūt̄ oēs alie ꝓpones de tertio or
dine p equipollentiā z oēs de scō ordine p le
gē subalternā. z sic ad istas duas. sortē currere
est necesse. z sortē nō currere est necesse. seqū
tur oēs ille modales de quattuor ordinib⁹ z eti
am in ipisp̄ie haberi ꝓne ꝑm leges oppositio
nū superi⁹ positas. Ex p̄dictis ꝓz q̄ ad neces
se seqūtur possibile esse p legē subalternā. q̄ ne
cesse esse est de quarto ordine z possibile de p̄
mo. Alia rō est. q̄ possibile in cōi dr tam de ne
cessario q̄ de ñ necessario. q̄ dr de oī illo qđ nō
est ipossibile. z nō habet repugnātiā ad esse. tō
est superi⁹ ad necessariū. sed supius sequit ad su
um inferi⁹: ꝫ ad necessariū seqūt̄ur possibile. cō
sequētia valet p locū a specie ad genꝰ suū si ꝑsi
derent possibile z necessariū quo ad suppositа
de qb⁹ vificāt. sed si cōsiderēt quo ad āpliatiōez
ipoz ē locus a toto in q̄tutate ad suā p̄tē. q̄ ne
cessariū ampliatur vlr z affirmative. Et oīum
istoz ex ēpla possūt videri in figura sequenti.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Pri
mo sic. oēs p̄rie sunt
vles. sed nulle modales sunt vles cuz oēs sint
singulares. igit nulle modales cōtrariāt ¶ Se
cundo sic oēs p̄rie repugnāt in qualitate: ꝫ p
positiones de quarto ordine z de tertio non re
pugnāt in qualitate. q̄ iste sunt affirmatie. sor
tē currere est necesse. sortē nō currere ē necesse.
igit de quarto ordine z tertio nō cōtrariantur.
¶ Tertio sic. subcōtrarie sunt eusdē subiecti.
ꝫ ille de p̄mo ordine z scō nō sunt eusdē sub
iecti. vt ꝑz de illis sortē currere ē possibile. sor
tē nō currere ē possibile. igit nō subcōtrariant
¶ Quarto sic. ille de scō ordine seqūt̄ur ad il
las de quarto. igr nō p̄dicūt sibi. añs ꝓz. q̄ se
quitur. sortē currere est necesse. igit sortem cur
rere ē cōtingēs per legē subalternan. z vltra se
quitur. sortē currere est ꝓtingēs. igitur sortem
nō currere ē cōtingēs. p ꝙuersionē in opposi
tā q̄litatē. z sic ista de scō ordine seq̄tur ad pri
mā q̄ est de q̄rto ¶ Quīto sic. ꝑticularis nō seq̄
tur ad suū vle. ꝫ necessariū est vle respectu pos
sibilis. igr ad necessarium esse non sequit possi
bile esse. z sic propositiones de p̄mo ordine nō
subalternantur illis de quarto.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad p̄mū dr
q̄ ex ꝑte dicti oēs modales sunt singulares. tñ
ex ꝑte modi aliq̄ sunt vniuersales. z aliq̄ ꝑticu
lares: nō p̄nt esse cōtrarie ¶ Ad scōm dr q̄ licz
ista. sortē nō currere est necesse. sit formalit af
firmatiua ex ꝑte modi. tñ est virtualiter nega
tiua. qua virtualiter includit ista. sortem curre
re non est possibile. ¶ Ad tertium dicitur q̄ li
cet in propositionibus de in esse subcontrarie
sint eusdem subiecti formaliter. non tamen re
quiritur in modalibus. qua in ipsis non sumi
tur eodem mō oppositto sicut in illis de inesse
¶ Ad quartum negato antecedente dicit ad
probationem q̄ licet propositiones de contin
genti ad vtrumlibet conuertantur in oppositā
qualitatem. non tamen propositiones de con
tingenti communi quod se extendit ad necessa
rium z non necessarium de quo est hic sermo.
Et licet ille propositiones realiter sint de con
tingenti ad vtrūlibet. tamen prima non sequi
tur ad suam vniuersalem inquantum est de cō
tingenti ad vtrumlibet. sed inquantū est de cō
tingenti communi. Et sub illa ratione nō ha
bet conuerti in oppositam qualitatem. ¶ Ad
quintum dicitur q̄ licet ad vniuersale i predicā
do non sequatur suum ꝑticulare: sicut ad ani
mal non sequitur homo: tamen ad vniuersale
in distribuendo. vel ampliando sicut est neces
sarium respespectu possibilis. bene sequitur su
um particulare. Et hec de primo tractatu do
cta sufficiant.

Purpurea — Iliace

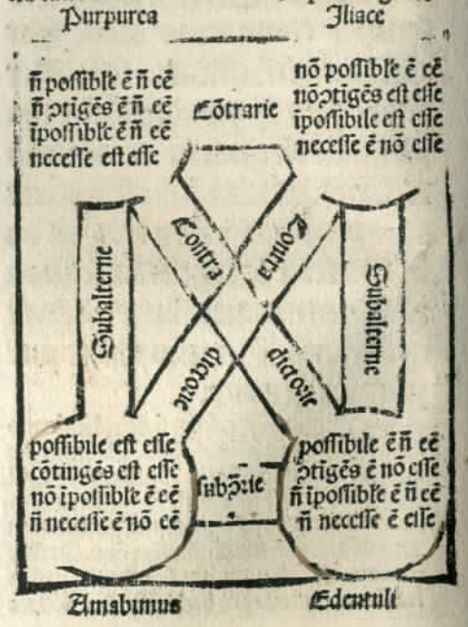

Amabimus — Edentuli

Incipit secundus tractat⁹

Predicabile quādoq̄ sumit ꝑticulariter. Et sic dr p̄dicabile qđ de plurib⁹ vnuoce p̄dicat: vt hō de sorte z de platone: z sic de alijs. Quandoq̄ sumit cōiter: z sic dr p̄dicabile qđ de vno solo siue de plurib⁹ predicat vnuoce vl' eq̄uoce. vt hō de sorte vl' de platone Dñ p̄dicabile ꝑticulariter sumptū z vl' idez sunt scdz rem: tñ differūt scdz rationē. q̄ vle differt p esse in p̄dicabile vo p dici de Est autē predicabile qđ aptū natū est dici de plurib⁹. vniuersale autez qđ aptū natū ē esse i pluribus.

¶ Postq̄ petr⁹ hyspanus in p̄mo tractatu de
terminant de enūciatione siue ꝓpositōe q̄ cōpo
nit ex terminis incōplexis. hic p̄nr incipit de
termiare de ipis terminis incōplexis. Rō ordi
nis est. q̄ ꝫ ordine nature termin ꝑcedāt enū
ciationē. tñ via doctrine scientia de enūciatiōe
q̄uenienter ꝑponit scie de termis incōplexis. ſ.
de p̄dicabilib⁹ z p̄dicamētis. eō q̄ totū est no
bis notū⁹ suis ꝑtib⁹. z etiā q̄ oño ꝑfecta. ſ. pro
positio q̄ ꝓtinet nomē z verbū de q̄b⁹ agit in p̄
mo tractatu quodāmō ꝓesupponit cognita in
grāmatica. iō ꝓcedēdo a notioribus actor ꝑus
determiat de enūciatiōe z p̄nr de terminis incō
plexis. ꝫ ecōuerso ordinē in logica. z p̄mo de
termiat de incōplexis q̄tū ad rōnes vniuersa
lū in hoc scdo tractatu. deide q̄tū ad rōnes or
dinabilū i gñe ꝑm sub z supra i tertio tractatu

Primo sciendū est q̄ ꝫ vle dicat multi
pliciter. q̄ qđā est vle in cau
sando sicut de⁹. aliud in cognoscēdo sicut intel
lectus. aliud i distribuēdo sicut signū vle: z ali
ud in p̄dicando vt spēs intelligibilis: tñ hic so
lū est ad ꝓpositū de vli in p̄dicādo: qđ est natu
ra cōis q̄ pōt p̄dicari de multis. Et tale vle ite
rū capitur dupliciter. Uno mō materialiter ꝑ
tali natura absolute z non p cōpationez ad in
tentionē vlis z sic eius ꝙsideratio ptinet ad me
thaphisicū. Alio mō ꝙsiderat formaliter q̄tuz
ad rōem z intētionē vlis: z sic ꝙsiderat a logi
co. z sic est. ꝓpriū subiectū huⁱ⁹ tractat⁹. q̄ spā
liter ꝙsiderat in hac scientia z sub ea⁹ rōne for
mali. alia hic tradita ꝙsiderātur z in nulla alia
scientia considerantur sub propria ratione vni
uersalis. predicabile aūt est propria passio ei⁹.

Secundo sciendū est q̄ tota argumē
tatio cōponit ex enūciatio
nibus. enūciatio ex terminis incōplexis q̄ sunt
ordinabiles in gñe ꝑm sub z supra sicut subie
ctū z p̄dicatū. q̄ quidē ordinatio fit ꝑm rōnem
vlis. vt gñis aut speciei. nec pōt cognosci ulla
ordinatio que fit in p̄dicamētis nisi ꝑius cogno
scātur rōnes vlium: q̄ ordinare nescit q̄ rōnes
ordinabilū ignorat. iō hec scientia de vlib⁹ vti
lis est ad cognitionē p̄dicamē: ex enūciatiōis
z argumētatiōis q̄tū ad ei⁹ spēs. Valet etiam
ad assignandū diffinitiōes que fiunt ex genere
z differētia vel ex genere z ꝓprio. z ad cogno
scendū diuisiones generis in suas spēs vel sub
iecti in accidentia. Et isti sunt fines extrinseci
huⁱ⁹ scientie. Sed eius finis intrinsec⁹ est perfe
cta cognitio vniuersaliū q̄tū ad rationem vni
uersalis. Et p hoc ꝑz cā materialis z finalis hu
ius tractatus: formalis z efficiēs eodē mō sunt
assignande sicut dictum est in primo tractatu.

Tertio sciendū est q̄ hic primo determi
natur de vli in cōi. deide in ꝑtali
q̄tū ad ꝓtes eius. Et ad cognoscēdū ei⁹ diffi
nitionē actor ꝑmittit diuisionē p̄dicabilis i cō
qđ diuidit in p̄dicabile ꝓprie sumptū qđ predi
catur de multis vnuoce. z in p̄dicabile cōiter
sumptū qđ p̄dicat de vno solo vnuoce siue de
multis equuoce. z per h facile ē dare rōnē hu
ius diuisionis. z de vniuersali ꝓprie dicto so
lum est hic ad propositum non autem de vni
uersali communiter sumpto

Quarto sciendus est q̄ p̄dicabile z vle
ꝓprie sumptū idē sunt ꝑm rē. q̄ est eadē natu
ra cōis realiter q̄ dr vlis z p̄dicabilis: tñ diffe
rūt rōne. q̄ dr vle mꝫtuz aptum natum est es
se in multis: dr enī vle quasi vnū versus in mul
tis. Sz p̄dicabile ꝓprie aptū natū est p̄dicari de
plurib⁹ z p hoc habent diffinitiones vlis z p̄di
cabilis. vniuersale enī est qđ est aptū natū esse i
multis. z p̄dicabile ē qđ ē aptū natū p̄dicari de
multis. ꝫ q̄ esse in mltis naturaliter p̄cedit di
ci de multis. iō ratio vniuersalis p̄cedit rōnem
p̄dicabilis. z sic tm vniuersale se hz vt subie
ctum. p̄dicabile vo vt passio ei⁹. z per hoc ꝑz

quid sit vniuersale ⁊ q̄d predicabile: ⁊ quomodo inter se cōueniant ⁊ differant

Sed contra predicta arguit. Primo sic. p̄dicabile, ꝑpe sumptū contruit sub p̄dicabili cōiter sumpto. igitur illa mēbra p̄dicte diuisionis coincidunt ⁊ nō opponūtur. ¶ Secō sic. oīs passio realiter differt a suo subiecto. p̄dicabile est passio vlis. igitur differt ab eo ſm rē. Maior ptz. q; idem non p̄t demōstrari de seipso cū nō habeat causam inherētie ad seipm. sed passio p̄t demonstrari de suo subiecto. igit differt ab eo ſm rem ¶ Tertio sic. quecūq; sunt eadē realiter habēt eandē diffinitionē. q; diffinitio explicat esse et essentiaz rei. ergo si vniuersale ⁊ p̄dicabile sint idez ſm rē rōnes eoz nō differunt. ¶ Quarto sic. sol est p̄dicabile ⁊ tū nō p̄dicat de pluribus nec etiaz luna. g̃ diffinitio p̄dicabilis est insufficiens ¶ Quinto sic. deus est q̄dā vle cū sit cā vniuersalissima. ⁊ tū nō est aptus natus esse in multis. ergo male ponit diffinitio vniuersalis

Ad argumenta in oppositum. Ad primuz dr q; si cōsideret p̄dicabile, ꝑpie sumptū ⁊ p̄dicabile cōiter sumptū ſm illud q̄d sunt nō opponuntur: sed vnū sub alio continet. sed si cōsideret̄ q̄tū ad rationes cōis ⁊, ꝑpriꝫ vt sunt mēbra huius diuisionis h̄nt oppositionē. Et lz p̄dicabile cōiter sumptū conuertatur cū diuiso quantum ad supposita: nō tū q̄tū ad modos siue accepti onis ¶ Ad secundū dicit q; lz oīs passio extrinseca realiter differat a suo subiecto nō tū intrinseca. ⁊ lz idem ſm rem ⁊ rōnem simul nō possit de seipso demōstrari. tū idem ſm rem differens ſm rōnem p̄t demōstrari de seipso: quomodo sunt vniuersale ⁊ p̄dicabile ¶ Ad tertium dicitur q; lz ea q̄ sunt eadē realiter habeāt eandem diffinitionē q̄ditatiuā. p̄nt tamē habere diuersas rōes descriptas ſm diuersos modos essendi eiusdē rei. ⁊ sic est de vniuersali ⁊ p̄dicabili. ¶ Ad quartū dr q; lz sol nō predicetur actu de multis nec sit actu in multis ꝓpter repugnantiā sue materie q̄ tota actuata est. q; vnā formaz tū predicat de multis ſm aptitudinē sue forme q̄ de se cōicabilis est ¶ Ad quintū dicitur q; deus est vniuersale in causando ⁊ non in predicādo de quo datur diffinitio.

Predicabile autē ꝑpie sumptū siue vle diuidit̄ p genus: speciē: differētiaz: ꝑpriū. ⁊ accidēs: ⁊ solūz de his hic intendimus

¶ Postq̄ auctor diffiniunt vle ⁊ p̄dicabile ꝑpe sumptū. hic ꝓsequit diuisionē vlis seu p̄dicabilis dicēs q; p̄dicabile diuidit in genus. speciē. differētiam. ꝑpriū. ⁊ accidēs. q̄ diuisio ꝑbat per sufficientiā. q; oē p̄dicabile predicat in quid vt in quale. Sed in q̄d b̄ est duplex. vel in quid de pluribus differētibus numero ⁊ sic est spēs. vel in quid differentibus specie ⁊ sic est genus. Sed in q̄le hoc est dupliciter: vel in q̄le essentiale ⁊ sic est differentia: vel accidētale ⁊ hoc dupliciter. vel in q̄le cōuertibile ⁊ sic est ꝑpriū. vel nō conuertibile ⁊ sic est accidēs. Et istoz etiam faciliter daret̄ sufficientia ſm q; cōsiderātur in ratione vniuersalis accipiēdo diuersas rōes ipsoz vnium.

Primo sciendū ē q; vle ſm suū esse dividitur. s. in vle in re: ante rem ⁊ post rē. Et ante rē adhuc dupliciter. s. ante rez natura ⁊ tpe simul. ⁊ ante rē natura tm. Unde vle ante rem natura ⁊ tpe simul est natura cōis accepta ſm esse q̄d habet i intellectu prime cause vel in causis secūdis in quo etiā natura ⁊ tempore p̄cessit, p̄ductione singulariū. Sed vle ante rem natura tm est eadez natura cōis cōsiderata ſm se ⁊ q̄tū ad sua principia essentialia sine respectu ad sua singularia q̄ ipsa naturaliter precedut tanq̄ principiū formale ipsoz. lz non habeat suū esse extra singularia. Sed vle in re est natura cōis accepta ſm esse q̄d hz in suis ēmidiis quib⁹ dat esse ⁊ rōne tanq̄ principiū intrinsecū ⁊ essentiale ipsoz. Sed vle post rez est eadē natura cōis accepta ſm esse q̄d habet in intellectu nostro p quē attrahitur a suis singularibus: ⁊ illo modo vniuersale q̄nq; dicit intētio: q; mediāte ipso intellectus tendit in cognitionez rei ad extra. vñ intentio dicitur ꝓceptus rei

Secundo sciendū est q; duplex est intentio. s. prima ⁊ secunda. Prima intentio est cōceptus primarij quā habemus de re. sed secūda intētio est secōarius cōceptus quē intellect⁹ facit de re tam cognita i prima intētione. vt cū intellect⁹ cōcipit naturam aīalis ſm se ibi est prima intētio ⁊ significatur iste cōcept⁹ hoc nomē prime intentionis aīal. sed cū intellect⁹ cōcipit illā eandē essentiā p respectū ad mlta iferiora in q̄b⁹ ē: ibi ē secūda intētio ⁊ significat hoc nomē secūde intētionis. s. vle. q̄a hoc mō cōcipit ipam tanq̄ vnū verſum i multa ⁊ ꝓpriū vltatē illoꝝ nature cōis. q; cognoscit eā p respectū ad multa. Et cū cognoscit illam naturā esse cōem ad multas spēs sibi attribuit gñalitatē q̄ significat hoc nomē genus. ⁊ similiter daretur exemplū de alijs quattuor predicabilibus.

Tertio sciendus est q; in p̄ti diuisione nō diuidit vle, p re aliqua subiecta intentioni vlis. sed p ipa cōi intentiōe. Et q; talis intentio cōis nō significat aliquā vnā naturā: nō non p̄t habere aliquā vnā diffinitionē simplr. cū vnitas diffinitōis presupponat vnitatē diffinitī. nō non dr vnuoce de q̄nq; p̄dicabilib⁹. q; nichil est vnū realiter q̄ sit vnuo cū ad q̄nq; p̄dicabilia q̄ dicūt res diuersoz generū ⁊ erit intētio vlis nō dicat essentiā rei ſm se nec q̄ditatē ei⁹: sed formaliter iportat respectū superadditū essentie vt visuz est. iō nō p̄t predicari in quid de quinq; predicabilibus: quare non est genus ad quinq; predicabilia

Quarto sciendum est q; vle dr de istis q̄nq; vlibus analogice. id est ſm prius ⁊ posterius. cuius rō est. q; vle debz esse vnū in multis. lz vnū nō p̄t ee in multis nisi p diuisionē eius. lz diuisio ꝓmo conueniat generi q̄d diuidit p oppias formaliter. Et q; genus ꝓstituit speciē cū differētia. iō dat sibi diuisibilitatē. ipa tū diuidit solū diuisione materiali p sua ēmidia. Et q; differētia est in specie ⁊ etiam ꝓpriū: ideo vtrūq; diuidit p diuisionē speciei ⁊ p ipsam hz esse in multis. ⁊ sili accidens cōmune q̄d diuidit diuisione speciei vel generis p diuersa indiuidua habet ee in multis. ⁊ sic esse i multis primo cōuenit generi: secōo speciei: ⁊ tertio p speciē cōuenit differētie, ꝓprio ⁊ accidēti. iō vle p ista q̄nq; dividit diuisione analogi in sua analogata: ⁊ non generis in suas species.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. ens est p̄dicabile cū predicet de multis. ⁊ tū nō ponetur sub aliquo istoz quinq; vniuersalium. ergo diuisio nulla. ¶ Secō sic. vle q̄d hic dividit est aliq̄d vle cū sibi cōueniat diffinitio vlis ꝓpus posita. ⁊ tū nō ponet sub aliquo istoz mēbroz diuisionis igit ¶ Tertio sic. predicabile ⁊ p̄dicamentū sunt idē. sed decē sunt p̄dicamēta. igit decez sunt p̄dicabilia. igitur ¶ Quarto sic. genus vere predicat de specie. ergo genus ⁊ spēs nō opponūtur inter se. igit ista diuisio nō dat ꝑ membra oppositā ¶ Quinto sic. qualitas est accidēs ⁊ est etiam genus. cū sit vnum predicamentuz igitur genus et accidens que sunt mēbra huius diuisionis coincidunt. igitur diuisio nō est bona.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmum dr q; ens nō p̄dicat ranq̄ aliq̄d vnū de multis: q; nō predicat vnuoce. iō nō est vniuersale nec p̄dicabile, ꝑpie sumptū. licet sit p̄dicabile cōiter sumptū. q; eq̄uoce p̄dicatur de multis. ⁊ hic solū dividit p̄dicabile, ꝑpie sumptū ¶ Ad secūdū dr q; vniuersale quod hic dividit non dicit aliquam vnā naturā que sit in multis. ideo nō, est aliq̄d vniuersale. sed est vna intentio cōmunis dicta analogice de quinq; predicabilib⁹. ⁊ diffinitio vniuersalis nō cōuenit sibi equaliter ꝓ oībus suis suppositis. sz solū sibi cōuenit tanq̄ cōi analogo ſm prius ⁊ posterius. nec datur ista diffinitio ꝑ ista intētione ſm se: sed ꝓ re subiecta intentioni ¶ Ad tertiū dr q; lz idez sit realiter predicabile ⁊ predicamētum. hoc tū est diuersis rationib⁹. q; dr predicabile inquātū potest predicari de pluribus. ⁊ predicamentū inquātum mentitur ⁊ collegit oia predicabilia eiusdez coordinationis sicut est genus gñalissimuz vel ipsa tota coordinatio decē predicabiliū eiusdē generis. Aliter etiā distinguūtur predicabile: p̄dicamētū ⁊ p̄dicatū. Nā p̄dicabilia distinguntur p suos modos predicādi de suis subiectibilib⁹. ⁊ p̄dicamēta ſm diuersos modos predicandi de ꝓmia subā ſm q̄d predicat vnuoce ⁊ denominative. ⁊ p̄dicata ſm diuersos modos inherēdi suis subiectis. s. essentialiter vel accidētaliter. iō nō oz tot, esse p̄dicabilia quot sūt p̄dicamēta vel p̄dicata ¶ Ad quartū dr q; si genus ⁊ spēs cōsiderent̄ materialiter q̄tū ad id q̄d sunt genus predicat de spē: ⁊ sic nō opponūtur. sz si cōsiderēt̄ q̄tuz intētiones generis ⁊ spēi opponūtur. q; genus dicit respectū ad diuersas species. ⁊ species ad suum genus quod ipsa specificat ⁊ determinat ¶ Ad q̄ntū dr q; qualitas ꝑ respectum ad substantiam dr accidens. ⁊ per respectuz ad sua inferiora dicit genus. ideo nō est idez formaliter quod dicitur genus ⁊ accidens: sed materialiter tantum ⁊ ſm diuersas formas respectiuas sibi attribuuntur ille diuerse intentiones

Genus dr tripliciter. Primo mō dr genus vt ē collectio multoruz quodā modo se habētiū ad inuicē ⁊ ad vnū pncipiū. vt collectio coīū qui sunt de cadē parētela et descēdūt ab vno ano vt romani a romulo Secūdo modo dr genus qd ē pncipiū vniuscuiusq; generationis vt pater vel patria Tertio

modo dicitur genus cui suppo nitur species: z hoc vltimo mo do sumitur hic: z diffinit sic vt patebit infra.

¶ Postq̄ determiatuz est de vl'i in cōi tā diffi nitiue q̄ diuisiue. hic p̄fr in spāli determiat de quolibz ānq̄z p̄dicabiliū. z q̄ genus spēs z dria p̄dicant eēntialiter. ī p̄us de ipsis determiat q̄ de alijs q̄ p̄dicant accidētaliter. z p̄us de genere z specie q̄ p̄dicant m ād q̄ de dria q̄ p̄dicatur in quale. Illō enī qđ predicat in ād importat essentiā rei p modū subst̄ātie. z qđ predicat in quale importat essentiā p modum accidētis. i. sub modo qualitatis. z q̄ gen⁹ est in multis specieb⁹: spēs vero in multis indiuidus: ideo genus est verius vl'e q̄ species. quare auctor p̄us determiat de gñe q̄ de specie. primo ponēs eius acceptiones ad eliciendū membrū de quo est sibi ad ꝓpositum.

Primo sciendū est q̄ tres sūt acceptiones generis Nam p̄mo modo accipit gen⁹ vt est collectio multoz quodāmodo se habentiū ad inuicē z ad vnū p̄incipiuz: vt est collectio multoz eiusdē cognationis vel ꝓgenies: vt tota ꝓgenies romanoz q̄ descēdit a romulo dr vnū gen⁹. z hoc modo gen⁹ idez est qđ ꝓgenies. ¶ Scđo modo dr gen⁹ qđ est p̄incipiū alicuius gñationis. vt p̄ut⁹ pater vel genitor ꝓgenies dr gen⁹ respectu filioz ꝓ b sez q̄ ab eo transumit semē vñ illi generanti. Etiam locus est p̄incipiū gñationis p hoc q̄ in eo est virtus generatiua z cōseruatiua locati. rōne cuius homines nati in eodē loco ꝓuenīt in colore vel in cōplexione vel m aliquo alio ꝓpt vnitatem vtutis generatiue loci q̄ coadunat virtutē generatiuā patris: z inde locus dicit gen⁹ ¶ Tertio modo dr gen⁹ id cui supponit spēs: z illo modo est genus logicuz: z alij modi sunt modi dicti in cunctis.

Secundo sciendum est q̄ hic spāliter est determinandū de genere logico z nō de alijs acceptionib⁹ generis. et q̄ gen⁹ logicū sumptū est p similitudinē a genere dicto in cunctis. ideo hic enumerātur iste due p̄me acceptiones ad quaz similitudinē dicit gen⁹ logicū: vt p illas acceptiones habeat cognitio de gñe logico. z q̄ hic nō enumerantur oēs acceptiones generis: sez solū ille ad quaz similitudinē dicit genus logicū. ideo hic nulla fit mētio de genere femino. masculino. actiuo. passiuo. z neutro. q̄ ad similitudinē eorum nō sumit gen⁹ logicū. Iz forsan habeat aliquaz similitudinem cū ipsis.

Tertio sciendū est q̄ gen⁹ logicū habet aliqualiter cōuenientiā z differē tiam cū genere p̄mo modo dicto. Cōuenit enī in hoc q̄ sicut gen⁹ p̄mo modo dictū dicit collectionē multoz ad inuicē. ita gen⁹ logicū dicit collectionē multaz speciez q̄ sub eo cōmenit Sed sic dr: q̄ talis collectio est totū integrale respectu collectoz in ipsa. Iz gen⁹ logicū est totū vl'e respectu specierū z nō totū integrale.

Quarto sciendū est q̄ gen⁹ logicū z genus scđo modo dictum cōueniūt etiā z differūt. Cōueniūt qdem: q̄ sicut genus scđo modo dictū est p̄incipiū suoz generatoz: sic etiā gen⁹ logicū est principiuz formale suarū specierū. z sicut gen⁹ scđo modo dictum trāsmittit virtutē generatiuā z semē ꝓpagatōis p sua generata: sic etiā gen⁹ logicū multiplicat suā essentiā p suas spēs. Sed differūt: q̄ gen⁹ scđo modo dictū nō est totū p essentiā in quolibet generatoz. ideo de ipsis nō p̄dicat nomē z rōne. sed gen⁹ logicū est totū p essentiā in qlibet species eius: ideo de ipsis predicat vniuoce. Vel ptz q̄ secūda acceptio generis maioꝛē hz cōuenientiā cū genere logico q̄ prima. ideo sibi intra ponit tanq̄ magis ptinens ad ꝓpositum q̄ prima. z p hoc patent acceptiones generis z ordo ipsarum.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. Omne genus est vniuocū: igit nō est equiuocuz: igit nō sunt tres acceptiones generis. ¶ Scđo sic. gen⁹ sp dicit aliqđ vnū: sez collectio multoz eiusdē ꝓgenies nō est aliqđ vnū. ergo nō debet dici gen⁹. ¶ Tertio sic. gen⁹ est vnū vniuersale. sed principiū generationis vt pater vel locus est vnuz singulare: igit nō dz dici gen⁹. ¶ Quarto sic. oīe qđ est gen⁹ est generās vel genituz: quia genus dicit a gigno gignis vel de gingnor gigneris: sed patria vel locus nō est generās vel genitus. ergo nō est gen⁹. ¶ Quinto sic. gen⁹ z species idē sunt. q̄ dicunt eandē essentiā: sed idem nō ponit sub seipso: igit genus nō est cui supponit species.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad primuz dicit q̄ gen⁹ logicū captū pro re subiecta intentioni semp est vniuocum. tñ intētio generis in cōi bene dicit equiuoce de gñe cuncti z logico. ¶ Ad scđm dr q̄ collectio multoz eiusdē ꝓpis nō est aliqđ vnū in numero: tñ est aliquid vnū ꝓpter vnitatē p̄ncipij materialis qđ est semen ꝓpagatōis multiplicatū in tota ꝓgenie a quo exītes illa ꝓgenies hñt affinitatē inter se ad suū p̄incipiū ¶ Ad tertiū dr: q̄ Iz gen⁹ logicū semp sit vl'e. nō tñ gen⁹ dicit in cunctis. Iz est q̄nq̄z singulare sicut pater generās aliquā ꝓle ¶ Ad quartū dr q̄ Iz locus nō sit generans p̄ncipale tñ coadunat virtutē p̄ncipalis agentis rationē virtutis diffuse i loco a corpib⁹ celestib⁹ ¶ Ad quintū dr: q̄ Iz gen⁹ z spēs dicāt eādē essentiam nō tñ sub eodē mō essendi: sed sub diuersis. q̄ genus dicit eam sub esse ꝓfuso z cōi: spēs vero sub esse determiato per driam. ī genus ratiōe sue cōitatis bene ponitur supra speciem

Genus est quod p̄dicat de plurib⁹ differētib⁹ specie i eo qđ qđ vt aīal predicatur de homine z equo quoniaz specie differunt.

¶ Postq̄ actor posuit tres acceptiones generis hic p̄fr determiat de tertia. s. de genere logico de quo solū est hic ad ꝓpositū: ipm primo i ratione p̄dicabilis diffinēs sic. Gen⁹ est qđ predicat de plurib⁹ differentib⁹ specie in eo qđ qđ In qua diffinitōe subintelligit vl'e loco generis p hoc relatiuū qđ. dās intelligere suū añs sciz vl'e. Deinde ponit predicat in qđ ad differentiaz differētie ꝓprie z accidētis q̄ predicant in quale. Deinde ponit de plurib⁹ differētib⁹ specie ad driam spēi q̄ predicat solū de plurib⁹ differentibus numero. z p hoc etiā pōt gen⁹ distingui ab indiuiduo. Iz potⁱ distinguit ab eo p primaz p tē diffinitionis in q̄ subintelligit vniuersale

Primo sciendū est q̄ nomen gen⁹ scđm intentōis z in sua significatione duo repūtat. Primū est natura cōis plurib⁹ specieb⁹ que dr res subiecta ei⁹. Scđz est respectus nature cōis ad diuersas spēs qui dr gñalitas: z cōcept⁹ illi⁹ generalitatis est intētio generis. Primuz est materiale in genere. z scđm vt suba cui nomē generis attribuit. Scđz vo est formale z hz se vt qualitas a qua nomē generis imponit. ī gen⁹ formaliter inq̄tū gen⁹ est dicit talē respectū generalitatis. z q̄ talis respectus nō est actualiter in reb⁹: sed solū in intellectu q̄ abstrahit talē naturā a plurib⁹ spēbus z ipsam postea ad eas cōparat. ī talis intētio hz fundamentū in re z cōplementū in intellectu. Ex dictis ptz ratio quare gen⁹ q̄nq̄z supponit ꝓ illa natura cōi vt dicēdo gen⁹ predicat in quid: q̄nq̄z vero ꝓ intētione generalitatis vt dicēdo genus est secunda intētio. Jn hac aūt diffinitione diffinit genus sub intentione cōmuni ꝓ ipsa re subiecta cui conuenit predicari in quid.

Secundo sciendū est q̄ predicari dupliciter capit. vno mō generaliter vt cōprehēdit p̄dicari vē vel false affirmatiue vel negatiue. Alio mō spāliter ꝓ predicatōe vera z affirmatiua z b sumit predicari spāliter z nō gñaliter. q̄ indiuiduū pōt predicari in ād negatiue vel false de plurib⁹ differentibus spē. Iz hoc nō est p̄dicari simplr. Et dicit b vbū predicat aptitudinē z nō actū sicut i alijs diffinitionib⁹ vl'ium. Et ad hoc q̄ aliqđ predicetur requirunt tres cōditiones. Pria q̄ sit forma. ī materia nō pōt p̄dicari de toto cōposito Scđa q̄ sit forma totⁱ: ī forma ptis non est p̄dicabilis. vt hec nō est vera. bō est aīal rōnalis. Tertia est q̄ illa forma designet ꝓ modū totius. ī forma designata in abstracto ꝓ modū ptis nō est p̄dicabilis. vt hec nō est vera. sortes est humanitas. sed ista. sortes est hō. q̄ homo ibi tenetur per modum totius.

Tertio sciendū est q̄ illud p̄dicat in qđ qđ importat formā essentialē rei p modū p se stantis z nō p̄supponit aliqđ ante se q̄ tale fiat z determinet. z q̄ genus importat essentiā speciei p modū p se stantis z nō sub mō adiacētis alteri. q̄ nō p̄supponit aliqđ ante se qđ determinet sicut facit differētia. ī gen⁹ predicatur in qđ. Aliqđtiē pōt triplicit dicere qđ sine essentiā rei. vno mō sm rem z modū simul sicut gña z spēs de genere sube Alio mō sm rē tm. sicut differētia substātialis que dicit quid tm sm rē per modū qualitatis. Tertio mō sm modum tm. vt genera z species accidentiū

Quarto sciendū est q̄ genus in sua potentia habet differentias oppositas per quas diuiditur. sed quelibet differentia constituit vnam speciem sub genere. ī genus sub se cōtinet species oppositas z distinctas in quibus est essentialiter. ideo predicatur de differentibus specie: z per hoc patet intellectus diffinitionis.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. omnis diffinitio debet notificare naturā diffinit. sed in ista ponitur illud nomen infinitum quod nihil potest notificare eo q̄ est infinitum z ignotuz. igitur diffinitio mala est. ¶ Secundo sic. Omne predicabile dicit formam totius. sed gen⁹ non dicit formam totius: sed se habet per moduz ptis materialis ad ipsam z differentiam per modum forme. igitur male dicitur q̄ genus predicatur de specie. ¶ Tertio sic. omne quod pre-

dicatur dicit totū esse illius de quo ꝓdicat. genus aūt nō dicat totū esse speciei: cuz non dicat esse totū speciei p differentiā. igitur non ꝓdicatur de specie. ¶ Quarto sic: oīs forma ālificans aliquid dicit quale & ꝓdicat in quale. sed genus dicit formaz qualificāt ē aliquid: cū oīs forma qualificet materiā suam. ergo genus ꝓdicatur in quale & non in qđ. ¶ Quinto sic. quecūqz cōuenīūt in aliquo indiuisibili ꝑm essentiaz sunt idem essentialiter & in specie. sed quecūqz ponūtur sub genere conueniūt in vno indiuisibili p essentiā. qz genus est indiuisibile ꝑm essentiam igitur illa q̄ sunt sub genere conueniunt in specie & sunt idem essentialiter. igitur genus non predicatur de pluribus differentibus specie

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad primum dicitur q̄ licet hoc ꝓnomen quod de se sit infinitum. tamen in illa diffinitione capitur finite & finitatur p ea q̄ sibi addunt & per suū antecedens. ideo pōt notificare diffinitum ¶ Ad secundū dicitur q̄ si cōsideretur genus vt cōtractum est ad speciem per differentiā bene habet modū partis materialis & species modū totius z si cōsideretur in cōmuni vt sub se ꝯtinet multas species se habet p modum totius & est totū vniuersale respectu specierum. ideo hoc mō pōt de specie predicari ¶ Ad tertiū dicitur q̄ species habet duplex esse. s. confusum quod habet in genere in quo cōuenit cum alīs speciebus. & esse distinctum quod habet differentiā in quo differt ab illis speciebus. & licet genus nō dicat totū esse distinctum specierum tamen dicat totum esse cōfusum eius ¶ Ad quartū dicitur q̄ z forma qualificans aliud designata per modum adiacentis alteri & qualificātis alterū dicat quale et predicetur in quale: tamē forma essentialis designata per modū p se stantis non dicit quale sed solū predicatur in quid. qz non capitur sub illo respectu quo qualificat aliud. sed ab eo abstrahitur. mō sic est de genere vt primus patuit. ¶ Ad quintū dr q̄ oīa contenta sub genere cōueniūt potentialiter in vno indiuisibili ꝑm essentiam: non tamen actualiter. ideo non oportet q̄ inter se conueniant essentialiter & specifice. ideo genus non solū predicat de differētib⁹ specie. sed etiam de conuenientibus.

Ad cognoscēdū hoc mēbrum de differētib⁹ specie oportet scire quot mōis dr differēs. Unde tot mōis dr differēs quot mōis dr idē. Idē aūt dr tripliciter scz idez genere. idez spē idē nūero. Eadē genere sūt q̄cūqz sub codez genere cōtinent: vt hō & asinus sub aīali. Eadē spē sunt quecūqz sub eadē specie cōtinentur vt sortes & plato sub homine. Idē nūero dr quadrupliciter scz idē noīe. idē diffinitiōe: idez proprio idez accidente. Eadez noīe sūt quoꝝ res est vna nomina vo plura. vt marcꝰ tullius. Eadē diffinitione sunt quoꝝ vnū ē diffinitio alterius. vt aīal rationale mortale ē diffinitio hois. Eadez ꝓprio sunt quoꝝ vnū ē ꝓprium alterius. vt hō risibile. Eadē accidēte sunt quoꝝ vnū est accidēs alterius. vt sortes & albedo que est in ipso. Similiter differens dr tripliciter scz genere spē et nūero. Differentia gñe sunt q̄ sub diuersis generibus cōtinent. vt hō sub aīali & arbor sub plāta. Differētia spē sunt q̄cūqz sub diuersis speciebus cōtinent: vt hō & asinus sub aīali. Differentia numero sunt que faciūt diuersuz numerum. vt sortes et plato.

¶ Postq̄ actor posuit diffinitōez gñis. hic declarat aliqs ptes eius. & ꝓmo illā ptē differētibus spē. & qz ꝓuatio cognoscit p suū habitum et differēs se habz p modū ꝓuationis respectu eiusdem. ideo ad cognoscendū modos differē

tis auctor notificat modos eiusdē. qz tot modis dr differens quot modis dr idē. nam quot modis dr vnū oppositoꝝ tot mōis dr reliquus eriā eadē forma est causa idemptitatis inter illa q̄ cōueniunt & cā diuersitatis ab alīs. nam p eandē formā hz res idēptitatē in se & diuersitatē ab alīs: nō ꝓprio videndū est de mōis eiusdem

Primo sciendū est q̄ idem dr tripliciter idem genere. idē specie. idē numero ptz p sufficientiā. qz oīs idēptitas & vnitas sumit a forma. vel igr sumit a forma incōcabili & sic est idē numero. vel cōcabili & bī dupliciter. vel sumitur a forma cōpleta & deficiata & sic est idē specie. vel incōpleta & sic est idez genere. Et inter istos modos eadē numero habent maiorē vnitatē q̄ eadē genere vel specie. qz habēt maiorē indiuisionē. nō ille est pfectior modus idēptitatis. hic aūt non ponit idez ꝑm analogiā. qz illa nō est idēptitas sīr nec sumit ab aliq̄ forma vna. et hic solū enumerāt modi idēptitatis qui sumūtur ab aliqua idemptitate forme.

Secundo sciendū est q̄ eadē genere sunt q̄ sub eodē genere cōtinentur. & p oppositū oīa genera q̄ sub diuersis gñib⁹ cōtinentur. Et hez gña generalissima q̄ncqz dicātur oīa genera: tñ magis ꝓprie diuersa genera dicūtur q̄ oīa genere. differūt enī diuersa & differēta qz diuersa sunt q̄ in nullo cōueniunt. differēta vero que in aliquo cōueniūt & in aliquo speciali differūt qđ nō ꝯuenit generib⁹ generalissimis. Sz eadem species sunt q̄ cōtinentur sub eisdē speciebus & differētia specie q̄ sub diuersis speciebus cōtinent. Et eadē numero sunt q̄ non faciūt diuersuz numerū inter se. vt sortes & hō. Et ꝓuenit talis vnitas a forma q̄ informat & actuat materiā. & realiter idē sunt vnitas numeralis & indiuisio. Sz differūt rōne qz dr vnitas mōꝑtuz causat a forma q̄ vnit ptes materie: & indiuisio mōꝑtū. ꝓuenit a materia q̄ reddit formā incōcabilē. Sed oīa numero sunt q̄ faciūt diuersuz numerū inter se. vt sortes & plato & vēit ulla diuersitas originaliter ex pte materie diuerse ab agente in diuersas ptes sub q̄ntitate: cōplectiue aūt. ꝓuenit a forma totiꝰ que variat ꝑm esse in diuersas ptes materie ꝓut se & per hoc habet quō spēs dividitur diuisione materie. & quomodo individua eiusdem speciei formaliter differunt.

Tertio sciendū est q̄ idē numero q̄dr dupliciter dr. s. idem nomine idem diffinitione idem ꝓprio & idez accidēte. Quod ptz p sufficientiā. qz quecūqz sunt eadē numero vel sunt eadē essentialr vl accidētalr. Si ꝓmū bī est duplex. vel sunt eadē ꝑm rez & rationē simul & sic sunt eadē noīe. vel sunt eadē ꝑm essentiam tantum & differunt ratione: & sic sunt eadem diffinitione in quibus diffinitio ꝑm naturam precedit diffinitum. Si sunt eadē accidentaliter hoc est dupliciter. vel sūt vnū accidētaliter accidēte ꝓprio: & sic sunt eadem ꝓprio vel cōmuniter: & sic sunt accidente. & sic habēt sufficientia modorum eiusdem. ita potest dari sufficientia modorum differentis & etiam modoꝝ vnius. quia vnum & idem realiter idem sunt.

Quarto sciendum est q̄ eadem nomine dicuntur quoꝝ res ē vna nomina vera plura & hoc modo oīa sinonima dicūtur eadem. Sed eadem diffinitione dicūtur quoꝝ vnū est diffinitio alterius vel eriā de diffinitione: sicut species est vna diffinitōne cū individuo & omne superius essentiale cū suo inferiori est idem. Eadē ꝓprio sunt quoꝝ vnū est ꝓprium alterius. & eadez accidente sunt quoꝝ vnū est accidēs alterius. & ꝓuenit hec vnitas formaliter ex parte forme accidentalis que seipsa inberet formaliter suo subiecto: esse cui vero ex parte sui subiecti quod dat accidēti esse & vnitatem in genere cause efficiētis materialis & finalis.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Celum & terra sub eodē genere cōtinētur. s. sub corpore: & tamen nō sunt eadē genere. qz corruptibile & incorruptibile differūt plus q̄ gñe: ergo male hic diffinitur eodē genere ¶ Secō sic. homo et asinus differūt specie & tñ non ꝯtinētur sub diuersis speciebus. igitur male diffinitur differētia specie ¶ Tertio sic. sortes & plato differunt numero & tamen non faciunt diuersum numerum inter se. sed tñ vnum numerū. scilicz bmanuz. ergo male diffinitur oīa nūero ¶ Quarto sic. plura noīa sunt oīa noīe. ergo nō pōt eē eadē noīe quoꝝ res est vna: nomia vero plura ¶ Quinto sic. Ubi sunt diuerse ibi sunt diuersa esse. subiectū & accidēs ꝙportāt diuersas formas igit nō bñt vnū esse nec sunt eadē numero.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad primuz dicitur q̄ corruptibile & incorruptibile nūm. ꝑ sunt eadem in genere phisico qđ est materia eo q̄ nō bñt eiusdē rōnis materiam. tñ bene pūt esse eadem genere logico' de quo solū est hic ad propositum ¶ Ad secundum dicitur. z homo et asinus non sunt sub diuersis speciebus. tñ habēt diuersas oīas specificas quibus differunt spe

cie. ideo pñit dici dñie spēi: ꝫ magis, ppne dicūk diuerse spēs. ¶ Ād tertiū dr q si capiat numerus, ppne, put est multitudo ex vnitatib⁹ aggregata, sic sortes ⁊ plato nō facūt diuersū nūerū: ꝫ si capiat ipropōe, p vnitate nūerali vel cōiter vt se extēdit ad numerū ⁊ vnitatē sicut ꝫ capiūk: sic sortes ⁊ plato facūt diuersū numer. diuersas vnitates nūerales. ¶ Ād quartū dr q ꝫ diuersa noia sint dria ex pte voc̄ siue nois noiantis. pñit tñ eē eadē ex pte rei noiate ⁊ ppk illā vnitatē dicūk eadē noie. ¶ Ād q̄ntū dr q ꝫ subiectū ⁊ accidēs habeāt diuersa esse eēntie. tñ habēt vnū solū esse existēne. p qđ subiectū existit p se. accidēs vo ex pñti ad existētiā subiecti

Illud vero pdicaf in qđ qđ conuenīēter respōdetur ad interrogationē factam p quid. vt si queratur: quid est homo cōuenīēter respondeī aīal. ⁊ nō aīal predicatur in quid de hoīc. Aliter aūt diffimūk sic gen⁹. Gen⁹ est cui supponīk spēs.

¶ Postq̄ auctor notifi cauit illud mēbrū diffinitionis generis. s. differētib⁹ specie. hic pñter notificat aliud mēbrū. s. pdicari in qđ dicēs. q illud dr pdicari in quid qđ cōuenīēter respondetur ad qōnez factā p quid. Cuius rō est. q ꝫ interrogatiuū qđ querit de substātia ⁊ qđditate rei. ⁊ q: interrogationi dr esse ꝓportionata respōsio. ideo ad illud interrogatiuū qđ debet rñderi illud qđ dicit eēntiaz ⁊ qđditatez rei. ⁊ nō qđ cōuenīēter respondeī ad questionē factam p quid dicīk pdicari in quid.

Primo sciendū est q forma act⁹ qđditas essentia ⁊ natura idez sunt fm rem: sed dñt rōnib⁹. q: eēntia rei q̄nq; modis cōsiderat. Primo modo inq̄tuz informat materiā vel totū cōpositū: ⁊ sic dicīk forma. Scđo modo, put actuat potentiam materie: ⁊ sic est actus. Tertio modo vt est ꝓncipium essendi: ⁊ sic dicīk eēntia. Est em eēntia id q̄ res habet esse. Quarto modo cōsiderat inq̄tuz est ꝓncipiū cognoscēdi rem: ⁊ sic dicīk qđditas q̄si dicēs qđ ē res: q: res p formā et⁹ ab ītellectu cognoscīk. ⁊ etiam q̄nq; dicīk ratio q: est id quo ratio vel intellectus cognoscit ipsaz rem. Quinto modo cōsiderat inq̄tuz est ꝓncipiū opandi ⁊ sic dicīk natura. ⁊ dicīk natura a nascor: nascere: q: ab ea nascunīk mot⁹ ⁊ opationes cōpositi: vel q: est ꝓncipiū nascētie rei. ⁊ p hoc ptz qđ sit qđdras rei ⁊ qđ pdicaf in qđ. q: illud qđ importat quidditatē rei p modū substantie.

Secundo sciendū est q spēs genus differētia ⁊ diffinitio ipor tāt eādē eēntiaz realiī: sed sub diuersis modis essendi: q: gen⁹ importat eā sub ꝓfuso eē determinabili p differētias oppositas formaliī. Differentia vo importat eandē eēntiaz p modū formantis ⁊ qualificātis potentiā gñis vt hic. q: determinat gen⁹ ad spēm. Spēs vero inportat illā eēntiaz p modū formati ⁊ determinati implicite tamē: ꝫ diffinitio importat eā p modum cōpleti ⁊ explicite. explicat em ipsaz a prima potētia vsq; ad vltimū actū p gen⁹ ⁊ differentiā specier. iō diffinitio pdicaf in qđ de specie. tñ nō ēvnū pdicabile tm ꝫ cōplectīk plura. Alia vero q: sunt incōpleta dicīk pdicabilia ⁊ q: a modis eēndi sumūtur modi pdicandi et nō ab eēntia fm se. nō genus ⁊ spēs que important eēntiaz sub modo substātie pdicanīk in qđ nō aūt differētia q̄ inportat eā sub modo q̄litatis.

Tertio sciendū est q gen⁹ dupliciter cōsiderat. Uno modo sub rōne pdicabilis: ⁊ sic de ipso data est diffinitio ꝓus posita. Alio modo sub rōne generis mēbruz hz respectū ad plures spēs. ⁊ sic de ipso daf hec diffinitio: gen⁹ est cui supponīk spēs. Cuius rō est: q: in ordine predicabiliū cōmuni⁹ dr pom supra minus cōe: cū possit de ipso pdicari vniuersaliter ⁊ nō ecōuerso. sed gen⁹ est cōmunius q̄ sit spēs. q: ad hoc q sit gen⁹ requirīk q possit esse in pluribus spēbus ⁊ q sub eo sint plures spēs aptitudine. ⁊ q: in ꝓprius sicut sunt vniuersalia nō differūt esse ⁊ posse fm tps. ideo cū gen⁹ sit in potētia ad plures spēs etiaz hz plures in actu. ⁊ hz genus fm totā suaz essentiā possit saluari in vnica specie. nō tñ fm totā eius potentiā. q: ptāte ꝓtinet oēs spēs sub se. iō semp manet cōmun⁹ ⁊ spēs ꝓuenīēter ponīk sub eo.

Quarto sciendum est q sub genere alt qđ dupliciter ponīk. vno modo lateraliter vt differētia que a latere cōtrahit partē potestatis gñis ⁊ a latere cōcurrit ad cōstitutionē spēi tanq̄ determinās essentiā gñis ad spēm. Alio modo directe. vt id qđ ītportat essentiā generis p modū substātie. ⁊ sic spēs supponīk generi etiā īmediate ⁊ formaliter. q: per differentiā gen⁹ determinat ad spēm. Individua vero ponūtur sub genere mediāte specie ⁊ materialiter: q: spēs diuidit p individua soluz

diuisione materiali ⁊ nō formali. ideo cōuenīēter dicīk q genus est cui īmediate directe ⁊ formaliter supponīk spēs ⁊ nō differentia vel individuū, ꝓpter causas iam dictas.

Sed contra pdicta arguīk. ¶ Primo sic. si querat quid est oratio: cōuenīēter respondeī q est vox: ⁊ tñ vox nō predicaf de oratōne in qđ. cū oratio non habeat qđdratem: eo q est eius rōnis: igit ma le diffinīk pdicari in qđ. ¶ Scđo sic. si querat qđ est chimera. bñ rñdetur q est quid ymaginabile cōpositū ex incōpossibilibus cōpon. ⁊ tñ boc nō predicaf in qđ ō chimera cū ipsa nō beat quidditatē. ¶ Tertio sic. vn⁹ diffimbilis vnica est diffinitio. cū vn⁹ rei sit vnicū esse. ⁊ diffinitio sit oratio explicās esse rei. q̄ male ponīk hec secunda diffinitio generis. ¶ Quarto sic. potentia ponīk sub actu: ⁊ nō ecōuerso. sed gen⁹ est potentia respectu specier: igit ponitur sub specie ⁊ sibi non supponīk spēs. ¶ Quinto sic. ꝓus nō dr diffiniri p posterius: spēs est posterior: igñe: igit genus male diffinīk p spēm

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ād primuz dicīk q ꝫ oratio nō habeat qđdtatez fm rez ⁊ simplicem rei tñ habz qđdtatē fm modū eo modo quo habet esse. cū qđdtas nō sit aliud q̄ rei entitas vt notificatiua ipsius. ideo vox dr oratōne in qđ pdicaf eo modo quo rñdeī ad interrogationem eius factam p quid. ¶ Ād scām dicīk q si de chimera q̄rat qđ rei nō valet diffinitio. Sed si querat qđ nois bene daf illa diffinitio. ⁊ pōt pdicari in quid de chimera: vel etiā fm modū predicaf in quid de ipsa: oñendo entitatem eius, put est cns rōnis. ¶ Ād tertiū dr q licet vn⁹ rei sit vnicū esse essentie ⁊ vnica diffinitio qđdtatiua. tñ pñt esse plures modi essendi vel plura esse accidētalia q̄ explicanīk p diffinitionē descriptiuā. ideo vnius rei fm plures modos essendi pñt esse plures diffinitiones descriptiue. ⁊ sic est de gñe in istis diffinitionibus. ¶ Ād quartū dr q duplex est potētia: quedam est potētia subiectiua q̄ est potētia materie vel subiecti p quā pōt susc̄ipere formā. Alia est potētia formalis q̄ est aptitudo forme ad apte determiari p diuersas formas. ⁊ hz potētia subiectiua ponaf sub actu: nō tñ potētia formalis: sed ponīk supra actū. ⁊ hoc modo gen⁹ est potētia specier. ¶ Ād q̄ntū dicīk q si spēs capiatur p re subiecta intētioni: sic est posterior gñe. sed si capiaf, p intentiōe cōcreta rei adhuc duplicit cōsiderat. Uno modo vt hz dependentiam ad suū gen⁹ qđ termiat ipsaz. ⁊ sic adhuc ē posterior. Alio modo vt ipsa termiat respectum ⁊ dependentiā intentionis gñis: ⁊ sic est ꝓr genere cū terminās pcedat terminatū. ⁊ solū boc modo capiī i diffinitiōe gñis postremo posita

Itē genus diuidīt in gen⁹ generalissimū ⁊ genus subalternū Genus generalissimū ē supra qđ nō ē aliud gen⁹ supueniens Vel gen⁹ generalissimū est qđ cū sit gen⁹ nō pōt esse spēs. Et diuidīt in decē generalissima q̄ sunt decē pdicamēta ꝫ substātia. qualitas. quātitas. relatio. actio. passio. situs. habit⁹. vbi ⁊ qñ. Hec aūtē decē dicūtur genera generalissima q: nullum gen⁹ habēt supra se Et licz eni sit supra ipsa tñ nō dr de ipsis vniuoce ꝫ equoce: nō nō ē gen⁹ De his aūt nihil ad ꝓpens dicetur ꝫ in pdicamētis. Genus subalternū ē qđ cū sit gen⁹ bñ pōt esse spēs vt aīal ē gen⁹ hois ⁊ equi: ⁊ est species corpis aīati

¶ Postq̄ auctor determiauit de gñe diffinitiue ponēdo duas diffinitiones eius. hic pñter determinat de ipso diuisiue: dicēs q gen⁹ diuidīt in genus generalissimū ⁊ subalternū. cuius rō est q: oñe gen⁹ ordinaf in ordine pdicamētali. vt ergo est ꝓncipiū sui ordinis quod nō ponīk sub alio: ⁊ sic est gen⁹ gñalissimus. vel subordinaf alteri. ⁊ sic est gen⁹ subalternū. ⁊ istoz mēbrorum generalissimū dr pfectius gen⁹ q̄ subalternus. Ratio est: q: rō generis a generalitate sumīk ⁊ cōitate sui ambit⁹. Sed gen⁹ generalissimus habet maiorē generalitatē ⁊ cōitatem q̄ subalternū. q: plura sub se cōtinet. iō pfectius dr gen⁹. quare sequīk q diuisio pdicta est diuisio analogi in sua analogata.

Primo sciendū est q genus generalissimus est qđ cū sit gen⁹ non pōt

esse spēs. cuius rō est. q; gen⁹ generalissimū hz
q; sit gen⁹ z q; sit generalissimū. ꝓmum hz p re
spectū ad suas spēs quarū dicāt gen⁹. z scōz hz
p negationē priorus gñis q; sit generali⁹ ipso. z
vtrūq; explicat in diffinitiōe pdicta. ꝓmū cum
dr qđ cū sit gen⁹. scōm p hoc q; dicit. nō pōt cē
spēs: q; si nō posset esse spēs nō hz aliqđ gen⁹
cōtus ipso. tō aliter sic pōt diffiniri. Generalis
simus est sup qđ nō est aliud supponēs genus.

Secundo sciendū est q; generalissi
mus dupliciter exponit. s.
affirmatiue z negatiue. negatiue sic. generalis
simū est generale z nihil est eo generali⁹. z affir
matiue sic generalissimus est qđ est generale z
oīm alio est generalius. qđ pōt exponi intelligi
vel q; omni alio generalius sit simpliciter. vel
oī alio de suo ordine: vñ si exponat generalissi
mū affirmatiue z intelligat q; sit oīm alio gene
rali⁹ simpl⁹: sic suba nō erit generalissimū. ipa
em nō erit oīm alio generalior. s. ētitate. z tūc
ētitas nō erit gen⁹ generalissimū. z sic oportet
tm vnū esse gen⁹ generalissimus. Sed si expo
nat generalissimū negatiue vel affirmatiue cū
ista restrictiōe q; sit oīm alio de suo ordine ge
neralius substātia bñ est gen⁹ generalissimū. z si
militer alia pdicamenta. z hoc modo capit hic
genus generalissimum.

Tertio sciēdū est q; gen⁹ generalissimū
dividit p decez predicamenta q̄
sunt suba. ētitas. ad aliqđ. qualitas. actio pas
sio. situs. habit⁹. vbi. q̄n. Et dicit ista gña ge
neralissima q: nō habēt aliqđ gen⁹ supra se. q;
hz generalissimū dividat p ista decē: tū gen⁹ nō
est gen⁹ ipsoꝝ: sed solū est intētio cōis q̄ de ip
sis pdicat accidentaliter: z etiā hz ens dicat de
oibus illis: nō tñ est genus ipsoꝝ q: nō pdicat
vniuoce. nāiqđ pdicat vniuoce pdicat ꝑm vnū
nomē z vnā rōnez equaliter pticipatam a mul
tis. sed rō contrariq; est habere cēntiaz vel habere
actū cēndi nō equaliter pticipat a decē predica
mētis. q: act⁹ essendi ꝓmo cōuenit substātie. z
p suā tm solū cōuenit alijs z nō cōuenit ipsis p
se. Similit habere cēntiaz vel⁹ cōuenit subē
q̄ alijs. Itē oīe genus dividit p dias formales
q̄ sunt extra rōnez generis. hz ens non divi
ditur in decē pdicamēta p differentias formales
q̄ sunt extra rōnez entis: q: tūc essent nō en
tia. modo nō ens nullā ꝑtem habent spēz sub ēt. c. tō
ens nō hz differētias formales. nec est gen⁹ ad

Quarto decem predicamenta.
sciendū est q; gen⁹ subalternū
dicit qđ cū sit gen⁹ bene pōt esse spēs. Cui⁹ rō
est. q: subalternū mediat positōe ordinis inter
generalissimū z specialissimū. rōe cuius hz duas
plicez respectū. ꝓmū hz respectu generalissimi
qđ est sibi sup⁹. z ab illo dr spēs. scōm hz respe
ctu suoꝝ inferiorū a quo dr gen⁹. z sic bene dr
qđ cū sit gen⁹ pōt esse spēs. Et dr subalternum
ꝙsi alternat in sub z supra positū. s. positōe for
mali: z nō dicit subalternū q: est sub altero na
tum: q: tūc spēs specialissima diceret subalter
na. z p hoc ptz de diuisiōe gñis z ꝺ diffinitionē
bus mēbroꝝ eius z de divisiōe gñis gñalissimi

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Pri
mo sic. omis divisio
generis fit p differētias z in spēs eius. sz ista di
visio generis nō fit in spēs eius cū generalissi
mū nō possit esse spēs: igit illa divisio nō ē suf
ficiens ¶ Scdo sic: qđ pōt habere esse determi
natū p oīam pōt esse spēs. sz gen⁹ generalissi
mū est hmōi. q: substātia hz esse determinatum
p rōnale ad hoiem. ꝙ gen⁹ generalissimus pōt
esse spēs. ¶ Tertio sic. qđ dicit p supabundan
tiam vm solī cōuenit: sz generalissimū p super
abūdantiā dicit: igit vm solī cōuenit. igit non
sunt decē predicamēta. ¶ Quarto sic. oīe qđ
predicat in qđ z est cōmus alio est gen⁹. sed ens
p̄dicat in qđ de quolibet p̄dicamentoꝝ. z est cō
munis quolibet. q: si querat quid est substātia
cōueniēter rñdet q; est ens. ꝙ ens est gen⁹ ad
decē predicamēta. ¶ Quinto sic. opposita nū
q; possunt simul esse in eodē. genus z spēs op
ponūtur ꝑm intētiones coꝝ. ꝙ genus subalter
num nō est genus simul z spēs.

Ad argumenta in oppositum.
¶ Ad ꝓmū dr
q; dupl⁹ dr diuisio gñis Uno mō rōne modi et
uisiōis q: fit ꝑm formā diuisiōis gñis p dias
oppositas. Alio mō dicit diuisio generis rōne
diuisi: eo q; ibi dividit genus vel intētio gene
ris. z hz diuisio generis ꝓmo modo dicta semp
fiat in diuersas spēs: nō tñ diuisio generis scōo
modo dicta: z ulla nō est, ꝓpria diuisio generis
sed qñq; analogi. z hoc modo est ista diuisio:
q: hic nō dividitur gen⁹ p aliqua re specali sub
iecta intentioni. sed dividit p intentione cōmu
ni generis cōcrete rei, que nō habet differētias
formales. ¶ Ad scōm argumentum dicit q; si
generalissimū cōsideret q̄tum ad essentiā eius
bene pōt habere determinatū esse p differentiā
sed si generalissimus cōsideretur ꝑm suū mo
dum essendi quo dicit cōmunissimū sui ordinis
sic ipsum nō pōt habere esse determinatū. z q:
genus generalissimum vtrūq; importat. sz ip
sam essentiā: z talem modū essendi. ideo vt ge
neralissimū est nō pōt esse determinatū. ¶ Ad

tertium argumentū dicit q; liz illud quod sez
supabūdantiam dicit vm solī cōuenit in vno
ordine: tamē potest cōuenire i diuersis ordinib⁹
z sic est de decē predicamētis. quoꝝ quolibz in
suo ordine dicitur generalissimus. ¶ Ad quar
tum argumentū dicit q; ens dupliciter capitur
Uno modo participialiter vt tantū valet sicut
existens vel habens actū essendi. z sic nō predi
catur in quid de aliquo predicamēto. sed ipsis
accidentaliter cōuenit. Alio modo nominaliter
vt tantū valet sicut habēs essentiam. z sic bene
predicatur in quid de predicamēt]. Sed nō est
cōmunis alicui⁹ illoꝝ cōmunitate nature vel
rei que dividat p illa decē. sed est solū cōmun
is cōmunitate vocis. ideo nō dicit vniuoce de
ipsis. ¶ Ad quintū dicit q; si gen⁹ z species cō
parentur ꝑm idem sic opponūtur ꝑm suas in
tentiones. sed respectu diuersoꝝ nō opponū
tur. z hoc modo cōuenit subalterno.

**Species est qđ predicat de plu
ribus differētib⁹ nūero in eo qđ
quid. In hac cū diffinitiōe hoc
verbū p̄dicat dicit aptitudinez
z nō actū. Similiter z in alijs:
vt hō p̄dicat de ioāne z platōe z
de alijs pticlarib⁹ hoibus que
differūt nūero: vt pz⁹ patuit.**

¶ Postq̄ determinatū est de genere qđ est ꝓn
cipium speciei. hic cōsequēter auctor determi
nat de specie que capit rōnez vniversalis ab ip
so genere: ipsam ꝓmo sic diffinies. Species ē
quod predicat de pluribus differētibus numero
in eo qđ quid. In qua diffinitione p illam parti
culā. qđ predicat de pluribus habet qđ spēs est
vnū predicabile p qđ intelligit genus diffiniri.
deinde ponit differentiā numero ad differen
tiam generis qđ p̄dicat de differētibus specie.
Et ponit in quid ad differentiā differētie ꝓ
prij z accidētis q̄ predicant in quale. Et conue
nit hec diffinitio speciei specialissime tantum z
nō subalterne. Ratio est: q: hic diffinit spēs in
rōne p̄dicabilis. in cuius signū ponit hoc rela
tiuū qđ: referens p̄dicabile, vel vniversale. sed
species specialissima solū est p̄dicabile ab alijs
distinctum z nō subalterna. sed ulla cōtinentur
sub predicabili generis.

Primo sciendum est q; spēs dupliciter
accipitur. vno modo est vnum
cuiusq; forma. i. pulchritudo vel formositas
corporis quę cōsistit in debita q̄titate z debita
mēsuratione mēbroꝝ corporis cū quadam
te colorus. z hoc modo dicit spēs in cuilib⁹ De
cūdo modo capit spēs transsumptiue pro for
ma cōmunicabili que ponit sub assignato gene
re. z illo modo dicit species logica. vnde nomē
speciei ꝓmo repertū est in cuilibus. z p simili
tudinē translatū est ad speciē logicam. q: sicut
species que est pulchritudo actuat ipsuꝝ corpus
remouēdo eius turpitudinē. sic spēs logica ac
tuat z determinat ipsum genus z remouet eius
turpitudinē. sez potentialitatē z indetermina
tionē. ad hoc em qđ est specificare dicit spēs. z
de spē scōo modo dicta est hic ad, ppositū

Secundo sciēdū est q; natura spēi vt
puta natura hois tripliciter cōsiderat. Uno modo scōm se. z sic nō dici
tur vniversalis vel pticularis: q: nō capit sub
aliqua secūda intētione. Alio modo capit sub
respectu ad sua inuidua. z ab illo dicit vniver
salis. Tertio modo p respectum ad suū genus
z ab illo accipit intentio speciei z ꝑm illum re
spectum habet specif. care gen⁹. hic aūt nō diffi
nit species, p illa natura cōmuni absolute: sed
p illa natura vt substat intentioni p̄dicabilis z
speciei simul. q: nō diffinit hic in rōne p̄dicabi
lis tantū. quia tūc p istam diffinitionē non dif
fert ab alijs p̄dicabilibus. sed diffinitur in rō
ne p̄dicabilis determinati z contracti ad spe
cialem modū predicandi z p intentionē speciei
vnde spēs in suo nomine includit p̄dictam natu
ram materialiter z formaliter includit intentio
nem speciei cū intētione vniversalis. ideo diffi
nitur p illa re subiecta inquātum substat in
tentioni.

Tertio sciendū est q; duz in aliqua diffi
nitione ponitur verbū qđ habet
significare actuz debet capi vt dicit aptitudinē
Cuius ratio est. q: diffinitio semp est de aliquo
vniversali z nō de singularib⁹: eo q; singularū
nō est demonstratio. z p cōsequens nec diffini
tio. q: diffinitio est mediū demonstrationis. sz
aptitudo se tenet ex parte vniversaliū. act⁹ aūt
ex parte singulariuz. cū actus z operationes sint
singularium z suppositoꝝ. ideo dum verbum
significās actū ponit in diffinitione debet capi
vt dicit aptitudinē tantū. tō in ꝑtri diffinitiōe
hoc verbū p̄dicatur dicit aptitudinē ad predi

Quarto candum z non actum.
sciendum est q; gen⁹ z spēs di
uersimode multiplicant. gen⁹ ei dividit divisiōe

formalu. ſ. p dñias formales formaliter ꝓtrahẽtes eſſentiã generis ad diuerſas ſpẽs: rõne cuius genus predicaꝫ de differẽtib⁹ ſpecie. ſz ſpẽs diuidiꝫ ſolũ diuiſione materiali p hoc q̃ ipa recipitur in materia diuiſa per diuerſas partes in quas ipſa multiplicatur ſm ſe. Et q: talis diuiſio materialis cauſat diuerſa indiuidua differẽtia numero. iõ ſpẽs p̃dicaꝫ de differẽtib⁹ nũero. Et q: ipa dicit totã eſſentiã cõpletã ullo⁹ in diuiduo⁹ p modũ ſubſtãtie: iõ predicaꝫ in q̃d: ⁊ p hoc ptz intellect⁹ diffinitionis ſpeciei

Sed contra predicta arguiꝫ. Primo ſic. nulluz ens cõpletũ habet eſſe in plurib⁹ cũ ens in alio ſit imꝑfectũ ⁊ nõ p ſe exiſtẽs. ſed ſpẽs eſt ens cõpletũ ⁊ pfectuz ſicut gen⁹ eſt imperfectũ. ergo ſpẽs nõ bz eſſe in plurib⁹ nec predicari de multis ¶ Secõdo arguiꝫ ſic. oẽ predicabile dicit totum eſſe ſui ſubiectabilis: ſpẽs nõ dicit totũ eſſe indiuiduo⁹. q: indiuiduũ vltra ſpẽm addit materiã ſignataz quã ſpẽs nõ includit. ergo ſpẽs nõ p̃dicaꝫ de indiuiduis differentib⁹ numero ¶ Tertio ſic. indiuiduũ nõ habet q̃ditatẽ nec diffinitionẽ. ergo ſpẽs nõ dicit q̃ditatẽ indiuiduo⁹ ⁊ p ꝯſ nõ predicaꝫ in quid de differentibus numero. ¶ Quarto ſic. gen⁹ predicaꝫ in q̃d de differentibus nũero. vt aĩal de ſorte ⁊ bucello. g̃ iſta diffinitio cõuenit generi: nec valz dicere q̃ genus predicaꝫ de plurib⁹ differentib⁹ numero ſolũ mediate. q: p̃dicatur imediate de differentibus ſpẽ q: diuerſe ſpẽs in genere ſubẽ differũt numero. igiꝫ genus imediate p̃dicatur de differẽtib⁹ numero. ¶ Quinto ſic. materia p̃dicatur in quid de hac materia ⁊ illa q̃ differũt nũero: ⁊ tñ non eſt ſpẽs: cũ non ſit forma totius. ergo iſta diffinitio cõuenit aliꝭ a diffinito

Ad argumenta in oppoſitum. ¶ Ad p̃mũ dr q: ſz ſpẽs ſit ens cõpletũ pfectione eſſentiali et formali. nõ tñ eſt pfectũ pfectione ſuppoſiti. iõ nõ eſt p ſe ſubſiſtẽs: ſz bñ poteſt eſſe in multis ¶ Ad ſecõm dr q: ſz ſpẽs nõ dicat totũ eſſe materiale ⁊ ꝓpriũ indiuidui. q: indiuiduũ vltra ſpeciẽ addit materiã: vel ſm aliquos ſignificationẽ materie: tñ ipa dicit totũ eſſe ſpecifice cã ſuoꝝ indiuiduoꝝ q̃ ſufficit ad p̃dicandum de ipſis ¶ Ad tertiũ dr q: indiuiduũ dupliciter ꝯſideratur vno mõ vt eſt res pticularis terminãs fluxum nature cõis. ⁊ iſto mõ bñ habet eſſentiã ⁊ q̃ditatẽ. Alio mõ cõſiderat ſub rõne diſcreti vt includit accidẽtia indiuiduantia ⁊ hoc modo nõ habet eſſentiã niſi p ſuas ptes. q: includit eſſentias de diuerſis predicamẽtis. nec iſto mõ ſpecies p̃dicatur in quid de indiuiduis. ſz prio⁹ modo. ¶ Ad quartũ dicitur q: ſz genus mediate predicetur in q̃d de differentib⁹ numero: nõ tñ imediate ſicut intelligitur de ſpecie. Et licet diuerſe ſpecies ſubſtantie per ſeꝑ primo differant numero ſcilicet numeroſitate eſſentie: non tamen numeroſitate ſuꝑpoſiti de qua hic intelligitur ¶ Ad quintũ dicitur q: licet materia predicetur in quid de differẽtibus numero ſm modum. non tamẽ ſm rẽ. q: ipſa non eſt forma differẽtes eſſe huius materie vel illius niſi ſm modũ tñ: ⁊ illo modo põt dici ſpecies logica ſm modum eo modo quo predicatur in quid de differentibus numero.

Diffinit etiã ſic ſpecies Species eſt que ponit ſub aſſignato genere ⁊ de qua gen⁹ i eo q̃d q̃d predicaꝫ Et diuidit i ſpeciẽ ſpecialiſſimã ⁊ ſubalternã Species ſpecialiſſima ẽ q̃ cũ ſit ſpecies nõ poteſt eſſe gen⁹: vt homo equ⁹ ⁊ ſimilia. vl ẽ illa ſub qua nõ eſt alia inferior ſpecies ſub ſe. Species ſubalterna eſt que cuz ſit ſpecies poteſt eſſe gen⁹. Vnde quecũqz ſunt inter gen⁹ generaliſſimũ ⁊ ſpeciẽ ſpecialiſſimã poſſunt eſſe genera ⁊ ſpecies. ad aliꝺ tñ ⁊ ad aliꝺ ſũpta. Sũt enĩ genera reſpectu ĩferiorũz: ſpecies vo reſpectu ſuperiorum ſicut patet in arbore.

¶ Poſt q̃ actor poſuit diffinitiõez ſpẽi in rõne p̃dicabil⁹ ⁊ p reſpectũ ad ſua inferiora ſm quez dr vlis. b ꝯſ diffinit ipam ſub rõe ſpẽi ⁊ p reſpectũ ad ſua ſuperiora ſm quẽ dr ſpes dicẽs q̃ ipa alr ſic diffinit. Spes ẽ q̃ ponit ſub aſſignato gñe ⁊ de q̃ gen⁹ i eo q̃d q̃d p̃dicaꝫ. Et dr itelligi q̃ ponitur directe ſub genere ⁊ non lateraliter ſicut differentia. ⁊ etiã ponitur immediate ⁊ nõ mediate ſicut indiuiduũ: ⁊ cõuenit iſta diffinitio tã ſpẽi ſpecialiſſime q̃ ſubalterne. quelibz

eſſi illarũ ponit ſub aſſignato genere. ideo ipa eſt cõmunior precedente.

Primo ſciendũ eſt q̃ ſpẽs ſub gñe ponit poſitione formali ⁊ ordine participatiõis. cui⁹ rõ eſt. q: ſpẽs ponit ſub genere: eo q̃ eſt mu⁹ cõis ⁊ magis determinata q̃ gen⁹: ſz q̃ ſit magis determinata bz a differẽtia formali q̃ ꝓtrahit formaliter ⁊ determinat gen⁹ ad ſpẽm. iõ ſpẽs ponit ſub gñe poſitiõe formali ⁊ eriã ordine prticipatiõis. q: prticipare eſt rõne participati capere ſeu ſuſcipe. Species aũt in ſe ſuſcipit generis rõnez: q: eius diffinitionem Vnde ptz q̃ ſpẽs aliter ponit ſub genere q̃ indiuiduũ: q: indiuiduũ ponit mediate ſpecie ſub genere: ⁊ ſub ſpecie ponit poſitiõe materiali tñ indiuiduũ eĩ ꝓtrahit formã gñis vl ſpẽi p materiã ſolũ q̃ eſt p̃ncipiũ indiuiduatiõis ⁊ reddit formã icõmunicabilẽ p quã efficit mu⁹ cõmunis. ⁊ p talẽ determinationẽ indiuiduũ ponit ſub gñe vel ſpecie. rõne cui⁹ dr indiuiduuz vaguz generis: vt aliq̃ aĩal reſpectu aĩalis nõ ponit ſub aliqua pte determiate prãtis: ſz indifferẽter cõtrahit gen⁹ ad indiuiduũ cuius ſz ſpẽi

Secundo ſciendũ eſt q̃ ſpẽs actu et intellectu includit eſſentiam generis. ⁊ iõ ipſa nõ põt poni indifferẽter ſub diuerſis generib⁹: ſz ſolũ ſub illo determinato genere cui⁹ bz eſſentiã. ⁊ iõ poni dr ſub aſſignato genere. i. ſub ſuo gñe determiato cuius habz eſſentiã ⁊ de ea genus p̃dicaꝫ in q̃d: eo q̃ dicit totã eius eſſentiã p modũ ſubſtãtie: ſz ſub eſſe cõfuſo vt prius dictũ eſt. ⁊ p hoc ptz intellectus huius diffinitionis.

Tertio ſciendũ eſt q̃ ſpẽs diuidit p ſpeciem ſpecialiſſimã: ⁊ ſpẽz ſubalternã. cuius rõ eſt. q: omis ſpẽs eſt determinata ad differentiã p quã cõſtituit. vel ergo eſt totaliter determiata p differentiã. ⁊ ſic eſt ſpecialiſſima: vel adhuc eſt determiabilis ⁊ diuiſibilis p differẽtias oppoſitas. ⁊ ſic eſt ſubalterna Et iſtarũ ſpecieꝝ ſpecialiſſima verius dr eſſe ſpẽs q̃ ſubalterna. rõ eſt. q: rõ ſpeciei ſumit ab hoc q̃ eſt ſpecificare ptãtez generis p ſimilitudinẽ ad ſpeciẽ in cuilib⁹ q̃ ſpecificat ipſum cor⁹. ſz in ſpecie ſpecialiſſima gen⁹ verius determiat ⁊ ſpecificat q̃ in ſubalterna. cũ in ſub alterna gen⁹ adhuc ſit determiabile p diam: ⁊ in ſpecie ſpecialiſſima eſt totaliter determinatũ

Quarto ſciendũ eſt q̃ ſpẽs ſpecialiſſima eſt. q̃ cum ſit ſpẽs nõ põt eſſe gen⁹. Vñ ipſa reſpectu ſui gñis dr ſpẽs: ſz inq̃ntuz eſt totaliter determiata p diam ⁊ non amplius diuiſibilis ⁊ p differẽtias dr ſpecialiſſima: q: nõ ẽ diuiſibilis formal⁹. iõ nõ põt eſſe gen⁹: ideo dr q̃ eſt ſub qua non eſt alia inferior ſpẽs: ſz ſpẽs ſubalterna eſt q̃ cũ ſit ſpẽs põt eſſe genus. Ipſa enĩ eſt ſpecies reſpectu ſuoꝝ ſuperiorum. ⁊ genus reſpectu ſuoꝝ inferiorũ. q: põt diuidi p differẽtias formales quaruz q̃libet cõſtituit ſpẽm ſub ſe: iõ põt eſſe gen⁹ reſpectu illarũ ſpecieꝝ. ⁊ hoc modo omia intermedia inter gen⁹ generaliſſimũ ⁊ ſpẽm ſpecialiſſimã dicunt genera reſpectu inferiorũ ⁊ ſpẽs reſpectu ſuperiorũ. ⁊ p hoc ptz diuiſio ſpeciei et diffinitiones mẽbrorum eius.

Sed contra p̃dicta arguiꝫ. ¶ Primo ſic. magis cõe nõ ponit ſub minus cõi. ſed ſpẽs cõmunior eſt q̃ genus. q: plures ſũt ſpẽs q̃ genera. ergo ſpẽs de pluribus dr q̃ genus. ⁊ p ꝯſ nõ ponit ſub genere. Secõdo ſic. idẽ nõ eſt diffiniẽs ⁊ diffinitum reſpectu eiuſdẽ: cũ idem nõ ſit notius ⁊ minus notũ reſpectu eiuſdẽ. ſed gen⁹ põt diffinitũ ẽ p ſpeciẽ. ergo ſpẽs male diffinit p genus. ¶ Tertio ſic. indiuiduũ vagum generis immediate ponit ſub aſſignato genere: vt aliq̃ aĩal imediate ponit ſub aĩali: ⁊ tñ nõ eſt ſpẽs. ergo iſta diffinitio nõ ꝯuenit ſoli diffinito. ¶ Quarto ſic. homo eſt ſpẽs ſpecialiſſima: ⁊ tñ nõ ẽ genus viri ⁊ mulieris: cũ vir ⁊ mulier ſpecie ⁊ formaliter differant. q̃ ſpẽs ſpecialiſſima bñ põt eſſe genus. ¶ Quinto ſic. nullũ genus habz aliquã differentiã in actu: ſed in poteꝛia ſolũ. ſed omis ſpẽs ſubalterna habet vnã differentiam in actu: igiꝫ nõ põt eſſe genus.

Ad argumenta in oppoſitum. ¶ Ad primuz dicit q̃ ſi ſpecies capiat⁹ p intẽtione ſpẽi ſic eſt cõmunior q̃ genus. Sed ſi capiat⁹ p re ſubiecta intẽtioni p̃ quã hic diffinit nõ eſt cõmunior genere: ſz magis determinata: iõ ponit ſub genere. ¶ Ad ſecõm dr q: in abſolutis idẽ non põt eſſe diffiniẽs ⁊ diffinitũ: ſz bñ in relatiuis ſeu reſpectiuis vnũ diffinit p alteruz ⁊ ecõtra modo gen⁹ ⁊ ſpẽs relatiue dicunt. Vñ in relatiuis idẽ põt eſſe magis ⁊ minus notum reſpectu eiuſdẽ ſm diuerſas rõnes. Relatiua enĩ cõſideranꝫ tripliciter. Uno modo ſm ſubiecta vel fundamẽta relationũ. ⁊ ſic vnũ eſt noti⁹ altero ⁊ nõ ecõuerſo. Secõdo modo inq̃ntuz in vtroqz eſt vna ſpẽs relationis: ⁊ ſic ſunt ſimul in natura. ⁊ ſic ãbo ſunt nota equaliter. Tertio modo inquãtũ vnũ termiat dependẽtiaz alteri⁹: ⁊ ſic vnũ ẽ magis notũ ⁊ min⁹ notũ alt̃o. inq̃ntũ enĩ eſt terminans eſt magis notum. inq̃ntuz vero ad aliud terminaꝫ eſt min⁹ notũ. ⁊ hoc modo

relatiua p se imicē differēter diffinunt. ¶Ad tertiū dr: q licet indiuidū vagū generis ime diate ponat sub genere positione materiali. nō tñ positione formali de qua est hic ad ꝓpositū. ¶Ad quartū dr: q vir ⁊ mulier nō differūt specie substātiali: quare homo nō est genꝰ eorum. sed specie accidētali solū p naturalē potentiaz ⁊ naturalē impotentiaz q̄ sunt ēlitates. ¶Ad q̄rtū dicit q si genꝰ cōparet ad suas differentias p quas diuidit ⁊ mēsuraz est genꝰ nullā habet in actu. sz si cōparet ad ois sui supiores hz vnā in actu. sed hoc sibi nō cōuenit inq̄tuz est genꝰ sz inq̄tuz est spēs sui supiores.

Vt hoc aūt sit magis planum sumat exēplū in hoc quoꝫ predicamēto: vt substātia ē genꝰ primū: ⁊ sub hoc ponit corpus ⁊ sub corpe ponit corpus aiatū sub corpe aiato aial: ⁊ sub aiali aial rationale: ⁊ sub rōnali hō: ⁊ sub homine sunt indiuidua vt sortes ⁊ plato.

¶Postq̄ actor ꝓmisit diffinitiones specieꝝ specialissime ⁊ etiā subalterne. ⁊ ꝑus posuerat diffinitiones generalissimi ⁊ subalterni. hic ꝑiter declarat oia ꝓdicta p exēpla: ponēdo coordinationē ꝓdicamētaleꝫ vni⁹ ꝓdicamēti. s. predicamēti substātie: qđ est nobis ceteris notiꝰ: dicēs q in tali cōdītione est vnū genꝰ qđ est substantia qđ diuidit p has drias. corporeū ⁊ incorporeū. sub quo p corporeū cōstituit corpꝰ qđ diuiditur p aiatuz ⁊ inanimatum: sub quo est corpus animatū: sub quo est aial. sub aiali aial rōnale. sub quo est homo. ⁊ sub homine soluz sunt

Primo indiuidua.

sciendū⁹ est q hec coordinatio ad similitudinē arboris naturalis vocat q̄daz arbor: q̄ sicut in arbore nāli sunt trūcus: rami ⁊ radices. ita p similitudinē in ista coordinatione. Vnde in recta linea in qua sunt generalissima ⁊ spālissima se hz sicut trūcus in arbore directe. ꝓtensus. Drie vo laterales sunt sicut rami laterales in arbore. ꝓtensi: ⁊ q̄tum ad esse essentie genꝰ generalissimū se hz p modū radicis: q̄ sicut in arbore tota arbor egredit ⁊ eriaz tota vtus eius a radice. sic etiā i generalissimo ꝓmo ꝓtinet totū esse cēntie suoꝝ inferioꝝ. vnde tale esse ꝓmo cōuenit vniuersalib⁹. ⁊ p vniuersalia singularib⁹. ⁊ q̄tū ad esse existentie radicē ponit i indiuiduis. q̄ illud esse ꝓmo cōuenit in diuiduis. ⁊ p ipsa vniuersalib⁹ q̄ nō existūt nisi

Secundo indiuiduis

sciendū est q in ista coordinatione est tñ vnū genꝰ gñalissimū. s. substātia sz sunt plura spālissima. Eniꝰ rō est. q. procedendo a gñalissimo ad spālissima fit processus p diuisionē vni⁹ in multa. iō sub generalissimo plura spālissima ponunt. ⁊ procedēdo a spālissimis ad gñalissimū. procedit a multitudine p collectionez vnitatē. Et hz in hoc ꝓdicamēto sint plura spālissima. tñ gratia exēpli hic solū ponit vnū sez hō. Vñ intermedia inter hoīem ⁊ substanciaz dicunt subalterna. ⁊ dr̄ intermedia nō p abnegationē. q: d ipsis nō ꝑnt negari sua supiora: sz p participationē: q: participāt rōnes accidētales extremoz. q: generalissimū est supra. ⁊ specialissimuz solū ponit sub positione formali. ⁊ subalterna ponit sub ⁊ supra

Tertio sciendū est q in linea recta ꝓdicamētali hec tria ponunt. s. genus qđ dicit ād. spēs q̄ dicit aliq̄d: ⁊ indiuiduū qđ dicit hoc aliq̄d. Et similr hz indiuidua q̄ntz lateraliter ponāt sub spē: tñ nō ē ad denotādū q: nō sint i recta linea ꝓdicamētali: sz ad denotādū q: spēs diuidit p plra indiuidua. ipa tñ nō ponūtur in recta linea ꝓdicamentali positione formali: sz materiali solū: q: p materiā sub specie ponunt. tō q̄tū ad positionē formalē generalissimū ⁊ spālissimū extrema dr̄. iō procedendo a generalissimo fit status in spālissimis. sm positionē formalē: ⁊ hoc est qđ dicit porphyr⁹ A generalissimo ad specialissimū descendentē

Quarto iubet plato quescere.

sciendum est q in hac arbore drie sinistri lateris designant ponitue. alie vo ꝓpatue. Rō est: q: drie sinistri lateris sunt nobis notiores. iō sunt ibi noīa ponitua ipositua. Drie vero sunt min⁹ note. iō ꝓpter penuriā vocū significant p noīa ꝓpatua dicēta ꝓpationē differentiay sinistri lateris. hz tñ ille drie significētur ꝓpatue: tñ dicunt veras drias posituas q̄ cōstituūt spēs sub genere substātie. Ex q̄bus oibus ptz intellect⁹ huius coordinationis.

Sed contra ꝓdicta arguit. ¶Primo sic. substātia non ꝓdicat vno noīe ⁊ vna rōne de substātijs corporeis ⁊ incorporeis. q̄ nō predicat vniuoce. aīa ptz. q: subā nō dicat aliq̄d vnuz reale vel qđ sit cōe ad illas differētias. q̄ nō habet vnā diffinitionē: cū vnitas diffinitionis ꝑsupponat vnitatem diffiniti. ¶Secō sic. nulla materia totius cōpositi est genꝰ: hz corpus est materia in corpe animato cuius aīa est forma: igit corpꝰ hic male ponit vt genus. ¶Tertio sic. nullus cōplexum p se ⁊ directe ponit in predicamēto. corpus aiatū est qđ cōplexū. q̄ male hic ponit genus in directa linea. ¶Quarto sic. oīne corpus est sensibile cū oīne corpꝰ possit videri. ergo nullū corpꝰ est insensibile: igit male diuidit corpꝰ animatū p sensibile ⁊ insensibile. ¶Quinto sic. aial rōnale cōuertit cū homine cum sit. ꝓpria diffinitio hominis. q̄ nō est genꝰ hominis. ⁊ p ꝑns male supra ipsuz ordinat vt genus.

Ad argumenta in oppositum.

¶Ad primuz dicit q hz substātia in cōi nō dicat aliq̄d vnū in numero vel specie: tñ dicit aliq̄d vnuz vnitate generis q̄ est cōuenientia plurium specieꝝ equaliter in vno gradu pfectionis cōis. Vñ substantie corporee ⁊ incorporee equaliter in vno gradu cōuenūt q̄ sunt p subsistētes ⁊ nō in subiecto. ¶Ad secm dr: q corpꝰ dupliciter capit. Uno modo vt est pars corpis aiati materialis: ⁊ sic nō ponit genꝰ. Alio modo vt dicit formā totius q̄ resultat ex vnione forme: cuz materia p quā substantia est apta nata suscipere tres dimensiones. ⁊ hꝫ modo nō est ps corpis aiati: sed forma totius: ⁊ sic ponit genꝰ. ¶Ad tertiū dr: q corpus aiatū ꝑm vocē ⁊ significatū. ꝓpinquū si bi qđ est cōceptꝰ corpis ⁊ anime est quoddā incōplexū. sed tñ eius significatū remotū sez vinum quod hec circūloquūtur est incōplexuz. et hoc modo ponit genus. ¶Ad quartū dicit q si capiat sensibile, put est aptū natū sentire omne corpꝰ est sensibile. hz si capiat actiue vt tantū valet sicut aptū natū sentire: sic solū animal est sensibile. Ad ultimū dr: q ꝑm rei veritatē aial rōnale nō est genꝰ hominis: sz cōuertit cū homine ⁊ hic solū ponit supra hoīez ad declarandū opinionē porphirij: q̄ insequēdo opinionē stoicorum q̄ ponebāt aial rōnale diuidi p homines et deos: ponit animal rōnale supius ad hoīez. Iō tamen est erroneū q: aial rōnale sic diuidat. iō nō est tenendum.

Indiuiduum est quod de vno solo predicatur vt sortes de seipso. Et hec patent in arbore porphirij. versus. Ista tibi plana dabit arbor porphiriana.

¶Postq̄ actor determinauit de specie. hic ꝑtir determinat de indiuiduo: eo q: in diffinitione speciei dr: q ipsa ꝓdicat de differētibꝰ numero q̄ sunt indiuidua: ⁊ in eorum diffinitione ꝓdicamēti ꝑus ponit a dicit q sub specie spālissima ponūtur indiuidua. iō hic diffinit indiuiduū. Unde indiuiduū est qđ ꝓdicat de vno solo: vbi ponit qđ ꝓdicat loco generis: ⁊ capit hic ꝓdicat cōiter vt se extendit ad ꝓdicabile ꝓprie sumptum ⁊ cōiter. Deinde ponit in diffinitione de vno solo ad differentiā ꝓdicabilis ꝓprie sumpti.

Primo sciendū est q res ꝑticulares vt sortes dupliciter considerat. Uno modo ꝑm se ⁊ absolute: ⁊ sic significat noīe ꝓme intentionis: vt noīe sortis vel platonis. Alio modo inq̄tuz est incōicabilis ⁊ hz negationez cōicatis respectu plurium indiuiduoꝝ. ⁊ sic significat hoc noīe secōe intentionis qđ est indiuiduū vñ indiuiduū in sua significatione duo repōrtat. Primū est illa res ꝑticularis quam māliter importat. Secm est intentio incōicabilis quā formaliter iportat ⁊ aqua imponit. Q̄libz tñ sumit indiuiduū, p illo noīe secōe intentionis indiuiduū. Q̄libz vero p suo significato qđ est res ꝑticularis sub esse cōicabili: ⁊ p rali significato hic diffinit

Secundo fimit ⁊ nō p ipsa voce.

sciendū est q duplex est indiuiduū. s. indiuiduū vagū qđ importat naturam cōtractā ad indeterminatū suppositū: vt aliqs homo. Et dr: vagū. i. indeterminatū quo ad nos ⁊ istud est quadruplex. q: aliud est determiatū noiatione quo significat, ꝓpio noīe sibi impositoꝛ: vt sortes. Aliud ē determinatū demōstratione qđ fit p terminū cōem cuz ꝓnoīe demōstratiuo: vt iste homo. Aliud ē determiatū ex circūlocutione qđ significat p circūlocutionē ꝓpriatū indiuidui: vt dicēdo. talis hō cui crasso capite. lōgo naso ⁊c. Quartū ē determiatū ex suppositiōe vt sortis filiꝰ. vñ sortis filiꝰ nō ē de se id indiuiduū cū possit sumi, p multis sz solū ex ulla suppositiōe q̄ sortes bēat vnicuz filiū ⁊ cuilibz istoꝝ pueni diffinitio ꝓus posita

Tertio sciendū ē q̄ de rōne indiuidui est q̄ sit incōicabile multis. ⁊ p hoc differt ab vl̄i. ⁊ iō illō qđ reddit formā incōicabilē q̄ de se ē cōicabilis ē ꝓncipiū indiuiduatōis sz materia q̄ de se ē incōicabilis reddit formā in ea receptā incōicabilē. iō materia ē ꝓncipiū indiuiduatōis. ⁊ iō rōne ipsius hz indiuiduū qđ ꝓdicēt de vno solo ⁊ q̄ nō possit puenire multis vñ ptz q̄ spēs ꝑm se sumpta non includit ma

terīā: cū materia sit principiū indiuiduationis ⁊ sit incōicabilis. licet in suis suppositis includat materiā ⁊ formā. iō indiuiduū vltra spēm ꝑm se acceptam addit materiam.

Quarto sciendū est q̄ septē sunt ꝓprietates vel accidentia indiuidui q̄ bus ỹ sibus notātur. Forma. figura. loc⁹. statps. nomē. patria. tps. Nec septē ꝓpria cōtinet ois hō. vñ indiuiduū cui⁹ sunt he ꝓprietates dupl'r ꝓsiderant. vno mō q̄tū ad esse indiuidui mā̄z est ens incōicabile: ⁊ illo mō ille ꝓprietates nō sunt aliquo mō ꝑncipia indiuidui: sed capiūt indiuiduationez a subiecto suo. Alio mō ꝓsiderāt q̄tū ad rōnē discretiū: ⁊ sic illa accidētia sunt ꝑncipia indiuidui q̄tū ad sensib. lē discretionē ⁊ quoad nos: qz dr discretiū q̄ si diuersis accidētib⁹ ab alio distinctū. Ex quibus ptz quō capit indiuiduū in pñti diffinitiōe ⁊ quot mōis capitur. quid sit principium indiuiduationis ⁊ quomodo cōditiones indiuidui concurrunt ad rationem eius.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. vniuersalium tm̄ est diffinitio ⁊ nō singulariū: primo posteriorū: sz indiuiduū nō est vle. igit. ¶Secō sic. a prima suba nulla est ꝑdicatio vt dr in ꝑdicamētis. sed indiuiduū suba est prima suba. ergo indiuiduū nō predicat ¶Tertio sic indiuiduū ꝑdicat de multis etiā vnuoce: vt dicēdo sortes est indiuiduū. plato ē indiuiduū. igit nō predicatur de vno solo. ¶Quarto arguit sic. sortes ꝑdicat vnuoce de isto sorte ⁊ de alio. qz ꝑdicatur vno noīe ⁊ vna rōe de ipis. qz eadē est diffinitio isti⁹ sortis ⁊ alteri⁹. g̃ indiuiduū nō ꝑdicatur de vno solo ¶Quinto arguit sic. aliqs hō est indiuiduū. ⁊ tm̄ vnuoce ꝑdicat de isto boie ⁊ de alijs cū eadē rōne sit iste aliqs homo ⁊ alij eiusdem specie. ergo diffinitio est mala

Ad argumenta in oppositum. ¶Ad primum dr q̄ si capiat indiuiduū ꝓ aliq̄ re subiecta intētioni ei⁹: sic nō est vle. tm̄ si capiat ꝓ intētione cōi sub q̄ hic diffinit est q̄dā vle vniuersalitate intētionis: sz nō vlitate nature. ⁊ illō ꝓ quo diffinit est singulare ⁊ indiuiduū. ¶Ad secm dr q̄ a ꝑma suba nulla est ꝑdicatio directa ⁊ ordinata. tm̄ bñ est ꝑdicatio indirecta. q̄ nō ē ordinata ꝑm ordinē supiorīs ⁊ inferiorīs. vt q̄n sortes ꝑdicat de seipo: habet tm̄ in ꝑdicato rōnem formē: ⁊ in subiecto rōnē materie ¶Ad tertiū dr q̄ indiuiduū captū ꝓ intentiōe cōi ꝑdicatur de multis vnuoce vnuocatiōe intētionis: tm̄ indiuiduū captū ꝓ re subiecta intentioni ꝓ q̄ dat diffinitio nō predicat de multis. ¶Ad quartū dr q̄ sz iste. hō ⁊ ali⁹ habeāt eandē diffinitionē cōem sue speciei: nō tm̄ hñt vnā diffinitionem cōem: vt cōuenit in noie sortis. iō sortes non ꝑdicat de ipis ꝑm vnā rōem. vñ in suis ꝓprijs diffinitionib⁹ ponūtur sue ꝓditiones indiuiduantes q̄ nō pñt simul esse in diuersis indiuiduis. ideo duo indiuidua nunq̄ hñt eandē diffinitionē ꝓpriā ¶Ad quintum dicitur q̄ sz aliquis homo ꝑdicatione speciei ⁊ ratione nature cōtracte ꝑdicetur de multis: nō tm̄ predicatiōe indiuidua. s. q̄n cōsiderat ex parte sig'ti cōtrahētis naturā q̄ est materia denotās principiū indiuiduatōis q̄ est differēs in diuersis indiuiduis

Seq̄t arbor Porphyrij generalissimū

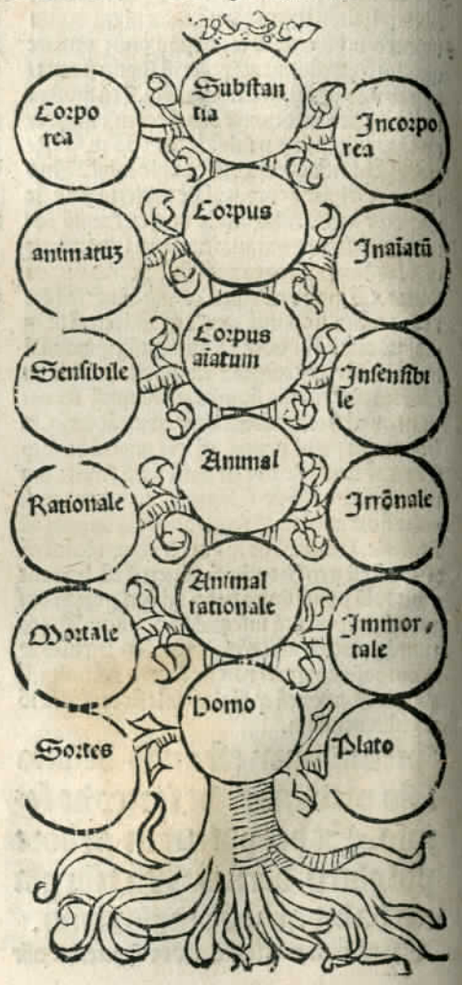

Differentia dicit tripliciter. cōiter: ꝓprie ⁊ magis ꝓprie. Cōis differētia est qua vnū differt ab altero sepabili accidēte: vt sortes sedēs differt a platone currēte. Propria differētia est qua vnū dr ab altero inseparabili accidēte: vt sortes risus differt a platone aq̄lo. Differētia magis propria est qua vnuz differt ab altero specifica differētia: vt hō ꝓ rationale differt ab equo et a sino.

¶Postq̄ determinatū est de secūdo predicabili. s. de specie. hic ꝓsequit determinat de tertio scilz de differentia. Ratio ordinis est. qz licet differentia ꝑm naturā eius precedat speciez. vt ꝑncipiū constitutiuum speciei. tm̄ q̄tum ad rationem vniuersalis ⁊ predicabilis species est prior quia species dicit essentiā rei sub mō substātie. ideo ꝑdicatur in quid. differētia vero sub mō accidentis: ideo predicat in quale. quare ꝑm rationē predicabilis spēs debet ꝑcedere driam. Itē species dr correlatiue ad genus. cū vnū relatiuum cognoscit per aliud ⁊ econtra qz diffinitur ꝓ se inuicē. ideo ordine doctrine spēs precedit driam ⁊ debet poni immediate post genus.

Primo sciendū est q̄ dria in cōi est qdā equiuocū. ideo ꝓmus sēp diffinitur diuidit. Unde ergo triplex est dria: scilicet cōis. ꝓpria. ⁊ magis ꝓpria. ratio est. qz ois dria facit differre: ⁊ inde dr differētia. vel ergo facit differre essentialiter ⁊ sic est dria magis ꝓpria. vel accidētaliter: ⁊ hoc dupliciter. vel facit differre ꝓ accidēs sepabile qđ habet cām mutabilē in subiecto: ⁊ sic est dria cōis. vel per accidēs inseparabile qđ habet cām permanentez. et sic est ꝓpria. Et qz differre essentialiter ꝓfectius est q̄ differre accidētaliter. ⁊ differre inseparabili accidēte est veri⁹ differre q̄ sepabili. iō differentia magis propria est prior dria q̄ alie et ꝓpria q̄ cōmunis. ideo in hac diuisiōe vltimo ponitur dria magis ꝓpria de qua fit cōsequens determinatio. ⁊ primo ponitur communis tanq̄ remotior a vera differentia.

Secundo sciendū est q̄ dria cōis est qua vnū differt ab alio sepabili accidēte. Et dr accidens sepabile qđ nō habet cām stantē ⁊ permanentē sz variabilez in subiecto. q̄re faciliter sepat a subiecto sicut causa quā insequit: sicut albedo vel color in sorte. ⁊ tale accidēs dr accidēs mā̄tū est in subiecto ⁊ dria mā̄tū facit suū subiectū differre ab alijs q̄ hñt formā oppositā. ⁊ dr talis dria cōis non q̄ careat ab accidēte cōi. sed qz ꝑmo dicta est ꝑm cōiter loquentes q̄ dicūt aliqua differre ꝑ quācūcz diuersitatē accidētalē que ꝓpriē a sensu

Tertio sciendū est q̄ dria ꝓpria est qua vnū differt ab alio accidēte inseparabili. ⁊ dr inseparabile accidēs qđ habet cām permanentē ⁊ stantē in subiecto q̄ non faciliter separat a subiecto. ⁊ tale duplex est. qz qđam est inseparabile pmanue: qđ sz nō faciliter separetur a subiecto. tm̄ pōt aliquo mō separi cū difficultate sicut albedo in cygnis: ⁊ cōtinet subditabili accidētis. Aliud est inseparabile negatiue qđ nullo mō a subiecto realiter sepat sicut ē accidēs ꝓprium. ⁊ de vtroq̄z hic intelligit. ⁊ qz vtrūq̄z habet cāz permanentē i subiecto. iō vtrūq̄z quodammodo sibi appropriatur. ⁊ inde vocatur differentia propria.

Quarto sciendū est q̄ dria magis ꝓpria est qua vnū differt ab altero specifica dria. ⁊ est dria specifica q̄ cōstituit sp̄em sub aliquo gñe. talis em̄ dat spēi esse ⁊ vnitatē ⁊ diuersitatē ab alijs. ⁊ dr magis ꝓpria respectū ad driam ꝓpriā. qz magis facit differre q̄ ꝓpria q̄ facit differre accidētaliter tm̄. Et differt magis ꝓpria ab alijs tripl'r. ¶Prio qz ipa facit aliud ⁊ alteratū sil'differre essentialiter ⁊ ex ꝓsequēti accidētalit. alie vo faciūt alteratū tm̄ ¶Secō qz dria magis ꝓpria est ꝑ se dria. alie vero ꝑ accidēs. ¶Tertio qz cōis ⁊ ꝓpria suscipiūt magis ⁊ min⁹: hec aūt nō. sz constituit in idiuisibili. Itē cōis est dria sepabilis. alie vero iseparabilis. vñ sola dria magis ꝓpria ē vnū ꝑdicabile ab alijs distinctū. alie vo cōtinentur sub ꝓprio ⁊ accidente a quibus causantur

Sed contra predicta arguit. Primo sic. sortes ⁊ plato differunt essentialiter ⁊ nō per aliquā istaz differentiaz. qz non differūt accidente separabili nec inseparabili: nec etiā differentia specifica: ergo non sufficienter ponūtur acceptiones differentie ¶Secō sic. dria cōis est id qđ diuiditur in ista diuisione. ergo male ponitur vnum membroz diuisiōis ¶Tertio sic. illō qđ facit cōuenire non facit differre. sed accidēs sepabile

le facit cōuenire cū sit qdam cōe in quo multa cōuenīūt. igitur ¶ Quarto sic. risibile est differentia, ppria. & tñ nō est accidens inseparabile. qz nō continet sub accidente. ergo dria propria male diffinit. ¶ Quinto sic. sensibile est differētia magis ppria. & tñ nō est differētia specifica sed generica. ergo differentia magis ppria nō est q vnū differt ab alio differētia specifica.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad ꝓmū dr qd lz sortes & plato essentialr differāt. tñ hoc fit originalr p differētiā materialē & nō formalē. hic aūt solū ponūtur acceptiones' differentie que solū facūt differre essentialr per formam. ¶ Ad scdm dr q licet hec differētia que hic diuiditur dicat cōmunis ſm predicationē. nō tñ dicitur cōis rōe vsus ipi. eo q primo venit in vsum cōiter loquentū. sicut dria dr cōmunis que ponitur membrū huius diuisionis. ¶ Ad tertium dr q licet accidens cōe sit causa cōuenientie suoꝝ subiectoꝝ quibus cōuenit. tamē est causa differentie suoꝝ subiectorum ab alijs que būt formā sibi oppositā. Idez enī respectu diuersoꝝ bene facit cōuenire & differre. ¶ Ad quartum dr q risibile non est accidens inseparabile contentum sub accidēte cōi. tamē si accidens inseparabile capiatur generaliter, p omni accidente qd nō separatur a suo subiecto sicut capitur in ꝓposito risibile bene est accidens inseparabile ¶ Ad ꝯtū dr q sensibile nō est differētia specifica ꝓstitutēs speciē specialissimam tū est dria specifica cōstitutēs spēm subalternā ideo capiendo differentiam specificam communiter pro omni differentia ꝓstitutiua speciei sicut hic capitur potest dici specifica

Et diffinitur sic. Differētia ē qd ꝓdicaꝫ de plurib⁹ differētibus spē i eo qd quale: vt rationale predicaꝫ de hoīe & de his q differūt specie. Sum⁹ cū rationales nos & dr vt vult porphirius: sed mortale additū nobis separat nos ab illis. Illud aūt dicit ꝓdicari in quale qd cōuenienter r espōdet ad interrogationē factā p quale: vt cū queritur qualis est homo: cōuenienter respondetur rationalis. et ideo rationale predicaꝫ de homine in quale.

¶ Postq̄ actor posuit acceptōes dr̄ie vt eligeret mēbrū qd faciebat ad ꝓpositū. s. dr̄iam magis ppriā. hic ꝓsr determinat de ipa: ipsaz primo sic diffinies. Differētia est qd predicaꝫ de plurib⁹ differētib⁹ specie in eo qd quale. In q diffinitiōe ponit qd ꝓdicaꝫ loco gn̄is & de pluribus ad dr̄iam mdiuidui: de differētib⁹ specie ponit ad dr̄iam spēi & ppriū q solū ꝓdicātur de indiuiduis eiusdē speciei. & ponit in eo qd quale ad dr̄iam gn̄is et spēi q predicantur in qd: & accidētis & ppriū q predicant in q̄le accidētale et non in quale essentiale sicut facit differentia

Primo sciendū est q sicut gen⁹ dic̄ potēnā specialissima dr̄ia dicit vltimū actū ei⁹. Et rō est: qz illud qd facit differre spēm ab oībus alijs rebus est vltim⁹ act⁹ speciei: & q p esse potētiale & p actū cōem spēs non differt ab alijs: sed cū tōis cōuenit. sed dr̄ia dicit id quo vna spēs differt ab alia. ergo dria dicit vltimū actū speciei. Talis aūt act⁹ cōsiderat tripl'r. Uno mō ſm se & absolute & sic significaꝫ p nomē primę intētōis: vt p rōale. Secūdo mō vt est cōicabilis pluribus inferioribꝰ & sic sibi attribuit intētio & nomen vle. Tertio mō in ꝯtū facit differre spēm in q est ab alijs: & ab illo respectu capit intētōes & nomē dr̄ie. dria q̄tū ad illō cui nomē attribuit dicit vltimū actū spēi & q̄tū ad suū formale a quo ipōnitur dicit respectuz differentie ad id a quo facit differre.

Secundo sciendū q̄ hic diffinit differētia, p re subiecta eius vt stat sub intentione vlis & ꝓdicabilis & non subrōne intētionis dr̄ie. rō est: qz hic diffinitur dria vt habet respectū ad plura inferiora eius. scz ad plures spēs in quib⁹ est. scz ſm talez respectum habet rōnē vlis & ꝓdicabilis. iō hic diffinitur sub rōne ꝓdicabilis & non ſm illū respectum quo facit differre a quo sumit rō differētie. ideo hic nō diffinitur dria q̄tū ad rationez intētionis dr̄ie: quare ß cōuenient⁹ dr dria est qd predicaꝫ q̄ differentia est que predicatur. qz quod predicatur dat intelligere predicabile qd est suum antecedens.

Tertio sciendū est q differentia magis ppria dupl'r capit. Uno modo generaliter, p qua cūq; dria ꝓstitutiua speī sive specialissime sive subalterne. & hoc mō nō diffinitur hic. qz hec diffinitio nō conuenit dr̄ie cōuertibili cū specie spālissima. Alio mō capitur specialr solū, p dria generica que cōuertit cum genere subalterno: & cōstituit spēz subalternā & hoc mō hic diffinitur. talis enī cōstituit spēm subalternā que diuidit p plures species. id est cōis pluribus specieb⁹: sicut illa spēs quā constituit. iō predicaꝫ de plurib⁹ spēb⁹ et tā immediate q̄tum ad summum modū predicandi de ipsis

Quarto sciendū est q illud dr̄ pdicari in quale qd importat formaz sive essentiā p modū qualitatis. sed dria importat spēi essentiā p modū qualitatis. qz p modū qualificātis & determinātis genus ad ipaz speciē. ideo ꝓdicatur in quale de specie. Etiā conuenienter p dr̄iam rndetur ad questionē factā p quale de specie. iō ꝓdicatur de specie in quale nō accidētale sed essentiale. Est enī triplex q̄le. s. quale generis qd importat differentiaz qd non est quale simpliciter: qz differētia non advenit generi post esse suū cōpletum sicut accidēs aduenit subiecto: sed dicit eandē essentiā cum ipso. iō dicat quale essentiale. Aliud est q̄le speciei qd importaꝫ p, ppriū. & ē quale simplr. Tertium est quale mdiuidui: & est quale pure accidentale qd importaꝫ p accidēs cōe qd est simplr q̄le. qz aduenit rei post esse eius completum

Sed contra predicta arguit. Primo sic. omne ꝓdicabile dicit totū esse rei de qua ꝓdicatur. sed differētia nō dicit totū esse speciei cū sit pars speciei & nō dicat totū esse cōpositum eius qd importaꝫ p genus. igitur ipa non ꝓdicaꝫ de spē ¶ Secundo sic. differentia' solum predicaꝫ de specie quā cōstituit: sed vna differentia vnā solā speciem constituit. igiꝫ differentia ꝓdicaꝫ de vnica specie & non de plurib⁹. ¶ Tertio sic. rationale ē differētia: & tñ nō ꝓdicaꝫ de plurib⁹ speciēb⁹. qz conuertitur cum homine. igitur diffinitio differentie non cōperit omni contento sub diffinito ¶ Quarto sic. illud qd dicit q̄dditatē rei predicatur in quid: sed dria dicit quidditatē speciei: qz ponitur in sua diffinitione q̄dditatiua. igitur ꝓdicatur in q̄d tnō in quale ¶ Quinto sic. accidēs cōe ꝓdicatur de plurib⁹ speciēb⁹ in quale. igiꝫ ista diffinitio cōperit alijs a diffinito.

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad primum dicitur q̄ licet differentia non dicat totum esse speciei ſm omnes modos eius. qz non dicit ipsum p modum confusi. tñ ipa dicit totum esse eius ſm vnum modū essendi. s. actuātis & determinātis: & qz solum dicit illud esse ſm vnuz modū essendi. ideo dr pars speī non quātuz ad esse: sed q̄tū ad suos modos essendi ¶ Ad secūdum dr q dria generica soluz primo constituit vnā spēm subalternā. tñ ex consequēti constituit plures spēs inferiores ei⁹ de quib⁹ predicatur in quale ¶ Ad tertiū dr q rōnale ē differentia specifica & non generica de q̄ solū datur ista diffinitio. iō non ꝓmetitur sub diffinito' hui⁹ diffinitionis. & lz actor exēplificet de illa in textu hoc tñ est solū ad explicādū falsam opinionem eoꝝ q posuerūt aīal rōnale cōe ad deos & ad homines: & non ad ostendendum q aīal rationale sit in pluribus specieb⁹. Exēploꝝ enī nō requiritur veritas. sed sufficit vt addiscens intelligat ¶ Ad quartū dr q lz differentia dicat q̄dditatem ſm rem hoc tñ est sub modo q̄litatis Et qz a modo essendi & nō ab essentia ſm rem sumitur modus ꝓdicandi. iō ꝓdicatur in quale ¶ Ad ꝯtū dr q lz accidens ꝓdicetur in quale accidentale. non tamen predicatur in quale essentiale de quo in hac diffinitione solum intelligitur.

Aliter sic diffinit. Differētia est qua abūdat species a genere vt hō abūdat ab aīali his differētijs rationale & mortale.

¶ Postq̄ actor posuit diffinitionē dr̄ie sub rōne ꝓdicabilis & declarauit ipam. hic ꝓsr ponit aliā diffinitionē q̄ sibi cōuenit inq̄tū est constitutiua speciei q̄talis est Differentia est qua abūdat species a genere. sicut hō abundat ab aīali p rōnale. Et ꝑmo loco huius diffinitionis intelligitur genus diffiniri qd est forma vel natura p illud relatiuū qua. qz sensus est differentia est qua. id est forma qua species abundat a genere: & per totū residuū differētia distinguitur ab omnib⁹ alijs ꝓdicabilib⁹. qz in nullo aliorū species abundat a genere essentialiter.

Primo sciendū est q ſm quinq; actus differentie differentia considerat quinq; modis. & ſm hoc habet diuersas diffinitiones. ¶ Primo modo considerat vt est vna forma communicabilis multis speciebus & predicabilibus de ipsis. & sic de ipsa datur prima diffinitio eius. ¶ Secundo modo vt est cōstitutiua speciei & actualiter includitur in ipsa: & sic de ipsa datur presens diffinitio.

¶ Tertio modo vt facit differre speciem quaz

cōstituit ab alijs. ⁊ tūc sic diffinit. Dria est qua differūt a se singula. i. singule spēs alicuius gñis Quarto modo vt est diuisiua generis: ex pōnit species q̄ sunt ī ptāte generis. ⁊ tūc diffinit sic Differētia est q̄ est apta nata dividere gen⁹ ⁊ ea q̄ sub genere sunt. Quinto modo vt determiat gen⁹ ad essentiā speciei. Et hoc modo ē ps ēntialis speciei. ⁊ scōm hūc actū sic diffinit. Differentia est qđ cōducit genus ad esse rei ⁊ ei⁹ qđ est esse rei pars est. Et p hoc ptz quō ꝑm diuersos modos essendi differētie sunt eius plures diffinitiones ⁊ quō hec secūda differentie diffinitio aliter de ipsa dat ꝑ ꝓma.

Secundo sciendū est q̄ spēs actu et intellectu includit driam. Cuius rō est: q⁹ spēs cōponit essentialiter ex gñe ⁊ dria sicut statua ex ere ⁊ figura. Sed cōpositū actu includit cōponentia. ḡ spēs actu ī cludit differentiā ⁊ etiā intellectū. q⁹ impossibile est intelligere spēm nō intelligēdo diffinitionem ⁊ eius ēntiam. ſz in ēntia speciei est differēta. ḡ ipsa est de intellectu eius. sed gen⁹ nō includit suas drias in actu. q⁹ cū ille differētie sint oppositē: opposita simul ⁊ actualiter ēnt in eodē qđ est impossibile. nec etiā includit eas ꝑm intellectū. q⁹ genus ꝑm naturā eius ꝑcedit suas differētias. modo posterius nō est de intellectu prioris. ideo differētie nō sunt de intellectu generis. sed genus pōt intelligi nō intelligendo differentias eius.

Tertio sciendū est q̄ illud dicit abundare respectu alterius qđ plus habet alio ꝑm actū. ⁊ dr notanter ꝑm actū q⁹ aliquid nō dicit abundare vltra aliud qđ ꝑm potentiā includit plura alio: sicut homo pauper q̄uis sit in potētia ad habendū plures diuitias quā habeat diues: nō tm dr abundare diuite: q⁹ illa potētia nō est reducta ad actū. ⁊ q⁹ spēs actu includit driam. gen⁹ vero nullā includit actu. ideo spēs dr abūdare a gñe p driam. q̄uis tm genus plures drias includat in sua potestate.

Quarto sciendū est q̄ ptās generis est aptitudo ēntie generis q̄ habet determiari p diuersas drias in diuersas species. Essentia em̄ generis est de se indeterminata: ⁊ est de se in potētia vt determinet ad diuersas spēs. vt natura alis de se cōis est ⁊ indeterminata respectu suarū specierū. ⁊ cū hoc est ī potentia vt determinet ad hoiem vel equū per differentiā eius. ⁊ talis potentia vel aptitudo p quam pōt determinari vocat potestas generis: ⁊ quādoq̄ vocat ambitus vel cōmunitas generis. q⁹ est cōis respectu essentie generis ad omēs spēs. quādoq̄ vero dicit habit⁹ cōfusius differentiarū generis. q⁹ in tali aptitudine confusione ⁊ potētia ꝓtinent omēs differētie eius que postea distincte accipiunt p intellectum attrahentē illas differētias ab illo esse cōfuso. ⁊ nō differt talis potestas realiter ab essentia generis: sed rōne tm̄. q⁹ talis essentia est ēs absolutū: potestas vero respectiuū. Ex quibus patet intellectus diffinitionis prius posite.

Sed contra ꝓdicta arguit. ¶ Primo sic. hec diffinitio explicat differentiā vt est constitutiua speciei in qua est: ⁊ ꝓcedēs explicat differentiam p respectū ad inferiora speciei cōstitute p differentiam sed differēta prius respicit speciem q̄ inferiora eius. ⁊ ista diffinitio debet ꝓcedere primas. ¶ Scōo sic. genus includit plures differētias simul. spēs vero vnā tantū. igit spēs nō abūdat a genere p differentiā. ¶ Tertio sic. dria nihil addit realiter vltra gen⁹: q⁹ realit ī gñe ꝓnēt: igit poriam spēs nō abūdat a gñe. alias pz q⁹ si differētia aliqđ adderet vltra gen⁹: cuius sit in specie essentialiter gen⁹ nō diceret totā essentiam speciei. ¶ Quarto sic. illud qđ est separatum a genere est separatū ab oīi specie eius. ſz dria est separata a genere cū sit extera naturā eius vt habet quarto topicoꝝ. ideo est separata a specie ⁊ sic spēs nō abūdat a genere p differentiā. ¶ Quinto sic. spēs includit ꝓprium sicut homo risibile qđ tamē nō includit genus: igit ꝓprium est quo spēs abūdat a genere: igit diffinitio cōuenit alijs a diffinito

Ad argumenta in oppositum. ¶ Ad ꝑmum dicitur q⁹ licz differētia ꝓius respiciat speciem quam cōstituit q̄ inferiora determiata illi⁹ speciei. tm̄ nō ꝓius respicit ipsam speciem q̄ sit forma cōmunicabilis multis. q⁹ vt ipa ꝑcedit naturaliter spēm in illo esse est apta nata esse in multis ⁊ dici de multis. ſz nō sic respiciat determinata inferiora. ideo ꝑma diffinitio explicans eā in esse ꝑdicabilis cōuenienter ꝓponit. ¶ Ad scōm dicit q⁹ licz genus includat plures differētias virtualiter ⁊ ꝑm potestatē. nō tm̄ in actu. quare nō dicit abūdare respectu speciei. ¶ Ad tertium dr q⁹ licz differēta nihil addat realit vltra genus ꝑm essentiā. addit tm̄ ꝑm determinationem aliqđ ⁊ ꝑm modū essendi. q⁹ genus dicit essentiā scōm esse indeterminatū. differentia vero dicit eā p modum determinātis ⁊ causat modum determinati in ipsa. ¶ Ad quartū dr q⁹ licz illō qđ separatū est vniuersaliter ⁊ ꝑm rem a genere: sit a specie separatū. nō tamē oportet

de illo qđ est separatū a gñe ꝑm rōnē tm̄. ⁊ sic dr dria esse extra gen⁹. q⁹ non includit in essentia generis. ſz ipam ꝓsequit: nec includit ipa ēntia generis ī dria: eo q⁹ differētia de suo formali solū dicit vltimū actū spēi q̄ nō includit esse cōfusum generis. ¶ Ad q̄ntū dicit q⁹ species includat ꝓprū tanq̄ ꝓnis essentiā ⁊ accidētaliter. nō tm̄ includit ēntialr sic ī cludit driam. iō solum abūdat essentialiter per differentiam.

Et sciendū est q⁹ cadē est differētia diuisiua ⁊ ꝙstitutiua: scz diuisiua generis ⁊ ꝙstitutiua speciei: vt rōnale dividit aīal cū differētia sibi opposita. Dicimus em̄ aīalū aliud rōnale aliud irrationale. Et iste due differētie ꝙstituūt diuersas species sub aīali. Dis em̄ differentia aduenies generi constituit speciē. et ideo ꝙstitutiua vel diuisiua noīat. Mortale em̄ addituz sup hoc gen⁹ aīal ꝙstituit speciē. Et ideo dicit Boet⁹ q⁹ sola species diffinit. Diffinitio em̄ ꝙstitutiua ex genere ⁊ differētia: ſz sola spēs hz gen⁹ ⁊ differētias: ⁊ oē illō qđ habz genus et differentias diffinitur.

¶ Postq̄ auct⁹ determinauit de dria ponendo duas diffinitiones ei⁹. hic ꝓñr ponit vnū notabile ipsi⁹ dicie dicēs q⁹ cadē dria pōt dici diuisiua ⁊ cōstitutiua. diuisiua generis ⁊ ꝙstitutiua speciei. Cui⁹ rō est: q⁹ ipi⁹ differētie p ordinem sunt tres act⁹. Primus est dividere genus: vñ denoiatur diuisiua. Scōs est ꝙstituere spēm sub genere qđ diuidit: vñ dr cōstitutiua. Tertius ē facere differre speciem quaz constituit ab alijs ⁊ inde dicitur differentia: ⁊ quia vnūquodq̄ denominatur a suo vltimo actu: ipsa magis denoiatur differentia ab hoc vltimo actu q̄ nominetur a precedentibus.

Primo sciendū est q⁹ genus dupliciter consideratr. vno mō q̄tū ad essentiā ei⁹ que est natura importata p genus. ⁊ q⁹ natura est forma simplex: iō est indiuisibilis ⁊ tota cōtrahit ad quālibet spēm ei⁹ sicut tota essentia aīalis ē in hoīe ⁊ tota in equo: variatr tm̄ in diuersis speciebus ēntialr ꝑm esse formale qđ capit a differētijs q̄ cōtrahūt genus ad diuersas spēs. ¶ Scōo mō cōsideratr q̄tū ad potestatē eius q̄ est potētia ipsi⁹ ēntie q̄ pōt cōtrahi p diuersas differentias in diuersas spēs: ⁊ q⁹ hec potētia ꝓportat plures respect⁹: ⁊ vna differētia aducnies generi solū cōtrahit ipsuz p vnū respectū quē habet ad vnā spēm ⁊ p alia ꝓtrahit ad alia differētia: iō gen⁹ ꝑm suā ptātē dividit p suas differētias. iō dria bñ dicitur diuisiua generis

Secundo sciendū est q⁹ illud est constitutiuū speciei qđ contrahit ⁊ determinat gen⁹ ad esse determinate spēi: p hoc em̄ q⁹ gen⁹ specificat in ē determinato causat spēs. ſz dria cōtrahit gen⁹ ad determiatū esse ⁊ distinctū spēi: iō dria cū genere est constitutiua speciei. In tali aūt cōstitutione genus se habet p modū materie: nō tm̄ est vera materia speciei: ſz solū ꝑm modū. q⁹ sicut materia ē determinabilis p diuersas formas: sic etiam genus dicit potentiā formalē determinabilē per diuersas differētias. dria vero p modū forme vel act⁹. ⁊ spēs se hz vt totū cōpositū ex genere ⁊ dria: iō vt dicit Porphir⁹: spēs cōponitur ex genere ⁊ dria sicut statua ex ere ⁊ figura: q̄re cōuenienter dria est ꝙstitutiua spēi. s. in genere causē formalis ⁊ nō in genere causē efficientis: illud em̄ qđ effectiue causat est extrinsecuz cōstituto. Ex ꝓdictis ptz q⁹ tota essentia spēi cōplet⁹ p genus ⁊ driam quoz vtrūq̄z est forma ⁊ nō materia: iō species ꝑm se accepta in sua essentia non includit materiam: sed includit eaz sub esse physico ⁊ non in suis compositis

Tertio sciendus est q⁹ duplex est cōpositio. quedā est cōpositio realis q̄ habet extrema realia realiter distincta: vt cōpositio hominis ex corpore ⁊ anima. ⁊ ad talē cōpositionem duo requirūtur. primo q⁹ sit entiū realium. scōo q⁹ illa entia sint realiter distincta Alia ē cōpositio rōnis q̄ ē inter entia rōis. vl aliqui⁹ in quo extrema sola rōne distingūtur. Exēplum primi: vt compositio chimere ⁊ alterius imaginabilis. Exemplum secundi: vt compositio prime cause ⁊ voluntatis eius. ⁊ q⁹ in cōpositione speciei extrema non sunt realiter distincta. quia genus ⁊ differentia non sunt realiter distincta sed ratione solum ⁊ ꝑm modus essendi. ideo cōpositio speciei ex genere ⁊ dria

nō est cōpositio realis. sed rationis tantum

Quarto sciēdū est q; vnūquodq; diuiditur p ea ex q̄bus cōponitur q; sicut res cōponitur ex suis ptibus ita in suas ptes diuiditur: z q; species cōponit ex genere z dr̄ia: ō resoluit p gen⁹ z dr̄iam q̄ fit in diffinitione q̄dditatiua spēi. ō ex p̄dictis ptz q; sola spēs diffinit diffinitōe q̄dditatiua. Rō est. q; talis diffinitio ptinet gen⁹ z dr̄iam q; debet explicare diffinitū a prima potētia q̄ est genus vsq; ad vltimū actū q̄ est dr̄ia. sz sola spēs hz genus z dr̄iam: q; gen⁹ gñalissimū nō habz gen⁹ nec etiā dr̄iam. q; dr̄ia supior nō est gen⁹ inferiorius: nec etiā individuū hz gen⁹ z dr̄iam: nisi solū mediāte specie. sz sola spēs habet genus et differentiā: ideo sola species diffinitur

Sed contra predicta arguit. Primo sic. diuidere z cōstituere sunt act⁹ diuersi z oppositi. igit nō p̄t sit' cōuenire eidē. igr eadē dr̄ia nō est diuisiua generis: z pstitutiua spēi. ¶ Secdo sic. gen⁹ est indiuisibile: igr dr̄ia nō est diuisiua gñis: nec valz dicere q; diuisibile p̄tātē sit: nā ptās z cētia gñis idē sunt. igit cū essentia generis sit indiuisibilis: sic etiā erit sua ptās. ¶ Tertio sic. idem nō est diuisiuū z cōstitutiuū respectu eiusdē. sz dr̄ia est diuisiua spēi. q; dr̄ia est apta nata diuidere gen⁹ z ea q̄ sub eo sunt. igr ipa nō est pstitutiua spēi. ¶ Quarto sic. suba est gen⁹ gñalissimū z tñ diffinit diffinitōe q̄dditatiua dicēdo q; est ens p se: q; ibi explicat esse subē p suam cētiā. ergo nō sola species diffinitur diffinitione q̄dditatiua. ¶ Quīto sic. dr̄ia dicit totū cē spēi in actu. igr in diffinitione speciei p̄ter dr̄iaz nō req̄rit gen⁹ cū dr̄ia sufficiēter notificet cē spēi igr nō ois diffinitio dat p gen⁹ z differentiam

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dr̄ q; dividere z pstituere cōpata ad idē z sm idem sunt actus oppositi: z tñ cōpata ad diversa non opponūtur. igr eadē dr̄ia p̄t dividere genus z cōstituere spēm. ¶ Ad secōm dr̄ q; sz gen⁹ sit indiuisibile sm suā essentiā: est tñ diuisibile sm potestatē eius. z sz ulla ptās non differat realr ab essentia: distinguitur tñ sm modū essendi: q; essentia est ens absolutū z ptās respectiuū. ideo ptās dividi p̄t essentia nō diuisa. ¶ Ad tertiuz dr̄ q; licet dr̄ia sit diuisiua vni⁹ spēi ab alijs speciebus per hoc q; separat z facit eam differre ab alijs: tamen non est diuisiua speciei per se z sm se. sed constitutiua. ¶ Ad quartum dicitur q; ulla diffinitio substantie non est quidditatiua sed descriptiua tñ: q; ens q̄ ibi ponit non est cōius sm rem q̄ substātia: sed sm vocez tā tum. z p se nō est differētia formalis que cōtrahit ipm ens. ¶ Ad quintū dicitur q; licet differentia dicat totū cē speciei implicate z sm vnū modum essendi: non tamē explicite z sm ois modos essendi quod tamen req̄rit ad diffinitionem. nam diffinitio explicat esse diffinti sm esse potentiale z actuale simul: ideo in diffinitione non sufficit differentia tantum: nec genus tñ: sed requiritur genus z differentia simul.

Ropriū dicit quadrupliciter Uno mō dr̄ ppriuz quod cōuenit soli sz nō oi: vt cē grāmaticuz. Scdo modo dr̄ ppriuz quod cōuenit oi sz nō soli vt esse bipedē Tertio mō dr̄ ppriuz q̄ cōuenit omni z soli sz non semp. vt canescere in senecute Quarto mō dr̄ ppriū q̄ cōuenit oi z soli z sp. vt risibile inest oi homini z soli spēi z sp. Non enī dr̄ hō risibilis eo q; sē per actu ridcat. sed quia aptus natus est ad ridēduz: z ppriuz hoc modo sumptuz est vnum de quinq; predicabilibus.

¶ Postq̄ auctor determinauit de gñe spēi z dr̄ia q̄ predicātur essentialiter. hic p̄r determinat de alijs p̄dicabilib⁹ q̄ predicant accidētaliter. Rō ordinis est: q; ulla q̄ predicātur essentialiter cuz dicāt esse essentiale rei verior mō predicāt q̄ illa que p̄dicant accidētaliter. prius determinat de ppio q̄ de accidēte. ppter duplicē rōnem. Primo q; ppriū fluit a principijs speciei z consequitur spēm. accidēs vero a principijs individui. mō species est prior individuo. Secundo q; propriū verioris mō predicat q̄ accidēs. cum p̄dicet cōuertibiliter. accidēs aūt nō cōuertibiliter: ideo conuenienter ppriū precedit accidēs

Primo sciendum est q; ppriuz vt dicit in textu accipitur quadruplicater. Primo mō ppriuz est quod inest alicui soli speciei z non omni individuo eiusdē. Unus

ratio est. q; ppriū primo mō cōsequit propria principia speciei pringēter: z q; illa principia soli spēi cōuenūt cū sint ppria principia. ō ppriū fluēs ab ipis cōuenit soluz speciei. sz q; fluit ab ipis cōtingēter z nō necessario. ō nō conuenit oi individuo eius: sicut esse grāmaticū fluit a propijs principijs hois mediāte intellectu z voluntate sm q; intellectus p̄ volūtatē ad studiū applicatur z q; voluntas libere applicat intellectum z non de necessitate: nec eodē mō inclinatur in oibus hoibus. ō esse grāmaticū fluit cōtingēter ab illis principijs z nō conuenit oi homini: z hoc capiendo esse grāmaticum vt dicit actum z non aptitudinem. quia si diceret aptitudinem sic cōueniret omni homini

Secundo sciendū est q; ppriuz secdo modo inest omni: sed nō soli. Cui⁹ ratio est: q; tale, ppriū sequit cōia principia speciei de necessitate. z q; illa principia cōuenūt, omni individuo spēi z non soli spēi cuius sint cōia plurib⁹. ō, ppriū p̄dis ipa de necessitate cōuenit omni individuo spēi: sed non soli: sicut esse bipedē cosequit principia cōia hoīs in quib⁹ cōuenit cū ambus in hoc. s. q; in omnib⁹ est forma requirēs talē dispositōem materie ad debite exercendū suas opationes. s. gradiendo cū duobus pedib⁹: ō bipes conuenit omni homini sed nō soli. Et licz p accidēs hō q̄nq; nō habeat duos pedes in actu tñ sm aptitudinez suę speciei quilibet nascitur cū duob⁹ pedibus.

Tertio sciendū est q; ppriuz tertio mō inest omni z soli. Cui⁹ ratio ē. q; tale, ppriū cōsequitur, ppria principia spēi de necessitate: nō tñ sub quacūq; dispositōe: sed sub vna determinata ptōr dispositōe: z q; cōsequitur necessario talia principia que cōueniunt omni z soli. ideo omni z soli cōuenit: sed q; solū cōsequitur ea subjecta determinata dispositione q̄ nō semp cōuenit. ō tale, ppriū nō semp conuenit vt canescere cōsequit principia naturalia hominis necessario vt stant sub vna determinata dispositione ptis: vñ canicies hois causat in senectute, propter debilitatē caloris naturalis q̄ nō sufficit digerere superfluos humores cerebri: vñ causat putredo in cerebro ex quo causat albedo z canicies pilor: z nō p̄uenit hoi nisi in senectute nisi p accidēs impuēture nimis debilitet calor naturalis: z sz in alijs aialibus generantur pili albi: tamen hoc non est ex putredine cerebri sed humorum corporis: ideo non dicit canescere sed grisescere

Quarto sciendū est q; ppriuz quarto mō inest omni z soli z semp

Ratio est q; tale, ppriū necessario cōsequit propria principia speciei intrāsmutabiliter z sub q̄cunq; dispositione: nō sicut illa, ppria principia cōuenunt soli speciei z omni individuo eius z semp: sic z ppriū quarto mō. Et istor modorū sufficientia isto mō habetur: q; omne, ppriuz fluit a principijs speciei: vel igr fluit ab ipis adequate: vel nō adequate. Si primū hoc est dupliciter vel cōsequitur trāsmutabiliter: z sic est tertius modus. vel nō trāsmutabiliter z sic est quartus modus. Si nō adequate hoc est dupliciter. vel principia spēi excedūt, ppriū: z sic est primū: vel excedūt ab eo: z sic est secūs modus: z iter istos, ppriuz quarto mō est veri⁹, primum: z p̄r alia sm q; magis accedunt ad ipsum: z solum, ppriū quarto modo est predicabile ab alijs ostensum: alia vo cōtinent sub accidēte communi.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. philosoph⁹ q̄ sufficiēter enumerat modos, ppij soluz ponit tres modos, eius. s., ppriū qñ., ppriuz ad aliqd z, ppriū simpliciter. igitur male dr̄ q; ppriū accipitur quadruplicater. ¶ Secundo sic. species de necessitate cōuenit omni individuo ei⁹. igr ppriū primo mō omni individuo speciei conuenit. ¶ Tertio sic. esse bipedē est, ppriū secdo mō z tñ cōuenit soli hominis: igr male dr̄ q; ppriuz secundo mō inest omni z non soli. Minor ptz q; bipes est vltima differentia diffinitōis hoīs cū dicitur. hō est aīal gressibile bipes: sed vltima dr̄ia semp ē cōuertibilis cū diffinito. igr bipes soli hominī cōuenit. ¶ Quarto sic. illud q̄ inest omni cōuenit plurib⁹ z nō soli. igitur si, ppriū tertio mō conueniat omni non p̄t conuenire soli. ¶ Quinto sic. illud q̄ inest omni ē eōe multis. cui multis cōueniat: sed, ppriuz quarto mō non est cōe. igitur non conuenit omni.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dr̄ q; Aristo. in primo topicor sub, pprio ad aliquid cōprehendit duos istor modor. s. primū z secūdum: q; vtrūq; dicitur ppriuz suo subiecto solum p respectum ad aliquid: vt esse bipedez est, ppriuz hominī comparato ad equuz cui non conuenit: sed q; isti duo modi sunt inuicem vt dictū est: ideo hic bene ponit quatuor modi. ¶ Ad secundū dr̄ q; sz illud q̄ conuenit necessario speciei z essentialiter cōuenit omni individuo eius: non tñ oportet de illo q̄ inest speciei contingēter z accidētaliter sicut, ppriuz primo modo. ¶ Ad tertiū dicitur q; licz in diffinitōe q̄dditatiua in q̄ ponit, ppria differē

tia sub nomie, ppria vltima dria sit conuertibilis cū diffinito: nō est tñ ita de illa vbi ponit, ppria differētia p circūlocutionē tm: sicē est ī ista. bō est aīal gressibile bipes. ibi gressibile bipes circūloquit rōnale: z tñ nullū illoz est cōuertibile cū homie. ¶ Ad quartū dicit q̄ licz illud qđ inest oīb⁹ insit plurib⁹ indiuiduis: tñ nō inest pluribus speciebꝫ: sed pōt messe soli speciei. ibi eñ oīa referūt ad indiuidua: z soli ad spēm. ¶ Ad ūltū dicit q̄ licz, ppriū cōparatū ad spēm non sit cōe sed ppium: tñ respectu indiuiduoz speciei dicit cōe z vniuersale: ideo pōt enuntiari oīa

Et diffinitur sic ab aristotele Proprium est qđ quenit oi z soli z semp z quelibet predicat de re et nō indicat qđ est esse rei: vt risibile inest hoi. Non indicat qđ est esse rei ponit in diffinitione q̄ quelibet predicat de re z indicat qđ est esse rei: subtā tia aīata sensibilis quelibet cuz aīali z indicat esse ei⁹: q⁹ oīs diffinitio dat p substātialia. oē ei⁹ ei⁹ est de essentia sue ifertoris Diffinitio eius diffinit sic ab aristotele. Diffinitio ē oratio qđ est esse rei significās. ppriū aūt nō indicat quid est esse rei.

¶ Postq̄ auctor docuit, ppriū in quattuor modos: vt eliceret mēbrū de q̄ erat sibi ad ppositū scz, ppriū q̄rto modo qđ est vnū predicabile distinctū ab alijs. hic p̄ter ponit diffinitionē, pprij quarto modo dicēs. Proprium est qđ cōuertibiliter predicat de re z nō indicat qđ est esse rei. hic aūt ponit qđ quelibet predicat loco generis. s. predicabilis. deinde ponit cōuertibiliter ad differentiā aliox quattuor predicabiliū quoz nullum de suis subijcibilib⁹ cōuertibiliter predicat. z ponit: z nō indicat qđ est esse rei. ad differentiā predicati diffinitionis qđ predicat essentialiter z cōuertibiliter. hec eñ diffinitio, pprij data est in primo topicoz vbi ppriū diffinit. z ē vnū de q̄ttuor p̄dicamētis: q̄ sunt. genꝰ diffinitio, ppriū z accidens. rōne cuius ponit illa particula p quam differt a diffinitione.

Primo sciendum est q⁹ spēs dupliciter considerat. vno modo in cōi z sm se: z sic cōsiderat p modū vnius z non multoz: z sub tali rōne eā nō cōsequit ppriū. Alio modo cōsiderat p inclinationē eius ad materiam z ad sua indiuidua: z isto modo ppriū cōsequit spēm z de ipsa predicat: z q: spēs multiplicata p sua indiuidua nō habet rōnez vnius: sz multoz z ppriū de ipsa hoc modo predicat. iō ppium imediate p̄dicatur de multis. z sic est vnū predicabile z etiā ppria subijcibilia formaliter distincta a subijcibilib⁹ aliox predicabiliū vnde inferiora speciei cōsiderata respectu accidentiū q̄ cōsequūtur spēm sunt subijcibilia propria. z si cōsiderent q⁹tum ad esse essentiale qđ habēt a sua specie sūt subijcibilia speciei. vt sortes z plato sunt subijcibilia homīs z etiā risibilis sm diuersa esse

Secundo sciendū est q⁹, ppriuz fluit z causat a ppijs p̄incipijs speciei sicut risibile a ppijs p̄incipijs homis. p hoc eñ q⁹ homo est rōnalis z intellectiuus: ex cognitis cōsurgit in admiratione. z ex admiratione fit māgis⁹ veritatis. z p inquisitionē inuentiu⁹: z p inuentionē apprehensiuus delectabilis. vñ causat in eo risibilitas: vel etiā tristabilis: vñ sibi, puenit flebilitas. z oz, ppria p̄incipia speciei cōuenīūt hmoi ppio cōuertibiliter. ideo, ppriū cōsequens ipsaz cōuersim predicat de re. s. de specie. z iste ē, ppius mod⁹ p̄dicādi eius. s. p̄dicari cōuertibiliter z accidētaliter. nō est tñ intelligendū q⁹, ppriū formaliter fluat a, p ppijs p̄incipijs speciei: sed fluit effectiue ab ipsis z in gñe causę formalis fluit a p̄incipijs sui generis. vt risibile qđ est de secūda specie q̄litatis habet p̄incipia in tali genere. vt sunt cognoscibilitas z admiratio.

Tertio sciendū est q⁹ p̄incipia a q̄bus, ppium fluit dupl'r considerant. vno modo sm q⁹ habēt habitudinē potētie z actus: z sub tali rōne solū sunt p̄incipia essentialia speciei. Alio modo cōsiderant sub habitudine totius cōpositi ad operationē suam. z sic sunt p̄incipia effectiua, ppij. ideo sm diuersas rōnes sunt p̄incipia formalia speciei: z p̄incipia effectiua, ppij. vnde patz q⁹, ppium nō est de essentia speciei: sz accidens eius: q: cōsequit esse cōstitutiuum speciei quādoq; tñ dicit inesse speciei essentialiter: eo q⁹ imediate cōsequit essentiā speciei: sed nō essentialiter tanq̄ existēs de essentia speciei.

Quarto sciendū est q⁹ illud dicit indicare qđ est esse rei quod explicat p̄incipia essentialia ipsius rei: q: esse essentiale rei cognoscit p illa principia q̄bus intrinsece causat. sed, ppium nō explicat nec formaliter ostēdit principia essentialia: nec est de essentia speciei vt dictuz est. ideo nō indicat qđ est esse rei. z p hoc differt a diffinitiōe q̄ explicat qđditatē z essentiā speciei: p hoc scz qđ importat genus z differentiā ex q̄b⁹ tota essentia z esse cētriale speciei cōstituit. z inde dicit diffinitio est oīō indicās qđ est esse rei. z p hoc satis pōt itelligi apte q̄s sit intellectus diffinitionis, ppij.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. oīne predicabile dicat totū esse sui subijcibilis., ppriuz nō dicit totū esse speciei nec indiuiduoz eius cū sit accidens cōsequens esse ipsoz: igit, p primum nō est predicabile. ¶ Secō sic. oīne predicabile debz imediate p̄dicari de multis., ppriū aūt imediate nō predicat de multis: sed de vna sola specie z mediante ipa de suis indiuiduis: igit non est p̄dicabile. ¶ Tertio sic. dicēdo sortes est risibilis: risibile p̄dicat de sorte vt, ppriū. z tñ nō predicat cōuertibiliter de sorte: igit, ppriuz nō predicat cōuersim. ¶ Quarto sic. accidentia magnaz ptem cōferūt ad cognoscendū qđ qđ est specialiter accidētia, ppria: igit, ppriū facit cognoscere qđ qđ est speciei: igit male dicit q⁹ ppium indicat qđ est esse rei. ¶ Quinto sic. nullum accidēs extrinsecū indicat qđ est esse rei. sz diffinitio est accidēs extrinsecū diffinito cuz sit oratio imperfecta. q̄ ipsa nō indicat esse rei.

Ad argumenta in oppositum. Ad primuz dz q⁹, ppriū nō dicit totū esse essentiale rei vel speciei z indiuiduoz eius: tamē dicit totū esse accidētale qđ dat a forma importata p ipsuz, ppriū z hoc sufficit ad hoc q⁹ predicet de specie z indiuiduis ei⁹. Predicabile eñ dicere debet totū esse rei sm vnū modum: nō tñ sm omēs. ¶ Ad secūm dicit q̄ sz, ppriū imediate predicet de speciei: nō tñ predicat de ipsa accepta p modū multorum: vt est diuisibilis vel diuisa p sua indiuidua: z nō solū predicat de ipsa accepta per modum vnius z sm se. ideo imediate: z sm aptitudinez predicat de multis. ¶ Ad tertiuz dicit q⁹ in hac, propositione, sortes est risibilis. risibile est, ppriū respectu homīs inclusi in sorte: nō tñ respectu sortis. vñ risibile sub rōne p̄dicabilis p̄dicat de sorte z platone z de alijs hominibus: sed sub rōne, ppij predicat de homie in cōmuni.

¶ Ad quartū dicit q⁹ licz, ppriuz faciat a posteriori z quo ad nos ad cognoscendū qđ qđ est nō tñ a priori tanq̄ dicēs p̄incipia essentialia rei ideo nō indicat esse rei. ¶ Ad q̄ntuz dz q⁹ si diffinitio cōsideret ex pte vocis tm: sic est accidēs extrinsecū diffinito. sed si cōsideretur ex pte vocis z significati simul: sic nō est accidens eius: q: significata diffinitionis sunt p̄incipia cētrialia intrinseca diffiniti scz genꝰ z dria. vnde illa p̄incipia simul sumpta dicūt qđ qđ est vel qđditatem speciei z diffinitio est signū explicās illaz qđditatē. ideo diffinitio z quidditas differunt sicut signū z signatum.

Accidens est qđ adest vel abest p̄ter subiecti corruptionē vt albū nigrū. Hec eñ possunt adesse z abesse preter subiecti corruptionem.

¶ Postq̄ auctor supius determiauit de q̄rto p̄dicabili. s. de ppio. hic p̄ter determiat de vltimo. s. de accidēte. Accidens inter cetera p̄dicabilia est imperfectus: q: solū dicit totū esse accidētale rei nō cōuertibiliter. ideo habet imperfectiorē modū predicādi alijs oībus. ideo conuenienter ordinat in vltimo loco: z sic diffinitur Accidēs est qđ adest vel abest p̄ter subiecti corruptionē. Unde p qđ intelligit vniuersale siue predicabile qđ se hz vt genus diffinitur: z residuum ponit ad differētiaz aliox predicabiliū: q̄a oīa alia sunt de essentia rei. vt sunt genꝰ species z differētia: vel necessario sequūtur essentiā sicut, ppriū. ideo nullū alioz pōt adesse vel abesse p̄ter subiecti corruptionem

Primo sciendū est q⁹ accidens dupliciter capit. Uno modo cōiter, p oī illo qđ aduenit rei post ei⁹ē cōpletū. z sic dividit cōtra substantiā z dicit de oīn illo quod nō est substātia. Et hoc modo accidens sub se cōtinet, ppriū z accidens cōe: z illo modo non diffinit hic. Alio modo capit spāliter, p omni illo qđ aduenit rei post eius esse cōpletū z fluit a, p̄ncipijs p̄incipijs idiuidui: z sic est p̄dicabile distinctū a, ppio z oībus alijs: z hoc modo ḃ diffinitur. Et tale accidēs q̄ñq; vocat accidēs cōmune. q̄ñq; infinitū. z quādoq; accidens p accidens. Dicit cōe sm causalitatē eius: q: pluribus causis indifferēter pōt in suo subiecto causari. z dicit infinitū q: infinitis modis variari pōt sm variationē p̄incipioz indiuidui Et dicitur p accidens q: nō causat in subiecto p cau

sam essentialē: sed p causaz accidētalem

Secundo sciendū est q̄ accidēs cōe quod hic diffinīt potest dupliciter cōsiderari. Uno modo ſm esse ꝓpriū rei cuius q̄ habet accidētaliter in suo subiecto: et illo modo corrūpitur et variat in infinitū: nec isto modo est ens necessarium. ideo sub tali esse nō diffinīt. ome enī q̄ diffinīt dz hꝫ esse necessariū q̄ explicet p diffinitionem eius. Alio modo cōsiderat ſm esse vniuersale sub quo attribuit sibi in tertio accidētis: et sic capit vt ens necessariū: et hoc modo multa sibi de necessitate cōuenīt vt q̄ sit accidēs et q̄ sit variabile īaptitudine. vñ esse variabile sibi cōuenit inuariabiliter: alio modo ī vniuersali. hic diffinīt.

Tertio sciendus est q̄ illud pōt adesse et abesse suo subiecto q̄ habet esse variabile et causat cōtingēter in ipso: sed accidens habet esse variabile et causat cōtingenter in ipso subiecto p causaz cōtingentē: eo q̄ cōse quit p̄ncipia indundū q̄ sunt variabilia et trāsmutabilia: sicut rubedo causata in hoīe, ꝓpter verecūdiaz: q: causat in eo, ꝓpter causaz cōtingentē: pōt facilius adesse et abesse: igit accidēs cōe pōt adesse et abesse subiecto eius: ꝓp hoc datur intelligi modus p̄dicādi accidētis scz q̄ p̄dicat accidētaliter et nō conuertibiliter: p hoc enī q̄ hz causam cōtingentē p̄dicat accidētaliter. Et q: q̄nq; abest p̄dicat nō cōuertibiliter.

Quarto sciendū est q̄ illō q̄ aduenit rei post esse cōpletum et cōtingēter pōt adesse et abesse p̄ter subiecti talis corruptionē: eo q̄ ante aduentū eius res est cōpleta. ideo nō est de cōpositione vel ꝓstitutione rei ideo p aduentū eius nō cōstituit subiectuz: nec p remotionē eius causat illius corruptionē: hꝫ accidēs cōe aduenit rei post q̄ esse cōpletū et p causaz cōtingentē. q̄ pōt adesse et abesse sine sui subiecti corruptione. Item ad corruptionē posterioris nō sequit corruptio prioris: q: esse posterioris a posteriore nō dependet: sed accidēs cōe est posterius subiecto. ideo ad eius corruptionem nō sequitur corruptio subiecti: ꝙre pōt abesse et adesse p̄ter subiecti corruptionē. et p hoc pōt intelligi premissa diffinitio.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. Omne diffinibile habet esse necessariū et finitū: q: ꝓtingēs et infinitū nō sunt diffinibilia. sed accidēs nō habet esse necessarium et finitū hꝫ cōtingens et infinitum: igit nō est diffinibile. ¶ Scōo sic. i nulla diffinitione debēt poni opposita simul. hꝫ adest et abest sunt opposita: igit diffinitio accidētis nō est bona. ¶ Tertio sic. Mors et cōburſtio sunt accidentia: et tñ non possunt adesse p̄ter subiecti corruptionē: igitur cōtra diffinitionez. ¶ Quarto sic. viuere est accidens cuiz nō sit de essentia viuētis: et tñ nō pōt abesse p̄ter subiecti corruptionē: igit. ¶ Quinto sic. accidēs corrūpitur p sui subiecti corruptionē: igit nō pōt abesse p̄ter subiecti corruptionem.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dicit q̄ licet accidēs ſm esse particulare q̄ habet accidentaliter in subiecto nō sit necessariū et ſm tum: tñ ſm esse vniuersale eius bñ accipit vt finitū et necessariū: ideo isto modo pōt diffiniri. ¶ Ad scōm dz: q̄ adesse et abesse vt dicunt actū ꝓtradictorie opponūtur et nō possunt inesse eidem: sed vt dicūt aptitudinē nō opponūtur et possunt inesse eidez simul: et sic sumūtur in ista diffinitione. vñ sensus est q̄ accidēs ī vniuersali adest et abest ſm aptitudinē: in particulari ad est et abest actu: sed hoc sibi cōuenit successiue.

¶ Ad tertium dicit q̄ mors capit dupliciter. Uno modo materialiter vt dicit alterationē que p̄cedit corruptionē viuētis: et sic est accidens: et pōt adesse et abesse p̄ter subiecti corruptionem. Alio modo capit formaliter, p corruptione viuētis. s., p subita mutatione qua mutat de esse ad nō esse: et hoc modo nō est accidēs sed mutatio substātialis q̄ reducitur est de genere substātie: sicut mors est reducture in genere sui termini ad quē: et simil dicendū est de cōburſtione.

¶ Ad quartū dicit q̄ si capiat viuere p eē substantiali viuētis ſm q̄ viuere viuētibus est esse. hoc modo vita vel viuere nō est accidēs sed esse substātie. Sed si capiat p operationibus viuentis vt sunt videre et audire: sic est accidens et pōt abesse p̄ter subiecti corruptionē. ¶ Ad ultimum dicit q̄ licz accidens cōe corrūpatur p corruptionē subiecti: nō tñ hoc modo solū corrumpit: sed trib⁹ alijs modis. Uno modo per accidens sibi cōtrarium vt frigus p calorem. Alio modo p remotionē causę p quā est in subiecto: vt lumen corrūpit ī aere p remotionē solis. Tertio mō p remotionē termini accidētis respectiui: vt p̄ p corruptionē filij. ī nō oz q̄ ꝓp̄t corruptiōez accidētis fiat corruptio subiecti: hꝫ pōt corrūpi p̄ter subiecti corruptionē.

Aliter diffinit sic. Accidēs ē qđ nec est gen⁹: nec species: nec differētia: nec ꝓpriū: nec est aūt rei

Vel sic. Accidēs est qđ ꝙtigit ei dem inesse et nō inesse: vt albū nigrū. sedere et hmōi. Et de his duabus diffinitionib⁹ vltimus dicit aristoteles q̄ secūda melior est q̄ prima: q: ad cognoscē duz primā oportet scire qđ sit genus: qđ species: quid differētia: quid ꝓpriū. Secūda aūt p se finita est ad cognoscēdū quid p eam dicitur.

¶ Postq̄ auctor posuit diffinitionē accidētis hic p̄ter notificat ipm ponēdo duas alias diffinitiones quarū ꝑma est. Accidēs est q̄ nec gen⁹ nec spēs nec dfa nec ꝓpriū: inest autem rei. In ꝑma pte huius diffinitionis p hoc relatiuū qđ intelligit gen⁹ diffinit. s. p̄dicabile: et reliquū ponit ad dfaz alioz p̄dicabiliū. p abnegationē enī alioz ostendit accidens habere vnū aliū modū p̄dicādi ab ipsis. Deinde ponit: inest aūt rei ad explicandū esse ei⁹ in subo.

Primo sciendū est q̄ accidēs tripliciter cōsiderat. Uno modo p respectum ad subiectū in quo est: respectu cui⁹ dz accidēs q̄si ad aliud cadēs. et hoc modo dat de ipso ꝑma diffinitio q̄ explicat ipm p respectū ad suū subiectū. Scōo modo ꝓsiderat p respectū ad alia p̄dicabilia et ad p̄dicabile in cōi. et ꝑ modo diffinit p hanc diffinitionē q̄ dat p abnegationē alioz predicabiliū: et explicat ipm inesse p̄dicabilis. Tertio modo cōsiderat p respectū ad causaz ꝓpter quā inest subiecto: et sic cōsiderat in tertia diffinitiōe. et p hoc ꝙtz quō iste diffinitiones diuersimode explicāt esse accidētis.

Secundo sciendus est q̄ omis ꝓpriatio habet esse et cognosci p suū habitū: sed diffinitio explicat esse rei. ideo omis ꝓpriatio habet diffiniri p respectū ad suum habitū: et q: accidēs se habz vt ꝓpriatio respectu aliorū p̄dicabiliū: q: hz imperfectionē modū p̄dicandi oībus alijs. ī hic cōuenīter diffinitur per abnegationem aliorum: sicut priuatio per abnegationē sui habit⁹: nō tñ diffinitio est ꝓprie negatiua: q: ꝑma ps qua intelligit vniuersale est affirmatiua. et etiā vltima. s. inest aūt rei Et ita negatio alioz p̄dicabiliū explicat aliq̄d affirmatiū. s. spālem modū p̄dicandi accidētis inde est q̄ p̄dicat accidētaliter et nō essentialiter vt tria p̄dicabilia ꝑma: et predicat nō cōuertibiliter: et p hoc nō est ꝓprium.

Tertio sciendum est q̄ alia est diffinitio accidentis. Accidens est qđ cōtingit eidē inesse et nō inesse. Ratio est: q: illud qđ est in subiecto p causaz cōtingentē cōtingit eidē inesse et nō inesse: hꝫ accidēs est hmōi vt p⁹ patuit. Et in hac diffinitiōe explicat causa p quā accidēs est in suo subiecto p hoc q̄ dicit. cōtingit. i. cōtingēter aduenit. s. p causam cōtingentē. et ly inesse et non inesse pñt sumi octo modis ſm octo modos essendi in. tñ hic accipit inesse, p illo modo quo forma accidētalis inest suo subiecto. et simil nō inesse. Et hic modus cōtinet sub q̄nto modo essendi in: et p hoc satis patet intellect⁹ huius diffinitionis.

Quarto sciendū est inter has tres diffinitiones accidētis tertia est melior q̄ secūda, ꝓpter duas rōnes. Prima est: q: secūda explicat esse accidentis p respectū ad alia p̄dicabilia et p negationē alioz. Tertia vero explicat ipm p respectū ad suā cām et ad suū subiectū: et q: accidens habz suū esse respectu cause et subiecti et diffinitio debz explicare esse rei. iō tertia est p fectior: secūda: q: pfectius explicat esse accidētis. Scōa causa est: q: illa diffinitio ē melior q̄ facilius explicat diffinitū. hꝫ tertia facit facilius cognoscere accidens q̄ scōa: q: ad cognoscendū scōam oportet cognoscere alia p̄dicabilia: nō aūt ad intelligendū tertiaz. ideo tertia est melior secunda.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic, nulla bona diffinitio dz dari p negatiōez: q: negatio nō explicat esse rei: hꝫ ista diffinitio accidētis in qua dz accidēs nō est gen⁹ etc. datur p negationē: igit ¶ Scōo sic. color est accidēs: et tñ est gen⁹ albedinis et ſpēs q̄litatis: igit male dz in secunda diffinitiōe q̄ accidēs nō est gen⁹ nec spēs. ¶ Tertio sic. anima sortis nō est gen⁹ nec species nec dfa nec ꝓpriū hꝫ inest rei. s. corpori: igitur ista diffinitio sibi cōpetit: et tamē nō ē accidens: igit diffinitio mala. ¶ Quarto sic. illud qđ est semp in subiecto subsistēs nō pōt inesse et nō inesse in subiecto: hꝫ accidēs semp est ī subiecto subsistēs vt dicit Porphyrius: igitur nō cōtingit eidē inesse et nō inesse. ¶ Quinto sic. Pes sortis ꝓtingit eidē inesse et non inesse: et tñ est accidens: igitur.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dicitur q̄ si negatio consideretur formaliter

Universidad de Deusto
Biblioteca

in ꝑticulari dicit nō ens & est negatio pura: sic nulla diffinitio debet dari p negationē: lz si cōsiderētur materialiter in ꝑticulari exꝑsequēti pōt explicare aliquā affirmationē & dare intelligere eē diffinitz; sic diffinitio pōt dari p negatōez oppositorū eius cuiuslmodi est in ꝑdicta diffinitione. ¶ Ad scōm dicit ꝙ licet color respectu sui ozz inferioꝛuz sit genus: & respectu superiorum sit spēs: tn̄ non est genꝰ vel spēs respectu sin subiectoꝝ: sed est accidens. iō sub illo respectu quo est accidēs numq̄ pōt esse genꝰ vel spēs lz tamē materialiter possit dici genꝰ spēs & accidēs respectu diuersoꝝ. ¶ Ad tertiū dꝛ ꝙ prima pars huꝰ diffinitōis nō ꝯuenit aie sortis. s. ꝑdicabile: nec etiā vltima. qz lz insit ei tanq̄ forma substātialis materie: non tn̄ vt forma accidētalis subiecto: & isto mō hic capit in esse. ¶ Ad quartū dꝛ ꝙ eū dicit: accidēs sp est in subiecto subsistens si semp dicat distributionē ꝑ oībus ptibus ꝛpis generaliter illa ꝓpositio est falsa. nec isto mō intelligitur a porphirio: sed si dicat distributionē ꝑ ptibus ꝛpis durationis accidentis: ita ꝙ sit sensus sp i subiecto subsistēs q̄diu durat in eē: sic ꝓpositio est vera & accidens pōt eidē in esse & nō in esse. ¶ Ad quintū dꝛ ꝙ species sortis pōt eidē inesse & nō ineē sicut ps integralis suo toti: nō tn̄ sicut forma accidentalis suo subiecto de quo mō essendi in hic intelligit

Accidentiuz aliꝺ ſepable aliꝺ inſepable Separable eſt illud quod pōt ſepari a ſubiecto. vt albū nigrū ſedere & huiuſmōi. Inſepable ē quod nō pōt ſeparari a ſubiecto. vt nigredo i corꝛuo & albedo in cigno Non tn̄ ē cōtra diffinitionē quia dꝛ ꝙ accidēs ē quod adest & abest ꝓter ſubiecti corꝛuptionē qz vt vult Porphiriꝰ corꝛumꝑ potest intelligi albꝰ: & ethiops nitēs candore ꝓter ſubiecti corꝛuptionez. Accidētiū. aliꝺ cōe: aliꝺ ꝓpriū Cōe vt albū nigrū. ꝓpriuz vt albedo ſorti vel ſimitas naſo. Ex quo pz ꝙ iſta diuſio ſicut ꝓcedēs eſt diuſio ſubiecti in accidētia. qz cōe & ꝓpriuz

do ſortis. ſimitas platonis

¶ Postq̄ auctor notificauit accidēs ꝑ diffinitionē ponēdo tres diffinitōes. hic ꝑtr notificat ipm ꝑ diuſionē ponēdo duas diuſiones eiꝰ q̄rū prima est. Accidentiū aliud ſepabile. aliud inſepabile: cuiꝰ diuſionis rō est. qz oē accidens est in ſubiecto. vel ergo habet cām firmā & permanentē in ſubiecto & ſic est inſepabile vel habet cām variabilē & nō ſtātē: ſic est ſepabile. vñ ſepabile & inſepabile ſunt ꝺ̄a modi accidētales ꝯuenientes accidēti ꝑ respectū ad ſubiecta in ꝙb⁹ē: nō b̄ diuſio pōt dici ſubiecti in accidētia.

Pro quo ſciendum est ꝓmo ꝙ ſepabile dicit ꝙd est aptū natū ſeparari ab alio facilr: ſed duplr ꝓtingit aliꝺ separari ab alio. Uno mō ꝑ realē ſepatōez: ſic ꝙ ambo extrema remaneāt facta ſepatōe. & isto modo nullū accidēs pōt naturaliter separari a ſubiecto lz q̄ndoq̄ ſupnaturaliter accidēs ſepetur a ſubiecto. vt in ſacramēto altaris vbi remanēt accidentia ſepata ſine ſubiecto. Alio mō pōt vnuz ab alio separari ꝑ corꝛuptionē eiꝰ: ſic accidēs est ſepabile a ſubiecto qz pōt ab eo facilr separari ꝑ eius corꝛuptionem eo ꝙ nō habet causam ſtantē & fortiter radicatam in ſubiecto.

Secundo ſciendū est ꝙ accidēs inſepabile est ꝙd nō pōt facilter separari a ſubiecto. eo ꝙ hz cām fortiter radicatā in tali ſubiecto. vt nigredo corꝛui q̄ radicat in. ꝓpria cōpletione corꝛui q̄ nō pōt facilter ab eo separi. Aliꝺ tn̄ dꝛ duplr inſepabile. Uno mō negatiē: ſic ꝙ nullo mō pōt separi. put illa negatio in addita ſepabili negat actū & potētiam ſimul. & ſic. ꝓpriū est inſepabile realiter a ſpecie & etiā differentia. Alio mō dicit inſepabile ꝑuatiue ꝙd nō ſeparatur actu vl nō facilter ſeparatur: vt illa negatio in negat actū vel facultatem actus & relinquit potentiā. & hoc modo accidens cōe quod non facilter ſeparatur dicitur inſeparabile & nō negatiue ſic ꝙ nullo modo poſſit ſeparari ſicut nigredo corꝛui transmutata complexione corꝛui poſſet ab eo separari nō tamen hoc fieri potest facilter.

Tertio ſciendum est ꝙ accidēs ſcḋo mō dupliciꝑ cōe & ꝓpriū. Ratio est qz oē accidens vl pōt cōuenire plurib⁹ indiuiduis. vel indifferēter plurib⁹ ꝓtib⁹ ſui ſubiecti & ſic est accidens cōe vt albū vel nigrū. vel ē appꝓpatū alicui ꝑti ſui ſubiecti vl alicui individuo & ſic est accidens ꝓpriū vt albedo ſorti vel ſimitas naſo. Ex quo pz ꝙ iſta diuſio ſicut ꝓcedēs est diuſio ſubiecti in accidētia. qz cōe & ꝓpriuz

accidit ipſi accidēti. & lz accidens numq̄ ſit ꝑncipale ſubiectū alterius accidentis: tn̄ pōt esse ſubiectū. ꝓmū & minus ꝑncipale vt ſuperficies est. primuz ſubiectū albedinis.

Quarto ſciendū est ꝙ accidens ſumit duplicr. Uno modo ꝙtuz ad causalitatē eius: eo ꝙ indifferēter causat a plurib⁹ cauſis. & hoc modo accidēs q̄ hic diuidit dicit accidēs cōe. Alio modo dicit cōe ꝑ ꝑdicationē vl inherentiā: eo ꝙ cōuenit pluribus individuis aut ſpecieb⁹ & etiā pluribus ꝑtibus corꝑis indifferēter: & b̄ modo accidēs cōe est vnū mēbruz huius diuſionis. tale em̄ dicit cōe ꝑ causalitatē & ꝑdicationē. Sed accidēs ꝑ ꝓmū lz sit cōe ꝑ causalitatē vt albedo ſortis: nō tn̄ ꝑ predicationē. iō dicit. ꝓpriuz: qz est appꝛopriatū vni individuo vel determiate parti ſubiecti ſui. Et ꝑ hoc patēt due diuſiones accidētis

Contra predicta arguit. ¶ Primo ſic. Sicut nō esse in ſubiecto est. ꝑ ꝓmū ſubſtātie. ſic esse in ſubiecto est. ꝓmū accidentis. igit accidens ſemp habet esse in ſubiecto & nō est ſepabile. ¶ Secūdo ſic. Oīe accidēs adest & abest ſubiecto ꝓter eius corꝛuptionē. ergo nullū accidens est inſepabile. Patet antecedens ꝑ diffinitionē eius q̄ debet cōpetere omni cōtento ſub diffinito. ¶ Tertio ſic. Idem accidens ſpecie est ſepabile & inſepabile: ſicut albuz in cigno est inſepabile: & in ligno ſepabile. ergo membra huiꝰ diuſionis coincidūt. ¶ Quarto ſic. accidēs cōe diuidit in ſecūda diuſione: ſz illud nō dicit de accidente. ꝓpriuz & etiā cōuertitur cū vno membro illius diuſionis: igit illa diuſio est mala. ¶ Quinto ſic. accidēs. ꝓpriuz est vnū ꝑdicabile diſtinctū ab accidēte & nō cōtinet ſub ipſo: igit male ponit mēbrum diuſionis accidētis in ſecūda diuſione

Ad argumenta in oppoſitum. ¶ Ad ꝓmū dꝛ ꝙ lz esse in ſubiecto in aptitudine ſemp cōueniat accidēti. tamē esse in ſubiecto in actu nō ſemper ſibi cōuenit ſimpliꝛ: ſed ſolum q̄diu durat ideo pōt a ſubiecto ſeparari ꝑ corꝛuptōez. ¶ Ad ſcōm dicit ꝙ licet oīe accidens poſſit aliquo modo ſeparari a ſubiecto & abesse. nō tamē a quolibet pōt ſeparari faciliter. ideo nō oīe accidens dicit ſepabile. nullū em̄ accidens dꝛ inſepabile negatiue ſic ꝙ nullo modo ſeparet a ſubiecto: ſz b̄ dꝛ inſepabile ꝑuatiue: qz nō facilr ſepat. ¶ Ad tertiū dꝛ ꝙ idē accidēs in ſpē dꝛ ſepabile & inſepabile reſpectu diuerſoꝝ ſubiectoꝝ: nō tn̄ reſpectu eiuſdē ſubiecti. iō iſta mēbra nō coincidūt in eodē accidēte in nūero. ¶ Ad quartuz dꝛ ꝙ lz accidēs diuſum in ſcḋa diuſione dicat cōe ꝙ cauſalitatē: nō tn̄ ꝑ ꝑdicationē: nō verificat de accidēte. ꝓpriō: qz illud est cōe ꝑ cauſalitatē: nec etiā ꝯuertit cū accidente cōi qđ est mēbrū huiꝰ diuſionis: qz illud dꝛ cōe ꝑ ꝑdicationē. ¶ Ad q̄ntū dꝛ ꝙ lz. ꝓpriū ſpēi ſit. ꝓpriū ꝑdicabile diſtinctū ab accidēte: nō tn̄. ꝓpriū in diuidui de quo est hic ad ꝓpoſitū: lz tale bn̄ cōtinet ſub ꝑdicabili accidentis.

Omnium eſt aūt oīb⁹ q̄nq̄ ꝑdicabilib⁹ de pluribus ꝑdicari. Differūt autez genꝰ & ſpecies: q̄n genꝰ de pluribus ꝑdicat q̄ ſpecies & q̄ alia ꝑdicabilia & ꝑ hoc differt ab aliis. Differētia aūt differt a genere q̄n genus ꝑdicat in quid differētia vero in quale. Item differētia differt a ſpecie eo ꝙ ꝑdicat de pluribus ſpecieb⁹: ſpecies vero nō. Similiter differentia differt ab accidēte: qz accidentia ſuſcipiūt magis & minus intenſionē & remiſſionez: differētia vero nō ſuſcipit magis neq̄ minus. Differt autē ſpecies a genere: qz genꝰ ꝙtinet ſpecies & nō ꝙtinet ab eis. Species aūt differt a differētia: qa de pluribus differētijs bene cōſtituit vna ſpecies: vt iſte differētie rationale mortale q̄ſi ꝯgunt ad ꝙſtitutionē huiꝰ ſpeciei homo. Species vero nō ꝙſi gitur ſpeciei vt gignat aliam ſpeciē. quedā enim particularis

equa cuidaz particulari alimo pmiscet ad multi generationē sz nō equa ⁊ alin⁹ in cōi. Spēs aūt differt a ꝓprio: qz spēs natura prior est ꝓprio. ꝓprīū vero posterius est specie. Preterea quoz termini ⁊ diffinitiones sūt differētes ipa sūt differētia ergo spēs ⁊ ꝓprīū sunt differētia. Species aūt differt ab accidēte: qz species ꝑdicaī in qd: accidēs vero in quale vel quō se habz. Species etiā natura prior est accidēte. Dē cui accidēs natura posteri⁹ ē suo subiecto Proprīū aūt differt ab accidēte qz ꝓprīū de vna sola specie ꝑdicaī cuius est ꝓprīū. accidēs vero de pluribus speciebus: et accidens primo inest indiuidu is ⁊ p posterius generib⁹ ⁊ speciebus. nō cui dicī hō aut aial currit: nisi qz socrates vel plato currat. ꝓprīū aūt prio cōuenit speciei ⁊ p spēs quenit idiuidu is. Itē gen⁹: species: differētia ꝓprīū: equaliter participātur ab oibus de quib⁹ ꝑdicātur. accidēs vero nō: sed suscipit intēsionē ⁊ remissionē. Itē genus differētia: species: proprīū: vnuoce ꝑdicātur. accidēs aūt non ꝑdicaī vnuoce sed denoiatiue

Predicari aūt vnuoce est ꝑdicari scōz vnū nomē ⁊ rationē vnā scōm illud nomē sumptā vt hō scōm vnū nomē ꝑdicaī de socrate ⁊ platone: vt socrates est hō. plato est hō. ⁊ ratio cui⁹ scōz illud nomē est vna: vt aial rationale mortale. Et ob hoc eus nō pōt esse genus: qz licet scōm vnū nomē ꝑdicet de pluribus nō tn scōm vnā rationē entis: ratio enī entis scōm qd dicī de substātia est ens p se: scōz aūtē qd dicī de aliis nouē ꝑdicamētis est ens in alio: ⁊ sic ꝑdicaī scōm diuersas rōnes: et ideo nō ꝑdicaī vnuoce sz potius equoce aut multipliciter. Predicari aūt equoce ē ꝑdicari vno noīe et rationib⁹ diuersis scōm illō nomen sumptis: vt canis vno noīe ꝑdicaī de cane latrabili: sydere celesti: ⁊ pisce marino. Nō aūt scōz illd nomē rō ē eadē oibus: sz alia ⁊ alia Denoiatiua dicunt qcūqz ab aliquo solo casu sunt differētia: ⁊ scōm illud nomē habēt appellationē: vt a grāmatica grāmaticus. a fortitudine fortis. Sic grāmatica et fortis ꝑdicātur denoiatiue. et ergo accidens denominatiue dicitur predicari.

¶ Postq̄ actor determiauit de vnoq̄q; q̄nq; p̄dicabiliū. ꝝ determiat ō ipsis cōparatiue. s. cōparādo ipa sm̄ conuenientiā ⁊ dīam eoz. ꝓus em̄ vnūqōq; bz sm̄ se cognosci q̄ p respectū ad alia: ⁊ qz conuenīa ē vt habit⁹: dīa se bz p modū ꝓuatiōis. iō anteq̄ ipa cōperet sm̄ dīam oīa dicit conuenientiā ipsoz dicens. Cōe est oīb⁹ q̄nq; p̄dicabilib⁹ de plurib⁹ p̄dicari. Cui⁹ rō est. qa hoc est ō rōne p̄dicabilis in cōi. s. p̄dicari ō plurib⁹. iō in ꝝ oīa p̄dicabilia habēt cōuenientiā.

Sed ad videndū de suis dīis primo sciendū est q̄ genus differt ab oīb⁹ alijs p̄dicabilib⁹ in gñali: p ꝝ q̄ p̄dicaī de plurib⁹ q̄ qōcūqz alioz. ⁊ etiā qz gen⁹ est p̄n cipiū alioz p̄dicabiliū: est em̄ p̄ncipiū dīarū q̄ mchoanī in ptē gñis. ⁊ etiā specierū q̄ sūt sub ipso. ⁊ qz ꝓprīū causaī a specie: accidēs vo ab i diuiduis: quoz gen⁹ est p̄ncipiū. iō gen⁹ est p̄n cipiū ꝓprij ⁊ accidētis: ⁊ sic est p̄ncipiū ⁊ causa oīm alioz qō nulli alteri conuenit. Sed in spāli p̄mo differt a dīa: qz se bz vt determiabile. differētia vo vt determiās. Scōo differt a spē: qz gen⁹ p̄dicaī de plurib⁹ speciēb⁹. spēs vo de multis indiuiduis. Tertio differt a proprio: qz gen⁹ p̄dicaī nō cōuertibiliter. ꝓprīū vero sic. Quarto differt ab accidēte. qz gen⁹ p̄dicaī cētialiter. accidēs vero accidētaliter tm̄.

Secundo sciendū est q̄ dīa differt i gñali ab oīb⁹ p̄dicabilibus alijs p hoc q̄ est formaliter diuisiua gñis: et facit differre cētialiter: qō nulli alteri conuenit Sed in spāli p̄mo differt a gñe p hoc q̄ ipsa p̄dicaī in q̄le: qz dicit essentiā rei p modū qualitatis. gen⁹ vero p̄dicaī in qd: qz dicit essentiā rei p modū substātie. p hoc etiā dīa differt a specie. Scōo differt a specie ⁊ ꝓprio: qz p̄dicaī de multis speciēb⁹. spēs vero ⁊ ꝓprīū solū predicanī de indiuiduis vni⁹ speciei. ⁊ hoc intelligēdo ō dīa generica ⁊ nō specifica Tertio differt ab accidēte: qz accidēs suscipit magis ⁊ minus dīa vero nō: qz esse ipsi⁹ cōsistit in indiuisibili cui sit vltim⁹ actus speciei q̄ semp est in aliquo

Tertio determinato gradu entis.

sciendū est q̄ species in generali differt ab alijs: p hoc q̄ ipsa subiicitur respectu oīm alioz p̄dicabiliū. s. gñi ⁊ dīe sm̄ p̄dicatiōnē cētialē. ꝓprio vo ⁊ accidēti sm̄ p̄dicatiōez accidētalē. ⁊ hoc nulli alioz conuenit. Ex in speciali primo differt a genere: qz gen⁹ cōtinet sub se spēm ⁊ est totū vle respectu suarū specieruz sz spēs nō cotinet gen⁹: qz ps nō cotinet suū totū. Scōo differt a dīa: qz ex plurib⁹ dīis bñ fit vna spēs: sed ex plurib⁹ speciēb⁹ nō fit vna spēs tertia: qz ex duob⁹ entib⁹ cōpletis existētibus in actu nō pōt fieri vnū tertiū. duc aūt species sunt entia cōplera in actu. Tertio spēs differt a dīa: spēs ē ens cōpletū in actu ex duob⁹ sz gñe ⁊ dīa: sz sic nō est dīa. Quarto differt a ꝓprio: qz spēs est cā ꝓprij q̄re naturaliter ipsuz p̄cedit. ⁊ etiā qz diffinitio speciei ⁊ ꝓprij differūt vt patuit ꝓus. Et spēs differt ab accidēte: qz p̄dicaī in qd. accidens vero in quale.

Quarto sciendū est q̄ ꝓprīū differt ab oīb⁹ alijs in gñali. qz p̄dicatur cōuertibiliter qō nulli alioz cōuenit: sed in spāli primo differt a genere specie ⁊ dīa p differentias primo positas: assignando differentias alioz p̄dicabiliū a ꝓprio. Scōo differt ab accidente: qz ꝓprīū de vna sola specie p̄dicaī eo q̄ cōsequit ꝓpria p̄ncipia speciei. accidēs vero ō plurib⁹. Itē ꝓprīū primo inest speciei: ⁊ p spēm indiuiduis: accidēs vero ecōtra: eo q̄ fluit a p̄n cipijs indiuidui. Ex quo satis patz q̄liter accidens in spāli differt a ceteris p̄dicabilibus. q̄ia posite sunt dīe omniuz alioz predicabiliū ab ipso: tm̄ in gñali dupl⁹ differt a ceteris. Primo qz accidens suscipit magis ⁊ min⁹: alia q̄ttuor equaliter ptic̄pant a suis inferioib⁹. Scōo qz cetera p̄dicant vnuoce. accidēs vero denoiatiue. ⁊ ad declarationē hui⁹ hic diffinit vnuoce p̄dicari cōuoce ⁊ denoiatiue. vñ predicari vnuoce est p̄dicari vno noīe ⁊ vna rōne de multis vt homo predicaī de socrate ⁊ de platone. Predicari equuoce est p̄dicari vno noīe ⁊ diuersis rōnibus de multis. vt hō de homie vuo ⁊ picto. Sed p̄dicari denoiatiue est p̄dicari vno nomie tm̄ ⁊ nō rōne. vt albū de socrate noīe ⁊ nō rōne.

Sed contra p̄dicta arguit. Primo sic. gen⁹ nō differt ab alijs p̄dicabilib⁹ p hoc q̄ conuenit cū ipsis: sz conuenit cū alijs i hoc qō ē de pluribus p̄dicari: igit nō differt ab alijs p hoc quod predicaī de pluribus. ¶ Secūdo sic. omne superius actu ⁊ intellectu cōtinet in suo inferiori: igitur spēs cōtinet suū genus: ⁊ male dicit q̄ genus continet spēs ⁊ nō cōtinet ab eis ¶ Tertio sic. Ex duobus entib⁹ in actu nō fit vnū tertiū. sz due dīe sunt entia in actu vel duo act⁹: igit ex duabus dīis nō pōt fieri vna spēs. ¶ Quarto sic. non esse in subiecto est, ꝓprīū substātie. ⁊ tm̄ predicatur de multis speciebus. s. de omibus speciēb⁹ substantie. ergo ꝓprīū non predicaī de vna sola specie. ¶ Quinto sic. Dīe vniuersale dz p̄dicari vnuoce de multis. accidēs est vle: igit ⁊c.

Ad argumenta in oppositū. Ad primū dī q̄ de

plurib⁹ capiť dupliciter. Uno mō absolute vt tm̄ valet sicut de multis: ꝛ hoc mō gen⁹ cōuenit cū alijs ꝙ b̄ ꝙ de multis p̄dicať. alio mō cō parat̄ ad ꝙ hoc gen⁹ differt ab alijs. q: p̄dicatur de plurib⁹ ꝙ alia. ꝛō nō est idē in quo gen⁹ cōuenit ꝛ in quo differt ab alijs ¶ Ad scōm dr ꝙ lz spēs ꝓmeat gen⁹ sicut totū essentiale vel infer⁹ sim̄ super⁹. s. quo ad ptē ptātis et⁹. non tm̄ sicut totū. vle suas ptes: sic ꝙ ꝓmeat gen⁹ fm totā ptātē ꝛ cōtatē eius ¶ Ad tertiū dr ꝙ ex duob⁹ entib⁹ in actu vt sic nō fit vnū. sed tm̄ in ꝑtū vnū est in potētia ad alterū. b̄ fit tertiuz mō duaꝝ differentiaꝝ vna pōt se habere in potētia respectu alteri⁹ p hoc ꝙ dr̄ia supior cōstituit vnū gen⁹ qđ est distinguibile ꝛ determinabile p dr̄iam inferiorē. ¶ Nō est tm̄ intelligendum ꝙ dr̄ia m̄ꝑtū dr̄ia est ꝛ est vltim⁹ actus spēi sit in potētia ad aliā dr̄iam. lz m̄ꝑtū se hz vt act⁹ ꝓfusus spēi inferior: ꝛ est ꝓstitutiua generis illi⁹ spēi ¶ Ad quartū dr ꝙ si ꝓprium capiať cōuer. p oī ꝓprio generis vel spēi sic b̄ predicať de pluribus specieb⁹ ꝙ. ꝓprium gn̄is p̄dicať de vno genere vt ē in multis spēb⁹. lz ꝙ tale est cōe i multis specieb⁹: nō nō habet simplr modū. ꝓprij lz accidētis cōis. Sed si capiať spāliter solū. p. proprio speciei spāliss̄ime vt hic capiť: sic de vna sola specie predicať ¶ Ad q̄ntū dr ꝙ si capiať predicari vnuoce gn̄aliter. p omni illo qđ fm significatū predicať de multis sic oē vle debz predicari de multis vnuoce: ꝛ illo mō accidēs vnuoce p̄dicať. lz si capiať vnuoce p̄dicari spāliter vt est p̄dicari noīe ꝛ ratiōe essentiali de subiecto: sic non p̄dicať vnuoce. Et hoc de predicabilibus dicta sufficiant.

Incipit tractatus tertius de predicamentis.

Decognoscēdū p̄dicamēta quedā sunt necessario p̄mittēda sine quoꝝ cognitōe nequaq̄ pōt haberi cognitio p̄dicamētoruꝝ. Eoꝝ ergo que dicūtur quedaꝝ sunt vnuoca: quedam equiuoca: et quedam denominatiua.

¶ Postq̄ petr⁹ hyspan⁹ in p̄cedēti tractatu determinauit de dicibili incōplexo sub rōne predicabilis ꝛ vl̄is. hic ꝑ̄ determinat de dicibili incōplexo sub rōe ordinabilis i genere fm sub ꝛ supra. Cuius ordinis rō est. q: ordinatio fm sub ꝛ sup̄ est ordinatio i linea p̄dicamētali in q̄ genus ordinať supra spēm ꝛ spēs sub genere ꝛ individua sub specieb⁹: ꝛ sic de alijs. ꝛ q: talis ordinatio fit fm rōnes p̄dicabiliū. ꝛō oportebat determinare ꝓmo de dicibili incōplexo q̄tū ad rōnem vl̄is. q: fm rōnem ordinabilis i genere fm sub ꝛ supra qđ fit in b̄ tractatu de p̄dicamētis. ꝛ intitulať b̄ tractat⁹ de p̄dicamentis q: inter dicibilia incōplexa predicamenta sunt principaliora. a principalior autem pars subiecti sepe fit denominatio scientie.

Primo sciendū est ꝙ p̄dicamēta q̄ sunt genera gn̄alissima dupliciter considerātur. Uno mō m̄ꝑtū sunt prima principia diuersitatis rez formaliaꝝ: ꝛ hoc mō non pōt de ipis aliquid demōstrari: nec de ipis sub tali rōne habet scientia. Alio mō cōsiderank per reductionē ad aliqđ cōe in quo cōuenūt. ꝛ hoc dupliciter. vel m̄ꝑtū reducūtur ad ens ꝛ sunt partes entis. ꝛ hoc mō ꝓsiderantur in metaphisica q̄ considerat de ente m̄ꝑtū ens. Alio mō in q̄tum reducunk ad dicibile incomplexum: ꝛ sub tali rōne in logica considerātur. Logicus enim nō ꝓsiderat res absolute: sed m̄ꝑtū referuntur ad rōnem dicibilis ꝛ p̄dicabilis: vel vt in ipis fundantur alique secunde intentiones.

Secundo sciendū est ꝙ subiectū huius tractatus est dicibile incomplexū ordinabile in genere fm sub ꝛ sup̄. Dicitur dicibile eo ꝙ res q̄ hic considerātur referuntur ad dici. Et dicitur incōplexū ad ostendendū subiectum primi tractatus quod est dicibile cōplexum. s. enunciatio. Dr̄ ordinabile in genere ad differentiā subiecti libri p̄dicabiliū qđ est dicibile incōplexum sub ratione vl̄is ꝛ non sub ratione ordinabilis in genere. ꝛ nō est p̄dicamentū subiectū huius tractatus q̄nus sit principalior ps eius. q: nō oīa hic ꝓsiderata principalr cōsideraňk sub rōe p̄dicamēti lz sub rōe dicibilis incōplexi ordinabilis i genere. ꝛ p b̄ ptz q̄ sit causa materialis huius tractatus p qđ habetur q̄ sit causa finalis eius. Unde finis intrinsec⁹ est ꝑfecta cognitio subiecti sicut in alijs scientijs speculatiuis. ꝛ finis extrinsec⁹ est cognitio enūciationis q̄ fit ex dicibilib⁹ incōplexis ꝛ etiā argumētatiōis: ꝛ generaliter acquisitio oīm aliarum scientiaꝝ. Et eius causa formalis est modus ꝓcedendi q̄ est diffinitiuus. diuisiu⁹. ꝓbatiuus. ꝛ exēploꝝ positiu⁹. Et forma tractat⁹ est eius diuisio per capitula: ꝛ capitulorū per ptes.

Unde tres sunt partes principales. In prima tradūtur antepredicamenta. in secunda predicamenta. in tertia postpredicamenta

Tertio sciendū ꝙ antep̄dicamentuz est documentū p̄cedēs determinatione predicamētoꝝ ī mediate ordinatū ad cognitū ōem eaꝝ habendā. Et dr̄ ī mediate ordinatū ꝛc. q: lz diffinitiōes predicabiliū ad cognitionē p̄dicamentoꝝ valeant: non tm̄ ī mediate ordinank ad cognoscendū p̄dicamenta: sed ad cognoscendū ipa ꝙ ꝙta. Et sunt tria antep̄dicamēta ī gn̄ali. s. diffinitio. diuisio. ꝛ regla. Et sep tē ī spāli. s. tres diffinitiōes due diuisiōes ꝛ due regule. Quoꝝ sic habet sufficiētia: q: antep̄dicamētū ordinať ad cognitōem p̄dicamentoꝝ vel q̄ valet ad cognoscēdū ꝓmēta vl̄ dr̄ia vel ordinē. Si primū hoc est triplr. vl̄ valz ad cognoscendū ꝓmēta p̄dicamentoꝝ in vnā cōe equiuocū qđ est ens: ꝛ sic est diffinitio equiuocoꝝ: vel ad cognoscendū ꝓmentia dicibilium vni⁹ ordinis: ꝛ sic ē diffinitio vnuocoꝝ: vl̄ ad cognoscendū ꝓmēta oim̄ p̄dicamentoꝝ accidentiū in vnū cōe subiectū. s. in substantiam de qua dicūtur denoīatiue: ꝛ sic est diffinitio denominatiuoꝝ. Si si ad cognoscendū dr̄iaz. hoc ē dupliciter. vel docet dr̄iam coꝝ q̄ ponūtur i genere ab his q̄ nō ponūtur in gn̄e: ꝛ sic est prima diuisio vel coꝝ q̄ ponūtur i diuersis generib⁹ inter se: ꝛ sic est scōa diuisio. Si ad cognoscēdū ordinē in linea p̄dicamētali: b̄ est dupliciter: vel respectu vni⁹ coordinatōis vel diuersaꝝ: si ꝑmū sic ē ꝓma regula. si scōm sic ē scōa. Et ista antep̄dicamēta sunt illa q̄ ꝑmittēda sunt ante predicamenta sine quoꝝ cognitōe nō pōt haberi facultas.

Quarto ter cognitio predicamentoꝝ sciendū est ꝙ ad cognoscēdā tria ꝓma antep̄dicamenta actor ponit vnā divisionē modoꝝ p̄dicādi siue eoꝝ q̄ predicāť dicēs. ꝙ eoꝝ q̄ p̄dicantur: alia sunt vnuoca. alia equiuoca. ꝛ alia denoīatiua. Cuius rō est: q: oē qđ p̄dicať. vel p̄dicatur tanq̄ multa: ꝛ sic sunt equiuoca: vel tanq̄ vnū: ꝛ b̄ est dupliciter: vel p̄dicatur noīe tm̄: ꝛ sic est denoīatiuū: vel noīe ꝛ rōne: et sic est vnuocum: ꝛ de his tribus postea in speciali videbitur

Sed contra predicta arguiť. Primo sic. Oē illud de quo ē scīa bz ꝓncipia p que de illo, pbanť passiones ꝛ cognoscūtur. Sed p̄dicamēta cū sint prima ꝓncipia nō b̄nt ꝓncipia ergo de ipis nō est scīa ¶ Secōo sic. logicus nō habet ꝓsiderare res cū logica sit scīa rōnalis ꝛ nō realis. ergo cū predicamēta sint res naturales bic male determinať de p̄dicamētis ¶ Tertio sic. prima ꝓncipia sunt de se nota simplr et quo ad nos. ergo p̄dicamēta erūt ꝑ se nota et sic ad cognoscendū ipa aliqua non sunt p̄dicamēta ¶ Quarto sic. in libro p̄dicabiliū determinatū est de modis p̄dicādi. ergo de ipsis nō debet b̄ determiari: lz tm̄ de dicibilib⁹ incōplexi ordinabilib⁹ in gn̄e: ꝛ sic male distinguuntur tripliciter modi p̄dicādi ¶ Quīto sic. m̄bra huius diuisionis coincidūt. g̃ ꝛc. aīs ꝑz q: hō vnuoce p̄dicatur de sorte ꝛ platone. ꝛ equiuoce de hoīe viuo ꝛ de homine picto. ergo ista diuisio ē mala.

Ad argumenta in oppositum Ad primuz dr ꝙ lz p̄dicamenta nō habeāt ꝓncipia formalia ꝙ lz p̄dicamenta nō habeāt ꝓncipia formalia ꝛ vnuoca: hnt tm̄ effectiua ꝛ formalia equoca: ꝛ vnuoca: hnt tm̄ effectiua ꝛ formalia equoca: iō de ipis vt reducūtur ad vnū cōe pōt ē scīa ꝛ ita p talia principia ¶ Ad scōm dr ꝙ logic⁹ nō ꝓsiderat principaliter de rebus fm se acceptis sed tm̄ vt subsiant intentionib⁹ primis ꝛ secundis ex quib⁹ fiant argumētatiōes: ꝛ ob hoc dicit Auicēna ꝙ logica est de secūdis intentionibus adiunctis ꝓmis ¶ Ad tertiū dr ꝙ lz ꝓma principia cōplexa sint ꝑ se nota ꝛ simplr ꝛ quo ad nos: vt istud. oē totū maius est sua ꝑte non tm̄ prima p̄ncipia incōplexa: sed nobis sunt difficillima ad cognoscendū: p̄dicamenta aūt sūt principia incōplexa ꝛ nō complexa ¶ Ad q̄rtum dr ꝙ lz in hoc libro nō debeat determinari de aliquib⁹ modis p̄dicādi quinq̄ vniuersalium in speciali: tm̄ pōt determinari in generali de aliquib⁹ modis ad ostendendū quō genus predicať de suis inferioribus. ꝛ accidens de prima subba ¶ Ad q̄ntū dicitur ꝙ lz hō vt accipiť pro omnib⁹ significatis eius p̄dicet equiuoce: ꝛ q̄n accipitur pro vno tm̄ predicet vnuoce: non tm̄ est equiuocū ꝛ vnuocū fm eandē acceptionem eius: sed solum fm diuersas. ideo ista membra diuisionis non coincidunt.

Equiuoca dicūtur quoꝝ solū nomē est cōe ꝛ ratio substātie scōm illud nomen est diuersa vt aīal significat aīal viuuz et aīal pictū ꝛ nomē ei⁹ solū ē cōe et scōm illud nomē ratio substātie est diuersa. dicim⁹ enim de leone picto in pariete: ecce terribile aīal: ꝛ de leone viuo idez dicimus equoce. Et de statu-

Universidad de Deusto Biblioteca

is regiz dicim⁹. iſti ſunt tales reges. ⁊ de his q̄ adhuc regnāt dicimus: iſti ſunt tales reges ſumēdo nomē regis equiuoce

¶ Poſtq̄ actor p̄miſit diuiſionē dicibiliū p̄ uniuoca: ęquoca ⁊ denoiatiua. h̄ p̄ſir ponit diffinitōes horū mēbroꝝ: ⁊ p̄mo pōit diffinitōez ęquocoꝝ. Cuius rō eſt. q: illa valet ad cognoſcēdū reductōem p̄dicamētoꝝ ad vnū cōe qđ ē ens: qđ dr ęquoce de ipis: ⁊ diffinitio vniuocoꝝ valet ad cognoſcēdū reductōez oīm dicibiliū eiuſdē generis ad ip̄m gen⁹ generaliſſimū: ⁊ diffinitio denoiatiuoꝝ valz ad reducēdū oīa p̄dicamēta accidētiū ad ſubam. de q̄ p̄dicāt denoiatiue: et q: reductio p̄dicamētoꝝ ad ens eſt p⁹ꝛ: aliis: ⁊ diffinitio ęquocoꝝ precedit alias: et q: etiā reductio dicibiliū ad ſuū gen⁹ p̄cedit reductōem accidētiū ad ſubam: ⁊ diffinitio vniuocoꝝ p̄cedit diffinitōez denoiatiuoꝝ: ſic q̄ ponit diffinitio ęquocoꝝ. Ęquoca dicūt quoꝝ ſolū nomē eſt cōe: ⁊ rō ſube ſm illd nomē eſt diuerſa. In q̄ diffinitōe ponit dicūtur. i. ſunt dicibilia ad explicādū gen⁹ diffinit qđ eſt dicibile ⁊ nō ponit ſunt. q: b nō ꝓſiderant inq̄tū ſunt entia: ſz inq̄tū ſūt dicibilia. ⁊ totū reſiduū ponitur ad dr̄iam vniuocoꝝ ⁊ denoiatiuoꝝ. q: vniuoca nō h̄nt ſolū nomē cōe: ſz cū b h̄nt rōem. ⁊ denoiatiua nō predicāt̄ ſm diuerſas rōnes.

Primo ſciendū eſt q̄ duplicia ſunt ęquoca. ſ. ęquoca equiuocantia. ⁊ ęquoca ęquocata. Ęquocū equiuocās ē nomē cōe diuerſis rōnib⁹ plura ſignās. ſicut b nomen aīal diuerſis rōib⁹ ſignificat aīal vnū ⁊ aīal pictū. Sz ęquoca equiuocata dicūt res diuerſe diuerſis rōib⁹ p vnū nomē ſignificate. ſicut aīal vnū ⁊ aīal pictū ſūt diuerſe res diuerſis rōibus ſignificate p b nomē aīal. hec aūt diffinitio ſolū dat de ęquocis ęquocatis nō equiuocātib⁹ qz ęquoca equiuocata ſolū h̄nt nomē cōe. Tm̄ p hāc diffinitionē pōt haberi diffinitio ęquoci ęquocātis: qz ſic equiuoca equiuocata h̄nt vnum nomē cōe ⁊ diuerſas rōes: ita ęquocū ęquocās ē nomē cōe diuerſis rōib⁹ plura ſignificās. ⁊ qz ęquoca equiuocata ſp ſūt plres res ſignificate p vnū nomē cōe. nō ad deſignādā iſtā plalitatem hic diffinuntur equiuoca in plurali numero.

Secundo ciēdū eſt q̄ adhuc duplex eſt equiuocū equiuocās. ⁊ ſil⁹ equiuocū equiuocatū. ſ. equiuocū a caſu ⁊ a ꝓſilio qđ dr analogia. vñ equiuocū a caſu eſt qđ eque p⁹ꝛo plura ſignificat: ⁊ dr a caſu qz impo-

nēs ip̄m ad ſignificadū in ſcda impoſitōe eius nō bz reſpectū ad ſuā p⁹mā ſignificatōez: ſz a caſu accidit q̄ tale nomē p⁹us habuit aliud ſignificatū: ſicut equ⁹ſi dicaī idē eſt q̄ eq̄lis vt idē eſt q̄ aīal. ⁊ ip̄onēs ip̄m ad vnū ſignificatū nō habuit reſpectū ad aliud: ⁊ p hoc p⁹ diffinitri ęquoca ęquocata a caſu. Sz equiuocū a cōſilio eſt vnū nomē p p⁹i⁹ ⁊ poſteri⁹ plura ſignās: ⁊ dr a ꝓſilio. qz ſicut i cōſilio vni⁹ mutat iudicū alteri⁹: ſic etiā tali noī attribuit vna ſignificatio p reſpectū ad aliā: ſicut aīal ſignificat aīal vnū ⁊ ex p̄ſti p ſil⁹itudinē ſignificat aīal pictū. vnde ęquoca equiuocata a conſilio ſunt res diuerſe ſm p⁹ius ⁊ poſterius ſignificate per vnum nomen ⁊ de vtroq; ſcilicet a caſu ⁊ a conſilio datur hec diffinitio equiuocoꝝ.

Tertio ſciēdū eſt q̄ nomē dr cōe dupl⁹ Vno mō ſm vocē que cōis ē ad multa ſignificata ſicut ſortes dr nomen cōe ad iſtū ſortē ⁊ ad illū. Alio mō dr cōe bz ſignificatū ei⁹ qđ eſt cōe ad plura ſuppoſita. ſicut ſignificatū boīs. ſ. būanitas q̄ eſt cōis ad oīa indūdua eius. hic aūt ſumit nomē cōe p⁹mo mō. p illo qđ eſt cōe ſm vocē p reſpectū ad plura ſignificata ⁊ nō ſcdo mō: qz ſi ſic acciperet: tunc null⁹ terminus ſingularis diceret ęquoce de illis cū nō ſit nomen cōe cōrate ſm ſignificati. vnde equiuoca equiuocata et quo ſunt diuerſe res diuerſu ſunt ſignificata eiuſdem vocis. ideo habent nomen cōmune p⁹imo modo

Quarto ſciēdū eſt q̄ rō ſube dupl⁹ accipitur. p⁹imo mō ſpāliter. p diffinitōe ꝺditiua ꝑ ſube q̄ eſt p ſe: ⁊ iſto mō non accipit hic: qz ſic in accidētib⁹ nō ēent aliq̄ equiuoca cū nō habeāt hoc mō rōnē ſube Alio mō capit gñal⁹. p quacūq; diffinitōe ꝺditiua ſubſtāriali ⁊ accidētali q̄ aliquo mō explicat eſſentiā rei capiēdo ſubām. p eſſentia. ⁊ b mō equiuocoꝝ rō ſubſtātie ē diuerſa. Cuius rō ē qz quecūq; h̄nt diuerſas formas quib⁹ ſignificātur. p vnū nomen ⁊ etiā ſub diuerſis cōceptib⁹ h̄nt diuerſas diffinitōes ſm tale nomē. Sz eſt uoca equiuocata ſunt diuerſe res ⁊ ſm diuerſas formas ⁊ diuerſos cōcept⁹ quibus ſignificātur p vnū nomē cōe ⁊ nō ſignificātur p vnū cōceptum cōem: ⁊ ideo ſm nomen ipſorum rō ſubſtantie generaliter ſumpta ē diuerſa. Et p hoc ptz intellectus diffinitionis equiuocorum

Sed contra predicta arguit. Primo ſic. Canis ē quod dam equiuocū ad canē latrabilē: piſcē marinū ⁊ ſydus celeſte. ⁊ tm̄ non habet vnum cōe nomē cū ipm ſit vnū nomē. ergo male dr: q̄ equiuo-

ca h̄nt vnū nomē cōe ¶ Scdo ſic. in ȳbis reperiuntur equiuoca: tm̄ ibi nō eſt nomen cōe. igitur ¶ Tertio ſic. equiuoca a ꝓſilio habēt vnaz rōnē cōem vnitate ꝓportionis ⁊ analogie: ⁊ tm̄ ſunt equiuoca. ergo male dr: q̄ equiuoca habēt ſolū nomen cōe: ꝺña tenet. q: iſtis equiuocis vltra nomē cōe eſt ratio cōis. ¶ Quarto ſic. canis latrabilis. marin⁹ piſcis ſunt equiuoca ęquocata. ⁊ tm̄ nō h̄nt ſolū nomē cōe: ſed ꝓueniunt in rōe ſubſtātiali corpis aīati ⁊ h̄nt vnā rōnē cōem. ergo male dr: q̄ equiuoca h̄nt ſolū nomē cōe ⁊ rōnē ſubſtātie diuerſaz. ¶ Quinto ſic. vnius rei eſt tm̄ vna forma: ſed ſignificatio eſt forma noīs: ⁊ ſic vnius noīs eſt tm̄ vna ſignificatio: ergo ⁊ vnū ſignificatū. ⁊ per ꝺña ſi equiuoca habeant vnum nomē cōe habent vnā rationem que ſignificatur per tale nomen.

Ad argumenta in oppoſitum. Ad p⁹imū dr q̄ lz hoc nomē canis ſit equiuocū equiuocans nō tm̄ eſt equiuocū equiuocatū: de equiuocis ęquocatis dar⁹ tm̄ p̄ns diffinitio. ¶ Ad ſecūdū dicit q̄ ſi nomē capiat ſpāliter. p voce q̄ ſignificat p modū ꝓmanētis ſiue hab⁹ ⁊ quieris ⁊ vt eſt ps oratiōis diſtincta ꝓtra verbū: ſic in verbis nō reperitur nomē. ſz ſi capiatur generaliter. put eſt nota mētis. i. ſignū illi⁹ qđ in mēte capit ſic ȳbū bn dr nomen: ⁊ hoc mō capit in diffinitōe ¶ Ad tertiū dr q̄ lz ęquoca a cōſilio habeāt rōnē cōez ſm modū: nō tm̄ ſm rem q: vnitas analogie nō ē vnitas ſm rem: ſz tm̄ ſm modum. ⁊ ad cōitatem requirit vnitas rei vñ illa q̄ h̄nt talē vnitatē. ꝓportionis ſunt ſm rem diuerſa: licet habeant quēdam modū vnitatis ¶ Ad quartū dicit q̄ licet canis latrabilis ⁊ piſcis marin⁹ habeant cōem rationē vt cōuenīunt in corpe aīato: non tm̄ vt conueniunt in noīe canis: ideo rationes eoꝝ ſumpte ſm illud nomen ſunt diuerſe ¶ Ad quintū dicitur q̄ lz ſignificatio ſit forma accidētalis noīs: nō eſt tm̄ forma eſſentialis. ꝺ vni⁹ noīs poſſūt eſſe plures ſignificatiōes ſicut cuiſdē rei plures forme accidētales. ſz ſua forma eēntialis ē dearticulatio ſiue modus ꝓferēdi. ⁊ ipa vox eſt materia eius.

Vniuoca dicūtur quoꝝ nomē eſt cōe ⁊ ratio ſubſtātie ſcōm illud nomē eſt eadē: vt hoc nomen aīal eſt cōe boi boui ⁊ leoni. ⁊ ſimiliter ratio ſubſtantie ſcōm illud nomen eſt eadē: vt hō eſt aīal. bos eſt aīal. ⁊ hō eſt ſubſtantia aīata ſenſibilis: et bos eſt ſubſtantia aīata ſenſibilis. Et ſic nomen eſt cōe eis ⁊ ratio ſcōm illd nomē ē eadē nihil enī aliud eſt hō ſcōm q̄ ē animal q̄ ſubſtantia animata ſenſibilis: et ſimiliter bos.

¶ Poſtq̄ actor poſuit diffinitōem ęquocoꝝ. b ꝺña ponit diffinitōez vniuocoꝝ dicēs. Vniuoca dicūt quoꝝ nomē cōe eſt ⁊ ſm illd nomē rō ſubſtātie ē eadē. In hac diffinitōe dicūt. i. ſunt dicibilia ponit loco gñis diffiniti qđ ē dicibile ⁊ nō ponit ſūt. q: hic nō ꝓſiderant vniuoca ſub rōne entis. ſed inq̄tū referūtur ad dicī. Illud qđ ſcītur ponit ad dr̄iam aliorū. vt ſtatim declarabitur: ⁊ accipit hic nomen cōe. p voce ſignificatiua q̄ eſt nota mētis: ⁊ nō ſpecialiter. vt eſt pars oratiōis diſtincta a verbo: qz in ȳbis reperiuntur vniuoca ſicut ⁊ in nominibus

Primo ſciendū eſt q̄ duplicia ſunt vniuoca. ſ. vniuoca vniuocātia et vniuoca vniuocata. vñ vniuocū vniuocās eſt nomē ſm vnā rōnē plurib⁹ attributū. vt b nomē aīal ſm vnā rōnē plurib⁹ attributū. vt b nomē aīal ſm vnā rōem cōem attribuit boi ⁊ aſino. Et vniuoca vniuocata ſunt res diuerſe ſm vnā rōez cōem q̄ idē nomen ꝑportate. vt hō ⁊ aſin⁹ ſm vnā cōez rōem reptā i hoc noīe aīal. b aūt diffinūt vniuoca vniuocata ⁊ nō vniuocū vniuocās: ſic ꝑs dictū eſt de ęquocis. ⁊ qz vniuoca vniuocata ſunt plres res ⁊ diuerſe ꝺtē te ſub codē noīe: ideo ad denotandū illam pluralitatē hic vniuoca in plurali diffinuntur

Secundo ſciendū eſt q̄ vniuoca differunt a multiuocis ⁊ diuerſiuocis. qz multiuoca ſunt diuerſe voces vni rei attribute que aliter vocārur ſinonima. ⁊ diuerſiuoca ſunt diuerſe voces diuerſis reb⁹ attributē: ⁊ de iſtis hic nō determiīat ſicut de ęquocis ⁊ vniuocis. qz nō valēt ad cognoſcēdū reductionē predicamentoꝝ in aliqđ vnū nec neceſſario requirūtur ad cognitōez eoꝝ. ⁊ ī iſtis nō reperit vnū nomē cōe: ſz ſunt plura noīa: vniuoca vero h̄nt vnū nomē cōe ſignificans vnū cōceptum cōmunem in quo cōuenīūt: ideo in diffinitione vniuocoꝝ cōuenīēter ponit quoꝝ no-

mẽ est cõe ad dñaz mktuocoꝝ ꝛ diuersiuocoꝝ.

Tertio sciendũ est ꝙ vnuoca differunt ab cęquocis: qz equuocuz hz plura significata formalia. ideo cęquocuz q̃si equaliter plura vocans. ꝛ lz equuocum a cõsilio ex pte rõnis nois nõ equaliter vocet oia significata eius: sed ꝑm ꝓpus ꝛ posterius. tñ ex pte vocis ꝛ seclusa rõne se habet equaliter. Sed vnuocũ habet tñ vnũ significatuz formale ꝛ ime diatũ. ideo dr vnuocũ quasi vnũ vocans sicut aial imediate significat aialitatẽ: ꝛ qz vnuoca vnuocata ꝓueniũt in significato formali qđ ẽ forma cõis significata ꝑ nomẽ vnuocũ: ꝛ illa forma cõis habet vnã rõnez essentialẽ. ideo vnuoca habẽt eandẽ rõnez substantie sumptã ꝑm nomen cõe eoꝝ. ideo hec ꝓticula rõ substantie est cadẽt ponit ꝓuenięter ad dñam equuocoꝝ.

Quarto sciendũ est ꝙ vnuoca ꝛ denominatiua sic dñr inter se: qa vnuoca vnuocata includũt cẽntialiter significatũ formale nois vnuoci in qno cõueniũt. ideo rõ ꝓpria illius significati cõis est rõ cõis cẽntialis vnuocatoꝝ. ideo vnuocũ noie ꝛ rõe dicit de vnuocatis: sed denomiata alicuius denoiatiui nõ includũt cẽntialiter significatũ formale ipsius denoiatiui: sed accidẽtaliter tñ. ideo rõ cẽntialis illi⁹ significati nõ est rõne denoiatoꝝ. vt cũ albus ꝑdicat de homie ꝛ equo. bõ et equi⁹ sunt denoiata. albũ vero denomiatiuũ: ꝛ homo ꝛ equi⁹ includũt solum accidẽtaliter formale significatũ albi qđ est albedo. ideo rõ illius significati nõ est rõ illoꝝ denomiatoꝝ. ideo ꝙ hãc ꝓticulã: rõ substãtie ẽ cadẽ vnuoca: differũt a denomiatiuis. ꝛ ꝙ hoc ptz ꝙ ista diffinitio explicat naturã vnuocoꝝ faciens ipsaz differre ab oĩbus alijs. ideo est sufficiens.

Sed contra ꝑdicta arguit. ¶ Primo sic. nomen vnuocum habet tñ vnũ significatũ: sed vnuoca vnuocata sunt res diuerse ꝛ nõ sunt vnũ significatum nois. ꝯ vnuoca vnuocata nõ important ꝑ idẽ nomen cõe. ¶ Scõo sic. homo ꝛ equus sunt vnuoca vnuocata: ꝛ tñ ipsoꝝ nõ est vna rõ substantie: hz habẽt diuersas diffinitiões cũ differãt specie. ꝯ rõ substãtie vnuoco: nõ est eadẽ ¶ Tertio sic. albedo ꝛ nigredo sũt vnuoca vnuocata: ꝛ tñ nõ habẽt eandẽ diffinitiõez substãtie cõem cũ sint accidẽtia. ergo ꝓtra diffinitionẽ. ¶ Quarto sic. equuocũ dicit qđ est equaliter plura vocans: sed aial equaliter vocat boiem ꝛ asinũ. qz tales sub suo genere equaliter cõtinent. ergo male dat exemplum ꝙ aial sit cõe vnuocũ homini ꝛ asino. ¶ Quinto sic. ratio aialis ꝑm vnũqđq; aial est altera ꝛ altera vt dr. vij. phisicoꝝ. ꝯ male dr ꝙ homo ꝛ asin⁹ cõueniunt in vna rõne animalis.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmuz dicit ꝙ si vnuoca cõsiderent ꝓut ad id qđ sunt ꝛ ad suas rões ꝓprias sic nõ significant ꝑ nomẽ cõe vnuocũ: sed si cõsiderent ꝓut ad naturã cõem in qua ꝓueniũt ex cõsequenti important ꝑ nomen vnuocũ tanꝝ significata materialia eius: ꝛ illa natura cõmunis est significatũ suuz formale ꝛ imediatuz. ¶ Ad scõm dicit ꝙ si homo ꝛ asin⁹ cõsiderent ꝑm ꝓprias ipsorum formas: sic habẽt diuersas diffinitiones ꝓprias: sed si cõsiderent vt cõueniũt in aiali bñ habẽt vnam diffinitionẽ substantialẽ cõmunẽ ipsis ꝙ sumit ꝑm formã cõmunẽ in qua cõueniunt. ¶ Ad tertium dicit ꝙ si capiat substãtia ꝓut ꝓcedit ꝑ se: sic albedo ꝛ nigredo nõ habent rõnem substãtie: hz si capiat generaliter ꝑ essentia sicut accepit in ista diffinitione: sic habẽt bene eandẽ rõnẽ substãtie cõem. ¶ Ad quartũ dicit ꝙ lz hoc nomẽ aial ꝛ cõsequẽti plura significet equaliter. s. spẽs sin significati: nõ tñ ꝓmo ꝛ imediate plura vocat equaliter: sed tñ vnũ ꝑ ꝓpium significatũ eius. ideo aial nõ est equocũ sed vnuocũ. equuocũ enim est ex pte vocis imediate plura significans. ¶ Ad ꝗntuz dicit ꝙ si aial cõsideret ꝑm esse qđ habet in diuersis speciebus eius cõtractum ꝑ diuersas dñas. sic rõ aialis ꝑm vnãquãq; spẽm eius bñ est altera et altera: sed si cõsideret ꝑm simplicẽ eius essentiaz sic sua rõ est eadẽ ꝛnõ diuersa. qz sic accipit sua cẽntia indistincta ꝛ nõ diuisa ꝑ dñas er⁹. ideo rõ explicãs ipsaz sic acceptã nõ est diuersificata.

Denoiatiua dicũtur ꝗcũqz ab aliquo: solo casu sunt differẽtia et scõm illud nomẽ habent appellationẽ: vt a grãmatica grãmaticꝰ ꝛ a fortitudie fortis. differũt solo casu. i. sola cadentia ꝗ est a ꝓte rei: ꝛ scõz illd nomẽ habẽt appellationẽ Nomẽ enim denoiatiuũ dz cõicare cuz noie vnuoco in principio ꝛ differre in fine: vt a grãmatica grãma

ticus: ꝛ ab albedine albus.

¶ Postꝫ actor posuit diffinitionẽ vnuocoꝝ ꝗ docet reductionẽ dicibiliũ in suũ genꝰ ꝯialiſ simũ qđ dr de ipis vnuoce. hic ꝓñr ponit diffinitionẽ denoiatuoꝝ ꝑ quã cognoscit reductio accidentiũ ad subam de qua ꝑdicat denoiatie dicens. Denoiatiua dicũtur quecũqz ab aliquo solo casu oia sũt ꝛ ꝑm illd nomẽ bñ hñt appellationẽ. In qua diffinitione ponit dicũtur loco generis diffiniti vt dictũ est in ꝓcedẽtib⁹. Deinde alia ps ponit ad dr̃iam vnuocoꝝ ꝛ equuocoꝝ: qz vnuoca ꝛ equuoca nõ hñt appellationẽ. i. noiatõem ꝑm illud nomẽ abstractũ a quo differũt solo casu sicut denominatiua. sed ꝓio ꝛ per se important sua significata ꝛ non per casum.

Primo dentiam ab aliquo sciendũ est ꝙ in denoiatiõe tria requirũtur. s. denominãs denoiatum ꝛ denominatiõ. Denominãs est forma accidẽtalis ꝗ importat ꝑ nomẽ abstractũ: ꝛ dr denominãs qua si de se aliud nominãs: qz de se dat cõcreto ꝙ ꝑdicetur ꝛ nominet subiectũ. Hz denominatiuũ est accidens cõcretũ qđ ꝑdicat denoiatiue de suo subiecto vt albũ vel nigrum. ꝛ dr denoiatiuũ quasi ab alio noiatuũ qz est denoiatiuũ subiecti rõe forme accidẽtalis ꝗ est alia a subiecto Hz denoiatiuũ est subiectũ de quo ꝑdicat accidens cõcretũ vt in hac ꝑdicatione denoiatiua sortes est albus. albedo significata in hoc noie alb⁹ ꝛ p illud abstractũ albedo est forma denominãs ꝛ illud cõcretũ albũ est denoiatiuũ sortes et sortes est subiectũ denominatũ. Et ꝑ hoc ptz ꝙ denominatiuũ ꝛ concretũ idem sunt: ꝛ denominãs ꝛ abstractũ similiter idez important

Secundo sciendũ est ꝙ ad veraz denoiationẽ reqrunt̃ tres cõditiones. Prima ꝓditio est ꝙ forma denoians sit alia a subiecto: sic ꝙ nõ sit de essentia eius sicut gen⁹ respectu spẽi: ꝛ ꝙ nõ fluat a ꝓncipijs essentialib⁹ eius sicut ꝓprium. defectu cui⁹ predicata essentialia ꝛ ꝓpria nõ ꝑdicãtur denoiatiue. hic enim nõ est vera denoiatio. hõ est human⁹ vel hõ est risibilis. Scõa ꝓditio est ꝙ forma denominans significet ꝑm cadentiã ꝛ inherentiã ad subiectũ vt fit in noie concreto: rõne cui⁹ nulla abstracta ꝑdicãtur denoiatiue. Tertia ꝓditio ẽ ꝙ denoiatiuũ ꝛ abstractũ ꝓueniãt in principio dictionis ꝛ differãt in fine: cui⁹ defectu studiosus nõ dr denoiatiue a virtute: qz ibi nõ ẽ cõuentientia in principio dictionis.

Tertio sciendũ ẽ ꝙ triplicia sunt denoiatiua: quedã ꝑm rẽ tñ: ꝛ nõ ꝑm vocẽ: in qbus. s. forma cõcreti naturaliꝫ ꝓuenit a forma abstracti: ꝛ tñ nõ est ꝓuenięntia in ꝓncipio dictionis et dria in fine. ꝛ sic studiosus dr denoiatiue a virtute. Alia sunt denoiatiua ꝑm vocẽ tñ ꝛ nõ ꝑm rez q̃ hñt ꝓuenientiã in ꝓncipio ꝛ driam i fine nois abstracti ꝛ cõcreti: ꝛ tñ nõ important aliquã naturã a denoiato sicut hõ ꝛ humanitas vel human⁹. Alia sunt denoiatiua ꝑm rez ꝛ vocẽ simul: ꝛ sunt illa quib⁹ cõueniũt tres cõditiones ꝓsupposite sił. sicut albũ ꝛ nigruz q̃ sunt ꝑa de ꝓsupposite sił. et solũ de ipis datur diffinitio presens noiatiua. ꝛ solũ de ipis datur diffinitio presens noiatiua.

Quarto sciẽdũ ẽ ꝙ denoiatiuũ ꝛ denominãs siue ꝓcretũ ꝛ abstractũ ꝓueniũt dupliꝫ ꝛ differt dupliꝫ. Cõueniũt ꝓmo in re significata: qz significãt eãdẽ formã cẽntialiꝫ sicut albedo ꝛ albũ significãt formã albedinis. dr enim in ꝑdicamẽtis: albũ aũt solã qualitatez ſi gnificat. Scõo ꝓueniũt i ꝓncipio dictiõis vt albedo ꝛ albũ: ꝛ illa cõueniẽtia in ꝓncipio dictionis significat ꝓueniẽtiã in re significata. hz differũt in mõ significãdi ꝛ in mõ essendi: qz ꝓcretũ significat formã cũ cadẽtia ꝛ inherentia ad subiectũ ꝑ respectũ ad subiectũ. ꝛ ideo dr cõcretũ quasi sił cẽrnẽs formã ꝛ subiectũ eius: sicut albũ significat albedinem inherentez suo subiecto. hz abstractũ significat formã ꝑm se sine inherẽtia ꝛ cadẽtia ad subiectũ: ꝛ significat eam ꝑ modũ stãtie ꝛ ꝑ modũ ꝑ se stãtis ꝛ ide dr abstractũ ꝗsi ab alio tractũ: qz ꝑm modũ ei⁹ significãdi significat formã cũ precisione subiecti. dr signãdo ipam oino sine suo subiecto. ꝛ inde ẽ ꝙ nõ ꝓt verificari de suo subiecto. Scõo differunt in finali terminatiõe vocis: ꝛ ista dria significat differentiã ꝗ est in mõ significãdi: ideo in diffinitiõe denoiatuoꝝ cõueniẽter dr ꝙ differt ab aliquo hz quodlibz a suo abstracto i solo casu: qz solũ differũt ab ipis in cadẽtia ꝛ in mõ significãdi ꝛ in hoc explicantur due dñe denoiatiui ꝛ denominãtis ꝛ subiũgit ꝑm illud nomẽ hñt appellationẽ ad explicandũ ꝓuenientiã illoꝝ in ꝓncipali significato ꝛ in ꝓncipio dictionis. vñ ordine nature cõcretũ habet appellatõem. i. denoiationẽ a suo abstracto: qz ab ipo accipit suũ significatũ. ꝛ ꝙ hoc ptz intellectus diffinitionis.

Contra predicta arguit Primo sic. in nulla bona diffinitione debet poni vniuersale vl̃ sumptũ. qz sic talis diffinitio nõ posset vere ꝑdicari de diffinito: hz in ista ponitur vniuersale vl̃ sumptũ. s. quecũqz. ergo male. ¶ Scõo sic. albũ ꝛ nigrũ sunt denoiatiua: ꝛ tñ nõ differũt solo casu sed etiam in principali significato. ergo in hac diffinitione male ponitur ab aliquo solo casu differentia sunt.

¶ Tertio sic. denominatiuū ⁊ abstractum differūt in mō significādi vt ꝓus dictū est ⁊ etiaz in genere sicut albedo ⁊ alb⁹. ergo nō differūt solo casu. ergo. ¶ Quarto sic. studiosus est denoiatiuū virtutis q: ꝓdicatur denoiative de suo subiecto: ⁊ hoc nō hz nisi a forma virtutis: ⁊ tm nō habet appellatōez ꝑm nomē virtutis. ꝙ male dr q: ꝑm illd nomē hñt appellationē ¶ Quinto sic. abstractū denoiatur a cōcreto sicut a iusto iusticia. ꝙ abstractū hz appellatōem a cōcreto ⁊ nō ecōtra. ergo male dr q denoiatiuū ꝑm illd nomen abstracti habet appellationem.

Ad argumenta in oppositum Ad primuz dr q quecūqz in hac diffinitōe nō tenet vlr: scz indefinite. ⁊ tm valet sicut illa que. iō nō ponitur vle vlr sumptū ¶ Ad scām dr q hz albū et nigrū ñ differāt inf se solo casu: tm respectu suoz abstractoz. ſ. albedinis ⁊ nigredis solo casu differūt. ⁊ sic intelligit in diffinitōe q denoiatiua solo casu differūt a suis abstractis ¶ Ad tertium dr q negat ꝓpīa. ⁊ cā est q: cum dr solo casu nō solū intelligit de cadētia vocis: scz etiam de cadētia q̄ est in mō significādi cōcreti ⁊ abstracti. ⁊ etiā q̄tū ad modos essendi: q̄ ꝑ istos modos significādi ipoꝛtātur ¶ Ad quartū dr q hz studiosus sit denoiatiuū ꝑm rē nō tm ꝑm vocē ⁊ rez sit: ⁊ solū de illis denoiatiuis dat ista diffinitio ¶ Ad q̄rtū dr q hz ꝑm formationē vocis q̄ a grāmatico p̄cipit ꝓsiderat abstractū deriuat a cōcreto. tm ꝑm ordinē ve significatōis ⁊ denoiatōis ꝓcretū derivat ab abstracto eo q abstractū ipoꝛtat formā ꝑm se: ⁊ ꝓcretū importat cā ꝑ cadētiā ad subiectū: mō ipa ꝑm se naturaliter p̄cedit inhērētiā ei⁹ ad subiectū: iō in tali ordine ꝓcretū capit denoiatōez ⁊ appellationē ab abstracto. ⁊ talis ordo denoiatōis a logico ꝓsiderat. iō dr concretū ab abstracto derivari:

Duū q̄ dicūtur quedā dicunt cū cōplexione vt homo currit. quedaz sine cōplexione vt homo vel currit.

¶ Postq̄ actor posuit i spāli tria antepredicamēta. ſ. tres diffinitōes q̄ valēt ad reductionē dicibiliū ⁊ cōueniētiū eoꝛ in aliq̄d vnū cōe. hic ꝓñr ponit duas diuisiones valentes ad cognoscendū distinctionē ⁊ dictam eoꝛ q̄ ponūtur in ꝓdicamēto ab inuicē ⁊ ab his q̄ nō ponūtur. ⁊ qz prius oportet distinguere illa q̄ nō ponunt in ꝓdicamēto ab his que ponūtur in ꝓdicamento q̄ distingerere ea q̄ ponūtur in ꝓdicamēto ad inuicem: iō auctor ponit ꝑmo hāc diuisionē que valet ad cognoscēdū que ponūtur in ꝓdicamēto ⁊ que nō dicēs. Eoꝛ q̄ dicūtur. quedā dicūtur cū cōplexione sicut oratio. quedā vero sine cōplexione vt terminꝰ incōplexꝰ. Cuius ratio est qz oē qđ dr exprimit vel significat ꝑ vocē complexā ex pluribus vocib⁹ significatis: ⁊ sic dr cuz cōplexione. vel exprimit per vnā solam vocem significatuam: ⁊ sic dr sine complexione

Primo sciendū est q̄ dici tripliciter accipitur. Uno mō ꝑut tm valet sicē derivari ab alio: vt cū dr dyaletica dr a dya qđ est duo. i. derivat. Secōo mō vt tm valet sicut ꝓdicari. vt in diffinitōe ꝓdicabilis cū dr. ꝓdicabile est qđ aptū natū est de pluribus dici. i. ꝓdicari. Tertio mō dici accipit ꝑut tm valet sicut exprimi vel significari ꝑ vocē significatiuam. Et isto mō sumit in ꝓposito. ⁊ ꝙ hoc ptz q̄d sit dubium in hac diuisione: est enī dicibile qđ est significabile ⁊ dici pōt ꝑ dictionē q̄ est vox significatiua. iō tm valz dicere coꝛ q̄ dicūt sicut dicibiliū que ꝑ vocem significatuā exprimuntur.

Secundo sciendū est q̄ cōplexio dupliciter accipit. Uno mō ḡnaliter ꝑ quacūqz cōpositione duoꝛ ad inuicē sine sit duaꝝ rez vel dictionū litteraꝝ vt syllabarum: ⁊ isto mō non accipitur hic. alio modo accipitur solum specialiter pro compositione pluriuz vocū significatuarum: ⁊ isto mō sumitur in ꝓposito: ⁊ iō cōplexio vt hic sumit est cōpositio ex pluribus vocib⁹ significatīs: ⁊ dici cū cōplexione ē significari vel exꝑmi ꝑ vocē compositā ex plib⁹ vocib⁹ significatis: ⁊ dici sine cōplexione est exprimi per vnā solam dictionem.

Tertio sciendū est q̄ duplex est complexio. quedā est cōplexio distās in qua extrema copulātur ꝑ copulā verbalē: sicut in qualibz oratione pfecta. ⁊ dr cōplexio distās: qz extrema illi⁹ cōpositōis accipiunt ab alia distincte ⁊ tanq̄ entia distincta cōcipiuntur ⁊ postea vniunt ad inuicē: ⁊ hoc significatur ꝑ copulam verbalē que est nota cōpositionis facte in intellectu. vel etiam dr distans iō q̄ inter extrema eius mediat copula verbalis. Alia est cōplexio indistans cui⁹ extrema nō copulant ꝑ copulā verbalē ⁊ se hñt sicut determinatio ⁊ suū determinabile. sicut fit in oratione imperfecta: vt dicendo hō albus: ⁊ dr indistans: qz extrema talis compositionis designātur confuse ⁊ apprehenduntur ab anima. vt vnum in alio. ⁊ ideo inter ipa non mediat copula verbalis

Quarto sciendum est q̄ illa que dicuntur cuz cōplexione dupliciter ꝑsit

considerari. Uno mō inq̄tū hñt complexionē ex pluribus vocib⁹ ⁊ important conceptū complexū. Et isto mō cōplexa non ponūtur in ꝓdicamento nisi ꝑ suas ptes. ⁊ si ille ptes sint de diuersis ꝓdicamētis vt hic. hōiest alb⁹. tale dicibile ꝑm suas ptes reponit in diuersis ꝓdicamētis. ⁊ si ille sint de eodē predicamēto vt aial rōnale: tale dicibile ponit in eodē predicamento tm ꝑm suas ptes. qz tm non ꝑ se est vnum dicibile sed plā: iō simplr loq̄ndo dr q̄ tale dicibile cōplexū nō est reponibile in ꝓdicamento. Alio mō pōt cōsiderari illud qđ dr cum complexione. ſ. dicibile cōplexū inq̄tum sumit ad circumloquēdū vnū incōplexū: ⁊ illo mō bene ponit in predicamēto loco illius incōplexi qđ circūloquit: vt q̄n diffinitio ponit loco diffiniti ad circūloquēdū ipm diffinitū. Sz si capiat diffinitio inq̄tū includit genꝰ ⁊ dr̄iam ꝺ mō nō poneret in ꝓdicamēto ꝑ modum vnius sed per modū plurium ꝑm suas ptes. ſ. ꝑ modū generis ⁊ dr̄ie. ⁊ sic dicibilia cōplexa vt cōplexa sūt nō ponūtur in ꝓdicamēto: incōplexa vero ponūtur. ⁊ ꝑ hanc diuisionez cognoscam⁹ quomodo differūt dicibilia complexa ⁊ incōplexa. iō hec diuisio valet ad cognoscendum differentiā eoꝝ que ponuntur in predicamento ab his que non ponuntur.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. oē dicibile est ꝓdicabile cū idem sit dici ⁊ ꝓdicari. sed oē predicabile est incōplexuz. ergo ⁊ oē dicibile: ergo nulla dicūtur cū cōplexione ¶ Scōo sic. vnūqōqz hz dici ⁊ significari eo mō quo habet esse. sed oē ens hz esse incōplexū ⁊ esse vnū. ꝙ omne dicibile est incōplexū ¶ Tertio sic. canis ē vnū dicibile ⁊ tm nō est incōplexū cū includat plura significata. nec cōplexū cū non habeat ptes voces. ergo male dicitur q̄ dicibilium quedaz dicuntur cum complexione ⁊ quedā sine ¶ Quarto sic. huius diuisionis membra sunt opposita qua complexum ⁊ incōplexū in eodem conueniunt. ergo diuisio est mala. ¶ Quinto sic. omne compositū ex voce ⁊ modo ꝓferendi est cōplexum. sed omne dicibile habet vocē ⁊ modū ꝓferēdi. ergo nullū dicitur sine complexione

Ad argumenta in oppositum. Ad primum dr q̄ si capiatur dicibile vt est aptum natū predicari: sic omne dicibile est predicabile. sed si capiatur vt est aptum natum exprimi ⁊ significari per dictionem vt in ꝓposito sumitur: sic non omne dicibile est predicabile. ¶ Ad secundum dicitur q̄ licet omne ens ꝑm se sit vnuz ⁊ incomplexum: tm in ordine ad aliud cū quo est complexum vel cum quo est compombile aliquod ens potest dici complexum. licet hoc sibi conueniat formaliter per respectum ad intellectum componentem ⁊ diuidentē qui facit actualiter tantū complexionem que prius est in rebus ꝑm aptitudinem. ¶ Ad tertium dicitur q̄ licet cams ex parte vocis ⁊ materialiter sit vnū dicibile: tamen formaliter ex parte significatorum nō est vnū dicibile sed plura: non tm debet dici dicibile cōplexuz: qz illa significata nō habent inter se aliquā vnionē vel cōpositionem. nec se habēt vt determiatio ⁊ determiabile. iō illo mō non pōt dici cōplexū vel incōplexum. qz hic diuiditur dicibile qđ aliquo mō habet rationē vnius dicibilis ¶ Ad quartū dr q̄ hz cōplexum ⁊ incōplexū materialiter coincidant in eodē co q̄ incōplexū materialiter est ps cōplexi. tm formalit opponūtur inq̄tum ad formas complexi ⁊ incomplexi sicut dictum est circa diuisionem vocis ꝑ complexā ⁊ incomplexam: in q̄ mlta ponūt q̄ ad intellectū huiꝰ diuisionis ꝑsupponūtur ¶ Ad q̄rtū dr q̄ hz cōposituz ex voce mō ꝓferēdi habeat cōplexionē ḡnaliter accepta: nō tm hz cōplexiones ꝓprie dicta que est ex pluribus vocibus significatuis: de qua est hic solum ad propositum

Sed primus alterū membrū huius diuisiōis subdiuidit distinguēdi sunt octo modi essendi in qz necessario sunt ad sequentē diuisionē cognoscendā ⁊ ad ea q̄ postea dicētur. Primꝰ igitur modꝰ essendi in est qñ aliqđ dr esse i alio sicut pars integralis in suo toto: vt digitꝰ in manu et paries in domo. Secūdꝰ modus essendi in ē sicut totū integrale i suis ptibꝰ sic sūptis: vt domꝰ i pariete tecto ⁊ fundamēto. Tertius modus ē sicut species in suo genere vt homo in aīali: vel vnūquodq̄z inferiꝰ in

suo supiori. Quart⁹ modus ē sicut gen⁹ in specie: vt aīal in hoīe: vel siliter qlibet supius in suo inferiori. Quintus modus essendi in ⁊ sicut forma i materia: ⁊ iste qntus modus subdividit: qr qdā ē forma substātialis vt aīa est forma substātialis hois. qdā est forma accidētalis vt albedo homis. Et prima hab⁊ ⁊ pprie esse ī alio sicut forma in materia vt aīa in corpe. Alia aūt ⁊ esse ī alio sicut accidēs in subiecto: vt albedo in pariete. Sext⁹ modus essendi in est sicut aliqd est in sua causa efficiēte vt regnū in regēte. Septim⁹ modus essendi in ē sicut aliqd ē in suo fine vt virt⁹ in beatitudine. Octauus mod⁹ essēdi in ⁊ sicut aliqd ē in suo ptinēte: vt vinū in vase ⁊ locatū in loco. Hos aūt octo modos cēndi in distīguit aristoteles quarto phisicorum. Boeti⁹ autē assignat nonē qr subdividit qntū vt dictū ē. vīz plus. Insunt pars totū species gen⁹ ⁊ calor igni. Rex in regno res in fine locoq locatus.

¶ Postq̄ auctor posuit pmā diuisiōez antepdicamētalē. hic pōr vult ponere scdam: sz qr illa diuisio nō pōt pfecte cognosci nisi cognoscant modi cēndi in. iō primo p̄ auctor ponat illam diuisionē. dicit esse in alio p octo modos qui in bis versib⁹ ptinent. Insunt ps totū spēs gen⁹ ⁊ calor igni. Rex in regno res in fine locoq locatus. Quoz sic habet sufficiētia: qr oē qd est in aliquo vel cōuenit realiter cū eo in quo est: vel ab eo differt realiter. si cōuenit cū eo realiter in quo est: hoc est dupl'r. vel est in eo p modū ptis vel p modū totius. Si p modū ptis: hoc est dupliciter. vel p modū ptis integralis: ⁊ sic est primus mod⁹. vel p modū ptis subiectiue: ⁊ sic ē tertius mod⁹. Si p modū totius: ⁊ est dupl'r. vel p modū tot⁹ integralis: ⁊ sic est scōs mod⁹ vel p modū tot⁹ vlis: ⁊ sic est qrtus mod⁹. Si differt ab eo in quo est realiter: hoc ē dupl'r. vt est in eo actualiter vel v̄tualiter tm̄. Si actualiter: hoc ē dupl'r. vel id qd est in alio dat esse cui inest ⁊ facit vnū esse cū eo: ⁊ sic est qntus modus quo forma ē in materia: vel ab eo in q̄ est susceptū esse ⁊ distīguit in esse ab ipso: ⁊ sic est octauus mod⁹ quo locatū est in loco. Si sit in alio v̄tualiter tm̄: hoc ē dupl'r. vel ē in alio q̄tū ad v̄rutē, productā q̄, producit in esse: ⁊ sic est septimus modus quo effect⁹ ē in cā efficiēte. vel est in eo solū v̄tualiter q̄tū ad bonitatē: ⁊ ē septim⁹ modus quo effect⁹ hz esse in suo fine: ⁊ nō est ⁊ diuisio antepredicamentū: qr nō īmediate ordinatur ad cognitionē antepredicamētoz: sz ad cognitōez vni⁹ diuisiōis antepdicamētalis: lz expliciti valeat ad cognitionē pdicamentoz.

Primo sciendū est q̄ ptes diuersimode sunt in toto integrali ⁊ totū in tegrale in suis ptib⁹: qr ptes sunt in toto p modū materie: ⁊ cōponūt ipsum totū māliter ⁊ actualiter vnūtur ⁊ cōtinent ad inuicē per formā toti⁹ sub qua vnūtur. sz totū integrale ē in suis ptib⁹ p modū forme cū sit vnēs actualiter ⁊ cōtinēs suas ptes ad inuicē. Vñ eiz totū hēat rōnez act⁹ respectu suarū partiū: ⁊ ex ipsis cōponat ⁊ act⁹ est in eo cuius est act⁹. iō totū pōt mēter ⁊ esse in suis ptibus: ⁊ nō differt realiter ab ipsis p̄ūctim acceptis: sz rōne tm̄: lz distīguat realiter a suis partib⁹ diuisim acceptis: sicut sortes differt a manu ei⁹: eo q̄ includit alias ptes q̄ realiter a manu distīguitur. ⁊ similr a quacūq; alia parte diuisim accepta.

Secundo sciendū est q̄ diuersimode spēs est in gēne ⁊ genus in spē: qr spēs est in gēne ptāte tm̄ ⁊ nō actu: ⁊ cōtinet sub eo p̄m totā entitatē ei⁹. ⁊ sic intelligendū est de qlibet alia pte subiectiua: respectu sui totius. Sed gen⁹ est in spē actu ⁊ intellectu: qr spēs nō pōt intelligi nō intelligēdo gen⁹: ⁊ ei am est in spē p̄m cēntiaz ⁊ p̄m partē siue ptātis ⁊ nō p̄m totā cōtatez eius: ⁊ p hoc habet ōdia

lter: qr locus ē in locāte ⁊ nō in locato: q̄ locatum nō habet esse in loco: sed extra ipsum.

¶ Quinto sic. Sicut aliqd est in loco simil⁹ aliquid est in tēpore: ⁊ tm̄ modus essendi in tēpore inter istos modos nō enumerat. q̄ nō sufficienter ponūtur modi essendi in

Ad argumenta in oppositum. Ad primū dicitur q̄ hz totū integrale p̄m supposita ⁊ esse actuale nō excedat a suis partib⁹: tamē excedit q̄tū ad esse potentiale ⁊ p̄m rōnez: eo q̄ esse potentiale sibi cōuenit a suis partib⁹ in q̄bus primo reperitur. ¶ Ad scōm dicit q̄ hz forma ⁊ materia q̄tum ad suos modos opponunt. s. q̄tum ad modū actus ⁊ modū potentie nō tm̄ p̄m esse suū per quod quidē esse cōstituunt materia ⁊ forma in cōposito. ideo forma bene est in materia cui dat esse. ¶ Ad tertiū dicit q̄ licet effect⁹ nō sit actualiter ⁊ essentialiter in sua causa efficiente vel finali: tamē bñ est in aptitudine in ipsis ⁊ virtualiter vt primus visum est. ¶ Ad quartum dicit q̄ licet locatū nō sit in loco p̄ inherentiaz sic q̄ loco inhereat: tamē est in eo p cōtinentiā qr a loco cōtinet ⁊ circundat. ¶ Ad qntuz dicitur q̄ hz esse in tempore nō enumerat hic distincte ⁊ formaliter: tamē equualēter enumeratur quia cōtinetur sub octauo modo: scz sub esse in loco: qr esse in loco ⁊ in tempore est esse in alio vt in mensura extrinseca rei

Dūm q̄ sunt q̄dā dicūtur de subiecto ī subiecto vo nullo sūt: vt genera. spēs. substātie. ⁊ differētie earū: q̄ oīa dicūtur substātie vl'es extēso nomine substātia. vt hō. aīal rationale. Dici ō subiecto put hic sumit est supi⁹ dict de īferiori vt aīal dī de hoīe: ⁊ hō de sorte: ⁊ color de albedine. Et esse ī subiecto ē vt hic sumit scōz q̄ accidēs est ī subiecto. Alia vo neqz de subiecto dicunt neqz ī subiecto sūt: vt individua substātie Alia dicūtur de subiecto ⁊ sunt

Contra predicta arguit. ¶ Primo sic. Dīne pōtentū excedit ab eo in quo cōtinet: sz totū integrale nō excedit a suis ptib⁹: sz ipsas oēs p̄tinet. q̄ nō cōtinet in suis partibus: ⁊ p̄ ois nō est in ipsis. ¶ Scōo sic. Unū oppositoz nō pōt esse in alio: sz materia ⁊ forma sunt opposita cū materia sit potentia: forma vero act⁹. q̄ forma nō est ī materia p̄ra quintū modū. ¶ Tertio sic. Effectus essentialiter ⁊ realiter distīguit a suo efficiente ⁊ fine: cū ille due sint cause extrinsece effect⁹. ergo res nō est in efficiēte nec in suo fine. ¶ Quarto sic. locus et locatū distīnguūtur essentialiter ⁊ rea

in subiecto: vt genera ⁊ species aliox noue ꝓdicamētox dicuntur de inferioribꝫ ⁊ sunt in subiecto sicut accidēs in subiecto: vt color dr̄ de albedine vt de inferiori: ⁊ est in corpe vt ī subiecto. Alia vo in subiecto sunt et de subiecto nullo dicūt: vt hec sciētia est in aīa vt accidens in subiecto sed nō dr̄ de aliquo inferiori: ⁊ iste color est in corpe vt in subiecto ⁊ nō dicit de subiecto. ois cū color ī corpore est.

¶ Postq̄ auctor ꝓmisit diuisionē modox eēndi in: q̄ valet ad cognoscēdū scōaz diuisionē antepredicamētalē. hic ꝓsr ponit scōam diuisionē ante ꝓdicamēt. lē dicēs q̄ entū dicibiliū aliq̄ dicunt de subiecto ⁊ nō sunt in subiecto: ⁊ alia nec sunt in subiecto nec de subiecto dicunt. alia in subiecto sunt ⁊ de subiecto dicunt. et alia in subiecto sūt ⁊ de nullo subiecto dicunt. Cuiꝰ diuisiōis sic pōr haberi sufficiētia: q̄ oīe ens dicibile est substātia vel accidēs. Si suba: hoc est dupl'r. vel suba vl'is: ⁊ sic est ꝓmus mēbrū. vel suba ꝑticularis: ⁊ sic est scōm. Si accidēs: hoc est dupl'r. vel accidēs vl'er: ⁊ sic ē tertū mēbrus vel accidēs ꝑticulare: ⁊ sic ē quartū membrū. ⁊ in hac diuisione subdundit scōm mēbrus ꝓme diuisionis antepdicamētalis. s. dicibile incompletus. nō tñ dundit hic dicibile mcōpletus in tota cōitate eius: sz solū dicibile qđ est ens reale. nō ponit aristoteles in textu ꝓdicamētox in hac diuisiōe cox q̄ sunt ⁊ nō eox q̄ dicunt.

Primo sciendū est q̄ dici de subiecto ⁊ esse in subiecto sic differunt inter se: q̄ dici de subiecto vt hic sumit est superius dici de inferiori. Vñ supius eo q̄ dicit totū esse sm inferioris predicat de suo inferiori: ⁊ sic capit hic subiectū nō ꝓ subiecto accidētis: sz ꝓ inferiori subiicibili alicuⁱ superioris. sz esse i subiecto est esse in alio vt accidens in subiecto tanq̄ forma sibi inhērēs ⁊ aduenīēs ei post esse cōpletū. Ad hoc enī q̄ sit accidēs requirit ipsum habere ens cōpletū ante se ad qđ cadit aut inhereat. ⁊ sic capit hic subiectū ꝓ subiecto q cadē tis qđ est indiuiduū de genere sube. Et per hoc ptz quō diuersimode capit subiectū dicēdo q̄ aliqua dicunt de subiecto: ⁊ dicēdo q̄ aliq̄ sunt in subiecto: q: scz sm ꝓmo modo capit ꝓ inferiori. In secūdo vero ꝓ ente cōpleto ⁊ ꝑfecto: qđ est subiectum accidentis.

Secundo sciendū ē q̄ ī ꝓmo mēbro huⁱ diuisiōis dr̄ q̄ aliq̄ dicunt de subo ⁊ nō sūt ī subo: ꝓ qđ intelligūtur substātie vl'es. ille enī habēt q̄ sint substātie et q̄ sint vl'es. mq̄tuz sunt substātie nō sunt ī subiecto: q: ꝓpriū est substātie in subiecto nō esse: eo q̄ ē ens p se ⁊ nō in alio: sz inq̄tuz sunt vl'es dicunt de subiecto q: habēt inferiora sub ipsis. Sed in scōo mēbro dr̄: qđ quedā nō dicunt de subiecto nec sunt in subiecto: ⁊ p hoc intelligūtur substātie ꝑticulares. ille enī inq̄tuz substantie nō sunt in subiecto: inq̄tuz vero ꝑticulares sunt nō dicunt de subiecto: q: nō habēt aliqua inferiora sub ipsis: ⁊ p istos duos modos habetur differētia ītēr substātias vl'es ⁊ ꝑticulares

Tertio sciendū est q̄ in tertio mēbro dr̄ alia sunt in subo ⁊ dicunt de subiecto: ꝓ qđ intelligunt accidētia vl'alia. illa enī inq̄tum accidētia sunt: in subiecto sunt: q: oē accidēs hz esse in subiecto. Vñ, ꝓpriū esse accidētis est inhērētia ad subiectū. sz inq̄tuz vl'ia sūt dicunt de subiecto scz de suis inferioribꝫ. Et cū dicit in quarto mēbro: alia sunt in subiecto ⁊ dr̄ subiecto nullo dicunt. ꝓ dō intelligūtur accidētia ꝑticularia q̄ inq̄tuz sunt accidentia sunt in subiecto: inq̄tuz vero ꝑticularia nō dicunt de subiecto q: nō habēt inferiora. ⁊ istox modox siue mēbrorū exēpla satis patēt in textu.

Quarto sciendū est q̄ substātie ꝑticulares ⁊ accidētia particularia diuersimode ꝑticularisant ⁊ indunduant: quia ꝑticulares sube ꝑticularisant ⁊ indunduant ꝓ materiā q̄ est ꝓncipiū indunduationis: ⁊ sic ille sube indunduant ꝓ aliqđ de suo gñe. Et q: differūt a suis spēbus ꝓ ꝓncipiū indunduationis: ideo talia indundua de gñe sube ꝓ aliqđ de suo gñe a suis vl'ibus differūt. Sed accidētia particularia ꝑticularisant ꝓ indunduatōez sui subiecti: q: capiūt vnitatē ⁊ pluralitatē numeralē ab vnitate et pluralitate sui subiecti: q: suum subiectū nō est de suo gñe: nō nō indunduant ꝓ aliquid sui gñis: nec ꝓ aliqđ sui generis differt a suis vl'ibus: sicut sube indundue. vñ ex predictis ptz q̄ ꝓ hanc diuisionē cognoscit dīa eox q̄ ponūtur in ꝓdicamētis sube ab bis q̄ ponuntur in ꝓdicamēto accidentiū: et tā cognoscitur differetia eox q̄ ponūtur in ꝓdicamēto eodē. s.

penes vniuersale ⁊ particulare: ⁊ ideo habēt ad quod hec diuisio est vtilis.

Sed contra ꝓdicta arguit. ¶ Primo sic. quicqđ dicit dr̄ de subiecto est in subiecto: cū dicit de ꝓsupponat esse in: ergo nulla dicūt de subiecto q̄ nō sunt in subiecto: vt dr̄ in ꝓmo membro. ¶ Scdo sic. Omne subiectū ꝓus est illo cuius est subiectū: sz inferi nō est ꝓus suo supiori. g̃ nō est subiectū sui supiōris. ꝓ oīs dici de subiecto nō ē dici de inferiori. ¶ Tertio sic. Aliqs hō est suba ꝑticularis: ⁊ tñ dr̄ de subiecto. i. dr̄ suo inferiori: vt dicendo. sortes est aliqs hō vel aliqs hō est superius ad sortē. g̃ male dr̄: q̄ suba ꝑticularis non dicit dr̄ subiecto nec ē in subiecto ¶ Quarto sic Omne qđ est in subiecto est in cētia vel esse subiecti: sz accidens vle nō est intra essentiā subiecti: cū nō sit de essentia eius nec de esse: cuz esse rei alicne nature non ꝓmisceat: nigit accidentia vl'ia nullo modo sunt ī subiecto. ¶ Quinto sic Omis forma cōicabilis dr̄ de subiecto hoc est de inferiori: sz accidētia ꝑticularia sunt forme cōicabiles: cū omis forma sit cōicabilis: ergo illa accidentia dicunt dr̄ subiecto qđ est contra quartum membrum.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmū dicit q̄ si capiat semp eodē modo subiectū: tūc verū est q̄ quicqđ dr̄ de subiecto hoc ē de inferiori ē in subiecto. i. inferiori. Sed capiēdo subiectum diuersimode vt accipit in istis mēbris: tūc nō oē q̄ dr̄ dr̄ subo b est de inferiori ē in subo accidētis qđ ē eius ꝓpletū ⁊ ꝑfectū eīus actu qđ est cā ⁊ occasio alteri⁹ existentis in eo: sicut bō est cā albedinis existētis in eo. ¶ Ad scōm dr̄ q̄ licz subiectū accidētis sit nāliter ꝓus eo cuⁱ⁹ est subiectū: nō tñ subiectū alicuⁱ⁹ supiōris: ⁊ isto modo capit hic subiectū in diffinitiōe dici de subiecto ¶ Ad tertium dr̄ q̄ hz aliqs hō ꝓdicatōe spēi ⁊ cōsiderādo ipm ex pte nature ꝺcte dicat de sorte vt dr̄ inferiori: nō tñ ꝓdicatōe indundm ⁊ cōsiderādo ipsuz ex pte signi cōtrahētis naturaz: sed hoc mō dicendo. sortes est aliqs hō ꝓdicat idez realiter de seipso ⁊ nō supius de inferiori. ¶ Ad quartū dr̄ q̄ hz accidēs nō sit in essentia subiecti tanq̄ ꝓncipiū eius eētie: tñ ꝓ inhērētiā dr̄ esse in eētia subiecti et ꝓtī vt est ī toto cōposito ⁊ sub esse ipsi⁹: sz tñ p se ⁊ ꝓmo modo nō iberet eētie vel esse: sz tota cōpositio: hz q̄ñ q̄ rōne materie: ⁊ q̄ñq̄ rōne forme. ¶ Ad quintuz dr̄ q̄ hz oīs forma sm se accepta sit cōicabilis: nō tñ forma accepta ⁊ indunduata ꝓ subiectū eius: sz est icōicabilis: nō accidēs ꝑticulare eo q̄ ꝑticulare nō ē cōicabile nec dr̄ de subiecto

Quādo alterū de altero ꝓdicat vt de subiecto quecūqz de eo qđ ꝓdicat dicūtur omia de subiecto dicunt: vt sortes est hō: hō ē aīal. ergo sortes ē aīal. Diuersoz generū ⁊ nō subalternatiz positoz diuerse sunt species et differētie: vt aīalis ⁊ scientie q̄ sunt diuersa genera. differētie cuī aīalis sunt rationale irrationale. Diuidit enī ꝓ has differētias: vt aīaliū aliud ratiōale aliud irrōnale. differētie autez scientie sunt naturale morale ⁊ sermotionale. Diuidit enī scientia ꝓ has differētias vt scientiarū alia naturalis: alia moralis: alia sermotionalis.

¶ Postq̄ auctor: supius posuit duas diuisiones valētes ad cognoscendū dīas dicibiliū unt se tā pombiliū in ꝓdicamēto q̄ nō pombiliū. hic ꝓsr ponit duas regulas antepdicamētales valēres ad cognoscendū ordinē illoz q̄ in ꝓdicamēto ponūt: ⁊ q: ꝓus ē cognoscere ordinē dicibiliū respectu vni⁹ ꝓdicamēti qđ docet ꝓ ꝓmā regulā q̄ cognoscē ordinē ipsoz respectu diuersoz ꝓdicamētox qđ fit ꝓ scōam regulā. ō ꝓmeter ꝓponit ꝓmā istaz regulaz q̄ talis ē. Qñ alterū de altero ꝓdicat vt de subiecto q̄cūqz de eo q̄ ꝓdicat dicit oīa de subiecto dīr. vt si sortes ē hō ⁊ aīal ꝓdicet de hoīe etiaz ꝓdicabit de

Primo sciēdū ē q̄ ista regula (sortes ꝓ illō qđ ꝓdicat siue ꝓ ꝓdicatū intelligit supius hīs modū ꝓdicādi alicuⁱ⁹ ꝓdicabilis: ⁊ ꝓ subiectū intelligit inferi⁹ alicuⁱ⁹ superioris. ō sensus regule ē. Qñ aliqđ supius ꝓdicat de suo inferiori q̄cūqz ꝓdicanⁱ⁹ eētialr de illo supiori etiā ꝓdicāt de inferiori ei⁹. Cuiⁱ⁹ rō ē: q: supius actualiē includit in suo inferiori: ō q̄cūqz insunt tali supiori ⁊ de ipo ꝓdicāt eētialiter sūt etiā actualiē in suo inferiori ⁊ dr̄ illo actu aliter ꝓdicanⁱ⁹: ⁊ si ꝓmū supius eētialiē ꝓdicet

de suo inferiori etiã sua supiora ꝓdicabũt̃ eẽntia liter. ⁊ si accidentaliter etiã sua supiora ꝓdicabuntur accidẽtaliṫ de suo subiecto. Et p hoc ꝑz q̃ ista regla valet ad cognoscẽdũ ordinẽ dicibilium in vna linea ꝓdicamẽtali ⁊ quõ de se oĩa sup̃iora aliqm̃ gñis sunt supiora suay spẽruz ⁊ etiam que predicabilia possunt de se inuicem predicari

3. **Secundo** sciendũ est q̃ fm istã reguꝫlaz debẽt obseruari due cõditiones. Prima ẽ q̃ ꝑma ꝓpositio sit directa et ordinata siue sit ibi cẽntialis ꝓdicatio siue accidẽtalis. Optz etiã ibi aliqđ supiꝰ ꝓdicari fm ordinẽ aliciꝰ q̃ndoq̃z ꝓdicabilũ. Secda cõditio est q̃ in scda ꝓpositõe sit ꝓdicatio essentialis ⁊ directa: de recto cum hic nõ arguit̃ p regulã. vt hõ ẽ aĩal. aĩal est asinꝰ. g̃ hõ est asinꝰ: q̃ in scda propositiõe nõ est essentialis ꝓdicatio cũ inferiꝰ nõ ꝓdicet essentialiṫ de suo supiore: qđ tñ hic requiritur, ꝓt hoc reducẽdo talẽ ordinẽ ad silogismũ. scda ꝓpositio fit maior in ꝑma figura: ⁊ illa dz esse vlis temp actualiter vt virtualiṫ. ⁊ nõ esset virtualiṫ vlis nisi cẽt ibi ꝓdicatio essentialis. Et tenet etiã ista regla i negatiuis suppositorũ q̃ ꝑma ꝓpõ sit affirmatiua quã oz fieri minorẽ in ꝑma figura. ⁊ i scda ꝓpõne ꝓdicatũ negat cẽntialiṫ de ꝓdicato ꝑme. vñ sequit̃. Socrates est homo. homo nõ est asinus. ergo Socrates nõ est asinus.

3. **Tertio** sciendũ est q̃ scda regula añ predicamẽtalis talis est. Diuersoꝝ generuꝫ ⁊ nõ subalternatuꝫ positorũ diuerse sunt species ⁊ dñe. Cuiꝰ rõ est. q: spẽs ⁊ dñe alicuiꝰ gñis essentialiter descẽdũt a suo genere ⁊ dicũt eandẽ essentiã cũ ipo. ſz diuersa genera essentialiter differũt: ergo spẽs dñe includũt essentias oppositas illoꝝ generũ ⁊ p cõs diuersoꝝ generuꝫ ⁊ nõ subalternatiꝝ positoꝝ diuerse sunt species ⁊ dñe. ⁊ p hoc ꝑz q̃ ista regula valet ad sciendũz quomõ sub diuersis ꝓdicamẽtis debẽt ordinari diuerse species: ⁊ quomodo essentie predicamentoꝝ sunt impermixte.

2. **Quarto** sciendũ est q̃ genera subalternatim posita dicũtur quoꝝ vnũ essentialiter ẽ sub alio sicut corpus ⁊ aĩal. ⁊ p oppositũ illa dicũtur nõ subalternatim posita quoꝝ vnũ non ꝓtinetur sub alio essentialiṫ: vt sunt substãtia et q̃litas: ⁊ in hac regula dicũtur nõ subalternatiꝝ posita ad oĩam genuꝫ subalternatim positorũ q̃ ipsoꝝ possunt esse eedẽ species ⁊ differẽtie. sicẽ species animalis sunt species corporis ⁊ etiam substantie. licet nõ sint immediate respectu illoꝝ generuꝫ. ⁊ similiter differentie animalis ex consequenti sunt differentie ordinationis substantie. sed genera posita non subalternatim nõ possunt ex ꝓsequenti habere easdẽ differentias nec species ꝓpter causam prius dictam

Sed contra predicta arguit̃. Prio sic. Nõ sequit̃. sortes ẽ bõ. bõ ẽ spẽs. igit̃ sortes ẽ spẽs ⁊ tñ ibi arguit̃ p primã regulam. ergo illa non est bene assignata ¶ Scdo sic. nõ sequit̃ p illã regulã. hõ ẽ albus albũ est accidẽs. ergo hõ est accidens. ⁊ tamen arguit̃ fm cõditiones regule ꝑme. ergo non est sufficiẽs ¶ Tertio sic. substantia ⁊ q̃ntitas sũt diuersa genera: ⁊ tñ corpus est spẽs vtriusq̃. ergo male dz in scda regula. diuersoꝝ generuꝫ sunt diuerse spẽs. ¶ Quarto sic. animal et scia sunt diuersa genera non subalternatim posita: ⁊ tñ ip̃soꝝ est eadẽ dñia. s. rõnale qđ est dñia hominis q: diuidit aĩal: ⁊ etiã scientiã q: scientia diuiditur p scientiã rõnalẽ ⁊ realẽ. ergo diuersoꝝ generũ nõ sunt diuerse dñe ¶ Quinto sic. Intellectuũ est dñia bonis ⁊ etiã angeli. ⁊ tñ hõ ⁊ angelus nõ continẽtur sub eodẽ genere: ſz sub diuersis q: hõ ꝓtinet sub corpe ⁊ ãgel̃ⁿ est substãtia icorporea. ergo diuersoꝝ generum est eadem differentia.

Ad argumenta in oppositum. Ad primũ istorum dicitur q̃ ibi non arguitur per regulam. quia in hac propositione. homo est species non est predicatio essentialis. quia intentiones secũde non predicantur de primis essentialiter: sed accidentaliter solum eo q̃ dicunt respectus accidentales qui accidunt rebus prime intentionis. Et eodem modo diceretur de ista. homo est substantia. substantia est genus. ergo homo est genus: ⁊ sic de alijs. ¶ Ad secundum dicit̃ q̃ album in predicato prime propositionis: ⁊ in subiecto secunde differenter tenetur: quia i prima album tenetur contractum ad subiectũ fm q̃ dicit totum esse eius. In secunda vero tenet̃ sub ꝓpria rõe eius ⁊ non inq̃tũ dicit esse per respectum ad suũ subiectũ. ideo in illa secunda, ꝓpositione non predicatur aliquid de predicato prime formaliter accepto sicut tenebat in prima: ⁊ ideo non arguitur per primam regulam: sed commutatur fallatia accidentis ¶ Ad tertium dicitur q̃ corpus non est species substantie ⁊ q̃ntitatis: capiendo corpus vnuoce. ſz capiendo equuoce tantum prout corpus est substantia q̃ potest suscipere tres dimensiones est species substantie ⁊ fm q̃ importat actu illam dimẽsionẽ. s. logitudinẽ. latitudinẽ. ⁊ ꝓfunditatẽ est spẽs q̃ntitat]. ⁊ si tenet̃ equuoce ñ ẽ vna

species sed diuerse. ¶ Ad quartuz dz q̃ rõnale nõ est eadẽ differẽtia vt est dñia aĩalis ⁊ scientie q: nõ tenet̃ vniuoce sed equoce. q: fm q̃ dicit formã qua possumus vti rõne est dñia aĩalis. ⁊ fm q̃ dicit sciam q̃ est de entibus rõnis: vt dñia scientie. ¶ Ad q̃ntuz dz q̃ intellectiuã nõ reperitur equaliter in homine ⁊ in angelo: nec sunt intellectus hominis ⁊ angeli in equali gradu perfectionis: cũ intellect̃ angeli sit ꝓfectior cẽntia liter intellectu hois. tõ intellectiuz dz de ipsis analogice ⁊ nõ vniuoce. tõ nõ est dñia eadem.

Duũ q̃ scdz nullã cõplexionẽ dicũt̃ singulũ aut significat substãtiã: aut qualitatẽ: aut q̃titatẽ: aut ad aliqđ: aut agere: aut pati: aut vbi: aut q̃n aut situm cẽ: aut habere. Est enĩ substatia vt exẽplariter dicatur: vt hõ ⁊ equꝰ. Quantitas vt bicubitũ tricubitũ. Ad aliqđ vt duplus triplũ. Qualitas vt albedo nigredo. Vbi vt in loco esse. Quãdo vt heri fuisse: cras fore. Sitꝰ vt sedere iacere. Habere vt armatũ esse: calciatuz esse. Agere vt secare vrere. Pati vt secari vri. His habitis dicenduz est de vnoquoq̃ ꝓdicamentoꝝ: ⁊ primo de substãtia cum sit prior alijs ꝓdicamẽtis

3. Post. ꝓ actor determiãnt de antepredicamẽtis q̃ necessario requirũtur ad cognitionẽ ꝓdicamentoꝝ. hic ꝓñr incipit determiare de ꝓdicamẽtis: ⁊ q: cognitio gñalis ⁊ cõfusa ꝓcedit in nobis cognitionẽ spãlem ⁊ distinctã. tõ determinat de ipsis in gñali primũ ꝓ in spãli ꝓmittẽs talẽ diuisionẽ. Eorum q̃ dicunt fm nullã cõplexionẽ. i. vnũqđq̃ dicibilũ incõplexorũ singulum aut significat substam. aut q̃tatẽ. aut q̃litatẽ. aut ad aliqđ. ⁊ sic de alijs. ⁊ de q̃libz istoꝝ satis patẽt exẽpla in textu. Vñ ꝑz q̃ ista diuisio nõ est vnũ antepred. camẽtuz: q: nõ ꝓcedit determiãtionẽ ꝓdicamentoꝝ: sed determiãt de predicamẽtis in gñali distinguẽdo ipsa ⁊ exemplificãdo de quolibet ipsorum.

3. **Primo** sciendũ est q̃ dicibile incõplexum accipit̃ dupliciṫer. vno modo ꝓ oĩi illo qđ significat̃ p vnã vocẽ incõplexaz vt capit̃ in ꝑma diuisione antepredicamẽtali: isto modo nõ capit̃ hic: q: multa dicibilia hoc modo incõplexa sunt q̃ nõ ponũtur in aliquo ꝓdicamento. vt chimera ⁊ multa alia entia rõnis. Alio modo capit̃ ſpãliter solũ ꝓ dicibili incõplexo ordinabili in gñe. ⁊ hoc modo sumit̃ dicibile in ista diuisione fm q̃ significat subam q̃titatez ⁊c. ꝓ hoc q̃ dicit significat dat intelligere q̃ hic nõ cõsiderant res sub rõne entis: nec hoc modo ordinant in ꝓdicamẽtis: ſz ꝓsiderãtur ille voces ꝓ quas significant. Et suo tali cõsideratiõe ordinant res in ꝓdicamento.

Secundo sciendũ est q̃ ad hoc q̃ aliqđ sit ordinabile i gñe q̃tuor cõditiones requirunt̃. Prima est q̃ tale dicibile sit vnũ formaliṫer ⁊ vtualiter: q: si esset equo cũ essent plura dicibilia ⁊ possent ordinari i diuersis ordinib? siue in diuersis ꝓdicamẽtis ⁊ ꝓpter hoc equoca vt equoca sunt nõ ordinant̃ i ꝓdicamẽto. Secda cõditio ẽ q̃ tale dicibile sit i cõplexũ: q: si eẽt cõplexũ fm diuersas ptes ei? eẽnt in diuersis ꝓdicamẽtis vel in diuersis locis eiusdez ordinis: sicut ptz de diffinitõe. gen? cum pon̄t in recta linea: dñia ꝙ in linea laterali. et ꝓpter hãc rõnẽ cõplexa nõ ponũtur in gñe fm se vt cõplexa sunt: ſz fm suas ptes solũ: vel mq̃tuz sumũtur ꝓ vno incõplexo. Tertia cõditio est q̃ tale dicibile sit ens reale ⁊ q̃ habeat ordinẽ certuz in reb? ⁊ ꝓpter hoc entia rõnis vt chimera ⁊ hircocerꝰ ⁊ silia. nõ ponũtur in ꝓdicamẽtis. Quarta cõditio est q̃ tale dicibile sit vle vel ptciulare: q: ordinatio fm sub ⁊ sup̃fit fm rationes vlis vel ptcularis: sic q̃ particulare ponitur sub: ⁊ vniuersale supra: ⁊ propter hoc deus nõ ponit̃ in ꝓdicamento. nõ enĩ est vlis q: nõ possunt esse plures dij: nec particularis: cũ nõ habeat aliqđ supius vniuocum. Et p hoc ꝑz q̃ id qđ dicit̃ in ꝑtti diuisionis est dicibile incõplexuz ordinabile in gñe.

Tertio sciendũ est q̃ huius diuisionis sic habeat̃ sufficientia: q̃ oĩe dicibile ordinabile in genere: vel dicit ens p se vel in alio. si ꝑmũ: sic est substãtia. Si secõm: hoc dupliciter: vel est ens absolutũ vel respectiuũ. Si absolutum: hoc est dupliciṫer. vel cõsequit̃ substantiã gña materie: ⁊ sic est q̃ntitas: vel gña formꝰ: ⁊ sic est qualitas. Si respectiuũ hoc est dupliciṫ

ter: vel sumit a respectu substantie ad aliqđ extrinsecū: vel a respectu alicui⁹ extrinseci ad substantiā. Si primus ẽl. sit duplr. vel dicit respectū partiū substātie ad suū totū ⁊ ad locuz: ⁊ sic est situs: vl dicit respectū simplicē substātie ad aliqđ extrinsecū ⁊ hoc triplr. Quia vel oritur a forma: ⁊ sic est actio, vel oritur a materia ⁊ sic est passio, vel a toto cōpositorz sic est aliqđ. Si vero dicat respectū extrinsecū ad substantiaz hoc est duplr. vel tale extrinsecū est adiacēs ⁊ applicatum simul: ⁊ sic est habit⁹. vel adiacens tātum ⁊ hoc est duplr. vel adiacet rei in motu ⁊ sic est quādo, vel in quere: ⁊ sic est ubi. ⁊ p hoc habeķ qđ tantū decem sunt predicamenta.

Quarto sciendū est qđ p̄dicamentū est gen⁹ generalissimuz respectu alicuius coordinationis vel est ipsa tota coordinatio. ⁊ dicit predicamentū de p̄dicari ⁊ metiori⁹. qz est mēsura oim aliorz q̄ sunt i tali genere. vel etiā qz in se vel sub se colligit oia p̄dicata eiusdē generis: ⁊ sicut ptz i diffinitiōe p̄dicamēti: predicamentū pōt accipi duplr: ⁊ vtroq; mō tantū decē sunt p̄dicamēta: qz si sit maķ primo modo, p genere ġnalissimo tm̄ decez sunt genera ġnalissima: ⁊ qz coordinationes p̄dicamentales distinguńt p generalissima q̄ sunt p̄ma principia formalia illarū coordinationū: igitur si secūdo modo sumaķ pro tota coordinatiōe erunt decē predicamenta solum.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. ens est dicibile ⁊ incōplexū ⁊ similr res, aliqđ, vnū, verū, bonuz, q̄ sunt trāscendēta. ⁊ tm̄ nō ponūtur in aliquo p̄dicamēto: cū ens sit cōmun⁹ quolibet p̄dicamēto. ġ̄ ista diuisio nō valet. ¶ Secōdo sic. deus est in predicamēto: ⁊ tm̄ nō est in aliquo istorz. ġ̄ diuisio mala. antecedēs ptz: qz oīne particulare dicibile incōplexū ponit in p̄dicamēto: sed deus est quoddā particulare cū sit vnū ens in nūero: sed vnum in numero ⁊ particulare idez sunt: ergo. ¶ Tertio sic. genus ⁊ spēs sunt dicibilia incomplexa. ⁊ tm̄ nō ponūtur in aliquo istorū predicamētorz: igitur. ¶ Quarto sic. isti termini incōplexi, ppositio ⁊ oro sunt dicibilia incōplexa ⁊ ordinabilia in genere: qz ppositio est spēs respectu oronis. ⁊ tm̄ nō sunt in aliquo istorz predicamentorz. ¶ Quinto sic. materia ē dicibile incōplexū ⁊ ens realc: ⁊ sibi conueniūt p̄ditiones ordinabilitū: ⁊ tm̄ nō ponit in aliquo istorz. ġ̄ nō sufficiēter enūerauit h̄ p̄dicamenta.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū istoruz dr qđ ens ex pte vocis sit vnū dicibile q̄dāmodo. tm̄ ex parte significatorum eius nō est vnum dicibile: sz multa dicibilia: qz ipsius acceptū in cōi nō est vniuocū: igit nō ponit in aliq̄ vno p̄dicamēto: sz p̄m diuersa significata eius ponit in diuersis p̄dicamētis: simili⁹ dicendum est de alijs trāscendētib⁹. ¶ Ad secōm dr qđ licz deus sit vnū in nūero qz est indiuisibilis. nō est tm̄ quoddā particulare: qz particulare dicit partez alicui⁹ totius. deus aūt sub nullo toto cōtinet, ⁊ licz vnū in numero ⁊ particulare in aliquo sint idē realiter: nō tm̄ sunt idez formaliter: sz differunt rōne: vt dictū est. ¶ Ad tertiū dr qđ sz genus ⁊ species de mālī significato coz dicāt ens reale aliqđ: tm̄ ġ̄tū ad sua formalia significata iportāt entia rōnis a q̄bus sumūtur mētiones secūde. ⁊ illi respectus nō sunt entia realia. ido gen⁹ ⁊ spēs nō ponūtur p se in predicamēto. ¶ Ad quartū dicit qđ sz isti termini, ppositio ⁊ oro ex pte vocis sint dicibilia incōplexa: tm̄ ex pte significatoz sunt dicibilia cōplexa: ⁊ qz b nō cōsiderauit voces tm̄: sed capiunt voces, p reb⁹ significatis. ido ppō ⁊ oro ⁊ alia q̄ iportāt dicibilia cōplexa nō sūt in p̄dicamēto. ido male ponit buridan⁹ vndecimū predicamentū. s. sigm ad reponēdū oia signa vl entia rōnis. ¶ Ad q̄rtū dr qđ sz materia sit ens reale reductiue ⁊ p modū principij: nō tm̄ ē ens incōplexū. ido p se nō ponit in p̄dicamēto. sz bñ ponit reductiue i p̄dicamēto substantie: ⁊ p modum principij substātie corporee eo modo quo ipsa est ens

Substātia aūt diuidit p primā et secundā. Prima substātia est q̄ ppie principaliter ⁊ maxime substare dicit Vel prima substātia ē q̄ neq; in subiecto ē neq; de subiecto dr: vt aliquis homo: aliqs equus

¶ Postq̄ auctor determiauit de decez predicamētis in ġ̄ali. hic p̄sr determiat de ipsis i speciali. Et qz suba est p̄or accidēt⁹ natura diffinitiōe ⁊ tpe ⁊ est cā oīz accidētiū i triplici genere cause. s. efficiētis: mālis: ⁊ finalis. Et cā naturaliter p̄cedit suū effectū. ido p̄us auctor determinat de suba q̄ de accidēt⁹ ipsam p̄mo diuidēs p p̄mā ⁊ secūdaz subam. Cui⁹ diuisiōis sic h̄ sufficiētia: qz oīs suba vel p se p̄mo substat accidēt⁹ vt suba particularis: ⁊ sic est suba p̄ma vel secundario substat accidēt⁹ vt substantia vlis: ⁊ sic est secūda suba. ⁊ p h̄ ptz q̄ nō sunt plures nēde tres aut q̄ttuor sube: sz solū due. s. p̄ma et secūda: eo q̄ oīs suba vel est particularis vl vlis: sz oēs vles sube secōo substāt accidēt⁹ p h̄ q̄ sūt in p̄mis. Particulares vo p̄mo ⁊ p se substāt.

Primo sciendū est q̄ suba triplr accipitur. vno mō vt est p̄ma ⁊ perfectior ps entis: sic est de cōsideratōe methaphisice. Secōo mō vt est gen⁹ ⁊ p̄cipū primū oīm. Tertio mō accipit vt est p̄mū subiectū oīm accidētiuz: ⁊ istis duob⁹ modis cōsiderat a logico p̄cipali⁹: tm̄ vt est subiectū accidētiuz q̄ distinguitur inter se p̄m diuersos modos p̄dicādi o p̄ma suba. ideo hic cōuenienter diuidit p p̄mā ⁊ secōam m̄ptū est subiectū accidētiū ⁊ diuersimode substat ipsis q̄ diuideret sub rōne generis in suas spēs.

Secundo sciendū est q̄ nomē sube a duob⁹ sumit. Primo modo a p se cēndo: ⁊ sic sumit a, ppio esse sube qđ est esse p se ⁊ absolutū: ⁊ b mō suba vniuoce dr de oībus substātijs ⁊ est gen⁹ ipsarū. Alio mō sumit a substādo: ⁊ sic sumit ab esse respectuo sube q̄ est in potētia ad substādū accidēt⁹. ⁊ isto mō suba p̄us dr de substātijs particularib⁹ q̄ p̄cipaliter substāt accidēt⁹ q̄ de substātijs vlibus q̄ secūdario substāt. et qz b diuidit suba m̄ptū bz substare accidēt⁹. ⁊ vt sic p̄us dr de p̄mis substātijs q̄ de secōis. ido ista diuisio est diuisio analogi in sua analogata. Et h̄ nō est qđ p̄us suba diuidit q̄ diffiniat: qz echuocū p̄us

Tertio est diuidendū q̄ diffiniendū.

sciendū est q̄ suba p̄ria vno mō sic diffinit. Prima suba est q̄, ppie p̄cipaliter et maxime substare dr. In qua diffinitiōe p illud relatuū q̄ subintelligit suba loco ġ̄ris diffinisi. ⁊ ponit, ppie ad dr̄iam accidentiū in q̄bus bz vnū aliquo mō substet alteri sicut superficies albedini. tm̄ b nō est ppie ⁊ tanq̄ subiectū p̄ncipale ⁊ p se subsistēs sicut p̄ma suba. Deinde ponit p̄cipaliter ad dr̄iam secōaz subaz q̄ min⁹ principaliter ⁊ secōario substāt accidēt⁹. Tertio ponit maxime ad dr̄iam speciez o ġ̄is suba q̄ magis principaliter videnť substare q̄ genera. sed ad huc p̄ria suba plurib⁹ substat q̄ illa spēs: qz q̄libuscūq; substat spēs: substat individuū ⁊ vltra hoc ipsi species. ⁊ ponit substare ad explanāduz esse suba q̄ est susceptiua accidentiū.

Quarto sciendū est q̄ aliter diffinit p̄ma substātia q̄ nec est in subiecto nec de subiecto dicit: vt aliqs homo aliqs equus. In qua diffinitiōe intelligit genus diffinitū. s. substantia. deinde dicit q̄ nec est in subiecto ad dr̄iam accidentiū q̄ sunt in subiecto, deinde tres aut q̄ttuor sube: sz solū due. s. p̄ma et secūda: eo q̄ oīs suba vel est particularis vl vlis: sz oēs vles sube secōo substāt accidēt⁹ p h̄ q̄ sūt in p̄mis. Particulares vo p̄mo ⁊ p se substāt.

Primo sciendū est q̄ suba triplr accipitur. vno mō vt est p̄ma ⁊ perfectior ps entis: sic est de cōsideratōe methaphisicē. Secōo mō vt est gen⁹ ⁊ p̄cipū primū oīm. Tertio mō accipit vt est p̄mū subiectū oīm accidētiuz: ⁊ istis duob⁹ modis cōsiderat a logico p̄cipali⁹: tm̄ vt est subiectū accidētiuz q̄ distinguitur inter se p̄m diuersos modos p̄dicādi o p̄ma suba. ideo hic cōuenienter diuidit p p̄mā ⁊ secōam m̄ptū est subiectū accidētiū ⁊ diuersimode substat ipsis q̄ diuideret sub rōne generis in suas spēs.

Secundo sciendū est q̄ nomē sube a duob⁹ sumit. Primo modo a p se cēndo: ⁊ sic sumit a, ppio esse sube qđ est esse p se ⁊ absolutū: ⁊ b mō suba vniuoce dr de oībus substātijs ⁊ est gen⁹ ipsarū. Alio mō sumit a substādo: ⁊ sic sumit ab esse respectuo sube q̄ est in potētia ad substādū accidēt⁹. ⁊ isto mō suba p̄us dr de substātijs particularib⁹ q̄ p̄cipaliter substāt accidēt⁹ q̄ de substātijs vlibus q̄ secūdario substāt. et qz b diuidit suba m̄ptū bz substare accidēt⁹. ⁊ vt sic p̄us dr de p̄mis substātijs q̄ de secōis. ido ista diuisio est diuisio analogi in sua analogata. Et h̄ nō est qđ p̄us suba diuidit q̄ diffiniat: qz echuocū p̄us

Tertio est diuidendū q̄ diffiniendū.

sciendū est q̄ suba p̄ria vno mō sic diffinit. Prima suba est q̄, ppie p̄cipaliter et maxime substare dr. In qua diffinitiōe p illud relatuū q̄ subintelligit suba loco ġ̄ris diffinisi. ⁊ ponit, ppie ad dr̄iam accidentiū in q̄bus bz vnū aliquo mō substet alteri sicut superficies albedini. tm̄ b nō est ppie ⁊ tanq̄ subiectū p̄ncipale ⁊ p se subsistēs sicut p̄ma suba. Deinde ponit p̄cipaliter ad dr̄iam secōaz subaz q̄ minus principaliter ⁊ secōario substāt accidēt⁹. Tertio ponit maxime ad dr̄iam speciez o ġ̄is suba q̄ magis principaliter videnť substare q̄ genera. sed ad huc p̄ria suba plurib⁹ substat q̄ illa spēs: qz q̄libuscūq; substat spēs: substat individuū ⁊ vltra hoc ipsi species. ⁊ ponit substare ad explanāduz esse suba q̄ est susceptiua accidentiū.

Quarto sciendū est q̄ aliter diffinit p̄ma substātia q̄ nec est in subiecto nec de subiecto dicit: vt aliqs homo aliqs equus. In qua diffinitiōe intelligit genus diffinitum. s. substantia. deinde dicit q̄ nec est in subiecto ad dr̄iam accidentiū q̄ sunt in subiecto, deinde ponit. nec de subiecto dr. ad dr̄iam secūdaz substantiarū q̄ licet nō sint in subiecto tm̄ o subiecto dicūtur. Prima eīm substātia bz q̄ sit suba ⁊ q̄ sit prima. in q̄tū eīm suba q̄uenit cū secūdis substātijs: ⁊ sibi q̄uenit nō esse in subiecto: quia hoc est cōe oi substantie. sed in q̄tū prima ē nō bz inferiora sub se: nec dicit de subiecto. ⁊ per h̄ differt a secūdis substātijs. Et in ista diffinitione explicat p indiuiduū vagum: vt alijs homo, alijs equus. magis q̄ p indiuiduū determinatū: eo q̄ indiuidua determinata vt determinata sunt p̄dicōes indiuiduāres sunt ab arte relinquēda. ⁊ p hoc ptz diuisio substātie ⁊ diffinitiones primi membri eius.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. vbi est eqlitas ibi nō est p̄mū nec secōm: sz substantia equaliter dicit de ambab⁹ substātijs: cū sit gen⁹ ipsarum. ġ̄ male hic diuidit p p̄mā ⁊ secōam ¶ Secōo sic. Unū membruz huius diuisionis p̄dicat de alio q: secōa p̄dicat de p̄ma. ġ̄ p̄ma ⁊ secūda nō opponūtur: ġ̄ ista diuisio nō datur p opposita. ¶ Tertio sic. materia p̄ma p̄cipaliter substat q: subst it forme subali. ⁊ p̄ria suba solū substat accidētibus. ⁊ tm̄ nō est p̄ma suba. ġ̄ illa diffinitio cōuenit alijs a diffinito. ¶ Quarto sic. oīs passio q̄ realiter q̄uenit plurib⁹ indiuiduis cōuenit ipsis realiter rōne alicui⁹ cōis in q̄ q̄uenit: sz substare ē passio cōis oībus substātijs p̄mis. ġ̄ q̄uenit ipsis rōne alicui⁹ suppositoris ipsarū. sz tale suppositum nō est nisi secōa suba. ġ̄ substare p̄us q̄uenit secōe sube ⁊ p̄cipaliter q̄ p̄me ¶ Quinto sic. diffinitio p̄me sube solū datur per negationē. ġ̄ nō sufficiēter nam diffinitum explicat. ergo nō est sufficiens.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dicit qđ sz suba vt dr a p se cēndo dicat eqliter de oībus substātijs ⁊ vniuoce: nō tm̄ vt dr̄a substando: ⁊ isto mō diuidit hic. ¶ Ad secōm dr qđ licz secōa suba ⁊ p̄ma sm id qđ sunt non opponant ⁊ secōa p̄dicet de p̄ma: tm̄ secōm rōnez p̄mi ⁊ secūdi opponūt: ⁊ sic sunt membra diuisionis. ¶ Ad tertiū dr qđ sz materia p̄ma, ppie ⁊ p̄cipaliter substet respectu forme subalis: nō tm̄ respectu accidentiū: sz totū cōpositum p̄cipali⁹ substat accidēt⁹: ⁊ materia ⁊ forma non substāt ipsis nisi ex p̄ti m̄ptū sunt i toto cōposito: ⁊ de tali substare accidēt⁹ solū intelligit i ista diffinitiōe. ¶ Ad quartū dr qđ sz substare q̄ p̄us cōuenit secōe substātie. s. substātie in cōi: sicut causa ⁊ forma q̄, q̄uenit talis passio. non

Universidad de Deusto
Biblioteca

tñ sibi primo cõuenit tanq̃ subiecto: sed illud p̃mus q̃uenit prime subē q̃ est ens seu subiectū cõpletū seu subsistens p̃ hoc q̃ nõ est in alio et q̃ est vltia ¶ Ad quintū dr: q̃ in scda diffinitione prime subē lz ponãtur due negatões: tñ ponũtur ad explicandū aliquã affirmationem. ibi cñ explicat q̃ ꝓma subā est prima in subsiãdo p̃ hoc q̃ non est in alio et q̃ est vltima in predicando: p̃ hoc q̃ non dr de subiecto. id est de inferiori et etiam prima pars est affirmativa.

Secũde substãtie sunt spẽs in quib⁹ sunt prime substãtie: et harũ spẽz genera vt hõ et aial. Est cuiz aliqs hõ in hoc qui ẽ spẽs et hõ in aiali qd est genus. Individua substãtie dicũt̃ prime substãtie: q̃ prio substant aliis Genera vo et spẽs corũ dicunt̃ scde substãte: q̃ scdo substant aliis: vt aliqs hõ dicit̃ grãmaticꝰ et currẽs et aial et [illegible] ergo homo dicit̃ grãmaticus currẽs aial et substantia. Itez ea q̃ dicuntur de subiecto oia p̃dicãtur noie et ratione: vt hõ p̃dicat̃ de sorte et de platone Sorzvo q̃ sũt i subiecto i plib⁹ qoz: neq̃z nomẽ neq̃z ratio p̃dicat̃ de subiecto vt [illegible] albedo vt [illegible] Ju aliqb⁹ aũt nomẽ nihil phibet p̃dicari de subiecto. ratiõe vo p̃dicari de subiecto ẽ impossibile: vt albũ p̃dicatur de subiecto: ratio vero albi nũ q̃ de subiecto predicatur

¶ Postq̃ auctor supernus determinauit de primo mẽbro diuisionis subē. s. de ꝓmis substantiis. hic p̃ñr determiat de scdo mẽbro. s. de secũdis substantiis dicens q̃ secũde substãtie sunt vlẽs vt genera et spẽs in quib⁹ sunt prime substantie: et dicũtur substantie vniuersales secunde eo q̃ tales substantie secũdario substant accidentibus nõ primo q̃ se sicut substãtie particulares. Cuius rõ est q̃ accidẽs fluit imediate a p̃ncipijs indiuidui: et subē vlẽs nõ includũt p̃ncipia indiuidui. ideo nõ ꝓmo substãt accidẽtib⁹ sz solũ ex p̃ncipijs inq̃tũ hñt cẽ in ꝓmis substantijs.

Primo sciendũ est q̃ substãtie vlẽs dupliciter cõsiderant̃. Uno modo q̃tũ ad esse essentiale ipaz: et q̃tuz ad hoc quod est p̃ se esse. et hoc mõ sunt priores substãtijs particularibus eo q̃ sunt cause formales ipaz: ipsis dantes esse nomẽ et rõnẽ. Alio mõ ꝓsiderãtur ꝑm esse existentie: et q̃tuz ad hoc qõ est substare accidentibus: et hoc mõ subē particulares precedunt vlẽs. Cuius rõ est. q̃ substantie vlẽs nõ habent esse existentie nec substare accidentib⁹: nisi ex consequẽti et ꝑm esse qõ hñt in ꝓmis substatijs: et iõ subē vlẽs q̃tũ ad existere et substare accidentib⁹ dicuntur secunde substantie.

Secundo sciendũ est q̃ secunde substantie diuersimode sunt in primis. et prime in secundis. prime eñ sunt in secũdis virtualiter et potẽtialiter tãtuz. sicut pars totius vniuersalis est in toto vlī et inferius in suo superiori: lz secũde substãtie sunt i primis actu et intellectu: q̃ sunt de intellectu et essentia primaz substãtiaz et solum habẽt cẽ existẽtie i ꝓmis substãtijs: nõ tñ capiũt illõ cẽ existẽtie a primis substãtijs: sed in genere cause efficientis et finalis causant̃ a causis extrinsecis sicut a prima causa et a natura: lz in genere cause formalis habent a scẽptis sicut sunt formẽ q̃dam et nõ habẽt ab alia cã formali et in gñe cause materialis quodãmodo et ꝑmquid accipiũt esse a primis que sunt materia in qua respectu ipsarum secundarum substantiarum

Tertio sciendum est q̃ ea que dicuntur de subiecto scz superiora aliquorum inferiorꝫ et ea que sunt in subiecto scz accidentia diuersimode predicãtur de suis subijcibilibus: q̃ superiora p̃dicãtur de suis inferioribus noie et rõne: et causa est q̃ illud dr predicari ꝑm nomẽ cui⁹ nomẽ de aliquo predicat seu verificatur. et illud dr p̃dicari rõne cui⁹ diffinitio vl essentia includit essentialr in inferiori: sed oñe superi⁹ ꝑm nomẽ eius verificat de inferiori et includit essentialr in diffinitione sui inferioris et etiam diffinitio eius conuenit suo inferiori. ideo omne superius essentiale predicatur nomine et ratione de suis inferioribus: et sic predicatur vniuoce. sz accidẽtia aliq̃ nec noie nec rõne de subiecto predicãtur. vt albedo et nigredo Alba vero nomine predicantur: sed non ratione: sicut album vel nigrum. et sic solum predicantur denominative de suis subiectis.

Quarto sciendũ est q̃ duplex est accidẽs. vnũ abstractũ q̃d importat formã accidẽtalẽ ꝑm se et non ꝑm inherentiã eius ad subiectũ: vt albedo. et tale accidens nullo mõ de subiecto p̃dicat̃. q̃ omne illud q̃d de alio predicat̃ debet dicere totũ esse eius. sed accidẽs abstractũ nõ dicit totũ esse sui subiecti sed importat̃ cũ precisione subiecti et sine inherentia ad ipsum: iõ nõ predicat̃ de subiecto nec noie nec ratione. Aliud est accidẽs concretũ quod importat formã cũ inherẽtia ad subiectũ: et tale de subiecto predicat̃ noie sed nõ rõne. Cuius causa est. q̃ p̃dicari rõne est essentialiter includi in rõne alterius. sed accidẽs cõcretũ non predicatur essentialr de suo subiecto nec includit essentialr in rõne sui subiecti. iõ nõ predicatur de ipso ꝑm rõem. et per hoc cognoscit differentia secundarũ substantiaz et accidentiuz respectu prime subē. secũde eñ substãtie predicãtur de ipsis vniuoce. accidẽtia vero denoiative tñ per hoc etiam cognosci potest quid est esse in subiecto: et quid dici de subiecto quẽadmodum diffinitione prime substantie ponuntur.

Sed contra predicta arguit̃. Primo sic. subē scdm̃ subsiãt scdario accidentibus. sed substantie vlẽs nõ subsiant accidentib⁹ cũ accidẽs solũ in individuo sit et solũ fluat a p̃ncipijs indiuidui. ergo subē vlẽs nõ sunt scdm̃ subē ¶ Scdo sic. substãtie vlẽs sunt ꝓres particularib⁹ et p̃ plus cõnent eis rõ subē. s. p̃ se esse q̃ indiuiduus. q̃ subē vlẽs debẽt dici ꝓme et nõ particulares. ¶ Tertio sic arguit̃. Gen⁹ generalissimũ dr de subiecto. s. de suis inferioribus: et tñ nõ predicat̃ rõne: q̃ non hz diffinitionẽ. ergo nõ oẽ supius p̃dicat̃ noie et rõne de inferiori ¶ Quarto sic. oĩs forma dãs esse alteri: dat etiã nomẽ sibi et p̃dicat̃ noie de ipso: sed accidẽs abstractũ est forma dãs cẽ suo subiecto. q̃ ꝑm nomen de subiecto predicatur. ¶ Quinto sic. de quocũq̃z p̃dicat̃ diffinitiõ p̃dicatur et diffinitio. ergo si accidens concretuz predicatur de subiecto: ergo et diffinitio eius. et p̃ cõsequens predicatur noie et ratione simul.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmũ istoꝝ dr q̃ lz substãtie vlẽs nõ prio et p̃ se subsiãt accidentib⁹. tñ subsiãt scdario vt sunt in primis subsiãtijs. et accidẽs q̃uenies ꝓmis substantijs

catur vniuoce. lz accidẽtia aliq̃ nec noie nec rõne de subiecto predicãtur. vt albedo et nigredo Alba vero nomine predicantur: sed non ratione: sicut album vel nigrum. et sic solum predicantur denominative de suis subiectis.

Quarto sciendũ est q̃ duplex est accidẽs. vnũ abstractũ q̃d importat formã accidẽtalẽ ꝑm se et non ꝑm inherentiã eius ad subiectũ: vt albedo. et tale accidens nullo mõ de subiecto p̃dicat̃. q̃ omne illud q̃d de alio predicat̃ debet dicere totũ esse eius. sed accidẽs abstractũ nõ dicit totũ esse sui subiecti sed importat̃ cũ precisione subiecti et sine inherentia ad ipsum: iõ nõ predicat̃ de subiecto nec noie nec ratione. Aliud est accidẽs concretũ quod importat formã cũ inherẽtia ad subiectũ: et tale de subiecto predicat̃ noie sed nõ rõne. Cuius causa est. q̃ p̃dicari rõne est essentialiter includi in rõne alterius. sed accidẽs cõcretũ non predicatur essentialr de suo subiecto nec includit essentialr in rõne sui subiecti. iõ nõ predicatur de ipso ꝑm rõem. et per hoc cognoscit differentia secundarũ substantiaz et accidentiuz respectu prime subē. secũde eñ substãtie predicãtur de ipsis vniuoce. accidẽtia vero denoiative tñ per hoc etiam cognosci potest quid est esse in subiecto: et quid dici de subiecto quẽadmodum diffinitione prime substantie ponuntur.

Sed contra predicta arguit̃. Primo sic. subē scdm̃ subsiãt scdario accidentibus. sed substantie vlẽs nõ subsiant accidentib⁹ cũ accidẽs solũ in individuo sit et solũ fluat a p̃ncipijs indiuidui. ergo subē vlẽs nõ sunt scdm̃ subē ¶ Scdo sic. substãtie vlẽs sunt ꝓres particularib⁹ et p̃ plus cõnent eis rõ subē. s. p̃ se esse q̃ indiuiduus. q̃ subē vlẽs debẽt dici ꝓme et nõ particulares. ¶ Tertio sic arguit̃. Gen⁹ generalissimũ dr de subiecto. s. de suis inferioribus: et tñ nõ predicat̃ rõne: q̃ non hz diffinitionẽ. ergo nõ oẽ supius p̃dicat̃ noie et rõne de inferiori ¶ Quarto sic. oĩs forma dãs esse alteri: dat etiã nomẽ sibi et p̃dicat̃ noie de ipso: sed accidẽs abstractũ est forma dãs cẽ suo subiecto. q̃ ꝑm nomen de subiecto predicatur. ¶ Quinto sic. de quocũq̃z p̃dicat̃ diffinitiõ p̃dicatur et diffinitio. ergo si accidens concretuz predicatur de subiecto: ergo et diffinitio eius. et p̃ cõsequens predicatur noie et ratione simul.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmũ istoꝝ dr q̃ lz substãtie vlẽs nõ prio et p̃ se subsiãt accidentib⁹. tñ subsiãt scdario vt sunt in primis subsiãtijs. et accidẽs q̃uenies ꝓmis substantijs etiã cõuenit ex p̃sequẽti secũdis substantijs que sunt in primis. vt q̃ Sortes est alb⁹: ex p̃sequenti homo dicitur albus et animal: et substantia.

¶ Ad scdm dr q̃ lz subē vlẽs sint priores primis q̃tũ ad esse essentie et q̃tum ad esse p̃ se: tñ sunt posteriores q̃tũ ad actũ substãdi accidẽtibus ¶ Ad tertiũ dr q̃ lz genus generalissimus nõ habeat ꝓpriã diffinitionẽ q̃dditatiuã qua p̃dicet de suis inferioribus: tñ includit essentialiter in rõne suoꝝ inferioꝝ. et etiã diffinitio notificãs essentiã eius cõuenit ipsis. iõ predicatur noie et rõne de suis inferioribus ¶ Ad quartum dr q̃ lz ois forma designata p̃ modũ totius det nomẽ suo subiecto et p̃dicet noie de ipso: nõ tñ forma designata p̃ modũ ptis: et cũ illa nõ dicat totũ esse subiecti. mõ accidẽs abstractum designatur p̃ modũ ptis ¶ Ad ꝗntũ dr q̃ lz diffinitio accidẽtis cõcreti p̃dicetur de suo subiecto denoiatiue: sicut ipsum accidẽs: nõ tñ predicat̃ essentialiter: ideo nõ predicatur rõne. diffinitio eñ debet cõuertibiliter et essentialiter mesure

Itẽ secũdarũ substãtiarũ species est magis substãtia q̃ genus q̃ species ẽ ꝓpinquior prime substãtie q̃ genus et etiã q̃ pluribus substat. Quibuscũq̃z cuiz substat genus et eisdẽ substat species: et cũ hoc species substat ipsi generi. Sed species specialissime equaliter substãt et equaliter sũt substãtie vt hõ et equus et asinus. His visis dicẽdũ ẽ de cõitatib⁹ et ꝓprietatibus substãtie

¶ Postq̃ auctor determiauit de ꝓmis substãtijs et scdis ꝑm seipaz diffiniẽdo et cõpando etiã eas ad inuicẽ. hic p̃ñr cõpat scdas inter se dicẽs q̃ scdarũ substarũ magis spẽs est substãtia q̃ genus Cuius auctor duas assignat rõnes. Pria est q̃ secũdaz substãtiaz illa ẽ magis substãtia q̃ est ꝓpinquior prime substãtie cũ in oĩ analogia illõ qõ est, ꝓpinquius primo et magis pricipat rõnẽ analogi. sed species est ꝓpinquior prime substãtie q̃ genus: q̃ ordinat inter primã substantiã et suũ genus. ergo species est magis substantia q̃ genus. Scda ratio est q̃ scdarũ substãtiarum illa est magis substantia q̃ pluribus substat ꝑm

diuersos modos substādi. sed spēs plurib⁹ substat q̄ gen⁹: q: substat accidētib⁹ generis: ꝛ cuz hoc substat ipsi generi. ꝛ sic substat vt subiectū accidentibus ꝛ generi vt inf. rī⁹ supiori. ī spēs est magis substātia q̄ genus

Primo sciendū est q substātia vt visuz est dupl'r cōsideratur. Uno mō q̄tū ad suū ,ppriū esse qđ est p se esse: ꝛ sic sumitur a p se essendo. ꝛ sic vna substātia nunq̄ dr magis vel min⁹ substātia q̄ alia. Scđo mō q̄tū ad cē accidētale quo ē ī potētia ad substādū alteri. ꝛ hoc mō vna substantia pōt esse magis substātia q̄ altera: sed q: tale esse. s. in potentia ad substādū alteri nō ē ,ppriū substantie: sed subsequitur suū ,ppriū esse. īō ipa in ,ppio suo esse nō intendit nec remittit. ideo ,ppter hoc non debz dici suscipere magis ꝛ minus: sicut etiam dicet in vna proprietate eius

Secundo sciendū est q spēm esse ,ppinquior pme substātie dupl'r intelligi pōt. Uno mō q: sit ,ppinquior pme substātie quātū ad eius esse: ꝛ hoc mō ipsa nō est ,ppinquior q̄ gen⁹. q: in esse pme substātie gen⁹ ꝛ spēs idē sunt essentialr ꝛ sub actu sūt. ideo q̄tuz ad tal: esse nō dr spēs pme substātie ,ppinquior: q̄ genus. Scđo mō pōt intelligi q sit ,ppinquior pme substātie q̄tū ad modos substādi alios: ꝛ hoc mō spēs est ,ppinquior pme substātie q̄ gen⁹: q: gen⁹ habet esse indeterminatuz ꝛ cōfusiz. species vo habet esse determinatum p differiam nō sm numez sed sm spēz. ꝓma vero substātia habet esse determinatū sm numeruz ꝛ sic sm istū modū essendi spēs ē generi ,ppinquior pme substātie. ꝛ etiā q: spēs substat accidētibus ꝛ etiā suis superiorib⁹. genus aūt mq̄tū gen⁹ nō: sed solū substat accidētib⁹ ꝛ nō superiorib⁹: nō q̄tū ad illō qđ ē substare aliis magis q̄uenit spēs cū prima substātia q̄ genus

Tertio sciendū est q oēs spēs specialissime de genere substātie dicūtur equalit substātie. Cuius rō est q: ille substantie q̄ equal'r approximāt ꝓmis substātijs ꝛ equal'r hūt subijci suis accidētib⁹ sunt equal'r substantie. sed oēs tales spēs spāliss̄ime equal'r approximāt ꝓmis substātijs: q: oēs imediate diuisione materiali descēdūt ad individua. ꝛ sic species specialissime sunt equal'r substantie. ꝛ licet in analogia mēbra subordinata inq̄tū sūt subordinata equal'r suscipiāt rōnē analogi. tū mēbra nō subordinata inter se que solū sunt subordinata vni tertio pñt equaliter suscipere rationē sui supioris. mō spēs specialissime nō sunt subordinate inter se: nō ꝛ substantia sit quodā modo analogū: tū nō est incōueniēs q̄ species specialissime equaliter dicantur substantie.

Quarto sciendū est q oēs pme substantie dicūtur equal'r substantie. vñ sortes nō est magis substantia q̄ plato vel ecōtra. Cuius rō est q: ille equal'r dicūtur substare intie q̄ eque ꝓmo substant accidētib⁹. ꝛ oēs pme substātie eq̄ prio substāt accidētib⁹. ergo equal'r debēt dici substātie. Et ꝛ q̄ñq̄ vnū indiuiduū substet plurib⁹ accidentibus q̄ aliud: tū eque ꝓmo substāt. mō substantia nō dr magis substantia, ppter numerū ulloz quib⁹ substat: ꝛ sm q̄ habet plures modos substandi ꝛ perfectiores q̄ alia substantia.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. oīs substantia est ens p se. sed gen⁹ ꝛ spēs nō sunt entia per se sed solū hūt esse in alio. s. in ꝓria substantia. ergo spēs ꝛ gen⁹ nō sunt substātie. ꝛ sic vnū non est magis suba q̄ aliud. Scđo sic. genus substat plurib⁹ accidētib⁹ q̄ spēs: q: substat oībus accidentib⁹ plurū specieꝝ ei⁹: spēs aūt substat accidentib⁹ vni⁹ spēi. sicut aīal substat accidentibus oīm aīaliū. bō aūt solū substat accidentibus bois. ergo gen⁹ est magis suba q̄ spēs ꝛ p ꝓns male dr q spēs magis est substantia q̄ genus. Tertio sic. gen⁹ p prius q̄uenit pme substantie q̄ spēs: q: sortes sm naturā est ꝑius aīal q̄ sit bō. ergo gen⁹ est, ppinquior pme substantie q̄ spēs. ꝛ p ꝓns male dr q spēs ē sibi ,ppinquior. Quarto sic. genus ꝛ individuū in hoc cōuenūt. q: vtrūq; est indeterminatū ꝛ quodā modo infinitū: q: individua variātur in infinitū sm potentiā: ꝛ etiā genus habet de se esse cōfusum. ergo gen⁹ magis conuenit cū ꝓma substantia q̄ spēs. ergo ē sibi ,ppinquus. Quinto sic. vna species spāliss̄ima ē perfectior substātia q̄ alia species: sicut homo ē perfectior ꝛ prior ceteris speciebus animalis: ergo vna species specialissima ē prior alijs. ꝛ per consequens non sunt equaliter substantie sicut dictum est

Ad argumenta in oppositum Ad primuz dr q licet species ꝛ genus sint in aliquo sicut superius in suo inferiori: nō tū sunt in alio sicut accidens in subiecto suo. modo illud qđ ē in alio sicut superius in inferiori pōt esse ens p se quādo sunz inferius ē suba. q: per vnū ꝛ idem esse sunt inferius ꝛ superius in ipō inferiori. vnde cū substantia dicatur ens per se ibi p se non dicit negationē cuiuslibet cause a qua substantia habeat esse: sed solum dicit negationē alicuius entis cōpleti quod sit causa materialis in qua

per cuius existentiaz suba habeat esse. Ad secundū dicitur q licet genus quātum ad numerum accidentū pluribus subsit q̄ species: nō tamen pluribus substat quātum ad plures modos substandi alijs q̄ species. quia species substat alteri vt subiectuz accidentibus ꝛ alteri vt inferi⁹ superiori. Ad tertium dicitur q̄ licet genus quātum ad vtā generationis prius concurret ad esse pme substantie q̄ species: non tamē propinquius est pme substantie quantuz ad modū essendi ei⁹. nec etiā quātū ad modum substandi alijs. sed illo mō species est ,ppinquior pme substantie vt dictū est. Ad quartum dicitur q licet individuū sit indeterminatū quātum ad cōditiones accidētales eius q̄ variantur in infinitū: tū q̄tū ad esse substantiale est determinatū cū illud esse sit tm̄ vnum in numero genus aūt non est hoc mō determinatū. Ad quintū dicitur q licet vna species sit perfectior alijs q̄tum ad gradū perfectionis siue nature. ꝛ sm hoc dicatur prior alijs speciebus: tamen q̄tum ad modus substandi suis accidentibus vna non est pfectior alijs. sed hoc modo omēs spēs spāliss̄ime de gñe suba dicūt cōiter suba.

Cōe est oī substātie in subiecto nō esse: q: esse in subiecto competit solī accidēti. hoc patet in primis substātijs p differētias pme substātie. In secūdis aūt patet inductōe ꝛ silogismo. Inductōe sic: hō nō est ī subiecto: equ⁹ nō est ī subiecto neq; aīal: et sic de singulis. ergo nulla secūda substātia est in subiecto. Silogismo sic. nihil coz q̄ sūt in subiecto p̄dicāt noīe ꝛ rōne d subiecto: sz oīs scđa substātia p̄dicat noīe ꝛ rōne d subiecto: ergo nulla scđa substātia ē ī subiecto. Hoc aūt nō ē ,ppriū substātie sz etiā differētie cōpetit. ꝛ hoc itelligit d differētijs substātie. Nec ē inst̄ātia d partib⁹ substātie q̄ sūt ī suo toto. ꝛ idō vident cē ī subiecto: q: alius ē modus essendi in vt accidens in subiecto. ꝛ alius sicut pars in suo toto vt prius patuit.

Postq̄ acto: determinauit de suba sm se et q̄tum ad esse substātiale eius, hic ꝓsr determinat de ,pprietatib⁹ eius. q: esse substantiale rei debet p̄cedere ,pprietatē eius cū tale esse sit causa ullaz ,pprietatū: ꝓmo ponēs istā ,pprietatem q̄ cōe est omni substantie in subiecto nō esse. Estius ,pprietatis rō est: q: nulluz ens p se est in subiecto p cui⁹ esse subsistet. q: tūc nō essz ens p se sed ens in alio. vñ esse in alio solū cōuenit accidentib⁹. sz oīs suba ē ens p se cum hoc sit diffinitio ei⁹: īō cōuenit oi sube in subiecto nō cē

Primo sciendū est q p id qđ dicit cōe est omni substantie in subiecto non esse nō intelligit pura negatio. sed ista negatio fundat in affirmatione ꝛ dat intelligere vnā affirmatiuaz. s. q̄ ,ppriū est substantie cē p se ꝛ nō esse in subiecto. vnde in talī cē duo sunt sm rationē. s. cē p se que est modus essendi substantie ꝛ negatio modi accidentis qui modus est cē in alio. ꝛ sz cē p se nō sit ,pprietas substantie: q: nō conseqtur suū cē cōpletū sed est ipsuz cē: tamen negatio modi essendi accidēs bene ponit ,pprietas substātie. q: cōsequit rōnē substantie: sz non distinguatur realter a tali cē. ꝛ per hoc patet q̄ ista ,pprietas nō conuenit cbymere nec entibus rationis: quia licet nō sint in subiecto. tamen non habent esse quod presupponitur est in ista proprietate.

Secundo sciendum est q̄ ista ,ppietas conuenit tā ꝓmis substantijs q̄ secūdis. de ꝓmis ptz p suā diffinitionez ꝛ de secūdis p inductionē ꝛ silogismū: que probatio satis clara est in textu. Aliter etiā ,pbatur q: cē in subiecto vt accidēs nō est cē in alio tā q̄ forma aduenies sibi post eius cē cōpletū: sed secunde substātie nō aduenīūt ꝓmis post cē earū cōpletū cū sint eāe formales dātes cē ꝓmis substātijs. īō scđe suīe non sunt in subiecto.

Tertio secundum est q substantia dupliciter accipitur. Uno modo generaliter ꝓ omni illo quod importat naturam vel essentiam de genere substantie: ꝛ hoc modo substantia cōprehendit omnes substan

tias cõpletas ⁊ differẽtias substãtiales:⁊ si hoc modo sumak suba sic ista ,ppietas est subę,ppa quarto mõ. Alio mõ capik suba spāliter ,p substãtia cõpleta solũ q̃ est suba ꝑm rẽ ⁊ moduz simul.⁊ p hoc q̃ importat substãtie essentiã ⁊ ,ppũ modũ essendi eius:⁊ sic suba ꝓtinet subas pfectas q̃ ponũtur in recta linea ꝑdicamẽtali: ⁊ hoc modo hec ,ppietas est ,ppria scõo modo subc:qz cõuenit omn̄i ⁊ nõ soli:qz cõuenit oĩbus substãtie q̃ nõ sunt substãtie hoc modo.

Quarto sciendũ est q̃ lz ptes substãtie que sunt in toto suo aliq̃ modo videanƈ esse in subiecto q̃ tñ sunt substantie ⁊ p hoc aliqua suba videaƈ esse in subiecto: tñ ille ptes nõ sunt in suo toto: sicut accidẽs i subiecto:qz est alius mod⁹ essendi in quo partes sunt in suo toto ⁊ ab illo quo accidẽs est in subiecto. vñ differũt triplr. vno modo qz ps integralis est de cõpositione ⁊ pfectiõe toti⁹ ⁊ requirtur ad esse eius cõpletũ. accidẽs vero nõ:lz cõsequik esse cõpletũ sui subiecti. Scõo modo differũt qz p sepationẽ ptũ a suo toto aliquo mõ destruik totũ. accidẽs vero põt a subiecto separi ꝓter subiecti corruptionẽ. Differũt tertio:qz ps integralis põt remanere sepata a suo toto. accidẽs vero nõ:nisi hoc sit supnaturaliter: qz scõm naturã accidẽs semp est in subiecto subsistens:⁊ p hoc ptz ꝑma ,ppietas substantie.

Contra predicta arguik. ¶ Primo sic. ,ppũ est substãtie in subiecto nõ esse. g̃ male d̃: q̃ cõe ẽ omni substãtie in subiecto nõ esse. ¶ Scõo sic. Jsta ,ppietas nõ cõuenit oĩi nec soli. g̃ nullo modo est ,ppietas. antecedẽs ptz,p ꝑma pte:qz forma substãtialis est suba q̃ est in subiecto cũ sit ĩ materia.⁊ scõa ps ,pbak:qz accidẽs q̃ñqz nõ est in subiecto vt i sacramẽto altaris vbi accidẽtia existũt sine subiecto. g̃ nõ esse in subiecto nõ cõuenit soli subę ¶ Tertio sic Jllud q̃d ẽ in ente cõpleto in actu hz esse in subiecto:lz substãtie scõe sint ĩ ꝑmis ⁊ ꝑma suba est ens cõpletũ in actu. g̃ scõa suba est in subiecto. ¶ Quarto sic. Oĩe qualificans aliq̃d est in subiecto q̃d qualificat: lz differẽtia substãtialis qualificat aliq̃d scz essentiã gñis. g̃ est in ipsa vt in subiecto. g̃ male dicik q̃ ista ,ppietas differentijs cõuenit. ¶ Quinto sic. Differentia substantialis dicik substantia. ergo ista ,ppietas nõ ꝓuenit alijs a substantia:p hoc q̃ ipsa cõuenit ipsi differentie. ⁊ sic male dicik in textu q̃ cõuenit alijs scz differentijs.

Ad argumenta in oppositum. Ad primũ dicitur q̃ licet nõ esse in subiecto sit ,ppũ substãtie in cõmuni. s. ꝑm se cõsiderate: tamẽ hoc est cõmune substãtie dimse ⁊ multiplicate per sua inferiora. ¶ Ad scõm q̃ licet forma substãtialis aduenat materie tanq̃ in illo q̃d recipit ipsaz: tamen nõ aduenit materie post eã esse cõpletũ sed dat esse materie:ideo nõ est in ea sicut accidens in subiecto.⁊ ad secũdam ,pbationẽ dicik q̃ licet accidẽs supnaturaliter sit sine subiecto actu:hoc est scõm actũ. tamẽ est semp in subiecto ꝑm aptitudinem. sed substãtia nec actu nec aptitudine nunq̃ est in subiecto. ¶ Ad tertiũ dicik q̃ licet secũda substãtia sit in ꝑma vt ꝓnci piuz ei⁹ nõ tamẽ aduenit ei post esse cõpletũ. ideo nõ est in ipsa vt accidens in subiecto. ¶ Ad q̃rtum dicik q̃ differentia nõ aduenit generi post esse eius cõpletum: sed implet ⁊ pficit suũ esse determinãdo ipsiz ad certam speciẽ. ¶ Ad q̃ntum dicik q̃ lz differẽtia substãtie sit substantia ꝑm rem q̃ importat essentiã substantie: nõ tamen ꝑm rem ⁊ modũ simul:qz nõ importat eã per modũ entis per se:sed sub modo essendi accidentis scz qualificantis. ideo nõ est substãtia cõpleta cum nõ habeat simul essentiaz ⁊ ,ppũ modum essendi.

Jtẽ oĩbus secũdis substãtijs et differẽtijs earũ q̃uenit vnuoce ꝑdicari de primis. hec cum oĩa ꝑdicanƈ de primis substãtijs noie ⁊ rõne quare vnuoce ꝑdicãƈ. Jtẽ oĩs prima substantia significat hoc aliq̃d. i. individuũ ⁊ vnũ numero. Sed secũda substãtia videƈ significare hoc aliq̃d sub appellatiõis figura eo q̃ ẽ in prima substantia. vel etiã de essentia ei⁹. non tñ significat hoc aliq̃d sz potiꝰ quale q̃d siue q̃d cõc. nõ enĩ illd̃ q̃d significaƈ ꝑ secũdam substãtiam est vnũ nũcro sicut illd̃ q̃d significaƈ ꝑ primã substantiã: ¶ Postq̃ auctor posuit ꝑmã ,ppietatem substantie. sed in ꝑmis: subsistere eñ est sub suo ,ppio esse stare. Tertio requirik q̃ tale individuum sit specie completũ. ⁊ ꝓpter hoc aĩa rationalis a corpore separata non significat hoc aliquid:qz licet sit individuum subsistens non tamen est in specie ens completũ, cuius sit pars species humane.⁊ hec tria simul requirũtur ad suppositũ quod idem dicit sicut hoc aliquid. ad primũ istoꝝ triũ importatur cũ dicitur. hoc eñ est ,pnomen demonstratiuũ tñ rei singularis. Tertiũ importatur cũ dicitur aliquid ,aliquid eñ dicit ,ppietatẽ substantie in specie distinctũ ⁊ scõm ,puenit. s. q̃ sit subsistẽs ex cõiunctione illoꝝ duoꝝ.⁊ p hoc ptz q̃ prima substãtia habet q̃ significet hoc a principio individuatõis ⁊ quod significet aliquid habet a forma speciei quã includit.

Tertio sciendũ est q̃ licet secũda substãtia non significet hoc aliquid eo q̃ non est individua sed vniuersalis. videt tamẽ significare hoc aliquid primo ,ppter hoc q̃ inest essentialiter ꝑme substantie ⁊ cadez ẽ realiter cũ ipsa. Secundo ,ppter figuram appellationis. qz cadẽ res q̃ñqz vocatur noie prime substantie:⁊ quãdoq̃z noie secunde. sicut socrates quandoq̃z vocatur sub noie socratis ⁊ quãdoq̃z sub noie hoie sicut p hoc nomen homo:quãdoq̃z vocak hõ in cõi. q̃ñqz vo in pticulari sub eadem forma vocis que est figura appellatõis

Quarto sciendũ est q̃ oĩs secunda substantia significat quale quid. sicut oĩs prima substantia significat hoc aliq̃d Cui⁹ ratio est. qz quale q̃d dr forma substantialis cõicabilis multis que inq̃ptũ forma est dicitur quale ꝑm modũ:qz qualificat aliquo mõ illud cui⁹ est forma:⁊ inq̃ptũ substantialis est dicitur q̃d. quidditas eñ ,ppie subam importat sed oĩs secũda suba importat formã substantialem cõez multis:nõ q̃libet significat quale q̃d ⁊ p hoc ptz de genere q̃d importat essentiã qualificabilẽ p differẽtias eius.⁊ rõne essentie dicit q̃d.⁊ rõne eius quo qualificabile est dicit quale ⁊ silr differentia dicit essentiã qualificantẽ. species vero qualificatã per ordiam:⁊ per hoc, patent secũda ⁊ tertia ,ppietates substantie

Contra predicta arguitur. Primo sic. prima substantia predicak vniuoce de seipa quia nõ predicatur equiuoce nec denominatiue. ergo non est propriũ omniũ secundis substantijs vniuoce predicari de primis ¶ Secundo sic. differentia substantie non habet genus ⁊ differentiam:quia differẽtie nõ est differentia:ergo non habet rationem: ergo

nō ꝑdicaꝫ noīe ⁊ rōe de ꝑmis substātijs ¶ Tertio sic. idem nō significat scipm. sed suba ꝑma est hoc aliq̄d. ergo non significat hoc aliquid. ¶ Quarto sic. hoc albū significat b aliq̄d. ⁊ tñ nō est ꝑma suba. ergo significare hoc aliq̄d nō est ppriū prime subē. añs pz. ꝓmo q̄ significet hoc ꝓbaꝫ q: est indiuiduū. ⁊ q̄ significet aliq̄d pbaꝫ. q: nihil est q̄ nō significet aliq̄d vl nihil: sed non significat nihil. ergo significat aliquid. ¶ Quinto sic. idem significatur p ꝑmaz substantiā ⁊ scōam. sed prima suba significat b aliquid: igitur ⁊ etiam secunda. ⁊ sic non soluz significat quale quid.

Ad argumenta in oppositum. Ad primum dr q̄ licet ꝑdicatōe ipropria suba ꝑma ꝑdicet de se ipa: non tñ predicatōe, ppria q: i ꝑdicatōe, ꝑpa denotaꝫ ꝑdicatū esse in subiecto. sed idē totaliꝫ nō est propie in seipo: nō idē non ꝑdicaꝫ predicatione, ppie dicta de seipo. iō q: hic dr ab aristotele. a prima substantia nulla est predicatio. ¶ Ad scōm dr q̄ lz differētia nō habeat propē diffinitionē: tñ bene est essentialiter in diffinitione prime substantie: ⁊ hoc sufficit ad ꝑdicandū vniuoce de ipa. ¶ Ad tertū dicitur q̄ lz prima substantia capta pro re subiecta intentioni sit hoc aliquid ⁊ nō significet b aliq̄d. tamē ipa accepta pro intētione cōcreta rei bene significat hoc aliq̄d: ⁊ sic cōsideraꝫ a logico qui considerat res vt per voces important. ¶ Ad quartum dr q̄ si capiatur aliquid vt cōuertitur cū ente hoc albū significat hoc aliq̄d: sed si capiaꝫ ꝓpric vt dicit ad̄ditatē spectei substantialis vt capitur in ꝓposito hoc albuz nō significat hoc aliquid: sed bene significat hoc quale. albū enī solam qualitatē significat. ¶ Ad quintū dicitur q̄ licet prima substātia ⁊ secūda dicant idē fm essentiā: hoc tñ est sub diuersis modis essendi. q: secūda dicit illud sub esse cōi: ꝑma vero sub esse ꝑticulari. iō nō oportz q̄ si prima significet hoc aliq̄d q̄ etiā secunda: cum isti modi significandi sumātur a diuersis modis essendi.

Jtē substātie nihil est cōtrariū sed hoc nō est ppriū substātie q̄ nō ꝙuenit soli substātie sed etiā quātitati ⁊ quibusdā aliis Jtē substantia nō suscipit magis ⁊ min⁹. Nō enī dico q̄ vna substātia nō magis substat q̄ alia: sed dico q̄ vna quecz substātia scōm esse suū nō intēdit necz remittit: vt albū qñcz est magis albū qñcz minus albū Sortes vero nō est magis homo vno tēpore q̄ alio tempore: nec magis homo q̄ plato

¶ Postq̄ actor posuit tertiā, ppietatē substantie. hic ꝓsequitur ponit quartā que talis est q̄ substātie nihil est cōtrariū. Cuius ratio est q: ꝓria sunt forme actiue ⁊ passiue subē eodē gñe maxime distantes q̄ ab eodē subiecto mutuo se expellunt actu vel aptitudine: nulla aūt suba est i subiecto vt dictū est prius. g̃ nulle sube ad inuicē contrariatur. ⁊ hec ꝓprietas non est propria quarto modo ipsi substantie: quia conuenit alijs. s. quātitati ⁊ quibusdā alijs vt postea dicetur.

Primo sciendū est q̄ ꝓtrarietas dupliciter accipitur. Uno modo generaliter ꝓut se extendit ad contrarietatē perfectā ⁊ imperfectam: ⁊ isto modo cōtrarietas continet oppositionem inter priuationez ⁊ habitū: ⁊ etiam continet sub se repugnantiā differentiarū que ecōtrario diuidūt aliq̄d genus: ⁊ aliquo modo tales differentie dicūtur cōtrarie fm quod dicitur q̄ in vnoquoq̄ genere est vna prima ꝓtrarietas. s. repugnantia differentiaz que immediate diuidūt ipm genꝰ. Alio mō capiť ꝓtrietas soluz pro cōtrarietate perfecta q̄ est repugnātia formarum actiuarum ⁊ passiuaz eiusdē generis q̄ mutuo se expellunt ab eodem subiecto. ⁊ talis contrarietas solum reperitur inter qualitates de tertia specie qualitatis.

Secundo sciendum est q̄ si substantia capiatur generaliť pro omni illo quod ponit per se vel reductiue in genere substantie siue ponatur vt substantia completa in recta linea ꝑdicamētali: vt genus species vel indiuiduum, siue ponať reductiue tanq̄ ꝓncipiū diuisiuū generis ⁊ constituтиū speciei: vt sunt differētie. siue ponať vt principia speciei de tali genere vt materia ⁊ forma. siue ponať vt via ad terminū vt generatio ⁊ corruptio. siue vt negatio vel priuatio aliquoruz de tali genere: tunc hoc mō in substantia bene reperitur contrarietas imperfecta: q: ibi reperitur repugnātia oppositaz differentiarum que impfecte cōtrariātur. etiā ibi reperitur oppositio

forme priuatiōis ⁊ cōtrarietas formaz naturaliū que aliquo mō se expellūt ab eodē subiecto ⁊ etiam generatio ⁊ corruptio aliquo mō contrariatur imperfecte: sed si capiať specialiter substantia, ꝓ substantia cōpleta solū que est substātia fm essentiā ⁊ modū essendi: ⁊ ponit in recta linea ꝑdicamētali sic in substātia nō reperitur ꝓtrarietas nec ꝑfecta nec ĩperfecta. ⁊ q: hoc mō hic accipit iō bene dr simpliť q̄ substantie nihil est cōtrariū: eo q̄ nulla talis suba est in subiecto: ⁊ per hoc patet intellectus huius proprietatis ⁊ quomodo est ppria substantie.

Tertio sciendū est q̄ quinta proprietas substantie ponitur. s. q̄ substantia nō suscipit magis ⁊ min⁹. Cuius rō est q: substantia nō suscipere magis ⁊ minus est aliquid intendi ⁊ remitti fm suū esse essentiale, ppriū: sed substantia nō intēditur nec remittiť fm suū ppriū esse essentiale. q: esse essentiale sube solū simul acquiritur. ⁊ cōsistit in indiuisibili. ideo suba non suscipit magis ⁊ minus. ⁊ licet vna substātia quātū ad esse accidētale eius. s. q̄tū ad acrū substādi alijs dicatur magis suba q̄ alia vt ꝓma est magis substātia q̄ secunda: tñ q̄tū ad suū ppriū esse q̄ est esse per se vna non dr magis suba q̄ alia. iō nō intēdit nec remittiť fm suum ꝓpriū esse necz suscipit magis necz minus.

Quarto sciendū est q̄ intendi est aliquid successiue pficiendo in suo ꝓprio esse: vt cū aliq̄d est albū ⁊ efficitur albius: illa albedo pficiť in suo ꝓprio esse. ⁊ talis augmentatio pfectionis vocať intensio: q: ibi forma tendit ab esse impfecto in suū esse cōpletuz ⁊ ecōtra remitti est aliq̄d impfici in suo esse: et dicitur illa impfectio remissio quasi forme missio retro suū esse pfectū vel iterata missio ad suum esse incōpletum ⁊ impfectū. dupliciter aliq̄d pōt suscipe intensionē ⁊ remissionem. vno modo fm maiorē ⁊ minorē ꝓmixtionē cū suo cōtrario vt aliq̄d dr esse albi⁹ q̄ est nigro imixtus. vl dr nim⁹ albuz fm q̄ est nigro plus ꝓmixtū. alio mō fit intensio ⁊ remissio fm maiorē ⁊ minorē radicationē forme i subiecto: q̄ quidē radicatio sequiť actionē ꝓtrariorum que magis ⁊ min⁹ disponūt subiectū ad susceptiōez talis forme. ⁊ q: suba nō est in subiecto necz hz ꝓriū vt ꝓbatū dictū est. iō nullo istoz modoz pōt suscipe intensionē ⁊ remissionē sine magis ⁊ minus capiendo subam pro substantia cōplera vt in proprietate precedenti. ⁊ est b ꝓpetas eodez mō ꝓpria substantie sicut ⁊ precedens.

Contra ꝓdicta arguiť. Primo sic. ignis ⁊ aqua ꝓriantur. ⁊ tñ sunt substātie. g̃ substātie aliq̄d est ꝓriū. ¶ Secūdo sic. omne qđ corrūpitur a suo ꝓtrario corrūpitur. hz multe sube corrūpunť. ergo substātia habet ꝓtrariuz ¶ Tertio sic. elementa vt ignis ⁊ aqua sūt substantie: ⁊ tñ in mixto intendūtur ⁊ remittūtur. ergo suba suscipit magis ⁊ minus. ¶ Quarto sic Rōnale est suba: ⁊ tñ suscipit magis ⁊ minus. q: aliq̄ homines dicūtur magis rōales alijs. ¶ Quinto sic. ignis lux est magis suba q̄ ignis flāma ⁊ ignis flāma q̄ ignis carbo. ergo cū ignis sit substātia completa sequitur q̄ substātia suscipit magis ⁊ minus.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dr q̄ ignis ⁊ aq̄ fm accidēs ꝓriātur. s. fm suas q̄litates q̄ sunt calidū ⁊ frigidū būdū ⁊ siccum. tñ nō ꝓriant ꝑ se hz suas formas substātiales. ⁊ de ꝓrietate ꝑ se solū est hic ad ꝓpositū. ¶ Ad secūdū dr q̄ oē qđ corrūpitur: corrūpit a suo ꝓtrario ꝑ se vel ꝑ accidēs. sed nō oportet oē qđ corrūpitur habere ꝓtrariū. nam substātia que corrūpitur corrūpitur ab aliqua q̄litate. ¶ Ad tertiū dr q̄ licet elemēta in mixto fm suas qualitates intendātur ⁊ remittātur: nō tñ fm suū ppriū esse substātiale. ideo nō suscipiūt magis ⁊ minus. ¶ Ad quartū dicitur q̄ rationale capiť dupliciter: vno mō q̄tum ad formam quā importat fm se: ⁊ sic nō suscipit magis ⁊ min⁹. Alio mō capiť vt est ꝓncipiū opationis rōis. ⁊ adhuc duplicitur. Uno mō ex pte ipius forme. ⁊ sic iterū nō suscipit magis ⁊ min⁹. Alio mō ex pte materie que, fm magis ⁊ min⁹ pōt esse disposita ad talē operationē rationis. ⁊ sic ex parte materie ipm rōnale q̄tū ad opationes eius suscipit magis ⁊ minus: sed hoc est fm sua accidentia: sed fm ppriū esse non suscipit intensionem nec remissionē. ¶ Ad ꝗntū dicitur q̄ ignis lux q̄tuz ad esse substātiale non est magis ignis q̄ ignis flāma. sed solū q̄tuz ad esse accidētale: vt sunt claritas luciditas ⁊ sic de aliis. ideo fm suuz ꝓpriuum esse non suscipit magis ⁊ minus.

Jtē ꝓpriū ꝓpriū est substantie cū sit vna ⁊ eadē numero scōz sui mutationē esse susceptibilem cōtrariorz: vt idē hō aliquā est albus aliquā est niger aliquā calidus aliquādo frigidus aliquado prauus aliquā studiosus

Neq; est instantia de oratiõe qñ licet hec cadez oratio sortes sedet aliqñ est vera aliqñ falsa tñ hoc nõ est scõm sui mutatiõnẽ sz scõm mutatõem rei: vt qñ sortes sedet vel currit. Et iõ nota q; verũ z falsum sunt in rebus vt in subiecto: z sunt in oratione vt in signo. Dñ eq̃uocaz modus essendi in: cũ dr verum z falsum esse in reb⁹ et in oratiõe. Similiter eq̃uocaz susceptibile cũ dicit res est susceptibilis veri z falsi z oratio est susceptibilis veri z falsi sicut eq̃uocaz susceptibile cũ dr: vna est susceptibilis sanitatis z aial est susceptibile sanitatis. Hec enĩ suscipit sanitatẽ q; significat eã: illud vo q; est subiectũ cuius. z ita hoc ꝓpriũ non cõuenit oriõm sz soli substãtie.

¶ Postq̃ auctor posuit q̃ntaz, ꝓprietatẽ substãtie. hic ꝓsr ponit sextã z vltimã dicens q; maxime, ꝓpriũ est subẽ cũ sit vna z eadẽ nũero ꝑm sui mutationẽ esse susceptibilẽ ꝓtrarioz. Cuj rõ est: q; oia ꝓtraria sunt forme accidẽtales: cũ suba nõ habeat ꝓtrariũ vt dictũ est: sed oia accidẽtia sunt in suba sicut in subiecto: z etiã cõtraria sunt circa idẽ subiectũ in nũero a q̃ mutuo se expellũt: vt patz p ipsoz diffinitionẽ. q̃ suba vna manẽs z eadem numero est susceptibilis ꝓtrarioz: sicut idẽ homo est qñq; albꝰ. qñq; niger. qñq; calidus. qñq; frigidus. z sic de alijs.

Primo sciendũ est q; contraria nõ ꝓnt recipi in eodẽ subiecto nũero sine aliqua sui mutatione. ideo suba nõ põt sine aliqua sui mutatiõe susceipe ꝓtraria. talis autez mutatio nõ est ipsoz ꝓrioz tanq̃ subiecti quod mutatur: cũ illa ꝓria sint termini mutatõis: nõ talis mutatio est suba tanq̃ subiecti: q̃ quidem suba manet eadem sub vtroq; ꝓrioz. iõ in hac ꝓprietate bene dr q; suba scõm sui mutationez est susceptiua ꝓtrarioz. Et sz suba ꝑm suũ esse substãtiale nõ mutat sed maneat sub vtroq; cõtrarioz: tñ mutat ꝑm suũ esse accidẽtale qõ capit ab ipsis cõtrarijs.

Secundo sciendũ est ista proprietas cõuenit oibus substantijs tam ꝓmis q̃ secũdis: sz diuersimode: q; prime sube sunt p se susceptiue ꝓtrarioz: z secũda suba ex ꝓñti suscipit ꝓtraria p hoc q; bz esse in ꝓmis p hoc esñ q; sortes est albꝰ vel niger: hõ ex ꝓsequẽti est albꝰ vel niger: z similr corꝑ vel suba z sic secũda suba manẽs eadẽ nũero cum prima suba est susceptibilis ꝓtrarioz licz ex ꝓñti: z sic ista ꝓprietas ꝓuenit oi substãtie z etiaz ꝓuenit solis: q; nulla q̃ritas manẽs eodẽ nũero est propriũ susceptibile ꝓrioz sicut eadẽ linea in nũero nõ fit curua z recta. similr etiã nec eadẽ q̃litas suscipit ꝓria nec eadẽ actio. eadẽ esñ actio in nũero non põt esse bona z mala: z sic de alijs accidẽtibus. z sic ista ꝓprietas ꝓuenit oñi substantie z soli z etiã semp ꝑm aptitudinem: z sic est sibi ꝓpria quarto modo.

Tertio sciendũ ẽ q; sz eadẽ oriõ sit qñq; vera qñq; falsa. z p hoc videat manẽs vna nũero esse susceptiua ꝓrioz: tñ sibi nõ ꝓuenit hec ꝓprietas ꝓpter duas rõnes. Prima est: q; ipsa nõ suscipit ꝓria. s. verũ z falsum ꝑm sui mutationẽ: sz ꝑm mutationẽ rei significate. vñ veritas oriõnis est adequatio ei⁹ ad rez significatam z falsitas inadequatio. Sed talis adequatio vel inadequatio mutatur per mutationẽ significati, ꝓpõnis z nõ p mutatiõem oriõnis sicut hec oriõ. iacob⁹ sedet. iacobo sedẽte est vã. ipso vo nõ sedẽte est falsa p mutationẽ rei. Secũda rõ est: q; oriõ nõ est susceptiua veri vt falsi p modũ subiecti: sz tñ p modu signi: z in illa ꝓprietate intelligit q; substãtia sit susceptibilis cõtrarioz tanq̃ subiectũ ipsoz. ideo oratio nõ est susceptibilis cõtrarioz: vt hic capit susceptibile.

Quarto sciendũ est q; verũ z falsum sunt in oriõne vt in signo ꝑm q; oratio est signus adequatũ vl inadequatũ cõpositiõis extremoz q̃ est ex pte rei z in intellectu tanq̃ in cognoscẽte: z sunt in rebꝰ tanq̃ in subiecto: cuius causa ẽ: q; veritas est vera rei entitas z est passio entis: sed passiones entis sunt in rebus vt in subiecto cuius etiã signũ est q; si nullus intelligat significatũ hui⁹ orationis. sortes sedet z nõ intelligẽs, ꝑferat: illa propositio erit vera sorte sedente. z talis veritas nõ est in ꝓpositione vt in subiecto. ergo relinq̃tur q; sit in rebus: z p hoc ptz q; verũ z falsum diuersimode sunt in rebꝰ z in oriõne. ideo eq̃uocatur modus essendi in. cũ dicit esse in vtroq; illoz z etiã susceptibile cũ dicit q; res ẽ suscepti bilis veri vel falsi: z etiã oriõ: q; oratio suscepti na est solum tanq̃ signũ z res sicut subiectũ. z p hoc ptz intellectus huius ꝓprietatis.

Contra predicta arguit. ¶ Primo sic deus est suba cum sit ens p se z tñ nõ est susceptibilis ꝓtrarioꝝ cũ in illo nullum sit accidẽs. ergo nõ omis suba est susceptibilis ꝓtrarioz. ¶ Secõ sic. angeli nõ sunt susceptibiles ꝓtrarioz: cũ sint forme simplices z similr nec celum qõ est separatũ ab oibus cõtrarijs. q̃ ista ꝓprietas nõ cõuenit oñi suẽ. ¶ Tertio sic. Eadẽ superficies in nũero suscipit albũ z nigrũ: q̃ sunt ꝓtraria. ergo nõ solũ suba est susceptiua ꝓtrarioz. ¶ Quarto sic. duo cõtradictoria nõ pñt verificari de eodem sine sui mutatiõe: sed verũ z falsum se habẽt vt cõtradictoria respectu ꝓpõnis. q̃ eadẽ ꝓpositio nõ põt esse vera vel falsa sine sui mutatõe. ¶ Quinto sic. illud qõ semp significat idem nõ qñq; significat verũ qñq; falsum: sz vna oriõ semp idẽ significat: vt bꝰ oriõ. petrꝰ sedet sp significat petrũ sedentẽ siue sedeat siue nõ. q̃ eadem oriõ nõ fit qñq; vera qñq; falsa p mutationẽ rei.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmũ dicit q; sz capiẽdo subam cõiter, p oñi ente p se desit substãtia: tñ si capiaz suba spãliter solum, p suba vl' z pticulari vt capit in ꝓposito sic deo nõ est suba. ¶ Ad secõm dr: q; sz angeli nõ suscipiãt ꝓtraria realia q̃ sunt q̃litates actue z passiue nec etiã celũ: tñ bene suscipiũt ꝓtraria in genere motus. sz ꝑm eoz nãm variabiles sunt de bono in malũ z etiã sunt susceptibiles scientie z ignorãtie: z etiã celũ suscipit ꝓtraria dũ gñe sit⁹ z de genere vbi. vt dcoꝛsum sursuz ante z retro z sic de alijs. z etiã suscipit aliquas q̃rietates. vt densum z rarũ. ¶ Ad tertiũ dr: q; sz eadẽ superficies suscipiat ꝓtraria tanq̃ subiectũ quo: nõ tñ suscipit contraria tanq̃ subiectum qõ suscipit ipsa z dat ipsis existentiã. z hoc modo substantia est susceptiua ꝓtrarioz. ¶ Ad quartũ dr: q; si capiaz generaliter mutatio, p quacũq; variatione in aliqua forma absoluta vel respectiua cõtradictoria nõ possunt verificari de eodem sine sui mutatione: sed si capiaz mutatio soluz, p variatione in aliqua forma absoluta sic ꝓtradictoria bene verificanz de eodem sine sui mutatione. modo verũ z falsum sunt forme respectiue z nõ absolute. ideo bene verificanz de, ꝓpositione p mutationẽ rei sine mutatione oriõis.

¶ Ad q̃ntum dicit q; sz oratio significet semp idem significatum. nõ tñ semp significat ipsuz adequate. ideo nõ semp est vera.

Quantitatis aliud continuũ aliud discretũ. Quãtitas cõtinua est cuius partes copulanz ad eundez terminũ cõmunẽ vt partes lucẽ copulantur ad punctum.

¶ Postq̃ auctor determinauit de ꝓmo predicamẽto qõ est suba. hic ꝓsr determinat de predicamẽtis accidentiũ. z ꝓmo de quãtitate. cuius rõ est: q; ꝓdicamenta ordinanz ꝑm q; propinquius se habẽt ad subam: sed inter oia accidentia q̃ritas imediatius inest sube materiali: et etiã accidẽtia insunt substãtie mediãte q̃ritate eo q; alia accidẽtia a q̃ritate in substãtia materiali acquirũtur. p motũ vel ꝓmo vel ex ꝓñti: sz substãtia materialis nõ subijcit motui nisi per q̃ritatez. ideo accidẽtia alia mediante q̃ritate in substãtia acquirũtur: ideo cõuenienter ꝓponitur alijs accidentibus.

Primo sciendũ est q; licet q̃ritas vnivoce dicaz de oibus q̃ritatib⁹: q; ꝓdicaz de ipsis ꝑm vnũ nomen: z vnã rõnez que est q; q̃ritas est mẽsura sube. tñ q; q̃ritas nõ põt diffiniri q̃ddutiue z a priori etiam nõ posset dari diffinitio de ipsa qua distincte noti ficarez q̃tum ad diuersos modos q̃bus mensurat substãtiaz: z illi modi possint distincte notificari p diuisionẽ. ideo q̃ritas cõuenienter diuidit ante ꝙ diffiniaz. vñ si diffiniret in cõi talis diffinitio parũ notificaret q̃ritatem: z ipsa magis notificaz a posteriori p diuisionez sicut etiã alia generalissima q̃q; magis notificanz z facilius, p diuisionẽ q̃ p diffinitionez: q; magis distincte cognoscitur ꝑm suas spẽs.

Secundo sciendũ est q; quãtitas in textu diuidit sic. Quantitatis aliud cõtinuũ aliud discretũ. Cuj diuisionis rõ est: q; omis quãtitas est mẽsura substantie. vel ergo mensurat ipsam ꝑm q; habet partes sepatas z discretas ad inuicẽ: z sic ẽ discreta. vel ꝑm q; habet ptes continuas z ꝓnctas inter se: z sic est quãtitas ꝓnua. Unde in quãtitate discreta partes nõ copulanz ad aliquem

Universidad de Deusto
Biblioteca

terminū cōmunez: sed sunt ad minicē discrete ⁊ sepate: ⁊ in quātitate ⁊tinua partes copulank ad aliquem terminū cōem q̄ est p̄incipiū vnius partis ⁊ finis alteri⁹: ⁊ in hac diuisiōe d̄r quātitatis in singl'ari nūero ⁊ nō quātitatū ad denotādū seu ostēdendū vnitatē generis q̄titatis: ⁊ pomk aliud ⁊ nō alia ad ostēdendū q̄ ista diuisio nō est diuisio generis in suas spēs specialissimas: sed in genera subalterna. vñ sensus est generis q̄titatis aliud cōmunū aliud discretuz. ⁊ magis dicik aliud q̄ alterū: ad ostēdendū diuersitatē essentialē q̄titatis cōmune ⁊ discrete

Tertio sciendū est q̄ due spēs: scz continuū ⁊ discretū p̄nt dupliciter cōsiderari. Uno modo cōparādo eas ad quātitatez in cōi: ⁊ hoc mō vna nō est prior altera: sed q̄titas eque primo ⁊ vnuoce d̄r de ipsis. Alio modo cōparādo eas inter se ⁊ hoc dupl'r: q: sic p̄nt vno modo inter se cōparari ꝑm viā nostre cognitionis ⁊ quo ad nos: ⁊ sic q̄titas ⁊tinua p̄cedit: q: p diuisionē cōtinui causak quodāmodo nūerus ⁊ cognoscik a nobis q̄ est q̄titas discreta. Alio modo cōparank ꝑm ordinē nature ⁊ simplicit'r: ⁊ hoc modo discreta p̄cedit cōtinuā: q: vnitas q̄ est p̄incipiū discrete p̄or est simpl'r p̄ncto q̄ est p̄incipiū q̄titatis ⁊tinue: eo q̄ vnitas non bz positionē in cōtinuo sicut bz punctus. ⁊ p hoc ptz ordo illarū specierum

Quarto sciendū est q̄ i diuisione q̄titatis auctor enūerat cōtinuū ante discretū ⁊ determinādo de ipsis ꝑponit q̄ titatē discretā cōtinuez ⁊ hoc facit ad ostēdendum duplicē ordinē illarū specierū inter se. p b̄ cām q̄ in diuisione cōtinuū ꝑponik discreto ostenditur barū specierz ordinatio ꝑm ordinē nr̄e cognitionis ⁊ quo ad nos: sz determinādo de ipsis discretū ꝑponik cōtinuo ad ostendendū ordinem illarū specierz ꝑm ordinez nature. ⁊ p hoc satis ptz ordo quātitatis ink alia p̄dicamēta: ⁊ quare ꝑius dicik q̄ diffinink: ⁊ declaratio siue diuisionis ⁊ ordinis suarū specierū.

Sed contra p̄dicta arguik. ❡ Primo sic. Unū predicamentū bz vnū modū denominādi ꝑmā subaz cū predicamēta distinguntur ꝑm diuersos modos p̄dicandi de ꝑma suba. vnde illa q̄ nō possunt habere cūdez modū predicādi cōem de ipsa semp sunt in diuersis predicamētis: sed quātitas nō habet vnū modum predicādi de ꝑma suba: q: quātitas cōtinua denominat subsātiaz quātaz ⁊ discreta quotam. ergo quātitas nō est vnū predicamentū. ❡ Secūdo sic. Oñe genꝰ equaliter dicik de ipsis spēbus: sed q̄titas non d: eq̄liter de suis specieb⁹: scz de ⁊tinua ⁊ discreta. sed discreta prior est cōtinua. ergo quātitas nō est vnū genꝰ p̄dicamētale. ❡ Tertio sic. i oī genere est vnū minimū qđ est metrū ⁊ mēsura omniū illoz q̄ sunt in tali genere: sed in quātitate sunt duo minima: scz vnitas ⁊ punctus. ergo nō est vnū p̄dicamentū quātitatis. ❡ Quarto sic. Oñe vnuocū habet ꝑius diffinirī q̄ dum d: quātitas est vnuocū. ergo male diuidik ꝑius q̄ diffinink. ❡ Quinto sic. Oñe cōtinuū est discretū cū oñe cōtinuū sit vnū in se ⁊ diuisuz ab alijs. ergo cōtinuū ⁊ discretū coincidūt. ꝯ mēbra diuisionis nō sunt opposita.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū istorum dicik q̄ ꝑm vsum nostrū nō habeamus vnū modū denominādi ꝑmā subam p quātitatem: rū ꝑm esse quātitatis habet vnū modū cōmunē denominādi ipsaz: q: cuz omis quātitas dat esse q̄titatum p̄t denoiare subam quātaz: licz illō denoiatiuuz quo ad nos sit appropriatū q̄titati cōtinue: eo q̄ habem⁹ aliū denoiatiuū ꝑ p̄ncipiū q̄titatis discrete. ſ. q̄ etiā ois q̄titas denominat subam mēsurabilē vel mensuratam.

❡ Ad secm dicik q̄ licet cōparādo illas duas spēs inter se discreta sit vno modo prior cōtinua: ⁊ p respectū ad suū genus equaliter se habēt: ⁊ quātitas dicik vnuoce d̄ ipsis. ❡ Ad tertium dicik q̄ licet punctus ⁊ vnitas sint minima respectu aliq̄rū specierū quātitatis. tamē nullū illoz est simpliciter minimū respectu totius generis quātitatis: q: nullū illoz est cōe ꝑncipium omniū specierū eius: sed esse quātitatis in cōmum est minimū simpl'r in isto p̄dicamēto. ❡ Ad quartū dicik q̄ lz oē vnuocuz qđ p̄t distincte magis notificari p diffinitionē q̄ p diuisionez ꝑius debeat diffinirī q̄ dundi. nō tamē oportet de eo q̄ facilius ⁊ magis distincte notificetur p diuisionē q̄ p diffinitionē. modo sic est de q̄titate vt dictū est prius. ❡ Ad q̄ntum dicitur q: lz cōtinuū ⁊ discretū in vno materialiter coincidēt ⁊ ꝑm diuersas rōes: nō tñ formaliter ⁊ ꝑm vnam rōnez. vñ aliquod subiectuz in quātuz eius partes inter se copulank ad vnum terminū cōem dicik cōtinuū: sed inquantuz est discretum ⁊ separatum ab alijs indiuiduis dicitur discretum. ⁊ sic habet mensurari quātitate continua ⁊ discreta.

Est autē discreta quātitas vt numerus ⁊ oratio. Unde due sunt species eius. Non enī est

in numero aliquis terminus cōis ad quē partes eius copulātur: vt in decē q̄nq; ⁊ q̄nq;: aut tria ⁊ septē ad nullū terminuz copulant. lz sp discreta sint. est aūt numer⁹ multitudo ex vnitatib⁹ aggregata. sil'ter i oratione sillabe nō copulant ad aliquē terminū cōez: sed vnaquaq; seperata est ab alia

❡ Postq̄ auctor posuit diuisionē q̄titatis. hic ꝑsequit determinare de mēbris eius. ſ. de cōtinua ⁊ discreta. Et q: ordine nature q̄titas discreta p̄or est q̄titate ⁊tinua: cū sit simplicior. ꝯ prius determinat de discreta q̄ cōtinua. cū discreta sit simplicior ipsa: q: tñ ⁊tinua est notior nobis notior q̄ discreta: nō notificat discretā p negationē illi⁹ qđ cōuenit cōtinue. ſ. q̄ habeat ptes q̄ ꝑnnum terminū cōem ad minicē copulank. vñ sic diffinitur. Quātitas discreta ē cui⁹ ptes nō copulātur ad aliquē terminū cōem: lz semp inter se, discrete ⁊ separate sint. Et diuidik in duas spēs. ſ. numerū ⁊ oꝛōnez. cuius rō est: q: ois q̄titas discreta bz ptes ꝑmanētes vel successiuas. Si ꝑmum: sic est numerus. si secundū: sic est oratio

Primo sciendū est q̄ numerus est multitudo ex vnitatib⁹ aggregata Et ibi ponik multitudo loco gn̄is ⁊ d: ex vnitatib⁹ aggregata. ſ. ex vnitatib⁹ formalibus de gn̄e q̄titatis ad denotandū q̄ nūerus est multitudo formalis q̄ ex talib⁹ vnitatibus cōsurgit ad dictam multitudinis mālis sicut est multitudo subiectoꝝ habentiū tales vnitates: ⁊ est talis nūer⁹ quātitas discreta: ⁊ q̄ sit quātitas ꝑz q: ois mensura subē est quātitas ⁊ p nūerū substantiā mensuram⁹ sicut p denū mensuram⁹ decez canes vel lapides. q̄ nūerus est q̄titas: ⁊ q̄ sit discreta ptz: q: ptes eius nō copulank ad aliquē terminū cōem q̄ sit terminus vnius ꝑtis ⁊ p̄incipiū alterius: sed oēs vnitates in nūero remanēt diuise ⁊ discrete inter se: cū quelibet possit ab alia indifferēter separari.

Secundo sciendū est q̄ causa formalis nūeri est vnio suarum vnitatū sub forma discretiōis q̄. puenit ab vltima vnitate nūeri q̄ dat sibi nomen. ⁊ rōnez: sic denarius capit formā ⁊ spēm numeri denarij a decima vnitate: ⁊ lz sic vnitank vnitates sub forma discreti: tñ nō copulank siue vnūtur p copulationē ad aliquē terminū cōem. Sed causa materialis in qua nūeri sunt res nūerate in q̄bus est numerus vt in subiecto: sicut denari⁹ est subiectum in decē canibus. Et causa finalis eius est certificatio vel mēsuratio subē accepte ꝑm suas ptes separatas ⁊ discretas. ⁊ eius causa efficiens est causa efficiēs sin subiecti q̄tū ad sum formale ⁊ q̄tū ad actū numerādi est aīa numerus: ⁊ capit nūerus nō ꝑ numero nūerato q̄ est res numerate: sicut decē canes vel decem equi: nec ꝑ nūero numerāte effectiue q̄ dicitur aīa numerans: lz ꝑ numero numerāte formaliter q̄ est q̄titas formalis existens in rebus numeratis.

Tertio sciendū est q̄ oratio tripl'r accipitur. Uno modo ꝑ voce plata ⁊ sic est de secūda specie qualitatis. Alio modo ꝑ voce cōplexa vt significatiua est: ⁊ sic est ens rōnis q̄titum ad sum formale q̄ est ordinatio ad significandū: ⁊ sic nō ponik in p̄dicamēto. Tertio modo accipik ꝑ mēsura sonoꝝ lr̄aꝝ ⁊ sillabarū existentiū in voce plata ꝑm q̄ vna sillaba dicik brevis vel longa: ⁊ dicik mēsurari ꝑ prolationes suarū sillabarū: ⁊ sillaba ꝑ sonū litterarum: ⁊ illo modo capik hic oratio formaliter, ꝑ illa mēsura sonorū vocis plate: ⁊ ꝑ hoc ptz q̄ hic nō sumik oꝛō vt est i voce cōplexa: sed generaliter, put est in qualibet voce, plata ꝓut oratio dicitur oris, platio.

Quarto sciendū est q̄ talis mēsura vocis plate est q̄titas discreta. ⁊ ꝑm o, phak q̄ sit q̄titas q: oñe accidēs mēsuratuū subē sine sit subiecti est q̄titas: lz oꝛō est mēsuratiua sit subiecti sine sit mālis qđ ē vox plata. q̄ est q̄titas: ⁊ q̄ sit discreta patz q: ptes eius nō copulank ad aliquē terminū cōem q̄ sit finis vni⁹ ptis eius ⁊ p̄incipiū alterius aut ecōtra. vñ i voce plata vna sillaba nō est p̄incipiū vnius ptis ⁊ finis alterius: sed oēs sillabe orationis sunt discrete ⁊ sepate ab inuicē ⁊ lz sint distincte: tñ capiunt formā vni⁹ discreti ꝑ aggregationē ⁊ ordinē earum inter se. ⁊ per hoc aliquo modo vnūtur. Et differt oꝛō a nūero: q: licz vterq; incipiat ab vno indiuisibili: tñ in nūero illud idem indiuisibile qđ est p̄incipiū resumik cū sequētib⁹ ad certificandum suū subiectū: lz in oꝛōne ꝑmū indiuisibile nō resumik cū sequētibus: q: siue ptes nō sunt ꝑmanētes. ⁊ p hoc satis patēt spēs q̄titatis discrete.

Sed contra predicta arguik. Primo sic. Multitudo

nō est q̄titas sed relatio cū multū sit de genere relationis sicut ⁊ pauc̄ū. sed numer⁹ est multitudo. ergo nō est q̄titas ¶ Scdo sic. oīs spēs bz aliq̄d indūduū vnū numero: sed numerus nō habet aliq̄d indūduū vnū numero cū nullius numer⁹ ꝑticularis habet vnū solū subiectuz in numero: sed fit in diuersis. sicut decē vnitates ex quibus est denarius sunt in decem cantibus. ergo numerus non est species q̄titatis discrete ¶ Tertio sic. omne cōpositū ex indiuisibilib⁹ est indiuisibile. sz numer⁹ non est indiuisibilis. ergo nō est multitudo aggregata ex vnitatibus q̄ vnitates sunt indiuisibiles ¶ Quarto sic. oīs q̄titas ꝑtinua mensurat subam ſm alq̄ā extēsionē. vel ergo ſm extēsionē durationis et sic est tps. vel ſm extēsionē magnitudinis ⁊ ē duplr. vl' mēsurat extrīsece ⁊ sic est locus. vel intrinsece ⁊ ē dupl'r. vel ſm vnā dimēsionē tm ⁊ sic est linea. vl' ſm plures ⁊ hoc dupl'r. vl' ſm duas ⁊ sic est supficies q̄ mēsurat ſm longz ⁊ latū. vl' ſm tres dimēsiones ⁊ sic ē corp⁹ q̄d mēsurat ſm lōgū latū ⁊ ꝓfundū. ⁊ q̄ iste tres spēs s. linea supficies ⁊ corp⁹ intrīsece mēsurāt: alie vero extrinsece. ideo primo de ipsis videndum est q̄ de alijs.

Primo sciendū est q̄ linea est lōgitudo sine latitudie ⁊ ꝓfunditate cuj⁹ extremitates sunt duo puncta. Eiu⁹ rō est. q̄ linea intelligit causari ex fluxu pūcti in lōgū. ⁊ō linea ex fluxu pūcti bz lōgitudinē. ⁊ q̄ pūctus nō pōt itelligi fluere in latū nec in ꝓfundū: ideo linea ē sine latitudine ⁊ ꝓfunditate q̄d debz intelligi sine latitudine ⁊ profunditate ipi⁹ linee ⁊ nō supficiei vel corpis: q̄ nō pōt cē linea q̄n sit in corpe: nō nō pōt cē sine latitudine ⁊ ꝓfunditate corpis. Et q̄ fluxꝰ puncti a pūcto sp incipit ⁊ termiaf in pūctum: ⁊ō extremitates linee sunt duo pūcta. Et ꝑ hoc ꝑz q̄ in linea puncta ē materiale ei⁹. bz cm̄ modū materie in hoc q̄ subſtat suo fluxui: ⁊ fluxꝰ ei⁹ est formale linee q̄ ipam formalr ꝓstituit. Per ꝫ etiā patz q̄ linea vno mō solū est diuisibilis. s. ſm lōgitudinem q̄ ipa nō habet diuisibilitatē a puncto cuz ille sit diuisibilis: sed solū bz a fluxu illius puncti q̄ solum fit ſm vnam dimensionem

Secundo sciendum est q̄ superficies est longitudo cum latitudine sine profunditate cuius extremitates sunt due linee. Cuius ratio est quia superficies imaginaf causari ex fluxu linee in latū. ⁊ ideo a linea habet longitudinē: ⁊ a fluxu linee in latū bz latitudinē. Et q̄ nō pōt itelligi fluere ī ꝓfūdū: ⁊ō supficies ē sine ꝓfunditate. ⁊ q̄ fluxꝰ linee ī capit a linea ⁊ ī lineā termiaf: ⁊ō supficies q̄ ex tali fluxu causaf extremitates sūt due linee

Tertio sciendū est q̄ corpus est longitudo cū latitudine ⁊ ꝓfunditate cuius extremitates sunt due supficies. cuj⁹ rō est q̄ corp⁹ imaginaf causari ex fluxu supficiei in q̄ corp⁹ imaginaf causari ex fluxu supficiei in ꝓfundū. ⁊ō a supficie bz longitudinē ⁊ latitudinez: ⁊ a fluxu supficiei bz ꝓfunditatē. Et q̄ ille fluxus ab vna supficie incipit ⁊ in alia termiaf nō extremitates corpis sunt due supficies. ⁊ ꝑ hoc patz q̄ supficies diuisibilis est ſm duas dimēsiones: ⁊ corpus est diuisibile scōm tres. sz longitudinē latitudinē ⁊ ꝓfunditatē. ideo corpus habet omnes tres dimensiones. ⁊ vndiq̄ est diuisibile.

Quarto sciendū est q̄ sicut in linea pūctum est ꝓncipiū materiale linee ⁊ fluxus pūcti est ꝓncipiū formale: sic etiaz in supficie linea se bz vt materiale ⁊ fluxus linee est ꝓncipiū formale. ⁊ simlr in corpe supficies se bz vt ꝓncipiū materiale: ⁊ fluxus supficiei tanq̄ formale: ⁊ de qualibet harū specieꝝ ꝓbaf ꝓmo q̄ sit q̄titas: q̄ q̄libet est mensura subē. Scdo q̄ sit cōtinua q̄titas: q̄ q̄titas ꝓtinua est illa in qua ꝑtes copulanf ad aliquē terminū cōem q̄ est ꝓncipiū vnius partis ⁊ finis alterius: sed cuiuslibet harū specierū partes copulanf ad aliquē terminū cōez sicut ꝑtes linee copulanf ad punctū qui est ꝓncipiū vnius partis ⁊ finis alterius: q̄ vbicūq̄ cadat diuisio linee cadit supra punctū. ⁊ partes supficiei copulanf ad lineā: q̄ vbicūq̄ diuidaf supficies ibi erit per lineam q̄ termiat ambas eius partes: ⁊ partes corporis terminanf ad superficiē quia corp⁹ p supficiē semp habet diuidi. Et hic capif termin⁹ cōis in terminādo nō in ꝓdicando: ⁊ sic patet declaratio triū specierum quantitatis continue.

Contra predicta arguiſ. ¶ Primo sic vna species opposita alteri nō est de cōstitutione alterius nec includiſ in alia sed linea includiſ in supficie ⁊ in corpe: quare videf q̄ nō sit spēs distincta ab alijs. ¶ Scdo sic. perfectū ⁊ imperfectū nō variant spēm. sed linea ⁊ supficies se habēt ad corpus sicut ꝑfectū ad imperfectū. ergo nō distinguntur spē a corpore: ⁊ sic nō sunt q̄nq̄ spēs q̄titatis cōtinue. ¶ Tertio sic. Corpus est spēs subē. q̄ bene ponif spēs q̄titatis cōtinue. ¶ Quarto sic. illud qō copulat ꝑtes linee ad inuicē habet rōnē forme respectu linee: q̄ copulare ⁊ vnire ē actus ipsius formē: sed pūctus nō est ꝓncipium formale linee: sz materiale. q̄ ꝑtes eius non copulanf ad punctū. ¶ Quinto sic. termin⁹ est indiuisibilis: q̄ si esset diuisibilis posset diuidi: ⁊ sic vna pars terminaret aliā: ⁊ sic nō terminaret nisi q̄ꝫ partis: sz supficies nō est indiuisibilis. ergo nō est terminus cōis ad quē ꝑtes corporis copulantur.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmuz dicif q̄ lz linea includaf mālter ī supficie ⁊ in corpe nō tm includiſ formalr tanq̄ ꝓprium vel esse tenēs ex pte forme corpis vel supficiei. vñ non est inconuenēs q̄ spēy distinctaꝝ formalr vna cōcurrat mālter ⁊ virtualiter ad cōstitutionez alterius: sicut binarⁱ⁹ est materialiꝫ de cōpositione ternarij. ¶ Ad scōm dicif q̄ lz ꝑfectuz ⁊ imperfectū ſm esse tm̄ nō variāt speciē: tm̄ perfectū ⁊ imperfectū ſm essentiā bñ. variant spēm modo supficies ⁊ linea ſm perfectionē essentie a corpe distinguntur: ideo ab ipsa specie differunt. ¶ Ad tertiū dicif q̄ licet corpus acceptum ꝑ subiecto trine dimēsionis sit spēs substantie: tm̄ corpus captū ꝑ actuali trina dimensione vt capiſ hic nō est substātia sed q̄ntitas. ¶ Ad quartū dicif q̄ si ꝓsideret pūctus vt est communans ⁊ copulans ꝑtes linee inter se: sic bz modū forme in se respectu linee: ⁊ hoc modo solum est pūctus in potētia ⁊ nō in actu: sz si cōsideretur vt suo fluxu causat lineā: sic est ꝓncipium materiale linee. ¶ Ad q̄ntuz dicif q̄ licz supficies sit diuisibilis ſm longitudinez: est tm̄ indiuisibilis ſm ꝓfunditatē vt respectu ꝓfunditatis est terminus corporis: ideo eo modo quo est termin⁹ est indiuisibilis.

Partes autē tēporis ad nūc vt ꝑteritū ⁊ futurū ad ꝑsens: partes autez loci ad cundē terminum copulantur ad quem corporis particule.

¶ Postq̄ auct⁹ determiauit de linea supficie ⁊ corpe que mēsurant intrinsece. hic ꝓsequif determiat de q̄titatib⁹ cōmunis q̄ mensurāt extrinsece: sz de loco ⁊ tēpore. Et inde sumiſ rō huius ordinis. Pōt etiā sumi alia rō: q̄ licz capiendo q̄titatē sub rōne mensure vt considerat a logico ⁊ mathematico ꝑs ⁊ locus sint spēs q̄titatis ab alijs distincte. tm̄ si cōsideref q̄titas q̄tū ad suā diuisibilitatez ⁊ sub rōne entis vt in methaphisica cōsideraf: tunc tēpus ⁊ locus nō sunt spēs q̄titatis distincte per se ab alijs. boc cm̄ modo locus nō distinguiſ a supficie: tēpus etiā ꝓbabit esse diuisibile solū a mo

tu. ideo in. v. metaphi. inter q̄titates p se nō numerauit locus z tps. z ibi loc⁹ ponit q̄titas p accidēs. tō iste due spēs ipfectus habēt rōnē q̄titatis. tō post alias cōuenīēter enumerauit.

Primo sciendū est q̄ tp̄us' pōt triplici ter cōsiderari. Uno modo gñaliter ꝓ quacūq; mensura durationis siue distinguat realiter a mēsurato siue nō: z hoc modo tps cōtinet sub se eternitatez q̄ est mensura rei carētis ꝓncipio z fine. s. p̄me cause. z euiternitatez q̄ est mēsura rei habētis ꝓncipiū z carentis fine: sicut sunt angeli z tps, ꝓprie dictū qđ ē mēsura rei habētis ꝓncipiū z finez: vt sunt oīa corruptibilia. Scđo modo accipit tps nimis gñaliter, p mēsura durationis q̄ est realiter distincta a mēsurato: z sic solū cōtinet euiternitatem z tps, ꝓprie dictū z non eternitatē: cū ipsa nō distinguat realiter ab eterno. Tertio modo capit ꝓprie solū, p mēsura durationis rei corruptibilis z spāliter mot⁹. z hoc mō diffinit. Tēp⁹ est nūerus mot⁹ ſm ꝑus z posteri⁹: z in p̄nti, p posito sumit tps, put accipit scđo mō. s. p mēsura durationis q̄ est q̄titas distincta a mēsurato.

Secundo sciendū est q̄ mot⁹ z duratio rerū, pducta; bñt mensurari p aliquā quātitatez z certificari quo ad nos: eo q̄ reliquę res dicunt cēlis durationis et aliaue inequalis. Equale enī z inequale accipiunt ſm q̄titatez: sz motus z talis duratio non mēsurant p aliā spēm quātitatis q̄ p tps vt, pbaret inductiue in oībus alijs spēbus. g̃ habēt mēsurari p tps: z sic tps est q̄titas. Et q: mensura rei cōtinue dz esse cōtinua: q: dz esse, ꝓpter quo mēsurę ad mensuratū: sz motus est ꝓtinu⁹ z etiā duratio esse rei. g̃ tps est q̄titas ꝓtinua. Adhuc aliter, pbatur in textu: q: ptes tēpis ad vnū terminū cōem copulant vt p̄teritū z futurum copulant ad nūc, p̄sens qđ est fines p̄teriti z ꝓncipium futuri. q̄ tps est quātitas cōtinua vnde sicut in linea p̄ctus est tota suba rei z ex fluxu suo causat lineaz z copulat ptes eius. ita in tēpore nūc est tota substātia tēporis vel cēntia: z fluxu suo de ꝓtio in posterius causat tps z copulat ptes eius ad inuicem.

Tertio sciendū est q̄ locus capit dupliciter. Uno modo physice, p superficie corpis cōtinentis ſm q̄ in eo est virtus generatiua z cōseruatiua locati ibi diffusa a corporibus celestib⁹: z ꝑ modo sic diffunit. Est superficies corpis cōtinentis imobile ſmū. Alio modo capit mathematice vel logice ꝓ superficie corpis sine illa virtute cōseruatiua locati que est quedā qualitas de p̄dicamēto q̄litatis: z hoc modo capit hic z diffinit sic: q̄ est superficies corporis cōtinētis mēsuratiua locati: sicut superficies aeris circūdans lapidē dicit locus lapidis que pōt dupl⁹ cōsiderari. Uno modo respectu corpis ꝓtinētis in q̄ est subiective z qđ mensurat intrinsece ſm duas dimēsiones tm̄: z sic, dr superficies. alio mō respectu corpis ꝓtēti qđ mēsurat extrinsece ſm tres dimēsiones: z sic dr locus

Quarto sciendū est q̄ sicut locatū mēsurat intrinsece p longitudinez latitudinē z ꝓfunditatē eius: sic etiā mēsurat extrinsece ſm tres dimēsiones locati: in q̄ suscipit sicut vnū mēsurat ſm longitudinē latitudinē z ꝓfunditatē superficies cōcaue vasis in q̄ suscipit. z p hoc habet q̄ locus est q̄titas: q: ē mēsura subtē z q̄ sit ꝓtinua p3: q: ptes ei⁹ copulant ad eūdez terminū cōem ad quem ptes corporis copulant: q: sicut ptes corpis locati oēs copulant ad centrū eius: sic etiā oēs ptes loci: q: est idē centrū ſm rem qđ est centrū locati intrinsecū z extrinsecū loci: z sunt eq̄les dyametri, ptense a superficie q̄ est locus z a superficie locati vsq; ad centrū eius: z sic dyametri loci z dyametri locati ad idē centrū copulant: z ista dyametri dicunt ptes loci nō essentie eius: q: ille p tes sunt superficies: sz dicunt ptes cōtinuatiue loci: z etiā sz ptes corpis mot⁹ tuz corpus copulentur ad superficiē: tm̄ ptes eius vt est locatū copulant ad centrū: z etiā partes locati

Sed contra p̄dicta arguit. Quarto sic. Qđ mot⁹ localis p̄ma mobilis in quo est tps subiective p p̄⁹ ō cōtinu⁹ q̄ sit tps: q: dat tēpori ꝓtinuitatez: z tm̄ ille mot⁹ nō est spēs q̄titatis. g̃ a maiori tēpus nō est q̄titas. Scđo sic. Omne illud cuius ptes ad cūdez terminuz copulant bz simul plures ptes: sz tpis nō p̄nt esse plures ptes simul. g̃ ptes eius nō copulant ad aliquē cūdez terminū: z sic nō est q̄titas cōtinua. Tertio sic. Numerus nō est q̄titas cōtinua sz discreta: sz tps est numerus mot⁹. g̃ nō est q̄titas cōtinua Quarto sic. superficies z locus dicūt idē realiter seu essentialiter. ergo nō sunt spēs distincte. ergo locus male ponit alia spēs quātitatis a superficie. Quinto sic. Omne illud qđ mensurat ſm tres dimēsiones includēs ipsas est corpus: sed locus habet longitudinē latitudinē z ꝓfunditatē z mēsurat ſm ipsas. g̃ locus nō est spēs a corpore distincta.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mum dicitur q̄ sz motus localis ſm esse sit cōtinuus: nō tm̄ ſm essentiā eius q̄ est vbi fluēs: z q: res pertransit in gñe ſm suā essentiā: ideo mot⁹ nō est q̄titas: sed tempus est cōtinuū ſm rem z essentiā simul. sz effectue capiat cōmunitatē a motu. ideo magis ponit in predicamēto quantitatis q̄ motus. Ad scđm dicit q̄ sz plures partes temporis nō possint simul esse pmanētes: tm̄ possint esse simul plures successiue z in fieri: qđ sufficit ad ℞ q̄ copulant ad eūdez terminuz cōem. Ad tertiū dicit q̄ sz tēpus sit materialis numerus z nūerus numerat⁹: nō tm̄ est nūerus formalis: sz solū formalis est q̄titas discreta. Ad quartū dicit q̄ si locus z superficies cōsiderent materialiter q̄tuz ad id qđ sunt dicunt idē essentialiter: sz si cōsiderent formaliter q̄tū ad suos modos mensurādi: sic specie differūt z formaliter distinguntur: q: superficies mensurat intrinsece ſm duas dimēsiones tm̄. locus vero extrinsece ſm tres dimēsiones. Ad q̄rtum dicit q̄ sz locus habeat tres dimēsiones ſm cōmentam eius: ſm tamen essentiā habet duas tm̄. s. longitudinē z latitudinē: z solum illud est corpus qđ ſm essentiā habet tres dimēsiones.

His visis dicendū est de cōitatibus quantitatis. Prima cōitas est quantitati nihil est contrarium: vt bicubito tricubito vel superficiei nihil est contrarium: quia cōtrarietas primo inest qualitatibus: non omnibus sed quibusdaz. quantitas autem non est qualitas: quare sequitur q̄ contrarietas nō est in quantitate. Itē quātitas non suscipit magis neq; min⁹ Non enim vna linea est magis linea q̄ alia. nec numerus ternarius ē magis numerus q̄ binarius. z sic de alijs. Item ꝓprium est quantitati scđm caz equale vel inequale dici: vt vn⁹ numerus est equalis vel inequalis alteri numero. et vnuz corpus est equale vel inequale alteri. et vna linea est equalis vel inequalis alteri lineę.

3 Postq̄ auctor supius determinauit de q̄titate ſm se z q̄tuz ad suas spēs. hic ꝑr determinat de ipsa q̄tū ad suas ꝓprietates q̄ fluūt ab ipa cōsiderata p inclinationē ad materiā: z ad sua inferiora enumerās tres ꝓprietates ipsius q̄tū ꝓma est q̄ q̄titati nihil est ctrarū. Cuius rō est: q: illud nō bz ctrarū qđ in materia p̄cedit oēm ctrarietatē: sz quātitas in materia siue in suba materiali p̄cedit oīa ctraria. g̃ quātitas nō bz cōtrarū. mino: ptz q: ctraria reperiunt in materia p motū z mutatōez: q: ab eodē subiecto mutuo se expellūt. sed suba nō subijcit motui nisi p quātitatē: q: oīne qđ mouet oportet esse diuisibile z, ptensuz: sed suba nō ē diuisibilis nisi p quātitatē: nō p eā subijcit motui. hāc etiā p rictatē, pbat inductiue auctor in textu declarando eam exemplariter in diuersis speciebus quantitatis.

Primo sciendū est q̄ quātitas dupl⁹ cōsideratur. Uno mō ſm simplicē ei⁹ essentiā vel sō rōne mēsure vt ꝓsiderat a mathematico vel a logico: z sic in q̄titate non est mot⁹ nec ꝛrictas nisi capiat ꝛrictas, p repugnātia duarū ꝛriarū vnū gen⁹ cōdiuidentium Alio mō ꝓsiderat vt est terminus rei nālis, put dr. ġ. de aīa. q̄ in oībus vniētibz posit⁹ est certus termin⁹ augmēti z decrementi ab aīa: z sic in ipa est rō pfecti z impfecti: z sic in ea reperit ꝛrictas accepta gñaliter, p quacūq; repugnātia pfecti z impfecti: z isto mō ꝓsiderat in nālib⁹ et nō in logica: z hoc mō in illa ē mot⁹ ad quem suffucit talis ꝛrictas ſm pfectū z impfectuz: ḋa nō opter semp motū esse inē illa q̄ ꝛriant ſm suas formas: vt ptz de motu q̄ ē a nin⁹ aldo ad magis albū: z p hoc p3 q̄ nō habere ꝛrū vt capit hic ctrarū, p ctrario pfecto ꝙuenit q̄titati oīi. sz nō soli q: ꝙuenit sube: z sic est, ꝓprium secūdo modo ipsi quātitati.

Secundo sciendū est q̄ scđa ꝓprietas q̄titatis ē p q̄titatē nō suscipit magis z minus. Cuius rō est: q: suscipere magis z min⁹ est aliquid pficiri in suo ꝓprio esse specifico: sed quātitas non pōt magis nec minus perfici in suo ꝓprio esse: q: esse eius cōsistit in idiuisibili: vt ptz in nūero: q: si addita vel ablata q̄cūq; vnitate variat spēs nūeri: ideo in ipo ꝓprium esse spēi non pōt variari ſm

magis pfectū ⁊ min⁹ pfectū. Silr ptz de q̄tita te cōtinua q: in ipa remota vel addita aliq̄ p te q̄titatis q̄t⁹cūq; pua variaf spēs q̄titatis ꝓsiderate sub rōe mensure. q: si ibi sit cēlitas ⁊ fiat additio vel remotio fit inequalitas que sp est inter diuersas species. ⁊ sic patet q̄ quātitas continua non potest magis vel minus perfici specie remanente eadem.

Tertio sciendū est q̄ magis⁊ min⁹⁊ ma ius ⁊ min⁹ ad inuicē differūt. q: maius ⁊ min⁹ attēdūtur fm maiorē vel minorē addit̄ōem ptiū q̄titatis ⁊ acq̄runt p augmētationē vel diminut̄ōem. ſz magis ⁊ min⁹ dicūt maiorē vel minorē pfectōez ꝓpriū cē forme fm q̄ i subiecto est: ⁊ fuit fm additionē vel remotionē pfectōis forme in subiecto. ⁊ iō ſz q̄titas bene ſuscipiat magis ⁊ min⁹ ex tēſine p augmētationē vel diminut̄ōem: nō tñ oportet ipaz ſu scipere magis ⁊ min⁹ intēſiue. q: sic illa differt inter ſe. ⁊ ē hec ꝓprietas ꝓpria ſcōo modo q̄ti

Quanto tati sicut ⁊ precedens sciēdū ē q̄ tertia ꝓpietas q̄titatis est. ppriū est q̄titati fm eā cēle vl inecēle dici: vt fm duas lōgitudines duo corpa dicūtur equalia vl inequalia: ⁊ fm numeros duos eiusdē speciei aliq̄ res nūerate dicūtur equales. Et ratio hui⁹ est. q: equalia sunt q̄ sibi ſuppōsita se inuicē nō excedūt. ⁊ inequalia sunt quoz vnū excedit aliud. Sz excessus ex pte mēsure sumitur ⁊ mēsura sumit fm q̄titatē ⁊ ſolū fm ipam. ergo omni q̄titati ⁊ soli cōuenit fm eam equale vel inequale dici. Itē equalitas est rep differētium cadē q̄titas in specie. Inequalitas aūt ē rerū differētiū diuersa q̄titas. ⁊ iō equalia sūt res diuerse eiusdē q̄titatis inter ſe. iō soluz fm q̄titatē aliq̄d dr̄ cēle vel inecēle. ⁊ sic ista ꝓpietas est ipi q̄titati quarto modo propria.

Sed contra predicta arguit̄. Primo sic. Dis motus est de contrario in ꝓtrariū. sed in q̄titate est motus. ſ. augmētationis ⁊ diminutionis. ergo in q̄titate est ꝓtrarietas. ⁊ sic habet ꝓriū ¶ Scōo sic. Locus sursum ⁊ locus deorsum contrariāt̄r. ⁊ tñ sunt q̄titates: ergo q̄titati est aliquid contrariū ¶ Tertio sic. q̄titas magis ⁊ minus perficitur fm esse quātitatis: quia numer⁹ habet perfect⁹ esse in quaternario q̄ in binario. ergo suscipit magis ⁊ minus ¶ Quarto sic. fm inequalitatē aliq̄d dicit̄ esse inequale vl equale per equalitatem. ⁊ tamen equalitas vel inequalitas sunt relationes. ergo non cōuenit soli q̄titati fm eam equale vel inequale dici ¶ Quinto sic. fm virtutem duo homines dicuntur ēq̄les virtute: ⁊ tamen virtus non est quātitas. ergo non est ꝓpriuz quantitati fm eam equale vel inequale dici.

Ad argumenta in oppositum. Ad primuz dr̄ q̄ licet in quantitate cōsiderata fm suum esse phisicum sit motus ⁊ contrarietas imperfecta tamen in q̄titate cōsiderata sub ratione mensure non est motus nec etiā contrarietas. ⁊ solum isto modo in logica consideratur. ¶ Ad secundū dicitur q̄ si locus sursum ⁊ locus deorsum considerētur fm suas essentias vel rationem mensure non contrariātur. Sed si considerentur q̄tum ad qualitatem ⁊ influentiaz que sunt in illis diuersis locis bene contrariantur. sed illo mō nō sunt in genere quātitatis. q: nō dicunt simplicem formā de genere q̄titatis: ſz important q̄titatez cū qualitatibus ¶ Ad tertium dicitur q̄ licet q̄titas possit magis ⁊ minus pfici in esse diuersaz specierum fm q̄ vna species perfectior est altera: tñ potest magis et minus perfici in ꝓprio esse vnius spēi qđ tñ ad susceptionē magis ⁊ min⁹ requritur ¶ Ad quartum dr̄ q̄ licet fm equalitatem aliquid dicatur formaliter equale. non tamen effective. sed hoc solū cōuenit q̄titati. ⁊ in ista ꝓprietate hec prepositio fm dicit solum circūstantiā cause efficientis ꝓpinque ⁊ nō cause formalis ¶ Ad quintū dicitur q̄ licet aliqui dicant equales vel inequales fm virtutē hoc nō est ꝓprie sed solum similitudinarie. sed ꝓprie dicūtur simules vel dissimules fm suā virtutē. sed fm q̄ ista virtus mēsurat p respectū ad obiectū habet moduz q̄titatis ⁊ mēsure. iō silitudinarie aliqui dicunt equales fm virtutes codē modo quo ipsa est q̄titas fm quendam simulitudinem

**Ad aliquid dicūtur q̄cūq; hoc ipsuz qđ sunt aliorz dicunt vel quomodolibet aliter ad aliud: vt duplū dimidij duplū: ⁊ dimidiū dupli dimidiū. pater filij pater. filius patris filius. ⁊ maius minore maius. ⁊ min⁹ maiore minus vel sub habitudine alterius casus: vt similis simili simulis. vicinus vicino vicin⁹. Relationum tres sunt species. Quedam dicūtur scōm equiparātiam vt quecūq; eodē noīe dicūtur: vt similis simili similis. equalis equali equalis. ⁊ vicin⁹ vicino vicinus. Alia scōm suppositionē dicūtur vt duplū tripli. q: ista supraponūtur aliis sicut dñs seruo superponitur. Alia vo scōm suppositionē: vt seru⁹ dño supponit. ⁊ fili⁹ pri. ⁊ dimidiū dupio. duplo dimidiū

¶ Postq̄ auct: determiauit de scōo ꝑdicamēto qđ est q̄titas. hic ꝓsequit determinat de tertio. scz de ad aliq̄d seu de relatione. Et rō ordinis est. q: oē accidēs respectiuz habet cognosci p absolutū in quo fundat ⁊ p quod mesr substantie: sed relatio est accidēs respectiuū ⁊ fundat in q̄titate q: plures relatōes fundātur in q̄titate q̄ in aliquo alioz ꝑdicamēroz. q: i ea fundātur gñaliter oēs ꝓportiones numeroz. vt duplū dimidiū tripluz q̄druplum. ⁊ sic de aliis. ⁊ oēs ꝓportiones ꝓximaz q̄titatiuz: ⁊ iō relatio maxime bz cognosci p q̄titatē. ⁊ ideo ſz ordine nature qualitas qđ est accidēs absolutū precedere debeat relationem: tñ ordine doctrine relatio cōuenienter ponit ante qualitatē ⁊ post quātitatem propter causam prius dictam

Primo sciendū est q̄ ꝑdicamenta accidentiū distinguunt fm diuersos modos denoīandi ꝑdicādi. ꝺ ꝓma suba. ⁊ quia ad aliq̄d bz vnū modū ſpālem denoīadi ꝓmaz subam: q: denoīat in hoc qđ est ad aliq̄d se habere fm mutuā dependentiā: iō ad aliq̄d cōuenienter ponit vnū predicamētū ab aliis distinctū ⁊ cōuenient⁹ denoiat̄ p ad aliq̄d q̄ p relatiuū sine p relatōem. Cui⁹ ratio est q: relatio dicit cēntiā relatōis fm se sine respectu ad terminū eius vel ad suū subiectū cū sit nomē abstracti. iō significat eā vt conceptā tñ ⁊ nō fm suum esse. ⁊ relatiuū importat essentiā relationis p respectū ad suū subiectū ⁊ cū dependentia reflexibilitatis ⁊ nō importat terminū eius dependētie. ſz ad aliq̄d importat istā cēntiā q̄titatiuā ad ei⁹ dependentiā p hoc q̄ dr̄ ad. hec enim ꝓpositio ad dicat dependentiā ad aliquē terminū: ⁊ cum hoc importat terminuz illi⁹ dependētie p hoc q̄ dr̄ aliq̄d: ⁊ q: ista duo cōuenit formaliter nature buius ꝑdicamēti. ſ. dependētia ⁊ termin⁹ dependētie. iō natura hui⁹ predicamenti melius notificat q̄tū ad suū esse formale in noīe ad aliq̄d q̄ per relatiuū qđ dicit essentiā illā p respectū ad suum materiale subiectū vel p relationez q̄ dicit illaz essentiā vt cōceptā tñ. vñ res debz denoīari eo mō quo pfectius ⁊ faciliꝰ notificat. iō hoc predicamentū cōuenientius primo a platōe noīatū ē ad aliquid. ⁊ sic diffinitur in textu. Ad aliquid vero talia dicunt quecūq; hoc ipm qđ sunt alterius dicūtur vel quomōlibet aliter ad aliud.

Secundo sciendū est q̄ duplicia sūt relatiua. Quedā sunt relatiua fm esse q̄ solū bñt esse relatiuū hui⁹ generis ⁊ nō bñt esse alterius generis. vt pater ⁊ filius. Alia sunt relatiua fm dici q̄ bñt esse alterius generis q̄ relatōis ⁊ vltra hoc bñt respectū accidentalē ad aliud quo dicūtur relatiua fm dici. vt scia q̄ habet cē absolutū de genere qualitatis ⁊ vltra hoc importat respectū ad ipsum scibile Et iō ꝓpter relatiua fm esse ponit prima pars hui⁹ diffinitionis. ſ. quecunq; hoc ipm qđ sunt alioz dicūtur id est quoz totū esse est respectuū Et ꝓpter relatiua fm dici ponitur scōa pars. ſ. vel quomōlibet aliter ad aliud. i. aliquomō ad aliud referūtur: ⁊ in hac diffinitiōe ponit̄ dicūtur ⁊ nō sunt: q: hic cōsiderant relatiua nō inq̄tū sunt entia: ſz inq̄tū sunt dicibilia. Et ponuntur talia ad denotandū q̄ relatiua ſ⁊ fundātur in aliquo accidēte absoluto p qđ substātie insunt. tale enim est denoīatiuum accidētis absoluti. ⁊ p hoc ptz q̄ si capiat̄ ad aliq̄d generaliter vt cōprehēdat tam relatiua fm esse q̄ fm dici. hec diffinitio est ꝓuertibilis cū ipo. sed si capiatur specialr solū ꝓ relatiuis fm esse que tñ ponūtur in ꝑdicamēto isto sic nō est ꝓuertibil⁹ cū ipo ad aliq̄d: iō ꝓmo mō debet ꝫ capi ad aliq̄d analogice ad oīa relatiua ⁊ nō vt ē vnū genus gñalissimū eoz que sunt in genere relationis

Tertio sciendū est q̄ relatiuū dr̄ditur in tres species: q: quedā sunt relatiua equiparantie: quedam suppositionis: et quedā suppositionis quoruz sic habetur sufficienter. quia omne relatiuuz dicit respectū vni⁹ ad alterum. vel ergo dicit respectum equalium ⁊ sic sunt relatiua equiparantie: vel dicit respectum inequalium: ⁊ hoc dupliciter. vel dicit respectū excessiue maioris ad maius. ⁊ sic sunt relatiua suppositōis vel excedētis vl maioris ad minus: ⁊ sic sunt relatiua superpositionis.

Quarto sciendum est q̄ relatiua equiparantie sunt que eodem no-

Universidad de Deusto Biblioteca

m sine numeꝛpãtur: ꝛ hoc pueniꝫ ex eo ꝙ vtrũq; eoꝝ importat relationẽ eiusdem speciei que fundatur super eandẽ formã in specie. vt simꝫ vicinus cũ vicino: ꝛ similis cũ simili. Sed relatiua suppositionis sunt que ſm sua fundamenta ponuntur sup sua correlatiua: vt pater q̃ ꝓpter filium ꝛ dominus quantum ad obligationem actuam supra seruum ꝛ est causa. eius Sed relatiua suppositionis sunt que ſm sua fundamenta ponũtur sub suo correlatiuo. vt filius quantũ ad suum fundamentũ quod est generatio passiua ponitur sub patre. ꝛ seruus sub domino.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. ptes substãtie ꝛ similiter scientia ꝛ habitus non sunt relatiua ꝛ tamen aliquo modo dicuntur ad aliud. ꝫ ista diffinitio conuenit alijs a diffinito. ergo nõ ẽ bona. ¶ Secũdo sic. paternitas est ad aliquid ꝛ tamen non refertur ad aliud: q̃ nõ ds̃ paternitas filij paternitas. ergo ista diffinitio nõ cõuenit omnibus relatiuis ¶ Tertio sic. paternitas ꝛ pater eodẽ noie nuncupant. ꝛ tñ nõ sunt relatiua equiparantie sed suppositionis. ergo male ds̃ ꝙ relatiua equiparantie sunt que eodem nomine nuncupãtur. ¶ Quarto sic. oẽs species eiusdem generis equaliter sub eodẽ genere continẽtur: ꝛ vna non ponit supra aliam. ergo specieꝝ relationis nulla est superpositio nec; suppositio ¶ Quinto sic. eoꝝ que supra se ponũt vnũ predicat de alio: ꝫ vna spẽs relationis nõ ꝓdicat de alia. ergo vna nõ ponit supra aliã. ꝫ male ponũtur relatiua suppositionis ꝛ suppositionis

Ad argumenta in oppositum. Ad primuꝫ ds̃: ꝙ licet ptes substãtie similiter scientia ꝛ habit⁹ ꝛ multa alia talia non sint relatiua ſm esse. tamen sunt relatiua ſm dici, put cõsequenter hñt respectũ quẽdam ad aliud vt ptes ad totũ. scientia ad scibile ꝛ habitus ad habentez: ꝛ mõ hic diffinitur ad aliquid generaliꝫ ꝓ relatiuis ſm esse ꝛ ſm dici: ideo ꝫ diffinitio nõ cõuenit alijs a diffinito. ¶ Ad scõm dicitur ꝙ licet paternitas nõ referat̃ in abstracto actualiter ad aliq̃d tñ referat̃ aptitudinaliter ꝛ actualiter in cõcreto ¶ Ad tertiũ ds̃ ꝙ ꝫ paternitas ꝛ pater respectu suoꝝ correlatiuoꝝ sint relatiua. nõ tñ ad inuicẽ. ideo nõ sunt relatiua equiparantie: q̃ nõ referuntur inter se sub eodẽ noie ¶ Ad quartuꝫ ds̃ ꝙ si iste spẽs cõsiderentur ſm suas essentias et formaliter: sic vna nõ ponitur supra aliã. sed si cõsiderẽtur materialiter ꝛ cõtũ ad sua fundamẽta vna bene est supra aliã ¶ Ad quintũ dicit ꝙ illoꝝ que ponũtur ſm sub ꝛ supra ſm ordinẽ subiectibilis ꝛ ꝓdicabilis vnũ predicat de alio: non tñ de illis q̃ ponũtur sub ꝛ supra ſm ordinẽ cause ꝛ effect⁹ siue ꝓncipij ꝛ principiati. ꝛ hoc mõ ista relatiua ponũtur supra se inuicem.

Post hec sequũtur cõitates relatiõis. Prima ẽ ꝙ ytrarietas in est relatiõi vt virt⁹ẽ ytraria vicio cũ vtrũq; eoꝝ sit ad aliq̃d hoc añt nõ queunt oĩ relatiõi: duplo cũ nihil ẽ ytrariũ neq; triplo. Itẽ relatiua suscipiũt magis ꝛ min⁹: vt simile ds̃ magis ꝛ min⁹ simile. ꝛ sil'iter iequale Sz hoc nõ queunt oĩbus relatiuis. duplũ cũ nõ ds̃ magis et min⁹ duplũ: neq; triplũ neq; pr̃

¶ Post⁹ actor superꝫ determinauit de relatiõe ſm se ponẽdo diffinitiõez ꝛ diuisionẽ ei⁹ p suas spẽs. hic ꝓsequit determinat de ipa ſm suas ꝓprietates. ꝛ inc ipas ꝓmo ponit duas cõitates relatiuoꝝ. Quaꝝ ꝓma est ꝙ ytrietas est in relatione sicut virt⁹ ꝛ vitiũ ytrãtur. ꝛ tñ sunt relatiua ſm dici lz simpl'r sint de ꝓma specie qualitatis. virtus enim ds̃: relatiue ad virtuosuz ꝛ vitiũ ad vitiosum. iõ in relatiuis reperitur contrarietas.

Primo sciendũ est ꝙ duplicia sunt relatiua vt ꝓbatum dictũ est. s. relatiua ſm esse ꝛ ſm dici. vñ in relatiuis ſm esse nõ reperit ytrietas Cuius ratio ẽ q: ytraria sunt forme actiue ꝛ passiue q̃ mutuo se expellunt ab eodez subiecto vt ptz in diffinitiõe coꝝ. ꝫ relatiua ſm esse nõ sunt forme actiue aut passiue: nec sua actione se ab eodẽ subiecto expellũt q: forme actiue ꝛ passiue sũt forme absolute. iõ relatiua ſm esse nõ pñt habere ytrariũ. sed aliquibus relatiuis ſm dici cõuenit habere contrarium

Secundo sciẽdũ est ꝙ relatiua ſm dici dupliꝫ cõsideranꝫ. Uno mõ formaliꝫ q̃tũ relatiua sunt ꝛ ſm respectũ quã addũt formis alterius gñis. ꝛ isto mõ adhuc in relatiuis ſm dici nõ est ytrietas. Cuius rõ ẽ q: relatiua ſm dici nõ ytriaꝫ respectu illoꝝ ad q̃ referũtur: ꝫ respectu aliozꝝ. sicut virt⁹ nõ contrariat̃ ytuoso ad quẽ refert nec vitiũ vicioso. ꝫ virt⁹ ꝛ vitiũ ytrianꝫ inter se. q̃ relatiua ſm dici q̃tũ relatiua sunt nõ ytrianꝫ. Alio mõ cõsiderant̃ materialiꝫ ex pte suoꝝ fundamẽtoꝝ. ꝛ ꝺ mõ, aliq̃ relatiua ſm dici ytrianꝫ. Rõ est q: aliq̃ relatiua fundanꝫ in qualitatib⁹ cõtrarijs quas importãt. iõ rõe illaꝝ qualitatũ ytrianꝫ. Ex q̃bus ptz ꝙ habere ytriũ nõ conuenit oĩbus relatiuis: nec etiã cõuenit solis relatiuis. iõ nõ est aliquo mõ ꝓprium ipis relatiuis cũ omne ꝓprium queniat oĩ vel soli. sed est cõitas q̃dã cõuenies pluribus relatiuis ſm dici ꝛ q: pnus posita ẽ diffinitio ad aliq̃d a platone cõuenies tam relatiuis ſm esse ꝙ ſm dici. ideo ponũtur hic cõitates vtriusq; illoꝝ relatiuoꝝ conuenientes.

Tertio sciendũ est ꝙ secunda ꝓprietas relatiuoꝝ est ꝙ relatiua suscipiunt magis ꝛ min⁹. Cuius ratio est q: suscipe magis ꝛ min⁹ est aliq̃d manẽs: idẽ in spẽ in suo essentiali esse intendi ꝛ remitti. ꝫ hoc queunt aliq̃bus relatiuis. vt simile manẽs idem in specie ds̃ magis ꝛ minus simile. ꝛ etiã diffimile ꝛ inequale. erg o al. q̃ relatiua suscipiũt magis ꝛ minus. hoc tñ nõ conuenit relatiuis q̃tũ relatiua sunt. s. ſm respectũ quẽ habent ad sua correlatiua. sed hoc cõuenit sibi rõne suoꝝ fundamentoꝝ ꝛ vt sunt in subiecto. q: intẽdi ꝛ remitti conuenit forme ſm esse q̃ habet in subiecto ſm q̃ magis ꝛ minus perficitur

Quarto sciendũ est ꝙ hec cõitas aliter queunt relatiuis q̃ ꝓcedẽs. q: ꝓcedẽs solũ cõuenit relatiuis ſm dici. ꝫ aũt cõuenit relatiis ſm dici ꝛ aliq̃b⁹ relatiuis ſm esse. q: sile ꝛ dissile ꝛ inequale bñ suscipiũt magis ꝛ min⁹ q̃ tñ sunt relatiua ſm esse. q: tñ ꝫ cõitas non cõuenit oĩbus relatiuis ſm esse nec etiã solis q: cõuenit qualitatiuis. iõ nõ est aliquo mõ ꝓpria ipi relationi: ꝫ est quedã cõitas solum cõuenies aliquib⁹ specieb⁹ relatiuoꝝ. s. illis quoꝝ fundamenta intẽdũtur vel remittũtur ꝛ augẽtur et diminuũtur manere eadẽ spẽ relationis. ꝛ ꝫ patent due prime cõitates relatiuoꝝ

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Nulla relatiue opposita ytrariant̃ cũ ytrietas ꝛ oppõ relatiua sint oppositiões distincte. ꝫ relatiua relatiue inter se opponũtur. q̃ nulla relatiua ytriãtur ¶ Secõ sic. vbi est ytrietas ibi est motꝰ. ꝫ in relatione nõ est motꝰ vt ds̃ in. v. phisicoꝝ. ergo i relatione nõ est ytrietas ¶ Tertio sic. nulla forma indiuisibilis suscipit magis ꝛ minꝰ. ꝫ oĩs relatio est indiuisibilis cũ sit simplex respectus relatiui ad correlatiuũ. ergo nulla relatiua suscipiunt magis ꝛ minꝰ ¶ Quarto sic. sicut eq̃le fundat̃ in vna q̃titate in specie sic etiam simile in eadem qualitate. sed equale non suscipit magis ꝛ minus. ergo simile nõ suscipit magꝫ ꝛ minus cuius oppositũ ds̃ in textu ¶ Quinto sic. Relatiua nõ suscipiũt magis ꝛ minꝰ nisi ratõe suorum fundamentoꝝ. sed quãtitas in qua fundatur inequale non suscipit magis ꝛ minꝰ. ergo male ds̃ in textu ꝙ inequale suscipit magis ꝛ minus

Ad argumenta in oppositum. Ad primuꝫ ds̃: ꝙ licet nulla relatiua contrarietur respectu suoꝝ correlatiuoꝝ quibus relatiue opponũtur ꝛ tamen bene contrariantur respectu aliorũ sicut virtus relatiue opponitur virtuoso. et tamẽ contrariatur vicio. ¶ Ad secundum dicitur ꝙ vbi est contrarietas per se ibi est motus. sed in relatione non est contrarietas per se: sed tantum per accidens ꝛ eo modo quo est contrarietas est etiam motus. ¶ Ad tertium dicit ꝙ licet omnis relatio ſm se ꝛ quantum ad respectum quem habet ad correlatiuum sit indiuisibilis. tamen ſm suum esse in subiecto quod potest variari ſm magis perfectum ꝛ minus pfectum aliqua bene est diuisibilis ꝛ per hoc bene potest suscipere magis ꝛ minus ¶ Ad quartũ ds̃ ꝙ licet simile fundet̃ in vna qualitate in specie. tamẽ illa qualitas põt intẽdi ꝛ remitti manẽs eadẽ in specie. ideo simile suscipit magis et minus ꝛ equale fundat̃ in eadẽ q̃titate in specie q̃ non potest augeri vel diminui. intendi vl remitti manẽs eadẽ in specie. iõ equale nõ põt suscipere magis ꝛ minus nec est sile de equali ꝛ sil'i ¶ Ad ꝙntũ ds̃ ꝙ licet q̃titas non suscipiat magis ꝛ minꝰ. tñ potest augeri ꝛ diminui: ꝛ p talẽ maioritatẽ vel minoritatẽ p quã fit maior vl minor recessus ab eq̃li vel mequali põt suscipere magis ꝛ minꝰ. vñ ineq̃le fundat̃ inter diuersas q̃titates in spẽ. ꝛ q: illę spẽs pñt continue variari ſm recessum ab vnitate speciei. ideo variatur inequale q̃us equale non suscipiat magis neq; minus.

Itẽ relatiua dicũtur ad quertẽtiã: vt pater filij pater. filius patris filius. Itẽ relatiua sunt simul natura. simul enim sũt duplũ ꝛ dimidiũ: pater et filius. Itẽ relatiua posita se ponunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

et perẽpta se perimũt: vt si duplũ est dimidũ est et econtra.

¶Postꝫ actor posuit duas cõitates relatiuoꝝ que nõ sunt ipsis aliquo mõ ꝓpter. hic ꝓñr ponit alias cõitates q̃ sunt ipsis aliquo mõ ꝓpter. Quarũ ꝓma est. Relatiua dicunt ad cõuertentiã. Cuius rõ est: qꝛ que ad se inuicẽ ꝑm mutuã dependẽtiaz coꝝ referunt dicunt ad cõuertentiã: sed oĩa relatiua ad sua correlatiua referunt ꝑm mutuã dependẽtiaz. vt dicẽdo: pater filij pater: et ecõtra. filius ꝑtis filius. ibi ꝑ refertur ꝑm dependẽtiaz eius ad filiũ et filius ad patrem. et sic simil'r est in oĩbus alijs. ergo oĩa relatiua dicunt ad cõuertentiam.

Primo sciendum est q̃ cõuertentia dupliciter accipit. Uno modo, p cõuersione aliquoꝝ ꝑm existẽdi cõsequentiaz et illo mõ in relatiuis bñ est cõuertẽtia: vt dicendo. pater est ergo filius est: et ecõtra. filius ẽ: ergo pater est. et isto modo nõ sumit in hac ꝓpte rate: qꝛ cõuertentia hoc modo nõ solũ cõuenit relatiuis: ꝫ etiã multis alijs sicut subiecto et ꝓprie passiõi. Alio modo sumitur cõuertentia vt est mutua dependentia relatiui et correlatiui iter se: et hoc modo sumit in hac ꝓpietate. ideo dici ad ꝙuertentiã est aliqua referri inter se ꝑm dependentiã. Et differt cõuertentia a cõuersiõe et cõuertibilitate qꝛ cõuertentia est passio relatiuoꝝ. cõuersio vero q̃ est debita trãspositio subiecti in ꝓdicatũ et ecõtra: est passio ꝓpositionũ Sed cõuertibilitas est passio terminoꝝ cõuertibiliũ: et illi termini dicunt cõuertibiles q̃ de se inuicẽ mutuo vl'r et affirmatiue verificant: eo q̃ habẽt equalia suppposita: vt homo et risibile.

Secundo sciendũ est q̃ cõuertentia relatiuoꝝ nunq̃ fit i recto casu. Ratio est: qꝛ inter relatiuũ et correlatiuum semp est transitio vel diuersitas: sed talis diuersitas nõ significaret in recto casu ꝫ significaret idẽptitas eoꝝ: vt dicẽdo pater est filij: et talis locutio esset falsa: ꝫ illa cõuertẽtia semp fit in obliquis: qꝛ solã obliqui significãt ꝓ modum termini. rect' vero ꝓ modũ ꝓncipij: et põt fieri in oĩbus obliquis vt faciliter dareꝫ exemplum in oĩbus. hoc fit tñ differenter in relatiuis ꝑm ese et i relatiuis ꝑm dict: qꝛ i relatiuis ꝑm esse fit cõuertẽtia referẽdo vtrũq̃ ad aliud sub habitudine eiusdẽ casus. vt maius maiore maius. et cõtra. min' maiore min'. sed in relatiuis ꝑm dict fit q̃libz sub habitudine eiusdem casus: vt inter formã et materiã. q̃libz vero sub habitudine diuersorum casuum: vt scibile scientia scibile: et ecõtra. scientia scibilis scietia. et ꝓ hoc ꝓtꝫ ꝙ dicta ad cõuertentiam cõuenit omibus relatiuis sed differenter et conuenit solis et semper. ideo hec ꝓprietas est ipsis ꝓprie. ꝓpria. et hoc capiẽdo generaliter ad aliq̃d taꝫ ꝓ relatiuis ꝑm esse q̃ ꝑm dicit: qꝛ si caperet specialiter solũ ꝓ relatiuis ꝑm esse hec ꝓprietas esset sibi propria secũdo modo.

Tertio sciendũ est q̃ relatiuoꝝ alia ꝓprietas est q̃ relatiua sunt simul natura. et rõ est: qꝛ illa q̃ posita se ponũt ꝑm rẽ et intellectũ simul: et pempta se perimũt ꝑm esse sunt simul natura. illa eĩ dicunt simul natura q̃ sunt simul in naturali intelligẽtia: ita q̃ vnũ eoꝝ nõ põt intelligi sine alio nec est ibi, ꝓprietas ꝑm intellectuz: sed relatiua posita se ponũt ꝑm esse: qꝛ esse relatiuoꝝ est esse ad suũ correlatiuũ. ideo ꝑm rem posito vno in esse oꝑtet suũ correlatiuũ esse q̃ requirit ad esse relatum: et similiter posita se ponũt ꝑm intellectũ: qꝛ nõ pt intelligi esse relatum q̃ nõ est dependens ad correlatiuũ nisi intelligat illud correlatiuũ ad q̃ dependet. ꝙ posita se ponũt ꝑm intellectũ: et sil'r pempta se perimũt. ideo sunt simul natura. s. natura relationis: et etiaz sunt simul natura. i. naturali intelligẽtia.

Quarto sciendũ est q̃ relatiua tripliciter cõsiderant. Uno mõ q̃tũ ad sua subiecta et fundamẽta: et sic vnũ illoꝝ bñ ꝓcedit aliud: vt pater ꝓcedit filiũ. Scõo mõ in q̃tuz habẽt dependentiã inter se et vnũ termiat dependentiã alteri? et ecõtra: et sic adhuc vnũ est prius alio et quodãmõ notius et ponit in diffinitione alteri?. s. illud q̃ terminat dependentiã alterius. Tertio mõ ꝓsiderant q̃tũ ad hoc q̃ habẽt esse sub forma relatiõis sub q̃ simul ponũt vt q̃cito ponit ꝑ sub paternitate ponit filius sub filiatiõe. et ꝫ mõ sunt simul natura ꝑm rez et intellectũ simul vt ꝺr in ista ꝓprietate. et est ꝫ ꝓprietas eodẽ mõ, ꝓpria relatiõi: sic et ꝓcedẽs.

Sed contra ꝓdicta arguit. ¶Primo sic. Cõuertentia ẽ mutua dependentia relatiuoꝝ inter se: sed scibile et scibile q̃ sunt relatiua nõ habẽt mutuam dependentiã inter se: qꝛ scietia lz dependeat a scibili: tamen scibile nõ habet dependentiã ad scientiã. ꝙ nõ omia relatiua dicunt ad cõuertẽtiaz. ¶Secũdo sic. Bene sequit: si homo est risibile est. et ecõtra. et ꝙ homo et risibile dicunt ad cõuertentiam q̃ tamẽ nõ sunt correlatiua. ꝙ dici ad conuertentiã nõ soluz cõuenit relatiuis. ¶Tertio sic. causa et effect? sũt relatiua. et tñ causa ꝑm naturam ꝓcedit effectũ. ergo relatiua non sunt simul natura ¶Quarto sic. vnũ relatiuoꝝ ponitur in diffinitiõe alteri?. ergo est pri? alio. ergo relatiua nõ sunt sil'natura ¶Quinto sic. illa q̃ opponũtur inter se nõ posita se ponũt: qꝛ vnũ oppositũ. destrut aliud. ꝫ relatiua opponũtur ad inuicem. ergo male dicitur ꝙ opposita se ponunt et perempta se perimunt.

Ad argumenta in oppositum. Ad primuz ꝺr ꝙ ſi scibile cõsideret materialit' q̃tũ ad id qõ est sic nõ habet dependẽtiã ad scientiã: sed ꝑm naturã precedit eã. Sz si cõsideret formalit' q̃tũ ad rõem scibilis: sic bz respectũ et dependẽtiã ad scientiã et ꝺr cũ ea ad ꝙuertentiã. et sil'r est de sensu et sensibili ¶Ad scõm ꝺr ꝙ si capiaꝫ cõuertentia vt est conuersio aliquoꝝ ꝑm existẽdi ꝓñam sic bõ et risibile bñ dicũtur ad ꝙuertentiã. ꝫ nõ capiẽdo cõuertentiã vt est mutua depẽdẽtia relatiui et correlatiui vt in ꝓposito capitur ¶Ad tertiũ ꝺr ꝙ si cõsiderẽtur causa et effect? materialiter q̃tũ ad id qõ sunt nõ sunt sil'natura. sed si cõsiderẽtur formalit' q̃tũ ad relationez cause ad effectũ vel effect? ad causaz. vt sunt relatiua sic sunt sil'natura: et sil'r diceret ꝺe patre et filio ꝺño et seruo ¶Ad quartũ ꝺr ꝙ ꝫ vnũ relatiuoꝝ vt terminat dependentiaz alteri? sit aliquo mõ ꝓus alio et ponat in diffinitiõe alteri?. tñ q̃tũ ad esse sub forma relatiõis vnũ non precedit aliud ¶Ad quintũ ꝺr ꝙ ꝫ relatia respectu eiusdẽ subiecti opponãt et nõ posita se ponũt: tñ respectu diuersoꝝ subiectoꝝ non opponuntur

Jtẽ alia diffinitio relatiuoꝝ talis est. Ad aliq̃d sunt quibus hoc ipsum esse est ad aliꝺ quodãmodo se habere. et hec diffinitio est ꝓpria relatiuoꝝ. Jtẽ ꝓ primũ est relatiuoꝝ ꝙ si q̃s diffinite nouerit vnũ relatiuoꝝ diffinite cognoscet et reliquum vt si diffinite nouerit quid sit duplũ diffinite noscet id cuius est duplũ Necesse eñ ẽ in vtro rũq̃ rationibus vtrisq̃ vti

¶Postꝫ actor posuit diffinitionem ꝓprietates ad aliq̃d cõiter accepti vt se extendit ad relatiua ꝑm esse et ꝑm dict: hic ꝓñr ponit aliã diffinitionẽ ipsi? ad aliq̃d specialiter accepti. vt solũ contineat relatiua ꝑm esse q̃ est ꝓpria diffinitio ad aliq̃d vt est vnũ predicamentuz ab aliis distinctũ: et data ab aristotele corrigendo ꝑm diffinitionem relatiuoꝝ a platone positaz: que non est ꝓpria diffinitio. et est hec diffinitio. Ad aliq̃d sunt quib? hoc ipsꝫ esse qõ sunt est ad aliꝺ quodãmodo se habere. Jn cui? prima ꝓprietate intelligitur gen? diffiniti scz dicibile. et ponit quib? hoc ipsꝫ esse ẽ ad aliꝺ se habere. ad diriam substãtie et accidẽtiũ absolutoꝝ et relatiuoꝝ ꝑm dictum quoꝝ ꝓprium esse nõ est ad aliud se habere. Dein de ponitur quodãmodo id est quodã spãli modo. qꝛ esse relatiu est ad aliud tãq̃ ad terminũ cum quo dicitur ad conuertentiam

Primo sciendũ est q̃ accidẽs absolutũ et respectiuũ sic inter se differũt qꝛ accidẽs absolutũ habet dependentiã solũ ad suũ subiectũ et nõ ad terminũ extrinsecũ. iõ ad suuz esse sufficit suũ subiectũ et etiam diffinitur per tale subiectum. sed accidens respectiuum habet dependentiam ad suum subiectũ inq̃tum est accidens. et ad suũ correlatiuũ inq̃tum est respectiuũ: et iõ ad eẽ acidẽtꝫ respectiui sequit esse sui subiecti et eẽ sui correlatiui et habet diffiniri per ista duo. ideo bene dicit in hac diffinitione q̃ est se relatiu est ad aliud quodãmõ se habere. et ꝫ relatio semp sit inter duo extrema: tñ non ẽ in vtroq̃z vt in subiecto: sed est in vno subiectiue et in alio vt in termino. vt paternitas est in patre vt in subiecto: et in filio vt in termino et filiatio est i filio subiectiue: et in pre termiatiue.

Secundo sciendũ est q̃ duplex est relatio, quedã est realis q̃ est inter duo extrema realia ꝺra realiter a quibus ipa est realiter distincta. et ad hanc relationem tres conditiones requirũtur. Prima est q̃ habeat extrema realia. defectu cuius relatio inter entia rationis vt relatio generis ad spẽm non põt eẽ relatio realis. Scõa est q̃ extrema relationis realiter differãt: rõne eiꝰ idẽptitas nõ est relatio realis. Tertia est q̃ talis sit realit' distincta ab vtroq̃z extremoꝝ: qꝛ si esset eadez realiter cũ suo fundamẽto haberet esse absoluturz sui fundamẽti. et non diceret eẽ realis q̃tuz ad suũ esse respectiuũ: sed q̃tum ad suũ esse absolutũ. qꝛ a pfectiori res capit denoiationẽ. iõ non cẽt relatio realis nec totũ eius esse eẽt ad aliud et defectu illius relatio creaturis ad creaturam nõ est realis: qꝛ in deo nullũ est accidens ab eo realiter distinctũ. Alia est relatio rationis que põt fieri tribus modis ꝑm q̃ sibi deest vna illarum cõditionũ. et illa relatiua q̃ dicũt relatiõem

realem sunt relativa fm'esse: alia vero fm dicit: z solum de bis que dicunt relationem' realem q̄ ponitur in p̄dicamēto isto data est p̄ns diffinitio, z p hoc differt ab alia diffinitōe ad aliq̄d

Tertio sciendū est q̄ ex ista diffinitōe accipitur ifert vnā, pprietatē relativoꝝ q̄talis est. Si q̄s diffinite noverit vnū relativoꝝ diffinite noscet z reliquū. Cuius rō est: qz q̄libet vnū diffinite z distincte cognoscit eo mō quo bz eē z etiā eo mō quo bz diffiniri: cū diffinitio sit oro indicās q̄d est eē rei. Iz eē, vni⁹ relativoꝝ est ad aliud: vt dictū est. g̃ nō p̄t distincte cognosci nec diffiniri nisi p suū correlativum. g̃ si q̄s distincte cognoscit vnū oz distincte cognoscere reliquū cum nullū eoꝝ possit sine alio cognoscī: ideo necesse est ei diffinire vtrumq; relativorū: quia oportet in diffinitione vtriusq; relativorum poni sua correlativa

Quarto sciendū q̄ in diffinitōe relatiui nō ponit suū correlativum tanq̄ ps essentialis ei⁹ cū relativū z correlativū sint realr z essentialr distincta z opposita: sicut pater z filius. sed ponit in ei⁹ diffinitōe tāq̄ termin⁹ dependētie ipi⁹ relativi. qz talis dependētia nō p̄fecte cognosceret nisi cognosceret terminus ei⁹. z ponit talis terminus loco dñie q̄ in relativis sumit respectu tal' termini. q̄de se ē nobis ignota: Iz circūloquitur p ipm terminū. vñ diffiniendo relatōem ponit dependētia p gñe z subiectū z correlativū ei⁹ p dñia: vt dicēdo p̄nitas ē dependētia vel relatio p̄ns ad filiū. vel p̄ est res bns filiū. z p hoc ptz intellectus horum vltime diffinitōis z vltime ꝓprietatis relativorum

Sed contra predicta arguit. Primo sic. ptes subē non sunt vera relativa z tñ conuenit eis ista diffinitio. cū ipoz esse sit ad aliq̄d quodāmodo. ergo ipa nō est bona. ¶ Scdo sic. oē accidēs bz dependētiā ad suū subiectū. ergo eē ei⁹ est ad aliū quodāmodo se habere. g̃ ista diffinitio conuenit oīb⁹ accidētib⁹ alijs: z nō solū diffinito. ¶ Tertio sic. vnūquodq; diffinitus cognoscit eo mō quo bz eē. sed vnū relativū bz eē sepatū z distinctū a suo correlativo. g̃ vnū p̄t diffinite cognosci nō cognoscēdo aliud. ¶ Quarto sic. loco diffiniti Iz ponere suā diffinitōem. ergo si in diffinitōe relativi ponit suū correlativū. loco illius correlativi poterit poni diffinitio ei⁹ in qua poneret suū correlativū. g̃ idez poni poterit i diffinitione suiꝰ ōnis q̄d est inconuenies. z sic male d: q̄ relativū bz diffiniri p suum correlativum

¶ Quinto sic. vnūq̄dq; bns gen⁹ z dñiam diffiniri p̄t p gen⁹ z dñiam cuius. Iz relativa bñt genus z dñiam intrinsecā. ergo etiā p̄nt diffiniri p suū genus z suā dñiam siue suo correlativo.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū d: q̄ totū esse ptiū subē nō est ad aliud vt intelligit in hac diffinitōe. Iz vltra suū esse substāriale importāt quendā respectū ad opationes totius a quo respectu capiūt nōia ꝓpria ptiū. ideo ipis nō conuenit hec diffinitio. ¶ Ad scdm d: q̄ Iz totuz eē cumIz accidētis sit p depēdētiā ad subiectū tñ illud eē nō se bz ad aliud tanq̄ ad terminuz cū quo d: ad cōuertētiam nisi in veris relatis q̄d tñ intelligit in hac diffinitōe p illā p̄ticulaz quodāmodo. ¶ Ad tertiū d: q̄ Iz relativuz habeat esse sepatuz a suo correlativo. tñ illud esse nō est absolutū sed respectuū in ordine ad suū correlatiuū: nō bz cognosci z diffiniri p ipsum. ¶ Ad quartū d: q̄ Iz in absolutis loco nois licet ponere diffinitōem: nō tñ in respectuis. ideo in diffinitōe relativi loco correlativi nō p̄t poni sua diffinitio. Cuius cā est. qz diffinitio correlativi explicat ipm vt est dependēs ad relativuz z ipm ponit in diffinitōe relativi tanq̄ terminus dependētie sui relativi. nō diffinitio non explicat ipm eo mō quo ponit in diffinitōe alterius. ¶ Ad q̄rtū d: q̄ Iz relativū habeat dñiam tñ illa differētia nō est absoluta sed respectiua z dependens ad terminū extrinsecū. nō p ipaz nō posset p̄fecte cognosci nec̄z notificari relativū nisi apponeretur terminus dependentie.

Qualitas est scdm quam quales esse dicimur: vt scdm albedinē dicimur albi et scdm colorē colorati z scdm iusticiam iusti.

¶ Post q̄ supius auctor determinauit d tertio p̄dicamēto q̄d est ad aliq̄d. hic p̄sīr determinat de quarto scz de q̄litate ipam primo sic diffiniens Qualitas est fm quam quales esse dicimur: vt fm albedinē dicimur albi. In qua diffinitione subintelligit forma accidētalis q̄ se bz vt genus diffiniti z aliq̄ mō dat intelligi p illud relativū quā. deinde ponit fm quā quales esse dicimur. ad dñiam oīm aliorum predicamētoꝝ: q̄ nullum aliorum predicat in quale simplr: vt facilr probaretur inductiue. Subā em̄ predicat in quid. q̄litas in q̄tū vel in quotū. z cetera p̄dicamēta p̄dicāt in hoc q̄d est se habere ad aliud cuius sint respectiua: nō sola qualitas denoīat p̄mam substantiā simplr qualē. z in hac diffinitione hec p̄positio fm dicit circunstantiā cause formalis

Primo sciendū est q̄ in hac diffinitōe ponit dicimur z nō dicūt fm albertū nō ad denotandū q̄ soli homini conueniat qualitas: sed ad denotādū q̄ hō est susceptiuus plurū qualitatū q̄ q̄cūq; alia suba. Nō em̄ est cōpositum ex suba naturali q̄ spūali simul: nō sibi ꝓueniūt qualitates rez corpaliū z etiā spūaliū. sed subē spūales solū recipiūt qualitates spūales. Substantie vero corpales alie ab hoīe solū suscipiūt qualitates corpales z nō spūales. nō hō ceteris substātijs est pluriū qualitatū magis susceptiuum. sed tñ posset dici faciliter q̄ cū in hac diffinitōe ponit dicimur nō intelligit solū nos hoīes dicimur sed intelligitur nos subē dicimur. z non refertur ad hominem tñ: sed ad substantiam in communi z per hoc soluuntur plura argumenta

Secundo sciendū est q̄ oīs forma accidētalis bz denoīare primā subam fm esse q̄ ipa dat p̄me subē. z q̄ q̄litas dat subē esse quale. nō bz denoīare primaz subam esse quālē. z p illum modum denoīandi per quez diuidit ab oībus alijs accidētibus hic diffinit. Et Iz quale ꝓsequat qualitatē vt effectus ei⁹ formalis z sit posteriꝰ fm naturā ipa q̄litate: tñ fm ordinez nostre cognitionis z quo ad nos quale est ꝓius q̄ qualitas. q: p ipm cognoscim⁹ qualitatē. nō nobis ꝓuenienter notificatur qualitas p quale. z Iz inferi⁹ quale p qualitatē diffinit. tñ hoc est a priori simplr z a posteriori quo ad nos. nō em̄ est inconueniēs idez fm diuersas cōsiderationes est notius z ignotius prius z posterius alio.

Tertio sciendū est q̄ qualitatis ponuntur quattuor spēs: quaꝝ p̄ma est habit⁹ z dispositio. Scda naturalis potētia vel impotētia. Tertia passio z passibilis qualitas. Quarta forma z circa hoc aliq̄d cōstans figura. Quarū sic habet sufficiētia. q: oīs qualitas qualificat subam. vel ergo se tenet ex pte materie: z sic est forma z circa hoc aliquid cōstās figura q̄ qualificat subam fm q̄titatē z materiā eius: licet effectiue oriatur a forma substantiali vel se tenet ex pte forme: z hoc est dupl'r. vel q̄ lificat subam imediate vel mediātibus naturalibus potētijs. Si scdm sic est habit⁹ z dispositio q̄ primo determinat z disponit potētiaz z ex p̄ti subiectū eius. Si imediate qualificat substantiā hoc ē dupl'r: vel ē p̄ncipiū opandi determinatū vel indeterminatū. si p̄mū sic ē passio z passibilis q̄litas. si scdz sic ē naturalis potētia vl impotentia. Potētia em̄ de se indeterminata est q̄tum ad modum operandi: sed determinatur per suos habitus.

Quarto sciendū est q̄ diuisio qualitatis est diuisio generis in suas spēs. q: qualitas cēntialiter z vniuoce de ipsis p̄dicat. Et dupl'r p̄t fieri diuisio generis in suas spēs. Uno mō p spēs imediatas: z tūc solū fit p duas spēs eo q̄ fit p duas dñias formaliter oppositas que solū sunt due sub vno genere et solū duas spēs, ppinquas sub eo ꝓstituūt. Alio mō p̄t fieri diuisio generis per spēs remotas eius z hoc q̄n spēs, ppinque sunt nobis ignote z tūc nō oportet diuisionē generis fieri p duas spēs tm̄. sed p̄t fieri p quattuor vel plures fm exigentiā multitudinis eaꝝ. z hoc mō fit ꝑ diuisio qualitatis: nō in ea bñ ponuntur quattuor species. z per hoc patet diuisio z diffinitio qualitatis.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. dñia substātialis vtputa rōnale nō est qualitas: z tñ fm ipaz dicūtur tales. ergo ista diffinitio nō cōuenit isti qualitati. ¶ Scdo sic. omne accidens p̄dicat in quale cū nō predicet in q̄d. ergo fm quod libet accidēs dicimur quales. ergo ista diffinitio ꝓuenit alijs a qualitate. ¶ Tertio sic. Nobilitas est qualitas. z tñ fm ipaz nō dicimur esse quales vt fm albedinē. ergo ista diffinitio nō cōuenit oi qualitati. ¶ Quarto sic. hec diuisio qualitatis in quattuor spēs fit fm diuersos modos essendi q̄litatis in suba. sed isti modi essendi sunt accidētales z accidūt qualitati. g̃ diuisio ista est diuisio subiecti in accidētia z non diuisio generis in suas spēs. ¶ Quinto sic. habitus est vnū predicamentū a qualitate distinctū. ergo male ponit prima spēs qualitatis

Ad argumenta in oppositum. Ad primuz d: q̄ Iz differentia substantialis predicet in quale essentiale q̄ est quale q̄d. non tñ predicatur in simpliciter q̄ solā dicit qualitatem substantie accidentalē vt capit in hac diffinitione: nec est etiam talis differētia forma accidētalis quod tñ in illa diffinitione intelligit. ¶ Ad secundū d: q̄ si capiat quale generaliter, p quocūq; esse accidētali: sic oē accidens p̄dicatur in quale. Iz si capiatur specialiter pro esse accidētali quod sequitur substantiam gratia forme z non habz alium modum specialem denominandi substātiam q̄ in quale: sicut habent cetera accidentia sic predicari in quale soli qualitati conuenit et hoc modo sumitur in p̄ti diffinitiōe. ¶ Ad tertium d: q̄ licet p hinnibilitatē equi nos in spe

cie nō dicamur quales: tñ nos in genere. s. nos subē denoiamur quales. ¶ Ad quartū dr q̄ lz isti diuersimodi essendi specierum qualitatis in subiecto sint accidētales qualitati ꝑm modum tñ nō sunt sibi accidētia ꝑm rem: lz magis sūt modi ēentiales illarū specierum. ⁊ō ista diuisio nō est subiecti in accidētia. ¶ Ad q̄ntū dicit q̄ si capiat habit⁹ vt est corpoꝝ ⁊ eoꝝ q̄ circa corpus sunt adiacentia est p̄dicamentū a qualitate distinctum: lz si capiat ꝑ qualitate q̄ disponit potentiā ad opationē vt in pñti sumit: sic non est vnū p̄dicamentū: lz est pria spēs qualitatis

Qualitatis quattuor sūt spēs Prima est habit⁹ ⁊ dispositio. Differt aūt habit⁹ a dispositione: q̄ habitus pmanētior est et diuturnior vt sunt virtutes et sciētie. Sciēta cū difficillime est mobilis nisi forte grandis pmutatio fiat vel ab egritudine vel ab aliquo hmōi circa sciētē. siliter de virtute. Justicia cū vel castitas nō cito ꝺ facili pmutant. Dispositiōes vero dicunt que de facili pmutant: vt calor. frigiditas. egritudo. sanitas. Oñ habitus possunt dici dispositiōes ⁊ nō ecōuerso. Illi enī q̄ habitū habent quodāmodo sunt dispositi vel melius vel peius ad ea q̄ habent Dispositōes aūt nō sūt habit⁹ Oñ habit⁹ pōt sic diffiniri. Habitus est qualitas difficillime mobilis.

¶ Postq̄ auctor ꝓmisit diffinitionē ⁊ diuisionē qualitatis. hic ꝓsequit determinat de spēbus eius quarū ꝑma est habit⁹ ⁊ dispositio. cuius rō est: q̄ habit⁹ ⁊ dispositio cōueniūt tā subiis spiritualib⁹ q̄ corpalib⁹: ⁊ passio ⁊ passibilis q̄litas q̄ est tertia spēs qualitatis ⁊ forma ⁊ figura q̄ ponunt quarta spē qualitatis solum ꝓueniūt subst̄atijs corpalib⁹. ⁊ō habit⁹ ⁊ dispositio ꝓueniente ꝓcedit illas duas spēs. Itē habit⁹ qualificat ⁊ determinat naturales potētias ad opationē. ⁊ ō pfecti⁹ hz rōnez qualitatis q̄ naturalis potētia vel impotētia: nō cōueniēter ꝓcedit naturalē potentiā vel impotentiā que ponuntur secūda species qualitatis.

Primo sciendū est q̄ habit⁹ tripl̄r accipitur. vno modo vt opponit ꝓ uation sicut visus opponit cecitati: ⁊ sic quelbet forma habēs ꝑuationē sibi oppositā siue sit essentialis siue accidētalis ꝺr habit⁹. Alio mō accipit vt est corpoꝝ ⁊ eoꝝ q̄ circa corp⁹ sunt adiacētia: ⁊ sic est vnū p̄dicamentū ab alijs distinctū: ⁊ istis duob⁹ modis nō capit hic habitus. Tertio modo, put est qualitas pfecte dispositiua sui subiecti ad opationē: sicut scientia dr sponit intellectū hoīs: ⁊ ex pñti ipm hoīem ad cognoscendū ea de q̄bus est sciētia: ⁊ q: pfecte disponit suū subiectū ad opationem: ideo dicit Auerrois q̄ habitus est quo q̄s opat q̄n vult. Et isto tertio modo sumit hic habit⁹: ⁊ est ꝑma species qualitatis

Secundo sciendum est q̄ dispositio dupl̄r accipit. vno modo gñaliter, ꝓ quacūq; qualitate q̄ disponit potentiā sui subiecti ad opationē: siue pfecte siue impfecte: ⁊ b mō dispositio sub se hz habitū ⁊ dispositionē, ꝑprie, sumptaz: ⁊ hoc mō capit in textu cū dicit q̄ oīs habit⁹ est dispositio ⁊ nō ecōtra ⁊ sic capit a Tullio cū dicit q̄ habit⁹ est dispositio pfecti ad optimū: ⁊ ab aristotele cū dicit q̄ virtus est dispositio ad felicitatez. Scōo mō capit ꝑprie solū ꝓ qualitate q̄ impfecte disponit potentiā ad opandū: ⁊ isto modo distinguit ꝺ habitū sicut impfectū ꝓtra pfectū: ⁊ sic capit cū dr q̄ habit⁹ ⁊ dispositio sūt ꝑma spēs qualitat⁊ ⁊ cū dr habit⁹ differt a dispositione. vñ nomē dispositionis de se est cōe nomē ad habitū ⁊ dispositionē, ꝑprie captā: lz q: alteri coꝝ ē, ꝑprium nomē impositū sez habitus: ideo alteri quodāmodo appropriat nomē dispositionis.

Tertio sciendū est q̄ habit⁹ ⁊ dispositio, ꝑprie capta inter se ꝓueniūt ⁊ differūt. vñ cōueniūt in hoc q̄ dicit eandē formā ꝑm essentiā ⁊ vtrūq; disponit naturalē potentiā sui subiecti ad opationē: sed dr̄ in ꝺ q̄ habit⁹ dicit illā formā ꝑm esse pfectū ⁊ radicatuz i subiecto ⁊ pfecte disponit subiectū ad opandū ideo habit⁹ dr esse diuturnior ⁊ pmanentior: dispositione: ⁊ dr: qualitas de difficili mobilis: eo q̄ tale esse pfectū ⁊ radicatū est in subiecto ⁊ difficile est mobile a subiecto: lz dispositio dicit eādem formā sub esse impfecto: ⁊ impfecte disponit subiectū ad opandū: nō diffinit q̄ est q̄litas de facili mobilis a subiecto: ex quo ptz q̄ habitus ⁊ dispositio dicit vnā ⁊ eandē formā differentē ꝑm esse pfectū ⁊ impfectū: ⁊ q: pfectum ⁊ impfectū ꝑm esse nō variat spēm: ⁊ō cōueniēter ponūtur vna spēs ⁊ copulant cōmunit̄ copulatiue: q: pfectū ⁊ impfectū sunt diuersi modi essendi quos dicūt habit⁹ ⁊ dispositio: ⁊ō cōueniēter denoiant duob⁹ noibus ⁊ melius q̄ vno solo nomine sicut antiqui q̄ hāc speciē nominauerūt applicationem.

Quarto sciendū est q̄ sub hac spē qualitatis gñaliter ponunt qualitates disponētes subiectū ad opandū mediāte potentia vt sunt oēs habit⁹. vñ ipsoꝝ habituū q̄daz sunt corpales: vt sanitas. robur. elegātia agilitas: ⁊ sic de alijs. Alij vero sunt spūales. ⁊ istoꝝ alij sunt morales q̄ disponūt appetitum sensitiuū vel ⁊ intellectiuū vt sunt iusticia. tēperātia. fortitudo. ⁊ sic de alijs virtutib⁹ moralib⁹ ⁊ similiter de vitijs oppositis. Alij sunt intellectuales qui disponunt intellectum ad prompte ⁊ faciliter cognoscendum intelligibilia. vt sunt sapiētia. sciētia. intellectus. prudētia. ⁊ ars. ⁊ istoꝝ habituū alij sunt naturaliter acquisiti vt scientia ab homīe acquirit ꝑ studiuz. Alij sunt infusi. vt fides. spes. ⁊ charitas. Alij aūt ꝓcreati: vt spēs vel rōnes rerū in mētib⁹ angeloruz. Et sic patet que sit ꝑma spēs qualitatis: ⁊ que qualitates sub ipsa ponantur

Contra predicta arguit. ¶ Primo sic. Diuersa nōia imponunt diuersas formas cū nomē importat a forma: sed habitus ⁊ dispositio sunt diuersa nōia. g̃ dicūt diuersas formas ⁊ nō sunt vna spēs qualitatis. ¶ Scōo sic. Quecūq; dicunt: eandē spēm importāt eūdez modū essendi cū vnius speciei sit vn⁹ modus tm̄: lz habit⁹ ⁊ dispositio nō dicūt eūdez modū eēndi lz diuersos. g̃ male ponunt vna spēs qualitatis. ¶ Tertio sic. Nullū ens in aīa reponit in p̄dicamēto: lz soluz ens extra aīam: lz sciētia est ens in aīa tm̄. g̃ male ponit hic sub ꝑma spē qualitatis. ¶ Quarto sic. Risibile est qualitas de difficili mobilis: ⁊ tm̄ nō est habit⁹. g̃ diffinitio habit⁹ cōuenit alijs a diffinito. ¶ Quinto sic. Naturalis inclinatio intellectus ad sciētiā est dispositio. ⁊ tm̄ nō est de facili mobilis a suo subiecto. g̃ male dr q̄ dispositio est qualitas de facili mobilis a suo subiecto

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dr q̄ diuersa nōia nō semp dicūt diuersas formas: lz q̄nq; dicūt diuersos modos essendi de forme: ⁊ sic est in ꝓposito: ⁊ lz capiēdo formā gñaliter, ꝓ oī illo q̄ hz modū forme ⁊ determinatis aliud oē nomē imponat a forma: nō tm̄ capiēdo formā spāliter soluz, ꝓ forma reali. ¶ Ad scōm dr q̄ lz habit⁹ ⁊ dispositio dicāt diuersos modos essendi accidētales vni⁹ forme: tm̄ bn̄ dicūt vnū modū essendi essentialē q̄ est disponere potentiā sui subiecti ad opationē. ¶ Ad tertiū dr q̄ lz scientia sit ens in aīa vt in subiecto: nō tm̄ est lz scientia sit ens in aīa vt in cognoscēte: sic q̄ solum habeat esse in apprehēsione aīe: ⁊ isto modo capit ens in aīa cū distinguit cōtra ens reale. vñ sciētia q: nō ē solū i apprehēsione q̄tuz ad tale esse pōt dici ens extra aīam: q: hz aliud esse q̄ in tali apprehēsione aīe. ¶ Ad quartū dr q̄ in diffinitōe habit⁹ pōsupponit q̄ si qualitas acq̄sita dispōnēs potentiā ad opationē: ⁊ hoc nō cōuenit risibilitī. ⁊ō nō cōuenit illa diffinitio ¶ Ad q̄ntuz dr q̄ lz naturalis inclinatio intellectus ad sciētiā sit quedaz dispositio passiua quodāmodo subiectiua. nō tm̄ est dispositio formalis de qua dispositōe est hic solū ad ꝓpositū

Secūda species qualitatis est naturalis potētia vel impotētia aliq̄d facile faciēdi vel patiendi: vt sanatiuus dr q̄ hz naturalē potentiā vt nihil ab aliquib⁹ accidētib⁹ egritudinē inferētibus patiat. Et egrotus dr q̄ hz naturalē impotētiā aliq̄d patiēdi. durū aūt dr habere naturalē potētiā resistēdi sectioni: ⁊ molle naturalē ipotētiā q: cito secat. Cursores enim ⁊ pugillatores dicūtur simul de ista specie: nō q: exerceāt actus suos sed quia habēt naturalez potentiam hoc faciendi.

¶ Postq̄ auctor determinauit de ꝑma spē quali

tatis. hic ꝓ̄r determinat de scḋa. s. de naturali potẽtia vel impotentia q̄ cõuenienter ordinat̄ post ꝓ̄mā speciẽ: q̄ licz via ḡnationis naturalis potẽtia p̄cedit habitū ⁊ dispositionẽ: eo ꝙ̄ habitus qualificat ⁊ pficit naturalẽ potentiā ⁊ inest subẽ mediãte naturali potẽtia: sicut sciẽtia qualificat intellectū ⁊ inest homi mediãte intellectu tñ via pfectionis habuꝰ p̄cedit naturalẽ potẽtiaz: q̄ habuꝰ est pfectior nãli potẽtia ⁊ pfectius disponit ⁊ qualificat subam ad opationem. Unde habuꝰ est prior nãli potẽtia: ideo hec spẽs bñ sequit̄ primã: ⁊ etiã p̄cedit duas vltimas: q̄ ille solũ ꝓuenũt subjs corpis. hec aũt ꝓuenit tam corpalibus q̄ spũalibus. ideo cõuenienter ordinatur secũda.

Primo sciendũ est ꝙ̄ naturalis potẽtia est subẽ, ꝓprietas qua est naturaliter potens ad aliq̄d faciliter opandũ ⁊ resistendũ ꝓ̄jis: sicut sanatiuũ est, ꝓprietas substãtie qua sanꝰ est nãliter potens ad faciliter suas opatiões exercendũ: ⁊ etiã ꝑ hoc põt resistere cõtrarijs ⁊ nocius. Et ꝺ: talis qualitas nãlis: eo ꝙ̄ consequit̄ ꝑncipia naturalia. s. materiã ⁊ formã. Et ꝺ: potẽtia eo ꝙ̄ est vigor ⁊ valor formẽ sup̄ materiã ad exercendũ suas opationes naturales. Sed ecõtra naturalis impotẽtia est, ꝓprietas subẽ: q̄ ipsa ẽ impotẽs ad faciliter operandũ ⁊ p̄ contrarijs resistendũ: sicut egrotatiuꝫ dicit qualitatẽ qua bõ est impotẽs ad opandũ ⁊ ꝑ ipsaz etiã faciliter ledit a ꝓ̄jis: ⁊ ꝺ: talis q̄litas nãlis nõ ꝙ̄ causet a natura rei: fz̄ q̄ se tenet circa ꝑncipia naturalia ipsiꝰ rei: ⁊ ꝺ: impotentia eo ꝙ̄ est vigor ⁊ valor materie sup̄ formã in ordine ad opationes naturales eius.

Secundo sciendum est ꝙ̄ naturalis potentia in suba causat ex victoria forme sup̄ materiã: ⁊ est talis victoria vel dñiuꝫ q̄n materia est totaliter dispositа sm exigentiã forme sic ꝙ̄ nõ bz dispositiões ꝓ̄rias impedientes ꝓprias opationes ipsiꝰ forme: sed forma põt faciliter ⁊ libere exercere in tali materia suas opationes. Sed ecõtra naturalis impotẽtia, ꝓuenit ex victoria vel dñio materie sup̄a formã q̄ est q̄n materia bz dispositiões contrarias dispositionib⁹ req̄sitis ad ipsaz formã p̄ quas ipa forma impedit̄ ad faciliꝰ operandũ vel resistendum contrarijs.

Tertio sciendũ est ꝙ̄ naturalis potẽtia ⁊ impotẽtia cõsiderant̄ dupliꝛ. vno mõ inq̄tum cõuenũt in vno gñe suptoꝝ ⁊ sic̄ circuloquit̄ eo ꝙ̄ tale gen⁹ est nobis ignotum: ⁊ isto modo faciũt vnã spẽm q̄litatis nõ specialissimã: sed subalternã. Alio modo cõsideraũt sm, ꝓprias essentias cõparãdo ipsas inter se: ⁊ hoc mõ sunt diuerse spẽs ab inuicez distincte: q: specifice dr̄ñt ⁊, ꝓpter hoc ꝓiungũtur cõiunctiõe disiũctiua q̄ disiũgit significata terminoꝝ: ꝓpter hoc etiã ꝓuenẽtius nominãt diuersis noĩbus ad explicandũ hanc diuersitatez q̄ noĩant̄ vno solo noĩe: sicut fecerũt antiq̄ qui hãc spẽm appellauerunt aptitudinẽ. hic tñ potũtur ista duo noĩa loco sm gñis ꝓximi qđ circuloquũtur. ⁊ cũ hoc p ista diuersa nomĩa explicatur diuersitas istarũ specierũ.

Quarto sciendũ est ꝙ̄ sub hac specie q̄litatis generaliter reponũtur oẽs aptitudines vel inclinatiões q̄bus suba ꝓducta naturaliter inclinat̄ ad aliq̄d opandum vel etiã ad resistendũ cõtrarijs suis ⁊ oẽs qualitates q̄bus naturaliter impedit̄ a suis opationib⁹. ⁊ iõ sub hac spẽ reponunt̄ oẽs potẽtie aĩe vegetatiue q̄ sunt. nutritiũ. augmentatiũ. ⁊ gñatiũ. ⁊ potẽtie aĩe sensitiue: vt sũt q̄ntũ sensus exteriores ⁊ q̄ntũ sensus ĩteriores. s. sensus cõis. imaginatiua. ⁊ extimatiua. fantasia. ⁊ memoria. ⁊ potẽtia motiua ⁊ appetitiua eius: ⁊ etiam potẽtie aĩe intellectiue vt rõ intellect⁹ ⁊ voluntas. Dicit etiã reponũtur alique inclinatiões naturales q̄ noĩ anꝫ noĩbus virtutũ vel habituum: eo ꝙ̄ inclinãt ad simules opatiões sicut ipsi habuꝰ: vt aliq̄ dicunt̄ naturaliter iusti ⁊ naturaliter liberales: q: habẽt naturalẽ inclinationem ad opa iusticie vel liberalitatis: ⁊ sic iustitia ⁊ liberalitas ⁊ similiter de alijs noĩbus habituũ possunt poni eq̄uoce in ꝓ̄ma specie q̄litatis ⁊ etiã in scḋa. Et sic ꝑz q̄ sit scḋa spẽs q̄litatis ⁊ q̄ qualitates sub ipsa ponant̄.

Sed contra p̄dicta arguit̄. ¶ Primo sic. Potentia materie ad formã est naturalis potentia: ⁊ tñ non est q̄litas. g̃ male dicit̄ ꝙ̄ naturalis potẽtia est species q̄litatis ¶ Scḋo sic. nullũ ens respectiuꝫ est q̄litas cũ qualitas sit ens absolutuꝫ: sed naturalis potẽtia est ens respectiuũ: q: potẽtia semp respicit actũ. g̃ nõ ẽ spẽs q̄litatis. ¶ Tertio sic. Nulla ꝓpriatio est spẽs qualitatis: sed naturalis impotẽtia dicit ꝓprietatẽ naturalis potentie. g̃ naturalis impotẽtia nõ est spẽs qualitatis. ¶ Quarto sic. omis impotentia est ꝑter naturã vel cõtra naturã. g̃ nulla impotẽtia est naturalis. g̃ naturalis impotentia nõ est vna species q̄litatis. ¶ Quinto sic. naturalis potẽtia ⁊ nãlis impotẽtia essentialiter dr̄iũt: g̃ sunt diuerse spẽs. g̃ male ponunt̄ vna spẽs qualitatis

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓ̄mũ ꝺ: ꝙ̄

licet potentia materie ad formã sit quedã naturalis potẽtia ad esse: tñ nõ est potẽtia ad opandum q̄ cõsequitur totũ cõpositus subst̃ialiter: ⁊ de tali potentia ad opandũ soluꝫ hic intelligit ¶ Ad scḋm dicit̄ ꝙ̄ licz naturalis potẽtia q̄tum ad ꝓprietatẽ nominis potẽtie dicat respectiuz ad actũ ⁊ rõne eius dicit̄ relatiuũ sm dictũ tñ q̄tũ ad id quod est ens absolutuz ⁊ est quedã q̄litas disponẽs subiectũ ad opandũ. ¶ Ad tertiũ ꝺ: ꝙ̄ licz naturalis impotẽtia q̄tuz ad rõnez impositionis nois dicat ꝓprietatẽ naturalis potẽtie tñ q̄tuz ad rem significatã ⁊ q̄tuz ad id qđ est dicit vnã qualitatẽ positiuã que cõtrariat̄ naturali potẽtie. ¶ Ad quartũ dicit̄ ꝙ̄ licz impotẽtia sit aliquo modo naturalis vel cõtra naturã eo ꝙ̄ impedit opationes, ꝓprias ipsius nature tñ bene dicit̄ naturalis: eo ꝙ̄ se tenet circa ꝓncipia naturalia rei: ⁊ respicit opatiões nature: et hoc modo dic naturalis impotentia sumit̄: q: nõ dicit̄ naturalis: eo ꝙ̄ causet̄ a natura rei vel etiã cõferat ad naturã rei: sed ꝓpter cãm dictã ¶ Ad ꝙntum dicit̄ ꝙ̄ licz naturalis impotentia ⁊ potẽtia sint inter se diuerse spẽs sm ꝙ̄ ad se inuicẽ cõparãtur: tñ vt circuloquũt suũ suppms bñ ponũtur vna spẽs q̄litatis vt ꝑus dictũ est.

Tertia spes qualitatis ẽ passio ⁊ passibilis qualitas vt ille qualitates q̄ efficũt ĩ sensibus passiones: vt in gustu dulcedo amaritudo ⁊ silia. ⁊ etiam ille qualitates sũt ĩ hac spẽ q̄ ab aliq̄bus passionib⁹ generanꝫ vel facile vel difficile mobilib⁹ et permanẽtib⁹. sive cũ nigredo ab aliqua passiõe naturali generet̄ sive ab egritudine vl̃ ab estu qualitas passibilis dicit̄.

¶ Postq̄ auctor determinauit de scḋa spẽ q̄litatis. hic ꝓ̄r determinat de tertia q̄ est passio ⁊ passibilis q̄litas: q̄ spẽs cõuenienter ponit̄ tertia q: sequit̄ primaz ⁊ scḋam, ꝓpter causas dictas. Et ponit̄ imediate post scḋam ⁊ ante quartaz eo ꝙ̄ in scḋa ponũtur naturales virtutes aĩe. in hac aũt specie reponũtur ille q̄litates q̄ sunt obiecta potentiarũ aĩe: ⁊ q: obiecta cognoscunt̄ p potẽtias a posteriores ⁊ potẽtie p obiecta a priori. ideo cõuenienter post naturalẽ potentiã ⁊ impotentiã imediate determinat̄ de passione ⁊ passibili qualitate anteq̄ ponat̄ quarta spẽs q̄litatis. ⁊ licz obiecta q̄tuz ad actũ potentiaꝝ quodãmodo p̄cedãt potentias sicut actuꝫ p̄cedit passiuũ. tñ q̄tũ ad hoc qđ est denominare subaz qualẽ naturales potẽtie q̄ fluũt a naturalibus ꝓncipijs sube ⁊ denominãt eã intrinsece ꝓpes sunt suis subiectis q̄ denominãt eã extrinsece: eo ꝙ̄ causant̄ in subiecto p aliq̄d extrinsecũ: iõ nõ oportuit ponere istã spẽm ante scḋam.

Primo sciendũ est ꝙ̄ passio ⁊ passibilis qualitas inter se cõuenũt ⁊ differũt. vñ cõuenũt in hoc ꝙ̄ vtrũq̄z dicit eãdez q̄litatez q̄ inferꝛ a passione vel inferꝛ passiones sed differũt ꝓmo: q: passio dicit illã qualitatem sub esse impfecto ⁊ nõ pmanẽte in subiecto sic̄ rubedo ex verecũdia, puemẽs: fz̄ passibilis q̄litas dicit illã qualitatẽ sm esse pfectũ ⁊ fortiter radicatũ ⁊ pmanẽs in subiecto sicut est rubedo q̄ ꝑuenit a natura. Differũt scḋo q: passio nõ denominat subam simpliꝛ qualẽ: sed magis denoiat subiectũ esse passiuz rõne eius. ꝺ: passio: sicut rubedo causata ex verecũdia nõ denoiat subiectũ rubeũ simpliꝛ: sed denominat ipm passiuz esse: sed passibilis q̄litas denominat suũ subiectũ quale simpliꝛ eo ꝙ̄ bz ĩ subiecto esse perfectũ: ⁊ hec differentia ꝓuenit ex precedenti.

Secũdo sciendũ est ꝙ̄ passio vt hic sumitur est q̄litas cito transiẽs inferẽs passionẽ vel illata ex passione: sicut rubedo inferꝛ ex passione verecundie: vel pallidꝛtas ex passione timoris. ⁊ ꝺ: passio q: causatur a passiõe: vel q: causat passionẽ in suo subiecto ⁊ etiã q: denominat suũ subiectũ fuisse passum p modũ passionis: ⁊ habet simile modũ cẽndi cũ passione. s. esse cito transiens ⁊ nõ radicatuz in subiecto: sed passibilis q̄litas est q̄litas inferẽs passionẽ vel illata a passiõe pmanẽs in suo subiecto: sicut est albedo ⁊ rubedo naturalis ⁊ alie qualitates q̄ sensib⁹ inferũt passiones: ⁊ nõ dicit̄ passibilis qualitas eo ꝙ̄ aliquid patiatur tanꝙ subiectum passionis: sed quia inferꝛ ab aliqua passione vel q: infert passionem sensibus. ideo cõungitur passioni vel vt causa vel vt effect⁹ eius ratione cuius dicitur passibilis qualitas.

Tertio sciendum est ꝙ̄ passio ⁊ passibilis qualitas semper dicunt eandem speciem qualitatis cum importent eandẽ qualitatem secundum essentiam speciei: sicut est eadem essentia rubedinis que primo habet

esse impfectū in subiecto ⁊ est passio ⁊ postea hꝫ esse pfectū ⁊ ōr passibilis qualitas. ⁊ ꝓpter hoc ista copulātur p cōiunctionē copulatiuā. sed q̄ important illā formā sub diuersis modis essendi q̄ modi per idē nomē sufficiēter explicari nō possunt. tō noiank diuersis noibus ⁊ melius q̄ vno solo noīe. sicut antiqui nominauerunt hāc speciē nomine calus: eo q̄ qualitas huius speciei causatur in subiecto ab aliquo extrinseco p modum illius quod a casu producitur.

Quarto sciendū est q̄ sub hac specie reponūtur oēs qualitates sensibiles generaliter quaꝝ aliquē ptinēt ad corpus quedā vero ad aīam. Ad corpus ptinent oēs q̄ sunt obiecta q̄ntꝫ sensuuꝫ exterioꝝ. vt color. sonus odor. sapor. calidū. frigidū. būdū. siccuꝫ graue. leue. ⁊ alie qualitates tāgibiles. q̄ oēs iste qualitates inferūt sensib⁹ passiones. ⁊ ptinēt ad aīam sunt ira. gaudium. timor. ⁊ sic de alijs q̄ causank in appetitu ⁊ aliqua passiōe. In hac etiā specie reponūtur aliq̄ q̄litates occulte q̄ inferūt passiones corpori: ⁊ oēs influentie celestes ⁊ etiā occulte virtutes herbaꝝ vl aliquorū lapidū: sicut est virtus magnetis q̄ attrahit ferrum. vel qualitas veneni que inficit homies et per hoc patet de tertia specie qualitatis ⁊ que sint qualitates sub ea contente.

Contra predicta arguntur. Primo c. passio est vnū predicamētū ab alijs distinctū a qualitate. ergo nō est vna spēs qualitatis ¶ Scdo sic. oīs qualitas de ꝑia subiecta ꝓdicabk in quale. sed passio nō determinat subiectā qualē vt ꝓius dictū est. ergo passio male ponitur vna spēs qualitatis ¶ Tertio sic oē passibile est aptū natuꝫ aliq̄d pati. sed nulla q̄litas est apta nata aliquid pati cū nulla qualitas possit esse subiectū passionis. ergo nulla q̄litas est passibil'. ⁊ sic passibilis qualitas nō ponitur sub hac spē q̄litatis ¶ Quarto sic. quecūq̄ dicūt eandē essentiā sunt in equali gradu pfectionis. ſz passio ⁊ passibilis qualitas nō sunt eq̄lis pfectionis. ergo nō dicūt vnā spēm qualitatis ¶ Quinto sic. albedo ⁊ nigredo sunt qualitates passibiles: ⁊ tñ nō inferūt passionē sensibus vt puta visui: q̄ nō tangūt ipm visum. ergo non agunt in ipso nec possunt in eo causare passionem. ergo male dicitur q̄ passibiles qualitates inferunt sensibus passiones.

Ad argumenta in oppositum Ad primuꝫ ōr q̄ passio vt est effect⁹ illationꝫ actionis bene ē ꝓdicamentū distinctū a qualitate: sic nō est species qualitatis. sed tñ passio q̄ est sensibilis qualitas hūs esse impfectū ⁊ cito transiens non est predicamentū: sed vna spēs qualitatis ¶ Ad secundū dicik q̄ licet qualitas ꝑm essentiā ⁊ esse pfectū simul q̄ dicik qualitas denomiet subam q̄lem: nō tñ qualitas que solū habet essentiā qualitatis ⁊ esse impfectū. sed solū denominat ꝑm quid eo modo quo habet esse in substātia. ⁊ sic est de passione vt dictū est. ¶ Ad tertiū dicitur q̄ vno modo aliquid dicik passibile tanq̄ subiectū passionis. ⁊ tale est aptū natū aliquid pati sed alio mō aliquid dicik passibile a causa vel effectu eius. q̄ causat passionē vel causak a passione. ⁊ passibile hoc modo non est aptū natum aliquid pati. ⁊ solū hoc modo dicik aliqua qualitas passibilis ¶ Ad quartū dr q̄ licet passio ⁊ passibilis qualitas nō sint equalis pfectōis q̄tū ad modū essendi: tamen q̄tum ad essentiam sunt in equali gradu pfectionis. ideo vnā solā spēm important nō specialissimā sed subalternam ⁊ in suis inferioꝝ⁹ conueniūt in eadē specie specialissima. ⁊ quādoq̄ in eodē individuo. ſz quando vna qualitas ꝓmo habet esse passionis ⁊ p̄ radicatōem in subiecto efficitur passibilis qualitas ¶ Ad q̄ntū dr q̄ ly albedo ⁊ alij colores non agāt corpaliter nec inferāt passionez corpalem visui: tñ sibi inferūt passionē spiritualem ⁊ pfectuā ⁊ agunt in ipō intētionalr ⁊ in hoc differūt ab alijs obiectis sensuū que agunt corpalr in sensuꝫ vt q̄litates tāgibiles in actuꝫ

Quarta species qualitatis est forma ⁊ circa hoc aliq̄d ꝙstans figura vt dispositio corporis vt triāgulatio quadrāgulatio rotunditas curuitas rectitudo

¶ Post⁹ accor determiant de tertia spē qualitatis. hic ꝓpr determiat de q̄rta q̄ est forma et circa hoc aliquid constans figura. Et rō est. q̄ post naturalē potentiā oportuit ponere tertiaꝫ speciem qualitatis sub qua continētur obiecta naturalium potentiarum que est passio ⁊ passibilis qualitas: ideo oportuit hanc speciez poni vltimam: ⁊ etiam propter hoc q̄ qualitates trium specierum precedentium se tenent ex parte forme. hec autem ex parte materie. Et q̄ qualites a toto genere insequitur substātiam gratia forme. ideo alie qualitates que se tenent ex parte forme pfectius hūt rōnem forme qualitatis q̄ forma ⁊ figura. ideo hec species cōuenienter in

Primo loco vltimo ordinatur.

sciēdū ē q̄ forma ⁊ figura inē se

cōueniūt ⁊ differūt. in hoc eīm cōueniūt q̄ dicūt eandē speciē qualitatis .ſ. qualitatē q̄ est terminatio q̄ntitatis in subiecto. ꝓmo eīm termiat q̄ntitatē: ⁊ p̄ q̄ntitatez subiectū eius: sed differunt in hoc: q̄ talis termiatio q̄ntitatis pōt cōparari ad formā substātie in qua est ⁊ ad quātitatem quā imediate termiat: ⁊ ꝑm cōparationē ei⁹ ad formā quā ⁊ termiat dicik forma: q̄ ipsa causak formā quā ⁊ termiat dicik forma: q̄ ipsa causak circa quātitatez ꝑm exigentiā illius forme: ⁊ p cōparationē ad q̄ntitatē quā termiat ōr figura Unde act⁹ forme est cōtinere illa q̄ sunt ad intra: ⁊ actus figure est depingi ad extra ꝑm exigentiā termiationis q̄ntitatis. Ex quo patz q̄ forma ⁊ figura cū dicant eandē essentiā cōuenienter ponūtur vna spēs q̄litatis ⁊ bñ cōiungūtur p cōiunctionē copulatiuā. ⁊ q̄ differūt rōne: ideo ad ostēdendū illā diuersitatē cōuenienter duob⁹ nomibus nominank melius q̄ noiarenk vno nomie tñ.

Secundo sciendum est q̄ forma pōt capi dupl'r. vno modo p quacūq̄ essentia dante aliq̄ esse formale: ⁊ sic est quoddā singulis ad oēs formas essentiales ⁊ accidētales. Et hoc modo nō capik hic. Alio modo capik spāliter, p figura terminativa q̄ntitatis]: ⁊ sic accipik in ꝓposito. ⁊ talis qualitas terminās q̄ntitatem magis dicik forma q̄ quecūq̄ alia spēs qualitatis, ꝓpter hoc q̄ in spēbus nature illa figura cōsequik formā essentialē speciei: ⁊ est figurativa ⁊ notificativa illius forme substantialis: sicut cognoscim⁹ formā homis vel asini p figuraz eius ⁊ distinguim⁹ spēs corporū ab inuicē p talē figuram. Ita quecūq̄ differunt specie: differūt etiā figura ⁊ forma: ⁊ que in specie conueniūt eodez mō figurank: vt homo in oibus suis individuis habet formā ſerectam sursum ⁊ quoddāmodo similē figurā in capite manibus ⁊ pedib⁹ ⁊ alijs mēbris.

Tertio sciendū est q̄ figura pōt accipi dupl'r. vno modo, p. quātitate figurata vel terminata ⁊ sic est q̄ntitas: ⁊ hoc modo nō capik hic. Alio modo formaliter, p formatione vel figuratiōe q̄ntitatis vt sunt triangulus quadrāgulus: ⁊ sic figura est q̄litas circa quātitatē posita: ⁊ sic capik hic. Et q̄ est qualitas circa hoc aliquid. i. circa individuū cōpletū de gñe subē. ideo talis forma vel figura q̄ntitatez terminās est cōstans circa hoc aliq̄d.

Quarto sciendū est q̄ sub hac specie generaliter ponunk omēs figure corpales ⁊ supficiales: quaruꝫ alique sunt figure naturales que causantur a natura ⁊ a formis naturalib⁹ corporū in q̄bus sunt vt bipedalis in homie ⁊ quadrupedalis in equo: ⁊ sic de alijs. Alie vero sunt artificiales q̄ causank ab arte: vt est figura domꝰ cathedre vel scāmi. vnde oīa artificiata sub hac specie ponunk. etiā sub ipsa cōtinenk passiones lmee vt sunt rectuꝫ curuū longū ⁊ breue: ⁊ alique passiōes nāeri q̄ sibi cōueniūt p similitudinē ad figuras corpales vt quadratū ⁊ bicubitū: ⁊ sic ō multis alijs ⁊ p hoc pt⁊ que sit quarta spēs qualitatis ⁊ que qualitates sub ipsa ponantur.

Sed contra ꝓdicta arguik. ¶ Primo sic. Nullū superi⁹ ad qualitatē est spēs qualitatis: sed forma est quoddā superi⁹ ad qualitatē: q̄ cōuenit oībus accidentib⁹. ergo nō est spēs eius. ¶ Scdo sic Figura est quedā q̄ntitas q̄ termiō vel termīs claudik. ergo nō est spēs qualitatis. ¶ Tertio sic. Omis termin⁹ est eiusdē ꝓdicamenti cum suo termiato: sicut differētia terminās genus est eiusdē predicamēti cū ipso: ſz figura est termin⁹ q̄ntitatis. q̄ est de ꝓdicamēto q̄ntitatis et nō q̄litatis. ¶ Quarto sic. Illud q̄ cōtinek et includik infra hoc aliq̄d nō est circa hoc aliq̄d sed figura continek infra hoc aliq̄d cū sit in eo vt in subiecto. ergo nō est constans circa hoc aliq̄d. ¶ Quinto sic. Forma dom⁹ ⁊ figura est de ista specie. ⁊ tñ nō est circa vnū individuū: ſz cōstat in quadā multitudine lignoꝝ ⁊ lapidū: ⁊ ergo male dicik q̄ hec qualitas est figura q̄litas circa hoc aliquid.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmuꝫ dicik q̄ si capiat forma, p oī illo q̄ dat esse rei est quoddā superius ad qualitatē: ſz si capiak p qualitate que dicit terminationē q̄ntitatis ꝑm exigentiam forme substātialis nō est superius ad qualitatē: ⁊ hoc modo soluꝫ hic capik. ¶ Ad scdm dicik q̄ ly figura accepta materialiter sit quātitas. nō tñ figura formaliter accepta vt dictuꝫ est. ¶ Ad tertiū dr q̄ ly termin⁹ intrinsecus et essentialis sit eiusdē predicamēti cū suo termiato: nō tñ termin⁹ extrinsecus. modo forma vel figura est termin⁹ extrinsec⁹ q̄ntitatis. ideo nō ponik in eodē predicamēto cū ipsa. ¶ Ad q̄rtum dicik q̄ licet figura ꝓmeak infra hoc aliquid. tamē hoc nō fit ꝑm ꝓfunditatem: ſz ꝑm suam superficiem que aliquo modo intrinsece circūdat ipsum hoc aliquid. ideo bene dicik cōstans circa ipsum. ¶ Ad quintum dicik q̄ licez forma dom⁹ sit multitudo individuoꝝ ſz lignoꝝ ⁊ lapidū: tñ oīa individua per aggregationez ⁊ ordinem illorum inter se: se habent p modum vnī⁹ individui suscipiētis talē figu

ram. ideo illa figura est circa hoc aliquid.

Qualia vo dicũtur q̃ scdz hec denoiatiue dicunt vl' quomodolibz aliter ab his: vt a grãmatica grãmaticus a iustitia iustus. Vel quecũqz dicũtur ab aliqua qualitate non denoiatiue eo q̃ nomẽ nõ est impositũ ipsi qualitati vt cursor z pugillator Et nota q̃ cursor et pugillator dicunt duplicit Uno modo dicunt cursor z pugillator ab arte currendi z pugillãdi: z sic sunt in prima specie qualitatis q̃ iste artes sũt habit⁹. Alio modo dicit cursor nõ q̃ habeat artẽ currẽdi sz q̃a habz naturalẽ potẽtiã ad actũ currẽdi. z pugillator nõ q̃ habeat artẽ pugillãdi sz q̃ habz naturalẽ potẽtiã ad actũ pugnãdi. Et isto modo dicũt qualia ab istis naturalib⁹ potẽtijs: sz nõ denomiatiue eo q̃ noĩa nõ sũt imposita istis naturalib⁹ potẽtijs a q̃bus dicunt qualia Et sic cursor et pugillator sũt in scda specie qualitatis. Alia aũt dicunt qualia nõ denoiatiue q̃ nomẽ ẽ ipositũ qualitati scdm quã dz quale: sed cã nõ ptcipat scdm illd nomẽ vt studiosus a virtute. z sic sunt tres

modi sumẽdi quale a qualitate

¶ Postq̃ auctor determiauit de q̃litate in cõi z q̃tũ ad suas spẽs. hic p̃cedit determiare de q̃le q̃d est denoiatiuũ eius. Et rõ ordinis est: q̃ q̃litas dat formaliter esse quale: z est cũ ipsius qualis tõ pri⁹ diffinita est a posteriori p quale tanq̃ p suũ effectũ: sz q̃ quale est ppri⁹ effectus z formalis ipsi⁹ qualitatis: z causa naturaliter p̃cedit suũ effectũ. ideo p̃us determinatũ est de q̃litate anteq̃ determinarẽt de quali.

Primo sciendũ est q̃ qualitas z quale in hoc cõuenũt q̃ dicũt eandẽ eẽntiã q̃litatis: z sic p̃uenũt i significato: sz differũt in hoc q̃ q̃litas dicit illã essentiã sm se et nõ sm iherentiã ad subiectũ. q̃le vo importat illã essentiã cũ inherẽtia ad subiectũ. Et tõ differũt quale z q̃litas sicut cõcretũ z abstractum sic q̃ qualitas est abstractũ: q̃le vero eius cõcretum: z q̃ dicit eandẽ essentiã tõ reponũtur in eodẽ predicamẽto: z sic vt q̃litas sit vnũ genꝰ gñalissimũ q̃d p̃dicat de suis inferioribꝰ accẽptis in abstracto. ita etiã z quale est vnũ genꝰ gñalissimũ nõ distinctũ a qualitate q̃d p̃dicat de suis inferioribꝰ in cõcreto acceptis: vt dicendo albũ est quale. nigrum est quale.

Secundo sciendũ est q̃ concretũ dupliciter cõsideratur. Uno modo sm respectũ quẽ habet ad suũ subiectum z sm talẽ respectũ nõ ordinat in p̃dicamẽto: z hoc modo nõ est genꝰ nec spẽs sz accidẽs Alio modo cõsiderat sm respectũ quẽ habz ad sua superiora quoz est spẽs: z ad sua inferiora quorũ est genꝰ. z sm talẽ respectum est ordinabile sm sub z sup̃: z p se reponit in p̃dicamẽto. vñ sz respiciat suũ subiectũ: tñ ille respectꝰ ab eo nõ tollit respectũ essentialẽ ad sua supiora z inferiora ideo nõ impedit ipm p se reponi in p̃dicamẽto z sz cõnotet suũ subiectum: eo q̃ significat formam cũ inherẽtia ad suũ subiectũ: tñ nõ significat ipsum de suo ꝓncipali significato: q̃ vt dicit in p̃dicamẽtis pbr: albũ solã qualitatẽ significat. z q̃ vnũq̃dq̃ reponit in p̃dicamẽto sm suam essentiã quã importat: z cõcretũ dicit solam essentiã sine abstracti. ideo ponit i suo p̃dicamẽto cum suo abstracto.

Tertio sciendum est q̃ quale sic diffinit. Qualia dicunt q̃ sm hec ab aliq̃ qualitate denoiatiue, dicunt: vel q̃ dicunt ab aliqua q̃litate nõ denoiatiue. In qua diffinitione loco gñis diffiniti subintelligit dicibilia. dicibile eñ hz modũ gñis respectu omniũ p̃dicamentoz. Deinde ponit q̃ sm hec denoiatiue dicun

tur ad denotandũ qualia que sm verã denominationẽ ab aliqua q̃litate dicunt: sicut a grammatica grãmaticus. a iusticia iustus. q̃ dicunt denomiatiue sm hec. i. sm istas spẽs qualitatis supius positas. Deinde ponit vel ab aliqua qualitate nõ denoiatiue ad denotandũ qualia que dicunt a qualitate nõ sm verã denoiatiõez sicut studiosus a virtute.

Quarto sciendũ est q̃ plurib⁹ modis nõ dicit quale denomiatiue a qualitate. Uno modo q̃n qualitas habet impfectum esse in suo subiecto: vt q̃n habet esse remissum in suo subiecto non sufficit denoiare subiectũ: sicut ẽ caliditas in aqua tepida: vel q̃n est solum in transitu z non pmanet in subiecto: vt pallor ex timore: vel q̃n inest subiecto soluz sm partẽ que nõ sufficit denominare totũ: sicut est albedo in dẽtibus ethiopis q̃ nõ sufficit denominare ipsuz albũ. his tribus modis q̃ sumuntur ex pte rei nõ sumit quale a qualitate: sz alio modo quale sumit a qualitate nõ denomiatiue ex pte vocis quãdo sz ipsuz quale nõ habet denominationẽ sm nomiationẽ abstracti: sic q̃ cõuenit cuz ipso in ꝓncipio z differat in fine. q̃ tñ requirit ad denominationẽ: z hoc cõtingit adhuc dupliciter. Uno modo q̃n qualitati a qua sumit quale nõ est nomẽ impositum: vt cursor: z pugillator: quãdo dicunt a naturali potentia currendi vel pugillandi dicunt nõ denominatiue: q̃ illi naturali potentie nõ est nomẽ impositũ: sed vt dicunt ab arte currẽdi vel pugillandi vt sunt in ꝓma specie qualitatis bñ dicunt denominatiue. Alio modo q̃n qualitati a qua sumit quale est nomen impositũ z nomen qualis nõ sumit sm nomen sui abstracti: vt studiosus dicit a virtute. Et ꝓpter istos vltimos modos qualis ponitur vltima pars diffinitionis qualium.

Sed contra p̃dicta arguit. ¶ Primo sic. In p̃dicamento q̃litatis nõ ponit diffinitio concreti q̃litatis vel denominatiue eius. q̃ similiter hic nõ debet poni seu diffiniri denominatiuũ qualitatis. ¶ Scõo sic. Diffe q̃d diffinit debet capi p modũ vni⁹: sz q̃le hic nõ capit p modũ vni⁹ sz pluriũ cũ ponat in plurali numero. q̃ male hic diffinitur qualia in plurali nũero. ¶ Tertio sic. Simile dr ab aliqua qualitate nõ denoiatiue. q̃ sibi cõuenit hec diffinitio: z tñ nõ est q̃lis sed ad aliq̃d. q̃ ista diffinitio nõ cõuenit soli diffinito. ¶ Quarto sic. Nulla bona diffinitio dr dari p diffinitionẽ. q: diffinitio nõ significat aliquid determiate: sz significat vnũ p diffinitõez ad aliud: modo diffinitio dz dicere determiate esse ad diffinitũ: sz ista diffinitio dat p diffinitionez. q̃ nõ est bona. ¶ Quinto sic. Diffe q̃le sumit ab aliqua qualitate: z illa qualitas est natura denominãs: z quale est denoiatuũ ei⁹. q̃ nullũ quale sumit ab aliqua q̃litate nõ denoiatiue in oppositum.

Ad argumenta Ad p̃mũ dr: q̃ sz in q̃litate sunt duo denoiatiua. s. q̃tũ z quotuz. tñ vtrũq̃ illoz semp dr: eodẽ modo denominatiue a q̃litate: sz quale nõ semp dr: eodem mõ a q̃litate: sed q̃nq̃ denoiatiue z q̃nq̃ nõ. tõ ad oñendũ hãc diuersitatẽ qualiũ magis hic oportet determiare de q̃li q̃ de precto q̃litatis.

¶ Ad scõm dr: q̃ sz q̃le nõ sumit hic p modum vni⁹ in nũero sz pluriũ: tñ sumit p modũ vni⁹ in gñe. z hoc sufficit ad hoc q̃ diffinit: tñ hic ponit in plurali nũero ad denotandũ pluralitatẽ qualiũ quoriũ aliqua dicunt a qualitate denoiatiue: z aliqua nõ. ¶ Ad tertiũ dr: q̃ sz sile dicit effectiue ab aliqua q̃litate: nõ tñ dr: formaliter ab aliq̃ z hoc mõ intelligit q̃ quale dr: a q̃litate. ¶ Ad quartũ dr: q̃ sz nulla diffinitio sm se tota debet dari p diffinitionẽ q: nihil determiate notificaret: tñ pot dari p diffinitionẽ ptuz ad aliqs ptes eius. ꝓpter diuersitatẽ aliquã inferioz diffinitu: z sic est in ista in qua ponit determiate illa ps qualis dicunt q̃ dicunt ab aliqua pte denoiatiue. z ponit disiunctio inter istas ptes denoiatiue: vel nõ denoiatiue. ꝓpter diuersos modos qualiũ. ¶ Ad ultimũ dr: q̃ sz oẽ q̃le sumit a q̃litate sm rẽ: nõ tñ sm rẽ z vocẽ simil in aliquibus vt dictũ est. tõ aliqua dñr nõ denoiatiue.

Est aũt ꝓtrietas in qualitate: vt albedo ꝓtrietat nigredinẽ: iusticia iniusticie. Hoc autẽ nõ est ꝓpriũ qualitati q̃ nõ cõuenit oi qualitati. Figura enim nõ habz aliqd ꝓtrariũ nec⁹ alt quis medius color vt rubedo blancdo Et secundũ ẽ q̃ si vnũ ꝓtrariorz fuerit quale reliquũ erit quale: vt iusticia ẽ qualitas: ergo iniusticia. iustũ ẽ quale ergo iniust. sz Ite qualitas in

Universidad de Deusto
Biblioteca

scipit magis ⁊ minus. ðr enim iust⁹ magis ⁊ min⁹ iust⁹. ⁊ alb⁹ et grāmatic⁹. ſz hoc nō ē ꝓpriū qualitati: q⁹ quadratū nō ſuſcipit magis neq; min⁹: neq; circulus neq; quadrāgulatio neq; circulatio. Itē ꝓpriū eſt qualitati ſcdm cā ſimile vel diſſimile dici: vt alb⁹ albo ſilis ðr ⁊ iuſtus iuſto. albus aūt nigro diſſimilis dicitur.

¶ Poſtq̄ actor determinauit de qualitate ⁊ q̄libus quātū ad ſuū eſſe eſſentiale. hic ꝑ̄ aſſignat tres ꝓprietates eius. In quaꝝ prima ðr q⁹ in q̄litatibus reperit cōtrarietas. Cuius ratio eſt. q⁹ oēs forme repugnantes. q̄ ſe mutuo expellunt ab eodē ſ̄bo inter ſe ꝛ̄riant. ſed alique q̄litates inter ſe repugnāt reſpectu ſubiecti vnius a quo mutuo ſe expellūt. ſicut virt⁹ ⁊ vicū repugnant ad inuicē reſpectu eiuſdem ſubiecti. ſic iuſticia ⁊ iniuſticia ⁊ multe alie de ꝑma ſpecie qualitatis et multe q̄litates de tertia ſpē q̄litatis. vt calidū ⁊ frigidū. būidū. ⁊ ſiccū. ⁊ q̄litates ſcde. que cauſant ab iſtis qualitatib⁹ primis. vt graue ⁊ leue album ⁊ nigrum ⁊ ſic de multis alijs qualitatibus. ergo contrarietas ineſt qualitati.

Primo ſciendū eſt q⁹ ꝛ̄rietas qualitatū dupl⁹ ſumit. Uno mō cōiter ꝑ repugnātia quacūq; qualitatū que ſe expellunt ab eodē ſubiecto. ꝓpter repugnātiā quā hñt ad inuicē ⁊ ſic reputur ꝛ̄rietas in q̄litatib⁹ ꝓ̄ie ſpēi ⁊ etiā tertie. Alio mō ſumitur ꝓprie. ꝑ repugnātia qualitatū paſſiuaꝝ ⁊ actiuaꝝ q̄. ꝑ actionem pbificā ⁊ ꝓpriā ſe expellūt ab eodē ſubiecto. ſicut calidū ⁊ frigidū ab eodē corpe. ⁊ ſ̄ mō ſolū reputur ꝛ̄rietas inter q̄litates tertie ſpēi. ille eñ ſole ꝓprie ſunt actiue ⁊ paſſiue. Sed hic primo mō ſumit ꝛ̄rietas ⁊ nō ꝓuenit q̄litatibus ſcde ſpēi. q⁹ ꝛ̄raria ſucceſſiue ſunt in eodē ſubiecto qđ nō cōuenit naturali potētie vel impotentie q⁹ ſubiectū naturaliꝛ potēs ad vnā opationem nō ꝑ̄ eſſe naturaliꝛ impotens ad ipſam. Siliꝛ etiā multe q̄litates quarte ſpēi non ꝛ̄riantur ſicut triangulus. quadrangulus. ⁊ ſic de multis alijs. ⁊ ꝑ hoc ꝑz q⁹ habere ꝛ̄riū nō ꝓuenit omi qualitati nec etiā ſoli cū cōueniat actiom ⁊ paſſioni. ⁊ ſic non eſt ſibi ꝓprium aliquo modo ꝓ̄prij. ſed eſt quedam communitas in qua cōueniunt plures ſpecies qualitatis.

Secundo ſciendū eſt q⁹ ſi vnū ꝛ̄rioꝝ fuerit quale reliquus erit quale. Cuius ratio eſt. q⁹ ꝛ̄raria ſub eodem genere poſita ſunt: ſed quale eſt vnū gen⁹. ergo ſi vnū cōtrarioꝝ fuerit quale ⁊ de genere qualitatis reliquū erit quale in genere qualitatis. vt ſi iuſtū ſit quale iniuſtus erit quale. ⁊ ſz contraria ſm ſuas formas ſpecificas habeāt repugnātiā ⁊ nō cōueniāt in vna forma ſpecifica: tñ nō hñt repugnantiā ſm formā ſui generis. ſed illa ſemp in genere cōueniunt. rōne cui⁹ ſemp reꝛ̄runt idem ſubiectū quod eſt ꝓportionatus forme ſui generis. Ideo ſi vnū cōtrarioꝝ fuerit q̄le: reliquū erit quale. ⁊ ſi vnū fuerit qualitas reliquū erit q̄litas: ⁊ ſicut due ſpēs ſub eodē gñe.

Tertio ſciendū eſt q⁹ ſecunda ꝛ̄rietas eſt qualitatis eſt q⁹ qualitas ſuſcipit magis ⁊ minus. Et ratio eſt. q⁹ alique qualitates ſm ſuum eſſe. ꝓprium intenduntur ⁊ magis ⁊ minus ꝓficiūtur ſm ſuū ꝓprium eſſe qđ hñt in ſubiecto: vt qualitates ꝑme ſpēi intēdunt ⁊ remittuntur ſm maiorē ⁊ minorē radicatōem in ſubiecto. vt virtus ⁊ ſcia ⁊ multe alie. ⁊ qualitates de tertia ſpecie intēduntur ⁊ remittunt ſm ꝓmixtionē contrarij cū contrario. vt calidū dicit magis vel minus calidū ſm q⁹ magis ⁊ minus ꝓmiſceť cū frigido. ⁊ alique qualitates quarte ſpeciei intenduntur ⁊ remittūtur. ſz pauce intendāt⁹ ⁊ remittāt⁹. ſicut rectū non pōt dici magis aut min⁹. ſed curuū pōt ſuſcipe magis ⁊ min⁹. ⁊ ſic ſuſcipere magis ⁊ min⁹ nō ꝓuenit oi qualitati nec etiā ſoli vt dictū eſt de ꝓcedēti cōitate. ⁊ nō eſt ꝑ intelligēdū q⁹ qualitas ſm ſuā eſſentiā ⁊ in abſtracto ſuſcipiat magis ⁊ min⁹. ſz ſm cē qđ hz in ſubiecto ⁊ in concreto.

Quarto ſcienduz eſt q⁹ tertia ꝓprietas qualitatis eſt. Ꝓpriū eſt qualitati ſm eam ſimile vel diſſimile dici. Cui⁹ ratio quia ſimilitudo eſt rerū differentium cadez qualitas. ſed non in numero. quia idē accidēs in numero non poteſt eſſe in diuerſis ſubiectis nec ſufficit q⁹ ſit eadem qualitas in genere: q⁹ ſi ſic album ⁊ nigrum eſſent ſimilia. ſed requiritur q⁹ ſit eadem qualitas in ſpecie ſpecialiſſima Et diſſimilitudo eſt rerum differentium diuerſa qualitas in ſpecie ſicut album ⁊ nigrum dicuntur diſſimilia. ergo ſimile ⁊ diſſimile dicuntur ſm qualitatem: capiendo ſm vt dicit circūſtantiam cauſe efficientis: non formalis. ⁊ hoc conuenit omni qualitati ⁊ ſoli ⁊ ſemper: vt patet inductiue per exempla ⁊ probari poſſz. ergo

ergo iſta ꝓprietas eſt ſibi ꝓpria quarto modo

Sed contra ꝓdicta arguit. Primo ſic. oīa ꝛ̄raria ſub eodem genere ponūtur: ſed qualitas nō ponitur ſub aliquo genere cū ſit genus generaliſſimuz ergo qualitas nō habz ꝛ̄rariū. ¶ Secūdo ſic mediū ꝛ̄rariorꝝ vtriꝰq; ꝛ̄rariat cū poſſit fieri motus ab illo ad vtrūq; extremoꝝ vt de rubeo ad albū ⁊ ad nigrū. ergo male dicit in textu q⁹ nullus medius color habet ꝛ̄rariū. ¶ Tertio ſic. ꝛ̄raria inter ſe maxime ab inuicē diſtant ergo nō ꝓuenīt genere. ergo ſi vnū ꝛ̄rariorꝝ fuerit quale aliud nō pōt eſſe quale ¶ Quarto ſic. vna albedo non eſt magis albedo q̄ alia nec nigredo. eſt magis qualitas q̄ albedo ⁊ ſic de oībus alijs qualitatibus. ergo nulla qualitas ſuſcipit magis ⁊ minus. ¶ Quinto ſic. ſpecies eſt tota ſimilitudo oīm ſuoꝝ inferiorū ergo inferiora eiuſdē ſpeciei ſubſtātie dicunt ſimilia p formā ſue ſpeciei. ergo nō conuenit ſolī qualitati ſm eam ſimile vel diſſimile dici.

Ad argumenta in oppoſitum ðr q⁹ licet qualitas accepta in cōi ⁊ in genere nō ponatur ſub aliquo genere neq; illo modo habeat ꝛ̄rariū: tñ vt eſt in ſuis ſpeciebus quarū aliique inter ſe ꝛ̄rariant bene habet cōtrarium ⁊ ponit ſub genere. ¶ Ad ſecundū ðr q⁹ ſi medium ꝛ̄rariorꝝ ꝓſideret vt medium ſic nō habz cōtrariū q⁹ nō maxime diſtat ab extremis. ſed ſi cōſideret inq̄tū eſt participatiuū vtriuſq; extremoꝝ ſic ꝛ̄rariat vtriuſq; extremoꝝ licet contrarietate impfecta: vt rubeū inq̄tū impartat aliqđ de nigro ꝛ̄rariat albo ⁊ inq̄tū habz aliquid de albo ꝛ̄rariat nigro. ſz ꝑmo modo intelligitur hic q⁹ media nō ꝛ̄rariant extremis ¶ Ad tertiū ðr q⁹ licz ꝛ̄raria maxime diſtent ſub eodē genere: nō tñ maxime diſtāt ſimpliciter. ideo ſi vnū eſt quale aliud pōt bñ eſſe quale ¶ Ad quartū ðr q⁹ ſz albedo ⁊ alie qualitates in abſtracto nō ſuſcipiunt magis ⁊ minus: tñ bñ ſuſcipiūt in cōcreto: vt albū ðr magis ⁊ minus albū. ¶ Ad q̄ntū ðr q⁹ ſz ſpecies ſit ſimilitudo eſſentialis ſuoꝝ inferiorū que ꝓprie nō eſt ſimilitudo. ſz magis ꝓprie ðr ideōptitas. non tñ eſt ſimilitudo accidētalis que ꝓprie eſt ſimilitudo de qua hic intelligit. ideo idiuidua ſubſtantie nō dicunt ꝑ ſuā ſpeciē ſimilia ſimilitudine accidētali: ſz hoc ſolū ꝓuenit qualitatib⁹.

Actio eſt ſcdz quā in id qđ ſubiectē agere dicimur vt ſecās aliqs ðr agere in eo qđ ſecat. vñ ſectio ē actio ⁊ ſcdz ſectionē agit ſecās in eo qđ ſecat: ⁊ ꝑ cuſſio ē actio. Ꝓpriū actionis eſt ex ſe inferre paſſionē. Recipiūt aūt agere ⁊ pati cōtrarietatē. calefacere enī eſt ꝛ̄rariū ei qđ eſt frigidū facere. et delectari ē ꝛ̄rariū ei qđ ē triſtari. Recipiūt agere ⁊ pati magis ⁊ min⁹. calefacere cū magis et minus ðr. ⁊ calefieri ðr. magis ⁊ min⁹. ⁊ ſiꝛ triſtari ⁊ ðlectari

¶ Poſtq̄ actor determinauit de quattuor ꝑdicamētis ꝓ̄ncipalibus in quibus reperiunt q̄tuor ſimplices modi ꝓdicādi ſcz de ſubſtantia: quātitate: ad aliqđ: ⁊ qualitate. hic ꝑ̄ determinat de alijs ꝑdicamētis minus ꝓ̄ncipalibus quoꝝ modi ꝓdicādi fundant⁹ in modis ꝑdicandi ꝓcedentiū. ⁊ q⁹ actio imediate cauſat⁹ a qualitate q⁹ ꝓcedit a ſubſtātia mediante naturali potētia: ⁊ paſſio imediate cauſat⁹ ab actione: ideo conueniēter auctor poſt qualitatē ⁊ ante paſſionē determinat de actione: ipſam primo ſic diffiniēs. Actio eſt ſm quā in id qđ ſubiicit agere dicimur: vt ſm ſectionē dicimur ſecare: et ðr ſm quā agere dicimur: ita q⁹ ſm dicit circūſtantiā cauſe formalis ⁊ nō cauſe efficiētis q⁹ ſm qualitatē vel formā ſubſtantialē bñ dicimur agere effectiue. ⁊ debet intelligi dicimur ſcz nos ſubſtātie ⁊ nō ſolū nos boies in ſpecie dicimur agere. ⁊ licet actio ⁊ agere realiter idē ſint ſicut qualitas ⁊ quale: tñ differūt ſicut abſtractū ⁊ ꝛ̄cretū. ideo actio diffinit⁹ p agere tā q̄ per ſuū effectū nobis notiorē ipſa actione. vltimo ponit⁹ in id qđ ſubiicit. i. in ipſum patiens. actio eñ agentis ſ̄p fit ī patiēs diſpoſitū.

Secundo ſciendū eſt q⁹ actio dupliciter accipit. Uno modo ſpecialiter vt diſtinguit contra factionē a qua

differt hoc modo: q actio importat actionez que nō trāsit in rē operatā: sicut est equitare: nauigare: intelligere. sz factio noīat operationem que trāsit in rem operatā vbi scilz preter operationē est res operata: vt sunt domificatio: frenefactio rē. Alio modo accipit actio generaliter vt se extendit ad actionē t factionem ppie captā. t isto mō sumit in hac diffinitiōe

Tertio sciendū est q ppie ppriū ē actiom ex se inferre passionē. t rō ē q actio est, pcessus virtutis agētis p effectuz ab agente in patiēs: vt calefactio q̄ fit ab agente est, pcessus caloris ignis p suū effectū in id qđ calefit. passio vero est receptio forme, pcedentis ab agēte in patiēs: vt receptio caloris in id qđ calefit vocat passio, sz talis receptio causat a fluxu forme ab agēte: ergo conuenit actiom ex se inferre passionē. t q: hoc cōuenit oī actioni t solt t semp: ideo dr sibi ppie, ppriū. licet qualitas aliqua inferat passionē: hoc tñ nō ē ex sepsa immediate sz mediante actione

Quarto sciendū est q ipsius actionis t etiā passionis sunt due cōitates quarū pma est q actio t passio recipiūt ptrarietatē. ratio est q: alique actiones immediate causant a qualitatibus ptrarijs t etiā immediate causant qualitates ptrarias: vt calefacere t frigefacere immediate causant a calore t frigore t immediate causant caliditatē t frigiditatem. ergo alique actiones inter se ptrariant. et eadē rōne alique passiones: vt calefieri t frigefieri. Alia cōitas est q actio t passio suscipiūt magis t minus. Ratio est q: alique actiones t passiones causant a qualitatibus que in agēdo quādoq; intendūtur t remittūtur: nō actiones que fiūt ex ipsis t etiā passiones intendūtur t remittūtur: vt calefacere intēdit p intensionē caloris calefacientis. Et dicunt bene iste due cōitates q: nulla illarū conuenit oī actioni vel passioni nec etiā soli cū cōueniat primo aliquibus qualitatibus. sz in istis cōitatib⁹ cōuenīt multe species actionis t passionis.

Sed contra p̄dicta arguit. Prio sic. Sm securim dicimur agere in id qđ secat. t tñ securis nō est actio. ergo ista diffinitio conuenit alijs a diffinito

¶ Secūdo sic. creatio est actio t tñ nō fit i id qđ subijcit: q: in creatione nihil p̄supponitur tanq̄ subiectū: sed res Sm se tota simul, pducit ergo male dr q actio fit in id quod subijcitur.

¶ Tertio sic. ofie p̄cessiū p̄cedit p̄cipiatum sed actio nō p̄cedit passionē cū simul fiat actio t passio vt calefacere t calefieri. ergo nō cōuenit actioni ex se inferre passionē.

¶ Quarto sic. ptraria sunt forme actiue t passiue inter se sed due actiones numq̄ sunt actiue q: si sic mediante actione agerent t sic actiom cōuenirent alia actio t esset, pcessus in infinitū qđ est inconueniēs. ergo actio nō habet ptrariū.

¶ Quinto sic. nulla forma simplex suscipit magis t minus cū forma sit cōpositioni pringens simplicit t inuariabili essentia p̄sistens. illud etiā qđ ē inuariabile nō intēdit nec remittit: sz omnis actio t etiā passio ē forma simplex. ergo actio t passio nō suscipiunt magis t minus.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dr q licet Sm securim dicamur agere effectiue t instrumēraliter: nō tñ formaliter sicut de actione intelligitur.

¶ Ad secundū dr q sz creatio sit actio Sm modū nō tñ est actio Sm rem que sit de p̄dicamēto actionis eo q̄ ipsa nō est accidens a creatura distinctū: nec est eius limitatū ad aliqđ certū genus sicut nec pma causa. eboc intelligēdo de creatione actiua: q: creatio passiua est accidens creature t in genere relatiōis

¶ Ad tertiū dr q sz actio sit simul tēpore cum passione: tñ actio Sm naturā p̄cedit passionem q: causa Sm naturā p̄cedit effectū.

¶ Ad quartum dr q licet ptraria que primo t per se ptrariantur sint forme actiue t passiue vt sunt qualitates ptrarie: nō tñ oportet de bis que soluz ex p̄sequēti ptrariant t per aliud. t hoc modo solū actiones ptrariant sz per qualitates q̄s inferūt vel a quibus inferūtur.

¶ Ad quintū dr q sz oīs forma sit inuariabilis Sm suā essentiā t in abstracto: t sic nō suscipit magis t minus tamē aliqua est variabilis Sm esse in subiecto vt denominatur in concreto. t hoc modo actio et passio suscipiunt magis t minus.

Actio ē effect⁹ illatio⁹ actionis: vt calefieri inferē t efficit ex calefacere. Propriū ät passiōis ē prio inferri ex actione Itē passio nō ē i agēte sz i patiente. De reliq̄s bo q̄ pri⁹ dicta sūt modo sufficiāt Que sequūtur de alijs quattuor p̄dicamētis nō sūt data a petro hyspāo:

¶ Postq̄ auctor determinauit de actione que est causa passionis, hic consequenter determinat de passione que est effectus propinquus actionis: ipsam primo sic diffiniens. Passio est effectus illationis actionis: vt calefieri efficit t infertur a calefacere. In qua diffinitione ponitur effectus loco generis, effectus enī cōuenit generaliter omnibus entibus creatis que ponuntur in predicamento. Deinde ponitur illatio ad differentiam effectus permanētis que solum non habet esse in fieri sicut ipsa passio: sed etiam in facto esse. Deinde ponitur actionis ad differentiam ipsius actionis que licz sit effectus t illatio respectu qualitatis a qua causatur: non tamen respectu actionis.

Primo sciendum est q in cōmuni duplex est effectus, quidam est effectus permanens qui non solū habet esse in fieri sed etiā in facto esse vt sunt domus t scāmum. Alius est effectus successiuus qui solum habet esse in fieri t numq̄ in facto esse vt equitatio vel nauigatio. Effectus autē generaliter dicitur tam de effectu permanente q̄ successiuo. Illatio vero solum dicitur de effectu successiuo qui solum habet esse in-fieri t in quadā illatione Sm q̄ inferitur ab alio. t ideo effectus est quoddam superius ad illationem: ratione cuius in hac diffinitione effectus bene p̄ponitur illationi tanq̄ superius eius. subiungitur illatio tanq̄ inferius eius contrahens ipsum.

Secundo sciendum est q passio pluribus modis accipitur.

Uno modo accipitur pro accidente proprio alicuius subiecti vt risibile dicitur propria passio hominis t hinnibile equi. Secundo modo accipitur pro cōceptu anime vel effectu: vt dicitur q voces sunt note vel signa passionum que sunt in anima id est conceptuum vel effectuum anime. Tertio modo accipitur pro motu appetitus sensitiui: vt sunt passiones ire vl timoris vel gaudij: vt dicitur. iij ethicorum q fortitudo moderat passiones timoris t audacie. Quarto modo pro dolore vel pena que alicui violenter infertur vt fiat passio xpi. Quinto modo sumitur p qualitate sensibili qui habet esse imperfectū t est inferēs passionē sensibus vel illata ab aliqua naturali passione: t sic est vna species qualitatis. Sexto modo sumit put est immediat⁹ effect⁹ actōis: vt est susceptio forme ab agēte i patiēs: t b vltio mō diffinit b passio. t ē vnū p̄dicamētū ab alijs distinctū.

Tertio sciendus est q ipsius passionis bic assignant due ppietates. quarū prima est q ppriū est passioni inferri ex actione. Ratio est q: passio est susceptio forme ab agēte in patiēs: t talis susceptio immediate infertur per actionē agentis. t hoc est ppie ppriū ipsi passioni. Secūda ppietas est q passio nō est in agēte subiectiue sz in patiēte. Cuius ratio est q: susceptio forme que fit p actionem agētis causat in patiēte qđ subijcit actioni. ergo passio que noīat talē susceptionē est in patiēte subiectiue. t q: accidēs bz p̄dicari de noīatiue de subiecto in quo est: rideo passio predicatur de patiēte in boc q̄ est aliquo modo se habere ad ipsum agens: q: denoīat ipsum patiēs: t nō denoīat ipsum agens pati quare nō est in eo subiectiue.

Quarto sciendū est q passio de qua ē ad ppositū dupliciter accipit

Uno modo materialit, p forma fluēte ab agēte in patiēs. Alio modo formaliter, p receptione illius forme: vt cū peregrinus calefit ibi est calor fluēs ab igne in peregrinū: t ibi est receptio caloris in peregrino q̄ est passio formalit accepta. t vtroq; modo passio est in patiēte vt in subiecto. Et similiter actio vno modo accipitur materialiter, p illa forma q̄ fluit ab agente in patiēs: t sic est in patiēte subiectiue. Alio modo capit formaliter pro tali fluxu forme ab agente: t sic est subiectiue in agente t nō in patiente. Et rō est q: oē illud in quo est actio formaliter accepta dr agere: sz patiēs nō dr agere. g̃ nō est actio formaliter accepta. si enī esset in patiente patiēs diceret in agere qđ est falsz. t sic patet qđ sit passio t de, ppietatib⁹ ei⁹

Sed contra p̄dicta arguit. Prio sic. nullū Sm̄ p̄cipium est effectus alteri⁹. sz decē p̄dicamēta sūt decē p̄incipia primaꝝ rerū. g̃ passio cū sit vnū p̄dicamētū ē vnū Sm̄ p̄incipū. g̃ nō ē effect⁹

¶ Secūdo sic, effectus t illatio idē sunt. ergo sup fluę ponit vnū illorum in ista diffinitione.

¶ Tertio sic. Eoz q̄ sunt idē realiter vnū nō est causa alterius. sz actio t passio realiter idez sunt cū vtrūq; sit forma fluēs ab agēte in patiens que est eadē realiter. ergo passio nō est effectus actionis.

¶ Quarto sic. Oīe ppriū cōsequitur esse cōplerū sui subiecti. sz inferri ex actione nō p̄sequitur esse cōpletū passionis cū sit p̄ductio eius. ergo inferri ex actione nō est ppriū passionis.

¶ Quinto sic. In oī illo qđ patitur est passio subiectiue: sed oīe agēs physicum in agendo repatitur. ergo in tali agēte est passio subiectiue t non solum in patiente.

Ad argumenta in oppositum Ad primuz dr

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝙ licet passio sit ꝑmū principiū ī gñe cause formalis suoꝝ dicibiliū siue coordinationis. ⁊ in tali gñe cause nō possit esse effectus alicuius principij priꝰ. tñ in gñe cause efficētis bñ potest esse effectꝰ actionis ⁊ substātie. cū enī ꝓdicamenta dicātur ꝑma principia rerū que nō habēt aliquid ante se: solū intelligitur de principijs formalibꝰ. ¶ Ad secūdū dr ꝙ licet effectꝰ ⁊ illatio dicāt idem ſm essentiā. tamen differūt ſm modos essendi sicut superꝰ ⁊ inferꝰ. ⁊ vnū illoꝝ cōtrahit aliud: quare nullū illoꝝ superfluit. ¶ Ad tertiū dicitur ꝙ licet actio ⁊ passio materialiter accepte ꝑ forma fluente ab agente in passum realiter idē sunt. tamē si sumātur formaliter ſcz actio ꝑ fluxu forme ab agēte. ⁊ passio ꝑ receptione eiꝰ in patiēte: sic realiter distinguūtur qz in diuersis subiectis sūt: ⁊ sic vnū bene pōt cē effectꝰ alterius. ¶ Ad quartū dr ꝙ ly inferri ex actione non sequat ſm rem esse completū passionis: sequit tamē ipm ſm rationem ⁊ nostrū modū intelligēdi eo modo quo ē passio eius. quia nō ē passio realiter distincta a suo subiecto sed ratione tantū. ¶ Ad quintū dr ꝙ licet mobile agēte pbisico ea ꝑte qua patitur sit passio vt in subiecto. nō tamē ea ꝑte qua agit. ideo passio non est in eo vt agens. sed vt ipsum ſm aliud est patiēs. Unde tale agēs rōne fue forme agit: ⁊ rōne materie sue in qua coīcat cū patiēte patit. ⁊ sic ſm diuersa agit ⁊ patitur.

Quādo est qđ ex adiacētia tēporis in re tēporali dereliquit: vt hodie esse. cras fore. Itē duplex est quādo ſcz simplex ⁊ cōpositū: sicut duplex est tēpus. Itē tres sunt ꝓprietates quādo. Prīa ē ꝙ qñ nō suscipit magis neꝝ minus. Scōa est ꝙ quādo nihil est ꝓtrariū. Tertia est ꝙ quādo est in omni illo qđ incipit esse in tempore.

¶ Postq̄ auctor determīauit de actione ⁊ passione. hic cōsequēter determinādū est de quatuor ꝓdicamentis vltimis: de quib⁹ aut nullam aut paruā fecit auctor mentionē. Et primo de quādo: qđ ab auctore sex principioꝝ sic diffiniꝰ. Quādo est qđ ex adiacētia tēporis relinq̄t in re tēporali. In qua diffinitione datur intelligi accidēs ꝓ gñe diffiniri per illud relatiuū quod. Deinde ponit relinq̄tur ex adiacentia tēporis: ad explicādū causā ꝓpinquā ipsi⁹ quādo que est tēpus. Quādo enī est cē in tēpore. sed cē in tēpore relinq̄tur immediate ꝑ adiacētiā temporis in re tēporali. Et ꝑ hoc differt quādo ab oīb⁹ alijs accidētib⁹: quoꝝ nullū ī mediate causatur a tēpore. Deinde ponit in re tēporali ad explicandū proprium subiectū ipsius quādo. Et in hac diffinitione capitur tēpus nō solū ꝑ mēsura durationis rerū tēporaliū: sed gñaliter ꝑ omni mēsura durationis esse rei: vt sub se contineat eternitatē. euiternitatē: ⁊ tēp⁹, ꝓprie dictū

Primo sciendū est ꝙ tēp⁹ ⁊ quādo licet inter se multū cōueniāt i hoc ꝙ vtrūq̄ est successiuū ⁊ vnū immediate est causa alterius: tamē ab inuicē realiter distinguūtur. qua ois causa efficiēs extrinseca realiter distinguitur a suo effectu. tēp⁹ aūt est causa efficiens extrinseca respectu quādo: ergo ab ipō realiter distinguit. Unde differūt inter se ī duob⁹. Primo quia tēpus est in motu primi mobilis vt in subiecto: quādo vero est subiective in re tēporali que ꝑ tēpus mēsurat. Secūdo differūt. quia tēpus est accidēs absolutū ⁊ mensurat durationē rei. sed quādo nō est mensura durationis: ſz est accidēs respectiuū qđ relinq̄tur in re tēporali ꝑ respectū ad mensurā siue durationis que est temp⁹. nō tamē est respectiuū ſm ē sed ſm dici: quia totū esse eius non est ad aliud cū quo ꝓprie dicatur ad cōuertētiā.

Secundo sciendū est ꝙ quādo tripliciter accipit. Uno modo interrogatiue. vt si querat quercēdo quādo venit Petrus. Alio modo relatiue. vt dicēdo sortes venit quādo fuit meridies. Et bis duobus modis quādo est sincathegoreuma: quia ꝓprie nō significat ens sed est mod⁹ entis. ideo istis duob⁹ modis nō ponit in ꝓdicamēto nec est ꝓdicamētū. Tertio modo capit indefinite vt tātū valet sicut aliquādo vel esse in aliquo tēpore: ⁊ hoc modo dicat ens reale: ⁊ sic capitur hic et est vnū ꝓdicamentū. cuiꝰ gña subalterna sūt esse fuisse ⁊ fore ī tēpore. ⁊ spēs spēalissime sūt fuisse in hora vel cē in die vel cē in nūc. Et indiuidua sunt cē in ista hora vel in illa die vel in illo nūc. Et eius modus ꝓdicādi est predicari de prima subiūcta in hoc qđ est cē in tempore.

Tertio sciendū est ꝙ quando diuiditur per quando simplex: et quando compositum. Quando simplex est quod causatur a tempore simplici: vt ab instanti vel a nūc vel a tēpore idiuisibili quo ad nos vt esse nūc. Sed qñ cōpositū est qđ causat a tēpore cōpositō: vt est fuisse in ꝓterito fore in futuro esse in ꝑsenti. Et licet iste tres species ſcz esse in ꝑsenti: fuisse in ꝓterito: ⁊ fore in futuro nō causent in re eterna ab eternitate eo ꝙ in eterno nō est ꝓteritū neꝝ futurū ſz omia sunt simul ⁊ nihil acq̄ritur de nouo vel deperdit. tñ ipsi eterno per relationē ad tēpus ⁊ quo ad existentiā eiꝰ cū tēpore attribuit esse fuisse ⁊ fore: vt dicēdo deus est fuit ⁊ erit. tñ vt attribuit eterno non sunt accidētia realiter distincta ab eo q̄ reponant in aliquo ꝓdicamēto. ſz solū ostendi⁹ modꝰ ꝓdicādi huius ꝓdicamēti. ſz ab eternitate bñ causat qñ repōnibile ī isto ꝓdicamēto. ⁊ ꝑ hoc patet q̄ sint, species ꝑ quas diuiditur quando.

Quarto sciendū est ꝙ ipsius quando sunt due ꝓprietates. Prima ē ꝙ quādo nō habet ꝓtrariū. Cuius rō est qz si haberet ꝓtrariū maxime conueniret ꝓterito ⁊ futuro: sed hoc nō pōt dici qz quādo ꝑsens ꝓteritum ⁊ futurū simul verificant de eodē: vt dicēdo. iste est fuit vel erit. ꝓtraria vero de eodē nū q̄ simul verificant. Secūda, ꝓprietas est ꝙ qñ nō suscipit magis ⁊ minus. Cuius rō est quia quādo immediate causat a tēpore ⁊ dicit esse ī tēpore: ſz tēpus nō suscipit magis ⁊ min⁹: ergo neꝝ qñ. Et ꝑ hoc patet qđ sit qñ ⁊ quō est ꝓdicamentū ⁊ que sunt species ⁊ ꝓprietates eius.

Sed contra ꝓdicta arguit. Primo sic. Iuuentus ⁊ senectus ex adiacētia tēporis in re tēporali relinquūtur. ⁊ tñ senectus nō est quādo ſz est qualitas de secūda specie qualitatis. ergo ista diffinitio quādo conuenit alijs a diffinito. ¶ Secūdo sic. sicut se habēt esse albū ⁊ albedo ita esse ī tēpore ⁊ tēpus. ſz albū ⁊ albedo realiter idē sunt ergo esse in tēpore siue quādo ⁊ tēpus idē sunt realiter. ergo quādo nō est ꝓdicamentū a tempore distinctū ſz ꝓtinetur sub quātitate ¶ Tertio sic. nullū est tēpus simplex cū tēpus diuisibile sit in plures partes. ergo nullū quādo causatur a tēpore simplici: ⁊ sic nullū est quando simplex. ¶ Quarto sic. quādo ꝓteritū ⁊ quando futurū maxime distāt ⁊ eidē suscipibili vicissim insunt ⁊ ab eodē mutuo se expellūt: ergo idē nō pōt simul esse ꝓteritū ⁊ futurum. ergo quādo habet ꝓtrariū. ¶ Quinto sic. fuisse ī tēpore dicit quādo: ⁊ tñ suscipit magis ⁊ minus qz aliquid dicitur magis vel minus fuisse in tēpore. ergo quando suscipit magis ⁊ minus.

Ad argumenta in oppositum Ad primū dr

ꝙ si capiatur senectus vt dicit naturalē impotentiā que causatur ꝑ longā trāsmutationem que fit sub motu ⁊ tēpore: ⁊ ertā inuētus vt dicit naturalē potentiā hoc modo sunt qualitates de secūda specie qualitatis ⁊ nō relinquuntur īmediate ⁊ per se ex adiacētia tēporis ſz ꝑ alterationē q̄ sub tēpore causat. ſz si capiātur vt dicūt diu fuisse in tēpore vel parū sic aliquo modo importāt quādo: ⁊ hoc nō est significatum ꝓncipale eoꝝ: ⁊ eo modo quo dicūt quando relinquūtur ex adiacētia tēporis in re tēporali. ¶ Ad secundū dr ꝙ ſz albedo ⁊ esse, albū ⁊ tēp⁹ ⁊ esse in tēpore habeant similitudinem aliquo modo in denomīatione: qz sicut albū dicat ab albedine ita quādo dicat a tēpore tñ dissimile est in hoc qz tēpus nō dat intrinsece ⁊ formaliter esse in tēpore: qz nō semp est in eodē subiecto cū esse ī tēpore: sicut albedo dat intrinsece ⁊ formaliter esse albū. ¶ Ad tertiū dr ꝙ ſz tēpus qđ importat esse ⁊ essentiā tēporis sit diuisibile. tñ si capiat generaliter tēpus ꝑ illo qđ dicat essentiā ꝓpis sic aliqđ tēps dr indiuisibile sicut est ipsum nūc. ¶ Ad quartū dr ꝙ ſz in eodē mō nō sint simul in actu ꝓteritus ⁊ futurū: tñ ſm denoīationē quādo ꝓteritus ⁊ quādo futurū bene possūt dici de eodē simul vt ꝓius dictū est. ⁊ ꝙ ſm actū se expellūt, ab eodem hoc est, ꝓpter successionē ipsoꝝ ⁊ nō ꝓpter ꝓtrarietatē vel repugnātiā quā habēt. ¶ Ad quintū dr ꝙ ſz aliqđ dicat magis ⁊ minus fuisse in tēpore ſm extēsionē nō tñ ſm intēsionem ideo quādo ꝑ hoc non suscipit magis ⁊ minꝰ.

Vbi est circumscriptio coꝝ ponis locati a loci circumscriptione prędēs vt in ecclesia esse. in foro esse. Et diuidit vbi qz quoddā est vbi simplex ⁊ est illud qđ a simplici loco prędit vt est locus pūctoꝝ. Et qđdaz est vbi cōpositū ⁊ est illud qđ a loco cōposito prędit. Proprietates vbi sunt due. Prima est ꝙ vbi nihil est ꝓtrariū. Secūda est ꝙ vbi nō suscipit magis neꝝ minus. Huius est ꝙ vbi

nō suscipit intensionē ⁊ remissionem.

¶ Postꝫ auctor determinant de quando qđ quiēt ⁊ am substātijs corpeis ꝙ incorpeis. hic ꝓsequit determinat de ubi qđ, ꝓprie quiēt solum substantijs corpeis qđ a Hilberto porretano sic diffinit. Ubi est circūscriptio corpis a loci circūscriptione, ꝓcedēs. In qua diffinitōe ponitur circūscriptio loco generis: qz ipsa se habet p modū generis respectu ubi, deinde ponit corpis ad explicandū, ꝓpriā ſ. subiectā ipius ubi qđ est subiective i corpe locato: ⁊ p hoc differt a circūscriptione actiua loci, deinde ponitur a circūscriptione loci, ꝓcedēs. ad ostēdendū, ꝓpriā causam ⁊ ꝓpinquā ipius ubi q̄ est locus circūscribēs locatū. ⁊ p hoc differt ubi ab alijs ꝑdicamētis accidētiū quoꝝ nullū causat immediate a loci circūscriptione vt posset videri in ducendo in omnibus.

Primo sciendū est qꝫ triplex est circumscriptio. Quedā est circūscriptio actiua loci q̄ ē actio ipsius circūscribēntis locatū: q̄ ponit in ꝑdicamēto actionis. Secūda est circūscriptio siue circūdatio passiua que est passio corpis circūdati: q̄ ponit in ꝑdicamēto passionis. ⁊ q̄libet istārū duarū est ens successiuum ⁊ nō ꝓmanēs. Tertia est circūscriptio neutralis q̄ est esse circūdatum a loco ipsius locati seu esse circūscriptū a loco. ⁊ hec circūscriptio est ens ꝓmanens i locato ⁊ causat a circūscriptione actiua ⁊ passiua. ⁊ de tali circūscriptiōe intelligit in diffinitōe ubi. ⁊ p hoc etiā patet qꝫ substātie incorporee ⁊ etiā accidentia q̄ nō ꝓpe circūscribūtur in loco p se, sz p accidens, ꝓprie nō habent ubi: sed solum corpora que in loco circūscribuntur habent, ꝓpe ubi

Secundo sciendū est qꝫ locus locus ⁊ ubi magnā habeāt ꝓportionem: qz locus est causa ꝓpinqua ipsius ubi rōne cuius ponit in sua diffinitōe: tū ab imicē realiter distinguunt eo qꝫ locus est causa efficiēs extrinseca ipsius ubi: ⁊ talis causa semꝫ realit distinguit a suo effectu. vnde differūt ꝓmo locus ⁊ ubi ex parte sui subiecti: qz locus est subiectiue in locāte: ubi vero in corpe locato: vt cū lapis est in aqua superficies aque circūdātis lapidē que est locus eius est subiectiue in aqua circūdante. ⁊ esse circūdatū vel esse locatū qđ est ubi lapidis est subiectiue in lapide: qz de ipso affirmatiue ꝑdicat. Differūt secūdo qz locus est mēsura extrinseca locati: ubi vero est accidens respectiuū locati qđ dicit respectū ad talem mensurā: qz ꝓprie ubi nō est aliꝺ qꝫ esse in loco vel cōmēsurari i loco. ⁊ p hoc patet tertia differētia qꝫ locus est ens absolutū ⁊ ubi est ens

Tertio respectiuum.

sciendū est qꝫ ubi diuidit p ubi cōpositū ⁊ ubi simplex. Ubi cōpositū est esse locatū vel esse mensuratū loco cōposito vel circūscriptū: ⁊ sic solū causat a loco cōpositō. Sed ubi simplex est qđ causat a loco simplici: ⁊ est locus simplex aliqđ indiuisibile loci correspōdens indiuisibili sui locati. Et dicit tale ubi p similitudinē ad ubi cōpositū: qz sicut totū locatum circūscribit adequate a loco ⁊ habz ꝓportionē ad ipsum: sic etiā qđlibet indiuisibile locati habet ꝓportionē ad indiuisibile loci sicut centrū locati ad centrū loci: licet tū vnū non circūdet ꝓprie ab alio nec realiter distinguat ab ipso: rōne cuius dicat textus qꝫ idē sunt pūctus ⁊ punctus locus. ideo ubi simplex nō est ꝓprie ubi sed p similitudinē solū ad ubi cōpositum. ⁊ qz ubi cōpositū causat a loco q̄ diuidit per locū sursum ⁊ deorsum. ante ⁊ retro. dextrū ⁊ sinistrū. ideo ubi cōpositū diuidit p ubi sursum qđ est esse sursum: ⁊ ubi deorsum ⁊ sic de alijs. et p hoc patz, q̄ sūt genera subalterna ⁊ spēs ubi

Quarto sciendū est qꝫ ipsius ubi due sunt ꝓprietates. Prima est qꝫ ubi nō habet ꝓtrariū. Cuius ratio est qz ubi causat immediate a loco qz est esse circūscriptum a loco. sed locus cū sit quātitas nō habet ꝓtrarium: ergo cadē rōne nec ubi. Unde si ubi sursum ⁊ ubi deorsum ꝓtraria sint: cū idē dicatur sursum ⁊ deorsum respectu diuersoꝝ: sequēt qꝫ duo ꝓtraria simul verificarent de eodē qđ est impossibile. Secūda ꝓprietas est qꝫ ubi nō suscipit magis neqꝫ minus. Cuius rō est qz ubi est esse in loco: sed esse in loco nō intendit nec remittit sz possit augmētari p maiorē extēsionē loci ⁊ locati. q̄ ubi nō suscipit magis ⁊ minus p se, habet diffinitio ubi spēs ⁊ ꝓpietates eius.

Sed contra ꝑdicta arguit. Primo sic. circumscriptio est actio cū circūscribere sit agere. sz ubi nō est actio: ergo nō est circūscriptio. ¶ Secundo sic. aīa a corpe separata habet ubi qz est in aliquo loco: ⁊ tū in ea non est circūscriptio corpis. ergo ubi nō est circūscriptio corpis. ¶ Tertio sic. ubi est sincategoreuma ⁊ solū significat modum entis. ergo male hic diffinit tanqꝫ vnum ꝑdicamentū qđ debet esse ens reale. ¶ Quarto sic. omne ubi est circūscriptio corpis. sed ubi simplex nō est circūscriptio corpis: ergo nō cō

tinetur sub q̄ne ubi. ⁊ sic ubi male diuidit ꝑ ubi simplex ⁊ cōpositū. ¶ Quinto arguit sic. oīs motus fit de ꝓtrario in ꝓtrariū. sz de vno ubi ad aliud fit motus. ergo ubi habet ꝓtrarium.

Ad argumenta in oppositum.

Ad ꝓmū dicit qꝫ licet circūscriptio actiua sit quedā actio: nō tū circūscriptio permanēs ⁊ neutralis de qua solum intelligit in diffinitōe ubi. ¶ Ad secundū dicit qꝫ sz aīa separata sit in loco diffinitiue ⁊ ſm similitudinē: nō tū est in loco circūscriptiue ⁊ ꝓprie: ideo solū habet ubi ſm similitudinem eo modo quo ponit esse in loco. ¶ Ad tertiū dicit qꝫ licet ubi acceptū interrogatiue vel relatiue sit sincategoreuma: nō tū qū sumit, ꝓ aliquibi ⁊ solū hoc modo hic accipit. ¶ Ad quartū dicit qꝫ ubi, ꝓprie dictum est circūscriptio corpis vt ponit in sua diffinitōe: sz nō oportet de ubi similitudinarie accepto. modo ubi simplex est ubi ſm quandā similitudinē ad ubi cōpositū. ¶ Ad ꝯtrū dicit qꝫ duo ubi ꝓsiderata vt maxīe distantia sunt ꝓtraria ⁊ fit motus ꝺ vno i aliꝺ tū si ꝓsideret. cuꝫ et solū dicāt esse circūscriptum locati ⁊ ꝑdicanꝫ denoiatiue de ꝓma substātia hoc modo nō habent ꝓtrarietatē nec sub tali ratione fit motꝰ de vno in aliud. Et qz ubi sic a logico ꝓsideratꝫ iō nō dicit habere contrarium

Dsitio est quedā partiū situs ⁊ generationis ordinatio: vt sessio. statio. ⁊ sic de alijs. Itē tres sunt ꝓprietates positionis. Prima est qꝫ positio nō habet ꝓtrariū. Secūda est qꝫ positio non suscipit magis neqꝫ minus. Tertia est qꝫ proprius est positionis substātie proxime assistere

¶ Postꝫ auctor determinant de ꝑdicamēto ubi qđ dicit simpliciter esse in loco. hic consequēter determinat de ꝑdicamēto situs qđ dicit modū essendi partiū in toto ⁊ in loco quod ab auctore ꝓpius dicto sub noīe positōis hoc mō diffinit. Positio est quedā partium situs ⁊ generationis ordinatio: sicut sedere vel stare dicit quandam situationē partiū in toto ⁊ in loco: ⁊ ordinē cōpositōis illarū partiū. In qua diffinitione situs se habet p modū generis et notioris. Et ponitur partiū ad denotandum subiectū imediatū positionis in quo est tota cōpositio. Deinde ponit: generationis ordinatio. qz positio dicit, ꝓprie ordinē partiū qui cōuenit ipsis p cōpositionē quā habent in toto. ⁊ illā cōpositionē habēt in generatione totꝰ si totū generet. Si aūt sit ingenerabile tūc habent talē ordinē per formā totꝰ que ipsas cōtinet ⁊ sub qua ordinant: ⁊ nō debet hic poni ⁊ copulatiue sz expositiue vt tātū valz sicut id est

Primo sciendū est qꝫ sz situs ⁊ positio realiter ⁊ essentialiter quiēt differūt tū ab imicē ſm rationē. ꝓmo qz situs reperit tam in naturalibus qꝫ in mathematicis. Positio vero si capiat, ꝓprie solū reperitur in naturalibus in quibus est naturalis ordinatio partiū ex cōpositione rei. si tū vt trūcz capiatur generaliter quiēt: sed adhuc differunt hoc modo qz situs dicit per ordinē partiū ad locū qꝫ ad totū. ⁊ positio econuerso per ꝓius dicat ordinē partiū inter se. secūdo i respectu ad totū. tertio ad locū. Ista aūt triplex ordinatio partiū p positionē imptat ⁊ p ea q̄ in hoc ꝑdicamēto reponūtur. iō positio denoiat substātiā i hoc qꝫ est suas ptes sic se habere ad imicē ⁊ ad totū ⁊ ad locū. quare ꝓius dicitur est qꝫ situs non dicit simplicez cōparationem substantie ad aliquod extrinsecum.

Secundo sciendū est qꝫ positio cuiꝰ sit vnū genus generalissimum nō habēs supra se superius vniuocū cōuenienter ponit vnū ꝑdicamentū. ⁊ qz hz vnius speciale modū ꝑdicādi de ꝓma substantia scilz in hoc qꝫ est se habere ad aliud ſm suas partes iō quiēter ponit vnū ꝑdicamētū ab alijs di ſmctū: cuiꝰ species sunt. positio innata. positio acquisita ex ꝓsueto motu nature. ⁊ eqlit poni sursum ⁊ deorsum. ante ⁊ retro. dextrū ⁊ sinistrū. Iste essū cōes dicte vel spēs positōis. ⁊ eiꝰ spēs ꝓpriissime sūt iacere. sedere. stare. ⁊ idē iudicia sūt sessio petri. sessio sortis. sz q̄situū buiꝰ ꝑdicamēti subtiliter, ꝓpo nō habemꝰ sz circūloquimur ipm q̄rēdo q̄liter hoc ponit vel situatur

Tertio sciendum est qꝫ positionis tres sunt ꝓprietates. Prima ē qꝫ positio nō habet ꝓtrariū. Cuius ratio est qua si haberet ꝓtrariū sequēt qꝫ vni ⁊ eidē essent plura cōtraria qđ est inconueniēs. ꝙsequētia tenet qz si sedere ⁊ stare essent cōtraria: eadē ratione iacere esset ꝓtrariū huic quod est sedere vel etiam stare: qz sicut duo prima nō possunt esse simul in eodem: sic iacere non potest simul esse cum ipsis. ⁊ sic vni contrariarentur plura.

Itē cōtraria sūt forme actiue ⁊ passiue: sed positiones sūt nō actiue vel passiue. ergo nō contrariātur. Scōa, ppietas est q̄ situs non suscipit magis ⁊ min⁹: quia nihil dr magis vel minus sedere intēsiue, ⁊ si dicāt magis vel minus sedere extensiue hoc est quo ad durationē. nec aliq̄d dr similiter magis vel min⁹ stare: ⁊ sic de alijs positiōibus. ergo positio nō suscipit magis vel minus.

Quarto sciendū est q̄. tertia ppietas positionis est sibi propria quarto modo ē q̄ maxime est, ppriū positionis primus assistere substantie. Et dicit illud accidens assistere substātie qđ in noīe suo non dicit esse ī subiecto. sed dicit p̄incipali⁹ cōpationē vel respectū substātie ad aliq̄d extrinsecū. vt sūt ad aliq̄d. quādo. vbi. situs. ⁊ habitus. q̄ magis dicunt respectū ad aliq̄d extrinsecū suo subiecto q̄ mbere etiā eor in suo subiecto. et q: inter ista positio nō dicit solū respectū ad aliq̄d extrinsecū: sz ad locū. sed etiā dicit respectū ptiū inter se ⁊ ad sūū totū: q̄ respect⁹ primo⁹ est q̄ respectus ad extrinsecū solū. ido inter oīa q̄ hoc modo assistāt positio dicāt primi⁹ assistere substantie. Et hoc modo satis patēt diffinitio species ⁊ proprietates positionis.

Sed contra p̄dicta arguūt ¶ Primo sic. Positio et situ⁹ idē sūt ⁊ inter se cōuertūtur. sed idem nō debet diffiniri p seipm. g̃ positio male diffinit p situ. ¶ Scōo sic. Positio vel situ⁹ denoīare habeat totū ⁊ nō ptē: vt tot⁹ hō dicit iacere vel sedere et nō ptes ei⁹. g̃ positio nō conuenit ptib⁹ sz toti. g̃ male dr q̄ est situ⁹ ptū. ¶ Tertio sic. In celo ē positio vel situ⁹ ⁊ tñ ibi nō est gñationis ordinatio cū celū sit ingenerabile. g̃ male dr in diffinitione positionis q̄ est generationis ordinatio ¶ Quarto sic. Sedere ⁊ stare maxime distant ⁊ se expellūt ab eodē subiecto in quo sūt successiue ⁊ etiā de vno in aliud fit motus. g̃ cōtrariātur. ⁊ sic positio habet cōtrariū. ¶ Quinto sic. Ad aliq̄d ordr in substātia ex pte totius. positio vero ordr ex pte ptiū⁹ tñ. ergo positio non, ppriꝰ tus assistit substātie sed ad aliquid.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dr q̄ situs ⁊ positio capiāt̄ ābo gñaliter bene cōuertūr. q: q̄cūq; bñt positionē etiā dicūtur situ habere ⁊ ecōtra. sed si capiāt positio specialiter p ordine ptiū q̄ prouenit ex cōpositione totius vt hic p̄incipaliter capit sit⁹ se hz vt superi⁹ ad positionē vt dictū est. ¶ Ad scōm dr q̄ licet situs cōueniat tott p̄incipaliter tam q̄ illi qđ denominatur p ipm. tamē p̄mo cōuenit ipsis ptib⁹ inter se ordinatis ⁊ postea ordinat ad totū ⁊ ad locū eo q̄ dicit ordinē ptiū inter se ad totū ⁊ ad locū. Unde ptes se bñt vt subiectū quo: totus vero vt subiectū qđ ⁊ p̄incipale. ¶ Ad tertium dicit q̄ si capiat gñatio, ppie prout est, pgressio de nō ee ad ee subiecto p̄suppositor: sic in celo nō est gñatio. sed si capiat gñaliter p quacūq; pgressione cōpositione rei vel p̄dicatione ⁊ sic in celo reperit generatio. ⁊ sic capit generatio in hac diffinitione. ¶ Ad quartū dr q̄ licet sedere ⁊ stare p accidēs se expellāt ab eodē subiecto p hoc q̄ p motū localē cū vnū acquirtur aliud abijcit: nō tamē se expellūt p se a tali subiecto nec p se fit de vno in aliud motus. ¶ Ad quintū dr q̄ licet relatio se teneat ex pte totius ⁊ positio ex pte ptiū: tamē positio importat respectum ad aliq̄d extrinsecum relatio vero nō ideo positio dicitur proximus assistere substātie q̄ relatio.

Habitus est corpor ⁊ eor q̄ circa corpus sunt adiacētia: vt tunicatū cē loricatū cē Et sunt tres ppietates eius. Prīa ē q̄ habitus suscipit magis ⁊ min⁹: vt eques ē armatior pedite. Secūda ē q̄ habitus nō hz ctrariū. Tertia ē q̄ habitus semp est in pluribus scz in habente ⁊ in habito.

¶ Postq̄ primus determinatū est de situ q̄ communiter ⁊ vniuersaliter cōuenit oībus substantijs. hic p̄fr determinādū est de vltimo p̄dicamento scz de habitu: qđ solū cōuenit hominibus q̄ instrumentaliter subseruūt boi. ⁊ ab auctore primo dicto sic diffinit. Habit⁹ est corporū ⁊ eorū que circa corp⁹ sūt adiacētia. In qua diffinitione adiacentia ponit loco generis. Et licet fm vocē ⁊ cā ornatus ponat in vltimo loco diffinitionis: tñ fm rē ⁊ intellectū ponit in p̄mo loco. Deinde ponit corpor: ad explicandū subiectū habitus ⁊ causā finalē eius. Deinde ponit ⁊ eor que circa corp⁹ sunt: ad explicādū causā efficientē ⁊ quodāmō materialē ipsi⁹ habitus. ⁊ p hoc intelligūtur ea que adiacent ⁊ applicātur corpori fm figurā eius. ⁊ p hoc differt habit⁹ ab omnibus alijs.

Primo sciendū est q̄ habitus vt hic sumitur nō est res habēs nec res habita: sz ē q̄dāmō accidēs respectuū inter rē habitā: habentē: sicut cē capitatū nō ē res habens caputū nec ipm caputū: sed dicit esse accidētale hois sibi, puenies ex adiacentia caputij. ⁊ ideo hic nō capit habit⁹ vt est qualitas de difficili mobilis nec⁹ vt opponit p̄uation: sed p tali accidēte respectiuo qđ est mediū rei habētis ⁊ rei habite. ⁊ licet sit ens respectiuū non tamē est relatiuū fm esse q: nō referr ad aliud cū quo dicat ad cōuertētiā sub habitudine eiusdem casus: sed solū est relatiuū fm dici.

Secundo sciendū q̄ habit⁹ hoc modo acceptus est vnū p̄dicamentū ab alijs distinctū. Cui⁹ rō est. q: est vnū gen⁹ gñalissimū: ⁊ habet vnū spēale modū predicādi de p̄ma substātia. Predicat enī de ipa in hoc q̄ est esse sic vel sic habituatū. Cui⁹ quesitū sub noīe, ppio nō habem⁹: sed ipm circumloq̄mur dicēdo qualiter est hoc habituatum. ⁊ eius spēs sūt habit⁹ totius ⁊ habitus ptis. Exemplū de p̄mo: vt armatū cē. vestitū cē. Exemplū de scōo: vt tunicatū esse vel caputatū esse. ⁊ uerū armatū cē plures q̄met spēs spēalissimas. vt loricatū esse lanceatū esse: ⁊ sic de alijs ⁊ vestitū cē plēs spēs spēalissimas cōtinet etiā sub se: vt tuicatū cē ⁊ caputiatū cē. ⁊ ididua sūt vt armatio sortis ⁊ platonis. ⁊ sic de alijs.

Tertio sciēdū est q̄ habit⁹ tres ponūt cōitates. quarū p̄ma est q̄ habitus suscipit magis ⁊ min⁹. Cui⁹ ratio est. quia suscipere magis ⁊ min⁹ est idē manēs in specie magis vel min⁹ accidere ad pfectū esse illi⁹ speciei: ita q̄ p accessū ad talē terminū dicit suscipere magis ⁊ min⁹ p recessū ab eo. sed hoc conuenit habitui: sicut alijs dicit magis armatus vel minus armat⁹. Nā vn⁹ ē armatior alio fm q̄ magis vel min⁹ accedit ad pfectū cē siue spēi ⁊ sic habit⁹ suscipit magis ⁊ min⁹. Scōa ppietas est q̄ habitui nihil est cōtrariū. Cui⁹ rō est q: nullū accidēs respectuū hz cōtrariū inp̄tū respectuū est: q: nō p se ordinat illi ad qđ refert: sed tñ rōne sui fūdamēti. sed fūdamēta habit⁹ nō ordinant vt corpora inter se nō ordinātur. nec illa q̄ sūt circa corp⁹ vt tunica ⁊ caputiū: et sic de alijs. ergo habitus nō habet contrariū.

Quarto sciēdū q̄ ipsius bit⁹ tertia, ppietas est q̄ ppriū ē habitui semp in plurib⁹ existere. Cui⁹ rō ē. q: bit⁹ ē corpor ⁊ eor q̄ circa corp⁹ sūt adiacētia. sed in tali adiacētia illa ō habētur ⁊ applicantur ⁊ figurātur fm figurā habētis. rōne cui⁹ aliquid dicitur habere. ⁊ ecōtra ipm, habens quodāmō applicatur: ⁊ aliquo modo adiacet rei habite: ratione cui⁹ dicit haberi. ⁊ ideo vtrūq; illorum est aliquo modo adiacēs ⁊ applicatiuū ad alterū. ideo bit⁹ semp in pluribus existit: tñ nō ē, ppriꝰ vt in p̄incipali subiecto in re ipsa rōne cui⁹ non p se denoīat rē habitā. vt caputiū nō dicit caputiatū. sed vt in p̄incipali subiecto est ī ipo habēte ⁊ ipm denoīat: vt dicēdo sortes est caputiatus. Et p hoc satis patēt diffinitio. modꝰ p dicādi. spēs. indiuidua: ⁊ ppietates ipsi⁹ habit⁹.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. Usus ē habitus ⁊ tñ nō est adiacētia corporis. ergo diffinitio mala. ¶ Scōo sic. Tunica ē habit⁹ ⁊ similiter caputiū: ⁊ tñ nō est adiacētia corporis: sed est illud qđ est circa corp⁹. g̃ cōtra diffinitionem. ¶ Tertio sic. Ubi ē adiacētia corpis ⁊ loci existētis circa corp⁹. ⁊ tñ nō est habitus. g̃ vita diffinitio cōuenit alijs a diffinito. ¶ Quarto sic. Suscipere magis ⁊ min⁹ p̄suppon ⁊ habere cōtrariū. sed habit⁹ nō habet cōtrariū. g̃ nō suscipit magis ⁊ min⁹. ¶ Quinto sic. Nullum accidēs est in plurib⁹ subiectis: q: accidēs numeratur ⁊ multiplicat fm multitudinē suor subiector. g̃ nulli habitui cōuenit in plurib⁹ existere ⁊ p p̄ns male pomt tertia, ppietas ipsi⁹ habitus.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū dicitur q̄ si capiat habit⁹ p puro habitu seu forma positiua q̄ opponit p̄uationi que est carētia forme in subiecto apto nato: sic visus est habit⁹ ⁊ sed nō est habit⁹ capiēdo habitū, p accidēte medio inter rē habētē ⁊ rē habitā vt hic solū accipitur. ¶ Ad scōm dicit q̄ licet tunica ⁊ caputium dicātur materialiter habit⁹: nō tñ formaliter: sed in adiacētia ipor ipis bñtib⁹ dicit formaliter habit⁹. tñ illa sūt nobis notiora q̄ illa adiacētia. ideo sepe noiant noīe habit⁹: ⁊ sic reponūtur in quarta spē qualitatis. ¶ Ad tertiū dicit q̄ licet vbi dicat adiacētiam locati ⁊ loci nō tñ adiacentiā habētis ⁊ habiti qđ applicat et figuratur ad figurā habētis. vnde ad habitū req̄rit adiacētia ⁊ applicatio simul que conuenit corpori. ⁊ in vbi ē adiacētia tñ. ⁊ hoc intelligitur in hac diff. nitione cū dicitur. eorum que circa corpus sunt adiacētia. ¶ Ad quartū dicitur q̄ suscipere magis ⁊ minus ex permixtione contrarij cum contrario semp p̄supponat contrarietatem. non tamen suscipere magis: minus per accessum ad terminū: recessus a termino. ⁊ hoc modo habit⁹ suscipit magis ⁊ minus q̄uis non habeat cōtrarium. ¶ Ad

Universidad de Deusto Biblioteca

cumtū dicitur ꝙ licet nullū accidens in numero sit pfecte in plurib⁹ subiectis quia tunc non esset vnum. tamē bene potest esse cōplete ⁊ perfecte in vno subiecto ⁊ imperfecte in alio vt in cā primna. ⁊ sic est de habitu qui est in habēte cōplete vt in subiecto: ⁊ in re habita incōplete et vt in causa vt dictū est prius.

Jtaq; aūt alterū alteri opponi quadrupliciter.

Oppositor cū quedā sunt relatiua vt pater ⁊ filius. duplus ⁊ dimidius. Quedā sunt priuative opposita vt priuatio ⁊ habitus visus ⁊ cecitas: auditus et surditas. Alia sunt ꝯtrarie opposita vt albū ⁊ nigrū. Alia sūt cōtradictorie opposita vt sedere non sedere.

¶ Postq̄ auctor determinauit de p̄dicamentis: hic cōsequēter determinat de postp̄dicamētis. Ratio ordinis est: q⁹ p̄dicamentū dicit solū coordinationē dicibilū que sunt sub eodē genere tm̄. Postp̄dicamentū vero dicit coordinationē eor⁹ q̄ in diuersis p̄dicamētis reponūtur. Diffinitur cīm sic postp̄dicamentū. Est coordinatio plurū dicibilū reducibilū ad diuersa predicamēta valēs ad pplētā noticiā eor⁹ habendā. sicut mot⁹ dicit coordinationē suarū specierum que ad diuersa p̄dicamēta reducūtur: vt patebit inferius. Et q⁹ vtil⁹ oportet pgnoscere coordinationē dicibilū sub vno gñe q̄ coordinationē eor⁹ q̄ ad diuersa gña reducūtur: ido pmittē ter p⁹ p̄dicamēta determiāk de postp̄dicamēt⁹.

Primo sciendū est q̄ hic ponūtur ānēz postp̄dicamēta: scz oppositio. prius. simul. motus. ⁊ habere. Quorū sic habetur sufficiētia. Quia omne postp̄dicamētū valet ad noticiā cōpletā p̄dicamentorū. vel ergo valet ad cognoscendū ea que sūt in p̄dicamento ꝯtū ad sūū fieri: ⁊ sic est motus. Vel ꝯtū ad sūū cē ⁊ hoc tripliciter. quia vel valet ad pgnoscendū repugnātiā eor⁹. vel ordinē. vel cōuenientiā. Si repugnātiā sic est oppositio: p quam cognoscim⁹ diuersitatē ⁊ distinctionē gener⁹ et eor⁹ q̄ ponūtur sub gñe. Distinctio cīm ⁊ diuersitas semp in aliqua oppositione fundantur. Si ad cognoscēdū ordinē: sic est prius. Si ad cognoscēdū cōuenientiā hoc est dupliciter. vel valet ad cognoscendū cōuenientiā inferior⁹ in suis suptoreb⁹: ⁊ sic est simul. vel accidētū in substātia: ⁊ sic est habere. Et q⁹ oppositio valet ad cognoscendū diuersitatē que inter generalissima p̄mo reperit̄. Alia aūt postp̄dicamēta magis valēt ad pgnoscendū ea q̄ in diuersis generib⁹ reperūtur: ideo inter postp̄dicamēta prius determinatur de oppositione.

Secundo sciēdū est q⁹ oppositio dupliciter capit̄. vno mō vt est repugnātia duarū pppositionū in ꝯtate vel qualitate: ⁊ sic ē passio pppositionis. ⁊ de tali oppositione nō est hic ad pppositū: sed de illa determinatur in p̄mo tractatu. Alio mō capit̄ oppositio p oppositione rerū siue dicibiliū mcōplexorū. Et talis oppositio capit̄ adhuc dupliciter. vno mō mēt⁹ valet ad cognoscēdū diuersitatē dicibiliū q̄ ordinātur in p̄dicamēt⁹: ⁊ sic cōsiderat̄ in isto tractatu. Alio mō psiderat̄ inq̄tū valet ad pgnoscēdū bitudies locales oppositor⁹: ⁊ sic de ipa determinat̄ i locis dyalecticis.

Tertio sciendū est q⁹ oppositio vt ē passio rerū sic solet diffiniri. Oppositio est repugnātia duor⁹ extremor⁹ nō pmittē tiū se simul in eodē subiecto ⁊ respectu eiusdez: sicut cōtrarietas caliditatis ⁊ frigiditatis: que nō pmittunt se simul in eodē subiecto. In qua diffinitiōe ponitur repugnātia loco generis. repugnātia cīm est quoddā superi⁹ ad repugnātiā materialē ⁊ formalē q̄ est oppositio. Deinde ponit duorum extremor⁹: ad explicādū subiecta vel termios oppositiōis q̄ est odā ens respectiuū. Et dicitur nō pmittētiū se simul in eodē subiecto: propter ꝯtraria. ꝑuatiua ⁊ ꝯdictoria. ⁊ dicitur respectu eiusdē ꝓpter relatiua q̄ simul se pmittūt in eodē respectu tamē diuersor⁹: sicut pater ⁊ filius.

Quarto sciēdū q⁹ oppositio dividit in quatruor spēs. ⁊ in oppositionē relatiuā. cōtrariā. ꝑuatiuā: ⁊ ꝯdictoriā. quarū sic habetur sufficiētia. Ois oppositio est repugnātia duor⁹ extremor⁹. vel ergo est inter ens ⁊ ens. vel inter ens et nō ens. Si inter ens et ens hoc ē dupliciter. vel illa extrema se expellunt ab eodem subiecto sm̄ actū tm̄ ⁊ se permutūt sm̄ potētiā: ⁊ sic est oppositio cōtraria. Vel se expellūt sm̄ actū ⁊ potētiā simul respectu eiusdē: ⁊ sic est relatiua oppositio. Si inter ens ⁊ nō ens hoc est dupliciter. Vel inter ens ⁊ nō ens simpliciter: ⁊ sic ē ꝯdictoria oppositio cui⁹ vnū extremū est nō ens simplr. Vel inter ens

et nō ens sm̄ q̄d: ⁊ sic ē ꝑuatiua oppositio.

Sed contra p̄dicta arguit̄. ¶ Primo sic. Quecunq; ponūtur in eadē coordinatione habēt inter se cōuenientiā. sed ea q̄ ponūtur in diuersis p̄dicamētis nō habēt inter se cōuenientiā. ergo male dicitur q⁹ postp̄dicamentum est coordinatio plurium que reponūtur in diuersis predicamentis. ¶ Sc̄do sic. Nomo ⁊ asin⁹ habēt inter se repugnantiā ⁊ nō se simul in eodē pmittūt ⁊ tamen nō opponūt q: nō būt aliquā spēm oppositiōis ergo diffinitio oppositionis quem alijs a diffinito. ¶ Tertio sic. Omne q̄d habet spēs ē genus. sed oppositio nō est genus. ergo male dicit̄ est q⁹ ipsius quattuor sunt spēs. ¶ Quarto sic. Omnia opposita semp sūt relatiua. q: omne oppositū semp refertur ad suū oppositum ⁊ ecōtra. ergo ois oppositio est relatiua. q̄ male ponitur vna spēs distincta ab alijs spēbus oppositionis. ¶ Quinto sic. Mēbra hui⁹ diuisionis coincidūt. ergo nō est bona. Antecedēs p⁹ quia albedo ⁊ nigredo ꝓtrariant̄ ⁊ sil⁹ habent ꝑuatiuā oppositionē. quia nigrū dicit carētiā albedinis ⁊ relinquit aptitudinē ad illā. ⁊ similiter nigrū includit nō albū q̄d coincidit albo. ergo ibi sunt tres oppositiones.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū dicitur q⁹ illa q̄ ponūtur in vna coordinatione sub aliquo vnioco būt cōuenientiā sm̄ rem ⁊ vocē simul. ⁊ illa que simul ordinātur sub aliquo eq̄uoco habent cōuenientiā solum ex pte vocis. ⁊ hoc modo fit coordinatio postp̄dicamentalis modo ꝛ illa q̄ sūt in diuersis p̄dicamētis non habeāt cōuenientiā sm̄ rem ⁊ vocē simul: būt tamē bene cōuenientiā sm̄ vocē. ⁊ hoc sufficit vt simul cōtineātur sub vno postp̄dicamento. ¶ Ad sc̄m d: q⁹ bō ⁊ asinus nō habent repugnantiā formalē admittēt: sed materialiter et virtualiter includūt repugnātiā differentiarū aīalis que habēt cōtrarietatē impfectā. ido homo ⁊ asin⁹ virtualiter includūt cōtrariā oppositionē vel ꝑuatiuā. ⁊ ꝓprie dicūtur disparata ⁊ nō opposita. ¶ Ad tertiū d: q⁹ licet oppositio nō sit gen⁹ sm̄ rem: est tm̄ sm̄ modū. ⁊ hoc modo d: hꝫ spēs. id est modos spēi q̄ tamen nō sūt spēs sm̄ rem. ¶ Ad quartū d: q⁹ si considerentur opposita ꝯtū ad intentionem cōem oppositi vel cōtrarij sic sūt relatiua inter se. ꝛ si considerētur opposita ꝯtū ad res subiectas illis intentionib⁹ sic non semp opponūtur relatiue: sed quandoq; cōtrarie quādoq; ꝑuatiue vel contradictorie. ⁊ quia oppositio accipit̄ in ter ea ꝯtū ad id qđ sunt ⁊ nō ex pte intentionis ideo non omnis oppositio est relatiua. ¶ Ad quintū dicit̄ q⁹ licet albedo ⁊ nigredo virtualiter includāt oppositionē ꝑuatiuā ⁊ cōtrariam: tamen formaliter solū habent oppositionem cōtrariam: ideo ille oppositiones sūt formaliter non coincidunt.

Que aūt sunt relatiue opposita dictū est in capitulo de relatione. Cōtraria sunt quecunq; sub eodē genere posita maxime a se inuicē distāt mutuo se expellūt ⁊ eidē susceptibili vicissim insunt a quo mutuo se expellunt nisi alterū insit a natura: vt albedo in cigno ⁊ nigredo in corvo ⁊ ethiopi. Caliditas aūt nō est in igne vt accidēs in subiecto: imo vt substātiale in eo cui⁹ est substātiale: sicut sūt quedā q̄ cadūt in diffinitōe alicuius nō sec̄m p̄dicationē sed potius vt principiū: vt punct⁹ in diffinitione linee ⁊ vnitas in diffinitōe numeri. ⁊ iste mod⁹ essendi in continuo sub quarto modo sc̄z quē vnaquaq; pars diffinitōis est in suo diffinito. ⁊ sic ignis nō est subiectū caliditatis sz materia ignis ē subiectū ignis. Hec cīm susceptibilis est caliditatis ⁊ frigiditatis vnde caliditas ē materia ignis vt in subiecto. in igne vo nō ē vt in subiecto sz vt substātiale in eo cuius est substantiale.

¶ Postq̄ auctor posuit diuisionē oppositiōis in generali de oībus speciebus siue modis eius hic ꝑfr explicat in speciali de illis modis oppositionū Et q̄ in oppositione relatiua ⁊ contraria extrema sunt entia. ⁊ in ꝓuatiua ⁊ ꝓtradictoria vnū extremū est ens ⁊ aliud non ens. ideo primo videndū est de relatiua oppositiōe ⁊ ꝓtraria q̄ de alijs. ⁊ iterū q̄ in relatiua oppositione vnū extremoꝝ est in actu simul cū alia licet in diuersis subiectis. in ꝓtraria vero vnū extremū est in actu reliquū vero in potētia. q̄ ꝓtraria vt opponūtur nunq̄ possunt esse simul in eodē actu: iō prīo determinandū est de relatiua oppositione de cui⁹ determiatiōe se excusat auctor: eo q̄ primo satis determinatum est de ipsis relatiuis.

Primo sciendū est q̄ relatiua oppositio est repugnātia relatiui ⁊ correlatiui inter se: sicut est repugnātia patris ⁊ filij ad simul essendū in eodē subiecto: respectu eiusdē: Iz in diuersis subiectis posita se ponāt ⁊ perempta se perimāt. Que autē sint relatiue opposita dictū est prius: q̄ fm rem idē sunt relatiua ⁊ relatiue opposita. Relatiua autē sunt quoꝝ totū esse est ad aliud quodāmodo se habere. Iez q̄ referāt ad inuicē sicut ꝓius dictū est Et per hoc differt relatiua oppositio ab alijs oppositionibus. q̄ in relatiua oppositōe vnū extremū refert ad aliud: vt dicēdo: pater filij pater ⁊ ecōtra. ⁊ etiā ambo extrema sunt simul in actu q̄d nō fit in alijs vt patet inductiue. album em̄ nō refert ad nigrū dicēdo albū nigri album. nec visus ad cecitatem. neq̄ sedere ad non sedere ⁊ sic de alijs. ideo relatiua oppositio conuenienter distinguitur ab alijs.

Secundo sciendū est q̄ cōtrarietas est repugnātia duoꝝ ꝓtrariorū inter se. ⁊ sunt ꝓtraria q̄ sub eodē genere posita sunt ⁊ maxime a se inuicē distāt ⁊ eidem susceptibili vicissim insunt a quo mutuo se expellunt nisi alterū insit a natura. In qua diffinitione intelligit opposita loco generis. Deinde dicitur que sub eodē genere posita sunt. ad differentiā ꝓuatiuoꝝ ⁊ ꝓtradictoriorū quorum vnū est simp nō ens q̄d nō ponit sub genere. Deinde ponit: ⁊ maxime a se inuicē distant. ad differentiā mediorū q̄ sunt inter ꝓtraria: q̄ inq̄tum media sunt ꝓpriē nō ꝓtrariant extremis sicut rubeū q̄d est medium albi ⁊ nigri nō ꝓtrariatur alteri illoꝝ. Deinde ponit. eidē susceptibili vicissim insunt. i. successiue ad differentiam relatiue oppositoꝝ q̄ non sunt successiue circa idē subiectū acceptū cū ꝓximo fundamēto relationis. Deinde ponitur. mutuo se expellunt ꝓpter disparata q̄bus quemūt partes precedentes huiusmodi diffinitōis. Iz illa nō se expellūt ab eodem actione ꝓpria nec sunt ꝓtraria. Et ponit nisi alterū eoꝝ insit a natura. ꝓpter ꝓtraria q̄ naturaliter insunt suo subiecto: vt est calor in igne que non potest ab eo expelli ⁊ est in eo vt principium essentiale eius

Tertio sciendū est q̄ ignis pōt dupliciter cōsiderari. Uno mō fm esse substantiale vt est quoddā cōpositū ex materia et forma substātiali: ⁊ sic calor est sibi accidens ⁊ nō forma substātialis neq̄ ꝓncipiū essentiale eius: q̄ qđ vni est suba nulli ē accidēs. iō si calor esset ꝓncipiū essentiale ignis sēgrek q̄ nulli esset accidēs qđ ē falsum. Alio mō cōsiderat vt est ꝓncipiū actuū aliorū respectu coꝝ generabiliū ⁊ corruptibiliū. ⁊ hoc mō q̄ ignis agit mediāte calore suo calor dī aliq̄ mō ꝓncipium essentiale ignis inq̄tū ē actiu⁹. ⁊ h mō debent intelligi ea q̄ dicūtur i textu: q̄ nisi sic intelligerent videretur esse falsa: q̄ calor nō ē de essentia ignis nec ꝓncipiū eius si cōsideret inq̄tū ad suum esse substantiale.

Quarto sciēdū ē q̄ duplicia sūt ꝓxia. Iez mediata ⁊ imediata. Mediata sunt inter que mediat aliqua species sui generis quodāmodo participans naturā vtriusq̄ ꝓtrariorū vt inter albū ⁊ nigrū mediat rubeū fuscū ⁊ croceum que quodāmodo participāt naturam albedinis ⁊ nigredinis. ⁊ dicūtur talia cōtraria mediata q̄ habēt mediū p participationem. Sed ꝓtraria imediata sunt inter q̄ nō mediat aliqua species sui generis: vt sanū ⁊ egrū inter que nō est aliqua species media Iz semp necesse est vnū illoꝝ esse in ꝓximo subiecto ipsoꝝ: q̄ qōlibet aīal vel est sanū vel est egrū ⁊ nō est dāum medium: q̄ in quolibet aīali est adequatio humoꝝ ⁊ sic est sanū. vel inadequatio ⁊ sic est egrū. Et illa ꝓtraria dicūtur imediata p carentiam medij p participationē licet habeāt medium p abnegationē: de quo ambo extrema vere neganf vt ō lapide. simul negaf sanū ⁊ egrū ⁊ de vtriscz illoꝝ ꝓximoꝝ intelligit diffinitio ꝓpositā

Sed contra ꝓdicta arguit. Primo sic. nulla opposita ad se inuicē ꝓsequunf cum vnū destruat aliū. Iz relatiua se ꝓsequunf mutuo: cū ad esse vni⁹ sequaf esse alteri⁹ ⁊ inter se quiescunt fm existentiā. ergo relatiua nō sunt opposita. ¶ Secūdo sic. q̄cūq̄ opponunf habent oppositionē fm respectū vni⁹ ad alterum Iz relatiua nō habēt oppositōem fm respectū vnius ad alterū: quia respectus vnius ad alterum est forma relationis in qua ambo cōueniūt. ergo nulla relatiua opponunf. ¶ Tertio sic. Bonū ⁊ malū cōtrariāt: ⁊ tamē nō ponūtur sub eodem genere sed sunt prima genera. ergo contraria nō ponūtur sub eodē gīe. ¶ Quarto sic. Cōtradictoria plus distāt q̄ cōtraria. ergo cōtraria nō maxime distant cōtra diffinitionē. cōtrariorū. ¶ Quinto sic. Caliditas ⁊ frigiditas cōtrariāt ⁊ tamē nō se mutuo expellūt ab eodem subiecto: quia simul sunt in tepido. ergo male dicitur in diffinitione cōtrariorum q̄ mutuo se expellunt ab eodem subiecto.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū dicitur q̄ licet relatiua ꝓtū ad esse in diuersis subiectis cōsequātur semiucē ⁊ cōuertātur fm existentiā: nō tamen q̄tū ad esse in eodē subiecto sed respectu eiusdē subiecti opponūtur: et ideo eo modo quo cōsequūtur semiucē nō opponūtur. ¶ Ad secundū dī q̄ inter relatiua ē quidā respectus positiuus qui est forma rationalis in qua relatiua cōueniūt: ⁊ fm talē respectum non opponūtur. Alius est respect⁹ repugnātie coꝝ relatiuorū ad simul esse in eodē subiecto: ⁊ fm illū respectū habent oppositionē. ¶ Ad tertiū dicitur q̄ licet bonū ⁊ malū nō ponātur sub eodem genere moꝝ sed sunt diuersa gīa in moribus: tamē bene ponūtur sub eodē genere logico: quia ponūtur sub prima specie qualitatis vt dicūt habit⁹ bonos vel malos. ⁊ sub gīe actionis q̄tū dicūt actus. ⁊ hoc capiēdo bonum et malū vt capiūtur in moralib⁹. quia si caperent vt sunt passiones entis sic opponūtur ꝓpriē ⁊ nō ponūtur sub eodē gīe. ¶ Ad quartū dicitur q̄ licet contradictoria simpliciter maxime distēt: nō tñ sub eodē gīe. sed sic cōtraria maxime distant. ¶ Ad quintū dī q̄ licet in tepido sit calidū ⁊ frigidū fm esse remissum: nō tū fm esse intensum quo mō inter se cōtrariātur.

Primatiue opposita sunt q̄ habent fieri circa idē subiectū ordine irregressibili ⁊ tēpore determinato a natura. Ordine irregressibili dico q̄ ab habitu in priuationē deuenire possibile est: Iz nō econuerso. ipossibile eni est a priuatōe in habitū recgressum fieri: vt visus ⁊ cecitas habēt fieri circa oculum. a visu autem deuenire in cecitatem possibile est: sed nō econuerso.

¶ Postq̄ auctor determinauit de relatiua oppositione ⁊ ꝓtraria q̄ru⁹ ābo extrema sūt duo entia: hic cōsequēter determiat de oppositōe priuatiua ⁊ ꝓtradictoria q̄ru⁹ vnū extremū ē ens ⁊ aliud nō ens. Et quia in oppositione cōtradictoria vnū extremoꝝ est nō ens simpliciter. in priuatiua vero est nō ens fm q̄d. iō prīo videndū est de priuatiua oppositione q̄ de ꝓtradictoria. ¶ Itē oppositiones pñt dupliciter cōsiderari. Uno mō ex pte repugnantie quā important ⁊ quia in ꝓtradictione est maior repugnātia q̄ in alijs: iō hoc mō ꝓcedit ꝓtradictoria oppositio. deinde ꝓuatiua. tertio cōtraria. ⁊ vltimo relatiua. Alio mō cōsiderātur q̄tū ad entitatez suoꝝ extremoꝝ: ⁊ hoc mō relatiua oppositio prior est. secūdo ꝓtraria. tertio ꝓuatiua. ⁊ vltimo ꝓtradictoria. Et q̄ hic cōsiderātur oppositiones ex pte suoꝝ extremoꝝ: iō hic vltimo in textu ordinaf. ⁊ cōuenienter ponit oppositio ꝓuatiua ante cōtradictoriā.

Primo sciendū q̄ ꝓuatiua oppositio ē repugnātia habit⁹ ⁊ ꝓuationis siue ꝓuatiue oppositoꝝ. ⁊ habit⁹ est forma habita in aliquo subiecto: sicut ē visus i oculo. Priuatio vero est negatio forme in subiecto cū aptitudine ad illā: sicut cecitas dicit negationem potētie visiue ⁊ relinquit aptitudinez ad illā eo q̄ relinquit principia remota visus. et illa duo scz priuatio ⁊ habit⁹ dicūtur ꝓuatiue opposita que sic possūt diffiniri. Priuatiue opposita sūt quorum vnum dicit negationem alterius cum aptitudine ad ipsum.

Secundo sciendū est q̄ aliter diffinitur in recto sic. Priuatiue opposita sunt q̄ circa idē subiectum habēt fieri ordine irregressibili ⁊ tēpore determinato a natura: sicut visus ⁊ cecitas circa oculū. Cui⁹ ratio ē. quia ꝓuatio dicit corruptionē habitus et ꝓncipioꝝ ei⁹ in suo subiecto. ideo ꝓuatio habet fieri circa idē subiectū sicut ⁊ habit⁹. ⁊ quia corruptio ꝓsupponit illud qđ 'corrūpit: iō priuatio ꝓsupponit habitū. ⁊ habit⁹ naturaliter ꝓcedit ꝓuationē: iō hīt fieri in eodē subiecto fm ordinē. ⁊ q̄ corruptis ꝓncipijs hīt: nō pōt fieri regressus i hītū. ⁊ ꝓuatio dicit corruptionez illoꝝ ꝓncipioꝝ. iō habit⁹ ⁊ ꝓuatio fūt circa idē subiectū ordie irregressibili. ⁊ q̄ aliqs dī habe-

Universidad de Biblioteca

reprimationē quādo nō habet habitū tempore quo debet habere. ido dr tēpore determinato a natura. sicut catul⁹ ante nouē dies non dicitur ceccus q̄ nūs careat visu. z faciliter potest videri quid sit genus z differētia in ista diffinitione.

Tertio sciendū est q̄ duplex est p̄uatio. quedā est pfecta q̄ negat habitū z p̄ncipia. ppinqua habui⁹ z solū relinquit p̄ncipia remota ipi⁹ habit⁹. sicut ē cecitas respectu visus q̄ negat visū z debitā ꝓportionē organi z de tali p̄uatione nen pōt fieri regressio in habitū vt dictū est. Alia est p̄uatio imperfecta q̄ negat habitus tm̄ z reliquit p̄ncipia habit⁹ tam ppinqua q̄ remota. vt est quies respectu motꝰ z de tali p̄uatione potest fieri regressus in habitū z cōtrayt post quietā pōt fieri motꝰ z cōtra. Et solū de p̄uatiue oppositis in q̄b⁹ est pfecta imitatio dak illa diffinitio p̄uatiue oppositorū. ideo bñ ponit ordine irregressibili ad differentiā cōtrariorū z cōtradictoriorū.

Quarto sciendū est q̄ contradictio sic diffinit. Cōtradictio ē oppositio cui⁹ fm se nō est dare medium. Et ponit oppositio loco generis. z ponit cui⁹ fm se non est dare medium ad differētiā oīm aliarū spērū oppositionis vbi semp pōt reperiri medius vel p priuationē vel p abnegationē: q̄d nō pōt fieri i ꝺictione. Cui⁹ ratio ē. q⁹ ꝺictio est cōtradictoriꝰ repugnātia inter se. sed inter ꝺictoria nullū est medium. q⁹ ꝺictoria sūt illa quoꝝ vnū simplr dicit negationē alterius z nihil ponit affirmatiue: vt sūt ens z nō ens. sedet z nō sedet. z q⁹ inter ens z nō ens simplr nō pōt cē medium: ido in ꝺictione nō pōt reperiri medium z hoc sibi cōuenit p se primo et nō rōne alicui⁹ oppositionis p̄cedētis. ido dicit q⁹ sibi cōuenit fm se. z p hoc habetur intellectus diffinitionū illarū oppositionū p̄cedentiū.

Sed contra p̄dicta arguit. Primo sic. Rationale z irrationale p̄uatiue opponūtur: similiter equale z inequale: z tm̄ nō hñt fieri circa idem. ꝯ male ponit diffinitio p̄uatiue oppositoꝝ. Secꝺo sic. Illud q̄d est nō ens nō pōt fieri quia factio terminat ad esse rei. sed p̄uatio est nō ens. ergo nō hz fieri circa aliq̄d subiectum. Tertio sic Scientia z ignorātia opponūtur p̄uatiue: quia ignorātia ē p̄uatio scientie. z tm̄ de ignorātia potest fieri naturaliter regressus in habitū scz ad scientiā. sicut cū aliquis sūt fmo ignorātes postea efficiūtur scientes p studiū. ꝯ p̄uatiue opposita non semp hñt ordine irregressibili. Quarto sic. Ois oppositio hz duo extrema. sed contradictio nō habet duo extrema: cū sit inter ens z nō ens simplr. mō nō ens nō est vnū extremū. ergo ꝺictio nō est oppositio. Quito sic. In oppositione cōtrariorū immediatoꝝ nō reperitur medium. ergo diffinitio contradictionis cōuenit alijs a diffinito.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū dicitur q⁹ hz rōnale z irrationale fm modos significādi z intelligēdi q̄b⁹ cognoscūtur a nobis. s. vnū p negationē alteri⁹ sint aliquo modo p̄uatiue opposita: tamen fm id q̄d sūt nō sunt p̄uatiue opposita cū sint forme positiue. sed magis būt rōem ꝯrariorꝝ. z eo mō quo p̄uatiue opponūtur sūt circa idē in gñe hz nō in spē vel in numero. Ad secm dr q⁹ hz p̄uatio nō fiat p se tñ bñ p accidēs. s. p corruptionē bit⁹. quare cētā nō est ens nisi p accidēs z fm q̄d. Ad tertiū dr q⁹ scientia z ignorātia p̄uatiue opponūtur p̄uatione imperfecta: z solū de p̄uatione perfecta dak ista diffinitio. Ad quartū dr q⁹ hz nō ens simplr nō sit vnū extremū fm rē: tñ fm intellectū q̄ capit nō ens p negationē a⁹ nō ens bñ ē vnū extremū oppositōis. q⁹ tñ non ē vnū extremū secluso ope ītellect⁹: ido fine, ope rationis ꝺictio nō hz esse in reb⁹ ꝓpletū in actu: hz in potētia tm̄: z pficit i actu p intellectū. Ad quintū dr q⁹ hz inter ꝺria immediata nō sit medium p p̄ticipationē est tñ medium p abnegationē de quo pōt vere negari vtrūq; extremoꝝ: z ideo cōtradictoria nullū est simpliciter medium.

Rius dr quadrupliciter.

Primo modo ꝓprie aliq̄d dr prius altero secm tēpus p ut aliq̄d dr senior z antiq⁹ altero: sicut hō habēs triginta annos dr prior hoie habēte viginti annos. Secūdo mō aliq̄d dr prius a quo nō quertur subsistēdi ꝯsequētia: vt vnū ē prius duobus. duob⁹ enim existētib⁹ mox ꝯsequēs est vnū esse: vt si duo sūt vnū est. z nō ecōuerso. Tertio mō dr prius secm ordinē quēdam: vt in disciplinis puncta priora sunt ꝯclusionib⁹ z in grāmatica littere sunt priores syllabis: z in oratiōe phemū est prius narratiōe. Quarto mō dr prius q̄d melius est. z honorabilius. cōsueuerūt cū plurimi hoies honorabiliores z magis dilectos apud se dicere priores. Preter hos quattuor modos tā dictos est vnus alter modus prioris Eoꝝ q̄ quertur sedz essendi ꝯsequētia. z alter est quodāmodo cā alteri⁹: z hoc mō aliq̄d dr prius altero natura: vt res est cā veritatis oīnis ꝺ se fatē vt hoiez currere quertur cū oratione hō currit. z si hoiez currere sit verum hoc est vba hō currit: z ecōuerso Res aūt est cā veritatis oīnis ꝺ se facte z non econtra. Ab eo ei q⁹ res est vel non est oratio dicit vera vel falsa. ergo hoc res hominem currere prior est hac oratione homo currit.

Postp̄ auctor determinauit de postp̄dicamēto oppositōis q̄d simpliciter valet ad cognoscēdū distinctionē z diuersitatē dicibiliū mcōplexoꝝ q̄ ponūtur in p̄dicamēto. hic p̄mit determinat de postp̄dicamento prioris: q̄d valet ad cognoscēdū ordinē illoꝝ dicibiliū assignās q̄ntq; modos ei⁹ qui bis pers⁹ cōtinētur. Tempore natura pri⁹ ordine dic z honore. Causa causato dicim⁹ esse prius. Et licet posteri⁹ sit vnū postp̄dicamētū: tñ quia pri⁹ z posteri⁹ opponūtur relative: ideo tot⁹ modis ꝺr vnū quot modis dicitur z reliquū. z cognito vno oportet cognosci re aliud: ideo per distinctionem modoꝝ prioris satis habetur distinctio modoꝝ posterioris: nec erit specialiter determinandum de ipo posteriori.

Primo sciendū est q⁹ p̄m⁹ mod⁹ z secūdus prioris sic differūt inter se quia pri⁹ p̄mo mō q̄d est pri⁹ tēpore ꝺr illud cuius duratio p̄cedit durationē alterius: siue illa duratio p̄cedat fm tēpus ppie dictum: siue fm tēpus captū p eternitate. vt aliqs senior altero dicit prior illo fm tēp⁹ z durationē illi⁹ z valet ille mod⁹ ad cognoscendū ordinē inter vniuersalia q̄ sunt ꝓpetua. z singularia q̄ sūt corruptibilia z tēporalia. Vniuersale em̄ q̄d est semp ē prius duratione quolibet singulari inducto: cum q̄d post nō esse accipit esse. Sz pri⁹ secꝺo modo q̄d ē pri⁹ natura dicit illud q̄d nō quertur fm existēdi ꝯsequētiā: vel esse illud q̄d requritur ad esse alteri⁹: z alterū nō requritur ad ē eius: sicut vnū est pri⁹ duob⁹. Et dicit cōsequētia existēdi in qua ad ē vnius sequtur ē alteri⁹. vt homo ē ergo aīal est. Et dicit cōuerti debite talis cōsequētia quādo sicut ad ē primi sequtur existētia secūdi: ita ad existentiā secūdi sequtur existentia p̄mi. vt hic hō est: ergo risibile est. z ecōtra. risibile est: ergo hō est. Et valet ille mod⁹ gñaliter ad ꝓgnoscendū ordinem superioris ad inferi⁹ quia omne superius est hoc modo pri⁹ suis inferioribus.

Secundo sciendū est q⁹ tertius mod⁹ z quartus sic inter se differūt. quia pri⁹ tertio mō ꝺr q̄d est pri⁹ alio ordine cōpositionis vel doctrine. sicut illud q̄d est simplicius alio. sicut p̄ncipia sūt pōra ꝯclusionib⁹ z littere syllabis: z syllabe dictionib⁹. Et dicit tale pri⁹ prius ordine capiēdo ordinē specialit pro ordine cōpositionis. vel doctrine vt proceditur a simplicib⁹ ad cōpolita. z nō capiēdo ordinē gñaliter. pquocūq; ordine rei vel rationis Et p hūc modū cognoscim⁹ ordinē generis et differētiarū ad spēm q̄ et ipsis cōponit. Sed pri⁹ quarto mō q̄d est p⁹ honore ꝺr illud q̄d ē perfectius z honorabilius alio: quod dicitur prius fm perfectionē. vt homo virtuosus dicit prior homine non virtuoso. z hoc modo omnis inferius cū sit perfectius suo superiori dicitur pri⁹ suo superiori: z sic ille modus valz ad cognoscēdū ordinē specierū ad sua superiora.

Tertio sciendū est q⁹ prius quinto modo q̄d est pri⁹ causalitate dicitur q̄d cōuertit fm existēdi ꝯsequētiā. z tamē vnū est cā alteri⁹. vt homo z risibile cōuertunt fm existendi consequentiā: z tamen hō est causa ri

sibilis ⁊ etiã veritas orationis ⁊ res significata per eã q̃ est cõpositio p̃dicati cũ subiecto cõuertunt̃ ſm esse: ⁊ tñ res significata p orationẽ est causa veritatis orõms. Ab eo ẽ cñ q̃ res est vl nõ est oratio dr vera vel falsa: qđ intelligendũ est non de re subiecti vel p̃dicati: ſz de re formalit̃ significata p orationẽ vt est inherẽtia vel cõpositio p̃dicati cũ subiecto. Et valz ille mod⁹ ad cognoscendũ ordinẽ differẽtie ad speciem ⁊ speciei ad sua accidẽtia ꝓpria. ⁊ differt ab oĩbus modis p̃cedẽtibus q̃ in isto quartũ existẽ di ꝯsequẽtia qđ non fit in alijs precedentibus

Quarto sciendũ est q̃ illoz modoꝝ prioris sic habeñ sufficientia q̃ omne ꝑ⁹ vel sumit̃ ſm ordinẽ disciplinę ⁊ cognitõis: ⁊ hoc tert⁹ modus. vel ſm ordinem rei ⁊ hoc dupliciter. vel sumit̃ ex parte esse rei vel ex parte ꝯsequentiũ ipsum esse vt sunt pfectio ⁊ causalitas. Si p̃mũ hoc est duplicit̃. vel sumit̃ ex parte esse rei simpliciter ⁊ absolute et sic est secundus modus. vel ſm duratõem esse illius ⁊ sic est p̃mus modus. Si ex pte ꝯsequẽtium hoc est dupliciter. vel sumit̃ ſm modum pfectionis ⁊ sic est quartus modus. vel causalitatis ⁊ sic ẽ q̃nt⁹ mod⁹. ⁊ sic pz ꝺ mõis ꝑ⁹

Sed contra p̃dicta arguit̃ Primo sic. in tpe nõ est prius nec posteri⁹ q: de tpe nõ habem⁹ nisi nũc i quo nõ est prius nec posteri⁹ cũ sit idiuisibile. ergo nihil dr ꝑ⁹ tpe. ¶ Secũdo sic. oñe supius ẽ secũdo modo ꝑ⁹ suo inferiori: ⁊ tñ inter supius ⁊ inferi⁹ q̃uertit̃ ꝯsequẽtia subsistẽdi: q: sicut sc̃ãtur. inferi⁹ est ergo supius ẽ: ⁊ ecõtra. si superi⁹ est inferius est. ergo male diffinit̃ prius natura qđ nõ q̃uertit̃ ſm existẽdi ꝯsequentiaz ¶ Tertio sic. oñe pri⁹ est ꝑ⁹ ſm ordinẽ. ergo ꝑ⁹ ordie nõ ẽ mod⁹ distinct⁹ ab alijs. ¶ Quarto sic. species est pfectior ⁊ honorabilior genere: ⁊ tñ nõ est ꝑ⁹ illo cũ ꝓncipiatũ nõ p̃cedat ꝓncipiũ. ergo male dr q̃ honorabili⁹ ⁊ melius dr ꝑ⁹ quarto modo. ¶ Quinto sic. eoꝝ q̃ sũt sil' vnũ nõ est ꝑ⁹ alio. ſz ea q̃ q̃uertunt̃ ſm eẽ sil' sũt. ergo vnũ nõ ẽ ꝑ⁹ vt i q̃nto modo dr.

Ad argumenta in oppositum Ad ꝓmũ dr q̃ licet de tpe nõ sit nisi nũc in actu ⁊ in facto esse tñ ſm successionẽ ⁊ ſm potentiã sunt plures ptes tpis vt ꝓteritũ ⁊ futurũ q̃ sunt in fieri ⁊ fluxu ipsius nũc. ¶ Ad secundũ dr q̃ ſz inferius ⁊ supius si ꝯsiderenť q̃tũ ad intẽtiones supioris ⁊ inferioris sic q̃uertũtur ſm existẽdi consequentiã eo q̃ hoc modo sunt relatiua: non tñ q̃uertunt̃ si ꝯsiderenť q̃tũ ad naturas eoꝝ: ſz superi⁹ p̃cedit iferius. ¶ Ad tertũ dr q̃ ſz oẽ ꝑ⁹ ſm ordinẽ generaliter acceptũ sit pri⁹: nõ tñ ordine doctrine vel cõpositionis: de quo oꝝ dine solũ hic est ad ꝓpositũ. ¶ Ad quartus dr q̃ ſz species via generatõis nõ sit ꝑ⁹ generet tñ ordine pfectionis illa prior est. ¶ Ad q̃rtũ dr q̃ ſz ea q̃ q̃uertũtur ſm existẽdi ꝯsequentiaz sint simul tpe: nõ tñ sunt simul natura: q: cuz vnũ est causa alterius est prius natura alio cũ ois causa natura precedat suũ effectum.

Imt dr tribus mõis. Primo mõ dicũt sil' quoꝝ generatio ẽ i eodẽ tpe ⁊ neutr⁹ ẽ pri⁹ neq; posteri⁹: ⁊ hec dicũt sil' tpe **Secdo** mõ dicũt sil' q̃cũq; quertunt̃ ⁊ neutrũ ẽ cã alteri⁹ sicut ql̃bz relatiua vt duplũ ⁊ dimidiũ: pr̃ ⁊ fil⁹: ⁊ sic ꝺ alijs. **Tertio** mõ dicũt sil' q̃ equaliter cõ diuidũt aliqđ gen⁹: vt hõ equ⁹ leo ⁊ sic ꝺ alijs q̃ ꝺiuidũt hoc gen⁹ aial. ⁊ sil'r dr̃ie diuidẽtes aliqđ gen⁹ dicũt sil': vt rõnale ⁊ rõnale ⁊ sic ꝺ alijs. Isti aũt duo mõi vltimi dicunt sil' natura. **primus** aũt mod⁹ dr sil' tẽpore.

¶ Postq̃ auctor determinauit de predicamẽto prioris ⁊ posterioris qđ valet ad cognoscendum ordinẽ superioris ⁊ inferioris inter se. hic ꝯsequenter determinat de p̃dicamento simul qđ valet ad cognoscendũ cõuenientiã pluriũ inferioꝝ in suo superiori: assignans tres modos eius qui in his versibus ꝓtinentur. Tempore dico simul quoꝝ generatio nũc est. Sũt q̃ simul species genus vnũ cõdiuidẽtes. Que q̃uertuntur dicimus esse simul Et hoꝝ modorum sic habetur sufficientia. q: que cũq; sunt simul sunt simul natura vel tẽpore. si si mul tempore sic est primus modus. si simul natura hoc est dupliciter. vel talia sunt simul natura diuisionis ⁊ sic est tertius modus. vel natura relationis ⁊ sic est secundus modus

Primo sciendum est q̃ simul dupliciter accipitur. Uno modo ꝓ

quacunq; conuenientia duorum in vno tertio vt comprehendit omnia illa quecunq; sunt aliquo modo simul: ⁊ hoc modo continetur sub ipso simul in loco ⁊ simul in spacio ⁊ simul in motu qui hic non enumerantur. Alio modo capitur specialiter solum vt se extendit ad modos simul qui valent ad cognitionem predicamentorum habendam: ⁊ hoc modo hic consideratur ⁊ nõ primo modo. ⁊ quia esse simul in motu vel esse in loco non requiritur ad noticiam predicamentorum eo q̃ ꝑte conueniunt solum mduiduus que sunt corruptibilia ⁊, nõ habent esse in predicamẽto tanq̃ dicibilia sed vt subiabilia tñ: ideo hic illi modi nõ enumerãt

Secundo sciendum est q̃ simul tempore dicuntur aliqua quorum generatio est in eodem tempore ⁊ etiã tota duratio. vt sunt illa que simul generantur ⁊ corrumpuntur: vt homo ⁊ risibile dicuntur simul tempore. ⁊ debet intelligi q̃ eorum generatio sit in eodem tempore tam ſm esse q̃ ſm essentiaz: ita q̃ sit in eodem instanti temporis ⁊ similiter corruptio eorum. ⁊ nõ sufficit q̃ generatio eorum sit in eodem tempore ſm essentiam: quia cum sit tñ vnũ tempus ſm essentiam omniũ temporalium sequeretur q̃ omnia preterita ⁊ futura essent simul tempore.

Tertio sciendum est q̃ simul secundo modo dicuntur illa que conuertuntur ⁊ neutrum est causa alterius: vt sunt relatiua que simul ponuntur in esse ⁊ non in esse ⁊ inter se non cõuertuntur ſm supposita sic q̃ de se inuicẽ verificenť: ſz q̃uertũtur ſm existẽ di ꝯsequẽtiã q: sicut ad eẽ vni⁹ sequit̃ eẽ alteri⁹ ita ecõuersio ⁊ neutrũ ẽ causa alteri⁹: eo q̃ vnũ non precedit naturaliter aliud nec potest habere esse nisi ponatur suuz correlatiuum. Et illa que sic dicuntur simul habent oppositionẽ ad duos modos prioris ſcz ad secundũ ⁊ quintũ. ideo hic ponitur que conuertuntur ad differẽtiam secundi modi prioris. ⁊ neutrum est causa alterius ad differentiã quinti. ⁊ primus modus simul opponitur primo modo prioris.

Quarto sciendum est q̃ simul tertio modo dicuntur que ecõtrario condiuidunt aliquod genus vt sint due differentie vel due species eiusdem generis. ⁊ ille species vel differentie possunt dupliciter considerari. Uno modo comparando illa inter se: ⁊ sic semper vna est prior alia via perfectionis cum semper vna sit perfectior altera. Alio modo considerantur mq̃tum conueniunt in suo genere in quo essentialiter continentur ⁊ sunt equalis perfectionis: ⁊ sic sunt simul perfectione nec vna est perfectior alia vel prior vel posterior. ideo iste modus simul potest dici perfectione ⁊ opponitur quarto modo prioris quo aliquid dicitur prius honore vel perfectione. ⁊ per hoc satis patet declaratio diuisionis simul ⁊ modorum eius.

Sed contra p̃dicta arguntur. Primo sic. Simul ⁊ prius opponuntur quia simul dicit negationem prioris ⁊ posterioris relinquens aptitudinem ad illa. ergo tot modis dicitur simul quot modis dicitur prius. ergo sicut sunt quinq; modi prioris ita debent esse q̃nq; modi simul. ¶ Secundo sic. Illa que conuertuntur ⁊ neutrũ est causa alterius sunt simul tempore cum generatio ⁊ corruptio eorum sit in eodem instanti temporis. ergo secundus modus simul ⁊ primus coincidunt. ergo illi tres modi non bene distinguntur. ¶ Tertio sic. Puer ⁊ senex nunc vinentes sunt simul tempore cum sint in eodẽ nunc: ⁊ tamen eorum generatio non fuit in eodez tempore. ergo male diffinitur primus modus simul. ¶ Quarto sic. Causa est ad cui⁹ esse sequit̃ alid. ſz ad esse vni⁹ relatiui sequit̃ esse alteri⁹. g̃ vnũ ẽ cã alteri⁹. ergo ꝑtra secundũ modum. ¶ Quinto sic. Quecũq; sunt simul in aliquo simul conueniunt. sed illa que diuidũt ecõtrario vnũ genus nunq̃ sunt simul in eodẽ neq; conueniunt in aliquo vno quia opponũtur inter se. ergo male assignat̃ tertius mod⁹ simul

Ad argumenta in oppositum Ad primũ dicitur q̃ ſcz simul priuatiue opponat̃ ꝑ⁹ ⁊ posteriori: ⁊ ideo ſm rem possunt poni tot modi simul quot ponũtur ꝑ⁹ ⁊ posterius: tñ ſm vsum accipiẽdo simul vt valet ad cognitionẽ p̃dicamentoꝝ hic solũ assignant̃ tres modi sil'

¶ Ad secundũ dr q̃ ſz ea q̃ q̃uertunt̃ ſm existẽ di ꝯsequentiã sint simil' tpe: tñ alia rõne dicunt̃ simul tpe ⁊ simul natura: q: mq̃tũ simul, ꝑdurant̃ in eodẽ instãti dicũtur simul tpe: ⁊ mq̃tũ intelliguntur simil' esse sub aliqua natura dicunt̃ simul natura: nõ illi modi nõ coincidũt. ¶ Ad tertiũ dr q̃ ſz puer ⁊ senex nũc viuẽtes sunt sil' tpe ſm aliquã partẽ sue duratõis: nõ tñ ſm totam duratõem eoꝝ: ſz vn⁹ est ꝑ⁹ alio tẽpore.

¶ Ad quartũ dr q̃ ſz ad eẽ vni⁹ relatiui sequit̃ illatiue eẽ alteri⁹: nõ tñ sequit̃ causaliter ⁊ ſm naturã: quo tñ modo effect⁹ seq̃tur suã causaz

¶ Ad q̃ntũ dr q̃ ſz ea q̃ opponunt̃ nõ possunt esse simul in numero: tñ bñ ꝑñt esse in eodẽ genere. ⁊ hoc modo sunt simul illa q̃ ꝺiuidunt

l

aliquod genus: q; simul sunt in natura communi importata per genus

Motus sex sūt species scz generatio: corruptio: augmentatio: diminutio: alteratio t scōm locū mutatio. Generatio est pgressio a non esse ad esse. Corruptio est pgressio ab esse in nō esse. Augmētatio est preexistētis quātitatis maioramētū. Diminutio est preexistentis quātitatis minoramētū. Alteratio est mutatio a ctraria qualitate in cōtrariaz qualitatē vel ī mediā: vt cū aliq̄d pmutat ab albedie ī nigredinē vel ī medios colores. Motus scōm locuz est mutatio de vno loco in alterū. Motus aūt scōm locū sex species sunt siue differētie: scz ante: retro: sursuz deorsuz: dextrorsuz: t sinistrorsum. Ad omnes autē has partes fit motus.

¶ Postq̄ auctor determinauit de modis oppositionis ꝓnis t simul que valent ad cognoscendū dicibilia incōplexa q̄tū ad suū esse. hic pseq̄ē: t determinat de motu q̄ valet ad cognoscendū illa q̄tū ad suū fieri. Illoz em̄ dicibiliū aliqua causant̄ ex alijs p motū ratiōis sicut plures species ab eodē genere. Alia vero per motū realē: sicut accidētia causantur a substantia per motū. Et ꝓmo enumerant̄ sex species motus que in his versibus ꝓmentur. Auget: diminuit: corrūpit t generatur. Alterat t mutat: sic per multa loca vagatur. Istis sex modis dicit̄ esse motus. Et illarū specierū sufficiētia sic haberi pōt. q; oīs motus fit iter duos terminos. vel ergo illoz terminoz vn? est affirmatiuus t alius negatiuus, vel sūt ambo affirmatiui. Si ꝓmū tunc hoc est duplicit. q; vel terminus ad quē est affirmatiuus t sic est generatio. vel terminus a quo t sic est corruptio. si ambo termini sunt affirmatiui hoc est dupliciter. vel talis motus fit ad formā respectiuā t sic est loci mutatio que fit ad vbi. vl ad formā absolutā t hoc est dupliciter. vel ad qualitatē t sic est alteratio, vel ad quātitatez t hoc est duplicit. vel ad quātitatē perfectam t sic est augmentatio, vel ad quantitatez unperfectam t sic est diminutio.

Primo sciendum est q̄ generatio est ꝓgressio de nō esse ad esse: vt cū fit mutatio de nō esse aque ad esse eius ꝓ mutationē subiecti. t capit̄ ibi ꝓgressio fi specialit scz ꝓ motu ꝓgressiuo aīalis: sed generaliter ꝓ quacūq; mutatione ī qua acq̄ritur forma post formā m̄ aliquo subiecto. Et ponit̄ ibi ꝓgressio loco generis. t de nō esse ad explicandū terminū a quo aut terminū ad quē generationis t capit̄ ibi nō esse nō, put negat generalit̄ oē esse scz solū, put negat esse in actu t relinquit̄ esse in potētia. q; generatio fit de nō esse in actu esse. tū in potētia ad esse in actu. t per oppositum corruptio est ꝓgressio de esse ad non esse vbi ponit̄ ꝓgressio loco generis. t ō esse ad nō esse ad differentiā aliarū specierum motus

Secundo sciendū est q̄ augmētatio ōr preexistētis quātitatis additamentū. Et ratio est: q; augmētatio est motus de minore quātitate ad maiorē: scz quātitas nō pōt fieri maior nisi ꝑ additionē alicuius partis quantitatis. Et per oppositū diminutio est preexistētis quātitatis minoramentū t ratio est q; ille motus est de maiore quantitate ī minorē: t maior quātitas nō pōt fieri minor nisi ꝑ remotionē alicui? partis eius: nō fit ibi minoramentū preexistētis quātitatis ei?. Ūñ in hoc pueniūt augmētatio t diminutio q; sunt ad quātitatē. t differūt in hoc q; vna fit ad quātitatem perfectam t alia ad imperfectam.

Tertio sciendū est q̄ alteratio est mutatio ab vna ctraria qualitate in aliā ctrariā vel in mediā. Et ponit̄ mutatio loco generis. t reliquū ponit̄ ad differentiā aliorum motuū quoz nullus fit ad qualitatem. t nō req̄rit̄ q; qualitates inter quas est alteratio sint ctrarie ſm essentiā t speciē: sed sufficit q; sint ctraria ſm perfectū t imperfectū. ideo ibi ponit̄ vel in q̄litatē mediā: q; aliq̄ qualitates medie nō ctrariant̄ extremis ſm speciē scz tū ſm esse pfectū vel impfectū: t in aliq̄b? est ctrarietas ſm spēz: vt inē albedinē t medios colores

Quarto sciendū est q̄ loci mutatio est mutatio de vno loco ad alium locū. t talis motꝰ exterminat̄ ad locū. in transsece vo terminat̄ ad vbi q̄ causat̄ a loco. nō talis motus reductiue est in p̄dicamēto vbi t per hoc differt ab alijs motib?. Et dividit̄ ī sex species scz in motū sursum. deorsum. ante t retro. dextrū t sinistrū. Cuius ratio ē q; motus dividit̄ ſm divisionē terminū ad quē: scz vbi est terminus ad quē motus localis q̄ dividit̄ ꝑ sursum t deorsum t sic de alijs. ergo motꝰ localis quemēter dividit̄ ꝑ has spēs t decias Ūñ sursum t deorsuz si capiātur ꝑ locis illis sunt in p̄dicamēto quantitatis. t si capiant̄ put dicunt rem in talibus locis esse sunt in p̄dicamēto vbi. Sz si capiant̄ vt dicūt situationes in illis locis sunt differētie positionis t de p̄dicamēto situs. Et hoc vltio modo nō sunt termini motꝰ localis scz secūdo modo. Et ꝑ ꝫ patz q̄ t quot sunt t quomodo diffinitur spēs motꝰ

Sed contra p̄dicta arguit̄. Primo sic. Dīs motus est cōtinuus t divisibilis cū in tpe fiat: scz generatio nō est divisibilis scz fit in instāti: t similiter corruptio. ergo generatio t corruptio nō sunt species motꝰ. t sic p̄sequens ille species motus enumerātur. ¶ Secundo sic. Dum aqua generat̄ ex aere ē ibi generatio. t tū ipa fit ab esse aque ad esse aeris, ergo male ōr q̄ generatio fit de nō esse ad esse. ¶ Tertio sic. In ebullitione lactis est augmētatio: t tū ibi nō fit additamentum p̄existēt quātitati. ergo male diffinit̄ augmētatio. ¶ Quarto sic. mutatio de minꝰ albo ad magis albū est alteratio: t tū nō fit mutatio de vna qualitate in aliā ctrariā nec in mediā: q; albū t albius nō ctrariant̄. ergo male ponit̄ diffinitio alterationis. ¶ Quinto sic. celū mouet̄ motu locali: t tū nō mutat̄ de vno loco in aliū sed semp manet in eodē loco. ergo contra diffinitionem loci mutationis.

Ad argumenta in oppositum Ad ꝓmū ōr q̄ si motꝰ capiat̄ ſpaliter ꝑ motu successiuo q̄ sp fit inter terminos affirmatiuos: sic oīs motus est divisibilis: t sic generatio t corruptio non sunt motꝰ. scz si capiat̄ generaliter tūñ ꝑ oī mutatione instātanea siue successiua sicut in ꝓpōsito capit̄: sic generatio t corruptio bene sunt motus. ¶ Ad secundū ōr q̄ cū aqua generat̄ ex aere illa generatio fit ab esse aeris tanq̄ a termino extrinseco: sed non ab esse aque tāq̄ a termino intrinseco t ꝓpōsita q̄ magꝫ determinat̄ q̄ a termīo extrinseco. ¶ Ad tertiū ōr q̄ scz in tali augmētatione q̄ fit ꝑ ebullitionē lactis vl ꝑ rarefactōez nō sit additamētū subst̄ātie: est tū additamētū partiū quātitatis. ¶ Ad q̄rtū ōr q̄ scz min? albū t magis albū nō ctrariant̄ ſm essentiā cū sint eiusdē speciei: tū ctrariant̄ ſm esse qualitatis pfectū t imꝑfectū qō sufficit ad motū. ¶ Ad q̄ntū ōr q̄ scz celū ſm se totū non mouet̄ ab vno loco in aliū: tū matat̄ ſm suas partes: t ideo sibi attribuitur motus localis.

Habere dicit̄ multis modis. Primo modo ōr habere aliquā qualitatē vt disciplinā aut virtutē. Secūdo modo ōr habere quātitatē vt magnitudinē: vt bicubitū tricubitum. Tertio modo ōr habere ea q̄ circa corpus sunt adiacentia: vt vestimētū t tunicā. aut circa mēbra vt ī manu anulū Et habitus isto tertio modo sumptꝰ est vnū de decē p̄dicamētis t diffinit̄ sic. Habitꝰ est corpoz t coz q̄ circa corpꝰ sunt adiacētia: vt ē armatio vl caligatio. Et similiter fugantur noīa in alijs scōm adiacentiaz illā. hec cū dicunt̄ habere: illa vero haberi. Quarto modo ōr habere membrū vt manū aut pedē. Quinto modo ōr habere sicut ꝙtuēs ꝙtentū: vt lagena vinū. aut modius grana tritici. Sexto modo ōr habere possessionē vt domū aut agrum Septimo modo dicitur habere vxorem. t de hoc modo dicit Aristoteles q̄ iste modus est

alienissimus in eo q̄ est habere t ꝓpter hoc q̄ vir habēs vxorem etiā habet ab ea. vinculuz cū matrimonij indissolubiliter ligat vtrūq;. Et dicit q̄ forte alij modi apparebūt i eo qđ est habere. sed q̄ pluerūt dici pene omnes enumerati sunt.

¶ Postq̄ auctor determinauit de motu. hic cōsequēter determinat de quinto postpdicamēto t vltimo scz de habere. Et ratio ordinis est. q̄ motus valet ad cognoscēdū quō accidentia a substātia causātur. habere vero valet ad cognoscendū reductionē accidētū a substātia. Et q̄ illa accidētia primus causantur q̄ ad aliud reducātur. ideo cōuenienter determinat de postpdicamento habere post motū.

Primo sciēdū est q̄ habere dupliciter accipit. Uno mō generaliter vt se extēdit ad oēs suos modos: t sic ponitur reductiue in diuersis pdicamētis: t sic ponit vnū postpdicamētū. Alio mō capit specialiter solū p tertio mō habere prout ē corpor t eor q̄ circa corp̄ fūt actiacētia. t sic ē vnū pdicamēntum ab alijs distinctū: de quo pr̄ determinatū est. t hoc vltimo mō nō capit hic. sed p̄mo modo. ideo cōuenienter ponitur postpdicamentū.

Secundo sciēdū est q̄ illi⁹ habere septē modi ponūtur i textu in his versib⁹ cōtenti. Affectū: q̄tū. vestitum. nūc velut aurū. Mēbrū: cōtētū: possessio: vir mulierē. Unde p effectū designat p̄m⁹ mod⁹ habere q̄ est habere qualitatē: q̄litas em̄ afficit substātiā t qualificat eā. t p q̄tū designat secūdus mod⁹: scz habere q̄titatē. t p vestitū designatur tertius mod⁹ qui est habere ea q̄ corpori adiacēt sm totū: vt tunica. siue sm ptem: vt anul⁹ aure⁹ in digito. t p mēbrū designat quartus mod⁹ qui est habere mēbrū vt caput vel ptem integralē. t p cōtētū designat q̄nt⁹ mod⁹ qui est vt cōtinēs habet cōtentū: vt lagena habet vinū. t modus grana tritici. t sextus modus designat p possessionē. t p mulierem septimus scilicet habere vxorem: et per hoc pōt haberi ordo t numerus illoꝝ modoꝝ.

Tertio sciēdū est q̄ primus mod⁹ habere scz habere qualitatē reponit in pdicamento qualitatis reductiue. quia tale habere dicit inherentiā qualitatis ad substantiā: t talis inherentia est esse illius qualitatis. t similiter secūdus mod⁹ scz habere quantitatē est in pdicamēto quātitatis. Sz hēc tertio modo est predicamentū ab alijs distinctum. t habere mēbrū siue ptē integralē est reductiue in predicamēto substātie: quia dicit vnionē ptis in toto. talis aūt vnio fit p̄ forma substātialē. Sz habere cōtentū est in pdicamēto vbi: q̄ tale habere dicit esse in loco cōtinēte. Et habere possessionē est in predicamēto relationis: q̄ possessor dicit correlatiue ad rē possessaz tanq̄ ad correlatiuū eius. Et similiter habere vxorē est in pdicamēto relationis. Cōiux em̄ dicit correlatiue ad cōiugē. t sūt relatiua eq̄parātie. Et p hoc habet quomodo habē sm diuersos modos ponuntur in diuersis predicamētis.

Quarto sciēdū est q̄ istoꝝ mōꝝ sic potest haberi sufficiētia. quia in omni modo habere habēs est principiū habiti vel ergo est p̄nciptū eius sm naturā t volūtatē simul. t sic est quart⁹ modus: scz habere mēbrū. Mēbrū em̄ habet sm naturā t sm volūtatem applicatur ad opationē. vel est principiuz eius sm naturā tm̄: vel sm volūtatē tm̄. Si p̄mū hoc est dupliciter. vel est p̄nciptū alterius ratione materie: t sic est secūdus mod⁹. vel rōne formē: t sic est primus mod⁹. Si sm volūtatem tm̄ hoc est dupliciter. vel habens habet tm̄. vel habet t habetur. si sm: sic habet septimus modus. Si primuz hoc est dupliciter. vel habitus figurat ad formā habētis: vel nō. si sm: sic ē sextus mod⁹. Si p̄mū hoc est dupliciter. vel habens circūdat habitū: t sic est quintus modus. vel circūdat ab illo qđ habet: t sic est tertius modus. t sic patet distinctio modoꝝ habere.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. Idē nō est predicamentū t postpdicamētū. q: oportet idem esse in diuersis predicamētis t poni in vno tm̄. sed habere est vnū pdicamentū. q̄ male ponit vnū postpdicamentū. ¶ Scdo sic. Omne qđ diuidit est aliqđ totū. sz habere nō est aliqđ totū cū nō sit vnū. q̄ male diuidit p septē modos ¶ Tertio sic. Omne habere mediat inter rē habentē t rem habitā. sed inter quātitatē t substātiā nihil mediat: cū quātitas imediate insit substātie. q̄ nihil dicit habere quātitatē. ¶ Quarto sic. Jn omni mō habere habens est p̄nciptū habiti. sed possessor non est principiū rei possesse: neq; vir respectu vxoris. ergo male ponitur sextus t septimus modus habere. ¶ Quinto sic. Substantia dicitur habere relationem:

actionē t passionē. t similiter gen⁹ dr habere speciem t qualitas habere ꝓprietatē: t tm̄ illi modi hic nō enumerātur. ergo modi habere nō sufficienter enumerantur hic.

Ad argumenta

in oppositum Ad p̄mū dr q̄ sz idē vnuoce t eodē modo captū non sit pdicamentū t postpdicamentū: tm̄ idē sm vocem eq̄uoce acceptū pōt esse pdicamentū t postpdicamentū: t sic est de habere vt dictū est. ¶ Ad secundū dr q̄ sz habere nō sit aliqđ totū sm rē est tm̄ vnū totū sm vocē: ideo bñ diuiditur diuisione vocis in suas significationes. ¶ Ad tertiū dr q̄ sz habere quātitatē nō mediet realiter inter quātitatē t substantiā tanq̄ accidēs realiter distinctū a quātitate: q: idē est realiter eū quātitate: tm̄ mediat sm rationē t modū. t q: dicit inherentiā quātitatis ad substantiam. ¶ Ad quartū dr q̄ sz possessor inq̄tū relatiue dicitur ad rem possessam: t etiam vir respectu vxoris nō sit ꝓncipiū. tm̄ sm id qđ est: est aliq̄ modo ꝓncipiū in genere cause finalis. possessio em̄ est ꝓpter possessor: ē: t vxor ꝓpter virum ¶ Ad q̄ntū dr q̄ sz reperiant plures modi habere q̄ illi septē: tm̄ alij ab illis sunt minus ꝓncipales t nm⁹ vsitati. t sic sufficiēter possunt cognosci p illos modos. tō sufficiēter enumerant p̄ncipaliores mōi ipsi⁹ habere. Nec de tertio tractatu m̄gri Petri hyspani dicta sufficiāt

Jncipit tractatus quartus de silogismo simpliciter.

Roposito est oratio affirmatiua vel negatiua alicui⁹ de aliquo vel alicui⁹ ab aliquo. Terminus est in quē resolui ꝓpositio vt in subiectū t predicatum.

¶ Jste est tractatus quartus summularū magistri petri byspani in quo postq̄ determinauit de partibus remotis silogismi scz de p̄dicabilibus t p̄dicamētis. t de partibus ꝓpinquis eius scz de enūciatione siue ꝓpositione. hic cōsequēter determinat de ipso silogismo siue totali argumētatione. t q: vnūqōdq; ꝓpus habet ꝓsiderari sm se q̄ p cōparationē ad aliud: tō ꝓpse q̄ determinet ipse de silogismo ꝓtracto ad materiā. ꝓbabilē t sophisticā qđ fit in tractatu de locis t fallatijs: ipse i p̄senti tractatu determinat de silogismo simpliciter t sm suam formam ꝓsiderato sine ꝓtractione ad materiam. Ex quo patet q̄ silogismus simpliciter est subiectū in isto tractatu. t quia res habet cognosci per sua p̄ncipia: ideo anteq̄ diffinit silogismum p̄mo determinat de aliq̄bus p̄ncipijs silogismi. t p̄mo de materialibus q̄ de principijs regulatiuis eius. s. de ꝓpositione t termino

Primo sciendū est q̄ ꝓpositio diffinit sic. Propositio est oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo vel alicuius ab aliquo. Ubi ponit oratio loco generis. deinde ponit affirmatiua vel negatiua ad explicandū vnā differentiā conuertibilē cū ꝓpositione. t licz affirmatiū vel negatiū sint mēbra diuidēntia respectu ꝓpositionis: nō tm̄ ponunt in hac diffinitione inq̄tū sunt diuidentia diffinitū: sz inq̄tū sunt nobis notiora ipso diffinito t explicāt differentiā ꝓpositionis sm esse qđ habet in suis speciebus. Et dr alicuius de aliquo. i. p̄dicari de subiecto. t magis diffinit q̄ affirmatiū t negatiū q̄ se tenēt ex parte forme, ꝓpositionis q̄ per vniuersale t particulare q̄ se tenēt ex parte materie: eo q̄ forma magis notificat esse rei. t diffinitio indicat eē rei.

Secundo sciendū est q̄ ꝓpositio potest dupliciter cōsiderari. Uno modo inq̄tū est signū ꝓceptus vel mentis vel mūcius nostri intellectus ad exp̄mendū ꝓceptū cōplexū: t hoc modo habet rationem enūciationis: t hoc modo sibi ꝓuenit significare verū vel falsum respectu sui significati. t q: in p̄mo tractatu ꝓsiderat sub rōne enūciationis ideo ibi diffinit per verū t falsuz. Alio modo ꝓsiderat vt est pars, ꝓpinqua silogismi: t sic modo ꝓsiderat in p̄senti loco. t q: p affirmationē t negationē q̄ se tenēt ex parte forme enūciatōis maxime habet variari silogismus: tō conuenienter notificat p affirmatiuū t negatiuū. Et sic patet quomodo diuersimode ꝓsiderat t diffinit ꝓpositio hic t in primo tractatu.

Tertio sciendū est q̄ terminus dr in quē resolui ꝓpositio vt in subiectū t p̄dicatū. Cuius rō est q̄ terminus est p̄nciptum materiale cōponēs ꝓpositionē. dr em̄ terminus a terminādo q̄: materialiter terminat ꝓpositionē: sz vnūquodq; resolui in ea ex q̄bus cōponit. ergo ꝓpositio resolui p terminos tanq̄ in suas partes. ideo termin⁹ bñ dicitur in quē resolui ꝓpositio. t intelligit de resolutione q̄ fit i voces significatiuas: t nō de q̄ cū q; resolutōe: q: logicus solū ꝓsiderat voces

Universidad de Deusto
Biblioteca

significatiuas ⁊ nō habet ꝓsiderare litteras et
sillabas que a grāmatico considerantur.

Quarto sciendū est q̄ licet terminus
sit p̄incipiū ⁊ pars ꝓpositiōis
tñ conuenienter diffinit̄ post ꝓpositionē duplici
de causa. Prima causa est q: in diffinitiōe ter
mini ponit̄ ꝓpositio: ideo ante diffinitionem
terminī oportz notificare ꝓpositionē ne p ignō
ta ꝓcederet. Secūda causa est q: lz via cōposi
tōis pars p̄cedat totū ⁊ terminus ꝓpositōis:
tñ via resolutionis totū est p̄us partibus suis
⁊ q: hic ꝓsiderant termini ⁊ ꝓpositio ꝑm vi
am resolutionis q: diffinit̄ terminus mō̄tum
primet ad resolutōem ꝓpositionis: ideo conue
nienter seqūtur ꝓpositōem. Et q̄nus syllogismus
resoluat̄ p ꝓpositionē q: tñ ipsa nō diffinitur
hic per syllogismū nec mō̄tū est termin? resolu
tionis syllogismi: ideo nō oportuit p̄us diffi
nire syllogismū q̄ ꝓpositionē. Et sic patet diffi
nitio ꝓpositionis ⁊ termini ⁊ ordo earum.

Sed contra p̄dicta arguit̄. Sexto
sic. Cōclusio est oratio affirmatiua alicuius de aliquo: ⁊ tñ nō est
ꝓpositio q: nō ponit̄ p aliquo. dicit̄ em̄ ꝓpositio quasi p alio positio sez p cōclusione inferen
da. ergo ista diffinitio conuenit aliis a diffinito.

¶ Secūdo arguit̄ sic. nullū superi? debet diffi
niri p sua inferiora. sz affirmatiuū ⁊ negatiuū
sunt inferiora ꝓpositōis. ergo male ponuntur
in diffinitiōe eius. ¶ Tertio arguit̄ sic. hec est
ꝓpositio. nō hō currit. ⁊ tñ nō est affirmatiua
vel negatiua alicuius de aliquo q: nō hō nō est
aliq̄d. ergo ꝓta diffinitōez ꝓpositōis ¶ Quar
to arguitur sic. ꝓpositio resolui? p elementa
⁊ litteras. ⁊ tñ litere ⁊ elemēta nō sunt termi
ni. ergo ista diffinitio nō conuenit soli termino.

¶ Quinto arguit̄ sic. ꝓpositio resolui? p copu
lam verbalē ⁊ tñ copula verbalis non est ter
minus q: tūc in syllogismo essent plures termi
ni q̄ tres. maior pat̄ et q: ꝓpositio cōponitur
ex copula verbali ergo resolui? p ipam copulā

Ad argumenta in oppositum
Ad p̄mū dr q̄
licet ꝯclusio nō ponat̄ p aliquo in actu tñ po
nitur aptitudine: qđ sufficit ad hoc q̄ dicatur
ꝓpositio. ¶ Ad secundū dr q̄ lz superius non
debeat diffiniri p sua inferiora ea rōne qua sūt
inferiora eius: tñ bene pōt p ea diffiniri inq̄tū
sunt ipso diffinito notiora ⁊ ponūtur ad circū
loquendū differentiā puertibilē sin̄ suprioris. ⁊
sic ponūtur affirmatiuū ⁊ negatiuū in ista dif
finitione. ¶ Ad tertiū dr q̄ si capiat̄ nō hō vt
infinitū est sic vō dicit aliq̄d nec est ibi ꝓpositio. lz si capiat̄ vt virtute intellectus determi
natur ⁊ accipiat̄ p aliquo finito vt puta pro asino
sic ibi aliq̄d de aliquo affirmat̄: q: nō hō est ali
quid. ¶ Ad quartū dr q̄ lz propositio resolu
ꝑtur in litteras et sillabas vel elemēta tanq̄
in p̄incipia vocis significatiue q̄ resolutio non
ꝓsideratur a logico: tñ nō resolui? in ipsas tanq̄
in voces significatiuas: de qua resolutione hic
intelligit̄. ¶ Ad quintū dr q̄ resolutio hz ꝓprie
fieri in partes materiales q̄ remanēt resolutio
ne facta: ⁊ q: copula verbalis nō est pars ma
terialis ꝓpositōis ideo ꝓprie nō resolui? p co
pulā verbalē: bñ tñ si capiat̄ generaliter reso
lutio p quacūq; diuisione totī? in sua p̄incipia
vel materialia vel formalia idifferēter: ⁊ sic nō
capit̄ hic lz tñ p resolutiōe i p̄incipia materia
lia: qđ explicat̄ cū dr. vt in subiectū ⁊ p̄dicatū.

**Dici de omni est q̄ nihil ē su
mere sub subiecto de quo non
dicat̄ p̄dicatū: vt oīs hō currit.
hic cursus p̄dicat̄ de omī hoīe
⁊ nihil est sumere sub hoīe de
quo nō dicat̄ cursus.** Dici d̄
**nullo est q̄ nihil est sumere
sub subiecto a quo nō remoue
atur p̄dicatū: vt nullus hō cur
rit. hic cursus remouet̄ ab om
ni hoīe ⁊ nihil est sumere sub
homine a quo non remouea-
tur cursus.**

¶ Postq̄ auctor determinauit de p̄incipijs ma
terialibus syllogismi sez de ꝓpositōe ⁊ termino
hic p̄cipue determinat de p̄incipijs regulatiuis eiꝰ
que p̄incipia materialia syllogismi regulāt sez
dici de oī ⁊ dici de nullo. Et q: dici de nullo im
portat negationē ⁊ dici de oī affirmatōem: nō
p̄us determinat de dici de oī ipsum p̄mo sic dif
finēs Dici de oī est q̄ nihil est sumere sub sub
iecto de quo nō dicat̄ p̄dicatū. Cuius rō est q:
in aliqua ꝓpositōe est dici de oī q̄ p̄dicatū af
firmat̄ de subiecto distributo p oībus suis sup
positis vt hic. oīs hō est albus. sz q̄ p̄dicatuz
vniuersaliter affirmat̄ de subiecto tūc nihil su
mit̄ sub subiecto de quo nō cruciet̄ actualiter
⁊ affirmet̄ p̄dicatū cū dicat̄. de quolibet suppo

sito eius. ideo q̄ p̄dictā diffinitōem dici de om
ni conuenienter explicatur.

Primo sciendū est q̄ dici de oī est cōdi
tio p̄dicati in ordine ad subiec
tum: q: dici seu p̄dicari est ꝓditio p̄dicati ⁊ nō
subiecti. ⁊ licz esse in toto siue distributū sit cō
ditio subiecti qđ distribuit: tñ dici de oī siue p̄
dicari ō distributo est ꝓditio p̄dicati. ⁊ per hoc
differūt dici de oī: esse in toto: eo q̄ dici de om
ni importat habitudinē p̄dicati ad subiectum
⁊ est ꝓditio p̄dicati. sed esse in toto est condicio
subiecti in ordine ad p̄dicatū: q: subiectū est in
predicato sicut pars subiectiua est in suo toto
vniuersali. Et similiter etiā dici de nullo in p̄
positione vniuersali negatiua est condicio prę
dicati in ordine ad subiectum.

Secundo sciendum est q̄ duplex est
dici de omni sez priorituꝫ
cum ⁊ posteriorituꝫ. Posteriorituꝫ est q̄n p̄
dicatū ꝑm rem dicit̄ de subiecto ⁊ sibi cōuenit
p quolibet suo supposito ⁊ p qualibet differen
tia tēporis: vt hic hō est aīal. ⁊ ideo ad tale di
ci de oī reqūrit duplex vniuersalitas: sez sup
positoꝝ ⁊ tēpoꝝ. Sed dici de oī p̄orituꝫ est
q̄n in aliqua ꝓpositione p̄dicatū ꝑm modum
enunciandi affirmatur de subiecto p quolibet
suo supposito vt hic. oīs hō est albus. ⁊ nō re
quirit ad ipsum vniuersalitas suppositoꝝ vel
tēpoꝝ ꝑm rem: sz sufficit q̄ in modo enunciā
di sit vniuersalitas suppositoꝝ de quibus prę
dicatū affirmat̄. ⁊ de isto dici de oī est solū hic
ad ꝓpositū ⁊ non de primo q: ipsum est regula
tiuum syllogismoꝝ affirmatiuoꝝ ⁊ aliud non

Tertio sciendum est q̄ dici de nullo est
q̄n nihil est sumere sub subiecto
a quo nō remoueat̄ p̄dicatū: vt nullus hō cur
rit. Ratio est q: in aliqua ꝓpositione est dici ō
nullo q̄n p̄dicatū negat̄ de subiecto distributo
per signū vniuersale, p̄ oībus suis suppositis
⁊ q̄n nulli supposito inest. sed q̄n negat̄ taliter
de subiecto nihil est sumere sub subiecto a quo
non remoueat̄ p̄dicatū ꝑm modū enunciandi.
ideo bene diffinitur dici de nullo quando nihil
est sumere sub subiecto a quo non remouetur
predicatum.

Quarto sciendus est q̄ dici de omni ⁊
dici de nullo sunt hoc modo
principia regulatiua syllogismoꝝ: q: per dici de
omni intelligit̄ ista maxima. Quicq̄d dicit̄ de
subiecto distributo dicit̄ etiam de quolibet sup
posito eius sumpto sub ipso. per quaz possunt
ꝓbari oēs syllogismi affirmatiui: vt facto isto
syllogismo. c̄ne aīal currit. omīs hō est aīal. er
go oīs hō currit. ibi currit in maiori dicitur de
aīali distributo: ergo affirmat̄ de quolibz sup
posito aīalis. sed hō in minori sumit̄ sub aīali
ergo currit de hoīe predicabitur. Et similiter
per dici de nullo intelligit̄ ista maxima. Quicq̄d
negatur de subiecto distributo negatur de quo
libet supposito eius. ⁊ per illā ꝓbantur simili
ter syllogismi negatiui sicut affirmatiui per ali
am. vnde omnes syllogismi perfecti qui sunt di
recte concludentes in prima figura directe re
gulantur per dici de omni ⁊ dici de nullo. sed
alij syllogismi imperfecti regulantur indirecte
⁊ ex consequenti inq̄tum reducuntur ad syllo
gismos perfectos

Sed contra p̄dicta arguitur. Pri
mo sic. in ista ꝓpositi
one. hō est aīal. nihil est sumere subsubiecto ō
quo nō dicatur predicatū: ⁊ tamē ibi nō est di
ci de omni. ergo ꝓta diffinitionē eius. ¶ Se
cundo sic. in ista, ꝓpositiōe. oīs hō currit. aliq̄d
est sumere sub subiecto de quo nō dicitur
predicatū: q: ibi currit non predicatur de anti
christo vel de adam. ergo male dicitur q̄ dici
de omni est quando nihil est sumere sub subie
cto de quo nō dicatur predicatū. ¶ Tertio sic.
in ista. oīs equus currit est dici de oī: ⁊ tamē est
aliquid sumere sub subiecto de quo nō dicatur
predicatū q: potest sumi pes vel caput equi de
quo tamē nō dicitur cursus. ergo cōtra diffi
nitionē. ¶ Quarto sic. in ista. sortes nō currit
nihil est sumere sub subiecto a quo nō remoue
atur predicatum: ⁊ tamē ibi nō est dici de nul
lo. ergo diffinitio eius ꝓuenit aliis a diffinito.

¶ Quinto sic. nulla regula ingreditur regula
tum vel est de cōpositione eius. sed dici de om
ni ⁊ dici de nullo ingrediuntur cōpositōem sy
logismi: q: in oī ꝓpositōe vniuersali affirmati
ua est dici de oī ⁊ in ꝑticulari negatiua ē dici ō nullo
ergo ipa nō sūt p̄incipia regulatiua syllogismoꝝ

Ad argumenta in oppositum
Ad p̄mū dr q̄
lz in ista. hō est aīal. nihil sit sumere sub subiec
to de quo nō dicat̄ p̄dicatū ꝑm rem ⁊ in aptitu
dinem nō tñ dr ꝑm modū enūciādi ⁊ in actu de
quolibet supposito subiecti: ideo ibi nō est dici
de oī ꝓtersitiū. ¶ Ad sēm dr q̄ in ista. oīs
hō currit. hō solū distribuit̄ p oīb? ꝑsentib? ad
quos restringit̄ rōne illi? ꝓbi pñtis tpis currit
⁊ de illis nō est aliq̄d accipere de quo nō dicat̄
p̄dicatū. vñ adā ⁊ ātixp̄s nō ꝓuenit̄ sub hoīe
ibi distributo. ¶ Ad tertiū dr q̄ lz pes eq̄ pos
sit sumi sub eq̄ tāq̄ ps integrālis ei? nō tñ tāq̄ ps
subiectiua ei? ⁊ tāq̄ suppositū ei? ō q̄ sūptōe solū

est hic ad propositū. ¶ Ad quartū dr q ad dici de nullo psupponit q possit aliqd sumi subiecto et de quolibet sūpto subeo remoueat̄ p̄dicatū: mō sō sorte simplr nihil ē subsumere eo q nō bz supposita. nō i illa ppōne sortes nō currit non est dici de nullo. ¶ Ad ūltū dr q bz dicā de oī r dici de nullo q accidēs ingrediatur ꝓpositionē silogismi rangp dispōes materie ei? nō tn ingrediūtur p se tāp ptes materiales cōponēres silogismū. r non est inconuenies q regula alicuius virtualiter vel per accidēs ingrediatur cōpositionem ipsius.

Silogismus est oratio in qua q̄busdā positis r concessis necesse est aliud accidere p ea que posita sunt r cōcessa: vt omne animal est substantia. omnis homo est animal. ergo omnis hō ē substātia. Hoc totū est oratio q̄dā in qua q̄busdaz positis scilicet duabus premissis necesse est aliud accidere scilicet conclusionem.

¶ Postq̄ auctor determinauit de p̄ncipijs silogismi materialibus r effectibus: scilicet de p̄ncipijs regulatiuis. hic p̄mittit determinat de ipo silogismo ipm p? sic diffinies. Silogismus est oratio in qua quibusdaz positis r concessis necesse est aliud accidere p ea que posita sūt et cōcessa. In qua diffinitione ponit oratio loco generis. Deinde ponit in qua q̄busdā ad differentiā entimematis. in quo bz sint due p̄misse virtualiter r sm intellectū: tñ est vna formaliter. r in silogismo debent esse plures formaliter. Deinde ponit positis r concessis. id est dispositis in modo r figura ad differentiā inductionis et exempli. r aliarū cōbinationū inutiliū vbi ꝓpositiones nō disponūtur in modo r figura. Deinde ponit necesse est aliud accidere. id ē sequi. ad differentiā paralogismoz fallacie accidentis vbi ꝛclusio nō sequit de necessitate. Ponit aliud ad dfaz petitōis p̄ncipij vbi ꝛclusio non est alia a p̄missis. Et ponit p ea que posita sūt ad differētiā paralogismoz sm nō cām vt cām: vbi ꝛclusio nō sequit ꝓpter p̄missas positas.

Primo sciendū est q̄ bz silogismus nō sit oratio simpliciter vna et ea thegorica: est tñ vna hypotetica. ꝓpositio. r dicitur vna. ꝓpositio. ꝓpter tres cās. Primo ꝓpē vnitatē medij in quo due extremitates vniuntur r quenūt due p̄misse. r illud rationē habet efficiētis respectu illationis ꝛclusionis. Secdo ꝓpter vnitatē formē: q: duarū p̄missaz minor est cōtrahens r determinans respectu maioris ido bīt vnitatē ille due p̄misse p modū actus r potētie rōne talis dispōis. Tertio ꝓpter vnitatē finis q: ille due ordinātur ad eādē ꝛclusionē inferēdā. r ido q̄uis nō semp vnātur p cōiunctionē mediā formaliter: tñ virtualiter ponūtur vniri propter causas iam dictas.

Secundo sciendū est q̄ in argumentatione duplex reperit necessitas: scz necessitas p̄ntis r p̄ntie. Necessitas cōsequētie est necessitas illationis q̄ venit necessario ex necessaria habitudine aīntis ad p̄ns per hoc q p̄ns in aīnte includit. ido posito antecedēte necesse est ponere p̄ns: siue aīns sit vnū siue nō. Sed necessitas p̄ntis est necessitas ꝓpositiōis, puenies ex necessaria habitudine suoꝝ extremoz: vt hic. hō ē risibilis. vl hō ē aīal Et quādoq̄ dicit causalitatē aīntis supra cōsequens. Et in ista diffinitione non intelligitur de necessitate cōsequētis: sic q conclusio sit necessaria. sed solū de necessitate ꝛsequētie: sic q conclusio sequitur necessario.

Tertio sciendū est q̄ cōclusio silogismi nō est de essētia silogismi. r rō ē quia illud nō est de essētia alterius quo remoto alterū remanet pfectū r cōpletū in sua specie. sed cōclusione remota remanet silogismus pfectus in spē: q: remanet in determinato modo r determinata figura cū ibi sit dispositio trium terminoz: ū in figura r duarū p̄missarū in mō. ergo cōclusio nō est de essētia eius. ideo in ista diffinitione cōuenienter ponitur aliud: q: dato q cōclusio nō esset alia a toto silogismo. est tamen alia a p̄missis. ideo in silogismo ex p̄missis positis sequitur aliud ab ipsis.

Quarto sciendū est q̄ silogism? diuiditur p pfectū r impfectū. Silogismus pfectus est qui habet euidentē necessitatē cōcludendi: sicut sunt quattuor modi directe cōcludēres in prima figura vbi silogismus habet euidentē necessitatē sue illationis. Sed silogismus impfectus est qui non habet euidētem necessitatē sue illationis: sed ille fit euidēs per hoc q reducitur ad modos euidentes p̄me figure. sicut sūt oēs alij a quattuor primis modis p̄me figure. quia tamē in oībus istis sequitur cōclusio de necessitate licet nō euidenter. ideo p̄dicta diffinitio silogismi conuenit tā silogismo pfecto q̄ impfecto. r per hoc patet q est sufficiens.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. Nullus motus rationis vel discursus intellectus est oratio cū nō sit vox. sed silogism? est discursus intellect? ergo male dr q silogismus est oratio. ¶ Secūdo arguit sic. Ad silogismū simpliciter nō requiritur q premisse cōcedātur: quia siue cōcedant siue nō cōclusio sequit necessario. g̃ male ponitur in textu positis r cōcessis. ¶ Tertio arguitur sic. Cōclusio in materia cōuenit cū premissis. quia includit ambas extremitates r etiam cōuenit in forma cū ipsis. s. in copula verbali. ergo nō est alia a p̄missis. ergo male ponit q̄ i silogismo de necessitate sequit aliud. ¶ Quarto arguit sic. Illud qđ accidit nō sequitur de necessitate cū possit adesse r abesse. sed conclusio sequit de necessitate in silogismis. ergo nō est necesse eā accidere p ea que posita sunt. ¶ Quinto arguitur sic. Dis silogism? necessario infert cōclusionē. r oēs silogismi bīt cēqliter necessitatē cōcludēdi. g̃ oēs silogismi sut pfecti. g̃ male dicunt silogismus p pfectū r impfectū.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū dicitur q silogism? nō est formaliter discursus interior intellectus. sed solū vox cōpleta significans illū interiorē discursuz qui fit i intellectu ideo bene dr q est oratio. Aliqñ tamē capit̄ p illo discursu capiēdo significatū pro signo. sed sic nō capitur in proposito. ¶ Ad scōz dr q bz ad silogismū simpliciter nō requirat̄ q p̄misse cōcedātur. q: ille abstrahit a materia vera vel falsa. tamē requirit̄ ad silogismū dyalecticū. et quia Petr? hyspan? hāc diffinitionē sumpsit a Boetio diffinies in topicis silogismū dyalecticū. ideo hic ponit positis r cōcessis in ista diffinitione. q: q̄uis hoc nō requirat̄ ad silogismū in cōmuni: tamē sibi nō repugnat. ¶ Ad tertium dicit q licet ꝛclusio sm partē cōueniat materialiter cū p̄missis. differt tamē formalit̄ ab ipsis cū ibi sit alia habitudo p̄dicati ad subiectū r ex cōsequēti alia cōpositio eoꝝdē q̄ in p̄missis. licet eīm copula verbalis sm se maneat eadē: tamē cōpositio eius variat̄ p variationem habitudinis extremoz. ¶ Ad quartū argumētū dicit q si capiat̄ accidit scz prout contingenter euenit: sic cōclusio nō accidit de necessitate ex premissis. sed si capiat̄ accidit prout tñ valz sicut sequitur. illo modo bene cōclusio accidit r sic accipitur hic. ¶ Ad quintum dicit q licet omnes silogismi sint pfecti q̄tū ad necessitatē eoꝝ r quo ad esse: non tamē quo ad eandem trazz necessitatis siue r quo ad bene esse.

Omnis aūt silogism? cōstat ex trib? termīs r duab? ꝓpositionib?. quaz ꝓpositionū prima vocat̄ maior scda minor. Ex trib? aūt termīs nō possūt fieri due ꝓpositōes: nisi alter illoꝝ termionū sumat̄ bis. Et tunc ille termin? bis sumpt? aut subijcit̄ in vna r p̄dicat̄ in alia r sic est prima figura. aut predicat̄ in vtraq;: r sic ē scda figura: aut subijcit̄ in vtraq;: et sic est tertia figura. Horū aūt termionz alter vocat̄ medium alter maior extremitas alter vero minor extremitas. Medij̄ est termin? bis sūpt? āte ꝛclusionē. Maior extremitas ē terminus sūptus i maiori ꝓpōne cuz medio: minor extremitas ē terminus sumptus in minori propositione cum medio.

¶ Postq̄ auctor determinauit de silogismo. hic cōsequēter ostēdit que r quot p̄cipia reqrant ad cōstitutionē ei?. r quia materia via generationis p̄cedit formā. ideo anteq̄ ostēdat q̄ p̄cipia formalia requirātur ad silogismum prius ostēdit que principia materialia requirūtur ad cōstitutionē eius. Sicut eīm in silogismo ē duplex forma: scz remota siue cōmunis q̄ est figura. r ꝓpinqua: scz mod?. sic est ibi duplex materia: scz ꝓpinqua r remota. remota vt sunt tres termini correspōdentes figure. r ꝓpinq̄. s. due. ꝓpositōes q̄ correspōdēt ipsi mō: q: mod? dicit ordinationē ꝓpositionū: sicut figura termioz.

Primo sciēdū est q̄ in omni silogismo requirūtur tres termini ad cō-

positionē eius. Cui? rō ē. quia in omni silogis/mo ostēdit̄ vnio sine sepatio duor̄ termino/rū in cōclusione: sed talis vnio vel sepatio non potest ostēdi p terminos cōclusionis: q; sic idē ꝓbaret p se ipm. ergo p̄ter illos terminos req/rit̄ terti? termin? ad ostēdēdū talē vnionē vel sepationē. ergo ois silogism? constat ex tri bus terminis. ⁊ qua ad vnitatē silogismi req/rit̄ vnitas ꝯclusionis: qua ab ipa silogism? dicit vn?. ideo tm̄ in silogismo requ/rūt̄ due extremitates ⁊ vnū mediū per qđ probat vnio vel sepatio illar̄ extremitatū. Et per hoc pa/ter q; omnis silogismus resolvit̄ per tres ter/minos: cū ex tribus terminis cōponat̄.

Secundo sciendū est q; isti tres ter/mini vocāt̄ mediū. ma/ior extremitas: ⁊ minor extremitas. Unde me/diū dicit̄ termin? bis sūptus ante cōclusionem. Et rō est. q; extremitates in silogismo vnunt̄ in cōclusione, ꝓpter vnionē earū in p̄missis cū medio. sed mediū in vna acceptione solū vnit̄ cū vna extremitate. ergo ad hoc q; vnatur cuz duab? extremitatib? vel extremitates cū ipso oportet q; bis sumat̄. ideo mediū bis sumitur ante cōclusionē. Sed maior extremitas ē ter/minus sumptus in maiori ꝓpositione cū termi/no medio. ⁊ dicit̄ maior extremitas quia semp sub se cōtinet minorē extremitatē eo q; in con/clusione directa semp est p̄dicatū respectu mi/noris: ⁊ q̄nq; etiā continet mediū cū minori ex/tremitate: vt in p̄ma figura ⁊ tertia. ⁊ se habet per modū totius respectu cuj?: mō totū est ma/ius sua parte. Sz minor extremitas est termi/nus sūptus in minori ꝓpōne cū medio. ⁊ dr mi/nor respectu maioris in q; primo fit̄ ps in toto

Tertio sciēdū est q; dupliciter dicit̄ me/diū in silogismis. q̄nq; etiā dicit̄ mediū cōiunctione eo q; ipm̄ ē vniuū extremi/tatū in cōclusione: ⁊ hoc mediū reperit̄ in qua/libet figura. Alio mō dicit̄ mediū positione q̄n/ sez p̄m suā subiectionē ⁊ p̄dicationē ponit̄ in/ter duas extremitates vt q̄n subijcit̄ maiori ex/tremitati ⁊ p̄dicat̄ de minori. vt ē in p̄ma figu/ra: tūc dr mediū positione. ⁊ solū tale medium positione reperit̄ in p̄ma figura: in alijs aūt so/lū est mediū cōiunctione. ⁊ de vtroq; medio in/telligunt̄ p̄dicta diffinitio medij: q; est termi/nus bis sumptus ante cōclusionem.

Quarto sciendū est q; ois silogismus cōstat ex duab? ꝓpositionib? Cui? rō est. q; in silogismo vt dictū est ostēdit̄ vnio extremitatū inter se in cōclusione, ppter vni/tatē carū cū medio. sed nō pōt ostēdi vnio illa/rū cū medio nisi sint due ꝓpōnes ⁊ nisi medius bis sumat̄. ideo in omni silogismo due p̄misse requirūt̄. ⁊ etiā solū due eo q; ista vnio extre/mitatū cū medio cū duabus p̄missis sufficit ad ostēdēdū vnionē extremitatū inter se. Et hanc ꝓpositionū p̄ma dicit̄ maior: ⁊ secūda minor. Et rō est. q; secūda se hz sicut ꝓtrahēs ⁊ determinās maior ē ⁊ quodāmō est ps p̄me p̄misse. sed con/trahēs ⁊ determinās se hūt in min? q̄ illud qđ cōtrahit̄. ⁊ etiā ps respectu tot?: rōne cui? secūda p̄missa cōuenīēter dr maior. Et p hāc pz q; quot ꝓncipia materialia req/rūt̄ in ꝓpōne silogismi.

Sed contra p̄dicta arguit̄. Pri/mo sic. In qualibet ꝓ/positione sūt duo termini. sed in silogismo sūt due ꝓpōnes. g̃ in quolibet silogismo sūt quat/tuor termini ⁊ nō trēs. Secūdo sic. In silo/gismo ex oppositis trib? sūt duo termini: vt hic. ois hō currit. null? homo currit. g̃ male dr q; i/omni silogismo sūt tres termini. Tertio sic. In omni silogismo sūt due p̄misse cū vna ꝯclu/sione. sed ꝯclusio ē vna, ꝓpositio. g̃ silogismus nō cōstat ex duab? ꝓpositionib? trib? sz ex trib?.

Quarto sic. Ois termin? est aliq̄d extremi/tas qua dr a terminādo. g̃ null? termin? est medi/um. g̃ termin? silogismi null? dicit̄ medius.

Quinto sic. i eade ꝓpositione nō pōt bis su/mi idē termin? cū alio termino. sed silogismus est vna, ꝓpositio ⁊ vna oratio vt dictū est. ergo in eo mediū nō bis sumit̄ ante ꝯclusionē.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmū dr q; licet in duab? ꝓpositionib? semp sint quattuor termini p̄m numerū: tm̄ sūt trēs p̄m speciez. quia idē termin? sez medi? sub eade rōne sumi/tur in duab? p̄missis. ideo est idem termin? p̄m speciē ⁊ rōem. Ad scōz dr q; hz in silogismo ex oppositis trib? sunt duo termini materialiter sunt trēs formaliter. q; vn? termin? hz rōez maioris ⁊ minoris extremitatū q̄ de seipō nega/tur in conclusione. Ad tertiū dr q; hz ꝯclusio sit, ꝓpositio tm̄ ipa nō est de essētia silogismi sed trib? due p̄misse. ido in ipso nō sūt tres ꝓpōnes. Ad quartū dr q; licet mediū habeat rōez ex/trem̄ respectu p̄missarū quas terminat tamē respectu extremitatum quas cōiūgit vel inter quas ponit̄ ꝓcuratēr dr medium. ido respectu diuersor dicitur termin? ⁊ mediū. Ad q̄ntū dicitur q; licet silogismus sit vna, ꝓpositio hy/potetica tamē includit plures categoricas in quib? mediū bis sumit̄: ⁊ hoc sufficit.

De silogismū autem ex

gitur modus ⁊ figura. Figura est ordinatio trīū terminoruz scōm subiectionē ⁊ p̄dicationē Hec āt ordinatio fit trib? mo/dis vt dictuz est pri?. Et scōm hoc tres sunt figure. Prima fi/gura ē q̄n mediū subijcit̄ i vna ꝓpōne ⁊ p̄dicat̄ in alia: vt omē aīal est substātia ois homo est animal ergo ois hō est substā/tia. Secūda figura ē q̄n medi/um p̄dicat̄ in vtraq;: vt omis hō est animal nullus lapis est animal ergo nullus lapis ē hō Tertia figura ē q̄n mediū su/bijcit̄ in vtraq;: vt ois homo ē aīal ois hō est substātia ergo q̄ dā substātia est aīal. Dñ vlus. Sub pre pria. secūda pre bis. tertia sub bis Modus ē ordina/tio duarū ꝓpositionū in debi/ta qualitate ⁊ quātitate Debi/ta qualitas ē q; si vna sit nega/tiua reliqua erit affirmatiua. et nō ecōuerso. Debita quātī/tas ē q; si vna sit ptcularis re/liqua erit vlis ⁊ nō econuerso.

Postq̄ auctor supi? ostēdit q; ⁊ quot ꝓncipia materialia req/rūt̄ ad formationē silogismi. hic ꝓsequit̄ q; ꝓncipia formalia ad ipz req/rūt̄ dicēs q; ad silogismū req/runt̄ duo ꝓncipia formalia. s. modus ⁊ figura. ⁊ q; mod? est forma spēalis silogismi. figura vero est forma cōmu/nis. ido pri? determinat de figura q̄ de mō. ipaz ꝓmo sic diffinies Figura ē ordinatio trīū t̄miō/rū scm subiectōez ⁊ p̄dicatōez. ⁊ ponit ibi ordi/natio loco gn̄is. Ordinatio cū ꝓueniat trī figure q̄ mō. ⁊ dr trīū termioz: ad dra mōi q; ē ordi/natio duaz ꝓpositionū. ⁊ dr scm subiectionez ⁊ p̄dicationez: ad idicādū qualiter fit ulla ordinatio trīū termioz. vñ talis ordinatio trīū termioruz nō dr figura capiēdo figurā, ꝓprie vt ē termi/natio q̄ntitatis: sed scm similitudinē ⁊ p similitudi/nē ad figurā trīāguli. Sicut enī in trīāgulo sūt linee q̄ ꝯiūgūtur trib? angulis: sic in silogismo due, ꝓpōnes cōiūgūtur trib? terminis.

Primo sciendū est q; sunt trīa tres figu/re silogismoz. Cui? rō est. quia figura ē ordinatio trīū termioz: sez medij ⁊ ou/arū extremitatū. vel ergo tale medium subijci/tur maiori extremitati ⁊ p̄dicat̄ de minori: ⁊ sic ē p̄ma figura. vel p̄dicat̄ de vtraq;: et sic est scōa figura. vel subijcit̄ vtriq;: ⁊ sic ē tertia figura. ⁊ p hoc babētur diffinitiones trīū figuraz. Trīa p̄ma figura est q̄n illud qđ subijcit̄ in maiori p̄/dicat̄ in minori ꝓpōne. Scōa vero ē q̄n idē p̄di/catur in vtraq;. Tertia vero ē q̄n idē subijcitur in vtraq;. Et ordinant̄ sic: q; mediū qđ subijci/tur in vna ⁊ p̄dicat̄ in alia ē mediū positione ⁊ cōiūctione simul. ido ē veri? mediū q; illud qđ subijcit̄ vel p̄dicat̄ trīa. ⁊ utq; qđ sp p̄dicat̄ cōiū/git extremitates vlr ⁊ nō ꝑticulariter sicut qđ sp subijcit̄. ido cōuenīēter p̄ma figura ordinat̄ ante scōaz: ⁊ scōa ante tertiā: eo q; figure ordi/nāt̄ scm maiorē vel minorē ꝑfectionē sui medij.

Secūdo sciēdū ē q; licet sit vna figu/ra in qua mediū subijcitur i maiori ⁊ p̄dicat̄ in minori: trīa nō pōt ee figura i qua mediū p̄dicet̄ in maiori, ꝓpōne ⁊ subijciat̄ i minori. ⁊ rō est. q; si mediū p̄dicaret̄ in maiori ꝓpōne haberet rōem toti? respectu maioris. ⁊ si subijceret̄ in minori haberet rōem ptis respe/ctu minoris. ⁊ q; maior extremitas se hz vt to/tum respectu minoris. ⁊ tale medium sit toruz respectu maioris erit totū respectu minoris ex/tremitatis. ⁊ sic erit totum ⁊ pars. inferius ⁊ su/perius. magis ⁊ minus respectu minoris extre/mitatis. sed hoc est impossibile. ideo talis dis/positio figure est impossibilis. ideo non est po/nenda quarta figura sicut posuit Galienus. et licet mediū quādoq; in prima propositione p̄/dicetur ⁊ in secunda subijciatur. tamē scm rem secunda propositio est maior quia predicatum eius cōtinet mediū ⁊ minorē extremitatē: ideo in ea sumit̄ maior extremitas cū medio. ⁊ ibi ē dispositio p̄me figure: hz ē trāspositio p̄missaz.

Tertio sciendum est q; modus est ordi/natio duarum propositionuz in debita qualitate ⁊ quantitate. Et ponit oratio loco gn̄is. ⁊ ponit quarū, ꝓnūz ad differētiā fi

Universidad de Deusto
Biblioteca

gur'e quod est ordinatio triū terminoꝝ. ꝛ ponit in debita qualitate ꝛ quātitate ad oīam cōbinationū inutiliū in q̄bus nō est debita q̄litas ꝛ quātitas. vñ cōbinatio inutilis ē ordinatio ordinarū ꝓpositionū ex q̄b⁹ nō ſequitur formaliter aliq̄ ꝯclusio: ſicut q̄n ambe ſunt particulares vl'am be negatiue talis cōbinatio dr inutilis q⁹ non valet ad aliquid ꝯcludendū. ꝛ iuxta hoc ſit diſpositio figure tm ibi nō eſt debita ordinatio ꝓpositionum: ideo non eſt modus.

Quarto ſciendū eſt ꝙ debita quātitas eſt ꝙ ſi vna eſt particularis reliq̄ ſit vlis. ꝛ rō ē q⁹ ex puris particularibus nihil ſeq̄tur. ⁊ō ſi vna ē ꝑticularis alia optz eē vlis: nō tm oportet ecōtra ſi vna ſit vlis ꝙ alia ſit ꝑticularis. ambe enī ꝑmiſſe eſſe vles. Sz debita q̄litas ē ꝙ ſi vna ſit negatiua reliq̄ erit affirmatiua. ꝛ rō ē q⁹ ex puris negatiuis nihil ſeq̄t ꝛ nō ecōtra ſi vna ſit affirmatiua reliq̄ erit negatiua: q⁹ ex puris affirmatiuis pōt fieri bon⁹ ſilogiſm⁹. ꝛ ꝙ hoc patet: q̄ ꝛ quot ſunt ꝓncipia formalia ad ſilogiſmum requiſita.

Sed contra p̄dicta arguit. Primo ſic. ordinatio ē q̄daz actio cū ordinare ſit agere. ſz figura nō ē actio ergo male dr ꝙ eſt ordinatio. ¶ Secūdo ſic. in hac ꝓpoſitione. animal rōnale ē hō. eſt ordinatio triū terminoꝝ ſm ſubiectionē ꝛ p̄dicatiōez ꝛ tm ibi nō eſt aliq̄ figura q⁹ ꝓbat inductiue in oībus figuris. ergo diffinitio figure conuenit aliis a diffinito. ¶ Tertio ſic. illud q⁹ p̄dicat de vtraq; extremitate ponit ſup ambas extremitates. ꝛ illud q⁹ ſubijcit in vtraq; eſt inferior ad ipſas. ergo nullū eſt tale medium. ergo nō eſt vna figura in qua medium p̄dicet in vtraq; vel ſubijciat in vtraq;. ¶ Quarto ſic. impoſſibile eſt modus: ꝛ tm nō eſt ordinatio duarū ꝓpoſitionū. ergo ꝓtra diffinitionē modi. ¶ Quinto ſic. q̄n ambe ꝑmiſſe ſunt vles affirmatiue in ſecūda figura eſt ordinatio duarū ꝓpoſitionum in debita qualitate ꝛ quātitate. ꝛ tm nō eſt modus. ergo diffinitio mōi ꝓuenit alijs a diffinito

Ad argumenta in oppoſitum ¶ Ad ꝑmū dr ꝙ ſi capiat⁹ ordinatio actiue ꝓ actiōe ordinātis ſic eſt actio. ſz ſi formaliter capiat⁹ ꝓ diſpoſitōe formali terminoꝝ ſic nō ē actio. ꝛ hoc mō ſolū figura ē ordinatio. ¶ Ad ſcām dr ꝙ ſz in illa ꝓpoſitōe. animal rōnale ē hō. ſit ſm rē ordinatio triū terminoꝝ: tm nō ordinant⁹ ꝓ modū triū ſz ꝓ modū duoꝝ. q⁹ animal rōnale ſe habēt ꝓ modū vni⁹ termini tm. ꝛ ad figurā req̄rit⁹ ꝙ ordinent⁹ tres terminos ſm modū triū terminoꝝ. ¶ Ad tertiū dr ꝙ ſz illō q⁹ p̄dicat⁹ de vtraq; extremitate nō ſit medium poſitōe eo ꝙ ē ſup⁹ poſitōe: tm bñ ē medium ꝯiūctōe reſpectu extremitatū ꝛ etiā q⁹ ſubijcit in vtraq; ē medium ꝯiūctōe ſz fit inferior poſitōe. ¶ Ad q̄rtū dr ꝙ ſi capiat⁹ modus vt ē ad tacēs rei determinatio ſic impoſſibile ē modus. ſz ſi capiat⁹ ꝓ formali diſpoſitōe ꝓpōnū ſicut ſolū in ꝓpoſito capit⁹ ſic nō ē modus. ¶ Ad q̄ntum dr ꝙ q̄n ambe ſūt vles affirmatiue in ſcōa figura: tz ibi ſit q̄litas debita ad modū in cōi tm ibi nō ē debita q̄litas ad modū ſecūde figure. ꝛ ad hoc ꝙ ſit modus in aliqua figura ibi req̄rit⁹ debita q̄litas ꝛ quātitas ſm exigentiā figurendi: ideo illi diſpoſitioni nō cōuenit diffinitio modi.

Vnde tales dant regle vniuerſales ad quālibz figurā. Ex puris particularib⁹ ꝛ indefinitis ꝛ ſingularib⁹ nihil ſeq̄tur. vnō optet alterā ꝑmiſſarū eſſe vniuerſalē. Itē ex puris negatiuis nihil ſeq̄tur: vnā optet alterā ꝑmiſſarū eſſe affirmatiuā. Itē ſi aliqua ꝑmiſſarū fuerit particularis ꝯcluſio erit particularis ꝛ nō ecōtra. Itē ſi aliqua ꝑmiſſarū fuerit negatiua cōcluſio erit negatiua. Itē medium q̄ debet poni in ꝯcluſione

¶ Poſtq̄ auctor determinauit de mō ꝛ figura in generali q̄ ſunt ꝓncipia formalia ſilogiſmoꝝ hic ꝓſequit⁹ ponit alias regulas q̄ ſunt generales qualibz figure: q̄rū ꝓma ē ꝙ ex puris particularibus vel indefinitis nō pōt fieri ſilogiſm⁹. Cuius regule tres ſūt rōnes q̄rū ꝓma ē ꝙ oīs bonus ſilogiſm⁹ regulat⁹ ꝑ dici de oī vl' dici de nullo. ſz cū ambe ꝑmiſſe ſunt particulares ibi nō eſt dici de oī vel dici de nullo cū ibi nō ſit ꝓpoſitio vlis. ergo talis diſpoſitio eſt inutilis. Secūda cauſa eſt q⁹ ꝓpter vnionē extremitatū cū medio ꝓ diuerſis partibus medij ſequitur vnio extremitatum inter ſe gratia formе licz aliquādo fiat hoc gratia materie. ſed quando ambe ꝓemiſſe ſunt particulares: extremitates poſſunt vniri cū medio ꝓ diuerſis partibus

hic. q⁹dā animal eſt equus. quidā bō eſt animal. ꝯ q⁹dā bō eſt equus. ibi bō ꝛ equus vniuntur eū animali ꝓ diuerſis ptib⁹ eius: ideo nō ſeq̄tur vnio illarū extremitatū inter ſe. Tertia cā eſt. q⁹ arguēdo ex puris ꝑticularib⁹ vel indefinitis poſſūt reperiri termini in q̄bus omnis ꝛ in q̄bus nullus. ꝯ talis cōbinatio eſt inutilis. Quid aūt ſit reperire terminos in q̄bus omnis ꝛ in q̄b⁹ nullus alias videbitur ꝛ nūc cauſa brevitatis relinq̄tur. ergo ex puris ꝑticularibus ſiue indefinitis nō fit bonus ſilogiſmus.

Primo ſciendū eſt ꝙ ſcōa regula eſt ꝙ ex puris negatiuis i nulla figura fit bon⁹ ſilogiſm⁹: ſed oportet alterā ꝑmiſſarū eſſe affirmatiuā vel ambas. Cuius ſunt due rationes. Prima eſt qua, ꝓpter ſeparationē alicuius extremoꝝ ab aliquo tertio non ſeq̄t vnio vel ſepatio eoꝝ inter ſe ſic, ꝓp⁹ ſepationē boīs ꝛ riſibilis a lapide nō ſeq̄tur vnio boīs ꝛ riſibilis vel ſepatio eoꝝ inter ſe. Sed quādo ābe ꝑmiſſe ſunt negatiue denotatur ibi ſepatio duarum extremitatū ab vno tertio: ergo, ꝓpter hoc nō ſequitur vnio vel ſepatio duarū extremitatū inter ſe. ideo ex puris negatiuis nūq̄ formaliter ſeq̄tur aliqua cōcluſio nec in aliqua figura poteſt fieri bon⁹ ſilogiſm⁹. Scōa ratio eſt q⁹ arguendo ex puris negatiuis poſſunt reperiri terminі in q̄b⁹ omnis ꝛ in q̄b⁹ nullus. Terminі in q̄b⁹ omnis ſunt: vt animal lapis equus. Terminі in q̄b⁹ nullus ſunt: vt equus bō lapis. ideo nihil ſeq̄tur formaliter ex puris negatiuis. Et hec ē ꝓbatio generalis quā dat ariſtoteles ad omnes cōbinationes inutiles de qua poſterius videbitur.

Secundo ſciendū eſt ꝙ tertia regula eſt. ꝙ ſi aliqua ꝑmiſſarū fuerit ꝑticularis cōcluſio erit ꝑticularis. Cuius rō eſt. q⁹ extremitates ſilogiſmi vniūtur in cōcluſione virtute vnionis earū cū medio in ꝑmiſſis. ſz cū aliqua ꝑmiſſarū ē ꝑticularis ꝛ alia vniuerſalis extremitates vniūtur in medio ꝑticulariter tantū. q⁹ ꝯ⁹ vna vnit⁹ vniuerſaliter cū medio, alia tm vnit⁹ ꝑticulariter ſolū cū ipō medio ꝛ cū alia extremitate. ergo tales extremitates ſolū ꝑticulariter in concluſione debēt vniri. vnde in tali diſpoſitione ꝑmiſſa vniuerſalis ꝛ ꝑmiſſa ꝑticularis ſe bñt ſicut cā vniuerſalis ꝛ cā ꝑticularis in naturalib⁹. ſed effectus in naturalib⁹ magis ſimilat cāe ꝑticularis ꝙ cāe vniuerſalis. vt bō genit⁹ magis aſſimilat bonum generāti ꝙ ſol: q⁹ ſol eſt vniuerſale generans. ergo ſimiliter in p̄dictis concluſio debet magis aſſimilari ꝑmiſſe ꝑticulari ꝙ vniuerſali.

Tertio ſciēdū eſt ꝙ quarta regula talis eſt ꝙ ſi aliqua ꝑmiſſarum fuerit negatiua ꝯcluſio debet eē negatiua. Cuius rō ē. quia vnio vel ſepatio extremitatū in ꝯcluſione ſeq̄tur, ꝓpter ſepationē vel vnionē earū in ꝑmiſſis. ſed quādo vna ꝑmiſſarū eſt affirmatiua ꝛ alia negatiua tunc extremitates ſeparātur ab invicē ꝑ hoc ꝙ vna cōiūgitur cū medio a quo alia ſeparat⁹ in ꝑmiſſa negatiua. ꝯ oportet ipas extremitates ſeparі ab invicē in ꝯcluſione. ergo quādocūq; alia ꝑmiſſarū ē negatiua oportet ꝯcluſionē eē negatiuā.

Quarto ſciēdū eſt ꝙ quinta regula talis eſt. ꝙ medium numq̄ debet poni in cōcluſione. Cuius ſūt rōnes. Prima ratio talis eſt. q⁹ vel ponerē cū minore extremitate ꝛ tūc cōcluſio nō differret a maiore premiſſa. vel ponerē cum minore extremitate: ꝛ tūc cōcluſio nō differret a minore, ꝓpoſitione: ꝛ ſic vtroq; modo non eēt alia a ꝑmiſſis q⁹ eſt cōtra rationē ſilogiſmi. igitur medium nō debet poni in ꝯcluſione. Scōa rō eſt. q⁹ in omni ſilogiſmo debet ꝯcludi vnio vel ſepatio extremitatū inter ſe cū ille ſit finis ſilogiſmi. ſed ſi medium ponerē in ꝯcluſione denotaret⁹ vnio vel ſeparatio medij ab aliqua extremitate ꝛ nō extremitatū inter ſe. ergo nō haberē⁹ finis ſilogiſmi ꝛ ꝑ conſ nō debite fieret⁹ ſilogiſm⁹. ꝛ in hoc patēt regule ſilogiſmoꝝ ḡnales i oīb⁹ figuris.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo ſic. Bene ſequit. ſortes eſt animal. ſortes eſt riſibilis. ergo q⁹dā riſibile eſt animal. ibi ex puris ſingularib⁹ aliq̄d ſeq̄tur. ergo eadē ratione ex puris particularibus ¶ Secūdo ſic. Bene ſequit. ſi nō eſt hō nō eſt riſibile. ſed nō eſt hō. ꝯ nō eſt riſibile. ꝛ tamē ibi arguit⁹ ex puris negatiuis. ergo ex puris negatiuis aliq̄d ſequit. ¶ Tertio ſic. Quāto aliqua cauſa ē maioris virtutis tāto poteſt ſibi aſſimilare effectū. ſed ꝑmiſſa vniuerſalis eſt maioris virtutis ꝙ ꝑmiſſa ꝑticularis. ergo magis debet ſequi cōcluſio vniuerſalis ꝙ ꝑticularis: cū vna ꝑmiſſarū ſemp ſit vniuerſalis. ¶ Quarto ſic. Nō ſequit⁹ ſepatio extremitatū in cōcluſione niſi ſeparēt⁹ in ꝑmiſſis. ſed quādo vna ꝑmiſſarū eſt affirmatiua ꝛ alia negatiua extremitates nō ſeparāt⁹ ab invicē in ꝑmiſſis. ergo nō ſequitur ſepatio earū in cōcluſione. ꝛ ꝑ cōſ nō oportet ꝙ ſi aliqua ꝑmiſſarū ſit negatiua ꝙ cōcluſio ſit negatiua. ¶ Quinto ſic. Medium q⁹cūq; includit⁹ in minori extremitate ſicut ſuperius in inferiori. ſz minor extremitas ſp ponit⁹ in ꝯcluſione. ꝯ medium q⁹cūq; intrat ꝯcluſionē.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmū dr ꝙ licet in illa argumētatione sequat aliꝙd silogistice p silogismū expositoriū: nō tamē p silogismū simpliciter qui fit in aliquo modo ⁊ in alia figura. Et est silogismus expositorius cuius medium est singulare singulariter tentum: vt ibi. Sortes est aial Sortes ē risibilis. ꝯ risibile ē aial. Principū regularum ei⁹ ꝙ affirmatiuus est ꝙ cunq; in vno singulari singulariter tēto conueniūt illa inter se cōueniūt. sed principū regularium eius ꝙ negatiuus est. quorū cūq; duorū vnus cōuenit cū vno singulari a quo aliud disconuenit illa inter se discōuenīt. ¶ Ad scōm dr ꝙ ibi nō arguitur ex puris negatiuis: quia maior est vna cōditionalis affirmatiua. nec arguit ꝙ silogismū cat begoricū: sed ꝙ silogismū hypotheticū. scz a tota cōditionali cū positione antecedentis ad positionē cōsequētis. ¶ Ad tertium dicit ꝙ licet propositio vniuersalis sit maioris virtutis in inferēdo cōclusionē ꝙ particularis: nō tamē oportet ꝯclusionem magis assimilari vniuersali: eo ꝙ ipa nō est totalis causa ipsius cōclusionis ⁊ ꝓpinqua. sed particularis ꝓmissa ē cā ꝓpinquior ⁊ imediatior cōclusionis. ¶ Ad quartū dicit ꝙ quādo aliqua ꝓmissarum est negatiua licet extremitates nō primo ⁊ ꝙ se abinuicē separētur: tū bene ex ꝓmissis sequit mediū vna cōiugit cū medio a quo alia sepat. ¶ Ad quintū dicitur ꝙ licet mediū ſm rem includatur in minori extremitate nō tū ſm rem ⁊ vocem simul: ideo nō intrat cōclusionē eo modo quo ponitur mediū in premissis.

Prima figura nouē habz modos Primi quattuor modi ꝯcludūt directe: reliqui vo quinq; ꝯcludūt indirecte. Directe ꝯcludere est maiorē extremitatē ꝓdicari de minori in ꝯclusione. Indirecte ꝯcludere ē minorem extremitatem ꝓdicari de maiori in ꝯclusione. Nota duas regulas quaz prima tm cōuenit prīe figure quo ad quattuor primos modos ⁊ secunde quo ad omnes. Secunda etiaz conuenit tm̄ prime figure quo ad eius quattuor primos modos ⁊ tertie figure quo ad oēs. Prīa regula talis ē. minore existēte negatiua nihil seqtur Secunda regula est. maiore existente particulari nihil seqtur

¶ Postq̄ auctor determinauit de silogismo in generali ponēdo diffinitionem eius ⁊ ostendēdo ex q̄bus ꝓncipijs materialib⁹ ⁊ formalibus cōponit ⁊ ponēdo aliquas regulas generales oībus figuris. hic cōsequēter determiat de ipo in speciali docendo formationē silogismoz in qualibet figura. Et primo docet formare silogismos in ꝑma figura. Cui⁹ ratio est. qz illi silogismi qui sūt ꝑ se de prima figurā sūt pfectores alijs: eo ꝙ in ipsis est mediū positione ⁊ cōiunctione. qua subijcit maiori extremitati ⁊ predicat de minori ⁊ ita cōiugit extremitates inter se. in alijs aūt est solū mediū cōiunctione et nō positione. Et propter hoc etiā auctor determinauit prius de prima figura q̄ de alijs duabus. ꝓmo enumerando suos modos in gñali: postea determinādo de ipsis in speciali.

Primo sciēdū est ꝙ prime figure nouē sunt modi. quattuor directe cōcludētes: ⁊ quinq; indirecte. Quorū sic habet sufficiēcia. Quia mod⁹ est ordinatio duarū premissarū. vel ābe ꝓmisse sunt vles vel ābe particulares. vel maior vlis ⁊ mior particularis. vel ecōtra. Si ābe sunt vles boc est quadrupl'r. vl ambe sūt affirmatiue: ⁊ sic ē barbara ⁊ baralipton indirecte ꝯcludētes. vel ambe negatiue: ⁊ sic nihil seqtur. vel maior affirmatiua ⁊ mior negatiua: ⁊ sic est fapesmo. vel ecōtra maior negatiua ⁊ minor affirmatiua. ⁊ sic habetur celātes ⁊ celarēt. Si ābe sint particulares boc est quadrupliciter vt pri⁹. ⁊ quocūq; mō disponātur semp est ybriatio inutilis. qz ex puris particularib⁹ nihil seqtur. Si maior sit vlis ⁊ mior particularis boc ē ꝙdrupl'r. qz vel ābe sūt affirmatiue et sic sunt darij: ⁊ dabitis: vel ābe negatiue: ⁊ sic nihil seqt. vel maior ē negatiua ⁊ mior affirmatiua: ⁊ sic est ferio. vel maior ē affirmatiua et minor negatiua: ⁊ sic iterū nihil seqt. Si vero maior sit particularis ⁊ mior vlis boc ē ꝙdrupl'r vt pri⁹ ⁊ quocūq; mō disponāt semp ē ybriatio inutilis nisi quando maior est affirmatiua ⁊ minor negatiua: sicut est frisesomoz.

Secūdo sciēdū ē ꝙ baralipton. eclantes. ⁊ dabitis nō distinguit a tribꝰ ꝓmis mōis essētialiter ꝑtū ad dispōem duarū ꝓpositionū in ordine q̄litate ⁊ quātitate qz cadē est ordinatio ꝓmissarū in barbara et in baralipto. ⁊ sic in alijs. sz distinguit ab ipsis accidētaliter ꝑtū ad mōs ꝯcludēdi directe: indirecte. ido aristoteles ꝙ solū distinguit mōs silogismoz ꝑtū ad essētialē distinctionē scz ordine ꝓmissarū nō distinguit illos mōs a tribꝰ ꝓmis Sz doctri⁹ ⁊ petr⁹ hispan⁹ ꝯsiderātes silogismū ꝑtū ad ꝓmissas ⁊ modū ꝯcludēdi posuerūt illos tres modos distinctos ab alijs tribꝰ mōis eo ꝙ cōcludūt indirecte: alij vero directe.

Tertio sciēdum ē ꝙ directe ꝯcludere est maiorē extremitatē ꝓdicari de mīori in ꝯclusione. Et indirecte ꝯcludere ē minorē extremitatē ꝓdicari de maiore in ꝯclusione Cuius rō ē. qz qñ maior extremitas ꝓdicat de minore in ꝯclusione ibi designat directe motū rationis q̄ incipit a maiore extremitate et fit p mediū ad minorē extremitatē. ⁊ deinde cōpat minor extremitas ad maiorē in ꝯclusione. ⁊ intellectus in tali motu cū quenit ad minorez extremitatē directe cōpat eā ad maiorem: ido ibi fit directa cōclusio. sed qñ minor ꝓdicat de maiore designat indirecte motū rōnis. qz designat ꝙ intellectꝰ ꝑmo accipit maiorē cū medio. ⁊ secūdo maiorē cū medio: ⁊ ex hoc reuertit ad maiorē extremitatē āteq̄ vnat ipam cū mīori extremitate: nō vnit mīorē directe et imediate⁹ acceptionē mīoris cū medio. ⁊ hec cā ꝑre ꝯclusio dr directa vel indirecta est gñalis ad oēs figuras

Quarto sciēdū ē ꝙ ꝑ mōs ꝑme figure directe ꝯcludēnt⁹ ponūt due regule. Quarū ꝑma ē ꝙ minore existēte negatiua nihil seqt in ꝑma figura directe. Cui⁹ rō est quia si mīor sit negatiua oportet maiorē ee affirmatiuā. ⁊ ꝯclusionē ē negatiuā, ꝓpter duas regulas pri⁹ positas. ꝯ maior extremitas non distribueret in maiori ꝓpone cū esset ꝓdicatū p positionis affirmatiue. ⁊ tū distribueret in cōclusione: cū esset ꝓdicatū, ꝓpōis negatiue qđ sp distribuit: ⁊ sic argueret a non distributo ad distributū. ⁊ ꝺ ē arguere a positione pticis ad positionē aūtis. qz ñ distributū ē ꝓpis respectu distributi. sic bō ē ꝓpis ad oēm hoiez. Et etiā ibi ponūt dari termini in q̄b⁹dā: vt aial bō equꝰ. ⁊ termini in q̄b⁹ nullus: vt aial bō lapis. ꝯ mīore existēte negatiua nō seqt aliꝙ ꝯclusio directe. Dicitur directe. qz bñ seqt indirecte: vt i fapesmo ⁊ frisesomoz. Secūda rla ē ꝙ maiore existē particulari nihil seqt directe i ꝑma figura. Cui⁹ rō est. quia i ꝑma figura ad ꝯcludēdū directe oportet mīorē ee affirmatiuā vt dictū ē. ⁊ sic medium nō distribueret i mīore cū sit ꝓdicatū mīoris ꝓpōis affirmatiue. nec i maiori cū sit subiectū ꝓpōis particularis. ⁊ sic tenebit particulariter i vtraq; ⁊ poterit vniri ꝑ diuersis tribꝰ ei⁹ cū ambab⁹ extremitatib⁹ ex q̄ vnione nō seqt aliꝙ ꝯclusio nō maiore existē particulari i ꝑma figura nihil sequit directe Sz bñ indirecte: vt i frisesomoz. Et etiā posita maiore particulari possūt reperiri termini in q̄b⁹ oī ⁊ i q̄b⁹ nullus. ⁊ sic ē ybriatio ūtis.

Sed contra ꝓdicta arguit. ¶ Primo sic. Ade ē mod⁹ ybriatio vtilis. sz i ꝑma figura sūt tm̄ q̄tuor cōbinationes vtiles ad ꝯcludēdū directe ⁊ due ad ꝯcludēdū indirecte. ꝯ tm̄ sūt sex modi ꝑme figure ⁊ sic male ponūt nouē. ¶ Scōo sic. Nec maior extremitas ꝓdicat de mīori dicēdo ois bō ē aial sōa ē bō. ꝯ sōa ē aial. ⁊ tm̄ ibi ē idirecta cōclusio cū ibi sit idirecta ꝓdicatio. cui⁹ diffinitio nē hui⁹ qđ ē directe ꝯcludere. ¶ Tertio sic. minor extremitas se bz vt ps respectu maioris. sz ps nō ꝓdicat de toto q̄: nō dicit ee tot⁹. ꝯ indirecte ꝯcludere nō ē qñ mīor extremitas ꝓdicatur de maiori. ¶ Quarto sic. Bñ sequit qđā rōnale currit. ois bō ē rōnal'. ꝯ qđā bō currit. q̄: ex opposito ꝑtis seqt oppositū aūtis vt clare pz intuēti. ꝯ maiore particulari existē aliꝙd sequit directe i ꝑma figura. ¶ Quinto sic. Bñ seqtur oē nō bō ē nō risibile. lapis nō est bō. ꝯ lapis nō ē risibilis. ergo minore existēte negatiua in ꝑma figura aliquid sequitur.

Ad argu. in oppo. Ad ꝓmū dr ꝙ ly i ꝑma figura sunt tm̄ due ybrinatiōes ꝓmo et ꝑ se vtiles ad ꝯcludēdū idirecte tamen sunt plures alie vtiles et cōsequenti ad concludendū indirecte. qr ybrinationes q̄ sunt in tribꝰ mōis ꝓmo ⁊ ꝑ se valēt ad ꝯcludēdū directe ⁊ ex ꝑtis ꝑ conuersionē suaz cōclusionū ad ꝯcludēdū indirecte. vñ ois silogismꝰ cui⁹ ꝯclusio conuerti pōt: pōt ꝯcludere directe ⁊ indirecte Ad scōz dr ꝙ nō dr directa ꝯclusio eo ꝙ sit ibi directa ꝓdicatio: sz qr ibi denotat⁹ directꝰ, pcessꝰ rōnis vt supra dictū ē. ¶ Ad tertiū dr ꝙ ly minor extremitas nō sp dicat ſm rē totū ē maioris: tm̄ bñ dicit ſm modū ꝺ ꝗtū enūciatur de ipa. ⁊ ꝑ sufficit ad ꝺ q̄ ꝓdicet de maiori: qr hec indifferēs est vtrū vere vel false ꝓdicet. ¶ Ad ꝗrtū dr ꝙ ly in illo argumēto seqt ꝯclusio gra materie. s. ꝓpt conuertibilitatē rōnal' ⁊ bois: nō tm̄ gra forme arguēdi q: nō tenet i oīb⁹ termis cū silī forma arguēdi rerēta. vt non seqt qđā aial ē asin⁹ ois bō ē aial. ꝯ qđā bō ē asin⁹. cui⁹ añs sit vera: ꝓis fm̄. ¶ Ad q̄ntū dr ꝙ ibi nō ē formale silis eo ꝙ sōm maior]. s. nō bō ñ ꝓdi-

catur in minore: sed bō ibi p̄dicaℓ iō nō bñ arguiℓ in p̄ma figura. ſz tñ est ibi virtualiter ſillogiſmus mq̄tū ista. lapis nō est bō. ēqualet isti. lapis est nō bō. sed tūc minor erit affirmatiua ⁊ arguitur in darij.

Barbara primi modus ostat ex duab⁹ vniuersalib⁹ affirmatiuis vniuersalē affirmatiuā directe ꝯcludētib⁹: vt omē aial est substātia: ois hō est aial: ergo ois hō ē substātia. Celarēt secūdus mod⁹ ostat ex maiore vniuersali negatiua ⁊ minore vniuersali affirmatiua vniuersalē negatiuā directe ꝯcludētib⁹: vt nullū aial est lapis. omnis homo est animal. ergo nullus homo est lapis.

¶ Postq̄ auct⁹ in generali enūciauit modos p̄me figure. hic p̄cipit in spāli determinat de vno quoq; ipsor⁹. ⁊ p̄mo de modis directe ꝯcludētibus q̄ indirecte ꝯcludētib⁹. ⁊ inter modos directe ꝯcludētes p̄mo determiat de modis vniuersalibus q̄ ō particularib⁹. ⁊ adhuc iter vniuersales p̄mo determinat de modo vniuersali affirmatiuo qm itelligiℓ per barbara q̄ de modo vniuersali negatiuo qui intelligiℓ p celarēt eo q̄ affirmatio p̄cedit negationem.

Primo sciendū est q̄ barbara constat ex duab⁹ p̄positōib⁹ vniuersalibus affirmatiuis maiore ⁊ minore: vniuersalē affirmatiuā directe ꝯcludētib⁹: vt omne aial est substātia. ois hō est aial. ergo ois hō est substātia. ꝑ hāc ista ꝯsequētia q: regulaℓ p dicī de oī. nā q̄cquid p̄dicaℓ de subiecto distributo p̄dicaℓ de quolibet suppposito sumpto sub ipso. ſz i isto ſillogiſmo substātia ⁊ de aiali distributo in maiore. ⁊ hō subsumiℓ sub aiali cū aial enūciaℓ de ipso. ḡ substātia ⁊ de oi hoīe eo modo quo ⁊ de oi aiali in quo icludiℓ ois hō. Aliℓ sic. p̄baℓ q: ꝯsequētia formalis est q̄ tenet in oibus terminis ꝯsimili forma arguēdi retēta. ſz ꝯsequētia facta in barbara tenet in omibus terminis q: nō est dabilis instantia. igitur ibi est cōsequentia formalis

Secundo sciendū ē q̄ inter oēs modos figurarū iste modus ſcz barbara est ꝑfectior simpliciter ⁊ rō ē: q: ē vniuersalis ⁊ affirmatiuus. ſz mq̄tū est vl⁹ ē ꝑfectior oib⁹ alijs particularib⁹. ⁊ mq̄tū ē affirmatiuus est ꝑfectior oibus modis negatiuis. Itē in eo ꝯcludiℓ vl⁹ affirmatiua cōclusio. ſz illa ē difficillima ad ꝯcludendū q: solū in vna figura ⁊ in vno mō p̄t ꝯcludi. ipsa etiñ nō concludiℓ i scōa figura cū ibi ꝯcludaℓ negatiue tñ nec i tertia cū ibi ꝯcludaℓ particulariℓ tñ. nec ꝯcludiℓ i alio mō p̄me figure ab isto p̄cio. iō solum i illo mō ipsa p̄t ꝯcludi. ḡlibz aūt alia cōclusio p̄t plurib⁹ modis ꝯcludi vt in sequentibus apparebit.

Tertio sciendū est q̄ celarēt secundus modus ostat ex maiore vl⁹ negatiua ⁊ minore vl⁹ affirmatiua: vl⁹m negatiuā directe ꝯcludētib⁹. ⁊ p̄baℓ q̄ ista ꝯsequētia sit bona p regulā dicī de nullo: vt arguēdo sic. nullū aial ē lapis. ois hō est aial. ergo nullus hō est lapis. ibi lapis negaℓ in maiori de aiali distributo ⁊ ō quolibet p̄cēto sub ipso: ſz ois hō ponieℓ sub aiali distributo. igiℓ remoueℓ lapis ab hoīe distributo. p̄t etiā ꝑbari p diffinitōem ꝯsequentie formalis: q: tenet in oibus terminis ꝯsimili forma arguēdi retēta.

Quarto sciēdū ē q̄ i isto mō ⁊ i oibus alijs optz medū manere idē cū subijciℓ i maiore ⁊ p̄dicaℓ in minore. ⁊ etiā maiores extremitas dz manere eadē in p̄dicato maioris ꝓpositōis ⁊ in p̄dicato ꝯclusionis. ⁊ minor extremitas in subiecto maioris ⁊ ꝯclusionis. q: si variareℓ in tali ſillogiſmo essent plures termini q̄ tres. Et ꝑm tria dz q̄libet termin⁹ idē manere. p̄cio ꝑm vocē. ſcdo q̄tū ad significatū ita q̄ medū in maiore ⁊ minore p̄t teneaℓ eq̄voce. p diversis significatis: q: tūc nō esset idē termin⁹ sed plures ꝑm rez significatā. tertio debz manere idē q̄tū ad supposita. ꝑ q̄b⁹ accipiℓ: ita q̄ i maiore ꝓpositōe nō teneaℓ p aliq̄b⁹ ſuppositis ⁊ in minore p alijs: ſz semp dz capi p eisdē ⁊ pro equalib⁹: ita q̄ nō magis stricte vel magis ample i vna q̄ i alia p̄missa: ⁊ siℓter de extremitatib⁹. ⁊ p b̄ patz itellect⁹ istor⁹ modor⁹ vlium

Sed contra p̄dicta arguiℓ. Primo sic. nō seq̄tur. oē aial si est rudibile est asinus. ois bō est aial si est rudibilis. ergo ois bō est asinus. ⁊ tñ arguitur in barbara. ¶ Secūdo sic. nō sequiℓ. oē rationale vel irrationale est bō. ois equus est rationalis vel irrationalis. ergo ois equus est homo. ⁊ tñ arguiℓ in barbara. ¶ Tertio sic. Nō sequitur cuiuslibet hois asin⁹ currit. oē rudibile ē asinus ergo oē rudibile currit. q: alīs p̄t eē vera p̄cise exīte falso posito casu q̄ ois hō habebat vnū asinū currentē ⁊ alū q̄escentē. ⁊ tñ arguiℓ in p̄cio mō. q̄ ibi nō est p̄ma formalis. ¶ Quarto sic. nō sequiℓ. nullū viuēs gñabiℓ. ois bō est viuens. ergo null⁹ bō generabiℓ. ⁊ tñ ibi arguitur in celarent ¶ Quinto sic. nullū currens est asinus ois bō p̄ter sortē currit. ḡ null⁹ bō p̄ter sortē est asin⁹. nō seq̄tur q: ꝯclusio est falsa cuz dicat sortē eē asinū. ⁊ p̄missē sūt ve. ⁊ tñ ibi arguiℓ in celarēt. igiℓ in ipo nō est p̄ma formalis.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dicī q̄ ista maior. oē aial si ē rudibile ē asin⁹. p̄t eē ꝯditionalis vel de conditionato extremo si sit ꝯditionalis ibi nō ē bon⁹ ſillogiſm⁹ in p̄mo mō q: ex ypotheticis nō fit bon⁹ ſillogiſm⁹ cathegoricus. si vo maior sit cathegorica tūc illa ꝯditio si est rudibile p̄t referri ad subiectū. ⁊ sic maior est falsa ⁊ sequiℓ cōclusio ⁊ sensus ei⁹ est. de quocūq; est vez dicere q̄ est aial si est rudibile ē verū dicere q̄ est asinus. vl⁹ illa ꝯditio refertur ad p̄dicatū. ⁊ tunc maior est va ⁊ male sumiℓ in minore. q: illa ꝯditio nō debet sumi cū medio i p̄dicato minoris cū nō poneret ad medū i subiecto maioris. iō ibi nō arguiℓ in primo modo ¶ Ad scōm dr. q̄ illa maior oē rationale vel irrōnale est bō p̄t esse disiūctiua ⁊ sic est vera: ſz nō est ibi ſillogiſm⁹ cathegoric⁹ vel p̄t eē de disiūcto subiecto ⁊ hoc duplr. q: vel distribuiℓ illud totū disiunctū rōnale vel irrationale: ⁊ sic ē bonus ſillogiſmus: sed maior est falsa sicut cōclusio. vel distribuiℓ tñ prima ps disiūcti. ſ. rōale ⁊ tūc est vera. ⁊ tunc nō bene arguiℓ. q: in plus est p̄dicatū maioris q̄ subiectū distributū i maiore. ¶ Ad tertiū dr. q̄ ibi male subsumiℓ. quia subsumiℓ sub asino q̄ nō distribuiℓ in maiore ⁊ nō subsumiℓ sub hoīe q̄ est subiectū distributionis maioris: sic ergo deberet subsumi. cuiuslibz hois asin⁹ currit. oē risibile est hō. ḡ cuiuslibet risibilis asin⁹ currit ¶ Ad quartū dr. q̄ ibi arguiℓ a min⁹ amplo ad mag⁹ amplū cū distributione magis āpli ex pte hois q̄ in minore solus distribuiℓ. p hoīb⁹ p̄ntib⁹ ad quos restringiℓ p vbū p̄ntis tpis ⁊ in ꝯclusiōe distribuitur. p p̄ntibus ⁊ futuris ad quos āpliaℓ p illud verbū futuri tpis generabiℓ. ¶ Ad q̄ntū dicī q̄ in illo ſillogiſmo male ꝯcludiℓ. q: hec dictio p̄ter non excipit sortē in cōclusione ab eodē predicato sicut in minore. nec est eadē dispositio subiecti in affirmatiua ⁊ negatiua. ideo sic debet concludi ergo nullus hō alius a sorte est asinus.

Darij tertij mod⁹ ostat ex maiore vl⁹ affirmatiua ⁊ minore ꝑticulari affirmatiua ꝑticularē affirmatiuā directe cōcludētibus. vt oē aial est substātia. q̄dā hō est substātia. ergo quidā hō est aial. Ferio quarti mod⁹ ostat ex maiore vl⁹ negatiua ⁊ minore ꝑticulari affirmatiua ꝑticularē negatiuā directe concludētibus. vt nullum aial est lapis. quidā homo est aial. ergo quidaz homo nō est lapis

¶ Postq̄ auct⁹ determinauit supius de mōis vl⁹ibus p̄me figure directe ꝯcludētib⁹. hic p̄cipit determinat de modis ꝑticularib⁹ directe ꝯcludētib⁹. ſ. ō darij ⁊ ferio. ⁊ p̄mo diffinit darij eo q̄ est affirmatiu⁹ ⁊ alter negatiu⁹ dicens. Darij tertij⁹ modus p̄cie figure ostat ex vl⁹ affirmatiua maiore ꝑticulari affirmatiua minore ꝑticularē affirmatiuā directe ꝯcludētib⁹. vt oē aial currit. quidā hō est aial. ergo quidā hō currit. ⁊ ꝓbatur hoc mō p̄ia p regulā. ſ. dicī de omni q: in isto ſillogiſmo currit de subiecto. ſ. de aiali distributo ō. igitur ō de quolibet contento sub ipo. sed alīq̄s hō cōtineℓ sub aiali. ḡ de ipo p̄dicatur currit. Et posset etiā ꝑbari p diffinitōem p̄cie formalis sicut dictū est de alijs modis.

Primo sciendum est q̄ ad debite ſillogizandū in darij oportet q̄ termini debite accipiāt⁹: sic q̄ nō fiat variatio termin⁹ reiterādo extremitatē i ꝯclusiōe vel i reiteratōe medij in p̄missis. ⁊ p talē cōsiderationem circa terminos poterūt cognosci multi paralogiſmi que fiunt appenter ꝑm istū modum: certam inspiciendū est ad p̄missas ⁊ q̄ ille debite disponātur: ita q̄ ibi sint due cathegorice tñ tam q̄ principales premisse: quia ſillogiſmus cathegoricus solum cōponitur ex ꝓpositionibus cathegoricis. ⁊ si in aliquo ſillogiſmo sint plures premisse q̄ due optz ipsum resoluere primo ad duas propositiones que sint p̄ncipales ei⁹ p̄misse. ⁊ ex p̄mis ad tres terminos ad videndū vtz de

Secundo debite formeℓ i isto vl⁹ i alijs sciendū est q̄ ferio quarti⁹

modus prime figure ꝓstat ex vli negatiua maiori ꝑticulari affirmatiua mīori ꝑticularem negatiuā ꝯcludētib⁹ directe. vt nullus aīal ē lapis q̄dā hō est aīal. q̄ q̄dā hō nō est lapis. ꝛ ꝓbat ꝑ regulā ꝑ dici de nullo. q: ibi lapis negat de aīali distributo. ergo nihil est sumere sub animali a quo non remoueat lapis. ꝛ q: hō sumitur sub animali: ideo lapis remouetur ab ipso.

Tertio sciendū est ꝙ isti duo modi ꝑticulares sunt ꝑfecti ꝛ q̄tuz ad necessitatē cōcludendi ꝛ q̄tū ad euidentiā ipsorū q: immediate regulātur ꝑ dici de omni ꝛ dici de nullo. ꝛ q̄tum ad illā ꝑfectionē non bīnt ꝑfici ꝑ alios modos: sed tm̄ q̄tum ad q̄titatem modi vles sunt ꝑfectiores aliquo mō. Et si negek cō sequētia istoz modoz pōt aliquo mō ꝓbari reducēdo ipos ad modos vles hoc mō. q: darij reducit ꝓio ad camestres in scōa figura capiēdo ꝺictorū cōclusionis sue cū maiore inferēdo oppositū ꝯtradictorij minoris. vt arguēdo in darij. omnis hō est aīal. quoddaz risibile est hō. ergo quoddā risibile est animal. reducit sic ad camestres. omnis hō est aīal. nullū risibile est animal. ergo nullū risibile est hō. ꝛ etiā ferio reducit ad celare vel camestres. ꝛ q: illi mōi itrū reducūtur ad celarēt ꝑ cōuersiōes. iō isti mōi ꝑticulares ex cōsequenti ꝑnt reduci ꝛ ꝓbari ꝑ vles. Et nō reducūt isti mōi ad modos scōe figure vt ibi perficiātur vel vt ibi stet eorū reductio: sed vt mediātibus ipsis reducantur ad modos vniuersales prime figure.

Quarto sciendū est ꝙ in istis quattuor modis ꝑme figure taz habitis cōcludūtur quattuor genera ꝓpositionū. s. vlis affirmatiua q̄ cōcludit in barbara. vlis negatiua in celarēt: ꝑticularis affirmatiua in darij: ꝑticularis negatiua in ferio. inter quas vlis affirmatiua est difficillima ad cōcludendū. q: solū in vno mō cōcludit. s. in barbara. deinde vlis negatiua q̄ cōcludit in vno mō in ꝑma figura. sez in celarēt. ꝛ in duob⁹ modis in scōa figura sez in cesare ꝛ camestres. tertio ꝑticularis affirmatiua q̄ cōcludit in vno mō in ꝑma figura. s. in darij. ꝛ in trib⁹ modis tertie figure. s. in darapti. disamis ꝛ datisi. ꝛ quarto ꝑticularis negatiua q̄ facillima est ad cōcludendū. q: pōt cōcludi in vno mō prime figure. s. in ferio. ꝛ in duob⁹ modis scōe figure. s. in festino ꝛ baroco. ꝛ in trib⁹ modis tertie figure. s. in felapton. bocardo ꝛ ferison. sed ecōtra ꝑticularis negatiua difficillima est ad interimēdū: interimit enī ꝑ suā ꝯtradictoriam que est vlis affirmatiua q̄ est facillima ad destruēdū. Et ꝑ hoc pōt haberi ordinatio horum quattuor modoz ꝑme figure directe cōcludētiū

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Nō sequit. omne risibile est animal. tm̄ hō est risibilis. ergo tā tū hō est animal. ꝛ tm̄ ibi arguit in darij. ergo in ipo nō est ꝓpria formalis ¶ Scōo sic. hic bn̄ arguitur in darij. omne individuū alicuius spēi est asinus. sortes est individuū alicuius spēi. ergo sortes est asin⁹. ꝛ maior ꝓbatur. q: omne individuū asini est asinus. ergo omne individuum alicuius speciei est asinus. ꝛ tm̄ in ꝑmo silogismo nō est bona ꝓpria. ergo ꝓtra tertiū modū ¶ Tertio sic. Nō sequitur. oē currēs est asinus. aliquis hō pōt esse currens. ergo aliqs homo pōt esse asinus. ꝛ tamen arguit ibi ꝑm tertium modum. ¶ Quarto sic. nō sequit: nullū animal est spēs hominis est aīal. ergo hō non est spēs: ꝛ tm̄ ibi arguitur in ferio ¶ Quinto sic. nō sequitur. nullus denarius valet albū. quidā francus valet denarū ergo quidā francus nō valet albū. ꝛ tamē ibi arguitur in quarto mō. ergo nō est consequentia formalis.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū ustorum ꝺr: ꝙ ibi male cōcludit eo ꝙ in minori hec dictio tm̄ excludit aīal respectu risibilis negando ipsum ab oibus alijs ab hoīe ꝛ in ꝯclusione excludit respectu aīalis negādo animal ab omnibus alijs ab hoīe. Et sic ibi arguit a negatione inferioris ad negatōem supioris. ꝛ cōmittit fallacia cōsequētis. sz debet cōcludi nō ponendo dictionē excluſiuā in ꝯclusione ¶ Ad scōm ꝺr: ꝙ ibi bene arguit in darij. sed maior illius silogismi est falsa. s. omne individuū alicuius spēi est asinus. ꝛ ad ꝓbationē eius ꝺr ꝙ ibi arguit ab inferiori ad superius cū distributione superioris. q: individuū asini se habet vt inferius ad individuū alicuius spēi. ideo nō sequit. oē individuū asini est asinus. ergo oē individuū alicuius speciei est asinus ¶ Ad tertiū ꝺr ꝙ ibi male arguitur. q: subiectū maioris. s. currens non est ꝑdicatum minoris. sed potēs esse currens ꝑdicatur in minori. ideo ibi non sunt tres termini tm̄ imo quattuor. ¶ Ad quartū dicit ꝙ in illo argumēto homo tenet in minore ꝑ suppositis ꝛ in cōclusione ꝑ natura cōi. iō variat mīor extremitas ꝛ non sunt tres termini tm̄ nec debite arguit ¶ Ad q̄tū ꝺr ꝙ ibi nō bn̄ arguitur. q: nō est idē subiectū maioris ꝛ ꝑdicatū minoris q: denarius subijcit in maiori. ꝛ valēs denarium ꝑdicat in mīori. iō nō arguit in quarto modo

Baralipton q̄rtus modus cō

stat ex duabus vlibus affirmatiuis ꝑticularē affirmatiuam indirecte cōcludētibus. vt oīne aīal est substantia. omnis hō ē animal. ergo q̄daz substantia est hō. Et reducit ad primum modū ꝑme figure ꝑ ꝯuersionē ꝯclusionis ꝑ accidēs Celātes sextus modus cōstat ex maiore vli negatiua ꝛ minore vniuersali affirmatiua vniuersalē negatiuā indirecte ꝯcludētibus: vt nullū aīal est lapis. oīs hō est aīal. ergo nullus lapis ē hō. Et reducit ad scōm modū ꝑme figure ꝯclusionē ꝯuersa simpliciter Dabitis septimus modus cōstat ex maiore vli affirmatiua ꝛ mīore ꝑticulari affirmatiua ꝑticularē affirmatiuā indirecte ꝯcludētib⁹: vt oē aīal ē substantia. q̄dā hō ē aīal. g⁹ q̄dā substantia est homo. Et reducitur ad tertium modum ꝑme figure ꝯclusione ꝯuersa simpliciter.

¶ Postq̄ auctor determinauit de modis prime figure directe cōcludētib⁹. hic ꝑtr determinat de mōis indirecte ꝯcludētib⁹ ꝛ ꝓio de baralipton ꝺicēs sic. ꝙ baralipton cōstat ex maiori vli affirmatiua ꝛ mīori vli affirmatiua ꝑticularem affirmatiuā indirecte ꝯcludētib⁹. ꝓbat ꝙ in isto mō sit ꝑtia bona ꝛ formalis reducēdo ipm ad barbara ꝑ ꝯuersionē ꝑ accidēs ꝯclusiōis de barbara. q: quicqd sequitur ad ꝑtis bone ꝑtis. sequit ad totū. sz ad cōclusionē ꝑmi modi q̄ ē vlis affirmatiua sequitur ꝑticularis affirmatiua conuertēs eius. ergo illa ꝑticularis affirmatiua sequit indirecte ad ꝑmissas de barbara. ꝛ q: ille ꝑmisse sunt ꝑmisse i baralipton. iō ex ipis i baralipton debuit inferri ꝑticularis affirmatiu indirecte qđ faciliter videt ꝑ exēpla. Et reducitur iste mod⁹ ꝑ impossibile ad celarēt capiēdo ꝺictorū ꝯclusionis de baralipton. ꝑ maiori de celarēt seruādo maiorē de baralipton. ꝑ mīore inferendo cōuersam ꝑtrarie minoris de baralipton ad quam sequitur contradictoria minoris per conuersionem per accidens.

Primo sciendū est ꝙ reducere vnū modū ad aliū est oīndere euidentiā ꝑtis vnius modi ꝑ aliū ad quē reducit sed ꝑ hoc ꝙ ꝯclusio de barbara infert ꝑ cōuersionē cōclusionē ꝑ baralipton oīndit euidentia mōi cōcludēdi de baralipton: ꝛ nō oīndit euidentia ꝑmi modi. iō ꝑ hoc baralipton reducitur ad ꝑmū modū ꝛ nō ecōuerso. etiā capiēdo oppositū cōclusionis sue cū maiore ad inferendū oppositū mīoris in celarēt oīndit sua necessitas cōcludēdi ꝑ illā regulā. q̄cūqz ex opposito ꝙlibet infert oppositū alterius ibi ē bona ꝓpria. sed ex opposito cōclusionis de baralipton cū vna ꝑmissarum infert in celarēt oppositum alterius ꝑmisse. ideo per hoc probatur sufficienter.

Secundo sciendū est ꝙ celātes sextus mod⁹ cōstat ex vli negatiua maiore ꝛ mīore vli affirmatiua vez. negatiuā indirecte ꝯcludentib⁹. Et reducit ad celarēt ꝑ ꝯuersionē simplicē ꝯclusionis de celarēt. q: ad illā ꝯclusionē sequit ꝑ cōuersionē simplicē vlis negatiua ꝯuertēs. ut⁹. ergo illa vlis negatiua sequit ad ꝑmissas de celarēt. ꝛ ille sunt ꝑmisse in celātes. g⁹ debuit ꝯcludi indirecte vlem negatiuā. ꝛ nō tm̄ oīnderet euidētia ꝑ cōuersionē cōclusionis de celantes: sed magis oīnderet ꝙ ad duas eius ꝑmissas sequit cōclusio de celarent ꝛ magis ꝓbaret scōs mod⁹ q̄ sext⁹. Sed ꝑ impossibile iste mod⁹ reducit ad darij capiēdo cōtradictoriū sue ꝯclusiōis ꝑ mīore ꝛ mīorē ei⁹ ꝑ maiorē ad iferēdā ꝯuersaz ꝺictorie maioris ei⁹ ad quā sequit ꝺictoria minoris eius. vt facto isto silogismo in celārēt. nullū animal est lapis oīs hō est aīal. g⁹ null⁹ lapis est hō. arguit in darij. oīs hō est aīal. quidā lapis ē hō. g⁹ q̄dā lapis est aīal. ꝛ ad istā sequit q̄dā aīal est lapis quē ꝺictoria maioris ꝑmi silogismi

Tertio sciēdū est ꝙ dabitis septim⁹ modus ꝓstat ex vli affirmatiua maiore ꝛ ꝑticulari affirmatiua mīore ꝑticulares affirmatiuā indirecte ꝯcludētib⁹. ꝛ ꝓbat reducēdo ipm ad darij ꝑ cōuersionem simplicem con

clusionis de darij. ad quā cōclusionē sequit̄ pticularis affirmatiua cōuertēs eius: t illa cōclusio sequit̄ ad p̄missas de dabitis q̄ sūt in darij ergo p easdē p̄missas bene inferr in dabitis p̄ticularis affirmatiua indirecte q̄ est cōuertens conclusionis de darij. Et p impossibile iste modus reducitur ad celarēt accipiēdo ꝺ̄dictoriuz cōclusionis ei⁹ pro maiore t maiorē ei⁹ pro minore inferendo cōuersam contradictorie minoris ei⁹: vt faciliter pateat p exēpla videri.

Quarto sciēdū est q̄ ix sint tres modi indirecte ꝓcludēres correspōdētes tribꝰ modis p̄mis directe ꝓcludētibus t cōpositi sint ex eisdē p̄missis sicut ipsi. tñ nullus est modꝰ correspōdēs quarto mō scz ferio qui fiat ex eisdē premissis cū eo. Et rō habetur p regulā Boetij q̄ ois silogismus inferēs conclusionē que potest cōuerti pōt inferre indirecte cōuertentē ei⁹ t ecōtra. silogismꝰ inferēs cōclusionē que nō pōt cōuerti non pōt inferre indirecte aliquā ꝓclusionē. sed ꝓclusiōes in tribꝰ p̄mis modis possūt bene ꝓuerti. ideo illi tres modi possūt indirecte cōcludere. sed ꝓclusio de ferio cū sit pticularis negatiua nō pōt ꝓuerti i terminis nec simpliciter nec p accidēs. ideo p̄misse de ferio nō inferūt aliq̄ ꝓclusionē indirecte. ideo nō ē aliq̄s modus indirecte cōcludēs quemēs ferio in p̄missis. t p hoc pz intellectus istoz mōz correspōdētiū tribꝰ p̄mis modis.

Sed contra p̄dicta arguit̄. Primo sic. Oēs modi p̄me figure sūt pfecti cū immediate regulētur p dici de omni vel p dici de nullo. ergo vnꝰ nō reducitur ad aliū. ergo male ꝺ̄: q̄ baraliptō reducitur ad barbara. Secꝺo sic. Nō sequit̄. omne albū est accidēs. ois bō est albꝰ. ergo q̄ꝺā accidēs ē bō. t tñ arguit̄ in baraliptō. q̄ in illo modo nō est bona ꝓsequētia.. Tertio sic. Modus est ordinatio duaꝝ p̄missarū in debita qualitate t quātitate. sed in celārtes est eadē ordinatio premissarū in debita qualitate t q̄ntitate. t etiā est eadē quātitas ꝓclusionis sicut in celarent. q̄ iste modꝰ nō distinguitur a celarent nec ad ipm reducit̄. Quarto sic. Nullū currens est bō. suppositio q̄ nullꝰ bō existat. omne aial est currēs. q̄ nullꝰ bō est aial. t tamē ibi arguit̄ in celārtes. q̄ in eo nō est bona cōsequētia. Quinto sic. Nō seqūtur oē aial est mduplicatiuū aliq̄ꝺ genus est aial. ergo aliq̄ꝺ mduplicatiuū ē genus. t tamen arguitur in dabitis. ergo in ipso non est bona cōsequentia.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū ꝺicitur q̄ ix oēs modi p̄me figure sint pfecti q̄tuz ad subscriptionē. nō tñ q̄tū ad modū ꝓcludēdi quia indirecte ꝓcludūt. es nō bñt euidentē modū ꝓcludēdi. sed bene habent euidētes p reductionē ad alios mōs. Ad secm ꝺ̄: q̄ albū in maiore cuiusliꝫ silogismi accipit̄ p̄m se ex parte qua differt ratione a suo subiecto. t in minore capitur p respectū ad suū subiectū in q̄tuz ꝺicit esse accidētale ei⁹. t ideo accipit̄ medium sub diuersis respectib⁹. t vt diuersa sibi accidūt. ido media diuersak in duabꝰ p̄missis. t ibi cōmittit fallacia accidētis. Ad tertiū ꝺicit̄ q̄ ix celantes nō distinguūt essētialiter a secūdo mō q̄tuz ad dispōem premissaꝝ: tamē accidētaliter q̄tū ad modū ꝓcludēdi distinguit̄ ab ipo vt ꝺictuz est prius. Ad quartū ꝺicit̄ q̄ in illo silogismo bomo in p̄dicato maioris stat p boibus existētibus tm. t in ꝓclusione stat tam pro existētibus q̄ pro nō exīt̄ib⁹. eo q̄ nō subiicit̄ cū aliquo accidētali cōtrahēte ipm ad suppositā existentia sicut in maiore. Ad quintū ꝺ̄: q̄ in illo silogismo aial in subiecto maioris accipit̄ pro suis suppositis. t in p̄dicato minoris supponit p natura cōi. ideo ibi fit variatio medij in duabꝰ p̄missis. t nō bñ arguit̄ nec sūt tres termini tm.

Fapesmo octauꝰ modꝰ cōstat ex maiore vniuersali affirmatiua. t minore vniuersali negatiua. pticulare negatiuā cōcludētibꝰ indirecte: vt oē aial ē substātia. nullꝰ lapis est aial. ergo q̄ꝺā substātia nō ē lapis. Et reducit̄ ad quartū modum primę figure maiore quersa per accidēs t minore simplr t p trāspositionē p̄missaꝝ. Friseſomorū nonꝰ modꝰ cōstat ex maiore pticulari affirmatiua. t minore vlī negatiua. pticulare negatiuā indirecte ꝓcludētibꝰ: vt q̄ꝺā aial est substātia. nullus lapis est animal. ergo q̄ꝺā substātia nō ē lapis. Et reducitur

ad quartuꝫ modū prime figure maiore t minore quersis simplr t p trāspositōem p̄missarū

Postq̄ auct⁹ determiauit de modis p̄me figure indirecte ꝓcludētibꝰ conuenientibꝰ in p̄missis modis directe ꝓcludētibꝰ. hic p̄cedit determinat de modis indirecte ꝓcludētibꝰ differentibꝰ in p̄missis a modis directe ꝓcludētibꝰ. s. fapesmo t friseſomoꝝ. t q: fapesmo est modꝰ vlis alter vero est pticularis. ido auct⁹ p̄us determiat de ipo dicēs. Octauus modꝰ. s. fapesmo cōstat ex vli affirmatiua maiori t vli negatiua minori particularē negatiuā cōcludētibꝰ indirecte. Et reducit̄ ad ferio maiore ꝓuersa p accidēs. t minore simplr facta trāspōe p̄missaꝝ. Et pbat̄ p̄na hmōi p illā regulā. quicq̄d sequit̄ ad p̄nis bone p̄ntie sequit̄ ad aīs eius. sed ad p̄missas de fapesmo facta cōuersione p̄missaꝝ cū trāspōe ipsarū sequūtur p̄missę de ferio. t ad illas premissas sequit̄ particularis negatiua. ergo cōclusio illa sequitur ad premissas de fapesmo. ergo i illo

Primo mō est bona cōsequentia.

Sciendū est q̄ p impossibile fapesmo pōt reduci ad barbara capiēdo ꝺ̄dictoriuz sue ꝓclusionis. p maiore t maiorē ei⁹. p minore inferēdo ꝓuersaz ꝺ̄dictorie minoris ad quā sequit̄ illa ꝺ̄dictoria. vt arguēdo sic i fapesmo. ois bō est aial. nullꝰ ipse ē bō. ergo q̄ꝺā aial nō est lapis. t sic arguit̄ in barbara. oē aial est lapis. ois bō est aial. q̄ ois bō est lapis. ad quā sequitur p cōuersionē p accidēs. q̄ꝺam lapis est bō. que ē ꝺ̄dictoria minoris. t pōt etiā reduci ad celarēt capiēdo ꝺ̄dictoriā cōclusionis. p minore t minorē. p maiore inferēdo cōuersaz oppositi maioris. vt p̄supposito silogismo facto i fapesmo arguit̄ sic in celarēt. nullꝰ lapis est bō. oē aial est lapis. sequitur q̄ nullū aial ē bō. ad quā p ꝓuersionē p accidēs sequit̄. quꝺā bō non est animal

Secundo sciendū est q̄ nonus modus. s. friseſomoꝝ constat ex pticulari affirmatiua maiore t vlī negatiua minore pticularē negatiuā cōcludētibꝰ indirecte. t reducit̄ ad ferio maiore t minore cōuersis simplr t facta trāspositōe p̄missaꝝ. p hoc. pbat̄ q̄ fit in eo bona p̄na. q: ad p̄missas ei⁹ sequunt̄ p cōuersionē cū trāspositōe p̄missaꝝ p̄misse de ferio p quas p̄missas sequtur particularis negatia ꝓclusio. ergo eadē sequit̄ ad p̄missas de friseſomorū. vt arguēdo sic. q̄ꝺā bō est aial. nullꝰ lapis est bō. ergo q̄ꝺā aial nō est lapis. cōuertēdo simplr t trāsponēdo p̄missas sic arguitur i ferio. nullus bō est lapis. q̄ꝺaz aial est bō. iste premisse sequūtur ad alias premissas t sequitur quoddam animal non est lapis.

Tertio sciendū est q̄ iste vltimꝰ modus pōt p impossibile reduci ad celarēt capiēdo ꝺ̄dictoriū cōclusionis. p minore t minorē loco maioris inferēdo ꝓuersaz oppositi maioris. vt arguēdo sic. quꝺā homo ē aial. nullꝰ lapis est bō. ergo q̄ꝺā aial nō est lapis. t sic arguēdo in celarēt. nullꝰ lapis est bō. omne aial est lapis. ergo nullū aial est bō. ad quā sequitur iterū p cōuersionē: nullus bō est aial que ē ꝺ̄dictoria p̄me maioris. t pōt reduci ad darij capiendo ꝺ̄dictoriū cōclusionis. p maiore t maiorē. p minore inferendo conuersam ꝺ̄dictorie minoris ad quā sequitur illa contradictoria.

Quarto sciēdū est q̄ fapesmo t friseſomorum valēt in q̄libet figura ad cōcludendū pticularē negatiuā indirecte. et q: reperiūt in oībus figuris. Aristo. determiat de ipis postq̄ docuit formatōes silogismoꝝ in tribꝰ figuris. aliter tñ reperiūt in p̄ma figura et in alijs: q: q̄ medū subiicit in vna p̄missarū t p̄dicat in alia sunt in p̄ma figura. t cū predicatur in vtraq; sunt in scōa figura. t q̄ subiicitur in vtraq; sunt in tertia figura. t q: p priꝰ reperiūtur in prima figura q̄ in alijs: ideo quodāmō appropriātur p̄me figure. Rōne cuius cōuenit a Petro hispano enūerātur iter modos p̄me figure. nec tñ negat q̄n reperiant in alijs

Sed contra predicta arguit̄. Primo sic. in oī silogismo cōclusio ꝺz eē similis alicui p̄missaꝝ. sz pticularis negatia nō est similis alicui p̄missaꝝ de fapesmo cū ambe sint vlēs. q̄ male ꝺ̄: q̄ ibi ꝓcludit̄ pticularis negatiua. Secꝺo sic. p̄misse ꝺ̄ fapesmo maiorē ꝓuenientia bñt cū p̄missis de celarēt q̄ cum p̄missis de ferio. ergo magis debēt reduci p cōuersionē ad celarēt q̄ ad ferio. t sic male ꝺ̄: q̄ reducit̄ ad ferio p cōuersionē. Tertio sic. friseſomoꝝ est cōbinatio inutilis. q: ibi sunt ꝺabiles termini in quib⁹ oī. t in q̄bus nulli ergo male ponit̄ ille modꝰ. Quarto sic. in oī silogismo ꝺz fieri subsumptio. sz in friseſomoꝝ nulla fit subsumptio. q: maior est pticularis: t sub particulari nihil est sumere. etiā subsumptio fit affirmādo subiectū pri⁹ distributū ꝺe aliquo inferiori eius q̄ nō fit ibi cū minor sit negatia ergo ibi nō est bonꝰ silogisꝫ. Quinto sic. isti duo vltimi modi solū differūt in q̄ntitate maioris p̄misse t nō in cōclusiōe nec in mō ꝓcludendi. sed q̄titas cū se teneat ex pte materie nō variat spēm: ido ꝓpositio particularis t vlis nō ꝺif-

ferūt spēcie. ergo isti duo modi ꝑm spēm nō di
stinguntur inter se

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmū dr ꝙ
licz in omni illogismo ꝓclusio debeat esse sīlis
alicui ꝓmissaꝝ in ql̄itate. nō tñ in ꝙntitate sicut
ptz in darapti. etiā silitudo, ꝓpter non attendit
ex pte ꝙntatis. sz equalitas vl̄ mēqlitas ¶ Ad
scām dr ꝙ lz fapesmo t celarēt magis cōuenīt
in ꝙntitate suaꝝ ꝓmissarū ꝙ fapesmo t ferio tñ
ꝓmisse de celarēt nō ꝑsit sequi p cōuersionē ad
ꝓmissas de fapesmo eo ꝙ maior q̄ est vl̄is affir
mativa nō pōt cōuerti simplr in vl̄em: sz solū
p accidēs in ꝑticulārē. t sic ad istas ꝓmissas be
ne sequūtur ꝓmisse quarti modi. ¶ Ad tertiz
dr ꝙ cōcludēdo directe in frisesomorū darent
terminū in quib⁹ omni t in q̄bus nulli. t silr in
fapesmo. nū ꝙ tñ darētur ꝓcludēdo indirecte.
t isti modi solū valēt ad ꝓcludendū indirecte.
¶ Ad quartū dr ꝙ lz i frisesomoꝝ formalr nō
fiat subsumptio. tñ ibi fit virtualit in ꝙntum in
ꝓmissis ei⁹ virtualiter includūtur ꝓmisse de fe
rio q̄ sequūtur ad ipas in quibus fit debita sub
sumptio ¶ Ad q̄ntū dr ꝙ lz ꝙntas non variet
spēm, ꝓpositōis. tñ bene variat spēz silogismi
vel modi eius. q: variata ꝙntitate est alia or di
natio premissarum in debita qualitate t ꝙntita
te. ideo isti duo modi spē ab iuicē distinguntur.

Equitur de scda figura cui⁹ tales dant regule In scda figura maiore existēte ꝑticulari nihil sequit. Itē in secūda figura ex puris affirmatis nihil sequit. Itez in secunda figura semper ꝓcluditur negatiue. Secunda figura quattuor habet modos

¶ Postq̄ supius petrus hyspan⁹ determīauit
de ꝓma figura t modis eius. hic ꝓpr determīat
de secunda figura t de modis eius. Est aūt se
cunda figura qñ mediū predicat in vtraq; pre
missaꝝ. t in tali ordine terminoꝝ medius dicit
primus termin⁹ q: ponitur supra ambas extre
mitates cū predicet de vtraq;. t maior extremi
tas est scds termin⁹ t mediū positione. q: po
nitur sub medio cū subiicit in maiore ꝓpositi
one. t supra minorē cum ꝑdicatur in ꝓclusione
Sed minor extremitas est tertius termin⁹ t vl
timus positione. q: subiicitur medio in mino
re, ꝓpositione. t maior extremitati in conclu
sione. Ex quo patz ꝙ mediū in secunda figura
nō est ita ꝑfecte mediū sicut in ꝓma figura. q̄a
solū est hic mediū cōiunctione t nō positione.
t est ꝑfectius mediū ꝙ mediū tertie figure qđ
subiicitur vtriq; extremoꝝ. t inde est ꝙ mediū
prime figure valet ad concludēdum vl̄ t affir
mative. t mediū secunde figure ad cōcludēdū
negative: sed ꝑticulariter t vl̄. t mediuz tertie
figure ad ꝓcludēdū ꝑticulariē solū affirmatiē.
vel negatiue. t per hoc habetur quare ista figu
ra sic ordinatur.

Primo sciendū est ꝙ ꝓpter silogismoꝝ
bu⁹ figure tres ponūtur regu
le. Prima est ꝙ in secunda figura maiore exīte
ꝑticulari nihil seq̄tur. Cui⁹ rō est. q: in scda fi
gura semp cōcludit negatiue vt infra dicet. er
go si maior eēt ꝑticularis ibi argueret a nō di
stributo ad distributū ex pte maioris extremi
tatis q̄ nō distribueret in maiore, ꝓpositōe cuz
eēt subiectū, ꝓpositōis ꝑticularis. t tñ distribu
eretur in ꝓclusione q: esset ꝑdicatū, ꝓpositōis
negatiue. t sic ex pte ei⁹ argueret a nō distribu
to ad distributū. t inde posset ꝓcedere ꝙ ꝓns
esset falsuz añcedēte exīstente vo. Itē in tali or
dine ꝓpositiōe ꝑt requiri terminū in q̄bus oi. vt aīal
bō. risibile. vt sic arguēdo. qōdā aīal nō est bō.
oē risibile est bō cū illis stat hoc vl̄is. omne risi
bile est aīal. terminū in q̄bus nulli. vt aīal. bō. la
pis. arguendo vt ꝓpus. ergo talis dispositio est
inutilis.

Secundo sciendū est ꝙ secūda regu
la est ꝙ ex puris affirma
tiuis in scda figura nihil sequit. Cui⁹ ratio est
q: ꝓpter vnionē extremitatū in aliquo superio
ri in quo ꝑsit vniri, ꝑ oppositis ꝑtibus eius nō se
quitur vnio extremitatū inter se. vt ꝓpter vnio
nē boīs t equi in aīali nō seq̄tur vnio eoꝝ in
ter se q: ꝑsit in ipso vniri, ꝑ oppositas ꝑtes po
testatis eius. Sed arguēdo ex puris affirmati
uis in secunda figura denotaret vnio extremo
rū in suo supiori tñ. ideo ex tali vnione in tali
bus ꝓmissis nō sequit cōclusio. Itē ibi dabiles
sunt termini in quibus omni. vt animal. bō. ri
sibile. t terminus in quib⁹ nulli. vt animal. homo
equus. igitur talis dispositio est inutilis.

Tertio sciendū est ꝙ tertia regula est ꝙ
in secunda figura semp cōcludit
negatiue. Cui⁹ ratio est. q: vna premissaꝝ in se
cunda figura semp est negatiua. sz si aliqua ꝓ
missarū sit negatiua cōclusio debet esse negati
ua. ideo semp in secunda figura cōcludit negati

ue t etiā in ipa pōt concludi vl̄ t ꝑticulariē. t nō
ql̄is in tertia figura ꝓcludat affirmatiue t ne
gatiue: tñ q: ibi cōcludit solū ꝑticulariter t dif
ficilius est ꝓcludere vl̄em negatiuā ꝙ ꝑticularē
affirmatiuā vt ꝓpus dictū est. ideo nō propter hoc
sequitur ꝙ tertia figura sit perfectior ista licet
in ista concludatur negatiue solum

Quarto sciendū est ꝙ tñ sunt quattu
or modi scde figure quoꝝ suf
ficiētia sic habet. q: ois modus scde figure est
ordinatio duaꝝ ꝓmissaꝝ in quib⁹ idē ꝑdicat. vl̄
ergo ambe ꝓmisse sunt ꝑticulares vel vles. vel
maior vl̄is t minor ꝑticularis vel econtra. Si
ābe ꝓmisse sunt vl̄es b est q̄drupliciter. vel am
be sunt affirmatiē t sic nihil sequit, ꝓpter vnaz
regulā istiꝰ figure. vel ābe sunt negatiē t sic etiā
nihil seq̄tur. vel maior est negativa t minor af
firmativa t sic est cesare. vel cōtra t sic est ca
mestres. Si ābe sint ꝑticulares hoc est quadru
pliciter t quocūq; mō disponant nihil sequit.
si vo maior sit ꝑticularis t minor vl̄is pōt esse
quadrupl̄r t semp nihil sequit. q: maiore exīstē
te ꝑticulari in secunda figura nihil seq̄tur. Si
aūt maior sit vl̄is t minor ꝑticularis hoc est q̄
druplicater. q: vel ābe sūt affirmatiue t sic nihil
sequit. vel ābe negatiue t itez nihil sequitur. vl̄
maior est negatiua t minor affirmativa t sic ē fe
stino. vel cōtra t sic ē baroco. t ꝑ b patent re
gule scde figure t numer⁹ modoꝝ eius in gñali

Sed contra predicta arguit. Dño
sic. mediū q̄ predicat
de vtroq; extremoꝝ ꝑfectius est ꝙ illud q̄ su
biicitur vni t ꝑdicat de alio. q: ꝑdicatū est ꝑfe
ctius subiecto. ergo figura in qua mediū semꝑ
predicat deberet poni prima ¶ Sedo sic. fri
sesomoꝝ valet in qualibet figura vt ꝓpus dictū
est. t tñ in ipo maior est ꝑticularis. ergo in scda
figura maiore exīte ꝑticulari aliquid sequitur.
¶ Tertio sic. quecūq; vni tertio sunt eadez illa
inter se sunt eadē t inter se cōuenīūt. sz arguēdo
ex puris affirmatiuis in scda figura denotatur
extrema eē eadez vni tertio. s. medio. ergo per
hoc seq̄tur ꝙ extrema inter se cōuenīūt. t sic ex
puris affirmatiuis in scda figura aliqđ sequit.
¶ Quarto sic. bene seq̄tur in scda figura. aliqō
aīal est sortes. aliqs bō est sortes. ergo aliquis
bō est aīal. t tñ ibi cōcludit affirmatiue. q̄ in se
cūda figura nō sp cōcludit negatiue ¶ Quinto
sic in cesare t camestres sunt eedez ꝓmisse scilz
vlis affirmativa t vlis negativa. sed mōi distin
guūtur ex parte ꝓmissarum. ideo illi modi non
sunt distincti t sic non sunt quattuor modi secū
de figure.

Ad argumenta in oppositum.
Ad primū ista
rū dr ꝙ lz mediū qđ predicat vtrobiq; sit per
fectius ꝑm se ꝙ illud qđ subiicit t predicat. tñ
nō est ꝑfectius in rōne medij. ideo mediuz prime
figure ꝑfectius est ꝙ mediū scde figure. ¶ Ad
scām dr ꝙ lz in frisesomoꝝ in scda figura ma
iore existēte ꝑticulare aliqđ sequat indirecte nō
tñ directe ¶ Ad tertiū dr ꝙ quecūq; sunt eadē
vni tertio t simplr in actu inter se sunt eadē. sz
illa q̄ sunt eadē solū vni tertio supiori t in potē
tia nō sunt eadē inter se. t arguēdo ex puris af
firmatiuis in scda figura denotāt aliq̄ solum
eē eadez cū suo supiori in quo cōuenīūt in poten
tia tñ ¶ Ad quartū dr ꝙ ibi sequit aliqđ gratia
materie eo q: mediū est singulare vnū singulari
ter tentū. tamen ibi non sequit aliquid formali
ter t per silogismū perfectum. ibi enim est silo
gismus expositorius qui bene valet in secunda
figura affirmatiue ¶ Ad quintum dicitur ꝙ li
cet in cesare t camestres materialiter sint eedē
premisse. non tamen sunt eodem modo dispositē.
t modi distinguntur ex parte rationis et di
spositionis formalis suarum premissarum. ideo
illi modi specie ab inuicem distinguntur.

Cesare primus modus ꝙstat ex maiore vl̄i negatiua et minore vl̄i affirmatiua vl̄em negatiuā directe ꝓcludēte tib⁹. vt nullus lapis est aīal. ois bō est aīal. ergo nulli⁹ bō est lapis. Et reducitur iste mod⁹ ad scām modum prime figure maiore cōuersa simplr. Camestres scds modus ꝙstat ex maiore vl̄i affirmatiua t minore vl̄i negatiua vl̄em negatiuā directe ꝓcludēte tibus. vt ois bō est aīal. nullus lapis est aīal. ergo nullus lapis est bō. Et reducit iste mod⁹ ad secundū modum prime figure minore t ꝓclusione cōuersis sim

pliciter ⁊ per trāſpoſitionē pre
miſſaꝝ. Feſtino tertiꝰ modus
cōſtat ex maiore vl'i negatiua
et minore pticulari affirmati
ua.pticularē negatiuā directe
cōcludētibꝰ: vt nullꝰ lapis ē ani
mal.q̄dā hō eſt aīal. ergo q̄daꝫ
hō nō eſt lapis. Et reducit' iſte
modꝰ ad quartū modū prime
figure maiore cōuerſa ſimpl'r
Baroco quartꝰ modꝰ cōſtat ex
maiore vniuerſali affirmatiua
et minore pticulari negatiua.
pticularē negatiuā directe cō
cludētibꝰ: vt oīs hō eſt aīal. q̄dā la
pis nō eſt aīal. ergo q̄daꝫ lapis
nō eſt homo. Et reducitur ad
primū modū prīe figure p im
poſſibile. Reducere aūt p impoſſi
bile eſt ex oppoſito cōcluſionis
cum altera premiſſaruꝫ infer
re oppoſitū alterius premiſſe.
Sumatur enim oppoſitū cō
cluſionis: ſcilicet omnis lapis
eſt homo: cū maiore hiꝰ quar
ti ſcilicet cuiꝫ iſta omnis homo
eſt aīal. ſic arguetur. oīs hō eſt
aīal. omnis lapis ē homo. ergo
omnis lapis eſt animal.

¶ Poſtq̄ auctor oñdit ſuperiꝰ que eſt ſecunda
figura ⁊ q̄ ſūt regule eiꝰ ⁊ enumeraut ſuos mo
dos in coī. hic p̄ſr determinat de ipſis in ſp̄ali
⁊ p̄mo de vniuerſalibꝰ q̄ꝫ de pticularibꝰ. ⁊ inter
vniuerſales ad hunc p̄mo determiat de ceſare di
cens. q̄ ceſare p̄miꝰ modꝰ conſtat ex vniuerſali
negatiua maiori. ⁊ vniuerſali affirmatiua mi
nori. vniuerſalē negatiuā directe ꝯcludētibus
Et reducit ad ſcōm modū p̄me figure maiore
de ceſare cōuerſa ſimpliciter: p quā reductionē
probatur cōſequentia eiꝰ. quia cōuerſa maiore
de ceſare ad p̄miſſas eiꝰ ſequūtur p̄miſſe de ce
larent. ⁊ ad p̄miſſas de celarēt ſeq̄t vlis ne
gatiua. ergo illa eadē ſeq̄t ad p̄miſſas de ceſa
re. q; q̄d q̄d ſequitur ad p̄ns bone p̄ñe ſequit ad
antecedēs eius. Sed p impoſſibile reducit ce
ſare ad celarēt capiēdo oppoſitū cōtrariū con
cluſionis cū maiore inferēdo cōtrariū mino
ris. Vel reducitur ceſare ad ferio capiēdo con
tradictoriuꝫ cōcluſionis cum maiore inferen
do contradictoriū minoris.

Primo ſciendū eſt q̄ cameſtres ſecun
dus modꝰ ſcōe figure cōſtat ex
vniuerſali affirmatiua maiore. vniuerſali ne
gatiua minore. vl'em negatiuā ꝯcludētibꝰ. Et
reducit' ad celarēt minore ⁊ ꝯcluſione ꝙuerſis
ſimpliciter ⁊ p trāſpoſitionē p̄miſſaꝝ. ⁊ p hoc
codē mō, p̄batur ſicut p̄ñtia p̄mi modi. Et re
ducitur ad darij p impoſſibile capiēdo oppoſi
tū ꝺictoriū cōcluſionis cū maiore inferendo
cōtradictoriū ſue minoris. Et ertiā p impoſſibi
le capiēdo cōtrariū cōcluſionis cū maiore pōt
inferre ꝺriū ſue minoris in barbara. ad quā cō
trariā iterū ſequit cōtradictoria minoris: vt ar
guēdo ſic in cameſtres. oīs hō eſt aīal. nullꝰ la
pis eſt aīal. ḡ nullꝰ lapis eſt hō. ⁊ ſic in barbara
oīs hō eſt aīal. oīs lapis eſt hō. ergo oīs lapis
eſt aīal. que ē cōtraria p̄me minoris. ad quā ſe
quitur quidam lapis eſt animal.

Secundo ſciēdū eſt q̄ feſtino tertiꝰ
modꝰ cōſtat ex vniuerſali
negatiua maiore. pticulari affirmatiua minore
pticularē negatiuā directe cōcludētibꝰ. Et re
ducitur ad ferio maiore conuerſa ſimpliciter.
vnde reducēdo mōs ſcōe figure ad primā p cō
uerſionē oportet illā p̄miſſā cōuerti que ſit ma
ior in p̄ma figura. ⁊ nō requirit de minore. Et
ratio ē: q; in ſcōa figura mediū ſp predicatur.
ideo ad hoc q̄ ſubjiciatur in illa que ſit maior
in p̄ma figura oportet illā p̄miſſam cōuerti. ⁊
alia nō debet cōuerti: ſz debet remanere vt me
diū predicet in minore. Sed p impoſſibile re
ducitur ad celarēt capiēdo cōtradictoriū ꝯclu
ſionis de feſtino cū maiore eius inferēdo oppo
ſitū cōtradictoriū ſue minoris in celarent.

Tertio ſciendū, eſt q̄ baroco quartꝰ mo
dus cōſtat ex vl'i affirmatiua ma
iore. particulari negatiua minore. pticularē ne
gatiuā cōcludentibus. Et nō reducitur ad ali

quē modū p̄me figure p cōuerſionē. quia vel
hoc eſſet cōuertēdo maiorē que ſolū conuertit
p accidēs in pticularē ⁊ tūc ābe p̄miſſe eſſēt p
ticulares. vel cōuertēdo minorē vel ꝯcluſionē
eius. ⁊ hoc nō. q; ſūt pticulares negatiue. mo
do pticularis negatiua nō cōuertitur in termi
nis ſed p cōtrapoſitionē tm̄. que ꝙuerſio nō va
let ad reductionem ſilogiſmoꝝ: q; ibi non ma
nent idē termini ſimpliciter. ideo baroco nō po
teſt reduci p cōuerſionē. ſed reducit' p impoſſi
bile capiēdo ꝺictoriū ſue ꝯcluſionis cū maio
re inferēdo ꝺictoriū minoris in barbara. ⁊ ſic
reducitur ad ip̄m per impoſſibile.

Quarto ſciendū eſt q̄ reducere vnum
modū ad aliū p impoſſibile ē
ex oppoſito ꝯcluſionis cū vna p̄miſſarū infer
re oppoſitū alterꝰ p̄miſſe. p quā reductionem
oſtēdatur bonitas cōſequētie ſilogiſmi pr'fa
ti p hoc q̄ ex oppoſito cōſequētis eius infert
oppoſitū ſui antecedētis. Et ad reducēdū p im
poſſibile modos ſcōe figure ad primā oportet
capere oppoſitū ꝯcluſionis cum maiore. eo q̄
id ē ſubjicit in maiore ⁊ p̄dicat in concluſione.
⁊ ertiā in oppoſito ꝯcluſionis: q; oppoſita ſunt
eiuſdē ſubiecti ⁊ eiuſdē p̄dicati. ⁊ illud q̄ ſubji
citur in maiore ⁊ p̄dicat in oppoſito ꝯcluſiōis
eſt maior extremitas q̄ fit mediū prime figure
⁊ per hoc habetur diſpoſitio prime figure. qua
habita oportet videre quales ⁊ q̄re ſūt maio
p̄miſſa ⁊ oppoſitū ꝯcluſionis ad ſciendum ad
quē modū p̄me figure fit reductio. Et ſi vel
mus reducere modos ſcōe figure ad tertiā per
impoſſibile oportet capere oppoſitū ꝯcluſiōis
cū minore: q; idē ſubjicit' in vtraq; ⁊ minor ꝺz po
ni loco maioris eo q̄ in ipa maior extremitas
p̄dicatur: ſcz illud q̄ erat mediū in ſcōa figu
ra ⁊ debet inferri oppoſitū maioris. Unde ver
ſus. Seruat maiorem variatq; ſcōa minorem
Tertia maiorē variat ſeruādo minorē. Et ha
bita tali diſpoſitione figure ad ſciēdū ad quem
modū fit reductio oportet videre quō diſponū
tur in debita q̄litate. quātitate minor ⁊ oppoſi
tū cōcluſionis. ⁊ p hoc poſſūt reduci oēs modi
ſcōe figure ad mōs tertie, p̄bari per ipōs ſi q̄s
cōcedat mōs tertie figure ⁊ nō mōs ſcōe. ⁊ per
hoc patent quattuor modi ſecunde figure.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Pri
mo ſic. Quia non ſeq̄
tur. nullū deꝛtrū eſt ſiniſtrū. cuiuſlibet bomis
oculꝰ ē ſiniſter. ergo nullꝰ bois oculꝰ ē deꝛter.
quia añs p̄t eſſe verū p̄ñte exiſte falſo. ⁊ tamē
ibi arguit in ceſare. ergo in ipō nō eſt bona cō
ſequētia. ¶ Scōo ſic. Nō ſeq̄t. oē corruptum
vel mortuū ē nō ens. nullꝰ hō eſt nō ens. ḡ nul
lus hō ē corruptꝰ vel mortuꝰ. ⁊ tm̄ ibi arguit in
camestres. ḡ in ipō nō ē formalis p̄ña. ¶ Ter
tio ſic. In camestres mediū nō diſtribuit' i ma
iore q; ē p̄dicatū, ppōnis affirmatie. ⁊ tm̄ diſtri
buitur in minore. ḡ ibi arguit a non diſtributo
ad diſtributū. ⁊ p p̄ns nō ē bona p̄ña. ¶ Quar
to ſic. Nō ſeq̄t. nullū aīal dū dormit vigilat. q̄
dā hō vigilat. ḡ q̄dā hō nō eſt aīal. ⁊ tm̄ ibi ar
guit in feſtino. ḡ. ¶ Quinto ſic. Non ſeq̄t oīs
hō currit. adā nō currit. ḡ adā nō ē hō. ⁊ tm̄ ibi
arguit in baroco. ḡ in ipō nō ē formalis p̄ña.

Ad argumenta in oppoſitum.
Ad primū dici
tur q̄ in iſto ſilogiſmo oculꝰ nō diſtribuit' i mi
nore ⁊ tm̄ diſtribuit' in ꝯcluſione. ⁊ p illā regulā
q̄ diſtributio affirmatiua in obliquo nō diſtri
buit terminū in recto ſequēt ē. ſz diſtributio ne
gatiua in obliquo bñ diſtribuit rectum ſequen
tē ip̄az. ideo dicēdo nullꝰ bois oculꝰ eſt deꝛter
ibi diſtribuit' oculꝰ. ⁊ ſic arguit' a nō diſtributo
ad diſtributū. ſz ſic deberet ꝯcludi. ergo cuiuſli
bet bois oculꝰ nō eſt deꝛter: q; oculꝰ ibi non di
ſtribuit'. ¶ Ad ſcōz ꝺr q̄ ibi arguit' a min⁹ am
plo ad magis amplū cum diſtributione magis
ampli ex p̄te boīs q̄ in minore ſolū ſtat. p p̄ñti
bus: ⁊ in ꝯcluſione diſtribuit' p p̄ñtibus: ⁊ p̄teri
tis ad quos ap̄liat' p̄ preteritum ptcip̄. ¶ Ad
tertiū ꝺr q̄ in illo ſilogiſmo nō arguit' ad me
diū inferēdo ip̄m de aliquo vel aliq̄d de ip̄o: q;
nō ponit' in ꝯcluſione: ſed ſolū arguit' ad extre
mitates. ideo q̄uis diſtribuat' in ſcōa p̄miſſa et
nō in p̄ma nō, p̄pter hoc arguitur a nō diſtribu
to ad diſtributū. ¶ Ad quartū ꝺr q̄ illa nullā
aīal dū dormit vigilat pōt eſſe tēporalis: ⁊ ſic ē
vera. ſz tūc ex ipa nō fit ſiloguſmꝰ cathegoricꝰ
Vel pōt eſſe cathegorica ⁊ hoc ē dupliciter. q;
vel illa determinatio dū dormit fertur ad ſubji
ectū: ⁊ tūc ibi bñ arguit'. ſz ſicut ꝯcluſio ē falſa
ita ⁊ maior. quia ſenſus ē. de quocūq; verū ē di
cere q̄ ē aīal dū dormit verū eſt dicere q̄ nō vi
gilat ⁊ hoc eſt falſū. vel pōt fieri ad p̄dicatū: et
ſic eſt maior vera. ſed male ſumit' minor ſed ſic
ꝺz accipi. q̄dā hō vigilat ꝺuz dormit: q; illa de
terminatio dū dormit ponebat' ad mediū in ma
iore p̄miſſa: ⁊ ſic minor erit falſa ſic ꝯcluſio. ¶ Ad
q̄rtū ꝺr q̄ hō ī maiore ſolū diſtribuit', p p̄ñtib⁹
ad quos reſtringit' p hoc verbū currit. ⁊ in cō
cluſione diſtribuitur tā pro p̄ñtibus q̄ nō p̄ſen
tibus. ideo ibi nō bene arguitur.

Sequitur de tertia figu ra cuiꝰ tales dātur regu

le. In tertia figura minore ,existente negatiua nihil sequitur Itē in tertia figura cōclusio debet esse particularis. Tertia figura sex habet modos.

¶ Postq̄ auctor determinauit de duab⁹ figuris: scz de prima & scda. hic p̄fr determinat de tertia, ꝓpter causā prius dictā. Et ē tertia figura ordinatio triū terminoꝝ in qua medīū subiungitur vtriq; extremoꝝ. & in tali ordinatione medīū est vltim⁹ terminꝰ positione: eo q̄ subiungit vtriq; extremitati. & pm rōem subiecti est posterius p̄dicato. ſz minor extremitas est medium positiōe: quia ponit supra medīū cū de ipo p̄dicet in minore: & sub maiori extremitate cuz subiungat in cōclusione. Maior vero extremitas est p̄mus terminꝰ positione: q̄ ponit supra medīū cū predicat in maiori. & supra minorē extremitatē cū p̄dicatur in cōclusione. & per hoc patet qualiter ordinātur termini in tertia figura.

Primo sciendū est q̄ p silogismis tertie figure ponūtur due regule. quarū prima est. q̄ in tertia figura minore existēte negatiua nihil sequitur. Cuius rō est. q̄ si minor cēt negatiua oporteret maiorē esse affirmatiuā: q̄ ex puris negatiuis nihil sequitur. & cōclusionē esse negatiuā: quia si aliqua p̄missa fuerit negatiua cōclusio erit negatiua. ergo maior extremitas nō distribueret in maiore cuiesset p̄dicatū ꝓpōnis affirmatiue. & tñ distribueret in cōclusione cum esset p̄dicatū ꝓpōnis negatiue. ergo ibi argueret a nō distributo ad distributū quare añs pōt esse verū q̄nte existēte falso. Et etiā ibi essent reperibiles termini in q̄b⁹ omnis animal. homo. equus. arguendo sic. omnis homo est aial. nullꝰ bō est equꝰ. cū quibus stat ista de omni. oīs equꝰ est aial. & etiaz termini in quib⁹ nulli: vt aial. bō. lapis. sic arguēdo. oīs bō est aial. nullꝰ bō est lapis. cū istis p̄missis stat ista de nullo. nullꝰ lapis ē aial. ergo ista cōbinatio in qua ponit minor negatiua in tertia figura est inutilis. & hec est generalis ꝓbatio ad ostendendū cōbinatiōes inutiles nihil ꝯcludere.

Secundo sciēdū ē q̄ termini in q̄b⁹ omni dicūtur tres termini et q̄b⁹ stat in aliqua cōbinatione fiūt due p̄misse cū q̄b⁹ stat in veritate vna vniuersalis affirmatiua cōposita ex extremitatib⁹ illaz p̄missarū. Sed termini in q̄b⁹ nulli sūt tres termini ex q̄bus in aliqua cōbinatione disponūtur due p̄misse vere cū q̄b⁹ stat i veritate vna vlis negatiua cōposita ex extremis illarū p̄missaz: sicut patet in repertione iā facta terminoꝝ in q̄bus omni & i q̄b⁹ nulli. & ad faciliter reperiēdū eos ad quālibet ꝯbinationē inutilē ponūt tres regule. Prima ē. q̄ accipiēdi sūt duo termini disparati cū suo supiori: vt due spēs cū suo genere: vt bō asin⁹ aial. Secūda regula est. q̄ accipiēdi sūt duo termini de se inuicē verificabiles siue cōuertibiliter siue nō cū extraneo ad vtrūz: vt bō risibile lapis. vel homo aial lapis. Tertia regula est. q̄ accipiēdi sūt duo termini de se inuicē verificabiles siue cōuertibiliter siue non cū superiori ad vtrūq;: vt bō risibile substātia. vel bō aial substātia. & p̄ has tres regulas cuicūq; predicameto applicētur faciliter reperiētur termini in quib⁹ omni & in quib⁹ nulli ad quālibet combinationē inutilē.

Tertio sciēdū est q̄ cōbinatio in qua simul reperiūtur termini in q̄bus omni & in q̄bus nulli non infert formaliter aliquā cōclusionē. q̄d sic ꝓbat. q̄ si dicat q̄ in tali cōbinatione sequit aliqua cōclusio formaliter: vt puta vlis affirmatiua in terminis in q̄b⁹ omni arguit sic. Quicūd sequit formaliter i aliq̄ dispōne semp sequit in oībus terminis. ergo si sequat in tali cōbinatione vlis affirmatiua cōclusio p aduersariū: tūc illa sequeret acceptis terminis in q̄bus nulli. & vltra in illa cōbinatione añs est verū. ergo p̄ns est verū: q̄ ex vero nō sequit nisi verū. ergo in terminis in q̄bus nulli vlis affirmatiua ꝯclusio stabit in veritate cū duab⁹ p̄missis. & etiā vlis negatiua de nullo facta ex eisdē terminis. & ille due erūt cōtrarie. ergo due ctrarie ex q̄b⁹ sequūtur due cōtradictorie stabūt simul in veritate q̄d ē impossibile. & sic ducereturꝰ aliq̄s ad p̄dictoria q̄ dicere cōbinationē valere in qua reperiūtur simul termini in quib⁹ omni & in quibus nulli.

Quarto sciēdū est q̄ in tertia figura nō ꝯcluditur nisi particulariter. Cuius rō est. q̄ si ibi ꝯcluderet vniuersaliter argueret a nō distributo ad distributū ex pte minoris extremitatis q̄ nūq̄ distribueret in minore p̄missa cū sit p̄dicatū ꝓpōnis affirmatiue: q̄ oportet sp minorē esse affirmatiuā vt dictū est. & tñ distribueret in cōclusione cū esset subiectū ꝓpōnis vlis. Itē supiora vniuersaliter in inferiora particulariter tñ & nō vniuersaliter. sed medīū tertie figure est inferius ad ābas extremitates. q̄ extremitates vtrūm solū vniuersaliter. & ex tali medio nō pōt ꝯcludi vlis.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. Frustra fit p plura q̄d pōt fieri p pauciora. sed q̄libet ꝯclusio sufficienter ꝯcludi pōt p p̄mā & scdam figuras. ergo tertia superfluit & nō ē ponēda. ¶ Scdo sic. Omne medīū alicuius silogismi est vniuersaliter extremitatū ei⁹. sed illud q̄d subiicit vtriq; extremorū nō est vniuersaliter respectu ipoz. q̄ se hz p modū materie. & materia nō est vniuersa sed vniuersaliter formā. q̄ male d: q̄ medīū tertie figure subiicitur vtriq; extremoz. ¶ Tertio sic. Dēs p̄misse inferēres aliquā ꝯclusionē trāsponite adhuc inferūt illā ꝯclusionē. q̄ p̄misse de felapton trāsponite inferre possūt p̄ticularē negatiuā i. q̄ minore existēte negatiua in tertia figura aliq̄d sequitur. ¶ Quarto sic. Bene seq̄tur. oē rōnale currit. oē rōnale ē bō. q̄ oīs bō currit. q̄ est oppositū añtis. q̄ in tertia figura pōt ꝯcludi vlr. ¶ Quinto sic. In omni mō silogismi pōt esse vlis affirmatiua ꝯclusio & vlis negatiua. q̄ in omni mō sūt reperibiles termini in q̄b⁹ omni & in q̄b⁹ nulli. & tñ nō ē cōbinatio inutilis. ergo non omnis cōbinatio in qua possūt reperiri tales termini est inutilis.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū d: q̄ licet q̄libet cōclusio in spē posset sufficienter cōcludi in p̄ma figura & scda. nō tñ in oīb⁹ mōis quib⁹ q̄libet ꝯclusio ꝯcludi pōt. ideo ille figure sufficiūt q̄ntū ad numerū ꝯclusionū. sed nō q̄ntū ad numerū mōz ꝯcludēdi. ¶ Ad scdm d: q̄ hz inferri⁹ in eo q̄ subiicit extremis habeat modū materie: nō tñ in q̄ntū vnit & cōtinet sua superiora sm se actualiter. sed se hz p modū tot⁹ respectu ipoz: & sic p modū forme. & hoc mō bene ē vnit suis suoz extremoz. q̄ sūt supiora ipsi⁹ licet particulariter tñ. ¶ Ad tertū d: q̄ hz p̄misse de felapton trāsponite inferant particularē negatiuā ꝯclusionē indirecte nō tñ directe: & hoc mō intelligit illa maior q̄ oēs p̄misse inferētes aliq̄ ꝯclusionē q̄n trāsponūtur inferunt eandē indirecte. ¶ Ad quartū d: q̄ hz ibi sequat cōclusio vlis gra materie. nō tñ formaliter: q̄ nō tenet in oībus terminis cū simili forma arguēdi retenta. ¶ Ad q̄ntū d: q̄ hz in quolibet mō ex extremis silogismi facti posit fieri vlis affirmatiua & vlis negatiua. tñ ille nō stabūt simul in veritate cū p̄missis cōpositis ex eisdē terminis & b̄ req̄rit ad termios in quib⁹ oī & in q̄b⁹ nulli

Darapti primꝰ modꝰ cōstat ex vniuersali affirmatiua maiore. particulari affirmatiua minore. particulariq; affirmatiua cōcludentibus directe: vt omnis homo ē substātia. omis homo est animal. ergo quoddaz animal est substātia. Et reducitur ad tertiū modū prime figure minore cōuersa p accidēs Felapton secūdus modus constat ex vli negatiua minore. et vniuersali affirmatiua minore. particulare negatiuaz directe cōcludēntib⁹: vt nullꝰ homo ē lapis. omnis homo est aial. ergo quoddam animal nō est lapis Et reducitur ad quartuz modum prime figure minore cōuersa per accidēs.

¶ Postq̄ auctor oīdit que ē tertia figura & posuit regulas ei⁹. hic p̄fr determinat de modis ipsius. & anteq̄ in spēali de ipis determiet enumerat eos in generali dicēs. q̄ tertia figura sex habet modos: scz darapti. felaptō. disamis. datisi. bocardo. ferison. Quorū sufficientia sic habetur. q̄ oīs mod⁹ tertie figure ē ordinatio duarū p̄missarū in q̄b⁹ medīū ſ subiicit. vel ergo ābe p̄misse sūt vles. vel ābe particulares. vl m aior est vlis & minor particularis. vel econtra. Si ambe sunt vles hoc ē quadruplr. vel ābe sunt affirmatiue: & sic ē darapti. vel ābe negatiue: & sic nihil seq̄tur. vel maior ē affirmatiua & minor negatiua: & sic iterum nihil seq̄f. ꝓpter primā rōnz huius figure. vel econtra maior ē negatiua & minor affirmatiua: & sic ē felaptō. ſz si ābe sint particulares hoc potest ee quadruplicit: & quocūq; mō disponātur nihil sequit. Si vero maior sit vniuersalis & minor particularis hoc est quadrupliciter. vel ābe sunt affirmatiue: & tūc ē datisi. vel ambe negatiue: & tūc nihil sequitur. vel maior est affirmatiua et minor negatiua: & sic iterum nihil sequitur. Vel econtra maior est negatiua & mior affirmatiua & sic ē ferison Si

bo maior sit ptic⁹ar⁹ & minor vlis b̄ ē quadruplicāt. q; vel ābe sunt affirmatie & sic est disamis vel ābe negatiue & sic nihil sequitur. vel maior affirmatiua & mīor negatiua: & sic neq; nihil seq̄t vel ecōtra. maior ē negatiua & mīor affirmatiua & sic ē bocardo: & sic in tertia figura sunt sedecim cōbinatiōes quaꝝ decez sunt inutiles & sex vtiles & per ꝓ̄ias tm̄ sunt sex modi eius.

Primo sciendū est ꝙ darapti primꝰ modus ꝓstat ex duabꝰ vlibus affirmatiuis pticularē affirmatiuā cōcludentibꝰ et p̄t iste modꝰ triplr probari. s. p cōuersionez p impossibile: p silogismū expositoriū. vñ per cōuersionē ꝑbatur ipm reducēdo ad darij q: minore de darapti cōuersa p accidens ad p̄missas eiꝰ sequunt p̄misse de darij: & ad illas p̄missas seq̄tur cōclusio pticularis affirmatiua. ꝯ eadē sequnt ad p̄missas de darapti. Et per impossibile ꝑbatur reducēdo ipm ad celarent capiēdo ꝯdictoriū ꝓclusionis eius ꝑ maiorē & minorē loco minoris inferēdo ꝯriū maioris in celarēt et ex p̄ñti ꝯdictoriū. p̄t etiā reduci ad cesare capiendo ꝯdictoriū sue cōclusionis ꝑ maiorē & maiorē ꝑ minorē inferendo ꝯdictoriū minoris. Ex p silogismū expositoriū sic ꝑbatur. q: si iste p̄misse sunt vere. oīs bō est animal. omnis bō ē risibilis: de aliq̄ singulari hoīe verificabūt aīal & risibile. signet ergo illud singulare & sit sortes tūc arguitur sic expositorie. sortes est aīal. sortes est risibilis. ergo q̄dam risibile est aīal. Iste p̄misse singlares sequūt ad p̄missas ꝯ darapti. & ad istas p̄missas singlares seq̄t pticularis affirmatia ꝓclusio. ergo eadē seq̄t i darapti. q: q̄cūq; sequnt ad ꝓ̄ias bone ꝓ̄ie seq̄tur ad aīas eius.

Secundo sciendū est ꝙ silogismꝰ expositoriꝰ est cuius medius est singulare singulariter tēnū de ipō nō determinat auctor. q: talis deducto est ꝑm sensum manifestat: & valet silogismꝰ expositorius affirmatiuus in q̄libet figura. ꝫ negatiuus nō valz in scōa figura. q: vel maior eēt affirmatiua vel minor. & vtroq; mō cōclusio esset negatiua. et sic cum maior esset pticularis semp arguerēt a nō distributo ad distributuz ex pte maioris extremitatis q̄ non distribuerētur in maiore. & tm̄ distribuerētur in ꝓclusione. vt dicendo sic. quod dā animal nō est sortes: q̄dam bō est sortes. ergo q̄dam bō non est aīal. ꝫ talis silogismus negatiuus valet in p̄ma figura & in tertia posita maiore negatiua & minore affirmatiua vt possz videri p exempla. ꝫ nō valet ecōtra posita minore negatiua. q: tūc arguerēt a nō distributo ad distributū ex pte maioris extremitatis.

Tertio sciendū est ꝙ felapton scōs modus constat ex maiore vniuersali negatiua minore ꝑticulari affirmatiua. pticularē negatiuā concludentibus. & reducit ad ferio minore conuersa per accidēs. & per hoc patet. ꝑbari cōsequentia eius sicut probata fuit i ꝓmo mō. & per impossibile reducitur ad barbara capiendo ꝯdictoriū sue conclusionis. ꝑ maiore seruando minorē & inferendo oppositū cōtrariū maioris & ex consequenti contradictoriū potest etiam reduci ad camestres in secunda figura. capiēdo ꝯdictoriū conclusionis. ꝑ maiorem & maiorem. ꝑ minore inferendo oppositum contrarium minoris & ex consequenti contradictoriū. potest etiam. ꝑbari iste silogismus p silogismū expositoriū capiendo vnū singulare sub medio eius de quo negetur maior extremitas & affirmet minor & deinde inferatur pticularis negatiua conclusio sicut factū est in darapti de particulari affirmatiua.

Quarto sciendū est ꝙ reducendo modos tertie figure ad modos p̄me p̄ conuersionem oportet premissam illā cōuerti que fit minor in prima figura. & nō debet conuerti illa que fit maior. Cuius rō est. quia i tertia figura semp medius subiicitur. ergo ad ꝫ ꝙ idem medius subiiciatur in maiori premissa ꝓme figure: illa premissa non debet conuerti. sed ad hoc ꝙ predicet in minori oportet ꝙ illa conuertat. non est tamen intelligendū ꝙ semp illa que est minor in tertia figura conuertat. q: i disamis nō ꝯuertit mīor ꝫ maior. ꝫ intelligēdum est de illa que fit minor in silogismo ꝓme figure. & per hoc patent illi duo modi vniuersales tertie figure.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. In secunda figura sunt tantum quattuor modi. sed tertia figura est imperfectior secunda. ergo non habet plures modos ꝙ̄ secunda. ergo male ponūtur sex modi eius. ¶ Secundo sic. non sequitur in darapti. omnis homo est albus. omnis homo mētum homo est risibilis. ergo quoddam risibile mquantum homo est album. ergo in darapti non est bona consequentia. ¶ Tertio sic. modi perfectiores non reducuntur ad modos imperfectiores. ꝫ omnes modi vniuersales sunt ꝑfectiores particularib⁹. ergo darapti est ꝑfectior ꝙ̄ darij. & ꝑ ꝓ̄ias non reducitur. ¶ Quarto sic. nō sequit. nullus bō est genus. omnis bō ē animal. ergo animal non est genus. & tamen arguitur in felapton. ergo. ¶ Quinto sic. datisi & disamis reducunt ad darij & felaptō ad ferio. ꝯ

illi modi debēt precedere felapton. & ꝑ ꝓ̄ias felapton male ponitur secūdus modus.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dicit ꝙ licet tertia figura habeat plures mōs ꝙ̄ secūda nō tm̄ ppter hoc est ꝑfectior: scōa. q: vna figura nō dicit ꝑfectior alia ppter maiorē pluralitatē mōz eius: sed q: habet ꝑfectiorem modū cōcludēdi. vnde q: tertia figura habet imꝑfectiorē modū ꝯcludēdi: ideo pōt plurib⁹ modis ꝯcludere ꝙ̄ secūda. quia plurib⁹ modis potest fieri imꝑfectū ꝙ̄ ꝑfectū. ¶ Ad scōm dr ꝙ ibi male ꝯcludit: quia illa reduplicatio non debet poni in ꝯclusione sic ꝙ ferat ad p̄dicatū vel copulā. quia in p̄missis nō ferebat ad maiorez extremitatē: sed debet relinqui vel solum poni cū implicatione ad subiectū cōclusionis. vt dicendo. ergo aliqđ qđ est risibile mētū ē homo est albū. ¶ Ad tertiū dr ꝙ licet modi vniuersales sint ꝑfectiores pticularibus in eadē figura & inter directe ꝯcludētes. nō tm̄ semp in diuersis figuris. ideo darapti nō est ꝑfectior modus ꝙ̄ darij respectu figure. ¶ Ad quartuz dicit ꝙ animal nō tenet ibi eodē modo in minore & cōclusione. quia in minore tenet pro natura accepta cōcretiue ꝑ respectū ad supposita. in cōclusione vero pro natura ꝑm se accepta cū ꝑsiōne suppositoz prout sibi attribuit hec scōa intentio gen⁹. ¶ Ad quintū dicit ꝙ isti modi nō ordinātur ꝑm ordinē modoz p̄me figure ad quos reducūtur. sed ordinantur inter se penes vniuersale & pticulare affirmatiuū & negatiuū sicut darapti & felaptō q: sūt mōi vlis p̄cedunt quattuor sequētes q̄ sunt modi pticulares.

Disamis tertiꝰ modꝰ ꝓstat ex pticulari affirmatiua maiore et vli affirmatiua mīore. pticularē affirmatiuā directe cōcludētibꝰ vt q̄dā hō ē substātia. oīs hō ē aīal. ergo q̄dā aīal est substātia. et reducit ad tertiū modū p̄me figure maiore & mīore ꝯuersis simplr: & p trālpōez p̄missaꝝ. **Datisi** quartꝰ modus constat ex vniuersali affirmatiua maiore. & pticulari affirmatiua minore: particularem affirmatiuā directe ꝯcludentibꝰ vt omis hō ē substātia q̄daz hō est animal ergo q̄daz animal ē substātia. Et reducitur iste modꝰ ad tertiū modum p̄me figure minore cōuersa simplr. **Bocardo** quintꝰ modꝰ ꝓstat ex maiore pticulari negatiua. & mīore vniuersali affirmatiua. particularē negatiuā directe cōcludētibꝰ: vt q̄dā hō nō ē lapis. oīs hō ē aīal. ergo q̄dam animal nō ē lapis. Et reducit ad p̄mū modum p̄me figure p impossibile. Sumat eñ oppositū cōtradictoriū conclusionis cū altera p̄missarū & inferat oppositū alterius p̄missē: vt omne aīal ē lapis. omnis hō est aīal. ergo omnis hō ē lapis. Hec cōclusio facta per impossibile i primo mō p̄me figure ꝯtradicit maiori quertē. s. tertie figure. **Ferisō** sextꝰ modꝰ ꝓstat ex maiore vli negatiua & mīore pticulari affirmatiua pticularē negatiuaz directe ꝯcludētibꝰ: vt null⁹ hō est lapis. q̄daz hō ē animal. ergo q̄dam aīal nō ē lapis. Et reducitur ad quartū modum p̄me figure mīore quersa simplr

¶ Postq̃ determinatū ē de modis vtilib⁹ tertie figure, hic ꝓ̃r determiat auct⁹ de modis ptcularib⁹ eius. & ꝓmo de modis affirmatiuis. secūdo de negatiuis. & inter affirmatiuos primo determinat de disamis dicēs. q⁹ disamis tertij mod⁹ ꝓstat ex maiore ptculari affirmatiua. et mīore vtl affirmatiua. ptcularē affirmatiuaz ꝯcludēt⁹: vt ps in exēplo text⁹. Et reducitur ad darij p cōuersionē simplicē maioris & ꝯclusionis. & p trāspositionē p̃missarū. & p hoc pbatur bonitas ꝓ̃tie eius. Scđo pbat ꝓ̃ma huj⁹ silogismi p silogismū expositoriū: q⁹ ex iſtis p̃missis. q̃dā bō est substāta. ois bō ē aīal. sequitur q⁹ de aliquo singulari boīe verificabūt substāta & aīal. tūc signet illud singulare & sit sortes. & arguitur sic. sortes ē substāta. sortes est aīal. argo q̃dā aīal est substāta. p̃missē huius silogismi expositorij sequūtur ad p̃missas de disamis. & ad istas p̃missas sequit ptcularis affirmatiua ꝯclusio. q̃ sequitur cadē ad premissas de disamis. Tertio pōt ꝓbari p impossibile. et reducit ad celarēt capiēdo oppositū ꝯclusiōis cū minore inferēdo ꝑdictoriū maioris. & in scđa figura reducit ad festino capiēdo oppositū ꝑdictoriū cōclusionis de disamis cū maiore posita loco mīorj iferēdo ꝑdictoriū siue mīorj.

Primo sciēdū ē q⁹ reducēdo mōs tertie figure ad p̃mā p impossibile semp oportet accipe oppositū ꝯclusionis ꝑ maiorē. & minorē ē. p minore p̃me figure inferendo oppositū maioris. Cuj⁹ rō est. q⁹ idē subjicitur in cōclusione silogismi tertie figure & in opposito cōclusionis. & p̃dicat in minore. s. mīor extremitas. ideo capiēdo oppositū ꝯclusionis cū minore habet dispositio p̃me figure. & valet ad inferendū oppositū maioris. ideo reducere p impossibile in tertia figura est ex opposito cōclusionis cū mīore inferre oppositū maioris. & acceptis illis. ꝑ ꝯb⁹ ad videndū ad quē modū fit reductio oportet videre quō oppositū ꝯclusionis & minor ordinātur in debita qualitate & quātitate. Sed ad reducendū mōs tertie figure ad scđam oportet capere oppositū ꝯclusiōis pro maiore: posita maiore loco mīoris. Ratio ē. m est: q⁹ idē predicat in opposito ꝯclusionis & in maiore in tertia figura. ideo acceptis illis propositionib⁹ habet dispositio scđe figure. Sz rō scđi ē ex̄re maior debet poni loco mīoris q⁹ ad directe ꝯcludendū in scđa figura oportet q⁹ idē subjiciat in ꝯclusione & in mīori. ꝓ̃ne scz minor extremitas. & i tertia figura idē subjicitur in maiore & in opposito minoris q̃ oz inferri. ꝑ cōclusione in scđa figura. & pōt ꝓgnosci ad quē modū fit reductio vt prius dictū est.

Secundo sciēdū est q⁹ quart⁹ mod⁹ tertie figure scz datisi cōstat ex vtl affirmatiua maiore. ptculari affirmatiua minore. ptcularē affirmatiuā ꝯcludēt⁹. Et pōt ꝓbari triplr: scz p cōuersionē. per expositionē. & p reductionē p impossibile. pro bādo ipm p cōuersionē reducit ad darij: minore de datisi cōuersa simplr. Et p silogismū expositorū ponit ꝓbari eodem mō sicut ꝓcedēs capiēdo vnū singulare sub medio de quo verificētur ābe extremitates. Sz p impossibile potest ꝓbari reducendo ipm ad ferio in ꝓma figura capiēdo oppositū ꝯclusionis cū minore inferendo cōtradictoriū maioris. & in scđa figura reducit ad celare capiēdo ꝑdictoriū siue conclusionis pro maiore: & maiorē posita loco minoris inferēdo ꝑdictoriū siue minoris.

Tertio sciēdū ē q⁹ bocardo q̃nt⁹ mod⁹ cōstat ex ptculari negatiua, maiore. & vtl affirmatiua minore. ptcularē negatiuā cōcludēt⁹. & nō ꝓbat⁹ p cōuersionē reducendo ipm ad aliquē modū ꝓme figure: ꝓpter eandē rationē sicut pr⁹ dictū est de baroco. sed pōt ꝓbari p silogismū expositoriū negatiuū capiendo vnū suppositū medij de quo negęt maior extremitas & verificęt minor in qua dispositione sequitur ptcularis negatiua ꝯclusio. & ipz ꝓbādo p impossibile reducit ad ꝓmū modū ꝑme figure capiēdo ꝑdictoriū siue cōclusionis cū mīore inferēdo ꝑdictoriū maioris. & in scđa figura reducit ad baroco capiēdo ꝑdictoriū siue ꝯclusionis. p maiorē. & maiorē loco minoris inferendo ꝑdictoriū siue minoris.

Quarto sciēdū est q⁹ ferison sext⁹ modus ꝓstat ex vtl negatiua maiore. ptculari affirmatiua minore. ptcularem negatiuā cōcludēt⁹. Et p cōuersionē reducitur ad ferio sua mīore ꝯuersa simplr. & pōt probari p silogismū expositoriū sicut precedentes modi. sed p impossibile reducit ad darij capiēdo cōtradictoriū siue cōclusionis cū minore inferendo ꝑdictoriū maioris. & in scđa figura reducit ad camestres capiēdo ꝑdictoriū siue ꝯclusionis. p maiorē & maiorē. p mīore inferēdo ꝑdictoriū siue minoris. Et per hoc satis patēt formationes & probationes modoꝝ tertie figure.

Sed contra p̃dicta arguit. ¶ Primo sic. Nō sequitur. aliquis boi est sanitas. ois boi est albedo. g̃ q̃dā albedo est sanitas. vel cuidā albedini est sanitas. & tñ ibi arguit in disamis. g̃ in eo nō ē bona ꝓ̃a. ¶ Scđo sic. Non sequitur. a quodā boie videtur equus. ab omni boie videt lapis. ergo a quodā lapide videt equ⁹. & tñ ibi arguit in disamis. g̃ in ipo nō est formalis ꝓ̃a. ¶ Tertio sic. Nō sequitur. ois bō est natus. aliqs bō ē nascēdus. g̃ q̃dā nascēdus ē natus. & tñ ibi arguit in datisi. g̃. ¶ Quarto sic. Nō sequitur. sortes nō est minor sorte. tot⁹ sortes est minor sorte. g̃ aliquid minus sorte nō est min⁹ sorte. & tñ arguit in bocardo. g̃. ꝛc̄. ¶ Quinto sic. Nō sequit. nullus bō est, ppriū. q̃dā bō ē risibilis. g̃ risibile nō ē, ppriū. & tñ ibi arguit i ferisō. g̃ ibi nō ē bōa ꝓ̃a.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmū dr: q⁹ ibi nō bñ arguit in disamis q⁹ male ꝯcluditur. sed sic dz cōcludi aliqua boi inest sanitas. oi bonum inest albedo. g̃ aliqua cui inest albedo inest sanitas. ¶ Ad scđm dr: q⁹ ibi silr nō bñ ꝯcluditur sed dz sic ꝯcludi. g̃ a quo videt lapis videt equ⁹. ¶ Ad tertiū dr: q⁹ ibi nō bñ arguit in datisi: q⁹ ibi fit variatio medij ꝯtruz ad suppositā ꝑ q̃bus tenet. q⁹ bō in maiore supponit p ꝓsentib⁹ & ꝑteritis tñ ad quos restringit p illud ꝑteritū natus. in mīore vero supponit p ꝓ̃ntib⁹ & futuris solū: ad quos restringit p illud futurū nascēdus. ¶ Ad quartū dr: q⁹ in illo silogismo sortes in maiore supponit. p ipo sorte pfecto. i mīore vero supponit. p ptib⁹ integralibus et⁹ ad quas restrigit p illud distributiuū tot⁹. Ideo medium nō tenet silr in maiore & in minore. ideo nō bene arguit in bocardo. ¶ Ad q̃ntū dr: q⁹ risibile in ꝑdicato mīoris illi⁹ silogismi tenet cōcretiue & p respectū ad suū subiectū. in ꝯclusiōe vero tenet quodāmō abstractiue & sm̃ sc̄eo q⁹ subjicit respectu hui⁹ int̄rionis ꝓpriū. ideo non est simplr idē ꝑdicatū minoris & subiectū ꝯclusionis. nec bene arguit in ferison, sed ad bene arguendū sic debet concludi. ergo aliqd risibile non est ꝓpriū.

Silogismoꝝ aūt cōcludentiū ptcularē negatiuā indirecte tales dant regule. Nullus silogism⁹ ꝯcludēs ptcularē negatiuā indirecte potest cā cōcludere directe: & cōcludēs directe potest cā cōcludere indirecte Item prima figura concludit omnia genera propositionuꝝ: scilicet vniuersalē. particularē affirmatiuā: & negatiuā. Secūda figura cōcludit vtlem negatiuā & ptcularē negatiuā. Tertia cōcludit ptcularē affirmatiuā & ptcularē negatiuā. Undeviginti. Donne gen⁹ claudit pleumatis prima figura. Frit qz negatiua cōclusio quecz scđe Tertia cōcludit tātūmodo ptcularē. De modis oīm figurarū iſti sūt viginti. Barbara celarent darij ferio baralipton. Celantes dabitis fapesmo frisesomorū. Celare camestres festino baroco darapti. Felapton disamis datisi bocardo ferison. In his quattuor versibus ꝑdictis sunt decē & nouē dictiones: decē & nouē modis triū figurarū deseruientes. ita q⁹ per primā dictionē intelligit primus mod⁹ ꝑme figure. & p scđaz scđus modus: et sic de alijs. Unde primi dicti versus deseruiunt modis ꝑme figure. Tertius vero versus preter vltimaz eius dictionem deseruit modis secūde figure: ita q⁹ prima dictio tertij versus deseruit primo modo: et secunda secundo: et sic de alijs. Vltima vero dictio tertij versus cum alijs dictionibus

quarti versus deserunt modis tertie figure p ordinē. Sciendū ergo p has quattuor vocales. l. a. e. i. z. o. itelligūt quattuor genera ppōnū: ita q̄ p hāc vocalē a itelligit vlis affirmatiua. p. e. vlis negatiua. p. i. pticularis affirmatiua. per. o. pticularis negatiua vlis. Asserit a. negat e. sz vlr ābe. Asserit i. negat o. sz particulariter ābo. Et ī qualibet dictiōe sunt tres syllabe et residuū supfluit z solū ponitur cā metri. nisi sit syllaba q̄ cōtineat. m. vt postea patebit. Et p primā illaz triū syllabaz intelligit maior ppositio: p secūdā minor. z per tertiā cōclusio. Verbi gratia. prima dictio. sz barbara: habet tres syllabas ī quaz qualibet ponit. A. z per a ter positū significat q̄ primus mod⁹ prime figure ḡstat ex duabus ppōnib⁹ vlibus affirmatiuis vl'em affirmatiuā ḡcludētib⁹. Et ita itelligit de aliis dictionib⁹ scdm vocales ibi positas. Et sciendū q̄ quattuor dictiones. primi vlus incipiunt ab his cōsonantibus. B. L. D. ct. f. z oēs alie dictiōes sequentes. Et per hoc intelligēduz est q̄ oēs modi significati per dictionē inchoātē per B. debēt reduci ad primū modū prime figure: z oēl modi significati per dictionem inchoantez. per L. ad scdm. z per D. ad tertium z per f. ad quartū. Itē vbicūqz ponit S. ī his dictionib⁹ significat q̄ ppositio intellecta per vocalē immediate p̄cedētē debet conuerti simplr. Et propō intellecta p vocalē immediate p̄cedentē ista z ītam. P. debz cōuerti p accidēs z vbicūqz ponit M. ibi debet fieri trāspositio in p̄missis. Est eīm trāspositio in p̄missis facere de maiore mīorē z ecōuerso. z vbicūqz pōit L. significat q̄ mod⁹ intellect⁹ p istā dictionē in qua ponit debz reduci per impossibile. vñ versus. Simplr vbi vult S. P vero p accī. M. vult transpon. L p impossibile duci. Seruat maiorē variatqz scda minorē. Tertia maiorē variat seruatqz minorē. Scd q̄ aristoteles in primis oñdit cōiugatōes in quibus nō sequitur ḡclusio ex p̄missis cē inutiles p ītermētōem terminoz in q̄bus nō tenet hmōi ḡiugatio: nō inutilis ē inuentio talū terminoz. Vbicūqz igit̄ fiat inutilis ḡiugatio ḡtra regulas silogismoz. p⁹ assignatas accipiēdi sūt duo terī diuersi. l. due spēs sub vno gñe dīa vl' ppio vl' accīte. vt hō asin⁹ aīal vel duo termī quoz alter de altero p̄dicet sine quertibilr; sine nō cuz extraneo vtriusqz. vt hō risibile lapis. vel hō aīal lapis. vl' accipiēdi sūt duo termī quoz alter de altero p̄dicet sine cōuertibilr sine nō cū supiore ad vtrūqz. vt hō risibile substātia vel hō aīal substātia. p hāc eī regulā distīctuā cuicūqz gñi applicet sine substātie sine ḡtitati sine alicui alioz sp̄ inuenunt termini p quos inutilis ḡiugatio demōstrabit nō tenere. z tales termios appellat Aristo. in priorib⁹ terminos in q̄bus nō. Et nota q̄ inuenire termios in q̄bus nō est ex acceptis trib⁹ termīs facere ḡiugatōem ī qua p̄misse sunt vere z cōclusio falsa manente eadē qualitate z q̄titate propositionū. verbi gratia. hic ē inutilis cōiugatio. nullus homo est asinus. nullus lapis est hō. ergo null⁹ lapis ē asinus. z ilti sūt termini in q̄bus sic. Cōtra hāc inutilē ḡiugationē accipiūtur termini ī quibus nō p scdm mēbrū regule. hō risibile asinus. z arguit̄ sic. null⁹ asinus est hō. nullū risibile est asinus. ergo nullū risibile ē hō. ecce p̄misse sunt vere z conclusio est falsa seruata eadē qualitate z q̄titate ppositionum in vtraqz coniugatione z vtrobiqz manente eadem figura.

¶ Postq̄ auctor determiauit supius de oībus modis z figuris silogismoz in spāli. hic p̄cedit ad maiorē intellectū p̄cedētū ponit aliq̄ notabilia. p̄mo ponēs talē regulā de modis particularibus negatiuis q̄ null⁹ silogism⁹ cōcludēs particularē negatiuā directe pōt eā ꝯcludere indirecte: neqz ecōuerso cōcludēs eā indirecte pōt eā ꝯcludere directe. cuius rō est. q̄ particularis negatiua nō pōt cōuerti in terminis: sz solū p̄ extrapositionē: in qua ꝯuersione nō remanēt simplr termini p̄me ppositōis. Sz oēs silogismi cōcludētes aliquā affirmatiuā vl' negatiuā vltz p ꝯuersionē sue ꝯclusionis possunt inferre idirecte conuertentem sue conclusionis sicut declaratur in prima parte silogismoz.

Primo sciendū est q̄ sex sunt ptātes silogismoz q̄ sunt naturales p̄o prietates silogismi. ¶ Prima est posse plura cōcludere. vt q̄n silogism⁹ infert cōclusionē q̄ pōt cōuerti pōt inferre cōuertentē eius q̄ sequit̄ ad suā principalē cōclusionē: z si plures ppositiones sequant̄ ad illā cōclusionē potest vltra p̄incipalem cōclusionē inferre plures cōclusiones. ¶ Secunda potestas est ex falso posse concludere verū. sed ex veris nō nisi verū. exemplum primi. vt omnis lapis est aīal. omnis homo ē lapis. ergo omnis homo est aīal. ¶ Tertia potestas est posse cōcludere circulariter aliquā premissarum quod fit capiendo cōclusionē vnius silogism conuerse cum vna premissarum ad inferendum alteram premissam. ¶ Quarta ē posse concludere conuerse: siue capiendo oppositū cōclusionis vn⁹ silogism facti cū vna premissaz ad inferendū oppositū alter⁹ premisse. ¶ Quinta ptās est posse ꝯcludere p impossibile. qđ fit capiendo cōtradictoriū cōclusionis. p̄bāde cuz vna p̄missaz manifeste veraz ad inferēdū vnuz manifeste falsum. ex cui⁹ falsitate infertur falsitas cōtradictorij conclusionis. p̄bande. ¶ Sexta potestas est posse concludere ex oppositis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝙ qñ fit ſyllogiſmus ex duab⁹ premiſſis ꝛ̄ijs vl' ꝺicroꝛ̄ijs inferēs negationē eiuſdē de ſeipo. ⁊ de iſtis ad longum videtur in ſecundo priorum.

Secundo ſciendū eſt ꝙ comparatione figuraꝝ inter ſe ꝙ prima figura ꝯcludit oīa genera ꝓpoſitionū. ſ. vl'e ꝑticulare affirmatiuū ⁊ negatiuū. ſicut ꝓz i quattuor modis directe cōcludentib⁹ prime figure. Sz ſc̄da figura ſolū cōcludit tria gña. ſ. vl'e ꝑticulare ⁊ negatiuū ⁊ nō ꝓcludit affirmatiuū ꝓpter cām p̄dictam in ſc̄da figura. Tertia figura etiā ꝓcludit tria genera tm̄. ſ. affirmatiuū ⁊ negatiuū ⁊ ꝑticulare. ⁊ nō pōt ꝓcludere vl'e ꝓpter cām p̄dictā in tertia figura. ⁊ qꝛ pfect⁹ eſt ꝓcludere vl'em affirmatiuā ꝙ vl'em negatiuaz et iterū pfect⁹ eſt cōcludere vl'em negatiuaz ꝙ ꝑticularē affirmatiuā vel negatiuā. ⁊ō prima figura eſt pfectior ſc̄da. ⁊ ſc̄da pfectior tertia.

Tertio ſciendum eſt. ꝑ declaratione omnium modoꝝ trīū figuraꝝ ꝙ trium figurarū ſunt decē ⁊ nouem modi. nouem ꝑme figure. quattuor ſecūde. ⁊ ſex tertie. quoꝝ noiatio ordo ⁊ numerus in his verſib⁹ cōtinētur. Barbara celarent darij ferio baralipton. Celātes dabitis fapeſmo friſeſomoꝝ. Ceſare cameſtres feſtino baroco darapti. Felapton diſamis datiſi bocardo ferison. Et in qualibz dictione ratione ſillogiſmi ſunt tres ſyllabe. et ſi ſint plures hoc ſolū eſt ad pfectionē metri. Et vocalis ꝑme ſyllabe ſignificat maiorē ꝑmiſſaz qualitatē ⁊ q̄titatē eius. ⁊ ſc̄da vocalis ſignificat minorē. tertia cōcluſionē. Uñ ꝑa intelligit vl'is affirmatiua. p e vl'is negatiua. p i ꝑticularis affirmatiua. per o ꝑticularis negatiua.

Quarto ſciendū eſt ꝙ p̄dictoꝝ modoꝝ quattuor primi modi prime figure ſunt pfectiores ⁊ incipiūt ꝑ has quattuor conſonātes b c d f que in ipis ſignificāt ordinē ipſoꝝ. ſed alij modi reducūtur ad iſtos quattuor. ⁊ iſte cōſonātes in alijs modis ſignificāt reductionē ipoꝝ ita ꝙ omēs modi incipiētes ꝑ b reducūtur ad barbara. ꝑ c ad celarēt. ꝑ d ad darij. ꝑ f ad ferio. Jtez in p̄dictis dictionib⁹ cū ponitur ſ ſignificat ꝙ ꝓpoſitio intellecta ꝑ vocalē precedentē debet cōuerti ſimpl'r in reductione talis ſillogiſmi. Et per ꝑ deſignat ꝙ debz fieri cōuerſio ꝑ accidēs. Et m deſignat trāſpoſitionē premiſſaꝝ. Et c ſignificat reductiones ꝑ impoſſibile: niſi ponat in p̄ncipio dictōis ultra illos v̄ſus. Simpl'r verti vult ſ. ꝑ vero per accidens vult trāſpom. c ꝙ impoſſibile duci. Reſiduum text⁹ videlicet Et qꝛ ariſto. ⁊c. vſq; ad finē tractatus huius. quia per ſe ſatis clarus eſt. ⁊ō non indiget alia explanatione.

Sed contra predicta argūt. Primo ſic. Ceſare poteſt concludere particulare negatiuam directe ⁊ indirecte. ergo male dicitur ꝙ nullus ſillogiſmus cōcludens particulare negatiuam directe pōt eā concludere indirecte. ¶ Secundo ſic. nulla pars eſt vl'is cū vniuerſale ⁊ totū idem ſint. ſed quelibet cōcluſio prime figure eſt pars reſpectu maioris p̄miſſe. ergo nulla eſt vl'is ſed debet dici ꝑticularis. ⁊ ſic prima figura nō cōcludit vniuerſalē ¶ Tertio ſic. extremitates in cōcluſione vniuntur eo mō quo vniūtur in premiſſis cuz medio. ſed in darapti in tertia figura extremitates vniūtur vniuerſal'r cū medio: ergo eodez modo poſſunt vniri in concluſione: ⁊ poteſt ibi concludi vniuerſaliter ¶ Quarto ſic. vnitas ſillogiſmi ſumitur ab vnitate cōcluſionis. q̄ vn⁹ ſillogiſmus habet tm̄ vnam concluſionez ⁊ non poteſt plura concludere ſicut dictū eſt. ¶ Quinto ſic. in omni ꝓ̄a conſequens includit in añcedente. ſed verū non includitur in falſo. ergo ex falſis non poteſt concludi verum.

Ad argumenta in oppoſitum. Ad primuz ꝺr ꝙ licet celarent ex conſequēti cōcludat particularez negatiuā directe ⁊ indirecte. tm̄ primo ⁊ ꝑ ſe concludit vniuerſalē negatiuam ¶ Ad ſecūdum dicitur ꝙ nulla dicit vniuerſalis reſpectu ſui totius. ſed bene dicitur vniuerſalis reſpectu ſuarum partū. ⁊ hoc modo concluſio vniuerſalis prime figure dicitur ꝑticularis ſm modum reſpectu maioris premiſſe. ſed bene ꝺr vniuerſalis reſpectu ſuarum ſingularium ratione ſui ſubiecti diſtributi ¶ Ad tertiū dicitur ꝙ licet in darapti extremitates vniantur vniuerſaliter cuz medio vniuerſalitate medij quod diſtribuitur nulla tamen vnitur cum ipſo vniuerſaliter ex parte ſui. quia nulla extremitas ibi diſtribuitur ratione cuius nulla poteſt diſtribui in concluſione. ¶ Ad quartum dicitur ꝙ licet vnus ſillogiſmus ſit tantum vna principalis concluſio. tamen poſſint eſſe plures minus principales q̄ inferuntur in virtute prime concluſionis. ideo omnes ille habent per modū concluſionis quātum ad virtutē qua inferūtur. Iz variētur materialiter quantū ad numerū ꝓpoſitionū. ¶ Ad quintū dicitur ꝙ licet verum nō includatur in falſo rōne forme falſitatis. tm̄ includitur rōne materie. ſ. terminoꝝ vel ꝓpoſitionū quibus in eſt falſitas: ⁊ ſic in falſo pōt includi verum. Et hec de ſillogiſmo ſimpliciter dicto. ꝑ nūc ſufficiant.

Jncipit tractatus quintus de locis dyalecticis

Actio dicit' multis modis. Primo mō ratio idē eſt qđ diffinitio vl' deſcriptio vt hic. Vniuoca dicūtur quoꝝ nomē eſt cōe ⁊ ratio ſubſtātie ſcōm illud nomē eſt eadē. Scōo mō eſt q̄dā virt⁹ aīe Tertio mō idē eſt qđ oīo oſtē dēs aliq̄d ſicut ſunt ꝓpoſitōes vel oīones diſputantiuz. Actio mō idez eſt ꝙ forma materie: vt i cultello ferrū eſt materia. Diſpoſitio vero inducta i ferro eſt forma. Actio mō eſt idez qđ eſſentia cōis predicabilis de plurib⁹ vt eſſentia generis ſpeciei vel differētie. Actio mō idē eſt qđ medīū inferēs ꝯcluſionez ⁊ hoc modo ſumit' ratio in diffinitione argumēti q̄ talis eſt.

¶ Iſte eſt q̄ntus tract⁹ ſ̄umulaꝝ migr̄i petri byſpani in quo ipe poſtq̄ in q̄rto tractatu ꝺtermiauit de ſillogiſmo ſimpl'r dicto conſiderato ſm ſuā formā nō cōtracto ad aliquā materiā ſpāle hic ꝓpoſuit determinat de ſillogiſmo dyalectico q̄ eſt ſillogiſm⁹ cōtract⁹ ad materiā pbabilem. Et rō ordis ē. qꝛ i reb⁹ artificialib⁹ ſiue ſint ēntia realia ſiue rōis vnūqđq; hz pri⁹ cognoſci ſm ſuā formā q̄ q̄ illa forma ꝓbat ad materiā aliquā. ſic dominicator: ꝓpter cognoſcit formā dōm⁹ ſm ſe añ q̄ appliceat eā ad determinatā materiā. Et qꝛ ſillogiſm⁹ aliquo mō eſt ens artificiale. ſ. ens rationis: nō cōuenīter determinatū eſt ꝓpter de ſillogiſmo ſimpl'r dicto qui ſe habet per modum ſimplicis q̄ de ſillogiſmo contracto ad aliquaz materiā qui ſe habet ꝑ modum compoſiti.

Primo ſciendum eſt ꝙ ſillogiſm⁹ tripl'r ꝺbit' ad materiā. Primo modo ad materiā neceſſariā que eſt naturalis matia: ⁊ eſt ſillogiſmus demōſtrat⁹. Scōo modo ad materiā ꝓbabilē que ē materia ꝓmiſſaꝝ vel cuiꝝ ſub mō cōtingētis ⁊ ſic eſt ſillogiſm⁹ dyalecticus. Actio mō ad materiā appentez q̄ eſt q̄ꝛtz materia remota mō⁹ tū babet ſilitudinē quandā cū materia ꝓbabili: ⁊ ſic eſt ſillogiſm⁹ ſophiſticus. ⁊ qꝛ materia naturalis eſt pfectior materia ꝓbabili. ⁊ ꝓbabilis appenter ꝓbabili. ⁊ō ſillogiſmus demōſtratiuus eſt pfectior dyalectico. ⁊ ſil'r dyalectic⁹ ſophiſtico. Sz petr⁹ hyſpan⁹ nō facit mētionē de demōſtratiuo ſillogiſmo eo ꝙ eſt intr̄oductor: utencuz. de quo tm̄ determinat ariſto. in li. poſte. Sed petr⁹ hyſpan⁹ facit mētionē de dyalectico ⁊ ſophiſtico. Jdeo iſte tractatus conuenienter ordinatur poſt tractatū de ſillogiſmis ⁊ ante tractatum de fallatijs.

Secundo ſciēdū ē ꝙ ꝓpriū ſubiectū hui⁹ tractatus eſt ſillogiſmus dyalecticus: eo ꝙ de ipſo principaliter hic intendit'. ⁊ oīa hic cōſiderata habent reductionem ad ipm. ⁊ eſt adequat⁹ ſcientie hui⁹ tractatus. ⁊ licet iſta ſcientia nominetur a loco. tm̄ nō eſt tanq̄ a ꝓprio ſubiecto: ſed tanq̄ a principio ſui ſubiecti. qꝛ locus in quo fundat' ſillogiſmus dyalectic⁹ eſt principū ſillogiſmi dyalectici. ⁊ ſub tali rōne hic ꝓſiderat' de locis. Et ꝑ hoc ꝓz q̄ ſit cā materialis hui⁹ tractat⁹. ⁊ etiā ꝑ hoc habetur cā finalis eiꝰ que eſt pfecta cognitio ſillogiſmi dyalectici. ⁊ eiꝰ cā efficiēs dicta eſt ꝑus. et eius cā formalis eſt mod⁹ proceꝺēdi q̄ eſt diffinitiuus. diuſiuus ⁊ exemploꝝ poſitiu⁹. Iz forma tractat⁹ eſt diuiſio hui⁹ quīti tractat⁹ ꝑ pres. vñ hic primo determinat de ſillogiſmo dyalectico in cōi. deinde in ſpāli oñendo quō ſit ſm diuerſos locos ꝑticulares. ⁊ qꝛ in diffinitōe argumēti ponitur ratio. ideo auctor primo oſtēdit multiplicitatem eius.

Tertio ſciendū eſt ꝙ ſex modis ſumitur ratio. Primo ſumitur ꝑ diffinitione rei. vt ſumitur in diffinitione eq̄uocoꝝ cū ꝺr ſm illd nomē ratio ſubē eſt diuerſa. Secundo mō capit' ratio ꝑ intellectu vt idez eſt ꝙ intellectus: ⁊ ſic diffinitur ab yſaach. Ratio eſt aīe intelligibilis virtus faciēs currere cām in cauſatum. Tertio mō ſumit' ꝑ argumētatione vt eſt oīo oñdens aliq̄d de aliquo. Quarto mō ſumit' ꝑ forma ꝑtis q̄ eſt forma materie. Quīto mō capit' ꝑ forma totī q̄ eſt cēntia p̄dicabilis de multis vt eſſentia generis vel ſpēi. Sexto mō capit' ꝑ medio ꝓbatiuo ꝯcluſiōis de quo erit poſtea ad ꝑ

positū in diffinitiõe argumẽti. qui mõi in his versib⁹ cõmẽrur. Diffinit virt⁹ ostẽdit formã vel eẽ. Est mediũ rõ p qõ ꝯcluditur ergo.

Quarto sciendũ est q̃ ist⁹ modoꝝ sic põt haberi sufficientia. qr ratio sumit ab hoc qõ ẽ rationari. vel ergo sumitur ꝑ ipa ratiocinatione: r sic ẽ terti⁹ mod⁹ vel ꝑ ꝑncipio ratiocinationis vel discursus: et hoc est dupliciter. quia vel est ꝑncipũ efficiens ꝑncipale discursus: r sic est scõus mod⁹. vel instrumẽtale tm̃: r hoc dupliciter. qr vel sumitur formaliter inq̃tũ est ꝑncipũ discursus: r sic est sextus modus. Vel ꝑm rõ qõ est: r hoc dupliciter. quia vel est ꝑncipũ ꝓplexũ: r sic ẽ ꝑm⁹ modus. vel icõplexũ. r hoc duplicat. qr vel se habet p modũ ptis: r sic est quart⁹ mod⁹. vel per modũ totius: r sic est quintus modus.

Sed contra ꝓdicta argumt. ¶ Primo sic Si ratio idem esset qõ diffinitio sequeret q̃ asin⁹ haberet rationẽ cũ asinus habeat diffinitionẽ. sed illud qõ habet rõem est rõnale. ergo asinus est rõnalis qõ est falsum. ¶ Scõo sic. Idẽ nõ facit hoiez cõuenire r differre respectu eiusdẽ. sed p intellectũ hõ cõuenit cũ angelo r ab eo differt p rationẽ. ergo intellect⁹ r ratio nõ sũt idẽ. ¶ Tertio sic. Effectus rõnis nõ est ratio. sz argumẽ ratio est effectus rõnis. ergo nõ ẽ rõ. ¶ Quarto sic. Si forma materie esset ratio. vel eẽt ratio materie vel cõpositi. sed nullũ est dicendũz qr differt rõne ab vtroq̃. q̃ rõ nõ debet sumi pro forma materie. ¶ Quinto sic. Essentia rei forma materie. r diffinitio rei. idẽ realiter important. ergo quint⁹ modus rationis male distinguitur a primo: quarto.

Ad argumenta in oppositum. Ad primũ istoꝝ dicit q̃ si captat rõ pro virtute intellectiua sic omne habẽs rõem est rõnale. sed non si captat ꝑ oõne que explicat esse rei vt sumit in ꝑmo modo: ideo licet asin⁹ hoc mõ habeat rationẽ: nõ tm̃ est rõnalis. ¶ Ad scõm dr q̃ licet idẽ sub eadẽ ratione nõ faciat hoiem cõuenire r differre respectu eiusdẽ: tm̃ bene ꝑm diuersas rationes. r sic intellectus hois inq̃tũ ẽ simpliciũ ãpprehẽsiuus facit hoiem cõuenire cũz angelis. r inq̃tũ est discursiuus facit eũz differre ab ipsis. r sic facit eũ cõuenire r differre ꝑm diuersos actus. ¶ Ad tertiũ dr q̃ licet argumentatio nõ sit rõ vt sumit̃ pro intellectu q̃ essentialiter ratio dicit argumẽtatio. tm̃ participatiue vocat aliqua rõ eo q̃ est effectus rõnis. ¶ Ad quartũ dr q̃ lz forma materie nõ sit rõ ꝓpleta materie vel ꝓpositi: est tm̃ ratio vtrũsq̃ ꝑ modũ ꝑncipij. sed materie p modũ ꝑncipij finalis r est ꝑncipũ formale cõpositi. ¶ Ad q̃ntũ dr q̃ rõ in q̃nto mõ sumit̃ pro forma totius ꝑm se. r in ꝑmo mõ ꝑ oõne explicãte formã totius. r in quarto mõ pro forma ptis vt dictũ est. ideo illi modi ab inuicẽ distinguuntur.

Argumẽtũ est ratio rei dubie faciẽs fidẽ: id est mediũ probãs cõclusionẽ. Cõclusio eñ debet cõfirmari ꝑ argumẽtum. Est autẽ ꝯclusio argumẽto vel argumẽtis approbata ꝓpositio: sed antecq̃ ꝓbẽt tũcẽ dubitabilis et est q̃stio. Questio sic diffinitur. Questio est dubitabilis propositio. Mediũ autẽ est quod habet duo extrema.

¶ Postq̃ auct⁹ posuit distinctionẽ mõz rationis ad eliciendũ mẽbrũ qõ ponit̃ in diffinitione argumẽti. hic ꝑit determinat de argumẽto ipm̃ ꝑmo sic diffinies. Argumẽtũ est rõ rei dubie faciẽs fidẽ. r explicat cũ dicit id ẽ mediũ ꝓbãs ꝯclusionẽ que debet cõfirmari ꝑ argumẽtũ. In qua diffinitione ponit rõ loco generis. Ratio eñ dicit tã de medio silogismi simpliciter dicti q̃ de medio silogismi demõstratiui q̃ etiã silogismi dyaletici. r argumẽtum nõ dicit de medio silogismi simpliciter dicti. deinde ponit rei dubie faciẽs fidẽ: ad differentiã mediꝝ silogismi simpliciter qui nõ est probatiu⁹ nec demõstratiu⁹ inq̃tũ huiusmodi. nec facit fidẽ de cõclusione: sed solũ habet necessitatẽ inferendi conclusionẽ r nõ probandi ipsam.

Primo sciendũ est q̃ argumẽtũ potest capi dupliciter. Uno mõ ꝑ ipam intẽtionẽ q̃ attribuit̃ termino ꝓbatiuo alicui⁹ ꝯclusionis. Alio mõ pro re subiecta intẽtioni que est ille terminus siue mediũ ꝓbatiuũ ꝯclusionis. hic vero diffinit̃ argumẽtum ꝑ re subiecta intẽtioni ꝑm se nec pro intẽtione ꝑm se sed pro intentione concreta rei vel pro re subiecta intentioni ꝑm q̃ sibi subiecta est. r diffinitur ꝑ toto composito ꝑm rationem ex re r intẽtione. r res se hz p modum materialis. intẽtio vero p modũ formalis sub q̃ illud materiale dis-

finitũ in hac diffinitione.

Secundo sciendũ est q̃ mediũ ratio r argumẽtũ idem sunt ꝑm rez: sed differũt ꝑm rõnẽ suꝑioris r inferioris. qr dr mediũ inq̃tuz habet duo extrema r est vnitiuũ extremoꝝ ꝑm aliquẽ modũ. Sed tale mediũ dr rõ inq̃tuz est instrumentũ intellect⁹ vel rõnis ad inferendũ aliquã cõclusionẽ. sed idẽ mediũ dr argumẽtũ inq̃tũ hz vim ꝓbatiuã respectu ꝯclusiõis quã addit vltra virtutẽ illatiuã. rõne cuius dr argumentũ: quasi arguẽs mentẽ. qr ꝑ illaz virtutez aliquo mõ cogit mentẽ ad ꝓcedendũ ꝯclusionẽ. Et ꝓuenit illa virtus ꝓbatiua ꝓpter habitudinẽ medij ad extrema q̃ est notior intellectui q̃ habitudo extremitatũ inter se. r cũ intellectus ãpprehẽdit illã habitudinẽ vel cõuenientiã extremoꝝ cũ medio cẽ necessariã cogit̃ simpliciter assentire cõclusioni r cũ ipa cognoscit. vt cõtingẽs intellectus assentit ꝓbabiliter tm̃. r per hoc patet quomodo mediũ r rõ se habẽt p modum superiorum ad argumentum.

Tertio sciendũ est q̃ fides dupl'r accipitur. Uno mõ ꝑ assensũ vel credulitate intellect⁹ circa aliq̃d credibile ꝓpter auctoritatẽ aut amorẽ ꝑm veritatis ipm̃ relenantis. r sic est virt⁹ theologica q̃ p argumentũ nõ acquirit̃: r hoc mõ nõ capit̃ in diffinitiõe. Alio mõ capit̃ fides ꝑ assensu intellect⁹ ad aliquaz cõclusionẽ mediãte rõne ꝓbabili r sic est credulitas q̃ intellect⁹ credit cõclusionẽ eẽ verã p aliq̃d argumẽtũ. r ꝺ mõ argumẽtũ ẽ faciẽs fidez de re dubia eo q̃ hz virtutẽ ꝓbatiuã ꝯclusiõis ꝑ quã facit intellectũ credere ꝯclusionẽ q̃ prius erat dubia. iõ bñ dr mediũ ꝓbans cõclusionez.

Quarto ꝓpositio r enũciatio: q̃stio: sciendũz est q̃ cõclusio: ꝓpositio r enũciatio dr ꝯclusio, put est argumẽto vel argumẽtis approbata ꝓpositio. r tũc accipit̃ ranq̃ certa: sed dr antecq̃ ꝓbẽt q̃stio et est adhuc dubia. Est eñ q̃stio dubitabil' ꝓpositio. vel ẽ ꝓpositio sumpta cũ signo interrogationis. Sz dr ꝓpositio, put põt ponꝝ ꝑ alio. s. ꝑ cõclusiõe inferenda. r qr argumentũ facit cognitionẽ ꝓpositionis q̃ prius erat dubia r postea cũ ꝓbatur dr cõclusio. iõ bñ dr argumẽtum est rõ rei dubie faciẽs fidẽ. i. mediũ ꝓbãs ꝯclusionem

Sed contra predicta arguit. Primo sic. idẽ nõ diffinit̃ ꝑ se ipm̃. sz argumẽtũ r rõ idẽ sunt ꝑm rõem vltimo mõ captã vt hic capit̃. ergo male diffinit̃ argumentũ ꝑ ratiõem. ¶ Scõo sic. de re certa bñ fit argumẽtũ. vt de ista, ꝓpositione deus est. queẽ certissima. r tm̃ illud nõ est rei dubie faciẽs fidẽ ergo cõtra diffinitionẽ ¶ Tertio sic. Loc⁹ dyaleticus r etiã silogism⁹ dyaletic⁹ est rõ rei dubie faciẽs fidẽ. r tm̃ nullus eoꝝ est argumẽtũ. q̃ ista diffinitio nõ ꝯuenit soli diffinito ¶ Quarto sic In illo silogismo. oĩs lapis est aĩal. oĩs bõ ẽ lapis. ergo oĩs bõ est aĩal. tertia ꝓpõ est ꝯclusio. r tm̃ nõ est ꝓbata argumẽto vel argumẽtis: qr falsuz nõ est mediũ ꝓbatiuũ veri cũ sit ignoti⁹ ipõ. q̃ male diffinit̃ cõclusio. ¶ Quinto sic. oĩs ꝓpõ est vã vel falsa. sed q̃stio nõ est vera vel falsa determinate. vt dicẽdo vtrũ sortes currit non significat determinate vez vel falluz. q̃ male dr q̃ questio est dubitabilis propositio.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmuz dr q̃ lz argumẽtũ r ratio idẽ sint ꝑm rẽ. tm̃ differũt ratione r ex ea pte q̃ differũt rõ est cõmunior et notior argumẽto. iõ argumẽtũ bene diffinit̃ ꝑ rõnẽ siue ꝑ mediũ ¶ Ad scõm dr q̃ argumẽtũ nõ facit fidẽ de re certa inq̃tũ certa: sz inq̃tuz ponit̃ sub mõ dubij r ꝑ modũ questionis. iõ sp facit fidẽ de re dubia siue ꝑm rem siue ꝑm modũ ¶ Ad tertiũ dr q̃ locus dyaletic⁹ nõ facit immediate fidẽ de re dubia: sz mediate inq̃tuz in ipo fundat argumentũ. r silogism⁹ dyaletic⁹ nõ facit fidẽ ꝯclusionis rõne sui sed rõne sui medij in quo est virt⁹ ꝓbatiua cõclusionis. iõ solus argumentũ ꝑ se r immediate facit fidẽ de cõclusione ¶ Ad quartũ dr q̃ lz in illo silogismo sit cõclusio silogismi simpl'r. nõ tm̃ ibi est ꝯclusio silogismi, ꝓbatiui, ꝑ qua solũ ibi diffinit̃ cõclusio ¶ Ad quintũ dr q̃ lz questio formaliter accepta sub mõ questionis non sit vera vel falsa. tamen q̃tum ad suũ materiale cui addit̃ signũ interrogatiuum significat verũ vel falsum. iõ bene dr materialiter, ꝓpositio r additur dubitabilis ad explicandũ formale eius quod est, ac certio sub modo questionis r dubij.

Argumentatio est argumenti per orationem explicatio id est oratio explicans argumentum. Differt autez argumentũ a medio r ab argumẽtatione. quia mediũ dicitur eo q̃ habet duo extrema. argumentũ autem addit supra mediũ virtutez probandi conclusionem.

Dñ ad hoc ꝙ sit argumētū exigit ꝙ sit medium. ⁊ ꝙ habeat virtutē ꝓbādi cōclusionem. Argumētatio autē dr totalis oro cōposita ex ꝓmissis ⁊ cōclusione ⁊ in illa manifestat virtus argumēti: aliqñ enī tota oratio pōt inferre vl'em affirmatiuā. aliqñ nō nisi ꝑticulare affirmatiuā. aliqñ vl'em negatiuā. aliqñ ꝑticulare negatiuā. ⁊ sic manifestatur tota virtꝰ argumenti cū oñdit supra quā cōclusionē pōt ipm argumētū ⁊ supra quā nō pōt: qđ quidā fit in argumētatiōe: vt supra patuit. Argumentationis quattuor sūt species. scilz silogismus. inductio. enthymema ⁊ exemplū. Diffinitio aūt silogismi dicta ē pꝝ

¶ Post q̄ auctor determinauit de argumēto qđ est ꝓncipiū argumētatōis. hic ꝓsequit determinare de ipa argumētatiōe ipam ꝑmo sic diffiniens Argumētatio est argumēti p oronē explicatio In qua diffinitiōe ponit explicatio loco generis. ⁊ ponit argumēti p oratione ad dr̃iam diffinitōis q̄ est explicatio diffinitur: ⁊ ad dr̃iaz oro nū cat hegoricaz ⁊ ypotheticaz q̄bus nō ꝓuenit explicare virtutē argumēti. Et hꝰ diffinitōis sic pōt dari rō. qr argumētatio dr totalis oro cōposita ex ꝓmissis ⁊ cōclusione. sz in talꝰ oroe manifestat virtus argumēti qr aliqua totalis oratio infert vl'em affirmatiuā. ⁊ in hoc explicatur ꝙ medium eius bz virtutez ꝓbandi ⁊ inferendi vl'em affirmatiuā. alia vero vl'em negatiuaz alia ꝑticularē affirmatiuā. alia ꝑticularē negatiuā. ⁊ in hoc manifestat virꝰ argumenti: qr in ullis argumētationibus medium bz diuersaz vtutē ꝓbādi ⁊ inferēdi ꝓclusionē.

Primo sciendū est ꝙ argumētatior argumentū differūt. qr argumentū est medium hns virtutē inferendi ⁊ ꝓbādi cōclusionē aliquā. sz argumētatio est oro q̄ explicat talē virtutē ipius argumēti. sicut enī diffinitio explicat ipm diffinitū resoluēdo ipm p sua ꝓncipia. s. p genus ⁊ dr̃iam: ita silr̃ argumētatio explicat virtutez argumenti oñendo quō medium habet cōuenientiā ⁊ habitudinē ad maiorez extremitatē ⁊ minorē: ⁊ quō extremitates hñt cōuenientiā cū medio p quā ꝓuenientiā cognoscitur virtus medij qua ꝓnt vniri extremitates inter se: ⁊ p quē pōt inferri ⁊ ꝓbari conclusio.

Secundo sciendū est ꝙ argumentatio dupl'r capit. Uno mō generalr̃ ꝑ oi oroē in qua est añs ⁊ ꝓns ⁊ medium illatū ꝓclusionis. ⁊ hoc modo se extēdit ad quēlibet modū argumētatōis. Alio mō spāliter solū ꝑ argumentatōe ꝓbatiua cuiꝰ medius bz virtutē illatiuā ⁊ ꝓbatiuā respectu cōclusionis. ⁊ sic in diffinitiōe ꝓposita diffinit argumētatio ꝓbatiua: ⁊ nō diffinit argumentatio cōiter accepta. ꝙquacūq̄ oronē illatiā ꝓclusionis. ⁊ rō huius est: qr sicut in hoc libro nō hz ꝓsiderari silogismus in tota cōitate eius: sz ꝓsiderat̃ spāliter de silogismo dyaletico q̄ est ꝓbatiuus: ita silr̃ nō habet hic ꝓsiderari argumentatio in tota cōmunitate eius. sed solum argumētatio probatiua.

Tertio sciendū ꝙ argumentatōis quattuor: sunt spēs. s. silogismus. inductio. enthymema. ⁊ exēplū. quaz sic habet sufficiētia. qr in oi argumētatiōe ꝓceditur ab añcedente ad ꝓns. vel q̄ ibi est ꝓcessus a toto vel a ꝑte. si a toto siue vl'i hoc est dupl'r. vel in añcedente sunt due ꝓmisse sil'r dispōite in mō ⁊ figura: ⁊ sic est silogism?. vel ibi est vna ꝓmissa tm̃: ⁊ nō fit dispō in mō ⁊ in figura in añcedente: ⁊ sic est enthymema: qr ī vtroq̄z fit ꝓcessus a toto ad ꝑtē siue ab vl'i ad ꝑticulare. Sz si fiat ꝓcessus a ꝑte hoc est dupl'r. vel fit a singularib? ad vniuersale: ⁊ sic est inductio. vel ab vno singulari ad aliud singulare: ⁊ sic est exemplum.

Quarto sciēdū ē ꝙ ista diuisio argumētationis nō est diuisio generis in suas spēs. qr diuisum non conuenit equaliter mēbris diuidentib?. sed ē diuisio analogi ī sua analogata: eo ꝙ argumentatio dr de ipsis quattuor ꝑm ꝓns ⁊ posteri?. ⁊ iō est qr argumētatio dr ab hoc ꝙ est arguere mentē ad assentendū conclusioni q̄ infertur. sz hoc ꝙ se ꝓprio cōuenit silogismo ⁊ non alijs speciebꝰ argumentationis nisi inꝑtū in ipis est aliquo mō virtꝰ silogismi: ratione cuius alie spēs a silogismo

sumunt rationem argumentationis ab eo.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. argumētatior argumentū differūt sicut cōcretū ⁊ abstractus q: cōuenīt in ꝓncipio dictionis ⁊ differunt in fine. sed abstractū nō bz explicare cōcretus. ergo argumētatio non est argumenti explicatio ¶ Scdo arguit sic. silogismus ꝓcedēs ex manifeste falsis est argumētatio cū sit sub vna spē argumētatōis: ⁊ tñ nō est explicatio argumēti cū in eo nō sit medium hns virtutez ꝓbādi cōclusionē. ergo male ponit diffinitio argumētationis. ¶ Tertio sic. argumētatio dr q̄s arguens mentē. sz tota oro cōposita ex ꝓmissis ⁊ ꝓclusione ¶ Quarto sic. in ꝓmo topicoꝝ solū enūerant̃ quę spēs argumētatōis. s. silogismꝰ ⁊ inductio. q̄ hic male ponūtur quattuor: ¶ Quinto sic. spēs inter se oppositę nō reducūtur vna ad altā: vt homo ⁊ equus sz oēs spēs argumētatōis a silogismo reducūtur ad silogismum. ergo non sunt species siue modi ab eodem subiuncti.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dr ꝙ licet argumentatio ⁊ argumentū cōueniant in ncipio dictionis ⁊ differāt in fine: nō tñ cōueniūt in re significata. qr argumentū significat medium argumentatōis ⁊ argumētatio totā oronem cōpositā ex ꝓmissis ⁊ cōclusione. ideo nō differūt solū sicut concretū ⁊ abstractū: ratōne cuius vnū pōt esse explicatio alterius ¶ Ad secundum dr ꝙ silogismus ꝓcedens ex manifeste falsis nō est argumentatio ꝓbatiua: de qua solū intelligitur in hac diffinitione. sz solū est argumentatio illatiua ¶ Ad tertū dr ꝙ tota oro cōposita ex ꝓmissis ⁊ ꝓclusione bene arguit mētez ꝑm ptem eius respectu añcedentis. ⁊ hoc capiendo tota collectiue ꝑ pfectā: ⁊ sic caperēt tota distributiue vt est idē ꝙ q̄s pars: sic tota oro cōposita ex ꝓmissis ⁊ ꝓclusiōe nō arguit mētē sed vna pars tm̃ ¶ Ad quartū dr ꝙ aristo. ī primo topicoꝝ sub silogismo cōprehēdit enthymema. ⁊ sub inductione exemplū ¶ Ad q̄ntum dr ꝙ lz alie species ꝓtū ad virtutem inferendi ad silogismum reducant̃ nō tñ ꝓtū ad formā arguendi. iō sunt species a silogismo distincte

Inductio est a singularib? sufficienter enumeratis ad vniuersale progressio: vt sortes currit plato currit ⁊ sic de alijs. ergo omnis homo currit.

¶ Post q̄ auctor superi? determinauit de argumētatōe in cōi tā diffinitiue q̄ diuisiue ipaz diuidendo ꝑ duas spēs. hic ꝓsequit determiāt de speciebꝰ ei? Et qr diffinitio silogismi est posita sufficienter in q̄rto tractatu. qr ꝑ illā diffinitionem pōt diffiniri silogism? simplr̃ remota illa ꝑticula ⁊ ꝓcessis. ⁊ etiā silogism? dyaletic? posita ea dē ꝑticula. vt dicendo: silogismus est oro ī qua q̄busdā positis ⁊ cōcessis necesse est aliō accidere ꝑ ea q̄ posita sunt ⁊ cōcessa. iō auctor se excusat de spāli determiatione silogismi: qr diffinitio eius data est ꝓpter. iō inter alias species argumentationis primo determinat de inductione quia aliquo modo perfectior est alijs.

Primo sciendū est ꝙ sic diffinit inductio. Inductio est, pgressio a singularib? ad vl'e, pbandū. vt sortes currit. plato currit. ⁊ sic de alijs. ergo oīs hō currit. In qua diffinitiōe ponit, pgressio loco gñis: ⁊ capit ibi silr̃ industrie, pgressio ꝑ silr̃itudinē ad motuz, pgressiuz alialis. qr sicut ille mot? fit, ꝓponēdo pedez ped: sic ille mod? rōis. i., pgressio fit capiendo vnū singulare post aliud. iō ibi capit, pgressio, ꝑ motu rōis. deinde ponit a singlarib? ad dr̃iam silogismi ⁊ enthymemat̃ q̄ procedūt ab vl'ib? ad singularia. ⁊ subiūgit ad vl'e ad differētiā exēpli qđ ꝓcedit ab vno singlari ad aliud ⁊ nō vl'e. Ex q̄ diffinitiōe ꝑz ꝙ inductio ⁊ descēsus aliquo mō opponūtur: qr descensus est ab vl'i ad particulare. in ductio vero econtra

Secundo sciendū est ꝙ singulare dupliciter sumit. vno modo spāliter solū, ꝑ individuo determiato. Alio mō generalr̃, ꝑ quolibet inferiori alicuiꝰ superioris. ⁊ boc mō spēs alicuiꝰ vl'is pōt dici singularia generis. qr lz nō sint singlaria simplr̃ sunt tñ singularia in respectu. ⁊ hoc mō sumit singulare i diffinitiōe. ⁊ etiā capit vl'e generalr̃, ꝑ quolibet superiori. ⁊ nō fit, ꝓcessus ad vl'e indefinite accepti. qr ibi non est, ꝓprie inductio. sortes currit. plato currit. ⁊ sic de alijs. q̄ hō currit. Sz dz fieri, ꝓcessus ad vl'e vl'r sumptū qđ est vl'e ꝑm rez ⁊ modū sil'r vt cōcludendo. ergo oīs hō currit

Tertio sciendum est ꝙ dupl'r pōt fieri inductio. vno mō enumerando aliqua singularia tm̃ ⁊ non omnia. vt dicendo sortes currit. plato currit. q̄ omis hō currit. ⁊ hec inductio non est consequentia necessaria. quia añs pōt esse verum consequente exīte falso. sz est ꝓbabilis tm̃. Alio mō fit inductio enume-

rando oia singularia simul.⁊ adhuc potest fieri duplr. Alio mō enumerādo oia singularia i ꝓpa forma cū illa ꝓtcula.⁊ nō sūt plura. Alio mō enumerādo aliqua singularia m ꝓpria forma ⁊ cōprehēdēdo alia sub vna clausula cōi: vt dicēdo.⁊ sic de alijs.⁊ vtroq; istoꝝ mōꝝ inductio est ꝑfa necessaria. sed tm nō est ꝑfa formalis sed materialis tm. qz tenet gra habitudinis materialis scz ꝓpter habitudinē singulariū ad suū vlē. ꝓpter quā habitudinē ꝓsupponit i inductione vna ꝓpositio p se nota q cōmetur in mente: ex qua cum antecedēte inductionis fit silogism⁹ reducēdo inductionē ad silogismum

Quarto sciēdū est ꝙ inductio sic reducit ad silogismū. qz in cōclusione inductionis sūt duo terminꝰ quoꝝ subiectū fit minor: extremitas.⁊ p̄dicatū fit maior: extremitas in silogismo.⁊ singularia q nō ponūtur in cōclusione accipiūtur ꝓ medio: vt ista inductio sortes currit. plato currit.⁊ sic de alijs. ergo oīs bō currit. sic reducit. omne gō ē sortes vel plato ⁊ sic de alijs currit. oīs bō est sortes vel plato ⁊ sic de alijs. ergo oīs bō currit.⁊ debent capi illa singularia disiūctiue nō copulatiue. quia nō possunt copulatiue verificari de suo vniuersali: sed disiūctiue tm.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶Primo sic. Inductio est motꝰ rōnis vel intellectus cū sit argumētatio sed motꝰ intellectꝰ nō fit a singularibꝰ: qz intellectus nō cognoscit singularia: sed solū vlē qō est obiectū eiꝰ. ergo inductio nō fit a singularibus. ¶Secōdo sic. In oi argumētatione ꝓbanda ꝙ aīs debet esse notius ꝑfte. sz singularia nō sunt notiora suo vniuersali cū sint infinita ⁊ indeterminata. g̃ inductio nō fit a singularibus ad vlē. ¶Tertio sic. Nec ē bona inductio. oīs equus currit. oīs bō currit ⁊ sic de alijs spēbus alijs. g̃ omne aīal currit. et tm ibi nō arguit a singularibꝰ ad vlē. cū dīffinitionē. ¶Quarto sic. Nec arguit a singularibus ad vniuersale sortes currit. plato currit.⁊ sic de alijs. g̃ omnis asinus currit. ⁊ tamen ibi nō est bona ꝑfa ergo male dicit ꝙ inductio est bona ꝓsequētia ¶Quinto sic. In omni silogismo sūt tres termini. sed in inductione sunt plures termini cū tres. ergo inductio nō reducit ad silogismum

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmū dr ꝙ Iz intellectꝰ nō cognoscat singularia directe: tm bñ cognoscit reflexe p b ꝙ intellectꝰ reflectit ad sensū quo singularia cognoscūtur. sz solū cognoscat vlē directe tā ꝑ ꝓpriū obiectū eiꝰ. ¶Ad secundū dr: ꝙ sz singularia nō sunt notiora simplr suo vlī. tm sunt notiora quo ad nos ꝙ suū vniuersale. Et sz aliqū singularia sint infinita quo ad nos: tm aliqua possūt esse nobis nota. et tūc enumerādo illa que sūt nobis nota ⁊ ꝓcēdendo alia sub illa clausula cōi. et sic d alijs. pōt fieri inductio. ¶Ad tertiū dr: ꝙ licet ibi nō bñ arguat a singularibꝰ simplr: tm bene arguit a singularibꝰ in respectu. qz ista. oīs equus currit ē quodām singularis ad istā. oē aīal currit.⁊ b sufficit ad inductionē vt dictū est. ¶Ad quartū dr: ꝙ ibi nō arguit a singularibꝰ ad vlē illorum singulariū enumeratoꝝ qō ad inductionem reqrit. ¶Ad q̃tū dr: ꝙ sz in inductione sint plures termini ꝙ tres fm vocē: tm accipiūtur ꝓ modū trium in silogismo. qz cūcta singularia i ante inductionis posita capiūtur ꝓ medio.

Enthimema est silogismꝰ imꝑfectꝰ. i. oīō in qua nō oībꝰ premissis positis infert festinata cōclusio: vt omne aīal currit. ergo oīs hō currit. In hac em argumētatione includit hec ꝓpositio. oīs hō est aīal. que si poneretur ꝑfectus esset silogismus. Aristoteles sic diffinit ēthimema. Enthimema est ex ꝓcottibus ⁊ signis: ꝓcos idez est quod propositio ꝓbabilis. Signū vt hic sumit: idē qđ demōstratia seu necessaria ꝓpositio vel probabilis.⁊ hoc in inferendo. Signū vt hic sumit dicit necessitatē illationis. ꝓcos aūt dicit probabilitatē ipsiꝰ ꝓpōnis in se: scz quā ꝓbabilitatē ꝓpō dicit esse vera. Unde licet i enthimemate est tātū vna propositio inferens ⁊ alia illata. tamē secūdū ꝙ inferēs ꝓpositio apparet oībus esse vera vel pluribꝰ: sic dicitur ꝓcos: quia sic tā esset ꝓbabilis. vt q̃libet diligit diligentē se. scōm aūt ꝙ ipsa infert cōclusionem de necessitate: sic est signū.⁊ sic eadē ꝓpositio est ꝓcos et signū: secundū aliud ⁊ aliud Si q̃s obijciat ꝙ enthimema debeat sic dīffiniri. Enthimema est ex ꝓcote ⁊ signo. cū tātū sit vna propositio inferēs q̃ est ꝓcos ⁊ signū scōm diuersa. Ad hoc sic dicēdū est. ꝙ licet sit vna ꝓpositio inferēs actu: tamē habet in se virtutē duarū propositionū. quia habet in se virtutē propriā:⁊ illius que subintelligitur.⁊ sic est vna scōz substantiā ⁊ due scōm virtutē.⁊ ideo dicitur i plurali numero ex ꝓcotibus ⁊ signis:⁊ nō ex ꝓcote ⁊ signo. Sciēdū ꝙ omne enthimema debet reduci ad silogismū In enthimemate cū sūt tres termini sicut in silogismo. et duo illoꝝ sūt in cōclusione. et sūt maior extremitas ⁊ minor extremitas: aliꝰ aūt non ponit in cōclusione ⁊ est mediū. Illarū aūt extremitatū altera sumit bis ⁊ altera semel. ex extremitate gꝰ tm semel sūpta ⁊ ex medio fiat vna ꝓpō scōz exigentiā modi ⁊ figure:⁊ sic habet silogismꝰ. Vbi gra i hoc enthimemate. omne aīal currit. ergo oīs homo currit. hō et currit sunt due extremitates:⁊ aīal est medium. sed illa extremitas scz homo sūpta est tm semel. ex ipa ergo ⁊ medio fiet vna ꝓpositio scilicet oīs homo est aīal:⁊ erit ꝑfectꝰ silogismꝰ sic. omne aīal currit. oīs hō est aīal. ergo omnis hō currit. Exēpluz quando vnuz ꝑticulare probat ꝑ aliud ꝓpter aliqđ simile repertuz in ipsis: vt parisiēses pugnare cōtra rothomagēses malū est. ergo thuronēses pugnare contra pictauēses malū ē: qz vtrobiq; ē pugnare affines ꝙra affines Quia aūt argumētū p locū cōfirmat: ideo dāda est dīffinitio loci prout locus hic sumitur.

¶Postq̃ auctor determinauit de silogismo ⁊ inductiōe q̃ sūt ꝓncipaliores ꝓtes argumētationis. hic ꝑsr determinat de enthimemate ⁊ exemplo que sūt reducibiles ad alias spēs: scz enthimema ad silogismū:⁊ exemplū ad inductionē. Et qz enthimema est exēplo ꝑfectus: ideo ꝓmꝰ determinat de enthimemate q̃ de exemplo ibm ꝓmo sic dīffinies. Enthimema est silogismus imꝑfectus. In qua dīffinitione ponit silogismus loco generis capiēdo silogismū coiter vt se extendit ad silogismū ꝑfectū formaliter ⁊ mō ⁊ figura ⁊ ad silogismū ꝑfectū virtualiter Et ponit imꝑfectus: ad differētiam silogismi ꝑfecti formaliter cōpleti ex duabꝰ ꝓmissis. Et consequēter explicat hec dīffinitio. Enthimema ē oratio in qua nō oībus ꝓmissis positis sz

tiū vna infertur festinata cōclusio: vt hic omnis homo currit. ergo sortes currit. posita maiore tiū ⁊ ꝓsuppositā minore infertur cōclusio.

Primo sciendū est q̄ in omni enthimemate ꝑmisse, sed ꝑm intellectū ponūt due ꝑmisse. sed ꝑm vocē ponit vna tm: ⁊ alia tacet ⁊ retinet in mente. ⁊ mētū sunt ibi due ꝑmisse ꝑm intellectū vocant silogismū. ⁊ capte qua deficit vna ꝑm vocē dr imperfectus. ⁊ quia vna tacetur q̄ retinet in mēte: ideo dr enthimema abscisū q̄d est m. ⁊ thimos q̄d est mēs. ⁊ monos q̄d est vnū quasi in mēte retinēs vnā, ꝓpositionez ⁊ oportet illā que retinet in mēte esse, ꝓbabilez ⁊ necessariā: ⁊ q̄ ꝓsupponat tanq̄ vera. Et propter hoc aristoteles sic diffinit enthimema. Enthimema est silogism⁹ ex yconibꝫ ⁊ signis. ycon est, ꝓpositio, ꝓbabilis. ⁊ signū ibi capit ꝑ propositione necessaria: vt hic. omne aīal currit. ergo ois hō currit. minor ꝓsupponit. s. ois hō est aīal: que est, ꝓpō necessaria ⁊ signū. Ex quo patet q̄ ꝑfa enthimematis non tenet gra forme arguendi sed gratia materie: quia ibi ꝓsupponitur virtus alicuius premissarū.

Secundo sciendū est q̄ enthimema sic reducit ad silogismum quia in ipo sunt due extremitates in cōclusiōe quarū maior extremitas est ꝑdicatū ⁊ minor extremitas subiectū. ⁊ ibi ponit medū qđ nō intrat cōclusionē: ⁊ ponit in aīte cū altera extremitatū. Unde formādo vnā premissarū cū medio ⁊ cū extremitate non posita in aīte fit silogismus pfectus. ⁊ si medū ponat in aīte cum subiecto cōclusionis ibi ē minor ꝓmissa: deficit maior: vt hic. ois hō est risibilis. ibi deficit maior: sez. oē risibile ē aīal. ergo ois hō est aīal. et si medū ponat cū ꝑdicato conclusionis qđ est maior extremitas ibi est maior ꝓmissa: deficit minor: vt hic. oē aīal currit. ergo ois hō currit ibi deficit minor: sez. ois hō ē aīal. et si tale medium possit subiici maior extremitati et ꝑdicari de minori: enthimema reducit ad ꝑmā figurā. ⁊ si ꝑdicat de vtraq; sic reducit ad scdam. et si subiicit vtriq; sic reducit ad tertiā figurā.

Tertio sciendū est q̄ exēplū sic diffinit. Exēplū est, pgressus ab vno priculari ad aliud priculare probādū, ꝓpter aliqđ simile in ipsis repertū: vt sortes est risibilis. ergo platho est risibilis. eo q̄ vterq; est hō in quo habēt similitudinē essētialē. In qua diffinitione ponit, pgressus loco ānis. ⁊ ponitur ab vno priculari, ad differētiam enthimematis silogismi. ⁊ ponit ad aliud priculare, ad differētiā inductionis que, pcedit ad vniuersale, pbandū

Et ponit propter aliqđ simile in ipsis repertū ad ostēdēdū vnde, puenit virt⁹ pbationis in exemplo: quia, puenit ꝓpter similitudinē duorum priculariū ad inicē. ⁊ q̄cūq; cōuenit vni singulari mētū est simile alteri cui cōuenit alteri: vt risibile cōuenit sorti in mētū est homo: ideo risibile cōuenit platoni in mētū est homo.

Quarto sciendū est ꝙ ad reducēdū exemplū ad silogismus oportet ꝑmo q̄ inductionē imperfectā ostendere maiorē extremitatē que est predicatū cōclusionis de illo cōmuni in quo cōuenūt illa singularia. ⁊ postlud cōmune ostēdit silogistice de alio singulari quod est minor extremitas: vt arguēdo sic. sortes est risibilis. ergo ois homo est risibilis. ibi est inductio imperfecta. Et vltra. ois homo est risibilis. plato est hō. ergo plato ē risibilis. In hoc silogismo hō ponit pro medio: ⁊ illud cōmune in quo sibi assimilētur pro maiori extremitate: ⁊ suū simile qđ est plato est maior extremitas. Et diffinit aliter exemplū ab aristotele. Exēplū est argumētatio que ꝙ simile minoris extremitatis ostēdit maiorē extremitatē de medio. ⁊ per medū de minori extremitate ⁊ oportet maiorē extremitatē notiori mō cōuenire, ꝺmo singulari q̄ medio ⁊ q̄ notiꝰ insit medio q̄ minori extremitati: rōne cuius tot⁹ pcessꝰ exēplaris vocat. ⁊ per hoc patet quid sit enthimema ⁊ exēplū. ⁊ quō reducūtur ad silogismū

Sed contra ꝑdicta arguit. ¶ Primo sic. Enthimemata silogism⁹ inter se opponūtur ⁊ sunt sēs distincte. ergo enthimema nō est silogism⁹. ¶ Secdo sic. In ꝑmo posteriox dicit q̄ enthimema ē vere silogism⁹. ergo enthimema nō est silogism⁹ imperfectus. ¶ Tertio sic. Nic est silogism⁹ imperfectus. omnis asin⁹ currit. q̄ ois homo currit. ⁊ posita illa minore. ois hō est asin⁹. erit silogismus pfectus. ⁊ tm nō est bona cōa. q̄ male dicitur q̄ in enthimemate est bona cōa. ¶ Quarto sic. Unū singulare simile alteri nō ē magis notū q̄ aliud. sed ois argumētatio procedit a magis noto ad min⁹ notū. q̄ in exēplo vnū particulare nō pbatur p aliud. ¶ Quinto sic. Nō sequit. sortes est risibilis. ergo ois hō est risibilis. ⁊ tamē arguit eo mō reducendo exēplū ad silogismū ostēdēdo maiorē extremitatē de medio in quo cōuenūt plura singularia. ergo exēplū nō ē reducibile ad silogismū.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dr q̄ licet enthimema nō sit silogismus pfectus in mō ⁊ in figura formaliter: tm ē bonus pfect⁹ virtualiter. ⁊ est imperfectus formaliter eo q̄ deficit vna ꝑmissarū. ⁊ est pfectus virtualiter quia ibi sunt due ꝑmisse ꝑm intellectū arguētis q̄ tacet vnā quā ꝓsupponit p scē notā: ideo dr pfectus silogism⁹. Et per hoc solut secūdū argumētū. ¶ Ad tertiū dr q̄ in enthimemate requirit q̄ illa ꝑmissa quā ꝓsupponit sit vera vel probabilis: ⁊ hoc nō fit in isto argumēto. ois asin⁹ currit. ergo ois homo currit: ideo ibi nō est enthimema. ⁊ licet ibi sit silogismus pfectus formaliter nō tamē est pfectus virtualiter: qđ requiritur ad rationē enthimematis. ¶ Ad quartū dicit q̄ licet ꝑm rē vnū singulare nō sit notius alio in eo q̄ singularia sunt: tm bene potest esse quo ad nos notius alio. ⁊ ꝑm hoc potest, pbare aliud. ¶ Ad quintū dicitur q̄ licet inducendo exemplū ad silogismū ⁊ illa inductio est imperfecta nō sit ꝑfa necessaria: tamē bene est ibi consequētia, pbabilis. q̄, pbabile est q̄ si maior extremitas cōueniat vni singulari eo q̄ cōuenit cū alio singulari in tali medio ⁊ illud singulare contineatur sub illo medio q̄ illa maior extremitas illi medio vniuersali cōueniat.

Locꝰ est sedes argumēti vel id a quo ad propositā questionez cōueniēs trahitur argumentū. Quid aūt sit questio dictum ē. Et sciendū q̄ ꝓpositio. questio cōclusio. ⁊ cuīciatio scōm substantiā idē sunt: differūt aūt secūdū rationes. diuersas cū habēt rationes siue diffinitiones vt prius patuit. scōm cū q̄ dubitabilis est est q̄stio. prout vero iā probata ē per argumētuz est cōclusio. prout ponit ꝑ alio in premissis est ꝓpositio: quia propositio dicitur secundū q̄ ē in premissis ad probandū conclusionē. Enunciatio autē est secundum q̄ significat esse vel non esse: vt sortes currit. sortes non currit. Habito de diffinitione loci: sequitur diuisio ipsius loci. Locus aūt diuidit in locū maximā: ⁊ in locū differētiā maxime. Locus maxima idez est q̄ maxima. Maxima ē propositio qua nō est altera prior nez notior: vt omne totuz est maius sua parte. Itez de quocunq; predicat diffinitio: et diffinitum. Et de quocunq; predicatur species: de eodem predicatur genus.

¶ Postq̄ auctor determinauit de argumēto ⁊ argumētatione. hic ꝑtr determinat de loco q̄ p argumētū diffinit ꝺm q̄ in eo locat ipm argumentū. ipm primo sic diffinens. Locus est sedes argumēti vel id a quo ad propositā questionē cōuenies elicitur argumentū. Cuius rō ē quia locꝰ est habitudo necessaria terminoꝝ ad inicē. vel ē, ꝓpō necessaria q̄ ē p se nota, ꝓpter talē habitudinē terminoz inter se. sz in tali habitudine terminoz inter se vel in, ꝓpōne per se nota que fit ex illis terminis cōfirmat medius probās ⁊ inferēs cōclusionē qđ dicit argumentū. ⁊ etiā elicitur virt⁹ argumēti ad propositaz questionē ex illa habitudine terminoꝝ vel ex aliqua ꝓpōne per se nota. ideo locus bñ dicitur argumētū vel illud a quo elicitur argumentū. Prima aūt pars cōuenit cum principalius cōuenit loco maxime: ⁊ secda cōuenit loco differentia maxime q̄ uis quelibet ꝑs aliquo modo possit cōpetere cuilibet loco. quia in vtroq; cōfirmat argumentū ⁊ etiā ab vtroq; potest elici argumentū ad aliquā propositā questionē.

Primo sciendū est q̄ hic nō capit ꝓprie locus pro superficie corpoꝝ cōtinētis q̄ est mēsura locati: vt capit in ꝑdicamentis. sed capitur transūptiue pro habitudine terminoꝝ vel propositione per se nota q̄ est aliquo modo generatiua et conseruatiua argumenti: sicut locus dicitur conseruatiuus locati. Et dicitur etiam talis locus dyalecticus sedes argumenti non ꝓprie sed methaphorice

siue trāsumptiue. q; sicut sedēs i sede ꝓfirmat ⁊ ꝺeſcendit a argumētatio ꝺeſcendit ⁊ ꝓfirmat in loco dyalectico. q; cū intellect⁹ dubitat de virtute ꝓbatiua vel illatiua argumēti ⁊ repit habitudinē terior⁹ vel ꝓpositionē p se notā vbi ꝓfirmat illa habitudo tūc itellect⁹ ꝺeſcendit ⁊ āplius nō dubitat de illa virtute nec de conclusione probata

Secundo per argumentum.

sciendū est q; locus diuiditur p locū maxīmā ⁊ locum differentiā maxime ꝙ sic inter se differūt. q; locus ꝺr̄ia maxime dicit habitudinē terminor⁹ in qua fundat ⁊ confirmatur argumentū incōplete tm ⁊ impfecte. ⁊ locus maxima dicit ꝓpositionē p se notaz p ꝓpter illā habitudinē terminor⁹ q̄ cōplete ⁊ explicite terminat argumentū. vbi gratia arguēdo sic. sortes est bō. ergo sortes est aīal. Si ꝓbet p locū a specie ad gen⁹ est locus ꝺr̄ia maxime. ⁊ termiat impfecte argumentū. q; pōt adhuc dubitari qualis est illa habitudo spēi ad genus. ſz cū aduenit ista maxima. de quocūq; ꝓdicat species ⁊ suū gen⁹ tūc explicite terminat argumētū. Et p hoc habet sufficiētia istor⁹ mēbrorum q; ois locus cōfirmat argumentū. vel q̄ cōfirmat explicite ꝓfecte ⁊ sic est locus maxima. vel implicite ⁊ impfecte ⁊ sic est locus ꝺr̄ia maxīe. Et quibus ptz q; locus ꝺr̄ia maxime via generatōis est p⁹ q̄ loc⁹ maxima. tm̄ via pfectiōis est posterior. ⁊ ꝺr̄ locus maxīa p appositionem ⁊ sic ibi nō est incōgruitas constructionis. maxima enim tenet substātiue ⁊ nō adiective.

Tertio sciendū est q; loc⁹ maxīa idez est qđ ipa maxima. ⁊ maxīa est ꝓpositio p se nota q̄ nō est altera ꝓr̄ neq; notior. vt oē totū est maius sua pte. ⁊ rō diffinitōis est: q; in tali ꝓpositiōe est habitudo imediata vel p se nota terminor⁹ inter se. iō cognitis illi⁹ terminis intellect⁹ statim apꝓbēdit aptitudinē illor⁹ terminor⁹ ⁊ cognoscit ꝓpositionē necessariā q̄ fit ex illis termīs. ⁊ illa nō notificat p aliā. ꝓbem ſz p suos terminos: ideo nulla ē notior ipsa. et vocat maxīa q; ſz sit qua in q̄titate est tm̄ maxima in v̄tute ⁊ ī gradu certitudis. q; pōt certificare multas alias ꝓpositiōes. Alio noīe ꝺr̄ dignitas: q; seipam dignificat vt ab intellectu cognoscat. Alio mō ꝺr̄ cōis animi ꝙceptio: q; ab itellectu multor⁹ facilr̄ ꝙcipit. iō illā sic diffinit Boe. Cōis anī ꝙceptio ē quaz ḧs ꝓbat auditā

Quarto sciendū est q; locus ꝺr̄ia maxime est ille p quē vna maxima differt ab alia. vt sunt termī habētes necessariā habitudinē iter se ex q̄, pueit necessitas illi⁹ maxīe vt ista maxīa. ō q̄cūq; ꝓdicat spēs ꝺr̄ suū gen⁹ ⁊ de quocūq; ꝓdicat diffinitio ⁊ diffinitū differūt p suos termīos. ⁊ illi termī inq̄tū hūt habitudinē nec essartā ad inicē vocāt loci ꝺr̄ia maxīe. vñ dicūt loci inq̄tū ex ipis elicit argumētū vel ī ipis ꝓfirmat. ⁊ dicunt ꝺr̄ia maxime inq̄tū faciunt vnā maximam differre ab alia.

Sed contra predicta arguit. Prīo sic. argumētū est mediū argumētatōis ꝓbās ꝙclusionē. ⁊ loc⁹ maxima est vna ꝓpositio argumētatōis. sed medium nō ꝓfirmat in ꝓmissis argumētationis. ergo loc⁹ maxīa nō est sedes argumēti ¶ Secundo sic. argumentū ⁊ locus idē sunt vt in isto argumēto. bō currit. ergo aīal currit. hō est argumentū q; est medium ꝓbans cōclusionē ⁊ etiam est locus inq̄tū in ipo est spēs ⁊ ꝺr̄ locus a specie. ſz idez nō ꝓfirmat seipm. ergo locus male ꝺr̄ sedes argumēti ¶ Tertio sic, locus ꝺr̄ia maxime est ps loci maxīe ⁊ in eo cōtinet. q̄ mēbra huius diuisionis coincidūt ¶ Quarto sic. hec ē vna maxima. oē totū est maius sua pte. ⁊ tm̄ alia qua est notior ipa: vt ista. de quolibz esse vel, nō esse de nullo ambo simul. ergo ꝓtra diffinitionē maxīe ¶ Quinto sic. ois locus est habitudo vt patet in diffinitionibus omniū locorum. ſz termini maxime non sunt habitudo. ergo male ꝺicuntur loci differentie maxime.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū dicitur q; ſz argumentū q̄tum ad suū materiale qđ est terminus q̄ est medium argumētationis non ꝓfirmat p maximā. tamen quātū ad virtutē ꝓbandi conclusionē cōfirmat in maxima p quā virtus argumenti ꝓfecte explicat ⁊ manifestat intellectui ¶ Ad secundū dicit q; licet locus et argumentū quandoq; sint idez materialiter. tm̄ differunt formaliter: vt in illo exēplo predicto homo inq̄tū habet virtutē probandi conclusionē ꝺr̄ argumentū. ⁊ inquātū est species ⁊ habz habitudinez ad genus ꝺr̄ locus. ⁊ in ista habitudine confirmat⁹ virtus que ꝺr̄ argumentum. ¶ Ad tertiū dicitur q; licet in maxima includatur materialiter locus ꝺr̄ia maxime tanq̄ pars materialis eius. nō tm̄ formaliter vt ptinēs ad formā maxime. iō locus maxīa ⁊ locus differētia maxīe nō coincidūt in idē formaliter ¶ Ad quartū dicit q; licet aliqua ꝓpositio sit simpliciter notior ista. oē totū est maius sua parte. nulla tm̄ est notior ī suo genere: h̄ est q̄ fiat ex eisdē terminis ⁊ in eodez gñe terminor⁹. q; ex talib⁹ terminis nulla ꝓt inmediatio: ista. s. oē totū est maius sua pte ¶ Ad quintū dicitur q; licz termini maxīe ſm vocem non sint habitudines. tamē q̄tū ad significata ipsor⁹ important habitudines quia sūt termini cōes: ⁊ tales significāt habitudines rerū inē se. vt genus significat habitudinē ſuptor ad inferiora: ⁊ spēs ecōtra

Locus differētia maxime ē illud quo vna maxima differt ab alia vt iste maxime. de quocūq; ꝓdicatur spēs et genus. ⁊ de quocūq; ꝓdicat diffinitio et diffinitū differūt p termīos ex q̄bus cōponunt. vna eñ cōponitur ex genere ⁊ specie: altera ex diffinitiōe ⁊ diffinito. vnde isti termini simplices dicūtur differētie ⁊ maxime. Et sciēdū q; tā loc⁹ maxime q̄ loc⁹ differentia maxīe dicit loc⁹: quia vtrūq; confert firmitatē ⁊ robur argumēto. Vnde ꝓportionaliter sumit hic loc⁹ ad locū in rebus naturalibus: qua sicut ille sernat res oēs in esse: sic similiter hic loc⁹ cōfirmat argumētum Item locus differētia maxime diuiditur per locū intrinsecū. extrinsecū. et medium.

¶ Postq̄ auct⁹ determinauit de loco in cōi tā diffinitiue q̄ diuisiue. ⁊ posuit diffinitionez loci maxime ⁊ etiā loci differentie maxime. hic ꝓpr̄ diuidit locū differētia maxime p locum intrinsecū extrinsecū ⁊ medium. Cui⁹ diuisionis rō est. q; ois loc⁹ differētia maxime importat habitudinem terminī inferētis ad terminū illatū vel ergo terminus inferēs simpliciter conuenit cū termino illato ⁊ sic est loc⁹ intrinsecus. vel disconuenit ab eo ⁊ hoc ē dupl̄r. vel q; disconuenit simpl̄r. vel q; conuenit ⁊ nō differt. si primū sic ē loc⁹ extrinsec⁹. si secūdū: sic ē loc⁹ medius

Primo sciendū est q; loc⁹ intrinsec⁹ est quādo sumit argumētū ab his que sūt de suba rei. hoc ē q̄n terminus inferēs est de suba vel essentia termini illati. vt proposita ista questione vtrū sortes sit aīal. arguit sic. sortes est bō. ergo sortes est aīal. ibi sumit argumentū ab illo termino inferēte bō. qui intrinsece cōuenit cū termino illato: ſz cū aīali. Et dicitur loc⁹ intrinsec⁹. q; q̄n terminus inferēs ē intrinsec⁹ illato vel ecōtra ibi est intrinseca habitudo inter illos terminos: eo q; habitudo omnis terminī ad aliū nō ꝺistinguit realiter a termiō eius ē habitudo. nec ſp oportet ad talē locū q; terminus inferens sit de essentia vel diffinitione termini illati: sed sufficit q; sit intrinsec⁹ p aliquē modū essendi in.

Secundo sciendū est q; loc⁹ extrinsecus est q̄n sumit argumētū ab his q̄ sunt oīno separata a subiāntia rei. id est q̄n terminus inferēs simpl̄r est extrinsec⁹ et disconuenies cū termino illato: vt arguēdo sic. sortes ē albus. ergo sortes nō ē niger. terminus inferēs ſz albus est totaliter extrinsec⁹ termino illato ſz niger. ⁊ ꝓpter hāc causā talis loc⁹ vocat extrinsec⁹. Et licet habitudo localis in illo loco sit quodāmō intrinseca in termino inferēte. est tm̄ extrinseca in ordine ad terminū illatū. ⁊ est habitudo negatiua tm̄ inter illos termīos ⁊ nō habitudo positiua sicut ī loco intrinseco.

Tertio sciendū est q; loc⁹ medius est quādo sumit argumētū ab his que ptum cōuenit ⁊ ptum differt cū terminis in q̄stione positis. hoc est quādo terminus inferēs cōuenit cū termino illato ⁊ ptum differt: sicut ē inter cōcretū ⁊ abstractū q̄ cōuenit in re significata ⁊ differūt in mō significādi. ⁊ conuenit in ꝑncipio dictionis ⁊ differūt in fine: sicut est inter cōiugata ⁊ casus. vt si querat vtrū iusticia sit bona. ⁊ ꝓbet sic. Justū ē bonū. ergo iusticia est bona. ibi iustū ptm conuenit ⁊ ptm differt a iusticia. Et dicit talis loc⁹ medius. q; terminus inferēs medio mō se habet ad terminū illatū quātū ad hoc qđ est cōuenire ⁊ disconuenire. ideo iste loc⁹ quātū ad cōuenientia ⁊ differentia terminī inferētis ⁊ terminī illati dicitur aliquo modo medius p participationē inter terminū intrinsecū ⁊ terminū extrinsecum.

Quarto sciēdū est q; ꝓdicta ꝺiuisio loc⁹ ap illos tres mōs nō est diuisio gñis in suas spēs: q; loc⁹ nō ꝺr̄ eēntiat de istis trib⁹ mēbris. ſz ē diuisio analogi in sua analogata. q; loc⁹ ꝺr̄ de istis trib⁹ ꝑm p⁹ ⁊ posterius p⁹ eēntiā ꝺr̄ de loco intrinseco ⁊ postea de alijs. et rō est. q; loc⁹ ē habitudo terminī inferentis ad terminū illatū. ſz in loco intrinseco vbi ē habi

tudo positiua tñ ẽ pfectio: habitudo q̃ i loco extrinseco vbi ẽ habitudo ꝓuatiua tñ que solũ habet cognosci p respectũ ad habitudmẽ positiuã sicut ꝓuatio ꝯgnoscitur p habitũ. ⁊ etiã locus medius ptĩcipat rõem vtriusq; loci: q; habet cõuenientiã cũ loco intrinseco ⁊ extrinseco ⁊ ea pte qua ꝯuenit cũ loco intrinseco vsectio: est loco extrinseco. ⁊ per hoc patent diffinitiones ⁊ cõparatio illoꝝ locoꝝ inter se.

Sed contra pdicta arguit. ¶ Primo sic. Locꝰ maxima multiplicat sicut locꝰ differẽtia maxime. sed locus maxima nõ diuidit p locũ intrinsecũ et extrinsecũ ⁊ mediũ. ꝯ male diuidit hoc mõ locꝰ differẽtia maxime. ¶ Secõ sic. Locꝰ differentia maxime habet diuidi ꝑm diuersas differentias entis eo ꝙ dicit habitudmẽ termini ad terminũ que se tenet ex pte rei significate. sed plures sũt differẽtie entis q̃ tres: sicut idẽ. diuersum. actꝰ. potẽtia. accidẽs. ⁊ substãtia. ⁊ sic de alijs. ꝯ nõ sũt tñ tres modi loci differẽtie maxime ¶ Tertio sic. Locꝰ dyalecticꝰ dicit ꝑm similitudmẽ ad locũ realẽ. sed ois locꝰ realis extrinsecꝰ est locatus quia est subiectũ in locãte. ꝯ ois locꝰ dyalecticꝰ est extrinsecꝰ ⁊ nullꝰ est intrinsecus. ¶ Quarto sic. Ois locꝰ est habitudo medians inter terminũ inferẽtẽ ⁊ terminũ illatũ. ergo ois locus ẽ medꝰ. ¶ Quinto sic. Arguẽdo bõ currit. ꝯ aial currit. terminꝰ inferẽs scilicet bõ ptim cõuenit cũ termino illato ⁊ ptim ab eo differt. ⁊ tñ ibi nõ est locꝰ medꝰ ꝫ locꝰ a spẽ ad genus. ergo male diffinit locꝰ medius.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmũ dicit ꝙ licet nõ ponat explicite diuisio loci maxime tñ satis ponit implicite. q; põt intelligi multiplicatio eiꝰ p diuisionẽ loci differentie maxime quia variatis terminis q̃ sunt dñe maxime ꝑm diuersa loca etiã variãtur marie q̃ formant ꝑm habitudines illoꝝ terminoꝝ. ideo in quolibet loco spẽali fit vna maxima spẽalis. ¶ Ad secõm dr ꝙ licet diuisio loci dñe maxie sumat ꝑm aliquas dñas entis: scz ꝑm idẽ ⁊ diuersũ ⁊ ptĩ idẽ ⁊ ptim diuersũ: nõ tñ sumit ꝑm oẽs dñas entis ideo nõ oportz ꝙ sint tot modi locoꝝ quot sũt modi entis. ¶ Ad tertiũ dr ꝙ ly locꝰ dyaleticꝰ habeat silitudinẽ cũ loco naturali in eo ꝙ ẽ cõseruatiuꝰ ⁊ generatiuꝰ argumẽti sicut locus naturalis est ꝛseruatiuꝰ locati: nõ tñ sumit ꝑm illã silitudinẽ que est esse extrinsecũ: q̃re nõ oportet ꝙ ois locus differẽtia maxie sit extrinsecus ¶ Ad quartũ dr ꝙ negatur ꝛnia ⁊ ratio ẽ quia non dicitur locꝰ medius eo ꝙ sit habitudo medians inter illos duos terminos. sed quia terminus inferẽs parti cõuenit cũ termino illato ⁊ partim differt ab eo. ¶ Ad quintũ dr ꝙ licet homo ⁊ aial ptim cõueniãt ⁊ differãt: tñ homo ibi nõ infert aial in illo argumẽto inq̃tũ est cõueniẽs ⁊ differẽs simul: sed ratione cõuenientie tñ. ideo ibi est locus intrinsecus.

Locus intrinsecꝰ est quãdo sumit argumẽtũ ab his q̃ sũt de substãtia rei vt in diffinitione: vt si dicat aial rõnale mortle currit. ergo hõ currit. Locꝰ extrinsecus ẽ quãdo sumit argumẽtum ab his q̃ oino sepata sunt a substãtia rei: vt ab oppositis. vt si q̃rat vtrũ sortes ẽ albus ⁊ ꝓbet sortes nõ ẽ niger. ergo sortes ẽ albꝰ. Locꝰ mediꝰ ẽ quãdo sumitur argumentũ ab his q̃ ptim cõuenũt cũ terminis in q̃stione positis ⁊ ptim differũt ab eis: sicut vniuoca ⁊ denoiatiua q̃ dicũtur cõiugata: vt si queratur vtrum tustica sit bona ⁊ ꝓbetur sic. tustũ est bonũ. ergo iustitia ẽ bona. Itẽ locꝰ intrinsecus diuidit p locũ a substãtia: ⁊ per locũ a cõcomitãtibꝰ substãtia. Locꝰ a substãtia est quando sumitur argumentũ ab his que sunt a substantia terminoꝝ in questione positoꝝ. Et ille locus diuiditur per locum a diffinitione. a descriptione: ⁊ a nominis interpretatione.

¶ Postq̃ auctor posuit diuisionẽ loci dñe ma

xime ⁊ diffinitiones mẽbroꝝ eius. hic ꝓsequitur diuidit vnũ mẽbrũ illius diuisionis. scz locũ intrinsecũ dicẽs q̃ locꝰ intrinsecus diuidit p locũ a substãtia ⁊ p locũ a cõcomitãtibꝰ substãtiã. Cuius rõ est: q; in omni loco intrinseco terminus inferẽs aliquo mõ facit vnũ cũ termino illato. vel ergo dicit ꝓuertibiliter totã substãtiã termini illati. vel dicit aliqd cõcomitãs illã substãtiã ⁊ nõ dicit ꝓuertibiliter illã substãtiã ꝑm se totã si ꝓmũ: sic ẽ locꝰ a subã. si scõz: sic ẽ locꝰ a cõcomitãtibꝰ subaz. ⁊ q; terminus dicẽs ꝓuertibiliter totã substãtiã alterius ꝓfectionẽ habet habuit idẽ ad alterũ q̃ ille q nõ dicit ꝓuertibilit ipaz ideo locus a substantia est perfectio: q̃ locus a concomitantibus substantiã.

Primo sciẽdũ ẽ q locꝰ a subã ẽ q̃ terminus inferẽs dicit ꝓuertibilit totã subaz termini illati: vt arguẽdo a diffinitione ad diffinitũ. ⁊ nõ oportet ad ralẽ locũ q̃ semp terminꝰ inferẽs explicet subaz terminum illati. q; locꝰ a diffinito ad diffinitionẽ ẽ locus a subis: ⁊ tñ diffinitũ nõ explicat naturam diffinitionis. nec descriptũ respectu descriptiõis. ideo nõ sp oportet q̃ terminꝰ inferẽs dicat explicationẽ alterius: sed sufficit q̃ dicat ꝓuertibilit totã substãtiã eiꝰ. ⁊ ideo in rectu sic diffinit. Locꝰ a subã ẽ q̃ sumit argumẽtũ a subã termioꝝ in questione positoꝝ. Dñ debet intelligi a subã bꝰ est ab illo q̃ dicit ꝓuertibiliter totã subaz rei. ⁊ nõ capit ibi subã gñaliꝰ ꝑ quocũq; ẽ rei vt sumit in diffinitiõe loci intrinseci alias nõ differret diffinitio loci ũtrinseci a diffinitõe loci a subã

Secundo sciẽdũ ẽ q̃ locꝰ a cõcomitãtibꝰ subaz ẽ q̃ sumit argumẽtũ ab his q̃ cõuenũt cũ substãtia rei non tñ dicũt cõuertibiliter totã subaz eiꝰ vt q̃ terminꝰ inferẽs cõuenit cũ termino illato non tamẽ cõuertibiliter: vt arguendo a pte ad totum. vel a toto ad ptẽ. vel a cã ad effectũ. vel ecõtra in talibꝰ eñ terminꝰ inferẽs sp facit aliquo mõ idẽ cũ termino illato nõ tñ cõuertibiliter. ⁊ nõ oportet in tali loco q̃ semp terminꝰ inferẽs sit vnũ in essẽtia cũ termino illato. sed sufficit q̃ ꝑm aliquẽ modũ essendi includat in esse eius ⁊ facit vnũ cũ ipo in rõne inferẽtis ⁊ p respectuz ad argumentũ quod infert terminũ illatũ positum in questione.

Tertio sciẽdũ ẽ q locꝰ a subã diuidit p locũ a diffinitõe. a descriptione. ⁊ a nois interptatiõe. Cuiꝰ rõ ẽ. q; i loco a subã vnꝰ terminoꝝ sp dicit explicationẽ alteriꝰ. ly nõ sp terminꝰ iferẽs dicat explicationẽ terminꝰ illati vt ꝓus dictũ ẽ: ꝫ ab ipo denoiat locꝰ. vl ꝯ talis explicatio sumit a ꝓncipijs essẽtialibꝰ rei: ⁊ sic ẽ locꝰ a diffinitõe. vel a ꝓpetatibꝰ ei: ⁊ hoc dupl'r. vl sumit a ꝓpetatibꝰ rei ꝑm se. vl ab ipis ꝓpetatibꝰ inq̃tũ ab ipis fit ipositio nois. si ꝓnũ: sic ẽ locꝰ a descriptõe. si scõz: sic ẽ locꝰ a nominis interptatõe. diffinitio eñ explicat eẽ rei p essẽtialia. ⁊ descriptõ idẽ explicat p accidẽtalia ipsiꝰ. ⁊ interptatio explicat ipz p ꝓpetates a q̃bꝰ nomẽ ipõit. ⁊ q̃nq; vocat diffinitõ q̃d nois

Quarto sciẽdũ ẽ q diffinitio dupliciter ꝯsiderat. vno mõ q̃tũ ad eiꝰ subaz ꝓut dicẽ ꝓncipia ceñtialia diffinitis: ⁊ sic ipa ẽ mediũ syllogismi demõstratiui: ⁊ ab ea sumit locꝰ demõstratiuꝰ. ⁊ nõ dyaleticꝰ. Alio mõ ꝯsiderat inq̃tũ sumit sub illa intẽtiõe scda q̃ ẽ diffinitio: ⁊ hoc dupl'r: q; vel sumit p respectuz ad ꝓdicata q̃ notioꝝ mõ cõuenũt diffinito q̃ diffinitioni: ⁊ sic ab ea sumit locꝰ sophisticꝰ. ⁊ arguit ꝑm fallaciã pertõis ꝓncipij. alio modo sumit respectu ꝓdicatoꝝ q̃ notioꝝ mõ cõuenũt diffinitoni q̃ diffinito: ⁊ b mõ ab ea sumit locus dyaleticꝰ. ⁊ hoc mõ hic ꝯsiderat. ⁊ p hoc patet diuisio ⁊ subdiuisio loci intrinseci.

Sed contra pdicta arguit. ¶ Primo sic. Ad cã efficiẽte sumit locꝰ intrinsecꝰ. ⁊ tñ nõ ẽ locꝰ a subã vt patet i rectu. nec etiã a cõcomitãtibꝰ subaz: q; cã efficiẽs nõ cõcomitat suũ effectũ sed ẽ sibi extrinseca. ꝯ insufficienter diuidit locꝰ intrinsecꝰ in rectu. ¶ Secõ sic. Arguẽdo a gñe ad spẽs sumit argumẽtũ a subã termioꝝ in q̃stione positoꝝ. ⁊ tñ ibi nõ est locus a subã. ꝯ cõtra diffinitionẽ loci a subã. ¶ Tertio sic. Illa q̃ conco mitãtur subaz rei sũt extra ipaz subaz. ꝯ q̃ sumit argumẽtũ a cõcomitãtibꝰ subaz fit locꝰ extrinsecus ⁊ nõ intrinsecus. ¶ Quarto sic. Ab eodẽ nõ sumit locus dyalecticus ⁊ sophisticus: cũ inter se opponãtur. ꝫ a diffinitione sumitur locus sophisticus. ꝯ ab ipa nõ sumit locꝰ dyalecticus. ꝯ cõtra diuisionẽ loci a subã. ¶ Quinto sic. Locus a diffinito ⁊ a descripto sũt loci a substãtia. ⁊ tamẽ nõ ponũtur in ista diuisione loci a substãtia. ergo ipa est insufficiens.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmũ dr ꝙ licet causa efficiẽs sit extrinseca effectui ꝑm eẽ tamen ꝑm virtutẽ est aliquo mõ intrinseca. ⁊ aliquo modo facit vnũ cum ipso. ⁊ ꝑm illã virtutẽ se habet vt terminus inferẽs respectu effectus et etiã respectu illoꝝ duoꝝ predicatorum scz bonũ ⁊ malũ. ¶ Ad secũdũ dicitur ꝙ ly genus sit de substãtia speciei per modũ principij: non tamẽ dicit totã substãtiam speciei conuer-

tibiliter. ſō arguēdo a gñe ad ſpēm nō arguit a ſuba rei eo mō quo intelligit in diffinitione lo ci a ſuba. ¶ Ad tertū dr q tz illa q̄ cōcomitant ſubam nō ſint intrinſeca eſſentialr. tñ bene ſūt intrinſeca fm aliquē modū eſſendi in. z ꝺ ſuffi cit ad locū intrinſecū. ¶ Ad quartū dr q̄ licz ab eodē vno mō capto nō ſumit locus dyalecticus z ſophiſticus. ſed bene ab eodē ſumpto diuerſi modo. mō ſic eſt in diffinitōe vt dictū eſt i quar to notabili. ¶ Ad q̄ntū dr q̄ tz in iſta diuiſione loci a ſuba non ponat explicite locus a diffini to. tñ ſubintelligit per locū a diffinitione. z ſil r diceret de loco a deſcripto z ab interpretato. quia oia iſta correlatiue ſe habent in ordine ad diffiniti onē. deſcriptōem. z interpretationē. z etiā locus qui fit a diffinitōe cauſali q̄ dat p ſuas efficien tes vel finales ſub loco a deſcriptōe cōprehendi tur. q̄ illa reducūtur ad diffinitōez deſcriptōis

Diffinitio eſt oratio indicans q̄d eſt ee rei p eſſentialia. Loc⁹ a diffinitōe ē habitudo diffini tōis ad diffinitū z ymet quat tuor argumēta z quattuor ma ximas. Prio ſubijciēdo diffini tionē affirmatiē vt aīal rōna le currit. ergo hō currit. Maxia Quicq̄d p̄dicat de diffinitōe z de diffinito. Scdo p̄dicādo dif finitōem affirmatiē. vt ſortes eſt aīal rōale mortale. ergo ſor tes eſt hō. Maxima. De quocūq; predicat diffinitio z diffini tum. Tertio ſubijciendo dif finitōem negatiē. vt aīal rōna le mortale nō currit. ergo hō ſi currit. Maxia Quicq̄d remo uet de diffinitōe etiā remouet a diffinito. Quarto p̄dicādo dif finitionē negatiue. vt lapis nō eſt aīal rōnale mortale. ergo la pis nō eſt hō. Maxia. A quocūq; remouet diffinitio z diffini tū. Loc⁹ a diffinito ē habitudo ipius ad ſuā diffinitionē. z con tinet quattuor argumenta. et quattuor maximas ſicut loc⁹ a diffinitōe. Prio ſubijciēdo diffi nitū affirmatiē. vt hō currit. er go aīal rōnale mortale currit. Maxia. Quicq̄d p̄dicat de diffi nito z etiā de diffinitōe. Scdo p̄dicādo diffinitū affirmatiue vt ſortes eſt hō. ergo ſortes eſt aīal rōnale mortale. Maxima De quocūq; p̄dicat diffinitū z diffinitio Tertio ſubijciēdo dif finitū negatiē. vt hō nō currit. g⁹ aīal rōale mortale nō currit Maxia. Quicquid remouet a diffinito z etiam a diffinitione Quarto p̄dicādo diffinitus ne gatiē. vt lapis non eſt hō. ergo lapis non ē aīal rōnale morta le. Maxia. A quocūq; remouet diffinitū z etiam diffinitio Et ſciendū q̄ locus ſp debet denoīa mari a termio inferēte z nō ab illato: vt q̄n diffinitio eſt in ferens eſt locus a diffinitione. quando vero diffinitus eſt in ferens eſt locus a diffinito.

¶ Poſtq̄ auct⁹ p̄miſit diuiſionē loci a ſubſtā tia. hic p̄fr determinat de mēbris eius. z p̄mo de loco a diffinitione: q̄ eſt p̄fectior alijs. z in

cipit determiare in ſpāli de ſilogiſmo dyaletico oñendo quomō in particulari formal fm diuer ſa loca ſpecialia. z q̄ locus a diffinitione p̄ſup ponit ipam diffinitionē q̄ p cā diffinit: iō auc tor primus oñdit q̄d ſit diffinitio dicēs. Oratio nis eſt oratio indicās q̄d eſt eſſe rei p eſſentia lia. Et dr oratio eo q̄ eſt quoddā cōplexū inclu dens diuerſa p̄incipia diffiniti. ſ. genus z dr iam qō quidā cōplexū eſt oratio impfecta z ſignifi cat q̄d eſt eſſe rei. q̄ explicat p̄incipia eſſentialia ſpeciei ex quib⁹ cōſtat tota quidditas ſpeciei. ſ. genus z dr ia. que dicūt totū eſſe eſſentiale eius a prima potentia vſq; ad vltimū actū tranſeun do p oēs actus intermedios. Et hic ſolū diffi nitur diffinitio. p diffinitōe q̄ditatiua que eſt ſimplr diffinitio: z nō. p diffinitōe cauſali que datur p cauſas extrinſecas diffiniti nec. p diffi nitionē deſcriptiua: nec quid nominis

Primo ſciendū eſt q̄ locus a diffinitōe eſt habitudo diffinitiōis ad diffinitū. z illa habitudo eſt habitudo idēptitatis z cōuertibilitatis. q̄ diffinitio dicit idē eſſentia liter z cōuertibilr cū diffinito. z inde ꝓuenit q̄ quicq̄d affirmat vel negat de diffinitōe etiā affirmet vel neget de diffinito. ecōtra de quocūq; verificat diffinitio vel negat z etiā diffinitus z ecōtra. z cōſequenter iſte loc⁹ quattuor argumēta z ōttuor maximas. p̄mo ſubijciēdo diffinitōez affirmatiue. ſcdo p̄dicādo. tertio ſubijciēdo ne gatiue. z q̄rto p̄dicādo negatiē. quor exēpla et maxie ſatis patēt in textu. z cā illar maximar reddit. ppē habitudinē diffinitōis ad diffinitū

Secundo ſciendus eſt q̄ tz diffinitio ſit eadē eſſentialr cū diffi nito: tñ differt fm rōem accītalē ab eo. q̄ diffinitio dicit p̄incipia diffiniti q̄ naturalr p̄ece dūt diffinitū z capit ſub mō plurū. diffinitus vo ſeq̄tur illa p̄incipia z ſe hz p modū vni⁹ com poſiti ex ill⁹ p̄incipijs: z arguēdo a diffinitōe ad diffinitū oportz arguere ab ipa eo mō quo ē ea dē z cōuenit cū diffinito z nō ea pte q̄ differt ab ipo: q̄ ſic nō arguer̄ ab ea inq̄ntum diffini tio eſt. z ſilr arguendū eſt a diffinito ad diffini tionē. iō nō ſeq̄tur. aīal rōnale eſt oratio. g̃ hō eſt oratio. q̄ ibi arguit a diffinitōe ea pte q̄ dif fert a diffinito. z nō inq̄ntuz ipa eſt diffinitio. z cōmittit fallacia accidētis Silr nō ſeq̄tur. hō ē diffinitū. g̃ aīal rōnale eſt diffinitū. ꝓpter eā dem cām. z ſimiliter diceret de multis alijs

Tertio ſciendus eſt q̄ locus a diffinito ē habitudo diffiniti ad diffinitōez z tenet quattuor modos ſicut locus a diffiniti one. p̄mo ſubijciēdo diff. nitū affirmatiē. ſcdo p̄dicando diffinitū affirmatiue. tertio ſubijciē do diffinitū negatiue. q̄rto p̄dicando diffinitū negatiue. quor modor exēpla z maxime ſatis patēt in textu. Nō aūt quare locus a diffinito ſilr tenet ſicut locus a diffinitōe eſt. q̄ ſicut dif finitio dicit eſſentialr z cōuertibiliter idem cuz diffinito: ita diffinitū cū diffinitōe. z q̄. ꝓpter illā idēptitatē capiūtur modi quattuor arguēdi a diffinito ad diffinitōem ſicut etiā capiūt quat tuor modi arguendi a diffinitōe ad diffinitū. eo q̄ vtrūq; hz ad aliud ſimilem habitudinem

Quarto ſciendū eſt q̄ locus ſp denoīa tur a termino inferēte z nō a termino illato. Cuius rō eſt q̄ locus eſt habitu do cōfirmatiua argumēti p quā accipit. pbatio conſequētis z termini illati. ſed illa habitudo cō firmatiua argumēti z virtus pbatiua ipius cō ſequētis eſt in ipo termino inferēte. ſ. in medio z nō in termino illato. iō locus ſemp denoīatur a termino inferēte z nō a termino illato. z pro pter hoc q̄n in añcedente ponit diffinitio dr lo cus a diffinitōe. z q̄n ponit diffinitus dr locus a diffinito. tñ locus nō denoīatur a termino in ferente materialiter accepto: ſed a termio infe rente accepto formalr. ſ. ſub illa intētione z rō ne qua eſt terminus inferēs. iō cū dr. ſortes eſt hō. igit ſortes eſt aīal. cuius hō ſit quoddā diffi nitū: tñ non dr ibi eſſe locus a diffinito vel ab hoīe: q̄ hō nō eſt terminus inferēs ſub rōne diffi niti ſine hoīs. ſz ſub rōne ſpēi: ideo dr loc⁹ a ſpē z p hoc patēt loci a diffinitione z a diffinito.

Sed contra predicta arguit. Prio ſic. Vnūquodq; capit denoīationē a ſuo vltimo actu. ſed oīa eſt vlti mus act⁹ diffinitōis z ab ipſa diffinitio redduc cōuertibilis cū diffinito. ergo oīa cū predicet in qualetota diffinitio debet p̄dicari in quale. z ſic diffinitio nō ſignificat q̄d eſt eſſe rei. ¶ Secūdo ſic. Arguēdo aīal rōnale currit. ergo ho mo currit. eſt petitio p̄incipij. ergo ibi mē̃ouent enter arguit a diffinitione ad diffinitū. nec ille tenet ſubijciēdo affirmatiē diffinitōem ¶ Tertio ſic. hec eſt demonſtratio. hō eſt aīal rōnale. ergo hō eſt riſibilis. ergo p̄dicando diffinitio nē affirmatiue de diffinito non eſt loc⁹ dyalectic⁹ ſed demonſtrativ⁹ ¶ Quarto ſic. eadē eſt habi tudo mediās inter diffinitionē z diffinitū z ecō tra: ſicut eadē eſt oīa de ſurſuz ad deorſuz z ecō tra. ergo cū locus ſit habitudo termini ad ter minū: ſeq̄tur q̄ locus ad diffinitionē z a diffi nito nō diſtinguit ¶ Quinto ſic. vnūq̄dq; ca pit denoīationē a fine vt habet in ſcdo de aīa. ſed termin⁹ illat⁹ in loco ſe hz p modū finis. g̃

Universidad de Deusto
Biblioteca

demōſtratio loci debz fieri ab ipō ⁊ nō a termino

Ad argumenta in oppoſitum.

Ad primuz dr qꝫ lz dcta pdicēt in quale:non rō diffinitio. Et eſt rō. qz illud ſoluz predicat in q̄le qđ dicit actū qualificantē ⁊ determinantē potentiā pcedentē ipm: ſicut dcta qualificat genuſ qđ determinat. ſed diffinitio cū dicat totū cē ſpeciei a pma potētia vſqz ad vltimū actū nō pt ſupponit aliquā potentiā quā qualificet. ⁊ō non pdicat in quale:nec dcta eſt ꝓpria vltimi actus diffinitōis: ſz eſſe aggregatuz ex genere ⁊ dcta. ⁊ō ¶ Ad ſcm dr qꝫ ſi in illo argumēto añs ſit notius reſpōdēti q̄ añs:tūc ibi eſt petitio pncipij. hoc eſt ſi illud pdicatū currit notius dicat de diffinito q̄ de diffinitōe in ordie ad ipm. ſz ſi ecōtra in ordine ad rñdentez añs ſit noti⁹ cōſequente ibi eſt bonus locꝰ dyaleticus. qz ad locū dyaleticū nō oportet ſz ꝓcedere a notioribꝰ ſimpliciter: ſed a notioribꝰ reſpectu rñdētis. ⁊ in eodem argumēto reſpectu diuerſoꝝ rñdentiū poteſt eſſe locus dyaleticꝰ ⁊ petitio pncipij ꝑm qꝫ vni añs erit noti⁹ ⁊ pōs alteri. ¶ Ad tertiū dr qꝫ ſi in illa argumētatiōe oñdat cōcluſio ꝓpter habitudinē ipoꝝ pncipioꝝ bois aial rōale ad illā paſſionē q̄ eſt riſibile ibi eſt bona demōſtratio ⁊ oſtendit ꝓpria paſſio ſubiecti p ꝓpria principia eius. ſed ſi oſtendatur illa ꝓclūſio ꝑ virtutē habitudinis diffinitōis ad diffinitū. ſ. in ꝑtū aial rōale cē diffinitio iſti⁹ diffiniti qđ eſt bōe ꝑ vt illa habitudo fundat in illa intētiōe cōi q̄ eſt diffinitio ibi eſt locꝰ dyaleticus ¶ Ad quartū dr qꝫ lz a diffinitōe ad diffinitū ⁊ ecōtra ſit eadē habitudo materialiꝫ eſt tū differēs formaliꝫ in ꝑtū virtꝰ pbatiua ſumit a diffinitōe vel a diffinito ¶ Ad q̄ntū dr qꝫ lz in bis q̄ dicūt cauſalitatē finis ſp a fine fiat denoiatio nō tñ i bis q̄ dicūt cālitatē efficiēt. ſz ibi ſumitur denoiatio ab efficiēte. mō locꝰ dicit cauſalitatē efficiētis: ⁊ illō efficiens eſt terminꝰ inferēs: ido bz denoiari a termino inferēte ⁊ nō a termino illato

Deſcriptio eſt oro ſignificans cē rei p accidētalia: vt aial riſibile ē deſcriptio homis. vel ſic. Deſcriptio eſt oro cōſtās ex genere ⁊ ꝓprio. vt aial riſibile Locus a deſcriptiōe ē habitudo deſcriptionis ad deſcriptū: ⁊ cōtinet quattuor argumēta ⁊ quattuor maxias ſicut loc⁹ a diffinitōe. ⁊ formaliꝫ hic codē mō argumēta ⁊ maxie ſicut ibi: niſi q̄ ibi pōnit diffinitio ⁊ diffinitū. hic vo deſcriptio ⁊ deſcriptū

¶ Poſt p̄ auctor determinauit de loco a diffinitione ⁊ diffinito. hic p̄ determinat de loco a deſcriptiōe ⁊ deſcripto ꝑmo diffinitēs deſcriptoꝝ cuiꝰ cognitio reḡrit ad cognitionem loci a deſcriptione. dicēs deſcriptio eſt oro ſignis q̄d eſt eſſe rei p accidētalia. ⁊ dr oratio qz deſcriptio cōponitur ex pluribꝰ quoꝝ vnū cōtrahit aliud ⁊ eſt quaſi dā cōpletū vt aial riſibile. ⁊ ponit bo ſo loco generis. deinde ponit ſignificās q̄d eſt ē rei p accidētalia ad dcta diffinitōis q̄ ſignificat eſſe rei p eſſentialia. Et rō huiꝰ aſſignari poteſt. qz illud qđ ſignificat cē rei p ea q̄ cōſequuntur eius in ſpecie cōpletū explicat ipm p accidētalia: cū dcta ꝓpria eſſe rei in ſpē cōpletū ſint accidētalia. ſz deſcriptio explicat eſſe rei p illa que conſequuntur eius in ſpecie completum. ideo explicat ipſum eſſe per accidentalia.

Primo ſciendū eſt q̄ duplicia ſunt accidētia. q̄dam ſunt cōia que cōſequūtur pncipia indiuidui. Alia ſunt, ꝓpria que fluūt a pncipijs ſpēi. deſcriptio aūt bz dari p accidētia, ꝓpria ⁊ nō cōia niſi in ꝑtū plura accidētia cōia capiūtur loco illius, ꝓpter ꝑm q̄ vltimū illoꝝ reſtringit alterū. ⁊ p hoc faciūt vnū cōuertibile cū deſcripto. vbi gra. greſſibile bipes ſūt ambo accidētia cōia reſpectu bois. ⁊ tū hoc aggregatū greſſibile bipes eſt vnū cōuertibile cuz hoī: eo q̄ vnū cōtrahit aliud ⁊ ecōtra. ⁊ ideo illud aggregatū eq̄pollet vni accidēti, ꝓpio q̄ vnus ſint ibi plura accidētia cōia. Et debet ſic intelligi diffinitio. Deſcriptio eſt oro ſignificās eſſe rei p accidētalia: hoc eſt p accidētia, ꝓpria vt cōia appropꝝata. Et melius dr p accidētalia q̄ p accidētia. qz q̄ſq; deſcriptio datur per inferiora alicuius ſuperioris ⁊ q̄ſq; per modos eſſendi ſubiecti. ⁊ iſta nō ſunt vera accidentia. ſz bene dicunt accidētalia: qz hūt modū accidentium.

Secundo ſciendū eſt q̄ aliter ſic diffinitur deſcriptio. Deſcriptio eſt oratio cōſtans ex genere ⁊ ꝓprio. vt aial riſibile eſt deſcriptio bois ⁊ includit genus ⁊ ꝓprium eius. Aliter tñ ponit genus in diffinitione ⁊ deſcriptione. qz genus cōſideratū vt eſt principiū formale ⁊ eſſentiale ſpēi ponit in diffinitione q̄dratiua, ſed vt eſt pncipiū effectiuū, ꝓ

ꝓ̄ qđ cauſat effectiue a genere ⁊ dcta ponit in deſcriptione. Vñ deſcriptio dupliciter capitur. vno mō generaliter, p quacūq; oratiōne q̄ explicat cē rei p accidentalia ſiue ſint ꝓpria ſiue appropꝝata ſi ve ſint cauſe extrinſece ex q̄bus fit diffinitio cālis ⁊ ſic capit deſcriptio in ꝓma diffinitōe. Alio mō capit ſpāliter ſolū pro illa oratione que fit ex genere ⁊ ꝓprio accidente. Et hoc modo capitur deſcriptio in hac diffinitione eius. ⁊ō hee diffinitiones diuerſimode dant de deſcriptiōe

Tertio ſciendus eſt q̄ deſcriptio cauſat locū a ſuba. qz dicit idez realiter ⁊ cōuertibiliter cū deſcripto. ⁊ quicqđ verificat de vno verificat etiā de alio. ⁊ de quocūq; verificatur deſcriptio ⁊ deſcriptū ⁊ ecōtra, ꝓpter cōuertibilitatē eoꝝ ad inuicē. ⁊ lz deſcriptio explicet cē rei p accidētalia q̄ cōcomitant ſubaz rei tū ipa accipit ⁊ ſupponit, p eodē in ſuba cū ſuo deſcripto. vt dicendo, aial riſibile currit. ergo homo currit. ibi animal riſibile ſupponit pro eiſdem ſuppoſitis ⁊ p eodem in ſubſtātia ſicut homo. ideo facit locum a ſubſtantia.

Quarto ſciendū eſt q̄ locus a deſcriptione eſt habitudo deſcriptōis ad deſcriptū. q̄ quidē eſt habitudo conuertibilis ad inuicē ⁊ cōtinet quattuor argumēta ⁊ quattuor maximas. Primo ſubiūciēdo affirmatiue deſcriptionē. ſecōo pdicando eā affirmatiue: tertio ſubiūciendo negatiue. quarto pdicando negatiue. exēpla ⁊ maxie eodē mō hic accipiūtur ſicut in loco a diffinitōe mutando ſolū diffinitionē in deſcriptōem ⁊ capiēdo deſcriptuz loco diffiniti. Sz locꝰ a deſcripto ē habitudo deſcripti ad deſcriptōem ⁊ hz quattuor argumenta ⁊ quattuor maximas vt pcedēs. ſ. ſubiūciēdo affirmatiue ⁊ pdicando affirmatiue ⁊ ſubiūciēdo ⁊ pdicando negatiue. ⁊ eodē mō formando argumēta ⁊ maximas ſicut in loco a diffinitio. et ſic patet de loco a deſcriptione ⁊ deſcripto.

Sed contra predicta arguit. Primo ſic. Si deſcriptio diffinitur hoc erit p alia deſcriptōem: cū ipſa non habeat diffinitōem q̄dratiuā cū ſit quoddam cōpletū: ⁊ ita illa deſcriptio p quā deſcribere tur haberet aliā deſcriptōem eadē rōne: ⁊ ſic eſſet ꝓceſſus in infinitū: qđ eſt inconueniēs. ergo deſcriptō nō pōt diffiniri ¶ Scōo ſic. qđ ſignificat accidentia rei nō ſignificat eſſe rei. ſed deſcriptio ſignificat accidētia rei qz datur ſoluz p accidentalia. ergo nō ſignificat cē rei. ¶ Tertio ſic. Oīs deſcriptio debet dari p accidentalia ſpeciei. ſed genus ⁊ ꝓpriū ambo ſunt eſſentialia ſpeciei. qz genus eſt de eſſentia eius ⁊ ꝓprium imediate conſequit eaꝫ eſſentiā. ergo nulla deſcriptio dat p genus ⁊ ꝓprium ¶ Quarto ſic. Dicēdo homo eſt aial riſibile. ergo hō non eſt lapis ibi eſt habitudo deſcriptōis ad deſcriptū ⁊ econtra. ⁊ tñ ibi non eſt locus a deſcriptiōe nec a deſcripto ſed a diſpatis. ergo cōtra diffinitiones illoꝝ locoꝝ ¶ Quinto ſic. Nō ſequit. aial riſibile componit ex genere ⁊ ꝓprio. ergo hō cōponitur ex gñe ⁊ ꝓprio. ⁊ tñ ibi arguit a deſcriptione ad deſcriptū ſubiūciēdo deſcriptōem affirmatiue. ergo iſte locꝰ a deſcriptōe nō eſt bonꝰ.

Ad argumenta in oppoſitum. Ad ꝑmū dr qꝫ deſcriptio accepta ſub intentiōe incōplexa diffinitur p aliā deſcriptōem. ⁊ illa deſcriptio nō habet vlterius diffiniri p altam eo qꝫ eſt qōdaz cōpletum cū hoc qz talis deſcriptio eſt ꝑticularis: modo ꝑticularū nō eſt diffinitio nec deſcriptio. ⁊ō non oportet ꝓcedere in infinitum in deſcriptionibus ¶ Ad ſcm dr qꝫ licet deſcriptio q̄ datur ſolū per accidētalia de ſuo formali ſignificato tñ ſignificet, accidētia rei. tamē de ſuo materiali ſignificato importat cē eſſentiale rei qđ p illa accidētia explicat a poſteriori: ⁊ ctaz ſupponit, p eſſentia rei. ¶ Ad tertiū dr qꝫ lz genus ⁊ ꝓprium ſint eſſentialia ſpeciei inq̄tuz reſpiciunt eſſentiam eius. tamen poſſunt dici accidentalia inq̄tum genus eſt cauſa effectiua, p ꝑtē ⁊, ꝓprium conſequit totum eſſe completum ſpeciei. quia ctaz genus ⁊ dcta non cauſant ipſum ꝓprium niſi poſt eſſe completum ſpeciei ideo genus aliqno modo conſeguntur eſſe ſpēi inquantum eſt cauſa ꝓprij ¶ Ad quartum dicitur qꝫ licet in illo argumēto ſit habitudo deſcriptionis: deſcripti inter termios antecedēt⁹ nō tñ iter terminū iferētē ⁊ terminū illatū. qz animal riſibile eſt ibi terminus inferens cuz ſit medium: ⁊ lapis eſt terminus illatus. ⁊ inſ ipſos non eſt habitudo deſcriptionis ad deſcriptum nec econtra ¶ Ad quintum dicitur qꝫ ibi non arguitur a deſcriptōe ea parte qua conuenit cuz deſcripto: ſed ea parte qua differt ab ipſo. ideo ibi committitur fallacia accidētis: nec bene arguitur per locum a deſcriptione.

Interꝓtatio eſt duplex. quedaz eni eſt q̄ nō quertiꝫ cū interꝓtato ſuo: vt ledens pedē eſt interpretatio huius nominis lapis. Alia eſt que conuertitur cum

interptato suo: vt amator sapiētie est interptatio huiꝰ nois philosophꝰ. z hoc mō simiꝫ hic et diffimiꝫ sic. Interptatio ē expositio vnius nois minus noti per aliud nomē magis notū vel p integrā oratione. Loca nois interptatione est habitudo interptationis ad interptatū: z qtinct tot argumēta z tot maximas sicut loca diffinitione. Primo subiscīdo interptationē affirmatiue: vt amator sapientie currit. ergo philosophꝰ currit. Maxima. Quicqd predicaf de interpretatione et de interptato. Del fit a parte ꝑdicati: vt sortes est amator sapiētie. ergo ē philosophꝰ. Maxima. De quocūqz predicaf interptatio z interptatū. Negatiue sic a pte subiecti: vt amator sapiētie nō currit. ergo philosophꝰ nō currit. Maxia Quicqd remouef ab interptatione et etiā ab interptato. A pte ꝑdicati sic: sortes nō est amator sapiētie. gꝫ nō ē phūs. Maxima. A quocūqz remouef interptatio z etiā interptatū. et eodem modo intelligitur de interpretato sicut de diffinito.

¶ Postq̄ auctor determinauit de loco a descriptione ad descriptū z cō. z. hic cōsequēter de terminat de loco ab interptatione ad interptatū. Primo distinguēdo mōs interptationis quia q̄dā est interptatio nō cōuertibilis cū interptato. z hec est duplex. qz q̄dā est in plus z excedit interptatū: vt ledens pedē est interptatio lapidis: z de pluribus verificaf q̄ lapis. Alia ē excessa ab interptato que de pauciorꝰ verificatur q̄ interptatū: sicut pfectū z pfecte factū. Nā pfectū dr de deo z creaturis: sed pfecte factū solū dicif de creaturis. Alia est interptatio cōuertibilis cū interptato: vt amator sapientie est interptatio huiꝰ nois philosophus z cōuertitur cū ipo. dicif enī philosophꝰ a philos qđ ē amor. z sophos sapiētia: q̄si amator sapientie

Primo sciendū est q̄ ab interptatione nō cōuertibili nō sumif locꝰ a substātia eo q̄ nō dicit idē cōuertibiliter cū interptato qđ tamē reqritur i loco a substātia. Sz ab ea sumif locꝰ sophistice? si sit cōmunior ipso interptato. licet ab interptatione conuertibili ad interptatū tm̄ sumatur locus dyalecticus q̄ ē locus a substātia. quia talis interpretatio dicit idē cōuertibiliter z realiter cū suo interpretato z de ipa solū est hic ad propositū. z diffimif sic. Interpretatio est expositio vnius nois minus noti per aliud nomē magis notū.

Secundo sciendū ē q̄ ethimologia, trāslatio. z interptatio sic inter se differūt q: ethimologia ē expositio vnius dictionis p alias dictiōes eiusdē ydeomatis vt sol dicif quasi sup oia lucens. z luna dicif q̄si luce nutēs aliena. Sz trāslatio ē mutatio sermonis de vno ydeomate i aliud: vt cū murak gre cū in latinū. vt kyrios grece est dominꝰ latine Sed interptatio est q̄n vna dictio exponitur p alias dictiones eiusdē ydeomatis vel diuersoꝝ z sic interptatio ē superiꝰ ad ethymologiā: z distinguif cōtra trāslationē in qua nō est expositio nois: sed mutatio sermonis in sermonē extrinsecū. ideo ab ipa sumif locꝰ extrinsecꝰ: Sz in alijs sumif locꝰ intrinsecꝰ qui generaliter dicif locus ab interpretatione ad interptatū.

Tertio sciēdū ē q̄ locꝰ ab interptatiōe ē habitudo interptationis ad interptatū: z tenet quattuor modis sicut ꝓcedentes. Primo subdiscīdo interptationē affirmatiue. Secōo ꝑdicādo affirmatiue. Tertio subdiscīdo negatiue. Quarto ꝑdicando negatiue. et formātur argumēta z maxime sicut in precedētibꝰ. Sz locꝰ ab interpretato ē habitudo interptationis ad interptatū. z tenet etiā quadruplr̄ sicut ad interptationē. z tenet etiā quadruplr̄ sicut locꝰ ab interptatione. Rō ē. qz interptatio z interptatū inter se conuertunt: ideo vtrumqz ad

habitudo eodē mō tenet z pñt eodē mō forma rī argumēta z maxime sicut in precedētibus.

Quarto sciendū est q̄ ꝓter illos locos a suba ꝑus positos sūt adhuc alij plures loci minꝰ ꝓncipales reducibiles ad ꝑdictos. s. locꝰ a sinonimo ad sinonimū. vt tullius currit. ergo marcus currit. z a dria magis ꝓpria ad spēm. vt rationale currit. ergo hō currit. vel ecōtra locus a specie ad driam. z locus a ꝓprio ad spēm z ecōtra: vt risibile est aīal. ergo homo est aīal. Et locus ab exponētibus ad expositū vel econtra. vt hō currit z nihil aliud ab hoīe currit. ergo tm̄ hō currit. Vñ locꝰ a sinonimo ad sinonimuz z a dria ad spēm z econtra reducūtur ad locū a diffimtōe vel a diffimto qz ibi termin? inferēs dicit idē essentialr̄ z cōuertibilr̄ cū termino illato. z inde sumif virtꝰ probatiua in loco a diffimtōe vel a diffimto. Sed locꝰ a ꝓprio ad spēm reducif ad locū a descriptione eo q̄ ꝓprium se hz tanq̄ vltima dria in descriptione. Et locus a spē ad ꝓprium reducif ad locū a descripto. Sz locus ab exponētibꝰ ad expositū reducif ad locū ab interptatiōe. Vñ generaliter in omī loco a suba termin? inferens z terminus illatus ꝙuertūtur inter se. z ꝓpter illā cōuertibilitatē sumūtur oēs loci z maxime a suba. Et possz pom vnus locus generalis. s. locus a cōuertibilibꝰ in quo ꝓtinenf generalr̄ omnes loci a suba. Et posset argui quattuor mōis p illū locū: z etiā pñt formari quattuor maxie. Pria est. Quicqd verificaf de vno ꝙuertibiluz verificaf de reliquo. Secūda est. De quocūqz verificaf vnū conuertibiliū z reliquum. Tertia est Quicqd negaf de vno ꝙuertibiliū negaf de alio Quarta ē. De quocūqz negaf vnum conuertibi

Sed contra lium z aliud.

predicta arguif. Prīo sic. sicut se hz diffimtio ad diffimtū. ita se hz interptatio ad interptatū. sed oīs diffimtio est cōuertibilis cū diffimto. gꝫ oīs interptatio est cōuertibilis cū interptato ¶ Secōo sic. bene sequitur. aer nō est ledēs pedē. ergo nō ē lapis. ergo ab interptatione nō ꝙuertibili sumif locus dyaletic⁹. z ecōtra sequif. B corpus est lapis. gꝫ ē ledens pedē. ergo ¶ Tertio sic. dicēdo intelligere est intꝰ legere. est interptatio. z tm̄ ibi nō ē expositio vnius nois sed verbi quodāmodo. ergo ꝓtra diffimtōez interptatōie ¶ Quarto sic. in diffimtōe est expositio vnius vocabuli p aliud z plura. z tm̄ diffimtio nō est interpretatio. gꝫ ista diffimtio ꝙuenit alijs a diffimto ¶ Quīto sic. ñ sequif rusticus est amator sapiētie. gꝫ rusticꝰ est philosophus. z tm̄ arguitur ab interpretatione ad interpretatum predicando affirmatiue interpretationem. ergo iste locus non tenet.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmū dr qꝫ sicut diffimtio explicat diffimtū: ita interptatio explicat interptatū. z tm̄ interptatio q̄ ē diffimtio q̄d nois nō semp sumif a ꝓprietate conuertibili cū interptato: sicut diffimtio sp̄ sumif a dria cōuertibili cū specie. tō nō oz qꝫ oīs interptatio sit ꝙuertibilis sicut q̄libz diffimtio. ē enī aliquo mō siē z aliquo mō dissimile ¶ Ad scōz dr qꝫ bñ sequif. aer nō est ledēs pedē. gꝫ aer non est lapis. Sz nō p locū a suba. Sz arguēdo a sup̄i ort ad inferiꝰ negatiē. z si argueret affirmatiue esset fallacia cōtis. vñ qñ interptatio excedit interptatū: ipa se hz vt genꝰ z interptatū vt spēs qñ ecōtra interptatio excedit ipa se hz vt spēs z interptatū vt genꝰ z sic ibi pñt formari loci a gñe ad spēm z ecōtra ¶ Ad tertiū dr qꝫ si capiatur nomē spāliter vt est dictio sigñsp moduz p manētis ibi nō est expō nois. Sz si capiaf generalif vt est nota mētis sicut capif in pñti diffimtione: sic ibi ē expō nois. qz vbū sub nōie accepto hoc mō ꝓtinef ¶ Ad q̄rtū dr qꝫ hz diffimtio ex pñti dicat expōem nois diffimti: nō tm̄ prīo z p se: ipa enī ꝓmo explicat esse rei signare p nomen: z ex consequenti explicat nomen quantū ad significationem. econtra vero interpretatio ꝓmo explicat nomē z ex pñti significat ōez z p eadē suppōit cū interptato ¶ Ad q̄ntū dr qꝫ hz rusticus appetat vl desideret sapiētiā: nō tamē amat ipam. est enī desiderū appetitꝰ rei bñtis z nōdū habite: sed amor ē ōlectatio appetitꝰ ratione rei iaz habite: sed rusticus carens scīa nō habet talem delectationē quare non est amator sapientie. Et hec de locis a substantia.

equif de locis a cōcomitātibꝰ substātiā q̄ sūt qñ sumif argumentū ab his q̄ cōsequūtur termios i q̄stione positos. Et dimdif q: alꝰ est locꝰ a toto. alꝰ est locꝰ a ꝓte. alꝰ a causa. alꝰ ab effectu. alꝰ a generatione. alꝰ a corruptione. alꝰ ab vsibꝰ. alꝰ a cōiter accidētibus. Locꝰ a toto dimdif sicut ipluz totū. Est enī q̄dā totū vle. ali

nd totū integrale. aliud totuz ī q̄titate. aliud totū ī mō. aliō totū ī loco. aliō totū ī tp̄e. ꝛ sc̄z hoc multiplex ē locus a toto: q̄ ali⁹ est locus a toto vl̄i: alius a toto integrali ꝛ sic de alijs. Et similiter dicendū locus a tp̄e To totū vl̄e vt hic sumit̄ est q̄lz superius substātiale sumptū ad suū inferi⁹ in linea p̄dicamēta li vt aīal ad hoīem: ꝛ hō ad sortē. Pars subiectiua dr̄ q̄libet inferius sub toto vl̄i sumptū. Locus a toto vl̄i sive a gñe ē habitudo ipius toti⁹ vl̄is ad suaz p tē subiectiuā sive ad suā speciez ꝛ est sp destructiu⁹ p̄dicando totū. vt lapis nō est aīal. ergo lapis nō est hō. Maria. A quocūq; remouet gen⁹ sive totū vl̄e: ab eodē remouet spēs sive ps subiectiua. Loc⁹ a spē sive a pte subiectiua est habitudo ipsius ad gen⁹ sive ad suū totū vl̄e et est sp ꝯstructiu⁹ ꝛ tenet duo argumenta ꝛ duas maxīas. Prīo subijciēdo spēm affirmatiue: vt hō currit. ergo aīal currit. Maxima. Quicq̄d p̄dicat̄ de specie sive pte subiectiua: hoc etiā predicatur de genere sive de toto vniuersali. Scdo p̄dicādo speciem affirmatiue. vt sortes est homo. ergo sortes est aīal. Maxima. De quocūq; predicatur spēs sive ps subiectiua de eodez predicat̄ gen⁹ sive totum vl̄e.

¶ Postq̄ determinatū est de loco a suba. b cōsequēter auctor determiat de locis a cōmutātibus suba. vñ locus a cōcomitantib⁹ suba est q̄n sumit̄ argumentū ab his que cōsequūtur terminos in gōne positos. Ponit aūt octo species sive modos eius q̄ sunt. locus a toto. locus a pte. locus a cā. ab effectu. a generatiōe. a corruptione. ab vsib⁹. ꝛ locus a cōiter accidētibus. Et horū locorū dr̄ie ꝛ diffinitiones inferi⁹ satis patebūt. Et mit̄ oēs istos locos auctor p⁹ determiat de loco a toto ꝛ de loco a pte quodāmō cōmunitum. q: vn⁹ cognoscit̄ p alīū. q: non valem⁹ bñ cognoscere locū in toto in spāli nisi cognoscere mus ipsa tota. ideo determinando de quolibet loco a toto ꝛ a parte in speciali ponit diffinitiones cuiuslibet totius ꝛ partis.

Primo sciendū est q⁹ totū diuidit̄ p totuz vl̄e: integrale: in q̄titate: in modo: in loco: ꝛ totū in tp̄e: quorū sufficientia sic habet̄. q: omne totū cōtinet sub se aliquas ptes. vel ergo cōtinet eas in potētia tm̄ vel in actu. Si p̄mū hoc est dupl̄r. vel dicit totā essentiā sue ptis. vel tm̄ partē alī⁹ essentie. Si p̄mū sic est totū vl̄e. si scōm sic est totū in mō. Si vero cōtinet duas ptes in actu: hoc est dupl̄r. vel tale totū sumit̄ p modū vnius inuisi ꝛ sic ē totū integrale. vel p modū vni⁹ ouisi ꝛ multiplicati p sua inferiora: ꝛ hoc dupl̄r. q: vel importatur nōaliter ꝛ sic est totū in q̄titate. vel adverbialiter: ꝛ hoc est dupl̄r. q: vel hz ptes in successione ꝛ sic est totū in tp̄e. vel in permanētia et sic est totū in loco. ꝛ q: totū ꝛ pars opponūtur relative. iō tot sunt modi ptis quot sunt modi totius. ꝛ etiā q: loc⁹ a toto a pte multiplicāt̄ scm diuisionē totius ꝛ ptis. iō sunt sex loci a toto ꝛ sex a parte inter quos auctor primo determinat de loco a toto vniuersali ratione cuius primo ponit diffinitionem totius vl̄is.

Secundo sciendū est q⁹ totum vniuersale est superius essentiale alicui⁹ inferioris. Et nō capit̄ hic superius solum, p genere ꝛ inferius, p specie que ordinātur scm superius ꝛ inferius in recta linea predicamentali: sz capitur generaliter superius, p quocūq; magis cōmuni qđ predicatur p modū generis de pluribus inferioribus⁹ sive illud superius sit eius reale sive rationis: sive sit vnuocuz sive analogū. Et dr̄ tale superius totuz. eo q⁹ in suo ambitu cōtinet sua inferiora tanq̄ ptes. et dr̄ vniuersale eo q⁹ est vnum in multis. Sz ps subiectiua est inferius alicui⁹ suprioris: sicut est species respectu generis. ꝛ individuuz respectu speciei: ꝛ generaliter omne min⁹ cōmune respectu magis cōis qđ de ipso essentialiter predicatur. Et dicitur pars subiectiua quia ponitur sub suo toto ex ordine subiectionis ꝛ predicationis.

Tertio sciēdū est q⁹ locus a toto vniuersali est habitudo tot⁹ ad suam p tem subiectiuā. ꝛ nō tenet iste locus construendo: id est affirmatiue. cuius ratio est quia totuz vniuersale cōmuni⁹ est sua parte subiectiua. iō nō oportet q⁹ si aliquid verificetur de eo scm q⁹ est in vna pte eius q⁹, propter hoc verificet̄ de ipso scm q⁹ est in alijs partib⁹: nec oportet si ipm verificetur de aliquo q⁹ de ipō verificet̄ sua ps subiectiua: vt nō sequit̄. asinus est aīal. ergo asinus est homo. q: si de aliquo verificet̄ gen⁹ non oportet de ipō qualibet speciez eius verificari. ideo nō tenet iste loc⁹ cōstructiue: sz bene tenet destructiue id est negatiue: p̄dicādo totum vl̄e. vt bñ sequit̄. lapis nō est aīal. ergo lapis nō est hō. Maxia est. A quocūq; remouet totum vl̄e ꝛ q̄libet eius ps. Et rō huius est q⁹ totuz vl̄e est cōmune sua parte subiectiua: ꝛ presupponitur in q̄libet eius parte. ergo ipso remoto: remouentur omnes eius partes.

Quarto sciendū est q⁹ loc⁹ a pte subiectiua sive a spē ē habitudo ei⁹ ad suū totū. ꝛ nō tenet iste loc⁹ negatiue. q: ad negat̄ oēm spēi sive minus cōis nō sequit̄ negatio generis sive magis cōis. q: species destructa genus p̄t remanere in alijs speciebus. sed tenet affirmatiue duob⁹ modis: p̄mo mō subijciendo spēm. vt hō currit. ergo aīal currit. vñ locus a specie vel a pte subiectiua ad gen⁹ sive ad suum totū. Maxia. Quicq̄d p̄dicat̄ de spē ꝛ de genere. Scdo mō p̄dicādo eā affirmatiue. vt sortes est hō. ergo sortes est aīal. Maxia. De quocūq; p̄dicat̄ spēs ꝛ suū genus. ꝛ bui⁹rō est. q: genus superius cēntiale actu ꝛ intellectu cōtinet̄ in suo inferiori. iō quicq̄d p̄dicat̄ de inferiori verificatur de superiori. ꝛ de quocūq; verificatur inferius ꝛ etiam superius actualiter in eo cōtentum. Et per hoc patent loci a toto vniuersali ꝛ a sua parte subiectiua.

Sed contra predicta arguit̄. Prīo sic. superius essentiale est pars sui inferioris sicut genus est pars speciei. ergo tale superius non est totum vniuersale. ꝛ sic male diffinitur totū vniuersale. ¶ Scdo sic. quicq̄d p̄dicatur de superiori predicat̄ de eius inferiori vt ptz per primā regulaz antepredicamētalē. sez q̄n alterum de altero predicatur. ergo arguendo a supriori ad inferius bene tenet locus cōstructiue. ¶ Tertio sic. non sequitur. aīal nō currit. ergo hō nō currit. q: qui escente asino ꝛ hoie currente añs erit verū ꝛ cōsequēs falsuz. ꝛ tm̄ arguit̄ a genere ad spēm negatiue. q⁹ ille loc⁹ nō tenet ꝯstructiue. ¶ Quarto sic. bñ sequit̄ hō non est albus. ergo aīal nō est albū. q: ex opposito cōtradictorio sequētis sequitur oppositū antecedētis. vt omne aīal est albū. ergo oīs homo est albus. ꝛ tamē ibi arguit̄ a parte subiectiua ad suū totum destructiue. ergo iste locus tenet destructiue. ¶ Quinto sic. nō sequitur. sortes incipit currere. ergo sortes incipit moueri. ꝛ tm̄ arguit̄ a specie ad genus ꝯstructiue. ergo locus a specie ad genus nō tenet affirmatiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū dicitur q⁹ superius cēntiale acceptū vt cōtractum est p⁹ sua inferiora ad sua inferiora bñ est ps cēntialis ipōz. sed ipm acceptū in tota sua cōtinentia excedit quodlibet suoz inferioz ꝛ est totū vl̄e ipōz. ¶ Ad scōm dr̄ q⁹ in predicationib⁹ essentialib⁹ ꝛ per se quicq̄d dr̄ de superiori dr̄ etiā de eius inferiori per p̄dictā regulā. sed in predicatis accidentalib⁹ hoc nō oportet, propter causam p̄us dictam. iō locus a genere nō tenet in oīb⁹ ꝯstructiue. ꝛ si in aliq̄bus teneat hoc nō est grā habitudinis generis ad spēm: sz ꝯtur alteri⁹ habitudinis. s. generis ad illud p̄dicatū qđ sibi cēntialiter ꝓuenit. ꝛ iō p̄dicat̄ de suis inferioribus⁹ in q̄bus superius actualiter cōtinet̄. ¶ Ad tertiuz dr̄ q⁹ ibi nō arguit̄ destructiue a toto vl̄i: eo q⁹ negatio nō negat aīal: sed negat illud p̄dicatum currit de aīali ptiularit̄ accepto. iō ibi nō arguitur negatiue sed affirmatiue nec valet ꝓsequentia. ¶ Ad quartum dr̄ q⁹ ibi arguitur affirmatiue ꝛ nō negatiue. q: ibi nō negat̄ homo sed albū de hoīe. ideo ibi non est bona ỹña a specie ad genus negatiue. ¶ Ad quintū dr̄ q⁹ ibi arguitur a specie ad genus negatiue eo q⁹ incipit importat negationē vt ptz in expositione ei⁹. tm̄ eñ valet. sortes incipit currere. sicut sortes nūc nō currit sed immediate post hoc curret.

Totū integrale est qđ ē cōpositū ex ptibus habētibus quantitatem: ꝛ pars eius dicitur pars

integralis. Pars integralis est que cū alijs ptib⁹ constituit totū. Loc⁹ a toto integrali est habitudo totius integralis ad suam partē. ⁊ est cōstructiu⁹ semper: vt domus est. ergo paries est. Maxima. Posito toto integrali ponitur ⁊ quelibet ei⁹ ps. Locus a parte integrali est habitudo ipsius ad suū totum. et est semp destructiu⁹: vt pariel nō est. ergo dom⁹ nō ē. Maxia. Destructa parte integrali destruitur et suū totū.

¶ Postēp auctor determinauit de loco a toto vti. hic ꝓsequit determinat de loco a toto integrali: ipz primo sic diffinies. Totū integrale est qđ est cōpositū ex ptib⁹ qntatē habētib⁹. In qua diffinitione subintelligitur eius loco gñis. ⁊ ponitur ē cōpositū: ad differentiā ptis simplicis. ⁊ ponit ex ptib⁹ qntatē habētib⁹: ad differentiā totius vniuersalis ⁊ totius potestatiui ⁊ aliorum tot⁹ quoꝝ nullū cōponit sub tali ratione ex partibus q titatē habētib⁹. Unde in hoc differūt totū vniuersale ⁊ totū integrale ⁊ totum potestatiuū. quia vle est ꝑm tota essentiā in qualibet ei⁹ pte. Integrale vero nec ꝑm totā eius essentiā nec ꝑm totā ei⁹ virtutē est in qualibet eius parte. Sed totū potestatiuū ꝑm totā ei⁹ essentiā adest cuilibet ei⁹ pti nō tū ꝑm totā ei⁹ virtutē: vt anima rationalis respectu vegetatiui. sensitiui ⁊ intellectiui.

Primo sciēdū est qđ duplex ē totū integrale: scz homogeneū ⁊ etherogeneū. Totū homogeneū est qđ ē cuiusdē nature in oīb⁹ suis ptib⁹ quarū quelibet recipit ꝓdicationē sui totius: vt terra ⁊ aer. vnde q̄libet pars terre est terra. ⁊ quelibet ps aeris est aer. Et dr homogeneū ab homos qđ ē simul et geneos qđ ē natura: quasi similis nature in oīb⁹ suis ptib⁹. Sed totū etherogeneū ē qđ ē diuerse nature in oīb⁹ suis ptibus: ⁊ nō pōt ꝓdicari de qualibet eius parte: vt homo ⁊ equ⁹. Homo cū habet partes diuersas: vt sunt os. caro. ⁊ sanguis. nec potest de ipsis predicari in recto. Et dicit etherogeneū ab etherea qđ ē varijs et geneos natura: quasi aliquid diuerse nature seu varie in oīb⁹ suis partibus. Et cuilibet istorū conuenit presens diffinitio.

Secundo sciēdū ē qđ ps integralis ē pars qntitatiua componēs totū integrale. ⁊ qñq; vocat pars materialis. aliqñ pars integralis. ⁊ qñq; ps qntitatiua: tū ꝑm diuersas rōnes. Dicit cñ materialis mḡtū includit partē materie ipsius compositi. ⁊ dicit qntitatiua eo qđ includit qntitatē ⁊ est cōposita ex materia ⁊ qntitate. sed dr integralis eo qđ integrat ⁊ perficit suū totū: ⁊ sic sunt eedē ptes ꝑm substantiā que dicūtur materiales. integrales. ⁊ qntitatiue. Sed tales ptes adhuc distinguntur. quia quedā sunt partes ꝓncipales totius ⁊ sūt ille sine quib⁹ totum nō pōt esse: sed de necessitate reqrūtur ad eē toti⁹: vt paries recti ⁊ fundamentū respectu domus. Alie sūt minus ꝓncipales que nō sūt necessarie ad esse cōpositi sed tū ad bene esse sine q̄bus totuz pōt existere: vt fenestra vel ostium in domo. ⁊ diffinitio ꝓdicta intelligit de oīb⁹ ptibus. sed loc⁹ a pte integrali solū sumit a ptibus ꝓncipalibus. Et similiter arguendo a toto ad ptē oportet arguere ad partes principales

Tertio sciēdū ē qđ loc⁹ a toto integrali est habitudo ipsi⁹ ad suā ptē integralē. ⁊ tenet ꝯstructiue: vt dom⁹ est. ergo paries est. Maxia. Posito toto integrali ponitur q̄libet ei⁹ pars. Euiꝝ rō est. qz totū integrale cōponit ex suis ptibus ꝓncipalib⁹ ⁊ necessario requrūtur ad eē ipsius. ergo posito ipo toto necessario ponūtur eius ptes. Sed talis loc⁹ nō tenet destructiue. cuiꝝ rō est. qz ptes totius integralis ꝑm esse priores sunt suo toto nec ab ipso suscipiūt esse. ergo destructo toto nō oportet ptes destrui: quia destructo posteriori nō, ppter ꝺ destruit pri⁹. ido iste loc⁹ nō tenet destructiue.

Quarto sciendū est qđ locus a pte integrali ē habitudo ipius ad suū totū. ⁊ tenet destructiue: vt partes nō est. ergo dom⁹ nō est. Maxima. Destructa pte integrali destruit eius totū. Cuius rō est. qz destructo priori destruit posterius qđ ab eo suscipit. ꝛz totū integrale est posterius suis ptib⁹ ⁊ ab eis suscipit esse. ergo. Sed nō tenet iste locus affirmatiue. Et ratio ē. quia posito priori qđ est in potētia ad posterius non est necesse ponere posterius. sed partes sunt in potentia ad totū integrale ⁊ ꝓcedūt ipm: ideo posita parte non sequitur propter hoc positio totius.

Sed contra ꝓdicta arguit. ¶ Primo sic. Nec oratio hō est animal rationale. est totū integrale: ⁊ tū nō ꝯponit ex ptibus qntatē habētib⁹. ergo cōtra diffinitionē totius integralis. ¶ Secūdo sic. Nō seqtur. dom⁹ valet centū libras. ergo ⁊ paries. vel dom⁹ est alba. ergo ⁊ fundamētū eius ⁊ tū arguit a toto integrali. ergo loc⁹ a toto integrali nō tenet affirmatiue. ¶ Tertio sic. Totū integrale dr esse sine ptib⁹ quia simul vnit ⁊ actuat ipas. ergo loc⁹ a toto integrali valet destructiue. ¶ Quarto sic. Nō seqtur. pes sortis nō est. ergo sortes nō ē. ⁊ tū ibi arguit a parte integrali ad suū totū. ergo loc⁹ a pte integrali nō tenet negatiue. ¶ Quinto sic. Bene seqtur. pars aque ē. ergo aqua ē. et similiter pars panis est. ergo panis ē. ⁊ tū ibi arguit a pte integrali ad suū totū cōstructiue. ergo iste loc⁹ non tū valet destructiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmū dr qđ illa oratio nō ē totū integrale: ꝓprie ⁊ ꝑm veritatē. sed solū ꝑm similitudinē eo qđ integratur ex pluribus vocib⁹ significatiuis: sicut totū integrale cōponit ex ptibus qntatē habētib⁹. ⁊ eo mō quo dicit totū integrale cōponitur ex ptibus qntatē habētib⁹ ꝑm similitudinem. ⁊ eodē mō diceretur de alijs pluribus entibus rationis qui se habēt q modū totius integralis. ¶ Ad scām dicit qđ loc⁹ a toto integrali solū tenet proprie qntū ad existentiā totius ⁊ partis respectu huius verbi est secūdi adiacentis. ideo ibi nō bene arguit q ista locū. domus valet centū libras. ergo ⁊ paries. nec ecōtra argueretur a parte integrali. paries valet centuz libras. ergo ⁊ domus. q̄uis ibi sit bona ꝯsequentia. tenet cñ per locū a minori ad maius non q̄ habitudinē partis ad totuz. ¶ Ad tertiū dicit qđ totū integrale bene dat esse tot⁹ ⁊ esse cōmune suis ptibus. sed nō dat ipsis esse. ꝓpriū ptī ideo ipo destructo non est necesse qđ partes destruant⁹ ꝑm esse proprium ipārū. ¶ Ad quartū dicit qđ loc⁹ a pte integrali solū tenet arguēdo a ptibus ꝓncipalib⁹: nō pes sortis non ē ps ꝓncipalis ei⁹. ido ibi nō bñ arguit q locū a pte integrali. ¶ Ad quintū dicitur qđ licet bene sequatur. pars aque est. ergo aqua est. tū hoc nō est propter habitudinē ptis integralis ad suuz totū: sed ptis subiectiue. qz ita quelibet tota homogeneo ptes integrales sūt qntatiue: et subiectiue eo qđ totū de ipis ꝓdicat: vt superi⁹ dr inferi⁹. ꝛz ꝑm suū esse q̄titatiuū ē totū integrale. ⁊ ꝑm suā essentiā ꝑm quā verificatur de oīb⁹ suis ptib⁹ est totū vle: ⁊ sic ibi pōt sumi locus a toto vniuersali ⁊ a toto integrali ⁊ loc⁹ a parte subiectiua ⁊ a parte integrali. sed diuersi modo ꝑm diuersas habitudines.

Totū in qntitate est vniuersale sūptū vniuersaliter: vt oīs homo. nullus hō. Pars in qntitate est quodlibet inferius cōtentuz sub illo toto vniuersali vniuersaliter sūpto. Loc⁹ a toto in qntitate est habitudo ipsius ad suā ptē. ⁊ est ꝯstructiu⁹ et destructiu⁹. Cōstructiu⁹ sic: vt omnis hō currit. ergo sortes currit. Maxia. Quicqđ ꝓdicat de toto in qntitate ⁊ etiam de qualibet ei⁹ parte. Vel sic. Si vniuersalis ē vera quelibet ei⁹ particularis erit vera. Destructiue sic: nullus hō currit, ergo sortes nō currit. Maxima. Quicqđ remouet a toto in qntitate ⁊ a qualibet ei⁹ parte. Vel sic. Si vlis est falsa quelibet ei⁹ particularis erit falsa. Loc⁹ a partib⁹ in qntitate ē habitudo oīz partiū i qntitate simul sumptarū ad totum totum: ⁊ tenet cōstructiue ⁊ destructiue. Constructiue sic: vt sortes currit. plato currit ⁊ sic de alijs. ergo omnis hō currit. Maxima. Quicquid predicatur de partibus in quantitate simul sūptis et de

suo toto. Destructie sic. sortes non currit. plato nō currit ꝛ sic de alijs. ergo nullus homo currit. Maxima. Quicquid remouetur a partibus in quantitate simul sumptis et ab eius toto. vel si q̄libet singularis nō ē vera sua vlis non erit vera.

¶ Postq̄ determinatū ē de loco a toto integrali. hic p̄mr determinat de loco a toto in quantitate: ipm ꝛmo sic diffinies. Totū in quantitate est vniuersale vniuersaliter sūptū. id ē cū signo vniuersali: vt oīs hō. ibi hō est totū in quātitate nō ſm se sed ſm q̄ ē distributū p illud signū oīs. rōne cui⁹ tenet vniuersaliter. quia si ſm se sumat est totū vniuersale: ꝛ cū sumitur vniuersaliter est totum in quātitate. In hoc cōfi differunt illa duo tota. quia totū vniuersale importat naturā vniuersalē p modū vnius in cōmuni. ꝛ totū in quātitate importat illā naturā per modū plurū mēḡtū diuisa est ꝛ multiplicata p sua inferiora vt cū dicit. omnis homo importatur natura humana vt diuisa ꝛ multiplicata p omnia inferiora eius. Ex q̄bus patet q̄ dicēdo oīs hō. illud aggregatū ex signo ꝛ termino cōmuni nō p̄mr dicit totū in quātitate: ſz terminus cōmunis distribui⁹ vocat totū in quātitate per similitudinē ad quātitatē cōtinuā. quia sicut p̄mū est diuisibile in plures partes quarū q̄libet suscipit p̄dicationē toti⁹: vt linea diuidit p plures lineas. sic tale totū multiplicat p plures ptes de q̄b⁹ potest p̄dicari ſm se. Patet vlterius q̄ ps toti⁹ in quātitate est singularis vel infer⁹ cōtētū sub vniuersali distributo.

Primo sciēdū ē q̄ loc⁹ a toto in quātitate ē habitudo ei⁹ ad suā ptem ꝛ tenet affirmatiue ꝛ negatiue. Affirmatiē sic oīs hō currit. ergo sortes currit ꝛ plato currit et sic de alijs. Maxia. Quicq̄d p̄dicat de toto in quātitate etiā de qualibet ei⁹ pte. Cui⁹ rō ē. quia oēs ptes simul ꝛ actualiter includūtur in ipo toto in q̄ntitate: sicut oīs hō includit sortē ꝛ platonē ꝛ sic de alijs. ꝛ q̄ actualiter includit sua inferiora. ideo posito toto in quātitate ponitur necessario quelibet eius ps. ꝛ sic tenet affirmatiue. Negatiue sic. null⁹ hō currit. ergo sortes nō currit plato nō currit ꝛ sic de alijs. Maxima. Quicq̄d negat de toto in quātitate negatur etiā de qualibet ei⁹ pte. Et est eadē ratio sicut in precedenti.

Secundo sciēdū ē q̄ dupliciter p̄t argui p locū a toto in quātitate. Primo subijciēdo ipm vt prius vsū est. Alio mō p̄dicādo ipz: vt bene seq̄tur. sortes vt deꝛ oēm hoiem. ergo sortes videt platonē callidum ꝛ sic de alijs. ꝛ etiā p̄dicādo in recto totuz in quātitate: vt sortes est oīs hō. ergo sortes ē plato callias ꝛ sic de alijs. q̄ q̄nus illa ꝓpositio sit falsa in qua p̄dicat vl̄e vl̄r sūptū: tñ aliqua talis p̄t esse alicui⁹ phabilis. ido ſm ipaz bene p̄t formari silogism⁹ dyaletic⁹. Unde generaliter loquēdo quotiēscūq; ponit totū in quantitate remanēs totū in quantitate ipo posito ponūtur sue ptes: ꝛ ipo remoto remouētur.

Tertio sciendū est q̄ loc⁹ a ptib⁹ toti⁹ in quātitate ē habitudo illarū ptiū ad suū totum. ꝛ tenet affirmatiue sic. sortes currit plato currit ꝛ sic de alijs. ergo omīs hō currit. Maxima. Positis ptib⁹ toti⁹ in quantitate ponit ꝛ ipm totū. Cui⁹ rō est. q̄ ad esse toti⁹ in quātitate sufficit actualis positio⁹ vnius suaꝛ p tiū sufficiēter enumeataꝝ. ꝛ tenet negatiue sic sortes nō currit plato nō currit ꝛ sic de alijs. ꝙ null⁹ hō currit. Maxima. Destructis ptib⁹ totius in quātitate destruit ipm totū. Cui⁹ rō est quia ad suū esse actuale requirūtur oēs sue partes eo q̄ ipz actualiter includit oēs illas. ergo ipsis remotis nō manet suū esse.

Quarto sciendū ē q̄ dupliciter p̄t argui a ptib⁹ toti⁹ in quantitate Uno mō accipiēdo vnā ptē tm: et sic nō tenet locus affirmatiue nec etiā negatiue toto in q̄ntitate remanēte sub forma toti⁹ in quātitate. licet bene valeat ad destruendū ipm q̄tū ad totalitatē ei⁹: vt bene seq̄tur. sortes nō currit. ergo nō oīs hō currit. sed q̄ in p̄dicte nō remanet totū in quātitate: ideo ibi nō bene argui⁹ p locū a pte totius in quātitate: sed eq̄ualēter est ibi locus a specie. q̄ sortes ē infer⁹ ad aliquē hoiem Alio mō p̄t argui cū sufficiēti enumeratione ptiū totius in quātitate capiēdo eas sub nominibus ꝓpr̄is cū ulla pticula ꝛ nō sunt plures. si sint in numero determinato. ꝛ si sint in numero incerto debēt capi aliq̄ ptes in numero finito ꝓpr̄ehendēs alias sub illa pticula cōmuni. ꝛ sic de alijs. ꝛ sic tenet iste locus affirmatiue negatiue vt dictum est.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. Totū vniuersale ꝛ totū in quātitate sūt diuersa tota vt dictū est. sed vl̄e vl̄r sūptū ē totū. vl̄e q̄ ē superi⁹ essē

tiale. ꝙ nō est totū in quātitate. ꝛ sic diffinitio ē insufficiēs. ¶ Scdo sic. Nō seq̄tur. oīs homo currit. ergo adā currit. cū añs possit esse verum ꝛ ꝑīs falsū. ergo loc⁹ a toto in quātitate nō tenet ꝑstructiue. ¶ Tertio sic. Destructa aliqua parte totius in quātitate destruitur ipm totū. ꝛ tñ vna destructa non oportet destruere alias. ergo destructo toto in quātitate non oportet destruere q̄libet eius ptē. ꝛ sic loc⁹ a toto i quātitate nō tenet negatiue. ¶ Quarto sic. Arguēdo a pticularib⁹ ad vl̄e fit petitio ꝓncipij q: ibi petitur vl̄e in suis singularib⁹. ergo a ptib⁹ in quātitate ad suū totum non est loc⁹ dyaleticus. ¶ Quinto sic. Nō seq̄tur. sortes nō est totū in quātitate. plato non ē totū in quātitate ꝛ sic de alijs. ꝙ oīs hō nō ē totū in quātitate. ꝙ loc⁹ a ptib⁹ totius in quātitate nō valet negatiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū d: q̄ licet vniuersale vl̄e sūptū ſm suā essentiā sit totū vniuersale: nō tamē ſm esse sub quo accipit quia accipitur sub modo plurū ꝛ non sub modo ouī. qđ tamē req̄ritur ad totum vniuersale ¶ Ad secūdū dicit q̄ in illo añte homo solum distribuit ꝑ p̄dicab⁹. mō adā nō est de p̄dicab⁹. ideo nō est pars illius totius: nec arguit a toto ad partē. ¶ Ad tertiū d: q̄ licet destructa vna pte totius in quātitate bene destruatur ipm totū q̄tū ad rationē totius. tamē nō arguit negatiue ab ipo manēte toto. qđ tamen req̄ritur ad arguendū p vltū locuz. sed si ipm totū teneatur sub ratione toti⁹ bene valebit negatiue ad quālibet eius partē. ¶ Ad quartū dicit q̄ arguendo a ptib⁹ totius in quātitate ad suū totū respectu p̄dicati qđ notiori mō cōuenit ptibus q̄ toti ibi ē bonus locus dyaleticus. siue illud p̄dicatū cōueniat ipis notiori modo simpliciter siue quo ad nos siue sit in p̄dicatis essentialib⁹ siue accidētalibus. Unde hic est bon⁹ loc⁹ dyaletic⁹ sortes ē substātia. plato ē substātia. ꝛ sic de alijs ergo oīs hō est substātia. et hoc si añs sit notior respōdēti q̄ p̄mr. ¶ Ad quintū dicit q̄ ibi arguit a ptib⁹ in quātitate ea pte qua differūt ab ipo toto et nō ea parte qua cū ipo conueniunt. ideo cōsequētia non valet.

Totum in modo est vniuersale sumptū sine determinatiōe: vt homo. Pars in modo ē vniuersale sumptum cum determinatione nō diminuente: vt homo albus. ꝛ eodē mō sumit argumētū in hoc loco sicut i loco a genere ad speciem.

¶ Postq̄ determiatū est de loco a toto in quātitate. hic p̄mr auctor determiat de loco a toto in modo. rōne cui⁹ sic diffinit totū in mō dicēs Totū in mō est vl̄e sūptū sine determinatione: vt hō p se sūptus d: totū in mō. Cui⁹ rō est. q̄ hō sumptus sine determinatione est totū respectu suiꝝ ꝑsi⁹ modificati. q̄ hō in coī se extendit ad oīa sua suppōsita. sed cū dicit hō albus. homo ibi modificat p illā determinationē albus ꝛ solū sumit pro illa pte vna suoꝝ suppositoꝝ. Et potest etiā dari alia rō. q̄ vl̄e sūptū sine determinatione ſm se est sine mō. ido p̄t dici totū in mō. id est sine mō: capiēdo in p̄matiue. sed p̄cedēs rō melior ē. q̄ si diceret totū i modo p̄suatiue tūc totū vl̄t posset dici totum in modo. ido melius d: totū i mō eo q̄ ē totū respectu ptis in modo. sez respectu suiꝝ ꝑsi⁹ vel sui inferioris modificati. Uñ in hac diffinitione ponit sine determinatione: ad differētiam partis in vno mō q̄ sumit cū determinatione.

Primo sciēdū ē q̄ ps in mō est vniuersale sūptū cū determiatione nō diminuēte. vel est ps subiectiua alicui⁹ superioꝝ sūpta cū determinatione cōtrahēte: vt hō albus est ps in mō respectu hoīs ꝛ etiā respectu aīalis Cui⁹ rō est. q̄ vl̄e sūptū cū determinatione contrahente restringit ad standū ꝑ vna pte suoꝝ inferioꝝ: si illa determiatio cōtrahat quo ad suppōsita. ideo vl̄e sic acceptus est ps respectu suiꝝ ꝑsi⁹ accepti sine determinatione. ꝛ est etiaz pars sui superioris sūpti sine determinatione: vt hō albus est ps aīalis q: solā contrahit ptē suppositoꝝ ei⁹. Unde in p̄dicta diffinitiō: ponitur vl̄e loco q̄nus. ꝛ ponit sūptū cū determiatione ad differētiā toti⁹ vl̄is. ꝛ ponit nō diminuente ad differentiā dicti ſm quid qđ sumit cum determinatione diminuente.

Secundo sciēdū ē q̄ triplex ē determiatio. q̄dā ē determiatio cōtrahēs tm̄ q̄ nō ꝓuat nec diminuit rōem ei⁹ cui adūgit: vt albus ē determiatio hoīs cū d:. hō ē albus. ꝛ nullo mō tollit rōez ꝙplētā hoīs Alia ē determiatio ꝓuās q̄ totaliter ꝓuat rōez ei⁹ cui adūgit: vt dicēdo. hō mortu⁹. ibi mortu⁹ ꝓuat rōez hoīs. Alia ē determiatio diminuēs q̄ nō tollit simplr rōem illi⁹ cui adūgit: sed partim tollit ꝛ partim relinquit: sicut est imagiabile ꝛ

opinabile respectu entis. vt dicēdo ens opinabile diminuit rōnē entis: qz facit ipm teneri in cōi vt se extēdit ad ens reale z ad ens in apprehēsione siue rōnis: z ptm tollit ratio entis et ptm relinquit. Et differūt in3 ille tres determinatōes: qz vltime due facūt dictū fm ād. et ideo quelibet ipaz facūt locū sophisticū a dicto fm ād ad dictū simplr vt non seq̄tur. chimera est ens opinabile. ergo est ens z sic de multis. Sz determiatio ꝓtrahēs tm̄ q̄ nullo mō diminuit facit ptē in mō. que ādē pars q̄ligz vocat dictū fm quid capiendo gñaliter dictū fm ād. p oī dicto sumpto cū determiatiōe aliq̄. z totuz in mō q̄ligz vocatur dictum simpliciter.

Tertio sciendū est q̄ locus a toto in mō est habitudo ipius ad suā ptem z tenet destructiue sic. lapis nō est bō. ergo lapis nō est bō albus. Maxia. Destructo toto i mō destruit quelibet eius ps. Cuius rō est qz destructo ꝑori fm naturā destruūtur posteriora. sed totū in mō est ꝑius z supius respectu sue ptis qua re ipo destructo destruit sua ps. iō iste locus tenet destructiue sed nō tenet ꝓstructiue. qz posito supiori nō oz ponere inferi9 sicut dictū est in loco a gñe. vñ iste loc9 eodē mō tz sic loc9 a gñe z locus a pte in modo tenet sicut locus a specie

Quarto sciēdū est q̄ loc9 a pte i mō est habitudo ipius ad suū totū. z tenet ꝓstructiue dupl9 modis. Primo mō subijciendo ptem in mō affirmatiue. vt bō albus currit. ergo bō currit. Maxima. Quicūd p̄dicat de pte in mō. p̄dicat de suo toto. Et rō est qz ḋc quid predicat de inferiori p̄dicat de suo supiori qđ actu z intellectu includit in inferiori: sz totū in mō est supius ad partē in modo: actualit in eo ꝓtinetur. Alio mō tenet p̄dicādo affirmatiue vt sortes est bō alb9. ergo sortes est bō. Maxima. De quocūq̄ p̄dicatur ps in mō: z ipm totū ꝓpter rōem tam dictā. Sz iste loc9 nō tenet destructiue. qz ad negatōem inferioris nō seq̄tur negatio supioris. sz bene sequat. bō albus nō currit. ergo bō non currit: quia ibi pars in modo non destruitur per negationem. sz tantum aliquid remouetur ab ipsa.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Vniuersale sumptū sine determiatiōe est totū vle. sed totū i mō nō est totū vle. ergo totū in mō nō est vle sumptū sine determiatiōe ¶ Secdo sic. oē totū plura ꝓtinet q̄ sua ps. sed bō non plura continet q̄ homo albus. ergo nō est totū respectu bois albi. z sic vle sumptū sine determiatiōe nō est totum in modo. ¶ Tertio sic. homo albus est pars in modo. z tm̄ homo sumitur cū determiatione diminuente. qz albus ꝓtrahit hoiem z diminuit eius acceptōem: qz facit ipm solūz teneri p hoib9 albis z sic est determiatio diminuens. ergo cōtra diffinitionem partis in modo ¶ Quarto sic. in omni loco oīs debet includi actualit afficedēte. sed pars i mō nō includit actualit in suo toto. ergo a toto in mō ad suā partē nō valet locus affirmatiue nec negatiue. ¶ Quinto sic. bene seq̄tur. lapis nō est homo risibilis. g̃ lapis non est hō. z tm̄ arguit a pte in mō destructiue. ergo loc9 a pte in mō tenet destructiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū dicitur q̄ vle sumptū sine determiatione respectu ptis sub eo cōstitute p diāam essentialē z intrinsecam ōz totum vniuersale. sed respectu partis sub eo constitute per differentiam accidentalez z extrinsecam dicitur totum in modo. totū em̄ cū dicatur relatiue ad partem habz variari fm variationem sue partis. ¶ Ad secm dicitur q̄ licet homo nō contineat plura fm significata q̄ homo albus: tamen fm suppositā plura cōtinet z se habz in plus. ideo quo ad ambitū suppositorum dicitur totū respectu hois albi. luz fm significata possit dici p̄integralis fm modum respectu hominis albi. ¶ Ad tertium ōz q̄ lz albū diminuat illud dictum homo quo ad ambitum sue cōtatis z q̄tum ad suppositōez que est pro suppositis. tm̄ non diminuit ipm q̄tum ad rationem formalem eius. ideo alb9 non est determinatio diminuens respectu hominis ¶ Ad quartuz dicit q̄ lz oīs cōpletuz semper includatur virtualr in añcedēte z ponat actualiter in ipo. tm̄ terminus illatus nō semp debet actualiter cōtineri in termino inferente. ideo lz pars in modo nō sit actualiter in suo toto: nō tm̄ sequit q̄ a toto nō sumatur locus dyalecticus ¶ Ad q̄ntum ōz q̄ homo risibilis nō est pars in modo respectu bois. qz lz risibile sit determiatio bois q̄tū ad modū intelligendi nō tamē est determiatio ꝓtrahēs ipm quo ad suppositā. z ō facit ipm teneri p parte suoruz suppositorum. ideo non facit partem in modo respectu hominis licet bene respectu animalis.

Totū in loco est dictio cōprehēdēs oēm locū aduerbialiter vt vbiqz. nusq̄. **Pars in loco ē dictio comprehendens aliquez locum aduerbialiter: vt ibi. hic.**

Locus a toto in loco est habitudo ipius ad suā partez: z tenet constructiue z destructiue Cōstructiue sic: deus est vbiqz. ergo de9 est hic. Maxia. Cuicūq; cōpetit totū i loco z quelibet eius pars. Destructiue sic: cesar ē nusq̄. ergo nō ē hic. Maxima. Quicqd remouet a toto i loco z a qualibet ei9 pte. Loc9 a pte in loco ē habitudo ipsi9 ad suū totum. z est semp destructiu9: vt cesar nō est hic. ergo non est vbiqz. Maxima. Cuicunqz nō competit pars in loco: nec eius totum.

¶ Postq̄ determiatū est de loco a toto in mō. hic ꝑ̄ determinat de loco a toto i loco. rōne cui9 ꝑmo diffinit totū in loco dicēs. Totū i loco est dictio aduerbialiter oēm locū cōprehendens: vt vbiqz z nusq̄. In qua diffinitione ponitur dictio loco generis. Totū em̄ in loco nō cōsiderat hic fm esse suū reale: sed inq̄tū ē dicibile z p dictionē importat. ido bñ ponit dictio loco generis. Deinde ponit ꝓprietātes oēz locum: ad differentiā totius in tēpore. z ponitur aduerbialiter: ad differentiam totius in quātitate qđ q̄ligz importat oēz locum noialiter: vt dicēdo ois locus vel in omni loco. nō tamen aduerbialiter sicut totū in loco. Et p oppositū ad totū in loco ps in loco sic diffinit. Pars in loco est dictio comprehendēs vnū locū aduerbialiter: vt hic vel ibi.

Primo sciēdū est q̄ totū in loco z etiā ps ei9 importāt esse i loco. Sz dupliciter aliq̄d pōt esse in loco. Uno mō i aptitudine tm̄: vt vniuersale ōz esse vbiqz fm aptitudinē eo q̄ habet aptitudinē essendi in suis singularib9, p quolibet locoz etā, p qualibet tē poris differētia. Et illa aptitudo reducit ad actū successiue in suis singularib9. Alio mō dicit aliq̄d esse in loco fm actū: sicut singulare qđ ē actualiter hic z nūc. Et adhuc fm actū aliq̄d dicit esse in quolibet loco dupliciter. Uno mō p se ꝑmo: sicut de9 qui ē vbiqz. Alio mō fm suas ptes: sicut mūdus qui est vbiqz fm suas partes. Et ad arguendum a toto in loco ad suam partē vel econtra oportet codē mō alicui attribuere prē in loco sicut sibi cōuenit ipm totū: vt si totū cōueniat in aptitudine tm̄ debet similiter inferri pars fm aptitudinē tm̄ z econtra arguendo a parte ad totum.

Secudo sciēdū est q̄ loc9 a toto in loco ē habitudo ipsi9 ad suā ptē. Et tenet cōstructiue z destructiue. Cōstructiue sic. deus ē vbiqz. ergo de9 est hic. Maxia. Posito toto in loco in aliquo subiecto ponitur quelibet ei9 ps. Cui9 rō ē. qz totū in loco simul actualiter includit oēs ei9 ptes ideo ipo posito in aliquo subiecto ponit q̄libet ei9 ps: nec est necesse in arguēdo ponere exist̄tiā partis. quia si aliqua ps non habeat exist̄tiā ipa non erit ps toti9 in loco: qz nō erit actualiter in ipo cōtēta Destructiue tenet sic. cesar nusq̄ est. ergo nō ē hic. Maxima. Remoto toto in loco remouet q̄libet ei9 ps. cui9 ē cadē rō sic maxie p̄cedētis.

Tertio sciēdū ē q̄ loc9 a pte toti9 i loco ē habitudo eius ad suū totū. Et tenet destructiue z ꝓstructiue. Constructiue sic De9 est hic z ibi et sic de alijs. g̃ deus est vbiqz. Maxia. Positis ptib9 toti9 in loco sufficienter enumeratis ponit ipsū totū. Et rō est. qz totuz in loco nō est nisi sue ptes simul: actualiter posite. Destructiue sic. sortes nō est hic nec ibi z sic de alijs. g̃ sortes nusq̄ est. Maxia. Destructis partibus totius in loco sufficiēter enumeratis destruitur earum totum.

Quarto sciēdū est q̄ dupliciter ꝓtingit arguere a parte toti9 in loco. Uno mō a ptib9 sufficiēter enumeratis: et hoc mō tenet affirmatiue z negatiue vt dictum est. Alio mō arguēdo ab vna pte tm̄ nō ab oibus simul sūptis: z hoc mō nō tenet nisi negatiue. z fm hūc modū ōz in textu q̄ iste loc9 sp̄ est destructiu9: vt arguēdo sic. cesar nō est hic. ergo nō est vbiqz. Maxima. Cui nō cōuenit ps i loco nec ipz totū. hoc mō tm̄ nō arguit a pte i loco negatiue ad destructionē sui toti9 fm id qđ est. qz ibi non destruit totū in loco simplr z fm oēs suas ptes sz so'ū ibi arguit ad ōstructionē toti9 in loco q̄tū ad totalitatē ei9. z qz destruit totū q̄tū ad totalitatē ei9 z nō remanet amplius totū in loco: ido nō arguit, ꝑtie hoc modo a parte in loco ad suum totum.

Sed contra p̄dicta arguit. ¶ Primo sic. Null9 loc9 est

dictio ꝓhẽdẽs ois in loꝝ. sed totꝝ in loco est loc⁹ vel esse in loco. ꝙ male dr ꝙ ẽ dictio omnẽ locꝝ ꝓhẽdẽs. ¶ Scdo sic. loc⁹ a toto in loco tenet in habitudine vlis vl' supti ad suã ptem sed habitudo vlis vl' supti ad suã ptẽ est locus a toto in quãtitate. ꝙ loc⁹ a toto in loco est idẽ loc⁹ cũ loco a toto in quãtitate. ⁊ sic male distinguit ab ipo. ¶ Tertio sic. Nõ seqtur. mũd⁹ est vbiq;. ꝙ mũdus ẽ hic. ꝙ loc⁹ a toto in loco non tenet cõstructiue ¶ Quarto sic. Nõ seqtur. sortes nõ est vbiq;. ꝙ sortes nõ est hic. ꝙ loc⁹ a toto in loco nõ tenet negatiue. ¶ Quinto sic. nõ seqtur. aliqđ corp⁹ est hic. aliqđ corp⁹ ẽ ibi ⁊ sic de alijs. ꝙ al qđ corp⁹ est vbiq;. qr añs est verũ ⁊ ꝓñs falsũ. ⁊ tũ ibi arguit a ptib⁹ in loco sufficiẽter enumeratis. ꝙ iste loc⁹ nõ tenet ꝟstructiue

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmũ dr ꝙ licet locus ꝑm suũ esse reale nõ sit dictio: tamẽ ꝑm esse dicibile põt dici dictio. ⁊ hoc mõ intelligitur hic. ¶ Ad scdm dr ꝙ licet loc⁹ a toto i loco nõ distinguat essẽtialiter ꝙtũ ad virtutẽ cõfirmatiuã argumẽti a loco a toto in quãtitate. qua vbiq; vim ꝓfirmatiua argumẽti est habitudo vlis vl' supti. rõne cui⁹ aristoteles nõ distinguit locũ a toto in loco ⁊ a toto in tẽpore a loco a toto in quãtitate. cũ ab eo distinguãt accidẽtaliter ꝙtũ ad modũ significãdi. qr totũ in quãtitate designat ꝑ modũ pmanẽtis ⁊ noialit ⁊ totũ in loco designat aduerbialiter ⁊ sub mõ fluxus ⁊ fieri: q̃uis ꝑm rem locus sit eius permanẽs. ¶ Ad tertiũ dr ꝙ mũd⁹ nõ ẽ vbiq; ꝑm se totũ sed ꝑm suas ptes. ideo ibi male ꝙludit sed deberet sic ꝙludi. ergo aliqua ps mũdi est hic ⁊ aliqua ibi. ⁊ sic de alijs. ¶ Ad quartũ dr ꝙ in añte negat totũ in loco. ⁊ sic nõ remanet sub esse totus in loco. ideo nõ arguit a toto i loco ad suã ptẽ: sed eq̃alẽter arguit a negatione vni⁹ ptis in loco ad negationẽ alteri⁹ ptis determinatẽ: vt hic. sortes in aliquo loco non est ergo sortes nõ est hic. ¶ Ad ũltm dr ꝙ partes añtis verificãtur de corpe ꝑ diuersis suppositis eius. ⁊ sic in añte corp⁹ habet plures suppositiones determinatas. ⁊ in ꝓñte bz vnã tm. ⁊ sic ibi arguit a plurib⁹ suppositionib⁹ determinatis ad vnã determinatã tm. et cõmittit fallacia figure dictionis. vnde subiectũ añtis non tenet eodẽ mõ in ꝓñte sicut tenet in añte. ideo nõ bene arguitur a parte in loco ad suũ totũ.

Totũ in tẽpore est dictio cõprehendẽs omne tẽpus aduerbialiter: vt semp. nũq;. Pars in tẽpore ẽ dictio ꝓhẽdens aliqđ tẽpus aduerbialiter. vt nũc. heri cras. Exẽpla antẽ sumãtur hic sicut a toto in loco.

¶ Postq̃ auctor determiauit de loco a toto in loco. hic ꝓsequitur determiat de loco a toto in tẽpore. rõne cui⁹ diffinit totũ in tẽpore dicẽs. qđ totũ in tẽpore ẽ dictio ꝓhẽdẽs omne tẽp⁹ aduerbialiter. siue sit affirmatiue vt semp. siue negatiue vt nũq;. Et ecõtra ps i tẽpore ẽ dictio cõprehẽdẽs ptẽ tẽporis aduerbialiter: vt hodie. nũc. ⁊ sic de alijs. Et iste due diffinitiões debẽt intelligi ⁊ exemplificari sicut diffinitiones totius ⁊ partis in loco.

Primo sciẽdũ ẽ ꝙ loc⁹ a toto in tẽpore est habitudo tot⁹ ad suã ptẽ. ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Ecõstructiue sic. de⁹ ẽ sp. ꝙ de⁹ ẽ nũc. Maxia. Posito toto i tpe in aliquo subiecto necessario ponit quelibet ei⁹ pars. Cui⁹rõ ẽ. qr totũ i tpe simul ⁊ actualiter includit oẽs ptes suas: qr importat tẽp⁹ distributũ ꝑ oib⁹ suis ptib⁹. ido ipo toto in tpe posito necessario ponit q̃libet ei⁹ ps. Destructiue tenet sic. chimera nũq; ẽ. ꝙ nõ est hodie. Maxia. Remoto toto in tpe ab aliquo subiecto remouet quelibet ei⁹ ps. Et arguẽdo ꝑ vltũ locũ magis ꝓprie arguit ponẽdo totũ in tpe et pte ꝑdicati q̃ ex pte subiecti. eo ꝙ aduerbiũ sẽp habet determinare verbũ. ⁊ verbũ in oõne sp se tenet ex pte ꝑdicati nisi ponat cũ implicatione a pte subiecti ⁊ supponat qr sic i subiecto posset poni cũ ipso aduerbio in subiecto. ⁊ ꝑ ois posset argui a toto in tpe se tenẽte ex pte subiecti.

Secundo sciẽdũ ẽ ꝙ loc⁹ a pte in tẽpore ẽ habitudo ei⁹ ad suũ totũ. ⁊ tenet cõstructiue ⁊ destructiue arguẽdo ab ipsis sufficiẽter enumeratis. Cõstructiue sic sortes fuit heri ⁊ pridie. ⁊ sic de alijs. ergo sortes sp fuit. Maxia. Positis ptib⁹ in tpe sufficienter enumeratis ponitur ipm totum. quia nihil addit vltra oẽs suas partes. Destructiue sic antixps nõ fuit heri nec pridie ⁊ sic de alijs. ergo nũq; fuit. Maxia. Remotis ptib⁹ in tẽpore sufficiẽter enumeratis remouet ipm totũ. et si arguat ꝑ istũ locum ab vna pte tm. ⁊ nõ ab oibus: tũc solũ tenet destructiue ⁊ nõ cõstructiue ⁊ adhuc arguit a pte ad destructionẽ tot⁹ q̃tũ ad totalitatẽ ei⁹. ⁊ nõ arguit ad ipz remanens totũ in tẽpore: vt hic. sortes nõ est nunc. ergo

sortes non est semper.

Tertio sciẽdũ ẽ ꝙ ꝑter ista tota superi⁹ posita reperiũtur alia q̃dq; tota ad que ad ꝑdicta reducũtur: scz totã copulatiuã. disiũctiuã. potestatiuã. successiuũ: ⁊ collectiuũ seu aggregatiuã. Totũ copulatiuũ ẽ i quo plura copulãtur ꝑ ꝓiunctionẽ copulatiuã: vt sortes currit ⁊ plato disputat. ⁊ ps eius ẽ aliqđ illoꝝ que inter se copulãtur. Totũ disiũctiuũ ẽ i quo plura ꝓiũgũtur ꝑ ꝓiunctionẽ disiunctiuã: vt sortes currit vel plato disputat. Totũ potestatiuũ est qđ cõponit ex pluribus virtutib⁹ vel potẽtijs vel qđ plura ꝓiunct ꝑm virtutẽ: vt aia rõnalis est totũ potestatiuũ respectu vegetatiui. sentiri ⁊ intellectiui. licet aia in coi sit totũ vlẽ respectu aie vegetatiue. sensitiue: ⁊ intellectiue. Et similiter quaternari⁹ est totum potestatiuũ respectu binarij ⁊ ternarij. qr superior numer⁹ continet in virtute oẽs inferiores numeros. Totus successiuũ est qđ cõponit ex pluribus successiuis q̃ nõ possũt simul esse: vt tẽp⁹ ⁊ motꝰ. Sed totũ collectiuũ siue aggregatiuũ est qđ sub voce singulari plura ad minꝰ distincta importat: sicut populus. grex. societas. Sed pars ei⁹ est aliqđ illoꝝ ex q̃bus cõponit: vt homo respectu populi. vel aries respectu gregis.

Quarto sciẽdũ est ꝙ totũ copulatiuũ. totũ potestatiuũ. ⁊ totũ collectiuũ reducũtur ad totũ integrale eo ꝙ ab istis totis ad suas ptes codẽ mõ tenet loc⁹ ꝙ alecti⁹ sicut a toto integrali: scz ꝟstructiue tm. nõ destructiue. ⁊ ecõtra loc⁹ a pte: vt arguẽdo a toto copulatiuo. vt sortes currit ⁊ disputat. ꝙ sortes currit. ⁊ a toto potestatiuo: vt quaternari⁹ est. ergo binari⁹ est. vel alia rõnalis est. ergo sensitiuũ est. Maxia. Posito toto potestatiuo ponit quelibet eius pars. Et a toto collectiuo: vt populꝰ est. ergo hõ est. Et ecõtra põt argui destructiue a suis ptib⁹. Sed totũ disiũctiuũ ⁊ successiuũ reducũtur ad totũ vlẽ. qr ab ipsis codẽ mõ tenet loc⁹ sicut a toto vlẽ. scz destructiue tm tũ: vt arguẽdo sic a toto disiũctiuo. non sortes currit vel disputat. ergo sortes nõ currit. Et a toto successiuo: vt nõ est dies. ergo nõ est meridies. Et ecõtra. loc⁹ a ptib⁹ eoꝝ tenet cõstructiue tm: vt facluer videri potest in exẽplis.

Sed contra ꝑdicta arguit. ¶ Primo sic. In omni tpe semp idẽ fuit sicut in oi loco ⁊ vbiq;. scz in oi tpe ẽ totũ in quãtitate: nõ in tpe. ꝙ sp. ⁊ sic male diffinit totũ in tpe qđ ẽ dictio ꝓhẽdens oẽ tẽpus aduerbialiter. ¶ Scdo sic. Dic ẽ loc⁹ a toto in tpe. do⁹ ẽ sp. ꝙ ẽ in isto tpe. ⁊ tm nõ seqtur pars in tpe cũ in isto tpe nõ sit aduerbiũ significãs partẽ tpis. ergo cõtra diffinitionẽ loci a pte in tpe. ¶ Tertio sic. Nõ seqtur. vniuersale est sp. ergo ẽ nũc: cui añs sit verũ ⁊ ꝓñs falsum Antecedẽs ꝓz. qr vniuersale est vbiq; ⁊ sp ⁊ nõ est hic ⁊ nũc sz solũ singulare. ergo loc⁹ a toto i tẽpore nõ valz cõstructiue. ¶ Quarto sic. Partes totius in tpe nõ possunt esse simul. ergo nõ poterãt simul accipi. ergo loc⁹ a pte in tpe non tenet ꝟstructiue ab oibus ptib⁹ simul sumptis. ¶ Quinto sic. Nõ seqtur. adã nõ est nũc. ergo adã nũq; fuit. ⁊ tũ arguit negatiue ab vna pte totius in tpe ad ipz totũ. ꝙ loc⁹ a pte in tpe nõ tenet destructiue ab vna pte ad suũ totũ.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmũ dicit ꝙ licet sp ⁊ in omni tpe sint idẽ ꝑm rem significatã ⁊ materialiter. differũt tamẽ ꝑm suos modos significãdi ⁊ formaliter. quia semp importat tẽpus distributũ sub mõ fluꝝ⁹ et fieri ⁊ in omni tpe importat idẽ tẽpus distributũ ꝑ omnib⁹ partib⁹ eius sub modo ꝑmanentis siue habitus ⁊ quietis. ⁊ ꝑ hoc distinguntur totũ in quãtitate ⁊ totũ in tẽpore licet nõ essẽtialiter. ¶ Ad secũdum dicit ꝙ licet in illo argumẽto nõ ponat formaliter pars in tẽpore aduerbialiter: ponitur tamẽ equiualenter ⁊ ꝑm rem significatã. quia in isto tẽpore includit virtualiter ipsum nũc. ¶ Ad tertiũ dr ꝙ licet vniuersale sit semper in aptitudine. nõ tamẽ est semper in actu. ⁊ eo modo quo ponitur semper. ⁊c. Sẽ bene sequitur ꝙ est nunc: scilicet ꝑm aptitudinez sed illa aptitudo reducitur ad actũ in suis singularibus ⁊ successiue. ¶ Ad quartũ dicitur ꝙ licet partes temporis nõ possint esse simul ꝑm suum esse reale: sicut preteritũ nõ potest esse cũ futuro. tamen possunt esse simul apprehensione animꝰ que retinet partem preteritam et futuram cum presenti. ⁊ sic simul possunt accipi omnes partes temporis. ¶ Ad quintũ dicitur ꝙ ibi nõ bene arguit. quia arguẽdo ab vna pte tm destructiue oportet arguere ad destructionem totius q̃tuz ad rationem totius: ita ꝙ in eo sequẽte ibi preponatur negatio destruens totalitatem eius quod non fit in illo argumẽto. deberet enim sic inferri. adam non est nunc ergo non est semper.

Causa est ad cui⁹ esse seqt aliud scdm naturã. Et diuidit in causã materialem. formalem efficiẽtẽ. et finalem.

¶ Postq̄ auctor supius determiauit de locis a toto ⁊ a pte. hic ꝓsequit determiat de locis a causa ⁊ ab effectu. Et q; locus a causa in cōi est habitudo cause ad effectū ⁊ locus ab effectu ē habitudo effectꝰ ad cām. ideo primo auctor determinet de locis a cām spāli: determinat de causa in generali diffinitiue ⁊ diuisiue ipam ꝓmo sic diffinies. Causa est ad cuꝰ esse sequi aliud ſm naturā. Jn qua diffinitōe intelligit ens ꝑ genere Ens enī diuidit ꝑ cām ⁊ effectū. ⁊ est supius ad vtrūq; ſm modū. Deinde ponit ad cuꝰ esse sequitur aliud ad diam effectus q̄ sequit ad esse alterius. ⁊ ad cuꝰ esse nō sequitur aliud rōe effectꝰ Et ponit ſm naturā ad explicandū modū quo effectus sequit suā cām. Et econtra potest diffiniri effectus. q̄ est ens cuꝰ esse sequit ad aliud ꝑ naturā. vel est pua similitudo siue causę.

Primo sciendū est q̄ sequitur capitur dupliciter. vno mō vt dicit ordinē tm vt cū ō: vnus dies sequit alū. Alio mō vt dicit ordinē ⁊ dependētiā vni⁹ ab alio: ⁊ b̄ modo iterū dupl'r. Uno mō vt solū dicit ordinē ⁊ dependētiā siue ꝓsequētie siue illatōis vnius ab alio. sicut ꝓis sequit p'latum ad aīs ⁊ dependet ex ipō ſm illationē. Alio mō vt dicit dependētiā in esse vnius rei ab alia: sicut q̄libet effectus ſm suū esse dependet a sua causa. ⁊ hoc mō capit in ista diffinitōe vt dicit ordinē dependētie vnius rei ab alia ſm suū esse ⁊ nō solū vt dicit ordinē prioris ⁊ posterioris neq; vt solū dicit dependentiā consequētie: q; in argumentatione antecedens non semper est causa consequentis licz semper sit causa illationis eius.

Secundo sciendū est q̄ ad rōem causę nō requiritur q̄ causa sp̄ ꝑcedat suū effectū ſm tp̄s: sed q̄ncq; ꝑcedit ipm ſm tp̄s: vt domificator ꝑcedit domū ſm tēpus q̄ncq; vero ꝑcedit ipm ſm naturā tm̄: ⁊ simul ē tp̄e cū ipo. sicut bō est causa risibilis: ⁊ tm̄ precedit ipm ſm naturā tm̄: ⁊ simul, est tp̄e cū eo. Jō ad explicandū quō effectꝰ debet seq̄ causaz ⁊ cā ꝑcedere effectū in diffinitōe causę ponit ꝟz naturam. ⁊ etiā ad diam illoz quoz cē vni⁹ sequitur ad esse alterius ſm ordinē. ⁊ tm̄ non dependet ex alio ſm naturam vt esse vnius diei non dependet naturaliter ad esse alterius.

Tertio sciendū est q̄ causa diuidit ꝑ causam efficientē materialē formalem ⁊ finalē. Cuꝰ diuisionis sic habeꝫ sufficientia. q; ad oēm cām sequit effectus. vel ergo talis causa est intrinseca effectꝰ vel extrinseca. Si intrinseca hoc est dupl'r. q; vel ipa est actꝰ dās esse ⁊ sic est causa formalis. Vel potentia recipiens esse ⁊ sic est causa materialis. Si est extrīseca: hoc est dupl'r. q; vel ipa est id a quo res fit ⁊ sic est causa efficiēs. vel illud ꝓpter q̄d res fit ⁊ sic est cā finalis. Et sil'r ista diuisio nō ſm diuersitatē rez ſz ſm diuersos modos formales q; idē realit' ſm diuersos modos causandi ⁊ respectu diuersoz q̄ncq; habet rōem plurū causarū. ⁊ non est diuisio generis in suas species sed diuisio analogi. q; causa ſm prius ⁊ posterius ō: de istis quattuor causis.

Quarto sciēdū est q̄ cause ꝑt quattuor modis cōsiderari. vno mō ſm rationē causandi. ⁊ sic finis est ꝑmus. ſcdo efficiens. tertio materia ⁊ q̄rto forma. q; i causando rem finis mouet intellectū agētis ad ꝓducēdū effectū. ⁊ efficiēs mot⁹ a fine mouet materiam: qua dispositā vltio introducit forma. Secūdo mō ꝓsiderant cause, put cōcurrūt ad compositōem effectꝰ. ⁊ sic materia ꝑmus est. ſcdo forma. tertio efficiēs ⁊ vltio finis. Tertio mō ꝓsiderant vt dant esse actuale effectui. ⁊ sic forma est ꝑmus deinde efficiēs. tertio finis. q̄rto materia. Quarto mō ꝓsiderant ſm q̄ nō esse existentie ꝑ qđ nobis notificāt. ⁊ sic causa efficiēs est ꝑmus. ſcdo materia. deinde forma. ⁊ vltimo finis. Et q; hic ꝓsiderant ſm q̄ nobis notificantur ⁊ ab ipis sumūtur loci dyalectici. ideo isto modo ordinātur in textu. ⁊ prius determiatur de causa efficiente q̄ de alijs.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Aliud dicit diuersitatē essentialē cū sit relatiuū diuersitatis subē. sed effectꝰ nō ſp differt essential'r a sua cā. q; cōuenit essential'r cū sua causa formali. ergo male ō: q̄ ad eē cause sequit aliud. ſ. effectꝰ ¶ Secundo sic. causa totaliter posita ponit simꝫ suꝰ effectus. ergo causa nō precedit effectū. ⁊ sic ad esse cause nō sequit aliud. ¶ Tertio sic. causa et effectus sunt simul natura cū sint relatiua. ergo effectus nō sequit suā cām ſm naturā ¶ Quarto sic. forma ⁊ finis coincidūt vt ō: ſcdo physicoꝝ. ergo forma non est cā distincta a fine: nec mēbra hui⁹ diuisionis sunt opposita ¶ Quinto sic. Oīs causa ꝑcedit suū effectū. sed finis non precedit suum effectum. sed sequitur. ergo finis non est causa. ⁊ sic male ponuntur cause.

Ad argumenta in oppositum. Ad primuz dī q̄ ꝟz aliud ꝓprie sumptū vt est relatiuum diuersitatis subē dicat diuersitatē essentialem. nō tm̄ aliud cōiter acceptū vt dicit quācūq; diuersitatem siue essentialem siue accidentalez vt sumitur in diffinitione cause. ¶ Ad secundum ō: q̄ licet posita causa totali ponat eius effectꝰ simul tpe. non tm̄ ponit simul ſm naturā q; naturaliter causa ꝑmus habet esse ⁊ intelligi q̄ effectꝰ ⁊ hoc sufficit ad rōem cause q̄ ꝑcedat effectum ſm naturā ¶ Ad tertiū ō: q̄ ꝟz causa ⁊ effectꝰ ſm intētiones cause ⁊ effectus dicātur correlatiue, tm̄ materialit' ⁊ ſm id qđ sunt nō dicūtur correlatiue. ideo ſm id qđ sunt nō sunt simul ſm naturā ¶ Ad quartū ō: q̄ ꝟz forma ⁊ finis q̄ncq; coincidāt materialit' ⁊ ſm rē m idē. nō tm̄ coincidūt in idē formalit' q̄tū ad suos modos formales causandi. ⁊ ꝟ mō ponunt cause ad inuicē distincte ¶ Ad q̄ntum ō: q̄ ꝟz finis ſm suuz esse reale sequit suū effectū. tm̄ ſm intētionale in intētiōe agētis sub quo sibi conuenit rō cause finalis ꝑcedit suū effectū. ideo mō quo est causa naturaliter precedit suum effectum.

Causa efficiēs ē a qua primo fit motꝰ ad hoc qđ fiat aliqđ vt domificator est primꝰ motꝰ ⁊ opans vt fiat domꝰ: ⁊ faber vt fiat cultellꝰ Locꝰ a causa efficiēte est habitudo ipsi⁹ cause efficiētis ad suū effectū: ⁊ ē cōstructiuus ⁊ destructiuus. Cōstructiue tenet sic. domificator est bonꝰ. ergo domꝰ est bona. Maxima. Si cā efficiēs est bona ipsuz qđ fit est bonū. Destructiue sic. domificator nō est bonꝰ ergo domꝰ nō est bona. Maxia Cuꝰ causa efficiēs nō est bona ipsum quod fit non est bonum. ⁊ econuerso tenet locus ab effectu ad causam efficientem.

¶ Postq̄ auctor determiauit de cā in cōi tam diffinitiue q̄ diuisiue. hic ꝓsequit in speciali vult determiare de locis a cā. ⁊ ꝑmo de loco a cā efficiente: eo q̄ cā efficiēs ceteris ē nobis notior rōne cuiꝰ ipam ꝑmo sic diffinit. Cā efficiens est a qua ꝑmo fit motꝰ. Jn qua diffinitōe ꝑmo subintelligit causa loco generis diffinitiui. ⁊ ponit a qua ꝑmo fit motꝰ ad diam alia causaz quam nulla ꝑmo causat motū siue ꝓductione effectꝰ is efficiēs tm̄ sicut ptz in ꝓductione effectꝰ. finis efficiēs rōne sue bonitatis ꝑ desideriū mouet ⁊ attrahit appetitū agētis ad ꝓducēdū effectū. ⁊ efficiens sic motū ⁊ tractum a fine diſpōit materiam ad introductionem forme: ⁊ sic primo causat motum quo producitur effectus.

Primo sciendū est q̄ locus a cā efficiēte est habitudo ipsi⁹ ad suū effectū. ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue sic. domificator est bonꝰ. ergo domus est bona Maxima. Cuꝰ cā efficiēs est bona ipm quoq; bonū est. q̄ maxima debet intelligi de bonitate efficiētis mq̄tū efficiēs ē ⁊ nō de bonitate moris vel de bonitate eius ſm se. ⁊ sic debet intelligi de bonitate forme effectus: ita q̄ si efficiēs sit bonū in rōne cause efficiētis ⁊ vt ꝓducit effectū sequit q̄ effectus erit bonꝰ bonitate forme eius: nō aūt loquēdo de bonitate finis ⁊ totius cōpositi: q; si domificator sit bonꝰ artifex ⁊ operet ꝑfecte ſm artē eius ⁊ careat bona materia: tūc domus nō erit bona bonitate finis: ſz tm̄ modo bonitate forme q̄ ꝓuenit ab efficiēte Negatiue sic. domificator nō est bonꝰ ergo domus nō est bona. Maxima ¶ Cuius efficiēs malum est ipsum quoq; est malum.

Secundo sciendū est q̄ causa efficiens est duplex. ſ. causa efficiens in actu: ⁊ cā efficiēs in potētia. vt respectu domus domificator est cā efficiēs in potētia et domificās est cā in actu respectu fieri domus. Et q̄libet iterꝫ diuidit q; quedaz est cā vnuoca q̄ ꝓducit effectū sibi simlē in specie. vt bō generās boiem est efficiēs vnuocū. Aliud est efficiens equiuocū qđ ꝓducit effectū sibi dissimilē in specie. vt sol generās boiem est agens equiuocū. Vñ arguēdo a cā efficiēte in potentia ad suū effectū: debet argui ab esse cause ad eē in potētia respectu effectꝰ ⁊ nō ad eē i actu: vt domificator est. ergo domꝰ est in potētia. ⁊ arguēdo a causa efficiēte in actu debet argui ab esse cause ad fieri ipsi⁹ effectus. Et arguēdo a cā vnuoca tenet iste locus respectu oīm ꝑdicatoꝝ q̄ conuenīt ipi cause a tota specie. vt plato est risibilis. ergo sortes ab eo genit⁹ est risibilis. Sz arguēdo a causa equoca solū tenet respectu horū predicatoꝝ bonum ⁊ malum: esse ⁊ fieri.

Tertio sciendū est q̄ locꝰ ab effectu cause efficiētis est habitudo eius ad suā cām: ⁊ tenet affirmatiue sic. domꝰ est in fieri. ergo domificās est. Maxima. Posito effectu ꝓpinquo cause efficiētis ponit ipm efficiēs

pōt etiā argui respectu boni pdicatoris bonus et mali. esse et fieri. et tenet negative sic. dom⁹ nō est bona. ergo domificator nō est bonus. Maxia. Cui⁹ effectus nō est bonus ipm quoq; non est bonū. Et debet ut elligi q; si effect⁹ nō sit bonus q̄tū ad pfectionē forme eius: efficiēs non est bonū mq̄tū efficiēs vel pducēs tale effectū sicut pus dictū est in loco a causa efficiente.

Quarto sciendū est q; efficiēs dupl'r se habz ad suū effectū. Nūq; em efficiēs requirit tm q̄tū ad fieri ipius effectus et nō q̄tū ad eē. vt domificator: respectu domus solū reqūrit quo ad fieri et nō q̄tū ad esse. Sz q̄nq; reqūrit et q̄tū ad fieri et q̄tū ad esse. et ad cōseruatōem in esse. vt dici sol est cā quo ad fieri et quo ad esse. et deus respectu oīm creaturarū. Et arguēdo ab effectu cause efficiētis q̄ requirit quo ad fieri tm et nō quo ad esse effectus nō sequit esse cause in psenti: sed in pterito tātū sed ad fieri effectus sequit esse illius cause. Sz arguēdo ad efficiēs requisituz ad esse et fieri sit semp sequitur affirmative esse cause ad esse effectus. vt bū sequit. dies est. ergo sol est. Et q̄n est habitud o necessaria cause ad effectū. etiā sequitur negative a negatōe effect⁹ negatio cāe. Sz q̄n habitudo est pringēs nō tenet negative: vt nō sequit. sortes nō est. ergo de⁹ nō est. Sz istī diuersi modi arguēdi nō sumūtur ab efficiente inquantū efficiens est: sed ab efficiente inquātū tale vel tale efficiens est.

Sed contra predicta arguit. Prīo sic. cā efficiēs est de cōsideratōe phisici: cū sit causa mot⁹. q̄ nō est de psideratōe logici et sic male b̄ diffinit ¶ Secōo sic. efficiēs nō mouet nisi pus moueat a fine. q̄ finis est a quo pmo fit mot⁹. et nō a cā efficiēte. ¶ Tertio sic. cā efficiēs est extrīseca suo effectui. ergo in loco a cā efficiēte termin⁹ inferēs eē extrīsec⁹ termiō illato et sic erit loc⁹ extrinsecus et p pūs male diffinitur inter locos intrinsecos. ¶ Quarto sic. nō sequit. deus est bon⁹. ergo latro est bon⁹. ergo loc⁹ a cā efficiēte nō tenet affirmative. ¶ Quīto sic. nō sequit. dom⁹ ē. ergo domificator ē: cū añs sit ver et pūs falsiz. q̄ locus ab effectu cāe efficiēt] nō tenet ꝓstructiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad pmū istoꝝ dr q; Iz cā efficiēs inq̄tū est cā mot⁹ et rez naturaliū et pncipū cognoscēdi ipas sit de psideratione phisici: tū inq̄tū ab ipa sumit locus dyaleticus p bitudinē ad suū effectū: ipa est de pside ratione logici ¶ Ad scōm dr q; Iz a fine fiat mot⁹ intētionalis et spūalis i efficiēte: tū ab ipo non fit pmus mot⁹ realis. de q̄ hic solū intelligitur finis em nō mouet intētionē agēris motu. pdicto: Iz tm p sil'itudinē: sicut pomū apphēsum intētionaliter mouet appetitū pueri ad psecutōem eius ¶ Ad tertiū dr q; Iz cā efficiens pm esse sit extrinseca effectui: tū pm vturē et sil'itudinē eius est aliquo mō sibi intrinseca et b̄ sufficit ad causā dū locū intrinsecū: q; b̄ sumit argumētū a cā efficiēte ea pte qua pueniat cū effectu. ¶ Ad quartū dr q; ibi nō arguit a cā efficiēte ad suū effectū eo q; latro nō ē vturē: cui⁹ vturē deus nō est cā. Iz em de⁹ sit cā efficiēs boīs: tū nō est cā vturē eius. et bñ sequit. deus est bon⁹. ergo hō latro q̄tū ad humanitatē eius ē bon⁹. s. bonitate entis Iz nō sit bon⁹ bonitate mor. ¶ Ad q̄nū dr q; ibi nō sequit. q; arguit ab esse effect⁹ ad eē cause q̄ requirit q̄tū ad fieri tm. et nō quo ad eē et respectu talis cause nō tenet iste locus ab effectu arguēdo respectu istius predicati est

Materia est ex qua cū alio aliq̄d fit. Et est duplex: quedā em est pmanēs: et q̄dā est trāsiēs. Pmanēs: vt i cultello ferrū. Trāsiens vt in pane farina et aqua Et diffinit etiam sic materia Materia est q̄ tm est in potētia Loc⁹ a cā materiali est habitudo ipsi⁹ ad suū effectū. et ē cōstructiuus et destructiu⁹. Cōstructiue sic. ferrū est: ergo arma ferrea pūt esse. Maxia. Posita cā materiali possibile est ei⁹ effectū pon. Destructiue sic. ferrus nō ē. ergo arma ferrea nō pūt esse. Maxia. Remota cā materiali pmanēti tm removetur et eius effect⁹. Loc⁹ ab effectu cāe materialis tenet ꝓstructiue sic arma ferrea sunt. ergo ferrū ē Maxia. Posito effectu cāe materialis pmanentis ponit eius cā. Loc⁹ ab effectu cause materialis trāseūtis tenet ꝓstructiue vt vitrū vel panis ē. ergo filix vel farina fuit. Materia enim trāsiēs nō manet Iz trālfert in aliā materiā. Maxia Posito effectu materie trāseūtis necesse est ipsam materiam pcessisse

¶ Postq̄ auctor determiauit de loco a cā efficiente. hic pōr determiat de loco a cā materiali rōe cui⁹ sic pmo diffinit materiā. Materia est ex q̄ cū alio fit aliq̄d. que diffinitio sic debz intelligi Materia est cā ex qua cū alio. i. cū forma fit aliq̄d. s. totū cōpositū. et ponit ibi cā loco gēris. et resīduū ad dictam aliaz causaz. Cū ex fine et efficiēte nō fit totū cōpositū. cū ille cause sint extrīsece. et etiā ex forma nō fit totū cōpositū tā q̄ ex materia ex qua sicut intelligit de materia in ista diffinitōe. ipa em materia est pma potētia ex qua pmo originat totum compositū. Et aliter sic diffinit. Materia est que tm est ens in potentia. q; materia de sua natura non habet esse in actu sed in potentia tantum.

Primo sciendū est q; materia dupl'r accipit. Uno mō spāliter put est pmū subiectū forme suōalis et est pars cōpositi de gñe suōe. alio mō capit cōuter p omī illo ex quo p modū potētie cōponit aliq̄d siue p oi illo qō currit ad cōpositōem alteri⁹ tanq̄ potentia recipiēs esse. et sic reputur tā in reb⁹ naturalibus q̄ artificialib⁹. et taz in reb⁹ corpalibus q̄ spūalib⁹. et b̄ mō capit hic. Et sic diuidit. q; q̄dā est materia pmanēs et alia trāsiens. Permanēs est illa q̄ sub ꝓpria forma et specie pmanet i suo effectu. vt ferrū i cultello Trāsiēs ē illa que sub ꝓpria specie et rōne nō pmanet i suo effectu Iz de pria spē trāsit in aliā i pstituēdo effectū. vt in pane ē farina. filix i vitro. et lutū in lateribus

Secundo sciendū est q; locus a causa materiali ē habitudo ipsius ad suū effectus. Et sp tenet affirmative in qualibet materia trāseūte et pmanēte. vt aquat farina sunt. ergo panis pōt esse. Maxia. Posita cā materiali ponit eius effect⁹ p̄m potentiaz eo q; materia dicit esse potētiale ipius effectus cū sit in potētia ad suū effectū. Iz iste loc⁹ tenet destructiue in materia pmanēte. vt ferrū nō est ergo arma ferrea nō sunt. Maxima. Remota materia pmanēte removet ei⁹ effectus. Iz i materia trāseūte nō tenet negative. vt nō sequit. filix nō est. ergo vitrū nō est. eo q; talis effectus pōt esse nō existēte illa materia q̄ non est pmanēs in suo effectu. Si tū destruat materia trāseūtis ꝓ toto tpe pūti et pterito seq̄ret destructio effectus. vt dicendo filix non est nec fuit. ergo vitrum non est.

Tertio sciendū est q; iste loc⁹ a cā materiali solū tenet ꝓstructiue ab eē materie ad posse esse ipius effect⁹ et nō ad eē ipsius in pūti. cui⁹ rō est. q; arguēdo a cā ad effectum ab eē cause debet inferri esse effect⁹ eo mō quo ponit in tali cā. Iz eē effect⁹ materie ponit in potētia tātū et nō in actu: eo q; materia est ens in potētia tātū. tō arguēdo affirmative a materia arguit ab esse ei⁹ ad posse esse in futuro ipi⁹ effectus. et b̄ pōt argui nō solū a materia ex qua: sed a materia in qua et circa quā. q; generaliter oīs materia ponit potētialiter esse sui effectus. vt bene sequit. corpus est. ergo album pōt esse. vel scibile est. ergo scientia potest esse.

Quarto sciendū est q; locus ab effectu cause materialis est habitudo ipius ad materiā eius. Et in q̄libet materia tenet ꝓstructiue. Iz in materia pmanēte arguitur ab eē effect⁹ ad esse cause in pūti: vt cultell⁹ est. ergo ferrū est. Maxia. Posito effectu materie pmanētis necessario ponit illa materia que remanet in suo effectu. Sz in materia trāseūte tenet arguēdo ab eē effect⁹ nō ad esse ipius cause in pūti Iz ad fuisse in ꝓterito. vt vitrū est. ergo filix fuit. Sz iste loc⁹ nō tenet destructiue. quia destructo posteriori nō oz pus destrui. Iz effectus est posterior sua cā materiali. tō destructo effectu nō oportet destruere illā materiam.

Sed contra predicta arguit. Prīo sic. Nec diffinitio materie quenit forme. q; ex forma cū materia fit aliq̄d. s. totū cōpositū. ergo nō quenit soli diffinito ¶ Secōo sic. Oīs materia est in actu per formā: cū materia sit sub forma. ergo materia nō est ens in potētia tātū ¶ Tertio sic. materia requirit in cōposito tā ad esse q̄ ad fieri. ergo oīs materia remanet in eē sin effect⁹. et p pūs omis materia est pmanēs et nulla est trāsiēs ¶ Quarto sic. Nō sequit ligna et lapides sunt. ergo domus pōt esse. q; ad possibilitatē domus nō sufficit possibilitas materie eius sed requirit possibilitas efficientis eius. ideo si non esset domificator primum antecedens posset esse verū cōsequēte existēte falso. ergo locus a cā materia-

li nō tenet affirmatiue. ¶ Quinto sic. Nō seq̄t cultellus est. ergo ferrū est. qua cultell⁹ potest esse ex alio metallo. ergo loc⁹ ab effectu cause materialis p̄manētis nō tenet affirmatiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dr q̄ si capiaf ex generaliter vt dicit habitudinē cuiuslibet cause sic ex forma cū materia fit totuz cōpositū. sed si capiaf specialiter vt dicit habitudinē potētie ex qua p̄mo fit cōpositū. sic cōpositū nō dicit fieri ex forma: z sic capit in diffinitione materie. ¶ Ad scōm dicit q̄ licz materia sm q̄ est actuata p formā sit ens in actu: tñ sm essentiā ei⁹ est ens in potentia tñ. q: de sua natura nō includit aliquē actū. ¶ Ad tertium dicit q̄ licet oīs materia aliquo mō remaneat i effectu sm suā essentiā cōfusam, nō tñ sp remanet sub p̄pria spē z ratione quā habebat anteqū faceret cōpositū. qđ tamen requirit ad hoc qđ dicatur materia p̄manēs. ¶ Ad quartū dr q̄ ad esse materie nō seq̄tur possibilitas effect⁹ q̄ attenditur in ordine ad oēs suas causas. sed bene seq̄tur possibilitas effectus q̄ se tenet ex parte cause materialis. ideo posita cā materiali ponitur ei⁹ effectus sm potentiā passiuam materie. ¶ Ad quintū dr q̄ ibi nō arguit a causa materiali ad suū effectū. quia cultell⁹ in cōmuni nō est effectus ferri sed cultell⁹ ferreus: z tūc semp sequit. cultellus ferreus est. ergo ferrū est.

Forma est que dat esse rei z cōservat eā in esse. Locus a cā formali est habitudo ipsi⁹ cāe formalis ad suū effectum. z tenet cōstructiue z destructiue. Constructiue sic: albedo est. ergo album ē. Maxima. Posita causa formali ponitur z eius effectus. Destructiue sic: albedo nō est. ergo album non est. Maxima. Remota causa formali removet eius effect⁹. Ecōtra vero ē de effectu cause formalis.

¶ Postq̄ determinatū est de loco a cā materiali. hic p̄fir determiat de loco a cā formali. q̄ quidē forma sua esse z via generationis seq̄t materiā. rōne cui⁹ ipam p̄mo sic diffinit. Forma ē que dat esse rei z cōservat rē in esse. Vbi intelligitur cā loco gn̄is diffiniti. Et ponit q̄ dat esse rei: ad differentiā materie que nō dat eē simpliciter z in actu ipsi rei. materia enī ē recipiēs eē cōpositi. z forma ē dans z influēs ipm eē. et si sit forma substātialis dat eē substātiale. z si sit accidētalis dat eē accidētale. Deinde ponitur. z cōservat rē in eē: ad dr̄az cāe efficientis z finalis. q̄ qñq̄ solū requirit q̄tū ad fieri ipsi⁹ rei: z nō q̄tū ad eē. sed forma sp requiritur ad eē rei.

Primo sciēdū est q̄ quedā est forma p̄tis q̄ actuat p̄tē cōpositi: scilicz materiā. rōne cui⁹ dicit forma p̄tis. Alia ē forma totius que est act⁹ totius cōpositi resultans ex vnione forme p̄tis z materie. et dr forma totius eo q̄ informat ipm totū q̄tū ad oēs p̄tes cōponētes ipm. sicut in aīato aīa ē forma p̄tis que informat ipz corp⁹ qđ ē materia aīati. z eē aīatū resultās ex vnione aīe cū corpe est forma totius ei⁹. z quelibet harū iterū duplicit. q: qđā est forma cois. z quedā p̄pria: vt respectu hois forma tot⁹ cois est aīalitas. z hūanitas est forma p̄pria. sz forma p̄tis cōis est aīa: z aīa rationalis est forma p̄tis sibi p̄pria. Et de qualibet harū formarū potest intelligi diffinitio forme prius posita licet p̄fectius cōueniat forme p̄pe q̄ cōmuni. z forme totius q̄ forme p̄tis.

Secundo sciēdū est q̄ locus a cā formali ē habitudo ipius ad suū effectū. Et tenet affirmatiue sic arguendo albedo est: ergo albū ē. Maxima. Posita causa formali ponit ei⁹ effectus. Cui⁹rō est. q: causa formalis habet idē eē cū suo effectu. z p idē esse sz existūt cā formalis z suus effectus: vt hō et aīa eius habēt vnū z idē esse: ideo posita cā formali in eē oportet ponere suū effectū. z ecōtra. posito effectu ponit forma eius. z etiam destructa forma destruit effectus z ecōtra. ideo etiam tenet negatiue: vt albedo nō ē. q̄ albū nō ē Maxia. Remota cā formali removet ei⁹ effect⁹

Tertio sciendū est q̄ loc⁹ a cā formali tenet tā in subiali q̄ accidētali. z tā in forma p̄tis q̄ in forma totī: dō tñ arguat a cā formali p̄pria. sz arguēdo a cā formali communi nō tenet p̄structiue: vt nō seq̄tur. aīa ē. q̄ bonū ē. z licet bñ sequat. nō est aīa. ergo nō ē bō. tñ hoc nō est. ppt habitudinē forme ad suū effectū: sed p locū a toto vl̄i. Et sz etiā iste loc⁹ respectu hui⁹ p̄dicati ē vel nō ē: z nō respectu p̄dicatorū particularū. q̄ sz forma puerat in eē cū suo effectu: nō tñ semp suscipit eandē denominationē cū suo effectu. nec econtra. effectus

sp suscipit denoīationes p̄ueniētes ipi forme.

Quarto sciendus est q̄ loc⁹ ab effectu cause formalis ē habitudo ipsius ad suā cām formalē z tenet p̄structiue z destructiue. z eodē mō formant⁹ in ipo argumēta z maxime sicut in loco a cā formali: ponēdo tñ effectū p termiō inferēte z cām p termiō illato. Et arguēdo p istū locū oportet eo mō attribuere esse cause formali sicut suo effectu. ita q̄ si effect⁹ habeat eē p̄manens z cōpletū debet etiā inferri eē. cōpletū de ipa forma. z si solū sit in esse successiuo z solū i trāsitu sicut aliqs dr rubeus ex verecūdia in trāsitu solū debet eodē mō poni causa eius z similiter de aliis mōis essendi in. z tūc semper tenet iste locus ab effectu eē cause formalis ad suam causam.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. p̄ma cā dat esse oi creature z eā cōservat in eē. z tñ nō est cā formalis sz efficiēs creature. q̄ diffinitio forme cōuenit aliis a diffinito ¶ Scōo sic. q̄titas pōt eē sine q̄lo z albedo sine albo. vt in sacramēto altaris. q̄titas est sine subiecto. ergo nō sequit q̄titas est. ergo q̄tū est. ergo loc⁹ a cā formali nō tenet p̄structiue ¶ Tertio sic. nō sequit. gn̄iatio nō est. ergo gentū nō est. z tñ generatio ē forma denominās aliqđ esse gentū. ergo locus a cā formali nō tenet destructiue ¶ Quarto sic. nō sequit. sol est calid⁹. ergo in sole ē caliditas: q: aliis est vera z p̄ius falsiz. ergo loc⁹ ab effectu nō tenet p̄structiue ¶ Quinto sic. nō seq̄tur. bō nō est. ergo aīa rōnalis nō est. q: boīe mortuo aīa rōalis remanet in eē: z tñ ibi arguit ab effectu cause formalis ad suam causam. ergo iste loc⁹ non tenet negatiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū istorū dr q̄ licz p̄ma cā debet eē extrīsece z effectiue oi creature. nō tñ formal'r z intrinsece: sicut intelligit hic de hac cā formali ¶ Ad scōm dr q̄ si ponat q̄titas sine q̄lo. vel albedo sine albo. vt in sacramēto altaris vbi accidētia subsistūt sine subiecto: tūc q̄titas nō est cā formal' ipsi⁹ q̄litatis nec albedo albi. z ideo ibi nō arguit tūc a cā formali ad suū effectū. vñ q̄titas ista nō habz suū effectū q̄ est dare eē q̄tū ¶ Ad tertū dr q̄ licz generatio q̄tū ad denoīationē bēat mod⁹ fore respectu geniti: nō tñ ē licz rē forma dās sibi eē. sz est mutatio aut via ad eē geniti. ideo ibi nō arguitur a cā formali ¶ Ad q̄rtū dr q̄ licz sol sit calidus effectiue eo q̄ efficit calorē i istis inferioribus nō tñ est calid⁹ formal'r. z eo mō quo est calid⁹ sz effectiue bñ sequit q̄ in eo est caliditas vt i causa efficiente ¶ Ad quintū dr q̄ q̄n aīa est separata a corpe nō existēs in hoīe: tūc ipa nō est cā formalis hois i actu licz in potētia tñ. q: non dat sibi eē in actu. ideo ibi nō bñ arguit ab effectu ad suā cām formalē m̄ptū est causa formalis.

Finis est gr̄a cui⁹ aliqđ fit. Locus a cā finali est habitudo ipi⁹ ad suū effectū z est ꝑstructu⁹ z destructu⁹. Cōstructu⁹ sic. beatitudo ē bona. ergo virt⁹ ē bona. Maxia. Cui⁹ finis bon⁹ est ipm quoq̄ bonū est. Destructiue sic. pena nō ē bona. g⁹ peccatū non ē bonū. Maxiā. Cui⁹ causa mala est ipm quoq̄ malum est. Econuerso autez ē de loco ab effectu cause finalis

¶ Postq̄ auctor determiauit de loco a cā formali. hic p̄fir determiat de loco a cā finali. eo q̄ cā finalis in suo eē realiter mediāte forma acquirit rōne cui⁹. primo sic diffinit finē dicēs. q̄ finis est gr̄a cui⁹ aliqđ fit. cui⁹rō est. q: illud qđ trahit z mouet intētionē agētis ad p̄ducēdū effectū ē gr̄a cui⁹ aliqđ fit. sz finis trahit z mouet appetitū agētis ad p̄ducēdū effectū. rōne cui⁹ dr finis q: finit z termiat intētōem agētis. ideo finis est gratia cuius aliqđ fit. z i hoc differt ab aliis causis: q: nulla altarum terminat intentionez agentis: sed solū illud qđ habet rōem finis.

Primo sciendū est q̄ finis dupl'r capit. Uno mō p termiō durationis alicui⁹ rei. vt mors qñq̄ dr finis hois q: finit duratōem ei⁹. vel termin⁹ cōpetentis dr finis ei⁹ z hoc mō finis nō est cā. nec isto mō hic capit. Alio mō capit finis p illo qđ finit intētōem agētis in p̄ducēdo effectū z est bonū p̄ius ad ipsum effectum: z hoc modo est causa et etiam hoc modo accipitur hic. z dividitur. quia quidaz est finis quo. s. qđ ordinat ad ulteriorē finē p̄sequendū z respectu p̄cedētū dr finis. z respectu sequētū q̄ mediante ipo acquirunt dr finis q̄ vt pecunia acquisita p multa media dr finis eorz z vt valet ad alios fines dr finis quo. Alius est finis gratia cui⁹: z est finis acquisitus in rōne ultimi: z in q̄tū est causa medioz p̄cedētiuz vtriusq̄ istoz finiū p̄cunt diffinitio finis: sm tñ q̄ vter

ꝯ est gratia cuius respectu mediorꝝ precedentium. idem tñ̄ materialiter potest dici finis quo t finis gratia cuius respectu diuersorum.

Secundo scīendū ē ꝙ locus a cā finali ē habitudo ipius ad suū effectū. Et tenet affirmatie sic. bītudo ē bona ergo ṽtus est bona. Maria. Cuius finis bonus est ipm quoꝝ bonū est. Et rō ē: qꝛ bonitas rei sumit ex bonitate finis t eadē ē bonitas finis t mediorꝝ ordinatorꝝ ad finē. ꝛō si finis sit bon⁹ media i fine ordinata sūt bona. Negatie sic. interfectio hois est mala. ergo gladius ē malus Maria. Cuius finis malus ē ipm quoꝝ malū est. Et ecōtra locus ab effectu cāe finalis ē habitudo ipius ad suā cām. t tenet affirmatiue t negatiue: t posset argui per ipsum cōuertendo argumenta t maximas prius positas.

Tertio scīendū est ꝙ finis pōt dupl̄r cōsiderari. Uno mō materialr̄ ꝑm id qđ est pfectū ad media quorū est finis. Alio mō ꝓsideraf formalr̄ t in rōne finīētis t sic importat respectū ad media q̄ finit. t hoc mō bonitas finis in rōne finis ꝛcludit bonitatē mediorū q̄ ordinanf in ipm. Et arguēdo ꝑ locū a cā finali nō sufficit ꝙ finis ꝑm se sit bonus ad inferendū bonitatē effectus: sed requiritur ꝙ sit bonus in ratione finiendi quia solū illo mō hz

Quarto rōem cause finalis scīendū est ꝙ effect⁹ cāe finalis ē mediū ordinatū ad aliquē finē acq̄rendū sicut ṽtus ordinaf ad bītudinē. Sed duplicia sunt media ordinata in finē. qꝛ q̄dā sunt media ordinata ꝑ se. t alia sūt media ordinata solū ꝑ accidēs. Media ꝑ se ordinata sunt illa sine quibus finis nō pōt acq̄ri. sicut ē ṽtus respectu bītudinis. Hz media ꝑ accidēs sūt illa sine q̄bus finis pōt acq̄ri. vt est medicina respectu sanitatis q̄ q̄nq̄ est accidētalr̄ medū quo sanitas acq̄rit. Et loc⁹ ab effectu cāe finalis solū tenet in medijs ꝑ se t nō in medijs ꝑ accidēs: qꝛ non sequitur. medicina ē mala. ergo sanitas ē mala.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. nullū malū ē finis qꝛ finis hz rōem boni cū sit appetibilis ab efficiēte. t tñ aliqđ malū est gr̄a cui⁹ aliquid fit. vt q̄nq̄ interfectio innocētis est gr̄a cui⁹ aliq̄d fit ergo ista diffinitio ꝓuenit alijs a diffinito ¶ Secūdo sic. nō sequit̄. elemosyna ē bona. ergo furari ad dandū elemosynā est bonū. t tñ ibi ar̄ a cā finali ꝓstructīe. ergo iste loc⁹ nō tz affirmatiue ¶ Tertio sic. nō sequit̄. sectio nō est. q̄ securis nō est. qꝛ aīs pōt ee ver. ꝑsite existēte falso ergo loc⁹ a cā finali nō tenet negatiue ¶ Quarto sic. bonitas finis nō dependēt a bonitate mediorū. sz ecōtra. ergo a bonitate mediorꝝ nō sequit̄ bonitas finis. ergo loc⁹ ab effectu cāe finalis nō tz affirmatie respectu hui⁹ p̄dicati bonū ¶ Quinto sic. nō sequit̄. aliqs hō nō est bonus. ergo bītudo nō est bona. vel hō est malus. ergo felicitas est mala. t tñ ibi arguit̄ ab effectu cause finalis ad suā cām. hō enī. pductus est. ꝓpter beatitudinē acquirendā. ergo locus ab effectu cause finalis non tenet negatiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmū dr̄: ꝙ hz malū sub rōne mali nō sit finis. m̄ꝝ tñ est apparēs bonū pōt habere rōnem finis. t ꝑ mō malū sub rōne boni appetitus est gr̄a cui⁹ aliq̄d fit. t isto mō est finis. ꝛō ista diffinitio nō cōuenit alijs a diffinito ¶ Ad scōm dr̄: ꝙ hz elemosyna ꝑm se sit bona tñ elemosyna ex furto nō est bona i rōne finīētis. qꝛ nō ē finis acq̄sit⁹ ꝙ bona media ¶ Ad tertiū dr̄: ꝙ locus a cā finali nō tenet respectu hui⁹ p̄dicati esse: hz solum respectu horꝝ p̄dicatorꝝ bonū t malū. eo ꝙ finis t effect⁹ eius nō hūt ꝙuenīētiā in esse sed ꝯtū ad esse finis extrinsec⁹ suo effectu. hz hūt cōuenīētiā ꝯtū ad bonitatē. qꝛ eadē est bonitas finis t effect⁹ eius. ꝛō ibi nō bene arguit̄ ꝑ locū a causa finali ¶ Ad quartū dr̄: ꝙ hz bonitas finis nō dependeat ex ꝑte mediorꝝ i genere cause finalis. tñ dependēt ab ipis effectiue: t dato ꝙ non causet ab ipis adhuc posset sequi illatiue ex bonitate mediorū bonitas ipius finis. eo ꝙ media capiūt bonitatē ex ꝑte finis ¶ Ad quintū dr̄ ꝙ hz aliquis hō sit malus hoc nō est ex effectu bītudinis. qꝛ nō disponit se ad talē finē ꝑ liberū arbitriū: hz denat a tali fine t ꝓuat se bono ad qđ erat ordinatus. ꝛō ibi nō arguit̄ ab effectu cause finalis. Et sic patet de locis a causa t ab effectu.

Generatio ē ꝓgressio a nō ee ad ee. Locꝰ a generatiōe est habitudo ipius generatōis ad suū generatū: t ē ꝙstructiuus t destructiuus. Cōstructiue sic. generatio animalis ē bona. g⁹ animal ē bonum. Maria. Cuius generatio ē bona. ipm quoꝝ bonū ē Destructiue sic. Generatio latronū ē mala. g⁹ latro est malus. Maria. Cuius generatio ē mala: ipm quoꝝ bonū ē. Ecōuerso aūt est de loco a generato. Corruptio ē ꝓgressio ab ee ad nō ee. Locus a corruptiōe ē habitudo corruptōis ad corruptū. t ē ꝙstructiuus t destructiuus. Cōstructiue sic corruptio animalis ē bona. g⁹ animal ē malum. Destructiue sic. corruptio ē bona. ipm corruptū ē malū. Destructiue sic. corruptio dom⁹ est mala. g⁹ dom⁹ ē bona. Maria. Cuius corruptio mala ē ipsum quoꝝ bonū est Ecōuerso ē de loco a corrupto**

¶ Postꝙ auctor determinauit de locis a cā t effectu. hic ꝓsr̄ determinat de locis a generatione et corruptiōe. t ꝓus de loco a generatōe. qꝛ ipa se habet vt habit⁹. corruptio vō vt ꝓuatio. rōne cui⁹ ꝓprio diffinit generatōem dicēs. Generatio est ꝓgressio de nō esse ad ee. t capit ibi. ꝓgressio generalr̄. ꝓ mutatiōe in cōi t nō spāliter. ꝑ motu. ꝓgressiuo. ꝛō ibi. ꝓgressio ponit loco generis. Et ponit a nō esse ad ee. ad explicandū terminos generatōis. qꝛ nō ee est termin⁹ a quo ipius: esse vō est termin⁹ ad quē. Uñ ois motꝰ t mutatio hñt cognosci ꝑ suos termīos: t ꝑ suū terminū ad quē accipit spēm t diam ab alijs. ꝛō isti termini ponuntur in ista diffinitione ad diam aliarum specierum motus

Primo sciendū est ꝙ generatio dupl̄r accipit. Uno mō spāliter. ꝓut ē mutatio de nō esse subē ad esse subē. t sic solum reperit in substātijs. Alio mō accipit generalr̄ ꝓ qualicūq̄ mutatiōe de nō esse ad esse: siue sit ad esse subē siue accidēt. t hoc mō generatio cōuenit tā substātijs q̄ accidētib⁹. t generatio subē est generatio simpl̄r dicta. generatio vero accidētis est generatio ꝑm quid t imꝑfecta. Hūt sumi cōiter generatio tam ꝓ generatione subē q̄ ꝓ generatōe accidētis. qꝛ ad vtrūq̄ tenet locus a generatiōe. t etiā vtriq̄ cōuenit diffinitio generationis prius posita licet per prius conueniat generationi substantie.

Secundo sciendū est ꝙ locꝰ a generatōe est habitudo ipi⁹ ad generatū. t tz affirmatie. vt ḡnatio dom⁹ ē bona. ergo dom⁹ est bona. Maria. Cui⁹ ḡnatio ē bona ipm quoꝝ bonū est. Cui⁹ rō ē. qꝛ ḡnatio intrinsece teriat ad ee generati. ꝛō ḡnatio dicit vnū t idē ee cū ipo genito. ꝛō si ḡnatio sit bona bonitate q̄ ē ex ꝑte generati ad qđ teriat ois generatū est bonū. t si sit mala erit malū: t ecōtra eo ꝙ dicit vnū t idē ee. hz ḡnatio iportat ipm in fieri t generatū in facto ee. Et tz iste loc⁹ negatie sic. generatio furis ē mala. g⁹ fur ē malus. Maria. Cuius ḡnatio ē mala ipm quoꝝ malū ē. Et ꝓportionalr̄ pōt diffiniri loc⁹ a ḡnatiōe ad ḡnatiōem. Et tz affirmatie t negatie. t formāt argumēta t maxie silr̄ ꝑm ipm sic ꝑm locū a generatiōe.

Tertio sciendū est ꝙ corruptio ē ꝓgressio ab ee ad nō esse. vt corruptio sortis ē ꝓgressio a suo ee ad nō ee ei⁹. Et capit ꝓgressio ꝓ mutatiōe cōi in loco generis. Dicit. ponit ab ee ad nō esse. qꝛ ee est termin⁹ a q̄ corruptōis t nō ee est termin⁹ ad quē t ab illo nō ee capit corruptio spēm t diam a ḡnatiōe t ab alijs motib⁹. Et qꝛ nō ee rei ē oppositū ipsi ee rei. ꝛō corruptio q̄ eēntialr̄ iportat nō ee rei est quodāmō oppositū rei q̄ corrūpit. t inde ē ꝙ a corruptiōe ad corruptū arguit̄ respectu diuersorum ꝑdicatorꝝ. t ecōtra hz in loco a generatiōe semꝑ arguit̄ respectu eiusdem ꝓdicati in antecedente t consequente

Quarto sciendū est ꝙ locus a corruptione est habitudo ipius ad suū corruptū. Et tz affirmatiue sic. corruptio antixp̄i est bona. q̄ antixp̄s est malus. Maria. Cui⁹ corruptio est bona ipm quoꝝ malū est. Cuius rō est qꝛ corruptio t corruptū opponunt inter se sicut ee t nō ee. qꝛ corruptio dicit nō ee corrupti. in fieri. hz si vnū oppositoꝝ fuerit bonū alterū erit malū. ꝛō cū corruptio sit bona ipm corruptus erit malū. t ecōtra si corruptū sit bonus corruptio erit mala. Et tz negatiue. vt corruptio dom⁹ ē mala. ergo dom⁹ est bona. Maria. Cui⁹ corruptio ē mala ipm quoꝝ bonū est. qꝛ corruptio nō dr̄ mala nisi m̄ꝝ tñ opponit bono t est corruptiua boni. Et locus a corruptōe est habitudo ipius ad suā corruptionē. t tenet affirmatiue et negatiue. t formātur argumenta t maxie eius similiter sicut in loco a corruptione.

Sed contra predicta arguitur. Primo sic. Generatio

dom⁹ potest esse domo non existẽte. ergo si illa generatio sit bona: dom⁹ nõ erit bona. cum domus nondũ sit. ergo nõ sequitur affirmatiue per locũ a generatione. generatio dom⁹ est bona. ꝯ dom⁹ est bona. ¶ Secõdo sic. Nõ sequitur. latro ẽ malus. ergo gñatio ei⁹ est mala. qz põt stare q̃ habuerit pfectã gñationẽ. ergo loc⁹ a generato nõ tenet negatiue. ¶ Tertio sic. Corruptio opponit corruptoꝛ: ita tenet loc⁹ a corruptiõe rõne discõuenientie corruptionis ad corruptũ: nõ gra pueniẽtie. ꝯ ille loc⁹ est extrinsecꝰ cũ terminꝰ inferẽs sit extrinsecꝰ termino illato: et ita hic male ordiat inf locos intrinsecos ¶ Quarto sic. Nõ sequitur. corruptio xpi fuit bona. ergo xpꝰ fuit malus. qz añs est verũ: z pñs falsũ. ergo loc⁹ a corruptione nõ tz ꝓstructiue. ¶ Quinto sic. Nõ sequitur. antichristꝰ nõ est bonꝰ. ergo corruptio eius est bona. cuz añs sit verũ: z pñs falsũ. et tñ ibi arguit negatiue a corrupto ad corruptionẽ. ergo ille locus nõ tenet negatiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad pmũ dꝛ q̃ quãdo gñatio cuiuscũq; rei pceditꝝ ipm genitũ ipa nõ est bona bonitate finis nisi aptitudie tm quia solũ habet bonitatẽ in actu. z eo mõ quo ipa est bona scz fm aptitudinẽ: etiã genitũ qõ in ipa includitur in fieri dicit ẽ bonũ fm aptitudinẽ. z similiter quãdo est genitũ in actu z trãsiunt generatio ei⁹. si genitũ sit bonũ in actu: etiã generatio eius põt dici bona in actu. eo q̃ genitum includit esse qõ est terminꝰ intrinsecꝰ z essẽtialis gñationis: rõne cuius ipa põt dici bona. ¶ Ad secũdũ dꝛ q̃ licet bõ malus possit bñe bonã generationẽ z pfectã q̃tum ad bonitatẽ forme z originis: tamẽ nũq̃ habet bonã gñationẽ bonitate finis q̃ quidẽ bonitas ẽ bonitas ipi⁹ geniti. z de illa solũ solũ hic intelligit. ¶ Ad tertiũ dicit q̃ loc⁹ a corruptione simplr est extrinsecus: qz tenet gra discõuenientie termini inferentis cũ termino illato: qõ sufficit ad locũ extrinsecũ. z habet reduci ad locum ꝓ tradictorie oppositoꝝ. Sz ꝓpter pueniẽtiã gñatiõis z corruptionis iste locꝰ hic enumerat inter locos extrinsecos. z etiã a multis ponit locꝰ intrinsecus fm habitudinẽ terminoꝝ si sumeret habitudo extrinseca termini illati. ¶ Ad quartũ dꝛ q̃ licz corruptio xpi fuerit bona quo ad nos. tamẽ fuit mala fm se z in ꝑtũ fuit destructiua vite xpi. ideo in rõne corruptiõis z p respectũ ad nõ esse seu ad corruptũ nõ fuit bona. z ĩ istis locis sẽp debet argui de bonitate vel malicia q̃ pueniũt p se corruptioni z corrupto z nõ de bonitate p accidẽs. ¶ Ad q̃ntũ dꝛ ꝙ ꝓña nõ vꝛ q̃: nõ ponitur ipm corruptũ in añte. qz illa negatiua de se nihil ponit ẽ: sed bene sequeret: antichristꝰ est malus. ergo corruptio ei⁹ ẽ bona in aptitudie.

Vsus vt hic sumit ẽ opatio rei siue exercitũ ipsi⁹: vt eq̃tare ẽ operatio equi. z secare securis. Locꝰ ab vsibꝰ est habitudo ipi⁹ opationis ad id cui⁹ ẽ opatio siue vsus. z ẽ ostructiuꝰ z destructiuꝰ. Constructiuꝰ sic. eq̃tare ẽ bonũ. ergo equꝰ ẽ bonꝰ. Maria. Cui⁹ vsus bonus ẽ ipm quoq; bonũ ẽ. Destructiuꝰ sic. occidere hoiem malũ ẽ. ergo occisor ẽ malus. Maria. Cui⁹ vsus est malus ipz quoq; vsitatũ ẽ malũ. Econtra ẽ de loco ab vsitato. Coiter accidẽtia sunt duplicia Quedã eñ sũt q̃ aliquãdo sequũtur z aliqñ nõ: vt coitus z adulter. z ab his nõ sumit locꝰ dyaleticꝰ: z sophisticꝰ. Alia sũt quoꝝ vnũ sẽp seq̃t ad aliud: vt penitere seq̃t ad deliq̃sse: et ab his sumit locꝰ dyalecticus. et tenet ostructiue z destructiue. Constructiue sic: iste penitet. ergo deliq̃t. Maria. Si coiter accidẽtium posterius inest z primũ in fuit. Destructiue sic: ille nõ delinquit. ergo nõ penitet Maxima Si coiter accidẽtiũ prius nõ inest: et posterius non inerit.

¶ Postq̃ auctor determinauit de loco a gñatõe et corruptõe. hic ꝙr determinat de locis ab vsibus z coiter accidẽtib⁹. rõne cui⁹ primo diffinit vsũ dicẽs. q̃ vsus est opatio siue exercitiũ ipsi⁹ rei. Cui⁹ rõ ẽ. q̃: vsus ẽ illud quo vtens vtit re vsitata vel instrumẽto ei⁹. ideo dꝛ vsus de vtoꝛ: vteris. Iz opatio siue exercitiũ ipius rei ẽ illud quo agẽs ꝓncipale vtit suis instrumẽtis: vt secare est illud quo bõ vtit securi. z equitare quo vtit equo. ergo vsus pueniẽter dꝛ opatio siue exercitiũ ipsius rei. Et potest capi dupliꝛ. Uno mõ spẽaliter solũ ꝓ opatione rei qua agẽs ꝓncipaliter vtit rebus sibi subordinatis. Alio mõ generaliter ꝓ quacũq; opatione rei ad quã res ipa est ordinata. z isto mõ hic accipitur.

Primo sciẽdũ ẽ q̃ vsus dupliꝛ põt cõsiderari. Uno mõ p respectũ ad vtentẽ. Alio mõ p respectũ ad rẽ vsitatã cuius dicit vsus: vt secare q̃ est vsus securis põt comparari ad boiez qui ipa securi vtit z ad ipaz securim. z p cõparationẽ vsus ad rẽ vsitatã sumit locus dyaleticꝰ qui dꝛ ab vsibꝰ z nõ p ꝓpationẽ ei⁹ ad ipm vtentẽ eo q̃ vsus mator ẽ habet cõuenientiã z habitudinẽ cũ vsitato q̃ cũ vtente. Non eñ sequitur. equitare est bonũ. ergo equitans est bonus. nec econtra.

Secundo sciẽdũ ẽ q̃ locꝰ ab vsibꝰ est habitudo ipi⁹ vsus ad vsitatũ. Et tenet affirmatiue sic: secare est bonũ. ergo securis ẽ bona. Maxima. Si vsus sit bonus z vsitatũ est bonũ. Cui⁹ rõ est. qz oẽ ens ꝓductũ est ꝓpter suã opationẽ. z denoiatur bonũ ꝓpter bonitatẽ sui opis: qz illa ẽ bonitas sui finis in executione. ideo si vsus est bonus vel operatio rei sit bona: ipm vsitatũ erit bonũ. Et tenet negatiue sic: occidere est malũ. ꝯ occisor ẽ malus. Maxima. Si vsus est malus vsitatuz malũ est. Et vocat ille locꝰ ab vsibus in plurali z nõ ab vsu in singulari eo q̃ eodẽ argumento põt argui a plurib⁹ vsib⁹: vt dicẽdo. eq̃tare est bonũ. trahere aratrũ est bonũ. z sic de alijs vsibus equi. ꝯ equꝰ ẽ bonꝰ. nõ tñ sp oportet ĩ quolibet argumẽto ponere plures vsus. Et simul ter tenet locus ab vsitato ad ipz vsum affirmatiue z negatiue sicut locus ab vsu.

Tertio sciẽdũ ẽ q̃ duplicia sũt coiter accidentia. q̃dã eñ sũt q̃ cõtingenter nõ sp se mutuo cõsequũtur: vt in hoie magnꝰ z fortis z pulcher z bonꝰ. Alia sũt q̃ sẽp et necessario se cõsequũt eo q̃ hñt inter se necessariã hñitudinẽ. z ista sũt duplicia. q̃dã eñ sũt q̃ se quũt pueritibiliter: vt in hoie risibile z flebile. z in brutis bñe cornua z bñe duos dẽtes vel non bñe duos dẽtes superiores. Alia vo sũt q̃ se cõsequũtur necẽssario z nõ pueritibiliter: vt sũt delinq̃re z penitere: vel nõ mingere z bñe plumas. vñ dicũtur talia coiter accidẽtia: qz simul plura talia ym accidũt. Et a coiter accidẽtib⁹ q̃ necessario se ꝓsequũtur sumit locꝰ ydyaleticꝰ. nõ aũt ab alijs que se cõsequũtur contingenter: sed ab ipsis sumitur locus sophisticus.

Quarto sciẽdũ ẽ q̃ locus a coiter accidẽtib⁹ est habitudo vni⁹ coiter accidẽtiũ ad reliquũ. z in accidẽtib⁹ q̃ se consequũtur pueritibiliter tenet tã affirmatiue q̃ negatiue ab vtroq; latere ad alterũ: vt risibile ẽ. ergo flebile ẽ. Maxima. Posito vno coiter accidẽtiũ se ꝓsequẽtiũ pueritibiliter ponitur reliquũ. ꝓpter pueritibilitatẽ cor. et etiã destructo quũ. ꝓpter pueritibilitatẽ cor. et etiã destructo vno destrukit reliquũ. sed in his q̃ ꝓsequũtur se inuicẽ necessario et nõ pueritibiliter arguendo a posteriori ad prius iste locꝰ tenet affirmatiue tñ z nõ negatiue: vt penitet. ergo peccauit. vel anis hz plumas. ꝯ nõ mingit. Maria. Si coiter accidẽtiũ posteriꝰ inest necesse est primũ infuisse. Sz arguẽdo a priori ad posteriꝰ nõ tenet affirmatiue: qz posito priori vel cõmuniori nõ oportet ponere posteriꝰ. Sed tenet negatiue sic nõ deliquit. ergo nõ peccauit. Maxima. Prius coiter accidẽtiũ destructo remouet posteriꝰ

Sed contra pdicta arguit. ¶ Primo sic. Intelligere vt velle ẽ opatio boꝝ. z tñ nõ ẽ vsus: qz ĩ tali operatione nihil vtit ipse boe. ꝯ diffinitio vsus nõ quadrat. ¶ Secõdo sic. Usus vt operatio ẽ cã finalis ipi⁹ rei: qz ẽ gra cui⁹ res fit eo q̃ vnũqq; ꝓductũ sit. ꝓpter suã opationẽ. ꝯ arguẽdo ab vsibꝰ est locꝰ a cã finali. z p pñs male ponit iste locꝰ ab illo distinctꝰ. ¶ Tertio sic. Nõ sequitur. eãtare ẽ bonũ. ꝯ equꝰ claudꝰ vel ceciꝰ ẽ bonꝰ. z tñ ibi arguit ab vsu ad vsitatũ affirmatiue. ergo iste locus nõ tenet affirmatiue ¶ Quarto sic. Nõ sequitur. deũ penitet. ꝯ peccauit. quia añs est verũ z pñs falsũ. cũ ipe dixerit Penitet me fecisse hoiem. ꝯ locꝰ a coiter accidẽtib⁹ nõ tenet affirmatiue. ¶ Quinto sic. Nõ sequitur. Bta virgo nõ peccauit. ꝯ ipaz nõ penituit z sil'r de multis sanctis. ergo locus a coiter accidẽtibus nõ tz negatiue a priori ad posteriꝰ.

Ad argumenta in oppositum. Ad pmũ dꝛ q̃ si capiat vsus ꝓpe ꝓ opatõe q̃ vtẽs vtit re vsitata: sic intellectꝰ boꝝ vel velle nõ ẽ vsus ei⁹. sed si capiat gñaliter ꝓ qcũq; opatione rei ad quã ipa ordiat tũc aliquo mõ põt dici vsus. z b mõ b capit ¶ Ad scõz dꝛ q̃ Iz vsus rei fm cẽ ĩ intentione agẽtis sit cã finalis ipi⁹ rei nõ tñ fm q̃ ẽ

in executione. ſz ē effect⁹ r opatio rei ꝙsitate. et hoc mō ab ipō sumit loc⁹ ab vsu q̄ coīter distinguit a cā finali. ¶ Ad tertiū dr ꝙ eḡtare inco nō ē vsus equi claudi vel ceci ſz ē vsus equi in coī. ido ibi nō bñ argum̄t ab vsu ad ꝙsitatē: sed sic debet argu. eḡtatio eq̄ claudi est bona. ergo equ⁹ claud⁹ ē bon⁹. r sicut ꝓdicit ē falsū ita r aīs ¶ Ad quartū dr ꝙ si capitak ꝓpe penitere vt ē penitētiā agere, p peto ꝓmisso volūtarie. sic de ūm nō penitent. ſz si capitak ꝑm similitudinem ꝓut ē ſi'tudinarie dolere de aliquo: sic deum penitet. r b mō nō sumit hic: sed ꝑmo modo. ¶ Ad quintū dr ꝙ ſz btā virgo et multi sancti in, ꝓpria ꝑsona nō peccauerint: tñ ꝑmi parentes peccauerūt. rōne cuius ipſi penituerunt.

Equit de locis extrinsecis. Quid autē sit loc⁹ extrinsec⁹ dictū ē prius. Locorū aūt extrinsecoꝝ. alius ē ab oppositis alius a maiori. alius a minori. alius a simili. alius a ꝓportione. alius a trāslūptione: alius ab auctoritate. Itē oppositoꝝ quattuor sūt spēs: ſz relatio. cōtrarietas priuatio: r cōtradictio. Relatie opposita sūt quoꝝ alterū sine altero nō pōt esse. Loc⁹ a relatiuis ē habitudo vni⁹ relatiui ad aliud. r ē ꝙstructiu⁹ r destructiu⁹. Cōstructiue sic: pater est ergo filius ē. r filius est. g⁹ pater est Maxia. Posito vno relatiuoꝝ: necessario ponit r reliquū. Destructiue sic: pater nō ē. g⁹ filius nō ē. r ecōuerso. Maxia. Remoto vno relatiuoꝝ remouet r reliquū. Loc⁹ vo a relatie oppositis tenet solū destructiue sic: sortes ē pr̄ platonis. g⁹ nō ē filius ei⁹

¶ Posiꝝ auctor determiant de locis intrinsecis. hic ꝓmr determiat de locis extrinsecis. Eius rō est. quia loc⁹ ē habitudo termini inferentis ad terminū illatū. ſz locus intrinsecus dicit ꝓfectionē habitudinē illoꝝ terminoꝝ q̄ locus extrinsecus. ido locus extrinsecus ponit loco intrinseco. Et qr opposita iuxta se posita magis clucescūt. et de vno habet clarior cognitio ꝓpter cognitionē alterius. r locus intrinsecus r extrinsecus opponūtur. ido post locos intrinsecos ꝙuenienter auctor immediate determiat de locis extrinsecis. Et ꝑsuppositā diffinitionē loci extrinseci ꝑmo ostendit locū extrinsecū p locum ab oppositis. a maiori. a minori. a simili. a ꝓportione. a trāsūptione: r ab auctoritate. quaꝝ spēm diffinitiones r dñe satis patebūt inferius.

Primo sciēdū ē ꝙ loc⁹ extrinsec⁹ est q̄n terminus inferēs est extra substantiā termini illati. r rōne dñe illoꝝ termiorū sumit virtus, ꝓbatiua argumēti. sed in loco ab oppositis verior mō terminꝰ inferēs est extra substātiā termini illati. ideo inter locos extrinsecos auctor ꝓi⁹ determinat de loco ab oppositis. qr ille verius ptīcipat rōem loci extrinseci. Et loc⁹ ab oppositis ē bitudo vnius oppositoꝝ ad reliquū. ido diuidi bz ꝑm diuisionē oppositoꝝ. r rōne ipoꝝ oppositoꝝ hic diuidit oppositionē p quattuor spēs: ſz p oppositionem relatiuā, cōtrariā, ꝓuatiuā, r ꝓtradictoriā. Eius diuisionis sufficientiā diffinitiones mēboꝝ satis patēt in postꝑdicamētis. Et eodē mō sumitur quattuor spēs oppositoꝝ. qr q̄dā sūt relatiua. alia cōtraria. alia ꝓuatiua. r alia ꝓtradictoria. r inter illa ponus determiat de relatiuis r de loco sūpto ab ipsis.

Secūdo sciēdū ē ꝙ relatiua sūt quoꝝ totū esse est ad aliud se habere. r esse vni⁹ totū refert ad aliud et ecōtra. Et possunt hec relatiua dupl'r ꝓsiderari. Uno mō inq̄tū referūtur inter ſe. r simul ponūtur in esse r sub forma relationis. r hoc mō sunt simul natura. r sic ab ipis sumit loc⁹ a relatiuis r non a relatiue oppositis. Alio mō ꝓsiderātur inq̄tū bñt inter se repugnātiā ad simul eē i eodē subiecto respectu eiusdē. r b mō dicūt relatiue opposita. r ab ipis b mō sūt loc⁹ a fl'atie oppositi

Tertio sciēdū ē ꝙ loc⁹ a relatiuis ē habitudo relatiuoꝝ ad sua correlatiua. r tenet iste loc⁹ affirmatiuet negatiue. Affirmatiue sic: pater ē. ergo filius ē. Maxia Posito vno relatiuoꝝ necessario ponit reliquū. Cuius rō ē. qr totū eē relatiū ē se hre ad aliud. q̄ ad b ꝙ vnū relatiuoꝝ habeat eē oꝝ suū correlatiuū eē ad quod refert. ido posito vno relatioꝝ necessario ponit simul r reliquū. Sz negatiue

tenet sic. pater nō ē. ergo filius nō ē. Maxima. Destructo vno relatiuoꝝ destruit reliquū. Relatiua cū posita se ponūt r perempta se perimūt

Quarto sciēdū ē ꝙ loc⁹ a relatie oppositis ē habitudo vni⁹ relatiui oppositoꝝ ad reliquū. Et ſz affirmatiue sic. sortes ē pater platonis. q̄ nō ē filius. Maxima Posito vno relatiuo oppositoꝝ in vno subiecto ab eodē removet reliquū eoꝝ ꝙ relatiue opposita nūq̄ ꝑmittūt ſe in eodem subiecto respectu eiusdē. inq̄tū opposita sūt. ſz iste loc⁹ nō ſz negatiue a negatione vni⁹ relatiui oppositoꝝ de vno subiecto ad affirmationē alterius. qr nō sequit. sortes nō ē filius platonis. q̄ ē pater ei⁹. et iste loc⁹ a relatiue oppositis ē simp'r extrinsec⁹ qr ibi sumit virtus ꝓbatiua rōne discōuenienter termini inferētis cū termīo illato. Et loc⁹ a relatiuis ꝑm aliquos ponit extrinsec⁹ eo ꝙ vnū relatiuoꝝ ꝑm eē ē extrinsecū alteri. sed ꝑm alios ponit extrinsec⁹ qr terminꝰ inferēs infert terminū illatū rōne ꝙuenientie eoꝝ in esse r sub forma relationis. r ſz reduci ad locū a dscriptōe. qr vnū relatiuoꝝ ē de diffinitōe alterius. r vt dicunt solum ponit hic inter locos extrinsecos causa conuenientie relatiuoꝝ r relatiue oppositoꝝ r vtraq̄ pars est satis probabilis.

Sed contra ꝓdicta arguit. ¶ Primo sic. In oi loco oy alectico terminꝰ inferēs debet inferre terminuz illatū. ſz vnū oppositoꝝ nūq̄ infert aliud. ſz sp infert r importat negationē r destructionē alterius. q̄ nullus loc⁹ est ab oppositis. qō ē ꝓtra diuisionē loci extrinseci. ¶ Sēdo sic. magis dicitur, correlatiue ad minus r ecōtra. r etiā simile ad suū simile relatiue opponit. q̄ loc⁹ a maiori a minori. r a simili sūt relatiue. q̄ male ponunt alii loci distincti ab aliis. ergo predicta diuisio nō valet. ¶ Tertio sic. In oi loco oyalectico est habitudo aīs ad ꝑs et terminus inferēs ad terminū illatū. sed aīs r ꝑs sūt relatiua inter ſe. ergo ois loc⁹ est a relatiuis. r sic male ponit vn⁹ loc⁹ ꝑ se alis. ¶ Quarto sic. Nō sequit. pater sortis est. ergo filius sortis est. r tñ ibi arguit ab vno relatiuoꝝ ad reliquū. ergo iste locus nō tenet affirmatiue. Minor patet. qr pater ni coi r filius dicūt correlatiue. ergo pater r filius ei⁹ dicūtur correlatiue. r sic ibi arguitur a relatiuis. ¶ Quinto sic. Nō sequitur. sortes ē pater bois. ergo nō ē filius bois. r tñ ibi arguit a relatie oppositis affirmatiue. q̄ ille loc⁹ nō ſz affirmatie in oppositum.

Ad argumenta ¶ Ad ꝓmū dr ꝙ vnū oppositoꝝ nō pōt inferre aliud affirmatiue tñ inferri aliud negatie eo ꝙ negationē alteri⁹ includit. iō posito vno i aliq̄ subiecto destruitur reliquū i eodē subiecto. ¶ Ad ſcm dr ꝙ ſz magis dicit correlatiue ad minus. r sile ad sile tñ i locis a maiori minori r a simili nō sumit vt⁹ ꝓbatia rōne relatie oppōis ſz rōne maioritatis r minoritatis r similitudis. iō illi loci distigūt a loco relatie oppositis. ¶ Ad tertiū dr ꝙ aīs r ꝑs ꝑm illas intētiones dicūt correlatie imo se ſz nō sp dicūt correlatie ꝑm id qō sūt. qō tñ requirit i loco a relatie oppositi. iō nō oīs loc⁹ dr dici a relatiuis ¶ Ad quartū dr ꝙ pr sortis nō dr correlatie ad filiū sortis. ſz tñ dr correlatiue ad suū filiū. r ſz pr in coi dicit correlatie ad filiū in coi: tñ nō dr correlatie ad filiū acceptū cū determiatōe spēi. sic pr i coi r iste filius nō dicūt correlatie imo se. iō ibi nō arguit p locū a relatiue oppositis. ¶ Ad q̄rtū dr ꝙ ibi nō arguit p locū a relatie oppositi. q: sortes i aīte r ꝑs nō dr pr filius respectu bois accepti, p eodē supposito determiato. r tñ in relatiue oppositis oz ꝙ semp fiat ꝓparatio respectu eiusdē. ideo bene sequeret a relatiue oppositis: sortes est pater hominis. ergo nō est filius eiusdē hominis

Cōtrarietas ē ꝙtrarioꝝ oppositio: vt albi r nigri. Cōtrariū q̄dā sūt mediata: vt albū et nigrū inter q̄ sūt medij colores ¶ q̄dā vo immediata vt sanū r egrū circa aīal Loc⁹ a ꝙtrariis ē habitudo vni⁹ ꝙtrarioꝝ ad reliquū. et tenet ꝙstructie r destructie. Cōstructie sic: hoc aial ē sanū. g⁹ nō ē egrū. Maxia. Posito vno ꝙtrarioꝝ rēouet r reliquū. Destructie r tñ i ꝙtrariis immediatis cū cōstātia subiecti: vt h⁹ aial nō ē sanū. g⁹ ē egrū. Maxia Rēoto vno ꝙtrarioꝝ immediate oppositoꝝ ponit reliquū in subiecto manēte. Que āt sūt priuatie opposita dictū ē prius. Loc⁹ a priuatiue oppositis est habitudo pri-

uationis ad habitū: vel habit⁹ ad priuatiōem ⁊ tenet ꝯstructio vt iste ē vidēs. ergo nō ē cecus. vl̄ est cec⁹. ergo nō ē vidēs. Maxia Posito vno priuatiue oppositorū circa aliqd̄ subiectum ab eodē remouet reliquū Destructiue nō tenet nisi cū constātia subiecti ⁊ cuz tpe determiato a natura. Catulus cū nō dr videns neq; cecus ante nouez dies. Et puer non dicitur cētulus añ ips determiatū a nata.

¶ Postq̄ auctor determiauit de relatiue oppositis. hic ꝓsequit determiat de loco a ꝯrijs ⁊ ꝓsequit de loco a ꝓuatiue oppositis. ⁊ p cognitōe loci a cōtrarijs ꝓmo diffinit ꝓrietatē ⁊ deinde ꝯrta. Vñ ꝓrietas est ꝓtrariorū oppositio vel repugnātia. vt repugnātia albi ⁊ nigri. Cōtraria ꝟo sūt forme sub eodē genere maxie repugnantes q̄ mutuo ab eodē subiecto se expellūt cū vicissim in sint nisi alterū insit a natura. Vñ duplicia sūt ꝓtraria. q̄dā sunt mediata inter q̄ cadit medius eiusdē gñis ptcipās rōez vtriusq; extremorū. vt iter albū ⁊ nigrū subit rubeū ⁊ alij medij colores. Alia sunt ĩmediata inter q̄ nō cadit medius eiusdē generis ⁊ necesse est sp alterū eorum ꝟificari de ꝑpio subiecto ipoz. vt sanū ⁊ egrū sunt ꝯria ĩmediata p carentiā medij p ptcipatōem: lz bene habeāt medū p abnegatōem. q; de lapide pōt vtrūq; vere negari. Et ab vtrisq; illorū cōtrariorū sumitur locus dyalecticus

Primo sciendum est q; loc⁹ a ꝯrijs est habitudo vn⁹ ꝯrioz ad reliquū ⁊ tenet affirmatiue sic. sortes est san⁹. ergo sortes nō est eger. Maxia Posito vno ꝯrioz ĩ aliquo subiecto ab eodē remouet alterū. cui⁹ rō est. q; ꝯria destruūt se mutuo ⁊ se expellūt ab eodem subiecto eo q; vnū importat negatōem alteri⁹. ꝟ posito vno ĩ vno subiecto necessario remouetur reliquū. Et nō solū valet affirmatiue iste locus arguēdo tm̄ ab vno ꝯriorū: lz etiā a pluribus ꝯrijs ponēdo plura ꝓtraria in ꝟsequēte. vt iustitia est virt⁹. ergo iniustitia ē vitū: ⁊ ꝓpt̄ ꝟ iste loc⁹ vocat a ꝯrijs in plurali numero.

Secundo sciendū est q; iste loc⁹ ⁊ cōtrarijs ĩmediatis tenet negatiue duab⁹ cōdictionib⁹ obstātis. Pria ē q; ponat cōstātia subiecti: defectu cui⁹ nō sequit. sdā non est eger. ergo est sanus. Secda cōditio est q; arguat respectu subiecti determiati. defectu cui⁹ nō sequit. iste lapis est ⁊ nō est sanus. q; est eger. q; nō est determinatū subiectū illoz cōtrarioz: lz posita ꝓstātia subiecti determiati sp valet negatiue. vt arguēdo sic. aīal est ⁊ nō ē sanū. ergo est egrū. Maxia. Destructo vno ꝯrio rū ĩmediatoz in subiecto determiato existente ponit reliquū eo q; respectu illi⁹ subiecti necesse est sp ē aliqd̄ illoz ꝯrioz. Sz in ꝓtrarijs mediatis iste loc⁹ nō tenet negatiue: nisi posita cōstātia subiecti determiati cū abnegatōe vn⁹ cōtrariorū ⁊ oīm intermediorū: vt hoc corp⁹ mixtū est ⁊ nō est albū nec medio colore coloratum ergo est nigrū. Maxima. Remoto vno cōtrariorū ⁊ oībus intermediis a subiecto determiato necesse est ponere reliquum

Tertio sciendū est q; ꝓuatiue opposita sunt q̄ bñt fieri circa idē subiectū ordie irregressibili ⁊ tpe determinato a natura vt visus ⁊ cecitas circa oculū. Et intelligit hec diffinitio de ꝓuatiue oppositis ꝑfecta ꝓuatione in q̄bus ꝓuatio negat habitū ⁊ ꝓncipia habitꝰ simul. ⁊ nō de illis q̄ opponūt ꝓuatiue priuatiōe imꝑfecta in q̄bus ꝓuatio negat habitū tm̄ ⁊ remanēt ꝓncipia habit⁹. vt mot⁹ ⁊ q̄es. scia ⁊ ignorātia. q; in illis pōt ē regressus de ꝓuatione in habitū vt de q̄te fit regressus in motū. Sz priuatiue opposita accepta cōuer diffinit sic. Priuatiue opposita sūt quoz vnū dicit negationez alteri⁹ cū aptitudine ad ipm. cuius rō est. q; ꝓuatiue opposita sūt habitus ⁊ priuatio. priuatio añ dicit negatōem habitus cū aptitudie ad ip

Quarto suz. vt cecitas respectu visus. sciendū est q; locus a ꝓuatiue oppositi ē habitudo ꝓuatōis ad habitū ⁊ econtra. ⁊ tz affirmatiue sic. sortes ē vidēs. q; nō ē cecus. Maxia. Posito habitu ĩ subiecto remouetur ꝓuatio ei⁹ ab eo. eo q; vnuz illoz ꝑportat sp destructionē alterius ⁊ remotōez. ⁊ tz negatiue posita ꝓstātia subiecti determiati ⁊ determinato tpe in quo debet ē habitus. vt sortes est et nō est vidēs. q; est cec⁹. Maxia. Destructo vno ꝓuatiue oppositoz ĩ subiecto apto nato ⁊ tpe determiato necessario ponit reliquū. Sz nō sequitur. antixps nō est vidēs. ergo ē cecus. q; non ponit ꝓstātia subiecti. nec sequit. lapis est ⁊ nō est vidēs. ergo est cecus. q; nō arguit respectu subiecti determiati qđ aptum natū sit ad susci-

piendū habitū vel priuationē. nec sequitur. puer nouit ⁊ nō habet dētes. ergo ē edētulus. q; ibi nō ponit tēpus determinatū tpi⁹ habitus. que tñ conditiones requrūtur ad debite arguēdū negatiue p locū a ꝓuatiue oppositis.

Sed contra ꝓdicta arguit. ¶ Pri mo sic. Aliq̄ aīal est medio mō se habēs inter sanū ⁊ egrū qđ dr corpus neutrū. ergo inter sanū ⁊ egrū est corpus medū p ptcipationē. ergo male dr q; ptraria immediata sunt sanū ⁊ egrū. ¶ Scdo sic. Posito scuto. p media pte albor. p media parte nigro nō sequitur. hoc scutū est album. ergo nō est nigrū. quia simul est albū ⁊ nigrū. ergo locus a cōtrarijs non tenet affirmatiue. ¶ Tertio sic. Nō sequitur. hoc lignū est ⁊ nō est egrū. q; ē sanū ⁊ tamē est subiectū determinatū cū sit vnū eius in numero. ergo loc⁹ a cōtrarijs ĩmediatis nō tenet negatiue. ¶ Quarto sic. Nō sequit. homo mouet. ergo nō quiescit. quia hō mot⁹ in nam mouet ⁊ quiescit. ⁊ tñ ibi arguit a ꝓuatiue oppositis affirmatiue. ergo ille loc⁹ nō tenet constructiue. ¶ Quinto sic. Nō sequitur. dormiēs ē nō videns. ergo ē cec⁹. dato q; ponātur oēs cōditiones prius posite. ergo locus a ꝓuatiue oppositus nō tz negatiue positis illis circūstātijs.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū istoz dr q; si ꝟsideretur sanū ⁊ egrū q̄tū ad dispositiones ꝓcedētes sanitatē ⁊ egritudinē vel q̄tū ad operationes sequētes: sic inter simpliciter sanū ⁊ simpliciter egrū datur medius qđ dicitur neutrū: sed illud nō ē eiusdē generis ꝓpr⁹ij cū extremis. sed si ꝟsideretur sanū ⁊ egrū formaliter vt sanū dicit adequationē humorū: et egrū inadequationē inter ipa nō est medū. q; inter equale ⁊ inequale nō pōt dari medū. ideo sunt cōtraria ĩmediata. ¶ Ad scdz dicit q; sanū ꝑ media pte albū ⁊ ꝑ media pte nigrū nec est simplicit albū nec simplr nigrū. q; nō ē vnū coloratū ĩ ē colorati. ideo añs argumēti ē falsū sicut et ꝓns. ¶ Ad tertiū dicit q; ibi nō arguitur respectu subiecti determiati. quia licet hoc lignū sit subiectū determinatū in numero. tamē nō est subiectū determinatū contrarioz scz sani ⁊ egri. ¶ Ad quartū dicit q; licet hō mot⁹ in nam moueat sm motū alteri⁹ ⁊ p accidēs: non tñ mouet motu ꝓprio ⁊ p se: sed q̄tū ad motū ꝓprium quiescit. ⁊ eo mō quo mouet motu alteri⁹ nō quiescit quiete opposita motui alteri⁹. ¶ Ad quintū dicit q; si capiat nō videns vt negat actū videndi: sic dormiēs est nō videns: sz sic videns nō opponit ꝓuatiue ceco. sed si capiat vt negat habitū visus vt opponit ceco: sic dormiēs non est non videns. quia habet habitū potētie visiue. ꝟ antecedens est falsum sicut ⁊ consequens.

Contradictio est oppositio cuius scom se nō est dare medū Locus a contradictorie oppositis est habitudo vnius cōtradictorie oppositorum ad reliquū vt sortem sedere est verum. ergo sortē sedere non est falsum Maxima. Si vnū contradictorioū est verū: reliquū erit falsum. Sunt autē alia opposita que dicūtur disparata que non sunt opposita scom aliqd̄ genꝰ ꝓdicte oppositionis sed sunt diuersa: vt homo ⁊ asinus. Et a talib⁹ sumit sic argumētū: sortes est hō. ergo nō ē asin⁹. Maxima. De quocunq; dicit vnū disparatorū abstractiue: ab illo eodē remouet ⁊ reliquū. Dicitur notāter abstractiue: quia si cōcretiue sumerētur tūc non sequeretur. quia nō sequit: hoc est album. ergo non ē quantū. sed bene sequitur: hoc ē albedo ergo nō est quantitas.

¶ Postq̄ auctor determiauit de locis a cōtrarijs ⁊ ꝓuatiuis. hic ꝓsequit determiat de locis a contradictorijs: ⁊ cōsequēter de locis a disparatis ⁊ ad cognoscēdū locū a ꝯdictorijs ꝓmo sic diffinit ꝯdictionē dicēs. Q; cōtradictio est oppositio cui⁹ ꝑs se nō ē dare medū. Et rō est q; cōtradictio est oppositio ꝯdictoriorū. sed in ꝯdictorijs vnū est ens ⁊ aliud simplr nō ens: quia vnū importat simplr negationē alteri⁹: vt hō ⁊ nō hō. sed inter ens ⁊ nō ens nō pōt dari me

dñi. quia omne qđ ē vel ap̄hēdik vel est ens vl̄ aliud ab ente. ideo in cōtradictione nō p̄ōt dari mediū. ⁊ hoc cōuenit sibi ꝑm se mḡ̃tū est prima oppositionū ⁊ non principatione ab aliqua oppositiōe priori. ido p hoc ipa differt ab alijs

Primo sciēdū est q̄ duplex est ꝯdictio q̄dā ē ꝯdictio ꝓpositionū: ⁊ de ꝓpōnib⁹ ꝯdictorijs satis determiatū ē i ꝓmo tractatu. Alia est ꝯdictio terminoꝝ: de q̄ determiatū ē in posteriōribus. ⁊ sūt termini ꝯdictorij quoꝝ vnū dicit simplicē negationē alterius: vt hō ⁊ nō hō. sedet ⁊ nō sedet. ⁊ sic de similibus. ⁊ ꝑm vtrāq; ꝯdictionē sumik locꝰ dyalecticus. ⁊ vtriq; cōuenit diffinitio priꝰ posita. ſz in ꝯdictione ꝓpōnis debet argui respectu hoꝝ ꝑdicatoꝝ vez ⁊ falsū. in alia aūt ab affirmatione vnius contradictorioꝝ ad negationē alterius de aliquo subiecto vel econtra.

Secūdo sciēdū ē q̄ locꝰ a ꝯdictorijs est habitudo vnꝰ ꝯdictorioꝝ ad reliquū. et tenet affirmatiue sic. sortē currere est verū. q̄ sortē nō currere est falsū. Maxima Si vnū ꝯdictorioꝝ ē verū reliquū est falsū. Et in terminis ꝯdictorijs sic: sortes ē hō. g̃ sortes nō ē nō hō. Maxima. Posito vno ꝯdictorioꝝ in aliquo subiecto necessario remouet reliquū. quia vnū importat simplicē negationē alterius ideo nō possūt de eodē verificari. Et tenet negatiue iste locꝰ formādo argumēta ⁊ maxias p oppositū ad p̄cedētes. ⁊ nō solū valet iste locꝰ in simplici ꝯña sed etiā valet in ꝯña ecōtrario quē ē q̄ñ in aliqua ꝯña ex añte seq̄tur ꝯñs. ⁊ ex opposito ꝯñtis inferk oppositū añtis: vt hic. si homo ē aial ē. ergo si nō est aial nō ē hō. Sed ꝑm istū locū nō valet ꝯña in ipo. que est quādo in aliqua ꝯña ex opposito añtis inferk oppositū ꝯñtis. sed ista ꝯña solū tenet in alijs oppositis a ꝯtradictorijs: vt bene seq̄tur. si iusticia ē virtus est. ergo si iniusticia est vitiū est.

Tertio sciēdū est q̄ disparata sūt illa q̄ de se inuicē nō possūt verificari vt hō ⁊ asinꝰ. et dicūtur disparata de dis qđ est diuisim ⁊ separatus separata separatū q̄si diuersa entia ad inuicē separata: rōne cuiꝰ nō possūt ꝺ se inuicē verificari. q: in vera ꝑdicatione reḡrk ꝑdicatū inesse subiecto. et oīa gñaliter eo mō quo nō possūt verificari de se inuicē dicūtur disparata. ⁊ si aliqua vno mō verificētur et alio mō nō: vt quātitas ⁊ ōlitas i ꝓcreto de se inuicē verificāt: vt dicēdo q̄le ē q̄tū. ⁊ i abstracto nō verificāt ſz solū sūt dispata eo mō quo de se inuicē nō verificāt. ſ. i abstracto. ⁊ nō sūt dispata i ꝓcreto. q: nō sūt hoc mō separata ꝑm ꝑdicatōez

Quarto sciēdū est q̄ locꝰ a disparatis est habitudo vnꝰ disparatoꝝ ad reliquū. ⁊ tenet affirmatiue sic: sortes est hō ergo sortes nō est asinꝰ. Maxia. Cuicūq; conuenit vnū disparatoꝝ ab eodē remouet reliquū. Cuiꝰrō ē. q: dispata nō possūt de se inuicē verificari. ido nō possūt ꝺ eodē tertio vere ꝑdicari quia si vere ꝑdicarētur de aliquo tertio possent aliquo mō de se inuicē ꝑdicari. Sed non tenet iste locus negatiue. quia nō sequitur. sortes nō est asinus. ergo est equus.

Sed contra ꝑdicta arguk: ¶ Primo sic. Inter ēē ⁊ nō esse que sūt ꝯdictoria est ꝯdictio media ⁊ cuiꝰ relatio illoꝝ extremoꝝ. g̃ inter cōtradictoria potest dari mediū. ⁊ sic male ꝺr q̄ñ in ꝯdictione nō est dare mediū. ¶ Secūdo sic. Nō sequitur. Pluuiā esse cras nō est verū. g̃ pluuiā cras non esse ē falsū. q: nullū illoꝝ. cras pluet. ⁊ cras nō pluet est verū vel falsū. g̃ locꝰ a ꝯdictorijs non tenet negatiue arguēdo in ꝓpōnib⁹ cōtradictorijs. ¶ Tertio sic. Nō seq̄tur. hō est aial. g̃ hō nō est aial. ⁊ tñ ibi arguk in terminis cōtradictorijs. ergo iste locꝰ nō tenet affirmatiue i terminis ꝓtradictorijs. ¶ Quarto sic. Oīa opposita cōtinētur sub aliquo genere oppositionis. sed nihil est in genere quin sit in aliqua eiꝰ spē. sed disparata sūt opposita. ergo reinēk sub aliquis oppositis. ⁊ sic male hic separantur ab alijs ¶ Quinto sic. Nō seq̄tur. hō ē pater. ergo nō est dñs. ⁊ tñ ibi arguk a disparatis affirmatiue quia pater ⁊ dñs sūt species relationis ab inuicē separate. ergo ille locꝰ nō tenet affirmatiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū istoꝝ ꝺr q̄ licet inter esse ⁊ nō esse ⁊ inter alia ꝓtradictoria sit mediū ꝑm rōem vt est cōtradictio vel relatio mediās. tñ inter ipa nullū est mediū ꝑm rem de quo nō verificet vnū extremoꝝ. ¶ Ad secūdū dicik q̄ eodē mō quo ponik nō esse vez cras pluuiā esse eo mō seq̄tur cras pluuiā non esse nō esse verū. q: nullū illoꝝ est determinate verū eo q̄ sūt de futuro ꝓtingēti. sed si vnū ponak falsū determinate aliud p̄ōt pon vez determinate: ⁊ sic ibi p̄ōt valere locꝰ a ꝓtradictorijs ¶ Ad tertiū ꝺr q̄ ibi terminis ꝓtradictorij sub hcūtur ⁊ arguēdo p istū locū debēt sēp ꝑdicari. ido ibi nō debite arguk p locū a cōtradictorijs. ¶ Ad quartū ꝺr q̄ ſz dispata virtualiter includāt aliquā oppositionez eo q̄ sunt diuisa. et oīs diuisio ⁊ distinctio ꝑm Boetiū in oppositione fūdak: tñ nō sunt opposita formaliter q̄tū ad suas ꝓprias formas. ido aliter sumitur locꝰ

ab ipsis q̄ ab alijs oppositis. ¶ Ad quintū dicik q̄ licet dominꝰ ⁊ pater in abstracto ⁊ ꝑm suas essētias sint spēs separate tamē i ꝓcreto ⁊ ꝑm esse in subiecto nō sunt ad inuicē disparata. q: illo mō nō sp inter se separāt̃.

Minus vt hic sumit̃ est qđ supponit̃ alicui i potētia ⁊ virtute. Minus est qđ et supponit̃ Locus a maiori est habitudo ipsius maioris ad minus. ⁊ est semp destructiuꝰ: vt rex nō potest expugnare castrū. ergo nec miles. Maxima. Si id qđ magis videtur inesse nō inest: nec id qđ minꝰ videt inesse inerit. Locꝰ a minori ē habitudo minoris ad maius. et est semp cōstructiuus: vt miles potest expugnare castrum. ergo et rex. Maxima. Si id qđ minꝰ videt inesse inest: ⁊ id qđ magis videtur inesse inerit. Similitudo est rerū differentiū cadē qualitas. Locus a simili est habitudo vnius similiū ad reliquū. et tenet cōstructiue ⁊ destructiue Constructiue sic: sicut risibile inest hominī: ita hinnibile inest equo. sed risibile inest homini vt ꝓpriū. ergo hinnibile inest equo vt ꝓpriū. Maxia. De similib⁹ idē ē iudiciū. Destructiue sic: sicut risibile inest hoī ita hinnibile inest equo: ſz risibile nō inest hoī vt gen⁹. g⁹ nec hinnibile inest equo vt genus. Maxia. De similib⁹ idē ē iudiciū. Proportio ē rerū differētium eadē habitudo. Locꝰ a proportione ē habitudo vniꝰ ꝓportionabilis ad reliquū: vt sicut se habet rector nauis ad nauem ita se habet rector scholarium ad scholas: sed in naui regenda eligēdus ē rector nō sorte sed arte ergo in scholis regēdis eligēdꝰ ē rector nō sorte sed arte. Maxia Ꝺe ꝓportionabilib⁹ idē est iudicium. Differt aūt iste locꝰ a loco a simili: quia in loco a simili sumit̃ cōparatio ſcōm similitudinē inhereūtie: vt sicut risibile inest hoī: ita hinnibile inest equo. In loco autē a proportione nō attenditur similitudo inherētie sed cōparatio habitudinis: vt sicut se habet rector nauis ad nauē: ita se habet rector scholarium ad scholas.

¶ Postq̄ auctor determiauit de locis ab oppositis. hic ꝓsequit̃ determiare de locis a maiori. a minori. a simili. ⁊ a ꝓportione. qui habēt inter se cōuenientiā. ⁊ ad ꝙgnoscendū locū a maiori ⁊ a minori: ꝓmo explicat q̄d sit maius ⁊ minꝰ. Unde maiꝰ ꝓ̄t capi dupliciter. Uno mō proprie. ꝙ illo qđ supponit̃ alteri in potentia vel virtute q̄tū ad aliquā operationem: vt rex supponit̃ militi. Et econtra. Odinꝰ est qđ supponit̃ alteri in potētia vel virtute q̄tū ad aliquā operationē: vt comes regi. Alio mō dicitur maiꝰ qđ excedit alterū in potentia ⁊ virtute q̄tū ad verificationem locutionis eo q̄ habet maiorem habitudinem ad aliud extremum ꝓpositionis qđ maius sibi videt cōuenire q̄ alteri. Et eō-

tra. Minus est qđ supponit alteri in potētia ꝛ virtute q̄tū ad verificationez locutionis eo ꝙ min⁹ videt cōuenire cū altero extremo ꝓpositionis q̄ ipm maius. sicut miles min⁹ cōuenit cū illo accidēte debellare castruz q̄ rex. ꝛ hoc vltimo mō sumit hic maius ꝛ minus.

Primo sciendū est ꝙ locus a maiori est habitudo maioris ad min⁹. Et tz negatiue tñ ꝛ nō affirmatiue. vt rex nō pōt debellare ciuitatē. ergo nec miles. Maxia. Si illd qđ magis videt inesse nō inest: nec illud qđ min⁹. Et ecōtra locus a minori est habitudo ipsi⁹ ad maius ꝛ tenet affirmatiue tñ ꝛ nō negatiue. vt comes pōt vincere ciuitatē. ergo ꝛex. Maxia Si illud qđ min⁹ videt inesse inest: ꝛ illō quod magis. Et in isto loco potest argui tripl̄r. vno mō cōpando duo subiecta ad vnū p̄dicatuz vt in exēplo dato. Scđo mō cōpando vnū subiectū ad duo p̄dicata. vt rex pōt debellare ciuitatē. ergo pōt debellare castrū. Tertio mō cōpando duo subiecta ad duo p̄dicata. vt miles pōt debellare ciuitatem. ergo rex pōt debellare castrū. Et similiter variantur argumenta tripl̄r in locis a maiori ꝛa simili ꝛ a proportione.

Secundo sciendū est ꝙ silitudo est rerū differentiuz eadez q̄litas. ꝛ nō sufficit ad silitudinē eadē qualitas in genere q̄ sic albū ꝛ nigrū essent silia. nec req̄rit eadē qualitas in numero q̄ res differentes in numero sp̄ hūt diuersas q̄litates in nūero q̄ accidēs variat ꝛm numerū sui subiecti: ꝛz req̄rit eadē qualitas in specie. sicut duo alba dicūtur similia. Et nō capit hic simlitudo ꝓprie solū ꝓ silitudine accidētali q̄ est rerū differētiū vna qualitas accidētalis. sed capit gñaliter taz ꝓ simlitudine accidētali q̄ essentiali. vñ ex diffinitione p̄dicta ptz ꝙ vbicūq; est silitudo: ibi ē dissimilitudo. q̄ dissilitudo est rez differentiuz et res differentes semper habent dissimilitudinem inter se.

Tertio sciendū est ꝙ locus a simili ē habitudo vni⁹ similiū ad reliquū. ꝛ tenet affirmatiue ꝛ negatiue. Affirmatiue sic. sic aīal inest homini silr inest equo. ꝛz inest hoi vt genus. ergo inest equo vt gen⁹. Maxia. De similibus silr est iudiciū. ꝛ rō est: q̄ quicqđ cōuenit vni similiū m̄q̄tū est simile etiā cōuenit alteri q̄ si nō sibi cōueniret in hoc esset dissimilitudo. ꝛ ꝓ isto locū dz argui sp̄ a silibus m̄q̄tuz similia sunt ꝛ nō m̄q̄tū dissimilia. Et negatiue sic tenet. socrates nō est bimbulus. ergo plato nō est bimbulus. Maxima. Quicqđ remouet ab vno similiū m̄q̄tum sunt silia ꝛ a reliquo.

Quarto sciendū est ꝙ ꝓportio est rez differētiū aliquis eadē cōparatio vel habitudo: sicut cōparatio duoꝝ ad quattuor ꝛ trīū ad sex est silis cōparatio. q̄ vtrobiq; cōparat medietas ad suū totū. ꝛ loq̄r a ꝓportione est habitudo vni⁹ ꝓportionabilis ad reliquū. ꝛ tenet affirmatiue sic. sicut se hūt q̄ttuor ad duo ita sex ad tria. sz quattuor sunt dupla duoꝝ. ergo sex sunt dupla trīū. Maxia. De ꝓportionabilibus idē est iudiciū. Et tenet negatiue sic. sicut se hūt duo ad tria ita q̄ttuor ad sex. sed duo nō sunt dupla trīū. q̄ quattuor nō sūt dupla ad sex. Et p istū locū pōt argui ad trāsmutata ꝓportione hoc mō. sicut se hūt duo ad quattuor ita tria se hūt ad sex. ergo trāsmutādo ꝓportionez. sicut se hūt duo ad. tria: ita quattuor ad sex sed duo excedunt medietatem trium. q̄ quattuor est plus q̄ medietas senarij.

Sed contra predicta arguit. Prio sic. deus nō pōt peccare. ꝛ tñ ibi arguit ꝑ locū a maiori negatiue. ergo ille locus non tenet negatiue. ¶ Scđo sic. nō sequit. sortes pōt portare decē libras. ergo pōt portare centū. vl̄ pōt trahere puā nauē. ergo ꝛ magnā. ꝛ tñ ibi arguit ꝑ locū a maiori ad maius affirmatiue. ergo ille locus nō tenet affirmatiue. ¶ Tertio sic. silitudo nō est qualitas: ꝛz relatio: ergo nō est rerū differentiū eadē qualitas. ¶ Quarto sic. nō seq̄tur sicut oculus est in corpe ita intellect⁹ in aīa: sed oculus est ps integralis corporis. ergo intellectus est pars integralis aīe: ꝛ tñ ibi arguit ꝑ locū a ꝓportione affirmatiue. ergo ille locus non tenet affirmatiue. ¶ Quīto. sic. nō sequit. sicut se hz sonus ad auditū: ita color ad visuz. ꝛz sonus ab auditu pcipit in tenebris. q̄ color a visu pcipit in tenebris. ꝛ tñ ibi arguit ꝑ locū a ꝓportione affirmatiue: ergo ille loc⁹ nō valet affirmatiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū dicitur ꝙ ibi nō arguit a maiori negatiue. q̄ ꝛz deus excedat hoiem. q̄tū ad virtutē opandi: nō tñ excedit ipm q̄tū ad cōuenientiā ꝛ habitudinē illo extremo locutionis qđ est peccare. iō non est maius in virtute q̄tū ad verificatiōem locutionis respectu illi⁹ extremi q̄ nō sibi magis videtur inesse q̄ homini q̄ sibi. nullo mō cōuenit. ¶ Ad scđm dz similiter. ꝙ ibi nō arguit a minori: q̄ nō arguit ab illo qđ min⁹ videt inesse vel qđ habet minorē apparentiaz veritatis. ¶ Ad tertiū dz ꝙ ꝛz similitudo nō sit formaliter qualitas tñ dz qualitas materialiter: q̄ q̄litas est materiale fundamētū eius ꝛ vnitas specifica qualitatis est ei⁹ primū fundamētū. ¶ Ad quartū dz ꝙ ibi nō arguit a silibus in q̄tū silia sunt: nō nō arguit ꝑ locū a silī. in hoc enī inuenit oculus ꝛ intellect⁹ q̄ vterq; dz ps: ꝛz in hoc differunt ꝛ hūt dissimilitudinē q̄ oculus est ps q̄titatiua ꝛ integralis. intellectus vo ps potestatiua. vnde nō sequit. hūt silitudinē in aliquo. ergo hūt silitudinē in isto. nisi arguat sp̄ manēdo in rōne similitudinis. ¶ Ad q̄ntū dz ꝙ ibi nō arguit a ꝓportionabilib⁹ m̄q̄tū hūt ꝓportionē: ꝛz m̄q̄tū hūt dispropositōem: q̄ color ꝛ sonus in hoc hūt ꝓportionē q̄ vterq; ē obiectū vni⁹ sensus. sed hūt dispropositionē ꝛ dissilitudinez in mō quo sentiūt ab ipis sensib⁹. q̄ color nō diffundit ad visuz nisi ꝑ medīū illuminatū. sonus vo diffunditur sine lumine ꝑ medīū qđ pōt faciliter moueri ꝛ rarefieri: sicut per aerem vel ignem.

Trāsumptio ē duplex: q̄dā cū est q̄n dictio vel oro vnū significās trāsumit ad significāduz aliud ꝓpter silitudinē aliquā in eis reptam: vt hec dictio ridere trāsumit ad significādū florere cū dr pratuz ridet. Silr oro trāsumit cuz dr littus arat. i. opa pdit. sicut solet dici cū q̄s in vanū laborat: ꝛ hec trāsūptio ptinet ad sophisticū. Alia ē q̄n nomē magis notū sumit ꝓ noie min⁹ noto: vt si debeat ꝑbari q̄ phūs nō inuidet ꝛ fiat trāsumptio ad hoc nomē sapiēs: ꝛ ista trāsūptio ptinet ad dyaleticū. Loc⁹ a trāsūptōe ē hitudo trāsūptōis ad trāsūptū: vt sapiēs nō inuidet. ergo phūs nō inuidet. Maxia Quicqđ alicui cōuenit sub noie magis noto: ei dē cōuenit sub noie min⁹ noto:

Differt autez iste locus a loco a nois interptatiōe: q̄ in loco a nois interptatiōe accipit diffinitio siue expositio nois: vt si exponat hoc nomē phūs ꝙ hoc q̄ ē amator sapie. In loco autez a trāsumptōe nō accipit expositio siue descriptio nois. sed ꝓ vno noie min⁹ noto accipit aliud nomē magis notū ꝑ qđ faciliter pōt ꝑbari ꝓpositū. Autoritas vt hic sumit est iudiciuz sapiētis i sua scia. Dñ iste loc⁹ solet denoiari a rei iudicio. Locus ab autoritate ē hitudo autoritatis ad illud qđ ꝑ eā ꝑbat. Et tz ꝙstructiue solū: vt astronom⁹ dicit celū ee volubile. ergo celū ē volubile. Maxia. Uni cuiqz experto in sua scientia credendum est.

¶ Postq̄ auctor ꝓus determinauit de loc⁹ a maiori: a minori: a simili ꝛ a ꝓportione. hic ꝑtr determinat de locis a trāsumptiōe ꝛ ab autoritate. ꝛ ꝑ cognitōe loci a trāsumptiōe hic auctor primo diuidit trāsumptōem dicens. q̄ duplex est trāsumptio. vna est q̄n dictio vel oratio ꝓprie vnū significās transsumit ad significandū aliud ꝓpter aliquā silitudinē in ipis reptaz. vt ridere ꝓprie significat actū oris ꝛ trāssumitur ꝑ quādā silitudinē ad significandū floritiōez prati. q̄ vtrobiq; est silitudo letitie. alia est q̄n res significata sub noie min⁹ noto ut erū sumit sub noie magis noto. vt si ponat sapiēs ꝑ phō. et differūt iste due trāsumptōes: q̄ in ꝓma sumit vna vox ꝓ diuersis rebus. in secunda vero sumuntur diuerse voces ꝓ vna re tñ. ꝛ a ꝓma transsumptione sumitur locus sophisticus ꝛ a secunda dyaleticus. ideo de secunda est solū hic ad ꝓpositum

Primo sciendū est q̄ locus a trāsumptione ē habitudo vni⁹ nōis magis noti ad aliud nomē min⁹ notū. Et tz quatuor modis. Prīo subiūciēdo nomē magis notū affirmatiē. vt sapiēs currit. ergo p̄bs currit. Maxīa. Quicq̄d cōuenit alicui sub nōie magis noto sibi ꝓuenit sub nōie minus noto. Cuius rō est. q̄ nomē magis notū t nomē min⁹ notū in trāsumptiōe dicūt idē realiter t cōuertibiliter: iō quicq̄d verificat de vno etiā verificat de alio. Et de quocūcz p̄dicat vnū siue affirmatiue siue negatiue etiā reliquū. Scōo mō tz p̄dicando affirmatiē. Tertio subiūciendo negatiē. Quarto p̄dicando negatiue. t p̄ñt formari argumenta t maxime vt prius dictum est.

Secundo sciendū est q̄ ꝑm aliquos loc⁹ a trāsumptiōne ponit loc⁹ intrinsec⁹. Cuius rō est. q̄ nomē magis notuz t nomē min⁹ notū in trāsumptiōe dicūt idē realiter t conuertibiliter: t ꝓpter illā vnitatē et idēptitatē rei significate valet p̄ña ab vno ad reliquū iō termin⁹ inferēs i isto loco rōne conuenientie t nō rōne discōuenientie tz virtutē inferēdi terminū illatū. Sed ꝑm Boē. t petruz hyspa. hic ponit loc⁹ extrinsec⁹. q̄ tz in trāsumptione nomē magis notū t nomē min⁹ notū eādē rem i portēt: tñ sumit ꝓbabilitas ex pte nōis magis noti m̄ꝓtū est magis notū. t q̄ sit magis notū alio nō est ex pte rei significate: tz ex pte modi. iō termin⁹ inferēs ꝑm q̄ ab eo sumit virtus ꝓbatiua est extrinsec⁹ termino illato q̄ termin⁹ inferēs est magis not⁹ q̄ termin⁹ illatus. sub tali ratione differt ab ipso t est sibi intrinsecus t vtraq; opinio satis videtur probabilis.

Tertio sciendū est q̄ auctoritas est iudiciū siue dictū sapiētis in sua scia expti. vt cū astronom⁹ iudicat solē esse maiorē tota terra. hec propositio sic iudicata vel dicta ab astronomo dr̄ auctoritas ei⁹. sic q̄ esse dictū vel iudicatū a tali sapiēte q̄d relinquit in tali ꝓpositione est formale auctoritatis. vñ ꝓpter excellētiā sapiētie vl cognitōis alicui⁹ sapiētis ꝓpositio ab eo dicta vel ꝓbata accipit quandaz euidētiā vītatis siue rōe cui⁹ magis creditur ab alijs q̄ si nō esset dicta a tali sapiēte. t talis credulitas vel appentia vītatis in ꝓpositōe noīat auctoritatē. duplr̄ñ accipit auctoritas Uno mō ꝓ excellētis scie aut cognitōis sapientis. Alio mō ꝓ excellētia appentie veritatis quā sumit ꝓpositio ꝑ hoc q̄d dr̄: vel iudicat esse vera a sapiente. t hoc vltimo mō sumit hec auctoritas.

Quarto sciendū est q̄ locus ab auctoritate est habitudo ipius auctoritatis ad ꝓpositionē cui cōuenit auctoritas: et tenet affirmatiue tm̄. vt astronom⁹ dicit solem esse maiorē tota terra. ꝯ sol ē maior tota terra. Maxīa. Quilibet experto in sua scientia credēdū est. cuius rō est. q̄ si sapiēs dicat aliquā ꝓpositōem in ꝓtū sapiēs est expertus in sua scientia: tūc oportet illā ꝓpositōem esse verā. quia si diceret aliquā ꝓpositionē falsam in hoc non esset sapiēs vel expertus. Sed nō tenet iste loc⁹ negatiue. q̄ nō sequit. aristo. nō dixit esse decē orbes celestes. ꝯ nō sunt ponēdi decem orbes

Sed contra predicta arguit. Prīo sic. ab vnitate significati sumit vnitas significationis. ergo vni⁹ rei significate nō sunt multa signa. ergo in trāsumptione nō sunt plura nōia eiusdē rei. t sic male ponit scōs modus trāsumptōis. ¶ Scōo sic. nō sequitur. hō est aial. ergo hūanitas est aial. t tñ ibi arguit a trāsumptiōe: q̄ hō t humanitas idē significāt. t hō est nomē magis notū. ergo locus a trāsumptōe nō tenet affirmatiē. ¶ Tertio sic. ꝓpositio nō capit veritatē ab boīe dicēte vel iudicante ipam esse veram. q̄ ꝓpter nostrā affirmare vel negare nihil mutatur in re. ergo ꝓpter auctoritatē dicētis nō dat veritas ꝓpositionis. ergo a tali auctoritate nō sumit loc⁹ dyaleticus ¶ Quarto sic. Nō sequit. Dēs dicit mūdū esse eternū t nunq̄ incepisse. ꝯ mund⁹ nō incepit. ergo locus ab auctoritate nō tz affirmatiue ¶ Quinto sic. bñ sequit. aristoteles dicit tps nō fuisse ante motū. ergo tps nō ꝑcessit motum. t tamen ibi arguitur ab auctoritate negatiue. ergo ille locus tenet negatiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dr̄ q̄ tz ab vnitate significati sumit vnitas in spē ipsius signi. nō tm̄ nūeralis vnitas. iō vni⁹ signati ꝑñt esse plura signa in nūero tz nō in spē. iō vni⁹ rei ꝑñt esse plura nōia significatiua. ¶ Ad scōm dr̄: q̄ tz bō t hūanitas significēt idem ꝑm essentiā nō tm̄ sub eodē mō essendi. q̄ hūanitas significat essentiā hois abstractiue t non p̄r:spectū ad suppositā. iō inter ipa duo nōia nō est trāsumptio. q̄ in trāsumptōe oportet q̄ duo nōia habeāt idez significatū sub eodē esse. quare ibi nō arguit ꝑ istū locū ¶ Ad tertiū dr̄: q̄ tz oratio dicta a sapiēte nō capiat ab eo veritatez tm̄ capit ab eo appentiā t ꝓfirmatōem sue veritatis. t rōe cui⁹ appentie efficit ꝓbabilis t apparens vera alijs boībus. quare ab ipsa sumit locus dyaleticus ¶ Ad quartū dr̄: q̄ ibi nō arguitur ab auctoritate. q̄ hoc aristo. nō dicit inq̄tum fuit expertus in sua scientia. nec in hoc tenetur. ideo nō arguit affirmatiue ꝑ locū ab auctoritate ¶ Ad quintū dr̄ q̄ ibi nō arguit ꝑ istum locū: q̄ hoc verbū dicit importat ibi auctoritatē. t ad hoc q̄ negat auctoritas oportet negare ipm verbū ad arguēdū negatiue ꝑ locū ab auctoritate qđ tm̄ nō fit in illo argumento. sed ibi arguitur affirmatiue t est bona cōsequentia

Equitur de locis mediis

Quid autē sit loc⁹ medius dictuz ē prius. Locoz medioꝝ alius a ꝯugatis alia a casibus t alius a diuisiōe. Cōiugata t casus dīnt sic. q̄ vnumocūq; sine principale siue abstractū qđ idē est dr̄ ꝯugatū cū suo denominatiuo: vt iustitia t iustū albedo t albū. Casus autē dicuntur ea q̄ cadunt a principali: vt iustuz t iuste a iustitia. Et differentiā hāc assignat. Aristo. in scdo topicoz. Locus a ꝯugatis ē habitudo vnius cōiugatoruz ad reliquuz: vt iustitia ē bona g⁹ iustū ē bonū. Maxīa. Quicqđ ꝯuenit vni ꝯugatoꝝ conuenit t reliquo: t si vnū ꝯugatoruz inest: icst t reliquū. Locus a casibus ē habitudo vnius casus ad reliquū. vt qđ iustū ē bonuz ē. ergo qđ iuste fit bñ fit. Maxima. Qđ vni casui ꝯuenit: conuenit t reliquo. Et ꝯuerso sumitur argumentum a casib⁹ t a coniugatis.

¶ Postq̄ auctor determinauit de locis intrinsecis t extrinsecis. hic ꝑñr determinat de locis mediis. Circa quos primo ostendit quomodo medium ꝑticipat cognitionem ꝑsupponit cognitionē suoz extremoꝝ q̄: sine illis faciliter cognosci nō pōt. sed locus medius est medi⁹ ꝓticipationez respectu locoꝝ intrinseci t extrinseci. ideo ꝓuenienter post determinationē de locis intrinsecis t extrinsecis auctor hic determiat de locis mediis. t ꝑsupposita diffinitione loci medij ꝓut ponita: auctor hic dicit. Dicit locū medium q̄ alius est a coniugatis. alius a casibus. t alius a diuisione. inter quos primo determinat de loco a coniugatis.

Primo sciendū est q̄ cōiugata sunt cōcretū t abstractū eius. vt iustitia t iustū. Et dicūtur coniugata quasi sub vno iugo significatiōis posita. q̄ cōcretū t abstractū cōueniāt in re significata eo q̄ eandē formam importāt vt albedo t albū. tz differūt in mō significandi. q̄ abstractū significat illā formā sine cadētia ad subiectum t cū precisione subiecti. concretum vero significat eam cum cadentia t inherentia ad suum subiectū. t de istis satis dictū est circa diffinitionem denominatiuoꝝ.

Secundo sciendū est q̄ locus a cōiugatis est habitudo vni⁹ cōiugatoꝝ ad reliquū. t tz affirmatiue sic. iustitia est vtus. ergo iust⁹ est vtuosus. Maxīa. Si abstractū predicet de abstracto t cōcretū de cōcreto. cui⁹rō est. q̄ cōcreta realiter idez signāt cuz abstractis. iō si vnū abstractuz verificet de alio oportet etiā cōcretū eius vtificari de cōcreto alterius nō tm̄ pōt in istis argui respectu eiusdem p̄dicati. q̄ abstractū t cōcretū ptim cōueniunt t ptim differūt. iō nō oz idez p̄dicatū sub eodē mō significādi de vtroq; vtificari. vt nō sequit iustitia est virt⁹. ergo iust⁹ est vtuosus. Et tenz etiā iste loc⁹ negatiue sic. Iniustitia nō est virtus. ergo iniustus non est virtuosus. Maxima Si abstractum negetur de abstracto: t concretuz negatur de concreto.

Tertio sciendum est q̄ casus dicunt adiectiuum nomis cum suo aduerbio. vt iustum t iuste. t dicuntur casus a cadendis. quia ambo simul cadunt a principali scilicz ab abstracto. vt iustus t iuste a iustitia. et licet a coniugatis vnum cadat ab alio. non tamē ambo cadunt ab vno tertio sicut in casibus. t licz etiam adiectiuum t suum aduerbiuz possent dici coniugata quantum ad id a quo sumitur nomen siue quantum ad rationem impositionis nominis quia sunt sub vno iugo significatiōis posita: tamen quantum ad id cui nomen imponitur seu attribuitur non dicuntur coniugata. sed magis proprie casus nominantur.

Quarto scẽdũ ẽ ꝙ locus a casib⁹ ẽ habitudoym⁹ casuũ ad reliquũ. ⁊ ꝛ affirmatiẽ sic: iust⁹ ẽ virtuosus. g̃ qđ̃ iuste fit virtuose fit. Maxia. Si ꝓcretũ affirmeꝯ de ꝓcreto: ⁊ aduerbiũ de aduerbio. Negatiue sic. fortiꝰ nõ ẽ debilis. g̃ qđ̃ fortiter fit nõ debiliter fit. Maxima. Si ꝓcretũ negeꝯ de ꝓcreto: ⁊ aduerbiũ de aduerbio. eo ꝙ ꝓcretũ ⁊ aduerbium idẽ significãt ꝛ diuersimode. Et vocaꝯ iste locus a casib⁹ in plũ. qz arguẽdo p istũ locũ ponũtur plures casus tũ in añte ꝓ̃ in ꝓ̃nte: vt patuit. ⁊ etiã similiter est de loco a coniugatis.

Sed contra ꝓdicta arguiꝯ. ¶ Primo sic. Abstractũ est cã formalis ꝓcreti. g̃ arguẽdo a cõiugatis ẽ locus a cã formali ⁊ intrinsec⁹. ⁊ p ꝓ̃s loc⁹ a cõiugatis nõ ẽ loc⁹ medi⁹. ¶ Scõo sic. Nõ seq̃ꝯ hõ ẽ aial. g̃ hũanitas ẽ aialitas: cũ añs sit ver⁹ ⁊ ꝓ̃s falsũ. g̃ loc⁹ a cõiugatis nõ ꝛ affirmatiẽ ¶ Tertio sic. Nõ seq̃tur. cecitas est insensibilitas. g̃ cecus est insensibilis: cũ añs sit verũ: cõsequẽs falsũ. g̃ iste locus nõ tenet affirmatiue. ¶ Quarto sic. Nõ seq̃ꝯ. quãtas nõ est qualitas. ergo q̃tũ nõ est quale. vel albedo non est dulcedo. g̃ albũ nõ ẽ dulce. g̃ iste loc⁹ nõ ꝛ negatiue. ¶ Quinto sic. Nõ seq̃ꝯ. iust⁹ ẽ liberalis ergo qđ̃ iuste fit liberaliꝯ fit. qz añs põt cẽ verũ ꝓ̃nte exñte falso. g̃ loc⁹ a casib⁹ fi ꝛ affirmatiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmũ istoꝝ ꝛ ꝙ si ꝓsideꝛeꝯ abstractũ inq̃tũ ẽ forma ꝓcreti tm̃ ⁊ sibi dat esse: sic ẽ cã formalis ei⁹ et facit locũ intrinsecũ. Sed si ꝓsideꝛeꝯ vt ptim cõuenit cũ eo ⁊ ptim differt: sic facit locũ medium. ¶ Ad scõm ꝛ ꝙ duplex est abstractũ. qđ̃dã ẽ qđ̃ abstrahiꝯ a suis inferioribus: vt aialitas. humanitas: ⁊ sic de alijs. Aliud ẽ qđ̃ abstrahitur a suo subiecto tm̃ ⁊ nõ a suis inferioribus: vt color ⁊ albedo. ⁊ tale ꝓdicaꝯ de suis inferioribus licet nõ de suo subiecto. ⁊ arguẽdo p locũ a cõiugatis semp debet argui respectu abstracti qđ̃ abstrahiꝯ a suo subiecto tm̃ ⁊ nõ a suis inferioribus: quia illud nõ põt ꝓdicari de ipis. ideo nõ debite arguiꝯ. bõ est aial. ergo hũanitas ẽ aialitas. Aialitas enim designaꝯ cũ precisione subiecti ⁊ suoꝝ inferioꝝ rõne cui⁹ nõ verificaꝯ de humanitate. ¶ Ad tertiũ ꝛ ꝙ si insẽsibile neget sensibilitatẽ cuiuslibet sensus: sic nõ seq̃tur. cecus ẽ insẽsibilis. sꝫ si negat tm̃ sensibilitatẽ sẽsus visus: sic cecus põt dici insensibilis. et isto mõ bñ ꝛ illa ꝓ̃ia. ¶ Ad quartũ ꝛ ꝙ arguendo p locũ a ꝓpugat⁹ negatiue a duob⁹ abstractis oportet illa abstracta eẽ diuersa tã ꝑm essẽtiã ꝙ ꝑm esse. mõ quãtitas ⁊ qualitas non sunt diuersa ꝑm esse nec ꝑm essentiã qz conuenũt in subiecto. ideo ibi nõ bene arguiꝯ p illã locum: nec econtra argui põt affirmatiue. quantũ est quale. g̃ quãtitas ẽ qualitas. ¶ Ad q̃ntũ ꝛ ꝙ loc⁹ a casib⁹ ⁊ etiã a cõiugatis solũ tenet in ꝓdicationib⁹ ꝙ se ⁊ nõ in ꝓdicationib⁹ per accidẽs mõ dicẽdo sic. iustus ẽ liberalis ẽ ꝓdicatio per accidẽs: quare ibi nõ arguiꝯ debite p illã locũ.

Diuisionũ alia fit p negationẽ: vt sortes est hõ aut nõ hõ: nec est nõ hõ. ergo est hõ. Maxia Si aliqua duo cõdiuidãt aliqđ tertiũ posito vno remouet reliquũ. Alia añt fit per nõ negationẽ. ⁊ hec fit sex modis: trib⁹ p se ⁊ trib⁹ p accidẽs. Prima diuisio per se est generis in spẽs: vt aialiũ aliud rõnale: aliud bruttũ. Scõa ẽ tot⁹ integralis ĩ suas ptes: vt dom⁹ alia ps ẽ paries. alia tectũ: alia fũdamẽtum Tertia vero ẽ vocis eq̃uoce in suas significationes: vt canis aliꝰ latrabilis: aliꝰ piscis marinus: aliꝰ syd⁹ celeste. Diuisionũ vero per accidẽs. Prima est subiecti in accidẽtia: vt aialiũ aliud sanũ aliud egrũ. Scõa ẽ diuisio accidẽtis in subiecta: vt sanoꝝ aliud bruttũ aliud homo Tertia ẽ accidẽtis in accidẽtia: vt sanoꝝ aliud calidum aliud frigidũ Loc⁹ a diuisione ẽ habitudo vnius qdiuidẽtiꝰ ad reliquũ: vt si sortes est aial aut est

rõnale aut irratõnale. sꝫ nõ est irratõale. g̃ rõnale. Maxia posito vno mẽbroꝝ diuidẽtiuꝝ in aliquo subiecto remouet reliquuꝝ. Sciẽdũ est añt ꝙ in toto isto tractatu nõ sũt nisi vnuꝝ ⁊ viginti loci: quoruꝝ decem sũt intrinseci septẽ extrinseci. ⁊ tres medii q̃ pũt bis vsib⁹ hẽri. Dicit. descrip. interps. totuꝝ quoqꝝ cã. Loc. gene. vsus cõiter acci. Sic ĩ regula actoꝝ ⁊ a sili maioꝝ minoꝝq̃ sũt extra. Oppõcs. trãsumpt. ꝓportio. sic sociata. Sũt medii: tm̃ diuisio: cõiugata sus. ꝑ spẽs gña spẽs p singula scindũt p ptes totũ loces p significatũ. cuncta p opposita subiectuꝝ qualia scindũt. Qualia p vsias: p qualia: qualia findũt ⁊ sili in qualibet alia diuisione hec de locis dicta sufficiant

¶ Postq̃ auctor determiauit de locis a ꝓpugatis ⁊ a casib⁹. hic ꝓsideꝛeꝯ de loco a diuisione rõne cui⁹ primo distinguit spẽs seu modos diuisionis: ipam diuisionẽ sic diuidẽdo dicẽs ꝙ diuisionũ q̃dã fit p negationem. vt lapis est hõ vel nõ hõ. Alia vero p affirmatiõem. vt aialiũ aliud est rõnale aliud irrationale. Iste diuisiones sic iter se differũt: qz diuisio q̃ fit p negatiõez sp fit p duo mẽbra tm̃ ⁊ p immediata. qz dat p ꝓdictoria inter q̃ nullũ est medium. sꝫ diuisio q̃ fit per affirmationẽ q̃q̃ datur p duo mẽbra tm̃. q̃q̃ vero p plura neq̃ semp fit p opposita simpl'r ⁊ ꝓpie. licet mẽbra diuisionis inter se includant aliquã oppositionẽ. nec semp fit p immediata qđ̃ patet dicendo: coloratoꝝ aliud album aliud nigrum aliud medio coloꝛe coloratum.

Primo sciendũ est ꝙ diuisio facta p affirmatiõem iterũ diuidit. qz que dã est diuisio p se alia vero p accidẽs. ⁊ diuisio p se fit tribus modis. qz q̃daz est diuisio generis in suas spẽs vel differẽtias. vt aialiũ aliud hõ aliud brutũ. vel aialiũ aliud rõnale aliud irrationale. Scõa est totius integralis in suas ptes integrales. vt dom⁹ alia ps est tectũ. alia ptes. ⁊ alia fundamẽtũ. Tertia diuisio est vocis multiplicis in suas significatões. vt canis aliꝰ latrabilis aliꝰ sydus celeste aliꝰ belua marina.

Secundo sciendũ est ꝙ diuisio p accidens est triplex. Prima est subiecti in accidẽtia. vt aialiũ aliud sanũ aliud egrũ. Scõa est diuisio accñtis ĩ subiecta. vt sanoꝝ aliꝰ hõ aliꝰ brutũ. Tertia ẽ accñtis in accidẽtia vt sanoꝝ aliud calidũ aliud frigidũ. ⁊ dicũtur iste diuisiões p accidẽs. qz mẽbra diuidẽtia nõ p se diuidũt ipm totũ: sꝫ bñt diuidere ipꝫ inq̃tũ accidũt suis ptib⁹ p se. ⁊ sꝫ diuisio subiecti fꝫ naturã nõ sequaꝯ causal'r ex diuisiõe accidẽtis. sꝫ magis econtra: ex diuisiõe subiecti causatur diuisio accidentis. tm̃ q̃nꝝ quo ad nos ex diuisione ⁊ distinctione accidẽtiũ subiecti sumitur diuisio ⁊ distinctio ptium totius. ideo subiectum potest diuidi per sua accidentia ⁊ accidẽtia per sua subiecta. vel accidens per alia accidentia que accidunt suo subiecto

Tertio sciendũ est ꝙ locus a diuisiõe est bitudo vni⁹ diuidẽtiũ ad reliquũ ⁊ in diuisiõe q̃ fit p duo mẽbra imediata tm̃ ꝛ affirmatiue ab affirmatione diuisi cũ positiõe vni⁹ mẽbroꝝ ad negatõem alteri⁹. vt sortes est hõ vel nõ hõ. sꝫ sortes nõ est nõ hõ. g̃ sortes ẽ hõ. Maxia. Posito vno diuidẽtiũ imediatoꝝ in aliquo subiecto ab eodẽ remouet reliquuꝝ. ⁊ cã est. qz talia mẽbra sunt opposita. Et ꝛ etiaꝝ negatie a negatiõe vni⁹ ad negatõem alterius. vt sortes est rõnalis vel irrationalis. sed nõ est irrationalis. ergo est rõnalis. Maxia. Destructo vno mẽbroꝝ diuidẽtiũ imediatoꝝ necessario ponit reliquũ. Sed in diuisiõe q̃ daꝯ p plura mẽbra iste locus sp tenet affirmatiue ab affirmatiõe vni⁹ ad negatiõez alteri⁹: non simpl'r tm̃ ꝛ negatie nisi arguaꝯ a negatiõe oĩm alioꝝ mẽbroꝝ diuidẽtiũ ab illo qđ̃ oportet ꝓbari: vt hec pars dom⁹ est tectuꝝ partes vel fundamentũ. sꝫ nõ est ꝑies vl fũdamẽtũ. ergo est tectum

Quarto sciendũ est ꝙ mẽbra diuidentia alicui⁹ diuisionis possunt dupl'r ꝓsiderari. vno mõ ꝑm ꝓprias rationes eoꝝ ⁊ isto mõ semp sunt opposita ⁊ separata ⁊ sic ab ipis sumit⁹ locus extrinsec⁹. s. loc⁹ ab oppositis vel disparatis. alio modo cõsiderãtur in. ꝙ tum ptim cõueniunt cum diuiso ⁊ partim differũt ⁊ isto mõ hic cõsideraꝯ. ⁊ sic faciũt locum

Universidad de Deusto
Biblioteca

medium ꝙ vocat a diuisione. Et quãꝯ in argumẽtis ille loc⁹ ponit explicite diuisio alicuius totius aliquã vero nõ explicat ipa diuisi o: sed presupponit & semp oporteat presupponere cõuenienti am diuisi cum illo de quo affirmantur vl negãtur illa membra diuidentia.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Oĩs diuisio fit per aliquas ptes. sed negatio nõ est pars alicuius. ergo nulla diuisio fit p negationẽ ¶ Secõdo sic. Omne totũ cõpositũ est ex ptibus in qs diuidit. qz vt dicit Boetius. Oĩe totũ resolui in ea ex quib⁹ cõponit. sed gen⁹ nõ cõponit ex suis spẽbus cũ precedat illas. ergo nulla est diuisio generis in suas spẽs. ¶ Tertio sic. significata vocis accidũt ipi voci cũ ipa vox sit de genere qualitatis & significata qñꝯ de alio genere. ergo diuisio vocis nõ est per se. ¶ Quarto sic. accidẽtia nõ sunt ptes subiecti. qz nõ cõponũt ipm. ergo cum omnis diuisio sit totius in suas ptes: sequit ꝙ nõ est diuisio subiecti in accidentia ¶ Quinto sic. Nõ sequit. aial ergo aliud rõnale aliud irrationale. sed lapis nõ est aial rationale. ergo est animal irrationale. ergo locus a diuisione non tenet negatiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad primũ dr ꝙ licet negatio formaliter & p se sumpta nõ sit pars alicuius diuisi. tñ negatio sumpta cũ alio habet modũ ptis secm ꝙ sumit. p affirmatione opposita. & magis tamen sumitur p opposito illius qõ ipsa negat potest esse membrũ diuisionis. & sumitur p parte vnius totius diuisi ¶ Ad secm dicitur ꝙ licet omne totũ actuale cõponatur ex partibus in quas diuidit. non tñ totũ potentiale qđ est adhuc ens in potentia cuiusmodi est genus ¶ Ad tertium dr ꝙ lz significata accidant voci secm se considerate vt est in genere qualitatis nõ tñ accidũt voci significative mẽtiz significatiua est & mẽtũ sunt significata eius. & ideo hoc mõ diuisio eius in suas significatiões ẽ diuisio p se ¶ Ad quartũ dr ꝙ lz oĩs diuisio p se fiat in ptes toti⁹. nõ tñ diuisio per accidẽs. sed sufficit ꝙ fiat per accidẽtia q̃ determinãt ipsum totũ ad diuersas partes eius ¶ Ad quintuz dr ꝙ in loco a diuisione oportet ponere affirmationẽ diuisi cũ affirmatiõe vel negatiõe vni⁹ mẽbrorũ diuisionis de subiecto pũtis. qđ tamẽ nõ fit in isto argumẽto. qz aial nõ affirmat ibi de lapide. debet ẽm dici sic. si lapis est aial & nõ est aial rationale. ergo est animal irrationale. ideo nõ bene arguitur per locũ a diuisiõe. Et hec de locis dyaleticis dicta sufficiant.

Incipit sextus tractatus de fallatiis.

Jlogismoꝝ ali⁹ demõstratiu⁹ alius dyaleticus ali⁹ sophisticꝰ sue litigiosus. Silogism⁹ demonstratiuus est q̃ ex primis veris & imediatis est silogizatus. aut ex talib⁹ que p aliqua pria & vera principiũ sue cognitiõis sumpt. Dyaletic⁹ est q̃ ex probabilib⁹ est silogizatus. Sophisticus vt diffinit ab aristotele in elenchis est qui apparet esse silogism⁹ & non ẽ: aut q̃ est silogismus: sed non ẽ cõcludẽs rei

¶ Iste est tractat⁹ sextus magistri Petri hyspani in quo postq̃ ipe in q̃nto tractatu determinauit de silogismo dyaletico. hic p̃fr incipit determinare de silogismo sophistico. rõ ordinis est. qz silogismus dyaletic⁹ fit ex pbabilib⁹ simplr. sophisticus vero fit ex pbabilib⁹ apparenter. & ideo silogism⁹ dyaleticus precedit silogismũ sophisticũ. & qz silogism⁹ sophistic⁹ est id de quo i ꝑfecto statu principalr ꝓsiderat ad qđ cetera hic cõsiderata hñt attributõem. tõ est subiectũ istius tractat⁹. & non notatur hic tractat⁹ de fallatiis eo ꝙ fallacia sit subiectũ eius. sed qz fallacia est ꝑncipiũ silogismi sophistici. Est ẽm fallacia locus sophistic⁹. & sicut locus dyalet⁹ est ꝑncipium silogismi dyaletici: ita loc⁹ sophistic⁹ est ꝑncipiuz silogismi sophistici. & p hoc habet cã materialis hui⁹ tractat⁹. & cã finalis ei⁹ est pfecta cognitio silogismi sophistici q̃tũ ad cõpositionẽ & solutiõem ei⁹. Sz eius cã formalis est duplex. s. forma tractat⁹ & forma tractãdi. Forma tractãdi ẽ mod⁹ procedẽdi. sz forma tractatus ẽ diuisio hui⁹ tractat⁹ in suas ptes. ꝑmo ẽm determinat de silogismo sophistico in cõi. secdo i spãli oĩendo q̃liter fit in singulis fallatiis.

Primo sciendũ est ꝙ ad cognoscendum silogismũ sophisticũ in cõi ꝑsup

posita diffinitiõe silogismi prius posita auctor ꝓpus diuidit silogismũ in cõi p silogismũ demõstratiuũ dyaleticũ & sophisticũ. Cui⁹ diuisionis sic habet sufficiẽtia. qz oĩs silogism⁹ ꝓtract⁹ ad aliquã materiaz fit in aliqua materia spãli. vel ergo fit in materia necessaria: & sic est demõstratiuus. vel fit in materia ꝓbabili simplr: & sic ẽ silogismus dyaletic⁹. vel ꝓbabili apparenter: & sic ẽ sophistic⁹. & nõ est hec diuisio gñis i suas spẽs eo ꝙ nõ datur p dias formales: lz p dias materiales qz sumit ex pte materie ad quã ꝯbitur silogism⁹. sicut circul⁹ diuidit p circulũ aureũ argẽteũ & eneũ: & sic ibi est diuisio subiecti in accidẽtia qz esse in auro vel argẽto vel in ere accidit circulo. ita silr hec diuisio silogismi est subiecti in accidẽtia. nec ẽ diuisio analogi nec vocis in suas significatões. qz silogism⁹ non dr cõuoce de istis trib⁹ spẽbus. lz tñ silogism⁹ demõstratiu⁹ sit pfectior ex pte materie q̃ dyaleticus: & dyaleticus q̃ sophisticus. & etiã ex pte finis. qz demõstratiuus ordinat ad sciam. dyaletic⁹ ad opinionẽ. & sophistic⁹ ad appentem scientiam.

Secundo sciendũ est ꝙ silogism⁹ demõstratiu⁹ q̃ dr demõstratio est q̃ ex ꝑncipijs veris & imediatis est silogizatus aut ex talibus q̃ p aliqua pria & vera principiũ sue cognitionis sumpserũt. In qua diffinitione ꝑsupponit silogism⁹ loco generis. & totũ residuũ qđ dat intelligere ꝙ silogism⁹ demõstratiuus ꝓcedit ex necessarijs ponit ad diam silogismi sophistici & dyaletici. & ibi ponunt due ptes ad explicandũ diuersos modos demõstrationis. Est ẽm quedã demõstratio ꝓpter qđ et potissima q̃ ꝓcedit ex ꝑmis veris & imediatis & in demõstrabilib⁹ que tangit cũ dr ex ꝑmis veris Alia est demõstratio q̃ ꝓcedit ex ꝑmissis necessarijs nõ demõstrabilib⁹. sz q̃ ꝑnt demõstrari p aliquas ꝓpositões ꝓxes. vt est demonstratio: qz & hic tãgit p illã ꝓtulã. aut ex talib⁹ q̃ p aliqua ꝑma & vera. Et dicũt ꝓria ꝙ q̃ per seipsa & nõ p̃ alia fidẽ bñ & cognitionẽ. vt ꝑma ꝑncipia q̃ per seipa cognoscũtur & non per alia

Tertio sciendũ est ꝙ silogism⁹ dyaletic⁹ est q̃ ex pbabilib⁹ est silogizatus. In qua diffinitõe subintelligit silogism⁹ loco generis. & ponit silogizat⁹ ad diam silogismi sophistici peccãtis in forma q̃ nõ est silogizatus nisi apparẽter tñ. & ponit ꝓbabilibus ad diaz silogism⁹ sophistici peccãtis in materia. que lz sit silogizatus nõ tñ ex ꝓbabilibus: sz ex apparentibus tñ: & ad diam silogismi demonstrationis qui ꝓcedit ex necessarijs & nõ ex ꝓbabilibus

Et est ꝑdicabile illud qđ videt oĩbus vel pluribus vel sapiẽtibus vel. & ponunt ille tres partes, ꝓpter diuersa genera ꝓbabiliũ: qz quoddã est ꝓbabile qđ apparet verũ oĩbus. vt oĩs mater diligit filiũ. Aliud est qđ videt pluribus et nõ oĩbus. vt q̃ oĩs homo desiderat scire. Aliud est qđ videtur sapiẽtibus tñ. vt q̃ sol sit maior tota terra. Et silogismus dyaleticus semp procedit ex aliquo istorum ꝓbabilium. vt satis visum est in locis dyaleticis.

Quarto sciendum est ꝙ triplex est silogismus sophisticus scilicet peccans in materia tñ. in forma tñ. in forma & materia simul. Silogismus sophisticus peccans in materia tñ est qui procedit ex ꝑmissis falsis vel aliqua falsa & est in debita forma silogismi. vt omnis homo est species. sortes ẽ homo. ergo sortes est species. Silogism⁹ peccãs in forma tñ est qui procedit ex premissis veris sed non in debita forma silogismi ordinatis. vt homo est species. sortes est homo. ergo sortes est species. sed silogismus peccans in materia & forma simul est qui non est in debita forma silogismi & ꝓcedit ex premissis falsis vel aliqua falsa. vt oĩs homo est animal. nullũ risibile est homo. ergo nullum risibile est aial. Et diffinit sic silogismus sophisticus in cõmuni. Silogism⁹ sophisticus est apparens silogismus & non existens. qz si sit peccans in materia tñ & nõ i forma appet esse ex ꝓbabilibus & per hoc apparet esse dyaleticus & tñ nõ est. & si sit peccans in forma vel in vtroq; est apparens silogismus. sed ꝑm aristotelẽ sic diffinit. Silogism⁹ sophistic⁹ est q̃ ex apparentib⁹ silogizat⁹ est aut ex ꝓbabilibus vl apparẽtib⁹ est apparens: & ibi tangit peccãs i materia tñ cum dr. ex apparẽtib⁹ silogizatus est. & peccans in forma tñ cum dicitur. ex probabilibus est apparẽs. & peccãs in vtroq; cum dr. ex apparẽtibus est apparẽs. i. ex apparẽter ꝓbabilibus. Et per hoc ptz quid sit silogismus sophisticus de quo est hic ad ꝓpositum & quomodo differt ab alijs speciebus silogismi.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Silogismus temptatiuus est bonus silogismus. & tamẽ nõ ponitur in ista diuisione silogismi. ergo ipsa est insufficiens ¶ Secundo sic. aliqs est silogism⁹ falsigraph⁹. qui tñ nõ ponitur in ista diuisione ergo diuisum excedit mẽbra dyuidentia. ¶ Tertio sic. demõstratio ad impossibile, ꝓcedit ex falsis. qz caput oppositũ conclusionis ꝓbandi cuz vno vo ad inferẽdũ vnũ mãifeste falsiz. q̃ ista diffinitio silogismi demõstratiui nõ sibi ꝓuenit. &

sic nō cōuenit oi cōtēto sub diffinito. ¶Quarto sic. Silogism⁹ dyaletic⁹ qñcz fit ex ꝓpōnib⁹ necessarijs. g̃ nō sp̃ ē ex pbabilib⁹ silogisatus. ¶Quinto sic. Omne qđ est non ens nullā habet apparētiā. sed silogism⁹ sophistic⁹ est nō ens. ergo nō est apparēs: cū apparētia p̃supponat esse. ergo cōtra diffinitionē eius.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū đ: q̃ licet silogism⁹ tēptatiu⁹ ex pte finis distinguat ab istis silogismis: nō tñ ex pte materie. et ista diuisio sumit ex pte silogismi. ideo hic nō ponit tēptatiu⁹. Unde silogism⁹ tēptatiu⁹ qñcz fit ex necessarijs. qñcz ex pbabilib⁹. qñcz ex impossibilib⁹. qz fit ex his q̃ videtur et cōcedūtur a respondēte et ex pbabilib⁹ respōdēti. q̃ qñcz sunt necessaria qñcz pbabilia et qñcz impossibilia. Est em̃ silogism⁹ tēptatiu⁹ qui ex his q̃ videnť respōdēti silogisat: et que necesse est eū scire qui se simulat habere sciētiā ex coib⁹. ¶Ad scōm dicit q̃ silogism⁹ falsigraph⁹ est q̃ procedit ex p̃n cipijs alicui⁹ sciētie male intellectis aut ex oppositis ꝓncipioꝝ. ideo fit in eadē materia sicut silogism⁹ demōstratiu⁹. ideo pōt intelligi p ipz ¶Ad tertiū đ: q̃ hic nō differt demonstratio in coi q̃ diuidit p demōstrationē ostēsiuā et ad impossibile. sed differt demōstratio ostensiua tñ que diuidit p demōstrationē ꝓpter q̃d et qz est. et demōstratio ꝓpter q̃d iterū diuidit per demōstrationē potissimā et nō potissimā. et demōstratio quia est diuidit p demōstrati: nē. procedē tē ab effectu: et p demonstrationē que procedit a cā remota. ideo demōstratio ad impossibile nō cōtinet sub diffinito suū diffinitionis. ¶Ad quartū đ: q̃ licet silogism⁹ dyaletic⁹ qñcz fiat ex necessarijs apparētibus sub mō pbabiliū et contingētiū: nō tñ fit ex necessarijs apparētibus sub mō necessarij et mōtū hñt necessariā habitudinē ad cōclusionē: qz sic esset demōstratio. ideo iste silogism⁹ sp̃ procedit ex pbabilib⁹ vel ex acceptis sub mō pbabiliū. ¶Ad q̃ntū đ: q̃ silogismus sophistic⁹ nō đ: nō ens simplr: sz nō exñs talis qualis apparet: quia apparet dyaleticus et nō est. sed bene est silogism⁹ simplr exñs. sicut aurtecalcū est nō existēs aurū sicut apparet: sed tamen est ens simpliciter existens.

Disputatio ē act⁹ silogisticus vn⁹ ad alterꝝ ad aliqđ ꝓpositū ostēdēdū. Disputationis quattuor sūt spēs: sc̃z doctrinal'. dyaletica. tēptatiua: et sophistica.

Disputatio doctrinalis ē q̃ silogisat ex ꝓpriis principijs vniuscuiusq̃ discipline et nō ex his que videtur respōdenti: et huius disputationis instrumentum est silogismus demōstratiuus

Disputatio dyaletica ē q̃ ex p babilib⁹ silogisat. et ē collectiua 9tradictionū: et eⁱ⁹ instrumētū ē silogism⁹ dyaletic⁹ Tēptatiua vero disputatio ē q̃ silogisat ex his q̃ videtur respōdēti et necesse ē cū scire q̃ se simulat hāe sciētiā. Huⁱ⁹ aūt disputatōis instrumētū ē silogism⁹ tēptatiu⁹. Silogism⁹ tēptatiu⁹ ē q̃ procedit ex his q̃ videť respōdēti. Disputatio sophistica ē que procedit ex his q̃ videť pbabilia et ñ sūt. Huius autē disputationis instrumētū est silogism⁹ sophisticus

¶Postq̃ auctor ꝓmisit diffinitionē silogismi sophistici et oñdit dīaz ei⁹ ab alijs silogismis. b ꝓsr determiat de cā finali ei⁹ ostēdēdo quō ordinat ad q̃ncz metas disputationis sophistice. sed qz silogism⁹ sophistic⁹ ꝑus ordinat ad sophisticā disputationē et mediāte disputatiōe ducit ad illas metas. ideo prius videndū ē de disputatiōe q̃ de metis. Est aūt disputatio act⁹ silogisticus vn⁹ ad alterꝝ ad aliqđ ꝓpositū ostēdēdū. In q̃ diffinitiōe explicat cā formalis disputatiōis cū đ: act⁹ silogisticus. Act⁹ em̃ siue actio se hz vt genꝰ et forma cois ei⁹. et silogistic⁹ se hz vt dīa. et sumit hec dīa ab īstrumēto quo fit talis actio sc̃z a silogismo. et p hoc q̃ đ: vn⁹ ad alterꝝ. sc̃z opponēti ad rñdētē explicat cā efficiēs disputatōis. et p hoc q̃ đ: ad aliqđ ꝓpositū oñdēdū: explicat fins īmediat⁹ et ꝓpriꝰ disputatōis. qz in oi disputatiōe oñdit aliqđ de aliq̃. Unde

in disputatione q̃ncz req̃rit. sc̃z opponēs q̃ disputat. respōdēs cui disputat. et illud de quo disputat. et actio disputādi. et instrumētum quo fit talis actio sc̃z silogismus. et oīa ista sufficiēter explicātur in predicta diffinitione.

Primo sciēdū ē q̃ disputatio diuiditur p disputationē doctrinalē. dyaletica. tēptatiuā et sophisticā. Quarū sic habet sufficiētia. qz ois disputatio fit vel ad sumēdū experimētū de habitu generato vel ad gñationē habit⁹. si ꝑmū: sic ē tēptatiua. Si scōz hoc est duplicter. vel fit ad generationē habit⁹ i ponēte et sic est sophistica: que fit ad acq̃rendū apparentē sapiētiā. Vel ad generationē habitus in respōdēte et hoc dupl'r. vel talis habit⁹ est certus: sine formidine de oppōsito: et sic est disputatio doctrinalis q̃ ē generatiua scientie. vel ē habit⁹ incert⁹ et cū formidine de oppōsito et sic ē disputatio dyaletica q̃ ē generatiua opinionis. Et sic ꝑz q̃ iste disputationes differūt ꝑm suos fines. qz doctrinalis ē generatiua scientie. et dyaletica ē generatiua opinionis. et tēptatiua ē acceptiua experimenti sciētie respondētis. et sophistica generatiua deceptionis in respōdēte. et apparētis sapiētis: in opponēte. Et etiā differūt ꝑm suas metas: vt patebit in suis diffinitionib⁹. et etiā ꝑm īstrumēta q̃b⁹ fiunt. quia doctrinalis disputationis instrumētū ē silogismus demonstratiu⁹. et dyaletice silogism⁹ dyaletic⁹. et tēptatiue silogismus tentatiuus et sophistice sophisticus silogismus.

Secundo sciēdū ē q̃ disputatio doctrinalis ē q̃ ex ꝓpriis ꝓncipijs alicui⁹ sciētie silogisat et nō ex his q̃ videntur respōdēti. Cui⁹ rō est. qz disputatio doctrinalis ē generatiua sciētie. sz ad generādū sciētiā oportz arguere et procedere ex ꝓpriis ꝓncipijs sciētie q̃ generātur et nō ex his q̃ videtur respōdēti. et oportet ipz addiscētē credere. et per hoc differt hec disputatio a dyaletica que procedit ex aliq̃b⁹ coib⁹ et etiā a tēptatiua et sophistica. et qz disputatio doctrinalis ē q̃dā mot⁹ rōnis q̃ ordinat ad sciētiā tanq̃ ad sui fīnē. ideo ꝑm diuisionē scientiarū in q̃b⁹ e st disputatio doctrinalis habet diuidi in suas spēs. Sed disputatio dyaletica ē q̃ procedit ex pbabilib⁹ et ē collectiua 9dictionū. Et rō est. qz disputatio dyaletica fit ad generādū opinionē. sed opinio generat ex coibus et pbabilib⁹. et ex pbabilib⁹ potest argui ad vtrāq̃ pt ē 9dictionis. ideo ipa đ: collectiua cōtradictionū. et ꝑm tres fines dyaletice disputatio dyaletica habet tres spēs. qz q̃dā ē ad obuationē. alia ē ad exercitationē. alia ē ad sophisticam disciplinam. que iterū potest diuidi ꝑm quattuor predicata de quibus fit.

Tertio sciēdū ē q̃ disputatio tēptatiua ē q̃ ex his q̃ videtur respōdēti silogisat: et que necesse ē ipm̃ scire qui se simulat hāe sciētiā. Cui⁹ rō est. qz ista disputatio fit ad habēdū experimētū de sciētia respōdētis. sed experiētia siue scientie sumit arguēdo ex his q̃ videtur et sūt pbabilia respōdēti. ideo ista disputatio procedit ex pbabilib⁹ respōdēti et nō procedit ex necessarijs ꝙtigētib⁹ aut impossibilibus nisi ingn̄ptū sūt pbabilia ipsi respōdēti. et qz in qualibet sciētia p̃supponūtur ꝓncipia coia. sz ignorat sciētia p̃supponūtur ꝓncipia coia. sz ignoratis coib⁹ necesse ē et ꝓpa ꝓncipia ignorare. ideo hec disputatio bz fieri ex coib⁹ ꝓncipijs que necesse est ipm̃ scire q̃ bz aliquā sciētiā. Et diuiditur i suas spēs hec disputatio ꝑm diuersas species de q̃b⁹ disputat. Sed disputatio sophistica est q̃ ex apparēter pbabilib⁹ silogisat. Cui⁹ rō est. qz ipa fit ad generādū apparētē sciētiā q̃ habet generari. procedēdo ex apparentib⁹. Et diuiditur in q̃ncz spēs ꝑm q̃ fit et valet ad q̃ncz metas: sc̃z ad redargutionē. et ad falsi: et sic đ alijs

Quarto sciendū ē q̃ disputatio in coi pōt dupl'r cōsiderari. vno mō ꝑm id q̃ ē act⁹ silogistic⁹ ad aliqđ ꝓpositū ostendendū. et isto mō disputatio doctrinalis est perfectior oīb⁹ alijs disputationib⁹. qz perfect⁹ ostendit aliq̃d esse et ibi est verior act⁹ silogistic⁹. deinde dyaletica. tertio tēptatiua. et vltimo sophistica. Alio mō q̃tū ad interptationē nois disputationis q̃ đ quasi diuersoꝝ putatio. et hoc mō perfect⁹ đ: de disputatione sophistica in qua opponēs et respōdēs intēdūt diuersos fines. quia opponēs intēdit vincere: et respōdēs nō vincit inde đ: de tēptatiua. tertio de dyaletica. et vltimo de doctrinali. Et sz istarū spēz vna sit perfectior alijs: tñ hec diuisio ꝓpe nō ē analogi i sua analogata. eo q̃ disputatio i coi nō ꝓuenit vni mēbroꝝ p alterū. sz est diuisio generis in suas species ꝑm modū: sicut genus et species reperiuntur in secundis intentionibus.

Sed contra p̃dicta arguit. ¶Primo sic. Aliqua disputatio fit p inductionē et sic disputatio est actus inductiu⁹. q̃ male đ: i diffinitione disputationis q̃ disputatio ē act⁹ silogistic⁹. ¶Secōo sic Disputatio sophistica fit ad generādū deceptionē in rīte. cū nō fit ad oñdēdū aliq̃d. q̃ diffinitio disputatōis nō ꝓuenit cuilibet disputationi ¶Tertio sic. Disputatōes distīguūt ꝑm suos fines. sz disputatio doctrinalis et dyaletica ordinātur ābe ad sciētiā. qz disputatio dyaletica fit

ad acquirēdā disciplinā. ḡ iste duc spēs inter se male distingūtur ¶ Quarto sic. Disputatio do ctrinalis q̄nq; pcedit ab effectu ad suā cāz, sed effect⁹ nō ē ꝑncipiū. ḡ nō sēp pcedit ex ꝓpijs ꝑncipijs alicuⁱ scientie. ¶ Quinto sic. Optimo nō babeᷣ simul de duob⁹ ꝯtradictorijs. q; nō ē possibile duo ꝯdictoria opinari. sed disputatio dyalectica est generatiua opinionis. ergo determinatare fit ad vnā ptē cōtradictionis. ergo male dicit ꝙ est collectiua cōtradictionū.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū istoꝝ dicit ꝙ lz aliqua disputatio fiat p inductionem tāꝯ p instrumentū impfectū ⁊ incōpletū. non tū tanꝯ p instrumētū pfectū ⁊ ꝛpletū. sed silogism⁹ est illud instrumētū ꝛpletū. ⁊ posset etiā dici ꝙ ibi accipit silogism⁹ in coī. p argumētatione ⁊ nō specialiter vt distinguit cōtra alias spēs argumētationis. ¶ Ad secm dr ꝙ lz disputatio sophistica ex ꝯiūcti generet deceptiones respōdētis. tū ꝑmo ⁊ p se fit ad ostendēdū aliq̄ nā pclusionē ipsi respondēti. ¶ Ad tertiū dr ꝙ disputationes distingūtur fm suos fines. p ꝓpios. mō sciēdū nō est fms ꝓprius dyalectice disputationis sed optimo. lz bene ex ꝯiūcti ordinetur ad sciētiā ad quā optimo disponit intellectum. ¶ Ad quartū dr ꝙ lz effectus nō sit ꝑncipia essendi suarū causarū. tū bene sunt ꝑncipia cognoscēdi. ido demōstratio. pcedēs ab effectibus pōt dici. pcedere ex. ꝓpijs ꝑncipijs alicuⁱ scientie. ⁊ etiā disputatio doctrinalis que fit p demōstrationē. ¶ Ad q̄ntū dr ꝙ licet disputatio dyalectica non simul ⁊ semel possit generare firmā opinionē de duob⁹ ꝯtradictorijs: tamen pōt ꝓbabiliter ostēdere vtrūq; ad cautēlā dubitationē de vtroq; contradictorioꝝ: ratione cuius dicitur collectiua ꝯtradictionū.

Silogism⁹ sophistic⁹ ordinat ad quinq; metas: q̄ sunt redargutio. falsū. inopinabile. soloecism⁹: ⁊ nugatio. Est autē meta incōuenies qđdā ad qđ opponens sophista nititᷣ videri ducere respōdētē. Redargutio ē pre negati ꝓcessio vl pōcessi negatio ī cadē disputatione vi argumētatōis facta. vnde nisi vi argumētatōis hoc quis faciat: nō ꝓpter hoc erit redargut⁹. similiter nec in diuersis disputationib⁹. Falsū vt hic sumit ē manifeste falsū. Nā si sophista ducat respōdētē ad falsū occultuᷣ nōꝓpter hoc assequit̄ suū finē. Inopinabile ē qđ ē cōtra opinionē oīm vel pluriū vel maxime sapientū: vt matrē nō diligere filiū. Soloecism⁹ est vitiū in qte xtu ptiū orōnis contra regulas artis grāmatice factuᷣ: vt vir mea. Nugatio ē vn⁹ ⁊ eiusdeᷣ ex cadē parte inutilis repetitio vt hō hō currit. Dico āt ex cadē pte: q; si ī diuersis ptib⁹ idē repetat nō esset nugatio: vt hō ē hō risibile ē risibile. Dico aūt inutilis repetio: q; si idē repetatur ad maiorē exꝑssionē laudis. affectionis. vel vituperij nō esset nugatio: vt deus deus meus. latro latro quo vadis. Iste autē q̄nq; fines vlteri⁹ nō ordināt ad suū finē ꝓximalē q̄ ē apparēs sapiētia ⁊ nō existēs. Sophista autē non ducit ad istos fines suū, respōdentē nisi p eos deueniat ad vltimū finē ꝓximalē q̄ ē apparēs sapiētia. Et q̄libet dr ꝑmeditari summ finē. ideo determinatio finū debet precedere determinationē fallaciarum.

¶ Postq̄ auct⁹ determinauit de silogismo sophistico q̄ ordinat ad disputationē sophisticā. ⁊ de disputatione sophistica q̄ ordinat ad q̄nq; metas fm quas distinguit. hic ꝑcedit determinādū ē de illis metis. Et ē meta incōuenies ad qđ opponēs sophista nititᷣ videri ducere respōdētē. Cum⁹ rō ē. q; meta ꝑpe dicta dr⁹ terminus agrī vel spacij. Et dr de metis: tiris. q; fm tales terminos vel fines spaciū mēsurat. ido in disputatione sophistica meta ē termin⁹ vltra quē nō. ꝓcedit disputatio sophistica: sz ille termin⁹ est incōuenies ad qđ opponēs ducit respōdentē. q; habito tali incōuenīēte cessat sophistica disputatio. ⁊ dr videri ducere respōdētē. quia opponens nō sp appetit ducere respōdentē ad incōuenies simplr. sz sibi sufficit ꝙ assistēt⁹ videatur ipm ducere ad incōuenies. Et rō est. q; p hoc videt sapiēs ⁊ acq̄rit apparentē sapientiā que est finis eius. ipe enī magis appetit videri sapiēs ⁊ nō esse ꝙ esse ⁊ nō videri.

Primo sciendū ē ꝙ q̄nq; sit meta. s. redargutio. falsū. inopinabile. soloecismus: ⁊ nugatio. Quarū sic babeᷣ sufficientia. q; omis meta ē incōuenies pclusio ꝯtra respōdētē. vel ergo illud incōuenies se. lz ex pte sermonis: vel ex pte rei. Si ex pte rei hoc ē dupliciter. vel se tenet ex pte rei absolute: et sic est falsū. vel respectiue: ⁊ hoc dupl⁹. vel sumitur p respectū ad dicta respōdētis. vel ad opinionē illoꝝ quos inseq̄t. Si ꝑmū: sic ē redargutio. si scōm: sic ē inopinabile. Si ex pte sermonis hoc ē dupl⁹. vel se tenet ex parte subsistētie orōnis: ⁊ sic ē nugatio. vel ex pte suoꝝ accidentiū ⁊ sue cōgruitatis: ⁊ sic ē soloecism⁹. Et q; meta ē incōuenies ad qđ opponens nititᷣ videri ducere respōdētē. ⁊ nullū ē manifest⁹ incōuenies ꝙ cōcedere simul ꝯdictoria: negare qđ fit in redargutiōe. ido redargutio ē pfectior ⁊ prior mḗ oēs metas. deinde falsū: ⁊ ꝑ hic per ordinē.

Secūdo sciendū ē ꝙ redargutio est p concessi negatio vel ꝓnegati cōcessio vi argumētationis ⁊ in cadē disputatione. Cum⁹ rō est. q; redargutio dr a reri qđ est iterū. ⁊ arguo is. q; fit cū respōdēs arguit et reꝓhendit seipm. sed hoc fit negādo pcessū et cōcedēdo ꝓnegatū. ideo bñ dr ꝓconcessi negatio ⁊ ecōtra. ⁊ dr vi argumētatōis. q; si aliquis sustinēdo vnū ꝓblema in disputatione voluntarie cōcedat duo cōtradictoria nō ꝓpter hoc dicitur redargutus. ⁊ dicit in cadē disputatiōe quia si in ⁊ uersis disputationib⁹ respōdens cōcedat prenegatū vel neget pcessū in alia disputatione nō propter hoc ducitur ad metā. q; nō ducitur ad incōuenies qđ appareat assistētibus. Et licet cōcedens duo cōtradictoria sp cōcedat aliqđ falsū: quia ⁊ radictoriorū vnum semp est falsū. nō tamē ducitur ad metam falsi quia nō cōcedit aliquid manifeste falsū. q; ambo ꝯtradictoria sunt q̄nq; obscura. ⁊ p hoc distinguit redargutio a meta falsi

Tertio sciēdū ē ꝙ meta falsi ē manifeste falsi ꝓcessio: vt si ꝓcedat ignem nō ē calidū. Et dr manifeste falsi q; si cōcedat aliqđ falsū obscurū nō videt inconuenies assistētibus. ideo nō erit aliqua meta disputatōis sophistice. q; opponēs sophista qui appetit videri sapiēs p hoc nō acquirit apparētē sapientiā. Sed mopinabile dr qđ est cōtra opinionē oīm vel pluriū vel sapiētiū vel illoꝝ quos inseq̄t. Et ē meta mopinabilis cōcessio alicuius talis mopinabilis. vbi q̄n respōdēs cōcedit illud qđ est contra opinionē illoꝝ cora q̄nb⁹ fit disputatio: dato q; illud sit verū ducit apparēter ad incōuenies. tibi ē meta disputatōis: vel etiā si ꝓcedat aliqđ ꝓtra opinionē doctorū qs inseq̄tur q̄uis hoc sit verū fm opinionē aliorū ducitur tamē apparēter ad mopinabile.

Quarto sciēdū ē ꝙ soloecism⁹ est vitiū in oratione cōtra regulas artis grāmatice factū: vt vir mea. spōsa meus. Et ꝑtinet ad grāmaticū inq̄rtū dicit incōgruitatem orōnis: sz inq̄rtū impedit veritatē. ꝓpōnis que pcluditur in argumētatione ꝑsiderat a logico ⁊ cōcessio talis orōnis est meta soloecismi. Et quia oīs meta habet pcludi in paralogismo ꝓtra respōdentē. ido barbarism⁹ qui fit in literis et in syllabis ⁊ dictionib⁹: vt corripiēdo syllabaᷣ longā ⁊ ecōuerso. Et nō fit ꝑmo in orōne sicut soloecism⁹: nec pōt pcludi ꝓtra respōdētē. ido barbarism⁹ nō est vna meta sicut soloecismus. Sz nugatio dicit vn⁹ ⁊ eiusdē ⁊ ex cadē parte inutilis repetitio: vt hō hō currit. Et dicitur ex eadē pte. q; si in diuersis ptib⁹ idē repetat vt in subiecto ⁊ ꝓdicato nō est nugatio. ⁊ dicit inutilis. quia si ex cadeᷣ parte idem repetatur causa ornat⁹ vel maioris exꝑssionis sentētie nō erit nugatio: vt dicendo. deus deus meus. euge euge ⁊ sic de alijs. Et per hoc ꝑz que ⁊ quot sint mete

Sed contra ꝓdicta arguit. ¶ Primo sic. Nullum incōuenies est finis cū nō habeat rationē boni. sed meta est finis ꝓximus disputationis sophistice. ergo meta non est inconueniens vt dicit in eius diffinitione. ¶ Secundo sic. Non loqui

vel tacere est vna meta disputatiōis sophistice
z tñ nō est aliq̄ ullaz. ergo nō sunt tñ q̄tuor me
te ¶ Tertio sic. Ille q̄ solū cōcedit duo ꝺictoria
ducit ad metā redargutōis: z tñ non est ibi
pec̄ cessi negatio nec econtra. ergo ꝓtra diffi
nitōem redargutōis ¶ Quarto sic. oē manife
ste falsuz ē inopinabile cū sit ꝓtra opinionem
oim quib⁹ est manifeste falsuz. q̄ meta falsi non
distiguit a meta ꝛopinabilis: sz sub ea ꝓtinetur
¶ Quinto sic. solē esse maiorē tota terra est con
tra opinionē plurū: z illā ꝓcedens ꝓcedit ali
qđ inopinabile: z tñ ibi nō est meta cū nō sit in
cōuenies cōcedere verū. ergo meta inopinabi
lis nō est cōcessio cuiuslibet inopinabilis

Ad argumenta in oppositum.
Ad ꝓmū istoz
ꝺz q̄ sz inconuenies cōclusuz ꝓtra rūdentē non
habeat rōem boni simpl'r. habet tñ rōem boni
appentis. q̄z videt sophistis esse bonū. q̄z valet
ad acq̄rendum apparentez sciam z hoc sufficit
ad rōem finis q̄ sit bon⁹ simpl'r vel apparēter
tñ ¶ Ad ſcm ꝺz q̄ sz non loq̄ sit meta. tamē
est q̄ñalis z nō spālis distincta ab istis. q̄z dū re
spōdēs tacet ducit ad candē metā ad quā duce
retur si loq̄ret ¶ Ad tertiū ꝺz q̄ sz rūdens cōce
dendo duo ꝺictoria nō neget aliquid. tñ bene
ex ꝓsequenti. q̄z ꝓcedēdo ſcm ꝓtradictoriorū
negat alterū prius cōcessuz ¶ Ad quartū dicit
q̄ sz manifeste falsuz sit inopinabile. tñ diuer
sis rōnibus ꝺz falsum z inopinabile. q̄z respec
tu rei significate oratio ꝺz falsa. z respectu audi
entiū z opinionis ꝺz inopinabilis: z etiā aliquid
bñ est inopinabile q̄ tñ nō est falsum. q̄z cum
aliq̄ñ falsuz sit, ꝓbabile z opinabile suū contra
dictoriū erit inopinabile. iō falsuz z inopinabi
le sunt mete distincte ¶ Ad ḋntū ꝺz q̄ si ꝓceda
tur illa ꝓpositio coā sapiētib⁹ a quibus cogno
scitur esse vera nō est inconueniēs. sed pōt eē ap
parēs inconueniēs si ꝓcedatur coram illis qui
bus est inopinabilis. quia ꝓceditur aliquid con
tra opinionē eorum: ideo per hoc rūdens duce
tur apperter ad aliquod inconueniens.

Allacia est ydoneitas decipiēdi faciēs credere de ente q̄ sit nō ens z de nō ente q̄ sit ens mediante fantastica visiōe. Fallacie sūt tredecim: quaz sex sunt ī dictione z septē extra dictionez. In dictione sunt equocatio. āphibologia. cōpositio. diuisio. accent⁹ z figura dictionis. Et septē extra dictionē sunt accidēs: scōm q̄ꝺ ad simpl'r: ignorātia elenci: petitio principii: cōsequens: nō causa vt causa: scōm plures interrogatōes vt vnā. Qꝺ autez sunt sex in dictione, probat Aristo. inductione z silogismo. In ductione sic. equiuocatio, fit aliquo istoz sex modoz. amphibologia fit aliquo istoz sex modoz. compositio fit aliquo istoz sex modoz. z sic de aliis. ergo omnis fallacia in dictiōe fit aliquo istorum sex modorum. Silogismo sic. omnis deceptio facta ex eo q̄ eisdem dictionibus vel orationibus non idem significamus fit aliquo istorū sex modorum. sed omnis fallacia in dictione fit ex eo q̄ in eisdez dictionibus vel orationib⁹ non idem significamus. ergo omnis fallacia in dictione fit aliquo istorum sex modorum. iste silogismus est in primo modo prime figure. Probatio maioris. Omis multiplicitas dictionis fit aliquo istorum sex modorum: sed omis deceptio facta ex eo q̄ eisdem dictionibus vel orationibus non idem significamus fit ex multiplicitate dictionis vel orōnis. ergo oīs deceptio facta ex eo q̄ eisdē dictionibus non idē significamus fit aliquo istorū sex modorum: z hec fuit maior. Probatio minoris. oīs multiplicitas dictionis fit ex eo q̄ eis dē dictionibus vel orōnibus nō idem significamus. sed oīs fallacia ī dictione fit ex multiplicitate dictiōis vel orōnis. ergo oīs fallacia in dictione fit ex eo q̄ eisdē dictionib⁹ vl orōnib⁹ nō idem significam⁹. Et hec fuit minor. z isti duo silogismi sūt in primo modo prime figure.

¶ Postq̄ auctor ꝓpus determinauit de silogismo sophistico in coī z de cā finali eius: scilz de disputatione litigiosa seu sophistica z de quinq̄ metis eius. q̄ quidē ordinātur ad vltimū fiñē ipsius sophiste: scz apparentē sapientiā. hic ꝓpōr determinat de fallaciis p quas ad ꝓdictas metas silogismi sophistici ordinātur. z ꝓpus auctor determiat de fallaciis in coī: z ꝓpōr de singulis in spāli. ꝓmo ergo sic diffinit fallaciā dicēs. Fallacia est ydoneitas decipiendi faciens credere de non ente q̄ sit ens: z ꝺz ente q̄ sit nō ens mediante fantastica visione.

Primo sciēdū ē q̄ fallacia dupl'r accipit. Uno mō passiue, p decepti one eius q̄ paralogisat. et diffinit sic. Fallacia ē deceptio imperiti in arte sophistica ꝓpt ignorantiā artis sophistice. Alio mō capit fallacia ꝓpncipio actiuo talis deceptionis: vt est locꝰ sophistic⁹ in quo fundātur argumēta sophistica: z isto mō capit in ista diffinitione nō ꝓmo mō. vnde sicut locꝰ ꝺyaletic⁹ est sedes argumēti ꝺyalctici. vel ē id a quo cōuenies elicit argumentū. ita sil'r fallacia est sedes vel illud a quo elicit argumentū sophisticū. z sicut eodem loco ꝺyaletico plura argumēta ꝺyaletica fūdāt: sic i eadē fallacia plures fūdātur palogism. z sicut locꝰ ꝺyaletic⁹ diuidit ꝓ locū maximā: locū differētia maxime. sic in qualibet fallacia locus maximat locus ꝺra maxime p similitudinē reperit: vt in fallacia equocationis maxima ſm quā fūt palogismi ei⁹ ē oīs dictio actualit vna habēs tñ vnū significatū. z locꝰ ꝺra maxime est equocatio ternum vel terminus equocus.

Secundo sciēdū ē q̄ in oī fallacia ē cā apparētie z cā defectus
z sub cā quemētie latet defect⁹: sicut in equocatione sub vnitate vocis latet pluralitas significatoz. Causa apparētie fallaciaz in coī est que mouet ad credēdū qđ nō est. Et cā defectus ē que falsificat creditū. vnde etiā rōne cāe apparētie fallacia ht q̄ sit idoneitas decipiendi. q̄z ꝓpter talē apparētiā sumit aptitudo ad decipiendū: z rōne cause defect⁹ facit credere de non ente q̄ sit ens. q̄z ꝓ istā causā cōpletur deceptio licet originaliter, puenat a cā apparētie. ideo iste due cāe satis explicātur in diffinitione fallacie. Et dicit mediāte fantastica visione. q̄z intellectus purus nō pmixtus sensui aut fātasie nō decipitur. sed p reflexionē ad fantasiā multotiens decipit. Est aūt fantastica visio vt hic sumitur cognitio intellectus reflexi ad fantasiā: z nō solū cognitio fantasie.

Tertio sciēdū ē q̄ in disputatiōe sophistica duo sūt a q̄bus pōt sumi cā apparētie ad decipiendū. Primū: scz res de quibus disputat quarū multotiēs ignorātur habitudines. Secōm est dictiones vel voces q̄ quas fit disputatio quarum significatio vel multiplicitas sepe ignoratur. z sic causa apparentie fallacie q̄ñq̄z sumitur a reb⁹ q̄ñq̄z a dictionibus. z ſm hoc fallacia in coī diuiditur p fallaciā in dictione: z p fallaciā extra dictionē. Fallacia in dictione est q̄ sumit suā cām apparētie ex parte dictionis. Et fallacia extra dictionē est que sumit suā cām apparētie ex pte rei. z magis dicitur fallacia extra dictionē q̄ꝑ fallacia rei. q̄z res nō cadūt in disputatione nec causant deceptionē respōdētis nisi p relationem ad dictiones. ideo p negationē hui⁹ qđ ē habere cāz apparētie in dictione: z p relationē ad dictionē ꝺz fallacia extra dictionem. Et inter illas fallacias pr⁹determinat de fallaciis in dictione. q̄z licet res ordine nature p̄cedāt dictiones: nō tñ p̄cedūt in disputatione sophistica. q̄z res nō cadūt in disputationē nisi p voces. iō p voces prius cōtingit causari deceptionē respōdentis.

Quarto sciēdū ē q̄ fallacia in dictiōe diuidit p fallaciā equocatōis amphibologie. ꝓpositionis. diuisionis. accēt⁹

et fallaciā figure dictionis. Quarū sic habetur sufficiētia. Quia oīs fallacia in dictione fit p̄m aliq̄d multiplex. vel ergo fit p̄m multiplex actuale. vel potētiale. vel fantasticū. Si p̄m multiplex actuale: hoc est dupl'r. vel p̄m multiplex actuale dictionis incōplexe: ꝛ sic est eq̄uocatio vel oro: ꝛ sic est amphibologia. Si p̄m multiplex potētiale hoc ē dupl'r. vel fit in dictione: ꝛ sic ē accētus. Vel in orōne ꝛ hoc dupliciter. vel illa oratio ē cōtinue prolata: ꝛ sic ē fallacia cōpositionis. vel discōtinue: ꝛ sic ē fallacia divisionis. Si p̄m multiplex fātasticū: sic est fallacia figure dictionis. Et p̄bat iste numer⁹ fallaciarū in textu p̄ inductionē que satis clara ē ꝛ p̄ silogismū cui⁹ virt⁹ cōsistit in hoc q̄ oīs deceptio facta p̄ hoc q̄ eadē dictio vel oratio plura significat fit aliquo istoꝝ sex mōꝝ. Iz oīs fallacia in dictione fit p̄ hoc q̄ vna dictio vel oō plura significat. q: fit quādo eisdē noībus vel orationib⁹ non idē significam⁹. ergo oīs fallacia in dictione fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ. ꝛ sic patet q̄ hec diuisio est sufficiens.

Sed contra p̄dicta argum̄. ¶ Primo sic. Idoneitas decipiēdi ē naturalis potētia. sed fallacia nō est naturalis potētia cū nō sit in p̄dicamēto qualitatis: quia ē ens rōnis. ergo male d: q̄ fallacia ē idoneitas decipiēdi. ¶ Scōdo sic. Impossibile ē credere de nō ente q̄ sit ens: q: nullꝰ potest credere q̄ vnū p̄dictoꝝ verificet̄ de alio cū nō possit credere duo p̄dictoria simul ee vera vel falsa. ergo fallacia nō facit credere de nō ente q̄ sit ens. ¶ Tertio sic. Oīs fallacia est in illo q̄ decipit cū sit deceptio quedā. ergo nulla est in dictione vel extra dictionē. ¶ Quarto sic. Omne argumētū sophisticū fit de reb⁹ ꝛ p̄ voces. g̃ oīs fallacia ꝛ deceptio ē in reb⁹ ꝛ dictionibus. g̃ nulla ē in dictionib⁹ tm̄. ¶ Quinto sic. Fallacia āphibologie capit suā cām apparētie ex pte oīonis tm̄ ꝛ nō ex pte dictionis. ꝛ similiter cōpositio ꝛ diuisio. ergo male ponūtur fallacie in dictione.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū d: q̄ Iz idoneitas decipiēdi sc tenēs ex pte intellect⁹ sit naturalis potētia: nō tm̄ idoneitas decipiēdi q̄ sc tenet ex pte rerū vel dictionū sed ē naturalis potētia tm̄ p̄m modū: cū sit ens rōnis cōsequēs dictiones q̄ sūt signa rerū vel aliqui respectus rerū q̄ sūt entia rōnis: ꝛ de tali idoneitate intelligit̄ q̄ fallacia ē idoneitas decipiēdi ꝛ talis nō ē in aliquo p̄dicamēto. Ad sc̄m d: q̄ de nō ente capto formaliter sub forma nō entis nō p̄t credi q̄ sit ens vl' ecōtra: tm̄ de nō ente capto materialiter aliqs p̄t credere q̄ sit ens: ꝛ de ente q̄ sit nō ens. Ad tertiū d: q̄ si capiat fallacia vt est effectus paralogismi ꝛ deceptio respōdētis: sic ē in decepto sp. Iz si capiat pro loco sophistico q̄ est p̄ncipiū paralogismi vt hic sumit: sic nō ē in decepto. Iz est i reb⁹ vel in dictione p̄m suā cām apparētie. Ad quartuz d: q̄ Iz fallacia fiat de reb⁹ et in dictione: nō tm̄ libet sumit sua cāz apparētie i reb⁹ ꝛ in dictione tm̄. ꝛ p̄ hoc sumit hec diuisio. Ad q̄tū d: q̄ si capiat dictio p̄ voce incōplexa tm̄ vt distinguit̄ ab ora orōnē: sic āphibologia nō fit in dictione. Iz si capiat dictio p̄ voce significativa q̄ dicēdo, pferr̄ sive sit incōplexa sive incōplexa: sic amphibologia fit i dictōe. ꝛ b mō sumit b dictio.

Sciendū autē vt vult alexāder in cōmēto supra libꝝ elenchoꝝ triplex ē multiplex. Aliud cū ē multiplex actuale. aliud potētiale: ꝛ aliud fantasticū. Multiplex actuale est q̄n dictio vl' oō eadē sc̄m substantiā et sc̄m modū pferendi diuersa significat. Dictio vt in eq̄uocatione: vt canis. Oratio vt in āphibologia: vt liber Aristotel'. Multiplex potentiale ē quādo dictio vel oō eadē sc̄m substātiā diuersa tamē sc̄z modū pferēdi diuersa significat. Dictio vt in accētu: vt popul⁹: cuius prima syllaba potest esse brevis vl' lōga. sc̄z hoc diuersa significat'. Oratio vt in cōpositione vel diuisione: vt q̄cq̄d vivit sp ē. Aliū cū habet modū pferēdi p̄out est diuisa ꝛ p̄out est compositi-

ta p̄ut postea patebit. De multiplici fātastico videbit̄ in fallacia figure dictionis Et q: multiplex actuale vero modo est multiplex q̄ potētiale ꝛ potentiale q̄ fantasticū: ido p̄o dicē dū ē de fallacijs facientib⁹ multiplex actuale q̄ de alijs. ꝛ postea de potētiali: ꝛ vltimo de fātastico. Unde p̄mo sciendū ē de eq̄uocatione et āphibologia q̄ de alijs fallacijs in dictione: q: in eq̄uocatiōe ꝛ amphibologia est multiplex actuale ꝛ per oīs eadē dictio vel oratio sc̄m substātiā ꝛ sc̄m modū pferēdi: in alijs aūt nō. in istis eā pl⁹ ē de idēptitate q̄ in alijs. Itē adhuc p̄⁹ est dicēdū de eq̄uocatiōe q̄ de āphibologia. q: equiuocatio fit i dictiōe: āphibologia vero i orōne. dictio autē p̄ior ē orōne Sciendum est q̄ fallacia dupliciter sumit̄. Uno⁊ eā fallacia idē est q̄ cā decipiēdi. ꝛ quādoz idē ē q̄ deceptio facta ex illa causa. Et hoc primo modo sumitur hic fallacia.

¶ Postq̄ auctor determinauit de diuisione fallacie in coī. ꝛ de distinctione fallaciarū in dictione: quarū numerus ꝛ ordo sumit̄ p̄m diuersos mōs multiplicis. hic p̄m declarat mōs multiplicis ad maiorē declarationē illi⁹ numeri ꝛ ordinis fallaciarū in dictiōe. ꝛ ē multiplex dictio vel oō vere vel apparēter plura significās. et sic ad aliqd̄ multiplex sp requirit̄ vnitas p̄dicati pluralitas significatoꝝ. ꝛ d: multiplex q̄si multa plicās in vnū. quia in vna voce multa plicātur significata: sed diuersimode: tamē p̄m diuersas rationes multiplicis.

Primo sciēdū ē q̄ multiplex diuidit̄ p̄ multiplex actuale. potētiale. ꝛ fantasticū. Quoꝝ sic habet sufficiētia. q: i oī multiplici ē vnitas vocis cum pluralitate significatoꝝ. vel g̃ hz plura significata simpliciter vel apparēter tm̄. si sc̄m: sic ē multiplex fātasticū. Si p̄mū hoc ē dupl'r. vl'rale multiplex hz actualē vnitatē vocis: ꝛ sic ē multiplex actuale. vel potētiale tm̄: ꝛ sic ē potētiale. ꝛ quia multiplex d: q̄si in vnū multa plicās significata. ꝛ pfectus vnūtur plura significata i multiplici actuali vbi ē actualis vnitas vocis q̄ i potētiali vbi ē potētialis vnitas tm̄. ꝛ in potētiali vero nō multa in vnū plicātur q̄ in fantastico vbi solū plura sūt significata apparenter tm̄. ido istoꝝ multipliciū actuale p̄cedit potentiale. ꝛ potētiale fātasticū. et hinc est q̄ fallacie peccātes p̄m multiplex actuale p̄cedunt alias.

Secundo sciēdū ē q̄ multiplex actuale ē dictio vl' oō vna p̄m substātiā ꝛ modum, pferēdi diuersa significās. Exēplū de dictione: vt canis. Exēplū de oratione: vt liber Aristotelis. Unde in dictione vl' orōne dictio se hz vt materia ꝛ substātia. ꝛ modꝰ pferēdi se hz p̄ modū forme. ideo dictio vna p̄m substātiā ꝛ modū pferendi ē materialiter ꝛ formaliter. ꝛ q: a forma sumit̄ actualis vnitas rei. ido talis vox ē actualiter vna. ꝛ inde vocat̄ multiplex actuale. ꝛ tale multiplex ponit simul ꝛ i actu oīa sua significata. sic̄ b nomē canis simul ꝛ i actu dat intelligere sua significata: ꝛ tm̄ nō ponit ea copulatiue vel disiūctiue. q: si poneret ea copulatiue tūc ista oō. canis currit esset eq̄aliter vna copulatiua. ꝛ tūc vl'ābe ptes esset simul vere. ꝛ tūc esset simpl'r vera ꝛ nō distinguēda Iz simpl'r p̄cedēda. vel aliq̄ ps eēt falsa: ꝛ tunc tota copulatiua eēt falsa ꝛ simpl'r negāda ꝛ nō distinguēda. Et si poneret ea disiūctiue illa p̄positio eq̄aleret vni disiunctiue. vel ergo aliq̄ ps esset vera ꝛ tūc eēt simpl'r cōcedēda. q: hoc sufficit ad veritatē disiūctiue. vl'ābe ptes essēt simpl'r falsę: ꝛ sic esset simpl'r falsa ꝛ nūq̄ esset distinguēda. qđ est cōtra illud qđ dicetur in solutione paralogismoꝝ equiuocationis. ꝛ ido tale multiplex actuale licet ponat oīa sua significata in actu et conūctim vt vnūtur in vna oēnō tamen copulatiue vel disiūctiue.

Tertio sciēdum est q̄ multiplex potētiale

est dictio vl' oratio eadē fm voce ⁊ diuersa fm modū ꝓferendi plura significās. exēplū de dictione vt ppls q̄ cū babz primā breuem significat collectionē gentis ⁊ cū babet p̄mā longaz significat arboꝛē quādā. exēplū de oratione. vt sortes curꝛēs necessario currit. qz fm diuersos modos ꝓferēdi necessario p̄t referri ad currēs vel etiā ad currit ⁊ sic ibi sunt diuersa significata fm cōpositionē ⁊ diuisionē. ⁊ qz in tali multiplici est tm̄ vnitas materie ⁊ vocis ⁊ non est vnitas forme vel modi ꝓferendi a qua vnitate forme sumat actualis vnitas dictionis. iō talis dictio vel oratio est tm̄ potētialiter vna ⁊ non actualiter vnde. dicitur multiplex potentiale. quia ibi plicantur multa significata in voce q̄ est tantum m̄ potentialiter vna

Quarto sciendū est q̄ multiplex fantasticū est dictio vnū significās q̄ videt aliud significare ꝓpter ꝓuenientiā eius in pte cū alia dictōe sicut vigere significat simpliciter q̄litatez qz significat habere vigoꝛē: sz qz simul' terminat sicut agere: ⁊ agere significat actionē: iō vigere videt significare actionē sz tm̄ nō significet. Et ꝺꝛ tale multiplex fantasticum qz talis dictio fm veritatē nō habet plura significata: sed solū fm fantasticam apparentias. Ꝺꝛ cm̄ fantasia a fanos qđ est appitio. eo q̄ fm fantasiam fiunt multe apparitiones. iō fantasticum idem est q̄ apparens.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. vnus sigm est tm̄ vnū significatū. qz ab vnitate significati sumit vnitas signi. g̃ vna dictio vel oratio non p̄t plura significare. ergo ꝓtra diffinitionē multiplicis ¶ Scꝺo sic. sicut se habēt actus ⁊ potētia: ita actuale ⁊ potentiale. sed potētia p̄cedit actū cū aliq̄d p̄us sit in potentia q̄ in actu: ergo multiplex potētiale p̄cedit actuale ⁊ nō econtra ¶ Tertio sic. significatio est forma essentialis dictionis. ergo dictio vel oratio plura significās est diuersa formal'r. ergo multiplex actuale nō est formal'r vna dictio ⁊ actualiter plura significēs: sz est formaliter diuersa. ¶ Quarto sic. de rōne multiplicis est pluralitas: sz maioꝛ est pluralitas ⁊ actualioꝛ q̄m dictio vel oratio ē diuersa fm modū ꝓferendi ⁊ fm significata q̄ q̄m solū plura significat. ergo tale m'tiplex magis debet dici actuale q̄ illud vbi est solū pluralitas significatoꝛ ¶ Quinto sic. in omni multiplici est pluralitas significatoꝛ. sz multiplex fantasticum non habet plura significata: quare nō ē distinguendū. ergo male dicitur q̄ multiplex fantasticum est vnum multiplex.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū istoꝛ ꝺꝛ q̄ sz ab vnitate significati sumat vnitas formalis signi. non tamen vnitas materialis sed ex pte ipsius vocis que efficit signū. ideo vnuz signū materiali'r p̄t habere diuersa significata q̄rum nō sit vnū formali'r ⁊ m̄ltuz est signum. ¶ Ad scꝺm ꝺꝛ q̄ sz i eodē potētia p̄cedat actū nō tm̄ in diuersis. sz actus simpl'r p̄cedit potentiā. iō actuale p̄cedit potētiale in diuersis ⁊ sic est in ꝓposito ¶ Ad tertiū istoꝛ ꝺꝛ q̄ si cōsideretur dictio in rōe signi: tūc significatio ē forma essentialis ei⁹: qz reponit eā in esse signi. sz si cōsideret q̄tuz ad vocē: q̄ voꝛ dicendo, ꝓferēt vñ ꝺꝛ dictio sic significatio nō est forma essentialis eius: sz modus ꝓferendi. ⁊ significatio ē forma accidētalis. ⁊ hoc mō hic ꝺꝛ dictio vel oratio vna m̄ltū habet respectū ad talē formā: iō multiplex actuale p̄t eē dictio actualiter vna plura significās ¶ Ad quartum ꝺꝛ q̄ ad multiplex actuale nō sufficit actualis pluralitas significatoꝛ. sz cū hoc req̄rit actualis vnitas vocis. iō sz multiplex potētiale habeat pluralitatē actualē signi'catoꝛ forme vocis. tm̄ nō habet actualē vnitatē vocis. iō nō debet dici multiplex actuale ¶ Ad quintū ꝺꝛ q̄ multiplex fantasticum non habet plura significata fm rem sed bene fm apparentiam. ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ sit multiplex fantasticum

Quiuocatio ē multiplicitas dictōis cōsidē scꝺm substātiā ⁊ modū ꝓferendi vt ī hoc noīe canis

Sciēdum ē q̄ ī qualibet fallacia est duplex cā. s. causa appentie: ⁊ cā defect⁹ Causa appentie ī qualibet fallacia est q̄ mouet ad credēduz id qđ nō est credenduz. Cā defect⁹ est q̄ oñdit creditum esse falsum. Cā appentie in equiuocatione ē vnitas dictionis eiusdē scꝺm substantiā ⁊ scꝺm modū ꝓferendi diuersa significata cū q̄ solū plura significat. ergo tale m'tiplex magis debet dici actuale q̄ illud vbi est solū pluralitas significatoꝛ ¶ Quinto sic. in omni multiplici est pluralitas significatoꝛ. sz multiplex fantasticum non habet plura significata: quare nō ē distinguendū. ergo male dicitur q̄ multiplex fantasticum est vnum multiplex.

est diuersitas significatorum. Vnitas eiꝰ p̄dicta in equiocatione mouet ad credēduz qđ non est. s. vnitatē significandi. Diuersitas aūt oñdit creditum esse falsum. Equiocatōis tres sunt modi: sz prio videndum est quid sit fallacia equiuocatōis. Vnde fallacia equiuocatōis est deceptio puenies ex eo q̄ aliqua dictio manēs vna scꝺm substantiā ⁊ scꝺm modum ꝓferēdi diuersa significat. Primus autē modus p̄uenit ex significatione vel cōsignificatione dictionis. Ex significatione sic paralogizatur: oīs canis currit. Sydus celeste ē canis. ergo sydus celeste currit. Solutio. vtraq̄ p̄missaꝝ ē duplex qz hoc nomen canis ē multiplex equiocē significās aial latrabile. sydus celeste ⁊ piscē marinuz. ⁊ sic maioꝛ vno mō ē vera ⁊ alio modo falsa ⁊ silr minoꝛ. Vel sic. omne expediēs ē bonū. malum ē expediēs. ergo malum est bonum Solutio. expediēs ꝺꝛ equiuoce vno mō idē est q̄ bonum. alio mō idē est q̄ necessariū qđ accidit in min⁹ malum qđ oportet fieri ad euitandū maius malū Vnde vtraq̄ p̄missarum ē duplex quia vno mō est vera alio modo ē falsa. Ex consignificatione paralogizatur sic. iste pānus ē de anglia. anglia ē terra. ergo iste pānus ē de terra Non sequit quia prima ē duplex: ex eo q̄ hec ꝓpositio de p̄t dicere circumstantiā cause materialis ⁊ sic ē falsa. vel p̄t dicere locum ⁊ originem ⁊ sic ē vera. vel sic. in quocūq̄ ē egritudo ipsius est aial. sed in humoꝛ inadequatione ē egritudo ergo humoꝛ inadequatio ē aial. Prima est duplex qz hec ꝓpositio in p̄t dicere cām efficientē ⁊ sic ē falsa: vl' cāz formalē siue subiectū ī quo est ⁊ sic ē vera. sil'r dicenduz est de minoꝛ. Vel sic. ꝓpriū ē qualitati scꝺm eaz simile vel dissimile dici. sed scꝺm similitudinem dr̄ aliq̄s similis vel dissimilis. ergo similitudo vel dissimilitudo sunt qualitates qđ falsuz est imo sunt relationes. Pria ē duplex eo q̄ hec prepositio scꝺm p̄t dicere circūstātiaz cause efficiētis ⁊ sic ē vera: quia due qualitates eiusdem speciei faciūt vnā similitudinem ⁊ sic qualitas ē causa efficiens similitudinis. Si aūt dicat circumstantiā cause formalis sic ē fal

sa.quia qualitas non est cā formalis similitudinis.ꝛ econuerso dicendū est de numori. Similiter.omne sanum est animal vrina ē sana.ergo vrina ē animal: vtraqꝫ p̄missarum ē duplex.quia sanuꝫ dr̄ de animali vt de subiecto ꝛ de vrina vt de signante vel indicante.de cibo vt de efficiēte.de dieta vt de cōseruante.ꝛ sic alio modo ꝛ alio modo sanitas ad hec comparatur ꝛ sc̄dm hoc habꝫ diuersas significationes.Ex significatione sic paralogisaī.quicunqꝫ sanabatur sanꝰ est.laborās sanabatur:ergo laborās sanus est. Minor ē duplex ex eo q̄ hoc ptic̄ipiuꝫ laborans p̄t dicere p̄sens tp̄s ꝛ sic ē vera:ꝛ tūc est sensus laborās nūc sanabaī.si aūt dicat p̄teritū sic ē falsa ꝛ sic ē sensus:laborās tunc sanabatur .ꝛ econuerso dicendū est de cōclusione.Laborās cū equinoctiuꝫ est ad laborantem nunc et ad laborantem tunc. Et codeꝫ mō est hic.quicūqꝫ surgebat stat.sedens surgebat.ergo sedēs stat. ꝛ codeꝫ mō rn̄dēduꝫ ē sicut fuit respōsuꝫ ad alū paralogismum Alio mō p̄t fieri econuersio q̄n dictio p̄t teneri materialr̄ vel cōsignificatiue sicut hic.deꝰ ē vbiqꝫ:vbiqꝫ est aduerbium . ergo deus ē aduerbiū. Dicendum q̄ prima ē duplex eo q̄ hec dictio vbiqꝫ p̄t teneri materialr̄ vel consignificatiue:si materialr̄ sic est falsa . si cōsignificatiue sic est vera.sed nō sequitur conclusio. Secūdus modus eq̄uocationis prouenit ex trāsumptione dictionis. Vnde transumptio vt hic sumit̄ est acceptio dictionis significās vnum ex impositione ad significandum aliud per similitudinez. Et sc̄dm istum modū sic formaī paralogismus. Quicqd ridet habꝫ os pratuꝫ ridet.ergo pratū habet os. Prima est duplex eo q̄ hoc verbum ridet p̄t teneri ꝓprie ꝛ ex impositione vel transumptiue. Si proprie sic est vera et nō sequitur ꝯclusio.si transumptiue sic est falsa ꝛ sic sequit̄ cōclusio. Hoc cū verbuꝫ ridere ē equinoctiuꝫ ad ridere ꝛ ad florere.quia ridere significat ex prima impositione risuꝫ ab ore emittere.florere cū significat per quandā transumptionez. Florere cū ꝛ ridere quandam similitudinez habēt quia vtrobiqꝫ denotatur gaudiū : idcirc

dere transumitur ad flores vt vult Aristoteles.ido sumentes aliquā similitudinez trālferuntur. Quicqd currit habꝫ pedes aqua currit . ergo aqua habet pedes. Vtraqꝫ p̄missarū est duplex:q̄ hoc verbū currit vel tenetur ꝓprie vel trāsumptiue currere cū ꝛ labi assimulantur ī velocitate motus:sc̄dm q̄ currit sumitur proprie:sic maior ē vera ꝛ mīor falsa :si trāsumptiue tūc ē econuersio. Tertius modꝰ pucnit ex eo q̄ aliqua dictio plura significat cōposita.sepata vo vnū so'uꝫ. vt hec dictio īmortale vno mō dr̄ quasi non potens mori.alio mō dr̄ quasi potēs nō mori. Et sc̄dm hoc sic formaī palogismꝰ. oē īmortale ē ꝓpetuuꝫ.sꝫ oē potēs nō mori ē īmortale.gꝰ oē potēs nō mori ē ꝓpetuū. Vtraqꝫ p̄missaꝝ ē duplex:cū hoc nomen īmortale sit ęquocū vt dictū est. Jtē .oñe īcorruptibile ē ꝓpetuū:sꝫ oē potēs nō corrūpi ē incorruptibile. gꝰ oē potēs nō corrūpi ē ꝓpetuū Vtraqꝫ p̄missaꝝ ē duplex eo q̄ incorruptibile vno mō idez est q̄ nō potens corrumpi:ꝛ sic incorruptibile est perpetuum: et sic maior est vera ꝛ minor falsa. Alio modo idē est q̄ potens non corrumpi. vt primus homo potuit non corrūpi . et in hoc sensu maior est falsa ꝛ minor vera. Et sic soluendi sunt paralogismi equocatōis per distinctionem paralogismoꝝ sc̄dm equinocationem vt prius patuit. Recta solutio est manifestatio syllogismi falsi ꝛ propter quid est falsus:et hoc contingit dupliciter.scilicet vel distinguendo vel aliquam premissarum interimendo. Secundo modo respondendū est ad omnes peccantes in materia.ꝛ ad omnes orationes in vtroqꝫ peccantes respondendum est vtroqꝫ modo scilicet distinguēdo ꝛ aliquā p̄missaꝝ interimēdo nō sc̄dm idez sed sc̄dm diuersa

¶ Postq̄ auctor determinauit de numero fallaciarum in dictione ꝛ de modis multiplicū valentibus ad cognitionem illius numeri. hic cōsequēter in speciali determinat de qualibet fallaciarum in dictione.ꝛ primo de fallacia equiuocationis que per hoc q̄ peccat sm̄ multiplex actuale p̄cedit omnes alias peccantes sm̄ multiplex potentiale ꝛ fantasticum.ꝛ distinguit ab ipsis:ꝛ per hoc q̄ peccat sm̄ multiplex actuale dictionis distinguitur ab amphibologia q̄ peccat sm̄ multiplex actuale orationis.ideo auctor primo determinat de fallacia equiuocationis primo sic diffinies equiuocationē. Equiuocatio est q̄n dictio actualiter vna plura significat. vt canis significat canē latrabilē.piscē marinū.ꝛ sydus celeste. Et dr̄ actualr̄ vna ad diem accētus in quo dictio potēt aliter vna plura significat.ꝛ est duplex ęquocatio.s. a casu ꝛ a consilio vt dictum est in anteprędicamentis.ꝛ sm̄ talez equiuocationē sumitur fallacia equiuocatiōis

Primo sciēdū ꝙ cā apparēte hui⁹ fallacie ē actualis vnitas dictiōis plura significātis propter quam veritatem crē dimus ꝙ sicut dictio est actualiter vna ꝑm vocē ꝙ habeat vnuz significatū. Et sumitur hec maxima Vni⁹ vocis in actu ē tm̄ vnū significatū. Sed cū causa defectus ē pluralitas significatoꝝ dictionis vni⁹ ꝑm actū. Et ꝑm has causas dupliciter diffinit fallacia equiuocationis Primo sic ex pte cāe apparēte. ꝙ ē idoneitas decipiēdi puenies ex actuali vnitate dictionis plura significātis. Et ex pte cāe defectus diffinitur sic. ꝙ est decepcio prouenies ex pluralitate significatoꝝ dictionis actualiter vni⁹. ꝑma tm̄ diffinitio melior est. quia diffinit fallacia in rōne principij ⁊ loci sophistici. in scōa vero vt causatur mediāte silogismo sophistico.

Secundo sciendū ē ꝙ fallacie equo cationis sūt tres modi vel spēs. Primus modus sumit quādo sez dictio actualiter vna ꝓncipaliter ⁊ ꝑm impositionē plura significat: vt canis significat ex impositōe eius plura significata. ⁊ hoc verbuz discere vno mō idē est ꝙ docere ⁊ dare disciplinā. Alio mō idē est ꝙ doceri ⁊ suscipere disciplinam. et ꝑm hūc modū sic palogisat. Quicūq discūt sūt sapientes. ignorātes discūt. ergo ignorātes sūt sapiētes. Solui sic. vtraq ꝑmissarū est duplex. q. discere pōt capi pro docere vel pro doceri. si in vtraq ꝑmissarū capiat ꝙ docere: sic maior est vera ⁊ minor ē falsa et sequitur ꝛclusio. sed si in vtraq tenea ꝙ pro doceri: tunc maior ē falsa et minor vera. ⁊ iterū bene sequitur cōclusio. sed sicut ipa est falsa ita ⁊ aliqua ꝑmissaꝝ. ⁊ istis duobus modis ē bonus silogism⁹ ⁊ nō cōmittitur fallacia equiuocationis. Si aūt in maiore teneat ꝙ docere ⁊ in minori ꝙ doceri vtraq ꝑmissarū est vera. nec sequitur ꝛclusio. sed cōmutatur fallacia eq̄uocatiōis ꝓpter eq̄uocationē medij ⁊ ideo ibi nō ē bon⁹ silogism⁹. qua nō est vnitas medij ꝑm rē. nec ibi sūt tres termini tm̄. ⁊ horum modi multa exēpla ponūtur in textu.

Tertio sciendū est ꝙ secūd⁹ mod⁹ sumitur qñ dictio actualiē vna vniuocē significat ꝓncipaliter ⁊ aliud trāslūptiue: vt videre ꝓncipaliter significat aptionē ⁊ actū oculi ⁊ trāslūptiue floritionē prati. ⁊ currere principaliter significat motū velocē pedum animalis: ⁊ trāslūptiue significat fluxū aque. ⁊ ꝑm hūc modū sic palogisat. Quicūq currit habet pedes. aqua currit. ergo hz pedes. Solutio vtraq ꝑmissarū est duplex. q. currit potest capi ꝓprie ⁊ trāslūptiue. si capiat in vtraq ꝑmissarū ꝓprie: maior est vera ⁊ minor falsa. ⁊ si in vtraq tenea tur trāslūptiue: sic maior est falsa ⁊ minor vera ⁊ his duob⁹ modis necessario sequitur ꝛclusio et est bon⁹ silogism⁹. Sed si in maiore accipiat ꝙ prie ⁊ in minori trāslūptiue tūc ābe ꝑmisse sunt vere. nec sequit ꝛclusio: sed ꝑmittit fallacia eq̄uocationis ꝓpter equiuocationez medij. Et in istis palogismis qñ est eq̄uocatio in medio q̄ ponit in vtraq ꝑmissarū sic vtraq premissarū est distinguēda. Sz qñ equiuocatio ē in maiori extremitate solū tūc debet distingui maior ꝑmissa ⁊ cōclusio in q̄bus ponit maior extremitas. ⁊ quando est in minore debet distingui minor premissa cū cōclusione.

Quarto sciendū ē ꝙ tertius mod⁹ est. quādo dictio simplex tm̄ vnū significat ⁊ tamen cōpositā plura significat: vt mortale tm̄ vnū significat: sez aptūmatū mortale ⁊ tamē īmortale plura significat ꝙ hoc ꝙ hec ꝑ positis in addita mortali pōt negare actū tm̄: relinquere aptitudinē: ⁊ sic mortale sumit ꝑ uatiue. vel pōt negare actū ⁊ potētiā simul: ⁊ sic immortale tenet negatiue. Et ꝑm hunc modū palogisat sic. Omne īmortale est perpetuū. potēs nō mori est īmortale. ergo potēs nō mori est ꝑpetuū q̄ falsū est. Solui sic. Utraq ꝑmissarū est distinguenda. q. īmortale pōt capi negatiue ⁊ ꝑuatiue. Si in vtraq capiat negatiue: maior est vera ⁊ minor falsa. si in vtraq ꝑuatiue est ecōtra: ⁊ sp ē bonus silogism⁹. Sz si in maiore teneat negatiue ⁊ in minori ꝑuatiue vtraq ꝑmissarū ē vera: ⁊ nō sequit ꝛclusio impedīte fallacia equiuocationis. et similiter de ista dictione incorruptibile fieret paralogismus. Et horū modorū sic habetur sufficientia quia oīs mod⁹ equiuocationis vel est ꝑm equiuocationē dictionis ꝓpositē: ⁊ sic est tert⁹ modus. Vel simplicis. ⁊ hoc est dupliciter. vel talis equiuocatio prouenit ex impositione dictiōis ad plura significata: ⁊ sic ē prim⁹ mod⁹. vel ex trāslūptione: ⁊ sic est secūdus modus.

Sed contra ꝑdicta arguit. ¶ Primo sic Ista dictio bō actualiter vna plura significat. q. significat socratē platonē ⁊ ceteros hoies: cū repleret ipos. ⁊ tm̄ ibi nō ē eq̄uocatio. q̄ ꝺ diffinitōez eq̄uocationis. ¶ Sēdo sic. Unitas dictionis plura significātis ē cā cognitiōis plurū significatoꝝ. ⁊ magis causat cognitionē q̄ dictio vniuoca. q̄ ipa nō ē cā deceptōis vel fallacie. ¶ Tertio sic diuersitas significatoꝝ setz ex pte rei. q̄ si ista diuersitas sit cā defect⁹ fallacie eq̄uocatōis sua causa defectus erit extra dictionē. ergo nō erit fallacia in dictione ¶ Quarto sic arguēdo. oīs canis currit. quedā stella est canis. ergo quedā stella currit. in maiore canis distribuit ꝑ oībus suis suppositis. ergo illa simplr est falsa ⁊ debz negari. q̄ plures palogismi in ꝑmo mō huius fallacie nō debēt solui ꝙ dictionē. vt dictuz est. ¶ Quinto sic. Analogū ꝙ se positum stat ꝙ suo significato famosiori. q̄ dictio significās vnuz ꝓncipalr ⁊ aliō ex ꝓsti sp sumit ꝙ ꝓncipaliori significato. ergo nō pōt teneri eq̄uoce. ⁊ ꝙ ꝓsis palogismi secūdi modi non debent solui per distinctionem: sed negando aliquam ꝑmissarum

Ad argumenta

in oppositum. Ad primuz dicitur ꝙ hec dictio bō nō repūtat vel significat priculares boues ꝑm se sed solū mp̄tū cōuenit in cōi cōceptu bois. iō non significat ipos sub mō plurū sed solū vt cōuenūt in vno. q̄a ꝑmo ⁊ ꝙ se bō significat boiem in cōi ¶ Ad secundū dr ꝙ vnitas dictionis plura significātis respectu cognoscētis plures significatōes eius est cā cognitionis. sed respectu ignorātis diuersas significatōes eius cē causa deceptōis ¶ Ad tertū dr ꝙ oēs fallacie generalr ꝓuenūt i illo cōi. s. ꝙ bnt cām defectus ex pte rei. iō nō dicūtur in dictione: vel extra dictionē ex pte cause defectus. sed tm̄ ex pte cause apparēte que qñ q̄ est in dictione ⁊ qñq in re. iō lz cause defectus eq̄uocatōis sit in re non ꝓpter hoc est fallacia extra dictionē. ¶ Ad quartuz dr ꝙ ibi cāis distribuit pro oībus suppositis vni⁹ suoꝝ significatoꝝ. sed nō ꝑ suppositis oīm suoꝝ significatorū. Cuius rō est. q. termin⁹ equiuocus vnica distributione distribui nō pōt ꝑ suppositis plurū significatoꝝ. q. vnitas distributionis ꝑsupponit vnitatē significationis. iō ꝑm ꝙ iste terminus pōt capi ꝑ diuersis significatis pōt diuersimode distribui ꝑ suppositis illoꝝ. iō talis ꝓpositio est distinguēda ¶ Ad q̄rtum dr ꝙ propositio in qua ponit analogū nō est necessario distinguēda: sed quo ad bene esse. ⁊ ad clarius ē solutionē ⁊ cognitionē palogismi melius est cauz distinguere q̄ concedere vel negare simplr. et dato ꝙ esset vera ꝑ vtraq̄ sensu vel falsa: adhuc tm̄ posset distingui a rīdente. ne ipse videretur ignorare multiplicitatem ⁊ equiuocatōem dictionis vel orationis

Amphibologia ē multiplicitas oīonis ciusdē secūm substātiā ⁊ secūm modū ꝓferendi diuersa significantis. Falla

cia aūt amphibologie est deceptio ꝓuenies ex ideptitate oīonis ciusdē secūm substantiam ⁊ secūm modum ꝓferēdi diuersa significātis. Cā appentie est ideptitas oīonis ciusdē secūm substantiā ⁊ secūm modū proferendi. Causa falsitatis est diuersitas significatoꝝ. Et dr āphibologia ab amphi qđ est dubiū et bole sentētia quasi dubia sententia. amphibologie tres sunt modi. Primus modus pueuit ex eo ꝙ aliqua oratio ꝓncipaliter plura significat vt liber Aristotelis. Hec em̄ oratio est duplex Uno mō idez est ꝙ liber editus ab aristotele. Alio mō idem est ꝙ liber possessus ab aristotele. Et formaī sic palogism⁹. quicqđ ē aristotelis possidet ab aristotele. iste liber ē aristotelis: ergo possidet ab aristotele: vtraq ꝑmissarū ē duplex vt dictū ē. Secūs modus āphibologie prouenit ex trāslumptiōe oratiōis Translumptio aūt oīonis ē qñ oratio proprie significās vnū trāslumutur ad significandū aliud ꝓpter aliquaz silitudinē repertā in ipis: vt litt⁹ aratur translumutur ad operaz perdi. Et formatur sic palogismus.

quicqd aratur aratro scidit. Iuuenis aratur. Ergo quicqd aratur aratro scinditur. Iuuenis aratur qñ indoctus docetur ergo qñ indoctus docetur iuuenis aratro scinditur. Maior ē duplex qz iuuenis arari significat proprie terrā scindi: trāsumptē autē ad operaz pdi. Et ē silitudo in hoc qz qui indoctus arat operā pdit z frustra laborat. Tertius modus amphibologie pcedit ex eo qz aliqua oīo cōpositā plā significat sepata vo vnū solū. vt seculuz scit. Hec oīo ē duplex: significat cū qz aliqs sciat scīm vel qz scīm beat sciam de aliquo. et tō oīo ē duplex ex eo qz hoc vbū scit pōt ordinari cū hoc qz ē scīm a pte añ z sic ē vera z sic nō sequit̄ ꝙclusio. vel a pte post z sic ē falsa: sic sequit̄ ꝙclusio. Silr hic Quicqd scit hoc scit: quia hec dictio hoc potest supponere huic verbo scit vel apponere. Silr hic. quoscunqz vellem me accipere vellem qz acciperent me: sed pugnantes vellem me accipere. ergo vellem qz pugnātes acciperent me. Maior est duplex: quia hec dictio me pōt ordinari cum isto verbo accipere a parte ante z sic est vera et non sequit̄ ꝙclusio. vel a parte post z sic est falsa z sequitur conclusio Similiter ista dictio pugnātes potest supponere vel apponere. Similiter hic. Quicqd videt aliquis hoc videt. columnaz aliquis videt. ergo columna videt. Maior est duplex vt dictum est in aliis. Similiter hic. Quicūqz sunt episcopi sūt sacerdotes. aliqui sunt episcopi. ergo aliqui sūt sacerdotes. vtra qz premissarū est duplex ex eo qz hec dictio episcopi potest esse nominatiui casus vel gentiui. Quod autem deceptio facta ex diuersitate casus faciat amphibologiaz patet. quia casus datus est dictioni ad hoc vt ordinetur cuz alia dictione. Sz ordinatio dictiōis cuz dictione facit amphibologiaz z nō equiuocationem. Hoc enim patet ab aristotele formante paralogismos amphibologie scīz diuersitatez casus z non equiuocationis. Sciendum est qz aristoteles ponit tres modos communes equiuocationis z amphibologie. Primus modus est quando dictio vel oratio plura pricipaliter significat: dictio vt canis: oratio vt liber aristotelis Secundus modus est quando sic solūmodo dicere secundū

translumptionem: translumptio in dictione vt ridere: i oratione vt littus aratur. Tertius modus est quando compositū plura significat: separatuz vero vnum solum. exempluz in equiuocatione vt his dictionibus immortale incorruptibile exempluz in amphibologia vt in ista oratione seculuz scit. In omnibus enim istis compositum plura significat: separatū vero vnum solum. Queritur de distinctione istorum trium modorum communium quoruz primus est quātuz ad equiuocationem quando vnuz nomen principaliter plura significat. Secundus prouenit ex translumptione. Tertius est quando vnū nomen compositū plura significat. simplex vero vnū solum. vt immortale incorruptibile: z hoc totū verum Sed tūc obijcit̄. deceptio pueniens ex consignificatione dictionis nō ꝙtinetur sub aliquo istorū triū modoz in equiuocatione. Verbi gratia: sicut in hoc silogismo. quicūqz sanabatur sanus ē. laborās sanabat̄. ergo laborās sanus est. nō ꝙtinet̄ sub tertio mō: qz laborās nō est dictio cōposita. nec sub scdo. qz hec dictio laborās nō tenet̄ trāsumptiē nec sub prīo qz primus prouenit ex pricipali significatione: scd hec dictio laborās nō significat principaliter tps sed ex ꝙsequenti p accidēs. ergo illa deceptio facta ex cōsignificatione nō est sub aliquo istorū triuz modoz. Solutio. deceptio facta ex consignificatione dictionis cōtinet̄ sub prīo mō equiuocatiōis Ad hoc qd obijcit̄ qz primus modus pueniat ex pricipali significatione dicendū est qz principalis significatio appellatur hic quicqd ex eadē impositiōe iportat̄ p dictionē. sz ex eadē impositiōe significat qlibet dictio significationē z sua accidentia Ille cui qui iposuit hoc nomen lapis ad significandū lapidē sub tali genere sub tali nūcro iposuit: z sic cadē ipositōe iposuit i positor. qz hec dictio laborans importat suum significatum et consignificatum: z sic de aliis. Vel dicendum est qz principalis significatio ponitur i primo modo equiuocatiōis z amphibologie ad remouendū trāsumptionez in eis. qua translumptio significatur p dictōez

non principaliter: vt videre nō principaliter significat florere ſz trāſiptiue ⁊ p quādā ſimilitudinē. ⁊ hec dictio laborans ſignificat pñs tēp⁹ ⁊ pteritū imperfectū Jtē queritē quare deceptio facta ex q̄busdā accidētib⁹ facit eq̄uocationē: ⁊ ex q̄busdā āphibologiam. Solutio. dico q̄ q̄dā ſūt accidētia q̄ conſequūt dictionē nō abſolute: ſz put eſt ordinabilis cū alia dictione: ſicut caſus numer⁹ ordinat p dictiones ad inuicē p talia accidētia. Male cū dicerē. hoies currit: q⁹ ibi nō ē debit⁹ numer⁹ nec debit⁹ caſus. et deceptio ex talib⁹ accidētib⁹ ē deceptio in oratione ⁊ ſicē āphibologia et nō in eq̄uocatione. Sz ſunt alia accidētia abſoluta q̄ conſequūtur dictionē per ſe: vt tēpus et genus. ⁊ per talia accidentia nō ordinātur dictiones ad inuicē: quia ſicut bene dicit homo currit. ita bene dicit homo currebat. Vnde licet tempus varietur manet tamen eadem conſtructio: et ideo nō conſtruuntur mediante tempore et ſic deceptio ex talibus accidētib⁹ fit in dictione: et ita in eq̄uocatione et non in amphibologia.

¶ Poſtq̄ auctor determiauit de fallacia eq̄uocationis q̄ fit p̄m multiplex actuale dictionis. hic p̄ſr determiat de fallacia āphibologie q̄ fit p̄m multiplex actuale oratiōis. p̄mo ſic diffiniens āphibologiā. Amphibologia ē multiplicitas oratiōis vni⁹ ⁊ euiſdē p̄m ſuāz ⁊ materiā ⁊ formā ſiue p̄m lras ⁊ ſyllabas ⁊ modū pferēdi. Eſt enī āphibologia q̄n oro actualiter vna plura ſignificat: vt hec oro. liber Ariſtotelis. manēs actualiter vna plura ſignificat p hoc q⁹ ille gtūs ariſtotelis pōt cōſtrui in habitudine cāe efficientis. vel in habitudine. poſſionis ⁊ cuiuſ cāe finalis. Et oportet q⁹ talis multiplicitas p̄mo poniat ex pte oratiōis ⁊ nō ppter multiplicitatē alicuiꝰ ſuoꝝ terminoꝝ abſolute. ſed q⁹ p̄ueniat rōne cōpoſitionis terminoꝝ. Et ōr amphibologia ab amphi q̄ ē dubiū ⁊ bole q̄ eſt ſententia q̄ſi dubia ſententia vel dubi⁹ ſermo. ſententia enī p̄prie eſt oratiōis ⁊ ſignificatū vel ſignificatio eſt dictionis incōplexe. et p̄m talē amphibologiā ſumit vna fallacia ſpēalis diſtincta ab alijs p b q⁹ hz ſpēales cās apparētiet ōfec⁹

Primo ſciēdū ē q⁹ cā apparēte huius fallacie ē actualis vnitas oratiōnis diuerſa ſignificātis. ppter quā vnitatē credimus q⁹ ſicut talis oratio hz vnitatē vocis ⁊ modi. pferendi q⁹ ita habeat vnicū ſignificatū. Et p hoc ſumit vna maxima in hac fallacia q̄ qua fūdātur oēs paralogiſmi hui⁹ fallacie. Sed ei⁹ cā defect⁹ ē diuerſitas ſignificatoꝝ euiſdē oratiōnis. ⁊ p̄m has cās hec fallacia duob⁹ modis diffinit. Et pte cāe apparētie p̄mo ſic diffinit. Fallacia āphibologie ē idoneitas decipiēdi. puta mens ex actuali vnitate oratiōnis plura ſignificat. Et ex pte cāe defect⁹ diffinit ſic. q⁹ ē deceptio p̄nemēs ex multiplicitate ſenſuū euiſdē oratiōnis.

Secundo ſcīendū q⁹ hui⁹ fallacie ponūtur tres modi cōes ſicut in fallacia eq̄uocationis. Primus mod⁹ ē q̄n oro actualiter vna p̄ncipaliter plura ſignificat: vt iſta oratio p̄tingit tacēte dicere. q⁹ tacente poteſt regi de ly dicere a pte ante in rōne ſuppoſiti. ⁊ ē ſenſus q⁹ tacēs dicit aliq̄d. Vel pōt regi a pte poſt in rōne appoſiti. ⁊ ſic ē ſenſus. p̄tingit dicere aliquē eſſe tacētē. ⁊ ſilr de iſta. p̄tingit cecū videre. p̄m quā ſic paralogiſat. Quēcūq; p̄tingit videre p̄tingit habere viſū. ſed p̄tingit cecū videre. ergo cōtingit cecū habere viſū. Solutio. minor eſt duplex. q⁹ cecū poteſt ſuppone re huic verbo videre. ⁊ eſt ſenſus q⁹ cec⁹ pōt videre: ⁊ ſic minor eſt falſa ⁊ bene ſequit cōcluſio nec cōmittit aliqua fallacia. Vel pōt apponere huic verbo videre. ⁊ eſt ſenſus q⁹ cōtingit videre aliquē cecū. ⁊ ſic non ſequit̄ concluſio. q⁹ cecū in minore ponitur ex pte medij: ⁊ in concluſione ex pte minoris extremitatis. Silr ſolueret iſte paralogiſmus. Quēcūq; p̄tingit dicere cōtingit loqui. tacētē cōtingit dicere. ergo tacētē p̄tingit loqui. Et ſilr iſte. Quoſcūq; vellē me accipere vellē vt ipi acciperēt me. inimicos vellem me accipere. q̄ vellē vt inimici acciperent me.

Tertio ſciēdū ē q⁹ ſecūd⁹ mod⁹ eſt quādo oratio actualiter vna p̄ncipaliter vnū ſignificat tranſiptiue aliud: ſicut hec oratio. lutus aratur. p̄prie ſignificat terrā aratro ſcindere: ⁊ trāſiptiue ſignificat operā pdere. Et ſilr. lauare laterē. De qua ſic paralogiſat. Quicūq; lauat laterē habet aquā. caſtigās mulierē lauat laterē. ergo caſtigās mulierē habet aquā. Soluit ſic. vtraq; p̄miſſarū ē duplex. q⁹ lauare laterē pōt ſumi p̄prie ⁊ trāſiptiue p perdere operā. ſi in vtraq; teneat̄ p̄prie maior ē vera ⁊ minor falſa: ⁊ ſi in vtraq; trāſiptiue ē ecōtra. ſz ſi in maiore teneat̄ p̄prie ⁊ in minore trāſiptiue vtraq; p̄miſſarū eſt vera. ſed nō ſequit̄ cōcluſio ſed cōmittit̄ fallacia āphibologie iſto tertio mō ⁊ nō duob⁹ alijs. Et ſi militer ſoluit̄ iſte paralogiſm⁹. Quicūq; haurit aquā cribro eſt iuxta aquā. ſed clericꝰ ſine libro adduc̄ hauriat aquā cribro. ergo eſt iuxta aquā.

Quarto ſciēdū eſt q⁹ tert⁹ mod⁹ hui⁹ fallacie ſumit̄ quādo oratio p ſe ſūpta in vnum ſignificat. ⁊ compoſita cum alio plura ſignificat: vt iſta oratio. aſinus ſūt. tātū vnū ſignificat. ⁊ q̄n ſibi additur epiſcopi. dicēdo aſinus ſūt epiſcopi: plura ſignificat. q⁹ epiſcopi pōt eſſe nomen caſus pluralis numeri ⁊ cōſtrui in habitudine cāe formalis. vel pōt eſſe genitiui caſus ſingularis numeri ⁊ cōſtrui in habitudine cauſe finalis vel poſſeſſoris. Et ſimiliter de iſta. q̄ aliquis videt hoc videt. p̄m quā paralogiſat ſic. Q̄ aliquis videt hoc videt. colūnā aliq̄s videt. ergo colūna videt. Soluitur ſic maior ē duplex. eo q⁹ hoc pronomē hoc pōt ſupponere huic verbo videt. ⁊ tunc ē ſenſus q⁹ aliquis videt hoc q̄ videt̄ videt. et tūc bā ſumit̄ maior ⁊ ſeq̄t̄ concluſio. ⁊ ſicut ipa ē falſa ita ⁊ maior: ⁊ nō cōmittit̄ fallacia. Vel pōt apponi ſine poni poſt illud verbū videt. ⁊ tūc maior ē vera ⁊ ē ſēſus. q̄ aliq̄s videt ipe videt hoc. et ſic nō ſequit̄ concluſio ſed cōmittit̄ amphibologia. Et ſilr diceret̄ de iſto paralogiſmo. q̄ aliq̄s ſcit hoc ſcit. ſeculū aliq̄s ſcit. ergo ſeculū ſcit. Solutur codē mō ſicut p̄cedēs. Vnde iſtoꝝ modo tū ſic pōt dari ſufficiētia ſicut de mōis eq̄uocationis: quia codē modo ponūtur. Vnde iſtarū fallaciaꝝ ponūt tres modi cōmunes. Primus eſt quādo dictio vel oratio p̄ncipaliter plura ſignificat. Secūd⁹ mod⁹ eſt q̄n dictio vel oratio p̄ncipaliter vnū ſignificat ⁊ aliud tranſiptiue. Tertius mod⁹ eſt q̄n dictio ſimplex vel oratio tm̄ vnū ſignificat ūcta vo cū alio plā ſignificat

Sed contra p̄dicta arguit̄. ¶ Primo ſic. Hec oratio canis currit actualiter plura ſignificat. et tm̄ ibi nō eſt āphibologia ſed eq̄uocatio. ergo p̄tra diffinitionē amphibologie. ¶ Secūdo ſic. amphibologia eſt dubia ſententia. ſed in quoliber paralogiſmo cuiuſlibet fallacie ē dubia ſētētia. q̄ p̄m amphibologiā non ſumit̄ vna fallacia ſpēalis ab alijs diſtincta. ¶ Tertio ſic. Oratio hūs vnicū ſenſū bene habet actualē vnitatē orōnis. ⁊ tm̄ illa actualis vnitas nō pōt cauſare fallaciā amphibologie. ergo actualis vnitas orōnis nō ē cā apparētie huius fallacie. ¶ Quarto ſic. vna oratio tm̄ ſignificat poſitionē ſuoꝝ extremoꝝ ſed cōpoſitio extremoꝝ. ppōnis eſt tm̄ vna. q⁹ duoꝝ eſt tm̄ vna cōpoſitio. q̄ nulla oratio p̄ncipaliter plura ſignificat. q̄ cōtra p̄mū modū huius fallacie. ¶ Quinto ſic. Diuerſoꝝ generū huius fallacie. diuerſe ſūt ſpēs. ſed eq̄uocatio et āphibologia ſūt diuerſa gn̄a. q̄ hūt diuerſas ſpēs ſub ſe: nō habēt aliquos modos p̄munes ſicut dictū eſt.

Ad argumenta in oppoſitum. Ad p̄mū iſtoꝝ dr q⁹ illa oro canis currit plā ſignificat ex cōſequēti rōne vni⁹ termini eq̄uoci. ſz nō ſignificat plura p̄mo ⁊ p rōez multiplicitatis orōnis. q⁹ tm̄ requirit ad āphibologiā. ¶ Ad ſecōz dr q⁹ nō q̄liber dubia ſētētia dr āphibologia: ſz ſolū dubia ſētētia q̄ puenit p̄mo ex multiplicitate oratiōnis. idō ſz i paralogiſmis aliarū fallaciaꝝ ſit dubia ſētētia. nō tm̄ ē āphibologia q⁹ illa interpretatio nō ē conuertibilis. ¶ Ad tertiū dr q⁹ nō q̄liber actualis vnitas orōnis ponit̄ cā apparētie hui⁹ fallacie ſz ſolū actualis vnitas orōnis plura ſignificātis. ad fallaciā enī ſēp oz q⁹ habeat cāz apparētie p̄uictā cū ſua cā defect⁹ que latet ſub tali apparētia. ¶ Ad quartū dr q⁹ ſz duoꝝ et tremoꝝ ſit tm̄ vna poſitio p̄m numerū materiale. p̄ſr tm̄ ee plures i ſpē p̄m q⁹ duo extrema ſub diuerſis hītudinib⁹ p̄ſnt inē ſe ponī. ſō vna oratio pōt p̄ncipalr hre plēs ſēſus. ¶ Ad q̄ntū dr q⁹ eq̄uocatiōis ⁊ āphibologie nō ſūt ſimplr eedē ſpēs ſed ſūt aliquo mō ad inuicē ſilles. eo q⁹ eo dē mō diſtinguūt. vñ iſti mōi cōes alit̄ ſūt i eq̄uocatiōe ⁊ i āphibologia. q⁹ vt fiūt i dictiōe ſit modi eq̄uocationis. et vt fiunt in oratione ſunt modi amphibologie.

Universidad de Deusto Biblioteca

Equit̃ de fallacijs faciẽ-
tibus multiplex potẽtia
le: scz de ꝯpositõe. diuisiõe. ⁊ ac-
cẽtu. Et pri⁹ de cõpositiõe q̃ de
alijs. qꝛ palogismi fiunt effica
tiores scd̃m ꝯpositionẽ ad finẽ
sophisticũ q̃ ẽ apparẽs sapiẽtia
et nõ existẽs. ⁊ ideo pri⁹ dicẽdũ ẽ
de ꝯpositõe q̃ de alijs. Cõposi-
tio ẽ eoꝝ q̃ debẽt diuidi fl'a vnio
Diuisio v̄o ẽ eoꝝ q̃ debẽt ꝯponi
falsa diuisio. Fallacia ꝯpositio
nis ẽ idoneitas decipiẽdi ꝓueni
ens ex idẽptitate orõnis vni⁹ et
eiusdẽ scd̃z materiã et scd̃z situ
magis debitũ ꝑtib⁹ in orõne po
sitis. Cã apparẽtie hui⁹ fallacie
ẽ orõ diuisa habẽs idẽptitatẽ in
materia cũ orõne cõposita. Cã
falsitatis siue defect⁹ ẽ diuersi-
tas sẽsus ꝯpositi a diuiso. No-
tandum ꝙ quando oratio ẽ ve
ra in sensu diuiso et falsa ĩ sen
su composito: tunc est fallacia
compositionis. Dicitur tamẽ
oratio composita quãdo deter-
minatio determinat determi-
nabile illud quod magis apta
nata ẽ determinare. ⁊ sil'r dicit̃
orõ ꝯposita qñ dictiões ordinãt̃
scd̃m situ magis debitũ. Et d'r
orõ diuisa qñ determinãs deter
mĩat illud determĩabile qd̃ nõ
ẽ magis apta nata determina
re. vel quãdo dictiones ordinãt̃
secundũ situ minime debitum
Vnde sumit̃ hec oratio gratia
exẽpli. quicq̃d viuit sẽper est. in
ista orõne sũt duo determĩata
scilicet hoc verbum viuit. ⁊ hoc
verbũ est. et est vna determĩa-
tio scz semp. si ergo hec determi
natio scz semp determinat hoc
verbũ est qd̃ ponit̃ a parte pre
dicati: sic dicit̃ oratio cõposita.
quia tũc determĩatio determi-
nat determĩabile qd̃ magis ap
ta nata est determĩare. quia il
lud verbũ ẽ ponit̃ in situ deter-
minato: scz in p̃dicato. Si aũt
determinat hoc verbũ viuit: sic
dicit̃ diuisa. quia determĩat il-
lud determĩabile qd̃ est minus
apta nata determĩare. qꝛ illud
verbũ viuit nõ ponit̃ in situ de
termĩato ipi⁹ verbi: ⁊ tũc dictio
nes ordinãtur scd̃z situ minus
debitũ. Istius fallacie duo sunt
modi. Prim⁹ modus ꝓuenit ex
eo ꝙ aliqd̃ dictũ põt supponere
pro se toto vel ꝑ ꝑte sui. ⁊ scd̃m
istũ moduz palogisat̃ sic. Quẽ
cũqz possibile ẽ ambulare pos-
sibile est ꝙ ipse ambulet. seden
tem possibile est ambulare. er
go possibile est ꝙ sedẽs ãbule t.

Ad hoc dicendũ ꝙ minor est du
plex. quia si hoc dictũ sedentem
ambulare supponit ꝑ se toto
huic predicato possibile est: id ẽ
sedens sedendo potest ambula
re. tunc hec cõposita est falsa si
cut etiaz est impossibile dicere
ꝙ sedens ambulet. Si aũt istd̃
dictũ supponat pro ꝑte sui: tũc
est diuisa et vera et nõ sequitur
cõclusio. ⁊ est sensus. sedẽtẽ pos
sibile est ambulare. id ẽ sedens
nunc habet potentiã vt postea
ambulet. Et similiter. quem-
cũqz est possibile scribere possi
bile est ꝙ ipse scribat. non scri-
bẽtem scribere est possibile. er-
go possibile est ꝙ non scribens
scribat. Dicendũ est ad istũ pa
ralogismuz sicut ad primum.
Secundus modus prouenit ex
eo ꝙ aliqua determinatio po-
test referri ad diuersa. Et pe-
nes istum modum paralogi-
satur sic. Quicũqz litteras scit
nũc didicit eas. sed iste antiqu⁹
grammaticus scit litteras. er-
go nũc didicit eas. Dicendum
ꝙ maior est duplex. quia hec de
terminatio nũc potest determi
nare hoc verbum didicit: et sic
est composita et falsa et sequi-
tur conclusio. vel potest deter-
minare hoc verbum scit: et sic
est diuisa et vera et non sequi-
tur cõclusio. Similiter hic. qd̃
vnũ solũ potest ferre plura po
test ferre. sed qd̃ non potest plu
ra ferre potest vnuz ferre. ergo
qd̃ nõ põt plura ferre põt plura
ferre. Dicẽdũ ꝙ maior est du-
plex. quia hec dermĩatio soluz
põt determĩare hoc verbũ põt:
sic maior est falsa et composi-
ta. et est sẽsus. ꝙ illud quod nõ
potest ferre vnũ cũ alio potest
ferre plura. vel potest determi
nare hoc verbũ ferre. et est sen-
sus verus. et propositio diuisa
vera sub hoc sensu qd̃ potest iã
ferre vnũ solum et ferre nõ plu
ra potest plura ferre. Simili-
ter. tu scis tantũ tres hoĩes cur
rere. posito casu ꝙ sex currãt et
nescias de tribus. Hec ẽ duplex
quia hec dictio tm̃ potest deter
minare hoc verbũ scis vel cur-
rere. si determĩat hoc verbũ cur
rere: sic est composita et falsa.
si scis: tunc est diuisa et vera. et
paralogisatur sic. tu scis tantũ
tres homĩes currere: posito ca-
su ꝙ sex currant. sed quicq̃d sci
tur est verum. ergo tantũ tres
homines currere est verũ. Ma
ior est duplex vt iã dictũ est.

¶ Postq̃ auctor determinauit de fallatijs peccãtib⁹ fm multiplex actuale. s. de eq̃uocatione amphibologia. hic p̃r determinat de fallatijs peccantib⁹ fm multiplex potentiale in quibus solũ est potẽtialis vnitas ip̃ius multiplicis rõe cui⁹ sunt imperfectiores alijs. & iter illas p̃mo determiat de fallacia cõpositõis. p̃mo notificans q̃d sit cõpositio & diuisio. vñ vt sufficit ad ꝓpositũ cõpositio accipit dupl'r. vno mõ vt est ordinatio ptiũ orationis fm situ magis debitũ partibus in oratione positis. & sic est in q̃libet ore cõpositio vera vel falsa. & dr situs magis debitus q̃ magis occurrit intellectui. & magis conuenit dictionib⁹ fm suos modos significãdi: enũciãdi. vt q̃n determiatio determiat suum determinabile: eo mõ magis est nata ip̃m determiare. vel inter diuersa determiabilia determiat illud q̃d magis hz determiare. Et ecõtra diuisio est ordiatio partiũ oris fm situ min⁹ debitum. Alio mõ capitur cõpositio magis spãliter. vt solũ reputur in ore cõpositio falsa. & diuisio i diuisa falsa. & hoc mõ sic diffinit. Cõpositio est eor̃ que diuidi debẽt falsa vnio. & diuisio est eorum que componi debent falsa separatio

Primo sciendũ est q̃ a cõpositione vlti mo mõ capta denoiat fallacia cõpositionis. & a diuisione sumit fallacia diuisionis. Et ẽ fallacia cõpositõis. ydoneitas decipiẽdi. puenies ex materiali vnitate oris diuise ꝑe cũ cõpositia falsa. & ei⁹ cã appentie ẽ materialis vnitas oris diuise ꝑe cũ cõpositia falsa. rõe cui⁹ credit q̃ sicut ore in sensu diuiso est ꝑa sic i sensu cõpositio cũ tñ sit falsa ꝓpter quã vnitatẽ etiã credit q̃ sicut ore cõpositia falsa bñ infert ꝯclusionẽ q̃ ita diuisa ꝑa iferat ip̃z. Et sic in palogismis hui⁹ fallacie rõe diuise ꝑe appetibi cẽ. p̃abiliras p̃missar̃ & rõne cõposite false apparet ibi cẽ bonitas p̃ie. Sed cã defect⁹ huius fallacie est diuersitas significati ore orationis diuise ꝑe & cõposite false. Ex quib⁹ appet q̃ palogismi i quib⁹ ore diuisa ẽ ꝑa & cõpositia falsa fiunt fm fallaciã cõpositionis. & ecõtra q̃n cõpositia ẽ ꝑa & diuisa falsa sũt fallacia diuisiõis

Secundo sciendũ est q̃ hui⁹ fallacie cõpositiõis sunt duo modi p̃mus mod⁹ est q̃n vna determiatio diuersimode refert & determinat idẽ determiabile fm quẽ sic palogisat. oẽ rudibile. vel risibile ẽ asin⁹. sortes ẽ rudibil' vl' risibil'. g̃ sortes est asinus. Solutio. maior est dupleꝛ: q̃ illa cõiunctio vl' põt determiare rudibile vel risibile tanq̃ ptes subiecti vn⁹ ꝓpositionis & sic contingit inter terminos. & maior est cõposita & falsa & bene sequitur ꝯclusio. & est sensus maioris. oẽ illud quod est rudibile vl' risibile est asin⁹. vel põt disiunge re ipa tanq̃ duo subiecta duaꝝ ꝓpositionum & sic disiũgit inter ꝓpositões & sic maior ẽ diuisa vera q̃ ẽ vna disiũctia cui⁹ altera ps ẽ vera. sz tũc nõ sequitur ꝯclusio. sz cõmittit fallacia compositõis. & posset etiã distingui maior. & sil'r hic. Quecũq; bñt quattuor vnitates sunt quattuor duo & duo nõ bñt q̃ttuor vnitates. g̃ duo: duo nõ sunt quattuor. Solutio. maior est duplex. q̃ illa cõiunctio & põt iungere inter terminos. & sic minor est cõposita & falsa & sequit cõclusio. vel inter ꝓpositões & sic minor est diuisa & vera cũ sit copulatiua cui⁹ ãbe ptes sunt vere & sic nõ sequit cõclusio. & sil'r hic. omne possibile potest est verũ. sedentez currere est possibile. ergo sedentẽ currere est verũ. & sic ista. sedẽs currit ẽ vera. Solutio. maior est duplex. q̃ ille modus possibile põt determinare hoc dictũ sedẽtẽ currere acceptũ sub cõpositõe suaꝝ partiũ & sic ẽ cõpositia & falsa & sequtur cõclusio. vel acceptuꝫ sub diuisione earũdẽ partiũ & sic est diuisa & vera. & nõ sequit cõclusio sed cõmutatur fallacia

Tertio sciendũ est q̃ in aliqua ꝓpositione modali dictũ sumit sub cõpositione q̃n subiectum dicti fm suum materiale & formale simul componitur cum predicato dicti. & sumitur sub diuisione quando subiectum fm suum materiale tantum componitur cum predicato dicti & fm suuꝫ formale ab ipso diuiditur. vt dicendo. sedentem currere est possibile. currere potest compoi cum sedente pro suo materiali & formali simul. scilicet pro subiecto sessionis quod est suum materiale & pro forma sessionis siue sedentis quod est suum formale. & tunc est modalis composita. & debet dictũ cõtinuẽ proferri nõ pausando inter ptes dicti. sz si currere cõponat cũ sedente ꝓ suo materiali tñ & nõ pro formali tunc est diuisa & debet proferri prolatiõe discõtinua faciẽdo pausaz inter sedentẽ & currere. & q̃n dictũ stat sub cõpositione subiicitur ꝓ se toto eo q̃ subiicitur fm quãlibz cõpositionem que põt importari p ip̃m. & quãdo stat sub diuisione tunc solũz subiicit pro parte sui & nõ pro se toto. vñ in istis de possibili modales q̃ fiunt ex terminis cõtrarijs vel oppositis in sensu cõposito sunt false & in diuiso sunt vere. vt albũ esse nigrũ est possibile. videntẽ esse cecũ est possibile. ens & non ens est possibile. et econtra est de illis de impossibili

Quarto sciendum ẽ q̃ scds mod⁹ huius fallacie sumit q̃n vna determiatio refertur ad diuersa determinabilia vel vnũ determinabile ad diuersas determinatiões: fm quem sic paralogisat. Quecũd viuit sẽp est. sortes viuit. g̃ sortes sp est. Solutio. maior est duplex. q̃ illa determinatio sp põt determinare hoc verbum est. & sic ẽ cõposita & falsa & sequit ꝯclusio. & dicitur tũc cõposita: q̃ in oratione aduerbũ habet determinare ꝓncipali⁹ verbũ. & q̃ illud verbũ est: ẽ ꝓncipalius verbũ in tali oõne. tõo ad uerbũ ponit in situ magis debito q̃n referr̃ ad ip̃m. vel põt determinare hoc verbũ viuit: & sic maior ẽ diuisa & vera & non sequit ꝯclusio. Et similiter hic. oẽ q̃d ẽ necessario est. sortes ẽ. ergo sortes necessario ẽ. Solutio. maior est duplex eo q̃ necessario põt determiare hoc verbũ est secũdo loco positũ: & sic ẽ cõposita & falsa et sequit ꝯclusio. Vel põt determiare hoc verbũ ẽ ꝓmo positũ: & sic ẽ diuisa ꝑa nec sequit ꝯclusio.

Sed contra ꝓdicta arguit. ¶ Primo sic. Dic ẽ cõpositio. hõ est aial. & tñ nõ falsẽ ẽ vnio dicẽdor̃. g̃ male diffinit cõpositio. ¶ Scõo sic. Materialis vnitas orationis cõpositẽ & diuisẽ est vnitas cũ sit vnitas vocis. ergo si sit cã apparẽtie hui⁹ fallacie sequit q̃ hec fallacia sumit cãm apparẽtie ex pte rei. & sic nõ erit fallacia in dictõe ¶ Tertio sic. Quãdo mod⁹ determinat dictuꝫ ꝓ se toto vel pro pte sui ibi vna determiatio refertur ad diuersa determinabilia. q̃ totũ dictũ & pars ei⁹ differunt. g̃ fm⁹ mod⁹ nõ differt a se cũdo. ¶ Quarto sic. Um⁹ determiatiõis ẽ tñ vnũ determinabile: sicut vnu⁹ determiabilis est tñ vna determiatio. ergo eadem determiatio nunq̃ determinat diuersa determinabilia: & sic male ponit secũd⁹ mod⁹. ¶ Quinto sic. Aliqui paralogismi fiũt in fallacia cõpositionis & p hoc q̃ ꝯiũctio ꝓiũgit inter terminos vel inter ꝓpositiones. & tñ ille mod⁹ hic nõ ponit. ergo insufficiẽter ponũtur modi huius fallacie.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmũ istoꝝ dr q̃ si capiat cõpositio ꝓ vnione affirmatiua ꝓdicati cũ subiecto sic ibi ẽ cõpositio. hõ ẽ aial sed si capiat cõpositio ꝓ ordinatione ptiũ orationis in situ magis debito in oõne composita falsa sicut hic capit ꝓpositio: sic in illa ꝓpositione nõ ẽ ꝓpositio. neq̃ hic ẽ diuisio vt hic capit hõ nõ ẽ asin⁹. ¶ Ad scõm dr q̃ ly illa materialis vnitas sit realis: tñ nõ ꝑsiderat hic in ratione rei sed in rõne signi habẽtis plura significata. ido ista cã apparẽtie nõ sumit a pte rei. ¶ Ad tertiũ dicit q̃ mod⁹ determinãs dictũ ꝓ se toto vel pro parte sui semꝑ refertur ad idem determinabile licet diuersimode. quia semꝑ determinat ip̃m dictũ. sed aliq̃n determinat ip̃m ratione totius & q̃nq̃ ratione ptis. ¶ Ad quartũ dicit q̃ licet vna determiatio in vna acceptione intellectus nõ possit referri ad diuersa determinabilia quia nõ possunt ab vno intellectu plura simul intelligi. tamẽ fm plures acceptiones intellectus que fiũt plurib⁹ hoibus vel ab vno hoie successiue eadẽ determiatio põt referri ad diuersa determiabilia ¶ Ad q̃rtũ dr q̃ ly ille mod⁹ nõ enumerat explicite in textu. tñ intelligit ip̃licite in ꝓmo mõ. & paralogismi facti fiunt fm ꝓmũ modũ huius fallacie vt patet.

De fallacia diuisionis

Fallacia diuisionis.

Quid sit diuisio dictũ est pri⁹. Fallacia diuisionis est idoneitas decipiẽdi puenies ex eo q̃ oratio aliqua cõposita est vera: & diuisa falsa vna & eadez manẽs scdm materiã differẽs scdm formã diuersa significat que credit esse vera in sensu cõposito. Causa apparẽtie huius fallacie ẽ oõ ꝓposita habẽs idẽptitatẽ in materia cũ oõne diuisa. Vel cã apparẽtie est idoneitas oõnis eiusdẽ scdm substantiã & scdm situm minus debitum. Causa defectus est diuersitas sensus diuisi a sensu ꝓposito. Istius fallacie duo sũt modi. Primus mod⁹ prouenit ex eo q̃ aliqua ꝯiũctio potest copulare inter terminos vel inter propositiones. & secũdũ istũ modũ paralogizat sic. Quecũ q̃ sunt duo & tria sũt duo & tria

quinq; sunt duo ⁊ tria. ergo q̄ quinq; sunt duo et quinq; sunt tria Ad hoc dicendū ē q̄ minor ē duplex. quia hec cōnūctio et potest cōiūgere ⁊ copulare inter terminos vel inter propositiones si inter terminos: sic ē vera cōposita. et est sensus. duo et tria simul iūcta facūt quinq;. si inter ppositiones: sic est falsa ⁊ diuisa. ⁊ est sensus. q̄ duo sunt quinq; per se. et q̄ tria sunt q̄nq; per se: quod est falsum. Similiter est hic. Quecunq; sunt duo ⁊ tria sūt paria ⁊ imparia quinq; sunt duo ⁊ tria. ergo q̄nq; sunt paria ⁊ imparia. Dicē dū est q̄ minor est duplex quia ibi potest ee copulatio inter terminos: ⁊ sic ē vera ⁊ cōposita. et est sēsus. q̄nq; sūt duo ⁊ tria in simul cōiūcta. vel ibi est copulatio inter ppōnes: ⁊ sic ē falsa ⁊ diuisa. ⁊ ē sēsus. q̄nq; sūt duo et q̄nq; sūt tria qđ est falsū. Silr hic. oē aīal ē rōnale vel irrōnale. ⁊ nō oē aīal ē rōnale. g̃ oīne aīal ē irrōnale. Dicēdū q̄ maior ē duplex ex eo q̄ ista q̄nctio vel potest cōiūgere inter terminos: ⁊ sic ē vera ⁊ cōposita. vl inter ppōes: ⁊ sic ē falsa ⁊ diuisa. Silr hic. oē aīal vel ē lapis vl ē grū. vel hic. ois substātia ē corporea vl incorporea. vel hic. ois linea ē recta vl curua. vñ ois iste sūt vere q̄n q̄nctio cōiūgit inter terminos ⁊ sūt opposite. ⁊ sūt false q̄n q̄nctio cōiūgit inter orationes ⁊ ppōnes ⁊ diuise. q̄ q̄nctio p se ⁊ primo ē q̄nctiua partiū orōnis: ⁊ ex q̄sequēti ipa' coniūgit orationē cū orōne. Secūdus mod⁹ huⁱ⁹ fallacie diuisionis pcedit ex eo q̄ aliqua determinatio pōt referri ad diuersa vt hic. quo vidisti hūc pcussum hic pcussus est. sed oculo vidisti hūc pcussū. g̃ oculo pcussus est Dicendū q̄ minor ē duplex. q̄ iste ablatiⁿ⁹ oculo potest determinare hoc pticipiū pcussus: et sic ē diuisa ⁊ falsa. et ē sēsus. tu vidisti hūc pcussū oculo: ⁊ sic sequitur cōclusio. vel potest determinare hoc vbū vidisti: ⁊ sic ē cōposita ⁊ vera. ⁊ tūc ē sēsus. tu vidisti cū oculo hūc pcussū: sed tūc non sequitur conclusio.

¶ Postq̄ determiatū ē de fallacia ppositiōis. hic q̄ir determinādū ē de fallacia diuisionis. Cuⁱ⁹ ordinis rō ē. q⁹ fallacie ad iūcē ordināt⁹ ꝫ ordinē suaꝝ cāꝝ apparētie: sic q̄ babētes p fectiorē cām apparētie p̄ponūtur alijs. ꝫ i fallacia ppositiōis minor ē cā apparētie q̄ in fallacia diuisionis. q⁹ maior ē apparētia q̄ si oīo diuisa sit vera q̄ ppolita etiā sit vera q̄ ecōtra si cōposita sit vera q̄ diuisa sit vera. eo q̄ in diuisa ptes ordinātur in situ min⁹ debito: et in cōposita in situ magis debito. ⁊ maior ē apparentia si oratio in qua ptes minus debite ordinantur sit vera q̄ alia in qua ordinātur magis debite sit vera q̄ ecōtra. ido in fallacia ppositiōis maior est cā apparētie q̄ in fallacia diuisionis ratione cuius ei bene preponitur.

Primo sciēdū est q̄ fallacia diuisionis est idoneitas decipiēdi. pueniens ex materiali vnitate orōnis cōposite vere cū diuisa falsa. Et q⁹ cā est illa materialis vnitas orōnis cōposite vere ⁊ diuise false. propter quā vnitatē credum⁹ q̄ sicut illa oratio est vera in sensu cōposito q̄ etiā sit vera in sensu diuiso cū in illo sensu sit falsa. ⁊ etiā. ppter illā vnitatē credum⁹ q̄ sicut diuisa falsa bene infert cōclusionē: q̄ etiā cōposita vera bene inferat cōclusionē. Et sic ex pte cōposite vere sumit⁹ apparēs. pbabilitas pmissarū. ⁊ rōne diuise false apparet. pbabilitas cōsequētie. Sed causa deficiens huⁱ⁹ fallacie est diuersitas significatoꝝ orationis compositē ⁊ diuise.

Secūdo sciendū est q̄ oratio ppolita et diuisa dupl'r inter se differūt. Primo. q⁹ in orōne cōposita ptes ordināt⁹ ꝫm situ magis debitū. id est ꝫm situ in quo de virtute sermonis citⁱ⁹ accipiūtur. sed in orōne diuisa ptes ordinātur ꝫm situ minⁱ⁹ debitū. Secūda differētia sumit⁹ ex pte modi. ꝫ ferēdi. nam oratio ppolita habet. pferri. platione continua ⁊ oratio diuisa habet. pferri. platiōe discōtinua discōtinuādo dictiones que ab inuicē diuidūtur. ⁊ hec ſcda differētia est signū prime: vt dicendo. ois. ppositio vera est: si vera ponatur in subiecto: sic illa oīo ē diuisa ⁊ vera. ⁊ debet proferri. platōe discōtinua facīēdo pausā inē subiectū ⁊ verbū. ꝫ si teneat⁹ ex pte ꝑdicati ē cōposita ⁊ falsa: ⁊ debet. ꝫ ferri prolatione continua.

Tertio sciendum est q̄ bu⁹ fallacie duo sūt modi. Primⁱ⁹ mod⁹ est quando cadē determinatio diuersimode determinat idē determinabile. ꝫm quē modū sic palogisat. Omne qđ impossibile est esse albū impossibile est recipere albedinē. sed nigrū esse albū est impossibile. ergo nigrū recipere albedinē est ipossibile. qđ est falsū. Solutio. minor est duplex. quia illud dictū albū esse nigrū potest diuersimode determinari p illū modū impossibile. vno modo inq̄tum stat sub compositione ⁊ subijcitur ꝫm se totū. ⁊ sic minor est cōposita ⁊ vera ⁊ non sequitur cōclusio. sed commutat⁹ ista fallacia Alio modo potest determinari vt accipit⁹ sub divisione suarū partiū. ⁊ subijcitur pro pte sui scilicet pro cōpositione sui predicati cuius materia sui subiecti: ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa. ⁊ bene sequitur conclusio. Et similiter distinguerentur isti paralogismi. sed ērē currere ē impossibile. ergo ne albū esse colorat⁹ ē necessarū. ⁊ sic de alijs modolalibus que in sensu diuiso sunt false et in sensu cōposito sūt vere. Aliter sic paralogizatur. Quecūq; est tantūdē ⁊ amplius est equale alteri. sed magnus est tātūdē ⁊ ampli⁹. ergo magnus est equale. Solutio. minor est duplex. quia illa cōnūctio et potest cōiūgere inter terminos ⁊ determinari illa que cōiūgit tanq̄ partes vnius predicati: ⁊ sic minor est composita et vera ⁊ nō sequitur cōclusio. vel potest cōiūgere inter propositiones ⁊ cōiūgere ea que per eā copulātur tanq̄ diuersa p̄dicata plurū propositionū ⁊ sic minor est diuisa ⁊ falsa. quia est vna copulatiua cuius vna pars est falsa ⁊ hoc modo sequitur cōclusio. ⁊ ecōtra dicendū est de minore. Similiter soluntur iste paralogism⁹. Quecūq; sūt duo ⁊ tria sūt paria ⁊ imparia. sed q̄nq; sūt paria ⁊ imparia. Et silr est hic. omne aīal vel est sanū vel egrū. sed non omne aīal est sanū. ergo omne aīal est egrum. Solutio. hec cōnūctio vel potest cōiūgere inter terminos: ⁊ sic maior ē cōposita ⁊ vera. vel inter ppositiones: ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa.

Quarto sciendū est q̄ secūd⁹ mod⁹ est quādo aliqua determiatio potest determinare plura determinabilia. vel id ē determinabile potest determinari a diuersis determinationib⁹: ꝫm quē modū sic palogisat. Nullⁱ⁹ hodie nat⁹ fuit beri. hō decē annoꝝ ē hodie natus. ergo nō fuit beri. Solutio. minor ē duplex. q⁹ hoc aduerbiū hodie potest determinare natus: ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa ⁊ bene sequitur cōclusio. vel potest determinare hoc verbū est: ⁊ sic est cōposita ⁊ vera: ⁊ nō sequit⁹ cōclusio. Et cū tūc cōposita. quia aduerbium de sua natura magis hꝫ determinare verbū q̄ principiū. ideo cā hodie refertur ad verbū ordinat⁹ in situ magis debito. Silr hic. Quorumcūq; virorꝝ achilles reliquit centū in bello illi erāt cētū ⁊ āpli⁹. ꝫ q̄dragīta virorꝝ cētū reliquit achilles i bello ergo q̄dragīta erāt cētū ampli⁹. Solutio. minor ē duplex. q⁹ ille genitiⁿ⁹ virorꝝ potest determinari p illud adiectiuū centū sic q⁹ ambo sint gti casus ⁊ regāt de ly q̄dragīta. ⁊ sic minor est ppolita ⁊ vera ⁊ nō sequit⁹ cōclusio. vel pōt determinari p illud adiectiuū quadragīta sic q⁹ hō regātur de ly cētū. ⁊ sic est diuisa q⁹ dictio recta p̄cedit dictionē regētē: ⁊ sic ē falsa ⁊ sequit⁹ cōclusio. ⁊ sic possēt solui alij paralogismi huiusmodi

Sed contra predicta arguitur. ¶ Primo sic. Iu ista

fallacia sumit causa apparētie rōne orationis cōposite ⁊ vere ⁊ nō rōne diuise. ergo ista fallacia debet dici fallacia cōpositōis ⁊ non fallacia diuisionis. cū apparētia ⁊ ꝓbabilitas suoꝝ palogismoꝝ ꝓueniat ex oratiōe cōposita vera ¶ Scđo sic. materialis vnitas orationis composite ⁊ diuise est cā appentie in fallacia cōpositionis ⁊ diuersitas significatoꝝ eꝝ est cā defectus. ergo si illa materialis vnitas sit cā apparētie huꝰ fallacie habebit eandē cām appentie cū fallacia cōpositōis. qđ ē inconuenies. ¶ Tertio sic. modus ꝓferēdi orationis se tenet in ꝑte lationē litteraꝝ syllabaꝝ ⁊ dictionū. sz in oīone cōposita ⁊ diuisa eodē mō ꝓferunt littere syllabe ⁊ dictiones. ergo iste orationes nō differūt ꝟz modū ꝓferēdi ¶ Quarto sic. cōiunctio est cōmunitua ptiū orationis vt habet in sua diffinitiōe ⁊ nō oīonū. ergo ꝯiunctio nō habet cōiungere inter ꝓpositiones. ergo ꝓtra ea q̄ dicūtur in primo mō huꝰ fallacie ¶ Quīto sic. in isto palogismo ap̄bibologie. q̄cūq; cōtigit dicere ꝓtigit loqui. sz tacēte ꝓtigit dicere. q̄ tacēte cōtingit loqui vna determinatio pōt diuersimode determiare idē determinabile. ⁊ tñ ibi nō est ꝑmꝰ modꝰ huius fallacie. q̄ male superꝰ assignat ꝑmus modus.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmum dicit q̄ licet ex parte orationis cōposite vere in ista fallacia sumat apparentia ꝓbabilitatis ꝑmissarum. tñ ex pte orationis diuise false sumitur apparentia ꝓpietatis cōsequētie q̄ est ꝑncipalioꝝ in palogismis. iō fallacia ꝑncipalius denoiat ab oratione diuisa falsa q̄ cōposita ¶ Ad scōm dr q̄ sz hec fallacia ⁊ fallacia cōpositiōis habeant eandē cām apparentie cōem. s. materialem vnitatē diuise ⁊ composite. tñ hñt diuersas causas appentie spāles. ⁊ p̄ q̄ oratio cōposita et diuisa variātur penes verū ⁊ falsū. vt ꝑz ex ꝑdictis ¶ Ad tertiū dr q̄ sz in oratione cōposita ⁊ diuisa dictiones ꝑm se eodē modo ꝓferant. nō tñ eodē modo quo ad vnionē earum inter se. qua q̄libz diuiduntur ab inuicem ⁊ q̄libz cōponuntur ¶ Ad quartuz dr q̄ coniūctio primo ⁊ per se est cōiunctiua partiū orationis. sed bene ex ꝓsequēti cōiūgit orationes: ⁊ q̄ solū cōiungit ex ꝓsiti tñ inter orationes. iō q̄ sic accipit ordinatur in significato minꝰ debitoꝝ facit orationē diuisam ¶ Ad quintū dr q̄ sz in illo palogismo cadē determiatio diuersimode determinet idē determinabile. tamen hoc non fit cum variatione partium orationis ꝑm situz magis dispositū. q̄ illa oratio de ꝟtute sermonis pōt accipi equalr ꝓut ille accūs ꝓcedit verbū ⁊ sequitur. iō ibi nō est variatio sensus cōpositi ⁊ diuisi. que tamen ꝓsupponitur in omnibus modis huius fallacie.

Equit fallacia accentus. Accētꝰ ē certa lex ⁊ regula ad elenandū vl deprimēdū syllabā vnuscuiusq; dictōis. Et iste accentꝰ diuidit in accentū graue. acutuz ⁊ circūflexū. Grauis est qui deprimit in fine. Acutus accētus est q̄ in fine elenat vel acuitur. Circūflexus ē qui acuitur ⁊ deprimit sil. vel circūflexꝰ est qui ꝓcedit ab ymo ⁊ ꝓcedit in altū ⁊ finalr tēdit in ymū: vt iherusalē. Fallacia accentꝰ ē ydonea tas decipiendi procedēs ex multiplicitate dictionis eiusdē scdz substātiā diuerse scōm moduz ꝓferendi diuersa significantis. Causa appentie huiꝰ fallacie ē vnitas dictōis scōm materiaz vel scōm substantiā solū. Causa defectus ē diuersitas significatoꝝ. Istius fallacie duo sunt modi. Primꝰ modus prouenit ex eo q̄ aliqua dictio potest ꝓferri diuersis accentibus vt hic omnis populus est arbor. gēs est populus. ergo gens ē arbor. Dicendum ē q̄ maior est duplex. quia prima syllaba huius dictionis populus pōt proferri longa: ⁊ sic ē vera ⁊ non sequit cōclusio. vel pōt eē brevis et sic ē falsa ⁊ sic sequitur cōclusio. silr hic. ois ara ē in templo: stabulū porcorum ē ara. ergo stabulū porcorum ē in templo. Dicendū hic sicut prius. Similiter hic. quicqđ hamatur hamo capitur. mulier amat. ergo mulier hamo capit. dicendū q̄ maior ē duplex: nō q̄ hec dictio hamatur pōt referri cū aspiratione vel sine aspiratione. si ꝓmo modo sic ē vera ⁊ non sequitur cōclusio. si scōdo mō sic ē falsa ⁊ sequitur cōclusio. Vel sic. quoscunq; viros iustuz ē pendere dignuz ē penam pati: sed iustos viros iustum ē pēdere. ergo iustos viros dignuz ē penaz pati vñ vtraq; ꝑmissarū est duplex eo q̄ hec dictio pendere pōt proferri media longa vel media breui. Secundus modus ꝓuenit ex eo q̄ aliqua vox pōt esse dictio vel oratio vt hic. Tu es qui es. sed quies ē requies. ergo tu es requies. Dicendū q̄ maior est duplex eo q̄ quies potest esse dictio vl oratio. si sit dictio tunc est falsa ⁊ sequitur conclusio. si sit oō sic ē va ⁊ nō sequitur cōclusio. Silr hic. Quicquid fecit deus inuite fecit deus coacte sz deꝰ fecit vnū in vite. g. deꝰ fecit vinū coacte. Dicēdū q̄ maior ē duplex eo q̄ inuite pōt eē oratio vel dictio. si dictio sic ē vera ⁊ nō sequitur cōclo. vl pōt eē oō ⁊ sic ē falsa ⁊ sequit cōclo. Similiter hic. quicunq; habet dilectionem supernaz habet dilectionē dei. vsurarius habz dilectionem supernaz. ergo vsurarius habet dilectionē dei. Dicendus q̄ hec dictio supernaz potest capi dupliciter. vno modo vt est dictio ⁊ sic minor est falsa ⁊ sequitur conclusio. alio modo potest esse oratio ⁊ sic ē vera ⁊ nō sequitur conclusio. Similiter hic. metuo longeuas p̄reunte noctes lidia dormis. vñ hec dictio metuo pōt eē dictio vel oō

¶ Postq̄ auctor determinauit de fallacijs cōpositionis ⁊ diuisionis. hic consequēter determinat de fallacia accentus. Cuius ordinis ratio est. quia fallacie debēt ordinari ꝑm suas causas apparentie. sed maior est causa apparentie in fallacia cōpositionis ⁊ diuisionis q̄ in fallacia accentus. ideo ille fallacie cōueniēter ꝓponuntur ist. ⁊ q̄ in ipsis sit maior causa apparentie patet. quia in fallacijs in dictione sumit causa apparentie ab vnitate vocis multiplicis sed in fallacijs compositionis ⁊ diuisionis vbi manent simplices dictiones actualiter eedem licet varientur orationes est maior vnitas vocis multiplicis q̄ in fallacia accentus vbi variantur actualiter dictiones ⁊ orationes. ideo posterius ponitur fallacia accentus

Primo sciendū est q̄ accētꝰ est certa lex vel regula ad elenandū vel deprimēdū q̄libet syllabā alicuiꝰ dictionis. ꝑ hoc q̄ dr certa regula explicatur causa formalis

Universidad de Deusto
Biblioteca

eius, ⁊ per hoc ꝙ ponitur ad eleuandu vel deprimendū explicat sua causa finalis. ⁊ per hoc ꝙ dicitur syllabā vnuscuiusq; dictionis: explicatur sua causa materialis in quatquia accent⁹ primo conuenit syllabis ⁊ per syllabas dictionibus ⁊ per dictiones orationibus. ⁊ dicitur accentus quasi ad aliud cantus quia talis mensura eleuationis vel depressionis est quidam cantus ordinatus ad exprimendū concept⁹ mētis ⁊ diuidit per graue acutum ⁊ circumflexū. Eius diuisionis ratio est. quia omnis accent⁹ est simplex vl mixtus. si simplex hoc est dupliciter vel fit cū depressione vocis ⁊ sic est grauis. vel cum eleuatione ⁊ sic est acutus. si est mixtus ex eleuatione et depressione sic est circumflexus. ⁊ horū diffinitiones satis patent in textu. Unde hic non consideratur accentus inquātuz est passio vocis significatiue absolute sicut in grāmatica. sed consideratur inq̄tum diuersitas accentus eiusdez dictionis est cū pluralitate significatorū ratione cuius potest fieri vna fallacia

Secundo sciendū est ꝙ fallacia accētus est ydoneitas decipiendi prouenies ex materiali vnitate dictionis diuerse fm modum proferendi ⁊ fm significata. ⁊ eius causa apparēte est materialis vnitas dictionis plura significātis. ratione cuius creditur ꝙ sicut illa vox est materialiter vna: ita ꝙ habeat vnum accentū ⁊ vnū significatuz. ⁊ per hoc sumit vna maxima in hac fallacia in q̄ fundātur omnes paralogismi huius fallacie. Sed causa defectus eius est diuersitas significatorū illius dictionis diuerse in modo ꝓferendi. Et per hoc patet ꝙ accentus non est causa apparēte nec causa defectus huius fallacie: sed cōcomitatur causam defectus. quia fm plures accentus dictio habet plura significata. ⁊ hec diuersitas accentus est signum diuerse significationis. ⁊ Iꝫ sint quīq; accidentia dictōis. scilicet litteraruz. numerus. spiritꝰ. tempus. ⁊ accentꝰ tamen ab alijs non sumitur vna fallacia sicut fm accentū. vnde per numerum litterarū non causatur vna fallacia. quia variato tali numero non manet idemptitas vocis. sed fm spiritum vel aspirationē dictionis que designatur per ly ⁊ per tempus: fm ꝙ aliqua syllaba habz duo tempora si sit longa vel vnum si sit brevis potest causari ista fallacia: sed hoc est solum in q̄tum variatio spiritus vel tēporis causat variatōem accentus ⁊ modi proferendi: ideo ista fallacia melius denominat⁹ ab accentu q̄ ab alijs. ⁊ in oībus paralogismis huiꝰ fallacie fit variatio accentus non aūt spiritus vel temporis

Tertio sciendū est ꝙ huius fallacie duo sunt modi. Primus modꝰ est qñ dictio potentialiter vna potest regi diuersis accidentibus fm quem sic paralogisatur. Quicū q; vult pendere vult suspēdi. sed torto: pendēs hominē vult pēdere. ergo torto: vult suspendi Solutio. vtraq; p̄missaz est duplex. q; pendere vno modo pōt capi neutraliter vt venit de pēdeo pendes. ⁊ sic habet medtā longaz. alio mō actiue vt venit a pēdo pendis ⁊ sic habet medtam breuē. si in vtraq; premissarū sumatur neutraliter: maior est vera ⁊ minor falsa. ⁊ si i vtraq; teneatur actiue est econtra: ⁊ in vtrisq; duobꝰ modis sequitur cōclusio. sed si in maiore sumatur neutraliter ⁊ in minore actiue vtraq; p̄missarū est vera ⁊ nō sequitur cōclusio sed cōmutatur fallacia accentus. Et similiter diceretur de isto paralogismo. omis populus est arbor: gēs est populus. ergo gens est arbor. distinguendo ambas premissas

Quarto sciendū est ꝙ secūdus modus fit qñ aliqua vox pōt esse dictio vel oratio: fm quē modum sic paralogisat Quicq̄d prestat alteri dat aliquid alteri. vnꝰ lapis p̄stat alteri. ergo vnus lapis dat aliq̄d alteri. Solutio. vtraq; premissarū est duplex. quia p̄stat pōt esse dictio vel oratio. si in vtraq; premissarū sumatur vt dictio: maior est vera ⁊ minor falsa. ⁊ si in vtraq; premissaz sumat⁹ vt oratio est econtra. ⁊ in istis duobꝰ modis sequit⁹ cōclusio. sed si in maiore teneat⁹ vt dictio ⁊ in minore vt oratio ambe premisse sunt vere ⁊ nō sequitur cōclusio. Similiter pōt distingui de illa oratione. metuo longeuas pereūte noctes lidia dormis. q; metuo pōt esse vnū verbuz tm̄ ⁊ sit idem est ꝙ timeo. alio mō p̄it esse duo, pnoia. sez me ⁊ tuo. tertio mō pōt esse vnū nomē cum vna interiectiōe. s. metu ⁊ o. quarto mō p̄it esse tres dictiones. s. duo, pnoia cū vna interiectione. s. me tu ⁊ o. ⁊ fm hoc sic paralogisat. Quicūq; dicit metuo lōgeuas pereūte noctes lidia dormis. dicit se timere. sed dicēs me tuo longeuas pereunte noctes lidia dormis. nō dicit se timere. q̄ nō dicens se timere dicit se timere. Solutur distingendo p̄missas fm distinctuz p̄positum.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Accētus est depressio vel eleuatio syllabe alicuꝰ dictionis: cuz accentus acutus sit eleuatio et grauis depssio syllabe. ergo nō est regula ad eleuandu vel deprimendū syllabā ❡ Secūdo sic. Omne graue vt acutū est corpus. nullus accentꝰ est corpus. ergo nullus accentus est grauis vel acutꝰ ❡ Tertio sic. Nulla fallacia sumit ab illo qđ impedit deceptionē. sed accentus ipedit deceptionez. q; fm distinctos ⁊ diuersos accentus alicuꝰ dicti omis cognoscūtur diuersa significata eius. ergo fm accentū non sumit aliqua fallacia ❡ Quarto sic. In isto paralogismo. omis populꝰ est arbor: gens est populus. ergo gens est arbor. cōmutatur fallacia equiuocationis. q; populus significat equiuoce arborē ⁊ colectionē gentis. ergo nō est in fmo mō huius fallacie. ❡ Quinto sic In isto argumēto. quicq̄d habet supernaz dilectionē habet amorē dei. vsurarius habet supernā dilectionē: ergo hz amorē dei. sed pna nō est vna dictio materialr q; aliter scribit qñ est vna dictio ⁊ qñ est plures dictōes. q̄ male ponitur exēplū illud in scōo mō huius fallacie.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū dicitur ꝙ accentus fm suum materiale bene ē eleuatio vel depressio alicuius syllabe: sed tamen fm suum formale bene est lex vel regula vl mēsura talis eleuationis vel depressionis ❡ Ad secundū dicitur ꝙ si capiatur graue ⁊ acutum ꝓ prie: sic oē graue vel acutum est corpus: sz si capiatur trāsumptiue vt hic sumit: maior ē falsa. Dicitur cū accētus grauis fm similitudinem: q; sicut corpus graue mouet deorsū: ita ⁊ accētus grauis. ⁊ sicut corpꝰ leue rēdit sursuz: ita et accentꝰ acutus fm similitudinē. ⁊ sicut corpus dr acutū q; facilr pūgit ⁊ penetrat sensuz tactꝰ. sic accentus dr acutus q; faciliter penetrat auditū p eleuationē syllabe ❡ Ad tertiū dr ꝙ lz respectu cognoscētis diuersitatē accentus ⁊ significatoz dictionis diuersus accentus ipediat deceptionē: tñ respectu cognoscētis pluralitatez significatoruz dictionis cosequentem plures accentus bene potest causare deceptionem ❡ Ad quartum dicit ꝙ si capiatur generalr equiuocatio ꝓ quacūq; pluralitate significatoz eiusdem dictionis ibi est eq̄uocatio: lz si capiat⁹ ꝓprie ꝓ pluralitate significatoz ū est cū actuali vnitate vocis sicut capit⁹ in fallacia equiuocationis sic ibi nō est eq̄uocatio ❡ Ad quintuz dr ꝙ licz ly supernū varietur in numero litteraz fm scripturā. tñ est variatio minima in ꝓnunciatione litteraz ⁊ syllabarū. ideo dicitur manere eadez vox materialiter.

equitur de fallacia figure dictiōis. Fallacia figure dictionis vltimo ponē inter

fallacias in dictōe. q; facit multiplex fantasticū. Figura cīn ē q̄ termiō vel terminus claudit termiō vt circul⁹. terminus vt triāgul⁹ quadrāgulus. Et silitudinaric. Fallacia figure dictionis est silitudo dictōis cū dictione penes finalē terminationē in pte nō idez significāte. ⁊ facit multiplex fantasticuz. Est aūt multiplex fantasticū qñ alt qua dictio significat vnum et videtur significare aliō ꝓpter similitudinē quā habet in parte cū alia dictione: vt videre significat passionē ⁊ videt significare actionez ꝓpter hoc ꝙ est simile huic vbo agere. Causa appentie hui⁹ fallacie ē silitudo dictōis in pte cū alia dictōne nō idē significāte. Cā defect⁹ huius fallacie est diuersitas coz q̄ vt dent esse silia. Ista aūt similitudo fit trib⁹ modis. s. voce: significatōe: ⁊ suppositione. ⁊ scōz hoc tres sunt modi hui⁹ fallacie Primus modus ꝓuenit ex silitermination dictionis cuz alia dictione: vt qualiscunq; est musa talis est poeta. sed musa est femini generis. ergo poeta est femini generis. Dicendu est ꝙ non sequitur ꝙ si ali

qua sint eiusdē terminationis
q sint ppterea eiusdē generis.
Similiter hic.ois aqua est hu-
mida.fluuius est aqua. ergo flu
uius est humida. Dicedū q non
oportet q si fluuius sit aqua q er
go quicqd dicat de aqua q hoc
etiā dicatur de fluuio sub eadē
terminatione. Vel sic.omis hō
est albus.mulier est homo. er-
go mulier ē albus. Vnde in oib⁹
predictis paralogismis masculi
nū interptatur femininum.
Aut si formet sic paralogism⁹
Musa t poeta similiter termi
nātur in a.sed musa est femi-
nini generis.ergo et poeta. tūc
nō est ibi fallacia figure dictio
nis sed fallacia cōsequētis a cō
muniter accidētibus vt postea
patebit. Secūdus mod⁹ proue-
nit ex mutatione vni⁹ predica-
menti in aliud. vel quādo vna
spēs vnius predicamēti muta
tur in aliā speciē: vt hic. Quic-
quid heri emisti hodie comedi
sti. carnes crudas heri emisti.
ergo carnes crudas hodie come
disti. Dicendū q non sequitur
quia quicqd dicit rem de predi-
camēto substantie.crudū dicit
rem de predicamento qualita
tis:et sic procedit de vno pre-
dicamento in aliud. Et simili
ter hic. Quicqd heri vidisti ho-
die vides.sed vidisti heri album
ergo albū hodie vides. Dicedus
q non sequitur.quia album si
gnificat per modū qualitatis.
quicqd vero dicit rem de predi-
camento substātie. Similiter
hic.do tibi solū denarū.sed solū
denarū non habeo.ergo do tibi
quod nō habeo. Dicendū q hec
dictio solū dicit relationē. quia
vt habet in scdo elenchorū solus
dicit quasi non cū alio:t hec dic-
tio quod dicit substantiā:et sic
procedit a relatione ad substā-
tiam. Similiter est hic. Aliqs
dat cito equū.sed nō habet cito
equū.ergo aliqs dat cito qd nō
habet. Dicendū q nō sequitur
quia cito dat modum act⁹ siue
qualitatē:t qd dicit substātiā: t
sic procedit a qualitate ad substā
tiā. Similiter hic.si proceditur
ab vna specie vni⁹ predicamēti
ad aliā: vt q̄toscūq digitos he-
ri habuisti hodie habes.decē di-
gitos heri habuisti.ergo decem
digitos hodie habes: posito q
vnum amiseris. Dicendum
q non sequitur.quia hec dictio
quātoscunq dicit quātitatē con
tinuam:et hec dictio decem di-

cit quātitatē discretā. Tertius
modus puenit ex diuersa sup-
positione termini: vt hō est spe
cies.ergo aliqs hō ē spēs Et hec
hō est dignissima creaturaz
ergo aliqs homo ē dignissima
creaturaz.hic ē processus a sim
plici suppositiōe ad personalem.
Similiter hic.ois homo ē aīal
ergo ois homo ē hoc aīal Simi-
liter hic.aīal ē sortes:aīal ē pla-
to:t sic de aliis.ergo aīal est ois
homo:hic fit processus a pluri-
bus determiatis ad vnā deter-
minatā. Et iste mod⁹ solet ap
pellari vniuocus:q ille termi
nus aīal vniuoce t equaliter
sic se habet ad omia suppositā
Vñ in qualibet pmissarū sup
ponit p vno:in cōclusione vero
pro pluribⁿ:t sic variatur eius
suppositio. Et intelligēdus est
q in pdictis quale qd interpta-
tur hoc aliquid id ē cōe vel vni-
uersale interptatur singulare.
sic cū aīal ē hoc aliqd si tunc ar
guatur.aīal ē sortes.aīal est ho
mo:platoe.t sic de aliis.g⁹ aīal
est ois homo.ē bonū argumen
tū:sicut hic.sortes currit : plato
currit t sic de aliis.ergo ois ho
mo currit. Similiter hic.nō se
quitur qū fit pcessus ab īmobi
li suppositōe ad mobilē. vt ois
homo ē aīal.ergo ois hō est hoc
aīal t sic de aliis. Hos tres mo
dos ponit aristoteles dicens q
figura dictionis fit qū interpre
tatur non idē vel diuersum vt
masculinum femininum vel
neutrum vel ecōuerso. t rursus
quid interpretat quale vl quā-
tum iterum quādo cōe interpre
tatur singulare vel hoc aliqd.

¶ Postq̄ auctor determiauit de fallachis pec-
cātibus fm multiplex actuale t potentiale. hic
pōit determiat de vltia fallacia in dictiōe q̄ pec
cat fm multiplex fantasticū. s. de fallacia figure
dictōis. p cui⁹ intellectu describit in textu figu
ra. ppie dicta. Figura est q̄ termino vel termi
nis claudit. termio sicut circulus q̄ vnica linea
circulari claudit. t terminis sicut trāgulus et
quadrāgulus. vñ talis figura ppie dicta ē ter
minatio sube vel q̄titatis in suba. t trāsumpti
ue p similitudine ad talem figuram termiatio di
ctionis dr figura dictionis: siue termiatio sit ex
pte vocis siue significationis vel modi signifi
candi. t iō figura dictionis ē similis termiatio
duaz dictionū. t fm talē silitudinē termiatio
nū sumit multiplex fantasticū qd est dictio tūm
vnū significans q̄ ppter silitudinē cū alia dic-
tione videt aliud significare vt prius dictum est.

Primo sciendū est q fm tale multiplex
sumit fallacia figure dictōis q̄
est ydoneitas decipiēdi puenies ex sili termia-
tione dictōis cū alia dictione nō idē significan
tis siue puenies ex sili figura duaz dictionū in
ter se dissimiliū. t eius cā appentie est silis figu
ra vel terminatio vni⁹ dictionis cū alia dict ōe
nō idez significante: ppter quaz similitudinem
credimus q̄ sicut ille dictōes puenūt in simili
termiatione vel figura q̄ etiā cōuenūt in signi
ficato vl in aliquo mō significādi in quo discō
uenūt. t inde pōt causari deceptio penes hanc
fallaciā. sed cā defectus est diuersitas dictionum
cōuenientium in simili figura. Et q̄ ista falla
cia sumitur ex simili terminatione dictionum
inter se. t illa terminatio fit tripliciter. scilicz in
voce. in modo significandi. t in significatōe da

arum dictionum. Ideo ꝑm hoc sumuntur tres modi huius fallacie.

Secundo sciendū est ꝙ ꝑmus modꝰ huiꝰ fallacie est qñ ꝓpter similē terminationē vocis credit cōuenientia dictionū in significato vel in mō significādi. exemplū ꝑmi. secare ⁊ vigere sīlr terminant. Iꝛ secare significat actionē. ḡ vigere significat actionez ibi ꝓpter silem terminationē vocis illaꝝ dictionū ꝓt credi ꝙuenientia eaꝝ in significato: scilz ꝙ vtraqꝫ significat actionē. Exēplū scōr: vt q̄lis est musa talis ē poeta. Iꝛ musa est femininū gñis. ergo ⁊ poeta. ibi ꝓpter simile terminationē vocis credit cōuenientia illaꝝ dictionū i mō significādi q̄ est genꝰ. Et soluūtur isti paralogismi negando ꝓsiam. qꝛ ꝓpter simile terminationē vocis aliquaꝝ dictionū nō sequit cōuenientia earum in significato vel in modo significandi

Tertio sciendū est ꝙ secūdus modꝰ huius fallacie est qñ ꝓpter similitudinē duaꝝ dictionū in aliquo mō significandi credit cōuenientia eaꝝ in significato vel in alio mō significādi. Et ꝑm hunc modū qñqꝫ mutatur res vnius p̄dicamēti in rē alterius: vl̄ vna spēs in aliā q̄tū ad subsumptionē. Exemplū primi. vt quicūd beri vidisti bodie vides. albū beri vidisti. ḡ albū bodie vides. ibi ꝓpt sīlitudinē illiꝰ qđ distribuit ꝑ quicūd ⁊ albū qđ significat ꝑ modū concreti ⁊ per hoc ꝙ aliquo mō significat ꝑ modū substantie credit ꝙ sub illo distributo substantie quicūd bene sumat albuꝫ qđ significat qualitatē: ⁊ ita subā mutat in q̄litatez q̄tū ad subsumptionē. Similiter hic. q̄ cūd beri emisti bodie comedisti. carnes crudas beri emisti. ḡ carnes crudas bodie comedisti. Exēplum scōr. qñcūqꝫ comedisti finisti bō. sed decies comedisti. ergo decies finisti bō. qñcūqꝫ et decies cōuenit in hoc ꝙ vtrūqꝫ signifi. cat ꝑ modū q̄titatis. sed qñcūqꝫ distribuit ꝑ re se habere ꝑ modū q̄titatꝫ ꝓtinuc. ⁊ decies significat ꝑ modū q̄titatis discrete. ⁊ ideo sub distributiuo q̄titatis cōtinue sumit discretū. ⁊ sic vna q̄titas mutat in aliaꝝ q̄tum ad subsumptionem Similiter hic. quēcunqꝫ diligis est amicꝰ tuus matrē diligis. ergo mater est amicꝰ tuus. ibi ꝓpter cōuenientiā in mō significādi subē credit ꝙ mater ⁊ illud distributiuū quēcunqꝫ habeāt cōuenientiā in genere: qđ tñ est falsum. Et soluūtur oēs isti paralogismi negando ꝓsiam. qꝛ ꝓpter simlitudinē aliquaꝝ dictionū in mō significandi nō sequit cōuenientia earum in significato vel in alio modo significandi

Quarto sciendū est ꝙ tertius modꝰ sumitur qñ ꝓpter simulitudinez duaꝝ dictionū in significatiōe credit cōuenientia eaꝝ in mō significādi. Exēplū. vt omē aial est albū. plato est aial. ergo plato est albū. ibi ꝓpter cōuenientiā platonis ⁊ aialis in significato infert cōuenientia eoꝝ in genere. Similiter hic. oīs petra est alba. lapis est petra. ergo lapis est alba. Sīlr hic. oēs boies currūt. sortes est bō. ergo sortes currit. ibi ꝓpter simile significationē sortis ⁊ bois infert similitudo eoꝝ in mō significādi q̄ est minus. Sīlr hic. aial est sortes. aial est plato ⁊ sic de aliis. ergo aial est oīs bō. ibi ꝓpter cōuenientiā aialis cum sorte ⁊ platone in añte credit ꝙ habeat simile suppositionē in añte ⁊ ꝓñte. ⁊ tñ arguit a pluribus suppositionib⁹ determiatis ad vnā determiatā respectu hui⁹ termini aial. Et soluunt paralogismi negādo ꝓsiam. qꝛ ꝓpter simile significationem duaꝝ dictionū nō sequit cōuenientia in quibꝫ mō significādi. Et cū ꝺ: in textu ꝙ iste modus ponit ex diuersa suppositiōe ꝑ diuersas suppositiōem: intelligit diuersitas in aliis modis significādi. vñ in hoc mō appentia sumitur a sīlī significatione dictionum. ⁊ causa defectus sumitur ex dissimili modo significandi

Sed contra predicta arguit. Prīo sic. Nullus terminus claudit termiō vel terminus. Iꝛ figura est terminus q̄titatis. ergo figura non claudit terminō vel terminus. ¶ Scōo sic. In circulo nullus ē termin⁹ in actu Iꝛ sint infiniti termini in potētia qꝛ in linea circulari sunt infinita puncta. ergo male ꝺ: ꝙ circulus claudit vno terminoꝝm ¶ Tertio sic. sicut est terminatio dictionis ita ē terminatio oratōis. Iꝛ nulla est fallacia figure orationis. ergo nulla debet poni fallacia figure dictionis ¶ Quarto sic. Res vn⁹ predicamēti nun. ꝑ mutat in rez alteri⁹ predicamēti. sicut subā nun. ꝑ mutat in accidēs nec ecōtra. ergo male ꝺ: in scōo mō ꝙ res vn⁹ p̄dicamēti mutatur in rē alteri⁹ predicamēti ¶ Quinto sic. deceptio que ꝓuenit ex ꝑte significatoꝝ alicui⁹ dictionis ꝓuenit ex ꝑte rei. ergo est fallacia extra dictionē ⁊ nō fit ibi deceptio in ista fallacia. ergo male ponit tertius modus huius fallacie.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū ꝺ: ꝙ figura materialr capta ꝑ q̄titate figurata non est termin⁹ respectu qualitatis terminātis ipāz Iꝛ sit termin⁹ respectu materie. Iꝛ figura capta formalr ꝑ qualitate q̄ est terminatio q̄titatis bene est termin⁹. Iꝛ hic primo mō accipit figura.

¶ Ad scōm ꝺ: ꝙ Iꝛ linea circularis nō claudat aliquo termiō qꝛ in se ē termiata. tñ circulus q̄ est supficies rotunda inclusa in linea circulari bñ claudit vno termiō. s. linea circulari q̄ est circūferētia ei. ¶ Ad tertiuz ꝺ: ꝙ oīo nō bz ꝓt mo ⁊ ꝑ se figurā vel terminationē Iꝛ solū ex ꝓñti ꝑ suas dictōes. ideo non ponit fallacia figure orationis alia a fallacia figure dictōis ¶ Ad ārtum ꝺ: ꝙ res vn⁹ predicamēti nō pōt ꝑm suā essentiā mutari in rē alteri⁹ predicamēti. Iꝛ bñ ꝑm subsumptionē qñ. s. sub signo distributiuo debet sumi res vn⁹ predicamēti ⁊ sumit res alterius p̄dicamēti ¶ Ad q̄ntū ꝺ: ꝙ si ꝓsiderent significata dictionū ꝑm se ⁊ rōnez rei sic ab ipīs sumūtur fallacie extra dictionē. sed si ꝓsiderentur mō tū ꝑ significata ꝓuenit sīlitudo dictionū bene ꝓnt causare fallaciā i dictōe. ⁊ hoc mō fit in ista fallacia. nō enī est inconueniens ꝙ ꝑm diuersas causas appentie sint in eodem paralogismo diuerse fallacie. vñ oēs paralogismi hui⁹ fallacie aliquo modo peccant penes fallaciam accidentis. licet nō rōne cause apparentie hui⁹ fallacie. Et hec de fallacijs in dictione

equit ꝺ fallacijs extra dictionem: q̄ sunt septē. s. accidēs. scōz qđ ad simplr. ignorātia elēch. petitio pncipii. q̄ñs. nō causa vt cā. scōm plures interrogatiōes vt vnaz. Differūt iste fallacie a fallacijs in dictione. qua fallacie in dictione habēt causam apparētie ex parte vocis: sed fallacie extra dictionem habent causam apparentie et defectus ex ꝑte rei ⁊ non ex parte vocis. ⁊ propter hoc dicūtur extra dictionem.

¶ Postq̄ auctor determiauit de fallacijs in dictione. b ꝓpōit determiat de fallacijs extra dictionē. Circa quas ordis nō ē. qꝛ fallacie iter se ordinant ꝑm ꝙ ꝑ̄ maiorē vel miorē cām appentie. sed fallacie in dictōne bñt maiorē cām appentie q̄ fallacie extra dictōem ⁊ magꝭ ꝓpe ⁊ facilꝭ ꝓnt fieri deceptionē rūdētis. qꝛ magis ꝓpe ⁊ facilus ꝓnt causari deceptōes rūdētis ꝓpter multiplicitatē dictiōis vel oratiōnis si ignoret ipam q̄ ꝓpter diuersas bitudines rez. nō fallacie in dictione causant deceptōez ꝑm voces. fallacie vō extra dictionē causant deceptionez ex parte rerum. sed in disputatione voces ꝓcedūt res que mediantibus vocibus in disputatione accipiūtur.

Primo sciendū est ꝙ fallacia in dictiōe ⁊ fallacia extra dictionē inter se ꝓuenīt ⁊ differūt. vñ cōueniūt in hoc qꝛ oēs habēt cām defect⁹ ex pte rei. Iꝛ differūt triplr. Primo qꝛ fallacie in dictōe sumūt cām appentie ex pte vocis significatiue. s. dictiōis vel orationis multiplicis. fallacie vō extra dictōem sumunt cām appentie ex pte rei significate ꝑ vocē. vnō ꝑm diuersas bitudines rez q̄ a rūdēte ignorantur pōt sumi cā appentie ⁊ etiā cā defect⁹ fallacie extra dictionē. Scōo differūt i mō decipiēdi. qꝛ fallacie i dictōe magꝭ decipiūt hoīem cuz alijs disputādo q̄ ꝑ seipm ꝓsiderādo qꝛ homo ꝑ se ꝓsiderās ignorat multiplicitatē dictionis vl̄ orationis qñ capit eā equiuoce. fallacie vero extra dictionē magis decipiūt hoīem ꝑ seipm cōsiderādo qñ hō ignorat bitudines rez ⁊ ꝑ seipz silogisando decipit seipm. Tertio differūt q̄tū ad solutōes sinoꝝ paralogismoꝝ. qꝛ oēs paralogismi fallaciaꝝ in dictōe dñt solui ꝑ distinctionem alicui⁹ ꝓmissaꝝ. exceptis tñ fallacia figure dictionis in q̄ soluūt ꝑ interēptionē ꝙñc. Iꝛ i oībus fallacijs extra dictionē oēs soluūt ꝑ interēptionē vel ꝙñc vel ꝓmissaꝝ. vñ in oīb⁹ istis soluunt negando ꝓsiam: nisi in fallacia petitionis principij vbi soluuntur negando antecedens

Secundo sciendum est ꝙ solutio paralogismi est manifestatio silogismi falsi. Et dunditur per solutionem rei tam ⁊ per solutionem apparentem. Apparēs solutio est manifestatio silogismi falsi nō ostendendo propter quid est falsus. vt si negetur cōsequentia silogismi dicendo in generali ꝙ ibi ē fallacia accidentis non ostendendo in speciali causam propter quam ibi cōmittitur fallacia. Iꝛ solutio recta est manifestatio silogismi falsi oñendo ꝓpter qđ est falsus. vt q̄ oñdit i speciali in aliquo paralogismo ꝓpter quid est aliqua fallacia. Et qꝛ silogismus pōt dici falsus dupliꝭ Iꝛ ꝑm premissas q̄ñ aliqua premissarum est falsa ꝑm illationem quādo est silogismus peccās in forma. ideo dupliciter potest fieri solutio q̄ est manifestatio silogismi falsi scilicet ostendendo falsitatem premissarum aut defectum consequentie.

Tertio sciēdū ē ꝙ primꝰ ꝯ auctor in speciali determinet de fallaciis extra dictionē. ꝑmo enumerat ipas in gñali dicēs ꝙ sūt septē: scz accidēs. ꝑm quid ad simplr. ignorātia elenci. petitio ꝓncipij. cōsequēs. nō causa pro cāz ꝑm plures interrogationes vt vnam Quarꝫ sic habetur sufficiēter. quia ois fallacia extra dictionē peccat cōtra elēcū. vel ergo peccat in pbatione: z sic ē petitio ꝓncipij. Vel i elatione z hoc dupl'r. vel in ea est apparēter consequētia silogismi vel entymematis. Si primū hoc ē dupl'r. vel ē ibi apparēta cōsequētie silogismi ostēsiue: z sic est accidēs. vel silogisim ad impossibile: z sic ē fallacia nō cāe vt cāe. Si vero sit apparēter cōsequētia z habitudo localis hoc ē quadrupl'r. vel ibi ē apparēter locꝰ a pte in mō ad sūm totū: z sic ē fallacia ꝑm ꝗd ad ꝑm pliciter. vel habitudo ptiū integralū simul sūptarū ad sūm totū: z sic est ignorātia elenci. vel ibi ē habitudo cōuertibilium: z sic est fallacia cōsequētis vbi credit cōuertibilitas antecedētis z ꝑtis eo ꝙ vnū sequitur ad aliud. vel ibi est habitudo totius integralis ad sūa ptē apparēter tm: z sic ē fallacia ꝑm plēs interrogatōes vt vnā

Quarto sciēdū ē ꝙ aliter et pte rerū z entis diuisionū pōt sumi numerus fallaciaꝝ extra dictionē eo ꝙ sumūt cāz apparentie ex pte rei ꝑm diuersas habitudines ptiū entis. ideo ꝑm plures diuisiones entis plēt distingui ab inuicē. Unde ꝓma diuisio est quaēns diuidit in substantiā z accidēs: ꝑm quā accipitur ibi fallacia accidēris. Alia ē diuisio entis penes pfectū z impfectū: z ꝑm cōuenientiā mēbroꝝ et sumit fallacia ꝑm ꝗd ad simplicit. Tertia diuisio ē ꝙ oppositū z nō oppositū: ꝑm quā sumit ignorātia elenci. Quarta diuisio ē ꝙ ide z diuersū: ꝑm quā sumit fallacia petitionis ꝓncipij. Quinta ē penes prius z posterius: ꝑm quā sumit fallacia ꝓnātis. Sexta est penes cām et effectū siue nō cām: ꝑm quā sumit nō causa vt cā. Septima diuisio entis est ꝙ vnū z multa ꝑm quā sumit fallacia ꝑm plures interrogationes vt vnā. Et quia inter istas fallacias maior est idoneitas decipiēdi z cā apparentie in fallacia accidētis ꝙ in alijs: ideo de ipa prius ē determinandū. Ex quib⁹ patet ordo z differentia fallaciarū extra dictionē a fallaciis in dictione z etiā patet numer⁹ z ordo earū inter se.

Sed contra ꝓdicta arguitur. Primo sic. Fallacie extra dictionē causātur a reb⁹. z fallacie in dictione causātur a dictionibus. sed res ꝓcedūt dictiones cū sint cāe earū. ergo fallacie extra dictionē debent ꝓcedere fallacias in dictione. ¶ Secōdo sic. Fallacia solū causat deceptionē in disputatiōe litigiosa. sed nullꝰ ꝙ se cōsiderādo facit sibi ipsi disputationē litigiosā. ergo male dicta ē ꝙ fallacie extra dictionē decipiūt hoiem ꝙ seipm cōsiderādo. ¶ Tertio sic. Dēs paralogismi peccantes in forma debēt solui ꝑ distinctiones: vt dicit in scō elenco⁹. ꝫ paralogismi extra dictionē cū sint peccātes in forma debēt solui ꝑ distinctionē et non per negationē sicut prius dictum est. ¶ Quarto sic. Fallacia ꝓnātis est pars fallacie accidētis. qꝫ vbicūqꝫ est cōsequēs ibi ē accidēs z ꝑs nō distinguit ꝓra suū totū. ergo ille due fallacie nō distinguūtur inter se nec sūt septē fallacie extra dictionem. ¶ Quinto sic. Illa fallacia est ꝓma inter fallacias extra dictionē q̄ magis peccat ꝓtra elenchū. sed ignorātia elenci magis peccat cōtra elenchū oīb⁹ aliis. ꝫ ipa est ꝓma inter omnes fallacias extra dictionē et nō fallacia accidentis.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmū dr ꝙ licet res ordine nature ꝓcedāt dictiones z ꝑm sensū tm ꝓcedūt ꝑm ꝙ cadūt in disputatione litigiosa sed magis sequūtur. ido nō oportet fallacias extra dictionē ꝓcedere alias ¶ Ad secz dr ꝙ licet hō nō faciat sciēter sibi ipsi disputationē sophisticā z seipz decipere arguēdo z respōdēdo sibi ipsi. ideo ad tale inconueniens cauendū optimū est cognoscere fallacias extra dictionē ne hō ꝑ suā argumētationē conducat seipm in errores. ¶ Ad tertiū dr ꝙ licet paralogismi fallaciarū extra dictionē possint solui per distinctionē diuersaꝝ habitudinū eiusdē rei. nō tamē ꝑ distinctionē alicuius ꝓpositionis multiplicis de qua intelligit ꝙ nō habēt solui ꝑ distinctionē. z de distinctione generaliter capta ꝓ distinctione rerū z vocū multiplicium intelligit dictū aristotelis in secundo elenchorum ¶ Ad quartū dr ꝙ licet ꝓnātis sit ps accidētalis z materialis accidētis. eo ꝙ in oīb⁹ silogismis fallacie ꝓnātis repit ē fallacia accidētis ꝑm aliam cāz apparētie z nō ecōtra. qz in aliqb⁹ ē accidēs vbi tm nō ē ꝓnātis. tm fallacia ꝓnātis nō est ps formalis accidētis ſz ē ab ipa formaliter distincta ¶ Ad q̄ntū dr ꝙ negat maior. quia iste fallacie nō ordinātur inter se ꝑm ꝙ magis peccāt vel deficiūt ꝑ elēcū: z ꝑm suas cās defect⁹. ſz ordinant ꝑm suas cās apparētie vt dictum est.

Inter has primo dicendū est de fallacia accidētis. Unde accidēs

ꝓut hic sumitur idē est ꝙ extraneū in pte idē z in pte diuersū: vt hic. homo est spēs. sortes ē homo. ergo sortes ē spēs. homo cū est in pte idē cū specie: scz qñ arguitur ꝓ re vniuersali. z in parte est diuersū a specie: scilicet quando sumitur ꝓ suppositis. Notandū ꝙ in fallacia accidētis sunt ista tria: scil ipse accidēs. res subiecta. z attributū. Exemplū: vt hō est species. sortes est homo. ergo sortes ē species. hoc medium homo ē res subiecta. z minor extremitas ē accidens. maior extremitas ē attributū. Causa apparentie est cōuenientia aliquorū duorū in aliquo tertio secundū partē: sine est partialis idēptitas aliquorū duorū. Causa defectus ē diuersitas eorundē. Huius fallacie tres sunt modi. Primus modꝰ prouenit ex eo ꝙ aliquid vere ꝑdicatur de aliquo subiecto: z ꝓpter hoc creditur dici de accidēte eiꝰ a quo est diuersū. vel quādo aliqd primo attribuitur rei subiecte in ꝓmissis: z postea attribuit eiꝰ accidēti in cōclusione vt hic. hō est spēs. sortes est hō. ergo sortes ē spēs. Dicendum ꝙ nō valet. quia ille terminus species qui est attributus assignatur inesse sorti qui est accidens eo ꝙ dicit de homine qđ ē res subiecta. Similiter hic. animal est genꝰ. homo est aīal. ergo homo est genus. Similiter hic. omne es ē naturale. statua est es. ergo statua ē naturalis. Nō seqtur. quia naturale vere ꝑdicatur de ere. et ꝓpter hoc attribuit in cōclusione statue qđ non est verū. Similiter hic. cognosco cōuscū. cōuscus est veniēs. ergo cognosco venientem Dicendū ꝙ nō oportet ꝙ si cognoscas cōuscū scōz se ꝙ ꝓpter hoc cognoscas sub illo accidēte qđ ē veniēs. Secūdꝰ modꝰ prouenit ex ptic'lari idēptitate aliquorū duorū in aliquo tertio. vl' qñ aliqđ cōe ꝑdicat de aliqbus duobus cū qbus est in pte idē z in pte diuersū: z ꝓpter hoc illa duo creditur esse eadem inter se: vt hic. sortes est homo. plato ē hō. ergo sortes est plato. Sil'r hic. homo est animal. equus ē aīal ergo equus est homo. Dicendū ꝙ non oportet ꝙ si aliqua duo conueniant in aliquo tertio ꝙ ꝓpter hoc cōueniant inter se. Tertius modus prouenit quādo ex aliquibus duobꝰ diuisim

sumptis male infertur aliqđ conuenctum secundū accidens vt iste est albus et ē monach⁹. ergo est albus monachus. Similiter hic. iste canis est pater et est tuus.ergo est pater tuus Nō sequitur. quia licet illa cōueniāt i aliqb⁹ scōz ptē: tamē scōz partem alia differunt. Et sciēdum q̄ nō licet inferre ex diuisis conūctum vt habetur scō periarmenias.quando predicā tur diuersa accidentia sibi inuicem per accidēs conuenientia. sicut album esse monachum. Similiter quādo duo predicā tur quorū secundū intelligitur in primo vt vniuersale in suo speciali: vt iste est homo et ē animal. ergo homo ē animal. quia animal intelligitur in homine sicut albū in homine albo.sed in oībus aliis licet ex diuisis inferre conūctum. Unde notādū est q̄ quādo aliqua duo accidentia predicātur de aliquo quoz primū in subiecto est per alterū z nō per se: ex talibus diuisum captis.non licet inferre conūctū vel cōtra: vt iste ē albus et est monachus. ergo ē albus monachus. nā albedo non ē in subiecto secundū se sed secū dū habitū. Silr ex q̄ūctis non licet inferre diuisū quādo illa q̄ cōūgūtur diminuūt de rōne alteri⁹: vt iste hō est mortuus. ergo est hō mortu⁹. In oībus aūt aliis licet ex cōūctis inferre diuisū:sed illud vltimū argumē tū facit fallaciā scōz q̄d absolute. Accidēs sic diffinit ab Aristotele. Accidēs est q̄d est extraneū in pte idē z i pte diuersū Secūdū accidēs vero fuit palogismi quādo idē similiter fuerit assignatū in esse rei subiecte et accidēti: vt hō est species.sortes ē hō.ergo sortes est spēs.homo cū scōz q̄ sibi cōueniunt esse speciē aliter capit a modo p quē cōueniunt sorti z platoni.quia cōueniunt ei esse speciē vt est essētia quedā cōmunis predicabilis de pluribus prout est in pluribus sic est i sorte z platone.z sic sortes ē accidens.hō vero res subiecta.et spēs significat vtrisq; in esse. Unde accidēs nō sumit hic vt diffinitur a porphirio sed vt dictum est.

¶ Postq̄ auctor determinauit ō fallacijs extra dictionē enumerādo ipas i gñali. hic pōit i speciali determinat de ipis. Et primo de fallacia accidētis q̄ efficatior ē inter oēs fallacias ad decipiēdū rōne cui⁹ sic primo diffinit accidēs. Accidēs ē q̄d ē extraneū rei.i. in pte idē z i pte diuersū ab alio. Accidēs aūt tripliciter capit. vno mō p id

lo q̄d dicit absolute naturā accidētis vt diuidit contra substātiā:z sic non capit hic. Alio mō sumit magis coīter,p oi illo q̄d aduenit rei et est extra essentiā ei⁹z intellectū: et hoc mō infert? dicit accidere suo supior.z istis duob⁹ modis nō sumit hic accidēs. Tertio mō accipit accidens coīter,p illo q̄d est extraneū alteri ptē stat sub aliquo tertio.z hoc mō nō solū infert? accidit supiori sed superi⁹ inferiori: vt si sortes capiat sub isto attributo animal:q̄d accidit sorti. quia est sibi extraneus ptē sorti conuenit inter tertio animal. hō enī prim cōuenit z prim differt cū sorte.ideo p hoc dicit sibi accidēs et pro tali accidere dat ista diffinitio:z ab ipso sumitur fallacia accidentis.

Primo sciēdū ē q̄ in fallacia accidētis sp tria reqrūtur:scz attributū. res subiecta.z accidēs. Attributū ē maior extremitas que in p̄missis p̄mo attribuit medio Res aūt subiecta ē illud q̄d primo subiicitur attributo: vel in actu vel in aptitudine. Accidēs vero ē illud q̄d prim conuenit z prim differt a re subiecta z accidit sibi in ptē stat sub tali attributo: vt hic.sortes ē animal. hō ē sortes. ergo hō ē animal. animal ē attributū. sortes ē res subiecta.z hō accidit sorti ea pte qua sortes stat sub isto attributo q̄d conuenit sorti ptē differt ab hoīe.z inde sumitur cāe bui⁹ fallacie. Causa apparētie ei⁹ est ptialis cōuenientia accidētis cū re subiecta:,ppter quā creditur q̄ accidēs cōueniat cū re subiecta ea parte qua sibi cōuenit attributū. Cā falsitatis est diuersitas accidētis z rei subiecte vel ipsi⁹ medij q̄d ſm diuersas rōnes cōuenit cum extremis. Et ſm hoc sic diffinit hec fallacia q̄ ē idoneitas decipiēdi,puenies ex ptiali cōuenientia accidētis cū re subiecta que tñ differūt ſm diuersas rōnes. Unde sp cōmittit hec fallacia quādo,ppter cōuenientiā duoz in vno tertio ſm diuersas rōnes credit cōuenientia eorum inter se. aut q̄ vnū negat ab alio ea parte qua differt a suo accidēte:z,ppter hoc negat de suo accidēte

Secundo sciēdum ē q̄ bus⁹ fallacie ponūtur tres modi. Primus mod⁹ est q̄n accidēs est inferi⁹ rei subiecte et ,ppter hoc ,ppriū attributū rei subiecte attribuit inferiori ei⁹. ſm quē sic paralogizat. aial est gen⁹. hō est aial.ergo hō ē gen⁹. ibi gen⁹ est attributū cōueniēs aiali ea pte qua differt ab homine.z p hoc infert de hoīe q̄d accidit aiali vt stat sub illo attributo. Et silr hic. oē es ē naturale. status ē es.ergo status ē naturalis. naturale cū ,puenit cri vt ē ens in actu.z status sibi ,puenit inq̄tū ē in potētia in figurā ei⁹.z ita accidit ei prout stat sub illo attributo. Et silr hic hō est aial.equ⁹ est aial.g̃ equ⁹ est hō. equ⁹ cū accidit aiali ꝯsiderato vt ,puenit cū hoīe. Et silr hic.hō nō ē indiuiduū.sortes ē homo. ergo sortes nō est indiuiduū. ibi in duūdū negat ab hoīe ea parte qua differt a sortes.Et oēs isti palogismi solūt negādo p̄mas. q: nō oportet q̄ si aliq̄d dicat vel neget de superiori ea parte qua differt ab inferiori q̄,ppter hoc neget vel affirmet de inferiori. quia ibi medū non tenetur sub eadē rōne in duab⁹ p̄missis.

Tertio sciēdū ē q̄ secūd⁹ mod⁹ est q̄n accidens est superi⁹ rei subiecte:et ita q̄ cōuenit inferiori ea pte qua differt a superiori inferr de superiori vt hic. sortes est indiuiduū.hō est sortes.ergo hō est indiuiduū. Similiter hic.hō est spēs.substantia est hō.g̃ substantia ē spēs.ibi spēs attribuit hoi ea pte qua differt a substātia.ideo substātia accidit homini vt stat sub illo attributo. Et silr hic. iste est monachus z ē albus.g̃ iste ē monachus albus. albus enī est accidēs superi⁹ accidētali huic homini z differt ab ipo homine inq̄tū sibi inest p attributū monachus. Unde per hoc q̄ iste homo ponit alb⁹ ſm se inferr q̄ sit alb⁹ ſm hitū. z sic p̄ma nō valet. Et silr hic.iste canis ē pater z est tu⁹.ergo ē pater tuus.et etiā in aliis arguendo a diuisis ad cōūcta. Et isti palogismi solūtur negādo p̄mam. q: nō oportet si aliq̄d cōueniat inferiori ea pte qua differt a suo superiori q̄,ppterea cōueniat superiori. z nō sēp oportet q̄ ad p̄mittendū istū modū sumat illud q̄d simpliciter est superi⁹ sed sufficit q̄ sit superius vel ſm rē vel ſm modū.

Quarto sciēdū est q̄ vltim⁹ mod⁹ huius fallacie est q̄n accidēs est conuertibile respectu rei subiecte: vt hic. risibile ē ppriū. hō est risibilis.ergo hō ē ,ppriū. vel sic risibile ē q̄litas. hō ē risibilis.g̃ hō ē q̄litas. ibi ,pōt ,puenire vni cōuertibiliū ea pte q̄ differt ab alio.z ,ppt hoc inferr de alio. Et silr hic. hō est q̄dā incōplexū. aial rōnale ē hō.g̃ aial rōnale ē q̄dā incōplexū. ibi aial rōnale accidit hoi vt stat sub h attributo icōplexū q̄d ,puenit hoi inq̄tū differt a sua diffinitōe.z,ppt h inferr de ipo Et soluūt isti palogismi negādo p̄mas. q: si aliq̄d affirmat vel negat de vno conuertibiliū ea pte q̄ differt ab alio nō oz,ppt h q̄ affirmetur vel neget de alio. Et hec assignatio mōz hui⁹ fallacie z accidētis z rei subiecte ponūt ſm Petrū hyspanū i magnis fallacijs ei⁹. Iz h in tertio ponat alia assignatio ipoz q̄ h in tertio videri pōt

Sed contra predicta arguit. Prio sic. nulla ē fallacia sub ſtātie. ergo nulla eſt fallacia accidētis p locū a ſimili. ergo ꝓtra ꝑdicta. ¶ Scdo sic. in omi ſilogiſmo mediū eſt in ꝓte idē ⁊ in ꝓte diuerſiz extremis. ergo ſi accidēs ſit qđ eſt in ꝓte idē ⁊ i ꝓte diuerſum: ſequit ꝙ in q̄libet ſilogiſmo erit accidēs qđ tñ eſt falſiz. ¶ Tertio sic. illud qđ ē de eſſentia rei nō eſt accidēs eius. oē ſupius eſt de eſſentia inferioris. ergo nullū ſuperi⁹ accidit ſuo inferiori. ¶ Quarto sic. arguēdo ex puris affirmatiuis i ſcda figura cōmittit fallacia accidētis. ⁊ tñ iſte mod⁹ nō cnūerat inter iſtos modos. ergo male aſſignant. ¶ Quinto sic. arguēdo a dimiſis ad cōiuncta eſt bona cōſequentia vt in ſecundo periarmenias. ergo a dimiſis ad coniuncta non eſt fallacia accidentis.

Ad argumenta in oppoſitum. Ad ꝑmū dicit ꝙ hic nō accipit accidēs vt diſtinguitur cōtra ſubām; ſz capit ꝑ extremo vel non neceſſario. ⁊ nō ſequit ꝙ ſi nulla ſit fallacia ſubē ꝙ nulla ſit fallacia accidētis. ¶ Ad ſcdm dr ꝙ lz in oi ſilogiſmo mediū ptm conueniat ⁊ ptm differat ab extremis. tñ in bono ſilogiſmo non capitur vt cōuenies ⁊ differēs ab ipis: ſed in vtraq; ꝑmiſſa ſub eadē rōne tenent extremitates i ipſo vnūtur ſub eadē rōne ⁊ nō ſub diuerſis: aliter nō ſequeret vnio extremitatū inter ſe. ¶ Ad tertiū dr ꝙ lz nullū ſupius accidat ſimplr ⁊ abſolute ſuo inferiori: tñ bene accidit ſibi cōparate ⁊ p reſpectū ad vnū tertiū qđ cōuenit inferiori ꝓut differt a ſuperiori. ¶ Ad quartū dr ꝙ arguēdo ex puris affirmatiuis in ſcda figura cōmittit ꝑm⁹ mod⁹ priꝰ aſſignat⁹ ⁊ mediū eſt res ſubiecta ⁊ inferi⁹ ei⁹ ſibi accidit vt ſtat ſub maiori extremitate. ⁊ lz tale mediū nō ſubiiciat actu maiori extremitati. tñ ſubiicit in aptitudine ⁊ efficit ſubiectū eius reducēdo ad ꝑmā figuram ꝓuerſione maioris. ¶ Ad q̄rtū dr ꝙ arguendo debite a dimiſis ad cōiuncta vel ecōtra eſt bona cōſequentia. lz nō q̄n arguit indebite. lz tunc cōmittit fallacia accidētis. Et ad arguēdū debite a dimiſis ad cōiuncta req̄rit priꝰ ꝙ ꝑdicator dimiſorū vnū ſit potētiale ⁊ determiabile: reliquū actuale ⁊ deterians. ſcdo requirit ꝙ potētiale ꝓponat actuali ſiue determinabile determiationi. Et ecōtra arguēdo a ꝓiūctis ad dimiſa requirit ꝙ in ꝓiunctis vnū nō ſit deteriatiū ſuis ꝑdimiuēs reſpectu alteri⁹ ſed cōtrahēs tm. ideo nō ſequit. eſt bon⁹ faber. ergo eſt bon⁹.

Eſt ō fallacia ſcōz qđ ad ſimplr. Dictū ſcōz qđ appellatur hic deteriatio diminuēs de rōe vel de cē cui adiūgit: vt cuz dico. hō mortuꝰ. mortuū cīm diminuit de rōe hois. Dictū ſimplr appellat aliq̄d nō diminutū vt hō. Fallacia ſcōz quid ad ſimplr ē ydoneitas decipiēdi p uenies ex appenti ꝙuenīetia dicti ſcdm qđ ad dictū ſimplr. Cā appentie huⁱ⁹ fallacie ē cōuenīetia huⁱ⁹ dicti qđ eſt ſcōz qđ ad illud quod eſt ſimplr ⁊ ecōuerſo. Cā falſitatis ē diuerſitas ſignificatoꝝ. Fit aūt hec fallacia tot mōis quot mōis ꝙtigit addere alicui deteriationē diminuētē. Priō mō ſcōz ptē in mō: vt ille ē hō mortuꝰ. g⁹ eſt hō. nō ſequit ꝙ mortuum diminuit de rōe hois. ⁊ hic. chimera ē ens opinabile. g⁹ chimera ē ens. nō ſequit ꝙ opiabile diminuit de rōe hⁱ⁹ qđ ē cē. Scdo mō ſcōz ptē integralē. vt ethiops ē albꝰ ſcdm dētes. ergo ē albꝰ. Tertio mō i his que ſunt ad aliquid. vt dimitie non ſunt bone male vtenti. ergo dimitie non ſunt bone. non ſequitur. licet enim dimitie cōparate ad aliquid non ſint bone tamen in ſe ſunt bōe. Quarto modo in his que ſcdm locuꝝ ſūt: vt bonū eſt mactare patrē in truallis. ergo bonū ē mactare patrē ſuuz. Vel ſic. bonuz eſt vti dicta i locis egrotatiuis. ergo bonū eſt vti dicta. Quinto modo in his que ſūt ſcdm tempus: vt bonū eſt ieiunare i quadragelima. ergo bonū ē ieiunare. Vel ſic. expedit alicui mederi quādo egrotat. ergo expedit alicui mederi. nō ſequit. quia licet expediat mederi ſcdm quid nō tamē ſimpliciter. Sciēduz autē ꝙ in oībus iſtis inſpiciēdū eſt ad cōtradictionē. vt ſi aliq̄s reſpōdēs dicat ꝙ nō expedit mederi. ⁊ opponens aſſumat ꝙ expedit quādo egrotat: nō ꝓcedit ei: ſed ſtat in fallacia ſecūdū quid ad dictū ſimplr. Et ſciendū ꝙ eadē eſt fallacia ſi ex eo ꝙ eſt q̄d inferatur ſimplr et ecōuerſo. Et intelligēdū eſt ꝙ iſta fallacia quādo fit ab eſſe ſcdm quid vt in plurib⁹ ſit affirmatiue. ſed q̄n fit a dicto ſimplr vt i plurib⁹ arguitur negatiue.

¶ Poſtꝙ auctor determiauit de fallacia accidētis. hic ꝙr determiat de fallacia ſm q̄d ad dictū ſimplr. rōne cui⁹ ꝑmo videndū eſt q̄d ſit dictū ſm quid ad dictū ſimplr. Unde dictū ſimpliciter ē dictio ſūpta ſine determiatione diminuēte: vt hō ꝙ ſe. vel hō albꝰ. ⁊ tale dictū dicit dictū ſimplr: hoc ē pfectū ⁊ nō diminutū. Sed dictū ſm q̄d ē dictio ſūpta cū determiatione ꝑtīēte aut diminuēte: vt hō mortuꝰ. ⁊ ex hiſmodi ſimilis dicti ſm q̄d ad dictū ſimpliciter ſumit vna fallacia ſpecialis eo ꝙ ibi reperiūtur ſpēales cāe apparētie ⁊ defectus.

Primo ſciendū ē ꝙ cā apparētie huius fallacie ē apparēs cōuenientia dicti ſm q̄d ad dictū ſimplr: ꝓpē quā credim⁹ ꝙ talia cōuenīāt realiter ⁊ ꝙ vnū cōtineat ſub alio: qđ tñ falſū eſt. Et ei⁹ cā defect⁹ eſt diuerſitas illoꝝ dictoꝝ. ⁊ ſm hoc ſic diffinim⁹ hec fallacia ꝙ ē idoneitas decipiēdi, puenīes ex apparēti cōuenīētia dicti ſm q̄d ad dictū ſimplr. ⁊ debet attendi iſta cōuenīētia nō ex ꝑte vocū: quia tūc iſta fallacia eſſet fallacia in dictione: ſed debet attēdi ex ꝑte ſignificatoꝝ ſm ꝙ habēt ſimilitudinē in re ſignificata ⁊ analogiā ſuoꝝ ſignificatoꝝ: ſicut hō pictus ⁊ hō habēt quādā ꝓportionē inter ſe. ideo cōuenīēter ponit iſta fallacia inter fallacias extra dictionē.

Secundo ſciēdū eſt ꝙ licet dictū ſm quid i quo ponit determinatio cōtrahēs tm: vt hō albꝰ. faciat locū oppoſitū ſcz a ꝑte in modo ad ſuū totum. tamē dictū ſm quid qđ fit cū determiatione impꝛopa que eſt diminuēs vel priuās bene cauſat locum ſophiſticū. Et talis determinatio impꝛopa fit quinq; modis. q̄nq; cīm eſt abſoluta: ⁊ q̄nq; reſpectiua. Si ꝑmū hoc ē dupliciter. vel determinat dictū cui adiūgitur rōne totⁱ? priuando vel diminuēdo rationē ei⁹: vt hō ꝓcⁱ⁹ vel ens opinabile. vel rōne ptis integralis ſiu ſubiecti: vt albū ſm dētes. Si ſit reſpectiua ſic eſt triplex quia q̄dā ſumit ꝑ relationē ad aliq̄s correlatiuū extrinſecū: vt hic. dimitie ſūt male male vti. Alia reſpectu mēſure que eſt loc⁹: vt bonū ē interficere patrē in truallis. Alia reſpectu partis tēporis qđ eſt mēſura ſucceſſiue: vt ē. pjcere merces i mari tēpore tempeſtatis. ⁊ ſm has quinq; determinationes impꝛopias ponūtur quinq; modi huius fallacie.

Tertio ſciēdū ē ꝙ ꝑm⁹ mod⁹ huⁱ⁹ fallacie ē arguendo ſm ꝑē in modo diminuētē: vt iſte ē hō ꝓcⁱ⁹. ergo eſt hō. Secūdus mod⁹ fit arguēdo ſm determinationē partis integralis: vt ethiops eſt albꝰ ſm dētes. ergo eſt albus. Et valet in accidētib⁹ que determinat ſibi certā ꝑtē integralē ſiu ſubiecti: ſicut cecitas determinat ſibi oculū: ⁊ ſimitas naſū. Et in accidētib⁹ que ꝑ differentiā in vna ꝑte ex cōſequēti totū inficit: vt infirmitas dentis denominat totū hoiez infirmū nō determiatio ꝑtis nō ſit determiatio diminuēs. tñ accidentia que indifferēter ꝓuenīūt oīb⁹ ꝓtib⁹ ⁊ ꝑ inherentiā ſūt in vna nō poſſūt denoīare totū. ſicut albedo vel nigredo denominās ſuā ꝑtē integra-

Universidad de Sevilla Biblioteca

tē est determiatio diminuens in istis: facit istā fallaciā. Tertio mod⁹ fit arguēdo cū determiatione respectiua facta ad terminū extrinsecū: vt vinū ē malū febricitātis. ergo est malū. Quarto mod⁹ fit cū determinatione ppie supta ſm locū: vt bonū est interficere patrē in truallis. ergo bonū est interficere patrē simp̄r. Quinto mod⁹ dus est arguēdo ſm determinationē tēporis: vt bonū ē ieunare in quadragesima. ergo bonū est ieunare. Et oēs isti palogismi soluūtur negādo cōsequētiā. quia ex dicto ſm quid nō sequitur dictū simpliciter.

Quarto sciendū ē q̄ in eisdē modis ⁊ in eadē fallacia potest argui, procedēdo a dicto simp̄r ad dictū ſm quid. Cuius ratio ē. quia vbicūq; reperit eadē cā apparentie ibi est eadē fallacia ⁊ etiā idē mod⁹. sed arguendo a dicto simpliciter ad dictū ſm quid ē eadē cā apparētie sicut arguēdo ecōtra. quia ē eadē cōnexiō dicti simpliciter ⁊ ſm q̄d. ideo illo mō cōmittit ista fallacia ⁊ modi prius positi: vt arguēdo sic. hic nō ē bō. ergo nō est homo mortuus. vel nō est aīal. ergo nō est aīal pctū. Sed magis denoīatur hec fallacia ſm q̄d ad simp̄r q̄ ecōtra. quia arguēdo a dicto ſm quid argumēt affirmatiue. sed arguēdo a dicto simpliciter vt in plurib⁹ argumēt negatiue p ista fallaciā. ideo magis denoīatur a palogismis q̄ fiūt, procedēdo a ſm q̄d ad simpliciter.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo sic. Nō alb⁹ est dictū sine determiatione diminuēte. ⁊ tm̄ nō est dictū simpliciter. quia dictū simpliciter est qđ sumit sine additione: vnita illud. Simpliciter dico q̄ sine addito dico. ꝯ cōtra diffinitionē dicti simp̄r. ¶ Secōo sic. Omne infert ⁊ minꝰ cōe infert suū superiꝰ ⁊ magis cōe. sz dictū ſm q̄d est inferius ad dictū simp̄r. ergo bene infert ipm. ꝯ arguēdo a ſm q̄d ad simp̄r non cōmittit fallacia. ¶ Tertio sic. Bene sequit. est hō mortuus. ergo ē mortuus. ⁊ tm̄ arguit a dicto ſm q̄d penes p̄mū modū huius fallacie. ꝯ male assignat ille mod⁹. ¶ Quarto sic. Ieunare in quadragesima ē ieunare simp̄r. nec ulla determinatio tēpis diminuit rōem adiūcti. ergo ibi male arguit penes q̄ntū modū. ¶ Quinto sic. A toto in mō ad suā pt̄e ⁊ ecōtra sūt plures loci dyaletici. ꝯ a dicto ſm q̄d ⁊ a dicto simpliciter debēt sumi plures fallacie ⁊ nō vna tm̄.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū istoꝝ dicit q̄ si capiat dictū simp̄r vt tm̄ valet sicut cōtracte vt sumit in loco a toto i mō. sic hō albus nō ē dictū simp̄r. sz ſi capiat dictū simp̄r prout simp̄r tm̄ valet sicut p̄fecte ⁊ non diminute sicut capit in p̄mo passu: sic hō alb⁹ ē dictū simp̄r. ¶ Ad scōm dr q̄ licet dictū ſm q̄d sit cū determiatione ꝓtrahēte tm̄ sit inferius ad dictū simp̄r: nō tm̄ dictū ſm quid q̄d fit cū determiatione diminuēte vel pruāte. sed magis opponit dicto simp̄r. ¶ Ad tertiū dr q̄ sz hō mortuus sit dictū ſm quid respectu bois. q̄ mortuū diminuit de ratione bois. tm̄ respectu mortui ē dictū simp̄r. quia hō nō diminuit de ratione mortui. ideo ibi non arguit a dicto ſm quid p istā fallaciā. ¶ Ad quartū dicit q̄ licet ī quadragesima nō diminuat de rōne bn̄. ē est ieunare absolute. tamen bene diminuit respectu huius q̄d dico bonū. ideo arguit cum determiatione diminuente ſm tēpus. ¶ Ad q̄ntū dicit negādo p̄iam. quia a toto in mō ⁊ a parte eius sūt diuerse virtutes, p̄bat me ⁊ diuerse habitudines locales. ideo ibi sumūtur plures loci dyaletici. sz a dicto ſm quid ad simp̄r ⁊ ecōtra est tm̄ vna cā apparētie. ideo ibi nō sūt plures loci sophistici. nec est simile de ipsis.

Elencus est silogismꝰ cōtradictionis bn̄ ⁊ eiusdē non nois tm̄: nec etiā rei tm̄: sed nois ⁊ rei simul: non sinonimi sed eiusdē: ⁊ ex his q̄ data sūt de necessitate non enumerato eo qđ erat in principio ad idē scdō idē similiter ⁊ in eodē tempore

Elēcus ē silogismꝰ cōtradictionis. i. silogismꝰ concludēs ꝓtradictoria ꝓpositionis date a respōdente. In diffinitione elēci que dā ponuntur rōne silogismi vt ex his q̄ data sūt ex necessitate accidere: per qđ remouet fallacia accidētis. Et ponit nō enumerato eo qđ erat in principio p qđ remouet petitio principij vt postea patebit. Alia ponit ratione ꝓtradictionis vt bn̄ et eiusdē. id ē bn̄ subiecti ⁊ bnis p̄dicati. Vnde nisi esset idē subiectū ⁊ idē p̄dicatū nō esset ꝓtradictio: vt ethiops est niger. ethiops nō est niger secūdū dentes. et quo nō est idē p̄dicatū: ideo nō est ꝓtradictio. Et similiter hic mulꝰ homo mortuꝰ currit, ⁊ qui dā hō currit. non est cōtradictio quia nō est ibi idē subiectū. Itē secūdū idē ad idē similiter et in eodē tēpore: ponūtur rōne ꝓtradictionis. Et contra istas quattuor partes peccat hec fallacia que dicit ignorātia elēcti secūdū q̄ est vna de tredecim fallacijs Alio mō accipit generaliter: et tūc sic diffinit. Ignorātia elēcti ē bnis defectꝰ generalis ad que reducūtur oēs alie fallacie ostendendo quō peccāt cōtra istas p̄ticulas vt postea patebit Iste eñ p̄ticule non nois tm̄ nec rei tm̄ sed nois et rei simul nō sinonimi: ⁊ sic de alijs ponūtur ratione silogismi ⁊ ratione cōtradictionis. quia iste exigunt q̄ nomen sit bn̄ eē res bna et q̄ sit nomen sinonimū. Vnde nō est ibi contradictio. marcus currit et tullius nō currit. Nec est ibi silogismus. omnis gladiꝰ scindit. quoddā instrumētū ē ensis ergo quoddā instrumentū scindit. Fallacia ignorantie elenci est idoneitas decipiēdi proueniens ex apparenti obseruatione particularū diffinitionis elenci que conuenit ratione contradictionis tantū: scilicet ad idem secundū idē similiter et in eodē tempore. Causa apparētie bnis fallacie est cōuenientia dictorū secūdū quid ad dicta simp̄r Causa falsitatis est diuersitas eorūdem. Vnde huius fallacie quattuor sūt modi. Primꝰ modus est cōtra hanc particulam ad idē: vt duo sūt duplum bnius. ⁊ non sunt duplū trium. ergo sunt duplum et non duplum. et in vtraq; premissarū non sumitur duplus ad idem: et ideo non sequitur. Secundus modus peccat cōtra illā particulā secundū idem: vt hoc est duplū illi secundum latitudinē. et nō est duplum secūdum longitudinem: ergo est duplum ⁊ non duplum. Non sequitur: quia duplum non sumitur secundū idē: licet sumatur respectu eiusdē. Tertiꝰ modꝰ peccat ꝓtra illā p̄ticulā similiter: vt hō ē species

nullus homo est spēs. ergo idē est spēs ⁊ non spēs. nō sequitur quia ibi nō est ꝙtradictio in p̄missis. quia ille terminꝰ hō non sumit̄ simuliter. qz in una sumitur ꝑ suis inferioribꝰ in alia vero non: ⁊z ꝓ se toto vel pro sua forma. Quartꝰ modus peccat contra hāc ptīculā in eodem tēpore: vt manus mea ē clausa in hoc instanti ⁊ non ē clausa in hoc instāti. ergo ē clausa ⁊ non clausa. non sequit̄ qz non est in codē tpe. Differt aūt hec fallacia a fallacia scōm qđ ad simpliciter. qz in illa est ꝓcessus ab uno scōm qđ sumpto ad unuz sumptū simplr: vt hoc ē duplū scōm lōgitudinē. ergo ē duplum in ista vero ē ꝓcessus a duob⁹ scōm qđ sumptis ad duo sumpta simplr: vt hoc est duplū illi scōm lōgitudinē ⁊ nō scōz latitudinē. ergo ē duplū ⁊ nō duplū

¶ Postꝙ auctor determiant ō fallacia ꝑm qđ ad dictū simplr. hic ꝓp̄r determinat de fallacia ignorātie elenci rōne cuius ꝓmo diffinit elencū sic. Elenchꝰ est silogismus ɔdictionis vnꝰ et eiusdē. nō nois tm̄ nec rei tm̄: sed rei ⁊ nois sil' nō sinonimi: sed eiusdē. ⁊ ex iſtis q̄ data sunt ex necessitate accidūt nō cōnumerato eo qđ erat i ꝓncipio. s. ad idem ꝑm idem sil'r ⁊ in eodez tempore. In qua diffinitione ponit̄ silogism⁹ loco generis. ⁊ ɔdictionis ponit̄ ad diam silogismi nō ꝙtradicētis positioni respōdētis. ⁊ ponitur vnius ⁊ eiusdē nō nois tm̄ nec rei tm̄: sed rei et nois simul. nō sinonimi sed eiusdē: tam rōne silogismi q̄ ꝙtradictōis. ad ytrūqz em̄ requiritur q̄ maneant idez termini ꝑm rem ⁊ vocē. ⁊ per hoc remouent̄ fallacie in dictione. Et ponit̄ ex his que data sunt de necessitate accidūt ratione silogismi. in quo silogismo debz esse necessaria ꝙsequentia. ⁊ p hoc pōt remoueri fallacia accidentis ⁊ cetere non habentes necessariā ꝓnam deinde ponit̄ nō cōnumerato eo qđ erat in ꝓncipio rōne ꝓbationis. qz elencus est silogismus ꝓbatiuus ⁊ per hoc remouet̄ petitio principij. demde ponit̄ ad idem ꝑm idem ⁊c. ratiōe ɔtra dictionis tantum. quia ille conditiones requruntur ad contradictionem tantum

Primo sciendū est q̄ aliter pōt diffiniri elēcus q̄ est silogism⁹ dyaleticus cōclusiom respōdentis ꝙtradictorius. et sic ad elencū tria requirūtur. s. necessaria illatio m̄ꝫtum est silogism⁹ ⁊ sufficiēs. ꝓbatio conclusionis m̄ꝫtum est dyaletic⁹. tertio formalis repugnātia sue ꝙclusionis ad positionē respōdētis m̄ꝫtum est ɔdictorius. Ex quo ptz q̄ elēcus vltra silogismū addit ꝓbabilitatē. ⁊ vltra silogismū dyaleticū addit ɔdictionē. Et ita cōtradictio est vltima dīa formalr cōstruens elēcum. ⁊ iō sicut silogism⁹ dyaleticus se habet sicut inferi⁹ ad silogismū in cōi. ita elenc⁹ ad silogismū dyaleticū. Et elencus dr ab en q̄ est in ꝑ contra ⁊ lencos qđ est sumptio. quasi sumptio ꝙtradicta respōdētis. ⁊ sicut talis elencus se habet ad silogismū dyaleticū vt inferi⁹. ita elencus sophistic⁹ ad silogismū sophisticuz. Et pōt sic diffiniri. Elenc⁹ sophistic⁹ ē silogism⁹ sophisticus appenſ ɔdictoꝛi⁹ positiom respondētis.

Secundo sciendū est q̄ ignorātia in cōi dr negatio scientie cuz aptitudine ad ipsam. ⁊ diuiditur per ignorantiam pure negationis que est pura carentia cognitionis actualis ⁊ habitualis: sicut est in pueris nondum cognoscentibus. Alia est ignorantia prave dispositionis. que est quando aliquid falso apprehenditur de re aliquo modo cognita. ⁊ ista diuiditur. quia quedam est ignorantia simplex que est ignorantia principiorū. ſcz quādo principia falso apprehenduntur simplici apprehensione sine discursu. Alia est composita q̄ est falsa apprehensio conclusionis mediāte discursu. ⁊ dicitur cōposita quia ibi multa sil' concurrunt. scilicet ignorantia principiorū ⁊ cōclusionis. Ignorantia aut̄ elenci non est ignorātia pure negationis nec ignorantia composita sed est ignorantia simplicis apprehensionis. qz fit per ignorantiā alicuius requisiti ad rōnem elenci. ⁊ talis pōt capi dupl'r. vno mō gñaliter ꝑ quacūqz omissione cuiuslibet particule indif

ferēter diffinitiōis elenci. si sumat̄ boc modo ignorātia elenci non est vna fallacia spālis. ſz sic oēs fallacie ad ipz reducūtur. Alio mō spāliter solū ꝑ omissione alicuꝰ illaꝝ ꝗtuoꝛ particulaꝝ ad idē ꝑm idez sil'r ⁊ in codē tpe. ⁊ hoc mō ab ipa sumit̄ fallacia ignorantie elenci.

Tertio sciendū est q̄ cā appentie huius fallacie est appens obſuatio cōdictionū requisitaꝝ ad verā ɔdictionē. rōe cuius credit̄ q̄ in aīe palogismi sit vera ɔdictō vbi tm̄ ē apparēs ɔdictio tm̄. ⁊ p illā apparētē ɔdictionē in ꝑte infertur ɔdictio simplr. Et eius cā defect⁹ est omissio alicuꝰ illaꝝ ptīculaꝝ que req̄runt̄ ad ɔdictionē. Et ꝑ hoc sic diffinitur hec fallacia q̄ est ydoneitas decipiēdi ꝑ uenīēs ex appente obſuatiōe ptīculaꝝ diffinitionis elenci q̄ sibi ꝓuenūt rōne ɔdictōis. ⁊ ſz q̄libet fallacia peccet ɔtra veruz elenchuz. qz tm̄ ista formalr ⁊ directe peccat ɔtra ɔdictōem q̄ se bz vt vltia dīa ⁊ forma elenci. ideo magis denominatur hec fallacia ignorantia elenci q̄ quelibet alia fallacia.

Quarto sciendū est q̄ buiꝰ fallacie ꝗtuoꝛ sunt modi. ꝑmus modꝰ fit q̄n nō argum̄t ad idē. vt aer est supra terrā. ⁊ nō est supra celū. ergo est supra ⁊ nō supra. ꝓna nō valet. qz nō affirmat̄ idez de aere cōparato ad idez. Secūs modꝰ est q̄n nō argum̄t ꝑm idem vt sortes videt ꝑm oculum ⁊ non videt ꝑm nasum. ergo videt ⁊ non videt. ꝓna non valz. qz non affirmat̄ idem de eodem ꝑm idem in aīcedēte ⁊ cōsequēte. Tertiꝰ modus fit omittendo istā ptīculā sil'r. vt oīs homo est individuū homo nō est individuū. ergo idez est individuum ⁊ non individuū. ꝓna non valz. qz ibi homo nō tenet̄ sil'r. qz in maiori tenet̄ ꝑ suppositis ⁊ in miori ꝑ natura cōi. Quartꝰ modus est dimittēdo illā ptīculā in eodē tpe. vt sortes leget cras ⁊ nō leget post cras. ergo leget ⁊ non leget. nō sequit̄. qz ibi nō est affirmatio ⁊ negatio i eodē tempore. Et sic patet q̄ isti quattuoꝛ modi sumūtur ꝑm illas quattuoꝛ conditiones in diffinitione elenci positas.

Sed contra predicta arguit̄. Primo sic. Cōtradictio nō est silogism⁹. sed elencus est ɔdictio. vt dicitur i ꝓmo elēcoꝝ. ergo male dr q̄ est silogism⁹

¶ Secōdo sic. hec est vā ɔdictio. marcus currit tullio nō currit. cū ille ꝓpositōes repugnēt taz in vtitate q̄ in falsitate. ergo ad elencū ⁊ ɔdictionē nō requirit vnitas rei ⁊ nois simul ¶ Tertio sic. oēs fallacie reducūtur ad ignorantiam elenci. ergo male ponit̄ fallacia spālis cum sit cōis ad oēs alias ¶ Quarto sic. Cōtradictorie nō ꝑnit fieri in codē tpe. ergo ad ɔdictionē nō req̄rit q̄ affirmatio ⁊ negatio sint in codē tpe ¶ Quinto sic. ad ɔdictionē req̄rit q̄ sit negatio ⁊ affirmatio eiusdē de eodē. ⁊ tm̄ nō ponit̄ hic aliquis modus peccans contra illam partīculam cōtradictionis. ergo modi huiꝰ fallacie non sunt sufficienter enumerati.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dr q̄ si capiat̄ ɔdictio fōrali'r. ꝑ ipa formali repugnātia ɔdictoꝛiꝰ sic nō est silogism⁹. ſz si capiat̄ materialr. ꝑ propositoꝛ ꝙtradicētes vt ꝓ silogismo ɔdictoꝛio rōne sue cōclusionis. sic ꝙtra dictio bñ est silogism⁹ ⁊ sic capit̄ in ꝓmo elencoꝝ. ¶ Ad scōm dr q̄ ſz ibi sit ɔdictio ꝑm rez nō tm̄ ꝑm modū enūciandi. qz ibi nō est eiusdē affirmatio ⁊ negatio eiusdē de eodē. ¶ Ad tertiū dr q̄ si capiat̄ ignorātia elenci cōiter. ꝑ qua cūqz ignorātia cuiuslz ptīcule diffinitōis elenci. sic fallacia ignorātie elēci est cōis ad omēs alias fallacias. ſz si capiat̄ spāli'r. ꝑ ignorantia vltimaꝝ ꝗtuoꝛ ptīculaꝝ sicut hic accipit̄ sic ē fallacia spālis ⁊ bz distinctā cām appentie ⁊ de fectus a causis aliaꝝ fallaciaꝝ vt possit̄. ꝓbari inductive ¶ Ad quartū dr q̄ ſz oue ꝙtradictorie nō possint formari in codē tpe. tm̄ bene ꝑnit formari. ꝑ codē tpe affirmādo ⁊ negādo idem de eodē. ꝑ eadē ptes tpis ¶ Ad ꝗntuz dr q̄ i fallacia ignorātie elēci ſp req̄rit̄ q̄ sit appēs ɔdictio. qz ide sūit̄ sua cā appentie. ſz si remoueat̄ ꝑma ɔditio ɔdictionis: q̄ est q̄ sit affirmatio et negatio eiusdē de eodē ibi nō esset appens cōtradictio. nō nō ponit̄ hic aliquis modꝰ ꝓpter omissionem illius particule contradictionis.

Etere id qđ est in principio ē qđ cōclusio q̄ debet ꝓbari sumit̄ in p̄missis: cuz gꝰ idez sub eodē noīe nō pōt scīpz ꝓbare: vt hō currit. ergo hō currit. in talib⁹ cū est petitio principii: ſz talis argumentatio est ridicl'osa nec cadit sub arte nec ē petitio huiꝰ qđ est in principio Aliud cū est petere principiuz ⁊ petere illd qđ erat in pncipio

qz petere principiũ est qñ petitur idẽ sub eodẽ noĩe: vt hõ currit. ergo hõ currit. z isto modo nulla ẽ fallacia. qz nõ ꝙtinetur sub aliqua specie argumẽtationis nec scõm vitatẽ nec scõm appentiã. sz talis petitio principij peccat ꝙtra silogismũ simpliciter dictũ. sz petere illud qđ est in principio ẽ qñ idez petitur sub diuerso noĩe. vt aial rõnale currit. ergo hõ currit. Vel sic petere illud qđ ẽ in principio ẽ qñ minus notũ sumit ad pbationẽ magis notũ. Cã apparẽtie huius fallacie est diuersitas conclusionis cũ premissis. Cã falsitatis ẽ diuersitas eorundẽ Petitur añs illud qđ est in principio quinqz modis: vt patz octauo topicorũ. Primo mõ qñ diffinitus petit in diffinitione z ecõtra. vt si dubitaret vtrus hõ currat vel nõ currat. fiat argumẽtũ. aial rõnale currit. ergo hõ currit. nulla ẽ ibi pbatio qz qñ alterus dubitat necesse ẽ alterz dubitari. z ita si mutat. vnũ ad pbandũ aliud petit ẽ Scõs modus est qñ pticulare petitur in vniuersali. vt nullus hõ currit. ergo sortes nõ currit. vel si aliqs debeat pbare ꝙ oĩm ꝙtrariorz est cadẽ disciplina z assumat. oĩm oppositorz ẽ cadẽ disciplina. ergo oĩm contrariorz est cadẽ disciplina. hic petit cõclusio in pmissis. Tertius modus est qñ vle petitur in pticularib⁹: vt si aliqs debeat pbare ꝙ oĩm oppositorz est eadẽ disciplina: z sumat istã. oĩm ꝙtradictorioz cõtrariorũ z sic de aliis est eadẽ disciplina. ergo oĩm oppositorz eadẽ est disciplina. Vel sic. sortes currit. plato currit. z sic de aliis. ergo oĩs hõ currit. Quart⁹ modus ẽ qñ cõmunctũ petit in diuisis: vl ecõtra: vt si aliquis debeat pbare ꝙ medicina ẽ disciplina sani z egri z dicat sic. medicina ẽ disciplina sani z medicina ẽ disciplina egri. ergo medicina ẽ disciplina sani z egri. Quintus modus est qñ vnũ relatiuorũ petit in alio. vt si qs debeat pbare ꝙ sortes sit pater platonis probet sic: plato ẽ filius sortis. ergo sortes est pater platonis. nil nõ sequit. qz hoc assumitur quod est probandum. Sciendum est ꝙ hec fallacia non impedit silogismum inferentem sed probantẽ. z ita fallacia petitionis peccat ꝙtra silogismũ

dyaleticũ inquãtũ dyaletic⁹ ẽ.

Postq̃ auctor determiauit de fallacia ignorantie elenci. hic ꝙñr determiat de fallacia petitionis ꝓncipij. rõne cui⁹ prio videndũ est qđ sit petere ꝓncipiũ. z qđ sit petitio ꝓncipij. Uñ petitio in dyaleticis est interrogatio alicui⁹ ꝓmissarũ silogismi dyaletici. qz dyaletic⁹ sz in silogizando assumat ꝓmissas ad ꝓbãdũ ꝛclusionẽ. cñ aliqñ interrogat de suis ꝓmissis. rõe cuius dicũtur interrogatões. z nõ fit ita ꝓpe petitio de ꝛclusione qz ꝓmissis cõcessis a rñdente põt inferri ꝛclusio nõ interrogãdo ipam. z qz in argumẽtatõe ꝛclusio est ꝓmũ ꝓncipiũ rõne cuius fit argumentatio. ideo cum in tali argumentatione petitur conclusio q̃ debet probari ibi est petitio principij. ideo petitio ꝓncipij est quãdo idez sumit ad ꝓbandum seipsum.

Primo sciendũ est ꝙ ꝛz pbm. ỹ. prioz dupler est petitio ꝓncipij. qđã ẽ petitio ꝓncipij stati qñ idẽ sub eodẽ noĩe sumitur ad ꝓbandum seipm. vt hõ currit. g̃ hõ currit. vel idez sub duob⁹ noĩbus sinonimis vt marc⁹ currit. g̃ tull⁹ currit. z talis petitio ꝓncipij peccat ꝙtra silogismũ simpliciter dictũ. qz ꝛclusio nõ est alia a ꝓmissis. z nõ est ibi aliqua fallacia cũ idẽ nõ habeat appentiã ad ꝓbandũ seipm. Alia ẽ petitio ꝓncipij nõ statim qñ idem sub diuersis noĩbus sumit ad ꝓbanduz seipm Et talis ẽ qñ añs est eque ignotũ vl ignoti⁹ cõsequẽte. vñ in petitiõe ꝓncipij statim est ꝓprie petere ꝓncipiũ z in petitione ꝓncipij nõ statim est petere id qđ erat in principio. qz añs est eq̃ ignotũ vel min⁹ notũ q̃ ꝛns. iõ ꝓm suã noticiam cõtinet in ꝛclusione. z ita sumit ꝛclusio in tali añte ad ꝓbandum seipam. z ꝓm talem petitionem principij committitur hec fallacia

Secundo sciendũ est ꝙ causa apparẽtie hui⁹ fallacie est apparens diuersitas añtis z ꝛntis rõne cui⁹ credit añs eẽ noti⁹ ꝛnte z habere virtutẽ ꝓbatiuã cõsequẽtis cũ sit eque ignotũ vel ignoti⁹ ꝛsequẽte. z nõ sufficit quecũq̃ diuersitas añtis z cõsequẽtis: sed oportet ꝙ sit cũ idemptitate ipoz z etiã ꝙ talis diuersitas faciat appentiã magis noti z min⁹ noti ex pte noĩs z rei. qz in noĩb⁹ sinonimis nõ est appentia magis z min⁹ noti ideo in ipsis non reperit causa appentie. Sed causa falsitatis huius fallacie est idẽptitas antecedẽtis z cõsequẽtis. z ꝓm hoc sic diffinitur hec fallacia ꝙ est ydoneitas decipiẽdi puenies ex appenti diuersitate ꝓm noticiã añtis cũ cõsequẽte. z peccat ista fallacia nõ ꝙtra illationẽ qz nõ impedit silogismũ simpliciter: sed peccat cõtra ꝓbationẽ z silogismum dyaleticum.

Tertio sciendus est ꝙ diffinitio dupliciter ꝛsiderat. vno mõ inquãtũ includit ꝓncipia essentialia diffiniti q̃ sunt ꝓpria cãs inherẽtie passionis ad ipm diffinitum z ꝛ mõ ab ipa sumit⁹ loc⁹ demõstratiu⁹ z nõ sophistic⁹ Alio mõ cõsiderat inquãtũ stat sub intentiõe cõis diffinitõis. z hoc dupliciter. vno mõ respectu ꝓdicatorũ q̃ notiori mõ cõuenit diffinitoni ꝙ diffinito z sic a diffinitione sumit locus dyaleticus. Alio mõ respectu ꝓdicatorũ q̃ conuenit notiori modo ipi diffinito ꝙ diffinitioni. z sic a diffinitione sumit petitio ꝓncipij qz sic añs est idẽ in rei minus notũ ꝛsequẽte. Et eodẽ mõ arguẽdo a diffinito põt argui respectu ꝓdicatorũ q̃ notiori mõ insunt diffinito vl respectu ipsorũ q̃ minus note sibi cõueniũt. et sili⁹ arguẽdo ab vl ad pticularia vel econtra. z ꝓm hoc i istis põt esse locus dyaleti⁹ aut petitio principij ꝓm diuersas rationes.

Quarto sciendũ est ꝙ huius fallacie quattuor sunt modi. primus modus est quando diffinitum petitur in diffinitione vel econtra. vt animal rationale currit ergo hõ currit. ibi eñ diffinitũ petitur in diffinitione sua. z econtra arguendo petitur diffinitio in diffinito. vnde pbatio nõ valet qz si vnũ dubitet z reliquum. Secundus modus ẽ quãdo pticulare petitur in vniuersali z vniuersale in pticulari. vt ois homo currit. ergo sortes currit. plato currit z sic de aliis. vel econtra. Tertius modus ẽ quãdo conunctus petit in diuisis vel diuisa in cõiuncto. vt medicina est sani et egri. ergo est sani z est egri. Quartus modus est qñ relatiuum petitur in suo correlatiuo. vt sortes est pater platonis. ergo plato est filius sortis. Et soluẽdo istos paralogismos debet negari antecedẽs cũ sit eque incertum aut magis ꝙ ꝛns ipsi⁹ primus negatus. nec debet simpliciter negari ꝛnia. qz cum sit necessaria illatio in istis paralogismis si cõceditur antecedens oportebit concedere ꝛns qđ includitur in ipso. tamen potest dici ꝙ ipsa non est probatiua cum negatione añtis. Et ꝛz in textu ponant quinqz modi qz secũdus modus dividitur in duos ad maiorẽ declarationẽ: tñ sufficienter enumerant quattuor modi primus positi. quia in ipsis continentur omẽs modi arguendi huius fallacie.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. In petitõe ꝓncipij sumit idē ad ꝓbandū seipm. sed idē nō habet apparētiā ad ꝓbandū seipm. ergo in petitione ꝓncipij nulla ē cā apparētie nec est fallacia ¶ Scōo sic. Ois palogism⁹ peccat in materia vel in forma. ſz palogismi bu⁹ fallacie nō peccant in forma cum possint esse in mō t figura. nec in materia cū fiant ex ꝓbabilib⁹. ꝯ in ipsis nō ē cā defectus. ¶ Tertio sic. Ab eodē nō sumit loc⁹ dyaletic⁹ t sophistic⁹. sed a diffinitiōe t similiter a toto in quātitate sumūtur loci dyaletici. ergo ab ipsis nō sumit loc⁹ sophisticus sic male ponūtur duo ꝓmi modi bu⁹ fallacie ¶ Quarto sic. Arguendo a diuisis ad ꝓiuncta ē fallacia accidētis. ergo ibi nō est petitio ꝓncipij. ꝓña tenet. qz illi loci sophistici nō possunt esse in eodē argumēto. ¶ Quinto sic. Dic ē petitio ꝓncipij. albedo ē ꝯtraria nigredini. ergo nigredo est cōtraria albedini. t tñ nō fit in aliquo istoꝝ q̄ttuor mōꝝ. ꝯ insufficiēter assignāt

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmū dr ꝙ licet idē ſm rē t vocē simul nō habeat apparētiā ad ꝓbandū seipm. tñ idē ſm rem t differēs ſm vocē t rationē bene habet apparētiā ꝓbandi seipm in q̄tū videl magis notū subyno noie q̄ sub alio ¶ Ad scōz dr ꝙ licet in palogismis bu⁹ fallacie ꝓmisse sint ſm se ꝓbabiles. non tñ sūt ꝓbative ꝯclusionis qđ tamen req̄ritur ad ſi logismū ꝓbatiuū. req̄ritur enī ꝙ habeat ꝓmissas ſm se ꝓbabiles. t ꝙ ille ꝓmisse habeāt virtutē ꝓbādi ꝯclusionē. ido isti palogismi peccāt in ꝓbatione. ¶ Ad tertiū dr ꝙ ab eodē mō cōsiderato t respectu eiusdē nō sumit loc⁹ dyaletic⁹ t sophistic⁹: sed bene ab eodē diuersimode ꝯsiderato. mō diffinitio diuersimode ꝯsiderat vt ab ipa sumit loc⁹ dyaletic⁹ t sophistic⁹: ꝛ similiter totū in quātitate ¶ Ad quartū dr ꝙ arguēdo a diuisis ad cōiūcta indebite et ꝓter illationis ē fallacia accidētis. et ꝓ tevero ꝓbatiōis est fallacia petitionis ꝓncipij. t hoc nō est inconueniēs ſcz ꝙ in eodē palogismo sint plures fallacie ſm diuersas rationes. ¶ Ad quintū dicit ꝙ ꝓmittit quart⁹ mod⁹. t licet albedo t nigredo sub rationib⁹ ꝓpriis nō sint relatiua: tamē ꝯtrū ad mutationes ꝯtrarioꝝ possūt dici relatiua ſm dici. ido ibi vnū relatiuū ponit in alio.

Et fallacia cōsequētis dicēdū ē. scōm cōsequēs fuit palogismi eo ꝙ credun⁹ ꝙsequē tiā cōuerti q̄ nō cōuertit. Fallacia cōsequētis est idoneitas decipiendi pueniēs ex apparētia cōsequētis cōuerse q̄ non cōuertit Causa apparētie hui⁹ fallacie est cōuenientia hui⁹ cōsequētie vere ad aliā nō verā. Causa fallitatis est diuersitas eoꝝdē. Et sciendū ꝙ bene tenet argumētū a positione antecedētis ad positionē cōsequētis. Hui⁹ fallacie tres sūt modi. Primus modus ē quādo arguit a destructione antecedētis ad destructionē consequētis: vt si hō est aial est ergo si hō nō est aial nō est. Vl' a positione cōsequētis ad positionē antecedētis: vt si mel est rubeū est. ergo si rubeū ē mel ē Ad istū em modū reducuntur oēs prauc argumētationes ab inferiori ad superius destructiue. Vnde quotiēscūq; fit ꝓcess⁹ ab inferiori ad superi⁹ cū distributione superioris: vt ois hō currit. ergo omne animal currit. ibi cōmittitur ista fallacia. vel null⁹ homo currit. ergo nullus aial currit. Secūd⁹ mod⁹ solet poni ab insufficiēti inductione singularium: vt sortes est animal t ecōuerso. plato est aial t ecōuerso. ergo omnis homo ē aial t ecōuerso. hi enumerant oēs singlares illi⁹. ois hō ē aial t nō hui⁹. oē aial est homo: q̄ significatur ꝓ cōpositionē huius ꝙ est ecōuerso ad hāc. ois hō est aial. Terti⁹ modus prouenit a cōiter accītib⁹. t dicūtur cōiter accidētia q̄ se aliqñ ꝙsequūtur t aliqñ non vt ille ē comptus ergo ē adulter. Silr hic musa t poeta silr terminant in a: ſz musa ē femini generis. ergo t poeta. nō seq̄t qz ydēptitas generis t terminatōis aliqñ se cōsequūtur t aliqñ nō eo ꝙ nō ē in oībus: ſz in aliq̄bus. si aliq̄s dicat ꝙ in hoc vitio tertio mō nō tenet ecōuerso. vñ ibi nō est ꝓña. Dicendū est ergo ꝙ scōz quosdā sumitur ꝓña cōiter ad ꝓñam necessariā t probabilez t in istis nō sumit ꝓña necessaria sed probabilis. aliter autē ordinātur isti modi ab aristotele isto modo ordinato

¶ Postq̄ supius determiatū est de fallacia petitionis ꝓncipij. hic ꝓñr determiat de fallacia ꝓñtis. rōe cui⁹ primo diffinit auctor añs. ꝓñs t ꝓñam. dicens ꝙ añs est categorica vel ypothetica qua ꝓñs infert. Sz ꝓñs est cōclusio q̄ infert ex añte: qđ ꝓuenit ex eo ꝙ cōsequens includit actu vel intellectu in añte. ido simul seq̄tur ad ꝓpm antecedēs. t habitudo denotians illā sequelā vocat ꝓña. t diuidit ꝙ cōsequētiā simplicē t ꝓñam cōpositā. Simplex est qñ ex vno solo antecedēti infert vnū ꝓñs. Sz cōsequentia cōposita quatuor modis intelligit fieri. Primo mō qñ facta aliqua ꝓña arguit a positione antecedētis ad positionē ꝓñtis. Secundo mō qñ in aliqua cōsequētia arguit a destructione cōsequētis ad destructōem antecedētis t istis duobus modis debite fit consequentia composita. Tertio modo quando facta vna consequentia argutur a destructione antecedētis ad destructionem ꝓñtis. Quarto modo quādo arguit a positiōe cōsequētis ad positionē antecedētis t istis duob⁹ modis nō valz cōsequētia cōposita. ſz male ꝓuertit consequētia ꝓus facta q̄ ꝓuertit aliter q̄ deberet conuerti ꝓus facta q̄ ꝓuertit aliter q̄ deberet conuerti t ſm hoc causatur fallacia consequentis

Primo sciendū est ꝙ cā appentie hui⁹ fallacie est apparēs cōuertibilitas cōsequētis cū antecedēte. rōe cui⁹ creditur ꝙ bene ꝓuertat ꝙsequētia q̄tamē nō cōuertit Sz cā defect⁹ est diuersitas cōsequētis t antecedētis, ppt quā nō cōuertunt inter se. t ſm hoc sic diffinit hec fallacia cōsequētis q̄ ē ydoneitas decipiēdi, pueniēs ex apparēti cōuertibilitate cōsequētis cū antecedēte. t ſp fit vt dicit aristoteles quādo credim⁹ ꝙsequētiā ꝓuerti q̄tamē nō cōuertit. Et ꝯmis in hac fallacia replanat antecedēs t cōsequēs: tamē magis dr fallacia cōsequētis q̄ antecedētis eo ꝙ in palogismis hui⁹ fallacie ſp arguit equaliter a positione ꝓñtis ad positionē añtis. ſz em arguat a negatione añtis ad negationē ꝓñtis. qz tñ illa negatio antecedētis se habet vt ꝓñs ad negationē ꝓñtis: nō ibi arguit equaliter a positione cōsequētis ad positionē antecedētis.

Secundo sciendū est ꝙ hui⁹ fallacie tres sunt modi. Primus est qñ arguit a destructione añtis ad destructionē ꝓñtis vel a positione cōsequētis ad positionē antecedētis. Exēplū primi. si hō est aial est. ꝯ si hō nō est aial, nō ē. nō sequit. qz ad negationē añtis non sequit negatio ꝓñtis. Et rō est qz antecedēs est inferi⁹ t min⁹ cōe. ꝙsequēs ꝙ se habet vt supius t magis cōe. mō destructo inferiori t minus cōi nō oportet destruere supius t magis cōe. qz illud pōt manere in alijs inferioribus eius. Exēplū scōi. si pluit terra est madida. ergo si terra est madida pluit. nō sequitur qz ad positionem consequentis quod est superius t magis cōe non sequit positio añtis quod est inferius t minus commune.

Tertio sciendum est ꝙ secūdus modus fit arguendo ab insufficiēti nūero singulariū. vt hic. sortes currit plato currit. ergo omnis homo currit. vel sic. sortes est aial. t ecōuerso. plato est animal t ecōuerso t sic de

Universidad de Deusto
Biblioteca

alijs. ergo ois homo est aial ꝛ ecouerso. nō sequi
tur q; licet enumerētur sufficiēter oēs singula
res illi⁹ vlis, ois hō est aial. nō tñ istus. oē aial
est homo. q tñ intelligit cū dr ꝛ ecouerso: ꝛ boc
si ecouerso dicat cōuersionē simplicē. q; si dice
ret quersionē p accidēs bene sequerek. q; hec es
set vera, ois hō est aial ꝛ ecouerso. aliqđ aial est
hō. q; tñ analogū per se positū stat pro famosi
ori significato. ideo econuerso magis tenetur
vt dicat conuersionem simplicem.

Quarto sciendū est q; tertiꝰ modus fit arguēdo a cōiter accidētibus q cōtingēter se ꝓsequūtur i aliquo subiecto nō tñ de necessitate se cōsequūtur. vt hic sortes est magnus. ergo sortes est fortis. vel sortes ē pul cher. ergo sortes est bonꝰ. nō sequit. q; lz talia accidētia q̄nq; sese cōsequātur in aliquo subiecto. nō tñ de necessitate se cōsequūtur sp. ꝛ lz in isto mō arguēdi ꝛ in p̄cedēti nō conuertat aliq̄ ꝓpīa actualiter ꝓpōsita. tñ subintelligit vna ꝓpria cite q̄ cōuertit in istis modis. Et istoꝝ modoꝝ sic pōt haberi sufficiētia. q; in fallacia cōsequē tis sumit cā apparētie ex appenti cōuertibilita te ꝓpītis ꝛ aītis. vel q illa ꝙuertibilitas est ap parens rōne ꝓprie tā facte ꝛ sic est ꝑm⁹ modꝰ vel ꝓpter habitudinē terminoꝝ ꝛ boc duplr. vl sumitur ex habitudine singularuꝝ ad vle ꝛ sic est scōs modꝰ. vel ex cōuenientia accidentium que contingenter conueniunt in eodem subiecto et sic est tertius modus.

Sed contra predicta arguit. Prio sic. cōuersio est passio ꝓpositionis. ergo soli ꝓpositioni cōuenit: quare ista fallacia nō fit ꝑ hoc q; aliqua ꝓpīa cōuertatur ¶ Secō sic. cōsequēs actu ꝛ intellectu includit in aīte. ergo destructo aīte destruit consequēs ꝛ sic valet ꝓpīa a destructōe aītis ad destructionē cōsequētis ¶ Tertio sic. Posito posteriori necessario ponit prius. sz ꝓpīa posterius est aīte. ergo posito cōsequēte necessario ponitur aīs qđ est cōtra ꝑmū modum buiꝰ fallacie. ¶ Quarto sic. Singularia alicuiꝰ vlis nō sufficiēter enumerata sequūtur sūm vle. ergo arguēdo ab insufficiēti numero singularū arguitur a positōe aītis ad positionē aītis. Et ꝓ ꝓpīs secundus modꝰ nō distinguit a ꝑmo. ¶ Quinto sic. Arguēdo a cōiter accidentibus est bonꝰ locus dyaleticus. ergo sic arguendo non sumitur tertius modus huius fallacie

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dicit q; si capiat cōuersio ꝓut est rō predicati in subiecto ꝛ econtra: sic est passio ꝓpōnis sibi soli conuenies. sz si capiat ꝑ mutatione aītis in consequēs ꝛ econtra. sic nō est passio ꝓpositionis: sed passio cōsequētie. ꝛ hoc mō cōsequētia bñ conuertit ¶ Ad secōz dr q; destructo aīte bñ destruitur cōsequēs prim ꝑm esse qđ bz in tali aīte. sz nō destruit vlr ꝛ ꝑm se totū. q; pōt manere in alijs. nō ex destructiōe aītis nō pōt inferri destructio cōsequētis ¶ Ad tertū dr q; lz ꝑm illationē cōsequēs sit posteri⁹ aīte. tñ ꝑm naturaz ꝛ ambituꝝ cōitatis cōsequēs est ꝓpius aīcedente ¶ Ad quartū dr q; lz in secō mō arguat a positione cōsequētis ad positionē aītis: tñ ibi nō sumit cā appentie cōuertibilitatis rōne consequētie ꝓpius facte sicut in mō. ¶ Ad q̄ntuz dr q; arguēdo a cōiter accidētib⁹ que sese necessario consequūtur bñ est locus dyaleticꝰ. sed arguendo ab bis q̄ contingēter se consequūtur sic ēt tertius modus huius fallacie.

Equē de fallacia scōm nō causaz vt cām.

Ad cuius euidētiā sciendū q; duplex ē silogismus. scilicet ostensiuus ꝛ ad impossibile. Ostensiuus est qui habet vnam solam conclusionem. Silogismus vero ad impossibile est qñ aliquis silogistice ducit ad ipossibile ꝛ ꝑ pter hoc intermittit aliqua premissarū q̄ erit cā illius impossibilis. vñ iste silogismꝰ sp habet duas ꝙclusiones vt cū dr: est ne hō asinus: hoc ꝙcesso. cōtra. nullus asinus est aial rōnale mortale: homo est asinus. ergo homo nō est aial rationale mortale: sed hoc est impossibile. ergo ꝛ ista. homo est asinus. ꝛ ille silogismus est i quarto modo prime figure. Sciendū est cū ꝙ nō causa vt causa sp̄fit in silogismus ad impossibile Fallacia aīt scōm nō causaz vt cām fit qñ non causa ponitur vt cā ꝛ ꝓpter hoc appet sequi ipossibile: ꝛ illud qđ appet esse causa intermittur. vt si q̄ratur. ē ne brunellus homo: quo cōcesso. Contra. nullus asinus est aial rationale mortale. sed hō est asinꝰ ꝛ brunellus ē homo. ergo hō nō est aial rationale mortale. hoc autē est impossibile. ergo brunellus non ē homo. In hac cū dicta argumētatione ē nō causa vt cā q; intermittur id quod apparet esse causa ꝛ non ē scīz brunellus ē homo. Cā apparētie huius fallacie ē conuenientia huius qđ apparet esse cā et non est cū eo quod ē causa. Cā falsitatis ē diuersitas eorundē. Tale cū exemplum ponit Aristo. huiꝰ fallacie. Sunt ne aīa ꝛ vita idem. quo concesso. Contra. mors ꝛ vita sunt cōtraria. sed mors ē corruptio. ergo vita generatio. ꝛ ꝙsequēs viuere ē generari. sed hoc ē impossibile. q; quicquid viuit non generatur sed generatū est. ergo aīa ꝛ vita nō sūt idē: hec ꝙclusio peccat scōm causam vt cām: ex hoc cuiz q; aīa ꝛ vita sunt idez nō sequitur impossibile. ꝛ ita non debz interimi ista: anima et vita sunt idē. sed ista: mors et vita sunt contraria: q; in oībus his id qđ non est cā apparet esse cā q; cōicat in terminis cū aliquibus ꝓpositionibus ex quibus sequitur ipossibile. ex illis patet q; ista fallacia non fit in silogismo ostensiuo: vt omis homo currit. sortes ē homo. ꝛ sol ē in cancro. ergo sortes currit. hic non ē fallacia cause vt cause. q; hec ꝓpositio. sol ē in cācro nō ē cā nec apparet cē cā sicut apparet i silogismo ad impossibile

¶ Posteꝝ auctor determinant de fallacia consequentis. hic consequēter determinat de fallacia ꝑm non causam vt causam. ꝛ quia ista fallacia non fit in silogismo ostensiuo sed in silogismo ad impossibile. ideo anteq̄ auctor ostēdat causas huius fallacie premittit vnam diuisiōez silogismi dicens. q; silogismus dupliciter per silogismum ostensiuum ꝛ ad impossibile. Et dicitur silogismus ostensiuus qui vnico processu ex duabus premissis infert suā conclusionem. sed silogismus ad impossibile est qui ex duabus premissis vna manifeste vera ꝛ alia manifeste falsa infert vnum manifeste falsum: propter cuius falsitatem intermittur aliqua premissaruz ꝛ sic ibi sunt plures processus ꝛ eriaz plures cōclusiones: ꝛ ꝑm hoc differunt multipliciter silogismus ostensiuus ꝛ ad impossibile. quia in silogismo ad impossibile sunt plures processus ꝛ plures conclusiones. in alio vero est tñ vnus processus ꝛ vna conclusio. Et quia silogismus ostensiuus potest esse tam ex veris q̄ ex falsis. sed silogismus ad impossibile semper habz aliquam premissam falsam aliter nunq̄ concluderet falsum. vt hic. omne animal est asinus. omnis homo est animal. ergo omnis homo est asinus. Conclusio est falsa. ergo aliqua

Universidad de Deusto
Biblioteca

p̄missar̄. nō minor. ḡ maior: et ꝑm talē, pcessū quādo interimīt aliqua p̄missarū committitur presens fallacia.

Primo sciēdū ē ꝙ p̄missa cā ē q̄ necessario facit ad illationē ꝯclusionis: t qua remota nō āpli⁹ seq̄t cōclusio in tali mō arguēdi. Et p oppositū p̄missa nō cā est q̄ nō cuenit in subiecto vel p̄dicato cū aliquis p̄missarū silogismi q̄ numerata cū illis nullo mō facit ad illationē ꝯclusionis. t ipsa posita vel remota nihilomin⁹ ex alijs p̄missis in tali mō arguendi seq̄t ꝯclusio: vt hic. ois asin⁹ ē rudibilis oē aīal ē asin⁹. ois bō ē aīal. ergo ois bō ē asinus. illa, ppō ois asin⁹ ē rudibilis ex pte sui subiecti cōuenit cū maiore: t adhuc ipa remota eo dē mō seq̄t ꝯclusio. Ex quo pz ꝙ ad nō cām vt cāz duo req̄rūtur. Primo ꝙ talis p̄missa nō sit cā cōclusionis. Scōo ꝙ habeat apparentiā cāe, ppter hoc ꝙ cōuenit cū alijs p̄missis. ido si in silogismo ponat aliqua p̄missa nō cā que nō cōuenit in subiecto vel p̄dicato cū aliqua p̄missarū ibi nō erit nō cā vt cā licet ibi bene sit. non propter hoc accidere falsum.

Secundo sciendū est ꝙ cā apparētie hu⁹ fallacie ē q̄uenientia p̄missē nō cāe cū p̄missa cā in subiecto vel p̄dicato, ppter quā credim⁹ ꝙ sicut p̄missa cā facit ad illationē ꝯclusionis falsē: ita p̄missa nō cā inferat talē ꝯclusionē: t, ppter hoc debeat interimi. Et ci⁹ cā defect⁹ ē diuersitas p̄missē non cāe ab alijs. Et ꝑm hoc sic diffinitur hec fallacia ꝙ ē idoneitas decipiēdi, pueniēs ex apparēti cōuenientia p̄missē nō cāe cū p̄missa cā. Ex q̄bus apparet ꝙ hic nō cōmittit fallacia nō cāe vt cause. sol est in cācro. oē aīal est asin⁹. ois bō ē aīal ergo ois homo ē asin⁹. ꝯclusio ē falsa. ergo aliqua p̄missarū. t nō nisi ista. sol est in cācro. illa enī p̄missa nō cā non cōuenit ī subiecto vel p̄dicato cū alijs premissis. ideo ibi nō est causa apparentie huius fallacie.

Tertio sciendū ē ꝙ hec fallacia sicut dictū est ꝑus sp ī silogismo ad impossibile hz fieri. Cui⁹rō est. q: hec fallacia cōmittit quādo ex falsitate ꝯclusionis fit male regressus ad interimendū aliquā p̄missarū. q: interimit vna p̄missa que non erat causa falsitatis ꝯclusionis. sed talis regressus a falsitate cōclusionis ad interimendū aliquā premissarum solū fit in silogismo ad impossibile: t non in silogismo ostensiuo. ideo ista fallacia tm̄ fit in silogismo ad impossibile. ideo dicit Aristoteles in scōo priorū ꝙ sp in silogismo ad impossibile supponit vna premissa que nullo mō facit ad illationē ꝯclusionis. Et per hoc differt hec fallacia ab oībus alijs t ctā per suas causas apparentie et defectus.

Quarto sciēdū est ꝙ hui⁹ fallacie p̄nt assignari duo mōi. Primo dus est quādo premissa nō cā ex pte subiecti cōuenit cū premissa cā: vt hic. ois asin⁹ est rudibilis. oē aīal est asinus. omis homo est animal. ergo ois bō est asin⁹. cōclusio est falsa ergo aliqua p̄missarū: t nō nisi ista. ois asinus ē rudibilis. vnde male fit regressus a falsitate ꝯclusionis cū falsitas ꝯclusionis ibi veniat ex pte bui⁹, ppōnis. oē aīal est asinus. Secūd⁹ mod⁹ p̄uenit ex q̄uenientia p̄missē nō cāe in p̄dicato cū premissa cā: vt omne aīal est asinus. ois equus est aīal. ois homo est aīal. ergo ois homo ē asinus. cōclusio est falsa. ergo aliqua premissarū t nō nisi ista. omnis equus est animal.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo sic Ois silogism⁹ est ostēsiu⁹ quia ostēdit aliquā ꝯclusionē. ergo silogism⁹ ad impossibile est ostēsiuus. quare oratio illa ē insufficiēs. ¶ Scōo sic. In oi fallacia est nō cā vt cā cū in qualibet aīa videat cē cā p̄ntis licet tū nō sit. ergo ꝑm non cām vt cāz non sumit aliqua spēalis fallacia. ¶ Tertio sic Sicut se habēt ens t nō ens. ita cā t nō cā. sed ens t nō ens nullo mō cōueniūt. ergo nec causa t nō causa. quare cā apparentie hui⁹ fallacie nō ē cōuenientia nō cāe cū cā. ¶ Quarto sic. Bon⁹ silogism⁹ simplr t fallacia nō possunt simul eē in cod̄. sz vbi ē nō cā vt cā ibi ē bon⁹ silogismus simplr. ḡ ibi nō est fallacia ex cōuenientia nō cāe vt cāe. ¶ Quinto sic. Ista fallacia ꝓuenit ex pte premissē nō cāe. sed illa sp ponit in ꝑmo discursu silogismi ad impossibile qui ē ostēsiuus. ergo in illo ꝯmittit ista fallacia.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū istor dr ꝙ lz silogism⁹ ad impossibile ꝑm ꝑmū, pcessū ei⁹ sit ostēsiu⁹: nō tm̄ ꝑm totā ei⁹ pcessū. q: ille processus ꝑmus finaliter ordinat ad interimendū aliquā premissarū eius ex falsitate conclusionis. ¶ Ad scōz dr ꝙ si capiat nō cā vt cā generaliter, p oi illo qd habet modū nō cāe vt cause. sic in qualibet fallacia reperit nō cā vt cā sed si capiat spēaliter sicut prius diffinita ē: sic solū reperitur in ista fallacia. ¶ Ad tertiū dr ꝙ licet causa t non causa formaliter accepte q̄tū ad istas intētiones nō conueniant inter se: tamen materialiter accepte pro premissis silogismi bene possunt conuenire in subiecto vel predicato. ¶ Ad quartū dicitur q̄ ista fallacia nō cōmittitur in ꝑmo processu silogismi ad ipossibile. sed in vltima illatione quādo interimit p̄missa que nō debet interimi. t sic ꝑm diuersa ē ibi sil ogismus t fallacia. ¶ Ad quintū dicit ꝙ licet premissa nō causa ponat in ꝑmo processu silog ismi ad impossibile t ibi fit cā apparentie hui⁹ fallacie: tamē ibi nō cōmittit defectus nisi in vltimo processu destruendo premissā q̄ nō est causa ꝯclusionis. t ꝑm illū processū talis silogismus dicitur ad impossibile.

Roposito plures est illa in qua plura p̄dicātur de plurib⁹ vel plura de vno vl vnū de plurib⁹: vt sortes currit t disputat. vel sic: est ne hic t hic hō. demonstrato sorte t brunello. vel sortes et plato currūt t disputant. Proposito aūt vnā est in qua vnū, predicat de vno. Et hoc quadrupliciter. Siue vnū numero: vt homo est risibilis. Siue vnū specie: vt sortes est hō. Siue vnū genere: vt sortes ē aīal. Siue vnū scōm prius t posteri⁹ vt hō est ens. aīal est sanū. Siue predicātur plura ex q̄b⁹ fit vnū: vt hō est aīal rationale mortale. Secūdum plures interrogationes fuit palogismus quādo ad interrogatiōes plures dat vna rel pōsio. Cā apparēte hui⁹ fallacie est vnitas interrogatiōis cōplexe. Causa falsitatis ē pluralitas ipsius. Duo sunt modi huius fallacie. Prim⁹ mod⁹ ē quando plura in singulari numero subiiciūtur vel predicantur: vt hic. est ne hic t hic homo demōstrato sorte t brunello. si dicatur sic. ergo brunell⁹ est hō. si nō. ergo sortes nō est hō. Nō bene em̄ respōdit quādo fecit respōsionē vnā ad interrogatiōes plures. sed debet rīdere verū est pro vno t falsū p reliquo. Secūdus mod⁹ ē q̄n pl'a in pl'i numero subiiciūt vl' p̄dicāt: vt sūt ne ista bona vl' nō bona: demōstratis bono t nō bono. si dicit bōa: ergo bonū ē malū. si non bona ergo bonū nō ē bonū. debuisset em̄ rīdere. bonū ē bonū: t malū est malū. Si aūt cōcedat aliqs homo dari diffinitiones simili modo in singulari t plurali: vt ceco est aptū natū videre et nō videt. et ceca sunt apta nata videre et non vident. non effugit et redargutionem: demonstrato vno ceco t altero vidente. t dicatur sic. sūt ne illa ceca vel nō ceca. si ceca. ergo illud est cecus: demonstrato vno vidente. Nō enim dicebat illū esse cecū et illum esse videntē. sed dabat vnā responsionē eo ꝙ concessit ꝙ similis daretur diffinitio in singulari numero t plurali.

¶ Postēꝙ auctor determiāut ō fallacia ꝑm nō causam vt causā. hic cōsequēter determinat de fallacia ꝑm plures interrogationes vt vnam. Et ad ostendēdū quid sit interrogatio plures

ipam primo sic diffinit. Propositio plures ē in qua predicant plura de vno vel vnū de pluribus vel plura de pluribus. Exemplū primi: vt sortes currit et mouet. Exemplū secūdi: vt sortes et plato currūt. Exēplū tertij: vt sortes et plato currūt et disputant. Et dicit talis propositio plures quia designātur plures habitudines propositionis prīcari cū subiecto: et illa propositio nō habet tm vnū significatū sed plura. Et p oppositū ppō vna est in qua prīcat vnū de vno sine illud sit vnū in numero: vt sortes est iste. in numero: vt sortes ē bō. sine sit vnū in specie: vt sortes ē bō. sine vnū in genere: vt sortes est aīal. sine vnū in analogia: vt sortes ē ens. Et qñq; ponūtur plures dictiones que se habēt vt determinatio et determinabile et faciunt vnū in numero et tunc propositio est vna simpliciter: vt sortes ē bō alb⁹. et sortes ē aīal rationale

Primo sciendū est q; enūciatio. propositio et interrogatio sunt idē fm rem licet ratione differāt. quia dicit enūciatio vt ē significatiua veri vel falsi absolute. et propositio vt ē alterius ostēsiua. et ponit p alio: scz p cōclusione inferēda. Sed dicit interrogatio p quāto sumit cū signo interrogatiuo. Et q; sūt idē realiter ppō et interrogatio. ideo sicut aliq; est ppō vna et aliqua plures: ita etiā quedā interrogatio vna in qua interrogat vnū de vno. et quedā interrogatio plures in qua interrogāt plura de vno vel vnū de pluribus vel plura de pluribus. Vnde dupl'r potest fieri interrogatio plures. Vno mō in significata tm: vt dicendo vtrū canis currit. et talis interrogatio plures causat equocationē vel āphibologiā. Alia aūt ē interrogatio plures fm voces et significata simul: vt est ne sortes et brunell⁹ homo. et illa causat illā fallaciā. et de tali ē hic ad ppositū.

Secundo sciēdū est q; cā apparētie hui⁹ fallacie ē conuenientia interrogationis plures ad interrogationē vnā ratione cui⁹ credim⁹ q; sicut ad interrogationē vnā dat tm vna rīsio q; etiā ad interrogationes plures sit tm danda vna rīsio. Et nō debet attēdi ista cōuenientia solum ex pte vocis sed etiā ex pte rerū interrogatarū que in interrogatione plures accipiūtur p modum vnius. Sed causa defectus hui⁹ fallacie est diuersitas interrogatoz et significatoz interrogatōis plura. et fm hoc sic diffiniunt hec fallacia q; est idoneitas decipiēdi, puenies ex conuenientia interrogationis plures ad interrogationē vnā.

Tertio sciēdū ē q; hui⁹ fallacie duo sunt modi. Primus mod⁹ est qñ i interrogatione plures pīa in singulari numero subiiciūtur vel predicantur: vt si querat est ne sortes et brunellus bō. si det vna rīsio affirmatiua tunc infert q; brunell⁹ est bō. et si negatiua tūc infert q; sortes nō est bō. Secūd⁹ mod⁹ est quādo in tali interrogatione plura subiiciūtur vel prīcātur in plurali numero: vt demonstrato vno ceco et vno vidēte. si querat vtrum isti duo sint ceci vel vidēres. si dicat quia sic. tunc infertur. ergo cec⁹ est videns. si dicat q; nō. tūc infertur. ergo vidēs nō videt. Et ita si rīsiones det vnicā rīsionē sp ducet ad aliquam metam vere vel apparēter. vnde nō debet dari vnica rīsio sz plures dicēdo demōstrato ceco q; ipse nō videt: et demōstrato vidēte q; videt

Quarto sciendū ē q; ista fallacia p prius causat deceptionē in interrogādo. ppōnes plures p; palogisādo. q; ibi fit deceptio rīsētis qñ ad interrogationē plures dat solūmodo vnicā rīsionē. et si nō det vnā rīsionē nō pōt palogisari fm palogismos hui⁹ fallacie q;mis illa rīsio non sit de essētia hui⁹ fallacie vel palogismoz ei⁹: sed est cā sine qua nō fieret deceptio. Et qñ rīsōdēs ad talē interrogationē dat vnā rīsionē potest duci vere vel apparēter ad inconuenies. q; interrogatio plures est vera, p vtraq; parte. vel falsa, p vtraq; pte. vel vera, p vna et falsa, p alia si' vera', p vtraq; pte tūc si rīsōdēs respondet negatiue pōt duci vere ad interrogationē. et si affirmatiue ducet apparēter ad inconuenies q; videbit ignorare multiplicitatē interrogatoz si sit falsa, p vtraq; pte: sic fit ecōuerso. Et si sit in pte vera et in parte falsa: tūc si rīsōdēs det vnā rīsionē affirmatiue cōcedat equalenter vnā copulatiuā cui⁹ altera ps est falsa: et sic vere ducit ad redargutionē. et si det vnā rīsionē negatiue tūc negat equaliter vnā copulatiuā cuius altera pars est vera: et sic ducetur apparenter tm ad inconuenies.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. in ista. omis bō currit pdicat vnū de pluribus. et tm ibi nō ē, ppō plures. g; cōtra diffinitionē eius. ¶ Secōo sic. Ista. sortes currit et plato disputat est vna copulatiua. g; ē ppō pūctione vna. et p ons male dictū est q; sit ppō plures. ¶ Tertio sic. In ista sortes ē bō et asin⁹. pdicat vnū in gīe de vno. et tm ibi nō ē, ppō vna. ergo extra diffinitionem. ¶ Quarto sic. ḡcūq; sūt pīa sūt in pīi numero g; plura nūq; subiiciūt in singulari numero nec prīcātur. et p ons male ponit fm⁹ mod⁹ huius fallacie. ¶ Quinto sic. Tot sūt mōi hui⁹ falla-

cie quot modis fit interrogatio plures. sed interrogatio plures fit trib⁹ mōis vt pz ex diffinitione eius. ergo male ponūtur tm duo modi huius fallacie.

Ad argumenta in oppositum. Ad pmū dr q; in ista. omis bō currit. pdicat vnū de pluribus accepti⁹ p modū vni⁹. q; bō ibi tenet⁹ p oib⁹ particularib⁹ boibus mūdi cōtinetur sub suo significato cōi qđ ē hūanitas. sz ibi nō pdicat vnū de pluribus acceptis p modū plurū. vnde illud qđ subiicit ibi ē vnū: licet supposita, p qbus tenetur sint diuisa. ¶ Ad secm dr q; licet copulatiua sit aliquo mō vna: sez pūctione et fm qđ: est tm simpliciter plures. quia affirmat plures categoricas simul quarū vna po: est esse vera et alia falsa: et simili mō est de cōditionali et disiūctiua. ¶ Ad tertiū dr q; licet bō et asin⁹ sint vnū in genere. tamē in illa, ppōne sortes est bō et asinus. nō enumerātur p modū vni⁹ in genere sed p modū diuersoz in spē. ideo ibi est ppō plures. ¶ Ad quartū dr q; si capiat' numerus pluralis vt ē passio rerū quecūq; sūt plura sunt in plurali numero. sed si capiat' vt ē passio terminoz singularū et ē vn⁹ mod⁹ significādi sic plura possunt accipi in singulari numero. et nō sp in plurali. ¶ Ad qntū dr q; licet in speciali possint esse tres modi hui⁹ fallacie vel etiam plures trib⁹. tñ in genere sunt tm illi duo modi primus positi sub qb⁹ oēs alij spēales mōi primētur. i quolibet eōrū illoz triplic' fit variatio palogismoz fm triplicē modū interrogatōis plēs

Dst hec aūt reducēdū est oēs fallacias ad ignorantiā elenci. Reducere aūt oēs ad ignorantiā elenci est ostendere qualiter fallacia quelibet peccat cōtra aliquā pticulā in diffinitione elenci positā: aut ratione silogismi aut qtraditionis sicut eīm differētia aduenies generi cōstituit speciē: ita ratio cōtradictionis aduenies silogismo cōstituit elenchū. Vnde q;q; est in elencho aut est in co ratione qtradictionis aut ratione silogismi. Dicit eīm Aristoteles q; diuidendū est oēs silogismos apparētes et elēcos: aut omnes reducendū est ad ignorantiam elenci. equiuocatio et amphibologia et figura dictionis reducūtur ad ignorātiā elenci eo q; duplex esse impedit silogismum et cōtradictionē. cōpositio. diuisio. accētus. reducūtur ad ignorantiā elenci in eo q; nō est oratio cadē vel idē nomen sed differens. oportet aūt hoc scilicet nomen et rationē esse eadem quēadmodum et rem si debeat esse elenchus. Qui vero scōz accidēs fiunt manifesti sunt diffinito silogismo: quia fiunt cōtra particulā in diffinitione elenci positam: scilicet. necesse ē aliud accidere per ea que posita fūt et cōcessa. et secūdū hāc fallaciā que est secūdū accidēs artifices et sciētes sepe ab inscijs redarguūtur facientib⁹ silogismol qtra sapiētes. Nā scōz accidēs faciūt silogismos apparētes. q; vo fūt secundū quid ad simpliciter reducūt ad ignorātiā elenci: quonā de eodē nō est affirmatio et negatio: vt ethiops est albus secūdum dentes. ergo est albus.

Manifesti sunt autē silogismi i qui prīdicti sunt ⁊ quales nūcupant: q̄ vo fiūt scōm id qđ petitur ī principio ⁊ nō cām vt cāz peccāt manifeste ꝓtra diffinitionē silogismi q̄ ī silogismo oz sequi aliđ de necessitate qđ non erat in principio ⁊ sic oz q̄ premisse sint cāe ꝯclusionis silogismi. Qui vo scōz ꝯns reducunt sicut ⁊ illi q̄ fiūt scōz accīs. qui vo scōm plures interrogatōes vt vnaz reducūtur co q̄ peccāt ꝓtra vnitatē ꝓpōnis. ibi em̄ nō sumit propō vna ⁊ p ꝯns nec p positto. nā cadē ē diffinitio vnius rei ⁊ rei. vt hoīs ⁊ vnī⁹ hoīs. sil'e aūt ē in alīs. vnđ ꝓpō vna vnū đ vno affirmat. ꝛz nō ē ita in propōe plures ī qua p̄dicant plura de vno vel vnū de pluribus ⁊ ꝓpter hoc peccāt ꝓtra vnitatē propōis. Itē oēs fallacie in dictiōe ⁊ scōm qđ ad simplr reducūtur ad ignorātiā elenci eo q̄ peccāt cōtra cōtradictionem. Oēs aūt fallacie alie extra dictionez reducūtur ī hoc q̄ peccāt ꝓtra diffinitionē silogismi. Et hec de fallatiis petri hyspani dicta sufficiant.

¶ Postq̄ auctor supius determiauit de vna q̄ꝫ fallacia fm se. hic ꝯnr determiat de ipīs p cōparationē ad elēcū oñdēdo qūo oēs deficiunt cō tra rōem elēct ⁊ p hoc reducūtur ad ignorātiaz elenci. Reducere aūt fallacias ad ignorantiam elenci ē oñdere quō q̄libet fallacia peccat ꝓtra aliquā driam elēci siue hoc sit rōne silogismi siue rōe ꝯdictionis. ꝯdictio em̄ est vltia dria elēci. ⁊ sic dria aduenīēs gñi ꝯstituit spēz: sic ꝯdictio aduenīēs silogismo dyaletico ꝯstituit elēcū.

Primo sciendū ē q̄ ignorātia elenci vt ꝓpius dictū est accipit dupl'r. vno mō spāl'r. p omissiōe vni⁹ illaz quatuor driaz elēci. s. ad idez fm idē simlit ⁊ in eodē tpe que sibi cōuenīūt rōe ꝯdictōis tm̄. ⁊ sicut fm ignorantiā elenci sumit vna fallacia spālis. sed illo mō nō accipit hic nec ad ipam alie fallacie reducunt. alio mō capit gñal'r. p ignorātia cuiuslibet ptīcule elēci siue illa dria sit ex pte silogismi vel ꝯdictōis. ⁊ hoc mō fm ignorantiā elenci nō sumit vna fallacia specialis. sed hoc modo ignorantia elenci communis est ad omnes fallacias. ⁊ hoc modo accipitur hic

Secundo sciendum est q̄ oēs fallacie in dictiōe q̄tū ad suos paralogismos bñt reduci ad ignorātiā elenci cōiter acceptā. cui⁹rō est. q⁹ reducere ipās ad ignorātiā elenci ē oñdere quō oēs deficiūt ꝓtra rōem eī⁹. ꝛz oēs fallacie in dictiōe peccāt ꝓtra rōnem elenci qđ pz inductīe. vñ ad rōez silogismi ⁊ cōtradictōis req̄runt vnitas rei ⁊ nois sil'. ꝛz ī eq̄uocatiōe ąphibologia ⁊ figura dictōis non est vnitas rei. q⁹ ibi dictio vel oīo accipit ꝑ diuersis significatis ⁊ multipl'r. sil'r in cōpōe ⁊ diuisione nō est vnitas vocis neq; rei q⁹ nō est ibi eadē oratio fm modū ꝓferēdi. ⁊ sil'r in fallacia accent⁹ deficit vnitas rei ⁊ nois sil'. ⁊ sic oēs fallacie in dictiōe peccant contra elenchum.

Tertio sciendū est q̄ sil'r oēs paralogismi fallaciaz extra dictōez peccant ꝓtra elenchū. ad elenchū em̄ req̄rit cōclusionez de necessitate accidere hoc est sequi ex p̄missis. sed in fallacia accidētis cōclusio nō sequitur de necessitate. ꝛō peccat cōtra rōez elēci. ⁊ q⁹ fallacia ꝓsequētis ē pars fallacie accidētis. nō tm̄ est ps subiectiua sed materialis q⁹ se habet vt inferi⁹ ad ipam rōne termi⁹ in q̄bus fit. ꝛō cōsil'r fallacia cōsequētis peccat cōtra rōem elenci. Sz paralogismi fallacie fm quid ad dictuz simplr ⁊ ignorantie elenci non faciunt cōtradictōem simpliciter. q⁹ in ipsis nō est affirmatio ⁊ negatio eiusdem de eodem ad idem fm idem similiter ⁊ in eodez tempore. ideo peccant contra elēcum rationē ꝯdictōis. Sz paralogismi petitōis ꝓncipij nō de necessitate ostendunt suam cōclusionē. ꝛz in ipsis cō numeratur quod erat in ꝓncipio. Sil'r in fallacia nō cāe vt cāe nō fit, paralogismū. et p ꝯns ꝓtra elenchū. Item ad elenchū req̄rit rōne silogismi q̄ q̄libet p̄missarū sit, ppō vna. sed in fallacia fm plures interrogatōes vt vnā nō sumit, ppō vna sed plēs: q̄ nō est, ppō simpl'r. q⁹ eadē est rō, ppōnis ⁊ ppositionis vni⁹: sicut ē eadē rō hois ⁊ hois vnius ideo illa fallacia peccat cōtra elenchū. Et sic patet inductiue quō oēs fallacie reducūtur ad ignorantiā elenci per hoc q̄ paralogismi earū habent aliquā cām defectus contra elenchū.

Quarto sciēdū est q̄ in paralogismis duplex repit cā defect⁹. Prima ē ex pte rerū vel dictionū quib⁹ fit disputatio p quā oēs paralogismi deficiunt ꝓtra elenchū. Alia autē reperit ex pte respōdētis que ē ignorātia ꝓprie cāe defect⁹ ipsi⁹ paralogismi, ꝓpter q̄ respōdēs decipit. Prima ē actiua respectu decepti⁹. Scōa vero passiua. Prima ē essētialis paralogismi. Scōa vero accidētalis: extrinseca. Et ꝛz illa sit accidētalis tm̄ paralogismi non p̄t cāre decepti⁹nē respondētis sine tali cā defect⁹ ⁊ ꝛō in qualibet fallacia ē vna cā defect⁹ ex pte nostri vt posset videri inductīe. Unde in eq̄uocatione decipimur eo q̄ ignoram⁹ pluralitatē significat⁹ dictionis actualiter cuiusdē. ⁊ i amphibologia p hoc q̄ ignoram⁹ diuersa significata ōnis actualiter vnius. ⁊ sil'r in qualibet fallacia ignorātie, ꝓprie cāe defectus in respondente ē cā defectus ⁊ deceptionis respōdentis Ex p̄dictis ergo manifestū ē que ⁊ quot sūt fallacia tā in dictione q̄ extra dictionē. ⁊ que sunt cāe apparētie ⁊ defectus earū. ⁊ quot sūt modi in qualibet fallacia. ⁊ quomodo omnes reducuntur ad ignorantiā elenci.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo sic. In singul' fallacijs ostēsē sūt cāe apparētie ⁊ defect⁹ earū. ergo hic supflue determinatur de defectu earum

¶ Scōo sic. Passio solū cōuenit subiecto. sed cōtradictio ē passio enūciationis. ergo nō cōuenit silogismo neq; elenco. ¶ Tertio sic. nullū pfectū habet reduci ad impfectū sed magis ecōtra. sed fallacia in dictione ⁊ fallacia accidētis sūt pfectiores fallacia ignorātie elenci. ergo

¶ Quarto sic. In fallacia ignorantie elenci infertur vera ꝯdictio in conclusione. ergo illa fallacia nō peccat cōtra rationē contradictionis

¶ Quinto sic. In fallacia petitionis principij cōsequēs necessario sequit ex antecedēte. q̄ malē dicitur in textu q⁹ in petitione principij conclusio non accidit de necessitate.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū illoz dicit q⁹ licet prius ostense sint cāe fallaciaz ꝑ se. nō tm̄ ostensū est quō ille cāe defectus faciūt defectū cōtra rōez elenci. ꝛō hic nō supflue determinat de causis defect⁹ fallaciarū p cōparationē ad elenchū. ¶ Ad scōm dicit q⁹ ꝛz contradictio ꝑmo ⁊ p se soli, ppositioni ꝙuenit tamen ex ꝯnti pōt cōuenire silogismo rōne siue cōclusionis aut alicui⁹ p̄missarū que cōtradicit positiom respōdētis. ¶ Ad tertiū dicit q⁹ licet fallacie in dictione sint pfectiores fallacia ignorātie elenci que ē vna fallacia spēalis. nō tamen sunt pfectiores fallacia ignorātie elenci vt est cois ad oēs alias fallacias q⁹ illa emmēter cōtinet in se causas oīm aliarū fallaciarū. ¶ Ad quartū dicit q⁹ licet in paralogismis ignorantie elenci sit vera cōtradictio m̄ cōclusione. tamē nō necessario mferēt: ꝛz apparēter solū ex apparēti ꝯdictione p̄missaz. ¶ Ad q̄ntū đ q⁹ ꝛz in petitione ꝓncipij ꝯclusio sequat de necessitate q̄tū ad illationē. nō tm̄ ostēditur de necessitate q̄tū ad, pbationē vt, pbet ipaz esse necessariā qđ tm̄ requirit ad verū elenchum. ideo p hoc ista fallacia sicut oēs alie reducitur ad ignorantiā elenci. Et hec de fallacijs dicta sufficiant.

Incipit septimus tractatus de paruis logicalibus.

Dām que dicūtur. q̄dā dicūtur cū cōplexione: vt hō currit. quedā vero sine complexione: vt homo. quia est terminus incomplexus.

¶ Iste est septim⁹ tractat⁹ sūmularū magistri petri hyspani: in quo determiat de puis logicalib⁹. Et ꝓmo de quadā, ꝓpietate termini q̄ suppositio dicit. q̄ quidē tractat⁹ ꝓma sui diuisiōe diuidit in duas ptes. In ꝓma petr⁹ hyspan⁹ ponit aliqua p̄ambula valētia ad intelligēdū suppositionē ⁊ spēs ei⁹. In scōa pte determinat de ipa suppositione. secūda pars incipit ibi. Suppositio est acceptio Itē prima ps diuidit in duas. In ꝓma ponit duas diuisiones In scōa ponit diffinitionē termini. Est ergo ꝓma diuisio talis. Eoz q̄ dicūtur. q̄dā dicūtur cū cōplexiōe vt hō currit. q̄dā vero sine cōplexione: vt hō p se. vel aīal p se. Cui⁹ diuisionis rō ē. q⁹ cuilibet voci significatiue ad placitū correspōdet cōceptus simplex vel ꝓplex⁹. si ꝓmū: sic sūt ea q̄ di-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cūtur sine ꝓplexione. si scōm: sic sunt ea que dicuntur cū complexione.

Primo sciēdū est ꝙ bn⁹ tractat⁹ sicut ⁊ aliorū quattuor sūt cause. scz efficiēs. materialis. formalis. ⁊ finalis. Causa efficiēs fuit magr pe. hysl. qui hūc tractatū a diuersis libris logice extraxit. Cā materialis est termin⁹ supponēs qui dicit subiectū attributionis bn⁹ tractat⁹. Cuius rō est. qr ibi ꝓsiderant vor ⁊ significatio que sūt ꝑncipia termini supponētis. ⁊ suppositio q̄ est ꝓpetas ei⁹. ⁊ terminus vlis ⁊ pticularis: q̄ sūt ptes subiective terminī supponētis. ergo terminus supponēs est subiectū bn⁹ tractat⁹. Causa aūt formalis est duplex: scz forma tractat⁹ que ē diuisio bn⁹ tractat⁹ in duas ptes ꝑncipales sicut dictū est. Et forma tractādi q̄ est diffinitiua. diuisiua: ⁊ explorū positiua. Sed cā finalis ē duplex: scz intrinseca que ē cōpleta cognitio termini supponētis. Et extrinseca que est cognitio enūciationis ⁊ cuiuslibet argumētationis.

Secundo sciēdū ē ꝙ iste tractat⁹ est vtilis ad cognoscēdū veritatē vel falsitatē enūciationis. qr suppositio ē q̄dā ꝓpetas ꝑncipior enūciationis ex quorum mutatione sepe variatur veritas vel falsitas enūciationiū. Est etiā vtilis ad argumētationes sophisticas cognoscēdas. Et spēaliter ad argumētationes fallacie figure dictionis q̄ ꝓueniūt ex diuersa suppositione terminor. Unde aliqui hūc tractatū ordināt post tractatū fallaciarū: ⁊ istud coīter est in plurib⁹ textibus. sed melius vt videt ordinādus ē post tractatū ꝑdicamētor. quia in isto tractatu determinatur de termino incōplexo sicut in tractatu ꝑdicamentor. Valet etiā iste tractat⁹ ad noticiā enunciationis ⁊ fallaciarū: ⁊ generaliter ad noticiā cuiuslibet argumentationis.

Tertio sciēdū est ꝙ hec diuisio. ꝑpt aliū ⁊ aliū fmē ponit hic ⁊ in antecēdicamētis. qr in aūtecēdicamētis ponit vt p ipaz sciat q̄ sūt reponibilia in ꝑdicamēto: cuiusmodi sūt termini incōplexi. Sed hic ponit vt per eā sciat q̄ termini supponūt: cuiusmodi sūt termini incōplexi. ⁊ q̄ nō: cuiusmodi sūt cōplexi.

Quarto sciēdū ē ꝙ sicut dictū est i antecēdicamentis ꝙ in diuisione antecēdicamētali dicibile qd̄ est diuisū capit large vt idē est ꝙ significabile p vocē. ⁊ nō idē est ꝙ ꝑdicabile. ita in ista diuisione dicibile capit large. p oī eo qd̄ dicēdo. ꝑfert: alias ꝓplexū nō cōtineret sub diuiso. Et p hoc ꝑz titulus. causa ordo. ⁊ vtilitas hui⁹ tractat⁹ ad ꝑcedētes.

Sed contra ꝑdicta arguitur. Primo sic. Ista diuisio ē vnū antecēdicamētū. ergo non debet hic poni.

¶ Scōo sic. Incōplexū ē ps cōplexi. ergo nō debet diuidi cōtra cōplexū. ⁊ sic ꝑdicta diuisio est insufficiēs.

¶ Tertio sic. termin⁹ supponēs est q̄d cōplexū. ergo nō est subiectū attributionis bn⁹ tractat⁹.

¶ Quarto sic. Unusq̄sq tractat⁹ debet denoiari a suo subiecto attributionis. sed iste tractat⁹ denoiatur a suppositione. ergo suppositio debet esse subiectū attributionis ei⁹. ⁊ p ꝓns termin⁹ supponēs nō ē hic subiectū attributionis.

¶ Quinto sic. Nullū ens p accidēs ē subiectū attributionis. sed termin⁹ supponēs ē ens p accidēs: qr addit entī p se. ꝙ termin⁹ supponēs nō ē subiectū bn⁹ tractat⁹

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dr ꝙ negat ꝓna. qr diuersimode ponit hic ⁊ i antecēdicamētis vt dictū est in tertio notabili.

¶ Ad scōm dr ꝙ distinguit ꝓna. qr incōplexū pōt capi dupliciter. Uno mō formaliter scz ꝑ scōa intentionē. ⁊ isto mō nō ē ps cōplexi: imo formaliter distinguit cōplexū ⁊ incōplexū. Alio mō potest capi materialiter scz ꝑ eo cui attribuit intentio incōplexi: ⁊ sic bene ē pars cōplexi materialiter sūpti.

¶ Ad tertiū dr ꝙ licet termin⁹ supponens sit q̄d cōplexū fm vocē: tñ est q̄d incōplexū fm intellectū.

¶ Ad quartū dr ꝙ nō oz tractatū sp denoiari a subiecto attributionis. sed q̄nq̄ denoiat a passione subiecti sicut iste: q̄nq̄ a discipulo: sicut liber platonis a thimeo. q̄nq̄ a ꝑte subiectua: ⁊ quādoq̄ ab aliquo superiori

¶ Ad q̄ntū dr ꝙ ls ens p accidēs qd̄ ē casuale ⁊ fortuitū nō sit subiectū alicui⁹ libri. tñ ens p accidēs cui⁹ additamētū nō diminuit rōem ei⁹ cui addit bene ē subiectū attributionis alicuius tractatus: ⁊ sic ē hic de termino supponēti.

Termin⁹ vt hic sumit est vox significās vle vl ꝑticlare: vt hō vel sortes. Terminoꝝ aūt incōplexor vnusq̄sq̄ aut significat substātiā. aut qualitatē. aut quātitatē. aut ad aliq̄d. aut agere. aut pati. aut vbi. aut quādo aut sit⁹. aut habit⁹. Significatio vt hic sumit ē rei vocē sed ꝫ

placitū repsētatio. quare cū oīs res aut sit vlis aut ꝑticularis: oportet dictiones nō significantes vle vel ꝑticulare nō significare aliq̄d. ⁊ sic nō essent termini vt hic sumit terminus: vt signa vlia vel ꝑticularia. Significationū alia ē rei substātie et hec fit p nomē substantiuū: vt hō. Alia ē rei adiectīe ⁊ hec fit p nomē adiectiuū vel p verbū: vt currit vl alb⁹. q̄ nō ē ꝑprie significatio substātiua vl adiectiua: ꝫ significat aliq̄d substātie vel adiectīe. Et significare aliquid adiectīe vel substātiue sūt mōi vocū. qr adiectiatio ⁊ substantiatio sūt ꝓpotes mōi ⁊ dr̄e rerū q̄ significāt ⁊ nō significatiōes. noia ꝙ substātiua dicūtur supponere: sed nomina adiectiua vel verba dicūtur copulare.

¶ Postq̄ auctor superi⁹ posuit diuisiones dictibilis. ꝓnr ponit diffinitionē termini dicens ꝙ termin⁹ est vox significās vle vel ꝑticulare. In qua diffinitione ponitur vox loco gn̄is. deinde addit vle vel ꝑticulare. id est rē vl̄m vel ꝑticularē. ad differētiā sincategorematū: ꝓnatio nū: ⁊ negationū: q̄ nō sūt termini vt hic capit termin⁹: nec illis cōuenit supponere aut copulare. Unde ꝑz ꝙ signa vlia vel particularia: vt oīs. null⁹. aliq̄s. nō sūt terminivt hic sumitur terminus. qr signa vlia vel ꝑticularia nō significāt rē vl̄m vel ꝑticularē: ꝫ significāt quomā vniuersaliter ꝑ quātō denotāt terminū cōez supposita quē cadūt teneri vniuersaliter. i. ꝑ oīb⁹ suis suppositis. vel ꝑticulariter. i. pro aliquo.

Primo sciēdū est ꝙ terminor incōplexorū vnusquisq̄ aut significat substātiā. aut qualitatē. ⁊c. que q̄dē diuisio termini incōplexi ponit in textu ⁊ habet ꝛ ξωγ ptio ꝑdicamentor. sed ꝑpter aliū finē habetur ibi ⁊ in isto passu. Nā in ꝑdicamētis ponit ad cognoscēdū numerū ꝑdicamētor. hic aūt ponit ad cognoscendū numerū terminor suppositiuū. Unde ibi nō diuidit termin⁹ incōplex⁹ in tota sua cōtinentia: alias mēbra simul sūpta nō ꝙuerterēt cū diuiso. ꝫ solū diuidit termin⁹ incōplex⁹ significās vle vl̄m vel ꝑticulare reponibile in ꝑdicamēto. Ista aūt diuisio ē hic ad duo necessaria. Primū ē ad videndū rē significatā ꝑ terminū cui⁹ natura ꝑdicamētalis sit. Scōz ē qr posteri⁹ dicēt ꝙ noia substātiua supponunt: noia vo adiectiua ⁊ ita vba copulāt ⁊ appellāt hoc aūt scirī nō pōt nisi ex ptē rerū significatarū ꝑ terminos. ideo ista diuisio secūdario valet ad sciendū qui termini supponūt: ⁊ q̄ copulant.

Secūdo sciēdū ē ꝙ auctor ꝓpr ponit diffinitiōez significatiōis termini dicēs ꝙ significatio termini est rei ꝑ vocē fm placitū repsētatio. In q̄ diffinitiōe ponit repsētatio loco gn̄is. deinde ponit rei: ad dīaz significationis dictionū sincategorematū. q̄ q̄dē dictiones nō significāt res ꝫ dispōnes rerū ⁊ ibi capit res ꝑ illo qō pōt alteri subiici vel de altero ꝑdicari. deinde ponit ꝙ vocē: ad dīaz significationū scripturar⁹. vltimo ponit fm placitū: ad dīaz significatiōis naturalis. ⁊ sic ꝑz intellect⁹ diffinitiōis. Ex quo infert auctor i textu ꝙ cū oīs res sit vlis aut ꝑticularis oz dictiones nō significātes vle vel ꝑticulare. s. rē vlēz vl ꝑticularē nihil significare vt hic sumit significatio: ⁊ sic nō ē termin⁹ vt hic capit terminus. vñ aliī determiāt hic de icōplexis ⁊ i libro ꝑdicabilitū ⁊ ꝑdicamētor. qr i illis determiāt de icōplexis sub rōne ꝑdicabilis vel oratiabilis i gñe hic aūt determiāt de ipis in hītudie ad rē quā significāt. fm quā ipis cōuenit supponere vel copulare. appellare. ⁊ restringere: ⁊ ampliare.

Tertio sciēdū ē ꝙ duplex ē significatio q̄dā ē naturalis sicē passiones in aīa nr̄a exp̄ntes naturaliter significāt res q̄rū sūt exp̄sse similitudines: ⁊ de tali ñ intelligit hic. Alia ē significatio ad placitū. ⁊ talis ē duplex. q̄dā ē ꝓmo ⁊ ꝑ se ad placitū: sicē significatio placabilis vocū significatiua rū ad placitū: ⁊ talis hic solū diffinitur. Alia est ad placitū secūdario siue ex cōsequēti: ⁊ de tali nō est hic ad ꝓpositū.

Quarto Significationū alia ē rei substātiue: que fit p nomē substātiuū. Alia rei adiectiue: que fit p nomē adiectiuū seu per verbum. Cui⁹ diuisionis rō est. quia oīs res significatur vt i se aut vt i alio. si ꝓmū: sic ē significatio substātiua. si scōz: sic ē significatio adiectiua. vñ hec

dutio sumit ex pte rei significate. q: substãtia uatio ⁊ adiectiatio sũt modi rez nõ tñ absolute sz rerũ significatarũ p termios. eo q est eadẽ res q̃ in accidẽtib⁹ significat p adiectiuũ ⁊ substãtiuũ. sicut p albũ ⁊ albedinẽ. ⁊ tñ in vno ẽ significatio adiectiua ⁊ in alio substãtiua. albuz eñ significat formã accidẽtalẽ vt alteri inherentẽ: albedo vero eã significat vt p se stantem ⁊ non vt alteri inherentẽ. Ex q̃bus ptz quid ẽ termin⁹ ⁊ q̃d sit significatio termini ⁊ quomõ diuidit significatio ⁊ que est diuisio termini

Sed contra predicta arguit. Prio sic. omn⁹ rei est tñ vna diffinitio. sz termini est alia diffinitio. s. q̃ terminꝰ est oro indicãs q̃d est esse rei. ergo ẽ non est sufficiẽs ¶ Scdo sic. ꝓtra diffinitõem significatõis. q: si essz sufficiẽs seqrẽt q̃ termi vles nihil significarẽt. ꝓña tz q: nõ ꝓnt significare nisi rez vlem. sz nulla res est vlis ex pte rei. ergo termini cões nihil signãt ¶ Tertio sic. oĩs ⁊ nullus aliq̃d signũt. salz q̃tuatẽ. ⁊ tñ nõ repsentãt rem sm placitũ. q̃ diffinitio nõ ꝓuenit omi ꝓtẽto sub diffinito ¶ Quarto sic. si ẽ diffinitõ nõ ꝓuenit significationi passionuz q̃ sunt i alia nec significationi scripturaꝝ. ergo nõ cõuenit oi cõcepto sub diffinito ¶ Quito sic. si ista diffinitio cẽt sufficiẽs seqrẽt q̃ teri scõe intẽtõis nihil significarẽt q̃d est falsuz. ꝓña tenet. q: nõ repsentant rem sed ens rationis tantum.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmũ dr q̃ terminꝰ vt sufficit in ꝓposito capit dupl'r. vno mõ ꝓ diffinitõe q̃dditatiua rei. ⁊ isto mõ accipitur ab aristotele ꝓmo thopicoꝝ vbi dr q̃ terminꝰ est oro indicãs q̃d cẽ rei p essentialia. Alio mõ capit terminꝰ p eo in quẽ resolũit ꝓpõ. et isto mõ accipit ab aristotele i ꝓmo priorꝝ. ⁊ a petro hyspano in ꝓmo tractatu vbi dicit q̃ quedã ꝓpões cathegorice ptĩpãt vtrocz termiõ ⁊ etiã in isto tractatu in pñti diffinitõe. ¶ Ad scõm dr q̃ negat ꝓña. ⁊ ad ꝓbatõem dr q̃ res a pte rei sunt vles in potẽtia. sz ñ sm actũ vlitatis ¶ Ad tertiũ dr q̃ negat maiorẽ. ad ꝓbationẽ dr q̃ nõ significãt q̃tatẽ ꝓprie dictã que est ẽst res nature. sz signũt q̃tatẽ metaphorice sumptã q̃ nõ est res vt ibi accipit ¶ Ad q̃rtuz dr q̃ soluit ex tertio notabili ¶ Ad q̃ntuz dr q̃ terminus scõe intẽtõis signũt rẽ bñtez esse rationis. sed nõ habentẽ esse reale ⁊ hoc sufficit ad hoc q̃ habeant significationem ad placitũ de qua est hic ad propositum.

Suppositio ẽ acceptio termini substantiui ꝓ aliquo. differãt autẽ suppositio ⁊ significatio q: significatio fit p ipositõem vocis ad significandũ rẽ. sz suppositio vero est termini substantiui ꝓ aliquo: vt cũ dr hõ currit iste terminꝰ hõ tenet stare ꝓ sorte ⁊ platone ⁊ sic de aliis. vñ significatio ꝓior ẽ suppõne. ⁊ in hoc differunt. quia significatio est vocis. suppositio vo est termini iaz cõpositi ex voce et significatione. ergo supponere ⁊ significare nõ sunt idẽ sed differũt p locũ a cõiugatis. ttẽ significatio ẽ signi ad signatũ. suppositio vero est supponẽtis ad suppositũ. ergo suppositio non est significatio. copulatõ ẽ acceptio termĩ adiectiui ꝓ aliquo.

¶ Post q̃ auctor posuit diffinitõem termini ⁊ significatõis ⁊ etiã diuisiones eorũdẽ. hic ꝓñr diffinit suppositõem dicẽs. Suppõ est acceptio termini substãtiui ꝓ aliquo. vñ in predicta diffinitõe ponit acceptio loco gñis ⁊ ponitur termini substãtiui ad dr̃iam copulatõis q̃ est ꝓ ꝓprietas termini adiectiui. ⁊ ponit ꝓ aliquo id ẽ ꝓ re significata ad dr̃iam suppositõis grãmaticalis q̃ est relatio suppositi ad appositũ z de q̃ nõ est hic ad ꝓpositũ. ⁊ ille ablatiuꝰ aliq̃ nõ tenetur in diffinitione ꝓ pticulari supposito. sz tenet cathegoreumatice ꝓ re vel ente. vñ ꝑz q̃ diffinitio ꝓdicta est sufficiẽs. ⁊ posset ꝓbari p ꝓdictões bone diffinitionis que sibi cõueniunt

Primo sciendũ est q̃ suppositio potest capi dupl'r. vno mõ ꝓ suppositione reali sicut dicim⁹ q̃ pies supponit fundamẽto. ⁊ de tali nõ est hic ad ꝓpositũ. Alio mõ põt capi vt est ꝓprietas vocis significatiua ⁊ talis est duplex: quia põt capi vt est relatio termini supponẽtis ad rẽ suppositã q̃ suppositio est in termio actiue: sicut in eo q̃ põit sub se rẽ significatã p ipm ⁊ est in re passiue: ⁊ sic de suppositõe est hic ad ꝓpositũ. Alio mõ põt capi vt ẽ relatio suppositi ad appositũ ⁊ sicut ĩ grãmatica nomẽ ꝙ ꝓpõit vbo ⁊ ꝺ tali nõ ẽ hic ad ꝓpositũ

Secundo sciendũ est q̃ terminꝰ substãtiuus supponit extra ꝓ positionẽ ⁊ in ꝓpositõe: q: ad suppositionẽ vt hic capit sufficit res substãtie significata cum termio substãtiuo accepto. ꝓ illa re q: suppositio nõ dicit nisi relationẽ termini ad rẽ p ipz significatã: mõ terminꝰ substãtiuus extra ꝓpositionẽ põt accipi ꝓ re significata p ipm ⁊ etiam in ꝓpositione. ido ⁊c. vñ ponẽtes adiectiuũ supponere vt buridanus abutũtur suppositõe: q: res adiectiue significata non habet modũ suppositi: sed forme alteri inherẽtis

Tertio sciendũ est q̃ dr̃ia est inter suppositionẽ ⁊ significatõez vt ꝺ i textu: q: significatio est ꝓprietas vocis ipposite ad significandũ rẽ. sz suppõ est ꝓprietas termini tã rẽ significãtis. Ex q̃ sequit alia dr̃ia q: significatio ẽ ipius vocis: sz suppõ ẽ termini cõpositi ex voce ⁊ significatõe. Itẽ differũt. q: significatio ẽ relatio signi ad signatũ: suppositio vo est relatio termi supponẽtis ad rẽ suppositã: vñ sz suppõ aliq̃d supaddat significatõi ⁊ sit terminus q̃tũ ad ea in q̃bus reputat: nõ tñ est ẽntaliter significati: q: nõ addit significationi sicut spẽs generi vel infer⁹ supiori. sz notat aliã proprietatẽ a significatione min⁹ tñ cõem ⁊ ꝓpponientẽ significationẽ: sicut dicim⁹ q̃ albedo ꝓpe suppõit superficiẽ i suo subiecto: significatõ eĩ reperit tã in termio substãtiuo q̃ adiectio. suppõ vero solũ reperit in termio substantiuo.

Quarto sciendũ est q̃ copulatio in textu sic diffinit. copulatio est acceptio termini adiectiui ꝓ aliquo. In q̃ diffinitione ponit acceptio loco gñis. ⁊ ponit terminꝰ adiectiuus ad dr̃iam suppõnis. ⁊ debz capi terminus adiectiuꝰ ꝓ dictione significãte adiectiue rez que põt ꝓdicari p se in ꝓpositõe. ⁊ deide ponit ꝓ aliquo. i. ꝓ re significata p ipm terminũ adiectiuũ ad dr̃iam sincategoreumatũ. vñ ibi non capit copulatio vt est ꝓprietas copule copulantis ꝓdicatũ suo subiecto in ꝓpositõe cathegorica vel ypothetica. sz capit vt est ꝓprietas terĩ adiectiui copulãtis se suo substãtio. adiectiua q̃ adiectiue tenta bñt copulare vel appellare solũ ⁊ nõ supponere. sz adiectiua sumpta substantiue in neutro genere bene bñt supponere. vñ vle et pticulare substãtiuũ ⁊ adiectiuũ nõ equalit̃ respiciunt terminũ rõe sue q̃litatis. q: vle ⁊ pticulare respiciũt terminũ rõe sue qualitatis cẽtialis q̃ si sit pluriꝺ⁹ cõicabilis ꝓstituit terminũ cõez sez vlez. si ꝩo talis q̃litas essentialis a qua nomẽ imponit nõ sit cõicabilis pluriꝺ⁹ tũc cõstituit terminũ pticularẽ vel singularẽ. sz adiectiuũ ⁊ substãtiuũ respiciũt terminũ rõe q̃litatis accidẽtalis. q: sm q̃ talẽ rin⁹ significat rẽ suã p modũ p se stãtis ꝺ: substãtiuũ. sz sm q̃ significat rẽ suã p modũ alteri adiacẽtis ꝺ: adiectiuũ ⁊ sic vle ⁊ pticulare ꝓmus respiciunt terminum significatiuum ratione qualitatis essentialis q̃ substantiuum ⁊ adiectiuum.

Sed contra predicta arguit. Prio sic. in ista ꝓpositõe. albũ est aĩal. albũ supponit. ⁊ tñ nõ est terminus substãtiuus. ergo male ponit substãtiuũ in diffinitione suppositõis ¶ Scdo sic. si terminꝰ substantiuꝰ supponeret oporteret q̃ res significata p ipm supponeret. sz hoc ẽ falsuz. q: vt aut plato sermo ẽ subiectus rei ⁊ nõ res sm⁹. q̃ terminus substãtiuꝰ nõ supponit. ¶ Tertio sic. si diffinitio cẽt sufficiẽs sequeret q̃ terminꝰ substantiuꝰ supponeret extra ꝓpositionẽ. q: posset capi ꝓ aliquo. sz hoc ẽ falsũ q: suppositio ẽ substãtiui respectu vbi q̃d apponit. ¶ Quarto sic si dicta diffinitio cẽt sufficiẽs sequeret q̃ nullus terminꝰ substãtiuus supponeret simplr aut naturalit̃. ꝓñs est falsuz vt postea videbit̃. ꝓña tenet q: signũ pticulare facit suppositõem ꝓsonalez. q̃ ꝓ q̃ ꝺ: ꝓ aliquo significat̃ q̃ ois suppõ sit ꝓsonalis ¶ Quito sic. copula, ꝓpõis ꝺ: copulare. ⁊ tñ nõ est adiectiuũ. q̃ copulatio male diffinitur q̃ est acceptio termini adiectiui.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmũ dr q̃ albuz põt capi dupl'r. vno mõ adiectiue. ⁊ sic nõ ꝓuenit sibi supponere ꝓ se nec subijci ꝓ se in ꝓpositione. Alio mõ põt capi substantiue in neutro genere ⁊ sic sibi ꝓuenit supponere ⁊ subijci in ꝓpõne. ⁊ isto mõ capit in ista ꝓpõne. ¶ Ad scõm dr q̃ res significata p terminũ põt dupl'r ꝓsiderari. vno mõ vt est cã sue ꝓceptionis p suam similitudinẽ in aĩa nfa ⁊ ex ꝓñi cã impositionis vocis significatiue. ⁊ sic sermo ẽ subiectus rei ⁊ nõ ecõuerso. Alio mõ põt ꝓsiderari res ẽ rõe significati p terminũ ⁊ sic res sgnificata p terminũ est subiecta sermoni ⁊ sic supponitur. et isto mõ logicꝰ considerat res ¶ Ad tertiũ dr q̃ soluti est p predicta ¶ Ad q̃rtuz negat ꝓña q: illud ꝓnomẽ aliq̃ nõ capit ꝺ pticulariter siue sincategoreumatice. sz indefinite ⁊ cathegoreumatice, sicut prius dictũ est. ¶ Ad q̃ntum dr q̃ co

pula ꝓpoſitõis ⁊ adiectiua dicũtur diuerſimode copulare. qz copula ꝓpoſitõis copulat p̃dicatũ cũ ſubiecto vel ynã ꝓpõem cũ alia. ⁊ iõ dr nota eoꝝ q̃ de altero dicũtur. ⁊ ſic ꝓuenit ſibi copulare actꝫ ⁊ ñ copulari. ſz adiectiua copulãt ſe rõne ſui modi ſignificãdi ſuis ſubſtãtiuis. iõ adiectiua copulãt ⁊ copulãtur. copulank eñ ratiõe rerũ ſignificatarũ p ipa. ſed copulãt p ſuũz modũ ſignificãdi q̃ eſt ſignificare p modũ alteri inhereẽtis vel adiacẽtis. ⁊ ita cõuenit ipis non ſolum copulare ſed etiam copulari

Oppoſitionum alia cõis alia diſcreta. Suppõ cõis ẽ q̃ ſit p terminũ cõez. vt hõ aĩal Diſcreta eſt q̃ ſit p terminum diſcretũ. vt ſortes. vl̃ p terminũ cõem cũ ꝓnoĩe demonſtratiuo vt iſte ẽ hõ qui ẽ terminꝰ diſcretus. Itẽ ſuppoſitionũ cõiuz alia naturalis alia accidẽtalis. Suppoſitio naturalis ẽ acceptio termini cõis p oĩbus his p quibus aptꝰ natꝰ eſt ptĩcipari. vt iſte terminꝰ hõ p ſe ſumptꝰ ſupponit p oĩbus hoibꝰ tã q̃ ſũt q̃ erũt ⁊ q̃ fuerũt. Accidẽtalis ſuppõ eſt acceptio termini cõis p oĩbus his p q̃bus exigit ſuũ adiũctuz. vt hõ currit. hic iſte terminꝰ hõ ſupponit p oĩbus hoibꝰ pñtibꝰ ⁊ cũ dr hõ fuit vl̃ hõ cucurrit ſupponit p ꝓteritis: ⁊ cũ dr hõ erit vel hõ curret ſupponit p futuris: ⁊ ſic hz diuerſas ſuppões ſcdz diuerſitatẽ eoꝝ que ei adiunguntur.

¶ Poſtq̃ auctor poſuit diffinitõem ſuppõis et diuiſam iñ ſuppõez ⁊ ſignificationẽ ac ctũ diffinitionẽ copulatiõis. h pñr põit diuiſionẽ ſuppõis di. q̃ ſuppoſitionũ alia eſt cõis alia eſt diſcreta

Suppoſitio cõis eſt illa q̃ ſit p terminũ cõem ſicut hõ habet ſuppõnẽ cõem. Sz ſuppõ diſcreta eſt illa q̃ ſit p terminũ diſcretũ vel p terminũ cõem cũ ꝓnoĩe demonſtratiuo. ſicut iſte hõ vel ſortes dr habere ſuppõnẽ diſcretã. Cuiꝰ diuiſionis rõ eſt. q̃ oĩs ſuppõ eſt acceptio termini ſubſtãtiui. p aliquo. vel ergo p ſingulari ſuppoſito vel non. ſi primum ſic eſt ſuppoſitio diſcreta. ſi ſcõm ſic ẽ ſuppoſitio communis

Primo ſciendũ eſt q̃ ſuppõ cõis ſic dr indiuiduũ. q̃ ſuppoſitionum cõium Alia ẽ naturalis alia accidẽtalis. cuiꝰ rõ eſt q̃ ſuppoſitio cõis eſt acceptio termini ſubſtantiui cõis. vel ergo p ſe ſumpti aut cuz adduto. ſi primum ſic eſt ſuppoſitio naturalis ſi ſecundũ ſic eſt ſuppoſitio accidẽtalis

Secundo ſciẽdũ ẽ q̃ ſuppõ nãlis cõuenit termiõ p ſe ſumpto. id ẽ ſine addito. iõ duplici dr cã põt dici naturalis. ꝓma eſt. q̃ talis ſuppõ ꝓuenit termiõ nõ rõne extrinſeci alicuiꝰ ſibi additi. iõ terminꝰ ex ſua natura illã ſuppoſitionẽ habet. Alia eſt cã q̃ talis ſuppõ ꝓuenit termiõ rõe ſue formẽ q̃ dr naturalis ſcdo: iõ ꝓuenienꝫ dr naturalis. Sz ſuppoſitio dr accidẽtalis q̃ cõuenit termiõ ratiõe alicuiꝰ extrinſeci ſibi adiũcti. ⁊ nõ dr accidẽtaliꝫ q̃ accidẽtaliter ꝓuenit termiõ cũ ſit quedã proprietas eius. vñ adiectiua nõ dicũtur naturaliꝫ copulare ſeu appellare ſicut termini ſubſtãtiui nõ dicuntur naturaliter ſupponere eo q̃ adiectiua ſignificant formã ſuã vt in alio. iõ adiectiua ſemꝑ inſunt alteri explicite vel implicite.

Tertio ſciendũ eſt q̃ ſuppõ naturalis ẽ acceptio termini cõis. p oĩbus illis a quibꝰ ſua forma nata eſt ptĩcipari. vt hõ p ſe ſumptus ſupponit p hoĩbus q̃ ſunt fuerũt ⁊ qui erũt. In qua diffinitiõe ponit acceptio loco generis: ⁊ ponit terminꝰ communis ad differentiã diſcrete ſuppõnis. reliqua vero proprie ponũtur ad diuiſam ſuppoſitionis accidẽtalis vñ forma termini in ꝓpoſito dr natura cõis cõmunicabilis multis ſignificata p terminũ cõez que q̃rũ eſt de ſe põt accipi p pñtibus ꝑteritis ⁊ futuris a qua vt dictũ eſt ſuppõ dr naturalis ⁊ ſemꝑ cõuenit termino extra propoſitionez ⁊ ſine quocunq̃ addito. ⁊ ſic dicta diffinitio ẽ ſufficiens.

Quarto ſciendũ eſt q̃ ſuppõ accidentalis eſt acceptio termini cõis p oĩbus illis p quibꝰ exigit adiũctuz. vt hõ eſt hõ. tñ ſupponit p pñtibus rõe illiꝰ ỹbi ẽ pñtis tpis q̃ ſibi adiũgit. ſili hõ albus. hõ tñ ſupponit p hoĩbus albis. vñ in diffinitione capit ac-

ceptio loco gñis. ⁊ terĩ cõis ponit ad diuiz ſuppoſitionis diſcrete. ⁊ reſiduũ ponit ad differentiã ſuppoſitionis naturalis. nõ eſt aũt ponẽda ſuppoſitio materialis. q̃ ſuppoſitio eſt terminiꝫ tam ſignificãtis rẽ. ergo ſolũ cõuenit termino ſignificatiue ſumpto ⁊ nõ materialr. Itẽ dictũ eſt q̃ ſuppoſitio eſt termiꝫ tam conſtituti ex voce ⁊ nõ ſignificatione. ergo non conuenit dicti om materialiter ſumpte.

Sed contra predicta arguit. Primo ſic. ſuppõ eſt actꝰ. ſed actus ⁊ opatiões ſunt ſingularũ ⁊ ſuppoſitoꝝ vt vult ariſto. in ꝓhemio methaphiſice. g̃ nulla eſt ſuppoſitio cõis ¶ Scõo ſic. ſuppoſitio ſcdr ſignificationẽ termiꝫ que ẽ ad placitũ. g̃ oĩs ſuppoſitio eſt ad placitũ. ⁊ p conſ nulla eſt naturalis ¶ Tertio ſic. ſi eſſet aliqua ſuppõ naturalis cõueniret termiõ ſm ſe ſumpto. ſz hoc ñ põt eſſe. q̃ ſuppoſitio ẽ relatio ſupponẽtis ad ſuppoſitũ. ergo nõ ꝓuenit termiõ p ſe ſumpto ſed cũ ſuppoſito ¶ Quarto ſic. ſuppõ accidẽtalis eſt ſuppoſitio p accidẽs. g̃ nõ debet dici ſuppoſitio ¶ Quito ſic. i iſtis ꝓpoſitionib⁹ amo ẽ vbũ. amo ẽ dictio diſſillaba. ſubiecta ſupponũt ⁊ nõ niſi materialiter. ergo eſt ponenda ſuppoſitio materialis vt poſuit Buridanus.

Ad argumenta in oppoſitum. Ad ꝓmũ dr q̃ actus põt capi dupliciter. vno mõ p actu illo qui dr opatio ⁊ ſic capit i illa auctoritate Ariſto. ſz illo mõ ſuppõ nõ dr actꝰ. alio mõ capit actꝰ p forma rei ſiue ſit ſubalis ſiue accidẽtalis. ⁊ ſic ſuppoſitio dr actꝰ cuz ſit forma quedã accidẽtalis termini ſubſtãtiui ¶ Ad ſcõm negat ꝓña. quia ſuppõ diſtinguit a ſignificatiõe vt ꝓbus dictũ ẽ ¶ Ad tertiũ dr q̃ ſuppõ de qua hic ad ꝓpoſitũ eſt relatio termi ſupponẽtis ad rẽ ſuppoſitam iõ nulla ſuppõ ꝓuenit termino ſine additiõe rei p qua ſupponit: ſed aliqua ſibi bñ cõuenit ſine additione alicuiꝰ extrinſece ¶ Ad quartũ dr q̃ ſolutũ ẽ ex p̃dictis ¶ Ad q̃ntuz dr q̃ vt prius dictũ eſt duplex ẽ ſuppõ. ꝯdã eſt relatio termini ad rẽ ſignificatã de qua ſolũ eſt ad ꝓpoſitũ. et de tali ſuppõne p̃dicta ſubiecta illaꝝ ꝓpoſitionũ nõ ſupponũt. alia eſt ſuppõ q̃ eſt relatio ſuppoſiti ad appoſitũ q̃ dr grãmaticalis. ⁊ iſto mõ ſubiecta õdictaꝝ ꝓpoſitionũ bñ ſupponũt. q̃ b modo nõ eſt aliõ q̃ reddere ſuppoſitum verbo.

Accidentaliũ ſuppoſitionũ alia ſimplex alia perſonalis. Suppoſitio accidẽtalis ſimplex ẽ acceptio termini cõis pro re vl̃ ſignificata p ipm terminũ. vt cuiz dr hõ eſt ſpẽs. aĩal eſt genus: ibi iſte terminꝰ hõ ſupponit p homine in cõi ⁊ nõ pro aliquo inferiori. ⁊ iſte terminꝰ aĩal ſupponit p aĩali in cõi ⁊ nõ p aliquo inferiori. Et ſilr dicendum eſt de quolibet termiõ cõi: vt riſibile eſt ꝓpriũ. rõnale eſt dria. albũ eſt accidẽs. Itẽ ſuppoſitionũ ſimpliciuz alia ẽ terĩ cõis i ſubiecto poſiti. vt hõ ẽ ſpẽs ibi iſte terminꝰ hõ ſimplicẽ hz ſuppõnẽ q̃ ſolum ſupponit p nata ſpẽi Alia eſt terĩ cõis poſiti in p̃dicato propoſitõis affirmatiue. vt oĩs hõ eſt aĩal: ibi iſte terminus aĩal in p̃dicato poſitꝰ ſimpliciez hz ſuppoſitionẽ. q̃ ſoluz ſupponit pro natura generis. Alia ẽ terminꝰ cõis poſiti poſt dictõez exceptiuã. vt oẽ aĩal pter hoĩem ẽ irrõnale. ibi iſte terminꝰ hoĩez ſimplicẽ habet ſuppoſitionem quia non licet fieri deſcenſum ſub ipſo. vnde nõ ſequitur. omne animal preter hominez eſt irrationale. ergo omne aĩmal preter hunc hominem eſt irrationale. ex quo ibi eſt fal-

lacia figure dictionis procedendo a suppositione simplici ad personalē. Similiter hic. homo est species. ergo aliquis hō est spēs Et similiter hic. oīs homo est animal. ergo oīs homo est hoc animal. In oībus eīm istis fit processus a simplici suppositione ad personalē. Quod aūt terminus in predicato positus simpliciter habet suppositionē p; qz cuz dicit. Dīm oppositoz eadē est disciplina. nisi ille terminus disciplina simpliciter haberet suppositionē sic fieret descēsus sub ipso et esset falsa. Nulla eīm particularis disciplina est oīm contrariorum. medicina eīm non est oīm cōtrariorum. sed solus sam et egri. grāmatica non est omniū cōtrariorū: sed solū congrui et incōgrui. logica veri et falsi. et sic de alijs. Personalis aūt suppositio est acceptio termini cois pro suis inferioribus: vt cū dicit hō currit. iste terminus hō supponit p suis inferioribus. Item psonaliū suppositio nū alia ē determinata: alia confusa. Determiata suppositio ē acceptio termini cōis indefinite sūpti vl cū signo particulari determiat: vt hō currit. vel aliqs hō currit. Et dicit vtraqz illaz determiata. quia licet in vtraqz istarū iste terminus hō supponit pro omni hoīe tā currēte q non currēte: tamen p vno solo hoīe currēte vera dicit. Et qz aliud ē supponere: et aliud ē locutionez esse verā pro aliquo vel falsam Igitur i pdictis vt dictū est iste terminus hō supponit p oī homine tā currēte q nō currēte: licet reddat locutionē verā p currēte solo. Dō aūt i vtraqz istarū sit determinata suppositio patet. quia cū dicit aīal est sortes. vel aīal est plato: et sic de alijs. ergo aīal est oīs hō. Jbi ē fallacia figure dictionis a pluribus determinatis ad vnā determiatā: et ideo iste terminus aīal indefinite positus hz determiatā suppositionē. et sīl cū signo particulari.

¶ Post q̄ auctor posuit diffinitionē accidentalis suppositionis. hic p̄mīr ponit diuisionē eī. dicēs q suppositionū accidentaliū alia est simplex. alia psonalis. Cuius ratio est: quia oīs suppositio accidētalis ē acceptio termini cois cuz aduncto. vel ergo talis terminus tenet p re vl̄i vl pticulari. si p̄mū: sic ē suppositio simplex. si secūdū: sic ē suppositio psonalis. vñ quotiēscunq; terminus cois ponit cum verbo vel adiecto ipz restringēte vel ap̄tāte hz suppositionē accidētalē: vt cū dicit. hō alb⁹ currit. hō supponit p hoīb⁹ albis. et in ista. hō currit. supponit pro p̄ribus tm̄. Suppositio aūt simplex ē acceptio termini cois sūpti. p re vl̄i significata per ipm Hz suppositio psonalis ē acceptio termini cōmunis sūpti p re pticulari sine p suppositis. Terminus eīm cois pōt hre duo significata. et vnū est

fmarū et adequatū. et illud est natura cōis. sic hō significat naturā humanā. aliud est sēdarū et illō est pticulare pticipās naturā cōez sic hō significat sortē et platonē q̄ pticipāt naturā eī.

Primo sciendū est q̄ suppō simplex est acceptio termi cōis p re vl̄i significata p ipm. sicut hic. hō est spēs. aīal est genus. subiectū supponit simplr vñ in hac diffinitione accepit ponit loco generis. et termin⁹ cōmunis ad oīam suppōnis discrete. et vltio ponitur p re vl̄i significata p ipm: ad oīaz suppositionis psonalis et etiā naturalis. et talis suppō dr simplex qz ponit termino rōne nature cōis q̄ simplex est. et ita dr simplex nō vt simplex opponit cōplexo sed vt opponit psonali: terminus eīm cōis pōt hre diuersas suppōnes fm diuersa cē nature cōis q̄ habet esse in se et in pticularibus. vñ terminus sic supponit simplr. qz sibi repugnat teneri p inferioribus sicut in exemplis datis. et tales ppositōes sunt q̄uz ad modum enūciandi singulares. qz terminus cōis tenet in ipis p vnica natura. et nō pōt fieri descēsus. ideo tales ppositōes dicūtur singulares. et ad habendū oīctionē in talib⁹ nō oportet habere eā p appositionē signi. sz ponēdo simplicē negatōez vt dicendo hō est spēs. non hō est spēs: hec aūt suppositio simplex maxie vtilis ē et necessaria qz nullā scientiā pfecte cspe possumus nisi vtamur simplici suppositōe terminoz qz cū queli bet scia sit vl̄ium q̄ ppetua sunt et nō singulariū q̄ corruptibilia sunt oportet vt accipiam⁹ subiecta ipaz simplr. vt dicēdo. animal est genus ē subiectū toti⁹ logice. et sic de alijs. nec valet argumentū. de nulla argumētatiōe nō est scientia imo ibi cōmittitur fallacia figure dictionis.

Secundo sciendū est q̄ vt habeat in textu suppō simplex reputur triplex. ōdaz est terminū cōis positi a parte subiecti. vt hō est spēs aīal est genus. ille terminus hō simplicē hz suppositionē et etiā aīal. Alia ē terminū cōis positi in p̄dicato ppositionis affirmatiue. vt hō est aīal. aīal habet suppositionē simplicē. Alia est terminū cōis positi post dictionē exceptiuā. vt oē aīal p̄ter boīem est irrationale. ille terminus boīem supponit simplr. ideo nō sequit. oē aīal p̄ter boīem est irrationale. ergo omne aīal p̄ter hunc boīem est irrationale. qz argumt a simplici suppositione ad personalē ex pte illius accusatiui boīem. Qz aūt terminus in p̄dicato ppositionis affirmatiue positus simplr supponat sic pbatur q: fm Aristotelē hec est vera. oīm oppositoz eadē est disciplina. q̄ tm̄ nō esset vera nisi p̄dicatum suppo neret simplr. p disciplina in cōi. qz nulla pticularis disciplina est oīm oppositoz eadē. sz medicina est sam̄ egri. logica veri et falsi. grāmatica congrui et incōgrui et sic de alijs. ergo terminus cōis in p̄dicato ppositionis affirmatiue positus simplicē habet suppositionē. et p hoc non sequit. oīs hō est aīal. q̄ oīs hō est hō aīal. Suppositio aūt simplex pōt distingui. qz quedaz est p̄ priuationem significati a suppositis. vt in ppositionib⁹ que sunt simplicis nature. vt hō. hō est spēs. Alia est q̄ nulla suppōsita excludit oīno sz excludit suppōsita determiata. vt q̄ terminus cōis supponit p natura iclinata ad materiā et suppōsita. vt hō est aīal hō est dignissima creaturaz. vñ ill⁹ ppositōis. tm̄ hō est aīal subiectū supponit simplr et p̄dicatū cōfuse siue distributiue vbi nec negatōis clausa in illa dictione exclusiua tm̄. ppter hoc sequit ab exclusiua indefinita ad suā vīem de terminis transpositis. vt tm̄ homo est aīal. ergo oē aīal est homo

Tertio sciendū est q̄ suppositio psonalis est acceptio termini cōis pro suis inferioribus. vt dicēdo hō currit. hō ibi supponit psonalr p sorte vel p alio. In q̄ diffinitione ponit acceptio loco gn̄is. et ponit terminū cōis ad oīam suppositōis discrete. et ponit cōsequēter p suis inferioribus ad oīam suppositionis simplicis. vñ suppositio psonalis conuenit termino cōi rōne aduncti determinantis ipm ad standum p suis inferioribus. Et hoc pōt fieri dupl̄r. vno mō q̄ tale aduncti ponatur a pte ante sicut est in signis vl̄ibus et pticularib⁹ sicut dicēdo. oīs homo est aīal. vel aliquis hō ē animal. homo in vtraqz ratione signi supponit personaliter p suis inferioribus. alio modo potest fieri q̄n tale aduncti ponitur a parte post sicut in predicatis accidētalibus. vt hō est alb⁹ vnde p̄dicatorum quedā sunt que essentialiter subiecto conuenūt. et respectu talū pōt cē suppositio simplex vel etiaz personalis. dū tamen ponatur signum a parte ante. sicut dicendo homo est aīal. aīal habet p̄dicata accidētalia. et hec sunt duplicia. quedā sunt realia que significant naturam realē et respectu talū est suppositio personalis. quia talia p̄dicata non conueniunt nature vniuersali nisi ratione suoz̄ inferiorum. Alia vero sunt que tm̄ significant eius rationis. et respectu talium est suppositio simplex vt hō est species animal est genus

Quarto sciendū est q̄ suppositionū personaliū alia est confusa alia determiata. Et huius diuisionis ratio est quia in omni suppositione personali terminus cōis te

netur vlr̃ p oibus suis inferiorib⁹: aut nõ. si pri
mã sic est suppositio cõfusa. si scõm sic est deter
minata. Cñ suppositio determinata est illa quã
habet termin⁹ cõis indefinite vel particulariter
sumpt⁹. vt hõ currit vel aliqs hõ currit. iste ter
minus hõ in vtraqz istaꝝ supponit determiate
z lz supponat p oi hoie tñ locuto est vera vno
solo hoie currẽte. aliõ eñ est supponere z aliud
reddere locutionẽ verã p aliquo. vñ q tal' sup
positio sit determiata pbat auctor in textu. q
cum dr. aial ẽ plato aial ẽ sortes z sic de alijs. er
go aial est ois hõ. cõmittit fallacia figure dicti
onis ꝓcedẽdo a plurib⁹ suppositionib⁹ determi
natis in anãte ad vnã determinatã in cõsequẽte
z ita ptz q termin⁹ indefinite sumpt⁹ supponit
determinate. dr aũt suppositio determinata q
ad veritatẽ ꝓpositõis in qua termin⁹ sic suppo
nit sufficit veritas p vno determinato supposi
to. q dato q supponit p oibus suis inferior⁹
bus: si tñ predicatũ cõpetat sibi p vnico deter
minato supposito dr. ppõ ỽa sicut satis dictũ ẽ

Sed contra predicta arguit. Dcõ
sic. nõ est ponẽda sup
positio cõposita vt notũ est. ergo nõ est ponẽ
da suppõ simplex. ꝓna tenet. q si vnũ oppositi
rũ est in natura: ita z reliquũ ¶ Scõo sic. si po
neret suppositio simplex materie etiã in istis pro
positionib⁹. hõ est spẽs. aial est gen⁹. lz iste ꝓ
positiones sũt singulares. ergo subiecta earum
supponũt discrete ¶ Tertio sic. termin⁹ singla
ris supponit ꝑsonaliter. z tñ diffinitio suppõis
ꝑsonalis nõ sibi cõpetit. ergo est insufficiens.
maior ꝓbatur. q termin⁹ singularis supponit
p vna sola re que dr ꝑsona. nõ suppositio dr ꝑ
sonalis a persona ¶ Quarto sic. si diffinitio sup
positionis ꝑsonalis esset bona sequeret q i ac
cidentib⁹ nõ esset suppositio ꝑsonalis. ꝓma est
falsa. z ptz ꝓna. q accidẽtia nõ sunt ꝑsone cũ
ꝑsona sit indiuiduũ substantie ¶ Quinto sic. ois
suppositio fit ſm determinatam spẽm suppo
sitionis. ergo ois suppositio est determinata

Ad argumenta in oppositum Ad primũ dr
q hic nõ capit suppositio simplex vt distingu
tur cõtra cõplexũ. dictum est enim q cõplexa nõ
supponunt. sed dr simplex eo q termin⁹ suppo
nit pro natura simplici in se z absolute conside
rata vt dictũ est ¶ Ad scõm dr q ista. homo est
spẽs. aial est genus. sũt singulares quo ad mo
dũ. nõ tñ sunt singulares quo ad rez vt dictum
est ¶ Ad tertium dr q terminus cõis in suppo
sitione ꝑsonali supponit p vna re nõ tamen si
cut terminus singularis nec etiã sicut terminus

cõis supponit p vna re in simplici suppositiõe
sed supponit p vna re ſm habitudinẽ quã ha
bet ad supposita. sicut in ista hõ currit. hõ sup
ponit p illa re que est homo: non tñ in se z ab
solute sed ſm inclinationẽ ad supposita ¶ Ad
quartũ dicitur q persona capit dupliciter. vno mõ
ꝓprie. put diffinit a boetio. q ꝑsona est nature
intellectualis indiuidua subſtãtie sic iduidua na
ture hũane. ꝓprie dicũtur ꝑsone. Alio mõ capi
tur ꝑsona large. p quocũqz inferiori in ordine ad
supius siue talis sit substãa siue accidens. z ſ mo
do capit persona in ꝓposito. ¶ Ad quintũ dr
q ois suppositio est ſm aliquã spẽm determia
tã suppositionis. dicitur vltra q nõ vocat hic
determinata eo q fit ſm determinatam spẽm
suppositionis. sed q reddit locutionem veram
p vno determinato supposito vt dictum est.

Confusa suppositio est accep
tio termini cõis p pluribus me
diante signo vlr̃. vt cũ dicit. ois
homo ẽ aial: ibi iste termin⁹ ho
mo supponit p pluribus medi
ante signo vlr̃. q supponit pro
quolibet suo supposito. Itẽ cõ
fusarũ suppositionũ alia est cõ
fusa necessitate signi vel modi
z alia necessitate rei: vt cũ dicit
ois homo ẽ animal. ibi iste ter
minus hõ mediãte signo vlr̃ cõ
fundit siue distribuit pro quo
libet supposito. Et iste termi
nus aial a pte ꝓdicati posit⁹ con
funditur necessitate rei. et quia
vnusquisqz homo suaz habeat
essentiã: tõ hoc verbũ est necessi
tate rei tenetur p tot essentias
pro quot hoibus tenet iste ter
minus hõ. z cũ vnusquisqz homi

ni insit sua aialitas. iõ iste ter
minus aial necessitate rei tene
tur p tot aialibus pro quot hoi
bus tenetur iste termin⁹ hõ. z p
quot essentias hoc verbũ est: vñ
iste termin⁹ hõ debet supponi
confuse mobiliter z distributiue
sed confuse z distributiue tenetur
q tenet p oi hoie. mobiliter ve
ro q lz fieri descensum sub eo p
quolibet suo supposito: vt ois
hõ ẽ aial. ergo sortes est aial: lz
iste termin⁹ aial dr cõfundi. im
mobiliter q nõ lz fieri descen
sum sub eo vt ois hõ est aial. er
go ois hõ est hoc aial: ibi enim fit
processus a simplici suppositiõe
ad ꝑsonalẽ: sicut hic. hõ ẽ digniſ
sima creatura: ergo hic hõ vl̃
aliqs hõ. vel rosa ẽ pulcherrim⁹
flor. ergo aliqua rosa. Sed dif
ferũt in hoc q in istis ẽ simplex
suppõ ex pte subiecti. in illa vo
ex pte ꝓdicati. lz videat oppoſi
tum esse qđ superius dictum ẽ
q in hac ꝓpositione. omnis ho
mo est animal: iste terminus
animal in predicato posit⁹ sim
plicem habet suppositionẽ cuz
primus dicitur q habet confusaz
Ad hoc dicendum est secundũz
quosdam q quia genus ꝓdica
tur de plurib⁹ differẽtibus spẽ.

iste termin⁹ aial qñ tenetur p
ipso in cõmuni quod est genus
sic habz simplicẽ suppositõem.
scõm autẽ q in ipa natura cõ
munis ipsi⁹ generis multipli
catur per supposita hois sic di
citur habere confusaz suppoſi
tionem non mobiliter sed im
mobiliter. suppositio autẽ con
fusa immobiliter potest cuz sim
plici non scõm idem sed scõz di
uersa vt dictum est. vnde scõm
hoc dicendum est q suppositio
cõfusa mobiliter non potest si
mul esse cum simplici nec scõz
idem nec scõm diuersa vt dictũ
est. Sed ego credo impossibile
esse terminum communez in
predicato positum habere sim
plicem suppositionem z cõfun
di mobiliter vel immobiliter
signo vniuersali existente in sub
iecto affirmatiuo. vt omis ho
mo est animal: et sic de aliis cõ
similibus. quia vt vult porphi
rius. Omne quod predicatur
de aliquo predicatur aut ẽ ma
ius eo. aut est equale ei de quo
predicatur z intendit de predi
catione per se. sed in hac propo
sitione. omnis homo est ani
mal est predicatio p se: z nõ pdi
cat equale. g⁹ maius. nõ acciden

Universidad de Deusto Biblioteca

tale. ergo substãtiale. vel essen-
tiale. ergo gen⁹ vel dr̃ia. nõ dr̃a
ergo gen⁹. sed natura generis
multiplicata mobiliter vel im
mobiliter nõ ẽ gen⁹. ergo cũ di-
citur. oĩs homo est aĩal. cũ ibi p̃
dicet̃ gen⁹ nõ esset possibile ter-
minũ coẽ multiplicari mobi-
liter vel ĩmobiliter. quia signi-
ficat naturaꝫ generisque iam
actu non esset gen⁹: sicut si ho-
mo ꝯfunderet̃ mobiliter vl' im
mobiliter iã non esset spẽs. Itẽ
hoc idẽ videt̃ per Aristo. in pri-
mo topicorũ dicẽtẽ ꝙ omne qd̃
de alio predicat̃ aut predicatur
cõuersim de eo: aut nõ. si cõuer
sim: est diffinitio vel proprium.
Si autẽ nõ cõuersim p̃dicatur
de re. aut cadit in diffinitioneꝫ
rei: aut nõ. si non: tunc est acci-
dens. si cadit in diffinitionẽ rei
aut est gen⁹ aut differẽtia. non
differẽtia. ergo genus. Et intẽ
dit Aristo. ꝙ ibi sit recta p̃dica
tio ⁊ spẽs subijciatur secũdũ se
vel multiplicat̃. sed in hac ꝓpo
sitione. homo est aĩal. est recta
p̃dicatio ⁊ subijcit̃ hõ ⁊ nõ equa
le p̃dicat̃ neqꝫ accidens. ergo ge
nus. Quare nõ est possibile ter
minũ cõeꝫ in p̃dicato positũ cõ-
fundi mobiliter vel ĩmobiliter

Item totũ vniuersale qd̃ est ge
nus: ⁊ totũ in quantitate ex op
posito se habent. sꝫ totũ in quã
titate est duplex. quoddã est to-
tum in quãtitate cõpletum: vt
vbicunqꝫ confũditur terminus
cõmunis mobiliter: vt oĩs hõ ẽ
animal. Aliud est totũ in quã-
titate incõpletũ et diminutum
vt vbicunqꝫ cõfunditur termi-
nus cõmunis ĩmobiliter ⁊ mul-
tiplicatur termin⁹ coĩs simpli-
citer. ergo si impossibile est to-
tũ in quãtitate esse gen⁹ inq̃tũ
huiusmodi: nõ erit impossibile
terminũ cõmunẽ in p̃dicato po
sitũ cõfundi mobiliter vel ĩmo
biliter vt dicebatur. Item com
paratio illa secundũ quã inferi
ora reducũtur ad superiora: op
posita est cõparationi scd̃ꝫ quã
supiora reducũtur ad sua infe-
riora. sed secundũ primã sumi
tur cõe in ratione cõis. sed scd̃ꝫ
secundã sumitur cõe multipli
catũ siue cõfusum. cũ ergo ter-
minus cõmunis vt sic sit in ra
tione generis: non est possibile
ipsum multiplicari inq̃tũ hu-
iusmodi. Et hec quattuor ar-
gumẽta sũt cõcedenda. Causa
autẽ ꝓpter quã mouebant̃ isti
qui fuerũt huiusmodi opinio-

nis facilis est ad soluẽdũ que tã
tum est vna: quia cũ dicit̃. om-
nis hõ est aĩal. cum vnicuiqꝫ ho
mini respõdeat sua aĩalitas si
ue sua essẽtia cũ non possit esse
homo quin sit aĩal. Ideo dixe-
runt ꝙ iste termin⁹ aĩal tenet̃
pro tot aĩalib⁹ pro quot hoĩbus
homo. Quod autẽ in illo argu
mẽto nulla sit apparẽtia patꝫ.
quia cuꝫ dicit̃. oĩs hõ est aĩal. ne
cesse est ꝙ tot aĩalitates intelli
gãtur in subiecto quot sunt ho
mines in q̃bus tenet̃ hõ. Vnde
nihil est dicere ꝙ hꝫ illas aĩali-
tates a p̃dicato cuꝫ ibi predicet̃
aĩal. Vnde dicẽdũ est ꝙ hõ logi
ce loquendo non naturaliter ex
aĩali ⁊ rõnali cõponit̃: ideo de se
habet illaꝝ aĩalitatũ multipli
cationẽ. Vnde cũ dico sic. oĩs ho
mo est aĩal. nullo mõ habet il-
las aĩalitates a p̃dicato: cuꝫ ibi
p̃dicetur aĩal vt dictũ est. sic au
tem est in ꝓposito cuꝫ ibi p̃dice
tur gen⁹ de specie: vt oĩs homo
est aĩal. In hac em̃ ꝓpõne subij
citur hõ in quo intelligit̃ mul-
titudo illaꝝ aĩalitatũ. ⁊ p̃dicat̃
hoc gen⁹ aĩal qd̃ nullo mõ ꝯfũ-
dit̃ mobiliter vel ĩmobiliter. sꝫ
stat ibi ꝓ natura siue ꝓ essẽtia
ipsi⁹ generis cõis de plurib⁹ p̃di

cabilis. vnde aĩal p̃dicat̃ ⁊ aĩal
intelligit̃ in subiecto: sicut hic.
omne aĩal rationale ẽ aĩal. Si
militer dico ꝙ hoc verbũ est nõ
cõfundit̃ mobiliter vel immo
biliter. quia ꝙ aĩal esset vel exi
steret in hoc hoĩe hoc hꝫ subie-
ctum de se. anteq̃ in ꝓpositione
subijciat̃ predicato essẽtiali vel
accidẽtali. Et ꝓpter hoc destrui
mus quãdã diuisionẽ factã: sci-
licet. Cõfusaꝝ suppositionum
alia ẽ ꝯfusa necessitate rei. alia
est ꝯfusa necessitate modi siue
signi. Dicim⁹ em̃ ꝙ oĩs ꝯfusio
fit necessitate signi aut modi:
vt cũ dicitur. omẽ aĩal rõnale ẽ
aĩal. iste termin⁹ aĩal in subie-
cto posit⁹ tenetur necessitate si
gni ꝓ oĩ aĩali qd̃ ẽ hõ. Silr̃ hic.
oĩs hõ est aĩal. iste terminus hõ
tenet̃ ꝓ omni hoĩe. et nõ solũ ꝓ
hoĩe: sed etiã ꝓ omni aĩali qd̃ ẽ
homo. et ideo tot intelliguntur
animalitates quot humanita
tes naturaliter loquendo. quia
eadem est humanitas in quoli
bet indiuiduo hominis secun-
dum viam logicorum et nõ se-
cũdum viam nature. sic homo
in cõmuni idem est. vnde ꝙ sit
hec animalitas vel illa hoc ẽ ra
tione materie. In via enim na

ture hūanitas mea differt ab humanitate tua per se. et anima mea per quā causat hūanitas mea in me alia est ab aīa tua per quā caulatur humanitas tua in te. Et propter hoc signū ꝯfundit hoīem. nō tamen cōfundit aīal in coī: sed aīal contractū ad hoīem per suas differentias. Unde sequtur ꝙ omnis cōclusio fit necessitate signi vel modi. Et sic est finis suppositionum Petri Hyspani: et hoc quo ad terminos absolutos.

¶ Postq̄ auctor diffinuit suppositionē determinatā. hic ꝓsequit diffinire suppositionē cōfusam dicēs ꝙ suppositio cōfusa est acceptio termini cois, p oīb⁹ suis inferioribus mediāte signo vlī. In qua diffinitione ponit acceptio loco ḡnis. et termini cōis ad differētiā suppositiōis discrete. et p oīb⁹ suis inferioribus. ad differētiā suppositionis naturalis. simplicis. determiate. et mediāte signo vlī: ad differentiā suppositionis confuse q̄ fit p negationē: de qua nō est hic ad ꝓpositū.

Primo sciēdū est ꝙ nō est silē de signo vniversali affirmativo et negativo. ꝙ negatio quicqd post se inuenit totū destruit et sic eī⁹ oppositū ponit. ido signū vlē negativū inq̄tū est signū vlē distribuit terminū cōem cui⁹ est determiatio immediate. sed inq̄tū est negativū distribuit terminū cōem positū in p̄dicato. sz signū vniversale affirmativū distribuit solū terminū cōem cui⁹ est immediata determinatio. vnde ḡdā sūt ave p se cōfūdūt terminū siue distribuūt. sicut sūt signa vlīs que denotāt terminū cōem teneri vlī. Alia sūt que ꝯfūdunt solū p accidēs. sicut negatio que per se hz negare: ꝯfūdere aūt p accidēs. Et silr dicēdū ē de ḡbusdā terminis includētib⁹ negationē ratione cui⁹ sibi cōuenit cōfūdere per accidēs. sicut tantū. solū. et sic de alīs.

Secundo sciēdū ē ꝙ al'ēd dr ꝯfusū duplr. Uno mō simpliciter qđ simplr est infinitū. Alio mō dr ꝯfusū vt idē est qđ determiatū: et sic suppō dicit ꝯfusa. i. indeterminata. q: ad veritatē ꝓpōnis in qua subiecta sic suppouit nō sufficit veritas. p vno supposito determiato sz req̄rit veritas. p oīb⁹ suis suppositis. ido nūq̄ vel raro pōt scīri determinate si talis ꝓpō sit vera et hoc in materia ꝓtingenti. vnde suppō ꝯfusa req̄rit descēsū ad supposita termini supponētis ꝯfuse. Unde descēsus ē p̄ma formalis qua arguit ab aīe in quo ponit terminꝰ cōis supponēs ꝯfuse ad p̄ias i quo enumerant singularia termini cōis. ido descēsus et inductio ex opposito se hūt. q: inductio est progressus a singularib⁹ ad vlē: sz descēsus ē p̄gressus ab vlī ad singularia ei⁹. Ex qb⁹ ꝑz ꝙ suppō cōfusa ē acceptio termini cōis, p oīb⁹ suis suppositis p se et mediāte signo vniversali.

Tertio sciēdū est ꝙ suppositionū ꝯfusarū. alia ē mobilis alia īmobilis. Mobilis est quādo pōt fieri descensus ad suppōsita termini supponentis: vt oīs hō currit. ille terminꝰ cois hō supponit ꝯfuse necessitate illī⁹ signi oīs. Alia ē ꝯfusa necessitate rei: sicut oīs hō ē aīal. ille terminꝰ animal suppōnit pro tot aīalibus. ꝙ quot boībus homo. Unde ḡdā ponentes illā diuisionē dicētes ꝙ nō est inconuenies ꝙ idē terminꝰ sm diuersas ei⁹ habitudines habeat diuersas suppositiones: vt dicēdo. oīs hō ē animal. si animal in ista ꝓpone teneat in se et absolute. p natura cōmuni: sic supponit simpliciter. si vero teneatur. p eis dē suppositis de quib⁹ predicat: sic supponit ꝯfuse. Sz hāc diuisionē ip̄probat auctor in textu multis rationib⁹. Quarū prima ē. Dē qđ̄ p̄dicat de alio p̄dicatione. ꝓprie dicta p̄dicatur vt equale vel vt maius. sed aīal p̄dicatur de boīe p̄dicatione. ꝓprie dicta. ergo vt equale vel vt maius. nō vt equale. ergo vt maiꝰ. et non vt differētia vel spēs. ergo vt genꝰ. et non vt accidēs. ergo vt essētiale. sed natura aīalis distributa in singulis boīb⁹ nō est genꝰ. ergo in tali, p̄pone predicat natura aīalis absolute. et p ꝑs aīal supponit simplr in illa ꝓpone. oīs homo est aīal. et ita in silib⁹. Alie rōnes satis patēt in textu. ido pro pūcti cā breuitatis omittūtur.

Quarto sciēdū ē ꝙ sm quosdā suppositionū ꝯfusarū. alia ē mobilis alia īmobilis. Mobilis est quādo pōt fieri descensus ad suppōsita termini supponentis: vt oīs hō currit. ergo iste hō currit. et sic de alīs. Et vocat mobilis nō quia ibi sit motꝰ realis: sed quia est descēsus ad suppōsita termini supponētis. Sed tm mobilis est quādo non potest fieri descensus ad suppōsita termini supponentis. Et quia ista diuisio sequitur ex precedenti. ideo eisdē roīb⁹ potest improbari sicut et prima. Ex ḡbus p̄dictis clare patet ꝙ scīēta de suppositione inuēta est ad hoc vt p eā scīat pro quo et

qualiter vnūqđq̄ terminꝰ in ꝓpone posit⁹ sit capiēdus. quia terminꝰ aliquādo capiūtur pro re vniuersali. quādoq̄ ꝓ re ꝓticulari: et aliquando vtroq̄ modo. Ex oīb⁹ ētiā p̄dictis patet ꝙ tm sūt quinq̄ spēs suppositiōis. i. discreta. naturalis. simplex. determinata. et confusa. Quarū sic habet sufficiētia. Quia oīs suppositio est acceptio terminꝰ subst̄ātiam, p aliquo. vel ergo terminus cois coīter tenit: vel nō. si secundū: sic est suppō discreta. Si primū hoc est dupliciter. aut sumitur p seruat eā adūcto. si p̄mū: sic est suppositio naturalis. Si sc̄z hoc ē dupliciter. aut sumitur ꝓ re vniuersali ꝙ ipm significat: aut ꝓ suis inferioribus. si p̄mū: sic est suppō simplex. Si sc̄m hoc est dupliciter. aut tenetur vniuersaliter: aut non. si primū: sic est suppositio cōfusa. si secundū: sic est determinata.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo sic. In ista ꝓpositione. nō hō currit. hō supponit cōfuse cū equualet huic: nullus hō currit. et tamē hoc nō est mediāte signo vniversali. ergo. ¶ Secōdo sic. In ūstis ꝓpositionib⁹. rome et parisius vēditur piper. bis audiui missā. piper et missa supponūt cōfuse et nō determinate. cū nullū determinatū piper vendat parisius et rome. et tñ hoc non est mediante signo vniversali. ergo. ¶ Tertio sic. Idē est cōfusum et infinitū. sz infinitū est ignotū. ergo suppō cōfusa ē ignota. et ꝓ ꝑs non est diffinibilis. ¶ Quarto sic. Quod nō vnā signficat nihil significat. vt bz aristo. iij. metha. sz a simili qđ nō tenet ꝙ vno nō supponit. et per ꝑs terminꝰ cois non potest teneri, p oīb⁹ suis suppositis. ¶ Quinto sic. Predicatū vniuersalis negatiue supponit confuse et etiā cuilibet negatiue, et tñ nō est mediāte signo vlī. ergo.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dr: ꝙ in illa ꝓpone bō supponit cōfuse ꝓ accidens et nō ꝓ se. ¶ Ad sc̄m dicit ꝙ illi termini et silēs supponūt simpliciter et nō personaliter. ¶ Ad tertiū dicit ꝙ patet solutio ex p̄dictis in secundo notabili. ¶ Ad quartū dr: ꝙ negat ꝑa. q: nō est simile de significatione et suppōne sicut satis patet ex p̄dictis. ¶ Ad quintū dr: ꝙ p̄dicatū, p̄pōnis vniuersalis negatiue supponit cōfuse per accidens tm et nō per se. Et hec de suppositionibus dicta sufficiant.

Incipit octauus tractatus de relatione.

Elatiuū est duplex. vno modo relatiuum est cuius esse ē ad aliud quodāmō se habere. et sic relatiuū est vnū de decem p̄dicamētis. Aliud est relatiuū qđ est antelate rei recordatiuū quia vt vult Priscian⁹ in maiori suo volumine. Relatio ē antelate rei recordatio: vt sortes currit qui mouet. ibi hoc relatiuū q̄ facit recordationē siue relationē de sorte q̄ est res antelata. Omissis aūt relatiuis sc̄ō primū modū: de relatiuis sc̄ō mō hic intēdim⁹. Relatiorū aūt q̄dā sūt relatia substātie: vt q̄ ille et silia. quedā vero sūt relatia accidētis: vt talis. qualis. tātus. ꝙtus. Relatiuū aūt substātie ē qđ refert eādē rē in numero cuius antecedente: vt qui ille. Iste relatiuorum substantie Quedam sūt relatiua diuersitatis: vt alī⁹. Et est illud quod refert candez rem in numero et supponit pro alio: vt sortes currit et alī⁹ disputat. Quedam vero identitatis: vt qui ille idem. Relatiuū aūt substantie identitatis est qđ refert et supponit p eodem in numero pro quo supponit suum antecedens: vt sortes currit qui disputat. Ibi hoc relatiuum qui refert sortem: et

Universidad de Deusto
Biblioteca

suppont p sorte. Relatiōz substātie ydētitatis quedā sunt nomina. vt qs qdā. Quedā sunt p nomina vt ille idem.

¶ Iste est octauus tractat⁹ de relatiuis reuerēdissimi magri petri hyspani in quo postq̄m in pcedenti determiauit de suppōne termini. hic p̄mr determiat ce relatiōe termi. Et rōne ordinis est. qr relatio termi de qua ē hic ad ꝓpositū p̄supponit suppōem termi sicut suppō p̄supponit terminm significationē. ito ꝑus determinādū fuit d̄ suppone q̄ de relatōe. z sīr ꝑus determiandus est de relatiōe q̄ de alijs ꝓprietatib⁹ eius q̄ sūt apliatio. appellatio. restrictio. z distributio. qr relatio cōior est illis ex eo q̄ respicit terminū tā supponētez q̄ copulantē. alie vo terminꝰ supponentē nō quacūq; suppositiōe sz ꝓsonali solū. z qr cōmunicāa sunt ꝑus determiāda. ideo ꝑus determinādū fuit de suppōe z postea de relatione antеq̄ de alijs. vñ sicut in tractatu suppositionū termin⁹ supponēs est subiectū attributōis. ita termin⁹ relatiuus ē subiectum attributōis bui⁹ tractat⁹. z relatio est, ꝓprietas eius quēadmodū suppō termi supponētis. Ex quo patet q̄ scientia tradita in hoc tractatu est distincta a scientia suppositionum qr scīēte distinguntur quēadmodū subiecta de quibus sunt.

Primo sciendū est q̄ relatiuū est eq̄uocū siue multipler. z mltipler in distinctū partit ꝓfusionē. ito petr⁹ hyspan⁹ distinguit relatiuū vt eligat mēbrū de quo est sibi ad ꝓpositū dicēs q̄ duplex est relatiuū. vnū est cuius totū esse ē ad aliud vt totū eē patris ē ad filiū. z totū eē filij est ad p̄ēm. z de tali determinatur in p̄dicamētis. aliud est relatiuū qđ facit relationē de re antelata. z de tali est hic ad ꝓpositū. z diffinit sic. relatiuū est ātelate rei recordatiuum. z sīr relatio est rei ānlate recordatio quo mō diffinit a ꝑsciano in minori volumine

Secundo sciendū est q̄ relatiuoz q̄dā sūt subē z q̄dā accītis ꝓ est qr oē relatiuū est antelate rei recordatiuū vel rei significate p̄ modū p se stātis vl̄ p modū alteri adiacētis. si p̄mū sic ē relatiuū subē. si scōm: sic ē relatiuū accītis. ito ista diuisio ē analogi in sua analogata. qr relatiuū d̄r p prius de relatiuis subē q̄ accidētis. Ex quib⁹ ptz diffinitio relatiui subē. Relatiuū em̄ subē est recordatiuū rei ānlate p modū p se stātis significante sicut q̄s ille idē z sic de alijs. Sz relatiuū accidētis ē recordatiuū rei ānlate significāte p modū alteri adiacētis. vt talis q̄lis. z sic de alijs.

Tertio sciēdū q̄ relatiuū subē, sic diuidit i textu. relatiuoz subē aliud ē idēptitatis aliō est diuersitatis. Relatiuū idēptitatis est qđ refert idē in numero cū suo ānte z p eodē supponit. vt dicēdo sortes currit q̄ disputat: illud relatiuū q̄ refert sortē. sicut em̄ suba tēpore natura z diffinitōe ꝓcedit accidēs ita relatiuū subē ꝓcedit relatiuū accidētis: nō auctor ꝑus determiauit de relatiuo subē q̄ accidentis z huius diuisionis ratio est quia omne relatiuū substantie supponit p eodem in numero cū suo ānte. vt dicēdo. sortes currit z alius disputat. itē relatiuoz idēptitatis vt d̄r in textu q̄ dam sunt nōia. vt qs: alia sunt ꝓnoia vt ille et sic de alijs q̄ distinctio satis manifesta est p ꝑscianum in suo minori volumine illam diuisionez ponentem.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. de relatiuis ponit in p̄dicamētis. ergo hic nō debet determiari de ipis ¶ Scdo sic. relatiuū diuersitatis significat aliā rē a re ānlata. q̄ nō facit recordationē a re ānlata ¶ Tertio sic. si ponat relatiuū subē distinctū a relatiuis accidētis. sequit̄ q̄ nullū relatiuū subē repiretur iter terminos accidētis qđ est falsum: qr in ista ꝓpositione. albedo est color q̄ ē qualitas. hoc relatiuū que refert albedinē q̄ est accidēs. ergo relatiuū subē nō distinguit a relatiuo accidētis ¶ Quarto sic. si diuisio relatiuorū subē esset sufficiēs vel esset diuisio totius in suas ptes integrales vel vocis in suas significatōes vel analogi in sua analogata: sed nō videtur q̄ sit aliquod istorum. ergo diuisio est insufficiens ¶ Quinto sic. hoc relatiuum que est relatiuum substantie. z tm̄ in hac ꝓpositione. mulier que damnant saluauit. non supponit p eodem in numero sicut suum antecedens: nā cum damnant z beatissima virgo saluauit. ergo relatiuum idemptitatis non supponit pro eodez in numero sicut suum antecedens. z codez mō posset argui. lignum fuit causa vite quod fuit causa mortis: sīr hō peccauit z ille redemit.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmā d̄r q̄ licet in p̄dicamētis determinet⁹ de relatiuis: tamē hic z in p̄dicamētis de ipis diuersimode determinat⁹ vt visū est in ꝓmo notabili. ¶ Ad secundum d̄r q̄ sz relatiuū diuersitatis ꝓmo et p se significet, aliā rē a re antelata: tñ ex p̄mīs datur intelligere rem antelatā sicut quando dicit⁹ sortes currit z alius disputat. sensus est alius homo a sorte disputat. ido ex p̄mīs datur intelligere sortē. ¶ Ad tertiū d̄r q̄ substantia p̄t capi duplicater. Uno mō, ꝓpie vt distinguit̄ ꝓtra accidēs. isto mō nō capit̄ hic cū dicit̄ relatiuū substātie. Alio mō cōiter, p oi illo qđ habet modū substātie inter terminos de genere accidētū sicut albedo que licet sit accidēs q: tñ significat per modū substantie: ido sibi attribuit̄ relatiuū substātie: dicēdo albedo que ē color ē qualitas ¶ Ad quartū dicit̄ q̄ sicut ens dividit̄ in idēt diuersū p̄m⁹ z posteri⁹ eo q̄ idē se hz ad diuersū vt vnū ad multa z sicut bit⁹ ad ꝓportionē: ido ens p ꝑus d̄r de eodē q̄ de diuerso. Ita sīr dividit relatiuū subē in relatiuū idēptitatis z diuersitatis. quare ista diuisio ē analogi ī sua analogata: q: relatiuū substātie p prius d̄r de relatiuo idēptitatis q̄ de relatiuo diuersitatis. Et hec est rō quare actor prius determinauit de relatiuis idemptitatis q̄ de relatiuis diuersitatis. ¶ Ad quintum dicitur q̄ duplex est relatio. q̄dam ē simplex que est q̄n relatiuū tūt ānis supponūt. p eodē ē in spē z nō p eodē in nūero. z ista relatione referūtur p̄dicta relatiua ad sua antecedēta: z de ista nō intelligit̄ in diffinitionibus. Alia ē relatio ꝓsonalis q̄ ē q̄n. p eodē in nūero supponūt relatiuū z ānis: vt ibi. sortes currit q̄ disputat: z ista relatione nō referūtur p̄dicta relatiua ad sua ānicedēta de q̄ tñ solū intelligit̄.

Itē relatiuoz̄ pronominū idēptitatis. Quedā sunt reciproca vt sui sibi se cū suo possessiuo: vt su⁹ sua suū. Alia nō reciproca. vt ille idē. Relatiuū ānt reciprocū dicit̄ nō q̄ sit patiens: sed quia ponit modum patiētis supra substātiā agētē. qr aliud est patiēs: z aliud ē mod⁹ patiētis. qđ patet p hoc q̄ nomīatiu⁹ potest esse patiēs: vt sortes ꝓtit̄ sed nō potest habere modū patiētis. vnde mod⁹ patiētis sp̄ est in obliquis. et sic patet q̄ aliud est patiēs z aliud ē mod⁹ patiētis. Si querat̄ qđ addat̄ supra patiēs p relatiuū reciprocū. Dicendū est q̄ addit idēptitatem substātie z ponit eā sub mō patiētis: vt sortes iubet se. ibi substātia que prius erat agēs ponit̄ sub modo patiētis: vt in hoc p nomine se. Unde reciprocus sic potest diffiniri. Reciprocū ē qđ significat substātiā agentē sub modo patiētis. Vel sic. Reciprocū est idē qđ suppositus passiuū. et ideo hoc relatiuū sui significat per modū patiētis in quem dicit̄ trāsire actus verbi: nomīatiuus aūt significat per modū agētis. Itez si querat̄ quare hoc pronomē sui sibi se caret nōiatiuo. Dicendū est q̄ solutio patet ex premissis. qr agēs nō p̄t significare patiēs nisi sub modo patiētis nisi in obliquis. sed nōiatiu⁹ dicit modū agentis. et ideo natura nominatiui repugnat nature huius pronois sui et ideo nō potest habere nominatiuus. Ex predictis patet q̄

relatiua idemptitatis referunt cãdẽ rẽ sub suo antecedẽte ⁊ sẽp supponit pro eadẽ re in numero. Et ex hoc patet q̃ maior est certitudo per relatiuum idemptitatis q̃ p suũ antecedẽs loco talis relatiui positũ: vt homo currit homo disputat. quia dubiũ est vtrũ de eodẽ hoĩe dicat. Sed cũ dicitur homo currit ⁊ idẽ disputat certũ est q̃ de eodẽ hoĩe dicatur. Hoc cũ patet p Priscianũ dicẽtẽ in maiori suo volumine q̃ cũ dicit. aiax venit ad troiã et aiax fortiter pugnauit. dubiũ ẽ an de eodẽ aiace dicat an de diuersis. sed cũ dicitur aiax venit ad troiã ⁊ idẽ fortiter pugnauit de eodẽ aiace in numero statim intelligit. Et sic patet q̃ maior est certitudo per relatiuum idemptitatis q̃ p suũ antecedẽs loco talis relatiui positum. Solet aũt dubitari circa relatiua idemptitatis vtrum deceptio facta ex diuersa relatione fiat secundũ equiuocationẽ vel secundũ amphibologiã vel secundum aliquã aliam fallaciam: vt dicendo homo videt asinũ qui est rationalis. ibi hoc relatiuũ qui potest referri ad hũc terminum qui est homo. vel ad hũc terminũ qui est asinus. et sunt ibi diuerse relationes: ⁊ ergo secũdũ aliquos solet ibi cõuenienter assignari equiuocatio. Sed contrarium arguitur. hoc nomẽ qui secundũ q̃ est relatiuũ significat rẽ vnã equaliter se habentẽ ad illud quod significat p modum substãtie: vt color qui ẽ in corpore. locus qui continet rem locatam. et sic de aliis. ergo deceptio facta ex diuersa relatione nõ facit equiuocationẽ. Item hoc nomẽ qui secundũ q̃ est nomen significat substantiã infinitã. sed ista substãtia infinita apta nata est sumtari tam per vnũ antecedens q̃ per aliud. ergo cum illa substantia infinite sumpta in se sit vna ⁊ potest referri q̃libet antecedẽs. ergo significatio huius rlatiui erit vna quare sequitur q̃ ibi nõ erit equiuocatio. Item ratio cuiuslibet relatiui scz q̃ relatiuũ ẽ tm̃ vna hec scz res antelata vel rei antelate recordatiuũ. ergo oẽ relatiuũ scdm q̃ relatiuũ participat vnũ nomẽ ⁊ vnã rõez. ergo relatiuũ est vniuocũ inq̃tũ est antelate rei recordatiuũ. ergo plicularia relatiua: vt qui ille ⁊ alius inq̃tũ sũt relatiua suoz antecedẽtũ nõ sũt equiuoca. Si aliqs obijciat q̃ hoc relatiuũ qui ẽ alterius rõnis scdz q̃ tenet in hoc aũte hõ. ⁊ alterius scdz q̃ tenet in aũte asinus: vt in ꝓdicta oõne ergo ẽ cõc ⁊ habet rõnes diuersas. ergo est equiuocũ. Dicẽdũ q̃ hoc argumẽtũ nõ valet. nã sil' posset probari q̃ qlibet vniuocũ esset equiuocum. vt aial esset equiuocũ scdm q̃ est hõ vel scdz q̃ est in hoĩe. et alia habet rõem scdm q̃ est equus vel scdm q̃ est in equo. et sic hoc nomẽ aial aliam habet rationẽ hic ⁊ ibi. ⁊ est cõmune nõ tamẽ equiuocũ sz vniuocũ. Soluendũ est breuiter q̃ sicut vniuoca dicũt habere eandẽ rõez nõ scdm se sed in vniuoco vniuocãte: vt hõ bos equus ⁊ sic nulla in aiali. similiter oia relatiua dicũt habere rõez eandez non scdz se: sed in referẽte sine in relationez ⁊ etiã habẽt idẽ nomen ideo vniuocãtur in eo: sed ille obijciebat de rationibus relatiuorũ secundũ se. vnde predictas obiectiones ab ista cõcedimus. et ideo cõcedimus q̃ deceptio facta ex diuersa relatione non ẽ secundũ equiuocationez. Item illa deceptio est in ordinatione dictionũ inter se. ergo est in oratione. quia ordinatio dictionum nihil aliud est q̃ oratio. ergo non est equiuocatio: cum equiuocatio solum sit in vna dictione. Item q̃ ibi non sit amphibologia ꝓbatur. Vbi cunq; fit amphibologia ibi est constructio vnius cũ alio: vt in hoc exemplo. liber Aristotelis. quo ad primũ modũ. quo ad secũdũ: vt hic. littus aratur. quo ad tertiũ: vt in hoc. scit seculuz. Et scdm hoc patet inductiue q̃ omẽs modus amphibologie q̃ vbicũq; est amphibologia ibi est cõstructio vnius cũ vno tantũ sed vbicũq; sunt diuersa relatiua nõ est cõstructio vnius cũ vno tantũ. imo vnius cũ diuersis. ergo deceptio facta ex diuersa relatione non facit ãphibologiã. Item vbicũq; est deceptio ex eo q̃ aliqua dictio ꝓtest referri ad diuersa est compositio vel diuisio. sed deceptio ex diuersa relatione ẽ ex eo q̃ aliqua dictio potest referri ad diuersa. g° deceptio ex diuersa relatiõe est cõpositio vl' diuisio: ⁊ hoc idẽ q̃ cedm⁹

¶ Postq̃ auctor posuit diuisionẽ relatiuorum subditiue. hic p̃mittit subdiuidit vnã mẽbrã illius diuisionis: scilicet relatiuũ idẽptitatis dicẽs. q̃ relatiuoz idẽptitatis substantie. quedã sũt reciproca: sicut sui sibi se a se. alia vero nõ reciproca: vt ille idẽ. ⁊ silia. Cuius rõ est. q̃ oẽ relatiuũ

idēptitatis ſubē ponit modū ſubſtantie patien
tis ſupra ſubam agentē aut nō. ſi primū ſic ē re
latiuū reciprocum. ſi ſcōm ſic eſt relatiuum non
reciprocū. vnde relatiuum dr reciprocum nōq
ſit patiēs ſed q; ponit modum patientis ſupra
ſubam agentem. tō dr in textu q; aliud eſt pati
ens t aliud modus patiētis. notandus cū pōt
eſſe patiēs. vt dicēdo. ſortes pcutit. ſz non pōt
habere modū patiētis in ſignificādo. ideo dicit
pſcianꝰ q; modus agētis ꝓuenit obliquis. ex quo patz
q; illud relatiuū ſui ē reciprocū. q; habz modum
patiētis cū ſit in obliquis t nō in recto: vt dic
tū eſt. iō illud. pnomē ſibi notatiuo caſu caret

Primo ſciendū eſt q; relatiuū reciprocū
ſic diffinit. Eſt illud qđ ſignifi
cat ſubam agentē ſub mō patiētis. vñ relatiuū
reciprocū refert eandē ſubam in numero quaz
habet ſuū añs t pro eōdē in numero ſupponit.
ex quo ſequit q; relatiuū reciprocū nō refert ſu
um añs ſumptū cuz ſua diſpoſitione vniuerſali
vl'r. naz ſi illa ſit vera ſequereť q; idem eſſz dice
re. oīs bō videt ſe. t oīs bō videt oēm hominē
q; cū relatiuū idētitatis reciprocū ſupponat p
eōdē in numero ſicut ſuū añs. cum bō in illa p
poſitione. oīs bō videt ſe reneat vl'r. t illud re
latiuū ſe refert boīem vl'r qđ eſt falſum. vnđ vt
habeť in textu. maior ē certitudo p relatiuū ſub
ſtantie q; p ſuū añs poſitū loco ſui. vt cū dicit.
Aiax venit ad troiaz. t aiax fortiter pugnauit
ibi dubiū eſt vtrū ſit ſermo de eodē aiace in nu
mero an nō. ſed cū dr aiax venit ad troiam t ille
idē fortiter pugnauit. manifeſtū eſt q; de eodē
aiace in numero eſt hic ſermo. quare maior eſt
certitudo per relatiuum idemptitatis q; ſuū an
tecedens quod loco ſui ponitur.

Secundo ſciendū eſt q; relatiuū reci
procū differt ab alijs trib⁹
modis. primo q; añs ſignificatū p modū agētis
ponit p modū patiētis. nō aūt alia relatiua Se
cundo differt q; relatiuū reciprocū ꝓſtruitur cū
eodē verbo cū quo ſuum añs. qđ tamē alijs re
latiuis repugnat. Tertio differt. q; relatiuū re
ciprocū refert idez ad ſeipm nō aūt alia relati
ua. ex quo ſeq̄tur q; reciprocatio ſolū ꝓuenit re
latiuis idēptitatis ſubē. lz non oībus. Cuiꝰ rō
eſt q; reciprocatio eſt quedaz circularis relatio
cuiſdē ad ſeipm. ſolum aūt relatiuum idempti
tatis ſubſtantie pro eodez ſupponit pro quo ſu
um añs quare ſibi ſolum ꝓuenit reciprocatio

Tertio ſciendū eſt q; auctor in textu mo
net quādā dubitationē q; talis eſt
vtrū deceptio ꝓueniens ex diuerſa relatōne ſit
equiuocatio vel alia fallacia. p cuiꝰ ſolutiōe au
ctor ponit tres rōnes. pbantes q; nō ſit equiuo
catio. quaꝝ cā breuitat] vna dicet q; talis eſt. illd
relatiuū qui ſignificat ſubam infinitā in q̄tum
de ſe finiri pōt p quolibet añs. ergo illud rela
tiuum qui q̄tum de ſe eſt vno modo t vna ratio
ne pōt quolibet añs referre. ergo nō eſt equiuo
cum ſed vniuocū. Alie due rōnes clare patent
in textu. Ex quo ptz q; relatiuū ſubē indifferēs
eſt ad referēdū iſtud añs vel aliud ſm idem no
men t eandē rōem referendi lz ex pte diuerſoꝝ
antecedentiū varietur ratio referendi. ſicut rō
aīalis de ſe eſt vna t tm ſm q; recipit in alia et
alia ſpecie variať. Et ſic patet q; deceptio, pue
niēs ex diuerſa relatiōe, ꝓuenit ex diuerſa or
dinatione dictionis cū dictione q; nihil aliud eſt
q; oratio. equiuocatio aūt, ꝓuenit ex multiplici
tate dictionis ſimplicis. ergo iſta deceptio, pue
niens ex diuerſa relatiōe nō eſt equiuocatio

Quarto ſciendū ē q; talis deceptio, p
ueniēs ex diuerſa relatiōe nō
eſt amphibologia. q; vbicunq; eſt āphibologia
ibi eſt diuerſa ꝓſtructio vniꝰ dictionis cum alia
dictione. ſicut liber ariſtotelis q̄tū ad primum
modū amphibologie. t lutus arať quātū ad ſe
cundū. t ſcit ſeculuz q̄tū ad tertiū modum. ſed
vbi eſt diuerſa relatio nō eſt diuerſa cōſtructio
vnius dictionis cū alia. ergo deceptio, ꝓuenies
ex diuerſa relatione nō eſt āphibologia. ſz q; ibi
ſit cōpoſitio vl' diuiſio, pbať q; oīs deceptio, p
ueniēs ex eo q; aliqua dictio pōt ad diuerſa re
ferri ē cōpoſitio vl' diuiſio. ſz b eſt bmōi. q̄ tē.

Sed contra predicta arguit. Prio
ſic. Modꝰ tam agēdi
q; patiendi cōuenit añcedenti illiꝰ relatiui ſui.
ergo etiā vterq; modꝰ debet ſibi cōuenire. t ſic
pōt habere notatiuū. ¶ Scōo ſic. Relatiuū re
cipit a ſuo añte certaz ſignificationē t ſuppoſi
tionē. q; relatiuū ſignificat idē q; ſuū añs. cuz
ergo in illa, ppoſitiōe. oīs bō videt ſe. iſtud añs
bō ſupponat vl'r ſequitur q; iſtud relatiuū ſe qđ ē
ſuū relatiuū referat ipm vl'r. t ſic cū diſpoſitiōe
¶ Tertio ſic. Loco relatiui lz ponere ſuuz añs
ergo loco illiꝰ relatiui ſe in illa, ppoſitione. oīs
homo videz ſe. lz ponere oēm boiez: ſic ſe refert
añs cū ſua diſpoſitione. ergo relatiuū reciprocū
refert ſuū añs ſumptū cuz ſua vl' diſpoſitione
¶ Quarto ſic. Argumēto textus q; deceptio, p
ueniens ex diuerſa relatione ſit equiuocatio di
cendo ſic. homo videt aſinū qui eſt rōalis. hoc
relatiuū qui referť ad illum notatiuum homo.
vel ad illū accuſatiuū aſinū cuz tgitur nō poſſit
illa duo referre eadem rōne. quia eſt alia rō no

minatiui t alia rō accuſatiui ſequit q; tale rela
tiuū equiuocū erit. quare deceptio, ꝓueniens ex
diuerſa relatione eſt equiuocatio t non alia falla
cia. ¶ Quinto dicēdo ſic. canis videt piſcē q; eſt
ſuba. illud relatiuū qui pōt referre canē vel pi
ſcē. t quocūq; mō dicať tenet equiuoce cū ſignifi
cet idem qđ ſuū añs quod eſt equiuocum.

Ad argumenta in oppoſitum.
Ad primū dici
tur q; negať ꝓña. q; añs vniꝰ relatiui pōt ē in
recto t in obliq̄s. nō illud relatiuū reciprocum
qđ ſignificat p modum patiētis: t nō oportz q;
quicqđ ꝓuenit añti cōuenat etiā relatio. ¶ Ad
ſcōm dr q; relatiuū reciprocū certā relationem
aut ſignificatōem trahit ab añte. nō tm eodem
mō natura diſtributōis hoc impediēte. ideo nō
ſequit q; relatiuū reciprocū ſupponat vniuer
ſaliter. ¶ Ad tertiū dr q; lz in relatiuis reципro
cis liceat loco ipſiꝰ ponere añs nō tm in recipro
co qñ referť ad terminū cōem ſ mptū vl'r ipe
dicte natura diſtributōis. ¶ Ad quartū dr q; ſi
cut vniuoca ſm ſe conſiderata diuerſas rōes bñt
t tm vnā t eandē rōem bñt in vniuocātē: ſicut
bō t equus in aīali. ita ea q; referunť ſm ſe cōſi
derata diuerſas bñt rōes. t tm vnā t eandē bñt
in referente ſiue in ſuo relatiuo. t ita lz ſit alia
rō notatiui t alia rō acti in ſuo relatiō eadē ē: ſi
cut eadem eſt rō equi t boīs in aīali. ¶ Ad ān
tm dr q; illud relatiuū q; t ita de alijs pōt dupl'r
conſiderari. vno mō q̄tū ad rōem referendi t ſic
debet negari q; ibi teneať cāuoce. alio mō pōt
conſiderari q̄tū ad ſuū ſignificatū determinatuz
p ſuū añs t iſto mō pōt eſſe vniuocū vel equiuo
cū ſicut ſuum antecedens. t ita in dicta propoſi
tione bene tenetur equiuoce.

Equitur de relatiuis diu
erſitatis. Relatiuum di
uerſitatis eſt qđ ſuppōit p alio
ab eodē qđ refert: vt ſortes cur
rit t aliꝰ diſputat. ibi hoc relati
uū aliꝰ refert ſortē t ſuppōit pro
alio a ſorte t ita facit recordati
onē de ſorte. De relatiuis autē
diuerſitatis talis dať regla. Si
relatiuū diuerſitatis addať ſup
poſiti fit inferiꝰ t ſi addať inferi
ori fit ſuppoſiti. vbi gra cū dē alio
ab aīali: g; aliud ab boīe. ibi eſt
locus a ſpē ad genꝰ ſiue a parte
ſubiectiua ad ſuū totū vl'e. q; i
hac propōne. aliud ab aīali. hoc
relatiuū diuerſitatis aliud cuz
additur aīali qđ eſt ſuppoſiti ad, ho
mineē facit ipm inferiꝰ. t in hac
aliud ab boīe. additur inferiori
ſcz boī. ergo facit ipm ſuppoſiti: t
ergo aliud ab boīe ē inferius ad
aliud ab aīali. t ideo ibi ē locus a
ſpē ſiue a pte ſubiectiua. De re
latiuis idēptitatis datur regla
ab antiqs. nulla propō inchoa
ta a relatiuis idēptitatis habet
oppoſitionē. t aſſignant talem
cām quia cū dr. oīs homo currit
t ille diſputat. hoc relatiuuz ille
habet reſpectū ad hoc antecedēs
homo ꝓpter dependentiā ſiue re
lationis. ſed cū negatio aduenit
propoſitioni inchoate a relatiō
dicēdo ſic. ille non diſputat. tūc
negatio negat verbū quod ſeq̄
tur t nō negat reſpectū relatio
nis quē habz ad añs. ergo nega
tio non negat totū quicqđ affir
matio affirmat. ergo non con
tradicit. ſz cū hoc fit in qualibet
propoſitione inchoata a relati
uo ſequitur q; nulla propoſitio
inchoata a relatiuo habet con

tradictoriã. Sed ꝙtra hoc obiicitur. quicq̃d cõtingit affirmare ꝙtingit ⁊ negare de quolibꝫ suppositio. ſꝫ verbũ ꝙtingit negare de quolibꝫ suppositio: ergo ⁊ affirmare ꝙtingit de quolibꝫ suppositio qđ eſt dictio relatiua. ergo q̃libet ꝓpoſitio inchoata a relatiuo hꝫ ꝙtradictoriã. Itẽ q̃libꝫ ꝓpoſitio ſiue enũciatio que eſt vna hꝫ ꝙtradictoriã. ſꝫ propõ inchoata a relatiuo dũmõ ibi nõ ſit aliq̃ dictio cq̃uoca neq; pluꝛa ſubiũctãtur neq; ꝓdicãtur eſt vna propõ. g° ꝓpoſitio inchoata a relatiuo hꝫ ꝙtradictoriam Itẽ dicit ariſtotel ⁊ in ꝓio ꝓiarmenias circa affirmatiõez ⁊ negationem ꝙ vni affirmationi vna negatio eſt oppoſita ⁊ cõuerſo vni negationi vna affirmatio ẽ oppoſita. g° affirmationi inchoate a relatio negatio vna ẽ oppoſita. Nõ concedim⁹ dicẽtes ꝓdictã regulã eſſe falſaz Ad rationẽ cont rñdemus ꝙ relatiuũ cõparatur ad antecedẽs ⁊ cõparatur ad verbũ cui ſubiicitur. vnde cum affirmatio et negatio ſit oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo vel alicuius ab aliquo. hoc ẽ ꝓdicati de ſubiecto Et ideo ſicut patet per diffinitionẽ predictaz affirmationis ⁊ negationis. affirmatio ⁊ negatõ reſpiciũt tm̃ modo cõparationez ſubiecti ad ꝓdicatum. ergo in ꝓpoſitione inchoata a relatiuo tãtm̃modo ſumitur contradictoriũ per cõparationẽ relatum ad verbum cui ſubiicitur ⁊ non p cõparationẽ relatum ad antecedens. qa ille reſpectus nõ eſt ibi propter naturã affirmationis. nec propter dependentiã ſubiecti inq̃tum ẽ ſubiectũ: ſed ꝓpter dependentiã eius qđ eſt ſubiectũ. dicẽdum tm̃ eſt ſubiectum ꝙ aliud eſt ſubiectum inq̃tuz ſubiectũ ⁊ id qđ eſt ſubiectuz. ⁊ aliud eſt ꝓdicatum ⁊ illud qđ eſt ꝓdicatũ ⁊ ſic. quicq̃d affirmatur i ꝓpõe ichoata a relatio negat i ſua cõtradictoria q ꝙtradictoria illi⁹ ille diſputat. eſt iſta. non ille diſputat. negatione preposita relatiuo. De relatio idemptitatis non reciproco talis datur regula. Omne relatiuũ idẽptitatis non reciproco habet ſuam ſuppoſitionem quã habet ſuuz antecedens. vt cum dr. omnis homo currit. ille eſt ſortes. hoc relatiuum ille ſupponit p omni homine quia eſt ſenſus. omnis homo currit ⁊ ille eſt ſortes id eſt oĩs homo eſt ſortes. Dico autẽ non reciprocum. q cuz dicitur. omnis homo videt ſe. nõ eſt ſenſus. omnis homo vidꝫ deꝫ omnem hominez: vnde loco huius relatiui ſe non licꝫ ponere ſuum antecedens. loco autem alterius licet ponere

¶ Poſtq̃ auctor determinauit de relatis idẽptitatis ſube. hic ꝓcꝫ determinat de relatiuis diuerſitatis ponẽdo ꝓmo diffinitionẽ eius. ſecõdo aſſignãdo aliquas regulas relatiuoꝝ ſube. ergo ponit diffinitiõez relatiui diuerſitatis dicẽs. ꝙ relatiuũ diuerſitatis ſube eſt qđ ſuppõit p alio in numero ab eo qđ refert. vt ſortes currit ⁊ alius diſputat. hoc relatiuũ ali⁹ facit relationẽ de ſorte in aliquo ⁊ tamen ſupponit p alio a ſorte in aliquo

Primo ſciendũ eſt ꝙ dubiũ põt eſſe cũ dr. ſortes currit ⁊ aliud ẽ albuz p quo ſupponit illud relatiuũ aliud. tõ ad hoc dicũt quidã ꝙ ſupponit p alio boſe a ſorte. ſic in iſta. ſortes currit ⁊ alius bõ eſt albus. ſꝫ hoc nõ videt eſſe verũ. q relatiuũ maſculum generiſ ⁊ femini generis quodãmodo reſtringũtur ad ſuppoñdũ p ſuppoſitis eiuſdẽ ſpẽi cũ ſuo añte maſculini generis vel feminum. tõ dicẽt inferius ꝙ ali⁹ ponit diuerſitatẽ inter ſuppoſita. ſꝫ alib dicit diuerſitatẽ in cẽntia. tõ cuz dr. ſortes currit. ⁊ alius homo eſt albus. ſenſus eſt. alius particularis homo eſt albus: ⁊ cũ dr. ſortes currit ⁊ aliud eſt album. ſenſus eſt. aliud eſſentialiter eſt album. ⁊ non ſupponit pro re in eadem ſpecie. ideo diſtinguitur contra hoc relatiuũ alius quod determinatur per maſculinuz gen⁹ ad ſupponendum pro eodem in ſpecie cum ſuo antecedente

Secundo ſciendum eſt ꝙ in textu aſſignantur tres regule relatiuorum quarũ prima eſt relatiuoruz diuerſitatis que talis eſt. Si relatiuũ diuerſitatis ſubſtãtie addatur termino ſuperiori ⁊ inferiori: tũc terminus inferior fit ſuperior ⁊ econtra. ſicut aial eſt ſuperius ad hominem. ſed aliud ab animali eſt inferius ad aliud ab homine. ſicut bene ſeq̃tur. homo eſt. ergo animal eſt. a ſpecie ad genus ita bene ſequitur. lapis eſt aliud ab animali. ergo eſt aliud ab homine. Ratio huius eſt. q: vt ſupra iam tetigimus includit in ſe quãdam negationẽ. ideo quando actu plura partium ſignificantur tanto plura negantur. ſicut etiã negatio infinitãs vt non homo in plus ſe habet q̃ non animal. cũ non homo de non animali vniuerſaliter predicetur: ſicut in cõuerſione per contrapoſitionem ſatis dictum eſt.

Tertio ſciendum eſt ꝙ ſecũda regula relatiuoruz eſt. ꝙ nulla propoſitio inchoata a relatione ſubſtantie contradictoriã habet. quã quidam ponunt aliqui tam q̃ veram. Petrus añt hyſpanus recitat ipſam ⁊ manifeſtat eam eſſe falſam. Et improbat eaz in textu tribus rationibus. quarum vltima talis eſt. Cuilibet affirmationi eſt negatio oppoſita ⁊ econtra. vt habet Ariſtoteles in ſecundo periarmenias. ergo affirmationi inchoate a relatiuo ſubſtantie erit negatio oppoſita contradictoriam econtra: quod concedim⁹ dicentes predictam regulam eſſe falſam. Alie due rationes clare patent in textu. ideo cauſa brevitatis pro nunc relinquuntur.

Quarto ſciendũ eſt ꝙ tertia regula talis eſt ꝙ omne relatiuũ idẽptitatis ſubſtãtie nõ reciprocũ eodẽ modo ſupponit ſicut ſuum añcedẽs. vt oĩs homo eſt animal ⁊ ille eſt ſubſtantia. hoc relatiuũ ille ſupponit p omni boĩe. ⁊ eſt ſenſus. oĩs bõ eſt animal ⁊ ille eſt ſubſtantia. id eſt omnis homo eſt aĩal ⁊ omnis homo eſt ſubſtantia. Et dicitur notanter nõ reciprocum: quia vt dictum eſt cum dicitur. omnis bõ videt ſe. non eſt ſenſus ꝙ omnis bõ videt oẽm boĩem. ideo ſicut etiã dictũ eſt loco relatiui reciproci non licet ponere ſuum añs ſicut fit de relatiuis idemptitatis ſubẽ non reciprocis. ⁊ ideo ibi non poteſt fieri deſcenſus niſi ſub antecedente. dicendo omnis homo videt ſe. ergo ſortes videt ſe ⁊ plato videt ſe. ⁊ ſic de alijs.

Sed contra predicta arguit. Primo ſic. Negatio addita ſuperiori ⁊ inferiori non facit ꝙ ſuperius ſit inferius aut econtra. quia ſolum habet negare. ergo nec relatiuum diuerſitatis hoc facere poteſt virtute negationis ¶ Secundo ſic. in non entibus non ſunt genera neq; ſpecies. ergo nõ homo non eſt genus ad non animal. nec aliud ab homine eſt gen⁹ ad aliũ ab animali. quare male dictum eſt ꝙ arguendo ſic. lapis eſt aliud ab animali. ergo eſt aliũ ab homine. arguitur a ſpecie ad genus. ¶ Tertio ſic. Non ſequitur per primam regulam. ſortes eſt alter ab homine. ergo eſt alter a ſepſo. ergo illa regula nõ eſt ꝓa

¶Quarto sic. Cōtra secūdā regulā pbādo ipsam esse verā rōne qua mouebātur antiqui. que talis est: cū dicit. homo est et ille disputat. hoc relatiū ille habet respectū ad suū añs, ppē dependētiā sue relationis. ergo cum negatio negans que non agit ante se seqtur ipm relatiū vt dicēdo. sortes currit ⁊ ille disputat. non negāt qđ affirmatio affirmat. quare nō facit contradictionē. ¶Quinto sic. q̄ tertia regula nō fit vniuersaliter vera. quia dicēdo. bō currit et ille est dignissima creaturarū. vel ille est spēs. hoc relatiū ille ratione illi⁹ adūcti spēs videt habere suppositionē simplicē. ⁊ tamē suū antecedēs supponit psonaliter. ergo tertia regula non est vniuersaliter vera.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū d: q̄ negatio p̄mo ⁊ p se habet negare. sed ex consequēti habet distribuere ⁊ facere terminū inferiorē supiorē. ⁊ eōtra. ¶Ad secundū dicitur q̄ dupl̄r potest intelligi q̄ in nō entibus sue ī negationib⁹ sint genera ⁊ spēs. Uno mō p̄m veritatē: ⁊ sic cōcedit q̄ ibi nō sūt genera nec spēs. Alio mō p̄m modū tm̄: ⁊ isto mō in nō entib⁹ bene sūt genera ⁊ spēs. ⁊ ideo licet nō bō nō sit verū gen⁹ ad nō añal habet tamē modum generis respectu ipi⁹. ⁊ ita dicit de aliud ab hoīe in odine ad aliud ab aīali. ¶Ad tertium d: q̄ regula intelligitur de relatiuis substātie. mō alterū est relatiū diuersitatis accidētis. et ideo cōcedēdū est q̄ regula nō sibi puenit. ¶Ad quartū dicit q̄ Petr⁹ hyspan⁹ respōdet q̄ relatiuum cōparatur ad suū antecedēs ⁊ cōparatur ad verbū cui subijcit. p cōparationē vero relatiui ad verbū sumitur qualitas ppositionis: ⁊ nō p cōparationē relatiui ad antecedēs. ideo negatio in cōtradicēdo habet tm̄ negare cōparationē relatiui ad verbū: nō cōparationē relatiui ad antecedēs. ideo ratio antiquoꝝ nulla est. ¶Ad q̄ntū dicit q̄ respōdet aliqui q̄ relatiū idēptitatis nō recipit ocū q̄ facit recordationē sui añtis sine mutatione esse añtis vel alicui⁹ ppietatis ei⁹. ⁊ tūc eodē mō supponit sicut suū añs. q̄ vero facit recordationē sui añtis cū mutatione sui esse vel alicui⁹ ppietatis. ⁊ sic nō oportet q̄ eodē mō supponat sicut suū añs licet sit verū q̄ semp supponit p̄o eodē in numero numero sitate essentie vel suppositi. Aliter potest dici ⁊ fortasse melius q̄ in illa ,ppōne predicta illud relatiū ille supponit personaliter ⁊ nō simpl̄r quia suppositio relatiui idēptitatis sibi conuenit ratione sui añtis: ⁊ nō ratione alterius sibi adūcti. Et sic patet de relatiuis substātie.

Abito de relatiuo substātie: dicendū est de relatiuo accidētis. Relatiū aūt accidētis est quod refert candē rē per modū denoiationis: vt tale quale. ⁊ cetera. Unde hec est differētia relatiui substātie ad relatiuū accidētis. quia relatiuū substātie refert rē innotā per modū q̄ quid est: vt albedo q̄ē in pariete. color qui est in corpe Relatiuū aūt accidentis est qđ refert rē suā per modū denominationis: vt sortes est albus et talis est plato. Alia aūt differētia datur eorundē. quia relatiuū substātie refert idē in numero. relatiuū vo accidētis refert idem in specie: vt sortes est albus ⁊ talis est plato. quia idem in numero nō potest esse in diuersis subiectis: sed bene idē in specie. Relatiuoꝝ aūt accidentis. aliud est relatiuū idēptitatis: vt talis. Aliud vero diuersitatis: vt alter. Relatiū accidētis idēptitatis est qđ refert candem qualitatem in specie ⁊ supponit pro eadē in specie: vt sortes est albus et talis est plato. Relatiuū aūt accidētis diuersitatis est quod refert candē qualitatem in specie. sed supponit pro alia diuersa in spē. vt sortes ē albus ⁊ alteri⁹ modi ē plato. Differt aūt relatiuū substātie idēptitatis a relatiuis accidentiꝝ idemptitatis q̄ relatiuū idēptitatis substātie refert candē substantiaꝝ in numero relatiuū aūt idēptitatis accidētis nō refert idē accidēs in nūero: sed solū idez accidēs ī spē. Relatiuoꝝ idēptitatis accidētis aliud est relatiuū q̄ptitatis qtume vt tātus: aliud vero q̄ptitatis discrete vt tot quot. Iē relatiuoꝝ numeroꝝ quedā sūt noīa: vt totidē: quedā sunt aduerbia vt toticus. Sciēdū q̄ talis tantus toties totidez p̄nt dici relatiua redditiua ⁊ demōstratiua. relatiua vt: ⁊ ad p̄ntes referunt. demōstratiua vt cū dicim⁹ demonstrādo marc: tale ē rubeū: dmō strādo herculez: talis fuit plato. Si aūt nō referant ad p̄sentes siue p demōstrationē rerū presentiū tunc sunt redditiua: q̄a reddunt interrogatione precedēte. vt qualis ē plato talis est sortes. Relatiua q̄ sine interrogatione pferunt: vt talis ē sortes qualis est plato. Et q̄ ad noia adiectiua dicūtur specialium accidentiū. vt ethiops ē niger ⁊ talis ē coruus: ⁊ sortes fuit albus ⁊ talis fuit plato

¶Post q̄ auctor determinauit de relatiuo substātie. hic p̄sequit determinare de relatiuis accidētis. Et rō huius est. q⁹ sicut accidens se habet ad subam: ita relatiuū accidētis ad relatiuū substātie. sed accidens posterius est suba non p̄m ordinē nature sed etiā p̄m ordinē cognitionis. q⁹ bz cognosci p suū subiectū. ergo relatiuū accidētis posterius est relatiuo substātie. quare cōueniēter de ipso posteri⁹ determinat. Unū petr⁹ hyspanus determinādo de relatiuis accidētis primo ponit. diffinitionē relatiui accidētis. Secūdo notificat ipm aliquib⁹ diuisionib⁹. ergo p̄mo ponit talē diffinitionē relatiui accidētis dicēs q̄ relatiuū accidētis est qđ refert rē suā p modū denoiationis. vt tale q̄le ⁊ talis. Unū dicēdo. sortes ē albus ⁊ plato est talis. illud relatiuū tal' refert illō añs albū denoiando platonē albū implicite. q⁹ sensus est. plato ē talis id est plato est albus.

Primo sciendū est q̄ relatiuū accidētis differt a relatiuo substātie duobus modis. Primo q⁹ relatiuū substātie refert rem suā p modū p se stātis siue p modū eius qđ est quod vt albedo q̄ est q̄litas est color q̄ est in pariete. ⁊ sic de alijs. Relatiuū aūt accidētis refert rē suā p modā denoiationis. vt dicēdo. sortes est bipes, dalis ⁊ tant⁹ est plato. Secūdo differūt. q⁹ relatiuū substātie refert idez in numero cū suo añte. relatiuū vero accidētis non: sed solū idez in specie. Cui⁹rō est q⁹ idē accidēs in numero nō potest esse in diuersis subiectis: sed bene idez accidens in specie. Dicit aūt relatiuū accidētis in textu sic. Relatiuoꝝ aūt accidentis aliud est relatiuū idēptitatis vt talis q̄lis tant⁹ quātus et sic de alijs. aliud est relatiuū diuersitatis: vt alt̄ reliquus ⁊ similia. Que diuisio est analogi in sua analogata. q⁹ relatiuū accidētis semp per p̄riuꝰ dr de relatiuo idēptitatis q̄ de relatiuo diuersitatis. q⁹ relatiuū idēptitatis p̄ius ⁊ p̄fectius est relatiuo diuersitatis sicut p̄mus est diuersus. Cuius diuisionis rō est q⁹ omne relatiuū accidentis supponit p eodē in specie cū suo antecedēte: vt non. si primū sic est relatiuū idemptitatis si secundum sic est relatiuum diuersitatis.

Secundo sciendū est q̄ relatiuuꝫ dr accidētis nō q⁹ referat accidēs solū sed q⁹ facit recordationē de suo antecedēte p modū accidētis. i. adiectiue significati. iō sic relatiuū substātie p̄t reperiri in oībus nouē generibus accidentiū: ita relatiuū accidētis p̄t reperiri in p̄dicamento substātie. vt sortes est

bnmanus ⁊ talis est plato. Vñ in textu relatiuū idēptitatis accidētis sic diffinit. Relatiuū idēptitatis in accidētib⁹ est qđ refert idē accidēs in specie ⁊ p eodē supponit cū suo añte. Sz relatiuū diuersitatis accidentis est qđ refert idē accidens in spē cū suo añte sed p diuersis in spē supponit. vt sortes est alb⁹ ⁊ sortes est alterius modi. vñ differt relatiuū idēptitatis subēa relatiuo idēptitatis ī accidētib⁹. q: relatiuū subē idēptitatis refert eandē rez in nūero cū suo añte. relatiuū aūt idēptitatis in accidētib⁹ nō refert idē accidēs in numero sz solū idē in spē: q re alia ⁊ alia rōe dicūtur relatiua idemptitatis

Tertio sciendū est. q mēbrū p̄dicte diuisionis subdiuidit in textu sic Relatiuū idēptitatis in accidētib⁹ aliud ē relatiuū in qualitatib⁹ vt tātus quāt⁹. aliud est q̄titatis vt talis qualis. Cui⁹ diuisiōis rō est: q: relatiuū idēptitatis in accidētib⁹ refert rē suā p modū forme q̄lificātis id cui⁹ est: aut p modū mēsure si p̄mū sic ē relatiuū qualitatis. si secūm sic est relatiuū q̄titatis. Vñ in p̄dicta diuisiōe determinatio diuisi debet intelligi in mēbris diuidētib⁹ vt sit sensus. relatiuoꝝ idēptitatis aliud est relatiuū idēptitatis accidētis. idēptitatis q̄titatis. aliud relatiuū accidētis q̄litatis. In predicta aūt diuisione q̄titas ⁊ qualitas nō capiunt spāliter vt sunt p̄dicamēta ad inuicē ⁊ ab alijs distincta. sed quodāmodo accipiūtur cōiter. videlicet q̄titas p oi eo qđ significat p modū q̄titatis siue p modū mensure. ⁊ qualitas p omni eo qđ significat p modū qualitat⁹ siue forme qualificātis. Ex quo ptz q relatiuū idēptitatis in accidētib⁹ pōt reperiri in suba ⁊ in alijs predicamentis a quantitate ⁊ qualitate.

Quarto sciendū est q relatiuū idēptitatis q̄titatis in textu diuidit nā aliud est relatiuū q̄titatis cōmune: vt tātus quātus. aliud est relatiuū q̄titatis discrete. vt tot quot. Et iterū relatiuū q̄titatis discrete diuidit. q: quedā sunt noīa vt tot quot. alia vō ad uerbia vt totiēs quotiēs: vñ in p̄dictis diuisionibus determinatio diuisi debet itelligi in membris diuidētib⁹ sicut dictū est in p̄cedēti diuisione. Sz vt habeā in textu relatiua idēptitatis accidētis pñt esse relatiua demōstratiua ⁊ respōsiua siue redditiua fm diuersas rōes: q: si referātur ad res pñtes dicūtur demonstratiua: vt demōstrādo Tullū dicim⁹ talis est achilles: sic de alijs: ⁊ qñ reddūtur interrogationi p̄cedēti dicuntur respōsiua vel redditiua. vt si q̄ratur qualis est sortes. ⁊ rñdeat. ipe ē talis qualis est plato. qñ vero referūtur ad noīa adiectiua specialiter

um accidētiū dicūtur relatiua. vt ethiops est niger: ⁊ tūs ē cozu⁹. ⁊ pater ē alb⁹ ⁊ talis est filius.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. accidentia sensibilia p̄us a nobis cognoscūtur. ergo nō est verus q accidēs sit posteri⁹ suba ordine cognitionis ¶ Secōdo sic. relatiuū accidentis bñ reperitur in genere subē. vt sortes est rōnalis: ⁊ talis est plato. ⁊ tñ nō reperit ibi denoiatio. ergo cōtra diffinitionē ¶ Tertio sic. relatiuū idēptitatis accidentis reperitur in suba ⁊ in alijs generib⁹ accidētiū a q̄titate ⁊ qualitate. ergo p̄dicta diuisio est insufficiēs. ꝓña ptz q: in plus est diuisum q̄ diuidēs ¶ Quarto sic. relatiuū subē reperitur in q̄titate vt dicēdo. linea que est q̄tus. ⁊ ī qualitate vt dicēdo. albedo q̄ est in corpe. ergo membra diuisionis reperiūtur extra diuisū. ⁊ sic diuisio est insufficiēs ¶ Quinto sic. tātus ⁊ q̄tus que sunt relatiua q̄titatis cōtinue pñt reperi ī oēc q est q̄tas discreta. vt dicēdo tāta est vna sylla ba q̄ta est alia. ergo male diuidit relatiuū q̄titatis in cōtinuū ⁊ discretū. sil⁹ tot ⁊ quot q̄ sunt relatiua q̄titatis discrete attribuūtur linee vel tē pori q̄ sunt q̄titates cōtinue. vt dicēdo tot sūt hore diei hodierne quot sunt hesterne ⁊ ecōtra. ergo male diuidit relatiuū quātitatis in relatiuū quātitatis cōtinue ⁊ quātitatis discrete.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dr q in nobis duplex reperitur cognitio. quedā est sensitiua ⁊ sic p̄cedit añs. alia ē intellectiua. ⁊ de tali hic intelligit. ⁊ sic negat añs. ¶ Ad scōm dr q sz in genere subē nō sit vera denoiatio: tñ bñ est denoiatio fm modū ⁊ hoc sufficit ¶ Ad tertiū ptz solutio ex scōo notabili ¶ Ad quartū sil⁹ militer ¶ Ad quintū dr q tant⁹ ⁊ q̄tus cōcuniunt orationi nō fm se: sz rōe ptis in quo. pferūtur. Sil⁹ quot ⁊ tot attribuūtur tēpori ⁊ linee nō fm suā subam. sz rōne sui accidētis. s. actus mensurādi q̄ est p modū discreti. Circa hec aūt diuersitatis accidētis q̄rit de veritate istius sophismatis. sortes est alter a seipso. pbatur sic. sortes sedēs ē alter a seipo nō sedēte vt bz porphirius in predicabilibus. ergo ista est vera. sortes est alter a seipo. Improbat sic. sortes est alter a seipo. g̃ sortes est alter ab boie. ꝓña tenet ab inferiori ad suū suplus. sed ꝓns est falsuz. g̃ ⁊ añs cedens qđ fuit sophisma. Itē. sortes est idē sibiꝑ si. ergo nō est altera a seipso. Rñdet q sophisma est verū. ⁊ ad p̄mā improbationē dr q negatur ꝓña. ⁊ ad pbationē dr q nō arguit ab inferiori ad suū suplus affirmatiue sz potiꝰ negatiue. Ad aliā sil⁹ negatur ꝓña. q: idē importat

ontitatē in substātia: aliter vero importat diuersitatē in accidētibus. ista autem duo bene se cōpatiuntur in eodem. Et hec de relatiuis dicta sufficiant.

Incipit tractatus nonus de ampliatione

Ersonalis suppositio est acceptō termi cōis p suis inferioribus Cuius alia determiata alia ꝙlsa vt pꝛ⁹ patuit Itē psonaliū suppositionū alia ē restrictia: alia āpliatia: ⁊ ita āpliatio ⁊ restrictio bñt fieri circa suppoēm psonalē. Restrictio ē coartatio termini cōis a maiori suppōne ad minorē: vt cuz dr. hō albus currit. hoc adiectiuū alb⁹ restringit hoīez ad supponendū tñ pro albis. Ampliatio ē extēsio termi cōis a minori suppōne ad maiorē: vt cuz dr. hō pōt esse antixps iste termin⁹ hō nō supponit solū p his qui sunt sed etiaz p his qui erunt: bñ ampliat ad futuros. Dico autē termini cōmunis q terminꝰ singl'aris vt sortes nō ampliat neq restringit

¶ Iste est tractat⁹ nonus reuerendissimi mgri pꝛri hys. in quo postq̃ supius determinauit de suppōnibus terminoꝝ absolutoꝝ ⁊ respectiuorum. hic consequenter determinat de alijs. pprietatibus eorum. videlicet de ampliatione ⁊ restrictione. et quia āpliatio ⁊ restrictio bñt fieri circa psonalē suppoēm ⁊ p̄supponūt eaz de qua visum est prius: nō patet ordo huius tractatus ad precedentē ⁊ sequentē. patet q: ampliatio ē quodāmodo pfectior q̄ restrictio: nam ampliatio augmentat quodāmodo suppoēm termini restrictio aūt diminuit. cum aūt augmētatio dicat pfectionem q̃titatē q̄ diminutio q: tendit ad quantitatē pfectam sequit q ampliatio que augmentat suppositionem termini debet precedere restrictionem que restringit ⁊ diminuit

Primo sciendū est q ampliatio ⁊ restrictio habent fieri circa suppoēm psonalem. nō auctor incidēter aliter ponit diffinitionē eius ⁊ etiā diuisionē in suppositionem determinatam ⁊ cōfusam. ⁊ q: supius auctor fecit mentionē de eis. ideo determinatio eoꝝ relinquitur. Sz magis ad ꝓpositū accedendo auctor diuidit psonalē suppositionē aliter q̄ prius Et est diuisio talis. psonaliū suppositionū alia est restrictiua alia ampliatia. Ex quo ptz q habent fieri solū circa suppoēm psonalē. ⁊ q nō possint fieri circa suppoēm naturalem ⁊ simplicem patet p̄mo. q: in naturali suppone terminus accipitur p oibus que precipit natura cōmunē p terminū cōem significatam. ⁊ ideo naturalis suppositio nō pōt restringi nec ampliari remanente naturali suppone. Similiter non possunt fieri circa simplicem. q: suppositio simplex est acceptio termini cōis p natura simplici: que quidē natura simplex est indiuisibilis ⁊ non accipitur p plurib⁹ suppositis. ⁊ quia ampliatio ⁊ restrictio dicūt quandā diuersitatē. ⁊ nō pñt fieri circa suppoēm simplicē. ex quo sequit q solū bñt fieri circa suppoēm psonales ⁊ hoc tam determinatam q̄ confusam.

Secundo sciendū est q q̄uis in isto tractatu nō determinetur de restrictione sed solū de ampliatione. quia tamen ampliatio ⁊ restrictio opponūtur ⁊ vnum oppositū non pfecte cognoscit nisi cognoscat reliquū. ⁊ ideo in isto tractatu auctor diffinit restrictionē. Vñ restrictio est coartatio termi cōmunis a maiori suppone ⁊ hoc est a maiori ambitu seu acceptione suppositoꝝ ad ꝓpositiones vñ ponit coartatio loco gñis. deinde ponit terminus cōis: ad differentiā terminī discreti qui nec restringit nec ampliat: eo q nō bz supposita. ⁊ dr a maiori suppositōe ad minorē. ad differentiā ampliationis. vñ si dicatur hō currit. homo ibi supponit pro oibus hoībus tam albis q̄ nigris aut medio colore coloratis. sed tñ cum dr hō albus currit. hō ibi restringit ad supponendū p hoībus albis tm. Vnde intelligendus est quātū ad veritatē locutionis q: cum dr. homo albus currit. ibi homo supponit pro omnib⁹ hominib⁹: sed nō redditur locutio vꝝ nisi p albis

Tertio sciendū est q̄ ampliatio sic diffinitur in textu. q̄ est extēsio terminī cōis a minori suppōne ad maiorē. hoc ē a minori ambitu seu acceptione suppositoꝝ ad maiorē. Et intelligēdū est vt prius q̄tū ad veritatē locutionis: vt cum dicit. hō currit. ibi homo reddit locutionē verā solū pro illis q̄ sunt actu hoies ꝓpter exigētiā illi⁹ aduēti currit. Sz cū dicit: hō pōt currere. vel hō pōt esse antixp̄us. ibi locutio nō pōt verificari tam ꝓ illis qui sūt actu q̄ pro illis qui sūt in potētia. ⁊ ita homo ampliat ⁊ augmētatur actu ei⁹ suppositio. ⁊ per hoc aduēctū potest ⁊ fiunt semp ampliatio ⁊ restrictio respectu terminī potētis teneri pro pluribus vel paucioribus q̄ exigat sua actualis suppō. Unde in ista diffinitiōe ponit terminū cōis: reade rōne quar in p̄cedēti diffinitione. Unde coartatio ⁊ extēsio nō capiuntur hic ꝓprie sed metaphorice ad coartationē ⁊ extensionē realē. Nā sicut coartatio realis ē quādā alius min⁹ spaciū cōtinet q̄ prius: ⁊ extēsio magis. sic ī ꝓposito dr coartatio q̄ termin⁹ cōis tenet ꝓ paucioribꝰ suppositis q̄ ꝓri⁹. et extēsio dr: quia termin⁹ cōis tenet ꝓ pluribꝰ suppositis q̄ prius. Et sic patet intellect⁹ istaꝝ diffinitionū.

Quarto sciēdū est q̄ suppositū alicui⁹ terminī possūt dici supposita in actu dupliciter. Uno mō q̄tū ad actū existē di. Alio mō q̄tū ad actū significādi. vnde cesar vel adā vel antixp̄s qui includūt esse realiter formā hois sūt supposita eius q̄tū ad actū significādi quia actualiter nō existūt. ido nō sūt supposita hois q̄tū ad actū existēdi: sz hominis actualiter existētis. Unde q̄n auctor loq̄t de ampliatione intelligit q̄ terminus cōis ampliatur quādo supponit respectu verbi vel aduēti ad supposita que nō sūt supposita in existēdo sed in significādo: vt patet in exēplo auctoris. homo potest esse antixp̄us.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. A notioribus nobis debem⁹ ꝓcedere. sed restrictio est notior suppositione cū sit magis determīata. ⁊ magis determiata sūt nobis notiora. g̃ seq̄t q̄ iste tractat⁹ debet p̄cedere p̄cedētē ¶ Secōdo sic. Suppositio naturalis ⁊ simplex possūt ampliari et restringi. g̃ cōtra diuisionē in qua dicebat q̄ personalis suppō alia ē ampliativa. alia restrictiua Añis p̄z. q̄ bene dr. hō ꝓtingēter ē spēs vel necessario. ¶ Tertio sic. Cōtra diffinitōes predictas. q̄ coartatio ⁊ extēsio sūt quātitates. sed ampliatio ⁊ restrictio nō sunt quātitates. g̃ male dr q̄ ampliatio ē extēsio ⁊ restrictio ē coartatio.

¶ Quarto sic. q̄ termin⁹ cōis nō possit ampliari q̄: termin⁹ cōis supponit solū ꝓ bis q̄ actu ꝓticipāt formā termi cōis. g̃ nō pōt ampliari ad ea q̄ erūt vel possūt esse. ¶ Quinto sic. dicendo sortes pōt ee. ibi sortes stat indeterminate ꝓ sorte q̄ ē ⁊ q̄ erit. g̃ termin⁹ discret⁹ pōt ampliari.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dr: q̄ licet cognitione determiata sensibili magis determinatū p̄cedat mm⁹. tñ cognitiōe intelligibili ⁊ ꝓfusa magis ꝓfusū p̄cedit magis determinatū: ⁊ sic de ampliatione respectu suppōnis. ¶ Ad secōm dr: q̄ lz termin⁹ per se sūpt⁹ suppona: naturaliter: tñ q̄n sumit cū adūcto nō ampli⁹ supponit naturaliter. ⁊ etiā lz termio supponēti simplr addat dictio ampliativa: tñ nō ampliat ipz terminū eo q̄ nō reperit naturā aptā natā susc̄ipere ampliationē. ¶ Ad tertū dr: q̄ ibi nō accipit extēsio nec etiā coartatio realiter: sz solū metaphorice ⁊c. vt dictū ē ¶ Ad quartū dr: q̄ lz termin⁹ cōis nō possit ampliari ꝓ pluribꝰ q̄tū ad supposita actualia in essēdo. tñ bñ pōt ampliari q̄tū ad supposita actualia in significādo. ¶ Ad quintū dr: q̄ q̄n termin⁹ ampliat vel restringit oportet q̄ tencatur vnuoce: modo si sortes stet pro eo qui est erit vel potest esse hoc est equnoce: ⁊ sic ibi nō ē ampliatio.

Ampliationū alia fit per verbū: vt per hoc verbum potest: vt homo potest esse antixp̄us. alia fit per nomen: vt hominē esse antixp̄m est possibile. alia per ꝓticipiū: vt hō potēs est esse animal. alia fit per aduerbium: vt homo necessario ē animal. homo eñ non solū ampliatur ꝓ presēti tempore sed etiam pro futuro. Et ideo sequit alia diuisio āpliatōis. s. q̄ āpliationum alia fit respectu suppositoꝝ: vt hō pōt ee antixp̄s. alia fit respectu temporū: vt homo necessario est animal: vt dictum est.

¶ Posteq̄ auctor posuit diffinitionē ampliationis. hic ꝓsequit cā diuidit. ⁊ q̄ diffinitio dicit esse: diuisio vero dicit posse rei. ⁊ esse precedit posse. ideo patet ordo. Et dicit q̄ ampliationum alia fit ꝓ verbū: vt hō est antixp̄s. alia ꝓ nomen: vt hoiem esse antixp̄m est possibile. alia ꝓ aduerbiū: vt hō necessario ē aīal. alia ꝓ ꝓticipiū: vt hō est potēs esse aīal. Et ex ista diuisione ampliationis infert auctor aliā dicēs. q̄ quedā est ampliatio que fit respectu suppositoꝝ: vt homo potest esse antixp̄s. alia respectu temporis vt homo necessario est animal.

Primo sciendū est q̄ illa dicūtur āpliare respectu suppositoꝝ que faciunt terminū cōem teneri ꝓ suppositis existentibus in actu q̄ nō existētib⁹. cuiusmodi sūt verba quoꝝ actus cōparātur ad subiectū in subiecto tñ nō sūt: vt sūt ista potest. opinat. laudat: ⁊ sic de alijs. Et sic̄ ampliāt illa que ab ipis descendūt: vt aliqua noīa ⁊ aliqua ꝓticipia et etiā aduerbia: vt potēs ⁊ possibile que descēdūt ab hoc verbo potest. laudabile laudād⁹ laudabiliter: q̄ descēdūt ab hoc verbo laudo laudas. Sz illa dicūtur āpliare respectu tēpoꝝ q̄ facūt terminū cōem extēdi ad oēs differētias tēporis: vt impossibile ⁊ necessario. Unde cū dicit. homo necessario est animal. idem est ac si dicetur in omni tēpore cōuenit hoī q̄ sit aīal.

Secundo sciēdū est q̄ ille terminus ampliari dr: qui ꝓ pluribꝰ suppositis stat q̄ ꝓri⁹ stabat cū adūncto cui ad debatur. verbi grā: si dicat hō pōt esse antixp̄s ibi hō stat ꝓ pluribꝰ q̄ si diceret. homo currit. quia stat pro hoibꝰ ꝓsentib⁹. Et ꝓ oppositum terminus dicit restringi qui ꝓ paucioribꝰ suppositis stabat cū suo adūcto: vt si dicat homo currit. ibi hō stat ꝓ ꝓsentib⁹. ⁊ cū dicit. albꝰ hō currit. ibi stat ꝓ ꝓsentibꝰ albis.

Tertio sciendū ē q̄ virtus ampliādi et restringēdi datur alicui a ꝓpria ei⁹ impositione. ⁊ etiā alicui datur ⁊ non alteri ꝓpter q̄ dā quedā sūt ptes oīonis sicut nomen. verbū. aduerbiū. participium. que possūt restringere vel āpliare. sed alie ptes oīonis non possūt hoc cū eis nō sic dat⁹ virt⁹ āpliādi vel restringēdi a ōma earū impositione. vnde ampliatio radicaliter ē in termino cōi radicata. qui termin⁹ apt⁹ nat⁹ ē supponere ⁊ capi ꝓ suppositis non existētib⁹: sed actualiter est in termino ampliato.

Quarto sciendū est q̄ lz ista diuisio sit quadrimēbris: tamen pōt reduci ad bimēbrē. Nā oīs dictio ampliativa est pars declinabilis vel indeclinabilis. Si primū hoc ē dupl'r. vel significat substātiā: sic ē ꝓmū mēbrū. Vel significat actū ⁊ hoc dupl'r. vel actū distantē a substātia: ⁊ sic est verbū. vel mediatē: ⁊ sic ē ꝓticipiū. si secōm: sic est aduerbiū. Sufficientia alteri⁹ diuisionis ē ista. q̄ cū oīs ampliatio sit extēsio termini. vel ergo extēdit ipm in ordine ad suppositā: ⁊ sic ē ꝓmū mēbrū vel in ordine ad tēpus illoꝝ: ⁊ sic est secōm. Ex hoc ꝓz q̄ ampliatio facta respectu tpis differt ab illa q̄ ē respectu suppositoꝝ. apparet etiā q̄ dictio āpliativa aliter se habet ꝓm q̄ ampliat ꝓ suppositis ⁊ ꝓm q̄ ampliat ꝓ pte: quia ī vna respicit suppositā ⁊ in alia tempus.

Sed contra predicta arguitur. Primo sic. Ampliatio fit respectu tpis. sed nomē nō significat tēpus. ergo nulla āpliatio fit ꝓ nomē. ¶ Secōo sic. Dē ꝓticipiū est determiati tēporis: puta pūtis ꝓteriti vel futuri. ergo nullū ꝓticipiū ampliat sed potiꝰ restringit. ꝓ ia tenet. quia ampliare fit respectu plurū tēporū. ¶ Tertio sic. Eadē est cā oppositoꝝ. sed aduerbiū nō est cā restrictionis ergo videt q̄ nō sit cā ampliationis. ¶ Quarto sic. Termin⁹ cōis nō includit tempus. ergo nō pōt ampliare ꝓ tpe sed solū pro suppositis. ¶ Quinto sic. Illa diuisio nō datur ꝓ oppositis nec est bimēbris. ergo nō est bona diuisio.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū dr: q̄ nō oīs ampliatio fit respectu tēporis: sed q̄dā fit a virtute ampliativa dictionis sibi collata a sua impositione: ⁊ sic de ampliatione nominis que solū est extensio suppositoꝝ ⁊ nō temporis. ¶ Ad secūdū dicit q̄ licet participiū sit alicuius determinati tēporis: tamē habet aliquam virtutē per quā ampliat vltra tempus presens ¶ Ad tertium dr q̄ nō oīs causa est cā oppositoꝝ sed solū quedā: ⁊ sic nō oportet q̄ si aduerbium nō restringat q̄ ꝓpter hoc non ampliet. ¶ Ad quartū dr: q̄ licet tēpus nō includat in termino cōmuni: tamē inseq̄tur ipm grā suoꝝ suppositoꝝ. ratione cuius ibi potest esse āpliatio tēporis sicut suppositoꝝ ex hoc q̄ illa suppositā nō solū habent potētiā ad esse ēdū in vno tēpore sed etiam in pluribus ¶ Ad q̄ntū dicit q̄ licet illa diuisio nō detur per opposita formaliter nec sit bimēbris: tamen datur per opposita virtualiter ⁊ est reducibilis ad bimēbrē. ⁊ hoc suff. cit ad bonā diuisionem.

Circa predicta querit vtrum hoc sophisma. impossibile pōt

esse verū. sit verū vel falsū. q̄ sit verū p̄batur. quia illud quod ē vel erit impossibile pōt cē verū. sed antix̄p̄z nō fuisse post tē pus suū est impossibile: et modo potest esse possibile ꝛ verum. ergo impossibile pōt esse verū. Cōtra. Quicqd pōt esse verū ē possibile. sed impossibile pōt cē possibile. ergo ipossibile ē possibile. m tertio modo prime figure. sed ꝯclusio est falsa: ergo aliqua premissarū. non maior. ergo minor. sed hec est prima. ergo prima ē falsa. Solutio. prima simpliciter est falsa hec sc licet. impossibile potest esse verū. Et sophisma peccat contra fallaciā accidentis. quia cū dico id quod est vel erit impossibile duo dico. scz subiectū illius impossibilitatis: et illā impossibilitatē siue ipsū possibile. sed illud qđ ē vel erit ē res subiecta. ꝛ impossibile accidit ei. ꝛ posse eē verū assignat ineſſe vtriqz. sicut hec. antix̄p̄m nō fuisse erit possibile. sed antix̄p̄m nō fuisse potest esse verū. ergo impossibile pōt esse verū. Nō valet. quia antix̄p̄z nō fuisse ē res subiecta ꝛ impossibile ē accidens: ꝛ posse esse verū assignat ineſſe vtriqz.

De amplatione que fit ratione suppositoꝝ talis dat regula Termin⁹ cōis supponēs verbo habēti vim āp̄liandi a se vel ab alio ampliat ad ea que possūt esse sub forma termini supponētis: vt homo potest esse aīal. hic iste termin⁹ homo nō solum supponit pro presētib⁹ sed etiam ampliat ad omnes qui erunt. Dico aūt de se. quia hoc verbū potest de se habet vim ampliādi. dico aūt ab alio. quia hoc ptcipiū potēs ꝛ hoc nomē possibile dāt virtutē ampliandi verbo cui adiūgūtur: vt homo est potēs esse aīal. vel aīal possibile ē esse albū. ꝛ sic de alijs. De amplatione aūt que fit ratione tēporis talis datur regula. Terminus cōis supponens vel apponēs verbo habēti vim ampliandi quo ad tēpus supponit p his qui sunt qui erunt vel q̄ fuerunt: vt homo necessario ē animal. ibi tam homo q̄ animal tenetur pro his qui sunt et qui erunt. Et hec de ampliationibus dicta sufficiant.

¶ Post⁹ auctor ponit divisionez āp̄liationis in p̄cedēti pte. hic p̄fir intra verbū ampliatiuū potest pom quoddā sophisma querendo vtrum illud sophisma. impossibile potest esse verū. sit verū vel falsū. Et p̄mo arbat q̄ sit verū. Sc̄do improbat ipm. Probat sic. illud qđ est vel erit impossibile potest cē verū. ergo impossibile pōt esse verū. Cōtra patet. quia Sortē nō fuisse rome post. p̄ fuerit ē impossibile. ꝛ nūc pōt esse verū. ergo. Improbat arguēdo in oārij. Quicqd potest esse verū est impossibile. sz impossibile pōt esse verū. ergo impossibile est possibile.

Primo sciēdum ē q̄ sophisma ē argumēto vel argumētis approbata vel improbata, ppō. Unde, pbatio est argumentū quo quis nititur ostēdere aliquā ppōnem esse verā. Et p oppositū improbatio ē argumentū quo nititur ostēdere aliquā ppōnem esse falsā. Et sic sophisma est ppō apparēs vera quo ad vrāqz p̄tem. ꝛ hoc, ppter, pbationē ꝛ improbationē. Et dicat sophisma a sophos qđ est sapientia. siue a sophistico cas. qđ idē ē quod decipio decipis decipere. quia p sophisma opponēs mittitur decipere respondētē p sapientiā in eo apparentē. Et quo apparet q̄ licet sophisma sit quādoqz verū: potest tamen decipere, ppter apparentē eius falsitatem.

Secūdo sciēdū est q̄ omne sophisma solui aliquo istoꝝ triū mōꝝ sez cōcedēdo ipm simpliciter verū. vel simpliciter falsū. vel negādo vel distinguēdo. unde illud sophisma solut auct⁹: i tertio negādo simpliciter: quia simplr est falsū. Et ei⁹ pbationez solut dicēdo q̄ peccat penes fallaciā accidētis quia cū dicit. id qđ ē vel erit impossibile pōt cē verū. ibi duo dicūtur: sez illud qđ est impossibile. ꝛ ipa impossibilitas. ꝛ q: ipa impossibilitas accidit rei subiecte que ē illud qđ est vel erit impossibile. ꝛ pōt esse verū assignat vtriqz ineſſe. ꝛ tōo credit q̄ sicut verū attribuit rei subiecte ppter ei⁹ cōuenientiā q̄ etiā attribuat accidenti vnde illud qđ est vel erit impossibile ē res subiecta. ꝛ impossibile ē accidēs. ꝛ pōt cē verū ē attribuū. ꝛ tōo, pbatio nō includit.

Tertio sciendū est q̄ ad maiorē notitiā predictoꝝ habendam auctor ponit duas regulas. Quarū p̄ma est de ampliatione facta respectu suppositoꝝ ꝛ alia ē de ampliatione facta respectu tēporis. Unde regula data de āp̄liatione respectu suppositoꝝ talis ē. Terminus cōis supponēs verbo habēti vim ampliandi a se vel ab alio ampliat ad ea que p̄nt cē sub forma termini sic supponētis. Et declarat istō in exēplo: vt dicēdo. hō pōt cē alb⁹. iste terminus homo nō solū supponit pro hoīb⁹ q̄ sunt sed etiā supponit pro hominibus qui erūt. Et notāter dicit a se propter verbū quod habet virtutē ampliandi: sicut est illud verbū potest. Et notāter dicitur ab alio propter hoc verbum ē. quia licet ampliet hoc tamē nō est per se sed, propter hoc qđ adiūgitur dictioni de se ampliatiē. Secūda regula est de ampliatione que fit respectu tēporū que talis ē. Terminus cōis supponēs verbo vel apponēs habēti vim ampliandi quo ad tēpus supponit p his qui fuit ꝛ qui sem per erūt sub forma termini supponentis. ꝛ ista ampliatio fit respectu tēporis: vt hō necessario est aīal. ibi tā homo q̄ aīal tenet, p his qui sem per fuit ꝛ sp erūt. Ista āp̄liatio nō p̄uenit ex proprietate verbi est vt dictū ē: sed, p̄uenit ex adiūctione huius aduerbij necessario āp̄liāris illud verbū est q̄tū ad oēs differētias tēp̄is. vnde aduerbium magis, p̄pe cāt āp̄liationē tēp̄m q̄ suppositorū.

Quarto sciēdū ē q̄ licet hec dictio possibile āp̄lier tā, p suppositis q̄ p tp̄ib⁹. rū p̄mo ampliat, p suppositis: ꝛ ex cōsequēti p tp̄ib⁹. sed ecōtra ē de necessario. Jdcirco in exēplo regule date respectu suppositorū ponit possibile. ꝛ in exēplo regule date respectu tēporis exēplificat de ista dictiōe necessario. que p̄mo ampliat, p tp̄ibus: ꝛ ex cōsequēti pro suppositis. Unde sub istis duob⁹ modis possibile ꝛ necessariū p̄p̄hēdūtur alij duo modi q̄ dicūtur cōtingēs ꝛ impossibile. Impossibile enim ampliat ad omne tp̄s sicut necessariū: licet negatiuē. cōtingēs aūt ad suppositā sicut possibile. Ex his pōt videri quō cōuenit dictionī ampliatiue āp̄liare. q: sicut agēs reale nō h̄ns impedimētū agit in omne illud ad qđ pōt extēdi sua virt⁹, sic etiā agēs rationis puta dictio ampliatiua nō h̄ns impedimētū agit in omne illud ad qđ pōt extēdi sua virt⁹, ꝛ ppter hoc hec dictio possibile vel potēs āp̄liat terminū cōem cui adiūgit ad p̄sentia suppositā ꝛ futura. quia habet virtutē āp̄liandi quo ad vtrā tp̄a.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo sic. Albū posse eē nigrū est impossibile: ꝛ tamen potest esse verū. quia res alba potest esse nigra. ergo impossibile potest esse verū. ¶ Secundo sic. Sortē videre omne astrū est impossibile cuz vnius sit circa vnū. ꝛ tamen potest esse verum. quia successiue potest vlla videre. ergo impossibile potest cē verum. ¶ Tertio sic. Termin⁹ cōis stans, p p̄sentibus suppositis ꝛ futuris restringit vt postea patebit in restrictionibus. ergo nō ampliatur. ¶ Quarto sic. Jsta dictio possibile nō tm āp̄liat, p suppositis sed etiā p tp̄ibus. ergo videtur q̄ male exemplificatur de ipsa in prima regula ¶ Quinto sic. Jmpossibile ꝛ contingens āp̄liant sicut necessariū ꝛ possibile. ergo debent poni regule de ip̄is sicut de alijs.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū dicit̄ q illa est duplex: q albū t nigrum pñt capi dupliciť. Uno mō formaliť t tunc est impossibilis t f. lsa. alio mō materialiter t illo modo est possibilis t vera. t est sensus q aliqs bñs albedinē pōt suscipere nigredinē. ¶ Ad scōm dicit q est vera si ponat in esse eo modo quo est possibilis. s. successiue. sortes enī pōt videre omne astrum successiue t nō simul. ¶ Ad tertiū dicit q termin⁹ cōis distributiue stans p pñtibus vel futuris bene restringit: eo q ad veritatē disiunctiue sufficit alteram ptem esse veram siue sufficit veritas alteri⁹ ptis: sed termin⁹ cōis stās copulatiue p presentib⁹ t futuris bene ampliatur t sic est in ꝓposito ¶ Ad quartū dr̄ q lz ista dictio impossibile ampliet quo ad tpa. hoc tñ est ex cōsuetu. sed ḧmo t p se ampliat quo ad suppositā ¶ Ad ūltū dr̄ q impossibile t ꝓtingēs satis pñt intelligi sub possibili t necessario: sed potiꝰ auctor agit de istis duob⁹ modis necessarii t possibile q̄ de alijs: q̄ sunt affirmatiui et alij sunt negatiui. Et hec de ampliationibus dicta sufficiant.

Sequitur tractatus decimus de appellatione.

Appellatio est acceptio termini pro re existēte. Dico aūt p re existēte q terminus significās nō ens nō appellat. vt cesar vl̄ antichristus vel chimera et cetera. Differt aūt appellatio a significatione t suppositione. q appellatio est tm̄ de re existēte: sed suppositio t significatio sūt taz p re existēte q̄ p re nō existente: vt antixps significat antichristum t suppōit p antichristo lz nō appellat: hō cm̄ significat hominē t de natura sua supponit tam p existentib⁹ q̄ p nō existētibus hoibus. appellat autez tantū homines existentes.

¶ Iste est tractat⁹ decimus in quo postq̄ auctor determinauit de ãpliatione. hic p̄ir determinat de appellatiōe: t q ampliatio augmēratur t ꝑficit suppōem termi t appelatio diminuit quo dām modo: nō ꝺbus determinant de ampliatione q̄ de appellatiōe: t prius determinat de appellatione q̄ de restrictiōe. q appellatio ē magis intrinseca termio q̄ restrictio. q termin⁹ p se sumpt⁹ pōt appellare t non pōt restringi nisi superaddatur adiunctum. t sic patet ordo huius tractatus ad precedentem t sequentes

Primo sciendū est q appellatio vt sufficit ad ꝓpositū dicit̄ trib⁹ modis. vno mō dicitur appellatio vocatio siue pro prium nomen alicuius persone ſm quod dicit iste appellatur petrus. Secundo modo dicitur appellatio vt ē proprietas nominis sub quo nomine plura continentur. ſm quā aliqua nomia dicūtur appellativa. Tertio modo sumitur appellatio prout est acceptio termini pro supposito vel suppositis actu existentibus. t de hac est ꝓsens intentio.

Secundo sciendus est q appellatio vt sumitur i proposito sic diffinitur in textu. Appellatio est acceptio termini p:o re existente. t non dicitur communis, qua tam terminus cōmunis q̄ singularis appellant. vt patebit in diuisione appellationis q̄ diuisio est hec. Appellationū alia est terminū cōmunis. alia termini singularis. terminū cōmunis sicut hō. terminī singularis sic̄ sortes. Unde terminus cōmunis appellans t termin⁹ singularis differunt. q: terminus singularis vnū tantum appellat. terminus vero cōmunis plura ſm quod actu potest plura contmere. Et sic patet q alia est appellatio terminī communis. t alia terminī discreti: ratione cuius bene dictum est in diffinitione appellationis termini nō addendo cōmunis aut discreti. Et consequent auctor exponit in textu suam diffinitionem dicens quod terminus significans non ens sicut est id quod non est in actu non appellat vt cesar t antichristus. t etiā terminī significātes aliquid fictū sine aliquid in imaginatōe non spellāt vt chimera hircocerꝰ. t sic ptz q̄ soluz terminus significās rē actu existētem appellat

Tertio sciendum est q auctor postea ponit differentiam inter significationē. suppositionē: t appellationē. Quia appellatio ē acceptio termini p:o re existēte in actu t extra aīam. Suppositio vero t significatio sūt tā de re existente in natura q̄ de re existēte in aīa siue imagination: vt antixps significat antixp̄m t supponit p eo: sed nihil appellat. hō etiā significat id q̄ participat naturā humānā t naturaliter supponit tā. p homine existēte q̄ nō: sed nō appellat nisi hoiem existētē in actu. Alio mō differūt suppositio t appellatio. quia appellatio est inferius ad suppositionē. q: vbicūq; ē appellatio ibi ē suppō: et nō econuerso. nā appellatio solū inest termio vt dictū est q̄n tenet p supposito vel suppositis actu exñtib⁹: sed suppō pōt esse in termino q̄n tenet p suppositis actu vel potentia vel etiā in imaginatione. t suppositio pōt esse naturalis. accidētalis. discreta. cōis. simplex. t psonalis sed appellatio ē tm̄ termini supponētis psonaliter. Et sic patet q appellatio est inferius ad suppositionem.

Quarto sciēdū ē q dictionū quedā sūt appellatiue qualitatis t appellant sed p se appellata nō habēt: sicut sūt noīa cōia. t adiectiua sūt appellativa: sed nō habēt appellata nisi p sua substātiua t p sua subiecta. eo q̄ indumdnario nō ē in accidētib⁹ nisi p substātiā loquēdo, ꝓprie. Alie sūt dictiones que nō sūt appellatiue qualitatis sed sūt appellata in neutro genere: cuiusmodi sūt noīa ꝓpria. noīa enī ꝓpria dicūtur appellata. suppōsita t singularia diuersis rōibus. q: dicuntur appellata eo q̄ appellātur a suis supiorib⁹. Supiora enī dicuntur inferiorib⁹ p̄dicātur ſm vnū nomē t eandē rationē: vt sortes est hō. Et dicūtur suppōsita q: subijciūť suis supiorib⁹. Et dicūť singularia q: nominat aliqd discretū qd̄ vni soli conuenit. alie sūt dictiones appellatiue q̄ appellāt t q̄ p se appellata habēt sicut sūt noīa cōia substātiua: vt hō. aīal: t sic de alijs. t talib⁹ ꝓprie cōuenit appellatio. Et tales dictiones accipiūtur aliquādo p oīb⁹ suis suppositis. t hoc fit p adiūctū signi vlis: vt dicēdo. oīs hō currit. Aliqñ p aliquo suppositoꝝ determinate vt qñ eis nō additť aliqd qd̄ eas distribuat: vt homo currit.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo sic. Appellatio p tinet iuristis. ergo nō spectat ad logicū determinare de appellatione. ¶ Scōo sic. Appellatio est tantū terminī cōis. ergo cōis debet poni in diffinitione ei⁹. ¶ Tertio sic. Nulla ē appellatio terminī cōis. ergo ꝓtra diuisionē. Antecedēs patet. quia terminus cōis nō significat rem existentē cū existētia cōueniat singularibus. ¶ Quarto sic. Sortes mortu⁹ appellat hominē. ergo appellatio ē tā existētis q̄ nō existentis. ¶ Quinto sic. Sicut dicit text⁹. terminus significat idē supponit t appellat. sz significat rē nō exñtē. g̃ etiā appellat. p re nō exñte

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dr̄ q aliter considerat appellatio a logico t aliter a iuristis. quia a iuristis cōsiderat mḡtū dicit vocationē quādā de inferiore iudice ad superiorē sicut cū ꝺs iudicat⁹ ab officiali appellat ad papā. sed a logico considerat vt dictū est. ¶ Ad scōm dr̄ q si capiat appellatio vt est ꝓprietas noīs que dicit qualitas: sic solū appellatio conuenit termino cōi. sed de tali nō est hic ad ꝓpositū. sed si capiat prout est acceptio termini pro re existēte. tūc cōuenit termino singulari t cōmuni: et sic capit hic. ¶ Ad tertiū dr̄ q lz res significata per terminū cōem ſm se t p se non existat: tamē existit in suis inferioribꝰ. t tūc talia singularia a noīe cōmuni appellantur: sicut homo appellat sortem t ciceronē. t sic de alijs singularib⁹ actu existētib⁹. ¶ Ad quartū dr̄ q licet sortes mortu⁹ abusiue appell. ē homo: tamē nō ē homo simplr̄. quia hō mortu⁹ non est homo. ideo nō potest appellari. ¶ Ad quintū dr̄ q auctor sic intelligit q̄ si res significata p terminū singularē existat tūc termin⁹ singularis idē significat. p eodē supponit t pro eodem appellat.

Appellationū autē alia est terminī cōmunis: vt hō. Alia terminī discreti vel singularis: vt sortes. Terminus singularis idē significat supponit t appellat scilicet rē existentē: vt petrus t iohānes. Itē appellationū terminī cōmunis. alia est terminī cōmunis p re in cōmuni. vt quando termin⁹ cōis simplex habet suppositionē: vt cū dicit̄. homo est species. animal ē genus. et tunc terminus idē supponit significat et appellat: vt

homo significat hominē in coī et supponit pro hoīe i cōmuni. et appellat hominē in cōmuni Alia aūt appellatio est termini cois pro suis inferiorib⁹: vt quādo terminꝰ cōmunis psonalē habet suppositionē: vt cū dicitur homo currit. iſte hō nō idem significat supponit et appellat sed significat hoīem in cōmuni. et supponit p particularib⁹ hoīb⁹ et appellat pticulares homines tātū existētes. Et hec de appellationib⁹ dicta sufficiant.

¶ Postq̄ auctor diffinuit et divisit appellationē in eā que fit per terminū cōem et eā que fit p terminū singularē. hic pīr subdūdit appellationē termini cōis. nā alia ē termini cōis. p re exīte in coī vt cū terminꝰ cois simplicem habet suppositionē: vt hō est spēs. aīal est genus hō cū appellat naturam inesse simplici abstracto a suppositis sine a singularib⁹. Alia est appellatio termini cōis. p sins inferioribus: vt hō appellat sortē et platonē si existāt i rer natura.

Primo sciēdū ē q̄ dupliciter pōt intelligi q̄ terminus cōis appellet Uno modo. prut capit̄. p re vniuersali significata p ipm. et sic sup ipm fūdatur vn⁹ modus appellationis que quidā appellatio est ipsi⁹ nature cōis. que licet sm se non existat: tū existit in singularib⁹: et sic sup ipm fūdat̄ appellatio termini cōis simplicē suppositionē habētis. Alio mōt pōt ꝓsiderari terminꝰ cōis videlicet. put ē in suis suppositis. et sic sup ipm fūdat̄ appellatio que est terminꝰ cōis habētis psonalē suppositionē. Et licet talis terminꝰ cōis non significet illa suppositā vt suppositā sūt et singularia: tū possūt ꝓsiderari vt cōuenūt in natura specifica: et sic terminꝰ cōis pōt appellare. p ipis.

Secundo sciendū ē q̄ terminꝰ cōis habēs suppositionem simplicē idē significat supponit et appellat. significat cū naturā cōmunē. supponit etiā. p eadem et appellat pro ipa natura cōmuni. Sed terminus cōmunis non supponēs simpliciter non idē significat supponit et appellat. Nā talis terminus significat naturā cōmunē et suponit p suppositis tā existētibus q̄ non existētib⁹. sed solū appellat sua particularia in actu existētia: sicut homo significat naturā humanā et supponit pro hoīb⁹ tā existētibus q̄ nō existētibus sed solū appellat hoīes pītes et exītes in actu.

Tertio sciēdū est q̄ terminoꝝ appellatiuoꝝ sine appellationē habētiū. quidā sunt substātiū quidā adiectiū. Substātiū sunt illi qui significāt rem existentē in ꝑdicamento per modū per se stantis tam in cōcretione ad suppositā q̄ in abstractione: sicut iste terminus homo qui dicitur esse terminus concretus concretione nature ad suppositā q: cōcreunt ipa: et iste terminꝰ humanitas dicitur abstractus a quacūq̄ cōcretione. Terminꝰ autē adiectiū sunt illi qui significāt rem in predicamento existentē per modū adiacētis. et istorum terminoꝝ tā substātiuoꝝ q̄ adiectiuoꝝ quidā sunt substātiales qui significāt rem de predicamento substātie: vt hō et humanitas. Alij sūt accidētales qui significāt rē de ꝑdicamēto accidentiū: vt albū et albedo: et sic de alīs de q̄b⁹ facta est mētio. Unde tā in terminis substātialibus q̄ accidētalibus eodē mō sumitur appellatio capiēdo appellationē ꝓprie.

Quarto sciendū est q̄ tā terminus accidētalis q̄ res de ꝑdicamento accidētiū potest dupliciter cōsiderari. Uno modo vt habet habitudinē ad substātiā: vt albus alba albū. albū enī significat albedinē sm q̄ adiacet substātie. Alio modo possūt ille res cōsiderari sine habitudine ad substantiā. et hoc dupliciter sm q̄ dupliciter possūt abstrahi. qr ipārū vna abstractio est a subiecto. Alia est abstractio a suppositis. et sm primā abstractionē natura albedinis significatur per illū terminū albedinitas. et natura nigredinis p illū terminū nigredinitas. vnde in oībus istis terminis nihil differt q̄tū ad appellationē. Ex quo sequit̄ q̄ aliqui antiq̄ male dixerūt eo q̄ putabant appellationē nō posse attribui nisi termino adiectiuo. Et mouebātur. ꝓpter illā rōem. quia appellatio vt ipi dicebāt est in termino rōne significati formalis rei appellate qui nō pōt appellari nisi p terminū adiectiuū vt dicebāt et nō p substantiuū qđ importat significatū suū absolute et nō cū dependētia vel habitudine ad aliud: sicut iste terminꝰ hō qui significat naturā hūanā absolute. verū tamē illud nō ē verū. qr terminī substātiui possūt esse ꝓpter concretionē nature

vt dictū est sine cōcretione suppositoꝝ licet nō significent per modū adiacentis.

Sed contra ꝑdicta arguitur. Primo sic. Terminꝰ cōis habēs simplicē suppositionē respectu terminī lecūde intentionis significat naturā cōem existētem in aīa. ergo nō appellat. ꝓba tenet. qr tunc antixps appellaret quod falsum est. ¶ Secundo sic. Appellatio est acceptio termini cōis ꝓ re existēte. sed natura cōmunis significata per terminū cōem nō existit. ergo terminus cōmunis nō appellat. ¶ Tertio sic. Omne qđ est singulare est. sed appellatio est termini existentis ergo nō potest esse terminꝰ cōis simplicem suppositionē habentis. ¶ Quarto sic. Appellatio inſectur significationē termini cōis. sed terminꝰ cōis nō significat sua suppositā. ḡ nō appellat pro suis suppositis ¶ Quinto sic. Appellatio. significatio. suppositio sunt diuerse. ꝓprietates. ergo nō pīr eidē ꝓuenire. ḡ male dictū ē q̄ terminꝰ cōis idē significat suppōit et appellat

Ad argumenta in oppositum. Ad primū dr q̄ duplex est appellatio: scilicet. ꝓpria et impropria. Unde talis terminus appellat accipiendo appellationē large et quodāmodo impropie prout est terminus significās tam rem extra aiam q̄ rem in anima. ¶ Ad secm dicit̄ q̄ licet terminus cōmunis non significet rem existētem sm sertamen significat rem existentē in singularibus et hoc sufficit ¶ Ad tertiū dicit̄ q̄ licet omne id quod primo et per se existit sit singulare. tamē illud quod existit ad alterius exigentiā non est singulare: sicut vniuersalia que significantur per terminos ꝓmunes. et sic terminī cōmunes significāt rem existentē videlicet in singularibus et per singularia. ¶ Ad quartū dr q̄ licet terminꝰ cōmunis primo et per se nō significet sua suppositā: tamē ex consequēti et materialiter bene significat ipā mediātibus includit natura per terminū cōmunē significatam ¶ Ad quintū dicit̄ q̄ licet iste ꝓprietates cōuenant eidē materialiter sūpto: nō tamē conuenūt eidem formaliter sūpto et hoc sufficit. Et hec de appellatione dicta sufficiāt.

Sequitur tractatus decimus de restrictione.

Restrictio ē coartatio termini cōmunis a maiore suppositione ad minorē: vt dictū est prius. Restrictionū autē alia fit p nomen: vt homo albꝰ iste terminꝰ hō non supponit p nigris neq̄ p medio colore coloratis: sed restringitur ad albos. Alia fit per verbum: vt homo currit. iste terminꝰ homo supponit pro presētibus tantū. Alia fit per participiū: vt cū dicē. homo currens disputat. ille terminus hō supponit pro presentibus. Alia fit per implicationem: vt cum dicitur. hō qui est albus currit. hec implicatio qui est albus restringit hominem ad albos. Item restrictionum factarū per nomen. alia fit p inferius sūptum appositū: vt aīal hō currit. ille terminus animal tm supponit p aīalib⁹ que sunt homines. Alia fit per differentiā aduenientē generi que est essentialis q̄ sit constitutiua rei: vt cum dicitur. animal rationale. hic animal supponit pro rationalibus aīalib⁹ Alia fit per adiectiuum accidētis: vt cum dicitur. homo albꝰ. iste terminus homo supponit tantum pro albis hominibus. De restrictione facta p nomen communiter sumptum: tales dantur regule.

¶ Iste ē tractat⁹ vndecim⁹ mgri petri hyspani in quo intēdit determiare de vna ꝓprietate termi mcōplexi q̄ dr restrictio q̄us prius determinandū ēsset de restrictiōe eo ꝙ restrictio ⁊ ꝯpliatio ꝯponūtur ⁊ fiūt circa ꝑsonalē suppositionē nisi ostendisset rō que ꝑus dicta ē i ꝓncipio appellationū. s. ꝙ appellatio est magis intrinseca termīo ꝙ restrictio. ⁊ qz hic ꝓncipaliꝫ vult determiare de restrictiōe: tō resumit diffinitiones restrictōis ꝑus positā in ꝓncipio ꝯpliationum

Primo sciendū est ꝙ restrictio est coartatio termini cōis a maiore suppositione ad minorē hoc ē decremētū sive minoratio ābitus alicuꝰ termini cōis ꝑm ꝙ ꝑ pauciores suppositas tenet q̄ exigat sua actualis suppō: sicut dicēdo hō albꝰ currit. ille terminus hō de sua actuali suppōne pōt supponere ꝑ oēs hoīes quocūq; colore coloratis. tñ ꝑ naturā illi⁹ adiectiui albus variat suppō eius ⁊ tenetur solū ꝑ hoībus albis. Et capit in ista diffinitione coartatio metaphorice ad coartatōez realem sicut sufficienter explicatum ē in ꝓncipio

Secundo sciēdū ē ꝙ auctor ꝓmīt diuidit restrictionē dicēs ꝙ restrictionū alia fit per nomē. alia ꝑ verbū. alia ꝑ participiū. ⁊ alia per implicatōem alicuꝰ orationis. Et ꝓmīt subdiuidit restrictionē factā ꝑ nomē dicēs. ꝙ alia fit ꝑ infra⁹ appositū supiori. alia fit ꝑ diam adnexionē generi. alia ꝑ adiectiuū accidētis. ⁊ oīm istoꝝ exēpla satis patēt in textu. Vñ restrictio fit multis mōis. Uno mō fit ꝑ aliq̄d adiuncti⁹ termīo restricto sic dicēdo hō albꝰ currit. Alio mō fit nullo adiuncte termīo cōi. vt cū dr. rex venit restringit ad supponendū ꝑ rege patrie. ⁊ ꝑm hoc pōt dici ꝙ duplex ē restrictō. Una ē naturalis q̄ fit ꝑ aliq̄d adiuncti⁹ termīno cōi. ⁊ dr naturalis: qz ille terminꝰ cōis capit ꝑm naturā ⁊ exigentiā termini adiuncti. Alia ē vsualis restrictio: ⁊ est illa que in termino per vsuz ⁊ modum loquendi inuenit. ⁊ ideo dicitur vsualis restrictio quia non conuenit ei ꝑm naturam alicuius adiuncti.

Tertio sciendū est ꝙ restrictio naturalis pōt fieri multis modis vt dictū est. vno mō per dictionē. alio mō per orationē ꝑ orationē fit q̄n alicui termīo cōi implicat aliquid nō importās diminutionē nec ampliationem. vt cuz dr homo qui est albus currit. ibi restringitur hō ad supponendū pro illis quibꝰ cōuenit illa implicatio qui est albus. Et notanter dr nō importās diminutionē nec ampliatōem qz est aliqua oratio implicatiua q̄ importat diminutionē vt ista. qui est mortuꝰ. ⁊ alia est implicatiua q̄ importat ampliationē: vt ista. q̄ potest esse. ille enī implicationes nō restringūt. Et sic ptz ꝙ restrictio habet fieri q̄n terminꝰ adiuncti⁹ cui additur: sed q̄n facit ipm teneri ꝑ paucioribꝰ suppositis q̄ ꝑus tenebat ⁊ cū oratio implicatiua est diminuēs destruitur illō cui adiungitur. ⁊ oratio ampliatiua facit terminū teneri ꝑ plurib⁹ q̄ exigat sua actualis suppositio: tō non restringit. Sed restrictio q̄ fit ꝑ dictionē pōt fieri dupliꝫ. Uno mō rōne significatōis. Alio mō rōne cōsignificatōis. Rōne significatōis pōt fieri q̄n aliquid additū termino cōi restringit ipz quo ad ꝓncipalē significationē. Et rōe consignificationis fit q̄n restringit aliq̄d solū quo ad cōsignificationē. sicut dicēdo hō est albꝰ. hō restringit solū rōne cōsignificationis. s. rōne generis. quia tm̄ ponitur pro maribus.

Quarto sciendū est ꝙ cuz dr ꝙ restrictionū quedā fit ꝑ nomen alia fit ꝑ verbū ⁊c. ibi est diuisio generis in spēs eo ꝙ restrictio dr equaliꝫ de oibus illis membris. Et istoꝝ modoꝝ sufficiētia sic pōt haberi. naz oīs restrictio fit ꝑ dictionē incomplexā vel cōplexam. si primū hoc est dupliciter. vel talis dictio significat substantiā vel actum. si substantiam sic est primū membrū: si actuz hoc est dupliciter. vel actum distantē a substantia ⁊ sic est secundū membrū. vel indistantē: ⁊ sic est tertium membrū. Si fiat ꝑ vocem complexā: sic est illa que fit ꝑ implicationē. Unde in ꝓposito iplicatio vocat aliquod cōplexum ex nōie ⁊ verbo implicite includens suppositionē termini communis. vt cum dicitur homo qui est albus currit. ista implicatio qui est albus includit implicite suppositionem huius termini homo. Unde etiam diuisio sequens talis est sicut diuisio precedens. ⁊ sic potest faciliter sumi sufficiētia mēbroꝝ ei⁹. Et sic patet quid sit restrictio. ⁊ quomodo habeat fieri ⁊ quomodo diuiditur.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Restrictio non est possibilis. ergo de ipa non est determinandum antecedens patet: quia vbicunq; ponitur dictō semper supponit ⁊ capitur pro suo significato. sed significatum dictionis non potest restringi ergo videtur ꝙ ipsa non sit possibilis. ¶ Secūdo arguitur sic contra diffinitionem: quia terminus singularis aliquādo stat pro pluribus ⁊ aliquando pro paucioribus. ergo videtur ꝙ restringitur. ergo male ponitur in diffinitiōe termini cōmunis. ¶ Tertio arguitur sic. circa appellationem fit coartatio a maiori suppositiōe ad minorem. ⁊ tamen non est restrictio. ergo. ¶ Quarto sic. Restrictio nō fit ꝑ nomen: ergo cōtra vnū mēbrū diuisionis: añs patet. qz si fieret ut ista. hō albus currit: fieret. sed hoc nō qz albus in plus se habet q̄ homo. ergo nō pōt restringere hoīem. ¶ Quinto sic. Implicatio est magis cōis q̄ illud cui adiungit. ergo non pōt restringere. añs ptz. qz illa implicatio q̄ est albꝰ pōt addi homini bom ⁊ leoni: ⁊ sic de aliis

Ad argumenta in oppositum Ad primū istoꝝ argumentoꝝ dr ꝙ licet dictio non possit restringi quātū ad significatū formale tñ quantū ad significatū materiale bene restringit. vnde vbicūq; ponit hō significat humanitatē q̄ est significatū formale eius: sed nō capit pro oībus suis suppositis q̄ sunt significatū materiale ei⁹. ideo pōt restringi ¶ Ad secūm istoꝝ dicitur ꝙ licet terminꝰ singularis ꝫquoce tenꝰ possit teneri ꝑ pluribus tñ vnīuoce tenꝰ non pōt stare nisi ꝑ vno solo: ⁊ sic nō pōt restringi ¶ Ad tertium argumētuz dr ꝙ ly appellatio aliq̄n appellet ꝑ paucioribꝰ hoc tñ est ꝑ accidens: qz semp per se facit terminū cōem teneri. ꝑ existentibus tantū ¶ Ad quartū dr ꝙ ly albus in cōparatione ad alia ab hoīe in plus se habeat q̄ hō: tñ in cōparatione ad hoīem nō in plus se habet ¶ Ad quintum dr ꝙ ly implicatio ꝑm se in plus se habeat q̄ terminꝰ cui adiungit: tñ ꝑm ꝙ adiungit tali vel tali termino ꝑ relationem in eo inclusaz in minus se habet q̄ talis terminus cōmunis.

**Omne nomē non diminuens nec habēs vim ampliādi adiūctum ex eadē ꝑte termino magis cōi restringit ipm ad supponendū ꝑ his ad que exigit sua significatio vt ptz in exēplis ꝑdictis. vt hō per suā significatōez restringit aial ad aialia q̄ sunt hoīes vt cuz dr aial hō. ⁊ albꝰ restringit hoīem ꝑ suā significationē ad hoīes albos. vt cū dr homo albus. Dico añt non diminuens ad remouendū noīa diminuētia rōnem adiuncti vt mortuus vel corruptꝰ ⁊ silia q̄ nō restringunt sed potiꝰ destruunt adiunctū. Dico añt nō hīs vim ampliādi ad remouendaz dictiones ābliatiuas. vt potens pōt possibile q̄ non restringūt: sed potius ābliant. Et sciendū ꝙ mmꝰ cōe semp restringit magis cōe. vt cū dicitur: hō albꝰ currit. qz homo reperitur in albis hominibus ⁊ nigris ⁊ medio colore coloratis: albus añt nō. Undē quo ad hoc homo est magis cō mune ⁊ albus minus cōe et sic albus restringit hoīem. sz secūdum ꝙ albꝰ repit in hoībus lignis lapidibus ⁊ brutis. hō autez non. ⁊ sic albus ē magis cōe et hō minus cōe ⁊ sic hō coartat albū ad albedinē existentē in hoībus cuz dr. hō albus currit. ⁊ sic vtrunq; coartat alterū scōz diuersa. Item de termino restricto talis datur regla. Si signū vniuersale aducnat termino restricto non distribuit ipm nisi ꝓ his ad que restringit. Cū enim dico. omnis homo albus currit. ibi homo restringitur ad albos ⁊ non potest distribui nisi ꝓ albis. Item de restrictione datur regula talis. nihil po-

situm a pte predicati potest re-
stringere terminuz cõem posi-
tũ a pte subiecti quo ad princi-
palẽ eius significationez. vt hõ
ẽ albus. iste terminus albus in
predicato positus nõ põt restrige
re hoiem in subiecto positũ ad
albos. qz si restrigeret ad albos
ergo p regulã precedentẽ sequ-
tur si signũ vle aduenerit termio re
stricto solũ distribuit ipm pro
his ad q restringit: vt in ppos
to hõ distribueret solũ p albis
hoibus. z sic istꝰ ppositiõis. oĩs
hõ ẽ albus. sensus cẽt. omnis hõ
albus ẽ albus. ergo si vna erit
vera reliqua erit vera z si vna
erit falsa reliqua erit falsa. qđ
tamẽ est falsum. ergo cuz dicit
oĩs homo ẽ albus. iste terminꝰ
hõ non restringitur: z sic ptz il-
la regula. Dico aũt quo ad pri
cipalẽ eius significationẽ. qua
predicatũ restringit subiectũ quo
ad significationẽ que ẽ genus.
vt cuz dicitur Cignus ẽ albus.
iste terminus cignus restrigit
ad mares z non ad mulieres. z
sic albus restringit ipsum quo
ad consignificationez que ẽ ge-
nus. z non quo ad suam signi-
ficationẽ. Item de restrictione
facta p implicationem talis da
tur regula. Dis implicatio im
mediate cõiuncta termino cõi
restringit ipm sicut suũ adiecti
uũ: vt cũ dicitur. homo qui ẽ al
bus currit. iste terminus hõ re-
stringitur ad albos p hanc im-
plicationẽ. s. qui ẽ albus. Itez de
cadẽ restrictione talis datur re
gula. Quotiẽscunqz signũ vni
uersale z implicatio ponũtur
in eadẽ locutione duplex ẽ ora-
tio ex eo q hoc signũ põt prece
dere implicationẽ. z sic distribu
it terminuz cõem pro quolibet
suo suppposito. vt cũ dicitur. oĩs
hõ currit qui ẽ albus. Item im
plicatio põt prꝰ aduenire et re
stringere terminũ cõem. z tunc
signũ postea aduenies nõ distri
buit ipm nisi pro his ad que re
stringitur: vt oĩs homo qui est
albus currit. z tũc equalet huic
omnis homo albus currit.

¶ Postq̃ auctor subdiuidit restrictionẽ. hic cõ
sequẽter ponit quasdã regulas de restrictiõe fa
cta p nomẽ. z põit determiabit de quibusdã re
gulis restrictõis facte p verbũ: z q nomen pce
dit verbũ. iõ patet ordo. Et pmo ponit vnã re
gulã de restrictione facta p nomen sine ãpliatio
ne dicens. q omne nomen non diminuens nec
habens vim ampliãdi aduenies ex cadẽ parte
termino cõmuni restringit ipm ad supponẽdũ
pro his que exigit sua significatio. scilicet, signi
ficatio illius nominis restringẽtis vt dicendo.
animal homo currit. ibi homo restringit aĩal p
suam significationẽ ad supponẽdum pro aĩali
bus habentibus humanã formã. Et consequẽ
ter exponit auctor suam regulã z dicit q notã
ter dicitur non diminuens. ꝓpter nomina dimi

nuentia rationẽ illius termini cui adiungũtur
vt mortuus z corruptus. talia non restringũt
sed magis destruunt. scilicet formam significa
tam per terminum cui adiungũtur. Et dicebã-
tur notanter nõ habens vim ampliandi: propẽ
illa possibile. potens. z similia que non restrin-
gunt sed potius ampliant. Et similiter debet
intelligi de dictione distrahẽte sicut de diminu
ente. Vnde dicta diminuẽs z distrahens diffe
runt. nã illa dicitur diminuẽs que destruit ratio
nem illius cui adũgitur vt mortuus. z illa dici
tur distrahẽs que trahit terminũ cui adiungit
ad extraneam significationẽ vt pictum

Primo sciendũ est q generaliter quod
libet minus cõmune restringit
magis cõmune. verũtamen idez terminus dici
tur magis cõmunis z minus diuersis respectiu
bus z sic idem terminus põt esse restringens et
restrictus. verbi gratia. homo albus currit. ho
mo reperitur in hoibus albis z nigris z medio
colore coloratis. z albus nõ. z sic sm illuz respe
ctũ homo est terminus magis communis z al
bus minus cõmunis. z ideo albus restringit ho
minẽ sm autez q albus reperitur in hominibus
lapidib? z aĩalibus bruris z hõ non: ito mõ al-
bus est terminꝰ magis cõis z homo minus cõis
z ideo homo coartat z restringit album ad al-
bedinem z existentem in hominibus.

Secundo sciendũ est q pro termino
restricto auctor ponit vnaz
regulã in textu q̃ talis est. Si signum distributi
uum aduenat termino restricto non distribuit
ipm plenarie. p omnibus suis suppositis. sz so
lum distribuit ipm. p his ad que restrigitur sm
exigentiã termini restringentis. vt cũ dicit. om
nis homo albus currit. hõ cũ nõ distribuit ni
si pro hoibus albis. z hoc est ratione illius ter
mini restringẽtis albus. Vnde si signum vni
uersale adderetur termino cõmuni per se sump
to z non restricto distribueret ipm vniuersaliter
pro omnibus suis suppositis. sed cum sibi addi
tur determinatio nõ diminuens nec distrahẽs
distributur sm exigentiã illius determinatõis
z sic patet q signum vniuersale in ista propositi
one. omnis homo albus currit. z sibi simili?
nõ agit in terminũ cõmunem sm se: sed sm q
restrictio est p hanc determinationem albus

Tertio sciendũ est q consequenter auc-
tor ponit vnam aliam regulã de
restrictione facta per nomẽ que talis est. Nihil
positum a parte predicati potest restringere ter-
minum cõmunez positum a parte subiecti quo
ad principalem significationẽ. z ista regula vi-
detur dari de termino restringente: vt cum di-
citur homo est albus. albus enim non restrigit
hominem ad albos. Cuius ratio est quia tunc
signum vniuersale iunctum homini non distri
bueret ipsum nisi pro albis. vt patet per regu-
lam immediate dictã. z hec propositio esset ve-
ra. omnis homo est albus: posito casu q aliqui
essent nigri quod patet: quia valeret tm sicut
ista. omnis homo albus est albus. sed illud ma
nifeste est falsum casu posito. igitur illud est fal-
sum. ex quo sequitur videlicet q̃ ille terminus
albus in predicato positus restringat istum ter
minum homo positum a parte subiecti cẽtrum
ad principalem significationem. veruntamen
talis terminus positus a parte predicati habet
restringere terminum positum a parte subiecti
quantum ad significationem minus principa-
lem siue quantum ad ꝓsignificationez. vt cum
dicitur. cignus est albus. albus restringit cignũ
ad supponendum pro maribus tantum et non
pro femellis. z sic restringit ipsum quantum ad
significationem minus principalem que est ge
nus.

Quarto sciendum est q auctor ponit
vnã aliã regulã de restrictione
per implicationez dicens q omnis implicatio
immediate adiuncta termino cõmuni restrin-
git ipsum sicut suum adiunctũ. vt cum dicitur.
homo qui est albus currit. ille terminus homo
restringitur ad albos per illam implicationem
qui est talis. Vnde notanter dicitur immedia-
te adiuncta. quia si talis implicatio immediate
non adderetur non plus restringeret q̃ adiunc
tum positum a parte predicati. vt si diceret. ho
mo currit qui est albus. Vnde quantum ad rez
ste equipollent. homo albus currit. z homo q̃
est albus currit. Et ex ista regula infert auctor
in textu aliam regulaz de restrictione facta per
implicationẽ dicens q quotiẽscunqz signum
vniuersale z implicatio ponuntur in eadem lo
cutione: locutio est duplex. eo q signũ vniuersa
le potest precedere implicationẽ non immedia
te posita in termino cõi z tunc distribuit termi
nũ cõmunem pro omnibus suis suppositis. vt
cũ dicitur. oĩs homo currit qui est albus. ibi il
le terminus hõ distribuit p oĩbus suis supposi
tis. vel illud signũ vle põt precedere implicati
onem immediate posita in termino cõmuni ex
eadem parte. z sic tale signũ non distribuit nisi
p illis ad que restringit per illã implicatõem
vt dicendo. omis hõ qui est albus currit. Et ra
tio hui? diuersitatis est q in pma ꝓpositione si
gnũ vniuersale attingit terminũ cõmunem an

teꝯ determinek ꝑ implicationē. sed in scōa determinak ꝑ implicationē anteꝯ distribuatur ꝑ signū. ꝛ ideo non distribuit terminū cōem vniuersaliter ꝑ oībus suis suppositis. sed tm̄ ꝑ illis ꝑ quibus exigit sua implicatio.

Sed contra predicta arguk. Primo sic. Nullum posterius agit in prū sed ecōuerso. sed omne restringēs posteriꝰ est restricto. ergo nullū restringēs agit in dictionē restrictā. ¶ Secūdo sic. Cū dicitur. potēs portare lapidē currit. ē restrictio: et tm̄ ibi ē dictio ampliatiua: nō habēs vim restringēdi sed ampliādi. ergo cōtra ꝑmā regulam. ¶ Tertio sic. Signū vniuersale nō amittit suā vim ꝑ aliꝙd qō est posterius. ergo videk ꝙ cū habeat virtutē ad distribuēdū terminum cōem ꝑ oībus suis suppositis non perdat vim suā ꝑ dictionē restringentē terminū cōem cum sit posterior ipō. ergo videk ꝙ distribuat terminū restrictū ꝑ oībus suis suppositis qō est contra scōam regulā. ¶ Quarto sic. Talia sūt subiecta qualia ꝓmittūtur ab eoꝝ predicatis. ergo videk ꝙ sicut p̄dicata variant sua subiecta sic possunt ea restringere. ¶ Quinto sic. Quando signū vniuersale addit̄ termino restricto tunc prius cadit supra terminū restrictū ꝙ supra dictionē restringentē. ergo videtur ꝙ ipm̄ distribuat ꝑ oībus suis suppositis.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝓmū istoꝝ dicit ꝙ posteriꝰ nō agit in prūꝯtū ad eꝰ substātiā. sed bene agit quo ad accidētalia eiꝰ. modo accidētale est terminū cōem teneri ꝑ pluribus vel paucioribꝰ suppositis eiꝰ. ¶ Ad scōm dicit ꝙ licet sit ibi dictio ampliatiua ꝛ restrictiua. tm̄ illa restrictio nō fit ratione dictionis ampliatiue ibi posite: sed rōne dictionis restringentis ¶ Ad tertū dicit ꝙ licet signū vniuersale non amittat ꝑ se suā vim. tamē ꝑ accidēs pōt eam ꝑdere rōne determiatōis illiꝰ cui adiūgit signū vniuersale qō suscipit eiꝰ virtutē. qua quando in aliqua dictione ponit terminꝰ cōis cū determinatione nō diminuēte: tūc signū aduenies non distribuit illud subiectū ꝓm se ꝛ absolute: sed ꝓm ꝙ determinak ꝑ illā determinationem. qua etiā ille terminꝰ cōis nō subiȝiebatur absolute: sed prout stat sub tali determinatione. ¶ Ad quartū istoꝝ dr ꝙ hec regula habet veritatē quo ad suppositionē: nō tamē quo ad restrictionē. Vel potest dici ꝙ licet subiecta variant quo ad ꝯsignificationē: nō tm̄ quo ad p̄ncipalē significationē. ¶ Ad quintū dicit ꝙ licet ꝓm vocē signū ꝛ terminꝰ restrictꝰ ꝓponāt dictionī restringēte: tm̄ ꝓm intellectū dictio restrigēs imediate ꝓponit ipi termino. qꝛ sicut dictū ē signū vniuersale distribuit terminū cōem ad ea ad que restringit ꝑ dictionē restringētē.

Equitur de restrictione facta per verbuz: de qua plures dāt regule. Quarū prima talis est. Terminꝰ cōis supponēs vel apponēs verbo ꝑsentis tēporis simpliciter sumpto nō habēti vim āpliādi neꝛ ex se neꝛ ex alio restrigit̄ ad supponendū ꝑ his qui sūt sub forma termini cōis supponētis. Dico aūt terminꝰ cōis: quia terminꝰ discretꝰ neꝛ restrigit̄ neꝛ ampliatur. dico autē verbū ꝑsētis tēporis: ad remouendum alia verba aliorū tēporū. quia terminus cōis aliā habet suppositionē cū eis. dico autē simpliciter sūpto: ad remouendum verba sūpta cū particulis diminuentibus. vt est opinabile et inopinabile. dico autē non habēte vim ampliādi: ad remouendum verba āpliatiua. vt potest. dico autē neꝛ ex se neꝛ ex alio ad remouendū verba habentia vim ampliandi ex alio vtputa ex coniuncto. sicut hoc verbū est cum dicitur. est potens. dico autem sub forma termini supponentis. quia homo supponit ꝓ his ꝙ sunt sub humanitate ꝛ aīal que sunt sub aīalitate: vt cū dicit̄ homo est aīal. Item alia dat̄ regula. Terminus cōis supponens vel apponēs verbo de preterito simpliciter sumpto nō habente vim ampliandi. nec ex se nec ex alio restringitur ad supponendum ꝑ his ꝙ sunt vel fuerunt sub forma termini supponētis: vt cuꝝ dr homo fuit aīal. iste terminꝰ hō supponit ꝑ his ꝙ sunt vl̄ fuerunt hoīes. ꝛ aīal ꝓ his ꝙ sunt vel fuerūt aīalia. Itez alia datur regula. Terminꝰ cōis supponēs vel apponēs verbo de futuro: etiā supponit ꝑ his ꝙ sunt vel erunt sub forma termī supponentis scilicet ꝓ eis ꝙ sunt vel erunt in futuro: vt hō erit animal. Ex predictis patet ꝙ verbū restringitur quo ad significationē que est tp̄s nō quo ad significationē principalem ¶ Postꝙ auctor determiauit de restrictione facta ꝑ nomē ꝛ per implicationē que eq̄pollet nomini. hic cōsequēter determinat de restrictione facta per verbū ꝛ ponit tres regulas de tali restrictione ꝓm ꝙ verbum pōt esse ꝑsentis temporis vel preteriti vel futuri. Vnō prima regula talis est. Terminus cōis supponēs vel apponens verbo ꝑsentis tēporis simpliciter sumpto nō habenti vim āpliandi a se vel ab alio restringitur ad supponēdum ꝑ his qui sunt sub forma termini supponētis. Et notāter dicitur terminus cōis: qꝛ terminus discretus nō restrigitur nec ampliatur vt dictū est prius. ¶ Notanter etiam dr ꝑsentis temporis ad remouēduz alia verba aliorum tempoꝝ de quibus postea dicetur. Notanter etiā dr simpliciter sumpto: ad remouendū verba diminutionem importantia sicut opinor: ymaginor. Et notāter dicitur nō habenti vim ampliādi: ad remouendum verba ampliatiua. Et notanter dr ex se. ad remouēduz hoc verbū pōt. Et notanter dr a se vel ab alio. ad remouendum verba que de se non hnt̄ vim ampliandi sed ex aduncto sicut est potens vel impossibile. quia licet hoc verbum est ex se nō ampliet tamē ampliat per illud aduinctum potens vel possibile. Dicitur aūt notanter sub forma termini cōis supponētis. qꝛ cum dr homo est aīal. ibi bō supponit ꝑ illis ꝙ sunt sub hūanitate ꝛ aīal ꝑ his que sunt sub animalitate.

Primo sciendū est ꝙ actus verbi potest comparari ad suū subiectuz dupliciter. vno mō quātū ad id in quo est ꝛ de quo enunciatur. vt cum dr. sortes currit. hic comparatur cursus ad sortē tanꝯ ad id in quo est ꝛ de quo dicitur. Alio modo pōt comparari ad subiectum tanꝯ ad id de quo enunciat̄. non tamē tanꝯ ad id in quo est: vt cū dicitur cesar laudat̄ laus enī enunciatur de cesare: nō est tamē in cesare sed in laudante. Et similiter cuꝝ dr. chimera ꝛ tamen opinatur. opinio enunciat̄ de chimera ꝛ tamen non est in chimera sed in opināte. Similiter cum dr antichristus pōt esse. hic enunciatur potētia ad esse de antichristo. non tm̄ est in ipso sed in principijs naturalibus ex quibus educet̄ antichristus. vnde illa verba que significāt actuz comparatū ad substantiā vel ad subiectum tanꝯ ad id de quo enunciatur ꝛ non tanꝯ ad id in quo est ampliant. ꝛ de istis non est hic ad propositum. Illa vero que significant actum qui cōparatur ad subiectuz tanꝯ ad id in quo est ꝛ de quo dicitur non ampliant. ꝛ de ipsis nō est hic ad propositum

Secundo sciendus est ꝙ in istis verbis vl̄ate dictis sunt duo scilicet actus verbi ꝛ compositio ipsius verbi. Actus vero ꝯtum est de se est in quolibet tempore. sed per tempus quod est mēsura actus siue motus illius verbi restringitur vt sit in tempore quod est mensura eius. vnde actus ꝑsentis verbi ponitur in presenti tēpore. ꝛ preteriti in preterito. ꝛ futuri in futuro. Et qꝛ tēpus qō est mensura motus ꝛ actus est mēsura compositionis verbi. per actum vero restrictum actu restringitur compositio. ideo restrictio actus restringit compositionē. ꝛ quia compositio actus verbi est accidens quod sine subiecto eē nō

pōt. Et dicitur de subiecto mediante cōpositione que vnit extremū cū extremo in oratione. ī eodē tēpore in quo ponitur actus verbi ꝛ cōpositio illius actus ponitur etiā subiectum illius actus ꝛ sic restringitur subiectū ꝙbi ad idez tps ad qđ restringitur actus verbi. ꝛ etiā cōpositio illius. subiectū aūt illius actꝰ terminꝰ ē cōmunis supponēs verboꝛ: ī patet ꝙ a verbo restringitur ꝙmus hoc sit mediāte restrictione actus verbi ꝛ etiam compositionis.

Tertio sciendū est ꝙ auctor ponit duas alias regulas. scz de verbo preteriti ꝛ futuri. Quarū prima est. terminus cōis supponēs vel apponēs verbo de preterito simpliciter sumpto nō habenti vim ampliandi a se vel ab alio restringit ad supponendū ꝑ his qui sunt vel fuerūt sub forma terminī supponētis. vt cuz dr hō fuit animal: hō supponit ꝑ his qui sunt vel fuerūt hoīes. ꝛ aīal ꝑ his q̄ sunt vel fuerunt aīalia Seđa regula talis ē. terminus cōis supponēs vel apponēs verbo de futuro simplr sumpto non habenti vim ampliandi a se vl ab alio tñ supponit ꝑ his q̄ sunt vel erūt sub forma termi supponētis. vt hō erit aīal. ꝛ iste due regule ꝓportionabiliter pñt expōi sicut precedens. Vñ lz auctor determīet de ꝙbo ꝑteriti pfecti tpis. non tñ aliquā mentionē facit de alijs ꝑteritis. qr alia ꝑterita faciliter plusq̄ perfectus ꝛ impfectum satis possunt intelligi per verbuz preteriti tpis ꝙtus preteritū impfectū videatur magis restringere subiectum sicut presens ratione sue imperfectionis.

Quarto sciendū est ꝙ verbū nō habet restringere nomē rōne sui significati principalis: qr eodē modo ꝛ eadem ratione vnū tps restringeret sicut reliquū cuz diuersa tpa eiusdē verbi idē significēt ꝛ importāt sed habet ipm restringere ratione sue cōsignificationis scilicet ratione tēporis quod connotat cum suo principali significato. sicut verbū presentis temporis restringit tm terminum cōmunem sibi additum pro presentibus. verbum autem preteriti quia includit tempus preteritum ꝛ est aliquid habens de presenti. idcirco restringit terminum cōmunem sibi additum pro presentibus suppositis ꝛ preteritis. verbum autez futuri temporis restringit terminum communem ad suppositā presentia ꝛ futura. eo ꝙ tempus futuruz aliquid de presenti includit ꝛ aliqđ de futuro vt cuz dr in quarto phisicorum presens tempus est finis preteriti ꝛ initium futuri Et quo apparet causa istaruz triū regulaz. Apparet etiā ꝙ terminꝰ cōmunis tam supponens ꝙ apponens verbo dicitur restringi dūmodo addatur verbo eo ꝙ verbum ratione sui tēporis respicit tam vnum ꝙ reliquum. ꝛ sic patet de restrictione facta per verbum.

Sed contra predicta arguit. Primo sic contra primaz regulam. terminus restringēs debet esse in eodē situ cum restricto. sed verbum presentis tēporis ꝛ terminus ei supponēs non sunt in eodem situ qua verbum est a parte predicati ꝛ terminꝰ supponens a parte subiecti. ergo talis terminꝰ non potest restringi a tali verbo. ¶ Secūdo sic cū dicitur. homo est aīal. ibi est verbū pūtis tēporis. ꝛ tñ predicatū verificatur de subiecto ꝑ omne tpe. ergo male dr ꝙ verbū presentis tpis restringit ad presentes ¶ Tertio sic. Illud verbū est habet vim āpliandi ex se vel ab alio vt dictum est. ergo ybicūq̄ ponatur vel non ponat non poterit restringere. ergo contra primaz regulam ¶ Quarto sic contra secundā regulam. sicut presens distinguitur a preterito ita preteritum a presenti. ergo sicut presens restrīgit tantum ꝑ presentibus etiam videtur ꝙ preteritus tantū restringat ꝑ preteritis. ¶ Quinto sic. cōtra tertiam regulā. verbū futuri temporis facit ampliare terminū cōz videlz ad suppōsita presentia ꝛ futura. ergo videtur ꝙ non restringat.

Ad argumenta in oppositum. Ad pmū dicitur ꝙ lz in restrictione in qua terminus restringēs est principiū intelligendi restrictū ꝛ in qua restringit quo ad principale significationē debeant esse in eodez situ: non tñ oportet in restrictione in qua restringēs nō est principiū intelligendi restrictū nec eius dispositio. sic autez est de restrictione facta ꝑ verbū ¶ Ad secundū dicitur ꝙ homo ꝛ aīal considerātur dupliciter. uno modo penes dependentiā siue necessariā habitudinē quam habent ad invicez. ꝛ isto mō vtrū verificatur de alio pro omni tempore. Alio modo cōsiderantur in ordine ad verbum presentis temporis cui addūtur. ꝛ isto modo supponūt personaliter ꝛ pro presentibꝰ tm ¶ Ad tertium dicitur ꝙ licet hoc verbum est quando cum alio ponitur: vtputa cum dictione per se ampliativa habeat vim āpliandi: tamen si per se sumat non habet vim ampliādi sed restringēdi ¶ Ad quartum dicitur ꝙ non est simile de presenti et preterito: qr presens tantū includit presens. sed preteritum includit preteritum ꝛ presens vt dictum est. ideo etiam potest restringere pro ꝑsenti ꝛ preterito ¶ Ad quintū dicitur ꝙ ibi potest esse restrictio ꝛ ampliatio respectu diuersoꝝ

Nam talis terminus dr restringi si cōpareꝝ ad verbum sine determinatione. si autē comparet ad scipsiz alicuius certi temporis vt sibi potest adiungi verbum presentis tēporis tunc dicitur ampliari: eo ꝙ tale verbum se habet in plus ꝙ verbum presentis tēporis. vel potest dici breuiter ꝙ si terminus cōmunis teneatur copulatiue dr ꝺ ampliari. ꝛ sic disiunctiue dicitur restringi.

Circa predicta ꝗritur vtrū hoc sophisma sit verꝫ. oē aīal fuit in archa noe. ꝓbatur. homo fuit ī archa noe. equꝰ fuit ī archa noe ꝛ cetera. ergo oē aīal fuit in archa noe. Contra. omne aīal fuit in archa noe. sz cesar fuit animal. ergo cesar fuit ī archa noe qđ est falsum. ergo aliqua premissarū est falsa. non mioꝛ. ergo maioꝛ. Quod aūt prima sit falsa patet per quandā regulā que dicit ꝙ terminus cōis supponens vel apponens verbo de ꝑterito simpliciter sumpto restringitur ad supponendū pro his qui sunt vl fuerunt sub forma termini supponētis. Item alia est regula ꝙ si signuz vniuersale adiaceat termio restricto distribuit ipm ꝑ oibus illis ad que restringebaꝫ. ergo cum dicitur. omne aīal fuit in archa noe. iste terminꝰ aīal supponit pro omni animali quod fuit ī archa noe. quia non fuerūt omnia in archa noe: ergo prima ē falsa. Item ad idē in hac ꝓpositione. omne aīal quod tūc fuit fuit in archa noe. iste terminꝰ aīal restringit magis ꝙ in ista oratione. omne aīal fuit in archa noe: cū in prima plura supponantur. sed iste terminus animal restringit ad ea que fuerunt tunc in illo tēpe ꝓpter implicationē ibi positam. ergo solum illa que fuerunt in illo ꝑterito fuerunt in archa noe. et non plura. oportet ꝙ hec sit falsa. omne animal fuit in archa noe. cuz in ea plura animalia supponūtur. Solutio. quidam dicunt ꝙ hec. omne animal fuit in archa noe est duplex: eo ꝙ potest fieri distributio pro singulis generum vel pro generibus singulorum: primo modo est falsa: secundo modo ē vera. qr quando fit distributio ꝑ singlis generꝫ tūc ē distributio ꝑ singulis idiuidnis q̄ sub eodē genere ꝛ sub eadē spē cōtinētur tūc oportet ꝙ oīa idiuidna cōtenta sub animali fuissent ī archa noe quod falsum est. Sed cum fit distributio pro generibus singulorum tūc solum est distributio pro generibus vel pro speciebus. sed non fuit aliqua species animalis q̄ nō fuit

in archa noe: ⁊ illo modo ē vera
Sed huic solutioni nō acq̄esco. quia species animalis non fuit per se in archa noe: sed tantum individuū. Vnde illo tempore non habuit veritatē nisi p singulis generū. id est pro individuis: ⁊ non pro generib⁹ singulorū. Vnde dico q̄ ppositio ē falsa: ⁊ cōcedo vēs rationes adductas ad hoc. Et probatio peccat secundum consequēs ab insufficienti inductione. quia nō accipit omnes partes distributionis que sūt sub subiecto istius propositionis. omne aīal fuit in archa noe.

¶ Postq̄ auctor determinauit de restrictione facta p verbū. hic p̄cedit ad declarationē eorum que dicta sūt ponit vnū sophisma. videlicet an ista sit vera. omne aīal fuit in archa noe. Et p̄mo p̄bat. bos fuit in archa noe. ⁊ bō. similiter ⁊ equ⁹. ⁊ sic de alijs. ergo oē aīal fuit in archa noe. Sz improbat sic. oē aīal fuit ī archa noe. cesar fuit aīal. ergo cesar fuit in archa noe. cōclusio ē falsa. ergo aliqua p̄missa. non minor ḡ maior. ḡ illa ē falsa. oē aīal fuit in archa noe ⁊ sic relinq̄tur sophisma, potraq̄ pte sui dubiū

Pro cuius solutione p̄mo sciendū ē q̄ ad ostendendū q̄ illud sophisma sit falsum auctor in textu ponit duas regulas. Quarū p̄mus est q̄ termin⁹ cōis supponēs verbo de p̄terito supponit, p his qui sūt vel fuerūt sub forma termini supponētis. Secūda regula ē q̄ si signū vl̄ aduenīat termino restricto distribuit ipm, p his ad q̄ restringit̄ ⁊ sic talis terminus nat⁹ est partiri ⁊ dividi respectu sui dictū. vt videlicz si ipz adūctū sit p̄teriti ipis nat⁹ ē pteri, p p̄teritis ⁊ p̄ñtib⁹. ergo dicēdo. oē aīal fuit ī archa noe. istud signū omne distribuit illū terminū aīal, p oīb⁹ aīalibus p̄teritis. sed multa fuerūt aīalia in p̄terito tempore que non fuerūt in archa noe, ergo ista est falsa. omne animal fuit in archa noe.

Secūdo sciēdum ē q̄ auctor adducit vnā rōem ad ostēdēdū q̄ illa maior sit simpliciter falsa, quia oīe aīal q̄ tunc fuit fcz tp̄e diluuij fuit in archa noe ⁊ non plura. ergo ista ē falsa. oē aīal fuit in archa noe p̄ña, p̄bat. quia in ista. oē aīal q̄ tunc fuit fuit in archa noe. aīal restringit̄ tm̄ ad illa que fuerūt in tp̄e p̄terito p hoc q̄ interponit̄ tūc. ⁊ in ista. oē aīal fuit in archa noe. aīal restringit̄ ad ea q̄ fuerūt in p̄terito simpl'r. ergo cū aīal in p̄ma solū teneat̄, p his que tūc fuerūt fcz in tempor⁹ diluuij ⁊ nō, p plurib⁹. sequit̄ q̄ ista erit falsa. oē aīal fuit in archa noe. quia aīal nō solū tenet̄, p his q̄ fuerūt in illo tp̄e sed, p his que fuerunt simpliciter in tēpore preterito. sed manifestū est q̄ multa animalia fuerunt in preterito que nō fuerūt in archa noe.

Tertio sciendū est q̄ auctor soluendo illud sophisma p̄mo solut ipsum sm̄ opinionē antiquor⁹ dicentiū q̄ ista. oē aīal fuit in archa noe ē duplex. ⁊ p his ē distinguēda. q̄ vt dictū est illud signū oē p̄t distribuere illū t̄rmmū aīal, p singulis generū. id ē, p individuis gener⁹ vl' spēz: ⁊ tūc illa ē falsa. q̄ os q̄ oīa practicarta aīalia q̄ p̄dicar̄ sub aīali fuisset in archa noe: qđ ē manifeste falsū. vl' p̄t distribuere illū terminū aīal, p generib⁹ singulorum id ē pro generib⁹ vel spēb⁹ individuor⁹. ⁊ sm̄ illos in illo sensu illa ē vera. oē aīal fuit ī archa noe. q̄ si sint spēs aīalū q̄ nō fuit ī archa noe. **Quarto** sciēdū ē q̄ petr⁹ hyspan⁹ non acq̄esceret huic solutioni p̄me ⁊ dicit et nō esse credēdū nec sibi proceden dū. ⁊ rō ē quia ille actus fuisse in archa noe non cōuenit speciēb⁹ sed solū individuis. quia vt habet Aristoteles in primo metaphisice. Actus ⁊ operationes sunt circa singularia. hoc est circa individua. ergo ille actus qui est fuisse in archa noe non potest conuenire speciebus sed solum individuis. nisi connectat speciebus ex consequēti in q̄tum species saluatur in vno individuo. et sic illa distinctio nulla est. et ideo auctor concedit ipsam esse falsā simpliciter. et concedit omnes rationes adductas ad probandum fallitatem ei⁹. Sz ad improbationē r̄ndet ipe ⁊ dicit q̄ ibi ē fallacia p̄ñtis. q̄ ibi arguit̄ ab insufficienti enumeratiōe singulariū. q⁹ oēs ptes q̄ cōtenti enumeratiōe singulariū. q⁹ oēs ptes q̄ cōtinent sub illo termino aīal debuerūt enumerari ⁊ nō enumerātur. ḡre p̄mittit̄ fallacia p̄ñtis rari ⁊ nō enumerātur. ḡre p̄mittit̄ fallacia p̄ñtis verūtñ solutio ātiquor⁹ posset, pbabilr sustineri.

Sed contra predicta arguit̄. Primo sic. Tria aīalia fuerūt in archa noe. ergo omne animal fuit in archa noe. Antecedēs notū ē de se. p̄sequētia tenet p aristotelē in primo de celo ⁊ mūdo vbi dicit q̄ de tribus dicitur omne: ⁊ de duobus ambo solū dicit. ¶ Secundo sic. Semel fuit verū dicere. omne animal est ī archa noe. ergo nūc verū est. omne animal fuit in archa noe. consequētia tenet. quia ois, ppositio que p̄o aliquo tēpore fuit vera p̄o illo tēpore semp dicitur fuisse vera. ¶ Tertio sic. Nō ē instātia de aliqua specie animalis que nō fuerit in archa noe tēpore diluuij. nā equus fuit in archa noe. ⁊ sic de alijs. ergo omne aīal fuit ī archa noe. ¶ Quarto sic. Tam rationale q̄ irrationale fuit in archa noe. sed omne animal est rationale vel irrationale. ergo omne animal fuit in archa noe. ¶ Quinto sic. Illud sophisma nō ē ppositio. ergo nō est verū nec falsū. p̄ña tenet. quia veritas est in propositione. ⁊ alīs probatur. quia in ipo ponitur verbū preteriti tēporis quod non potest cōstituere propositionē.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū istor⁹ dicitur q̄ licet tria aīalia fuerint in archa noe: ⁊ de trib⁹ possit dici omne: nō tamē sequitur q̄ oē aīal fuerit in archa noe. q⁹ ō rōne ist⁹ signum omne est q̄ faciat terminū cōez cū adūgit̄ teneri, p oibus suis suppositis. sed plura fuerunt suppositā aīalis q̄ tria. Nō em̄ sequitur. omne animal fuit in archa noe q̄ns si nō essent nisi tria suppositā aīalis ⁊ essent in archa noe posset dici q̄ omne aīal fuit in archa noe. ¶ Ad secūdū dicit q̄ nō valet p̄ña qua ibi arguit a minus amplo ad magis amplū eo q̄ iste termin⁹ aīal supponit pro pauciorib⁹ in vna q̄ in alia. Ad tertium d̄r q̄ in pluribus spēbus animalis inuenit̄ instātia ⁊ in pluribus individuis. nam vt dicit̄ cōmuniter. pisces non fuerūt in archa noe. similiter nec vermes. ergo ibi arguitur ab insufficiēti enumeratione. ¶ Ad quartū d̄r q̄ nō valet p̄ña. qua ibi arguit̄ maiore ꝑticulari existēte in p̄ma figura, ideo nihil seq̄tur. ¶ Ad q̄rtū dicit q̄ si capiat̄ ppō spēaliter solū, p illa que cōstruit̄ per verbū p̄ñtis tēporis indicati ut: tūc ibi nō est, ppositio. sed si capiat̄ ppositio generaliter, p, ppōne que cōstituunt siue q̄ verbum presentis tēporis indicatum siue preteriti siue futuri: sic ibi bene est propositio. ⁊ etiaz ad hoc q̄ sit propositio sufficit q̄ possit resolui in vnā de presenti: ⁊ sic ē de ista vt notū est.

Dicet etiā quer⁹ vtrum si militer restringūtur ter

mini in propōne negatiua ⁊ affirmatiua. Dicūt aliqui q̄ nō quia esse restringit ad existēs. et nō esse ad nō existēs. ergo nō p̄o eodem fit restrictio in affirmatiua ⁊ negatiua. Item dicetur q̄ ois negatiua in qua esse negatur simpliciter est falsa si similiter restringātur terminī in ppōne negatiua ⁊ affirmatiua. quia in hac ppōne. rosa ē. iste termin⁹ rosa restringit̄ ad existēs. ⁊ si in hac. rosa nō est similiter restringat̄ ad existens. tūc ē sensus q̄ rosa que nō ē est. et hec ē falsa. g⁹ et hec. rosa nō ē et sic q̄libet negatiua ī qua esse negat̄ esset simpl'r falsa qđ falsū est. ergo videt̄ q̄ nō similiter restringūtur terminī in ppositione affirmatiua ⁊ negatiua sed p̄batur q̄ similiter restringātur. quia licet in hac ppōne. homo ē. iste termin⁹ hō restringitur ad existēs. ⁊ in hac. nullus homo ē. ad nō existēs. ergo vtraq̄ ē vera. quia de existētib⁹ vere p̄dicat̄ esse. ⁊ de nō existētib⁹ removet̄ esse. ergo contradictorie sunt simul vere: quod ē impossibile. ergo illud etiam ex quo sequitur impossibile scilicet q̄ non simpliciter restringantur

terminū in affirmatiua et ne-
gatiua. Item regula est q̄ om
ne verbū simpliciter sūptū nō
habens vim ampliādi nec a se
nec ab alio restringit terminū
supponētem quo ad consignifi
catiōnē que ē tempus ꝛ nō quo
ad significationē. ergo tempus
est causa restrictionis illius. sz
idem tēpus ē in affirmatiua ꝛ
negatiua sibi opposita: vt rosa
ē. nulla rosa ē. ergo eadē est cau
sa restrictionis in vtraq; et er-
go pro eodē fit restrictio i vtra-
q;. ꝛ hec argumēta cōcedimus.
Ad hoc quod primo obiicitur ē
dicendū q̄ esse nō restringit ad
existēs. ꝛ nō esse nō restrīgit ad
nō existens. sicut nec hoc verbū
curro ad currētes. quia nullus
verbū restringit sibi terminus
supponentē quo ad significati
onē: sed quo ad consignificatio
nē que ē tempus. Unde non re
stringit ad suppositā existētia
sed p̄sētia. Supposita cū p̄sen
tia possūt esse in aliq̄b⁹ termis
tā existētia q̄ nō existētia: vt cū
dico. enunciabile ē. enunciabile
supponit tā pro existētib⁹ q̄ nō
existētib⁹. Omnia aūt enuncia
bilia que sunt falsa in presenti
sunt presentia. sed nō existētia.
quia nullū falsus est: et sic esse
restringit ad existētia. sed ad p̄-
sentia cum idē tempus sit vtro
biq;: quod ē causa restrictionis.
Ad aliā dicēdū ē q̄ duplex ē for-
ma termini cōmunis. quedā ē
que saluatur in rebus existen-
tibus tantū: vt humanitas q̄ ē
forma hominis. ꝛ animalitas
que ē forma animalis. et in ta
libus omnia supposita presen
tia sunt existētia. Alia ē forma
termini communis que salua
tur tam in rebus existētibus q̄
non existētibus: vt enunciabili
tas que ē forma enūciabilis. q̄
quedā sunt enūciabilia existen
tia: vt deū esse. et omnia vera.
Et alia sūt nō existentia: vt ho
minē esse asinū: ꝛ omnia falsa
Et in talibus nō restringit̄ ter
minus cōis ad existentia: sed re
stringit̄ tā ad existētia q̄ ad nō
existentia. Unde istius p̄positi
onis. rosa non ē. nō est sensus
rosa que est nō est. sed est sēsus.
rosa aliter sūpta q̄ in presenti
nō est. Solet autē poni q̄ que-
dam restrictio fit abusu: vt cū
dicitur. nihil ē in archa: quānis
plena sit acre. quia iste termi-
nus nihil supponit abusu p̄ re
bus solidis siue firmis. et rec p̄

rege patrie. et magister legit p̄
magistro p̄prio. Solet etiaz
poni q̄ quedā restrictio fit p̄ trā
sitionē verbi: vt cuz dicitur. sor
tes pascit hominē. iste terminꝰ
homo supponit pro alio a sor-
te virtute transitionis verbi. q̄
dans ꝛ recipiens debent esse di
uersa. ꝛ ideo si aliquādo sint ea
dem: hoc tamē est per accidens.
quia per hoc q̄ idem subiectuz
est vtrinsq;: sicut idem est dux ꝛ
comes secundū accidens. Unde
dicūt q̄ non sequitur. sortes pa
scit seipsum. et ipse ē homo. er-
go pascit hominem. quod ē fal
lacia accidentis. quia hoc p̄no-
men se non potest supponere
pro diuersis a sorte: sz homo
bene potest.

¶ Postq̄ auctor determinauit de restrictione fa
cta p̄ nomē ꝛ verbū. hic p̄mit circa predicta mo
uet cōueniēter vnū dubiū videlicet an termin⁹
eodē mō restringat in p̄positione affirmatiua ꝛ ne
gatiua. Ad q̄ quidā respōdēt q̄ non similiter
sed diuersimode restringūtur termini in p̄positione
affirmatiua ꝛ negatiua. ꝛ dicūt q̄ esse restrīgit
ad exīstes: ꝛ nō esse ad nō exīstes. sz cū affirma
tiua dicat esse: negatiua vero nō esse. sequitur q̄
nō eodē mō restringūtur termini in affirmati
ua ꝛ negatiua. Dant etiā talē rationē. si termi-
ni eodē mō restringātur in affirmatiua ꝛ nega
tiua sequitur q̄ oīs negatiua in qua negatur esse
simpliciter esset falsa. p̄mа tenet. q̄ in ista. rosa
est. rosa restringit ad existētes vt dicūt. ergo si
in ista. rosa nō ē. rosa restringeret ad existētes
sēsus hui⁹ p̄positionis esset. rosa que est nō est. q̄d ē
manifeste falsū. ꝛ hoc nō videt falsū nec sequi
ex alio. nisi quia termini eodē m⁹ nō restringūtur
in affirmatiua ꝛ negatiua. ergo videt q̄ termi
ni nō eodē mō restringātur. Sz q̄ termini eo-
dē modo restringātur in affirmatiua ꝛ negati
ua: hoc ostendit Petrus Hyspanus.

Primo sciēdū ē q̄ verbū nō p̄t restri
gere terminū cōem positū a p̄
te subiecti quo ad p̄ncipalē significationē: sed
tm̄ quo ad p̄significationē q̄ est tp̄s. sicut ergo
dicit text⁹. vbi ē eadē cā restrictiōis ibi est eadē
restrictio. sed in p̄p̄one affirmatiua ꝛ negatiua
est eadē cā restrictionis: sicut in illis duab⁹. ro
sa ē ꝛ rosa nō ē. quia in ip̄is ē verbū p̄ntis tp̄s
qđ q̄dā verbū restringit solū quo ad p̄significa
tionē que ē tēpus. ergo sequitur q̄ in istis duab⁹
termini eodē mō restringātur. q̄ in vtraq; est
idē verbū eiusdē tp̄is. q̄ eodē mō quo restrīgit
in vnam etiā i aliā. Aliā rōez adducit text⁹. q̄ si
nō restrigeret eodē mō due p̄dictorie essent si-
mul vere qđ est impossibile. p̄mа p̄z. q̄ si in af-
firmatiua esse restringit ad exīstes: ꝛ in negati-
ua nō esse ad nō exīstes. ꝛ esse vere p̄dicetur de
exīntib⁹. ꝛ nō esse de nō exīntib⁹ vere remoueat
sicut in istis duab⁹. hō est. hō nō est. q̄ si in ista
hō est. hō restrigit ad existētes tm̄. ꝛ in ista hō
nō ē ad nō exīstes tm̄. sequitur q̄ ille due essēt si-
mul vere. hō est. hō non est. qđ est impossibile.

Secundo sciendū ē q̄ termini eodē
mō restringuntur in affir
matiua sicut in negatiua dūmō in ābab⁹ ponā
tur idē verbū. ꝛ rō ē. q̄ vt dictū est verbū nō re
stringit quo ad significationē sed solus quo ad
p̄significationē. ergo si p̄dicet esse in aliqua p̄
positione: sicut i ista. hō ē. sequit q̄ illud verbū ē
nō restringit hoiem ad nō exīstes sed solū ad p̄
sentes. Et silr si nō esse p̄dicet: sicut in ista vel
cōsili. p̄pone. hō nō ē. ex quo manet idē ipse. se
quit q̄ iste termin⁹ hō vel p̄sētis restrigit ad p̄
sentes. ꝛ cū p̄mis repiat tā in exīntib⁹ q̄ in nō exi
stēntib⁹: scz i aliq̄b⁹ termis: vt in istis. enūciabi
le ē. enūciabile nō ē. sequit q̄ termi sp restringit
quo ad p̄sentes siue existāt siue nō. vñ aliqua sūt
enūciabilia q̄ sp existūt q̄ sūt p̄ntia: sicut. deꝰ ē.
ꝛ alia sūt enūciabilia p̄ntia q̄ nūq̄ existūt vt il-
lud enūciabile. hō ē asinꝰ. est enī p̄ns ꝛ nō exi-
stēs. q̄ nullū falsū existit. Ex quo sequit q̄ ver-
bū p̄ntis tp̄is restringit terminū cōem sibi sup
ponētē vel apponēt ē ad p̄sentes siue existāt siue
nō. vnde in ista. homo currit. homo nō restrin
gitur ad currētes sed solum ad p̄sentes: siue
currant siue non.

Tertio sciendum est q̄ auctor ponit in
textu quandam restrictionē abu
siuam. que quedaz restrictio sortita est nomen
abusu cōmuni loquendi. Unde sm cōmunem

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝓsum loquẽdi dicimus ꝙ qñ non est aliqđ corꝑus solidũ vel firmũ in ampbora ꝙ nibil est in illa: sicut dicimus ꝙ nichil est in arcba qñ non est nisi aer ꝙ non est corꝑ solidũ vel firmũ. vnde in ista. nbil est in arcba. nbil sumit ab vsu prebus solidis ⁊ firmis: ⁊ ī ista ꝓpositõe. mgr legit. magister sumit pro magistro proprio.

Quarto scienddũ est ꝙ auctor ponit finaliter quandã restrictionem quã vocat transitiuam ⁊ non dr trãsitiua eo ꝙ transeat sed qr fit virtute alicuius verbi transitiui. verbũ em transitiuũ importat actum egredientẽ ab agente in patiens. ⁊ qr agens ⁊ patiens sunt diuersa. ideo oportet ꝙ terminus positus post verbũ transitiuũ stet pro alijs suppositis a suppositis subiecti talis verbi. vt cum dicitur. fortes pascit hoiem ibi homo supponit ꝓ alijs suppositis. siue ꝓ alijs boibus a forte. eo qđ idem nõ est agens ⁊ patiens saltem ſm idez vnđ licet iste due restrictiones vltime non sint restrictiones simplr tamen sunt vtiles ad obuiandũ cautelis ⁊ cauillationib⁹ sophistarum: ratione cuius auctor hic determinat de ipsis

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Si terminꝰ eodem modo restringerẽtur in affirmatiua ⁊ negatiua sequeretur ꝙ oĩs negatiua includeret contradictionẽ. sed hoc est falsum. cõsequentia patz. qr in ista. rosa est. rosa restringitur ad existẽtes. ergo silr restringat in ista. rosa non est. sequitur ꝙ ista. rosa nõ est includat contradictionẽ qr equipollet hunc. rosa que est nõ est. ¶ Secũdo sic. negato aliquo negãtur oĩa consequẽtia ad ipsũ ergo negato vbo negãtur oĩa ꝙ ꝓsequũt ad ipsũ verbũ. sed ꝓsignificatio que est tempus consequitur ipm verbum. ergo si in ꝓpositione negatiua verbũ non restringeret ad nõ existẽtes. tunc sequitur ꝙ nec ⁊ tiã ad presentes. quare magis videtur ꝙ ratione principalis significatiõis debeat restringere nomen ꝙ quo ad consignificationẽ. sed nõ restringit quo ad significationez. ergo nec quo ad cõsignificationẽ. ¶ Tertio sic. In ista homo est. hõ restringit ad existentes tm̃ sed oĩs presentes sunt existentes. ergo si restringitur ad pñtes restringitur ad existentes. ergo cõtra textũ. ¶ Quarto sic. In restrictione abusiua nõ est restringẽs nec coartãs. ergo nulla est restrictio. añs ptz qr in ipa ponit signũ vle sicẽ hic. nbil est in bursa. sed signũ vle magis habz ampliare ꝙ restringere. ergo videt ꝙ in talib⁹ nõ est restrictio. ¶ Quinto sic. oẽ transitiuũ aptum natũ est trãsire. ꝛz nulla restrictio apta nata est trãsire: ergo nulla est trãsitiua restrictio

Ad argumenta in oppositum. Ad primũ istorum dr ꝙ terminꝰ positus ante verbum presentis tẽporis restringitur ad pñtes tm̃ ⁊ nõ ad existentes. ī sensus hui⁹ ꝓpositionis. rosa nõ est nõ est iste. rosa que est nõ est. sed ē iste. rosa ꝑsentialiter sumpta nõ est. ¶ Ad scõm istoꝝ dicit ꝙ licet significatio verbi sit magis intrinseca verbo ꝙ significatio. tñ cõsignificatio potior ē ad restringendũ ꝙ significatio. Cuius ratio est. qr verbũ restringit quo ad cõsignificationẽ que ē tempus qđ habet rationẽ mensure: ⁊ qr mensura restringit mensuratuz: ⁊ quãtitas mensurati accipitur ſm qñtitatẽ mensure. ideo sequitur ꝙ verbũ magis habet restringere ex parte tpis qñ ex parte rei significate. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ licet oẽs boies pñtes existant tm̃ non minus ille terminus hõ de se supponit ꝓ nõ existentib⁹ qr cum dr ꝙ verbum ꝑsentis tpis restringit ad ꝑsentes intelligit siue existant siue nõ. Vñ si aliqui boies essent presentes ⁊ nõ existẽtes in ista ꝓpositione hõ est. hõ tenetur tam ꝓ existentib⁹ qñ ꝓ non existẽtibus. Vnde per accidẽs est ꝙ in ꝓpoſitõe ista homo est. homo supponat pro existentibus. ¶ Ad quartũ istoꝝ dicitur ꝙ in talibus ꝓpositionibus vsus cũ intellectu nostro est restringẽs. ⁊ nõ dr restrictio abusiua. quia fit ab vsu. ¶ Ad quintũ istoꝝ dicit ꝙ restrictio nõ dr trãsitiua eo ꝙ trãseat ī alterꝫ: sed dr transitiua qr fit ratione verbi transitiui: vt dictum est. Et hec de restrictionibus dicta sufficiant.

Sequitur tractatus duodecimus de distributione

Distributio est multiplicatio termini communis per signũ vniuersale facta vt cũ dr oĩs hõ. iste terminꝰ hõ distribuit sive ꝙtum ditur ꝓ quolibet suo inferiori ꝓ hoc signũ oĩs: ⁊ sicẽ ibi mltiplicatio. Dico ãt termi cõis. quia terminꝰ singlaris nõ põt distribui. vnđ iste sunt incõgrue. oĩs sortes. omis plato. ⁊ sic de aliis ⁊ sic ibi est solecismꝰ ꝓ partes orationes. Signoꝝ vniuersaliũ alia sũt distributiua substãtie: vt oĩs. nullꝰ. alia sũt distributiua accidẽtiũ. vt qualis qñtꝰ Signũ ante distributiuũ substãtie distribuit res se habẽtes per modũ eius qđ est qđ: vt oĩs nullus: vt cũ dicit. omnis albedo. oĩs nigredo. Substãtia ãũt cõmuniter sumit ad res cuiuslibet generis: vt cũ dicit signũ distributiuũ substãtie. Signũ distributiuũ accidẽtis est quod distribuit res se habẽtes ꝓ modũ accidentis vt ꝓ modũ qualis vel quãti: vt qualiscũqz qñticum qz. Item signoꝝ distributiuoꝝ substãtie alia sũt distributiua partiũ integraliũ: vt totꝰ. Alia sunt distributiua partiũ subiectiuarũ: vt oĩs. nullus. Item signoꝝ distributiuoꝝ ptiũ subiectiuaꝝ. alia sũt distributiua duoꝝ vt vterqueuter. alia sũt distributiua pluriũ: vt oĩs nullꝰ. et sil'ia.

¶ Iste est tractatꝰ duodecimꝰ Magistri Petri Dyspani: in quo postq̃ in ꝓcedẽti tractatu determinauit de qđã ꝓpetate termini que dr restrictio. hic ꝓsequitur determinat de alia q̃ dr distributio. Cuius ordinis rõ ē. qr restrictio magis cõuenit intrinsece termiõ qñ distributio. nã restrictio fit ꝓ terminũ restringẽtẽ q̃ põt esse ps ꝓpõnis sicut terminꝰ restrictꝰ. sed distributio fit ꝓ signũ vniuersale qđ nõ ē ps ꝓpõnis sed ē dispõ subiecti. Precedit tñ iste tractatus tractatũ de sincathegoreumatib⁹. qr ꝓgnitio distributionis ⁊ signoꝝ distributiuoꝝ multũ ꝙz ad ꝓgnoscẽdũ ea de qb⁹ in sincathegoreumatib⁹ determinat.

Primo sciẽdũ ē ꝙ distributio accipit dupliciter. Uno mõ ꝓprie. put est alicui⁹ rei in plures diuisio ⁊ ullarũ ptiũ in diuersa subiecta cõicatio: ⁊ isto mõ nõ capit hic. sed a tali distributiõe sic accepta sumit iustica distributiua que ē habit⁹ restrictionis distributionẽ talẽ facientis regulatiu⁹. Alio mõ accipit metaphorice vt ē nomẽ scõe intẽtionis. ⁊ hoc dupliciter. vno mõ actiue: ⁊ sic cõuenit signis distributiuis. alio modo passiue: ⁊ sic conuenit termino distribuibili.

Secundo sciẽdũ ē ꝙ licet idẽ terminus materialiter ſcz terminus cõis habẽs suppositionẽ ꝑsonalẽ sit restringibilis. ampliabilis. ⁊ distribuibilis: tñ hoc est ſm diuersas rationes. quia dicit restringibilis inq̃tũ potest coartari ad stãdũ ꝓ pauciorib⁹ suppositis qñ ꝓ plur⁹ stabat. Et dicit ãpliabilis inq̃tũ põt extẽdi ⁊ accipi ꝓ plurib⁹ qñ ꝓ plur⁹. Sed dicit distribuibilis inq̃tũ ꝓ signũ vle põt actualiter multiplicari ꝓ plura supposita. ⁊ ideo terminus distribuibilis inq̃tũ distribuibilis ē subiectũ attributionis hui⁹ tractat⁹. Unde auctor incipit suũ tractatũ a passione ipi⁹ termini distribuibilis que ē distributio: ipam sic diffiniens Distributio ē multiplicatio termini cõis per signũ vle. Unde ibi ponit multiplicatio loco generis. Deinde ponit terminꝰ cõis: ad differẽtiam termini discreti qui nõ põt distribui. Nam vt habet in textu. iste sũt incõgrue. oĩs sortes. oĩs plato. Et rõ ē. nã ad hoc vt terminꝰ possit distribui reqrit ꝙ significet naturã multis cõmunicabilẽ qđ nõ conuenit singularib⁹. Deinde ponit ꝓ signũ vle ad denotandũ cãm efficiẽtẽ instrumẽtalẽ distributionis. Intellect⁹ em̃ ē ꝙ principaliter facit distributionem ⁊ signum vniuersale instrumentum.

Tertio sciẽdũ ē ꝙ in qualibet distributione tũr quatuoꝝ: ſcz distribuẽs. distributũ. id ꝓ quo fit distributio. ⁊ id respectu cui⁹ fit distributio. Distribuẽs est dupleꝛ: sicut nup dictũ ē in fine ſcõi notabilis. Distributum ãũt ē terminꝰ cõis bñs ꝑsonalẽ suppositionez. Illa vero ꝓ qb⁹ fit distributio sũt inferiora illi⁹ terminꝰ cõis. illud ãũt respectu cui⁹ fit distributio ē ipm̃ ꝓdicatũ. Unde qñtuoꝝ pñt assignari cãe quare signa vlia sũt inuẽta. Prima ad habendũ differẽtiã inter terminũ supponẽtẽ determinate ⁊ cõfuse. Scõa ad remouendũ differẽtiam terminoꝝ cõmuniũ. qñ em̃ terminꝰ cõis sumit sine signo vniuersali indifferẽter stat ꝓ vno vel

pro pluribus. sed quãdo addit signo vniuersali de necessitate stat. p omnib⁹ suis suppositis. Tertia cã est ad habẽdã cõtradictionẽ. Quarta cã ẽ. ppter silogismũ. in omni enĩ silogismo oportet alterã pmissarũ esse vlem. Ex quo patet necessitas signoꝝ vniuersaliũ. ⁊ vocãtur signa vniuersalia nõ q̃ significẽt rem vlem: sed quia significãt qsti vniuersaliter. id ẽ facũt termĩ cõem cui adiũgũtur stare vniuersaliter. p omnibus suis suppositis.

Quarto sciẽdũ ẽ q̃ multiplex est effectus signoꝝ distributiuorum ideo ad cognitionẽ signoꝝ distributiuoꝝ diffinitur distributio. ⁊ posita diffinitione distributionis auctor dividit signa vlia sine distributiua in signa distributiua substãtie: vt oĩs. nullus. ⁊ sic de alijs. ⁊ in signa distributiua accidentiũ: vt quãtus cũq. qualis cũq. Et dicũtur signa distributiua substãtie nõ q̃ solũ distribuãt rẽ de p̃dicamẽto substãtie: sed quia solũ distribuunt rem se habẽtẽ p modũ substãtie siue per modũ eius qd est q̃d. id ẽ significata p modũ p se stantis ⁊ p nomẽ substãtiũ. Similiter dicũtur distributiua accidẽtis quia distribuũt rem significatã p modũ alteri adiacentis. Deinde dividit signa distributiua substãtie. nã q̃dã sũt distributiua ptiũ integraliũ: vt totus. alia sũt distributiua ptiũ subiectuariũ: vt oĩs. nullus. vterq̃. ⁊ sic de alijs. Itẽ dividit signa distributiua sũbe partiũ subiectuariũ. nã quedã sũt distributiua duoꝝ: vt vter. neuter. alia sũt distributiua plurium: vt omnis. nullus. ⁊ sic de alijs.

Sed contra p̃dicta arguitur. Primo sic. Nõ est distributio. oĩs sol lucet. et tñ nõ ẽ multiplicatio. q̃ subiectũ accipit̃ p vno solo. Sil'r hic. vterq̃ hõ currit. subiectũ accipit̃ solũ p duob⁹. q̃ male dr q̃ distributio ẽ multiplicatio. ¶ Scõo sic. Iste termin⁹ sortes distribuit̃. dicẽdo tot⁹ sortes. ⁊ tñ nõ est termin⁹ cõis. q̃ male dr q̃ distributio ẽ multiplicatio termini cõis. ¶ Tertio sic. Cũ dicit̃. rosa ẽ pulcherrim⁹ florũ. iste grãs florũ distribuit̃. ⁊ tñ nõ ponit̃ signũ vniuersale. q̃ ꝓtra diffinitionẽ. ¶ Quarto sic. Dicendo oĩs canis currit. ibi ẽ termin⁹ cõis cũ signo vlr ⁊ tñ nõ ẽ distributio. aut si sic. vel iste terminus canis distribueret̃ p oĩbus suis suppositis ⁊ significatis. ⁊ tunc ista ꝓpõ. oĩs canis currit simpliciter esset falsa ⁊ nõ distribuẽda. vel acciperet̃ p suppositis vnius⁹ significati solũ. sed hoc nõ videt̃. aut nõ ẽ maior rõ ãre magis acciperet̃ p suppositis vnius⁹ significatiꝝ nõ alteri⁹? ¶ Quinto sic. Nõ ponũtur aliqua signa partiũ in modo distributiua. nec partiũ in qnãtitate. ⁊ sic de alijs. ergo auctor est insufficiens.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmũ dr q̃ cũ dr. oĩs sol lucet. ibi ẽ multiplicatio aptitudinalis licet nõ actualis. Sil'r cũ dr. vterq̃ homo currit. ibi ẽ multiplicatio. nõ effi accipitur multiplicatio vt descendit a multo. put multũ opponit̃ pauco: ſz vt descẽdit a multo. put multũ opponit̃ vni. sic patet q̃ termin⁹ accept⁹ pro duob⁹ accipit̃ p multis. ¶ Ad scõm dr q̃ ꝛz ille termin⁹ sortes nõ sit cõis cõitate p̃dicatiõis in recto. tñ bene ẽ cõis cõitate ꝛtinẽte ptiũ integraliũ. ideo p̃dicat̃ de suis ptib⁹ in obliquo. Vel põt dici q̃ ibi nõ diffinit̃ distributio in cõmuni sed ꝑfectiore mẽbro analogie: ſz p distributione ptiũ subiectuariuꝝ. ¶ Ad tertiũ dr q̃ noĩa superlatiui grad⁹ includũt negationẽ. ⁊ ratione illi⁹ bñt virtutẽ distribuẽdi. vnde cũ dicitur. rosa ẽ pulcherrim⁹ florũ. ſẽsus ẽ. rosa ẽ pulcher flos ⁊ nõ ẽ ali⁹ pulchrior ea. ¶ Ad quartũ dr q̃ cũ dr. oĩs canis currit. iste termin⁹ canis vnica distributione nõ põt distribuere p oĩb⁹ suppositis oĩm suoꝝ significatoꝝ. sed distribuitur tot distributionib⁹ quot sũt significata ei⁹. Et rõ est. q̃ distributio ẽ acceptio pluriũ cõrẽtorũ immediate sub aliquo coĩ. sed termin⁹ cãuoc⁹ nõ significat immediate vnã naturã cõem oĩb⁹ suis suppositis. ergo nõ põt vnica distributione distribuere p oĩb⁹ suis suppositis. ¶ Ad quintũ dr q̃ p signa distributiua ptiũ subiectuariũ ⁊ p tiũ integraliũ sufficiẽter. fit oĩs distributio. q̃ oẽs alij modi totius reducũtur ad totũ vlẽ qũ distribuitur p signũ distributiuũ ptiũ subiectuariũ. vel reducunt̃ ad totũ integrale qũ distribuit̃ p signũ distributiuũ ptiũ integraliũ.

Horũ autẽ signoꝝ primo dicẽdũ ẽ de signis distributiuis substantie. ⁊ inter hec primo de hoc signo oĩs. Sciẽdum q̃ oĩs in plurali numero dupliciter sumit̃. vno mõ collectiue: vt oẽs apli dei sũt duodeci. nõ sequitur. ergo isti apostoli dei sunt duodeci: demõstratis aliq⁹b⁹ de ipsis. Alio modo sumit̃ distributiue: vt hic. oẽs homines natura scire desiderant

Et tũc querit̃ q̃d significat hoc signũ oĩs. ⁊ videt̃ q̃ nihil significet. q̃ oĩs res aut ẽ vlis aut ꝑticularis. sed hoc signũ oĩs nõ significat rẽ vl'ẽ vel ꝑticularẽ. g⁹ nullã rẽ significat. Itẽ ad idem oĩs neq̃ ẽ p̃dicabile de vno neq̃ de pluribus. ergo nec ẽ vl'ẽ vel ꝑticulare: ⁊ sic nihil significat. Sz cõtra. ab eo q̃d res ẽ vel nõ ẽ oĩo dicit̃ vera vel falsa. ergo si omnis nihil significet ꝑpter appositionẽ vl' remotionẽ ei⁹ nõ cauſabit̃ veritas vel falsitas in oratione. sed hec ẽ vera. aial ẽ hõ. g⁹ et hec. oĩ aial ẽ hõ: q̃d ẽ falsũ. ergo ⁊ prima: ſz q̃ oĩs nihil significat. Solutio ad dubiũ dicit̃ q̃ oĩs nõ significat vniuersale sed vniuersaliter. quia facit terminũ cõez ſmũ stare p oĩb⁹ suis inferioribus: vt oĩs hõ currit: ⁊ sic oĩs significat aliquã rem. Sed duplex ẽ res. q̃ q̃dã ẽ res subiectibilis vel predicabilis: vt hõ aial currit disputat. ⁊ sic verum ẽ q̃ omnis nihil significat. quia q̃libet talis res aut ẽ vniuersalis aut particularis. Alia est res q̃ est dispositio rei subiectibilis vl' predicabilis: et talẽ rem significat hoc signũ omnis. ⁊ tam ab ista re q̃ ab alia causatur veritas vel falsitas in oratione. Dicitur autem q̃ omnis non significat dispositionez rei subiectibilis. quia in silogismo medium debet reiterari cuz suis dispositionibus in minori ꝓpone ergo debem⁹ silogisare sic. omnis hõ aial. sortes est oĩs hõ. ergo sortes est animal. quia oĩs ẽ dispositio in maiori ꝓpositione. ergo debet reiterari i minori quod ẽ falsũ. ergo oĩs nõ ẽ dispositio subiecti. Solutio. sicut pater dno dicit: ſz illud q̃d ẽ pater: ⁊ pater unꝰtũ pater. Similiter subiectũ dno dicit: ſz illud quod est subiectũ. ⁊ subiectum unꝰtũ subiectũ. Et secundum hoc est duplex dispositio subiecti. quia quedã est dispositio illius rei quod ẽ subiectũ: vt albus niger. ⁊ sic de aliis. dispositionibus actualibus. ⁊ iste debent reiterari in minori ꝓpositione cũ medio. Alia ẽ dispositio subiecti: scilicet subiecti in ꝓtũ subiectum. videlicet in ordine ad p̃dicatum: vt omnis. nullus. et omnia signa tam vniuersalia q̃ particularia. et talis dispositio nõ debet reiterari cum medio in minori ꝓpositione. quia est respectiua. Disponit enim

subiectū in cōpatiōe ad predicatū. vt cuz dr. omīs hō albus currit. ista dispō albus debet reiterari in minori ppōne cuz medio cū sit dispō eiꝰ qđ est subiectum q̄ est absoluta. Ista aūt dispositio oīs nō dz reiterari q̄ ē respectiua subiecti ad p̄dicatū. et ita subiecti inq̄tū subiectū est. Vñ debemꝰ dicere sic. oīs hō albꝰ currit. sortes est hō albus. ergo sortes currit: et non sortes est omnis homo albus.

¶ Postq̄ auctor determinauit de distributōe in cōi ponēdo diffinitionē eius et diuisionē signorū distributiuoꝝ ad quoꝝ diuisionē sequit diuisio distributōis. hic ꝑ̄ determinat de distributione et signis distributiuis subē: inter q̄ ꝑmo determiat de hoc signo oīs eo q̄ est signū distributiuū affirmatiuū rōne cuius p̄cedit signa distributiua negatiua. et q: est distributiuū pluriuz tō p̄cedit signa distributiua duoꝝ. et q: distributiuū ptiuz subiectuarum ideo ꝑmus determinat de ipō q̄ de distributiuo partium integralium

Primo sciendū est q̄ anteq̄ in spāli auctor determinet quō hoc signū oīs habeat distribuere. ꝑmo notat q̄ tp̄m in plurali numero accipit dupl'r. vno mō collective, vt oēs apostoli dei sunt duodecim. et dr ibi capi collective eo q̄ p̄dicatū nō attribuit suppositis subiecti diuisiz et sigillatī accept]. sz attribuit ipsis sil'r collective acceptis. et tō nō pōt fieri descēsus ad suppositа subiecti. nō em̄ sequit. oēs apli dei sunt duodecim. g̃ petr⁹ est duodecī. alio mō capit distributiue. s. q̃n p̄dicatū attribuitur suppositis subiecti diuisim et sigillatim acceptis et tūc bene fit descēsus ad suppositа subiecti vt bene sequit. oēs hoīes natura scire desiderant. igitur sortes et plato. et sic de alijs.

Secundo sciendū est q̄ circa hoc signū oīs auctor querit qđ significet hoc signū oīs distributiue acceptuz eo q̄ q̃stio si est. est ꝓma inter oēs. et arguit q̄ nihil significet. q: oīs res aut est vlis aut ꝑticularis sed oīs ñ significat rē vlem nec ꝑticularē. g̃ nihil significat. mīor ptz. q: nō pōt predicari nec subijci in ppōe. In oppositū argum̄t. q: illud significat aliqđ p cuiꝰ appōem vl'r remotionē oīo reddit ꝓa vel falsa. sz sic est de hoc signo oīs. Ē cū est ꝓa. aīal est hō. hec aūt falsa. oē aīal est hō. ergo hoc signum oīs significat aliquam rem.

Pro solutione huius sciendū est tertio q̄ vt dicit auctor in textu duplex est res. quedaz em̄ est res subijcibilis et ꝑdicabilis. et iō q̃libz de talī re hoc signū oīs nihil significat. et isto mō capit res vt dr a ratꝰ ta. tū. alia est res q̄ est dispositio rei, subijcibilis et ꝑdicabilis. et isto mō oīs bene significat aliquam rem. et hoc capiendo communiter significare vt se extendit ad significare proprie acceptum et ad cōsignificare. vñ hoc signū oīs significat dispositionē subiectiuq̄tū subiectū. et hoc capiēdo dispositionē cōiter ꝑ oī illo qđ determiat aliđ siue habeat modū qualitatis siue q̄titatis. et ita pz q̄ hoc signū oīs significat aliquā rē. s. rē q̄ est dispō subiecti. et tam ab ista re q̄ ab alia causat ꝓpitas vl falsitas ī oīo.

Quarto sciendū est q̄ duplex est dispositio rei subijcibilis siue subiecti. quedā em̄ est dispō subiecti q̄ sibi ꝙuenit ꝑse et nō inq̄tū bz determiatū situ in ꝓpositōe sicut albū et nigrū. Alia est dispō subiecti respectiue q̄. s. distribuit subiectū in ordine ad ꝑdicatū. vñ sz signa vlia disponāt subiectum primo et ꝑ se in ordie ad sua inferiora hoc tñ est ī ordie ad ꝑdicatū et sic sunt dispositio subiecti in ordine ad ꝑdicatū: sz aūt nō ponat aliq̄ dispō predicati inquātū ꝑdicatū. q: tñ subiectū bz rōnem materie q̄ dz disponi ad formam. ideo ponit dispositio subiecti inquantum subiectum boc est in ordine ad predicatum.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. nūerus singularis est magis collectiuꝰ q̄ pluralis q̄ bz maiorē virtutē. g̃ hoc signū oīs magis dz cē collectiuū in singulari nūero q̄ in plurali ¶ Secōo sic. hoc signū oīs sp bz multiplicare terminū cui adiūgitur tā in singl'ari q̄ in plurali. ergo sp est distributiuū ¶ Tertio sic. modꝰ significādi non variat significatū. g̃ hoc signū oīs siue sit singl'aris nūeri siue pl'alis sp accipiet distributiue ¶ Quarto sic. arguendo in fapesmo. omnis homo ē totum in quantitate. nullus asinus est omnis homo. ergo quoddā totum in quātitate nō est aliquis asinus. hoc signum omnis reiterat in minori ppositione cum medio quod tamen est cōtra id quod dicitur in textu. ¶ Quinto sic. sicut

hoc signū nullus habet virtutē restringēdi subiectū cui addit. vt dicēdo. nullus homo est mulier. sic et hoc signuz omnis. ergo est dispositio absoluta ipsius subiecti.

Ad argumenta in oppositum Ad primuz dr q̄ collectio in isto habz duo. ꝑmū. s. q̄ incipit a multis et rōe illiꝰ nūerus pluralis magis pōt dici collectiuꝰ q̄ singularis. Secōm est qđ terminatur ad vnūt rōe illiꝰ nūerus singularis ē magis collectiuus q̄ pluralis. et q: distributio incipit ab vno et termiat ad multa. ideo distributio magis ꝓprie cōuenit termiō in singulari nūero. et iō hoc signū oīs in singulari nūero solum accipit distributiue. ¶ Ad secōm dr q̄ in distributōe sunt duo. vnū. s. materiale qđ est multiplicatio et rōne illius hoc signū oīs sp pōt dici distributiuū. aliud est qđ se bz tanq̄ formale et vtid a quo nomē imponit. s. q̄ distributio est i diuersis omnibz acceptis facta multiplicatio: et quo ad hoc istud signū oīs in plurali nūero q̃libz est collectiuū et nō distributiuū eo qđ est distributō facta diuersis cōiūcti et omnibz acceptis. ¶ Ad tertiū dr q̄ sz in mō significādi nō valet significatiū in dictiomb⁹ categoreumaticis. tñ bene in dictiomb⁹ sincategoreumaticis: vel pōt dici q̄ hoc signū oīs sp est distributiuū q̄tum ad materiale distributōis: sz non q̄tū ad formale. ¶ Ad quartū dr q̄ in illo sillogismo hoc signū oīs non accipit distributiue. sz accipit vt pbus totiꝰ. oīs hō. qđ ibi ponit loco vniꝰ simplicis nature ibi positē. ¶ Ad quintū dr q̄ hoc signū nullus bñ bz virtutē restringēdi q̄tū ad aliqs modos significādi. et ꝑm hoc est dispō absoluta et bñ ungit cū subiecto absolute. sicut dicendo. nullꝰ hō est mulier. sed q̃n bz virtutē distribuēdi sic cōcernit subiectuz inq̄tum subiectū hoc est in ordine ad predicatū.

Abito qđ significet hoc signū oīs et cuiꝰ dispositōez significet: ꝙsequēter q̃ritur vtz oīs exigit tria appellata. Et videtur q̄ sic: q: oīs pfectio ē in tribus vt habet ꝓmo celi et mūdi. et sic oē pfectū est in tribꝰ. sz oē et pfectum idē sunt: vt hētur ibidez ergo oē est in tribꝰ. g° oīs vult hēc tria appellata. Ad idez dicit aristo. in codē loco q̄ de duobus viris nō dicimus oēs: sed de tribus viris dicimꝰ oēs. ergo oīs bz tria appellata. Sz ꝓtra. in q̃libet demōstratiōe sunt ꝓpositiones vl'es: sz demōstrationes sunt ex sole et luna. ergo oportz dicere. oīs sol: oīs lūa. sz sol ñ bz nisi vnicū suppositū et similiter luna. ergo omnis nō vult habere tria appellata. Ad idē. omne priuatū lumine a terre obiectu deficit. hec propositio est concessa cū habeatur ab autoribus. sz omne priuatū lumine a terre obiectu nō bz nisi vnicū suppositū. s. hanc lunā singularem. ergo oīs non vult habere tria appellata. Ad idē. hoc signū omnis significat q̃n vl'r. sz hoc q̄ dico quoniam vniuersaliter ē modus ꝓprius vniuersalis. Ꝓmo priū autem diuersificatur scōz diuersitatē sui subiecti vt si hō est risibile et risibile est diminutum et si homo est mortuus risibile ē mortuū: sed vl'e aliq̄ saluatur in pluribus. vt hō equus. aliquando in vno tñ vt sol luna. ergo oīs vult habere q̃libz tria appellata et q̃libz nō imo vnū tñ Ad idē duplex ē for

ma.qꝫ quedã est forma materie. vt aĩa ẽ forma corpis:ꝫ ista forma ẽ ps ꝫ nõ p̃dicatur de eo cui⁹ est ps. Alia ẽ forma q̃ ẽ forma predicabilis ꝫ sic oĩa superiora vt genera ꝫ spẽs ꝫ differẽtie dicũtur forme inferiorũ. vt hõ equus ꝫ sic de aliis.ꝫ indiuidua hui⁹ forme p̃dicabilis sunt materia ei⁹ ergo cũ forma neutro predictoꝝ modoꝝ suam excedit materiaꝫ nec excreditur ab ea nullũ vl̃e excedit sua induidua nec excedunt̃ ab eo. ergo cũ oĩs dicat adequationẽ vniuersalũ cuꝫ suis induiduis. vt oĩs homo. tunc oportet ꝙ sol habeat nisi vnicum suppositum vt vere dicatur omnis sol. qõ cõcedimus dicẽdo predictas propositiones esse verasꝫ ꝙ omnis non semper exigit tria appellata:ꝫ qñ adiungitur termino cõmuni habenti plura suppolita tũc exigit plura appellata. quando vero adiungitur termio habẽti solũ vnuꝫ suppositusꝫ tũc exigit solũ vnuꝫ appellatuꝫ. Ad illud quod prio obiciebaṫ ꝙ omnis perfectio est in tribus. dicitur ꝙ verum ẽ ꝫ hec tria sunt scilicet substantia rei. virtus eius ꝫ operatio eius. et hec tria tãgit aristoteles sub brevibus vbis cũ dicit natura apta nata sic facit. per hoc enim ꝙ dicit natura tangit substãtiã rei.ꝫ per hoc ꝙ dicit apta nata. tãgit virtutẽ ei⁹ ꝫ ꝙ hoc ꝙ dicit sic facit. tãgit operationem debitã ei. Sil⁹ hoc signũ omnis habet substantiã signi vniuersalis ꝫ virtutem que est distribuere.ꝫ operationẽ ei⁹ quando distribuit.ꝫ in his trib⁹ est perfectio eius. Ad secundum dicendum est ꝙ homo ꝫ homines differunt. quia homo dicit istam speciẽ scõm se que est de pluribus predicabilis.ꝫ homines in plurali numero nõ dicit speciem scõm se sed multiplicata actu scõm materiaꝫ induiduorum numero diuersam Vnde omnis in plurali ratiõe multitudinis facte facit distributionem per diuersas materias et vult habere tria appellata. Sed omnis in singulari numero ex quo recipit speciem secundum se ꝫ non materiam induiduoruꝫ exigit essentiam aptam natam predicari de pluribus siue actu participetur de pluribus siue ab vno.ꝫ ideo exigit tria appellata:aut vnuꝫ solum scõm naturam vniuersalem cui adiungitur. Quidam tamen dicunt ꝙ omnis vult habere tria appellata ad minus ꝫ dant talem rationem. Quotiecunqꝫ signumꝫ vniuersale additur termino cõmuni non habenti sufficientiã appellatoruꝫ recurrit ad non ens. vt cum dicitur. omnis fenix est. qꝫ ly fenix non habet nisi vnicum suppositũ. ideo recurrit ad nõ existentes fenices.ꝫ ideo cũ dicitur. omnis fenix est. sensus est. vnus fenix qui est ẽ.ꝫ duo fenices q̃ non sunt sunt.ꝫ ideo dicunt has duas ꝓpositiones esse falsas. quidam fenix non est: et omnis fenix est.ꝫ non ẽ contradictorias qꝫ in negatiã supponit fenix q̃ est. et in affirmatiã supponũt duo fenices q̃ nõ sũt .ꝫ sic nõ est idẽ subiectũ in vtraqꝫ. Hoc ait põt multipl⁹ improbari. qꝫ hec nõcõuenientia sequũtur ex falso qđ supponunt qꝫ supponunt ꝙ omnis semp vult habere tria appellata quod supernus oſtẽsuꝫ est esse falsum. Propterea vult Aristoteles ꝙ propositio i qua subiicitur vniuersale vniuersaliter sumptuꝫ alicui predicato ꝙtradicat illi ꝓpositiõi negatiue in qua subiicit vl̃e nõ vniuersaliter sumptũ eidẽ predicato. sed iste sunt tales. oĩs fenix ẽ quidã fenix nõ est. ergo sunt cõtradictorie quod tamen ipi negant:ergo regula eoꝝ est falsa. Itẽ ad idem alia regula talis est. Termin⁹ cõis supponẽs vel apponẽs verbo p̃tis tẽporis simpl⁹ sumpto nõ habenti vim ampliandi nec ex se nec ex alio restringit̃ ad supponendũ pro his qui sunt sub forma termini supponentis. ergo cuꝫ dicitur. omnis fenix. ly fenix restringit̃ ad supponendũ ꝓ fenice tm̃ qui ẽ. cuꝫ ipsius nõ sit nisi vnicũ suppositum. ergo per illam regulam primus datam. si signumꝫ vniuersale aduenat ei nõ distribuit ipm̃ nisi ꝓ vnico supposito. ergo regla eoꝝ ẽ falsa.ꝫ supra falsuꝫ fundatur qđ concedimus

¶ Postq̃ auctor determinauit de hoc signo distributiuo omnis ꝓut se ostendendo quid significet. hic consequenter determinat de ipso ꝙ cõparationem ad terminum communẽ distribubilem mouendo talem dubitationem. Vtrum hoc signum omnis semper exigat tria appellata. hoc est querere vtrũ ad hoc ꝙ hoc signũ omnis congrue adiungatur alicui termino cõmuni requiratur ꝙ ille terminus communis habeat tria suppolita actu existentia.

Primo sciendũ est ꝙ suppositũ appellatũ ꝫ inferi⁹ inf se dr̃it. nã aliq̃d dr̃ esse inferi⁹ respectu suptionis.ꝫ aliq̃d dr̃ suppositũ qñ non est aptũ natum existere in alio.ꝫ appellatuꝫ est inferi⁹ siue suppositum alicuius

ermini cōmunis actualiter existēris.

Secundo sciēdū est ꝙ hoc signū oīs in plurali nūero sp exigit plura appellata. qz addit terminо coī accepto per modū plurū. sed qñ sumit in singulari numero si addat termino coī habēti plura appellata. quia bene exigit plura appellata distribuit terminū cōem cui addit pro oīb⁹ suis suppositis existētib⁹. Sed dubiū est quādo hoc signuz oīs additur termino cōi habēti vnicū appellatū vtrū talis oratio sit cōgrua: vt dicendo. omnis sol lucet. Et dicūt antiqui ꝙ nō. quoz rationes cū solutionib⁹ satis clare patent in textu. Sed Petr⁹ hyspan⁹ dicit ꝙ hoc signū oīs congrue potest addi termino cōmun habenti vnicū appellatū: z ꝙ nō exigit tria appellata.

Tertio sciēdū est ꝙ hoc signū oīs significat quomō vniuersaliter: z hoc est ꝓpr⁹ mod⁹ ipi⁹ signi vniuersalis. Differt autē ab alijs signis vl'ibus. quia hoc signum oīs adequate distribuit terminū cōem. p oīb⁹ suis suppositis. sic aūt nō ē de alijs signis: sicut sūt vterqz z neuter. cū cū dicit. oīs homo. hō accipitur p oībus illis in qb⁹ reperit hūanitas. Ex quo patet ꝙ quia vniuersalitas aliquoz terminorum cōmuniū saluat in vnico suo supposito adequate hoc signū oīs pōt addi termino communi. z sic licet quādo hoc signū oīs addit tali termiо coī habēti tria appellata vel plura exigit tria appellata. tamē quādo addit terminо cōmuni habēti vnicū appellatū nō exigit tria appellata: sed solū de se exigit terminū significantē naturā multis cōicabilē. Et ꝙ hoc patet responsio ad dubitationē predictā.

Quarto sciēdū est ꝙ antiqui posuerūt quādā regulam de hoc signo oīs que talis ē. Quotienscūqz signū vniuersale affirmatiuū additur termino cōi nō habēti sufficientiā appellatoz recurrit ad nō existentes. id est ad suppositа nō existētia. ideo cū dicitur. oīs femꝛ est. ex quo iste termin⁹ femꝛ non habet nisi vnicū suppositū existēs: hoc signū oīs recurrit ad femeas nō existētes. tō ist⁹ ꝓpōs. oīs femꝛ est. sēsus ē iste. quādā femꝛ existens ē z duo femeas nō existes sūt. z ideo ꝑm ipos ista ē falsa. oīs femꝛ ē. nec ē ꝺictoria isti⁹. qdā femꝛ nō est. Sed ista regula est falsa sicut ex suis fundamētis: sqz ꝙ oīs exigat tria appellata. Est eni simile de hoc signo oīs z de hoc signo null⁹ sed null⁹ nō exigit tria appellata. qz ista ē vera null⁹ femꝛ ē asin⁹. cū cōuertēs ci⁹ūt vera: scilz null⁹ asin⁹ ē femꝛ. z sic ꝑz ꝙ hoc signū null⁹ nō exigit tria appellata: nec silr hoc signū omnis

Sed contra ꝓdicta arguitur. Primo sic. Plus requirit ad verificādū. ponēdo vniuersalē ꝙ particularem sed ad verificandū particulārē requrit existentia vn⁹ suppositi seu appellati. ergo ad verificādū ponēdo vl'em requirūtur plura suppositа. et sic ad min⁹ hoc signū omnis exigit tria appellata ¶ Scōo sic. Hoc signū oīs nō potest addi termino singulari. ergo videt ꝙ exigat plura appellata. ¶ Tertio sic. Hoc signū oīs denotat terminū cōem cui additur teneri pro pluribus sed qñ addit termiо coī habēti vnicū appellatū: talis additio ē falsa. igit nō debuit sibi addi gitur. ¶ Quarto sic. Terminus cōis qñqz supponit p nō exist⁹. g̃ pōt fieri recursus ad suppositа nō existētia. ¶ Quinto sic. Nec est vera Aliquis femꝛ nō ē. quia aliqs femꝛ ē corrupt⁹ ergo hec est falsa. omnis femꝛ est.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dr ꝙ ꝙtū ad modū enūciādi plura requirūtur ad verificādū. ponēdo vl'em ꝙ particulare. quia in ponendo denotatur ꝓdicarū esse subiecto accepto p plurib⁹. nō aūt sic est in particulari. z tamen ꝙtū ad rē nō pl⁹ requirit ad verificādum ponēdo vlez aliquādo ꝙ particulārē. ¶ Ad scōz dicitur ꝙ negat cōsequentia. qz termin⁹ singularis significat naturā incōmunicabilē. nā ex impositione sibi repugnat additio signi vl'is. sed termin⁹ cōmunis licet nō habeat nisi vnū appellatū: significat tamē naturā multis cōicabilem. ideo sibi potest addi signū vl'e. ¶ Ad tertium dr ꝙ hoc signū oīs bene denotat terminū cōem cui addit accipi pro pluribus nō simpliciter: sed sub cōditione: scilicet si habeat plura suppositа. ¶ Ad quartū dr ꝙ licet termin⁹ cōmunis cui⁹ natura pōt saluari tā in existētibus ꝙ in nō existētibus possit supponere p non existentib⁹: tamē termin⁹ cōis cuius natura saluatur tm̄ in existētib⁹ suppositis nō pōt supponere pro nō existētib⁹ quādo ponit cū isto verbo est. ¶ Ad quintū dicitur ꝙ negat assūs. z ad probationē dicitur ꝙ nō sequitur. quādā femꝛ ē corruptus. ergo quādā femꝛ non est. quia in ista q̃dam femꝛ nō est. supponit p presentibus tm̄. ideo ista ē vera. omnis femꝛ est.

Secundū predicta queritur de hoc sophismate. omnis homo est et quodlibet differēs ab illo

est non homo. probatio. hec est vna copulatiua cui⁹ vtraqz ps ē vera. ergo ipsa ē vera Improbatio. omnis homo ē z quodlibet differens a sorte ē hō. g̃ qlibet differens a sorte ē nō hō. quod ē falsū. qa hec ē vna copulatiua cui⁹ altera pars ē falsa. ergo ipsa tota ē falsa. Solutio. prima ē simpliciter vera z improbatio peccat penes fallaciā cōsequentis. quia differēs ab omni homine ī minus ē ꝙ differens a sorte. qz differens ab omni hoīe supponit solum pro aliis rebus ab homine: sed differēs a sorte supponit pro eisdē z etiā pro aliis hominibus a sorte. Unde bene sequitur. differēs ab omni hoīe: ergo differēs a sorte. z ē locus a parte subiectiua ad suū totum: sed si huic ꝓpositioni. differens ab omni hoīe. apponatur signum erit processus ab inferiori ad superius cū distributione z sic incidit fallacia consequētis in improbatione scōm dictum processuz. quia duplex est processus ī improbatione: quia bene sequitur. oīs hō est. ergo sortes ē. z est loc⁹ a toto in ꝙtitate. sed nō seq̃tur. hoc est differēs ab omni ho

mine. ergo differens a sorte sed est fallacia cōsequētis. sicut hic omnis homo est. ergo oē animal est. Item queritur de hoc sophismate. omnis homo z alius homo sunt. Probatio. sortes et alius homo sunt. plato z alius homo sunt. z sic de aliis. ergo omnis homo z alius homo sunt. Improbatio. alius est relatiuū diuersitatis substantie: ergo supponit pro diuerso ab homine. sed nō est alius homo ab omni homine. ergo prima ē falsa. Solutio. prima est simpliciter falsa z probatio peccat scōm fallaciam figure dictiōis a pluribus determinatis suppositionibus ad vnaz determinatam. quia iste terminus alius habet determinataz suppositionem in premissis z in conclusione. Item probatio peccat scōm fallaciaz accidentis: quia licet sortes z plato z sic de aliis inferant omnē hoīez scōz se nō tamē sub hac copulatione que est oīs z alius hō sunt vt cuz dicitur. oīs hō z alius hō sūt sicut cognosco coruscuz scōm se. non tñ sub hoc accidēte quod est bene. Unde talis datur regula. Quotienscūqz aliud sequitur

sine conuersum sine nō si aliqđ conueniat vni quod nō conue-
at alteri.ꝛ per illud cui cōuenit inferatur de eo cui non cōuenit
semp est fallacia accidētis. ver-
bi gratia.homo ē.ergo substā-
tia est.ꝛ species conuenit homi
ni ꝛ nō substātie.ideo si p homi
nem inferatur spēs de substan
tia est fallacia accidentis. vt ho
mo est species.ergo substantia
est species.similiter hic.risibile
est propriū.ergo homo est pro-
priū. Horuꝫ aūt que ꝯsequun-
tur quedā cōsequūtur quersum
vt homo ꝛ risibile.alia non. vt
homo ꝛ substātia. Dicto de hoc
sophismate restat dicere de isto
omnis homo est omnis ho-
mo Probatio.sortes ē sortes: plato
est plato.et sic de aliis.ergo oīs
homo est omnis homo. Et vt
vult Boe.nulla propositio est
verior illa in qua predicat idez
de seipso.sed sic est hic:quia oīs
homo p̄dicatur de omni homīe
ergo nulla ē verior ista.ꝛ p cōse-
quēs est vera. Improbatio.sua
ꝯtradictoria ē vera.s.illa quedā
hō non ē oīs hō.ergo ipa est fal-
sa. Itē ad idez.oīs hōest omis hō
sed sortes ē hō.ergo sortes ē oīs
hō.silogism⁹ est in darii. conclu-
sio ē falsa.ergo aliqua premis-
sarū.nō minor:ergo maior: sz
maior ē sophisma.ergo est fal
sum. Solutio.prima ē simplr
falsa.ꝛ pbatio peccat scōm cō-
sequēs ab insufficiēti enumera
tione singularū: quia cuꝫ illis
quas assumit dz sumere has a
pte subiecti.sortes est oīs homo
plato ē omis hō.ꝛ etiā istas a p-
te predicati.oīs homo ē sortes.
oīs homo est plato ꝛ sic de aliis
quas dimittit.ꝛ sic peccat scōm
consequēs ab insufficiēti enūe-
ratione singularū. Ad aliud dr
q̄ ibi idē nō predicat de seipō.sz
predicatur oīs hō de hoīe sūpto
pro qualibet sui parte

¶ Postq̄ auctor determinauit de hoc signo oīs
oīendo qualiter distribuat. hic ꝓsr ad mato-
rē noticiā eoꝝ que dicta sunt monet tria sophis
mata quoꝝ primū est. oīs hō est et q̄libet differ
rēs ab eo est non homo. quod quidem sophis-
ma probat ꝛ improbat quod clare patet in tex
tu cum solutione eiusdem.

Primo sciendus est q̄ scōm sophisma ē
oīs homo ꝛ alius hō sunt. quod
quidē sophisma ꝓbatur sic. sortes ꝛ ali⁹ hō sūt
plato ꝛ alius hō sunt ꝛ sic de aliis.ergo oīs homo
ꝛ alius hō sunt. Improbat aūt sic. Ali⁹ sup
ponit ꝓ diuerso ab omni hoīe. sed non est aliqs
hō diuersus ab omni hoīe.ergo sophisma ē fal
sum q̄ concedit. Et ad ꝓbationē rūdet auctor
in textu q̄ peccat scm fallaciā figure dictionis
arguēdo a plurib⁹ determinatis ad vnam deter
minatā respectu hui⁹ termini alius. vnde si iste
terminus ali⁹ ꝓ eodez in numero accipetur in
singulis ptib⁹ aūtis. tūc vna pars aūtis ēet fal
sa. vt si accipetur ꝓ sorte tūc q̄n inductio veni-
ret ad sortē dicēdo. sortes ꝛ ali⁹ hō sunt. illa ps
esset falsa.q̄ denotaret q̄ sortes esset ali⁹ a seip
so. Aliter solut auctor q̄ ibi est fallacia accidē

tis.q̄ sz sortes ꝛ plato ꝛ sic de aliis ꝑñt inferre
hoc totū in q̄ritate. oīs hō scm se nō tñ vt stat
sub hō aduncto. ꝛ alius hō sunt. imo oīs hō ꝑ ac
cidēs sortes ꝛ platom ꝛ sic de aliis scm q̄ accipun
tur cū hoc aduncto. ꝛ alius homo sunt. ratione
cuius auctor ponit vnam regulam in textu de
fallacia accidentis que satis clara est

Secundo sciendū est q̄ ꝑter auctor
monet tertiū sophisma: et
ē istō. oīs hō est oīs hō. qđ ꝓbat inductiue ꝑmo
ꝛ scōo improbat. ꝓbat sic. q̄ ibi idem ꝑdicat de
seipō. ergo sophisma est verū. Improbatur sic
sua ꝯdictoria est vera. s. hec quidā hō nō est oīs
hō. igit ipm est falsum. Itez bū sequit. oīs hō ē
oīs hō. sortes est hō. ergo sortes est oīs hō. cō-
clusio est falsa. q̄ aliqus ꝑmissar. nō mior ergo
maior: q̄ est sophisma. Solutio. sophisma ē sim
pliciter falsum vt oēs dūt rōes improbātes. Ad
ꝑmā. ꝓbationē dr q̄ peccat scm fallaciam ꝑñtis
ab insufficiēti inductōe. q̄ debet fieri inductio
a pte ꝑdicati dicēdo. sortes est oīs hō. plato est
oīs hō ꝛ sic de aliis. Ad aliaz negat añs. q̄ ibi
nō ꝑdicat idē de seipō: sz ꝑdicat oīs hō de hoīe
sumpto pro quolibet suorum suppositorum

Tertio sciendū est q̄ hoc signū omīs ad
unctum predicato propositionis
quandoq̄ reddit ꝓpositionē falsam: q̄nq̄ non
si cūm predicatū sit termin⁹ cōis hūs actu plura
supposita quoꝝ numerus sit indeterminat⁹. si-
ue sit singularis numeri siue pluralis sp ꝓpositio est falsa. sz si ꝑdicatū habeat plura suppositā quoꝝ numerus est determinat⁹ ꝓpositio pōt esse vera: si sumat in plurali nūero. vt demonstratis duodecim apostolis vē dr̄isti sunt oēs apostoli: sed si ꝑdicatū habeat vnicū suppositū actu ꝛ sumat in singlari nūero ꝓpositio est vera. vt iste sol est oīs sol: si autē sumatur in plurali numero ē falsa. vt iste sol ē omēs soles.

Quarto sciendū est q̄ hoc signum oīs
diuersim ode se bz q̄n additur
ꝑdicato: subiecto. q̄ q̄n additur predicato est ꝑ
ipius ꝑdicatū: sed q̄n additur subiecto nō est pars
subiecti sed ē oispositio eius: vt cum dr. oīs hō
currit. hō ꝑ se est ibi subiectū. sed cū dr. omīs
homo est oīs homo. hoc totū oīs hō est ꝑdica
tū. Ex quo ptz q̄ ꝑdicatū ꝓpōnis affirmatiue
quo ad se totū nunq̄ distribuit. sed bū pars eius
sed ꝑdicatū ꝓpositionis negatiue bū distribuit
ꝛ hoc fit ꝑ negatiōem q̄ bz virtutē distribuēdi il
lud quod sequitur ipam sine mediate siue īme-
diate.

Sed contra predicta arguit. Ꝓ io
sic. adam differt ab oī
hoīe qui est ꝛ tamē nō est nō hō vt ptz ꝑ porphi
rium in ꝑdicabilib⁹ dicentē. siue sortes sit siue
nō sit semper est hō ꝛ aīal: ergo sophisma ē fal
sum. ¶ Scdo sic. sortes nō est oīs hō. q̄ differt
ab omni hoīe qđ est falsum q̄ ipse est hō. ¶ Ter
tio sic. oīs homo ꝛ hō pictus sunt: sed homo pi
ctus est alius ab omni hoīe: ergo sophisma est
verū. ¶ Quarto sic. oīs homo nō est solus. ergo
oīs hō ꝛ alius hō sunt. ¶ Quinto sic. oīs hō et
oīs homo idem sunt. igitur vnuꝫ pōt predicari
ꝛ sic ista erit vera: oīs homo est omnis homo.

Ad argumenta in oppositum.
Ad primū dicē
tur q̄ adam nō est hō existēs siue pūs pro qua
tenꝯ homo in secunda pte sophismatis. ¶ Ad
secundū negat cōsequētia quia negatio inclusa
in hoc verbo differt posita in ꝯsequēte plus ne
gat q̄ negatio posita in añcedente. ꝛ iō sic debz
inferri. sortes nō est oīs hō. ergo differt ab ali-
quo hoīe: ad hoc q̄ posz inferri. sortes differt
ab omni hoīe deberet sic assumi. sortes est nul-
lus hō. qđ est falsum. ¶ Ad tertiū negatur añs
q̄ hoc relatiuū alius debet inferre suum ante-
cedens vnuoce pro hoīe vno ꝛ hoīe picto. ¶ Ad
quartuꝫ dr q̄ solus potest excludere ab oī hoīe
simpliciter ꝛ sic ꝑñs est falsum: vel pōt exclude
re ab omni homine determinate figillatim sump
to. ꝛ sic est verū. ꝛ hoc mō non valet ꝓña. ¶ Ad
q̄ntū dicit q̄ si oīs hō. ꝛ oīs homo capiātur ma
terialiter sic sunt eadē. ꝛ hoc mō sophisma esset
verum: sed si capiantur significative non sunt
eadem vt patet in quarto notabili

Equit̄ de hoc signo null⁹
dō significat q̄n vlr ne-
gative. Dñ significat idez sicut
hoc signū oīs cū negatione post
posita. ꝛ ideo oīs nō. ꝛ null⁹ equi
pollent. De hoc signo null⁹ ta-
lis datur regula. Quotiēscūm
q̄ hoc signum nullus admixtū
immediate termino, cōmuni cōfundit ipm mobiliter et
distributiue. similiter terminuꝫ
cōem sibi adiunctum mediate
vt nullus homo est asinus. vn

de potest fieri descēsus sub subiecto sic. ergo sortes nō ē alius. nec plato. ⁊ sic de alijs. ⁊ etiā sub predicato. Secundū predicta q̄ritur de hoc sophismate. nullus homo est omnis homo. Probatur sic. sortes nō est omnis homo. plato non est omnis hō. et sic de alijs. ergo prima est vera Vel sic. sua cōtradictoria est falsa: scilicet ista. quidaz homo est omnis homo. ergo ē vera. Cōtra. ibi predicatur oppositus de opposito. ergo locutio est falsa Solutio. prima ē vera. ⁊ ad improbationē respondet p interptationē. quia ibi non predicat oppositū de opposito. sed remouetur oīs hō ab hoīe sūpto p quolibet suo suppositō: ⁊ hoc ē verū ¶ Postea auctor determinauit de hoc signo oīs q̄ significat q̄m vlr affirmatiue. hic p̄mr determinat de hoc signo null⁹ q̄ significat q̄m vlr negatiue. vnde significat idē cū hoc signo oīs cū negatione postposita. ideo oīs nō. ⁊ null⁹ eq̄pollet. vnde null⁹ cōponit de nō ⁊ vllus. ideo sicut nō vllus eq̄pollet oīs nō: ita sit null⁹. vñ nullus cōuenit cū hoc signo oīs. eo q̄ ē signū distributiuū pluriū partiū subiectiuarū.

Primo sciēdū ē q̄ q̄uis hoc signū nullus in se sit vnū ⁊ vnicū i se habeat virtutē distribuēdi: tñ respectu eoz q̄ suscepti sūt sine distributiōis virt⁹ ei⁹ ē duplex vt p̄z in regula quā de ipo ponit auctor i textu scz. Quotiēscunq; hoc signū null⁹ immediate adiūgit termio cōi tm mobiliter p̄fundit ⁊ distributiue. ⁊ sit terminū cui immediate adiūgitur. ⁊ rō tā subiectū q̄ p̄dicatū, ppōnis vlis negatiue distribuit eū tm fuerit terminus cōis: vt patet dicēdo. null⁹ hō ē asin⁹. ibi cū tam hō q̄ asinus distribuit: q; sub vtroq; pōt fieri descēsus

Et cū huius regule ē. q; hoc signū null⁹ signifīcat q̄m vlr. ideo distribuit terminū cui immediate adiūgit. ⁊ q; significat etiā negatiue. ideo pōt distribuere terminū cui immediate adiungit. Et ex isto p̄z q̄rela negatiua pōt q̄uerti simplr.

Secundo sciendum ē q̄ circa hoc signū nullus auctor mouet tale sophisma: scz. null⁹ hō ē oīs hō. q̄d probatur sic. sortes ē nō oīs hō. plato est nō oīs hō. ⁊ sic de alijs. ergo null⁹ hō est oīs hō. Item sua ōdictoria ē falsa: scz hec. aliq̄s hō est oīs hō. ergo sophisma ē verū. Improbat aūt sic. ibi p̄dicat oppositū de opposito. q̄ sophisma ē falsū. Solutio. sophisma est verū: ⁊ improbatio assumit falsū. q; ibi nō p̄dicat oppositū de opposito: scz remouet ē oēz hoīez a quolz supposito hois.

Tertio sciendū ē q̄ sicut hec ē vera. nullus hō ē oīs hō. ita et hec. null⁹ hō est null⁹ hō. ibi cū remouet ē nullū hoīem ab hoīe. p quolibet suppositō suo. vñ ista. null⁹ hō ē null⁹ hō. eq̄pollet huic. oīs hō ē aliq̄s hō. p quartā regulā eqpollētiarū. nec debet sumi aliq̄s p aliquo determinato supposito hois cū dicit. oīs hō ē aliq̄s hō: scz debet sumi vage ⁊ indeterminate. ista aūt. null⁹ hō est oīs hō. eq̄pollet isti. oīs hō ē nō oīs hō. id ē. oīs homo ē aliquis homo nō. que stat in veritate cū ista. omnis homo est aliquis homo.

Quarto sciēdū ē q̄ hoc signum nullus q̄nq; ē signū distributiuū: ⁊ restrictiuū: vt cū dicit. null⁹ hō est mulier. scz hoc est rōne diuersoz. Est em̄ distributiuū rōne sui significatus: q; significat q̄m vlr. sed est restrictiuū rōne sui modi significādi q̄ est gen⁹. Unde hoc signū null⁹ nō potest sumi collectiue sicut hoc signū oīs: ⁊ hoc rōne negationis quam includit. ratione cuius semper habet distribuere ⁊ dividere ⁊ nūq̄ colligere.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Cū dr. homo ē null⁹ asin⁹. ibi hō nō distribuit. ⁊ tñ ibi adiūgit mediate hoc signo null⁹. q̄ cōtra p̄mā regulā text⁹. ¶ Secō sic. Bene leǫtur. null⁹ hō ē oīs hō. ergo null⁹ hō ē sortes. sed p̄ñs est falsū ergo ⁊ añs. ¶ Tertio sic. Illa ppō est falsa cuius p̄dicatū de nullo verificat de quo subiectuz verificat. sed sic ē de ista. null⁹ hō est oīs hō. q; null⁹ hō verificat de añio ⁊ equo. ⁊ sic de alijs et tamē de nullo illoz verificat oīs hō. ergo sophisma est falsum. ¶ Quarto sic. Nullus est oīs homo cōtrariātur. sed nullus homo verificat de homine. ergo omnis homo nō verificat de nullo hoīe. alias cōtraria verificarēt de eodē.

ergo sophisma est falsum. ¶ Quinto sic. Bene seǫtur. null⁹ hō ē null⁹ hō. ergo nullus homo ē nō sortes. sed p̄ñs ē falsū. q; plato ē non sortes. ergo ista ē falsa. nullus hō ē null⁹ homo.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū istoz dicit q̄ in illa ppōne illud signū nullus non adiūgit illi termino hō. nec mediate nec immediate. q; signū solū dicit adiūgi illi q̄d seǫtur ipm ⁊ solū in illud potest agere ¶ Ad scōz negatur assūptū. ibi em̄ nō bene arguit. quia nō bene sequitur. nullus hō est oīs homo. ergo null⁹ homo ē sortes. quia nō debet sic subsumi sub illo p̄dicato. oīs homo: descēdēdo. null⁹ hō est oīs homo. ergo null⁹ hō est sortes. null⁹ hō ē plato et sic de alijs. sed debet sic subsumi. null⁹ homo est oīs homo. ergo null⁹ hō est res q̄ sit oīs hō. ¶ Ad tertiū dicit q̄ si null⁹ hō accipiat materialiter siue pro toto in quātitate null⁹ hō siue accipiat positiue ita q̄ virtute intellectus accipitur p aliqua re que ē null⁹ hō: vt p asinō vel p lapide: sic sophisma bene esset falsū. sed si accipiatur significatiue ita q̄ homo sit subiectū. et nō hoc totū. null⁹ hō: ⁊ sic est verū. ¶ Ad quartū dr q̄ cōtraria bene verificātur de eodē negatiue: vt de eodē. puta de rubeo vere dicit. nec ē albū nec nigrū. ⁊ ita cū dicit. nullus hō est oīs homo. ibi remouet esse nullum hoīez ab omni hoīe. ⁊ cū dicit. null⁹ hō est nullus homo. ibi remouet esse nullū hoīez ab oī hoīe. ⁊ ita. oīs hō ⁊ null⁹ homo negātur de eodē hoīe. ¶ Ad q̄ntū negat assūptum q̄ ibi arguit a distributione inferioris ad distributionē suprioris. q; arguit ac si sic diceret. oīs hō nō ē null⁹ hō. ergo omnis hō ē nō sortes. nō sortes em̄ in pl⁹ se habet q̄ null⁹ homo. Unde dat talis regula. Quotiēscūq; in aliqua ppōne ponit vlr vlr sūptum negatiue: nō debet fieri subsūptio sub illo p̄dicato rōne distributionis sibi cōuenientis per signū vlr. sed rōne distributionis sibi cōuenientis rōne negationis. ⁊ ideo sic debet argui. nullus homo est nullus hō. ergo null⁹ hō est res q̄ sit nullus hō: puta lapis. ⁊ nō sic. ergo nullus homo ē nō sortes vel plato. Silr hic. null⁹ hō est omnis homo. ergo nullus homo ē res que sit omnis homo. Et notandū est q̄ ista. null⁹ homo est oīs homo debet sic conuerti. ergo nihil existēs oīs hō ē aliq̄s homo.

Equē de hoc signo nihil quod significat idē q̄ nullus: sed includit in se terminuz recipientē suā distributionem quia nihil est signū vniuersale cū negatione: ⁊ res ē terminus recipiēs ei⁹ distributionē. Secūdū predicta querit de hoc sophismate. nihil vidēs ē aliq̄d vidēs. Probatur sic. nō hāc rem videns ē aliq̄d vidēs. q; nō videns sortē est vidēs platonē. nō illā rem videns ē aliq̄d videns. ⁊ sic de alijs ergo nihil vidēs ē aliq̄d videns. ergo prima ē vera. Cōtra. ibi p̄dicatur oppositus de opposito. ergo locutio ē falsa. Quidā distīguūt. nihil vidēs ē aliq̄d vidēs. eo q̄ hec dictio nihil pōt ee accusatiui casus. ⁊ ē sensus. nullam rem videns ē aliquid vidēs. vel potest esse nominatiui casus. ⁊ est sensus. nulla res vidēs ē aliquid vidēs. Et secūdum hoc ponunt amphibologiaz ex pte casus. sed hoc non soluit: quia in vtroq; sensu est falsa. Sed alij distīguunt hanc iterū. nihil vidēs. eo q̄ negatio in hoc termino nihil. potest negare participium in primo positum. et ē sensus. nullam rem videns est aliquid videns: et sic est dicta. vl̄ potest negare hoc verbum est. et tunc est sensus. quālibet rem videns non est aliquid videns.

et sic est composita. sed hoc non
solunt. quia in vtroq; sensu est
falsa cū opposita ponantur cir
ca idem. Solutio. dicēdus est q;
prima simpliciter est falsa. et
probatio peccat cōtra fallaciā fi
gure dictionis a pluribus deter
minatis ad vnā determinata;
huius termini vidēs. quia in p̄
missis habet suppositionem de
terminatā: et in conclusione si
militer. vel peccat secundū fal
laciā accidētis. quia q̄libet vide
cōmunicat oībus secundum se
non tamē secundū q̄ vnitur in
hoc toto. nihil videns. Vnde to
tū accidit parti: et esse vidēs ali
qd assignat inesse vtriq;. Scien
dum est q; omnes premisse sūt
duplices. quia negatio potest de
terminare verbum vel partici
pium: vt dictum est prius. Vnde
antiqui posuerūt p̄missas esse
duplices: propter talem regulā
quā dabant. Quotiens cūq; ne
gatio et distributio includūtur
in vno termino: ad quodcunq;
refertur vnum et reliquū. Vn
de cum distributio posita in ob
liquo non possit in predicta ora
tione attingere verbum: ita ne
q; negatio. Item idem est iudi
cium de istis sophismatib⁹. Nul
lus caput habēs est aliqd caput
habēs. A nullo hoie differēs est
ab aliquo hoie differens ꝛc.

¶ Postq̄ auctor determinauit de hoc signo nul
lus. hic p̄sequēter determinat ō hoc signo nihil
Cuius ordinis rō est. quia hoc signū nihil vltra
hoc signū nullus includit terminū recipiētē eius
distributionē. ideo hoc signū nullus simplicit̄ est q̄
hoc signum nihil: ratione cuius prius est determ
minatū de ipso.

Primo sciēdū est q; hoc signū nihil est si
gnū distributiuū subiecti. et in
hoc cōuenit cū his signis. oīs ꝛ nullus. Sed dif
fert p̄mo ab hoc signo oīs. quia oīs significat
cum vlr affirmatiue: nihil aūt significat quoniā
vlr negatiue. Differt etiā ab hoc signo nullus.
quia includit terminū receptiuū suę distributi
onis. vnde nihil. i. nulla res. ꝛ ibi res est termi
nus receptus distributionē importatā p̄ hoc si
gnū nihil. Ex istis patet q; sicut hoc signū nul
lus dilatabat terminū sequentē ipm̄ tā media
te q̄ immediate. ita similiter hoc signum nihil
distribuit terminū in ipo inclusiz qui se habet
vt terminus immediate sequēs. distribuit etiam
terminū positū a pte p̄dicati qui se habet vt ter
minus mediate sequens ipm̄.

Secundo sciēdū est q; ad maiorē notti
ficationez buius signi nihil
auctor monet vnū sophisma in textu. Et est istō
nihil vidēs est aliquid vidēs. Cuius p̄batio ꝛ im
probatio satis patet in textu. Et subiūgit con
sequēter quādā solutionē antiquorū q̄ dicebāt
ibi esse amphibologiā ex diuersitate casus. sm
q; nihil potest esse noiatum casus vel accusatiui
casus. Sed Petrus hyspanus improbat dictam
solutionē. quia in vtroq; sensu sophisma est fal
sum. ideo ad soluēdū ipm̄ debet simpliciter ne
gari. Potest tamē distingui ne aliquis videatur
suā multiplicitatē ignorare. ꝛ etiā vt melius vi
deatur qualiter in vtroq; sēsu sit falsū.

Tertio sciendū est q; antiqui aliter distin
guunt dictū sophisma. ꝛ dicūt q;
ibi potest esse cōpositio sm̄ q; negatio inclusa i
hoc signo nihil potest ferri ad copulā: ꝛ sic est cō
posita. vel ad illud p̄dicatū videlicet ꝛ sic est diuisa
Vnde si illud signum nihil sit accusatiui casus
dicta solutio est simpliciter reprobāda. quia vt
patet per regulā positā in textu. negatio inclu
sa in hoc signo nihil dū est accusatiui casus nō
potest ferri ad copulā: cum distributio in ipso
inclusa nō distribuat p̄dicatū. sed quādo nihil

est noiatiui casus tunc est quo distributum po
test ferri ad p̄dicatū. ita etiā negatio inclusa in
hoc signo nihil potest ferri ad copulā. ꝛ ita sm̄
hoc videt q̄ ipm̄ sophisma posset distingui. Iz
tū vt dictū est de solutōe p̄cedēti ista distinctio nō
solunt sophisma: q; in vtroq; sensu ipz est falsū

Quarto scīendū est q; p̄mi auctor solut
dictū sophisma sm̄ eius ppriaz
opinionē dicēs q; p̄dictū sophisma est simplici
ter falsū. Et ad probationē rñdet q; peccat sm̄
fallaciā figure dictionis. arguēdo a pluribus de
terminatis ad vnā determinatā respectu huius
termini vidēs. Tamē p̄ ista solutione oportet
supponere q; istud signū nihil positū in conse
quēte sit acti casus: ꝛ q; nō possit distribuere il
lū terminū vidēs. si enī nihil esset nisi casus ꝛ di
stribueret istū terminū vidēs in p̄dicto. tūc non
argueret a pluribus determinatis ad vnā deter
minatā: sed esset bona inductio. ꝛ sicut p̄mis esset
falsū: ita ꝛ ans. Debet enī inferri sic. ista res nō
vidēs est aliqd vidēs. ꝛ ista res nō vidēs est ali
quid vidēs. ꝛ sic de aliis. ergo nihil vidēs est ali
quid vidēs. nō oēs iste p̄missę sūt falsę sicut ꝛ
cōsequēs. Aliter aūt solunt auctor in textu di
cēs q; ibi est fallacia accidētis: quia in p̄missis
videre attribuitur oībus suppositis buius q̄s est
vidēs sm̄ se acceptis. ꝛ nō sm̄ q; vnitur i hoc
toto nihil videns.

Sed contra p̄dicta arguitur. Pri
mo sic. Omne signuz
distributiuū debet aliqd significare: ſez dispo
nē subiecti in q̄tū subiectū. sed hoc signū ni
hil nullā rē significat. imo sicut negationē cu
iuslibet rei. ergo nō est signum distributiuum.
¶ Secō sic. Nihil significat quoniā vniuersa
liter. ꝛ etiā significat terminū susceptiuū distri
butionis ei⁹. ergo est equocū. ꝛ p̄ oīs sophisma
debet distingui. ¶ Tertio sic. Nihil vt ita dictū
est significat terminū recipiētē distributionem
ei⁹. ergo cū hic solum determinet de signis dis
stributiuis hic nō est determinandum de ipso.
¶ Quarto sic. Cōtra regulā positā in textu. q;
distributio importata p̄ signū negatiuū bñ fer
tur in subiectū. p̄dicatū nō aūt negatio. g̃ cōtra
regulā. ¶ Quinto sic. Distributio importata p̄
signū nihil fertur in predicatū materiale. nega
tio aūt est ferrur solū supra copulā ꝛ non supra p̄
dicatum. ergo contra regulam.

Ad argumenta in oppositum.
Ad p̄mū istoz
dicit q; licet hoc signū nihil non significat ali
quā rē positiuā. tñ significat aliqd permutatiue et
negatiue. ꝛ hoc sufficit ad hoc q; sit signum distributiuum
¶ Ad secōm dicit q; hz hoc signuz nihil significat
illa duo. tamē significat illa p̄ modū vnius. iō
nō est equocū. ¶ Ad tertiū dicit q; hic p̄cipit̄ de
terminat de hoc signo nihil. qui distributiuū est.
ꝛ medēraliter solū ostēdit q; oportat terminū
recipiētē ei⁹ distributionē. ¶ Ad quartū dicit q;
in signo vlr negatiuo duplex est vtr⁹ distribuen
di. quedā est q̄ cōuenit ipi signo q; se ꝛ in p̄dicto si
gnificat. q̄m vlr ꝛ ista bene fertur in subiectum
Alia est virtus distribuēdi q̄ cōuenit ipi signo
ex p̄sequēti rōne negationis quā includit. ꝛ de
illa virtute intelligit regula. ¶ Ad quintuz dicit
q; hz negatio p̄mo ꝛ p̄ se solū ferat in copulam ꝛ
tamē ex oī ri bene fertur in p̄dicatū materiale
ipsum distribuendo.

Sequitur de signis distri
butiuis duoz: ꝛ talia sūt
neuter ꝛ vter. Et differunt a p̄
dictis. quia oīs. nullus. ꝛ similia
distribuūt pro oībus indifferenter
termini cōmunis. sed vtrq; et
neuter distribuūt solū p̄ duob⁹
p̄ demōstrationē: vt vtrq; istoz
rum. neuter istoz. Scōz predicta
q̄rit de hoc sophismate. ab vtro
q; istoz enūciatū est verū posito
q; sortes dicat deū esse. plato
vero dicat hoiez esse aial. ꝛ am
bo dicāt summi hoiez esse asinū.
ꝛ illi duo demōstrātur p̄ hoc pro
nomē istorum. Probatio. a sorte
enūciatū est verū. a platone enūci
atū est verum. ergo ab vtroq;
istoz enūciatū est verū. Cōtra.
Ab vtroq; enūciatū est verum.
sed nihil enūciatū est ab vtroq;
istoz nisi hoiez esse asinū. ergo
hominem esse asinum est ve

rum.quod falsum est Solutio prima est vera ⁊ probatio peccat scom fallaciaz accidentis sicut habetur ab aristotele hec p positio ponitur esse vera.omnium contrariorum eadem est disciplina. ⁊ tamē nulla particularis disciplina est omniuz contrarioruz.sed disciplina cōmuniter sumpta.Unde hic est fallacia accidentis.omniū contrarioruz eadem est disciplina.sed nulla est disciplina nisi hec vel illa ⁊ sic de aliis.ergo omnium contrarioruz hec eadez est disciplina vel ista.quod falsum est Similiter hic.hō est species. et nullus hō est nisi sortes vel plato.⁊ sic de aliis. ergo sortes est species vel plato. ⁊ sic de aliis. Et sic est fallacia accidentis in proposito quia hec dictio enunciatuz est ⁊ hec dictio verum tenetur p ipo in cōmuni.⁊ sic ab vtroqz istoruz enunciatum est veruz.Unde enunciatum tenetur pro particulari enunciato ab vtroqz particulare enunciatiī ab vtroqz accidit enunciato in cōi:sicut particulare inferiº accidit suo superiori ⁊ veruz assignatur vtriqz inesse. Et appellatur superius hic oē quod ē maius siue sit essētiale siue accidentale.Quidaz tamē dicunt qꝫ prima est simpliciter falsa. ⁊ dicunt qꝫ enunciatū accipitur pro particulari enūciato ab vtroqz.⁊ similiter verū pro particulari. Et probatio peccat scōm fallaciā figure dictionis a pluribus determinatis ad vnā determinatā huius termini enunciatuz ⁊ huiº termini vez.sz prima solutio melior est ⁊ subtilior.

Equiꝫ de hoc signo neuter quod significat idem qꝫ vterqz cū negatione sibi prepositā.Unde sicut nullus de se habet distributionē ⁊ negatiōz similiter ⁊ neuter.sed neuter ē distributiuū duorū tantū. Itez queriꝫ de hoc sophismate. neutruz oculum habendo tu potes videre.probatio.dextrum oculū non habendo tu potes videre.sinistruz oculuz non habendo tu potes videre.ergo prima est vera.Contra.neutruz oculuz habendo tu potes videre. ergo si neutrū oculū habes vl'duz neutrū oculū habes tu potes videre qđ falsuz est.cōsequentia patet qꝫ gerundia terminata in o habēt resolui pdū per si vel pquia. sed vtroqz modo est falsa.ergo

prima ē falsa. Solutio prima ē falsa.⁊ pbatio peccat scōz fallaciā accidētis.qꝫ posse videre cōuenit ptibº scōz se sz put sūt diuise:sed nō cōuenit eis put sūt vnite in suo toto. Unde hoc patet p primā regulā cū ad partes sequaꝫ totū:vt potestas videdi conuenit partibus et non toti. ideo si partes inferātur de toto ibi est fallacia accidentis.⁊c.

¶Postqꝫ auctor determinauit de signis distributis plurū.hic pōsit determinat de signis distributis duorū.Cuiº ordinis rō est. qꝫ distributio dicit quasi vniº in plura diuisim facta partitio.et sic quāto aliquid ad plura distribuit tāto perfectior mō sibi cōuenit natura distributionis.⁊ ideo prius determinaꝫ de signis distributis pluriū qꝫ de signis distributiuis duorū

Primo sciēdū ē qꝫ sicut se habēt oīs et nullus:ita eodem modo se habēt vter ⁊ neuter.sicut enī nullº includit oīs cū negatione postposita.⁊ valet tm̄ sicut oīs non ita neuter valet tm̄ sicut vter nō negatiōe postposita.Unde neuter ē idē qꝫ vter.nō differunt aūt ab eis.qꝫ oīs ⁊ nullº sūt distributiua pluriū vterqz aūt ⁊ neuter solū distribuūt,p duobº p demōstrationē ostēsis. Unde neuter etiā quemcū hoc signo nihil.qꝫ sicut nihil distribuit terminum ipm̄ sequentem tam mediate qꝫ immediate.similiter ⁊ neuter.

Secūdo sciēdū est qꝫ circa hoc signū vterqz auctor mouet tale sophisma;videlicet qꝫ sortes dicat deū esse. ⁊ plato dicat hoīez esse aīal.⁊ ambo simul dicāt hominē esse asinū.queriꝫ de veritate huiº sophismatis.ab vtroqz istoz enūciatū ē verū.cuiº,pbatio ipbatio satis patēt i textu.Cōsequenter auctor solut dictū sophisma dicēs qꝫ ipm̄ ē verū.⁊ impbatio peccat scm fallaciā accidētis sicut hic.hō ē spēs.sz nō ē aliqs hō nisi sortes aut plato ⁊ sic de aliis.ergo sortes vel plato est spēs.ibi esse spēs vere cōuenit hoī.⁊ qꝫ hoc infertur de sorte cui nō cōuenit. Silr cū dicit in pbatione huius sophismatis.ab vtroqz istorū enūciatū est verū.sed nihil est enūciatū ab vtroqz istorū nisi hoīem esse asinū.ergo hoīem esse asinū ē verū.ibi ē fallacia accidētis.qꝫ esse verū in sophismate attribuit enūciato ut communi cui vere cōuenit.⁊ p hoc infert de hoc pticulari enūciato hoīem esse asinū cui nō cōuenit.

Tertio sciēdū ē qꝫ ꝑdict auctor ponit vnā aliā solutionē antiquoz dicētiū qꝫ sophisma est simplr falsū qꝫ probatio peccat scm fallaciā figure dictionis arguēdo a pluribº determinatis ad vnā determinatā rōne huius termini verū:⁊ rōne huiº termini enūciatū. Sz vt dicit auctor in textu prima solutio est melior et subtilior.ideo dicendū est qꝫ enūciatū in premissis habet suppositionē determinatā, sed in cōclusione supponit simpliciter.nō tamē sic qꝫ nullo modo stet ,p inferioribº. sed qꝫ nō stat,p inferiori determinato,ratione cuius posset reddi locutio vera.

Quarto sciendū ē qꝫ circa hoc signum neuter ac.monet tale sophisma:sz. neutrū oculū habendo tu potes videre Cuius,pbatio ⁊ impbatio satis patēt i textu Deinde solut ipm̄ dicēs qꝫ simpliciter,est falsū ⁊ ad pbationē dicit qꝫ peccat scm accidēs. videre enī vere cōuenit ptibus:sz oculo dextro ⁊ sinistro per se acceptis. ideo nō habēdo sinistrū adhuc pōt videre p dextrū oculū.⁊ ecōtra.⁊ ꝑpter hoc infertur de ipis scm qꝫ stant sub hoc toto.neutrū oculū habēdo.⁊ tm̄ ipis vt sic nō cōuenit.nō ibi ē fallacia accidētis. Deberet enī argui sic.nec dextrū oculū habēdo:nec sinistrum oculū habendo tu potes videre.ergo neutrum oculū habēdo tu potes videre.⁊ sic antecedēs est falsum sicut ⁊ consequens.

Sed contra predicta arguiꝫ. Primo sic. Nō ponūtur aliqua signa distributiua trū aut quattuor.ergo non debēt poni signa distributiua duorum. ¶Secōo sic. Signū vle distribuit scm variationē termini cui adiūgitur vt dictū est prº de hoc signo oīs.ergo quādo vter ⁊ neuter ponūtur cū terminis habētibus plura supposita qꝫ duo distribuēt pro pluribus. ¶Tertio sic. Si neuter esset signū vniuersale iste esset contradictorie.neuter hō currit.⁊ alter hō currit. et tamē possit simul esse vere.g̃ contradictorie essent simul vere:qđ ē falsū.g̃ neuter nō ē signū vle distributiuū. ¶Quarto sic.Si iste terminº enūciatū in p̄missis ,pbationib9 ꝑmi sophismatis supponeret determinate.⁊ in cōclusione simplr sicut dictū ē.seqꝫ qꝫ pbatio peccat scm fallaciam figure dictionis arguēdo a ꝑsonali suppositione ad simplicem:et sic probatio esset nulla.

¶ Quinto sic. Cōtra secundū sophisma. qz in pbatione ei⁹ arguit a partib⁹ in quātitate ad suū totū. ergo est bon⁹ locus dyaleticus. z sic pbatio nō peccat fm fallaciā accidentis.

Ad argumenta in oppositum. Ad pmū istoz dicit qz negat ois. qz ista signa. ois z null⁹ sufficiēter distribuūt. p trib⁹ z quattuor. sed nō p pte. p duob⁹. quia de duob⁹ nō dicim⁹ omnis. ideo cōueniēter ponūtur aliqua signa distributiua duoz. ¶ Ad secūdum dicit qz nō est simile de istis duob⁹ signis z alijs. qz alia signa distributiua sūt imposita sic qz possēt distribuere rem mū adequate. p oīb⁹ suis suppositis. sed ista duo signa vter z neuter sunt imposita vt distribuerēt solūmō. p duob⁹ p demōstrationē ostē sis. ¶ Ad tertium dr qz si capiat alter indefinite sic qz possit supponere. p alijs ab his q̄ distribuūtur p neuter: sic dicte. ppōnes nō essēt ōdctorie. sed si capiat alter vt dicit partitionē seu partē bm quod distribuit per neuter: sic dicte ppōnes sunt cōtradictorie. nec vt sic possent simul esse vere. ¶ Ad quartū dr qz duplex ē suppositio simplex. q̄daz est terminū cui repugnat stare. p suppositis. z sic arguendo a suppositione psonali ad suppositionē simplicem hoc modo acceptā nō bene arguit. Alia est suppositio simplex q̄ cōuenit termino cui nō repugnat stare. p suppositis. sed stat pro suppositis indefinitis. z arguendo a suppōne psonali ad simplicē hoc mō acceptā nō ē fallacia figure dictionis.

¶ Ad q̄rtū dicit qz in dicta pbatione arguit a ptibus in q̄titate ad suū totū respectu predicatoz ponētiū differētiā inter totū z ptes. z ideo nō bñ arguit: sed pbatio peccat fm accidens.

Dicto de signis distributiuis partiū subiectuaz cōsequēter queritur vtrū negatio habeat vim distribuēdi sine cōfundendi. Et videt qz sic. qz Aristoteles in primo periarmenias dicit qz ille cōtradicit. hō ē iustus. nō hō est iust⁹. ergo altera ē vniuersalis cū subiciatur termin⁹ cōmunis. sed non nisi hec. nō hō ē iustus. ergo ille terminus hō distribuit. sed nō est ibi aliquid a quo distribuat nisi negatio. ergo distribuit a negatione. Contra. si negatio haberet vim confundēdi. ergo sicut ista est incōgrua. ois sortes currit. similiter hec. non sortes currit: quod est falsū. quia q̄nus signū distributiuū nō possit addi termino singulari: tamē negatio bene potest addi. Itē vbicūq; est distributio ibi est terminus cōmunis sūptus vniuersaliter. q⁹ oportet qz ibi sit dictio significās quotā vniuersaliter. sed signū vniuersale significat quotā vniuersaliter tātūmodo: negatio vero nō: g⁹ nō habet vim distribuēdi. qđ cōcedim⁹ dicentes. qz negatio nō ofūdit sed negat hoc quod post se inuenit vnde cū adiūgit termio cōmuni negat ipz. sed ad negationez supioris seq̄tur negatio cuiuslibet inferioris. eo⁹ q̄ destructo superiori destruit qlibet ei⁹ inferius. ergo negatio nō cōfūdit sz negat qđ post se inuenit. sine sit vle sine pticulare. Solutio ante patet ad hoc qđ obijcit. qz qđ hec ē vlis. nō hō ē iust⁹. hoc nō ē ppter naturā distributiōis existētis in negatione. sed hoc ē qz negat hō in cōi: quo remoto removetur qlibet ei⁹ inferius. Itez solet poni quedā distributio aptitudinis: vt ois hō timet in mari: hoc est aptus natus q̄ timere in mari. Itē solet poni distributio accōmoda: vt celū tegit omnia preter seipsum: z deus creauit omnia alia a se. sed ista duo genera distributionis nō sūt ita propria sicut alia.

¶ Postq̄ auct⁹ determinauit de signis distributiuis ptiū subiectuaz. hic q̄rit determiat de negatione. q̄rēdo vtrū negatio habeat vim distribuēdi. Cui⁹ ordinis rō ē. qz in isto tractatu auct⁹ p̄cipaliē intēdit determiare de signis distributiuis. z qz negatio. p̄pe nō distribuit. iō p̄us determiatū est de signis distributiuis partiū subiectuarū q̄ de negatione. qz tū negatio p accidēs distribuit. p ptib⁹ subiectiuis. ido immediate post signa distributiua ptiū subiectuarū determiat de ipa negatione antq̄ determinat de signis distributiuis ptiū integraliū.

Primo sciendū est qz negatio potest capi dupliciter. Uno mō. p oratione negatiua. z isto mō nō sumit hic. Alio autē modo capit. p instrumēto negādi siue. p signo negatiuo cuiusmōi ē hoc aduerbiū nō. Et hoc mō pōt capi dupliciter. Uno mō negatiue siue negāter. z hec ē q̄n additur termio p appositionē sic qz nō facit vnā dictionē cū illo cui additur. Alio mō capit infinitāter. z p cōpositionez. sic qz facit ppositionē cū termino cōi cui additur. z de negatione negāte solū ē hic ad ppositum.

Secundo sciēdū ē qz auct⁹ in textu arguit ad vtrāq; partē dicte questionis qua q̄rebat in pncipio continuationis. vtrū negatio habeat virtutē cōfūdēdi siue distribuēdi: vt satis patet in textu. Sed p solutione questionis ē notādū qz aliqđ pōt hre virtutē distribuēdi dupliciter. Uno mō p̄mo z per se. Alio mō p accidēs siue ex p̄te. Tunc respōdet qz negatio nō habet virtutē p̄mo z p se vt patet p duas rōnes in textu. qz si non posset addi termino singulari. etiā quia nō significat q̄ vlr. tū negatio bene habet virtutē distribuendi p accidēs. qz p̄mo z p se negat formā importatā p terminū. qui si sit cōis ad ei⁹ negationē sequitur negatio cuiuslibet inferioris eius. et sub tali termio potest fieri sublumptio z distribuitur p accidēs. si vero addat terminū singulari. qz ille significat formā indistinctā: ad cuius negationē nō sequitur negatio alicui⁹ inferioris. ideo non distribuit talem terminum: z ita sibi congrue potest addi.

Tertio sciēdū ē qz auct⁹ in textu cōsequēter ponit quandā aliā distributionē q̄ dicit distributio aptitudinis: vt cuz dicit. ois hō timet in mari. nō est sensus qz ois hō actu timet in mari: sed qz ois hō apt⁹ natus est timere in mari. z sic distributio aptitudinis dicit nō solum quia predicatū aptitudinaliter cōuenit subiecto. sed quia aptū natū ē cōuenire suppositis subiecti fm suā naturam. vnde si hō esset in mari fm suā naturā natus est timere et si nō timeret esset cōtrā naturā eius.

Quarto sciendū est qz auct⁹ ponit in textu quandā aliā distributionē que vocat distributio accōmoda. Et vocat talis distributio accōmoda. qz terminus non distribuit. p oīb⁹ suis suppositis seu simplr z adequate. sz accōmodat seu excipit vnū: scz ipsuz subiectū z distribuit. p oīb⁹ alijs: vt cū dicit. celū tegit oīa corpea. ibi nō ē distributio. p oībus reb⁹ simplr corpalib⁹: sed. p oīb⁹ reb⁹ corpalib⁹ alijs a celo. Et celū accōmodat seu excipit ab illa distributiōe. Et similiter solet dici qz ibi est distributio accōmoda dū dicit qz dyaletica habet vtā ad principia oīm methodoꝝ.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo sic. Pri⁹ dictū est in textu qz hoc signū null⁹ cōne negationis quaz includit habet virtutē distribuendi p̄dicatū. ergo negatio habet virtutē distribuēdi. ¶ Secōo sic. Eū dicit. hō nō ē asin⁹. sub illo termio asinus pōt fieri descēsus. ergo distribuit. z nō nisi p negationē. g⁹ negatio hz virtutē distribuēdi. ¶ Tertio sic. Distributio ē multiplicatio terminī cōis facta per signū vle. ergo negatio nō distribuit. ¶ Quarto sic. Unius rei est vnicus actus. sz negationis actus est negare. ergo nō potest distribuere. ¶ Quinto sic. Dictum est in textu qz hoc signū ois adequate distribuit terminū. p oīb⁹ suis suppositis. ergo cū dicit. celū tegit oīa. ibi nihil accōmodat seu excluditur: z sic nō ē ponēda distributio accōmoda.

Ad argumenta in oppositum. Ad primā trium sim⁹ dicit qz negatio nō hz virtutē distribuēdi

primo ꝙ ſe ⁊ hoc ꝓbat tertia rō. ſz bene habz virtutē distribuēdi ꝑ accidēs vt ꝓbāt ꝑme due rōnes. ¶ Ad quartū dr ꝙ vnius rei est vnus actus ꝓprius ꝑmo ⁊ ꝑ se sibi cōuenies. ſed vnius rei bene sunt plures actus quoꝝ vnus est ꝓprius et alius cōis. vel quoꝝ vnus ꝑ se sibi cōuenit ⁊ alius ꝑ accidēs. ⁊ h̄ mō est de negatiōne. Negatio eñ habet vnicū actū ꝓprio ⁊ ꝑ se. ꝓprium sibi cōuenientē q̄ est negare: ſz bñ bz vnū alium actus ꝑ accidēs sibi cōuenientē qui est distribuere ¶ Ad q̄rtū dr ꝙ hoc signū oīs de sua natura distribuit terminū cōem adequate. ꝑ oībus suis suppositis. ſed rñ in aliquib⁹ ex ōnibus determinatis ſm cōem boim vſuz excludunt vnū suppositū a sua distributione vt patz in exēplo text⁹. ⁊ q̄ ista gña distributionū nō sunt ita. ꝓprie sicut ꝑcedēcia. iō posterius de ipsis determinauit.

Equit̄ de hoc signo totus qđ est distributiuū ptiuz integraliū vt hic. tot⁹ sortes ē albus. Est eñ sensus. sortes scđz quālibet sui partē ē albus. Vnđ ad istā. tot⁹ sortes ē albus imediate sequit̄ ista. sortes scđz quālibet sui ptē ē alb⁹. ad quā sequit̄. q̄libet pars sortis ē alba. Probatio: ī hac. totus sortes ē alb⁹. sortes subiicit̄ albedini scđz se: ⁊ ptes ei⁹ nō scđz se ſz put sunt in suo toto siue sub forma totius: g⁹ nō subiiciūtur albedini nisi ꝑ totū. ⁊ sic ꝑ prius sequt̄r h⁹. sortes scđm quālibet sui ptē est albus. ⁊ postea illa. quelibz ps sortis ē alba. Itē in hac. totus sortes ē albus. totus subiicit̄ albedini ī rectitudie: ptes aūt ī obliq̄tate: q̄ in eo qđ est totū partes intelligūtur in obliquis. ⁊ in eo qđ est ps totū sumitur oblique. qđ patet ꝑ diuisionē eius quod est totū. vt dom⁹ ē ex pariete tecto ⁊ fundamēto ⁊ sortes est ex ptibus. ergo illud qđ ē totū dat ītelligere partes obliquas. g⁹ ad hāc. totus sortes est alb⁹: imediate sequit̄ ista. q̄libet ps sortis ē alba. Itē ad idē. illud qđ est ps nō hz esse nisi ab eo qđ est totuz q⁹ nō hz ꝑfectionez nisi ab eo: ergo nō subiicit̄ alicui nisi ꝑ totū: ergo totū ꝑ⁹ subiicit̄: ergo ad hāc tot⁹ sortes ē alb⁹ imediate sequit̄ sortes scđm quālibz sui ptē ē albus. ⁊ imediate. q̄libet ps sortis ē alba. Scđm ꝓdicta q̄ritur de hoc sophismate. Totus sortes est minor sorte. Probatio. quelibet ps sortis est minor sorte. ⁊ sortes scđz quālibz sui ptē est mior sorte. g⁹ tot⁹ sortes ē mior sorte. Cōtra. tot⁹ sortes est minor sorte. ergo sortes est mior sorte. Solutio. prima est vera scilicet hec: totus sortes est minor sorte: ⁊ probatō peccat scđz accidens: quia in ista. totus sortes est minor sorte: predicatuz attribuitur partibus quib⁹ vere conuenit. sorti autem nō cōuenit: ⁊ ideo hec est simpliciter falsa. sortes ē minor sorte: ⁊ iō si partes inferant esse minores sorte ꝺ toto siue de sorte erit falsacia accidentis per vnā regulā supradictaz. vnde totus sortes est res subiecta ⁊ sortes accidit ei. ⁊ esse mior sorte assignatur vtriqz ineē. Etiaz improbatio peccat scđm qđ ad simplr. quia ista. totus sortes est minor sorte. nō ponit sortē scđm se sed secundū suas ptes: ⁊ ideo pōt sortez scđm quid ee minorez sorte ita cū simpliciter inferatur. ergo sortes est minor sorte peccat scđm quid ad simpliciter: sicut sortes scđm pedem est minor sorte: ergo sortes ē minor sorte Itez in quibusdaz sequitur. totus sortes. ergo sortes. vt totus sortes ē albus. ergo sortes ē albus. ⁊ in quibusdā non Quer tur in quibus ē et in quibus nō Dicenduz ē ꝙ sunt quedaz accidentia que indifferenter conueniunt parti ⁊ toti vt albꝰ niger calidum frigidum augeri minui. ⁊ in talibus bene sequitur. totus sortes. g⁹ sortes Alia sunt accidentia que cōuenunt partibus ⁊ non toti vel econuerso toti ⁊ non partibus vt totalitas minoritas paruitas: ⁊ in talibus non sequitur totus sortes. ergo sortes

¶ Postq̄ auctor in p̄cedēti determiauit de negatione. hic ꝓsr determiat de hoc signo totus qđ est signū distributiuū partiū integraliū. Cuius ordinis rō est q⁹ ordo inter signa distributiua sumit ex rōne illoꝝ q̄ distribuūtur seu ꝑ quibus distribuūt. mō ptes subiective. ꝑ quibus distribuūt signa de quib⁹ determiatū est ꝓus p̄cedunt ptes integrales rōne ꝑfectionis: sicut forma p̄cedit materiā. ideo cōuenienter determinatum est ꝓius de signis ꝗistributiuis partiū subiectiuaruz q̄ de hoc signo totus.

Primo sciendū est ꝙ hec dictio tot⁹ potest capi dupl⁹. Uno mō catbegoreumatice ⁊ significative. ⁊ sic est dictio per se aliq̄d significās. ⁊ est idez q̄ ꝑfect⁹. Alio mō pōt capi sincatbegoreumatice. i. ꝓsignificative ꝑut scz ꝑ se nō significat aliquā rem subiectibilē vel predicabilē. sed solū significat dispositiōem terminī distributibilis ꝑ partes integrales. ⁊ hoc modo de ipso est hic ad propositum. ⁊ non primo modo. cum non sit sincatbegoreuma.

Secundo sciendū est ꝙ vt dicit auctor in textu ad istā ꝓpositionē. totus sortes est albus imediate nō sequit̄ ista. quelibet ps sortis est alba. sed ꝓus sequitur hec. sortes ſm quālibet partē est albus. Cuius auctor in textu assignat tres causas seu rōnes. Prima q⁹ cum dr. totus sortes ē albus. ibi sortes ſm se totū subiicit̄ albedini. ⁊ partes ſm se nō subiiciunt̄ albedini sz vt stant sub forma totius. ergo illud qđ ꝓus ꝓcedit toti debet inferri de ptibus ſm qđ cōtinent̄ sub forma tot⁹ ꝓt⁹ ꝙ debeat inferri de ipsis ſm se acceptis. ergo ad istā. totus sortes est albus ꝓus sequitur ista sortes ſm quālibet eius ptē est albus. ⁊ ex ꝓpōit sequitur. ergo quelibet pars sortis est alba. vbi albedo attribuit̄ partibus sortis per se acceptis

Tertio sciendū est ꝙ auctor illud idez ꝓbat alia ratione que talis est. q⁹ cū dicitur. totus sortes est albus. totū subiicitur albedini in recto: ptes aūt in obliquo. q⁹ cū partes habeant modū materie respectu sui tot⁹ et ipm cōponūt integralit̄ ⁊ materialit̄ nō predicātur de toto in recto nec includuntur in ipo nisi solū in obliquo. iō ad istā. totus sortes est alb⁹ imediate sequit̄ ista. sortes ſm quālibet sui ptē est albus in qua ptes subiiciūtur in obliquo sicut continētur in toto. ⁊ ex ꝓsequēti sequitur ista

quelibet ps sortis est alba in qua ptes subjcũ-
tur in recto. Deide ponit tertiã rationẽ q̃ satis
ptz in textu. rõ aũt quare illud, pbat est vt melius intelligat probatio sophismatis quod ponitur in textu etiam ad maiorem noticiam habendam de natura huius sigm totus.

Quarto sciendũ est q̃ auctor in textu monet tale sophisma. s. totus sortes est minor sorte. Cuius, pbatio z improbatio satis patẽt in textu. Deinde ipm soluit dicẽs q̃ est verũ. Et ad improbationẽ cũ arguit sic. totus sortes est minor sorte. ergo sortes est minor sorte. ꝺr q̃ improbatio peccat ꝑm accidẽs q̃ esse minorẽ in aũte attribuitur ptibus sortis diuisim acceptis quib⁹ vere cõuenit. sed in pseqũte attribuit sorti nõ distributo cui nõ conuenit. Deinde ponit aliã solutionẽ dicens q̃ improbatio peccat ꝑm fallaciã ꝑm q̃d ad simplr sicut si sic arguerẽt. sortes ꝑm pedẽ est minor sorte. ergo sortes ẽ minor sorte. Cũ quelibet ps sortis diuisim sumpta addita sorti diminuit de ratiõe sortis in ordine ad hoc attributũ esse minorẽ sorte. Finaliter circa hoc signũ totus auctor mouet vnã questionẽ: cui⁹ solutio clara est in textu

Sed contra predicta arguit. Primo sic. non ponũtur aliq̃ signa ꝓticularia partiũ integraliũ. ergo nõ debent poni vniuersalia. ¶ Secũdo sic. totũ integrale actualiter includit omẽs suas ptes principales. ergo ad ipm distribuendũ non requirit signũ vniuersale. ¶ Tertio sic. bene ꝺr tota albedo z tũ tota albedo nõ habet partes materiales seu integrales. ergo hoc signũ totus nõ solũ distribuit pro partib⁹ integralibus. ¶ Quarto sic. ista põt esse vera. totus sortes ẽ alb⁹. supposito q̃ digit⁹ cuius nõ sit albus. ergo tot⁹ nõ distribuit ꝑ omnib⁹ ptibus integralib⁹. ¶ Quinto sic. ptes sunt ꝑtes suo toto. ergo albedo prius inest partibus q̃ toti. imo nõ inest toti nisi ꝑ partes. ergo male ꝺr in textu q̃ albedo prius attribuit toti ꝑm se. z secũdo ptib⁹. scõm qõd cõtinẽtur in toto. z tertio ipis ꝑm se acceptis.

Ad argumenta in oppositum. Ad primũ istoruz dicitur q̃ ad hoc q̃ aliquid vere predicetur de toto integrali semp requiritur q̃ vere cõueniat alicui eius parti principali z ideo nõ requiruntur signa particularia partiũ integraliũ. sic autem nõ est de terminis distributibilib⁹ pro ꝓpribus subiectuis. q̃ aliquid põt conuenire ipis quod nõ conuenit alicui suoꝝ suppositoꝝ. ideo ad denotandũ q̃ stant pro suppositis requirũtur signa ꝓticularia ¶ Ad secundũ dicitur q̃ licet totum integrale actualiter includit omnes partes eius integrales ꝓncipales. ratiõe cuius ad positionẽ toti⁹ integralis requiritur positio cuiuslibet sue ꝑtis: tamen ad hoc q̃ aliquid dicatur inesse toti integrali non requirit q̃ insit cuilibet parti imo sufficit q̃ insit vni parti ꝓncipali z ex cõsequenti ꝺr inesse toti. ideo ad hoc q̃ aliquid simpliciter denotetur inesse toti requiritur signũ ipsum distribuens pro omnib⁹ suis partibus. ¶ Ad tertiũ dicitur q̃ licet albedo ꝑ se nõ habet ptes integrales. tamen ꝑ accidens scilicet ratione sui subiecti bene habet partes integrales. z rõne illius sibi addit illud signũ totus ¶ Ad quartuz ꝺr q̃ dupliciter sunt ptes integrales. quedã sunt principales que scz de necessitate requirũtur ad esse totius z pro oibus talibus distribuit hoc signum totus. Alie sunt partes minus principales que scilicet solũ requirũtur ad bene esse totius. z pro talibus non distribuit hoc signũ totus. ¶ Ad quintuz ꝺr q̃ licet albedo ꝑm naturã rei nõ insit toti nisi ꝑ suas ptes. cũ supposito q̃ insit toti ꝑ hoc prius potest inferri q̃ insit partibus ꝑm quod continentur in toto q̃ q̃ insit ipsis partibus per se acceptis

Sequitur de signis distributiuis accidentuz inter que primo dicendum est de signis distributiuis qualitatis. Dicitur aũt signũ distributiuum ꝗlitatis qđ distribuit res se habẽtes per modum qualitatis: vt qualelibet. cuius ꝓticulare ẽ aliqualibet. sed tunc obijcitur q̃ si accidens multiplicetur multiplicato subiecto. ergo cuz signa distributiua substãtie distribuant siue multiplicent subiectũ oporteret q̃ multiplicẽt siue distribuant ipsum accidens. ergo signa distributiua accidentiuz superfluunt. Ad hoc dicendum ẽ q̃ duplex est multiplicatio accidentis. quia quedã ẽ multiplicatio accidẽtis scõm numerum z hec fit per signũ distributiuum substantie. vt ois homo albus currit. Alia ẽ multiplicatio secundũ speciẽ. z hec fit per signa distributiua accidẽtis. vt qualelibet currit. id ẽ res habens qualẽcunq̃ qualitatẽ currit. Circa predicta queritur de hoc sophismate. qõlibet qualelibet ꝺr quolibet tali sicut ipm esse tale quale ipsum ẽ. posito q̃ sortes sciat grammaticam logicam rhetoricam. z plato z cicero similiter z sciant se habere cas z sint alij tres homines quorum bruus sciat logicam. alter grãmaticam z alius rhetoricã. z isti nesciãt se hẽre cas z de alijs nihil sciãt z alij sciãt ꝺe se z de istis. z nõ sunt plures hoĩes neq̃ plẽs qualitates. Probatio. hoc ꝗlibet de quolibz tali scit ipm eẽ tale quale ipsuz est. z sic de scõo z tertio. z nõ sũt plura qualelibz. g° qõlibet qualelibet ꝺe quolibz tali scit ipsuz esse tale quale ipm ẽ. Cõtra. qõlibet qualelibz z cetera. ergo qõlibet grãmaticũ de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipz ẽ. Solutio. prima ẽ vera z improbatio peccat scõm fallaciaz

cidentis. quia quedã ẽ multiplicatio accidẽtis scõm numerum z hec fit per signũ distributiuum substantie. vt ois homo albus currit. Alia ẽ multiplicatio secundũ speciẽ. z hec fit per signa distributiua accidẽtis. vt qualelibet currit. id ẽ res habens qualẽcunq̃ qualitatẽ currit. Circa predicta queritur de hoc sophismate. qõlibet qualelibet ꝺr quolibet tali sicut ipm esse tale quale ipsum ẽ. posito q̃ sortes sciat grammaticam logicam rhetoricam. z plato z cicero similiter z sciant se habere cas z sint alij tres homines quorum bruus sciat logicam. alter grãmaticam z alius rhetoricã. z isti nesciãt se hẽre cas z de alijs nihil sciãt z alij sciãt ꝺe se z de istis. z nõ sunt plures hoĩes neq̃ plẽs qualitates. Probatio. hoc ꝗlibet de quolibz tali scit ipm eẽ tale quale ipsuz est. z sic de scõo z tertio. z nõ sũt plura qualelibz. g° qõlibet qualelibet ꝺe quolibz tali scit ipsuz esse tale quale ipm ẽ. Cõtra. qõlibet qualelibz z cetera. ergo qõlibet grãmaticũ de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipz ẽ. Solutio. prima ẽ vera z improbatio peccat scõm fallaciaz cõsequẽtis ab inferiori ad suprius cũ distributõe suprioris. q̃ quelibet suppouit tũ pro trib⁹. s. ꝓ tribus primis. sed grãmaticus suppouit ꝑ oẽs ẽ z etiam ꝑ alios q̃ habet grãmaticaz tũ: et ita grãmaticuz ẽ in plus q̃ qualelibet. Dñ si apponatur signũ vniuersale distributiuum. sic quodlibet qualelibz z cetera. ergo quodlibet grammaticũ fit consequens. vt hic. omis homo ergo omne animal. et similiter in vltimo. vt de quolibz qualelibet. ergo de quolibet grammatico cum dicit de quolibet tali

¶ Postq̃ auctor determinauit de signis distributiuis substantie z etiam de negatione. hic cõsequenter determinat de signis distributiuis accidentium. Cuius ordinis ratio est. quia sicut se habet substantia ad accidens ita se habet signum distributiuum substantie ad signum distributiuum accidentis. sed substantia precedit accidens. ergo signum distributiuum substantie precedit signum distributiuum accidentis.

Primo sciendum est q̃ signuz distributiuum accidentis est illud quod distribuit rem se habentem per modum accidẽtis siue per modum alteri adiacentis. vt cuz dicitur qualiscunq̃ sit homo ipse currit. id est siue homo sit albus siue niger ipse currit. Et dicitur notanter q̃ signum distributiuum accidẽtis est illud quod distribuit rem se habentem ꝑ modum accidentis. z non q̃ distribuit accidẽs quia signum distributiuum accidentis indifferenter distribuit rem omnem adiectiue designatam siue fuerit substantia siue accidens.

Secundo sciendum est q̃ cum dicitur signum distributiuum qualitatis distribuit rem se habentem per modum qualis. quale non debet capi proprie vt est

denominatiuū qualitatis,ꝓprie dicte. sed debet capi gñaliter vt ē denoiatiuū cuiuslibz rei se habētis p modū qualis siue p modū determinātis z ꝟbētis: siue talis res ꝟm veritatem fuerit substātia siue accidēs. Unde substātia bene signficat p modū qualis: tamē cū dicit rationale corꝓeū z sic de aliis. Sed quia qualitas z quātitas inter predicamēta accidentiū sunt ꝑncipaliora z habēt modos predicandi magis distinctos, ideo in ipsis reperiūtur signa distributiua magis ab inuicē distincta q̄ in aliis

Tertio sciendū ē q̄ licet eadem signa distributiua distribuāt substantiā ꝟm numerū z ꝟm speciē: vt ois homo. oē aial. tamē nō sūt eadē signa distributiua distribuentia accidētia ꝟm numerū z ꝟm speciē. Cuius ratio est. quia accidētia recipiūt vnitatē numeralem z etiā multiplicationē per sua subiecta. sed accidētia habēt vnitatē specificā in ꝓprio genere z p aliquid sui generis. ideo ad hoc q̄ ꝟm speciē distribuant requiruntur signa distributiua distincta a signis distributiuis substantie. ideo ꝟm numerum per eadem signa distribuūtur sicut sua subiecta.

Quarto sciendū ē q̄ istud signū qualislibet includit terminū recipientē eius distributionē. tm̄ em̄ valet qualislibet sicut res habēs quālibet qualitatē. ibi autē qualitas est illud qđ distribuitur. z adhuc vltra hoc includit subiectū illius qualitatis q̄ distribuitur quod est res. Et quia illud subiectū ꝑcedit virtutē signi distributiui vt patet in ei⁹ exꝓsitione. ideo p ipm̄ nō distribuitur. z ideo ratione illius subiecti nō distributi signo qualislibet potest addi aliud signū distributiuuz cuius distributio cadit supra subiectum: vt patet dicē do. quodlibet. qualelibet. id est quelibet res habēs quālibet qualitatē. Unde circa istud signū qualislibet auctor mouet vnū sophisma: cuius probatio z improbatio cum eiusdem solutione satis patent in textu.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo sic. Quātitas ꝑcedit qualitatē. ergo ꝑ⁹ debuit determinari de signis distributiuis q̄titatis q̄ qlitatis. ¶ Secūdo sic. Qualislibet distribuit rem significatā substātie: vt patet in ei⁹ exꝓsitione. qualelibet em̄ idē est q̄ res habēs quālibet qualitatē. ergo nō est signū distributiuū accidētis ¶ Tertio sic. Cū dicit. ois homo est albus. iste terminus alb⁹ non distribuit numeraliter per hoc signū omnis. ergo male dꝛ in textu q̄ accidētia numeraliter distribuūtur ad distributionē subiecti. ¶ Quarto sic. Accidēs adiectiue significatū bene distribuit ꝟm speciē per signū distributiuū substātie: vt dicēdo. omne coloratum. vel qlibet coloratū. ergo nō requrūtur signa distributiua accidētū. ¶ Quinto sic. Omne signū distributiuū cū termino cōmuni debet reddere, ꝓpōnē vlem. sic aūt nō ē de hoc signo qualislibet. quia vt patet in ei⁹ exꝓsitione facit, ꝓpositionē indefinitā. ergo nō est signū vle.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū dicēdū est q̄ quantitas ꝟm ordinē generationis bene ꝑcedit qualitatē. sed tamen qualitas ꝑcedit quātitatē ꝟm viā perfectionis. z similiter dicēdum est de signis distributiuis earundē. ¶ Ad secundum dicit q̄ qualitas importata per hoc signum qualelibet inq̄ꝝtum significatur p hoc signū: significatur adiectiue z per modū adiacētis. z licet in exponēdo ipm̄ significatum significet substātiue: hoc est quia distribuit per signū distributiuū substātie. ¶ Ad tertiū dicit q̄ licet ille termin⁹ albus nō distribuat numeraliter ꝓprie: hoc est quia nō ponit a pte subiecti. si aūt poneret a parte subiecti tūc distribueret ex cōsequēti: vt patet dicēdo. ois hō alb⁹ currit. ¶ Ad quartū dicit q̄ licet accidētia adiectiue designata aliquādo ꝟm spēm distribuātur p signa distributiua substātie. hoc tamē est inq̄ꝝtum substātiuātur in neutro genere: z nō inq̄ꝝtū adiectiue sumūtur. ¶ Ad q̄mū dicit q̄ exponens istius signi qualelibet habet duplex subiectum. qđā est em̄ subiectū enūciationis: scz res. z ratione illi⁹ est indefinita quia non distribuitur. Aliud est subiectū distributionis: scz ille accusatiuus qualitatē. et ex parte illius est vniuersalis. quia illud distribuitur.

Equꝫ de signis distributiuis quātitatis. et sūt illa que distribuūt res se habentes p modū quātitatis: vt quotienscūqz. quātuscūqz. Et secundū hoc q̄rit de hoc sophismate. Quotiēscūqz fuisti pili⁹ totiēs fuisti hō. ꝓbatio. vna vice fuisti pili⁹ z illa vice fuisti hō. alia vice fuisti pili⁹ z illa vice fuisti hō.

z sic de aliis. ergo quotiēscunqz fuisti parisius totiens fuisti hō Improbatio. quotiēscūqz fuisti parisi⁹ totiēs fuisti hō. sz bis fuisti parisius. g⁹ bis fuisti hō. qđ ē falsuz. q̄ hec dictio bis ꝑportat i terruptionē eius cui adiūgitur sed act⁹ essendi hoiez nō fuit interrupt⁹ in te. Solutio. prima est falsa. Ad ꝓbationē aūtē respondendum ē per interruptionē. quia secunda pars copulatiue ē falsa. scilicet illa vice fuisti homo. q̄ adhuc nulla vice fuisti homo. co q̄ nondū vita fuit terminata vt iteruz inciperes viuere z postea terminaret: qđ tñ requrit ad hoc q̄ bis fuisses hō. sicut bis incipit cursus z bis terminat ad hoc q̄ aliquis bis currat. Et nota q̄ bis non ꝑportat interruptionē tpis: sz tm̄ actus illi⁹ cui adiungitur. Ad terminū aūt sequit interruptio. si aūt formaret sic palogism⁹. qñ cunqz fuisti parisi⁹ fuisti homo sz bis parisi⁹ fuisti. ergo bis fuisti hō. ꝑma est vera z ꝓbatio peccat scdz fallaciā figure dictionis ex mutatōe ꝑdicamēti. q̄ qñqz ē in ꝑdicamēto qñ. z bis in predicamento quātitatis. q̄ ē de genere quantitatis discrete.

¶ Postq̄ auctor determiauit de signis distributiuis qualitatis. hic ꝑsequit determiat de signis distributiuis q̄titatis. postmodū determinat de infinito. Cuius rō est q̄ q̄titas se hz ad infinitū sicut subiectū ad ꝓprią passionem suā. Et q̄ subiectū est ꝑius sua passione. ideo ꝑius determinat de signis distributiuis q̄titatis q̄ de infinito

Primo sciendū est q̄ signa distributiua q̄titatis dicūtur illa q̄ distribuunt rē se hñtē p modū q̄titatis siue mēsure. vt quotiēscūqz q̄tūcūqz. z sic de aliis. vñ ista signa includūt terminū recipientē distributionē eoꝝ sicut dictū est de hoc signo q̄libet. Cū em̄ dicitur. q̄tūlibet currit. sensus est. i. res habēs quā libet q̄titatē currit. Et q̄ ois res adiectiue significata cuiuscūqz predicamēti fuerit habz modū qualitatis vel q̄titatis. ideo auctor solū determinat de signis distributiuis q̄titatis z q̄litat

Secundo sciendū est q̄ hoc signum quotienscūqz est distributiuū nūeri q̄ est q̄titas discreta. vñ quotiēscunqz idez est q̄ in quacunqz vice. Et q̄ in q̄titate discreta ꝑtes nō sunt ad inuicē cōtinue nec copulātur p terminū cōem. sz sunt ab inuicē sepate. ideo res distributa p hoc signū quotiēscūqz debet hꝫ ꝑtes discretas z distinctas ab inuicē Similiter ista dictio totiēs cū sit relatiuū numeri vt dictū est ꝑius debet referre rē hñtez ꝑtes ab inuicē distinctas z discretas. iter cui⁹ ꝑtes pōt esse interruptio. z q̄ iste act⁹ q̄ est cē hoiem nō pōt habere partes distinctas z discretas nec in eo pōt esse interruptio: sic q̄ post interruptionē reiteret iterū in eodē subiecto. ideo illud relatiuū totiens nō pōt congrue addi huic quod est esse hominem. z ideo ista est falsa. quotienscunqz fuisti parisius totiens fuisti homo

Tertio sciendū est q̄ licz istud signū quotienscūqz sit distributiuū nūeri q̄ est q̄titas discreta. z tēpus de se z ꝟm suā substantiā sit cōtinuū. tm̄ hoc signū quotienscunqz ex cōsequenti distribuit non quidē inquantū cōtinuū est cū non denotet interruptionē illi⁹ cui additur: sed distribuit ipsum tempus inquantū habet modum quātitatis discrete inquātū scilicet in tempore per intellectū accipiūtur diuerse partes. Et quia omis motus z actus mensurat tempore. ideo ex consequenti istud signum quotienscunqz distribuit actum z motuz qui fit in tempore vt dicendo. quotienscunqz fuisti parisius totiens fuisti albus.

Quarto sciendū est q̄ auctor in textu mouet tale sophisma. quotiēscunqz fuisti parisius totiēs fuisti homo. Cuius

probatio ⁊ improbatio patent in textu. Deinde ipm̃ soluit dicẽs q̃ est simplr falsum. Et ad pbationẽ rñdet dicẽs qđ est falsa. q̃ est vna copulata cum̃ altera ps est falsa. s. hec. ⁊ illa vice fuisti hō. q̃ adhuc nulla vice fuisti hō. et quo actꝰ essendi hoiez in eo nō fuit interruptꝰ: qđ tñ oportet ad hoc q̃ illa cẽt vera ⁊ illa vice nō fuisti hō hz tñ hoc qđ fuisti illa vice ꝑmo ⁊ p se nō ipotet interruptionẽ. tñ denotat terminū actꝰ cui adungit. ad terminū aūt sequit interruptio. Deinde auctor adducit aliã pbatiõem sophismatis que cũ eius solutione satis clare patet in textu

Sed contra predicta arguit. P. iõ sic. q̃ omne accidẽs distribuitur ad distributionẽ sue cui⁹ est accidẽs ergo nõ requirũtur signa distributiua q̃ntitatis aliis a signis distributiuis sue. ¶ Secõ sic. oe qđ significat adiectiue hz modũ qualis ⁊ ꝑdicatur in qualeter vt ps ex tractatu ꝑdicabiliũ: ergo nõ sunt aliq̃ signa distributiua q̃ntitatis ¶ Tertio sic. In oi actu q̃ subiacit tẽpori pōt cẽ interruptio. hz iste actꝰ q̃ est cẽ hoiem subiacit tẽpori ergo in eo pōt esse interruptio: ⁊ p ꝓns pōt distribui p hoc signũ quotienscũq̃. sicut iste actꝰ q̃ est cẽ parisi⁹ ¶ Quarto sic. b signũ quotiẽscũq̃ est signũ distributiuũ numeri q̃ est q̃ntus ois secta. ergo nõ est distributiuũ tpis. qđ est cõmunẽ ¶ Quinto sic cõtra sophisma. q̃ vna vice fuisti parisi⁹. g̃ illa vice fuisti hō. vel nō hō. nõ est dicendũ q̃ nõ hō. ergo illa vice fuisti homo

Ad argumenta in oppositum. Ad primũ dicit ꝙ q̃ntus dupliciter pōt distribui. vno modo ꝑ numerũ: ⁊ hoc distribuit ꝑ signa distributiua sue. alio mō ꝑ spẽm: ⁊ hoc mō distribuit per signa distributiua quãtitatis ¶ Ad secundũ dicitur q̃ quale potest capi dupliciter. Uno modo generaliter. ꝓ omni illo qđ significat p modũ alteri adiacentis vel inherẽtis. ⁊ isto mō q̃ntus bene significat per modum qualis. Alio mō capitur quale magis specialiter. s. pro illo quod significat per modũ distinguẽtis ⁊ determinãtis. ⁊ isto mō quãtus non significat per modum qualis sed per modũ mensure ¶ Ad tertium dicit q̃ dupliciter potest esse interruptio in aliquo actu. vno modo sic. q̃ ille actus terminetur et q̃ non possit reiterari in eodem subiecto in numero ei⁹ quo ꝑius erat. ⁊ hoc modo ille actus qui est esse hominem bene interrumpitur.

Alio modo in aliquo actu potest esse interruptio sic q̃ ille actus possit terminari ⁊ reiterari in eodem subiecto in numero. licet non sit idez actus in numero. ⁊ hoc modo in hoc actu qui est esse parisius potest esse interruptio. ⁊ talibus actibus potest addi illud signum quotiescunq̃ et istud relatiuum totiens ¶ Ad quartum dicitur q̃ licet hoc signum quotienscunq̃ primo ⁊ per se sit distributiuum numeri. tamen ex consequẽti est distributiuũ temporis inquantuz tempus habet modũ numeri ⁊ ꝑ m q̃ ipso mediãte motu reperiuntur partes distincte ¶ Ad quintum dicitur q̃ ꝙdiu fuisti parisius fuisti vn⁹ homo ⁊ continuus. sed tamẽ sub hoc quod est vna vice non est concedendum q̃ tu fuisti homo cum actus essendi hoiem nõ fuit in te terminatus

Equitur de infinito quod quinq̃ modis dicit. Primo modo dicitur infinitum qđ non potest pertransiri. vt vox dicitur inuisibilis quantuz ad visum. quia est inuisibilis eo q̃ non est apta nata videri. Alio modo dicitur infinitum quod habet transitũ imperfectum eo q̃ nondum ẽ terminatum. tamen aptum natuz est terminari. vt cum aliquis trã sit spatiuz ⁊ nondum peruenit ad ultimum finem. Tertio modo dicitur infinitum ꝑ m appositionem. vt numerus augmentabilis est infinitus appositione unitatis vel alterius numeri. Quarto modo dicitur infinitum ꝑ m diuisionem vt cõtinuum. omne autez continuum diuisibile est in infinitum vnde sic diffinitur ab Aristotele in quarto physicorum. Continuum est diuisibile in semp

diuisibilia. Alio modo dicitur infinitum vtroq̃ modo scilicet per appositionem et diuisionẽ vt tempus. cuz enim tempus sit continuum est diuisibile in infinitum in diuisione. et cum post vnum tempus venit aliud tẽpus sic per appositionem vnius temporis ad aliud est finitum. Et quo ad has tres vltimas significatiões diffinitur sic infinitũ. Infinitum est cuius quantitatẽ accipientibus semper ẽ aliquid extra sumere. vt si post vltimã partez hinc accipiatur alia ⁊ post alteram tertia. ⁊ nũq̃ possit attingi terminus eius. ideo linea dicitur infinita. Solet autez poni q̃ infinitũ quãdoq̃ sumitur ꝑ termino cõmuni. ⁊ tunc ista propositio. infinita sunt finita equalet huic. aliqua infinita sũt finita. qñq̃ sumit pro signo distributiuo. ⁊ tũc illa equipollet huic quo ad distributionẽ. quolibet plura sunt infinita. Et probat sic. vno pla sũt finita. duobus pla sunt finita. trib⁹ plura sũt finita ⁊ sic de aliis. g̃ quolibet pla sunt finita. ⁊ sic dz facere intersalarẽ distributionem vel interruptã. vel disiunctiuã. q̃ hec dictio plura in prima propositione supponit ꝑ duob⁹ ⁊ deinceps in secda ꝑ trib⁹. ⁊ sic gradatim ⁊ scalariter ascẽdendo. ⁊ sic ista oratio. quolibz plura facit distributiõez interscalarẽ. q̃ ꝑ alijs suppõit hoc qđ dico quolibet. ⁊ ꝑ alius hoc qđ dico plura scõm numerũ ascendẽdo. vt dictum ẽ. Circa ꝑdicta q̃ritur de hoc sophismate. infinita sunt finita. Probatio. duo sunt finita tria sũt finita. ⁊ sic ī infinitũ. g̃ infinita sunt finita. In improbatio. ibi ꝑdicatur oppositũ de opposito. ergo locutio est impossibilis. Pōt etiã sic pbari. quelibz plura sũt finita. ergo infinita sunt finita. Solutio. quidã distinguũt eo q̃ finitũ est equinocũ ad infinitũ quo ad nos et ad infinitum simplr. Dñ si sumat infinitũ quo ad nos ꝓia pōt cẽ vera ⁊ nõ predicat oppositũ de opposito. q̃ infinita quo ad nos sunt stelle et arene maris q̃ nõ sunt infinite simplr. Si aũt sumatur infinitũ simplr est simpliciter falsa ⁊ predicatur oppositum de opposito. Alii autem distinguunt eo q̃ infinitum potest esse terminus cõis. ⁊ sic prima est falsa. vel pōt esse dictio

sincathegoreumatica importans in se distributionē sicut dictū ē. et sic ponūt cā esse verā. sed neutra istarū solutionū valet. qz si remoueaf virtuz distinctio ⁊ sumatur infinituz simpliciter et secūdū qd est terminꝰ cōmunis adhuc remanet probatio ⁊ improbatio huiꝰ sophismatis. vnde dicendū est qd prima simpliciter est falsa. et probatio peccat secundū quid ad simpliciter. qz infinitū appositione est infinitū quodāmodo ⁊ nō simpliciter. vnde cū accipit ptes numeri secundū appositionem vt duo et tria: nō accipit infinitū simpliciter. sed quodāmodo siue secūdum quid. et ideo non potest ex his inferri infinitū simpliciter

¶ Postq̄ auctor determinauit de signis distributis q̄titatis. hic q̄rit ex quo infinitū cōsequitur q̄titatē determinat de infinito: circa ipsuz mouēdo vnū sophisma. Et qz oē multiplex in distinctū partit q̄fusionē. ⁊ cū hec dictio infinitū sit multiplex. ideo primo aperit multiplicitatē eius ponēdo quinq; modos ipsius.

Primo sciendū est qd infinitū p̄mo mō dicit qd nō est aptū natū trāsire sicut p̄ctus vel vmtas. et hoc mō vox dicit infinita quo ad visum: quia nō est apta nata videri. Secūdo modo dicit infinitū qđ habet transitū impmixtū eo qd nōdū est terminatū. est tamē de se aptū natū trāsiri: sicut p̄funditas maris. Tertio mō dicit infinitū p̄m oppositionem sicut numerus. Unde quātūcūq; alicui numero aliq̄d addat: semp potest fieri maior p appositionem alterius numeri vel vmtatis. Quarto modo dicitur infinitū p̄m diuisionē: vt linea ē diuisibilis in infinitū. ⁊ sic reperitur in magnitudinibus. Quinto modo dicitur infinitū p̄tra q; modoꝰ sez p̄m diuisionem ⁊ appositionem simul: ⁊ sic reperitur in tempore.

Secundo sciendū est qd dictoz q̄nq; modoꝝ sic potest haberi sufficienter. Quia omne infinitū est impertrāsibile. vel igit est impertrāsibile negatiue sic qd negatur tā actus qd potētia pertrāsibilitatis: et sic est primus mod⁹. vel est infinitū seu impertrāsibile priuatiue sic qd negat actus oīno pertrāsibilitatis ⁊ finitatis. et relinquit potentia ad vlteriorē finitationē ⁊ hoc dupl'r. vel de se est aptū natum simpliciter ptransiri ⁊ finitari: ⁊ sic ē secūdus modus. vel est solum natum pertransiri ⁊ finitari in parte ⁊ hoc tripliciter. quia vel fit p appositionem: ⁊ sic est tertius modus. vel p diuisionem: ⁊ sic est quartus modus. vel mvtroq; modoꝝ: ⁊ sic est quintus modus.

Sed pro sophismate qđ mouetur in textu. tertio sciendū ē qd infinitū p̄t capi dupliciter. vno mō vt significat qualitatē rei subiecte vel predicate: vt dicendo mūdus est infinit⁹. et sic ista, ppositio. infinita sūt finita. cōpollet hunc. aliqua infinita sūt finita. Et hoc mō potest sic, pbari sophisma. Duo sunt finita. tria sūt finita. ⁊ sic in infinitū. ergo infinita sūt finita. Alio modo capit infinitum sincathegoreumatice: vt dicēdo. infiniti hoīes currūt. ⁊ hoc modo significat dispositionē subtecti mōtū subiectū. ⁊ sic ista. infinita sūt finita. equma⁹ et huic cōtū ad distributionem. queli bet plura sunt finita. et hoc mō pbatur sophisma sic. duobus plura sūt finita. trib⁹ plura sūt finita. ⁊ sic de alijs. igit quelibet plura sūt finita. et p̄sequens infinita sūt finita. Et vt dicit textus ibi est distributio intersalaris. quia fit scala termini ascendēdo p̄m numeros. quia in prima, ppositione supponit p̄o duobus. ⁊ in secunda, p trib⁹. ⁊ sic deinceps semp gradatim sine scalatim ascendēdo. Improbatur autem sic sophisma: quia ibi predicatur oppositū de opposito. ergo sophisma est falsum.

Pro huius solutione quarto sciendū ē qd quidā soluūt dictū sophisma per distinctionē. Nā infinitū dicitur dupliciter. Uno modo quo ad nos: sicut arena maris ⁊ stelle celi dicūtur infinita. Alio modo dicitur infinitū simpliciter ⁊ p̄m naturā tunc dicūt qd si capiat infinitū primo modo, p infinito quo ad nos: sic sophisma est verū. ⁊ sic nō p̄dicat oppositū de opposito. quia illud qđ est infinitū quo ad nos: a parte rei est finitum Si aūt capiat infinitū p̄o infinito simpliciter sic sophisma est falsum. Alij aliter soluūt dicē

tes qd si infinitū capiat p̄o termino cōmuni ⁊ catheg oreumatice: sic sophisma ē falsū. Si vero capiat sincathegoreumatice: tūc ē verū. Sz vt dicit Petr⁹ hyspan⁹ neutra istarū solutionū est sufficiens. qz si capiat infinitū simpl'r vel, p termino cōi manet, pbatio ⁊ improbatio. ideo aliter solunt sophisma dicēs qd ipz ē simpl'r falsum. Et ad, pbationē rūdet qd peccat p̄m falla ciā p̄m qđ ad simpliciter. quia, pcedit ab infinito p̄m aptitudinē qđ ē infinitū p̄m quid ad infinitū simpliciter et in actu.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo sic. De infinito determinat in philosophia naturali. ergo de ipo nō debet hic determinari ¶ Secūdo sic. De nō ente nō potest esse sciētia. sed infinitū ē nō ens ergo de ipso non potest esse scientia. ¶ Tertio sic. Omne corp⁹ est finitum actu. ergo male exemplificatur in secūdo mō de, pfūditate maris ¶ Quarto sic. Cōtra tres vltimos modos. qz vel in istis trib⁹ modis infinitū sumit negatiue: qđ nō est dicēdū. vel sumit priuatiue vt negat solū actū: qđ etiā nō est dicēdum. quia numerus. magnitudo. ⁊ tempus. sunt actu finita g illi tres modi sūt insufficiēter positi ¶ Quinto sic. Linea ⁊ corp⁹ sūt infinita. cū omne continuū sit diuisibile in infinitū. ⁊ tamē actu sunt finita. quia nō ē dandū actu infinitū. ergo infinita sunt finita: ⁊ sic sophisma est verum.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū istoz dicit qd in philosophia naturali determinat de infinito in p̄tū est quedā, ppietas rerū naturaliū. hic aut ē determinatur de ipo in. p̄tū habet cōuenientiā cū signis distributis ¶ Ad scōz dicitur qd licet infinitū nō sit ens actu: tamē est ens in potētia. Iz enī de nō ente nō possit haberi scientia positiue: tamē de ipso potest haberi sciētia priuatiue. ¶ Ad tertiū dicit qd licet p̄o funditas maris ⁊ qōlibet aliud corp⁹ sint de se actu finita ⁊ determinata: tūc quo ad nos ē infinita ⁊ imptransibilis. ¶ Ad quartū dicit qd infinitū tribus vltimis modis dicit priuatiue sic qd negat ⁊ primat actū cōpletū finitatis ⁊ ptransibilitatis. ⁊ semp manet potētia ad vlteriorez terminationē seu finitationē: ⁊ sic infinitum illis trib⁹ modis est infinitū p̄m potentiā ¶ Ad quintū dicitur qd cōsequētia nō valet. sed argumentū peccat penes fallaciā p̄m qđ ad dictum simpliciter, pcedit enī ab infinito p̄m potētiaz diuisionis: quod est infinitum p̄m quid ad infinitum simpliciter. Et hec de distributionibus dicta sufficiant.

Ropositio expositibilis ē propositio habēs obscurū sensū expositione indigentem ppter aliqd sincathegoreuma in ea implicite vel explicite positū in aliqua dictione: vt in hac tantū hō est aial. Sortes incipit esse albus. infinita ē linea. et sic de alijs. Pro quo sciendū est qd ea, que faciunt propositionē exponibilē sunt in multiplici differentia. quia quedā sūt signa exclusiua: vt tantū. solū. quedā exceptiua: vt preter. nisi. quedā reduplicatiua: vt inq̄tū. secūdū qd. quedā vero importāt inceptionem vel desitionem: vt incipit. desinit. quedam important priuationem finis: vt infinitum. quedam importāt excessum: vt comparatiui et superlatiui gradus. quedaz vero distinctionē. vt differt. aliud. ab et sic de alijs. quedam vero important specialem modum distributionis: vt totus. quilibet et sic de alijs. Unde propter illa propositio redditur obscura sic qd indiget expositione. Et ideo dicuntur facere propositionem exponibilem. quare de ipsis videndum est per ordinem. Et primo de exclusiuis.

¶ Postq̄ petr⁹ hyspan⁹ determinauit de termino distribuibili: cui⁹ ꝓprietas ē distributio. hic pōit de ꝓpōsitionib⁹ expōnibilib⁹ determinat. Cui⁹ ordinis ratio ē. quia distributio est ꝓprietas cōsequēs significationē actualē distribuibilū. Expositio vero magis concernit significationē virtualē: vt clare patebit in processu.

Primo sciēdū ē q̄ sicut terminus distribuibilis est subiectū principale seu attributionis huius tractat⁹. sic ꝓpositio expōnibilis est subiectū minus p̄ncipale ist⁹ tractatus. habet em̄ oēs cōditiones subiecti attributionis. quia est quoddā vniuersale. nō q̄dem reale sed intentionale. habet ctā ꝓprietates. ꝓprietates. quia ꝓpositio categorica et hypothetica vniuersale. particulare. indefinitum. et singulare. affirmatiuū. et negatiuū. sunt partes eius: et expositio est proprietas eius.

Secundo sciēdum ē q̄ expositio potest capi duob⁹ mōis. vno modo ꝓ quadā manifestatione sēsualis a qua sumitur silogismus expositor⁹: et sic solet diffiniri. Expositus est manifestatio quedā ad sensū accipiēs aliqua duo vni et eidē numero cōuenire aut alterū discōuenire: et hoc inferēs illa inter se conuenire vel discōuenire. Et isto mō nō accipitur in ꝓposito. quia vt sic est vna species argumētationis reductiue cōtenta sub silogismo licet nō sit ver⁹ silogismus: q̄ nō fit in aliquo modo silegistico alicui⁹ figure. Alio mō capit expositio prout est manifestatio quedā magis cōplete et clare explicās significationē alicuius ꝓpōnis habēnis sensū obscurū qui per illā. ꝓpositionē exprimeretur seu significaretur. Et isto modo capitur in proposito.

Tertio sciēdū ē q̄ auctor in textu sic diffinit propositionē expōnibilem Propositio expōnibilis ē. ꝓpō habēs obscurū sensū expositione indigentē. ꝓpter aliquod sincathegoreuma explicite vel implicite in ea positum: vt tm̄ hō currit. In qua diffinitione ponitur. ꝓpositio loco generis. nō quidē q̄ sit verū genus. quia intētiones nō sūt in aliquo p̄dicamento. et ideo in ipis nō reperiūtur ne vera genera neq̄ spēs. Et totū residuū ponit loco differentie. quia p̄ hoc differt ab alijs sex ꝓprietatibus terminor⁹. et a. ꝓpositione nō expōnibili quia habet sensū lucidū et clarū. vnde q̄ suppositio. relatio. ampliatio. et appellatio. restrictio et distributio: sūt. ꝓprietates terminor⁹ incōplexor⁹. Expositio vero est. ꝓprietas terminī complexi que tamē sibi insurgit et euenit ab aliquo incōplexo: puta ex aliquo sincathegoreumate i ea incluso. ideo Petrus hyspanus cōuenienter post alios vndecim tractatus determinat de expōnibilibus. quia sicut incomplexum sm̄ naturam precedit complexum: sic passio incomplexi precedit passionem cōplexi.

Quarto sciēdū ē q̄ ea que facūt ꝓpositionē expōnibilē sūt in multiplici differētia. quia quedā sūt signa exclusiua: vt tm̄. solū. quedā exceptiua: vt p̄ter. nisi. quedā reduplicatiua: vt inq̄tū. sm̄ q̄. quedaz vero important inceptionē vel desitionē: vt incipit vel desinit. quedā p̄uationem finis: vt infinitū. quedā excessū: vt cōparatiui et superlatiui grad⁹. quedā distinctionē: vt differt. aliud. ab. quedā vero importāt specialē modum distributionis: vt tot⁹. qualelibet. et sic de alijs. Et ista sufficiūt reddere. ꝓpositionē expōnibilē vt patet p̄ sufficientiā. quia omne illud q̄ facit. ꝓpositionē expōnibilē. aut de suo significato ipōrtat diuersitatē seu differentiā: aut nō. Si p̄mo modo. sic sūt ea que importāt distinctionē: vt differt. aliud. ab. Si secūdo mō hoc est dupl⁹. aut importāt specialē modum distribuēdi: aut nō. Si sic hoc ē dupliciter. vel importāt specialē modū distributionis ex significatione ꝓprietatis vel virtute negationis in ipis inclusē. Si primū: sic sūt ea que important specialē modū distributionis: vt totus. qualelibet. Si secūm: sic sūt suplarum et cōparatiuū gradus. qui cū excessu quādā distributionē importāt. Si nō important specialē modū distribuēdi hoc est dupliciter. aut dicūt rē in fieri: aut in facto esse. Si in fieri: sic sūt ea que importāt inceptiones. Et q̄ vnū oppositor⁹ dat intelligere reliquū. per ista intelligim⁹ illa que desinitionē important. Si in facto esse hoc est dupliciter. aut carent fine: aut nō. Si sic: sic sūt ea que p̄uationem finis importāt: vt infinitū. Si nō carēt fine: hoc est dupl⁹. aut designāt aliq̄d adūgi alteri: aut nō Si sic: sic sunt reduplicatiua: vt inq̄tū. sm̄ q̄. Si nō hoc ē dupl⁹. aut se includunt ab aliquo actu vno plura cōtēta sub aliq̄ distributiōe. aut aliqua ꝓtēta sub plurib⁹ distributionib⁹. Si p̄mū: sic sūt exceptiua. Si secūz: sic sūt exclusiua.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. De ꝓpōne expōnibili nō ē sciēria. ergo de ipa nō debet fieri spēalis mētio. Alis pz. q̄ cū oīs sciētia sit realis ei⁹ obiectū debet ee reale. q̄ vt vult Aristo. sequātur sciēie que ad modū res de quib⁹ sūt. mō. ꝓpō expōnibilis nō ē ens reale ¶ Secō sic. Expositio est quedā spēs argumētationis sed de spēb⁹ argumētatiōis determiat in noua logica. ergo hic male determinat ¶ Tertio sic Nulla. ꝓpō est expōnibilis. ergo hic male diffinitur. alis pz. q̄ esse expōnibile ē. ꝓprietas termini. termin⁹ enī vt in p̄mo priorū dictū est. est in quē resolui. ꝓpō vt in subiectū et p̄dicatū apposito esse vel nō esse. ¶ Quarto sic Aliqne sūt. ꝓpositiones expōnibiles in quib⁹ non ponit sincathegoreuma. ergo male dicitur in diffinitione. ꝓpter sincathegoreuma in ea positū ¶ Quinto sic. Omnis diuisio debet esse bimēbris. sed diuisio cor⁹ que facūt ꝓpōem expōnibilē nō ē bimēbris. ergo ipa non est bona.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū ist⁹ dicit q̄ licet ois sciētia sit realis co q̄ est habitus qualificatiu⁹ aīe: tamen nō oportet q̄ obiectū illius sciēie sit reale. sed sufficit q̄ habeat aliquo modo fūdamētū in re. ¶ Ad sēd⁹ dicit q̄ expositio a qua sumitur silogismus expositorius bene est species argumētationis. sed de illa nō est hic ad propositū: vt patuit in secundo notabili. ¶ Ad tertiū dicit q̄ hic accipit expositio prout attribuit ꝓpositionib⁹ et nō terminis. quia ꝓpositio est illud q̄ exponit. nec capitur ibi expositio ꝓ resolutione que bene conuenit termino tanq̄ illi in quem fit resolutio. ¶ Ad quartū dr q̄ nulle sūt. ꝓpōnes expōnibiles in quibus non sit sincathegoreuma: vel formaliter vel equualēter. ¶ Ad q̄rtū dicitur q̄ licet diuisio generis debeat esse bimēbris: tñ diuisio multiplicis equiuoci non debet esse bimēbris: cuius modi est presens diuisio.

De signis exclusiuis

Equit̄ de signis exclusiuis. Vnde signa exclusiua sunt q̄ ex sua ꝙsignificatione exclusionē importāt. et a quibus redditur ꝓpositio exclusiua: vt sunt iste dictiones. sol⁹. vnicus. tātū. tantūmodo. dūtaxat. et sic de alijs. Hec autem signa quādoq̄z excludūt gratia alietatis: et q̄ñq̄z gratia pluralitatis. et q̄ñq̄z ponūtur in oīone sine negatione. et q̄ñq̄z cū negatione p̄cedēte aut sequēte. De istis autem talēs dātur regule. Prima est q̄ propositio exclusiua sine negatione exponit̄ per vnā copulatiuā affirmatiuā cui⁹ prima pars est pretacēs exclusiue et secunda pars ē negatiua importans negationē predicati de oībus alijs a subiecto: vt tm̄ homo currit. id ē hō currit et nihil aliud ab hoīe currit. vel tantus apostoli dei sunt duodecim. id ē apostoli dei sūt duodecim et nō plures q̄ duodeci. Secunda regula est q̄ ꝓpō exclusiua huius generis infert copulatiuā cōpositā ex duab⁹ exponētib⁹ sine cōponentib⁹. et quālibet earū seorsum et non econtra: vt tantum homo currit. ergo homo currit et nihil aliud ab homine currit Tertia regula est q̄ ab exclusiua affirmatiua. ad vniuersalē de terminis trāspositis ē bona q̄ñ si fiat exclusio gra alietatis et nō ecōtra: vt tm̄ aīal est hō ergo oīs homo ē aīal. Quarta regula ē q̄ exclusiua cōtradictoria prioris exponitur per disiunctiuam affirmatiuam de partibus contradictoriis prioris exclusiue: vt ista. non tantū homo currit. i. nullus homo currit. vel aliud ab omni homi-

ne currit. Patet ex virtute contradictionis. q̄ vtrobiq; seruatur oppositio ȳtradictiōis. et ex hoc etiā patet qualiter in eis valeat cōsequētia. Quīta regla ē exclusiua in qua ponit vna negatio sequēs exclusionē exponitur p vnā copulatiuā affirmatiuā. cui⁹ prima pars ē negatiua precedēs. alia ē affirmatiua in qua p̄dicatus affirmative enūciatur de quolibet alio. vt tm̄ accidens nō est substantia. id est accidēs nō est substātia. ꝛ oē aliud ab accidēte est substātia. ꝛ p hoc patet qualiter ȳtradictoria ei⁹ est exponenda. ꝛ qualiter valeat consequentia in exclusiuis

¶ Postq̄ auctor supius determinauit de ꝓpositione exponibili in cōi. ꝛ de his que reddunt ꝓ positionē exponibilem ponendo diffinitiones eius. ꝛ enūerādo octoplicia sincathegoreumata aut saltez sincathegoreumatib⁹ eq̄lētia faciētia ꝓpositionē exponibilem. hic ꝓsequēter determinat de signis exclusiuis. de quib⁹ ꝓmisit se determinaturu⁹. primo sic diffinies signa exclusiua dicēs. Signa exclusiua sunt q̄ ex significatione exclusionē important ꝛ a quib⁹ ꝓpositio redditur exclusiua. vt sunt iste dictiones tm̄ solū solūmodo dūtaxat. Et ō: nō ūter que ex significatione exclusionē importāt. ꝛ nō que significant exclusionē. q: signa exclusiua nō dicūtur ex eo q̄ significent exclusionē. sed q: exercent eā. vt tm̄. solū. dictiones exclusiue dicūt ab exclusione exercitata ꝛ nō ab exclusione significata: sicut securis dicitur in scissura ab inscisione exercitata ꝛ nō ab inscisiōe significata. quia securis non significat inscisionem licet exerceat ipm̄ scindere. sed significat securim.

Primo sciendū est q̄ exclusio dupl̄r intelligitur. scz vt cōcepta ꝛ vt exercitata. Exclusio cōcepta designat p illud nomen exclusio. ꝛ exclusio exercitata exercitio generali designat p hoc verbuz excludo. ꝛ p has dictiones tm̄ ꝛ solū intelligitur exclusio. vt exercitata exercitio speciali. sicut equitatio significatur vt concepta per hoc nomen equitatio ꝛ p hoc verbum equito significat vt exercitata: vt cum aliquis exercet equitationē equitando.

Secundo sciendū est q̄ hec signa exclusiua q̄ntūcz excludūt gratia alietatis: vt tm̄ hō est risibilis. q̄ntūcz vō gratia pluralitatis: vt tm̄ decē sunt p̄dicamēta. q̄ntūcz etiā ponūtur negative. vt tm̄ aīal rationale est homo. q̄ntūcz vero cū negatione p̄cedente exclusionē: vt nō tm̄ hō aīal currit. q̄ntūcz vero cuz negatione sequente signū exclusiuū. vt tm̄ aīal nō ē substantia. Et q̄ntūcz cum negatione ꝓpposita ꝛ postposita ad signum exclusiuum. vt non tantum homo nō est substantia. que cōtradicit illi in qua solum postponitur negatio. Unde aliter exponitur illa propositio que est sine negatione ꝛ aliter illa in qua ponitur negatio p̄cedēs exclusionem. ꝛ aliter illa in qua ponitur negatio sequens exclusionē. ꝛ aliter sua ꝑdictoria' sicut patebit in regulis hic statim declarandis

Tertio sciendū est q̄ ꝓpositio exclusiua sine negatione sumpta exponitur per copulatiuam affirmatiuam. cuius prima pars precedens exclusiue. ꝛ secunda pars ē negatiua importans negationem predicati ab omnibus alijs a subiecto. vt tantum homo currit: id est homo currit ꝛ nihil aliud ab homine currit: vel sic ꝑm alios: homo currit ꝛ null⁹ nō homo currit. Unde precedens ꝓpositionis exclusiue est propositio sumpta sine dictiōe exclusiua cui tamē potest addi signum exclusiuū. vt illa propositio. homo currit. est precedens illius tm̄ homo currit. Et ad exclusionē quatuor requiruntur scilicet illud quod excluditur. illud a quo excluditur. illud respectu cuius excluditur ꝛ ipse actus excludendi. vt cum dicitur. solus homo currit. animalia alia ab homine sunt id quod excluditur. ꝛ homo est id a quo excluditur ꝛ cursus est id respectu cuius excluditur. ꝛ illa dictio solus importat actum excludendi. Et nō propositio exclusiua affirmatiua infert copulatiuaz compositam ex duabus componentibus ꝛ quālibet earū seorsum ꝛ non econtra. vt bene sequitur. tm̄ aīal currit. ergo aīal currit. ꝛ nihil aliud ab aīali currit. bene etiam sequit. tm̄ aīal currit. g̃ aīal currit. Et sic' hū sequitur. tm̄ aīal currit. ergo nihil aliud ab aīali currit. Infert in sup. ꝓpositio exclusiua affirmatiua vnaz vniuersalē determinis trāspositis. vnde bene sequitur. tm̄ aīal est hō. ergo ois hō est aīal.

Quarto sciendū ē q̄ ꝓpō exclusiua cōtradictoria ꝑtis. id ē in qua ponit negatio p̄cedēs exclusionez exponit per disiūctiuā affirmatiuā de ꝓtib⁹ cōtradictēntibus partibus prioris copulatiue: vt ista. nō tm̄ homo currit. sic exponit. nullus homo currit. vel aliud ab hoīe currit. Unde partes affirmatiue copulatiue dicuntur ꝑdicere partib⁹ negatiuis disiūctiue sibi cōtradictione: vt iste due cōtradicunt. hō currit. ꝛ nihil ab hoīe currit. ꝛ nullus homo currit. vel aliquid aliud ab hoīe currit. que sūt de ꝓtibus cōtradictētib⁹. Sed ꝓpō exclusiua in qua ponit solū negatio sequēs exclusionē exponit p vnā copulatiuā cui⁹ prima pars est negatiua precedens. ꝛ alia est affirmatiua in qua p̄dicatū affirmative enūciatur de quolibet alio a subiecto: vt tm̄ accidēs est substantia. sic exponit. accidēs nō ē substātia. set omne aliud ab accidēte est substātia. ꝛ sua cōtradictoria: scilicet illa in qua ꝓponit et postponit negatio signo exclusiuo exponit per disiūctiuā de ꝓtibus contradictētibus ꝓtibus prioris copulatiue: vt ista. nō tm̄ accidēs nō est substātia. vel omē aliud ab accidente nō est substantia.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. Per signa exclusiua nō intelligit exclusio exercitata. g̃ ꝓtra ea que dicta sūt in primo notabili. Alīs patet quia exercitata exclusio non significat p illa signa. imo nihil intelligitur per aliquē terminū nisi p̄ ipm̄ significare significetur cū sit intellectū de re constituere. ¶ Scōo sic. Omne illud quod exponitur gratia alietatis potest exponi gratia pluralitatis. ergo male dicit q̄ signa exclusiua quādoq; excludūt gr̃a alietatis: ꝛ q̄ntūcz gratia pluralitatis. ¶ Tertio sic. Ista est ꝓpō exclusiua sine negatione. tm̄ pater in diuinis ē essentia diuina. tm̄ non exponit per copulatiuā affirmatiuā: cui⁹ ꝑma pars sit precedēs exclusiue. ꝛ secūda pars sit negatiua importans negationē predicati de oīb⁹ alīs a subiecto. q: nō sequit. tm̄ pater in diuinis est essētia diuina. ergo pater in diuinis ē essentia diuina. ꝛ nihil aliud a patre est essentia diuina. quia exponentes sunt vere ꝛ exposita ē falsa. ergo. ¶ Quarto sic Nō sequitur. tm̄ aīal est hō. ergo aīal ē hō. et nihil aliud ab aīali ē hō. ꝛ tm̄ hic arguit ab exposita ad suas exponētes: vt notū est. ergo antecedēs ē verū. quia bene sequitur. oīs hō est aīal. ergo tm̄ aīal ē hō. ab vniuersali affirmatiua ad suā exclusiuā de terminis trāspositis. ꝛ ꝑs est falsū. nā bene sequit. nihil aliud ab aīali est hō. g̃ nihil nō idē aīali ē hō. quia nihil aliud. ꝛ nihil nō idē equalēt. ꝛ vltra. nihil nō idē aīali ē hō. ergo q̄libet idē aīali est hō. q: q̄libet et nihil nō equipollēt ꝑ primā regulā equipollentiarum Et vltra. q̄libet aīali est hō. ergo q̄libet aīal est hō. q̄d est manifeste falsū. ꝛ per ꝑs ista ad quā sequebat. nihil aliud ab aīali est homo. ē falsa. ¶ Quinto sic. Nō sequitur. tm̄ aīalia sunt sensibilia. ergo oīa sensibilia sūt aīalia. quia antecedēs est verū et cōsequēs est falsum. Patet quia lapides sūt sensibiles. ꝛ tm̄ nō sūt aīalia. g̃ arguēdo ab exclusiua affirmatia ad vltez in terminis trāspositis nō est bona ꝑs.

Ad argumenta in oppositum. Ad ꝑmū istoz dicitur q̄ ad hoc q̄ aliqua dictio det intelligere aliquid nō oportet q̄ illud significet. sed sufficit q̄ ipm̄ cōsignificet. ꝛ q: signa exclusiua consignificant exclusionē exercitatā: ideo eā dat intelligere. ¶ Ad scōz dicit q̄ licet aliquādo illō q̄d exponit gratia alietatis posset exponi gratia pluralitatis: vt ista exclusiua. tm̄ aīalia rationalia sūt risibilia. potest exponi gratia alietatis ꝛ gratia pluralitatis. tm̄ ꝓpō que ē exponibilis gratia alietatis nō semp potest exponi gr̃a pluralitatis: ideo nō sumit simplr falsum. ¶ Ad tertiū dicit q̄ ista de vi sermonis ꝛ ꝑm ꝓ primū sensū ē falsa. quia hec dictio tm̄ magis respicit subiectū q̄ formā subiecti. ꝛ excludit aliū in masculino a cōsortio p̄dicati. ideo dz sic exponi. tm̄ pater in diuinis est essētia diuina. id ē pater in diuinis est essētia diuina. ꝛ tūc ꝑs est falsū sicut ꝛ añs. Si vero excludit a forma subiecti. sic bene exponit modo dicto ante oppositū. q: tunc añs est verū sicut et ꝑs. sensus eīm huius est. tm̄ pater in diuinis est essētia diuina id ē ille cū quo nullus alius pater est essētia diuina in diuinis. cū eīm dicim⁹. tm̄ pater in diuinis est essētia diuina: nō negam⁹ filiū ꝛ sp̄m sanctū esse essētiā diuinā. sed hoc dicētes significamus q̄ illi simul cū eo nō sūt pater. ¶ Ad quartū dz q̄ negatur añs ꝛ assūptū. unde ꝑs videlicet q̄ añs sit verū ꝛ ꝑs falsū. Et ad cōsequentias improbātes concedūtur oēs dēpta ista. nihil nō idē aīali ē hō. g̃ q̄libet idē aīali ē hō. q: licet nihil nō ꝛ q̄libet eq̄pollēat. tm̄ nihil non idē aīali. ꝛ q̄libet idē aīali nō eq̄pollēt. ꝓpter duas cās. Prima ē. q: cū dz. nihil nō idē aīali ē hō. ibi negationes nō ferūt ad eandē copulā. q: ꝑma fert ad est. alia vero ad hoc q̄d dz ex⁹. mō regule ꝑiaz debēt intelligi q̄n negatio inclusa in signo ꝛ alia postposita ferūtur ad eādē

copulã. ꝛ ꝓpt̃ hoc ꝙ ille negatões ãbe nõ ferũ
tur ad idẽ ꝙuenit. Secũda causa est videlz ꝙ il
le due nõ sũt eiusdẽ subiecti. imo subiectũ vni⁹
est ens idẽ aĩal: scz secũde. subiectũ vero alte
rius scz ꝑme. est ens nõ idẽ aĩali. mõ ad eq̃pol
lẽtes reꝺrit ꝙ sint eiusdẽ subiecti. vnde eq̃pol
lẽtes isti⁹. nihil nõ idẽ aĩali ẽ bõ. ẽ ista. q̃libet
nõ idẽ aĩali nõ ẽ bõ. ꝛ ille sũt eiusdẽ subiecti et
ꝑdicati. ꝛ sũt ãbe vere ꝛ negatiue ãbe. si esset da
retur ista. q̃libet idẽ aĩali ẽ bõ. vt arguebat tã
ꝺ et eqmpollẽs. tũc negatiua eq̃polleret affir
matiue. nã ꝑma est simplr negatiua ꝛ secũda ẽ
simpliciter affirmatiua. ¶ Ad q̃ntũ dicit ꝙ si
sensibile rencak vniuoce in ambab⁹ tũc ꝑma est
bona. ꝛ sicut aĩs ẽ verũ ita ꝛ ꝑms. sed si sensibi
le teneatur equiuoce in vtlis: scz in exclusiua. p
sensibili actiuo. ꝛ in vniuersali de termis trãs
positis ꝑ sensibili passiuo: sic nõ valet ꝑma. mõ
regula ẽ in elligẽda ꝙ ab exclusiua affirmatia
ad vniuersalẽ de terminis trãspositis est bona
cõsequẽtia si fiat exclusio grãtis alicuius ꝛ ter
mini teneãtur vniuoce in ambabus.

Equit̃ de dictionib⁹ exce
ptiuis. Dicũtur autẽ di
ctiones exceptiue que significãt
exceptionẽ alicui⁹ cõtẽti sub ali
quo distributo: cuiusmodi sũt.
ꝑter. ꝑterq̃. ꝛ sic de aliis. Quib⁹ dãtur tales regule. Prima
ẽ ꝙ ois exceptio fit a toto in q̃ti
tate seu a termino sũpto sub si
gno vnl. Est autẽ totũ in q̃tita
te terminus cõmunis cõmuni
ter sũptus cũ signo vniuersali:
vt ois hõ ꝑter sortẽ currit. Se
cũda regula est ꝙ dictio excepti
na nõ impedita facit terminũ
cõmunẽ supra quem cadit im
mediate supponere simpliciter
vt omne aĩal ꝑter hoiez ẽ irra
tionale. ibi hoiez supponit sim
pliciter. Tertia regula ẽ ꝙ vni
uersalis affirmatiua exceptiua
exponit̃ copulatiue ꝑ tres cathe
goricas exponentes. quarũ pri
ma affirmat predicatũ de sub
iecto sũpto cũ alio et ab. secun
da affirmat ꝑdicatũ de termio
excepto. tertia est negatiua in
qua predicatus negatur de ter
mino excepto: vt omne aĩal ꝑ
ter hoiem ẽ irrationale. ista ex
ponitur sic. omne aĩal aliud ab
hoie est irrõnale. homo est aĩal
et hõ nõ est irrationalis. Quar
ta regula est ꝙ vniuersalis ne
gatiua exceptiua exponit̃ copu
latiue per tres ꝑpões. in qua
rũ prima predicatũ negatur de
subiecto sũpto cũ alio et ab. in
secunda affirmatur predicatũ
de termino excepto. in tertia af
firmat̃ vniuersaliter ꝑdicatus
de termino excepto: vt hic. nul
lum animal preterq̃ homo est
risibile. Exponitur sic. nullus
animal aliud ab homine est ri
sibile. hõ ẽ aĩal. et ois hõ ẽ risibi
lis. Ex his ꝑz qualiter sue ꝙtra
dictorie sunt exponẽde: ꝛ quali
ter valeat ꝙsequẽtia in ipsis.

¶ Postq̃ superi⁹ auctor determiauit de dictio
nib⁹ exclusiuis. hic ꝑsequit̃ determiat de dictiõib⁹
exceptiuis. Cui⁹ ordinis nõ est. q̃ dictiones ex
clusiue secludunt ab aliquo actu plura tota di
stincta aut plures ptes quorũ dictiones sũt ex

ceptiue solũ excludũt respectu alicui⁹ actus ali
quod ꝓtẽtũ sub aliquo distributo. ꝛ nõ ꝑz ordo.

Primo sciẽdũ est ꝙ auctor in textu sic
diffinit dictiões exceptiuas di
cens. Dictiones exceptiue sũt q̃ significant ex
ceptionẽ alicui⁹ contẽti sub aliquo distributo:
vt preter. preterq̃. ꝛ sic de aliis. Et ponitur ibi
ly que loco generis. Est enim que relatiuũ õas in
telligere suũ aĩs qõ ẽ sincathegorema: qõ ha
bet modũ generis respectu dictionis exceptie.
Et totũ residuũ ponitur ad differentiã omniũ
aliorũ sincathegorematũ reddentiũ propõnẽ
expombilẽ: quorũ nullũ significat exceptionez
alicuius contẽti sub aliquo distributo.

Secundo sciẽdũ ẽ ꝙ vt dicit auctor
in textu. ois exceptio fit a
toto in q̃ntitate. Cui⁹rõ ẽ. q̃ oportz ꝙ illud qõ
vere excipiat̃ sit ꝑs �some actũ contẽta in eo a quo
excipit̃. ꝛ q̃ sole ptes tot⁹ in q̃ntitate sũt actua
liter cõtẽte in suo toto ꝛ nõ ptes aliq⁹ totoruz
nisi habeãt reductionẽ ad totũ in q̃ntitate. ideo
exceptio fit in q̃ntitate. Ex illo vere possum⁹ col
ligere ꝙ ad hoc aliq̃d excipiat̃ ab aliq⁹ toto duo
req̃rũt. ꝓmo ꝙ illd sit ꝑs illi⁹ a quo excipit̃ �some
actũ. ꝛ q⁹ ptes subiectiue i modo nõ sũt �some ac
tũ in suo toto. ideo nõ possũt excipi a suis totis
sciendũ ẽ ꝙ exceptiua affirmati
ua exponit̃ copulatiue ꝑ tres ex
ponẽtes: sicut satis ad lõgũ dicit in textu. ꝛ si
in ea ponat̃ ꝑter. ly ꝑter descẽdẽdo sub termio
a quo fit exceptio debet mutari in aliud ab. vn
de in exceptione quattuo: req̃rũtur: scilicet ex
cipiẽs qđ ẽ duplex: scz ꝓncipale vt est intellect⁹
ꝛ instrumẽtale vt dictio exceptiua. termin⁹ ex
ceptu⁹. id a quo excipit̃. ꝛ actus respectu cui⁹
fit exceptio. ꝛ termin⁹ excepti⁹ virtute dictionis
exceptiue nõ impedite supponit simpliciter. et
oẽs alij termini ꝑmissi exceptiue codẽ modo
supponũt sicut in ꝑdicẽte. Sed exceptiua nega
tiua ꝺdictoria ꝑcedẽns ponit̃ disiũctiue ꝑ ꝓpo
sitiones ꝺdicẽtes prib⁹ ꝛ ponẽtib⁹ ipam affir
matiuã: vt patet ꝑ naturã ꝓtradictionis. verbi
gratia. ista exceptiua. non omne aĩal ꝑter ho
minẽ est irrationale. sic exponit̃. omne animal
aliud ab hoie nõ est irrationale. vel homo non
est animal. vel homo est irrationalis.

Quarto sciendũ ẽ ꝙ vtlis negatiua ex
ceptiua exponit̃ copulatiue ꝑ
tres expositiones: sicut clare deducit in textu.
sed sua ꝺdictoria exponit̃ disiũctiue ꝑ tres ꝓpo
sitiones ꝺdicẽtes prib⁹ copulatiue talis disiun
ctiue ꝺdictorie: vt ista. nõ nullũ aĩal ꝑter hoiez
currit. sic exponit̃. aliq̃ aĩal aliud ab hoie cur
rit. vel aliq̃s hõ nõ ẽ aĩal. vel aliq̃s bõ currit.

Sed contra ꝓdicta arguitur. Pri
mo sic. Preter est dic
tio exceptiua. ꝛ tũ nõ sꝝ significat exceptionẽ
ergo rẽ. Omnor probat̃. q⁹ in ista. ꝑpõne. tu de
bes decẽ frãcos ꝑter viginti scuta. ly ꝑter nõ si
gnificat exceptionẽ. nã sẽsus illi⁹. ꝑpõis ẽ. tu
debes decẽ frãcos cũ viginti scutis ¶ Scõdo sic
Exceptio fit a toto integrali: vt patet dicendo
totus sortes est in archa ꝑter pedez. ergo male
dicit in textu ꝙ ois exceptio fit a toto in q̃tita
te. ¶ Tertio sic. Exceptio fit a toto vniuersali
ergo rẽ. Aĩs patet dicẽdo. hõ ratiocinat̃ ꝑter
sortes qui est vesan⁹. ¶ Quarto sic. Terminus
exceptus nõ sẽp accipit̃ simpliciter. ergo male
dicit in textu ꝙ dictio exceptiua facit terminũ
cõem supra quã cadit supponere simplr. Ante
cedẽs ꝑz. quia termin⁹ exceptus excipit̃ respe
ctu alicuius act⁹. mõ actiones sũt singulariũ et
suppositoꝝ: vt patet in phemio metaph. sic. et
sic termin⁹ exceptus supponit ꝑsonaliter ꝛ nõ
simplr. ¶ Quinto sic. Ista est vna. ꝓpõ exceptiu
na. nullus hõ ꝑter asinũ currit. ꝛ tũ illud qõ ex
cipit̃ nõ cõtinet̃. ꝑm actũ in toto in quãtitate a
quo excipit̃. ergo ille conditiones assignate ad
hoc ꝙ aliquid excipiat̃ nõ sũt bone.

Ad argumenta in oppositum.
Ad ꝓmũ ꝺz ꝙ
qñcũq; ꝑter accipit̃ exceptiue sẽp significat ex
ceptionẽ. sed sꝝ nõ tenet̃ exceptiue imo aliquã
do tenet̃ negatiue: vt ego stabo ꝑter te. i. sine te
aliquãdo abstractiue: vt decẽ ꝑter duo sũt octo
id est remotis duob⁹ a decẽ remanẽt octo. ꝛ ali
quãdo associatiue: vt tu debes decẽ frãcos pre
ter viginti scuta. i. cũ viginti scutis ¶ Ad scõz
dicẽdũ ẽ ꝙ verũ est. sed ꝓtotũ in q̃titate pert⁹
hyspan⁹ intelligit totũ integrale: sicut satis pa
tet in suis sincathegorematibus vbi exꝑsse ꝺz
ꝙ exceptio fit a toto i q̃titate ꝛ a toto integrali.
¶ Ad tertiũ ꝺz ꝙ ibi nõ ẽ vꝺ exceptio: ꝝ ꝓt⁹
abusiua. ¶ Ad quartũ ꝺz ꝙ ꝝ termin⁹ suppo
nẽs simplr supponat ꝑ reyll. tũ hoc �some habi
tudinẽ quã hz ad suppositа. ꝛ nõ ꝙbicũq; suppo
nit ꝑ suppositis ꝝ indeterminatis ¶ Ad q̃ntũ
dicit ꝙ ad hoc ꝙ aliqua ꝓpõ sit vere exceptiua
tã ex ꝑte rei q̃ ex ꝑte modi enũciãdi requiritur
ꝙ excipiat̃ aliq̃d ab aliquo qõ ferr instãtiã eius
a quo fit exceptio. sic ꝙ sit �some actũ contẽta in
illo a quo excipitur: sicut patuit in scõ notabi
li. ꝛ ꝑ ampli⁹ patebit in sincathegorematibus

Equitur de dictionib⁹ re
duplicatiuis. Dicit̃ aũt

dictiones reduplicatiē q̄ import tant rationē scōm quā aliquid alteri attribuitur vt inp̄tum. scōm q̄. ea ratione qua. ꝛ sic de aliis. de quibus dantur tales regule. Prima ē q̄ dictio reduplicatiua p̄supponit aliquod predicatum inesse alicui subiecto ꝛ denotat q̄ illud supra quod cadit immediate ēsse causam inherentie illius. Secunda est q̄ dictio reduplicatiua semper fertur ad predicatum et nunq̄ reduplicat ipsum. Tertia est q̄ propositio reduplicatiua affirmatiua exponit̄ per quattuor exponentes affirmatiuas quaꝝ prima affirmat p̄dicatum principale de subiecto. secunda autē affirmat reduplicatuꝫ de subiecto. tertia vero affirmat predicatū principale de reduplicato. quarta est vna causalis cuius antecedente ponit̄ dictio supra quā cadit reduplicatio de aliquo transcēdēte. ꝛ in cōsequēte predicatū principale affirmatur de relatiuo illi⁹ transcendentis vt hic. homo inp̄tum rationalis est est flebilis. id est hō est flebilis ꝛ hō ē rationalis ꝛ omne rationale ē flebile. ꝛ q̄ aliq̄d est rationale ꝛ illud est flebile.

Quarta regula est q̄ propositio reduplicatiua in qua ponit̄ negatio post dictionē reduplicatiuam exponitur copulatiue p quattuor exponentes. quarum prima negat predicatū de subiecto. secunda affirmat reduplicatum de subiecto. tertia negat vniuersaliter predicatū principale de reduplicato. quarta est vna causalis in cuius antecedēte ponitur reduplicatio de suo transcendēte. Et in consequente negatur predicatuꝫ de relatiuo illius trāscendētis vt hic. nullus homo inp̄tū rationalis est rudibilis id est nullus homo ē rudibilis. omnis homo ē rationalis ꝛ nullū rationale est rudibile ꝛ quia aliquid est rationale ipsuꝫ non ē rudibile. Ex quo patet per legē contradictoriaꝝ qualiter sint exponende cōtradictorie istarum ꝛ qualiter valeat consequentia in ipis

¶ Postq̄ auctor determinauit de dictionib⁹ exceptiuis. hic p̄fr determinat de dictionib⁹ reduplicatiuis. Et rō ordinis est. q̄ dictiones reduplicatiue denotāt attributionē sicut appebit p diffinitionē earū inferius ponendā. Dictiones vero exceptiue quodāmodo iportant separationē ꝛ remotionē. mō attributio ꝛ remotio quodāmō opponūtur. ꝛ q̄ opposita iuxta se posita magis elucescūt. ideo patet ordo

Primo sciendū est q̄ auctor in textu dictiones reduplicatiuas diffinit dicēs. dictiones reduplicatiue dicūtur q̄ ipportant rōnē fm quā aliq̄d alteri attribuit. ꝛ subintelligit sincategoreumata. ita vt sit sensus. dictiones reduplicatiue sunt sincategoreumata que ipportāt rōem ꝛc. Totū residuū ponit ad oriam aliorū sincategoreumatū quorum nulli cōpetit ratio aliq̄d alteri attribuēdi. vñ dictiones reduplicatiue sunt aduerbiū vel ꝓpositōes cum suo casuali vt sunt iste inquantū. fm q̄. ea ratione. ꝛ istis dictionibus dicitur propositio reduplicatiua ꝛc.

Secundo sciendū est q̄ vt dicit auctor in textu dictio reduplicatiua p̄supponit aliq̄d predicatuꝫ inesse alicui subiecto ꝛ denotat illud supra q̄ cadit esse cām illius inherētie. Vñ reduplicatio sic diffinitur. Reduplicatio est enūciatio reiterata supra extremū ꝓpositionis denotās cām inherentie predicati cū subiecto. Vñ in ꝓpositione reduplicatiua quattuor sunt p̄siderāda. s. subiectū p̄ncipale. ꝛ p̄dicatū principale reduplicatū. ꝛ dictio reduplicatiua. vt in ista ꝓpositione. oē aīal ē substantia inp̄tū aīal. ly primū aīal est subiectū p̄ncipale. ly substa est p̄dicatū principale materiale ly inp̄tū est dictio reduplicatiua. ꝛ ly scōm aīal supra q̄ cadit ista reduplicatiua ē reduplicatū

Tertio sciendū est q̄ vt dicit albertus reduplicatio ꝛ distributio ex opposito se hnt. q̄ distributio incipit a subiecto diuidēdo pres eius ꝛ terminādo eas receptione p̄dicati. sed reduplicatio est ꝓprietas inchoās a predicato ꝛ terminata in subiecto. Dictio namq̄ reduplicatiua vt dicat textus semp fert ad p̄dicatū. sed nūq̄ reduplicat ipm. Vñ reduplicatiua affirmatiua exponit̄ p vnā copulatiuaꝫ hnt̄em q̄tuor ꝓpones categoricas affirmatiuas partes sui. ꝛ reduplicatiua m q̄ ponit̄ negatio post dictionē reduplicatiuā similiter exponit̄ copulatiue per quattuor exponentes sicut ad longū deducitur in textu.

Quarto sciendū est q̄ copulatiua ꝛ disiunctiua de ptibus ōdicentib⁹ ptradicūt. iō sicut reduplicatiua affirmatiua exponit̄ copulatiue p quattuor affirmatiuas. ꝓpositiones. sic reduplicatiua eius ōdictoria exponitur disiunctiue p quattuor ꝓpōes negatiuas cōtradicētes exponētib⁹ reduplicatiuā affirmatiuaꝫ. vt nō ois hō est aīal inp̄tū sensitiu⁹. q̄ ōdicit iste. ois hō est aīal inp̄tū sensitiu⁹. Exponit̄ sic. non ois homo est aīal. vel non oē sensitiuū est aīal. vel hō non est sensitiuus. vel quia aliq̄d nō est sensitiuū illud nō est aīal. vel sic. ꝛ in idē redit. aliās hō non est aīal vel aliquod sensitiuū hō est aīal. vel homo nō est sensitiuus. vl̄ q̄ aliquid nō est sensitiuū illud nō est animal. et cōformiter posset dici de cōtradictoria reduplicatiue in qua negatio ponit̄ post dictionē reduplicatiuā videlicet q̄ exponitur disiunctiue per ꝓpositiones ōdicētes ꝓpositionib⁹ exponētib⁹ sua ꝓtradictoriā. exēpla fallacia sunt intuenti

Sed contra predicta arguit̄. Prio sic. Nulla ꝓpositio ē reduplicatiua. ergo ꝫ male diffinit̄. affectēs p̄z q̄ reduplicatio semp reduplicat subiectuꝫ. ꝛ sic debet dici de reduplicato extremo. ꝛ nō ꝓpositio reduplicatiua ¶ Secūdo sic. in ista ꝓpositione. cognosco sortē inp̄tum hō. ibi em̄ ponit̄ dictio reduplicatiua. ꝛ tamē nō est reduplicatiua propositio. ergo non omnis illa propositio in qua ponitur dictio reduplicatiua est reduplicatiua ¶ Tertio sic. hec ē reduplicatiua. homo est aīal inp̄tum hō. ꝛ tamen hō supra quem cadit reduplicatio nō est cā predicati. q̄ hō nō est causa aīalis. sed ecōtra. ergo reduplicatio non denotat cām inherētie predicati cum subiecto ¶ Quarto sic. dicēdo sortes scribit inp̄tū pōt. ibi hec reduplicatio inp̄tuꝫ nō est nota inherētie p̄dicati cuꝫ subiecto. ergo male ōr in secūdo notabili q̄ reduplicatio denotat cām inherētie p̄dicati cū subiecto. ¶ Quinto sic. reduplicatiua affirmatiua exponit̄ copulatiue p quattuor. ꝓpositōes affirmatiuas. q̄ eius ōdictoria sitr ōr exponi copulatiue p q̄tuor. ꝓpōes negatiuas q̄ oppositoꝝ eadē est disciplina. ergo male ōr in quarto notabili q̄ exponitur disiunctiue.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū istoꝝ ōr q̄ ly ois reduplicatiua videat̄ ē de reduplicato extremo. sez de reduplicato subiecto. mbilominꝰ tñ q̄ talis reduplicatio fert supra p̄dicatū tota. ꝓpositio ōr reduplicatiua rōne sue prisez rōne sui subiecti reduplicati supra predicatuꝫ ¶ Ad secundū ōr q̄ ly inp̄tuꝫ non tenet̄ ibi reduplicatiue sz specificatiue. ita q̄ ē sensus. cognosco sortē inquātū hō. i. ea rōne qua est homo ¶ Ad tertiū ōr q̄ in secōo notabili nō ōr q̄ illō supra qō cadit reduplicatio sit causa p̄dicati. sz dūtaxat q̄ est cā inherentie p̄dicati cū subiecto modo ly hō nō est causa aīalis q̄tuꝫ ad esse sed ecōtra. est tñ cā inherētie aīalis ad ipm. ¶ Ad quartū ōr q̄ duplex est reduplicatio. q̄daꝫ est reduplicatio rei fm inherentiā alterius ad ipsuꝫ ꝛ talis est nota cāe inherētie. vt hō est aīal inp̄tū hō. Alia est reduplicatio modi inherendi. vt sortes scribit inquātū pōt. ꝛ de prima p̄ncipaliter intelligitur diffinitio. ¶ Ad quintū dicitur q̄ quia copulatiua ꝛ disiunctiua de partib⁹ contradicentibus cōtradicunt. ideo sicut reduplicatiua

catiua affirmatiua exponitur p copulatiuaz affirmatiuā. Itē reduplicatiua ꝓtradictoria eius exponit p disiunctiuā de ptib⁹ ꝓtradictēnb⁹. et qz etiā ꝓtradictio in copulatiuis ficut ī oībus alijs ypothecicis pōt dari ferēdo negationem ad copulā ꝑm cipalē toti⁹ ypothetice vel ꝓponē do negationē toti, ppositioni. tō reduplicatiua ꝓtradictoria reduplicatiue affirmatiue bñ posſit exponi p copulatiuā cōtradicētē copulatiue exponenti reduplicatiuā affirmatiuā. ſz qz magis eſt vſitat⁹ prim⁹ mod⁹ dandi contradictōz in copulatiuis. tō dicit auctor q melius exponit p disiunctiuā q̄ per copulatiuam.

Equitur de incipit ⁊ deſinit. ꝓ quoꝝ expoſitōe notandū eſt q rez quedaz ſunt quarum totū eſſe in inſtāti ⁊ ſimul acquirit. vt hō vel binari⁹ ſiue ſit mediante aliqua mutatione ſucceſſiua p̄cedēte vt in ductōe naturali: ſiue nulla mutatione precedente vt in creatione angeli. Alia vero ſunt quarum eē acquiritur ſucceſſiue et pars poſt partē: vt ſunt res nature permanētis: vt albū et nigruz quarū denominatio depēdet ad motū ⁊ per cōtrariuz: ſicut album nigrū et calidum. et etiam res nature ſucceſſiue. vt mot⁹ ⁊ tp̄s. Et ſimiliter aliquarū rez quarū eſſe deperdit totū ſimul ⁊ inſtanti. Aliquariz añt quaz eē deperditur ſucceſſiue et ſcōm has dictiones ponūtur quattuor regule. Prima eſt q ppoſitiones de incipit rez quarum eſſe totum ſimul acquiritur exponunt p vnā copulatiuā cui⁹ prima ps eſt affirmatiua de preſenti: ſcda negatiua de p̄terito vt hic. hō incipit eſſe. id eſt hō nūc ē ⁊ īmediate ante hoc nō fuit. Secūda regula ē q ppoſitiones de incipit rez quaz eſſe acquiritur ſucceſſiue exponunt per vnā copulatiuā cui⁹ prima ps eſt negatiua de p̄ſenti. ⁊ ſecūda affirmatiua de futuro. vt hic. ſortes incipit eē albus. i. ſortes nūc nō eſt albus ⁊ īmediate poſt hoc erit albus. Vel ſic. mot⁹ incipit eſſe. id eſt motus non eſt. ⁊ īmediate poſt hoc erit. Tertia regula eſt q propoſitiones de deſinit rerum quarum eſſe acquiritur totū ſimul exponunt per vnam copulatiuam cuius prima pars eſt affirmatiua de preſenti ⁊ ſcda negatiua de futuro. vt ſortes deſinit eē homo. id eſt ſortes eſt homo. ⁊ īmediate poſt hoc non erit hō. Quarta regula eſt q ppoſitiones de deſinit rerum quarum eſſe deperdit ur ſucceſſiue exponūtur copulatiue per vnaz negatiuā de preſenti ⁊ aliam affirmatiuam de preterito. vt hic. ſortes deſinit eſſe albus. id ē ſortes nūc non eſt albus. ⁊ immediate ante hoc fuit albus. Ex p̄dictis p⁹ q̄ liter ꝓtradictorie iſtaz ſūt exponēde. ⁊ q̄liter valeat q̄ña ī ipſis.

¶ Poſt p̄ ſupius auctor determiauit de dictionib⁹ reduplicatiuis. hic p̄ determinat de iſtis duob⁹ verbis incipit ⁊ deſinit. ⁊ rō ordinis eſt. q: expoſitoꝝ ppoſitōis reduplicatiue fundatur ſupra p̄ncipiū materiale ipſius ppoſitōis reduplicatiue. ſ. ſupra ſubiectum. eſt em̄ reduplicatio forma ſubiecti reduplicata ſupra p̄dicatum ſed expoſitoꝝ ppoſitionum de incipit ⁊ deſinit magis tenet ſe ex parte predicati formaliſ ſcilicet ex parte verbi. ⁊ ita patet ordo

Primo ſciendū eſt q vt dicit auctor in textu quedā ſunt res quarū eſſe totū acquirit ſimul. et iſte ſunt pmanētes. Alie ſunt quaz eſſe acq̄rit ſucceſſiue ⁊ ps poſt ptem vt ſunt res nature pmanētes. quarū denoiatio dep̄det ad motū. ⁊ p cōtrariū. ſicut albū ⁊ calidū. ⁊ etiā res nature ſucceſſiue. vt motus. Unō res pmanētes ⁊ ſucceſſiue differūt q̄ruor mōis Primo q: eē rerū pmanētiuz eſt totū ſimūl. eſſe añt rez ſucceſſiuaz capiēdo entia ſucceſſiua du obus p̄dictis modis nō eſt ſil' ſz in ſucceſſione Differūt ſcdo. q: ptes rerū pmanētiuz ſunt oēs ſil', ptes vero rez ſucceſſiuarū nō ſunt ſimūl ſed vna poſt alā. Differūt tertio ſicut cā ⁊ effect⁹. p manētis em̄ ſunt cā ſucceſſiuoꝝ ꝓzatim natura. ſucceſſiua vo posteriora. differūt q̄rto q: res pmanetes ſunt in ſe terminate. ſz res ſucceſſiue nō bñt in ſe termios. vt mot⁹ ſim ꝓpriū eē ſucceſſiuum non habet terminum. ſed terminatur ad res permanentes. vt alteratio ad qualitatez ⁊ augmentatio ad quantitatem. ⁊c.

Secundo ſciendū eſt q rei nature pmanētis q̄ in eē fieri ⁊ conſeruari nō dep̄det a re ſucceſſiua ⁊ rei pmanentis q̄tūcūq; dep̄det ab alia. daꝝ primū iſtās eſſe quo ad inceptionē. ſic q verū eſt dicere. tā eſt iſta res ⁊ īmediate añ hoc nō fuit. Et rei nature ſucceſſiue daꝝ vltimū inſtās nō eē quo ad inceptionē. vt iſta res nō ē ⁊ īmediate poſt ſ erit

Tertio ſciendū eſt q iſta duo verba incipit ⁊ deſinit dicūt inceptiō: m et deſitionez. Sed deſinitio ⁊ inceptio nō ſunt niſi in terminis mutuaſib⁹ ⁊ finalib⁹ rez. ⁊ tñ vltra terminū finalē nihil ē de re neq; añ terminū mutuale aliq̄d eſt de re. eo q tota res intra totoſ ſuos termios claudit. tō hoc verbū deſinit q̄ dicit terminū finalē rei p prius dat intelligere p̄ter p̄ñr p̄uationē futuri ⁊ hoc in pmanētib⁹ ſz ī ſucceſſiuis p̄teritū termiatū ad p̄ñs ⁊ p̄ñr p̄uationē p̄ñtis. Et incipit q̄ dicit terminum mutuale rei dat intelligere p̄ñs ⁊ p̄uationē p̄teriti ⁊ hoc in rebus pmanentib⁹. ⁊ in ſucceſſiuis p̄ pus ponit futurū termiatū ad p̄ñs. ⁊ p̄ poſterius p̄uationez p̄ñtis: qz res ſucceſſiue nō ſunt in principio ſui ſed poſt ipſum principiū: ſicut ſūt res permanentes

Quarto ſciendū eſt q iſta duo v̄ba incipit ⁊ deſinit q̄ñq; adiungūtur pmanētib⁹ ⁊ ſucceſſiuis q̄ differūt ſp̄. i. habent rōnes differētes ſp̄ eo q dicūt motum q̄ capit ſp̄m a ſuis terminis ⁊ potiſſime a termino ad quē. ⁊ qz eſt alia rō hoz verboz incipit ⁊ deſinit cū pmanentib⁹ ⁊ alia cū ſucceſſiuis ſicut ſupius patuit. Ideo aliter exponūtur ppoſitiones de incipit ⁊ deſinit in reb⁹ pmanētib⁹ q̄ ſucceſſiuis. qz in pmanētib⁹ affirmatiue de incipit exponūtur p vnā copulatiuā cui⁹ prima pars eſt affirmatiua de p̄ſenti ⁊ alia ē negatiua de p̄terito vt iſta. hō incipit eē. ſic exponit. hō nunc eſt et īmediate ante hoc nō fuit. Sed in reb⁹ ſucceſſiuis exponit p vnā copulatiuā cui⁹ prima pars ē negatiua de p̄ſenti ⁊ ſcda affirmatiua de futuro. vt hō incipit eē albus: ſic exponitur. hō non eſt nūc albus ⁊ īmediate poſt hoc erit alb⁹. Et ſil' modo dicendū eſt de ppoſitionib⁹ de deſinit ſicē appet ſatis in textu. negatiue vo de incipit et de deſinit exponuntur per copulatiuam expoſitaz de partibus oppoſitis partibus copulatiue per quā exponitur affirmatiua de ipſis

Sed contra predicta arguit. Primo ſic. Motus celi eſt cā iſtoz inferioz q̄ vt ī plurib⁹ ſunt pmanēcia. nō q̄ pmanēcia ſunt cā ſucceſſiuoꝝ. tenet p̄ña. qz idem non eſt cauſa ⁊ effectus reſpectu eiuſdem ¶ Scdo ſic. Cuiuſlibz rei ē termin⁹ extrinſec⁹ ergo male dz q̄ res ſucceſſiue nō bñt in ſe termios ad quos termiant. ¶ Tertio ſic. Incipit et deſinit ſunt eiuſdē rōnis in pmanētib⁹ ⁊ ſucceſſiuis. q̄ ſp eodē mō debent exponi. ppoſitiones de incipit ⁊ deſinit in pmanentib⁹ ⁊ ſucceſſiuis. añs patz. qz incipit ſemp denotat inceptionē qz eſt ratio eius: ⁊ deſinit deſitionez. ¶ Quarto ſic. Permanēcia nō differūt a ſucceſſiuis de incipit ⁊ deſinit in ipſis. añs patz. qz albū ⁊ nigrum ſunt entia pmanēcia in eſſe. ⁊ ſunt ſucceſſiua qz eſſe eoꝝ acquiritur ſucceſſiue ¶ Quinto ſic. Poſito caſu qz ſortes ſit in principio ſui fieri iſta ē vera. ſortes incipit eſſe. ⁊ tamē iſta eſt falſa. ſortes eſt nūc ⁊ īmediate ante hoc nō fuit. qz vna ps iſtius copulatiue eſt falſa. ſ. iſta. īmediate añ ſ nō fuit. poſito q alia ps copulatiue ſit vera. ſcz

sortes nūc est. quia ppō de presenti ponit affirmatiuā de ptcrito ⁊ futuro verā. ex eo q̄ pśens est finis preteriti ⁊ inutiū futuri.

Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mū istoꝝ dr q̄ licet aliqua successiua sint causa pmanentiū. sicut motꝰ celestis est causa pmanentiū hic inferius existentiū. tamē sim̄ liciter loquendo ⁊ a toto genere pmanētia sit causa successiuoꝝ. ¶ Ad secꝰ dicit q̄ licet cuiuslibet rei sit terminus intrinsecus p̄m essentiā. tamē in pluribus nō est terminꝰ intrinsecꝰ p̄m esse. sicut motus rei p̄m esse successiuū nō habet terminum qui habeat esse successiuū. sed bene habet terminū qui habet esse pmanēs. sicut iste motꝰ qui ē alteratio determinatur ad qualitatē. ⁊ hic capitur successiuū prout distinguit cōtra q̄cūq; pmanēs: videlicet spāliter et non generaliter. ¶ Ad tertiū dicit q̄ licet incipit et desinit sint eiusdē rationis generalis in pmanētibꝰ et successiuis quia sp importāt inceptionē aut desitionē: nō tamē sūt eiusdē rationis specialis Et cut tactū est in p̄ncipio primi notabilis. quare aliter exponūtur ppōnes de incipit ⁊ desinit in pmanētibus ⁊ successiuis. ¶ Ad quartū dr q̄ capiēdo successiuū p eo q̄ quādo fit ⁊ quando factū est nō sit nihil idē est successiuū ⁊ permanens. sed si capiat successiuū p eo cuꝰ esse accꝰritur successiue sic aliq̄d possit esse successiuū et pmanēs: vt tactū est in p̄ncipio primi notabilis. nō tamē de tali pmanētia de qua est hic ad ppositū. quia ibi capit res pmanēs solū. p illa cuius esse in instāti acq̄ritur. ¶ Ad q̄ntū dicit q̄ licet idē instās materialiter sit instās presentis ⁊ preteriti: nō tamē ē idē formaliter instās ⁊ ideo nō oportet q̄ vna ppō affirmatiua de p̄senti sp ponat affirmatiuā verā de ptcrito.

Equit̄ de nomine infinito: cuius solēt assignari quedā distinctiones. Prima est q̄ infinitū quādoq; tenet negative. ⁊ est illud qđ nō ē finitū neq; aptū natū finitari: vt deus. Alio nō p̄t privative capi. ⁊ ē illud qđ nō est finitū tamē est aptū natū finitari: vt motꝰ nōdū perfectꝰ ē infinitꝰ. Et illud ē triplex: scz infinitū p appositionē: vt in numeris. Aliud per divisionē tantū: vt in continuis. Aliud per vtrumq;: vt tempus Secūda distinctio est de infinito qua p̄t distingui q̄libet modorū p̄cedētiū. q̄ aliud dicit infinitū in actu quod ē quātum nō terminatū. aliud ē infinitum in potētia: vt sūt continua. aliud ē infinitū quo ad nos et nō secūdum rem. Tertia distinctio est q̄ infinitū vno modo capit categorematice prout est quātitas rei subiecte vel predicate: vt cū dicitur. mūdus est infinitus. Alio modo sincategorematice nō prout dicit qualitatē rei. sed qualiter se habet subiectū in ordine ad predicatum: et sic est distributio subiecti ⁊ signū distributiuū. Et de his dātur quedā regule. Prima est q̄ infinitum sincategorematice captum positum in subiecto facit terminū cōem sequētē stare cōfuse tantū: vt hic. infiniti hoīes currūt. ibi hoīes supponit confuse: nō tamē mobiliter. Secūda regula est q̄ ppositio de infinito sincategorematice capto exponit p vnā copulatiuam cuius prima pars affirmat p̄dicatum de subiecto sumpto sub aliqua q̄titate continua vel discreta. ⁊ secunda negat p̄dicatū inesse tali subiecto scōm q̄ttatē. vt ista. infiniti hoīes currūt. q̄ sic exponit. aliqui hoīes currūt ⁊ nō tot quin plures duobꝰ vl tribus. vel sic. aliqui hoīes currūt: ⁊ nō quilibet plures. Tertia regula est q̄ ppositio de infinito capto categorematice exponitur p vnā copulatiuā cuius prima ps affirmat q̄ttatē de subiecto. ⁊ secunda negat terminū illius q̄ttatis. vt hic. linea ē infinita. id est linea ē quāta ⁊ non habet terminū siue quātitatis. ⁊ hoc est si infinitū sit in predicato. sed si sit in subiecto prima affirmat p̄dicatū de subiecto quātum. ⁊ secunda negat terminū illi⁹ q̄ttatis. vt hic. aliqđ corpꝰ infinitū est albū. i. aliqđ corpus quantū est albū. ⁊ idez corpꝰ nō habet terminū siue quantitatis Et nota q̄ oportet negare terminum illius quantitatis scōm quē dicit infinitū ita q̄ si sit infinitus in actu negandus ē terminus illius quātitatis. ⁊ si sit in potentia ita q̄ sit infinitum scōm quantitatem potentialez ⁊ non secundū actualem negādus est terminus q̄ttatis potētialis ⁊ non quantitatis actualis siue sit infinitum scōm appositionem vel divisionem

¶ Postq̄ auctor supius determinauit de incipit ⁊ desinit. hic p̄m determinat de infinito. Ratio ordinis est q̄ desinit ofidit positiue finez rei cui q̄ significat desitionez eius. Infinitū vo designat finē rei p̄tiue q̄ significat carētiā finis sicut satis apparet p prius notis. infinitū em̄ dr ab in qđ est nō. ⁊ finitū quasi non finitū. i. sine fine. ⁊ q̄ hitus p̄cedit p̄tem ō patet ordo.

Primo sciendū est q̄ vt dicit Aristotiles tertio phisicoꝝ infinitū dicitur q̄nq; modis. Primo mō negative. i. qđ nō est aptū natū trāsiri. ⁊ hoc mō dr vox inuisibilis sicut infinitū intransibile. Secūo mō dr infinitū qđ q̄tū est de se p̄t transiri nō tamē a nobis ppter impedimentū. vt profunditas maris dr infinita. Tertio mō dr infinitū quod p̄t transiri etiā a nobis sed hoc est vix ⁊ cū magna difficultate. ⁊ sic ire vsq; ad indiam dicitur infinitum. Quarto mō dr infinitū qđ habet trāsitū inconsummabilē propt̄ eius extensionē infinitā. vt si esset aliq̄ magnitudo non habēs terminos illa esset infinita. Quinto mō dr infinitū p̄m divisionē. vt in magnitudinib⁹. aut p̄m appositōem vt in nūeris. aut in vtroq; modo vt in tēpore.

Secundo sciendū est q̄ petrus hyspanus in textu reducit istos q̄nq; modos ad duas divisiones. quaꝝ p̄ma est q̄ infinitū q̄nq; sumitur negative ⁊ est illud q̄ nō est finitum nec aptū natum finiri: vt punctus vel deus. Alio modo sumitur privative ⁊ est illud quod nō est finitū est tamen aptum natum finiri: vt motus nondū perfectus. ⁊ istud est triplex. s. infinitum per appositionem tātuz: vt in numeris. q̄ dato quocunq; numero adhuc potest dari maior. Infinitū per divisionē tantum vt in continuis. quia dato quocunq; continuo vtputa bicubito illud est divisibile in infinituz dimidēdo in partes eiusdē proportionis. Et infinitum per appositionē ⁊ divisionem simul. sicut tempus est. est enim tempus infinitum quo ad divisionem quia est continuum ⁊ est infinitū per appositionez quia est numerus motus. Secunda divisio est de infinito qua omnes distinguntur modi precedentes. quia aliquid dicitur infinitum in actu quod est quantū nō determinatum. vt est magnitudo carens terminis. aliud est infinitū in potētia: vt sunt cōtinua. aliqđ

est infinitū quo ad nos. vt profunditas maris.

Tertio sciendū est cum tertio q infinitū sm q subsernit ppositio adhuc pōt capi duob⁹ mōis. Uno modo significative categoreumatice. ⁊ sic est terminus cōis significans q̄titatē rei subiecte vel predicate: vt cū dicitur mūdus est infinit⁹ infinitus est album ⁊ tunc est nomen substantiuum. Alio modo capitur sincategoreumatice non, put dicit quantitatē rei: sed, put dicit qualiter se hz subiectum in ordine ad p̄dicatū. ⁊ sic est nomen adiectiuū. nec est termin⁹ cōis significans rē subjcibilem aut p̄dicabilē. sed est dispositio subiecti ⁊ signū ⁊ ipm positū in subiecto facit terminū sequentē stare confuse trīi nō tm mobiliter. qua hz supponat pro quolibet suo suppposito. non tamen sub eo potest fieri descensus.

Quarto sciendū est q ppositio de infinito sincategoreumatice capto exponit p vnā copulatiuā cuius p̄ma pars affirmat p̄dicatū de subiecto sumpto sub aliq̄ q̄titate cōtinua vel discreta ⁊ secūda negat p̄dicatū inesse tali subiecto sm determinatā quātitatē. vt ista. infinit boues currunt. sic exponitur aliquot homines currunt. ⁊ nō tot quin plures duob⁹ vel tribus. vel sic. aliquot boues currunt ⁊ quotlibet plures. hz ille de infinito categoreumatice seu significative capto exponūtur p vnā copulatiuam cui⁹ prima pars affirmat q̄titatē de subiecto ⁊ secunda negat terminū illius quātitatis vt hec. ppositio. linea est infinita sic exponit. linea est quanta ⁊ non habet terminū sue q̄titatis. Et hoc est intelligendū si ly infinitū sit in predicato. qz si sit in subiecto exponūtur per vnā copulatiuā cuius prima pars affirmat predicatū de subiecto quanto. ⁊ secunda negat terminū illius q̄titatis vt hec. aliqd corpus est albū sic exponitur. aliqd corpus infinitum est album ⁊ illud corpus non habet terminum sue q̄titatis. Et oportet negare terminū illi⁹ q̄titat⁊ sm quē dr infinitū. ita q si sit infinitū in actu negādus est termin⁹ quātitatis actualis. Et si sit infinitū in potentia negādus ē terminus q̄titatis potētialis. Ex quibus possumus colligere sine infinitum capiat categoreumatice seu significative sine sincategoreumatice sp reddit ppositionē exponibilē. hz hoc pot⁹ faciat q̄n tenet sincategoreumatice.

Sed contra predicta arguit. Dño sic. Qd habz positōez in cōtinuo est finitum. igit punct⁹ est finitus. et sic male explicatur de puncto dū dr q̄ punctus est infinitus negatiue. qz nō est finitus nec aptus natus finiri. añs ptz. qz quod habet positionē in cōtinuo est terminatū. ¶ Secundo sic. Sola signa vniuersalia ⁊ negationes confundūt. sed infinitū non est signum vniuersale. nec est negatio. ergo nō facit terminū sequentem stare cōfuse. ¶ Tertio sic. Propositio exponibilis ē intelligibilis ⁊ apphēsibilis ab intellectu exponēte. hz ppositio de infinito nō ē apprehēsibilis ab intellectu. qz intellect⁹ ⁊ natura abhorrent infinitū. ergo ppositio de infinito nō ē exponibilis. ¶ Quarto sic. Ista est de infinito. q̄titas ē res naturalis. ⁊ tm nō est exponibilis. ergo nō oīs ppositio de infinito est exponibilis. añs ptz. qz infinitū est passio quātitatis. mō posito subiecto ponit propetas eius. eo q se cōsequūtur conuertibiliter. ⁊ sic posita q̄titate ponit infinitum qđ est passio eius. ¶ Quinto arguitur sic. hec nō est exponibilis. linea est infinita. ergo male exponit in textu. antecedēs patz. quia in ea nō est aliqđ sincategoreuma qđ requirit ad ppositionē exponibilem. nā hoc predicatum infinita tenetur sincategoreumatice.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū istorū dr q oē illud qđ habet positionē in cōtinuo tanq̄ pars q̄titatiua eius est finitū actu ⁊ infinitū in potētia. qz nullū est cōtinuū q̄n habeat extrema ipm determinantia. sed nō oportet de omni illo quod habet positionē in continuo tā q̄ pars essentialis eius cuiusmodi est punctus. ¶ Ad secm dr q infinitū includit negationez rōne cuius pōt cōfundere. ⁊ iō ab auctore in textu vocat signū distributiuū. ¶ Ad tertiū dr q licet natura ⁊ intellectus abhorreāt infinitū in actu. non tm infinitū in potentia. ⁊ sic licet intellect⁹ nō apprehendat infinitum in actu tanq̄ ens positiuū tamē apphendit infinitū tanq̄ ens p̄uatiuū p apphēsionē finiti. ⁊ hoc sufficit ad hoc q exp̄ōat ppositionē de infinito tāq̄ ab eo cognitā. ¶ Ad quartū dicit q hz posito subiecto ponatur passio subiecti. tm non dat intelligere passionem ⁊ ideo quantitas nō dat intelligere infinitū q⁹ ōus nō dat intelligere posterius. q̄re illa ppositio non est de infinito. ¶ Ad quintū dr q licet infinitū teneat categoreumatice tm cū pollet vni sincategoreumatice. ⁊ iō reddit propositionem exponibilem.

Equitur de comparatiuis ⁊ supellatiuis de quibus dantur tales regule.

Prima regula est q propositio habens cōparatiuū proprie captum et nō abusiue exponitur copulatiue per tres exponētes. quarum prima affirmat positiuū de re excedente. secunda affirmat eundē de re excessa. ⁊ tertia affirmat excessum de re excedēte respectu rei excesse: vt hic sortes est albior asino. exponit sic. sortes est albus. asinus ē albus. et sortes est magis alb⁹ q̄ asinus. Vel negando equalitatem forme in esse excesso respectu excedentis: vt hic. sortes ē albus. asinus ē albus. sed asinus non est eque albus sicut sortes

Secunda regula est q superlatiuus distribuit terminū cōmunem sequentē qui significat rē excessiuā: vt leo est fortissimus animaliū. ibi animaliū distribuitur. **Tertia regula** est q superlatiuus proprie tentus bultgentiuū significatē rem excelsā cū re excedente. Dat et. qz hec est impropria locutio. leo ē fortissimus linceū. quia linx de leone omnino nō verificat. **Quarta regula** est q propositio de superlatiuo ppie capto exponit copulatiue per tres exponētes. quarū prima affirmat positiuū de re excedēte. ⁊ secūda affirmat cūdē de re excessa. et tertia negat vniuersaliter excessiuz de re excessa per respectū ad rē excedentē: vt hic. rosa est pulcherrimus flos florū. id est rosa est pulchra. ⁊ omnis flos ē pulcher ⁊ nullus flos est pulchrior rosa

Si vero superlatiu⁹ teneat affirmatiue tertia exponēs debet esse affirmatiua affirmans excessum de re excedēte per respectum ad rē excessā acceptū vniuersaliter: vt dicēdo. rosa ē pulchrior omni flore. Et omnes propositiones de maximo ⁊ minimo et sic de aliis superlatiuis his duob⁹ modis possūt exponi dūmodo ponat genitiuus importās rem excessam. ⁊ si nō ponit ille genitiu⁹ debet omitti secunda exponēs: vt hic. sortes est fortissim⁹. i. sortes ē fortis. ⁊ null⁹ ē fortior ipso. Et cōtrarie istarū debēt exponi p disiunctiuas de partibus contradicentibus.

¶ Postq̄ superi⁹ auctor determinatur de infinito. hic p̄fr determinat de cōparatiuis et suplatiuis. Et rō ordinis est. quia infinitū importat quendā excessiuz finis per cōparationē ad finitum. sed excessus importatur per cōparatiuū ⁊ superlatiuū. ergo patet ordo.

Primo sciendū ē q cōparatiu⁹ et suplatiuus possunt teneri dupliciter. Uno modo ppie. alio mo abusiue. Unde cōparatiu⁹ ⁊ suplatiu⁹ tenētur ppie quando id qđ cōparatur ⁊ illud cui cōparat participant ppietatē in qua cōparātur: vt plato est fortior tobūne. vel plato est fortissimus pommū. ibi plato

et iohānes ptcipāt fortitudinē. sed tenētur im
proprie quādo illud cui cōparat nō participat
ꝓprietatē ꝑm quā fit cōparatio. Et hoc fit trib⁹
modis. Primo mō quādo ponit cōparatu⁹ aut
superlatiu⁹ loco positiui: vt dicēdo. iste ē senior
nō addēdo respectu cui⁹ sit senior. ly senior po
nitur ibi ꝓ senex. ita ꝙ est sensus. iste ē senior:
id est senex. Secūdo mō quādo ponit id qđ cō
paratur cū forma importāte excessū sine eo cui
cōparat: vt dicēdo. nicolaus est sāctissim⁹. aut
saltē si ponat id cui cōparat & illud nō ptcipat
formā cōparationis: vt deꝰ est melior diabolo.
ibi ly melior tenet abusiue. Tertio mō quando
cōparatu⁹ & suplatiu⁹ includūt cū hoc aduer
bio min⁹ positiuū oppositū suo ꝓprio positiuo:
vt ibi. fornicatio ē melior adulterio. sensus cūi
est. fornicatio ē minus malū ꝙ adulterium.

Secundo sciendū ē ꝙ in excessu cō
parationis importato per
cōparatiuū et suplatiuū quattuor requrūtur.
Primū est excedēs seu id qđ cōparat. scōm est
excessū seu id cui cōparat. tertiū ē id in quo cō
parātur siue in quo fit cōparatio. & quartū ē ex
cessus in eo in quo fit cōparatio. verbi gratia:
vt hic. sortes ē fortissimus boim. sortes est ex
cedēs seu id qđ cōparat. ly hominū est excessū
seu id cui cōparatur sortes. Et iste suplatiuus
fortissim⁹ qui dicit fortitudinē et excessus illi⁹
fortitudinis est id a quo fit cōparatio. quia sor
tes habet fortitudinē & etiā habet eā in excessu
respectu aliorū hominū.

Tertio sciendū est ꝙ ꝓpositio de cōpara
tiuo ꝓprie capto & nō abusiue ex
ponitur copulatiue p tres exponētes. quarum
prima affirmat positiuū de re excedēte. & secū
da affirmat eundem de re excessa. & tertia affir
mat excessū. id est formā ꝑm quā fit compara
tio cū excessu importatā seu designatā de re ex
cedente respectu rei excesse: vt ista. sortes est al
bior asino. sic exponitur. sortes est albus. asin⁹
est alb⁹. & sortes ē magis alb⁹ ꝙ asin⁹. Et hoc
est intelligendū ꝙ ille cōparatiu⁹ albior teneatur
affirmatiue. quia si teneatur negatiue debet ex
poni negādo qualitatē forme in excesso respe
ctu excedētis: vt sortes est alb⁹. asin⁹ est alb⁹.
sed nō est eque alb⁹ sicut sortes. Potest etiā ex
poni ꝓpō de cōparatiuo affirmatiue sūpto grā
maticaliter sic. sortes ē albior platone. id ē sor
tes est magis alb⁹ ꝙ plato. Unde valde obser
uādū ē in exponēdo ꝙ termin⁹ nō distribuit⁹ in
exposita nō distribuatur in exponētibus.

Quarto sciendū est ꝙ termin⁹ signifi
cans rem excessā sequens sup
latiuū supponit distributiue: vt leo est fortissi
mus aialiū. ly aialiū distribuitur. Unde ꝓpō de
suplatiuo potest exponi affirmatiue & negatiue
ꝑm ꝙ superlatiu⁹ potest teneri negatiue & affir
matiue. Et quādo tenet negatiue exponitur co
pulatiue per tres exponētes. quaꝝ prima affir
mat positiuū de re excedēte. & secunda eandem
de re excessa. & tertia negat vniuersaliter excessū
de re excessa per respectū ad rem excedētem: vt
ista. rosa est pulcherrimus florū. sic exponitur
negatiue. rosa ē pulchra. omnis flos ē pulcher
et null⁹ flos ē pulchrior rosa. Et dicit iste su
latiuus pulcherrimus hic teneri negatiue non
ꝙ supra ipm feret negatio: sicut si diceret. nō ē
pulcherrimus. Sed dicit teneri negatiue eo ꝙ
excessus seu forma cōparationis negat: scilicz de
ipa re excessa respectu scz rei excedētis. Sed ꝓ
positio de suplatiuo affirmatiue tento debet ex
poni copulatiue: scz p tres exponētes. quaꝝ vi
delicz ꝑma exponēs affirmat positiuū de re ex
cedēte. & secūda affirmat cūdē de ipa re excessa
& tertia affirmat ipm excessū de re excedēte per
respectū ad ipam rem excessā vniuersaliter ac
ceptā: vt dicēdo. rosa ē pulcherrim⁹ florum. sic
exponit affirmatiue. rosa ē pulchra. et oīs flos
est pulcher. & rosa ē pulchrior omni flore Et ꝺ
suplatiuus hic teneri affirmatiue. quia forma
ꝑm quā fit cōpatio affirmat de re excedēte ꝓ re
spectū ad rē excessā. Et ista que dicta sūt debēt
intelligi de ꝓpositionib⁹ de suplatiuo in quib⁹
ponit genitiu⁹ pluralis. quia si nō ponat grās
pluralis tunc solū debet exponi per duas expo
nētes. & debet omitti scōa exponēs: vt ista. sor
tes ē fortissim⁹ homo. sic exponit. sortes ē fo
tis hō. & null⁹ est fortior ipo. Et cōtradictorie
tā ꝓpōnū de cōparatiuo ꝙ de suplatiuo debēt ex
poni p disiūctiuas de ptib⁹ cōtradicētib⁹.

Sed contra ꝓdicta arguitur. Pri
mo sic. Cōparatiu⁹ &
suplatiu⁹ nō sunt dictiones cathegoreumatice.
ergo nō reddūt ꝓpositionē exponibilē. tenet
cōsequentia p diffinitionē ꝓpōnis exponibilis
in ꝓncipio huius tractat⁹ posita. Secūdo sic.
Ista est de cōparatiuo. fornicatio ē melior adul
terio. & tamē nō exponit copulatiue p tres ex
ponētes. quarū ꝑma affirmat positiuū de re ex
cedēte. & secūda eandē de re excessa. & tertia af
firmat excessum de re excedente respectu rei ex
cesse. quia tunc sic exponeretur. fornicatio est
bona. adulteriū est bonum. et fornicatio ē ma
gis bona adulterio. quod nō potest fieri: quia
exponens ē bona & exponētes sūt false. Ter
tio sic. Ista est de suplatiuo. leo est fortissimus

lincū. & non exponit ꝑm modū dictū in quarta
regula. ergo ipa nō est bene posita. Quarto
sic. Ista ē de suplatiuo affirmatiue sūpto. rosa
est pulcherrimus florū. ergo male exponit tā
ꝙ de suplatiuo negatiue sūpto. Quinto sic.
Ista ē de suplatiuo. beat⁹ nicola⁹ est sāctissim⁹.
et tū nō pōt exponi aliquo mō⁹ positor⁹ in tex
tu. ergo quarta regula est insufficiēs. Minor
ꝓbat ꝑmo. q⁹ nō potest exponi p tres exponē
tes: sicut in textu satis pōt perpēdi. nec potest
exponi affirmatiue p duas. quia nō seqtur. ni
colaus ē sāct⁹ & sāctior omni alio. q⁹ plures fue
runt eo sāctiores. nec etiā negatiue. q⁹ nō sequi
tur. nicola⁹ est sāctus. & null⁹ eo est sanctior.

Ad argumenta in oppositum.
Ad ꝑmū istoꝝ
dicit ꝙ cōparatiu⁹ & suplatiu⁹ equivalēt cathego
reumatib⁹ ratione alicuius ꝓprietatis in eis in
cluse. Ad scōz dicitur ꝙ ille cōparatiuus nō te
net ibi. ꝓprie sed magis abusiue: vt dictū est in
secūdo notabili. modo de eo sic accepto nō est
hic ad ꝓpositū. unde ista pōt sic exponi. formi
catio ē mala. adulteriū est malū & formicatio est
min⁹ mala ꝙ adulteriū. Ad tertiū dicit ꝙ il
la est de suplatiuo abusiue capto de quo hic nō
intēditur. q⁹ cōparatiue suplatiue de hoc modo
nō cōcedātur nec a grāmatico nec a logico. q⁹
nō sit cōgrue Ad quartū dicit ꝙ ipa potest
esse de suplatiuo affirmatiue sūpto & negatiue.
quia si forma ꝑm quā fit compatio affirmetur
de re excedēte respectu rei excesse tenet affirma
tiue. sed si neget de re excessa respectu rei exce
dētis tūc tenet negatiue. Ad quintū dicit ꝙ
ille suplatiuus nō tenet ibi. pōe scz magis abusi
ue: iuxta secundū modū dictū in ꝑmo notabili
potest tū ista & sibi similes sic exponi. nicolaus est
sāctissim⁹. i. nicola⁹ ē valde sāctus. sed q⁹ nō re
quirit plures exponētes ad sui expōem. ideo de
illa petrus hyspanus nō facit mētionē.

Equi ē de differt.aliud.
ab. de quib⁹ dantur tales
regule. Prima est ꝙ differt.ali
ud.ab. & diuersū quecūq; tantū
entib⁹. Nā bt dicit quarto me
thaphisice. nec non ens enti. nec
ens nō enti: ē idē vel diuersum
Secūda regula est ꝙ ablatiu⁹
rectus ab istis dictionibus me
diante a vel ab distribuit si sit
distribuibilis: nisi habeat aliud
impedimētū. Tertia regula ē.
ꝙ ꝓpositio de differt affirma
tiua exponit per tres exponen
tes affirmatiuas. in quarū pri
ma affirmat hoc verbum est de
eo quod differt. in secūda affir
mat idem de eodē a quo differt.
tertia negat vnū illorū de alio.
vt homo differt ab asino. id est
homo ē. & asin⁹ ē. & hō ē nō asin⁹
Quarta regula est ꝙ ꝓpositio
negatiua de differt debet expo
ni per vnā disiūctiuā de ptib⁹ cō
tradicētibus: vt sortes non dif
fert ab asino. i. sortes non ē. vel
asin⁹ nō ē. vel sortes ē asin⁹. Et
valēt cōsequētie in istis sicut in
ꝑcedētib⁹. Seqtur de hoc si
quo totus. Pro quo sciendū ē ꝙ
hoc sincathegoreuma tot⁹ pōt
capi cōiter pro omni illo qđ ha
bet ptes unde cōponit. Alio mo
do capit magis ꝓprie pro omni
illo qđ ex omnibus suis parti
bus est perfectus: sicut domus
dicitur tota quando est comple
ta. Et his duobus modis totus
tenetur significatiue. Tertio
modo capit sincathegoreuma
tice pro illo quod includit signū distri

Universidad de Navarra Biblioteca

.atiuū: vt hic. totus sortes ē al bus. et sic nō dicit quale sit subiectū: sed qualiter se habet ad p dicatū. et hoc modo reddit ppositionē expondibilē: de quo dant due regule. Prima est q̄ tot⁹ distribuit terminū cui adiungit̄ p̄ qualibet pte integrali eius vt totus sortes est albus. id est quelibet pars sortis ē alba. Secunda regula ē q̄ propositio affirmatiua de toto exponitur p vnā cathegoricā trāsumēdo ly totus in hoc q̄ est secūdū quālibet sui partem: vt totus sortes est minor sorte. id est sortes secundū quālibet sui partē ē minor sorte. Preterea notandum est q̄ hec signa qualelibet. quātūlibet. non proprie facūt ppositiones expondibiles. sed faciūt distributionē absolutā secūdum modū reliquoz signoz: sicut sūt ista. omnis. quilibet. sed cōtrahunt ad determinatū genꝰ predicamētale: vt quantūlibet distinguunt p quātitate cōtinua et tantū valet sicut habēs oēm quātitatē cōtinuā. et qualelibet pro omni qualitate: et valet sicut habēs omnē qualitatē. ⁊ sic dicuntur mētaliter complexa: quoꝝ propositiones fiunt per compositionem. Et hec de expositionibus dicta sufficiant.

¶ Postq̄ auctor superius determinauit de expondibilibꝰ de cōparatiuo ⁊ superlatiuo. hic cōsequēter determinat de expondibilibus de differt aliud. ab. ⁊ diuersū. ⁊ finaliter de hoc signo totus. ⁊ primo de expondibilibꝰ de differt. aliud. ab ⁊ diuersū. q̄ de totus. q̄ ista. differt. aliud. ab. et diuersū solū cōueniūt entib⁹. q̄ vt dicit decimo metaphisice. nec ens nō ens. nec non ens enti. est idē vel diuersū. totus vero pōt attribuī ētib⁹ q̄ nō entib⁹. ⁊ ideo patet ordo.

Primo sciēdū est q̄ ad oēs ppones de differt sive sint affirmatiue sive negatiue tria requirūtur: scz id qō differt. id a quo differt. ⁊ verbū denominās differētiā inter ista: vt in ista. hō differt ab asino. hō est qō differt. asinꝰ est id a quo differt. ⁊ hoc verbū differt designat differentiā inter illa. Unde ppositio affirmatiua de differt exponit copulatiue per tres exponētes. in quarū prima affirmatur hoc verbū est de eo qō differt. in secunda affirmatur idē de eo a quo differt. ⁊ in tertia negatur id a quo differt ab eo qō differt: vt ista. hō differt ab asino. sic exponit. hō est. asinꝰ est. ⁊ homo nō est asinꝰ. Sed negatiua exponit p disiūctiuā de ptib⁹ cōtradictib⁹: vt ista. sortes non differt ab asino. exponit sic. sortes nō ē. vel asinus nō est. vel sortes est asinus.

Secundo sciendū est q̄ hoc signū totus potest capi dupliciter Uno mō cathegoreumatice: ⁊ hoc dupliciter. Uno mō vlr̄ p omni illo qō habet ptes. Alio modo magis stricte et ppie. p omni illo qō ex oīb⁹ ptib⁹ suis ē pfectū. ita q̄ totū hoc mō cathegoreumatice sūptū idē est q̄ pfectum. Alio mō capit sincathegoreumatice. put scz includit signū distributiuū: vt hic. totꝰ sortes est albus. et totū hoc mō sumptū nō dicit quale sit subiectū: sed qualiter se habeat subiectū ad p̄dicatū. ⁊ hoc mō reddit ꝑ positionē expondibilē.

Tertio sciendū est q̄ hoc signum totus sincathegoreumatice tantuz distribuit terminū cui adiūgit. ⁊ non distribuit p ptibus subiecti: sed solū p oīb⁹ ptib⁹ integralibus. ⁊ sic illa. ꝑpō in qua ponit hoc signū totꝰ est equalēter vlis. nā includit virtualiter vnā vniuersalē: vt ista. totus sortes est albꝰ. nīi valet sicut ista. quelibet pars sortis est alba.

Quarto sciēdū est q̄. ꝑpō affirmatiua de hoc signo totꝰ exponit̄ p vnā cathegoricā trāsmutādo totū in hoc q̄ ēm quālibet sui ptē: vt ista. totꝰ sortes ē minor sorte. sic exponit. sortes ēm quālibet sui ptē est minor sorte. vel sic. quelibet pars sortis est minor sorte. Et hoc est intelligendū dū hoc signū totus tenet pure sincathegoreumatice. q̄ si teneatur partim sincathegoreumatice ⁊ cathegoreumatice vt equivalet vni hypothetice copulatiue. ista. tota anima intellectiua est in qualibet parte sue materie. sic exponit. anima intellectiua est in qualibet parte sue materie. ⁊ nihil ipsius est quod non sit in ea.

Sed contra ꝑdicta arguitur. Primo sic. Differt. aliud. ab. ⁊ diuersū conuenūt̄ in nō entib⁹. ergo terrus supponit falsū. Añs patet. q̄ chimera est aliud ab aureo mōte. cū chimera habeat aliud esse in imaginatione q̄ mōs aureꝰ. modo chimera et mons aureꝰ sūt nō entia. ¶ Secūdo sic. Frustra fit ꝑ plura qō potest fieri ꝑ pauciora. sed ꝑ positiones affirmatiue de differt possint exponi ꝑ cathegoricā affirmatiuā de materia remota: vt ista. hō differt ab asino. sufficiēter sic exponitur. hō nō est asinꝰ. ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. Nulle sūt negatiue de differt. ergo frustra datur hic modus exponēdi eas. Añs patet. quia maxime esset iste. hō nō differt a rōnali. sortes nō differt ab boue. sed hoc nō. quia ille sūt de eodē quia bene seqūtur. sortes non differt ab boue. ergo sortes ē idē cū homine. ¶ Quarto sic. Materia sortis nō est minor sorte. ergo ista. totus sortes ē minor sorte. male exponit ꝑ istā. quelibet pars sortis est minor sorte. q̄ suppositio q̄ expondibilis sit vera sicut ab oīb⁹ cōceditur: vera ꝑ falsā exponeret. ¶ Quinto sic. Qualelibet et q̄tūlibet reddūt ꝑpositionē expondibilem. ⁊ tamen de illis auctor nō facit mentionē. ergo est diminutꝰ. Añs patet. quia ista est expondibilis qōlibet qualelibet currit. exponit cū sic. qōlibet habēs omnē qualitatē currit.

De differt. aliud. ab.

Ad argumenta in oppositum. Ad primū istoz dicit̄ q̄ licet in nō entib⁹ ad inuicē cōparatis reperiat idē ⁊ diuersū ēm imaginationē eo mō quo non entia imaginari possūt: tūn in nō entib⁹ nō reperitur idē ⁊ diuersū in cōparatione ad entia. quia nō ens nō dicit idē nec diuersū enti: nec econtra ¶ Ad scōz dicit q̄ nō oēs affirmatiue de differt arguūt affirmationē de materia remota. ⁊ ideo nō sufficiēter possūt exponi ꝑ ipam. ¶ Ad tertiū dicit q̄ licet oēs negatiue de differt sint virtualiter de eodem. nō tn formaliter. sed sūt formaliter de differt. ⁊ ideo nō debēt dici de eodē sed de differt. ¶ Ad quartū dicit q̄ ly totꝰ distribuit ꝑ ptib⁹ integralib⁹. ⁊ nō ꝑ ptib⁹ essentialibus: cuiusmodi est materia sortis respectu sortis. ¶ Ad q̄ntū dicitur q̄ hec signa qualelibet ⁊ q̄tūlibet nō ꝑpriē faciūt ꝑpōnē expondibilem sed faciūt distributionē absolutam: sicut ista signa. omis. quilibet. sed cōtrahūt distributionem ad aliqō genꝰ determinatū: vt quātūlibet distribuit ꝑ cōtinuā. ⁊ tn valet sicut bñs omnē cōtinuā continuā. ⁊ qualelibet distribuit ꝑ qualitate. ⁊ tn valet sicut habens oēm qualitatē. Dicit vltra q̄ auctor solū determinat de illis expondibilibꝰ in qb⁹ eminebat maior difficultas in exponēdo. ⁊ ideo licet multa alia sint reddēda. ꝑpōnē expondibilē a pr̄is enumeratis. quia tn ista de qb⁹ determinauit sūt magis difficilia ad exponēdū. ideo de ipis solū determinauit relinquēdo alia sincathegoreumata. ꝑpositionē expondibilē. reddentia peritiei legentia. Hec de expositione dicta sufficiant.

¶ Preclarissimi philosophi magistri Johānis versoris Parisiensis doctoris sūmularū expositio vna cū textu magistri Petri hyspani sūs in locis particularium inserto finit.

Universidad de Sevilla
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca